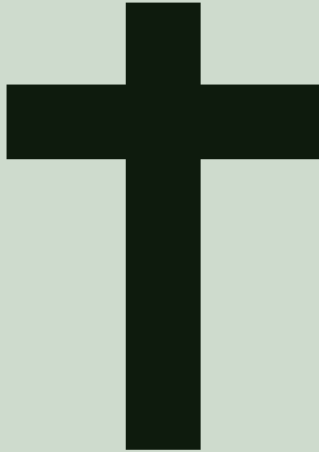

SINŦGI ÂLIP EKAP

The New Testament in the Komba Language of Papua New Guinea

SINGI ÂLIP EKAP

The New Testament in the Komba Language of Papua New Guinea Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini

copyright © 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Komba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-01-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
8e5b8dff-a54f-5e56-9b8c-1906f06b22d1

Contents

FRT	1
MATAIO	2
MAREKO	37
LUKA	59
YOHANE	95
APOSOLO	123
ROMA	157
1 KORINTI	175
2 KORINTI	192
GALATA	203
EPESO	209
PILIPI	215
KOLOSAI	219
1 TESALONIKE	223
2 TESALONIKE	227
1 TIMOTEO	229
2 TIMOTEO	234
TITO	238
PILEMON	240
HEBIRAIO	241
YAKOBO	253
1 PETERO	257
2 PETERO	262
1 YOHANE	265
2 YOHANE	269
3 YOHANE	270
YUDA	271
DEN TIKŅĀ	273
Read the New Testament . .	290

SINGI ÂLIP EKAP

The New Testament in the Komba language of Papua New Guinea

Nupela Testamen long tokples Komba long Niugini

Singi Âlip Ekap

The New Testament in the Komba
language of Papua New Guinea
[kpf]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1980 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1980 by The Bible
Society of Papua New Guinea

Web version
2014, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons

Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narepela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

Singi Âlip Ekap

A kutziñâ sot kamân kutziñâ[tab]Kot pânkânok[tab]Illumanjângât tenjâ

Yesugât sîngi âlip Mataionâ kulemgoip.

*Yesugât sâkurâpnâ, zenğât kutziñâ.
(Lu 3:23-38)*

¹ A danğonñâ danğonñâ muyagem gane Yesu Kristo, zâk Abaram sot Dawidi, zekât kiun muyageip.

² Abaramğâren gâbâ Isaka âsageip. Isakagâren gâbâ Yakobo muyageip. Yakobogâren gâbâ Yuda sot âtâ murâpnâ âsagiwe.

³ Yudagâren gâbâ Perese sot Sera âsagiwet. Zekât mamzik kutnjâ Tama. Peresegâren gâbâ Hesoroñ muyageip. Hesorongâren gâbâ Ram âsageip.

⁴ Ramğâren gâbâ Aminadaba âsageip. Aminadabagâren gâbâ Nasonj muyageip. Nasonğâren gâbâ Salomonj âsageip.

⁵ Salomonğâren gâbâ Boasi âsageip. Boasigât mamñâ kutnjâ Rahaba. Boasigâren gâbâ Obede muyageip. Obedegât mamñâ kutnjâ Ruti. Obedegâren gâbâ Yese âsageip.

⁶ Yesegâren gâbâ a kutâ Dawidi muyageip. A kutâ Dawidigâren gâbâ Salomo muyageip. Dawidi zâk Uriagât ambân zo mei Salomo âsageip.

⁷ Salomogâren gâbâ Rehabeam muyageip. Rehabeamğâren gâbâ Abia âsageip. Abiagâren gâbâ Asa âsageip.

⁸ Asagâren gâbâ Yosapata muyageip. Yosapatagâren gâbâ Yoram muyageip. Yoramğâren gâbâ Usia muyageip.

⁹ Usiagâren gâbâ Yotam âsageip. Yotamğâren gâbâ Ahasi muyageip. Ahasigâren gâbâ Hisikia âsageip.

¹⁰ Hisikiagâren gâbâ Manase muyageip. Manaseğâren gâbâ Amon âsageip. Amongâren gâbâ Yosia muyageip.

¹¹ Yosiağâren gâbâ Yekonia sot âtâ murâpnâ âsagiwe. Kâsaziñâ Yuda a gâsum diizîngâm Babilonia hânân âine âsagiwe.

¹² Oi zoren Yekoniagâren gâbâ Salatie muyageip. Salatieğâren gâbâ Serubabe muyageip.

¹³ Serubabegâren gâbâ Abidu muyageip. Abidugâren gâbâ Eliakim âsageip. Eliakimğâren gâbâ Aso muyageip.

¹⁴ Asogâren gâbâ Sadoko âsageip. Sadokogâren gâbâ Akim muyageip. Akimğâren gâbâ Eliudu muyageip.

¹⁵ Eliudugâren gâbâ Eleasa muyageip. Eleasagâren gâbâ Matanj muyageip. Matanjğâren gâbâ Yakobo muyageip.

¹⁶ Yakobogâren gâbâ Yosepe âsageip. Zâk Mariagât apñâ oip. Mariagâren gâbâ Yesu âsageip. Zâkkât kutnjâ Kristo sâmen.

Kutnjâ zorat topñâ itâ. Zâk bâlijan gâbâ mâkâniñgâbap.

¹⁷ Âsaâsagin zo itâ âsagiwe. Abaramğâren gâbâ âsagem gane Dawidi âsageip, tengâziñâ kiin kimembut uap. Oi Dawidigâren gâbâ muyagem gane Yuda a Babilonia hânân âiwe, zo tengâziñâ kiin kimembut uap. Oi narâk zoren gâbâ âsagem gane Kristo muyageip, zo yatigâk kiin kimembut uap.

*Yesu muyageip, zorat den sîngi.
(Lu 2:1-7)*

¹⁸ Yesu Kristo muyageip, zorat topñâ itâ. Mamñâ Maria Yosepegât sîngi sâne ândeip. Sîngi sânetâ tirik tirik ândiwet. Ândeitâ Tirik Kaapumñâ Maria sot pâlâtâñ oi kâmbonâ oip.

¹⁹ Maria zâk kâmbonâ oi ko Yosepenâ nângip. Oi zorat topñâ mân nângipkât nângi mân dâp oip. Yosepe a târârakñâ ândeipkât umñan itâ nângip, “Nâ diñâ a ambân mâteziñan sa anun opapkât tigâk birâbat.”

²⁰ Yatâ upat sâm nângâm ândei Kembangât sumbem a nâiñâ umanân muyagem itâ sâm dukui, “Yosepe, Dawidigât kiunñâ, ambîngâ mimbam um zagât mân upan. Tirik Kaapumñâ zâk sot pâlâtâñ oipkât kâmbonj op katep mimbap.

²¹ Nanñâ mimbap. Mei ko zâkkât kutnjâ Yesu sâban. Zâknâ a ambân gakarâpnâ bâlijanğât tâgân gâbâ olanziñgâbap.”

²² Kut nâi nâi muyageip, zo Propete a nâiñâ Kembangât sâtkât den itâ sâip, zo bonñâ oip,

²³ “Nângânek. Ambân sigan nâiñâ kâmbonâ op nanñâ mimbap. Zâkkât kutnjâ Imanue sâbi (Niin denân ko Anutuñâ nen sot ândiap).”

²⁴ Yosepe zâk umanân gâbâ zaatñâ sumbem anj den dukui, zo lum Maria diim mirânan zari ândiwet.

²⁵ Ka ap ambin ândiândiñ, zo yatâ mân ândiwet. Yatâ op ândeitâ kâtep muyagei Yosepenâ kutnjâ Yesu sâip.

2

Nângânângâ a, zen hân kârebân gâbâ gawe.

¹ Yudaia hânân Herode a kutâ ândeip, narâk zoren Yesu zâk Betelem kamânân Yudaia hânân âsageip. Oi narâk zoren mirâsiñ takâtakânjan gâbâ nângânângâ a, zen Yerusalem kamânân gawe.

² Gamñâ sâm mâsikâziñgâm sâwe, “Katep mâik âsagiap, zâk Yuda a zenğât a kutâ upap, zâk ikâ taap? Nen ândi hânniñan gâbâ sângelakñâ ekñâ mâpâsinam gen.”

³ Yatâ sânetâ Herode sot Yerusalem kamân mâirâp, zen aksik nângâm pâràkparâwe.

⁴ Herodenâ den zo nângâm Anutugât tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot a sâtnâ minduziŋgâm itâ sâm mâsikâziŋgip. “Kristo zâk ikâ muyagibapkât sâsân?”

⁵ Mâsikâziŋgi itâ sâm dukuwe, “Betelem kamânân, Yudaia hânân. Zorat Propete nâinâ itâ sâm kulengoip,

⁶ ‘O Betelem, kamân mâik Yudaia hânân, gâ Yudaia zengât kamân giginâ bujâ. Gâgâren a kutâ patâ muyagem Isirae a ambân gakârâpnâ kembu otziŋgâbap.’”

⁷ Den zo sâne nângâm Herodenâ nângânângâ a diiziŋgâm ziŋjik âim mulunâk mâsikâziŋgip. Sângelak muyageip, zorat narâknâ mâsikâziŋgi dukuwe.

⁸ Dukune nângâm zen Betelem kamân âibigât sângonzângom sâip, “Zen âimnâ kârum katep muyagemnâ ga dâtnobi. Oi nângoot yatik âi mâpâsibat.”

⁹ A kutânâ den yatâ sâi zen âiwe. Oi sângelak hânziŋan gâbâ igâwe, zorân kândom otziŋgâm âimnâ katep zeip, zorat mirâ kwâkjan âi tâip.

¹⁰ Oi zen sângelak zo ekjâ sâtâre patâ urâwe.

¹¹ Oi mirin bagim katep sot mamnâ Maria zikit umzik topjan gei mâpâsiwe. Mâpâsemnâ irâziŋan gâbâ kut nâi nâi âlipnâ mem pindâwe. Kât âlipnâ goide sot too wârânjâ âlip, sângânjâ patâ, zo pindâwe.

¹² Oi Kembujâ umanân kwâkâziŋgi zen Herodegâren mân âi muyagem mâtâp nâin gâbâ hânziŋan âiwe.

Kembujâ Yesu katep lilâugip.

¹³ Nângânângâ a, zen âburem kamânziŋan âine ko Kembugât sumbem a nâinâ Yosepe umanân itâ dukuip, “Gâ zaat katep sot mamnâ diizikâna Aigita hânân âi tap nâgât dengât mambât ândibi. Nângâ. A kutâ Herode, zâk katep kârumnâ muyagem kumbat sap.”

¹⁴ Sâi Yosepenâ zaatnâ katep sot mamnâ diiziki nâtigânâk tik âim Aigita hânân âiwe.

¹⁵ Oi zen zoren ândinetâ a kutâ Herode moip. Propete nâinâ zorat Kembugât sâtkât itâ sâip, zo bon oip, “Nannâ Aigita hânân gâbâ konsa gâip.”

¹⁶ Nângânângâ a, zen Herode kâitkum âinetâ nângâm kuk imbanâ oip. Yatâ op kâwali a sângonzângoi Betelem kamân sot kamân mâik mâik tap arip, zoren âim katep kendonziŋ zagât, zo zângom nanjâwe. Nângânângâ a zen sângelak âsageip, zorat narâk sâwe, zorat dâp sâi katep zângom nanjâwe.

¹⁷ Oi Propete Yesaianâ mârurnjan den sâip zo narâk zoren bon oip,

¹⁸ “Rama kamânân den kwamit patâ muyagiap. Âigirâp patâ uap. Mamârâpziŋ zen murarâpziŋongât umbâla op âigirâp op zem tatne hiriŋsâbigât sâm osiziŋge. Wangât, murarâpziŋ buj op nanje, zorat.”

¹⁹ Herode moi Kembugât sumbem a nâinâ Yosepe Aigita hânân umanân itâ sâm dukuip,

²⁰ “Gâ zaat. Katep sot mamnâ diizikâna Isirae hânân âburem âinek. Katep kunat sâwe, a zo muwe.”

²¹ Yatâ sâi Yosepenâ katep sot mamnâ diiziki Isirae hânân âburem âiwe.

²² Âburemnâ Yosepenâ den nâi itâ nângip, “Akela zâk ibânâ Herode, zâkkât gebâkjan Yudaia hângât a kutâ op ândiap.” Den zo nângâm zo ândibam kenjât oip. Oi umanân den nângâmnâ Galilaia hânân arip.

²³ Zoren kamân nâi kutnâ Nasarete zeip, zoren âi ândeip. Oi Propete zengât den itâ ziap, zo bon oip,

“Zâk Nasarete kamânân gokjâ sâbi.”

3

Yohanejâ nep topkwâip.

(Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28)

¹ Ândim zâim ko Yohanejâ Yuda a zengâren muyagem gâip. Gamnâ Yudaia zengât mirâ âtânjan, a mân ândiândiŋan, zoren âi ândim den sinji itâ sâm dâzângom ândeip,

² “Anutu um topjan ândinatkât narâk mâte uap, zorat zen umziŋ melânnek.”

³ Yohanejâ Propete Yesaianâ mârurnjan den itâ sâm kulenguip, zo bon oip,

“Mirâ kamân âtânjan a nâinâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, ‘Kembugât mâtâp kârâm kubiknek. Oi kârâm kwârakune kelâlujâ oik.’”

⁴ Yohane zâk a kanpitâ ândeipkât sâk pâke âlipnâ mân mem ândeip sot naleim âlip mân nem ândeip. Hâmbâ kamele sâmotjandâ tuuwe, zo mem ândeip. Oi kâmbatjan inzut nâi lap ândeip. Nalemnâ ko kumbon sot bânsat, zo nem ândeip.

⁵ Oi Yerusalem kamânân gâbâ sot Yodan too nâmbut nâmbut, zengâren gâbâ a gâbâreyangâm zâkkâren âimarâwe.

⁶ Zâkkâren âimnâ bâliŋâziŋjâ sapsune Yodan toin sanjonziŋgip.

⁷ Oi Parisaio a sot Sadukaio a donjebnâ too sanjonam gane ziŋgitnâ itâ mâsikâziŋgip, “O mulungât kiurâp, zen bâliŋâziŋjângât hâunâ mâte otziŋgâbâmap, zo nâinâ dâzângoi bâliŋâziŋ birâbi?”

⁸ Zen umziŋ melânâ orot mâmeziŋjâ kubik ândibi.

⁹ Zen umziŋjan itâ mân nâŋgâbi, ‘Nen Abaramgât kiurâp, zorat kârâpŋoot mân otŋiŋgâbap.’ Nâ dâzâŋgua nâŋgânek. Anutuŋjâ sâbâ sâm sâi kât zirâŋjâ Abaramgât kiurâpŋâ op âsagibi.

¹⁰ Zorat sa nâŋgânek. Nak ŋâi bonŋjâ âlipŋjâ mân upap, zo ko mariŋandâ kârâm kârâp oi simbap. Nâŋga zo mârum nak topŋan pâi ziap.

¹¹ Zen umziŋjâ melâŋne toin saŋgonziŋgâman. Ka ŋâi bet gam taap, zâk imbanjâ patâ zemŋâŋgap. Nâ yatâ zorâŋ irâŋjâ sikumŋjâ goribat, zorâgoot ko mân dâp upap. Zâkŋjâ Tirik Kaapum sot kârâp saŋgonziŋgâbap.

¹² Zâk gâbâgâbâriŋoot gamŋjâ nalem gwapgwapŋjâ gâbârem mindubap. Nalem bonŋjâ mirâŋan pâmboap. Ka gwapgwapŋjâ, zo ko gâbârem kârâbân pâi simbap. Oi kârâp zo mân bâpsâbap.”

Yohanenjâ Yesu too saŋgonŋaŋgip.
(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)

¹³ Narâk zoren Yesu zâk Galilaia hânân gâbâ Yodaŋ toin âimŋjâ Yohanenjâ too saŋgonŋaŋgâbap kât dukuip.

¹⁴ Dukuï ko Yohanenjâ nâŋgi mân dâp oi itâ dukuip, “Wangât nâgâren ga sat? Gâŋjâ nâ saŋgonina dâp opap.”

¹⁵ Sâi Yesuŋjâ den itâ mâburem dukuip, “Nâŋgâm kwâkâ mân ot. Net Anutugât sâtŋjâ lugitâ dâp upap.” Yatâ sâi Yohanenjâ diŋjâ lum saŋgonŋaŋgip.

¹⁶ Too saŋgonŋaŋgi Yesu zâk toin gâbâ kopgam egi sumbem pâroŋsâi Anutugât Kaapumŋjâ nii kembâ yatâ opŋjâ gem gam kwâkŋan pâip.

¹⁷ Oi zorenâk sumbemân gâbâ den ŋâi itâ muyageip, “Zi nannâ âlipŋjâ. Umnâ zâkkâren kinmap. Ekŋjâ umnâ âlip opmap.”

4

Sataŋjâ Yesu mâsikip.
(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)

¹ Kaapumŋjâ Yesu okŋaŋgi mirâ kamân âtâŋan arip. Sataŋjâ mâsikâŋgâbap kât okŋaŋgi arip.

² Oi zoren Yesu zâk ŋâtik sot sirâm 40 umŋan nâlem buŋ ândeip.

³ Oi sarâ mariŋandâ zâkkâren gamŋjâ itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât nanŋjâ ândiat oi ko sânanandâ kât zirâŋ nalem oi ne.”

⁴ Sâi Yesuŋjâ itâ sâm dukuip, “Den kulem ŋâi itâ ziap,

‘Anjâ nalemak nem mân ândinat. Nalem nem sot den Anutugâren gâbâ gâmap, zo nâŋgâm ândim kwâtâtinat.’”

⁵ Yatâ sâi Sataŋjâ diim âim kamân patin takâm tirik namâ pum kwâkŋan pâip.

⁶ Pamŋjâ itâ dukuip, “Gâ Anutugât nanŋjâ ândiat oi ko zibâ pâtan gei. Oi den kulem ŋâi itâ ziap, zo nâŋgâ,

‘Zâkŋjâ sumbem arâp zengât bitziŋan gâbanbap. Ziŋjâ bitziŋandâ mingim geine kâtŋjâ mân gobap.’”

⁷ Yatâ sâi Yesuŋjâ itâ sâip, “Oi den kulem ŋâi itâ ziap,

‘Kembu Anutugâ zâizâiŋ mân okŋaŋgâban.’”

⁸ Sâi Sataŋjâ bak kârep patâ ŋâin diim zâi kin hân dâp a kâmut kâmutŋjâ sot sikum kut ŋâi ŋâi âkŋâlêŋoot, zo tirâpkoip.

⁹ Tirâpkum itâ sâip, “Gâ nâgât umnâ topŋan gei pindiŋsâm mâpâseninandâ hân sot kut ŋâi ŋâi, zi aksik gâ gibat.”

¹⁰ Sâi Yesuŋjâ den mâburem itâ dukuip, “Sataŋ, gâ birânim âi. Den kulem ŋâi itâ ziap,

‘Kembu Anutugâ kânok mâpâsiban. Oi zâk kânok kore okŋaŋgâban.’”

¹¹ Yatâ sâi Sataŋjâ birâŋaŋgâm ari sumbem a zen gam on galem okŋaŋgâwe.

Yesuŋjâ Galilaia hânân âi nep tuugip.
(Mk 1:14-20; Lu 4:14-15; 5:1-11)

¹² Yohane tâk namin panetâ Yesuŋjâ zorat siŋgi, zo nâŋgâm Galilaia hânân arip.

¹³ Oi Nasarete kamânân ândeip, zo birâm Kapenaum kamân âi ândeip. Kamân zo saru sâtŋan Sebuloŋ sot Naptali, zengât hânân tâip.

¹⁴ Yatâ oi Propete Yesaia zâkkât den ŋâi itâ ziap, zo bon oip,

¹⁵ “Sebuloŋ sot Naptali hân saru sâtŋan Yodaŋ too nâmbutken ziap, Galilaia hân torenŋan, zoren hân ŋâin gokŋjâ zen ândime.

¹⁶ A zo ŋâtâtigân ândiwe, zen kârâp âsakŋjâ patâ ikse. Mumuŋaŋgât siŋgi op ŋâtâtigân ândiwe, zen âsakŋjâ muyageziŋgap.”

¹⁷ Narâk zoren Yesuŋjâ topkwapŋjâ siŋgi âlip dâzâŋgom a itâ dâzâŋgom ândeip, “Anutugât um topŋan ândinat kât narâkŋjâ mâte uapkât umziŋ melâŋnek.”

¹⁸ Oi sirâm ŋâin Yesuŋjâ Galilaia saru sâtŋan âim gam tap a zagât, âtâ mun zikirip. Nâi Simoŋ, kutŋjâ ŋâi Petero. Nâi ko munŋjâ Andrea. Zet saruyân zuugât irâ pam kirâwet. Zet iŋangât nep tuum ândiwet.

¹⁹ Yesuŋjâ zikitŋjâ dâzâkom sâip, “Zet ga nâgât a op molinigit. Oi zet iŋangât nep tuum ândibabot, zo yatik a zengâren nep tuum ândibabot.”

²⁰ Sâi zorenâk irâzikŋjâ birâm molim âiwet.

²¹ Oi Yesuŋjâ mâik ŋâi âimŋjâ a âtâ mun zagât muyagezikip. Yakobo sot munŋjâ Yohane, zet Zebedaiogât nanzatŋjâ. Zet ibâzikŋoot waŋgâyân tap irâziŋjâ kubik tarâwe.

²² Yesunâ dâzâkoi zorenâk wangâ sot ibâziknâ birânangâm molim âiwet.

²³ Yesunâ Galilaia hânân kamân toren toren âim gam mâpâmâpâse namin zâim den singi âlip dâzângom ândeip. Oi a ambân sisi mâsekziņoot kubikziņgâm ândeip.

²⁴ Yatâ op ândeip singiņâ Siria hânân laņ kârâm ari nângâm a ambân sisi mâsek sot wâkeziņoot sot kin bitziņâ mumunâ zâkkâren diiziņgâm gane kubikziņgâm nanġip.

²⁵ Oi Galilaia hânân gâbâ sot kamân bâzagât Yodaņ too nâmbutken tâibân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Yudaia hânân gâbâ sot Yodaņ too nâmbutken gâbâ, a ambân kâmut patâņâ mindumņâ moliwe.

5

Yesunâ bâkņan den singi âlip dâzângoip.
(Lu 6:20-26)

¹ Yesunâ a ambân kâmut patâ ziņgitņâ bâkņan zâi tâi arâņņâ zen um topņan âiwe.

² Âinetâ singi âlip itâ sâm dâzângoip,

³ "A nâmbutņâ umziņangât nângâne gigij opmap, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zo ziņâ sumbemân Anutu um topņan ândibi.

⁴ A nâmbutņâ isem umbâlâ op ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo umâlep kwatziņgâbap.

⁵ A nâmbutņâ zâizâiņâ mân op ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. A zo ziņâ hân patâ zi galem upi.

⁶ A nâmbutņâ ândiândi târârâkkât otziņgi ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen gâtâm bonņâ muyagibi.

⁷ A nâmbutņâ zen um lâklâk op a toren tânzângome, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutuņâ zo yatik otziņgâbap.

⁸ A nâmbutņâ umziņ salek ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutu ek ândibi.

⁹ A nâmbutņâ lumbeņangât nep tuum ândime, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo Anutugât murarâņņâ sâbi.

¹⁰ A nâmbutņâ târârâkziņangât op kâmbamân sot tâk namin âibi, zengât nânga sâtâreņoot uap. Zen zo sumbemân Anutu um topņan ândibi.

¹¹ A nâmbutņâ nâgât opņâ a ziņâ den bâliņ top topņâ dâzângom zângom molimoli otziņgâme, zengât nânga sâtâreņoot uap.

¹² Zen sumbemân sângân patâ mimbi, zorat umâlep patâ op sâtâre upi. Wangât, Propete a mârurņan yatik zângom moliziņgâwe, zorat."

Nen a zengât sii sot kârâp âsakņâ yatâ utnat.

(Mk 9:50; 4:21; Lu 14:34-35; 8:16; 11:33)

¹³ "Zen a zengât sii op ândibi. Ka siigât naamņâ buņ oi ko dap oindâ naamņâ dum

upap? Zo buņâ. Sii bâliņâ zo yatâ mo yatâ orotņâ, zo mân ziap. Sii zo yen hânân lokine giari a ambân ziņâ lârbji.

¹⁴ Oi zen a zengât kârâp âsakņâ op ândibi. Kamân nâi bak kârep nâin tâi wan mo wanņâ mân kwâtepkubap.

¹⁵ Zen kârâp sâumņâ âmaņân mân kwârakume. Buņâ. Zo tâtatņan pane tâpmap. Oi mirâ kâligen zime, zo âsageziņgâmap.

¹⁶ Zen zo yatâ a zengât âsakņâ op ândibi. Oi a zen ândiândiziņâ ikne âlip oi sumbem Ibâziņâ sâm âlip kwâkņangâbi."

Yesu zâk Mosegât gurumin den kumbam mân geip.

¹⁷⁻¹⁸ "Mosegât gurumin den sot Propete zengât den kumbam geip,' nâgât yatâ sâme? Nâ mân kumbam gewan. Nâ zo lubatkât gewan. Den zo bon op kut nâi nâi muyagem nangâbap. Nâ perâkņak dâzângobâ. Mosegât gurumin den murukņâ nâi mân buņ upap. Gurumin den zo tâi hân sumbem, zet buņ upabot.

¹⁹ Oi a nâi, zâk gurumin den murukņâ nâi mân lumņâ a toren yatik upigât dâzângobap, zo ko sumbemân a ândibi, zengât ombenjan a gigij op ândibap. Oi nâiņâ ko den zo lum a nâmbut zo yatik upigât sâbap, zo ko sumbemân a ândibi, zengât patâziņ op ândibap.

²⁰ Zorat dâzângua nângâne. Zen gurumin den galem a sot Parisaio a, zen ândiândiziņ âlip mân ândim walâziņgâm sumbemgât singi mân upi."

Gurumin den, zorat topņâ sâip.

(Lu 12:57-59)

²¹ "Sâkurâpziņ den den itâ dâzângowe, 'Gâ kâmbam mân kumban. Nâi zâk kâmbam kumbap, denân pambi.'

²² Ka nâņâ itâ dâzângobâ. Nâi zâk bukuņâ um kuk nângâņangâbap, zâk den nepņangât singi upap. Nâi zâk bukuņâ den bâliņâ dukubap, zo ko a sâtņâ zengât minduminduyân pambi. Nâi zâk bukuņâ den kârok bâliņâ dukubap, zo ko sim kârâpkât singi upap.

²³ Zorat ko gâ kut nâi nâi Kembangât singi pâmbam itâ nângâban, 'Bukunet kâsâp osetnikņan ziap.'

²⁴ Zo yatâ nângâm kut nâi zo birâm âi bukgoot den sâm kusik tuumņâ âburem kut nâi zo Kembangât singi pâmban.

²⁵ Gâ a nâi sot kâsâp op dinzikņâ zo kek kubikpabot. Top likuliku a zâkkâren mân âim kâsagoot den sâm kubikpabot. Yatâ mân otna kâsagandâ den zo top likuliku agâren sâi nângâm kâwali a gâkârâņņâ sâi gâ gâsugim tâk namin gâbanbi.

²⁶ Nâ perâkņak dâgobâ. Gâ zoren tapņâ yen mân giban. Kâsagangât tosa mâkâm nangâm gem gâban.

²⁷ Sâkurâpziñ itâ dâzângowe, 'Ap ambin, zet mân birâyanganâbabot.'

²⁸ Ka nânâ ko itâ dâzângobâ. A nâiñâ ambân nâi ek âkñâlenganâgabap, zo ko zâk zik ambin zo umjandâ birânanjâgabap. Zâk tosa mimbap.

²⁹ Zorat sinjâ nâiñâ bâlijan gâbanbâ sai sum lâmuñ birâban. Hâlâlû ândim simân geibatkat lañ sinjâ toren sum lâmuñban.

³⁰ Bikâ bongennâ bâlijan gâbanbâ sai kârâm mânânggât pâmban. Sâk hâlâlû ândim sim kârâpkât sinji opatkât lañ bikâ kârâm mânânggât pâmban.

³¹ Den sânjinâ itâ ziap, 'Nâi zâk ambinnâ birâbam ekap pindâm molibap.'

³² Ka nânâ ko itâ dâzânguan. A nâi ambin birâbap, zo ko zâk târotârozik mânânggât tosa patâ mimbap. Ka ambân zo a nâi sot ândeip oi ko tosa zo apnanjâgât mân upap. Oi nâi zâk ambân birâbirân zo mimbap, zo ko zâk tosa patâ mimbap.

³³ Zen nânge. Sâkurâpziñ itâ dâzângowe, 'Gâ Anutu mâteñan den nâi sarâ mân sâban. Kembu mâteñan den nâi sâmñâ lunandâ bonñâ upap.'

³⁴ Nanâ ko itâ dâzânguan. Anutu mâteñan den sâsânâ, zo itâgât birâm nangâbi. Sumbem, zo Anutugât tâtat mâme up.

³⁵ Hânân kwap sâme, zo itâgât op birâbi. Hân, zo Anutugât kombânñâ. Oi Yerusalem kamânân kwap sâsânâ, zo itâgât op birâbi. Yerusalem kamân, zo Kembu patâgât kamân.

³⁶ Oi kâukziñan kwap sâsân, zo birâbi. Zen kâukziñ sâmotñâ kâu nâi dukune sumun upap? Mo sumun nâi dukune kâu upap? Yatâ buñâ.

³⁷ Zorat dinziñâ bonñan sâne bonñâ upap. Buñâ sâne buñâ upap. Den târokwap sâme, zo Satanjâren gâbâ gâmap."

Hâukâu mân upi.

(Lu 6:29-30)

³⁸ "Den nâi itâ sâsânâ, zo nânge, 'Nâiñâ sinjâ sum lâmuñi gânoot sinjâ sum lâmuñban. Nâiñâ sâtkâ kwâki gânoot sâtnâ hâuñâ kom kwâkâban.'

³⁹ Nanâ ko itâ dâzânguan. Zânjonâ sâne sâkziñâ mân anjân kârâbi. Gât ko a nâiñâ pâlongâ toren koi toren nâi pindâna kumbap.

⁴⁰ Oi nâiñâ gâ sot kâsa op hâmbâgâ kwâkñan mei umñan yatik pindâban.

⁴¹ Oi a nâiñâ gâ irânâ mem pâñkânogân âi pâmbangât sâi gâñâ târokwap kârebân âi pam gâban.

⁴² Oi a nâiñâ kut nâi nâi nibangât sâi pindâban. Oi yen mem ândim gibât sâi nânjânanjâgabân."

Kâsarâpziñ buku otziñgâbi.

(Lu 6:27-28, 32-36)

⁴³ "Den nâi itâ sâsânâ, zo nânge, 'Gâ bukugâ buku oknanjâgabân, ka kâsagâ kâsa minjanjâgabân.'

⁴⁴ Ka nânâ ko itâ dâzângobâ. Kâsarâpziñ buku otziñgâbi. Oi a zânjom moliziñgâme, zengât op ninâu sâbi.

⁴⁵ Zen zo yatâ op ândim sumbem Ibâziñanjâgât nan bârarâp bonñâ op ândibi. Zâknâ yatik sâi maanandâ a orot mâmeziñ bâliñâ sot âlipñâ aksik âsageziñgâmap. Oi yatik sâi mapñâ a orot mâmeziñ bâliñâ sot âlipñâ aksik zingâmap.

⁴⁶ Zen buku otziñgâme, zorik buku otziñgâbi, zo ko Anutuñâ sânjânñâ wan zingâbap? Bâliñ mâme a, zen yatâ op ândime, zo ka.

⁴⁷ Zen torerâpziñâ zorik mânzanziñgâbi, zorat sânjânñâ wan zingâbap? Um kâtik a, zen yatâ upme.

⁴⁸ Zorat zen ko walâm sumbem Ibâziñandâ târârak ândimap, zo yatik op ândibi."

6

Ninâu sânam sâk mâmeyân mân sâbi.

¹ "Zen sinji âlip lumñâ kut nâi nâi âlipñâ upme, zo zingitne âlip upapkât a mâteyân mân mem ândibi. A mâteyân yatâ op ândime Anutuñâ sânjânñâ mân zingâbap.

² Zorat gâ a âlip otziñgâm a nâmbutñandâ gek nânjâbigât lâmuñ mân waatpan. A sarânâ, zen mâpâmâpâse namin sot kamân sombemân a ziñâ sâm âlip kwatziñgâbigât yatâ upme. Nâ perâkñak dâzângobâ. Zen sânjânziñâ mârûm mine âkip.

³ Bukugâ nâi kut nâi pindâbam tik pindâm bukugâ nâi mân dukuban.

⁴ Yatâ upan, zo ko orot mâmegâ tik zim-bap. Yatâ otna Ibâgandâ kut nâi nâi tik ek nânjâmñâ hâuñâ sânjânñâ gibap."

Ninâugât den.

(Lu 11:2-4)

⁵ "Zen ninâu sânam a sarânâ, zen yatâ mân upi. Zen mâpâmâpâse namin sot a minduminduyân ninâu sânam bâbâlaj upme, zo ko anjâ zingitpigât yatâ upme. Nâ perâkñak dâzângobâ. Yatâ zingitne ko zorâñak sânjânziñâ opmap.

⁶ Gâ ko ninâu sâbâ sâm mirâgan zâi hânji doongumñâ Ibâgâ tik ândimap, zâkkâren ninâu sâban. Oi Ibâgâ tigâk kut nâi nâi ek nânjâmapñâ bonñâ muyagem gibap.

⁷ Oi zen ninâu lâuyâk mân sâbi. Ninâu sâmñâ târokwap mân sâm âine kârep patâ upap. Um kâtik a, zen ninâu yatâ sâme. A zo ziñâ den donjêp sâm arindâ nânjânjâgabap sâme.

⁸ Gât ko zen a zo zen yatâ mân upi. Zen ninâu mân sâne Ibâziñâ zâk kut nâi nâi um nânjânjâgâziñan ziap, zo kek ek nânjâmap.

⁹ Oi zen itâ sârn ninâu sâbi,
'Ibâniñâ sumbemân taat, gâgât kutkâ
hâlâlu zimbap.

¹⁰ Gâ gamñâ um dâp hân dâp kembu ot-
ningâban. Sumbemân gâgâren sât lulu
ziap, zo yatik hânân nengâren zimbapkât
otniñgap.

¹¹ Gâ sirâm ziren nalem dâpniñan
ningâban.

¹² Nen a zengât tosa biren zo yatik tosaninâ
birâban.

¹³ Top mâsimâsikâyân mân nâmbanban.
Bâlinâ mariñangât bikñan gâbâ
mâkaniñgâban.'

¹⁴ Zen a zengât tosa birânetâ Anutuñâ
yatik tosañ birâbap.

¹⁵ Ka zen a zengât tosa mem ândinetâ
Anutuñâ zengât tosa yatik mem ândibap."

Nalem birâm kendon ândiândigât den.

¹⁶ "Zen nalem birâm kendon ândim si
sângânziñ kuk sen sen mân upi. A sarâñâ,
zen yatâ upme. A nâmbutñâ, zen nalem
birâm kendon ândiândiziniñ zingitpigât yatâ
upme. Nâ perâkñok dâzângobâ. Zen zorat
sângânñâ mârûm mine âkap.

¹⁷ Gânâ ko nalem birâm kâukâ kendâm si
sângângâ too sanjonñâ ândiban.

¹⁸ Yatâ otna a ziniñ nalem birâm
ândiândigâ mân ek nângâbi. Sumbem Ibâgâ
tik ândimâp, zâk zikñik nângâbap. Oi zâk tik
ândim kut ñâi ñâi ek nângâmopñâ sângânñâ
gibap."

Sikumgât âkñale mân utnat.

(Lu 11:34-36; 12:33-34)

¹⁹ "Zen hângât sikum kut ñâi ñâi donbep
mân mindubi. Hângât kut ñâi ñâi kabâtñâ
niniñâ sot alâlâginiñ sot anâ kâmbu mime,
zorat nângânetâ mân zâibap.

²⁰ Zen sumbemân kut ñâi ñâi mindum
ândibi. Sumbemgât kut ñâi ñâi, zo kabâtñâ
mân niniñâ sot mân alâlâginiñ sot anâ
kâmbu mân orotñâ, zorat nângâne zâibap.

²¹ Kut ñâi ñâiziñ zemabân, zoren yatik
umziñ pane zemap.

²² Sinğâ so sâkkanğât âsakñâ. Sinğâ âlip
tâi sâkkâ âsakñâ ek ândiban.

²³ Ka sinğâ bâlin oi ko sâkkâ ñâtâtik
upap. Zorat sa nângâne. Umgangât
âsakñâ ñâtâtiksâbap, zo ko oporñ ñâtâtik
patâ muyagei kwakmak op ândiban.

²⁴ A kânokñâ a kutâ zagât, zekât kore
âlip mân upap. Zâkñâ ñâi buku okñangâm
ñâigât âkon upap. Oi zâk ñâi sot pâlâtân op
ñâi kândâtkubap. Zen yatik Anutugât nep
sot kât sikum âkñâlegât nep, zo dap yatâ
mâtâkâziñgâm mem ândibi?"

*Sâkkât kut ñâi ñâi, zorat mân nângâm
kwâkâban.*

(Lu 12:22-32)

²⁵ "Zorat torenñâ ñâi zi dâzângua
nângâne. Zen ândiândiziniñgât nângâm
itâ mân sâbi, 'Wan wan mem nem ândinat?'
Mo sâkziñangât nângâm itâ mân sâbi,
'Wan mo wan lap ândinat?' Kut ñâi ñâi
zorat mân nângâm kwâkâ upi. Zorat
zen sânek. Ândiândiziniñgât bonñâ mo
nalemnâ bonñâ? Sâkziñandâ bonñâ mo
sâk pakeñâ bonñâ?

²⁶ Zen nii zingitnek. Nii zen nep mân
kârâm kâmitme. Zen nalem mân mindune
tâpmap. Oi sumbem Ibâziñandâ nalem
muyagem zinggâmap. Oi dap dap? Zen nii
zengât ombeziñan? Bunâ.

²⁷ Oi zen nângânânggâziñ kâtikñâ ziap oi
ko sânetâ sâkziñ kâtiği narâkñâ pânkânok
târokwap ândibi?

²⁸ Yatâ orotñâ mân zibân wangât sâk
pâkagât donbep nângâm? Zen pâlipâlin
neule hibukñan zemap, zorat topñâ
nângâbi. Zâk sâk pake mân tuumap.

²⁹ Zorat sa nângâne. A kuta Salomo
mârûmñan ândeip, zâk sikum patâ sot neule
âlip zemñangip. Ka Salomo zâk sâkñâ
neulenootñâ neule âlipñâ yatâ zo mân mem
ândeip.

³⁰ Oi hibuk bâlonâ zo irak muyagem
mukan âkâm gemap. Anutuñâ sâi neule
âlipñâ zo muyagemap. Oi zen dap nânge?
Anutuñâ sâk pake âlip mân muyagem
zinggâbap? Zen nângâm pâlâtânziñ lotñâ.

³¹ Zorat zen nângâ kwâkâ op itâ mân sâbi,
'Nen wan wan mem nem ândinat. Nen wan wan
mem lap ândinat?'

³² Um kâtik a, zen um nângânânggâziñ
zoren pane zemap. Zen ko yatâ mân
upi. Ibâziñandâ wan wangât kwakse, zo
nângâm nânggâmap.

³³ Zen sumbem Ibâziñangât um topñan
ândiândiniñ sot zâkkât mâtâp târârak
ândiândiniñ, um nângânânggâziñ zoren pane
zimbap. Zo yatâ utne sâkkât kut ñâi ñâi
zinggâbap.

³⁴ Zen mukangât nângâ kwâkâ mân upi.
Nângâ kwâkâ zo mukangât sinji. Sirâm
ñâigât kâbâ yâmbât, zo sirâm zorat sinji
upap."

7

Den hâuñâ mân sârn sinjan giban.

(Lu 6:37-38, 41-42)

¹ "Zen a hâuñâ den mân sârn sinziñan
gibi, zo ko Anutugoot zen yatigâk mân
sinziñan gibap.

² Zen a hâuñâ den sârn kwâkâziñgâbi,
zorat dâp yatigâk Anutuñâ zen sârn
kwâkâziñgâbap. Zen a kut ñâi ñâi
otziñgâbi, zorat dâp yatik Anutuñâ
mâburem zinggâbap.

³ Gâ wangât bukugangât sinan gwapgwap zo eknjâ gikâ sinjan nak sâmbanâ zo mân ek nângat?

⁴ Nak sâmbanâ gikâ sinjan zei dabângen bukugâ itâ dukuna dâp upap? 'Gâ nângâna sinjan gwapgwap zap zo, mem pambâ.'

⁵ Sarâ a gâ. Kândom gikâ sinjan nak sâmbanâ zo mem pamnâ gwapgwap bukugangât sinan zei mem pâna dâp upap.

⁶ Gâ a nâmbutnâ Anutu kândâtkume, zen sinji âlipkât kut nâi nâi âlipnâ, zo mân zingâban. Zen wâu bâu yatâ opnâ kut nâi nâi âlipnâ zo birâm âburem gibegât."

Ninâu sâm ândim kut nâi zo mimbi.

(Lu 11:9-13)

⁷ "Ninâu sâm ândim kut nâi zo mimbi. Kârum ândim bonnâ muyagibi. Hângiyân kom ândine mirâ mârîjandâ mem pâmbap.

⁸ Nâi zâk ninâu sâm ândim kut nâi memap. Nâi zâk kârumapnâ bonnâ muyagemap. Nâi zâk mâtâbân kom ândei marîjandâ mâtâp mem pâmbap.

⁹ Zengâren gâbâ nâinjâ nanjâ nalemgât sâi kâsaget pindâbap?

¹⁰ Mo zengâren gâbâ nâinjâ nanjâ injangât sâi guk mo mulum pindâbap?

¹¹ Bunâ. Zen a bâlijandâ murarâpzinâ kut nâi nâi âlipnâ yatâ otzingâme. Oi Ibâzinj sumbemân walâwalâjandâ kut nâi nâi âlipnâ zingâbap. Zen zâkkâren ninâu sâne kut nâi nâi âlipnâ walâm zingâbap.

¹² Zen a zinjâ kut nâi nâi otzingâbigât otzingâmap, zorat dâp otzingâbi. Zorânjâ Mosegât gurumin den sot Propete zengât den zo minduap."

Mâtâpkât den.

(Lu 13:24)

¹³ "Zen mâtâp pâlâtânjan sumbemân bagibi. Tâmbetagoagonjângât hânji, zo patâ uap. Oi zorat mâtâpnâ zo nîlip patâ. Zoren a ambân donjebpnâ bagim âime.

¹⁴ Ândiândi kamângât mâtâp, zo pâlâtânj. Zoren a ambân bituktânjâ âime."

Propete sarânjâ, zengât den.

(Lu 6:43-46; 13:25-27)

¹⁵ "Propete sarânjâ, zen holi tobatzinâ râma yatâ ka umzinâ wâu kâtiknâ kâwalizijnoot. Zo nângâm galem ândibi. Zen zengât orot mâmezijnangât sen kwapnâ topzinâ nângâbi.

¹⁶ Bolep sângerân bonjâ oi nime? Mo zâlâliyân sam bonjâ oi nime?

¹⁷ Zo bunâ. Nak âlipjan bonjâ âlipnâ âsagemap, ka nak bâlijjan bonjâ âlipnâ mân âsagemap.

¹⁸ Nak âlipjan bonjâ bâlijnâ mân muyagemap. Nak bâlijjan bonjâ âlipnâ mân âsagemap.

¹⁹ Zorat nak nâi zâk bonjâ âlipnâ mân oi kârâm kârâbân umbi.

²⁰ Nâ zorat op san. A zengât orot mâmezijn eknjâ topzin nângâbi.

²¹ Kembuniñâ, Kembuniñâ nonsâme, ka zengâren gâbâ nâmbutnjandâ sumbemân mân zâibi. Ibânâ sumbemân, zâkkât den lume, zen ziinjik sumbemân bagibi.

²² Narâk zoren a donjeb patânjâ zinjâ itâ sâm dâtnobi, 'Kembunâ, Kembunâ, gâgât kutkâ sâm a ambân sinji âlip dâzângowen. Gâgât kutkâ sâm wâke molizijnâwen. Gâgât kutkâ sâm nep patâ tuuwen.'

²³ Yatâ sâne nâ itâ sâm dâzângobat, 'Nâ zengât kutzinâ mân nângan. Bâlijn mâme a, zen birânim âinek.'

Nângânângâ a sot a kwakmak.

(Lu 6:47-49)

²⁴ "A nâinjâ dinnâ zi nângâm lubap, zâk a nângânângâjoot upap. Zâk a nâinjâ bâkjan mirânjâ kâtiknâ tuugip yatâ.

²⁵ Mirânjâ tuugi tâi map pibâ patâ gam kom osei mirâ zo kâtigem kirip. Lâm kârep esâm tandâ pâi giari sârakoip, zorat kâtigem kirip.

²⁶ Oi a nâi dinnâ zi nângâm birâbap, zâk a kwakmak zi yatâ. A kwakmak nâinjâ mirânjâ too sâtjan tuugip.

²⁷ Mirânjâ tuugi tâi map patâ too uurujoot takâm koi giligâlaksâm nangip."

²⁸ Yesujâ den zo sâm nanji a ambân kâmut patâ zen den sâip, zorat nângâne imbanâ oip.

²⁹ Oi itâ sâwe, "Zâk Kembangât gurumin den zorat galem a, zen walâzingâm sap." Yesu zâk imbanâjootnâ den sinji âlip dâzângoip, zorat yatâ sâwe.

8

Yesujâ sâk bâlâ a nâi kubikjanjip.

(Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)

¹ Yesujâ bâkjan gâbâ gem gâi a ambân kâmut patâ molim âiwe.

² Oi a nâi, sâk bâlâ a, zorân um topjan âim gei pindijsâm itâ sâm dukuij, "Kembu, gâ imbanâgâ ziap, zorat kubiknibâ sâm âlip kubikniban."

³ Yatâ sâi Yesujâ bikjandâ weemjâ sâip, "Nângâgigangât sâkkâ âlip oik." Sâi zorenâk useñâ sojei sâknâ âlip oip.

⁴ Yesu zâk yatâ oknjângâm sâip, "Gâ zirat sinji a ambân mân dâzângoban. Gâ âi tirik namâ galem a sâkkâ tirâpkuna ikpap. Oi Mosenâ den sâip, zo lum nii mo zuu nâi Kembangât sinji sâm pâmban. Sâkkâ âlip uap, zo a ambân ek nângâbigât yatâ otnan."

Yesujâ kore a nâi kubikjanjip.

(Lu 7:1-10)

⁵ Oi Yesu zâk Kapenaum kamânân zari kâwali a galem a nâinjâ zâkkâren gam itâ sâip,

6 “Kembu, kore anâ sâknam yâmbât okjanji kinj bik bâliņ oi mirin zem taap.”

7 Yatâ sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Nâ gam kubikjanġâbat.”

8 Yatâ dukui kâwali anġ den itâ mâburem dukuiip, “Nâ wandâ yatâ, zorat op mirânan mân gâban. Gâ ziren tapņâ yen denâk sâna ari kore anâ âlip upap.

9 Nâ a kutâ zengġât kore a ândim sâtziņ luman. Oi nâgât ombenan nâgât kore a ândie. Oi zengġâren gâbâ nġâi ânân sa âibap. Nġâi gânan sa gâbap. Kore anâ nġâi nep zo tuu sa tuubap.”

10 Yatâ sâi Yesuņâ den zo nġâņgi imbanġâ oip. A molim âiwe, zo itâ dâzâņgom sâip, “Nâ perâkņak dâzâņgobâ. Isirae a zengġâren nâņgâm pâlâtânziņ itâ mân ekman.

11 Zorat itâ dâzâņgobâ. Hân toren toren gâbâ a donġep mindum Anutugġât um topņan Abaram sot Isaka sot Yakobo, zen sot tap sii nalem nimbi.

12 Oi Isirae a nâmbutņâ mârur sumbe-
mgġât sinġi sâm ziņġâziņġânġâ, zen ko âkņan nġâtâtigân âimņâ umbâlâ opņâ isem ândibi.”

13 Yesuņâ yatâ sâmņâ kâwali a patâ itâ sâm dukuiip, “Gâ âi. Nâņgâm pâlâtânġanġât bonņâ muyagegibap.” Yatâ sâi zorenâk kore a âlip oip.

*A ambân nâmbutņâ mâsekziņoot ku-
bikziņġip.*

(Mk 1:29-34; Lu 4:38-41)

14 Yesuņâ Peterogġât mirin zâim Petero sibunġâ mâsek kârâpņoot zo pei egip.

15 Eknġâ bikņan weegi mâsekņâ buņ oip. Oi ambân zo zaatņâ nalem om Yesu pindip.

16 Oi mirâ nġâtiksaîsâi a ambân wâkeziņoot donġep diiziņġâm gawe. Diiziņġâm gane Yesuņâ den sâm wâkeziņâ moliziņġip. Oi a ambân sisi mâsekziņoot zo kubikziņġip.

17 Yatâ oi Propete Yesaianġâ den itâ kulem-
goip, zo bonņâ oip,

“Zâk lotjâniņ betniņan mem mâsekniņ
âkoip.”

Yesu molinatkat den.

(Lu 9:57-60)

18 A ambân donġepņâ Yesugâren gam haangum kine Yesuņâ ziņġitņâ arâpņâ saru nâmbutken âibigġât dâzâņgoip.

19 Ânâm utne Kembangġât gurumin den zorat galem a nġâiņ Yesugâren gam itâ sâm dukuiip, “Patâ, gâ zoren mo zoren âibâ sâna moligibat.”

20 Sâi ko Yesuņâ itâ mâburem dukuiip, “Wâu ulin, zen denziņan ândime. Nii zuu, zen hânġootziņan ândime. A bonņâ, nâ ko isen korem zo buņâ ândiman.”

21 Yesugġât arâpņâ, zengġâren gâbâ nġâiņ itâ sâm dukuiip, “Kembu, nâņġânina âi ibânâ hangum gâbat.”

22 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Gâ birâm molinina mumunġâ ziņġak hanagonek.”

Pibâņâ Yesu sâtņâ lugip.

(Mk 4:36-41; Lu 8:22-25)

23 Yatâ sâm wanġġân zari arâp zâine
âiwe.

24 Âim tatne saruyân pibâ patâ gâi saru bâlir kirip. Oi saruņâ wanġâ umġan ġia-
rip. Yesu zâk uman zem tâip.

25 Zem tâi arâpņâ zen âi mângim dukuwe,
“Kembu, betniņan me. Saruyân ġeina-
men.”

26 Sâne itâ sâm dâzâņgoip, “Nâņġâm pâlâtânziņ lotjâ, zen wangġât umziņ kenġât uap?” Yatâ sâm oksâm zaat pibâ sot saru den dâzâkoi hiriņsâm ziwet.

27 Arâpņâ zen zo eknġâ imbanġâziņ buņ oi itâ sâwe, “Sâi pibâ sot saru sot kut nġâi nġâi, zen sâtņâ lume. Zâk a dap yatâ?”

*Yesuņâ a zagġât wâkeziņâ moliziki
âiwe.*

(Mk 5:1-17; Lu 8:26-37)

28 Oi saru nâmbutken âim Gadara a zengġât hânân âi takip. Taki a zagġât, zet wâkeziņġoot gam Yesu muyagiwet. Zet a mumunġâ zengġât kwagân gâbâ gawet. Zet kwagân ândim kâwali mem ândeitâ a zen zekġât kenġât op gootziņġan mân âimarâwe.

29 Zet den yu kamban sâm itâ sâwet,
“Yesu Anutugġât nannġâ, wan otniņġâbam nengġâren gaat? Gâ narâk mân mâte oi sâknam patâ niņġâbam gaat?”

30 Oi kârebân bâu kâmut patâ, zen gendâk nem ândiwe.

31 Zorat wâke ziņâ Yesu itâ dukuwe,
“Moliniņġâbâ sâm sâņġonnâņġona bâu umziņan ġeinâ.”

32 Sâne ko itâ sâm dâzâņgoip, “Ba âineġ.”
Yatâ sâi a umziņġan gâbâ gam bâu umziņan ġeiwe. Baginetâ bâu zen aksik patâ bânġan gâbâ tembatņan konġon ġeim denġânân ġei mom nanġâwe.

33 Oi bâu galem a, ziņâ kamânân zâim bâu zengġât sinġi sot a zagġât zekġât den sinġi, zo dâzâņgom nanġâwe.

34 Den sinġi zo dâzâņgone a ambân aksik patâ, zen Yesu iknam kamânân gâbâ ġeiwe. ġei eknġâ Yesuņâ birâziņġâm âibapkat dukuwe.

9

Yesuņâ a nġâi kubigip.

(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)

1 Yatâ utne Yesu zâk wanġġân zâim zikņâ kamânân âbureip.

2 Gâi a kinj bik mumunġâ nġâi helâņ aam pam mem gawe. Oi Yesuņâ nâņġâm pâlâtânziņanġât topņâ eknġâ a zo itâ sâm dukuiip, “Nannâ, mân kenġât ot. Tosagâ mârur biran.”

³ Yatâ sâi Kembangât gurumin dengât galem a nâmbutjâ, zen den zo nângâm umzijan itâ nângâwe. “Zâk Anutu hutkum sap. Zâk Anutu yatâ op sap.”

⁴ Yatâ nângâne Yesujâ umzijan ekjâ itâ sâsâm dâzângoip, “Wangât umzijan nângânângâ bâlijâ nângânige?”

⁵ Zen dap nânge? Nep ikâ zorâj bâbâlanj? Tosa birâbirâj mo sâk kubikkubik?

⁶ A bonjâ, nâ hânân ândim tosa gulip-kubatkat imbanjâ zemnigap. Zorat topnjâ ikpigât yatâ sâsâm dukuan.” Yatâ sâmjâ a kinj bik bâlij itâ sâsâm dukuip, “Gâ zaat isen koremgâ mem kamângan âi.”

⁷⁻⁸ Sâi a zo zaatjâ kamânjan arip. Oi a ambân kâmut patâ, zen ekjâ kâwalizij buj oi Anutujâ imbanjâ zo a bikjan pâipkât mâpâsem sâsâm âlip kwâkjanjâwe.

Yesu zâk bâlij mâme a zengâren arip.

(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)

⁹ Yesu zâk zobâ âim kât mimij a nâ muyagenigip, kutnâ Mataio. Nâ kât mimij namânan ta nekjâ itâ dâtnogip. “Gâ nâ sot pâlatâj op molini.” Yatâ sâsâm dâtnogi zaatjâ moliwan.

¹⁰ Oi nâ Yesu mirânan nalem nimbapkât diim zaria kât mimij a sot bâlij mâme a donjep gamjâ Yesu sot arâpnâ nen sot nalem ârândâj niwen.

¹¹ Yatâ oindâ Parisaio a nâmbutjâ, zen ninjitjâ Yesugât arâpnâ mâsikâningâwe, “Patâzija zâk wangât kât mimij a sot bâlij mâme a, zen sot tap nalem niap?”

¹² Sâne Yesujâ den zo nângâmjâ dâzângoip, “Sisi mâsek kubikkubik a, zâk a sâkzij âlip, zengâren nep mân tuumap. Mâsekzijoot, zengârenâk nep tuumap.

¹³ Zen ko Anutugât den ziap, zorat topnjâ nângâbi. Den zo itâ,

‘Zuu bâu kom om nibigât mân sâwan. Um lâklâk op a buku otzjingâbigât ot-nimap.’

A ziinjâgât nen âlipjâ sâme, nâ zengât bujâ. Nâ bâlij mâme a diizijga nâgâren gabigât sâsâm gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândinjâgât sâwe.

(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)

¹⁴ Narâk zoren Yohanegât arâpnâ, zen Yesugâren gam itâ sâsâm mâsikâwe, “Nen sot Parisaio a narâk nâmbutjan nalem birâm kendon ândimen. Ka gâgât arâpkâ ko wangât nalem mân birâm ândime?”

¹⁵ Yatâ sâne Yesujâ itâ sâsâm dâzângoip, “A kutâ, zâk a ambân gakârâjoot ândei dabân umbâlâ op nalem birâm ândibi? Gâtâm a kutâ betzijan mine, nârâk zoren umbâlâ op nalem birâm ândibi.

¹⁶ Nen hâmbâ sângijan, zo hâmbâ unakjâ mân pam gârimen. Hâmbâ unakjandâ sângijâ diigi olojbpakât yatâ mân upmen.

¹⁷ Zen waij too unakjâ hâkop sângijan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko waij too unakjandâ hâkop sângijâ kunziri hâkop sot waij ârândâj buj upabot. Waij too unakjandâ hâkop unakjan gune giari âlip opmabot.”

Yesujâ Yairo bâratjâ mumujan gâbâ mânggeip.

(Mk 5:22-43; Lu 8:41-56)

¹⁸ Yesujâ yatâ sâsâm dâzângom kiri mâpâmâpâse namâ galem a nâi gam um topjan pindijsâm dukuip, “Bâratnâ irabot zi muap. Diigiga âi sâkjan weenandâ âlip op zaatpap.”

¹⁹ Yatâ dukum ari Yesu zâk zaat sâi arâpnâ zâk sot Yairo molim âiwen.

²⁰ Mâtâbân arindâ ambân nâi gâip. Ambân zo gilâm gem ândei kendon patâ kiin zagât oip. Ambân zorâj kândâtjan gamjâ Yesugât hâmbâ murukjan weegip.

²¹ Ambân zo umjandâ itâ nângip, “Hâmbâjik weemjâ âlipnâ upat.”

²² Yesujâ puriksâm ambân zo ekjâ sâip, “Bâratnâ, gâ mân kengât ot. Nângâm pâlatâj kwatnigat, zorat op âlip uat.” Yesujâ yatâ sâi zorenâk ambân zo âlip oip.

²³ Oi Yesu zâk âimjâ galem agât mirin zâimjâ girâp kwamit nângip. A ambân donjep patâ, zej girâp isem tarâwe.

²⁴ Yesujâ nângâm itâ sâsâm dâzângoip, “Zen zaat geim nanjânek. Ambân zâk mân muap. Zâk yen uman zem taap.” Yatâ sâsâm dâzângoip girânjângâwe.

²⁵ Sâi a ambân kâmut patâ zo geim nângâne kâmbârâjâ zeibân âim bikjan gâsui mumujan gâbâ zaarip.

²⁶ Oi zorat den sijgi hân zoren denân denân âragum nanjâwe.

A sinzik bâpsâsâj sot a wâkejoot kubikzijgip.

²⁷ Oi Yesu zâk kamân zo birâm ari a sinzik bâpsâsâj zagât, zet molimjâ den kâtik sâsâm den sâwet, “Gâ Dawidigât kiunnâ, nekât umgâ bâlij oik.”

²⁸ Oi âimjâ mirin zari a zagât zet zâkkâren zaritâ mâsikâzikâm sâip, “Sinzikjâ kubikpatkât imbanjâ zemnigap, zo nângabot?” Oi zet sâwet, “Oj, Kembu, net nângâgiget.”

²⁹ Yatâ sâitâ sinzikjan weemjâ sâip, “Nângâm pâlatâjzikjâgât bonjâ muyagezikik.”

³⁰ Sâi zorenâk sinzikjâ ânângârip. Oi Yesujâ mân sâbabotkât den kâtikjâ itâ sâsâm dâzâkoip, “Zet zirat sijgi a ambân mân dâzângobabot.”

³¹ Oi a zagât, zet den zo nângâmjâ âim lanj dâzângom nanjitâ sijgi zo hân dap lanj kârâm arip.

³² Oi zet aritâ zorenâk a nâi wâkeņoot Yesugâren diim gawe. Zâk wâkeņâ okņanņi kopa oip.

³³ Yesuņâ wâke zo molei a zo den sâip. A ambân kâmut zoren tarâwe, zen zo ikne imbanņâ oi sâwe, “Isirae nenğâren mârum kut nâi itâ zo mân âsagei igâwen.”

³⁴ Parisaio a ziņâ ko Yesugât itâ sâwe, “Wâke zengât patâziņandâ imbanņâ pindâm mam okņanņi wâke moliziņgâmap.”

Nep a kâruziņgâm sâip.

³⁵ Oi Yesu zâk yatâ opņâ kamân patâ sot mâik aksik ândim nanņip. Oi mâpâmâpâse namâ dâp zâim Kembu um topņan ândiândiņanğât den dâzâņgom a ambân sisi mâsekziņoot kubikziņgâm ândeip.

³⁶ Yesuņâ a ambân kâmut patâ zo ziņgitņâ umņâ nâņgip. Zâkņâ ziņgiri râma galem aņâ buņâ yatâ gulipmalip ândine ziņgiri.

³⁷ Oi zorat arâpņâ den sumbuņâ nâi itâ sâim dâtnâņgoip, “Kâlamân bonņâ doņbep ziap, ka nep a ko bituktâ.

³⁸ Zorat nep mariņâ zâkkâren ninâu sâne nep a muyagem sâņgonzâņgoi nebân bagim kâlamân bonņâ mem ândibi.”

10

Yesu arâpņâ kutziņâ.

(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)

¹ Yesuņâ arâpņâ kiin zagât nâņgonsâi gâindâ wâke moliziņgânatkât sot sisi mâsek kubikziņgânatkât imbanņâ niņgip.

² Aposolo kiin zagât, nenğât kutniņâ itâ. Kândom Simoņ kutņâ nâi Petero, munņâ Andrea, Zebedaiogât nanzatņâ Yakobo sot munņâ Yohane.

³ Pilipo sot Batolomaio, Toma sot kât mimiņ a nâ, kutnâ Mataio, Yakobo Ali-paiogât nanņâ sot Tadaio.

⁴ Simoņ Zelote sot Yuda, Karioto kamânân gok. Yuda zâk ândim Yesu tirâpžâņgoi gâsuwe.

Yesuņâ arâpņâ nep diņ sâim ziņgip.

(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)

⁵ Yesuņâ arâp kiin zagât, nen sâņgonnâņgom sâip, “Zen hân nâin mân âibi. Samaria zengât kamânân mân zâibi.

⁶ Isirae a kâmurân gâbâ râma yatâ gulip-malip ândiândiņ, zo zengârenâk âibi.

⁷ Âim siņgi âlip itâ sâim dâzâņgom ândibi, ‘Anutugât um topņan ândinatkât narâk mâte uap.’

⁸ Sisi mâsek kubikziņgâbi. Mumuņâ mâņgiziņgâbi. Sâk bâlâ kubikziņgâne âlip upi. Wâkeziņoot moliziņgâbi. Oi Anu-tuņâ kut nâi nâi sâņgân buj ziņgip, yatigâk zengoot a otziņgâbi.

⁹ Kât patâ mo mâik mân mem âibi.

¹⁰ Mâtâpkât irâ mân mem âibi. Hâmbâ zâgât mân mem âibi. Kipâke buj, sot tân

mân mem âibi. Bet bâsaņâk âibi. Nep a zen nalem mot sâņgân buņâ ziņgâne dâp upap.

¹¹ Kamân patâ mo mâigân takâm mirin tâtat mâme upi, zorat topziņâ sâim mâsikâziņgâbi. A nâigât ek nâņgâne âlip oi zâkkât mirin zâim tâtat mâme op tap ko kamân zo birâm âibi.

¹² Mirâziņan zâim itâ sâim dâzâņgobi. ‘Um lumbenâ zengâren zimbap.’

¹³ Oi mirâ mariņandâ ândeip dâp oi dinziņâ zâkkâren bonņâ upap. Ka mirâ mariņandâ ândeip mân dâp oi lumbenâ dinziņanğât bonņâ âburem ziinjan gâbap.

¹⁴ Oi mirâ kamân nâin birâziņgâm dinziņanğât âkonziņgi kinziņan gwapgwap lâņne gei birâziņgâm âibi.

¹⁵ Nâ perâkņak dâzâņgobâ. Den kubikku-bik narâkņan Anutuņâ Sodom sot Gomora kamân mâirâp, zen hâuņâ mem gei kwap otziņgâbap. Ka kamân zorat a, zo ko hâuņâ mem zâi kwap otziņgâbap.”

Kâbamgât den.

¹⁶ “Nâņgânek. Râma wâu hulin zengât oserân mân sâņgonzâņgozâņgoņ, zo nâņâ ko zen sâņgonzâņguan. Zorat zen a sarâ buņâ, nâņgânâņgâziņoot târârak ândibi.

¹⁷ Zen a ziņ tâmbetzâņgobegât gasâziņ kârâm ândibi. A zen den sâsâņ namin diiziņgâm âibi. Mâpâmâpâse namâziņan zâmbamņâ lapitziņgâbi.

¹⁸ Oi zorigâk buņâ. Zen nâgât a ândie, zorat opņâ a kutâ zengâren diiziņgâm âine den nep tuubi. Oi zen zengât mâtezian kinņâ a kutâ sot hân nâin gokņâ nâgât topnâ sapsum ziņgâbi.

¹⁹ Zen a kutâgâren zâmbane den dap sâinâ sâim mân nâņgâm kwâkâ upi. Narâk zoren den sâbi, zo Kaapumuņâ ziņgâbap.

²⁰ Yatâ otziņgi den sâne zo zengât den mân upap. Ibâziņanğât Kaapum umziņan pâmbap, zâkkât den upap.

²¹ Narâk zoren âtâņâ nâiņâ munņâ sâi kumbi. Oi ibâ nâiņâ sâi nanņâ kumbi. Oi nan bârat, zen ibâ mam kâsa otziņgâm sâne zâņgobi.

²² Kutsiņginanğât op a doņbepņâ zengât um kâlâk nâņgâziņgâbi. Oi nâi zâk den siņgi âlip mem kâtigem kinbap, zâk narâk âki sumbem kamânân bagibap.

²³ Zen kamân nâin ândinetâ zâņgom moliziņgânetâ kâmân nâin âibi. Nâ perâkņak dâzâņgobâ. Isirae kamân dâp tap ariap, zo âine mân âki a bonņâ nâ takâbat.”

Yesu okņanğawe, zo yatik otņiņgâbi.

(Lu 12:2-9)

²⁴ “Ekap namin katepņâ a kwâkâm pindâmop, zâk mân walâmap. Kore aņâ a patâņâ mân walâmap.

²⁵ Ekap namin katepņâ patâņanğât holi zorik mei dâp upap. Kore aņâ patâņanğât holi zorik mei dâp upap. Bâlîņ mâme a, ziņ

nâgât Bezebulu sâwe. Sâm bâlij kwatniwe yatik mâte pirik mem zâi kwap otzingâbi.

²⁶ Zorat sa nângânek. A zo zengât op mân kenngât upi. Kut nâi nâi tik ziap, zo zemnjâ mân zimzap. Kut nâi nâi kwârakukuj, zo zemnjâ mân zimzap. Zo aksik mâbâlakjem nanngâbi.

²⁷ Nâ nâtigân den tik dâzângoman, zo a kâmut zengât mâteziyan sapsubi. Den halop dâzângowan, zo sombemân kin dâzângobi.

²⁸ Sâkziyik zângobi, zengât mân kenngât upi. Zen um dâpziy mân tâmbetkubi. Nâigât kenngât upi. Sâkkâ sot um dâpkâ ârândâj sim kârâbân gâbanbapkat imbanjâ zemnjângap, Anutu, zâkkât kenngât op ândibi.

²⁹ Nii sâmbâlâlê, zâk sângânjâ patâ bujâ. Kât kuringâ mâik kânok pam zagât mimban. Oi Ibâziyandâ mân nângi ko dap op sâmbâlâlê nâi gei kumbap?

³⁰⁻³¹ Anutu zâk a zengât kâukziy sâmotnjâ zorat tenngânâ nângâm nanngâmap. Zorat zen kenngâtziy bujâ ândibi. Zen sâmbâlâlê yatâ bujâ. Zen a. Anutu zâk zengât umnjâ patâ kinmap.”

*Anjâ singi âlipkât hâuñâ minat.
(Lu 12:51-53; 14:26-27)*

³² “Nâi zâk a ambân zengât mâteziyan sâmb âlip kwatnibap, zâk yatigâk nanjâ sumbem Ibânanngât mâtenjan sâmb âlip kwâkjanngâbat.

³³ Nâi zâk a ambân zengât mâteziyan kwâimbânigi zâk nanjâ yatigâk sumbem Ibânanngât mâtenjan kwâimbânjanngâbat.

³⁴ Zen nâgât itâ mân sâbi, “Zâk lumbe muyagibapkat geip.’ Nâ lumbenâ bujâ, kâmbam âbângubapkat gewan. Nâ kâsâpziyngobatkât gem gawan. Zen dinnanngât op kâsâpagom ândibi.

³⁵ Zorat nannjâ sot ibânjâ, zet kâsâpagobabot. Bâratnjâ sot mamnjâ, zet kâsâpagobabot. Irranjâ sot sibunnjâ, zet kâsâpagobabot.

³⁶ A nâi zâkkât kinjâ topnan gâbâ kâsa okjanngâbi.

³⁷ Oi nâi zâk umnjâ ibâ mamzik zet sot pâlâtânjâ op nâ sot bituk pâlâtânjâ upap, zâk zo nâgât singi mân op ândibap. Nâi zâk umnjâ murarâp zen sot pâlâtânjâ op nâ sot bituk pâlâtânjâ upap, zâk yatik nâgât singi mân ândibap.

³⁸ Oi nâi zâk ziknjâ poru naknjâ mân lum nâgât mâtâp lânjbap, zâk zo yatik nâgât singi mân upap.

³⁹ Nâi zâk ândiândinjâ anngân kâri gulip-kunjanngâbap. Oi nâi zâk nâgât opnjâ hânân ândiândinjâ birâm ândiândinjâ âlipnjâ muyagibap.”

*Yesugât opnjâ buku otzingâbi.
(Mk 9:41)*

⁴⁰ “A nâinâ zen galem otzingâbap, zâk zo yatik kore otuibapnjâ sângonnogip yatik okjanngâbap.

⁴¹ Nâi zâk Propete a nâi on galem okjanngâbap, zâk Propetegât dâp yatik sângân mimbab. Nâi zâk a târâraknjâ galem okjanngâbap, zâk a târârakjanngât dâp sângân mimbab.

⁴² Nâ perâknyak dâzângobâ. Nâinâ a giginjâ zengâren gâbâ nâgât singi ândiap, zo too patenj aam pindâbap, zo ko sângânjâ bujâ mân zimzap.”

11

*Yohane arâpnjâ zen Yesugâren âiwe.
(Lu 7:18-35)*

¹ Yesujâ arâpnjâ kiin zagât den dâtnângom nanngâm kamân nâin singi âlip dâzângobam arip.

² Yohane tâk namin tap Kristonjâ nep tuugip, zorat singi nângâm arâp den mâsikâbigât sângonzângoi Yesugâren âiwe.

³ Yesugâren âimnjâ itâ sâmb mâsikâwe, “Mârumjan Propete a, zinjâ a nâi gâbapkat sâwe, zo gâ mo nâigât mambât ândinat?”

⁴ Sâne Yesujâ itâ sâmb dâzângoip, “Zen âburem âimnjâ kut nâi nâi ek nânge, zorat singi Yohane dukubi.

⁵ Sen nâtâtiknjâ sinziy ânângâtsap. Kinziy bâlijâ mâtâp lânjâ âim ge. Sâk bâlâ a sâkziy âlip uap. Kindapziy bâpsâsân, zo den nânge. Mumujandâ zaatse. A ambân kanpitâ, zen lâunan gâbâ den singi âlip nânge.

⁶ Nâi zâk nâgât nângi mân âkon upap, zâkkât nânga sâtârenejot uap.”

⁷ Oi Yohanegât arâp, zen âburem âine Yesujâ a ambân zâk sot ândiwe Yohanegât topnjâ itâ sâmb dâzângoip, “Zen mirâ kamân âtânjan, a mân ândiândinjâ wan iknam âiwe? Gerâ nâi pibânjâ koi âim gam kiri iknam âiwe?”

⁸ Mo a nâi hâmbâ neulenjoot iknam âiwe? Zen nânge. A hâmbâziy neulenjoot, zen a kutâ zengât mirin tapme.

⁹ Mo zen Propete nâi iknam âiwe? Zorat nâ dâzângua nângânek. Zen a igâwe, zo Propete nâmbutnjâ zengât dâp bujâ. Zâk tobat nâi. Nâmbutnjâ zo walâziyngap.

¹⁰ A zorat den kulem nâi itâ ziap, ‘Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua kândom otgibap.

Zâknjâ mâtâpkâ kârâm kubikpap.’

¹¹ Nâ perâknyak dâzângobâ. Ambân zengâren gâbâ âsagiwe, nâmbutnjâ zengâren gâbâ nâinâ Yohane mân wâlâp. Ka a giginjâ nâinâ Anutu um topnan ândibapnjâ, zâk walâbap.

¹² Yohane too sanjon nep topkwâip, narâk zoren gâbâ a ambân donjep, zen sumbemgât singi upigât kâtiwiwe. Oi a

kâwaliziņootņâ sumbem kamân zo baginam kâtigie.

¹³ Propete a sot Mose, zen zorat den kânņan sâam kulemgum gane Yohanegâren âkip.

¹⁴ Den zi umziņâ gâsui nânġânâ sâam, nânġânek. Elia gâbapkât sâawe, zorat bonņâ Yohane gâip.

¹⁵ Nâi zâk kindapņootņâ den zi nânġâbap.

¹⁶ A kâmut zi, waniņ zen sot dâpkwap sâbâ? Zen katep yatâ. Katep ziņâ ek birâ, nânġâm birâ upme. A ambân kâmut zi zo yatâ. Katep, zen kamân sombemân tap bukurâpziņ itâ sâam dâzânġome,

¹⁷ ‘Kep meindâ wangât mân kue? Nen umbâlâ kep meindâ wangât mân isie?’

¹⁸ Yohane zâk nepņâ topkwap too kâtik sot nalem birâm ândei ekņâ sâawe, ‘Zâk wâkeņoot ândiap.’

¹⁹ A bonņâ nânġâ gamņâ nalem sot too nia nekņâ itâ sâame, ‘Iknek. A zi kât mimiņ a sot bâliņ mâme a, zengât buku. Waiņ sot nalem nem mân birâmap.’ Ka sa nânġânek. Anutugât nânġânâġgâ bon asâgem topņâ mem kâkņan kwâpmap.”

Yesuņâ Galilaia a zengât girem sâip.

(Lu 10:13-15)

²⁰ Narâk zoren Yesuņâ kamân nâmbutken nep tuugi ekņâ umziņ mân melânâwegât den topkwap sâam topziņ itâ sâam muyageip,

²¹ “Yei, Koraziņ mâirâp, Yei, Besaida mâirâp, zengâren nep patâ kulem top top muyageip. Kulem yatâ zo Tiro sot Sidon kamânân muyagei sâi zen mârumņan isem umbâlâ opņâ umziņ melânbe.

²² Zorat dâzânġuua nânġânek. Tiro Sidon kamân mâirâp, zen den kubikkubik narâkņan hâuņâ diim gei otziņġâbap. Zen ko hâuņâ mem zâi pam otziņġâbap.

²³ Kapenaum mâirâp, zen dap upi? Sumbemân zâibi? Buņâ. Zen sim kârâbân kâbakņezingâbap. Zengâren kulem top top muyageip. Kulem zo Sodom sot Gomora kamânân muyagei sâi kamân zo mân buņ op narâk ziren tok tâpam.

²⁴ Zorat dâzânġuua nânġânek. Den kubikkubik narâkņan Sodom kamân mâirâp, zen hâuņâ mem gei kwap otziņġâbap. Zen ko hâuņâ mem zâi kwap otziņġâbap.”

Yesuņâ Ibânâ sâam bâbâlaņ kwâkņangip.

(Lu 10:21-22)

²⁵ Narâk zoren Yesuņâ Kembugâren den itâ sâip, “Ibâ, hân sot sumbem mariņâ, gâ âlip opmat. A ziiņâ nânġânâġgâziņangât nânġâne zâizâiņ opmap, zo diņġâ tik kwatziņġâmat. Ka a umziņang gigiņâ upme, zen ko diņġâ sâam muyageziņġâmat. Oi nâ zorat sâam âlip kwatgigan.

²⁶ Kambu, gâ yatâ muyagem âibapkât nânġâna âlip oip.”

²⁷ Ninâu yatâ sâamņâ arâpņâ nen itâ sâam dâtnânġoip, “Ibânâ, zâk kut nâi nâi nâġât siņġi sâam bitnan pam narġip. Umnan den sot nânġânâġgâ ziap, zo mân nânġe. Ibânâ zâk zikņik nânġap. Oi Ibânâġgât umņan den sot nânġânâġgâ ziap, zo mân nânġe. Nâ ninik nânġan. Oi nânâ a nâmbutņâ Ibânâġgât topņâ sâam muyageziņġa âlip nânġâm kwâkâbi.”

Yesuņâ diiniņġâbap.

²⁸ “Kut nâi nâi yâmbâtņâ tuum kâbâ yâmbât sot sâaknam nânġâm ândime, zen aksik nâġâren gane gâsuziņġa um sâkziņâ sâanduksâbap.

²⁹ Nâ umnandâ mulun op gigiņâ op ândimangât nâġâren gane nep ârândâņ tuum ândinat. Oi um dâpziņandâ lumbenâ muyagem ândibap.

³⁰ Nâ sot kin nep tuutuun, zo bâbâlaņ. Nâġât nep, zo bâbâlaņ.”

12

Yuda zengât kendongât den.

(Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

¹ Narâk zoren Yesuņâ kândom otniņġi kendonân kâlamân obândiwen. Âimņâ arâp nen tepniņangât opņâ segoņ keet namuņ niwen.

² Yatâ oindâ Parisaio a, ziņ zo ekņâ Yesu dukum sâawe, “Ek. Arâpkâ ziņ kut zo ue, zo kendonân mân orotņâ.”

³ Sânetâ itâ sâam dâzânġoip, “Dawidi sot arâpņâ, zen tepkât opņâ urâwe, zo sâlâpkum nânġâme mo buņâ?”

⁴ Zâk Kambu Anutugât namâ zo zâim nalem hâlâlu sâsânġâ, zo mei niwe. Nalem zo zâk sot arâpņâ niwe. Zo mân orotņâ. Namâ galem ziiņik nimbigât sâsânġ.

⁵ Anutugât gurumin den ekabân den itâ sâlâpkum nânġâme? Tirik namâ galem a, zen Yuda zengât kendonân tirik namin âim nep tuum gurumin den zo kume, zorat tosanġâ mân opmap.

⁶ Zen Kembugât namâ zo hâlâlu sâame, Ka nânġâ ko dâzânġuua nânġânek. Nâ mâteziņan kinzan, nâ walâlwalâņ. Namâ zo gigiņâ.

⁷ Anutugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Bâu zuu kom om nibigât mân sâawan. Um lâklâk op a buku otziņġâbigât otnigap.’

Zen den zirar topņâ nânġâm sâi a tosanġi buņâ den laņ nâi mân dâzânġobe.

⁸ A bonņâ, nâ kendongât mariņâ op ândian.”

Yesuņâ kendonân a nâi kubigip.

(Mk 3:1-6; Lu 6:6-11)

⁹ Yatâ sâamņâ zobâ âim mâpâmâpâse namin zariņ.

¹⁰ Zoren a nâi tâip. Zâk bikņâ humutņik. Oi a ziņâ Yesu mâsikâm sâawe, “A

kendonân kubikziŋgâziŋgân, zo orotnâ mo mân orot?"

¹¹ Sâne Yesunâ lâuziŋan mem itâ sâm mâsikâziŋgip, "Zengâren gâbâ a nâiŋnâ râmanâ kânok lâmân giari ko kendongât op birâbap? Yatâ mân upap.

¹² Râma zâk yennâ. A zen ko bonnâ, zorat kendonân âlip orotnâ."

¹³ Yatâ sâmŋâ a zo itâ sâm dukuip, "Bikâ tântân pa." Sâi biknâ tântân pâi âlip op toren yatâ oip.

¹⁴ Yatâ oi Parisaio a, zen zo eknâ âimŋâ zâk dap yatâ kunat sâm den âraguwe.

Yesugât den sâsân, zo bonnâ oip.

¹⁵ Yesunâ den zo nângâm kamân zo birâm nâin arip. A donbep patânâ molinetâ kubikziŋgâm nanŋip.

¹⁶ Zen zâkkât topnâ zo a ambân mân dâzângogigât den sâm kâtigeip.

¹⁷ Yatâ oi Propete Yesaianâ mâruman Anutugât den kulengoip, zo bonnâ oip. Den zo itâ,

¹⁸ "Zen nannâ iknek. Nâ zâk gâsum sâlâpkuan. Zâk nannâ âlipnâ. Zâkkât umnâ kinmap. Nâ Kaapumnâ pinda beknan mei hân toren toren a zengâren den kubikkubiknâ sâm hanpâmbap.

¹⁹ Zâk den sârek mân sâbap. Kamân sombemân mân kwamitagoi nângâbi.

²⁰ Gerâ âbâbângum, zo mân kârâm mânângât pâmbap. Oi kârâp tirâp mân biri bâpsâbap. Yatâ op nep tuum ândim den târârak sâm kubikmubik oi târârak op kâtigem zimbat.

²¹ Yatâ oi a ambân hân toren toren, zen zâkkât kutsiŋŋinan târokwapî."

Yesunâ wâke nâi moleip.

(Mk 3:20-30; Lu 11:14-23; 12:10)

²² Nârâk zoren wâkenâ a nâi okŋanŋi kopa op siŋ bâpsâsân op ândei Yesugâren diim âiwe. Âine Yesunâ a zo kubigi siŋâ ânângâri eknâ den sâip.

²³ A ambân kâmut kirâwe, zen zo eknâ imbanâziŋ buŋ oi itâ sâwe, "Dawidigât kiun gâbâpkât sâsânâ, zo zi mot nâi."

²⁴ Sâne Parisaio a, ziŋâ den zo nângâm itâ sâwe, "Zo sarâ. Wâke zengât a kutâ kutnâ Bezebulu, zâknâ mam okŋanŋi wâke moliziŋgâmap."

²⁵ Zen yatâ sâne Yesunâ umziŋan eknâ itâ dâzângom sâip, "Hân nâigât a, zen kâsa utnetâ hânziŋ zo kwamen zimbat. Oi kamân nâigât a mo mirâ nâigât a, zen kâsa utne mirâ kamânziŋ buŋ upap.

²⁶ Satân sot arâpnâ, zen kâsa utnetâ nepziŋâ dap yatâ kâtigem zimbat?"

²⁷ Zen nâgât itâ sâme, 'Bezebulunâ mam okŋanŋi wâke moliziŋgâmap.' Oi zengât narâpziŋâ nâiŋnâ mam otziŋgi wâke

moliziŋgâme? Sarâziŋanŋât topnâ zo narâpziŋandâ muyagibi.

²⁸ Nâ ko Anutugât Kaapumnâ mam ot-nigi wâke moliziŋgâman. Anutugât um topŋan ândiŋdigât narâknâ mâte otziŋgi mân nânge.

²⁹ A nâi, zâk mirânjan kâwali op tâi dap yatâ a nâiŋnâ zâim sikum beknan mimbap? Yatâ buŋâ. Kâwali a zo komŋâ kin bik saam pamŋâ sikumŋâ âlip beknan mimbap." (Yesunâ den zo Satânŋât op sâip.)

³⁰ Yatâ sâmŋâ itâ sâip. "Nâi zâk buku mân otnibapnâ, zâk kâsa otnibap. Nâi zâk nepnâ mân galem upapnâ, kândanbap.

³¹ Zorat dâzângua nângânek. Bâliŋâ top top sot den sumunŋâ top top, zorat tosa birâbirânŋi ziap. Ka nâi zâk Tirik Kaapum sâm bâliŋ kwâpap, zâkkât tosa birâbirânŋi mân ziap.

³² Nâi zâk a bonnâ nâ sâm bâliŋ kwatnibap, zâkkât tosa âlip gulipkubap. Ka nâi zâk Tirik Kaapum sâm bâliŋ kwâpap, zo ko tosanâ hânân sot Sumbemân mân gulipkubap.

³³ Zen nak nâigât âlipnâ sâm bonnânŋât yatik âlipnâ sâbi. Mo nak nâigât bâliŋâ sâm bonnânŋât yatigâk bâliŋâ sâbi. Nak zo bonnânâ nak topnâ sâm muyagemap.

³⁴ Zen mulumgât kiurâp. Bâliŋandâ wan den âlipnâ sâbi. Umziŋan kut nâi nâi zemap, zo yatik lâuziŋan kopgâmap.

³⁵ A târâraknândâ umŋan gâbâ den âlipnâ kopgâmap. A nâi nângânângâ bâliŋâ, zâkkât umŋan gâbâ den bâliŋâ kopgâmap.

³⁶ Nâ dâzângua nângânek, Den kubikkubik narâknan den sarâ top top, zorat hâuŋâ Anutuŋâ ziŋgâbap.

³⁷ Den sâmat, zorânŋi topkâ sâm muyagei gâsu gobap. Mo den sâmat, zorânŋi topkâ muyagei birâgibap."

Yesu kulem top topkât dukuwe.

(Mk 8:12; Lu 11:29-32)

³⁸ Yatâ sâm dâzângoi Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a nâmbutnâ, zen itâ mâburem dukuwe, "Patâ, top lâkulâku kulem nâi tuuna âsagei iknâ."

³⁹ Sânetâ itâ sâm dâzângoip, "A kâmut zi orot mâmeziniŋ bâliŋâ sot Kembugât den birâbirân. A yatâ zorânŋi top lâkulâku kulemgât sâme. Zen kulem nâi mârâtnâ buŋâ. Propete Yonagâren muyageip, zo yatâ muyagei ikpi.

⁴⁰ Yona zâk sirâm karâmbut saru zuu patâgât umŋan gei zeip. Zo yatigâk a bonnâ, nâ sirâm karâmbut hân umŋan zimbat.

⁴¹ Zorat ko den kubikkubik narâknan Niniwe kamân mâirâp, zen gam a kâmut zi zengât topziŋ sâne hâuŋâ yâmbâtnâ patâ mimbî. Wangât, Niniwe kamân mâirâp, zen Yonân den girem dâzângoi nângâm

umziñâ melânâwe, zorat. Na sa nângânek. Nâ zi kinzan, nâ Yona wâlan.

⁴² Oi ambân kutâ hân torengen gâbâ Salomogâren gâip, zâk yatik den kubikkubik narâkñan kâmut zi zengât tozasiñ sap-subap. Wangât, ambân zorâñjâ hân kârebân gâbâ gam Salomogâren den nângânângâ bonñjâ mimbam gâip, zorat. Oi nâ zi kinzan, nâ Salomo wâlan. Zen wangât op nâgât den birâme?”

Wâke, zâk gebâkñan puriksâm a tâmbetkubap.

(Lu 11:24-26)

⁴³ “Wâkeñjâ a umân gâbâ takâm gam hân a mân ândiandinjan âi ândim tâtat mâmenjâ kârubap.

⁴⁴ Kârumñjâ sâbap, ‘Nâ mirânâ birâm gâwan, zoren âibâ.’ Sâmñjâ âburem âi ikpap. Egi mariñjâ buñjâ, sanjon kubikkubikñjâ.

⁴⁵ Yatâ ekñjâ âim wâke bukurâpnjâ nâmburân zagât, zikñjâ dâp buñjâ, bâliñ kâtikñjâ, zo sâi ga mirâ zorenâk tâtat mâme upi. Oi a zo mârûm bâliñjâ ândepñjâ bet bâliñ op kwâtâtibap. Bâliñ mâme a kâmut zi, zengâren yatik muyagibap.”

Yesugât mam murâpnjâ.

(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)

⁴⁶ Yesu zâk den yatâ sâm dâzângom kiri kândâtziñjan Yesugât mam murâpnjâ, zen gam den dukunam mambât kirâwe.

⁴⁷ Mambât kinetâ a nâiñjâ Yesu itâ sâm dukuip, “Nângâ. Mamgâ murâpkâ, zen den dâgonam kândâtziñjan ga kinze.”

⁴⁸ Sâi Yesuñjâ itâ sâm dukuip, “Mam murâpnâ waniñ zinjâ?”

⁴⁹ Yatâ sâmñjâ arâp kirâwe, zengâren bikñjâ pamñjâ itâ sâm dâzângoip, “Zingitnek. Mamnâ murâpnâ zi te.

⁵⁰ Sumbem Ibânaygât sâtñjâ nângâm lume, zen ko nâgât mamârâpnâ mun garâpnâ ue.”

13

Keet maamaandinjât den.

(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)

¹ Sirâm zoren Yesuñjâ mirin gâbâ gem saru sâtñjan âi tâip.

² Âi tâi a ambân kâmut patâ zâkkâren mindune zingit wangâ nâin zarip. Oi zâk wangâyân tâi a ambân donbep patâ, zen sagân kirâwe.

³ Zen sagân kinetâ den sumbuñjâ top top sâm dâzângoip. Nâi ko itâ sâip, “Nângânek. A nâiñjâ keet maandinjâmb nebân arip.

⁴ Âi maandinjâ keet nâmbutñjâ mâtâbân gei ze iñi zinjâ ga niwe.

⁵ Oi keet nâmbutñjâ hân sinjñjan gei zeip. Zoren hân mâiktârâ kwâkñjanâk, zorat kek takip.

⁶ Ândânjâ kârep mân giari maanñjâ egi hâlâlâñsâm moip.

⁷ Keetñjâ nâmbutñjâ hibuk osetñjan gei zeip. Gei zemñjâ kâmjâ taki hibukñjâ kwârakoipkât moip.

⁸ Keet nâmbutñjâ ko hân âlipñjan gei zem bonñjâ donbep âsageip. Topñjâ nâigât keetñjâ 1 handeret. Topñjâ nâigât keetñjâ 60. Topñjâ nâigât 30. Bonziñjâ yatâ âsageip.

⁹ Zorat nâi zâk kindapñootñjâ den zi nângâbap.”

Yesuñjâ den sumbuñjanjât sâm dâzângoip.

(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)

¹⁰ Den yatâ sâm dâzângoip arâpnjâ nen um topñjan gam mâsikâm sâwen, “Gâ wangât den sumbuñjâ dâzângomat?”

¹¹ Sâindâ zâkñjâ itâ dâtnângoip, “Anutu um topñjan bagibaginjâ, zorat den sumbuñjâ ziñjâ nângâm kwâtâtibigât sâsâr. A nâmbutñjâ, zen buñjâ.

¹² Nâi zâk den nângânângânjâ, zo mem ândei Anutuñjâ târokwap pindâbap. Oi nângânângâ patâ upap. Ka nâi zâk den nângânângâ pindip, zo mân mem ândei beknjan mimbam. Oi yen ândibap.

¹³ A nâmbutñjâ, zen sinziñjâ ekñjâ mân ek kwâtâtibi. Oi kindapziñandâ den nângâm mân nângâm kwâtâtibi. Zorat op den sumbuñjâ dâzângoman.

¹⁴ Oi mârûmñjan Propete Yesaianjâ kânñjan den sâip, den zo bonñjâ uap. Den zo itâ, ‘Kindapziñandâ den nângânângâ, zo nângâbi. Ka umziñandâ ko mân nângâm kwâtâtibi. Sinziñandâ igikñjâ, zo ikpi. Ka zorat topñjâ, zo mân ek kwâtâtibi.

¹⁵ A ambân kâmut zi, zen um kâtik. Kindapziñ bâpsâsâr. Sinziñandâ mân ek kwâtâtibi. Umziñandâ mân nângâm kwâtâtibi. Umziñ mân melânne ko nâ dap yatâ kubikziñgâbat?”

¹⁶ Zen ko sinziñjâ âlip ikme. Kindapziñ âlip nângâme.

¹⁷ Zorat zengât nânga âlip uap. Nâ perâkñjak dâzângobâ. Mârûmñjan Propete sot a târârakñjâ donbep, zen kut nâi nâi zen ek nângâme, zo ek nângâm osimñjâ mân ek nângâwe.”

Keet maamaandinj, zorat topñjâ sâm dâzângoip.

(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)

¹⁸ “Oi zi keet maamaandinj den, zorat topñjâ dâzângua nângânek.

¹⁹ Keetñjâ mâtâbân gei zeip, zorat dâp a nâmbutñjâ ândime. Zen sinji âlip nângâne umziñjan mân giari bâliñjâ mariñandâ gamñjâ zo beknjan memap.

²⁰ Keetñjâ hân sinjñjan gei zeip, zorat dâp a nâmbutñjandâ ândime. Zen sinji âlip nângâm âkñjâlem ândime.

²¹ Umziñan ko ândânâ mân gâsuipkât narâk pânkânok mem ândine sâknam zo zângom tâk namin pâpan, zo âsagei kektâ lorem birâme.

²² Keetjâ hibuk kwâkñan gei zeip, a nâmbutjâ zen yatâ ândime. Zen sinji âlip zo nângâmñâ sâkkât kut ñâi sot kât sikumgât âkñâle op ândine umziñan bon mân âsagei bonñâ buñ op gukupitñâ upap.

²³ Keetjâ hân âlipñâ gei zeip, zo a nâmbutjâ zo yatâ ândime. Zen den sinji âlip nângâm umziñan gei mem ândime. Oi ñâigâren bonñâ 1 handeret, ñâigâren 60, ñâigâren 30. Bonñâ yatâ âsagemap.”

Nebân hibuk takip, zorat den.

²⁴ Yesujâ den sumbuñâ ñâi itâ sâm dâzângeip, “Sumbengât den sinji âlip, zorat mâtâp zi itâ. A ñâinâ nepñan âi keet maandenjip, zoren dâpkwap sâbâ.

²⁵ Keetjâ maandinjâ ari a uman zine narâk zoren kâsanjâ gam hibuk keetjâ maandinjâ arip.

²⁶ Oi keet zo takâm bon upâ sâi hibuk ârândân takâwe.

²⁷ Oi kore a, zen zo ekñâ nep mariñâ dukum sâwe, ‘Patâniñâ, gâ nepkan keet âlipñâ maandenjin. Oi Hibuk zo waniñ gâbâ tâkap?’

²⁸ Mâsikâne sâip, ‘Kâsa ñâinâ maandenji âsageip.’ Yatâ sâi mâsikâwe, ‘Nen âi sâmbum panâ?’

²⁹ Sâne itâ dâzângeip, ‘Buñâ. Zen hibuk sâmbum kâmñâ zo sâmbubegât birâbi.

³⁰ Zo yenâk zimbabot. Oi bonñâ mimiñ narâk oi nep a itâ sâm dâzângeibat, “Kândom zen hibuk zo sâmbum buran saam kârâbân umbi. Bet ko bonñâ âlipñâ mine mirânan zâibap.” ’ ’ ”

Wakum sot sii dangât, zekât den.

(Mk 4:30-32; Lu 13:18-21)

³¹ Den sumbuñâ ñâi itâ sâm dâzângeip, “Sumbengât den sinji âlip, zorat mâtâp, zo wakum keetjâ yatâ. A ñâinâ keetjâ zo nepñan pâip.

³² Keetjâ zo mâiktârâ. Keetjâ nâmbutjâ zengât ombeziñan. Zo kâmñâ takâm zâim walâzingâm nak patâ onmap. Oi nii zen gam bâranñan pam tapme.”

³³ Oi den sumbuñâ ñâi itâ sâm dâzângeip, “Sumbengât den sinji âlip, zorat mâtâp, zo sii dangât naamñâ yatâ. Ambân ñâinâ naleman sii dangât zâtki giari nalem aksik naam op nanjip.”

Nebân hibuk takip, zorat topñâ.

³⁴ Yesujâ den dâzângeip, zo sumbuñj dâzângeip. Den muyap mân sâm muyagem dâzângeip.

³⁵ Yatâ oi Propete a ñâinâ den sâip, zo bonñâ oip. Den zo itâ,

“Lâunan den sumbuñâ top top muyagei sâbat. Hân muyageibân gâbâ den tik zeip, zo sâm muyagibat.”

³⁶ Yesujâ a ambân zâmbari âine mirin zarip. Zâi tâi arâpñâ nen zâimñâ dukum sâwen, “Kâlaman hibuk muyageip, den sumbuñâ zorat topñâ sâna nângânâ.”

³⁷ Dukoindâ itâ sâm dâtnângeip, “A keet âlipñâ pâip, zo a bonñâ ñânâ pârawan.

³⁸ Nep, zo han patâ zi. Keet âlipñâ, zo sumbengât sinji a ambân kâmut.

³⁹ Hibuk, zo bâliñ mariñâ, zâkkât kâmut. Kâsa zâk nebân hibuk keetjâ maandinjip, zâk Satan. Bon mimiñ narâkñâ, zo hâuñâ mimiñ narâkñâ. Nep tuutuun a, zen sumbem a.

⁴⁰ Hibuk sâmbum kârâbân uwe, zo yatigâk hâuñâ mimiñ narâkñan âsagibap.

⁴¹⁻⁴² A bonñâ, ñânâ kâwali arâpnâ sângonzânquia a ambân zengâren gâbâ bâliñ mâme a ambân sot gurumin den kukuñâ a ambân, zo gâbârezingâm kârâp tâmbânjan zâmbane geibi. Zen zoren umbâlâ op isem ândibi.

⁴³ A târârak zen ko Ibâziñangât um topñan âsakñoot maa yatâ âsagem ândibi. Ñâi zâk kindapñootñâ den zi nângâbap.”

Kune kinsagât den.

⁴⁴ “Sumbengât den sinji âlip mâtâp, zo itâ. Kune kinsa ñâi hibukñan tik ze a ñâi zoren âi muyageip. Muyagemñâ umâlep patâ nângâm kwârakum âi kut ñâi ñâi tâkñangip, zo pam kât mem nângâm hân zo kwâlip.”

Kunegât den sumbuñâ.

⁴⁵ “Sumbengât sinji âlip mâtâp, zo itâ. A ñâi kunegât kârum ândeip.

⁴⁶ Kârum ândim kune ñâi tipñan kurum, zo muyageip. Muyagemñâ kut ñâi ñâi gâkânâ, zo a zo pindi kune zo zâkkât oip.”

Saru zuu irâ, zorat den sumbuñâ.

⁴⁷ “Sumbengât sinji âlip, zorat mâtâp, zo injangât irâ yatâ. A zen irâ zo saruyân pane giari zuu topñâ piksâwe.

⁴⁸ Piksâne sâmbune âkñan zarip. Oi injan niniñâ, zo wangâyân parâwe. Mân niniñâ ko birâm pane saruyân giarip.

⁴⁹⁻⁵⁰ Narâk patâ mâte oi ko zo yatâ muyagibap. Narâk zoren sumbem a, ziñâ a hânñâ hânñâ kâsâpzingomñâ bâliñ mâme a minzingâm kârâp patin zâmbane geibi. Zoren umbâlâ op isem ândibi.”

⁵¹ Yatâ sâmñâ mâsikâniñgip, “Zen zo aksik nângâm nange mo buñâ?” Sâi niñâ sâwen, “Nen nângâm nanjen.”

⁵² Sâindâ dâtnângeip, “Zen dinnâ nângâm kwâtâtemñâ sinji âlipñangât mâtâp nângâm kwâkâbi. Zen mirâgât mariñâ yatâ opñâ kabânjan gâbâ kut ñâi ñâi âlip sângiñâ sot unakñâ lândim pambi.”

Nasarete kamânân Yesu kândâtkuwe.

(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)

⁵³ Yesu zâk den sumbuñâ top topñâ zo sâm nangâm mirâ kamân zo birâm arip.

⁵⁴ Âi kamânñan Nasarete, zoren âi takâm mâpâmâpâse namin zâim den sinji âlip sâm dâzângoi a zen nângâm imbanâziñ buñ oi sâwe, “Zâk nângânângâ zot imbanâ zo waniñ gâbâ muyageip.

⁵⁵ Nen topñâ nângen. Zâk mirâ tuutuñ a nanjâ. Mamñâ Maria. Murâpñâ kutziñâ Yakobo, Yose, Simoñ sot Yuda.

⁵⁶ Garâpñâ nen sot ârândân ândien. Zâk kut nâi nâi zi ikâ zoren muyageip?”

⁵⁷ Zen yatâ nângâm kwakñâ zâkkât nângâne geip. Oi Yesuñâ sâm dâzângoip, “Propete a nâi zâk kutsiñgiñâ hân torengeñ lanj kârâm ari kamârâpñâ sot torerâpñâ, zen zâkkât nângâne gei birânângâme.”

⁵⁸ A zen umziñ angân kârâwegât Yesuñâ kamân zoren kulem top top donbep mân tuugip.

14

Herodeñâ sâi Yohane kuwe.

(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20; 9:7-9)

¹ Nârâk zoren a kutâ Herode, zâk Yesugât sinji nângip.

² Sinji zo nângâmñâ a sâtnjâ gakârâpñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ itâ nângan. Yohane too sañgonziñgiñ, zâk mumuñan gâbâ zaat kâwaliñoot ândiip.”

³ Den zo yen mân sâip. Mârûmñan Herode zâk munjâ Pilipogât ambân beknjan meip, kutñâ Herodia. Ambân zâkkât opñâ sâi Yohane kiñ bik saam tâk namin pane zeip.

⁴ Wangât, Yohaneñâ den itâ dukuip, zorat, “Gâ ambân zo mein, zo mân orotñâ.”

⁵ Oi Herodeñâ Yohane kumbam nângip. Ka a ambân ziñâ Yohanegât nângâne Propete op ândeip, zorat kenjât op birip.

⁶ Oi Herode âsaâsagiñ narâk oi omo nâne patâ utnam utne Herodiagât bâratñâ, zâk Herode sot a sâtnjâ tarâwe, zengât mâteyân kep ândeip Herode ek âknjâlem itâ sâm dukuip.

⁷ “Nâ den zi sâm kâtigian. Gâ wan mo wangât sâno gibat.”

⁸ Oi ambân zâk mamjandâ den dukuip itâ sâip, “Yohane too sañgon nep tuugip, zâkkât gânduñ kom nângânângâtñâ kâukñâ hâkobân pam mem ga ni.”

⁹⁻¹¹ Yatâ sâi a kutâ zâk nângâm pârâkpâip. Nângi mân dâp oip. Ka zâk a sâtnjâ zengât mâteziñan sâm kâtigeip, zorat op zo bon upapkât nep a sângonzângoi Yohane tâk namin tâi gânduñâ kârâm mânângât kâukñâ hâkobân pam mem ga Herodia bâratñâ pindâwe. Ambân zo memñâ mamñâ pindip.

¹² Yohane kune moi arâpñâ zen gamñâ kâmarânâ mem hangumñâ âi Yesu den sinji dukuwe.

Yesuñâ a 5 tausen nalem ziñgiip.

(Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)

¹³ Yesuñâ den sinji zo nângâm wangâyân zâim hân a mân ândiândiñan, zoren ândibam arip. Ari a ambân donbep patâ kamân nâin nâin gâbâ, zen sinjiñâ nângâm saru sâtnjan âim muyagiwe.

¹⁴ Yesuñâ wangâyân gâbâ gemñâ a ambân kâmut zo ziñgiñâ umñâ nângâmñâ a ambân sisi mâsekiñoot, zo kubikziñgiip.

¹⁵ Yatâ op ândeip mirâ oi Yesugât arâpñâ niñâ dukum sâwen, “Zi a mân ândiândiñan ândeindâ mirâ nâtikisâbâmap. Gât ko a ambân zâmbana kamânân âim nalem muyagibi.”

¹⁶ Sâindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnângoip, “Wangât âibigât se? Ziñâ nalem ziñgânek.”

¹⁷ Yatâ sâm dâtnângoi sâwen, “Nen zi nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât mem ândien. Nen nalem nâmbutñâ buñâ.”

¹⁸ Sâindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnângoip, “Nalem zo nâgâren mem ganek.”

¹⁹ Yatâ sâmñâ a dâzângoi hibuk luatñâ tap âiwe. Yesuñâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât, zo mem sumbemân egi zari sâiwap sâmñâ namuñ arâpñâ niñgi niñjâ kâsâpkum a ziñgâwen.

²⁰ A pisuk nem âkon urâwe. Oi buputñâ zeip, zo meindâ irâ kiin zagât piksâip.

²¹ A nalem niwe, zo tenjâziñâ 5 tausen yatâ. Ambâ murarâpziñâ mân sâlâpziñgowen.

Yesu saru kwâkñan lanj lanj arip.

(Mk 6:45-52; Yo 6:15-21)

²² Yatâ opñâ Yesuñâ arâpñâ sâi wangâyân zâi saru nâmbutken âinam âiwen. Yesu zâk a ambân zâmbari âibigât zoren tâip.

²³ Oi a ambân zâmbari âinetâ zâk zikñjik ninâu sâbam bâkñjan zarip. Yatâ op ândeip nâtikisâi zâk zikñjik zoren ândeip.

²⁴ Wangâñâ âim saru tânâmñan takip. Oi pibâ patâ zâk âiwenân gâbâ gam saru kunziri wangâ mem kâbakñei âinam osiwen.

²⁵ Mirâ hanjâsâgât Yesuñâ saru kwâkñan lanj lanj ga muyageniñgiip.

²⁶ Zâk zo yatâ gâi arâp niñâ ekñâ kenjâtñiñâ op wâke gaap sâm den kâtik kambânâwen.

²⁷ Yatâ oindâ den itâ sâm dâtnângoip, “Umziñ diim geik. Zi ninak gaan. Mân kenjât utnek.”

²⁸ Sâi Peteronjâ sâtnjan mem itâ sâip, “Kembu, ninak gaan sâna too kwakñjik lanj gabâ.”

²⁹ Sâi Yesuñâ sâip, “Ga.” Sâi Peteronjâ wangâyân gâbâ geim saru kwâkñan Yesugâren arip.

³⁰ Peteronâ aim tâi pibâ patâ nâi gâi kenngat op geibam op Yesu konsâm sâip, “Kembu, gâ gâsuni.”

³¹ Sâi zorenâk Yesunâ gâsum sâip, “Gâ wangât nângâm pâlâtângâ lotnâ oi um zagât uat?”

³² Yatâ sâi gâsui wangâ kâligen kopgâitâ pibâ hirinsâip.

³³ Oi a wangâyân tarâwen, nen Yesu um topnân âi pindijsâm sâwen, “Gâ perâknyak Anutugât nanngâ.”

³⁴ Oi saru nâmbutken âimnâ Genesarete hânân takâwen.

³⁵ Zoren a zen Yesu eknâ den pane kamân nâin nâin ari a ambân sisi mâsekziņoot diizijngâm zâkkâren gawe.

³⁶ Oi zen Yesu itâ dukuwe, “Nângâna hâmbâgâ muruknyan gâsum mâsekziņ buņ upap.” Yatâ urâwe, zorânâ sâkziņâ âlip op nanngip.

15

Kut nâi nâi nininândâ a um mân sumunkomap.

(Mk 7:1-23)

¹ Narâk zoren Yerusalem kamânân gâbâ Parisaio a sot Kembugât gurumin den galem a, zen Yesugâren gam mâsikâm sâwe,

² “Arâpkâ, zen wangât sâkurâpniņ zengât den kom bitziņâ mân too sanņon nalemmem nime?”

³ Yatâ sâi mâsikâne Yesunâ itâ sâip, “Zen ko wangât ziiņgâ sâkurâpziņangât den lum Anutugât den kume?”

⁴ Anutugât den itâ ziap, ‘Gâ ibâ mam sâtzik lum hurat kwatzikâban. Oi nâi zâk ibâ mam den bâliņgâ dâzâkobap, zâk mân ândibap. Zâk kune mumbap.’

⁵ Zen ko itâ sâme, ‘Nâi zâk ibâ mam itâ dâzâkobap, “Kut nâi zikâbam, zo Anutugât siņgi sâi paan.” Zâk zo yatâ opnâ on galem mân otzikâbap.’

⁶ Zen yatâ opnâ Anutugât den birâne giari sâkurâpziņangât den zorik lum ândime.

⁷ Sarâ a, zen. Zengât op Propete Yesaianâ Anutugât den itâ sâi kulemgopip,

⁸ ‘A kâmut zi lâuziņandik mâpâsenime. Umziņandâ ko birânnime.

⁹ Oi den bonņagât hâunâ a ziiņ den sâi kwâkâyanngâm. Zen lâuziņandik mâpâsenime. Nâ zorat nângâ yen opmap.’

¹⁰ Yesu zâk zo yatâ sâi dâzângom a ambân sâi gane itâ dâzângom sâip, “Nâ den dâzângua nângâm kwâtâtinek.

¹¹ Kut nâi nâi nine geimap, zo mân sumunkomap. Ka lâuziņan gâbâ kopgâmap, zorânâ sumunkomap.”

¹² Yatâ sâi arâpnâ niņgâ zâkkâren âim mâsikâm sâwen, “Den yatâ zo sâna Parisaio a zen nângâm bâliņ kwatgige, zo nângat?”

¹³ Sâindâ sâip, “Nebân kut nâi zo sumbem lbânandâ mân kâmerip, zo sâmbum nanngâbap.

¹⁴ Zen yen birâziņgânek. Parisaio zen siņziņ nâttâktiknâ. Zengât mâtâp kândom a sen bâpsâsâņ zagât diiangâm âibabot, zo ko mâtâp tâpâkum arândân lâmân geibabot.”

¹⁵ Sâi Peteronâ itâ sâi dukuip, “Den sumbuņgâ dâzânguat, zorat topnâ sâna nângânâ.”

¹⁶ Sâi Yesunâ dâtnângoip, “Zen tok um nângânângâziņ mân pâronjsâi ândie, mo dap?”

¹⁷ Topnâ itâ mân nângge? Anâ kut nâi nâi nine tep kâamboziņan giari mem kubigi mâtâpnyan geimap.

¹⁸ Ka umziņan gâbâ den bâliņ top top lâuziņan takâmap, zorânâ ko umziņ sumunkomap.

¹⁹ A umân gâbâ kut nâi nâi kop gâmap, zo itâ. Nângânângâ bâliņgâ, âknyale nep, kâmbam ku, kâmbu konda, den sarâ, ambân mem birâbirâņ sot den sumunngâ.

²⁰ Kut nâi nâi yatâ, zorân sumunkomap. Oi bet mân sanņon kut nâi nâi nine, zorânâ mân sumunkomap.

Kanaan ambân nâiņgâ Yesu konsâm mâpâseip

(Mk 7:24-30)

²¹ Oi Yesu zâk kamân zo birâm Tiro sot Sidon kamân zagât, zo zengâren arip.

²² Zengâren ândei Kanaan hânân goknyâ ambân nâi gam Yesu konsâm sâip, “Kembu gâ Dawidigât kiunngâ, nâgât umgâ bâliņ oik. Bâratnâ, zâk wâkenâ mâte pirik oknyangâmap.”

²³ Yatâ sâi Yesunâ nângâm den hâunâ mân dukuip. Yatâ oi arâpnâ nen zâkkâren gam dukum sâwen, “Ambân zo molina arik. Zâk kândâtniņan den sâi gaap.”

²⁴ Sâindâ dâtnângoip, “Nâ Isirae kâmut râma yatâ gulip op ândime, zo zengârâk sângonnogi gem gâwan.”

²⁵ Sâi ambân zorân um topnyan âi siminngâ liim pindijsâm sâip, “Kembu, gâ laņ betnan me.”

²⁶ Yatâ sâi ko itâ sâi dukuip, “Katep zengât nalemm betziņan mem wâu ziņgâziņgân, zo mân dap upap. Nâ Isirae a kâmut, zengât gem gâwan.”

²⁷ Sâi ambân zo itâ sâip, “Kembu zo âlip sat. Oi marirâpziņandâ nalemm nem tatne gwapgwap gei wau zen laņ nime.”

²⁸ Yatâ sâi Yesunâ dukum sâip, “O ambân nângâm pâlâtângâ patâ, sat zorat dap muyagegigik.” Sâi zorenâk bâratnâ âlip oip.

Yesunâ a donņep kubikziņgip.

(Mk 7:31-37)

²⁹ Yesu zâk hân zobâ âburem gam Galilaia saru sâtnan âim bâknâ nâin zâi tâip.

³⁰ Zâi tâi a ambân kâmut patâ zâkkâren mindum gawe. Zen sâkziñâ giginjâ, sinziñ bâpsâsân, kin bitziñ bâliñâ, kopa sot sisi mâsekziñoot diiziñgâm Yesugât um topñan zâmbane kubikziñgip.

³¹ Yatâ oi kopa, zen dinziñâ sâwe. Kin bitziñ bâliñ, zen mâtâbân âim gawe. Sâkziñ giginjândâ âlip urâwe. Sinziñ bâpsâsânandâ sinziñ igâwe. Oi a ambân kâmut, ziñâ zo ekjâ nângâne imbanâ oi itâ sâwe, “Nen Isirae a kâmut nenğât Anutu mâpâsinâ.”

*Yesuñâ a 4 tausen nalem gumuziñgip.
(Mk 8:1-10)*

³² Yesuñâ arâpñâ sâi gâindâ itâ sâm dâtnânğoip, “Nâ a zenğât umnâ nânğan. Zen nâ sot ândine sirâm karâmbut oi tepkât mue. Oi nalem buñâ sângonzânğoindâ âi mâtâbân tâmbetagoğegât umnâ girem uap.”

³³ Sâi arâpñâ niñ itâ sâwen, “Nen hân a mân ândiândiñ ândim nalem ikâ gâbâ mem a kâmut zi ziñgindâ nine dâp upap?”

³⁴ Yatâ sâindâ Yesuñâ mâsikâniñgâm sâip, “Zenğâren nalem dabutâ ziap?” Sâi niñâ sâwen, “Nalem nâmburân zagât sot saru zuu zagât ko karâmbut ziap.”

³⁵ Oi Yesuñâ nânğâm sâi a ambân zen mindum hânân ge tarâwe.

³⁶ Yatâ utnetâ Yesu zâk nalem nâmburân zagât sot saru zuu, zo mem sâiwap sâm namuj arâp niñgi kâsâpkum a ambân ziñgâwen.

³⁷ Nen ziñgindâ a ambân aksik nem âkon urâwe. Oi buputñâ tap arip, zo sânduindâ irâ nâmburân zagât piksâip.

³⁸ Nalem niwe, a zo 4 tausen yatâ. Ambâ murarâpziñ mân sâlâpziñgowen.

³⁹ Yesuñâ a ambân zâmbari âine zikñâ wanğâyân zâim Magadañ hânân âi takip.

16

Yesuñâ kulem nâi tuubapkât sâne kwâkâziñgip.

(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)

¹ Parisaio a sot Sadukaio a, zen Yesugâren gam mâsikâm sâwe, “Gâ sâna top lâkulâku kulem nâi âsagei iknâ.”

² Sâne dâzânğom sâip, “Mirâ nâtikisâbâ sâi sumbem kuriñkoi sâme, ‘Muka maa upap.’”

³ Mo hañsâi sasa mem doonğubap, zo ko map gâbap sâme. Sarâ a, zen. Sumbemgât tobatñâ ekjâ nânğame. Ka nâgât topnâ ko mân nânğâm kwâtâtime.

⁴ A ambân ândi mâmanziñ bâliñâ, zen kulem tobat nâi iknat sâme. Zen kulem nâi unakñâ buñâ. Yonañâ Niniwe a umziñ melânğigât kulem yatâ oip. Narâk ziren Yona kulem oip zo yatâ nânğâ muyagia ikpi.”

Parisaio a sot Sadukaio a, zenğât girem dâzânğoip.

(Mk 8:14-21)

⁵ Oi arâpñâ nen nalemgât nelâmnânğoi Yesu sot saru nâmbutken arindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnânğoip,

⁶ “Zen Parisaio sot Sadukaio a zenğât sii dangât nalemziñan mân pam om nimbi.”

⁷ Yatâ sâm dâtnânğoi nen kwakñâ itâ sâm ârâguwen, “Nalem zei birâm gen, zorat dâtnânğup.”

⁸ Yatâ sâindâ Yesugât kindapñan giari nânğâm itâ sâm dâtnânğoip, “O nânğâm pâlatânziñ lotñâ. Zen wangât nalem birâm ge, zorat âragum te?”

⁹ Kut zo orâwan, zo mârur nelâmnânğoi mân nânge? Nâ nalem bânâmbut zorânğâ a 5 tausen ziñga nem âkon utne buputñâ sândune irâ dabutâ piksâip?

¹⁰ Nalem nâmburan zagât, zorâr a 4 tausen ziñga nem âkon utne buputñâ sândune irâ dabutâ gei piksâip?

¹¹ Nâ nalemgât mân dâzânğuan. Zo wangât mân nânğâm kwâtâtie? Parisaio a sot Sadukaio a, zenğât sii dangât nalemziñan mân pam nimbi.”

¹² Arâpñâ nen den yatâ nânğâm kwâtâtem sâwen, “Zâk sii dangât pam nininğânğât sap, zo Parisaio sot Sadukaio den sâsâziñanğât op sap.”

*Peteronâ Yesugât topnâ sâm muyageip.
(Mk 8:27-30; Lu 9:18-21)*

¹³ Kaisarea kamân a kutâ Piliponâ sâi tuuwe. Yesu zâk âi zo mâte upam arâp dâtnânğom sâip, “A ambân, zen a bonñâ nâgât nâi sâme?”

¹⁴ Sâi niñâ dukum sâwen, “Nâmbutñandâ Yohane too sanğon nep tuugip sâme. Nâmbutñandâ Elia sâme. Nâmbutñandâ Yeremia mo Propete a nâi sâme. Gâgât yatâ sâme.”

¹⁵ Yatâ sâm dukoinâ mâsikâniñgip, “Ka ziññâ ko nâgât nâi sâme?”

¹⁶ Mâsikâniñgi Simon Peteronâ sâip, “Gâ Anutu ândiândiñ mariñanğât nanñâ. Bâliñan gâbâ mâkâniñğaban. Gâ Kristo.”

¹⁷ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukui, “Simon, Yonagât nanñâ, gâgât nânğa sâtareñpoot uap. Nânğânânğâ zo agâren gâbâ mân muyagegigip. Zo sumbem Ibânandâ sâm muyagem gigip.

¹⁸ Zorat dâgoga nânğâ. Gâgât kutkâ Petero (niñ denân ko Kât). Oi nânğâ kât zorat kwâkñan a ambân kâmut gakârâpnâ zâmbansa simgât imbanânğandâ mân walâziñğabap.

¹⁹ Oi nâ sumbem mâtâp konkonñâ gibat. Oi hânân saasaanğâ nep tuuna sumbemân bonñoot upap. Oi hânân olañolaññâ nep tuuna sumbemân bonñoot upap.”

²⁰ Yatâ sâmnâ arâpnâ den kâtiknâ dâtnângom sâip, “Nâ Kristo ândian, zorat den a ambân mân dâzângobi.”

Yesu momjâ zaatpap, zorat den kânjan sâm muyagem zingip.

(Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27)

²¹ Narâk zoren Yesunâ topkwap kut nâi nâi gâtâm âsagibap, zorat arâp sâm muyagem ninjip. Oi Yesunâ Yerusalem kamânân zari galem a sot tirik namâ galem a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zinat kut nâi nâi zomunâ okjângâm kune mom sirâm karâmbut zem zaatpap, zorat diñâ dâtnângom nanjip.

²² Dâtnângoi Petero ziknjik diim âimnâ kwâkânjângâm sâip, “Kembu, Anutuñâ galem otgigi kut nâi yatâ zo mân âsagegibap.”

²³ Sâi puriksâm Petero itâ sâm dukui, “Satañ, gâ siriksâm âi. Gâ mâtâp doonjubâmat. Den sat, zo Anutugâren gâbâ bujâ. Zo a den.”

Yesu molimolinjângât den.

²⁴ Narâk zorenâk Yesunâ târokwapnâ arâp itâ sâm dâtnângoip, “Zen nâ molininâ sâm um sâkziñjângât den birâm poru nakziñ lum nâgât mâtâp, zo lânbi.

²⁵ Zen ândiândizij anjân kârane zo ko gulipzângobap. Ka zen nâgât op ândiândizij birâne muyageziñgâbat.

²⁶ Zen hângât kut nâi nâi, zorik mem ândine ândiândizijâ buj oi wan âlipnâ muyageziñgâbat? Zen dap yatâ ândiândizij suup mei târokwap zingâbat?

²⁷ Nângânek. A bonjâ, nâ Ibânangât neule âsakjoot âsagem sumbem arâpnâ diizingâm gem gam a aksik patâ ândi mâmanzianjângât dâp hâuñâ zingâbat.

²⁸ Nâ perâknak dâzângobâ. A zi kinzeyân gâbâ nâmbutjandâ mân munetâ a bonjâ nâ gem kembu patâ op tâka nikpi.”

17

Yesunâ holi tobat nâi oip.

(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)

¹ Yesu zâk sirâm nâmburân kânok ândim Petero sot Yakobo sot munjâ Yohane, zen ziñji diizijngi bâkjan zâiwe.

² Oi zoren Yesu zâk mâteziñan kinjâ tobat nâi oip. Oi si sângânjâ maa yatâ âsageip. Hâmbânâ kâukom âsaknâ yatâ âsagem nanjip.

³ Oi Mose sot Elia, zet zorenâk âsagem kin Yesu sot den urâwe.

⁴ Yatâ utnetâ Peteronâ Yesu itâ sâm dukui, “Kembu, mat nâi ziren ândien. Zorat nângâna ziren silep karâmbut tuuga, gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi.”

⁵ Yatâ sâm kiri sasanâ âsakjoot gem kwâtepzângoip. Oi sasa kâligen gâbâ den

nâi itâ gâip, “Zi nannâ âlipnâ. Umnandâ gâsumap. Zen diñâ nângâm biranbi.”

⁶ Oi arâpnâ zen den zo nângâm sângânziñ hânân gei tutukum kenjât op sânam sânsân urâwe.

⁷ Yatâ utne Yesunâ zengâren âim weeziñgâm sâip, “Zen zaatnâ kenjât buj ândinek.”

⁸ Yatâ sâi sinziñâ lum za ikne Yesu ziknjik kiri igâwe.

⁹ Oi bâkjan gâbâ gem tap Yesunâ den itâ sâm dâzângoip, “Kut nâi sen mârât ikse, zorat den siñji a ambân mân dâzângom ândine a bonjâ nâ mumuñan gâbâ zaatpat.”

¹⁰ Yatâ sâm dâzângoip arâpnâ zen mâsikâm sâwe, “Elia zâk Kristo kândom okjângâm gâbat. Kembangât gurumin den galem a zen wangât yatâ sâme?”

¹¹ Sâm mâsikâne itâ sâm dâzângoip, “Elia zâk kândom gam kut nâi nâi kubikpapkât sâwe, zo bonjâ.

¹² Oi zorat dâzângua nângânek. Elia zâk mârûm gam ândei mân ek nângâm kut nâi lañ okjângâwe. Oi a bonjâ, nâ yatigâk nom sâknam nibi.”

¹³ Yatâ sâi arâpnâ ziñâ itâ nângâwe. Eliagât sap, zo Yohane too sanjon nep tuugip, zâkkât op sap.

Arâpnâ a nâi kubiknam osiwe.

(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)

¹⁴ Oi bâkjan gâbâ gem gam a kâmut zengâren ganetâ a nâi Yesugâren gam pindiñsâm sâip,

¹⁵ “Kembu, gâ nannangât umgâ bâliñ oik. Zâk mom gwâlâ op kârâbân sot toin geimâp.

¹⁶ Oi arâpkâ zengâren mem ga kubiknam osie.”

¹⁷ Sâi Yesunâ itâ sâip, “O a kâmut, zen nângâm pâlâtânziñ buj. Den kwâkâ a. Nâ zen sot âsâbân ândim âkom diizingâmâmbat?” Yatâ sâmnâ katep mem ganek sâip.

¹⁸ Oi yatâ utnetâ Yesunâ wâke den dukui pam ari zorenâk katep âlip oip.

¹⁹ Bet arâp nen Yesugâren gam tik sâm mâsikâwen, “Nen wangât wâke molinam osien?”

²⁰ Sâindâ dâtnângoip, “Nângâm pâlâtânziñâ lolotjâ, zorat yatâ ue. Nâ perâknak dâzângua nângânek. Nângâm pâlâtân bonjâ, mâiktârâ nâi, mundo keetnâ yatâ zemziñji baknâ ândiren zi dukunetâ âbângum ândirengan âibap. Zen wan mo wangât mân kwakpi.

²¹ Wâke zo yatâ, zo wan wannâ bujâ, nalem birâm ninâu sot ândimjâ âlip molizingâbi.”

Mom zaatpapkât sâm dâzângoip.

(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)

²² Yesugât arâp, nen Galilaia hânân Yesugâren minduindâ itâ sâm dâtnânngoip, “A bonnjâ, nâ a bitziyan zâibat.

²³ Zaria none momnjâ sirâm karâmbut zem zaatpat.” Den yatâ sâi arâpnâ nen den zo nânjindâ maknjâ oip.

Peteronjâ ijan lâujan gâbâ kât meip.

²⁴ Oi Kapenaum kamânân takindâ tirik namâgât kât memarâwe, a zo ziñâ Peterogâren gam mâsikâm sâwe, “Patâziñandâ tirik namâgât kât kânok pâmap mo buñjâ?”

²⁵ Sâne Peteronjâ sâip, “Ee, pâmap.” Yatâ sâmñjâ mirin zâim den mân dukui Yesu zikñak mâsikâm sâip, “Simon, gâ dap nânjat? Hângât a kutâ, zen wanij zengâren kât mime? Narâpziñâ zengâren mo a nâmbutnjâ zengâren?”

²⁶ Mâsiki a nâmbutnjâ zengâren mime sâi Yesunâ itâ sâm dukui, “Âlip sat. Zorat a kutâ narâpziñ, zen yen ândibi. Niinjâ yatik Anutu kutâgât narâp ândien.

²⁷ Oi niinjâgât nânjâne bâlij opapkât saruyân geim kela tâgân saam pânandâ giari saru zuu kândom zibap, zo sâmbuna kopgâi lâunâ kwâsatnjâ kât nâi muyagiban. Zo niiknjâ sinji kom ziñgâban.”

18

Katep zengât holi yatâ ândibi.

(Mk 9:33-37; Lu 9:46-48)

¹ Narâk zoren arâpnâ nen Yesugâren âim itâ sâm mâsikâwen, “Anutu um topñan, zo nâinjâ patâ op ândibap?”

² Yatâ sâindâ Yesunâ katep mâik nâi sâi gâi osetniñan pam itâ sâm dâtnânngoip.

³ “Nâ perâkñak dâzângobâ. Zen umziñ diim gem katep zengât holi yatâ mân ândibi, zo ko sumbem kamânân mân zâibi.

⁴ Nâi zâk katep zi yatâ op ândibap, zâk zo ko sumbemân patâ op ândibap.

⁵ Oi nâi zâk nâgât op katep zi itâ galem okñangâbap, zâk nâ kore otnibap.”

Bâlijangât den.

(Mk 9:42-48; Lu 17:1-2)

⁶ “Nâi zâk katep gakârâpnâ zengâren gâbâ kânoktâ sâi bâlij upap, zâk mârurnjan kât patâ nâi gândunjan saam saruyân pane giari sâi zo bâbâlan opap.

⁷ Yei, bâlijangât nep tuutuun, zo yâmbâtnâ. Bâlijangât nep tuutuun muyagibap. Zo dap op yen zimbap. Ka a nâi bâlijangât nep tuubap, Yei, Anutuñjâ dap dap okñangâbap?”

⁸ Zorat bikandâ mo kiñgandâ bâlij upâ sâi mânângât pâmban. Ândiândi kâtikñan zâibâ sâm zâibam kwakñâ birâm ândiban. Kiñgâ bikâ hâlâluyâk ândim kârâp kâtikñan geibatkat yatâ upan.

⁹ Mo singandâ bâlijâ nâi ek nânjâbâ sâi ketârapukm pâmban. Ândiândi kâtikñan âiban, zorat op sinjâ bâpsâi ândiban. Sen hâlâlû ândim kârâbân geibatkat yatâ upan.”

Yesugât katep gakârâp, zengât den.

(Lu 15:3-7)

¹⁰ “Umziñ girem oi mulun ândim katep gakârâpnâ, zengât nânjâne giginâ mân upap. Nâ zorat dâzângua nânjâne. Sumbemân katep zengât galem a ândie. Zen sumbem Ibânangât mâtenjan ândime.

¹¹ A bonnjâ, nâ a ambân tâmbetagoagonjan gâbâ kubikziñgâbam gem gâwan.

¹² Zen dap dap nânje? A nâi râma gakârâp 1 handeret ândibi, oi zengât osetziñan gâbâ kânok buñ oi birâbap? Mo 99 zo zâmbamñâ kânok barin buñ upap, zo âi kârûm muyagibap?

¹³ Nâ perâkñak dâzângobâ. Zâk âi kârûmñâ muyagemñâ 99 zengât buñ, buñ upap, zorat op umâlep patâ nânjâbap.

¹⁴ Zo yatâ zengâren gâbâ katep nâi tâmbetagoi sumbem Ibâziñandâ nânji mân dap upap.”

Kubikkubik sot ninâugât den.

(Lu 17:3)

¹⁵ “Bukugâ nâinjâ gâgât tosa muyagei gâ tik âi dukuban. Zâkñâ diñgâ nânji âlip oi buku upabot.

¹⁶ Ka diñgâ biri ko a kânok mo zagât sâna gâ sot âinetâ a zâk sot dinziñ kubikne âlip upap.

¹⁷ Oi a zorâñâ dinziñ zo biri Kembangât a kâmut zengât bitziñan pane dinziñ kwâki nânjângânjâne a um kâtik mo orot mâme bâlij a yatâ upap.

¹⁸ Nâ perâkñak dâzângobâ. Zen hânân saasa nep tuune sumbemân zo yatik bonnjâ upap. Mo zen hânân olañolâñ nep tuune sumbemân yatik bonnjâ upap.

¹⁹ Oi dum dâzângua nânjâne. Zengâren gâbâ a bituktâ, zagât mo karâmbut yatâ, ziñ umziñ mâtakâm wan mo wangât ninâu sânetâ sumbem Ibâziñandâ muyagem ziñgâbap.

²⁰ A bituktâ, zagât mo karâmbut yatâ, zen nâgât op mindune nâ osetziñan tâpat.”

Kore a bâlijangât den.

(Lu 17:4)

²¹ Yesunâ den yatâ sâi Peteronjâ zâkkâren âim mâsikâm sâip, “Kembu, bukunâ nâinjâ bâlij otnigi tosanâ sâp dabutâ birâbat? Nâmburân zagât oi bira dap upap?”

²² Sâm mâsiki Yesunâ sâip, “Nâmburân zagât oi birâbangât sat. Nâ yatâ buñâ, 70 oi birâbangât san. Oi yatigâk buñâ, walâm donjep patâ oi birâban.

²³ Zorat sinji âlipkât mâtâp, zo a kutâ nâinjâ oip, zoren dâpkwap sâbâ. A kutâ zo arâpnâ tosanâ namuñ pindâbigât sâi gawe.

²⁴ Oi n̄ai diim gawe, zakkâren tosa patâ n̄ai zeip. Kât 10 tausen yatâ.

²⁵ Oi a zo kât buj oi a kutâ zâk a zo zikn̄a sot ambin murarâpn̄a sot kut n̄ai n̄ai a zinj sângân mine zakkât upapkât sâip.

²⁶ A kutân̄a yatâ sâi kore an̄a um topn̄an gei itâ sâim dukuip, 'A kembunâ, gâ birânina kât zo mulunâk muyagem gibat.'

²⁷ Yatâ sâi a kutân̄a umn̄a n̄angâm tosan̄a birip.

²⁸ Yatâ oi kore a zo mirin gâbâ gem bukn̄a n̄ai muyageip. Zakkâren tosa mâik n̄ai kât 1 handeret yatâ tâip. Zâk muyagem gândunjan gâsum kârâpn̄oot sâip, 'Tosa zo kek melanj ni.'

²⁹ Oi a zo bukn̄angât um topn̄an geim itâ sâip, 'Gâ birânandâ mulunâk tap kât zo muyagem gibat.'

³⁰ Yatâ sâi dijn̄a mân n̄angâm itâ sâim bukn̄a zo ták namin pâip, 'Tosa zo kwâkâm nangâna âki birâgibat.'

³¹ Oi kore a bukurâpn̄a, zen zo ekn̄a umzin̄ bâlinj oi âi a kutân̄a sinji dukuwe.

³² Oi a kutâ, zâkn̄a n̄angâm kore a zo sâi gâi itâ sâim dukuip, 'Kore a bâlinj kâtik kâtikn̄a, gâ.

³³ Nâ gâgât umnâ n̄angâm tosan̄a biran. Oi n̄angâ tosan̄a biran, zo yatik bukugangât tosan̄a birâbat?'

³⁴ Yatâ sâmn̄a kuk op kâwali a bitzian pam sâip, 'Tâk namin pane ândim zâim nâgât tosa patâ, zo kwâkâm nanji birâne gibap.'

³⁵ Zen zo yatik um bâbâlan̄ak a bukuzin̄a, zakkât tosa mân birâne sumbem Ibânandâ zo yatâ yâmbâtñâ otzjingâbap.'

19

*Ambân mem birâbirâgât den.
(Mk 10:1-12; Lu 16:18)*

¹ Yesu zâk den top top zo sâim nangâm Galilaia hân birâm Yudaia hân Yodan̄ too nâmbutken arip.

² Ari a ambân kâmut patâ molim âiwe. Oi hân zoren ândim sisi mâsek a kubikzin̄gip.

³ Oi Parisaio a, zen mâsikânam ga itâ sâim mâsikâwe, "Kembugât den kâtik, zo dap ziap? A n̄ai, zâk ambin̄n̄a wan mo wangât op biri dâp upap?"

⁴ Mâsikâne sâip, "Kembugât ekabân den ziap, zo sâlâpkume mo bun̄a? Zâkn̄a mârûmnan a sot ambân muyagezikip.

⁵ Muyagezikâmñâ itâ sâip, "Zorat ko a n̄ain̄a ibâ mam birâzikâm ambin̄angâren pâlatârj oi zet um sâk kânok op ândibabot.'

⁶ Oi zet zagât bun̄a, kânok op ândibabot. Zorat sa n̄angânek. Anutun̄a mâpotzikipkât a zen mân kâsâpzâkobi."

⁷ Yatâ sâim dâzân̄goi zen itâ sâwe, "Mose zâk den itâ sâip, 'A n̄ai ambân birâbam ekap

kulemgum pindâm birâbap.' Zo wangât yatâ sâip?"

⁸ Sâne Yesun̄a itâ sâim dâzân̄goi, "Mose zâk um kâtikzin̄angât op yatâ sâip. Mârûm topkwâkwatn̄an yatâ mân zeip.

⁹ Zorat nâ dâzân̄gua n̄angânek. A n̄ai, zâk ambân birâm n̄ai mimbap, zâk târotârozik mânângât tosa patâ mimbap. Ka mârûm ambânñâ a n̄ai sot ândeip oi ko tosa zo agât mân upap."

¹⁰ Yatâ sâi arâpn̄a nen dukum sâwen, "Ap ambin, zekât topzikn̄a yatâ oi an̄a ambân mân mem yen ândibâ sâim âlip ândibap."

¹¹ Sâindâ ko Yesun̄a itâ sâim dâzn̄angoi, "Den zi a aksik zengât bun̄a. Zorat imban̄a zemzin̄gap, zen mem umzin̄an gibi.

¹² A nâmbutñâ, zen mam kâambo kâligen gâbâ ambân bun̄a ândibigât gukupitnik âsagiwe. A nâmbutñâ, zen an̄a katep mân mimbigât otzjingâwe. Oi a nâmbutñâ, zen sinji âlip nepkât op ambân mân mime. N̄ai zâk zorat imban̄a zemn̄angap oi den zi n̄angâm umnan gibap."

*Yesun̄a bikjandâ katep kâukzin̄an pâip.
(Mk 10:13-16; Lu 18:15-17)*

¹³ Oi a ambân zen murarâpzin̄ Yesugâren diizingâm âim Yesun̄a bikjandâ kâukzin̄an gâsum ninâu sâbâpkât dukuwe. Oi arâpn̄a nen kenjât minzin̄gâwen.

¹⁴ Yatâ oindâ Yesun̄a itâ sâip, "Birânetâ katep zen nâgâren ganek. Mân pâke panek.

¹⁵ Katep yatâ zo, zen sumbemgât sinji sâsânj." Yatâ sâmn̄a bikjandâ kâukzin̄an pamñâ hân zo birâm n̄ain̄ arip.

*A sikum patâ, zâk Yesu kândâtkuip.
(Mk 10:17-31; Lu 18:18-30)*

¹⁶ Oi a n̄ain̄a Yesugâren gam mâsikâm sâip, "Nâ wan nep âlipñâ tuumn̄a ândiândi kâtikn̄angât sinji upat?"

¹⁷ Sâi Yesun̄a itâ sâim dukuip, "Gâ wangât nâgâren gam âlip orotn̄angât mâsikânigat? Âlipñâ mariñâ Anutu kânok. Gâ ândiândi kâtikn̄angât sinji upâ sâim Kembugât gurumin den zo lum ândiban."

¹⁸ Sâi a zorân̄a wan gurumin dengât sat sâim mâsikip. Sâi Yesun̄a itâ sâip, "Gâ kâmbamñâ a mân kumban. Ap ambin, zet mân birâyan̄gâbabot. Gâ kâmbu mân upan.

¹⁹ Gâ bukugangât sarân sâsânj mân sâban. Gâ ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban. Oi gikan̄gât otgimap, zo yatik a torenñâ zengât otgibap."

²⁰ Sâi a sigan zorân̄a itâ sâim dukuip, "Den sat, zo âlip op gâwan. Oi n̄ai dap dap târokwap upat?"

²¹ Yatâ sâi Yesun̄a itâ sâim dukuip, "Gâ tosanâ buj upap sâim kut n̄ai n̄ai tatgigap, zo pam kât memñâ a kanpitâ zingâban. Zingâmñâ ga moliniban. Gâ yatâ opñâ sumbemân sikumgoot upan."

²² Yatâ sâi a zo nângâm umñandâ bâliñ oi arip. Zâk sikum a op ândeip, zorat op umbâlâ op arip.

²³ Ari Yesuñâ arâpnâ itâ sâm dâtnânngoip, “Nâ perâknak dâzângobâ. A sikum patâñootnâ sumbem kamânân baginam kwakpi.

²⁴ Nâ zorârâk dâzângobâ. Bâu patâ kameleñâ kuup mâtâpnjan bagibagin, zo yâmbâtnâ yatâ. Ka a kât sikum patâñâ sumbem kamânân bagibagin, zo yâmbâtnâ walâwalânâ.”

²⁵ Arâpnâ nen den zo nângâmñâ kwakmak op sâwen, “Zo yatâ zorârñ dap yatâ sumbemân baginat?”

²⁶ Sâindâ Yesuñâ ningitnâ sâip, “Anâ kut nâi nâi utnam kwakme, zo Anu-tuñâ mâtâpnâ âlip muyagemap. Zâk mân kwakmap.”

Yesugât op kut nâi nâi birâm hâuñâ minat.

²⁷ Yatâ sâm dâtnânngoi Peteronâ itâ sâm mâsikip, “Nângat. Nen kut nâi nâinñâ aksik birâm gâ moligigen. Oi zorat hâuñâ wan muyageningâbap?”

²⁸ Yatâ sâm mâsiki Yesuñâ sâip, “Nâ perâknak dâzângobâ. Gâtâm den kubikkubik narâknjan a bonñâ, nâ kembu tâtatnan ta nâ moliniwe, zen yatik a kembu tâtat kiin zagât, zoren tapñâ Isirae a kâmut kiin zagât, zengât den sâm kwâkâbi.

²⁹ Oi nâi zâk nâgât opñâ âta mun, mam ponâ, ibâ mam, nan bârât, mirâ kamân mo hân birâbap, zâk hâuñâ donbep mimbap sot ândiandi kâtik ândibap.

³⁰ Oi a kândom, zengâren gâbâ donbepñâ bet upi. A bet, zengâren gâbâ donbepñâ kândom upi.”

20

Waiñ nep tuutuñ a, zengât den sinji.

¹ “Sumbengât mâtâp, zorat sinji, zo waiñ nep mariñâ nâinñâ nep a gâsuzingâbam arip, zoren dâpkwapâ. Mirâ hañsâi nep mariñâ zâk nep a muyagezingâbat sâm arip.

² Oi a nâmbutñâ gâsuzingâm sirâm kânokkât bâtnâmbut sâi nângâne dâp oi nepñan sângonzângoi âiwe.

³ Mirâsinj takâm tânâmñjan zari dum âi a nâmbutñâ kamân sombemân muyagezingip.

⁴ Zingitnâ itâ sâm dâzângoip, “Waiñ nep ziap. Âi tuune sângânñâ zingâbat.” Yatâ sâi nângâm waiñ nepñan âiwe.

⁵ Oi mirâ bâknjan opñâ, mirâ torengeñ oi âim dum gâsuzingip.

⁶ Oi nâtiksisâi dum âim a nâmbutñâ muyagezingâm itâ sâm mâsikâzingip. “Zen wangât sirâm patâ yen ândinetâ mirâ nâtiksisâbam uap?”

⁷ Mâsikâzingi zen itâ sâwe, ‘Nen nep nâi mân sâm ninge.’ Sâne dâzângom sângonzângom sâip, “Waiñ nepñâ ziap. Zo âi tuunek.”

⁸ Nep mariñandâ yatâ oi nâtiksisâi nep galem a dukum sâip, ‘Gâ nep a diizingâna gane kât zingâban. Oi bet ge, zengâren topkwap zingâm âim zingâm nangâban.’

⁹ Oi bet gawe, zo sâi gawe. Gane bâtnâmbut bâtnâmbut zingâm nangip.

¹⁰ Zingi kândom gawe, zo ekñâ zingân mem zâi pam ningâbâmap sâne galem a bâtnâmburâk zingip.

¹¹ Kât yatâ memñâ nep mariñâ den bâliñ dukum kut okñangâwe.

¹² Oi itâ sâwe, ‘Bet ge, zen nep bituk tuuge. Nen ko sirâm patâ nebân sâknam patâ nângâm kirindâ nâtiksq. Oi wangât bet a zengât dâp yatik ningat?’

¹³ Yatâ sâne nep mariñandâ zengâren gâbâ nâi itâ dukuip, ‘Buku, nâ mân mem bâliñ otgigan. Kât bâtnâmbut sa nângâna âlip uap, zo ka.

¹⁴ Zorat kâtkâ mem âi. Nâ bet ge, zen sot kât dâbâk zingâbatkât nânga âlip uap.

¹⁵ Ninâ kut nâi nâi, zorârñ yatâ upâ sâm âlip upat. Nâ âlip uan, zorat umgâ bâliap?’

¹⁶ Zo yatik a betñâ kândom upi. A kândomñâ bet upi.”

Mom zaatzaat, zorat den dâzângoip.

(Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)

¹⁷ Oi Yesuñâ Yerusalem kamânân zâibam arâpnâ kiin zagât diinñiñi nâinjik âiwen. Mâtâbân âim itâ sâm dâtnânngoip,

¹⁸ “Zen den nângâne. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Zoren a bonñâ, nâ tirik namâ galem a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zengât bitziñan zariandâ mumbatkât sâbi.

¹⁹ Zen um kâtik zengât bitziñan nâbane ziñâ nom sinnan gemñâ poru nagân none mumbat. Mom sirâm karâmbut zem zaatpat.”

Yohane sot Yakobo, zet patâ utat sâwet.

(Mk 10:35-45)

²⁰ Narâk zoren Zebedαιο ambinñandâ nanzatñâ diizikâm Yesugât um topñan âi simin liim pindiñsâm dukuip.

²¹ Oi Yesuñâ mâsikâm sâip, “Gâ wangât otgigap?” Sâi ambân zorârñ sâip, “Gâ a kutâ tâtarân tâtna nanzatñâ, zikñâ gâgât âsangâ toren toren tâpabot.”

²² Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Zen den topñâ mân nângâm itâ se. Nâ too kâlakñâ nimbat, zo zet âlip nimbatot?” Sâi zikñâ itâ sâwet, “Net âlip nindat.”

²³ Sâitâ dâzâkom sâip, “Too kâlakñâ nimbat, zo âlip nimbatot. Ka âsannan tâtatñâ, zorat den nâgâren mân ziap. Ibânandâ sâm zingip, a zorârñ tâtat zoren tapi.”

²⁴ Oi arâp bâzagât, nen den zo nângâm kuk otzikâwen.

²⁵ Oi Yesuñâ sâi gâindâ itâ sâm dâtnânngoip, “Hân a kutâ, zen kembu otzingâm kore aziñ gâsuzingâme. Oi a zâizâin, zen a gigij walâzingâm a kutâ upme. Zo nângâme.

²⁶ Zen ko yatâ mân upi. Zengâren gâbâ a nâinâ a kutâ upâ sâm a giginjâ yatâ op ândibap.

²⁷ Nâi zâk a sâtnjâ upâ sâm kore otzingâm ândibap.

²⁸ A bonnjâ, nâ zo yatik zinjâ kore ot-nibigât buñâ. Ninak a donjep zengât kore opnjâ suupzjij mimbatkât gewan.”

Yesu zâk a zagât sinzikhjâ kubizkikip.
(Mk 10:46-52; Lu 18:35-43)

²⁹ Yesu sot arâpnâ, nen Yeriko kamân birâm arindâ a donjepnjâ moliningâm âiwe.

³⁰ Oi a zagât sinzikhjâ bâpsâsârjâ mâtâbân tapnjâ Yesu gam ariap sâne nângâm den kâtiknjâ den sâm sâwet, “Kembu, gâ Dawidigât kiunnjâ, nekât umgâ bâlij oik.”

³¹ Den donjep sâitâ a zinjâ kwerâziknjâ sâwe. Hirinjâsâm tâpabotkât sâwe. Oi zet nângâm tâtâlim sâwet, “Kembu, Dawidigât kiunnjâ, nekât umgâ bâlij oik.”

³² Yesu zâk mâtâbân kin sâi gâitâ mâsikâzikip, “Dap otzikâbatkât sabot?”

³³ Sâi itâ sâwet, “Kembu, sinnikhjâ mânângâtna iktâ.”

³⁴ Sâitâ Yesuñâ umnjâ nângâmñâ sinzikhjan weegi zet sinzikhjâ igâwet. Oi Yesu molim ba âiwet.

21

Yesu zâk donji kwâkjan tap Yerusalem kamânân zarip.

(Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)

¹ Oi nen Yerusalem kamânân takânam urâwen. Oi Betepage kamân Oliwa baknjâ topñan tâip, zoren takâmñâ Yesuñâ arâpnjâ nengâren gâbâ a zagât sânggonzâkoip.

² Zâk itâ sâip, “Zet kamân ândiren âimñâ donji mamñâ sot sigan tâgân saane kinz-abot, zo zikitñâ olañ diizikâm gâbabot.

³ Zet yatâ oitâ nâinjâ zikitsâi sâbabot, ‘Kembuniñangâren nep nâi muyagei zirat sap.’ Yatâ sâitâ ziki diim gâbabot.”

⁴ Zo yen buñâ. Propete nâinjâ den sâip, zo bonnjâ oip. Zâk den itâ sâip,

⁵ “Zen Yerusalem kamân, Sioj mâirâp dâzângonek, ‘Iknek. A kutâzinjâ giginjâ op zengâren gaap. Zâk donji sigan kwâkjan tap gaap. Sikum lamap, zorat kwâkjan tâi gabot.’”

⁶⁻⁷ Oi a zagât zo Yesugât den lum âiwet. Âimñâ donji mam murarâ diizikâm gâitâ hâmbâniñ kwâkjan pâindâ Yesuñâ zâi tâip.

⁸ Oi a kâmut patâ, zengâren gâbâ donjepnjâ hâmbâziñ kwâkâm mâtâbân

parâwe. Oi a nâmbutñandâ gâlângât sot lâkom ilumñâ mânângât pam diim âiwe.

⁹ Oi a kâmut patâ, zen mem oset kwâkjanngâm itâ sâm pam diim âiwe, “Oe, Dawidigât kiunnjâ gam niñgop. Kembugât sâtkât gaatkât sâm âlip kwatginâ. Oe, sumbem mâriñjâ.”

¹⁰ Yerusalem kamânân zari kamân mâirâpziñâ umziñâ zari sâwe, “A zi nâinjâ gâi ue?”

¹¹ Sâne a ambân kâmut gâwe, zorârj itâ sâm dâzângowe, “Propete Yesu, zâk Galilaia goknjâ, Nasarete kamânân gâbâ gaap.”

Yesu zâk tirik namâ hâlâlû sâip.

(Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

¹² Yesuñâ tirik namin zari kut nâi nâi angâgwanjâ op ziwe, zo molizingi âiwe. A nâmbutnjâ, zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap angâgwanjâ op kirâwe. Kât tâtatnjâ sot kembâ mâirap zengât tâtat, zo kom kâbakñem dâzângom sâip,

¹³ “Kembugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Namânâ zi ninâu namâ upap.’

Zen ko utnetâ kâmbu a zengât kât ki silep yatâ uap.”

¹⁴ Oi zoren ândei a sinzjij bâpsâsârjâ sot kinzjij bâlijñâ, zen zâkkâren âine kubizkingip.

¹⁵ Yatâ oi tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den galem a, zen kulem zo igâwe. Oi katep zen tirik namin zâi den kâtiknjâ sâm sâwe, “Oe, Dawidigât kiunnjâ, gâ gam niñgat.” Yatâ sâne Parisaio sot gurumin den galem a, zen nângâm bâlij kwâkjanngâwe.

¹⁶ Oi Yesu itâ dukum sâwe, “Den sâm te, zo nângat?” Sâne sâip, “Ee, nângan. Oi Kembugât ekabân den nâi ziap, zo sâlâpkume mo buñjâ? Den zo itâ, ‘Katep sot namân goknjâ, zengât um mem bâbâlârj kwatna lâuziñan gâbâ gâgât sâtâre muyagiap.’”

¹⁷ Yatâ dâzângom birâzingâm Yerusalem kamânân gâbâ geim Betania kamânân zari nâtiktsâi zeip.

Yesuñâ wakum nak dukui moip.

(Mk 11:12-14, 20-24)

¹⁸ Hangârâk Yesuñâ kamân patin puriksâm tepñangât oip.

¹⁹ Oi mâtâbân âim wakum nak nâi ekñâ topñan âi keetnjâ kâru buñ oi ilumñik kiri egip. Ekñâ nak itâ sâm dukuiip, “Gâgâren bongâ mânâk âsagibap.” Yatâ sâi zorenâk ilumñâ mom hâlâlânsâm kirip.

²⁰ Oi arâpnjâ nen zo ekñâ imbanâniñ buñ oi sâlâpniñan zim kirâwen. Oi itâ sâwen, “Nak zi dap opnjâ kek hâlâlânsap?”

²¹ Yatâ sâindâ Yesuñâ sâip, “Nâ perâkñak dâzângobâ. Zen um zagât mân opnjâ nângâm palâtânziñâ bonnjâ op ândibi. Yatâ

op ândine sâi nagân kulem âsagiap, zorik bunjâ. Zen bakjâ ândi dukubi, 'Bakjâ, gâ pâuksâm saruin gei.' Yatâ sâne dinziñjâ lubap.

²² Oi nângâm pâlâtânziñj bonjoot ândim wan mo wangât ninâu sâne muyageziñgâbap."

Yesu sot a kâukjâ mâsikâyangâwe.
(Mk 11:27-33; Lu 20:1-8)

²³ Oi Yesujâ aimjâ tirik namin zâim den sinji âlip dâzângom tâi tirik namâ galem a patâ sâg at a sâtnjâ, zen zâkkâren gam itâ sâm mâsikâwe, "Gâ ziren kut nâi nâi opmat, zo nâigât sâtkât opmat? Nâinjâ dâgogi opmat?"

²⁴ Sâne Yesujâ itâ mâburem dâzângom sâip, "Nâ den kânok mâsikâziñga dâtnone nângoot yatik nâigât sâtkât kut nâi nâi opman, zorat dâzângobat.

²⁵ Yohane too sanjon nep tuugip, zo nâigât sâtkât nep tuugip? Anutugât sâtkât mo agât sâtkât?" Yatâ sâm mâsikâziñgi zen zinjik den dap sâna sâm um zagât op itâ âroguwe, "Nen Anutugât sâtkât sâindâ sâbap, 'Wangât diñjâ mân luwe?'"

²⁶ Agât sâtkât tuugip yatâ sânam a zengât kenjât urâwe. Wangât, a zen aksik patâ Yohanegât Propete sâme, zorat.

²⁷ Zen yatâ sâm Yesu itâ sâm dukuwe, "Nen mân nânggen." Sâne Yesujâ itâ mâburem dâzângom sâip, "Den zo dâtnoge sâi ko nângoot nâigât sâtkât opman, zo dâzângobam. Ka zen mân dâtnoge, zorat nângoot mân dâzângobat."

Katep zagât, zet walâgilâ urâwet.

²⁸ "Den nâi dâzângua nângânek. A nâigât nanzatjâ zagât ândiwet. Oi ibânandâ nanjâ nâi itâ sâm dukuiip, 'Nannâ, gâ irak âi waij nep tuuban.'

²⁹ Dukui sâip, 'Âlip âi tuubat.' Yatâ sâmjâ âi gulip op ândeip.

³⁰ Oi ibânandâ nanjâ nâi yatik dukum sângonguip. Sâi, nâinjâ âi tuubap, yatâ sâmjâ bet umjâ nângâm laj âi tuugip."

³¹ Yatâ sâmjâ Yesujâ mâsikâziñgi, "Zen sânek. Nâi katepnâ ibânangât den lugip?" Sâi zinjâ dukum sâwe, "Den bet dukuiip, zorânjâ." Yatâ sâne Yesujâ sâip, "Nâ perâknjak dâzângobâ. Kât mimij a sot laj mâme ambân, zen Anutugât um topjan bagine zen ko kândâtjâ upi.

³² Yohane takâmjâ târârak ândiândigât mâtâp tirâpziñgoi zen birânangâne bâlij mâme a sot laj mâme ambân, zen zâkkât den nângâm kwâtâtiwe. Yatâ utne zen zinjgijâ umzij mân âbureip."

Waij nep galem a bâlijâ, zengât den.
(Mk 12:1-12; Lu 20:9-19)

³³ "Nâ den sumbunâ nâi sa nângânek. A kutâ nâinjâ hân nâin waij nep kârâm kâmit

dâmân paset tuugip. Tuumjâ tâk keetjâ mândâlibapkat âmanj patâ tuum galem a zengât mirâ tuugip. Tuum nângâm galem a bitziñan pam hân nâin âi ândeip.

³⁴ Zoren ândei bonjâ mimij narâk oi kore arâpnjâ bonjâ nâmbutjâ nibmigât sângonzângoi galem a zengâren gawe.

³⁵ Gane galem a zinjâ a zo gâsuzinjâm nâi kom kâbakjiwe. Oi nâi gâsum kune moip. Oi nâi kâtnjâ kuwe.

³⁶ Yatâ utne nep marijandâ nângâm a donjep sângonzângoi âine yatik otziñgâwe.

³⁷ Oi bet zikjâ nanjâ, zo itâ sâm sângongoip, 'Nannâ ari ekjâ hurat kwâknangâbi.'

³⁸ Oi galem a, zen nanjâ zo ekjâ itâ sâm âraguwe, 'Zâknjâ gâtâm nep zi marijâ upap, zorat nen komjâ nep zi mârinjâ oindâ nengât upap.'

³⁹ Yatâ sâmjâ nebân gâbâ kom geim kune moip.

⁴⁰ Nep marijandâ gamjâ galem a dap otziñgâbap?"

⁴¹ Yesujâ yatâ sâi a zinjâ itâ dukuwe, "Kut nâi nâi sumunjâ okjângâwegât zâkoot yatik otziñgâbap. Oi nepjan galem a âlipjâ zâmbari zen narâk dap nalem bonjâ pindâm ândibi."

⁴² Yatâ sâne Yesujâ itâ târokwap dâzângoi, "Kembugât ekabân den itâ ziap, zo sâlâpkum nângâme?"

'Mirâ tuutuuj a, zen kunkun nâi ekjâ âkon op birâwe. Kembunâ kunkun zo mem namin kwânângi kinzap. Kembunâ sâi yatâ âsageip. Ninjâ egingdâ mârâtjâ nâi uap.'

⁴³ Nâ zorat dâzângua nângânek. Anutu um topjan ândiândinjâ, zo zen betziñan mem a kâmut unâkjâ zinjâbap. Oi zinjâ bonjâ muyagibi.

⁴⁴ ('A nâi zâk kunkun zorân kom sâknjâ tâmbetkubap. Oi kunkun zorânjâ a nâi kwâknjan kumbap, zo ko kom kwândâlibap.'")

⁴⁵ Den sumbunâ yatâ sâi tirik namâ galem a sot Parisaio a, zen nângâm sâwe, "Zo nengât op sap."

⁴⁶ Yatâ nângâm gâsum kunat sâm nângâm, a zen Yesugât Propete sâmarâwe, zo nângâm kenjât op birâwe.

22

A hâmbânjâ bunjâ, zâkkât sinji.

(Lu 14:16-24)

¹ Yesu zâk den sumbunâ nâi târokwap itâ sâip,

² "Sinji âlipkat mâtâp, zo itâ. A kutâ nâinjâ sii nalem oip, zoren dâpkwap sâbâ. A kutâ, zâk nanjâ ambân pindâbam sii nalem mei gâip.

³ Yatâ opnâ kore arâpnâ sângonzângoï zen zop kânjan sâsânâ, zo diizingânam âiwe.

⁴ Âi sâne mân nângâne kore a dum sângonzângom sâip, 'Zen âimnâ a zop sâsânâ, zo dâzângonek, "Zen nângânek. Patâniñâ itâ sap, 'Nâ sii nalem mia gaap sot bâu makau sa gaam ue. Oi kut nâi nâi mem târâkbârâk uen, zorat zen ganetâ a ambân mâpotzikâm nem sâtâre utnat.'"

⁵ A zen âim yatâ dâzângone den zo nângâne yennâ oi a nâi zâk nepnan arip. Nâi zâk hibuknan arip.

⁶ A nâmbutnjandâ ko kore a kâsa otzingâm zângone muwe.

⁷ Yatâ utne a kutânâ nângi bâlei kuk yâmbâtñâ op kâwali a gakânâ sâi âimnâ a zângomñâ kamânziñâ kârâp une seip.

⁸ Oi a kutâ, zâk kore a itâ sâmbâ dâzângoï, 'Sii nalem zo mârûm kubiksen. Oi a zengât zop sâsân, zo âkonziñgi bire.

⁹ Zorat zen mâtâp kâuknan âim a muyageziñgâm zen aksik diizingâm gabi.'

¹⁰ Sâi arâpnâ zen mâtâp kâuknan âi tap a âlipnâ sot a bâliñâ, zo aksik diizingâne gam mirâ piksâm tarâwe.

¹¹ Tatnetâ a kutânâ ziñgitpam zâimnâ a nâi kendongât hâmbâ âlipnâ mân pam tâi egip.

¹² Eknâ itâ sâmbâ dukuip, 'Arâ, gâ dap op hâmbâ buj ga taat?' Sâi a zo suluk mem tâip.

¹³ Oi a kutânâ arâpnâ dâzângom sâip, Zen kin biknâ saam âknan nâtâtigân kâbakñine giarik. Zoren gemnâ umbâlâ op isem zim-bap.'

¹⁴ Kembunâ a ambân zop dâzângomâp, zo donjebep. Ka mem sâlâpzângomâp, zo bituktâ."

Yesu kâtkât topñâ mâsikâwe.

(Mk 12:13-17; Lu 20:20-26)

¹⁵ Yesunâ yatâ sâmbâ dâzângoï Parisaio a, zen denñâ dap sâmbâ saanat sâmbâ den sâmbâ kubigâwe.

¹⁶ Yatâ opnâ arâpziñâ sot Herodegât a nâmbutnjâ sângonzângone zen Yesugâren âim itâ sâwe, "Patâ, nen gâgât topkâ nângâmen. Den sarâ mân sâmbâ, den bonñik sâmat. Oi Anutugât mâtâp, zorat a zâizâin gigin pisuk târârak dâtnângomat. A patâ mân walâziñgâm den mân sâmat.

¹⁷ Zorat mâsikâgindâ dâtnângo. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotñâ mo mân orotñâ?"

¹⁸ Yatâ sâne Yesunâ sarâziñgât topñâ nângâm itâ sâmbâ dâzângoï, "Sarâ a zen. Zen wangât denñâ saanigé?"

¹⁹ Zen kât pame, zo tirâpnone ikpâ." Sâi kât nâi mem tirâpkuwe.

²⁰ Yesunâ mâsikâziñgâm sâip, "Zo nâigât holi tobat sot kutñâ ziap?"

²¹ Sâi ziñâ sâwe, "Zi a kutâ Sisagât." Sâne itâ sâip, "Sisagât siñgi, zo Sisa pindâbi. Ka Anutugât siñgi, zo Anutu pindâbi."

²² Yatâ sâmbâ dâzângoï zen nângâne imbanñâ oi birâm âiwe.

Mom zaatzaat, zorat Yesu mâsikâwe.

(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)

²³ Sirâm zoren Sadukaio a, zen Yesugâren gawe. A zo momñâ zaatzaat, zo mân ziap sâmarâwe. Zen Yesu den mâsikâm itâ sâwe,

²⁴ "Patâ, Mose zâk den itâ sâmbâ kulemoip, 'A nâiñâ ambân mem kiun buj ândim moi munñandâ malâ zo mimbap. Oi âtânangât siñgi katep muyagibap.'

²⁵ Oi nenğâren âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâziñ kunñâ ambân memñâ kiun buj ândim moi munñandâ malâ zorik meip.

²⁶ Zâk yatigâk kiun buj ândim moi munñandâ malâ zorik meip. Yatâ opnâ âtâ mun nâmburân zagât, zo ambân kânok zorik mem mom nangâwe.

²⁷ Bet ambân malâziñâ, zo moip.

²⁸ Oi zen aksik patâ ambân zorigâk miwe, zorat mumunñan gâbâ zaatzaat narâknan ambân zo nâigât upap?"

²⁹ Sâne Yesunâ itâ sâmbâ dâzângoï, "Zen Kembugât den sot Kembugât imbanñâ kârûm den sâmbâ gulipkume.

³⁰ Zaatzaat narâknan a ambân, zen mân mianğâm ândibi. Sumbem a yatâ op ândibi.

³¹ Oi zen zaatzaatñangât sâmbâ, zorat dâzângobâ. Anutunâ den itâ sâmbâ dâzângoï, zo zen sâlâpkum nângâme mo bunñâ? Den zo itâ,

³² 'Nâ Abaram sot Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.' Nâ zorat sa nângânek. Zâk mom buj urâwe, zengât Anutu bunñâ. Gwâlâ ândie, zengât Anutu. Zorat Abaram sot Isaka sot Yakobo, zen mân buj urâwe. Anutu sot gwâlâ ândie."

³³ Yesunâ den yatâ sâi a ambân kâmut patâ, zen siñgi âlip sâip, zorat nângâne imbanñâ oip.

Yesu Kembugât gurumin dengât mâsikâwe.

(Mk 12:28-31; Lu 10:25-28)

³⁴ Yesugât denñâ Sadukaio a walâziñgip, zo Parisaio a zen nângâmñâ mindue.

³⁵ Zengâren gâbâ bukuziñâ nâi Kembugât gurumin den nângânangâ a, zâk dukune zâk Yesu mâsikâmñâ sâip,

³⁶ "Patâ, Kembugât den gurumin ikâ zorân kâukñâ patâ uap?"

³⁷ Sâi Yesunâ itâ sâmbâ dukuip, "Gâ um dâpkâ sot nângânangâgâ, zo hâlâluayâk Kembu Anutugâ pindâna zimbap.'

³⁸ Gurumin den zorân patâ uap.

³⁹ Oi torenñâ nâi itâ ziap. Zo itâ, 'Gâ gikângât otgimâp, zo yatik a toren zengât otgibap.'

⁴⁰ Gurumin den zo, zet Mose sot Propete zengât den topnjâ uabot.”

Yesu zikņak Kristogât mäsikâzingip.
(Mk 12:35-37; Lu 20:41-44)

⁴¹ Parisaio a, zen mindum tatne Yesuņâ itâ sâ mäsikâzingip,

⁴² “Zen Kristogât dap dap nângâme? Zâk nġaigât kiun?” Sâi zinjâ sâwe. “Zâk Dawidigât kiunņâ.”

⁴³ Sâne Yesuņâ itâ sâ mäsikâzingip, “Dap op Kaapumņâ Dawidi nângânġa mâtâp pindi Kristogât kembunâ sâip?

⁴⁴ Zo itâ sâip,
‘Kembuņâ nâgât kembu itâ sâ mäsikâzingip,
“Gâ âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ minduzinga kinġangġat kombâr upi.”

⁴⁵ Dawidi zâk Kristogât kembunâ sâip, zorâņ dap op kiunņâ uap?”

⁴⁶ Yatâ sâ mäsikâzingip den hâuņâ sânam kwagâwe. Narâk zoren gâbâ a zen dum mäsikânam keņġât op birâwe.

23

Den sinġi âlip lum sâk mâme mân upi.
(Mk 12:38-39; Lu 11:43, 46; 20:45-46)

¹ Narâk zoren Yesuņâ arâpņâ sot a nâmbutņâ itâ sâ mäsikâzingip.

² “Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen Mosegât gebâkņan tapme.

³ Zorat den dâzângome, zo lum ândibi. Ka zengât ândiândiziņan mân ândibi. Wangât, zen den sâme, zo mân lum ândime, zorat.

⁴ Zen kut nġi nġi yâmbâtņâ, zo saam a ambân kwâkziņan pam ziiņâ bet bâsan ândime.

⁵ Kut nġi nġi upme, zo anġa ziiņit nângâbigât upme. Zen ninâu kârep sâme. Zen Mosegât den lum Kembugât den ek-abân kulemgum mâteziņan sot bâranziņan saam ninâu sâme. Oi hâmbâziņan neule top topņâ mem ândime.

⁶ Oi mâpâmâpâse namin sot sii nalem mindumduyân a sâtņâ tâtârân tâtat sâme.

⁷ Oi sombemân a ambân sâ mäsikâzingip kwâtningâbigât ândime. Oi kutniņâ patâ nângonsâbigât kindap kwap ândime.

⁸ Zengât ko a ambân ziiņâ patâ sâne mân dâp upap. Patâziņâ, zâk kânok. Zen patâ buņâ. Zen aksik ombenġan.

⁹ Oi hânân zi a nġaigât Ibâniņâ mân sâbi. Ibâziņâ sumbemân ândiap, zâk kânok.

¹⁰ Oi zen a nġaigât a kembu patâ mân sâbi. A kembuziņâ Kristo, nâ kânok.

¹¹ Zengâren gâbâ a nġi patâ upapņâ, zâk a nâmbutņâ zengât kore op ândiap.

¹² Nġi zâk zikņangġat nâņgi zari diim gibap. Ka nġi zâk zikņangġat nâņgi gibap, zo diim zâibap.”

Yesuņâ Parisaio a girem den sâ mäsikâzingip.

(Mk 12:40; Lu 11:39-42, 44, 52; 20:47)

¹³ “Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen sarâ a. A ambân, zen sumbemân zâinam utne zen mâtâp laņ doongume. Ziiņâ mân zâim zâk ziiņâ baginâ sâne keņġât minziņgâme.

¹⁴ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen sarâ a. Zen malâ mandu zengâren ninâu kârep sâ mirâ motziņâ laņ mime. Zorat Anutuņâ hâuņâ yâmbâtņâ otziņgâbap.

¹⁵ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisio, zen sarâ a. Zen a kânok zengât a upapkât saru sot hân walâm âime. Oi a yatâ zorâņ zengâren târokwap ândim singât sinġi upap. A zorat bâliņandâ wâlâziņgâbap.

¹⁶ Yei, a sâtņâ sinziņ bâpsâsân. Zen itâ sâme, ‘Tirik namin kwap den sâ mäsikâzingip, zo tabâņâ. Tirik namin neule mot taap, zoren kwap den sâ mäsikâzingip, zorâņ kâtigem bon upap.’

¹⁷ Zen a sinziņ bâpsâsân sot nângânġaziiņ buņâ. Tirik namâ, zo tirik taap. Neulenġâ, zo yatik tirigâk uap. Zorat ko ikâ zorâņâ bonņâ uap? Namâ mo neulenġâ?

¹⁸ Oi nġi itâ sâme, ‘Kembugât sinġi nalem pâpanņâ, zoren kwap den sâ mäsikâzingip, zo tabâņâ. Nalem mot pame, zoren kwap den sâ mäsikâzingip, zo bonņâ.’

¹⁹ A sinziņ nġatâtik, zen. Nalem pâpanņâ, zo hâlâlu taapkât nalem kwâkņan pame, zo tirik uap. Zorat ikâ zorâņâ bonņâ uap? Nalem pâpanņâ mo nalemņâ?

²⁰ Zorat nġi zâk nalem pâpanņan mândâm sâ mäsikâzingip nalem pâpanņâ sot kut nġi nġi kwâkņan taap, zo ârândâņ dâbâk upabot.

²¹ Oi nġi zâk tirik namin kwap sâ mäsikâzingip namâ ziiņâ sot umņan ândiap, zet ârândâņ dâbâk upabot.

²² Nġi zâk sumbemân kwap sâ mäsikâzingip Anutuġât tâtatņâ sot tâtat zorat mariņoot dâbâk upabot.

²³ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, sarâ a, zen. Zen dangġat sot kâņgan sot zomap, kut nġi nġi zo bâzagârân gâbâ kânok Kembugât sinġi sâ mäsikâzingip. Oi zorat toren bonņâ, gurumin den luluņ sot a buku otziņgâziņgân sot nângâm pâlâtâņ sot târârak ândiândiņ, zo birâne gei komap. Zo toren toren luzikâne dâp upap.

²⁴ A sâtņâ sinziņâ nġatâtik sâsânġâ, zen kabât mâik mâik, zo ikme. Ka bâu mo kut nġi nġi patâ, zo mân ikme.

²⁵ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen sarâ a. Hâkop sâkņik too saņġon kubik tuume. Oi umņan ko kâmbu sot sâkziņangġat âkņâle bâliņâ, zo piksâm ziap.

²⁶ O Parisaio a, zen sinziñ nôtâtik. Hâkop umñan bâliñâ ziap, zo sanjonne âlip oi sâkñan âlip upap.

²⁷ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, sarâ a zen. Zen a mu-muñâ zengât kwagân ziap yatâ. Kwakñâ zo kwâkñan kâsâget pane neulenoot zemap. Umñan ko a sijit sot guk mangulen ziap.

²⁸ Zen yatik sâkziñandâ a mâteziñan târârak ândime. Umziñan ko sarâ sot gurumin den kukunâ piksâm ziap.

²⁹ Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, sarâ a zen. Zen Propete a kwagân pitâme. Zen a târârakñâ zengât kwagân neu le pam ândime.

³⁰ Zen itâ sâme, 'Sâkurâpniñâ ândiwe, narâk zoren ândim sâi ko betziñan mem Propete mân zângobem.'

³¹ Zen yatâ sâm Propete zângowe, zengât kiun ândime. Zengât topziñâ sâm muyagime.

³² Sâkurâpziñ zen tosa kwâkñan kwâkñan pam gawe. Zen yatik târokwapkwap utnetâ tosaziñ dâbâk upap.

³³ Mulungât kiurâp zen. Tosagât hâuñâ kârâbân geigeiñ narâk oi waniñ âi tik pambi?

³⁴ Zorat sa nângânek. Nâ ninak zengâren Propete sot nângânangâ a sot Kembugât gurumin den zorat galem a nâmbutñâ sângonzângua zengâren gane nâmbutñâ zen zângom sâknam ziñgâbi. Oi nâmbutñâ poru nagân zângobi. Oi nâmbutñâ nâpâmâpâse namâziñan lapitziñgâne kamân nâin nâin âine moliziñgâm âim zângobi.

³⁵ Yatâ utnetâ a târârak gilâmziñ hânân geip, zorat hâuñâ zengâren muyageziñgâbap. Mârumñan Abegâren gâbâ kâmbam topkwap târokwaî târokwaî kom gam Berekiâ nanñâ Sakaria, zâk tirik namin komñâ kâmbam zo kune âkip.

³⁶ Nâ perâkñak dâzângobâ. Kâmbam zorat tosa a kâmut zi ziññâ hâuñâ mimbî."

*Yesuñâ Yerusalem zengât umñâ nângip.
(Lu 13:34-35)*

³⁷ "O Yerusalem mâirâp, wangât Propete a kâmbamñâ zângome? A sângonzângua zengâren âine kâtnâ zângone mume. Kurukñâ gwamarâpñâ gâbârezingâm lâmbamzângomap, zo yatik nânñâ umnâ topñan a ambân minduzingâbat sa kwâkâme.

³⁸ Dâzângua nângânek. Nâ birâziñga mandu yatâ op ândibi.

³⁹ Zen dum zagât mân nek ândimñâ itâ sâm nikpi, 'Kembugât sâtkât gaap, zâk sâm âlip kwâkñangânâ."

24

Yesu takâbapkat den sâip.

(Mk 13:1-21; Lu 21:5-6)

¹ Yesu zâk tirik namin gâbâ gem ari arâpñâ nen zâkkâren âimñâ namâ tuutuunâ ek nângâbapkat dukuwen.

² Oi den itâ mâburem dâtnânngoip, "Namâ zi tâi ek mâpâsime, zorat nâ perâkñak dâzângobâ. Kâsaziñâ gam kândañne giligâlaksâm buñ op nângâbap."

³ Oi Oliwia bâkñan zâi tâi arâpñâ niinik um topñan âimñâ mâsikâm sâwen, "Sat, zo wan narâkñan âsagibap? Oi gikâ gâban narâkñâ sot hân âkâbapkat narâkñâ oi wan wesâk nâi âsagibap?"

⁴ Yatâ sâindâ Yesu itâ sâm dâtnânngoip, "Um gulip kwatziñgâbegât gasâziñ kârâm ândibi.

⁵ A donbepñâ gam itâ sabi, 'Nâ Kristo. Bâliñan gâbâ mâkâzingâbapkat sâsân, zo nâ.' Yatâ sâmnâ a ambân donbep patâ um gulip kwatziñgâbi.

⁶ Zen kâmbam goorân mo kârebân âsagei nângâmñâ mân kengât upi. Kâmbam zo yatâ muyagibapkat sâsân. Oi yatâ muyagem zei narâk kek mân âkâbap.

⁷ Hânñâ hânñâ a kâmut mâik sot patâ, zen kâsa op agom âibi. Oi hânñâ hânñâ pu patâ sot wariñ mem zimbap.

⁸ Kut nâi nâi zo sâknam patâ zorat topkwâkwatñâ. Zo yatâ nângâm ândibi."

Kâsa otziñgâbi, zorât den.

⁹ "Narâk zoren sâknam kwatziñgâm zângone mumbi. Zen nagât opñâ hânñâ hânñâ a, zen um kâlak otziñgâbi.

¹⁰ Kut nâi nâi yatâ zo âsagei a donbepñâ sinji âlip birâm kâsa orangâbi.

¹¹ Oi propete a sarâñâ asâgemñâ a donbep um gulip kwatziñgâbi.

¹² Gurumin den kukunâ, zorân lañ kâri a donbepñâ buku orotñâ, zo birâbi.

¹³ Nâi zâk den sinji âlip mem kâtigem ândei narâkñâ âki sumbem kamânân bagibap.

¹⁴ Oi Anutu um topñan ândiândigât sinji âlip, zorân lañ kârâm hânñâ hânñâ âim a topziñâ sâm muyagei hângât narâkñâ âkâbap."

Kut nâi sumunñâ muyagibap.

(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)

¹⁵ "Gâtâm tâmbet tâmbet kâukñâ tirik nâmin kwânângâne kinbap. (Den zo mulunâk sâlâpkum nângâbi.) Zo yatâ âsagibapkat Propete Danienâ mârur kânñan sâm kulemguip.

¹⁶ Zo yatâ âsagei eknâ Yudaia hânân ândibiñâ barâ kâtikñan sârârak kârâm âibi.

¹⁷ Nâi zâk mirâ sombemân ândibapñâ sikumñâ mimbam mirin mân zâibap.

18 Oi a n̄ai nebân tâpaprjâ âburem hâmbânjâ mimbapkat kamânân mân gâbap.

19 Yei, ambân kâmborâ sot katep namân gok, zen dap upi?

20 Zen Kembugâren ninâu sâne n̄angji âiâizinjâ, zo map narâkñan mo kendonân mân muyagibap.

21 Narâk zoren sâknam patâ muyageziñgâbap. Zorat dâp hân muyageibân gâbâ mân muyageip. Oi dum mân muyagibap.

22 Kembuñâ sâknam narâkñâ zo mân mânângari sâi a aksik buñ upe. Kâmut gakârâpñangât opñâ Kembuñâ narâk zo mânângâtpap.”

Propete a sarâñâ muyagibi.

23 “A ziñâ Kristo ziren âsagiap mo ândiren âsagiap sâne mân n̄anggâbi.

24 A sarâñâ âsagem nâ Kristo sâbi. Propete a sarâñâ, zen âsagem kut n̄ai n̄ai sen mârât tuunetâ a um gulip kwatziñgâbi. Oi Anutuñâ gâsum sâlâpziñgoip, zo um gulip kwatziñgân am osibi.

25 Nâ kânñan dâzânguan, zorat ko muyageziñgi mân kwâkpi.

26 Kristo barâ kâtikñan âsagei ikxen sânetâ mân âibi. Oi Kristo mirâ zoren mo zoren âsagiap sâne mân n̄anggâbi.

27 Hânpânñâ âsagem hân toren torenñan aksik âsagem kwâkâmap, zo yatâ a bonñâ, nâ âsagibat.

28 Bâu mo zuu kârokñâ n̄ai ze zoren nii keñ, ziñâ ninam mindume.”

Wesâk âsagibap.

(Mk 13:24-27; Lu 21:25-28)

29 “Sâknam narâkñâ âki mirâsiñ sumunkoi kâin âsakñâ buñ upap. Oi sânggelak, zen sumbemân gâbâ âkâm gibi. Oi Anutuñâ sumbem m̄ngei olayangâm imbanjâ buñ upap.

30 Narâk zoren a bonñâ, nâgât kulem sumbemân âsagei a hânñâ hânñâ umbâlâ op isem zine a bonñâ, nâ sumbem unumunum kwâkñan kâwali mem âsakñânoot tâka nikpi.

31 Oi lâmun kwamit patâ âsagei sumbem a gakânâ sângonzângua hân toren toren gâbâ kâmut gakârâpnâ minduziñgâbi.”

Narâk patâgât den.

(Mk 13:28-31; Lu 21:29-33)

32 “Dâgap nak ziap, zorat topñâ n̄anggâbi. Iinnjâ burutuksâi maa narâk upâmap sâme.

33 Zen yatigâk kut n̄ai n̄ai zo âsagei itâ n̄anggâbi. ‘Zâk mâte otniñgâbâmap. Zâk mâtâbân ga kinzap.’

34 Nâ perâkñak dâzângobâ. A kâmut zi mân mune kut n̄ai n̄ai âsagibat.

35 Sumbem sot hân buñ upapot. Ka nâgât den ko mân buñ upap.

36 Kut n̄ai n̄ai muyagibap, zorat sirâm narâkñâ a n̄aiñjâ mân n̄angap. Sumbem a, zen mân n̄angge. Oi nanñâ, nâ mân n̄angjan. Ibânâ, zâk zikjik n̄angap.

37 Noa ândeip, narâk zoren kut n̄ai urâwe, zo yatik a bonñâ, nâgât takâtakâñ narâkñan yatik upi.

38 Uurupñâ mân gâi sii nalem nem ândiwe. A ambân angâgwanjâ op miangâwe. Gulip op ândine Noañâ wangâyân zarip

39 Oi zen gulip op ândine too uurupñâ gwâkâziñgip. A bonñâ, nâgât takâtakâñ narâkñan zo yatâ upi.

40 Narâk zoren a zagât nebân kiritâ, n̄ai gâsum, n̄ai birâbat.

41 Ambân zagât zet nalem sobem tâitâ, n̄ai gâsum, n̄ai birâbat.

42 Kembuziñâ, nâ narâk zoren mo zoren takâbat, zorat mân n̄anggegât umziñandâ galem oranjâm ândibi.

43 Zen topñâ itâ n̄anggânek. Kamân n̄aiñjâ a, zen kâsa n̄atik zoren takâbi, narâk yatâ n̄anggâm um wâgân ândim kamânziñ galem upi.

44 Oi a bonñâ nâgât narâknâ mân n̄anggâne gâbat, zorat zen um wâgân ândibi.” Yatâ sâmjâ zorat den sumbuñâ n̄ai itâ sâm dâtnanggoip,

45 “A patâ n̄aiñjâ kore a gakârâpñâ zengât galem a n̄ai pam itâ sâm dukubap, ‘Nâ âi ândia galem otziñgâm ândim narâkñan nalem dâpziñanâk ziñgâm ândiban.’ A zo ândiândiñjâ dap yatâ ândei galem a n̄angânangânoot sot sât lulujot sâsânjâ?

46 Galem a, zâk patâñâ nep diñ sâm pindip, zo dâñak lum ândei patâñâ gâbabân galem a yatâ zorat n̄angi âlip upap.

47 A kutâñâ galem a zo patâ pam zâkkât kut n̄ai n̄ai aksik galem op ândibapkat sâbap.

48 Ka a n̄aiñjâ galem a bâliñ ândim umñandâ itâ n̄anggâbap, ‘Patânâ, zâk kârebân âimjâ kek mân gâbap.’

49 Yatâ n̄anggâm kore a ambân zângom mem n̄ai n̄ai otziñgâm too tewarân âi lañ ândim um gulip op ândibap.

50 Oi a kutâñâ gâbap, zorat narâkñâ mân n̄anggâm ândei zâk gâbap.

51 Gâmjâ tâkñâ imbanjâ lapitñâ sarâ a zengât oserân p̄ai ândibap. Zoren umbâlâ op isem ândibi.”

25

Ambân sigân âsakñâ tooñangât kâruwe.

1 “Siñgi âlipkat mâtâp, zo ambân sigan bâzâgât zengâren dâpkwap sâbâ. Zen a kutâ mâtâbân âi muyaginam kârâpziñ mem âiwe.

² Ambân sigân bâtnâmbut, zen nângânângâziñ buñ. Bâtnâmbut, zen nângânângâziñoot.

³ Ambân nângânângâziñ buñ, zen kârâp sinjitrjik mem âiwe.

⁴ Ambân nângânângâziñoot, zen kârâp sot âsakñangât toonjâ ârândârñ mem âiwe.

⁵ Oi a kutâ, zâk mulun ândei zen mambât tap uman ziwe.

⁶ Zinetâ nâtik tânâmñâ oi den nâi itâ âsageip, 'Hai, a kutâ gaap. Zen zaat zâkkâren âinek.'

⁷ Oi ambân sigan, zen nângâm zaat âsakñâziñâ kubigâwe.

⁸ Oi ambân nângânângâziñ buñâ, zen nângânângâziñoot itâ sâmbâ dâzângowe, 'Nen kârâpniñâ bâpsâbâmap, zorat zen too nâi gum ningânek.'

⁹ Sânetâ ambân nângânângâziñoot, zen itâ sâmbâ dâzângowe, 'Buñâ. Zengât dâp buñâ. Nen dâpniñan mem gen. Zen âi anggâgwangâ namin kwâlânek.'

¹⁰ Oi zen âsakñangât too kwâlânan âinetâ a kutâ gam ambân nângânângâziñoot, zorik diiziñgi âiwe. Oi kamânân âim mirin zâimñâ hângi doongum sii nalembem tarâwe.

¹¹ Tatnetâ ambân nângânângâziñ buñ, zen gamñâ den sâmbâ sâwe, 'Patâniñâ, mâtâp mem pa.'

¹² Sâne dâzângoip, 'Nâ perâkñak dâzângobâ. Nâ zengât topziñ mân nângâman.' Den sumbuñâ zo sâmbâ itâ sâmbâ dâzângoip.

¹³ "Zen narâk mân nângegât umziñ galem orangâm ândibi."

*A kât ekap ziñgip, zengât den.
(Lu 19:11-27)*

¹⁴ "A kutâ nâi oip, zo yatâ gâtâm âsagibap. A kutâ nâiñâ kamân kârebân âibamñâ kore anjâ minduziñgâm kâtnjâ galem upigât kâsâpkum ziñgip.

¹⁵ A nâi kât ekap bâtnâmbut pindip. Nâi zagât. Nâi kânok. Zo nepkât imbanjâ zem ziñgip, zorat dâp ziñgip. Kât ziñgâmñâ kamân kârebân âi ândei.

¹⁶ Ari a kât ekap bâtnâmbut meip, zorân nep pindi târokwap ekap bâtnâmbut âsageip.

¹⁷ Oi bukuñâ ekap zagât meip, zâkñâ yatik oi târokwap zagât âsageip.

¹⁸ Ka a kât ekap kânok meip, zo ko hân umñan esâm kwârakui zeip.

¹⁹ Oi a kutâziñâ narâk kârep ândim puriksâm gâip. Puriksâmñâ kore a kât ziñgip, zorat op minduziñgip.

²⁰ Oi a kât ekap bâtnâmbut pindip, zâkñâ nepñâ tuugi târokwap ekap bâtnâmbut âsageip, zo tirâpkumñâ sâip, 'Patanâ, gâ ekap bâtnâmbut nigin, zo nep pindandâ ekap bâtnâmbut târokwap âsagiap.'

²¹ Sâi patâñandâ itâ sâmbâ dukui, 'Gâ kore a âlipñâ, sât lulugoot. Kut nâi yennangât galem âlip oingât nâñâ kut nâi bonñangât galem gâbanbat. Zorat ko patâgâ, nâgât umnâ topñan bagim sâtâre op ândiban.'

²² Yatâ sâi a kât ekap zagât pindip, zo gam sâip, 'Patanâ, gâ kât ekap zagât nigin. Zorat nepñâ tuugandâ ekap zagât târokwap muyageip.'

²³ Sâi patâñandâ itâ sâmbâ dukui, 'Gâ kore a âlipñâ, sât lulugoot. Gâ kut nâi yennangât galem âlip oingât nâñâ kut nâi bonñangât galem gâbanbat. Zorat gâ patâgâ, nâgât umnâ topñan bagim sâtâre op ândiban.'

²⁴ Sâi bet a ekap kânok pindip, zâk gamñâ sâip, 'Patâ, nâ topkâ itâ nângâman. Gâ a bâliñâ. Gâ nep mân kârâm kâmitmat. Nalem muyagem nibi sâmat. A nâmbutñâ zengât kâlamân nalembem nibigât sâmat.

²⁵ Nâ zorat kengâtñangât op kâtkâ hân kendâm hangua ziap. Oi zi mâburem gibâman.'

²⁶ Yatâ sâi patâñâ den itâ sâmbâ dukui, 'Gâ kore a bâliñâ, konam. Lâuan gâbâ den mâburem dâgobâ. Nâgât itâ nângâmat. Nâ nep mân kârâm kâmit yen tap nalembem muyagenibi sâman. A zengât nebân nalembem meman.

²⁷ Nâgât yatâ nângâm kâtnâ anggâgwangâ zengâren pâna kâtnâ nep tuugi âsagei ga membam.

²⁸ Zorat zen kât ekap beknan mem bâzagât mem ândiap, zo pindânek.

²⁹ Nâi zâk kut nâi pindâpindân, zo mem galem op ândei târokwap pindâpindân. Oi gom sambe muyagenangâbap. Ka nâi zâk kut nâi pindâpindân, zo mân mem ândei beknan mei yen ândibap.

³⁰ Kore a konam, zo ko gâsum nâtatigân zo pane geibap. Zoren umbâlâ op isem zimbap.' "

Yesuñâ gâtâm kâsâpnângobap.

³¹ "Gâtâm a bonñâ, nâ sumbem âsakñânoot sot sumbem a zengât oserân gamñâ tâtatnâ âlipñâ, zoren zâi tâpat.

³² Oi a ambân hânñâ hânñâ, zo minduziñga nâgât mâtenan mindubi. Mindunetâ râma galem a râma noniñ kâsâpzângomop, zo yatik upat.

³³ Oi râma noniñ kâsâpzângom râma bongen zâmbam noniñ yangâgen zâmbanbat.

³⁴ Yatâ op a kutâziñâ, nâ bongen zo itâ sâmbâ dâzângobat, 'Zen Ibânandâ mâsop minziñgip. Zen gam Kembugât um topñan bagim ândibi. Zo mârumñan hân muyageibân gâbâ zengât singi sâip.

³⁵ Zen itâ otniwe, zorat. Tepnangât ua nalembem niwe. Toogât mua too niwe. Nâ lomba yatâ ândiandâ zen galem otniwe.

³⁶ Nâ sâk bârak ândia zen hâmbâ mot mem niwe. Nâ mâsek zia zen galem otniwe. Nâ tâk namin ta zen ga nigâwe.'

³⁷ Yatâ sa a târârak zinjâ den itâ mâburem dâtnobi, 'Kembu, gâ wan narâkjan dâtnobot, 'Kembu, gâ wan narâkjan hâmbâgât otgigi nalem nâi giwen? Wan narâkjan toogât otgigi nen too giwen?

³⁸ Gâ wan narâkjan lombâ yatâ ândina nen galem otgiwen? Gâ wan narâkjan hâmbâgât kwakna hâmbâ nâi giwen?

³⁹ Gâ wan narâkjan mâsek mo tâk namin tâtna ga gigâwen?'

⁴⁰ Yatâ sânetâ a kutâzinja, nâ itâ sâmbâ dâzângobat, 'Kâmurâpnâ zengâren gâbâ a giginjâ nâi galem okjanjâwe, zo nâ otniwe uap.'

⁴¹ Yatâ sâmbâ a yanjâgen, zo itâ sâmbâ dâzângobat, 'Sâit mianjâwe, zen kârâp kâtikjan gei ândibi. Kârâp zo Satârj sot sumbem arâpnâ zengât sinji oip. Zoren gei ândibi.

⁴² Zen itâ otniwe, zorat. Nâ tepnangât ua nalem mân niwe. Nâ toogât nânga too mân niwe.

⁴³ Nâ lombâ ândia mân galem otniwe. Hâmbâgât kâruanâ mân niwe. Mâsegân sot tâk namin ta mân ga nigâwe.'

⁴⁴ Yatâ sâmbâ dâzângua ko yanjâgen zinj itâ sâbi, 'Kembu, gâ wan narâkjan nalem too bunjâ sot hâmbâ mirâ kamân bunjâ ândina gek mân nângânângâ urâwen? Mo ikâ zoren mâsek mo tâk namin tâtna gekjâ mân galem otgiwen?'

⁴⁵ Yatâ sâne itâ dâzângobat, 'Nâ perâkjak dâzângobâ. Arâpnâ zengâren gâbâ giginjâ nâi ek mân galem okjanjâwe, zo nâ otniwe uap.'

⁴⁶ Oi a yanjâgen zen âi sâknam tâmbânjâ nângâm ândibi. A ambân târârakjâ, zen ko ândiandi kâtikjan bagim ândibi."

26

Yesujâ mumbapkât sinji dâzângoip.

(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

¹ Yesu zâk den so aksik sâmbâ nângâm arâpnâ itâ sâmbâ dâtnângoip,

² "Nânge. Sirâm zagât tap Pasowa kendon upap. Oi narâk zoren a bonjâ, nâ kâsa zengât bitziñan zaria poru nagân none mumbat." Yesujâ den yatâ sâip

³ Narâk zoren tirik namâ galem a patâ sot a sâtnjâ, zen tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkât namin zâim minduwe.

⁴ Zen Yesu tik gâsum kunam den sâmbâ kâtârj urâwe.

⁵ Oi itâ sâwe, "Kendonân kâmbam lanj âsagebapkât kegâk gâsunat."

Ambân nâinjâ Yesu too wârân âlip mem sanjonjanjip.

(Mk 14:3-9; Yo 12:1-8)

⁶ Yesu zâk Betania kamânân âim Simonj, sâk bâlâ a, zâkkât mirin zâim nalem nejp.

⁷ Nalem nem tâi ambân nâinjâ too wârân âlip beloñoot, sângân patâ, zo mem gam too wârânñoot zo kâukjan lokei giari sanjorip.

⁸ Yatâ oi arâpnâ nen ekjâ sâwen, "Too sângân zâizâinj zi wangât tâmbetkuap?"

⁹ Too zo pam kât patâ mem a kanpitâ zinjip sâi ko dâp opap."

¹⁰ Yatâ sâindâ Yesujâ nângâmjâ itâ sâmbâ dâtnângoip, "Zen wangât ambân den okjanje? Zâknâ otnigi âlip uap.

¹¹ A ambân kanpitâ, zen narâk dâp zen sot ândibi. Nâ ko zen sot narâk kârep mân ândibat.

¹² Nâ mua hanobi, zorat dâp sâknâ sanjori âlip uap.

¹³ Nâ perâkjak dâzângobâ. Kembangât den sinji âlip zi hânjâ hânjâ sâmbâ ambân zirânjâ uap, zorat sinji ârândânj sâne lanj kârâbap."

Yudanâ Yesu tirâpzângobapkât kât meip.

(Mk 14:10-11; Lu 22:3-6)

¹⁴ Oi arâpnâ kiin zagât nengâren gâbâ a nâi kutjâ Yuda, Karioto kamânân gokjâ, zâknâ tirik namâ galem a patâ, zengâren arip.

¹⁵ Âimjâ itâ sâmbâ dâzângoip, "Nâ tirâpzângobat, zorat kât dabutâ nibi?" Mâsikâzinj zinjâ kât ekap 30 yatâ sâlâpkum pindâwe.

¹⁶ Yudanâ zo memjâ Yesu tirâpzângoi gâsubigât ek kârûm ek molim ândeip.

Yesu zâk arâpñoot nalem niwe.

(Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)

¹⁷ Pasowa kendon narâk topkwâtnam arâpnâ nen Yesu mâsikâm sâwen, "Nen itârânj mirâ ikâ zoren Pasowa nalem unat?"

¹⁸ Sâindâ itâ sâip, "Zen kamânân âimjâ a nâi muyagem itâ sâmbâ dukunek, 'Patâniñâ gâgât sap, "Narâkjan mâte uap, zorat nâ sot arâpnâ, nen gâgât mirin gam Pasowa nalem ninat."'"

¹⁹ Oi arâpnâ nen Yesujâ den sâip, zo lumjâ Pasowa kendongât nalem uwen.

²⁰ Mirâ nâtikisâi Yesu sot arâpnâ kiin zagât, nen mirâ zoren zâimjâ Pasowa nalem niwen.

²¹ Nem tapjâ Yesujâ itâ sâmbâ dâtnângoip, "Zengâren gâbâ nâinjâ nâ kâsa a tirâpzângoi gâsânobî."

²² Yatâ sâi arâpnâ nen umniñ bâlêi nâigoot zikjik zikjik mâsikâyanjâm sâwen, "Kembu, nâgât sat?"

²³ Sâindâ zâknâ sâip, "A zo nâ sot ârândânj niet, zâknâ yatâ otnibap.

²⁴ A bonjâ, nâ Kembangât ekabân den kulem ziap, zo yatik upat. Ka a bonjâ, nâ tirâpzângoi gâsunibi, yei, zâk hâuñjâ

yâmbâtnjâ mimbap. A zo mam kâmbon kâligen gâbâ mân âsageip sâi bâbâlaŋ opap.”

²⁵ Yatâ sâi Yudaŋjâ mâsikâm sâip, “Patâ, nâgât sat?” Sâi dukuip, “Gâ sat, zo.”

Yesuŋjâ nalem sot too ziŋgip.

(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Kor 11:23-25)

²⁶ Nalem nem tâindâ Yesuŋjâ nalem nâi mem sâiwap sâam namuŋ arâp itâ sâam niŋgip, “Mem ninek. Zi sunumnâ.”

²⁷ Yatâ sâmjâ waiŋ hâkop mem sâiwap sâmjâ itâ sâam niŋgip, “Zen aksik ninek.

²⁸ Zi târotâroniŋŋgât gilâmnâ. Zo a ambân donbep patâ, zengât tosaziŋ buŋ upapkât hânân gibap.

²⁹ Oi dâzângua nângânek. Waiŋ too itârâŋ nia âkop. Oi dum zagâtŋan mân nemŋjâ lbânangât um topŋan zâim zen sot ârândâŋ waiŋ mârâtŋjâ nâi ninat.”

Gezemanê kâlamân âiwe.

(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)

³⁰ Oi Kembugât mâpâmâpâse kep nâi mem kamânân gâbâ âimŋjâ Oliwa bâkŋjan zâiwen.

³¹ Mâtâbân âimŋjâ Yesuŋjâ itâ sâam dâtnângoip, “Nâtik ziren a ziŋ gâsuninetâ zen nângâm pâlâtânziŋ lolot, zorat op âksik birânim âibi. Kembugât den kulem nâi ziap, zo bon upap. Den zo itâ, ‘Nâ râma galem a kua râma zen siŋsururuŋ op âim nângâbi.’

³² Nâ sa nângânek. Nâ mumuŋan gâbâ zaatŋjâ Gâlilâia âi kâdom otziŋgâbat.”

³³ Sâi Peteroŋjâ itâ sâam dukuip, “A nâmbutŋjâ, ziŋ birâgibi. Nâ ko mân birâgibat. Buŋ kâtikŋjâ.”

³⁴ Yatâ sâi Yesuŋjâ itâ sâam dukuip, “Nâ perâkŋjak dâgobâ. Gâ nâtik ziren kwâimbâninandâ sâp karâmbut oi kurukŋjâ diŋ sâbap.”

³⁵ Yatâ sâi Peteroŋjâ itâ sâip, “Gâ gomŋjâ nâ nonâ sâne mân kwâimbâgibat.” Sâi arâpŋjâ nâmbutŋjâ, nen den yatik sâwen.

³⁶ Nen âimŋjâ nak kalâm nâi kutŋjâ Geze-manê, zoren takâm Yesuŋjâ arâpŋjâ itâ sâam dâtnângoip, “Zen ziren tatne nâ ândi âi ninâu sâbâ.”

³⁷ Yatâ sâmjâ Petero sot Zebedaiogât nanzatŋjâ diiziŋgi âiwe. âimŋjâ Yesuŋjâ umŋjâ yâmbârei ken bet kakit oip.

³⁸ Yatâ op dâzângom sâip, “Umnâ yâmbârei mumuŋ otŋigap. Zen nâ sot tap um wâgân ândinek.”

³⁹ Yatâ sâmjâ mâik nâi âim si sângân hânân ge tutukum itâ sâam ninâu sâip, “Ibânâ, nângânim sâknam kâmut zi betnan mena buŋ oik. Oi nâgât den buŋjâ, gâgât den, zo kâtigibap.”

⁴⁰ Yatâ ninâu sâmjâ puriksâm arâp karâmbut ziŋgiri uman zem tatne Petero itâ

sâam dukuip, “Zen nâ sot gwâlâ mâik nâi ândibigât dâp buŋjâ?

⁴¹ Zen mâsimâsikâyân loribegât um gwâlâ ândim ninâu sânek. Umŋjâ bâbâlaŋ opmap. Sâkŋjâ ko yâmbâremap.”

⁴² Dum âimŋjâ den itâ sâam ninâu sâip, “Ibânâ, sâknam zi betnan mimbangât nângâna mân dâp oi laŋ gâgât den, zo kâtigibap.”

⁴³ Yatâ ninâu sâmjâ âburem arâp karâmbut, zen sinziŋjâ uman oi zinetâ ga muyageziŋgip.

⁴⁴ Zâmbamŋjâ âi ninâu sâi sâp karâmbut oip. Den mârûm sâip zo yatik ninâu sâip.

⁴⁵ Ninâu sâam nângâm arâp zengâren puriksâm itâ sâam dâzângoip, “Zen uman tok zem te? Zi mârûm narâk uap. A bonŋjâ, nâ bâliŋ mâme a zengât bitziŋan zâibâman.

⁴⁶ Zaatne âinâ. Iknek. A sâi gâsunim nobi, zo mâte otŋigap.”

Kâsa ziŋjâ Yesu gâsuwe.

(Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)

⁴⁷ Den yatâ sâam kiri arâp kiin zagât, nengâren gâbâ a nâi, kutŋjâ Yuda, zâkŋjâ a kâmut kâdom otziŋgi gawe. A kâmut zo tirik namâ galem a patâ sot a sâtŋjâ, ziŋjâ sângonzângone kâmbam sot sâu patâziŋjâ mem gawe.

⁴⁸ Oi Yudaŋjâ den kânŋjan itâ sâam dâzângoip, “Nâ lum mângansa zi sâam gâsubi.”

⁴⁹ Oi gamŋjâ zorenâk Yesugâren âim O patânâ sâam lum mângarip.

⁵⁰ Yatâ oi Yesuŋjâ den nâi itâ sâam dukuip, “Buku, nep tuubam gaat, zo tuum nângânan.” Yatâ sâi a kâmut, zen Yesugâren ga gâsum saawe.

⁵¹ Oi Yesu sot ândiwen, nengâren gâbâ nâiŋjâ sâuŋjâ sâmbum tirik namâ galem a patâgât kore a nâi kindapŋjâ kârâm kwâkip.

⁵² Yatâ oi Yesuŋjâ itâ sâam dukuip, “Sâugâ mirâŋan hanguna giarik. Nâi zâk sâuŋjâ zângoi hâuŋjâ kumbi.

⁵³ Nâgât dap nângat? Nâ Ibânangâren ninâu sa sâi ko sumbem kâwali a kâmut kiin zagât, zo kegâk sâi gem galem otŋibe.

⁵⁴ Oi zen gem ga galem otŋine Kembugât ekabân den ziap, zo dabân bon opap?”

⁵⁵ Yatâ sâmjâ a kâmut gâsunam gawe, zo itâ sâam mâsikâziŋgip, “Nâgât dap nânge? Zen nâgât nângâne kâmbam ku oi kâmbam sot sâuziŋjâ mem ga gâsânoge? Zorat sa nângânek. Nâ sirâmjâ sirâmjâ tirik namin zen Kembugât den siŋgi dâzângoman. Oi zen zoren mân gâsânowe.

⁵⁶ Oi zi Propete zengât den kâtigibapkât âsagiap.” Oi Yesugât arâpŋjâ, nen aksik Yesu birâŋangâm siŋsururuŋ âiwen.

Yesu a sâtŋangât namin diim âiwe.

(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Kâwali a zen Yesu gâsum tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkâren diim âiwe. Zâkkât namin Kembugât gurumin den zorat galem a sot a sâtnâ mindum tarâwe.

⁵⁸ Zen Yesu diim âinetâ Petero zâk kândâtziŋan bet molizŋâm arip, Âi takâmŋâ tirik namâ galem a patâgât dâmân kâligen bagimŋâ kore a zengât oserân itâ nângâm kwâkâm getâip, “Yesugât den dap sâbi? Zorat ziren tap nângâbat.”

⁵⁹ Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen aksik tapŋâ Yesugât den sâkŋanâk sâm kunatkât den sâm kâruwe.

⁶⁰ Oi a doŋbep den sarâ doŋbep sâm bonŋâ mân muyagiwe. Oi bet a zâgât gawet.

⁶¹ Zet gamŋâ itâ sâwet, “A zirânâ itâ sâip, ‘Nâ Kembugât tirik namâ kândâŋâ sirâm karâmbut umŋanâk dum tuubat.’”

⁶² Yatâ sâitâ tirik namâ galem a patâ, zâk zaatŋâ Yesu itâ sâm mâsikip, “Gâgât den se, zorat den hâuŋâ sâban mo mân sâban?”

⁶³ Sâi Yesuŋâ den mân sâm kirip. Yatâ kiri tirik namâ galem a patâ, zâkŋâ itâ sâm dukuip, “Anutu, ândiândi mariŋâ, zâkkât mâteŋan mâsikâgiga sâm kâtigenan. Gâ Kristo, Anutugât nanŋâ mo a nâi?”

⁶⁴ Yatâ sâi Yesuŋâ itâ sâm dukuip, “Zo sat, zo. Oi nâi dâzângua nângânek. Gâtâm a bonŋâ, nâ imbanŋâ mariŋâ, zâkkât âsanŋâ bongen tap sumbem unumunum kwâkŋan gem ga nikpi.”

⁶⁵ Yatâ sâi tirik namâ galem a patâ den zo nângi bâlin oi hâmbânâ mem moloŋ arâpŋâ itâ sâm dâzângoiŋ, “Zâk Anutu yatâ op sap. Wangât den zagât sâm kârunat. Den sap, zo aksik nânge.”

⁶⁶ Den zo nângâm dap dap nânge?” Mâsikâziŋgi ziŋâ itâ sâwe, “Zâk mumuŋangât sinŋi uap.”

⁶⁷ Yatâ sâmnâ tâpziŋandâ Yesu si sângânŋan tâpkumŋâ bitziŋandâ kom kâbakŋiwe. Oi a nâmbutjandâ bitziŋ tipŋandâ pâlomŋan kunzirâwe.

⁶⁸ Oi itâ sâm dukuwe, “Kristo, gâ Propete ândiat oi ko sânan. A gogap, zo kutŋâ nâi?”

Peteroŋâ Yesu kwâimbip.

(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Yatâ op tatne Petero zâk namâ sombemân tâip. Tâi kore ambân nâiŋâ zâkkâren âim sâip, “Gâ ko Galilaia a, zâk sot ândimat.”

⁷⁰ Yatâ sâi Peteroŋâ a tarâwe, zengât mâteziŋan kwâimbâm sâip, “Gâ den sat, zo nâ nângâm kwaksan.”

⁷¹ Yatâ sâmnâ geibâ sâi kore ambân nâiŋâ ekŋâ a itâ sâm dâzângoiŋ, “A zi Yesu Nasarete gokŋâ, zâk sot ândimap.”

⁷² Yatâ sâi Peteroŋâ kwâimbâm den sâm kâtigeip. Oi sâip, “Nâ a zo mân ekman.”

⁷³ Yatâ sâm mâik nâi kinŋâ a ziŋâ Peterogâren âim sâwe, “Gâ perâkŋak zengât kâmurân gokŋâ. Nen diŋgâ holiŋâ nânggen.”

⁷⁴ Sânetâ dum Anutu mâteŋan sâm kâtigem den laŋ sâm itâ sâm dâzângoiŋ, “Nâ a zo mânâk ekman.” Sâi zorenâk kurukŋâ diŋ sâip.

⁷⁵ Oi Yesuŋâ den mârûm sâip, zo Peteroŋâ nângip, “Gâ sâp karâmbut kwâimbânina kurukŋâ diŋ sâbap.” Den zo nângâm umbâlâ op âkŋan âim girâp patâ iseip.

27

Yesu zâk Pilatogâren diim âiwe.

(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Yo 18:28-32; Apo 1:18-19)

¹ Haŋsâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen mindum Yesu koindâ mumbapkât den sâwe.

² Oi sâne Yesu bikŋâ saamŋâ diim âim Roma a kutâ Pilato, zâkkâren parâwe.

³ Mumbapkât sâm kâtigine Yuda, zâk zo ekŋâ wangât yatâ uan sâm umŋâ bâlei kât pindâwe, zo mem âim tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ mâburem ziŋip.

⁴ Oi itâ sâm dâzângoiŋ, “Nâ laŋ opŋâ a târârakŋâ zi bitziŋan paan.” Yatâ sâi ziŋâ sâwe, “Wangât nengâren ga sat? Zo gikak.”

⁵ Yatâ sâm kât zo birânetâ mem tirik namin lum pam âi sip miangŋip.

⁶ Tirik namâ galem a patâ, zen kât zo memŋâ sâwe, “Kât zi kâmbangât sângân, zorat tirik namin pâindâ mân dâp upap.”

⁷ Oi kât zo mem dap utnat sâm âragum hân nâi kwâlâwe. Hân zo âmaŋ tuutuŋ agât hân sâmarâwe. Hân zo kamân nâin gâbâ ga ândiândiŋ, zo mune zoren hanzângobigât sângân miwe.

⁸ Oi narâk zoren hân zorat kutŋâ nâi kâmbam hân sâne kâtigeip.

⁹ Oi Propete Yeremia zâkkât den kânŋan sâip, zo bon oip. Den zo itâ,

“Isirae a zen a sângânŋangât kât sâwe.

¹⁰ A sângânŋangât kât ekap 30, zorâŋ âmaŋ tuutuŋ agât hân, zo sângân miwe. Kembuŋâ dâtnogip, yatik urâwe.”

A kutâ zâk Yesu poru nagân mumbapkât sâip.

(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Yo 18:33-38)

¹¹ Zen Yesu diim âine a kutâ Pilato, zâkkât mâteŋan kiri itâ sâm mâsikip, “Topkangât dâtno. Gâ Yuda zengât a kutâ?” Sâi Yesuŋâ sâip, “Sat, zo.”

¹² Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, ziŋâ den sâkŋanâk sâm kine den hâuŋâ mân sâip.

¹³ Yatâ oi Pilatoŋâ dukum sâip, “Gâgât den doŋbep sânetâ wangât den hâuŋâ mân sat?”

¹⁴ Oi Yesuŋâ den hâuŋâ nâi mân dukui a kutânâ nângi imbânâ oip.

15 Pasowa kendon narâk dâp a kutâ zâk Yuda a tâk namin tâpmarâwe, zengâren gâbâ nâi olañ zingâmâip.

16 Oi narâk zoren kâmbam ku a bâliñâ nâi tâk namin zeip, kutñâ Baraba.

17 Oi a mindumñâ kinetâ Pilatonñâ mâsikâzingâm sâip, “Nâi olañbatkât nânge? Baraba mo Yesu kutñâ nâi Kristo sâme?”

18 Yuda a sâtñâ, zen Yesugât um kâlak nângânangâm zâkkâren parâwe, zorat nângâmñâ sâip.

19 A kutâ, zâk den sâm kubikkubik tâtarân tâi ambinnandâ zâkkâren den itâ pâi gâip, “Gâ a târârak zo, zâkkât den mân mâsâsuatpan. Nâ itârârñ umanân nângâm zâkkât op sâknam donjep nângan.”

20 Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtñâ, zen a umziñan gem sâwe, “Zen sâne Baraba olaññâ ko Yesu ko koi mumbap.”

21 Oi a kutâ zorârñ dum mâsikâzingâm sâip, “Nâi mo nâi olañbatkât se?” Sâi ziñâ sâwe, “Baraba.”

22 Sânetâ itâ sâm mâsikâzingip, “Yesu, kutñâ nâi Kristo sâme, zâk dap okñangâbat?” Sâi zen lâu mâtâkâm aksik sâwe, “Zâk poru nagân moik.”

23 Sâne a kutânñâ dum mâsikâm sâip, “Wan to sagât?” Yatâ sâi den kâtik sâm sâwe, “Zâk poru nagân moik.”

24 Yatâ utnetâ Pilatonñâ sâi den mânâk nângâm den donjep sâne sâi too pindânetâ mâteziñan bikñâ too sanjonñâ sâip, “A târârak zirat tosa nâgâren zimbap, zo zengât sinji uap.”

25 Sâi a ambân kâmut, zen itâ sâwe, “Tosa zo nen sot kiurâpniñ neñgâren zimbap.”

26 Yatâ sâne a kutânñâ Baraba olañ zingip. Yesu ko sâi inzut kuypjoot, zorârñ lapitne poruyân kumbigât kâwali a bitziñan pâip.

Kâwali a, zen Yesu kom eksâwe.

(Mk 15:16-20; Yo 19:2-3)

27 Oi a kutâgât kâwali a, zen Yesu namin gâbâ diim gem kâwali a zengât namâ sombemân âim sânetâ kâwali a ziñâ aksik minduwe.

28 Mindumñâ Yesugât hâmbâ mâkâm kâwali a zengât hâmbâ kurniñâ giñangâne giarip.

29 Oi tâk sâtmam gonkom kâukñan pane giarip. Oi bikñan tân nâi pindâne bikñâ bongen mem kirip. Yatâ opñâ kâwali a zen zâkkâren gam simin liim itâ sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.”

30 Oi tâpziñâ tâpkum tân beknjan mem kâukñan kuwe.

31 Yatâ kom eksâmñâ kâwali a zengât hâmbâ, zo mâkâm zikñâ hâmbâ du giñangâne giari poru nagân kunam diim âiwe.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)

32 Diim âim mâtâbân a nâi muyagiwe, kutñâ Simonñ, Kirene kamânân gokñâ. Zâk okñangâne Yesugât poru nak beknjan mem lugi âiwe.

33 Âimñâ hân nâi kutñâ Goligata (niin denân ko kâuk sinjit), zoren takâwe.

34 Zoren takâmñâ waij too sot um gulip too mâpot pindânâ sâne nem ekñâ birip.

35 Yatâ oi poru nagân kuwe. Kune kiri hâmbânangât wenzu pam igâwe. Ikne muyageip dâp miwe.

36 Yatâ opñâ galem tarâwe.

37 Oi kâukñâ kwâkñan poru nagân topñâ itâ kulemgune zeip, “Zi Yesu, Yuda zengât a kutâ.”

38 Oi kâmbam ku a zâgât poru nagân zâkom, nâi toren, nâi toren kwânânngâzikâwe.

39 Oi a ambân zoren âim gawe, zen sâm sinjan gem den top topñâ dukum kâuk birâm sâwe,

40 “Bâi, gâ tirik namâ kândanñ sirâm karâmbut tuum nanğâbat sâin. Bâi, gikâ sâkkâ sâna poru nagân gâbâ âkâm geik. Oi gâ Anutu nannñ ândiat oi poru nagân gâbâ pâtan ge.”

41 Oi tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot a sâtñâ, zen yatik dukum sâwe,

42 “A nâmbutñâ tâmbetagonam utnetâ tânzângomap. Zikñangât ko kwaksap. Zâk Isirae a nengât a kutâ ândiap oi ko poru nagân gâbâ âkâm gâi zâkkât diñâ nângânat.

43 Zâk nâ Anutugât nannñ sâm, nângâm pâlâtânñ Anutugâren pâi zeip, zorat Anutunñâ zâkkât nângap oi ko poru nagân gâbâ kwâki geik.”

44 Oi kâmbam ku a zâkowe, zet yatik den mot dukuwet.

Yesuñâ moip.

(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)

45 Yatâ okñangâne mirâ bâkñan zoren nâjâtâtik muyagem ze mirâ oi âkip.

46 Mirâ oi Yesuñâ den kâtikñâ den sâm sâip, “Eli, Eli lama sabatini (niin denân ko, Anutunâ, Anutunâ, wangât birânigat)?”

47 Oi kirâwe, zengâren gâbâ a nâmbutñâ ziñâ sâwe, “Zâk Elia konsap.”

48 A nâiñâ nângâm sârârâk kârâm âim sarugât kâmon mem ga winiga too kâlakñjoot sum kapiñkum pindip.

49 Oi a nâmbutñâ itâ sâm dukuwe, “Nen tap iknâ. Elia perâkñak ga mâkâbap mo bunñâ?”

50 Oi Yesu zâk dum den kâtikñâ den sâi Kaapumñâ takâm arip.

51 Moi tirik namin sângum patâ, zo uren gâbâ olañ gei kwâkip. Oi wâriñ mei kât âbângum nanjip.

⁵² Oi a zengât kwak, zo pâronsâi Kembugât singi a ândim muwe, zo zengâren gâbâ nâmbutnjandâ zaarawe.

⁵³ Oi Yesu zâk kândom op zaari zen kwagân gâbâ zaatnjâ kamân kâuknjan zo âim a donjep muyagezingâwe.

⁵⁴ Oi kâwali a galem sot arâpnâ kirâwe, zen wâriņ sot kut nâi nâi zo eknjâ imbarjâziņ buņ oi sâwe, “Perâkņak a zirâņ Anutugât nanņâ ândeip.”

⁵⁵ Yesu kuwe, narâk zoren ambân donjep kârebân kin kut nâi nâi zo ek nanngâwe. Ambân zo, zen Yesu molim kore okņanjâm Galilaia hânân gâbâ gawe.

⁵⁶ Maria, Madala kamânân gokņâ sot Maria, Yakobo sot Yose zekât mamzikiņâ. Oi ambân nâi Zebedαιο nanzatnjâ, zekât mamzikiņâ. Zen ârandâņ tarâwe.

Yesu hanguwe.

(Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

⁵⁷ Mirâ nâtiksaîsâi Arimataia kamânân gokņâ sikum a nâi Yesugât a op ândeip, kutnjâ Yosepe, zâk gâip.

⁵⁸ Gamņâ Pilatogâren âim Yesugât kâmbârâņâ zorat dukum sâi Pilatoņâ kâwali a sâm dâzâņgoi pindâwe.

⁵⁹ Yosepeņâ kâmbârâņâ zo memņâ sângum kâu unakņandâ kâpim lum arip.

⁶⁰ Lum âim kât mâtâpnâ zik singi nâi tuugip, zoren pamņâ kât patâ nâi kâbakņei âi mâtâp dooņgoi arip.

⁶¹ Oi kwak nanngâmņan Maria, Madala kamânân gok sot Maria nâi, zet zo tap igâwet.

⁶² Kendongât kut nâi nâi kubikkubik narâk, zo âki ko hanjsâi tirik namâ galem a patâ sot Parisaio a, zen Pilatogâren âiwe.

⁶³ Âimņâ sâwe, “Patâniņâ, nen den nâi nânggen, zo dâgonâ. Sarâ a zâk wâgân ândeibân itâ sâip, ‘Momņâ sirâm karâmbut zem tap zaatpat.’”

⁶⁴ Zorat arâpnâ zinjâ âi kâmbârâņâ mem âimņâ mumuņan gâbâ zaatsap sarâ sâbegât kâwali a sângonzâņgono kwagân âi galem kinetâ sirâm karâmbut âkâbap. Mârum den sarâ zeip, zorat den sarâ kwâkņan zari lâmbatpâpkât girem op dâgogen.”

⁶⁵ Sâne Pilatoņâ itâ sâm dâzâņgoip, “Kâwali a zinjân. Diizinjâm kwagân âim zinjâk dap mo dap nâņge, zo yatâ dooņgune tâpâp. Yatâ sâi kâwali a zen sot âimņâ kwagân zo winzip pam galem tarâwe.

⁶⁶ (-)

28

Yesu mumuņan gâbâ zaarip.

(Mk 16:1-10; Lu 24:1-10; Yo 20:1-18)

¹ Yuda zengât kendon âki hanjsâsâgât Maria, Madala kamânân gokņâ sot Maria bukuņâ, zet kwagân iktam âiwet.

² Aritâ wâriņ patâ mei Kembugât sumbem a nâiņâ sumbemân gâbâ gem kât patâ mem kâbakņei ari kât kwâkņan tâip.

³ Tobatnjâ âsakņoot hânpan yatâ. Hâmâbâņâ kâu timan.

⁴ Kâwali a, zen zo eknjâ sânamziņ sâmbui kengât op hânân gei zem ândiwe.

⁵ Oi ambân zagât zo, zet âi takitâ anâ itâ dâzâkom sâip, “Zet kengât mân oit. Nâ nângan. Zet poru nagân kuwe, zo iktam gabot.

⁶ Oi zâk zi mân taap. Zâk mârum sâm dâzâņgoip, zo yatâ op mumuņan gâbâ zaatsap.

⁷ Zet kek âi arâpnâ dâzâņgobabot, ‘Yesu zâk mumuņan gâbâ zaatsap. Galilaia hânân âi kândom otziņgâbap. Zen zoren âi ikpi.’”

⁸ Sâi zet kek kwak zo birâm kengât sot sâtâre op arâp den singi dâzâņgoram sârârâk kârâm âiwet.

⁹ Aritâ Yesuņâ mâtâbân muyagezikâm itâ sâm dâzâkoip, “Umzik âlip oit.” Yatâ sâi zet um topņan âi pindiņsâm mâpâsem kinjan gâsuwet.

¹⁰ Oi Yesuņâ itâ sâm dâzâkoip, “Zen mân kengât oit. Zet âi arâpnâ dâzâņgoitâ Galilaia hânân âi nikpi.”

¹¹ Ambân zagât, zet aritâ kwagân galem kirâwe, zengâren gâbâ nâmbutnjâ zen âim kamân patin takâmņâ tirik namâ galem patâ kut nâi âsageip, zorat singi dâzâņgowe.

¹² Oi tirik namâ galem a patâ sot a sâtņâ, zen mindum kâwali a zen kât donjep zinjâwe.

¹³ Zinjâm itâ sâwe, “Zen itâ sâbi. Nen nâtiqân uman zeindâ arâpnâ zinj gam kâmbârâņâ mie.

¹⁴ Den zo Roma a kutâņâ nâņgâbâpkât kengât mân upi. Âlip niņâ dukunat.”

¹⁵ Yatâ sâm dâzâņgone kâwali a zen den lum kât zo mem âiwe. Den sarâ zo Yuda a zengâren zeipņak tok ziap.

Yesuņâ bâkņan arâpnâ muyagezingâm nep diņ sâm zinjip.

¹⁶ Yesugât arâp kiin kânok, nen Galilaia hânân bakņâ nâin Yesuņâ den kâņjan dâtnâņgoipkât zoren zâiwen.

¹⁷ Zâimņâ zikņâ eknjâ pindiņsâm mâpâsiwen. Nâmbutnjandâ ko um zagât urâwe.

¹⁸ Oi Yesuņâ gootniņan gam itâ sâm dâtnâņgoip, “Anutuņâ imbanâ top top aksik sumbemgât sot hângât nâ nigip.

¹⁹ Zorat ko zen hânņâ hânņâ, a kâmutņâ kâmutņâ, zengâren âim nep tuune dinnâ lum nâgât a ambân upi. Oi Ibâ sot nanņâ, nâ sot Tirik Kaapum, nenngât korân târokwap too sanjon zinjâbi.

²⁰ Den dâzâņgom ândiwan, zo aksik lu-bigât dâzâņgom ândibi. Oi nâi dâzâņgua

nângânek. Nâ sirâmŋâ sirâmŋâ, âsâbâŋ zen
sot ândia hângât narâkŋâ âkâbap.”
Zo yatik.

Yesugât den sinji âlipnjâ Marekonjâ kulemgui

Yohanegât den sinji.

(Mt 3:1-12; Lu 3:1-9, 15-17; Yo 1:19-28)

¹ Yesu Kristo, zâk Anutugât nannâ, zâkkât den sinji âlipnjâ, zo topkwapnjâ.

² A sânginjâ Propete Yesaianjâ mârûm nâi Anutugâren gâbâ den itâ nângâm kulemgui,

“Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua gâ kândom otgibap. Zâknjâ mâtâpkâ kârâm kubikpap.

³ Barâ kâtik, mirâ âtânjan ândim den itâ sâbap, ‘Kembugât mâtâp kârâm pitâne gânduŋ oik.’”

⁴ Den zorat bonnjâ ko Yohanenâ âsagem barâ kâtik mirâ kamân âtânjan ândim den itâ sâm dâzângomâip, “Umzinjâ melâjne too sanjonziŋga Anutuŋjâ toszinjâ birâbap.”

⁵ Yatâ sâm dâzângoi ko Yerusalem kamân mâirâp sot Yudaia hânân a ambân ândiwe, zen gâbâreyangâgmâ zâkkâren âiwe. Zen bâlînjâziŋjâ sapsune Yohanenâ Yodaŋ toin sanjonziŋgâmâip.

⁶ Yohane zâk a kanpitâ ândeipkât sâk pâke âlipnjâ mân mem ândeip sot nalem âlip mân nem ândeip. Yohanegât hâmbâ zo bâu kamele sâmotjandâ tuune pam ândeip. Ka pânjan ko inzut nâi bâu sâknjâ tuutuujâ, zo lap ândeip. Kumbon sot bânsat, zo nem ândeip. Ândim itâ zo sâm dâzângom ândeip,

⁷ “Betnan a nâi gam taap. Zâk kâwaliŋjâ nâi yatâ zemjângap. Nâ yatâ zorâŋ irâ sikumnjâ goribat, zorâgoot ko mân dâp upap.

⁸ Nâ tooyâk sanjonziŋgan. Ka zâknjâ ko Kaapum bonnjâ sanjonziŋgâbap.”

Yohanenâ Yesu too sanjori ari Satanjâ mâsikip.

(Mt 3:13-17; 4:1-11; Lu 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Narâk zoren Yesujâ Nasarete kamânân gâbâ Galilaia hân birâm Yodaŋ toin Yohanengâren takip. Âi taki ko Yonanenâ Yodaŋ toin sanjonŋanjip.

¹⁰ Yesu zâk toin gâbâ kopga egi sumbem pâronsâi Anutugât Kaapum zâk nii kembâ yatâ opnjâ Yesu kwâkŋan gem pâip.

¹¹ Oi sumbemân gâbâ den nâi itâ âsagem gâip, “Nannâ, gâ umnandâ gâsugim biranjap. Oi gekjâ umnâ âlip opmap.”

¹² Op ko narâk zorenâk Kaapumjâ Yesu okjâŋgi barâ kâtik, mirâ kamân âtânjan arip.

¹³ Zoren Satanjâ mâsikâm ândei hilâm 40 âkip. Yesujâ zuu osetziân ândeip. Ândei ko Anutugât sumbem a ziŋjâ on galemnjâ okjâŋgâwe.

Yesujâ nep topkwap arâpnjâ gâsuzinjip.
(Mt 4:18-22; Lu 4:14-15)

¹⁴ Yohane tâk namin pane tâi ko Yesu zâk Galilaia hânân gamnjâ Anutugât den sinji âlipnjâ itâ dâzângom ândeip,

¹⁵ “Anutugât um topjan ândiandigât narâknjâ mâte uap, gât ko umzinjâ melâŋ Anutugât den sinji âlipnjâ zirat nângâne bon upap.”

¹⁶ Yesujâ Galilaia saru sâtnjan âim tap ko Simon sot munnjâ zikirip. Zet injangât nep tuum ândiwet. Zikiri injangât irâ pam kirâwet.

¹⁷ Yesujâ zâkonsâm itâ sâip, “Zet ga nâ târokwatnigat. Nânjâ den âlip kwâkâm zika ândim ko zet injangât nep tuum ândiabot, yatigâk a zengâren tuum ândibabot.”

¹⁸ Yatâ sâi irâzikjâ birâmjâ Yesu molim ba âiwet.

¹⁹ Yesujâ mâik nâi âim ko Zebedaiio nanzatjâ Yakobo sot Yohane zikirip. Zet wanjâyan tapnjâ injan mâme irâzikjâ kubik tarâwet.

²⁰ Yesujâ zâkonsâi nângâm ibâzikjâ sot nep a wanjâyanâk tatne zâmbamnjâ gem Yesu molim ba âiwet.

Yesu Kapenaum kamânân nep tuugip.

(Mt 4:12-17; Lu 4:14-15, 31-37)

²¹ Op ko zen Kapenaum kamânân âiwe. Yuda zengât kendon mâik zorat narâknjâ oi Yesu zâk mâpâmâpâse namin zâim sinji âlipnjâ sâm dâzângoi.

²² Den dâzângoi Yesugât nângâne imbanjâ oip. Yesu zâk sinji âlip den dâzângoi, zo Anutugât gurumin den zorat galem a ziŋ sâmarâwe, yatâ mân sâip. Zo walâm yatâ dâzângoi.

²³ Narâk zorenâk mâpâmâpâse namin a wâkenjot nâi tâip.

²⁴ Zâknjâ den yu kambânjâ sâm itâ sâip, “Yesu Nasarete goknjâ, gâ dap otningâbam gaat? Gâ tâmbetnângobam gaat? Gâgât topkâ nângen.

²⁵ Gâ Anutugât tirik a.” Sâi Yesujâ den yatâ mân sâbapkât dukum sâip, “Gâ hirînsâm ayân gâbâ takâm ba âi.”

²⁶ Yatâ sâi wâke zorâŋ a zo okjâŋgi kâkâksâm ze wâke zo yu kambânjâ sâm ko takâm ba arip.

²⁷ A ambân zen zo ekjâ imbanjâziŋ buŋ oi âragwârâgu opnjâ sâwe, “A zi dap dap yatâ? Topnjâ nâi. Den ujaknjâ sap.

²⁸ Zâk a kâwaliŋjâ patâ wâke sorâk den dâzângoi sâtnjâ lume.” Yatâ sâm sinjinjâ âragunetâ Galilaia hânân a ambân aksik nângâwe.

Yesujâ use mâsek kubikziŋjip.

(Mt 8:14-17; Lu 4:38-44)

²⁹ Yesu sot Yakobo sot Yohane, zen mâpâmâpâse namin gâbâ gemnjâ Simon sot Andrea, zekât mirin zâiwe.

³⁰ Simon sibunja, zak mirin masek karapjoot op zeip.

³¹ Yesu zak mirin zari dukuwe. Dukune zakkaren ai bikjan gasum mem zaarip. Oi sakanj sanduksai. Sanduksai ko nalem om zingji niwe.

³² Natiksaisai kamân mairap zen a wakeziroot sot sisi masekziroot a ambân gabareziingam Yesugaren gawe.

³³ A ambân aksik mirâ sangganjan ga mindum tarawe.

³⁴ Yesuâ a ambân donjep masek top top kubikzingip. Oi wakeziroot wake zo molizingi aiwe. Wake zen Yesugât topnja nanggawe. Oi zo sam muyagibegât dazanggoip.

³⁵ Yesugât arapnja uman zem tatnetâ natigân Yesuâ zaatnja zambam han nja a man andiandinjan ba arip.

³⁶ Aim ko ninâu sam andeip. Hansai Simon sot bukurapnja, zen Yesu karum aim muyagemnja sawe,

³⁷ "A ambân zen aksik karugige." Sânetâ Yesuâ ita saip, "Kamân ginjan ginjan ainâ.

³⁸ Zoren den singji alipnja dazangobarak. Oi nep zo tuubat sam gem gawan."

³⁹ Yatâ samnja Galilaia hanan kamân dap aim gam mapampase namazijan zam singji alip den dazangomnja wakeziroot molizingam andeip.

Yesuâ sak bala nja kubikjanjip.

(Mt 8:1-4; Lu 5:12-16)

⁴⁰ Sak bala a nja Yesugaren aimnja um topjan simin liim pindisam saip, "Ga imbanaga ziap, zorat ga kubikniba sam alip kubikniban." Yatâ sai Yesuâ umnja nanggam ko sakanjan gasum saip.

⁴¹ "Na nanggagan. Bai sakkâ alip oik." Yatâ sai ko usenja sogei alip oip.

⁴²⁻⁴³ Oi Yesuâ zorat singji zo a ambân torennja man dazangobakât sam katigem sanggongoip.

⁴⁴ Ita dukuip, "Ga nanga. Zorat den singji a ambân laj man dazangoban. Marum nja Mosenja den nja saip, zo luban. Ga tirik namâ galem agaren ai sakkâ tirapkuna egi ko nii mo zuu nja mem ko Anutugât singji sam a sâtja zo pindanan. Usegâ sogiap, zo a ambân ek nanggabigât yatâ otnan."

⁴⁵ Sai ko a zo zak aim ko Yesugât dinja kwakam a ambân pisuk ai dazanggoip. Zorat onja a ambân zija Yesugaren mindum gabegât Yesu zak kamân patin man aim gâip. Biram hibuk matap aim gam andeip. Yatâ andei ko a ambân kamân nanggam nangam tarawe, zenjak zakkaren aimarawe.

2

Yesuâ a nja kin bik mumuja kubikjanjip.

(Mt 9:1-8; Lu 5:17-26)

¹ Yesu zak maik nja andim ko Kapenaum kamanan abureip.

² Aburem mirin zai tai ko kamân mairap zen nanggama zakkaren mindum mirâ piksamnja mirâ sangganjan mindumja mirâ matapnja doonguwe.

³ Yesu zak mirin den dazangom tai a kimembut bukuzija nja kin bik mumuja, zo lum gawe.

⁴ Oi a ambân nambutnja zen sot gawe. A kamut patanja mirâ matap doongune ko lum mirâ kwakjan zam ogep kwâsat temoorak pane Yesugât kin topjan geip.

⁵ Pane gei ze ko Yesuâ nanggam palatanzijanngât bonja zo eknja a zo ita dukuip "Nannâ, tosga biran."

⁶ Yatâ sai ko Anutugât gurumin den zorat galem a tarawe, zija ita nanggawe,

⁷ "A zi wan den sap? Zak Anutu mem ge kwap sap. Op ko Anutu zaiain oknangap. Anutu, zak kanoknja tosaninja biramap." Yatâ nanggam tatnetâ Yesuâ umzijan nanggam ita sam dazanggoip,

⁸⁻⁹ "Zen umzijan wangât den zo yatâ nange? Zen dap nange? Nep ika zoranja babalan? Tosa birabiran mo sak kubikkubik?"

¹⁰ Yatâ samnja Yesuâ ita saip, "A bonja na hanan andim a ambân zengât toszinj birabatkât imbanja zemnigap, zorat topnja ikpigât den zo dukuan."

¹¹ Yatâ dazangomnja puriksam a kin bik mumuj zo ita dukuip, "Ga zaat isen ko remga zo mem ko ba kamangan ai."

¹² Yatâ sai zaatnja matezijanak isennja zo mem ko ba arip. A ambân zen eknja kawalizinga buj oi Anutu mapasem sawe, "Kulem zi itaran asagei iksen, zi sen pup iksen."

Yesuâ bali mame a zen sot buku oip.

(Mt 9:9-13; Lu 5:27-32)

¹³ Yesu zak yatâ op ko dum Galilaia saru satjan giarip. Zoren a ambân mindum ganetâ den singji alip sam dazanggoip.

¹⁴ Dazangom aim ko Alipogât nanja Lewi egi kât miminja namin tai ita sam dukuip, "Ga na sot palatanz op molini."

¹⁵ Sai zak zaatnja beknan saip. Lewinja sai Yesu mirin zai tai Lewi bukurapnja kât mame a sot bali mame a tatnetâ Yesu sot arapnja zen sot nalem niwe. Kât mame a zen kât memnja nambutnja kambu memarawe. A zo yatâ zo donjepnja Yesu molim zak sot andim palatanz kwarawe.

¹⁶ Parisaio a kâmurân gabâ Anutugât gurumin den zorat galem a nambutnja, zen iknetâ Yesu zak kât miminj a sot bali mame

a osetziñan tap nalem neip. Parisaio a zen ekrjâ Yesu arâpnâ itâ sâm mâsikâziñgâwe, “Wangât patâziñâ zâk bâliñ mâme a zen sot tap nalem niap?”

¹⁷ Sâne Yesuñâ nângâm itâ sâm dâzângoip, “Sisi mâsek kubikkubik a, zen a sâkziñâ wâgân zenğâren nep mân tuume. A mâsekziñoot zenğârenâk tuume. A ziñanğât nen âlipñâ sâme, nâ zenğât mân gem gâwan. Nâ bâliñ mâme a diiziñga nâgâren gabigât sâm gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândiñanğât Yesu mâsikâwe.

(Mt 9:14-17; Lu 5:33-39)

¹⁸ Narâk zoren Yohane arâpnâ sot Parisaio a, zen nalem birâm kendon ândiwe. A nâmbutñâ ziñâ Yesugâren âim itâ sâm mâsikâwe, “Yohanegât arâpnâ sot Parisaio zenğât arâpziñâ, zen nalem birâm ândime. Arâpkâ zen ko wangât nalem mân birâm nemñik ândie?”

¹⁹ Yatâ sâm mâsikâne Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “A kutâ, zâk arâpñoot ândei dap yatâ nalem birâm ândibi? A kutâziñoot ândim yatâ mân upi.

²⁰ Gâtâm a kutâ betziñan mine kârubi, narâk zoren umbâlâ op nalem birâm ândibi.

²¹ Nen hâmbâ sângiñâ olojoloñan zo uñakñâ mân pam gârimen. Wangât, uñakñandâ sângiñâ zo diigi oloñi mâtâp patâ opap sâmnâ mân upmen.

²² Waiñ too kâtik uñakñâ hâkop sângiñan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko waiñ too kâtikñâ zorâñ hâkop kunziri hâkop sot waiñ ârândâñ buñ upabot. Waiñ uñakñandâ hâkop uñakñan giari dâpnâ upap.”

Kendongât den.

(Mt 12:1-8; Lu 6:1-5)

²³ Yuda zenğât kendon narâk nâin Yesu sot arâpnâ kâlamân obândiwe. Âim ko arâpnâ zen seğon burotñâ namuñ niwe.

²⁴ Yatâ utne Parisaio a ziñâ Yesu itâ sâm dukuwe, “Ziñgitnan. Zen kendonân mân orotñâ ue.”

²⁵⁻²⁶ Sânetâ Yesuñâ itâ sâm dâzângoip, “Dawidi sot arâpnâ, zen nalemğât mom ko urâwe. Zen den zo sâlâpkum nângâme mo buñâ? Abita tirik namâ galem a ândei, narâk zoren Dawidiñâ Anutugât tirik namin zâim Anutugât siñgi nalem parâwe, zo mem nem ko arâpnâ ziñgi niwe. Zen mân orotñâ urâwe. Tirik namâ galem a, zen ziñjik nalem zo nimbigât sâsâr.”

²⁷ Yatâ sâmnâ itâ dâzângoip, “Kendon zo agât op âsageip.

²⁸ Ka anğâ kendongât mân op âsagiwen. Oi a bonñâ, nâ kendongât sot kut nâi nâigât mariñâ ândian.”

3

Yesuñâ kendonân a nâi kubikñanğip.

(Mt 12:9-14; Lu 6:6-11)

¹ A nâi bikñâ humutñik mâpâmâpâse namin zâi tâi Yesu zâk zoren zariip.

² A nâmbutñâ ek tatnetâ kubikñanği ko denân pânâm tarâwe.

³ Yesuñâ a bikñâ humutñik zo itâ dukuip,

⁴ “Gâ zaatñâ a ambân mâteziñan ga kin.”

Sâi zari Yesuñâ a ambân itâ mâsikâziñgip, “Mâsikâziñga sânek. Kendonân nep ikâ zorâñ âlip tuutuun? A kubikziñgâziñgân mo a tâmbetzânğozânğon?”

⁵⁻⁶ Yatâ sâi zen den hâuñâ mân sâwe. Mân sânetâ purikgurik op kin ziñgitñâ um kâtikziñanğât op umñâ bâleiip. A zo itâ dukuip, “Bikâ tântân pa.” Sâi a bikñâ pâi âlip oip. Yatâ oi ekrjâ Parisaio a, zen âimñâ Herode arâpnâ zen sot zorenâk zâk dap yatâ kunat sâm den âraguwe.

A ambân kâmutñâ kâmutñâ Yesugâren gam nanğâwe.

⁷⁻⁸ Yesu sot arâpnâ saru sâtnan âine a ambân kâmut patâ Galilâia hânân gâbâ sot Yudaia hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Idumaio hânân gâbâ sot Yodan too nâmbut zenğâren gâbâ sot Tiro Sidon zenğâren gâbâ, a kâmut patâ zo, ziñâ Yesugât den siñgi nângâmñâ ga Yesugâren minduwe.

⁹ Yesuñâ ziñgitñâ arâpnâ itâ sâm dâzângoip,

¹⁰ “Wanğâ nâi ga gootniñan tâik.” A kâmut zorâñ lâñ kwândâlenibegât sâm wanğâgât sâip. A donbep kubikziñgâmâip, zorat op a mâsekziñootñâ gootñan âinam agom kâbakñeyanğâwe.

¹¹ Ka a wâkeziñoot zorâñ ko hânân gei pindiñsâm zem kambâr sâm sâwe, “Gâ Anutugât nanñâ op ândiat.”

¹² Yatâ sânetâ Yesuñâ zikñâ topñâ zo a ambân lañ mân dâzânğobigât sâm kâtigeip.

Yesuñâ a kiin zagât gâsuziñgip.

(Mt 10:1-4; Lu 6:12-16)

¹³ Yesu zâk bakñâ nâin zâim a umñandâ nângâm sâlâpânğoiip, zo zânğonsâi zâkkâren gawe.

¹⁴ Ganetâ a kiin zagât zâk sot ândibigât sâip. A kiin zagât zo itâ sâm dâzângoip, “Zen âimñâ a ambân den siñgi âlipñâ dâzânğobi.”

¹⁵ Yatâ sâm ko wâke molibigât imbânâ ziñgip.

¹⁶ A kiin zagât zo, zenğât kutziñâ itâ, Simon, Yesuñâ kutñâ nâi Petero sâm pindip.

¹⁷ Zebedaiogât nanzatñâ Yakobo sot munñâ Yohane, zekât kutzikñâ Boanegesi sâip (niñ denân ko, dinzikñâ kundundun yatâ opmap).

¹⁸ Andrea, Pilipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alipaioğat nanñâ Yakobo sot Tadaio sot a ñâi Simonj Zelote sot Yuda Karioto kamânân gokñâ.

¹⁹ Yuda zâk ândim Yesu tirâpžânğoi kâsa ziñ gâsuwe.

Yesugât nânğâne kwakmak oip.
(Mt 12:24-32; Lu 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yesu sot arâpnâ mirin zâimjâ nalem om ninat sânetâ a ambân kâmut patâ mindune ko nalem mân niwe.

²¹ Yesugât torerâpnâ ziñ itâ sâm gâsunam âiwe. A nâmbutñandâ Yesugât umjâ gulip uap sâwe.

²² Anutugât gurumin den zorat galem a nâmbutñâ, zen Yerusalem kamânân gâbâ gam itâ sâwe, “Wâke zengât patâziñâ Bezebulujâ umñan gei kin, zorâñ imbanjâ pindi wâke molizinjâmap.”

²³ Sânetâ Yesujâ zângonsâi zâkkâren âine den sumbuñâ itâ sâm dâzânğoi,

²⁴ “Satanj zâk âlip zikñak molianğâbap mo? Hân ñâigât a zen ziinjak agom kâsâpagone hânziñâ kwamen zimbap.

²⁵ A ñâi sot warâpnâ, zen sârek op kâsa utne kâsâp âsagibap.

²⁶ Satanjâ arâpnâ zângom molizinjâ sâi ko zâkkât nep kamânñâ zorâgoot gulip opap.”

²⁷ Yesujâ yatâ sâmjâ Satanğât den sumbuñâ ñâi itâ sâm dâzânğoi, “Mirâ mariñâ, zâk kâwali op mirin tâi ñâiñâ zâim sikum kut ñâi ñâi lañ mimbap? Zo mân orot. A zorâñ kâwali a zo kom kinj bik saam pam ko sikumjâ âlip beknjan mimbap.”

²⁸⁻³⁰ Op ko Anutugât gurumin den zorat galem a, zen Yesu umñan wâke ândiap sâwe, zorat itâ sâm dâzânğoi, “Nâ perâkñak dâzânğobâ. Den bâlij top top zorat tosa birâbirâñ, zo ziap. Ka a ñâi zâk Tirik Kaapum mem gei kwâkñanjâm den bâlijâ sâbap, zorat tosa ko mân birâbirâñ. Zo ko narâk dâp tap zâibap.”

Yesugât mamñâ murâpnâ.
(Mt 12:46-50; Lu 8:19-21)

³¹ Den yatâ dâzânğom tâi Yesugât mamñâ murâpnâ sombemân ga kin gibapkât den pane zarip. Oi Yesujâ a ambân osetziñan tâi dukuwe,

³² “Mamğâ sot mun gatkâ ga kin gem gânan se.”

³³ Sâne a ambân tarâwe, zo ziñgitñâ itâ sâm dâzânğoi, “Nâgât mamñâ sot murâpnâ, zo waniñ ziñâ?

³⁴ Nâgât mamñâ mun garâpnâ zi te.

³⁵ Anutugât sâtnj nânğâm lume, zen nâgât mamñâ mun garâpnâ ue.”

4

Arik maamaandinjât dâzânğoi.
(Mt 13:1-9; Lu 8:4-8)

¹ Yesujâ saru sâtnjan geim den sinji âlipñâ dum dâzânğoi. A ambân donjeb patâ mindune birâm wanğâyân zâi tâip. A ambân zen sagân tarâwe.

² Yesu zikñâ wanğâ kwâkñan tapñâ den sinji âlipñâ sâm dâzânğoi.

³ Den sumbuñâ top top dâzânğoi. Ñâi itâ sâm dâzânğoi, “Nâ sa nânğâne.

⁴ A ñâi keet maandinbam nebân arip. Âi maandenji ko keetjâ nâmbutñâ mâtâbân gei zeip.

⁵ Zei nii ziñâ ga nem nanğawe. Keet nâmbutñâ ko hân sinjtnjan gei zeip. Kât kwâkñan zeipkât kek takip.

⁶ Zo mirâsinj takâm maa irikirik pâi moip. Ândânj kât kwâkñan zeipkât maa egi hâlâlânsâm moip.

⁷ Keet nâmbutñâ hibuk osetñan gei zeip. Oi kâmjâ taki hibukñâ kwârakuipkât bonñâ buj oip.

⁸ Keetjâ nâmbutñâ ko hân kelâkñoorân gei ze bonñâ takâmjâ bonñâ imbanjâ oip. Topñâ ñâigât 30 oi, ñâigât 60 oi, ñâigât 1 handeret. Bonziñâ yatâ âsagiwe.”

⁹ Den yatâ sâmjâ itâ sâip, “A ñâi kin-dapñootñâ ko den zi nânğâbap.”

Den sumbuñik dâzânğomâip, zorat den.
(Mt 13:10-17; Lu 8:9-10)

¹⁰ A ambân donjeb patâ âim nanğâne a nâmbutñâ sot Yesu arâpnâ zen ziinjak tapñâ den sumbuñanjât topñâ mâsikâwe.

¹¹ Mâsikâne sâip, “Anutugât um topñan bagibagijnjât den sumbuñâ, zo zen nânğâm kwâkâbigât sâsân. Ka a nâmbutñâ ko topñâ mân nânğâbigât den sumbuñâ dâzânğoman. A sângijnâ Yesaianjâ den ñâi itâ sâm kulemguip,

¹² ‘Umziñ mân âburei ko tosazinj zemziñğâbapkât zen sinziñandâ igikñâ ko ikpi, ka mân nânğâm kwâkâbi. Kindapziñandâ nânğâbi, ka mân nânğâm kwâtâtibi.’

¹³ Zen ko den sumbuñâ san, zorat topñâ mân nânge? Den sumbuñâ nâmbutñâ sa dap dap yatâ nânğâm kwâkâbi? Den sumbuñâ san, zo topñâ itâ.

¹⁴ Keetjâ maandenjip, zo ko den sinji âlipñâ yatâ.

¹⁵⁻¹⁶ Keetjâ mâtâbân gei zeip, a nâmbutñâ yatâ ândime. Zen den sinji nânğâne Satanjâ ga betziñan mem âimâp.

¹⁷ Keetjâ hân sinjtnjan gei zeip, zo ko a nâmbutñâ zo yatâ ândime. Zen den sinji âlipñâ nânğâm âknâlem ândine ko umziñan mân gâsui ko narâkñâ pânkânok mem ândibi. Sinji âlipkât kâmbam gâi ko loremjâ kektâ birâbi.

¹⁸ Keetnjâ nâmbutnjâ hibuk osetjan gei zeip, zo ko a nâmbutnjâ yatâ ândim den âlipnjâ nângâm sâkziŋaŋgât keŋgât donjbeŋ op ândime.

¹⁹ Hângât sikum zorat âkŋjale sot bâliŋjâ top top, zo umziŋan geim sinji âlipnjâ zo koi bonnjâ buŋ opmap.

²⁰ Keetnjâ nâmbutnjâ hân kelâkŋan ge zeip, zorat dâp a nâmbutnjâ zen den âlipnjâ mem ândim bonnjâ muyagime. Nâmbutnjandâ 30, nâmbutnjandâ 60, nâmbutnjandâ 1 handeret. Bonnjâ yatâ muyagime.”

*Âsakŋan ândiândigât den.
(Lu 8:16-18)*

²¹ Den nâi itâ târokwap sâip, “Zen kârâp sâum mirin zâim âmaŋan mân pam kwârakume. Kârâp sâum tâtatŋjâ gobetjan mân pame. Buŋjâ. Tâtatŋjan panetâ tapnjâ ko âsakŋjâ âsagibap.

²² Kut nâi nâi hânân tik ziap, zo zemnjâ tik mân zimbap. Zo âsagem kagibap.

²³ A nâi, zâk kindapŋootnjâ den zi nângâbap.

²⁴ Zen den nâŋge, zo nângâm kwâtâtibi. A nâi, zâk den nângâm kwâtâtei Anutuŋjâ nângânângâ âlipnjâ târokwap pindâbap.

²⁵ A nâi nângânângâŋoot, zo Anutuŋjâ târokwap pindâbap. Ka a nâi zâk den mân nângâm kwâtâtei ko Anutuŋjâ birâm beŋjan mimbap.”

Anutugât sinji âlipkât mâtâp, zorat den sumbuŋjâ.

²⁶ Yesuŋjâ den nâi itâ sâip, “Anutugât sinji âlip zorat mâtâp, zo itâ.

²⁷ A nâiŋjâ nebân keet maanderŋmap. A zo nâtik hilâm ândim zari keet zo kâmjâ takâm zâimap.

²⁸ A zo topnjâ mân ek nâŋgi ko hânjâ too sot naleŋ pindi ko kâmjâ takâm zâimap.

²⁹ Zâim ilum opnjâ bonnjâ opmap. Oi zobâ bon sâlâpagoi sândum memap.”

Anutugât sinji âlipkât mâtâp zo ko nak keetnjâ yatâ.

(Mt 13:31-35; Lu 13:18-19)

³⁰ Yesuŋjâ den nâi târokwap itâ sâip, “Anutugât sinji âlip zorat mâtâp zo ko wanân dâpkwap sâbâ?

³¹ Anutugât sinji âlipkât mâtâp, zo nak keetnjâ yatâ. Keet zo wakum keetnjâ yatâ. Keet zo nak nâmbutnjâ ombenjan. Keet zo mâiktâra.

³² Oi hânân kendindâ hibuk walâziŋgâm naknjâ patâ lâmbatŋmap. Bâranjan nii ga pam sândukŋjan tapme.”

³³ Yesu zâk den sumbuŋjâ top top sâm, den âlipnjâ sâm dâzâŋgoip.

³⁴ Nângânângâziŋaŋgât dâp dâzâŋgoip. Oi sâm muyagem mân dâzâŋgoip. A ambân âim nângâne ko Yesu sot arâpŋjâ ziŋjik tap sâm muyagem dâzâŋgoip.

Pibânjâ Yesugât den lugip.

(Mt 8:23-27; Lu 8:22-25)

³⁵ Hilâm zorenâk nâtiksisâisâi Yesuŋjâ wangâyân tap ko arâpŋjâ itâ sâm dâzâŋgoip,

³⁶ “Saru toreŋgen âinâ.” Yatâ sâi zorâŋak wangâyân zâim a ambân kâmut zâmbam âiwe. Âinetâ wangâ nâmbutnjâ zen molimoli âiwe.

³⁷ Âinetâ pibâ patâ koi saru âbâŋgum wangâ kâligen giarip.

³⁸ Wangâ kâligen gei piksâbam oi Yesu zikŋjâ wangâ murukŋjan koreŋnjâ kâuk kombâŋ pam uman zem tâip. Zem tâi ko arâpŋjâ zen mângim dukum sâwe, “Kem-buniŋjâ, nen saruyân geinamen. Gâ neŋgât mân nângâm zem taat?”

³⁹ Yatâ sâm mângine zaat pibâ sot saru itâ sâm dâzâkoip, “Hiriŋsâm zeit.”

⁴⁰ Sâi hiriŋsâm ziwet. Oi arâpŋjâ itâ mâsikâziŋgip, “Zen wangât keŋgât ue? Zen dap yatâ mân nângâm pâlâtâŋ kwatnime?”

⁴¹ Sâi zen keŋgât yâmbât op âragum sâwe, “Pibâ sot saru sot kut nâi nâi, zen diŋjâ lume. A zi zâk dap yatâ?”

5

Wâkeŋjâ bâu umziŋan geiwe.

(Mt 8:28-34; Lu 8:26-39)

¹ Zen wangâyân zâim ko ba saru nâmbutken âiwe. Âim ko Gerasene hânân takâwe.

² Takâm hân kârâkŋjan zâine ko a nâi wâkeŋoot, zâk mumunjâ zeŋgât kwagân gâbâ gâip.

³ A munetâ kât mâtâpŋjan zâmbanmarâwe. Oi a zo zâk zoren zânzoku op ândei ko a ziŋ gâsum tâk kâtikŋandâ kin bikŋjâ saane ko tâk tiriktâruk ba âimâip.

⁴ Anjâ mân gâsum saabe yatâ. A zo kâwali imbanjâ mem ândeiŋ. Nâtik sot hilâm dâp a zeŋgât kwagân sot mirâ kamân âtâŋjan zânzoku op ândeiŋ.

⁵ Den sâm kambâŋ sot kât memnjâ zikŋjâ agoyanŋgâmâip.

⁶ A zorânjâ Yesu kârebân gâi ekŋjâ sârârâk kârâm ga pindiŋsâip.

⁷⁻⁸ Gâi ko Yesuŋjâ itâ sâip, “Wâke, gâ a umŋan gâbâ takâm ba âinan.” Yatâ sâi ko a wâkeŋoot, zâk den itâ sâm kambâŋip, “Yesu Anutu patâgât nanŋjâ, gâ dap otni-bam gaat? Anutugât mâtenjan dâgobâ. Gâ sâknam mân niban.”

⁹ Sâi ko Yesuŋjâ wâke mâsikip, “Gâ kutkâ nâi?” Mâsiki sâip, “Nen kutniŋ kâmut. Nen ko donjbeŋjâ ândien.”

¹⁰ Yatâ sâm Yesugâren itâ sâip, “Mânâk moliniŋgâna hân nâin âinat.”

¹¹ Oi hân zoren bâu kâmut patâ parâŋjan gendâk nem ândiwe.

¹² Wâke zen Yesuŋjâ sâi ayân gâbâ takâm âi bâu umziŋan geibigât dukuwe.

¹³ Oi Yesunâ nângâziŋgi ko wâke zen a umŋan gâbâ takâm bâu umziŋan geinetâ bâu aksik zen sârârâk kârâm âi simân geim saruyân geim mom nanŋâwe. Bâu bituk buŋâ, 2 tausen yatâ muwe.

¹⁴ Bâu galem a, zen zo ekŋâ sârârâk kârâm âimŋâ mâtâbân a ambân dâzângom âiwe. Ziŋ kamânziŋan âim den sinŋi zo yatik dâzângowe. A ambân ziŋ sinŋi zo nângâmŋâ iknam âim minduwe.

¹⁵ Zen Yesugâren âim igâwe. A wâkeŋoot ândeipŋâ Yesu kiŋ topŋan petŋâ lapŋâ nângânângâŋoot op a lumbenâ op tâip. Yatâ tâi ekŋâ ko a gawe, zo ziŋâ kenŋâtziŋanŋât urâwe.

¹⁶ Ka a nâmbut, a zo ek nângâwenŋâ ko agât den sinŋi sot bâu zenŋât sinŋi dâzângowe.

¹⁷ Den zo nângâmŋâ ko Yesunâ zen sot mân ândibapkât sâm dukuwe.

¹⁸ Yesunâ wanŋâyân zâibam oi a wâkeŋoot ândeipŋâ Yesu sot âibat sâm kâtigeip.

¹⁹ Sâi ko Yesunâ kwâkâŋanŋâm itâ sâip, “Gâ âburem kamângan âim a torerâpkâ zen sot ândiban. Oi Kembunâ âlipŋan kwatŋigap, zorat sinŋi torerâpkâ dâzângoban.”

²⁰ Sâi a zo âim Yesunâ kubikŋanŋip, zorat sinŋi kamân bâzagât tarâwe, zoren ândim a ambân dâzâŋgoi nângâm imbanâziŋ buŋ oip.

Yesunâ ambân katep nâi mumuŋan gâbâ mânŋeip.

(Mt 9:18-26; Lu 8:40-56)

²¹ Yesunâ wanŋâyân zâimŋâ saru nâmbutken âim ko sagân gei kiri a ambân ekŋâ ga minduwe.

²² Mindunetâ mâpâmâpâse namâ galem a nâi, kutŋâ Yairo, zâkŋâ gam Yesugât kiŋ topŋan geim pindiŋsâm itâ sâm kâtigeip,

²³ “Bâratnâ mumbam uap, gât ko âi bikŋan gâsuna âlip op zaat ândibap.”

²⁴ Yatâ sâm dukui Yesu zâk sot arip. A ambân doŋbep, ziŋâ mem oset kwâkŋanŋâm âiwe.

²⁵ Ambân nâi osetziŋan ândeip, zâk gilâm gem ândeip. Yatâ op ândei kendon patâ kiin zagât yatâ âkip.

²⁶ Oi kubikkubik a ziŋ nep tuum osimŋâ mân kubigâwe. Kubikŋanŋânâ sâne zorâŋak patâ oip. Sângânŋâ kwâlâziŋgâm gâi kât sot sikum motŋâ buŋ op nanŋip.

²⁷ Ambân zorâŋâ Yesugât den sinŋi nângâm ko a ambân osetziŋan gâbâ Yesu kândâtŋan gam hâmbânŋan weegip. Ambân zo zâk itâ nângâm ko oip.

²⁸ Hâmbânŋâ weebat, zo ko âlipnâ upat sâip.

²⁹ Weem zorâŋak gilâm kârâksâi sâkŋâ âlip oi nângip.

³⁰ Oi Yesu zâk imbânâ nâi gei nângip. Nângâm puriksâm mâsikâziŋgâm sâip,

³¹ “Nâiŋâ hâmbânan weegap?” Sâi arâpŋâ zen dukuwe,

³² “Wangât sat? A ambân doŋbep patâ haamgoge, zo ka.” Sânetâ Yesu zâk ambân weegip, zo ek kâruiŋ.

³³ Oi ambân zo mâsek âlip oi nângip, zorat umŋâ sâtâŋgui sânam sâmbui Yesugât kiŋ topŋan gei pindiŋsâmŋâ topŋâ sâm muyageip.

³⁴ Sâm muyagei Yesunâ itâ sâm dukuiŋ, “Gâ nângâm pâlâtâr kwâtnimat, zorat op âlipkâ uat. Âlip op ko umgâ diim gei ândiban.”

³⁵ Yesunâ ambân zo yatâ dukum kiri a nâmbutŋâ mâpâmâpâse namâ galem a mirin gâbâ gam sâwe,

³⁶ “Bâratkâ muap, zorat patâ mirâgan mân diim zâiban.” Yatâ sâne Yesu zâk den zo nângâm mâpâmâpâse namâ galem a itâ dukuiŋ,

³⁷ “Mân kenŋât ot. Gâ nâgât nângâm pâlâtâr kwatnina bâratkâ âlip upap.” Yatâ sâmŋâ a ambân kâmut zo mân gabigât sâm zâibam arip. Petero sot Yakobo sot zâkkât munŋâ Yohane, zenŋagâk sâi ârândân âiwe.

³⁸ Âi takâne mirin a ambân zen âigirâp patâ op tatne ziŋgirip.

³⁹ Ziŋgit ko mirin zâimŋâ a ambân itâ dâzâŋgoip, “Wangât isem te? Ambân zi mân muap. Zâk yen uman zem taap.”

⁴⁰ Sâi nângâm girânŋanŋâwe. Oi sâi geim nanŋâne ambân katepkât ibâ mam sot arâpŋâ karâmbut sâi ambân katep zeibân bagiwe.

⁴¹ Yesunâ ambân zo bikŋan gâsumŋâ ziŋ denân sâip, “Talita kumi (niin denân ko, Ambân dâgoga zaat).”

⁴² Sâi zorenâk ambân zo zaat âim gâip. Ambân katep zo kendonŋâ kiin zagât yatâ. Yatâ oi ekŋâ imbanâziŋ buŋ oi sâlâpziŋan zim kirâwe.

⁴³ Yesunâ sinŋi zorat a ambân laŋ mân dâzâŋgobi sâm kâtigeip. Oi ambân zo nalem pindâne nimbapkât sâm dâzâŋgoip.

6

Nasarete kamân gokŋâ, ziŋ Yesu birânŋanŋâwe.

(Mt 13:53-58; Lu 4:16-30)

¹ Yesu zâk mirâ kamân zo birâm kamânŋan ari arâpŋâ molim âiwe.

² Âi ândei Yuda zenŋât kendon narâkŋâ oi mâpâmâpâse namin zâi sinŋi âlipŋâ sâm dâzâŋgoi a doŋbep ziŋ den sinŋi âlipŋâ nângâm imbanâziŋ buŋ oi itâ sâwe, “Den sinŋi âlipŋâ zi nâiŋâ kwâkâm pindap? Nâiŋâ nângânâŋgâ patâ zi pindap? Kut nâi nâi tuutuunŋâ, zo topŋâ dap yatâ?”

³ Zák mirá tuutuunjá a. Zo Mariagât nanñâ. Zâkkât murâpnjá Yakobo, Yose, Yuda, sot Simon, zenggât âtâzinjá zo. Ka garâpnjá osetniñan ândie." Yatâ sâm zâkkât nângâne giginjá oip.

⁴ Oi Yesunjá itâ sâm dâzângoip, "Propete nâi zâk kutsinjinjá kamân dâp laj kârâm ari kamârâp sot torerâpnjá, ziinj ko nângâne yennjá opmap."

⁵ Yatâ ândiwegât Yesunjá zenggâren nep patâ tuubam kwagip. Zák a mâsekziñoot kânok kânok weezinji âlip urâwe.

⁶ A ambân donjbep patâ umziñandâ anġân kârâwegât nângi yâmbat oip. Oi kamân torenñâ ginñen, zenggâren âi den sinji âlipñâ dâzângoip.

Arâpnjá kamân dâp den sinji âlipñâ sâbigât sângonzângoip.

(Mt 10:5-15; Lu 9:1-6)

⁷ Yesunjá sâi arâpnjá gane ko zagât zagât âi den sinji âlipñâ sâbigât sângonzângoip. Wâke molizingâbigât imbanjá zingâm itâ sâm dâzângoip,

⁸ "Zen tânzinjik mem âibi. Zen mâtâpkât nalem sot kât sot irâ mân mem âibi.

⁹ Ki pâke zo ko mem ândibi. Hâmbâ ko umñan sâkñan buñâ, kânogâk mem âibi."

¹⁰ Yatâ sâmñâ dâzângoip, "Kamân nâi âimñâ mirâ zâibi, zorenâk tâtat mâme opñâ gem kamân nâin âibi.

¹¹ Kamân nâi takâne a ambân zinjá mân buku otzingâmñâ dinzinjá birâne kândâtzânjom ko kinziñan gwapgwap lâj gâbârine gei topzinjá nângâbi. Zen yatâ opñâ kamân zo birâm âibi."

¹² Yatâ sâi zen âimñâ a ambân umziñ melânbigât den sâm dâzân Rowe.

¹³ Wâke donjbep molizingâwe. A mâsekziñoot donjbep kelâk sanjonzingâm kubikizingâwe.

Herodenjá sâi Yohane kuwe.

(Mt 14:1-12; Lu 3:19-20; 9:7-9)

¹⁴ Yesugât den sinji laj kârâm a kutâ Herodegâren ari nângip. A nâmbutñâ zinjá Yesugât itâ sâwe, "Yohaneñâ too sanjonzingip, zâknjá mumuñan gâbâ zaat kâwaliñoot ândiap."

¹⁵ A nâmbutñandâ Yesugât itâ sâwe, "Zâk Elia zaat ândiap." Sâne nâmbutñandâ itâ sâwe, "Zâk Propete nâi, Propete sânginjá yatâ."

¹⁶ Herodenjá den zo nângâm sâip, "Buñâ. Yohane sa gânduj kârâm mânângârâwe, zâknjá zaat ândiap."

¹⁷ Herode zâk mârumñan kâwali a sângonzângoi Yohane gâsum tâk namin parâwe. Mârum ombenjan Herodenjá munñâ Pilipo zâkkât ambinñâ Herodia beknjan meip. Ambân zâkkât opñâ Yohaneñâ Herode itâ dukuip.

¹⁸ "Gâ mungangât ambân mein, zo mân dap uap."

¹⁹ Yatâ sâi ko Herodegât ambinñâ Herodia, zâk Yohane gât um kâlak nângâm ândeip. Yohane kumbat sâm mâtâp kârum âknâleip.

²⁰ Herodenjá ko Yohane a târârok sot âlipñâ sâmñâ hurat kwâknangâm galem ândeip. Herodenjá Yohane gât den nângâm um zagât oip. Oi laj dinjá zo nângâm âknâleip.

²¹ Oi Herodianjá Yohane kumbap sâm matâp itâ muyageip. Herodegât âsaasagin narâknjá mâte oi sii nalem om a sâtnjá sot kâwali a patâ sot Galilaia hânân gâbâ a zâizânñâ minduzingâm nalem zingip.

²² Mindunetâ ko Herodia bâratñâ, zâk mâteziñan zâi kep ândeip. Kep ândei Herode sot arâpnjá zinj eknjá âknâliwe. Herodenjá ambân itâ sâm dukuip, "Gâ wan mo wangât otgigap? Sâna gibâ."

²³ Yatâ sâm a patâ mâteziñan sâm kâtigeip, "Wan mo wangât otgigi âlip sâna gibat. Hânangât sâna âlipñâ mânângât toren gibat."

²⁴ Ambân zo âknjan âi mamñâ mâsikâm sâip, "Nâ wan wangât sâbâ?" Sâi mamñandâ dukuip, "Yohane too sanjonzingip, zâkkât gândujâ mânângât kâukñâ niban."

²⁵ Sâi ambân zo sârârâk kârâm âim a kutâgâren itâ sâip, "Yohane too sanjonzingip, zâkkât gânduj mânângât kâukñâ hâkop patin pam ni."

²⁶ Herodenjá den zo nângâm parâkpm umñâ bâleip. Zâk a sâtnjá zenggât mâteziñan sâm kâtigeip, zorat op zo bon upâpkât sâi dinjá nângip.

²⁷⁻²⁸ Kegâk kâwali a nâi Yohane gât kâukñâ mem gâbâpkât sângonguip. Kâwali a zo tâk namin âim Yohane gânduj mânângât kâukñâ hâkop patin pam mem ga ambân zo pindip. Ambân zorâñ memñâ mamñangâren mem arip.

²⁹ Oi Yohane arâpnandâ sinji zo nângâm âi kâmarânñâ mem hanguwe.

Yesu arâpnjá âburem gawe.

³⁰ Aposolo zen âburem ga Yesugâren mindum ko kut nâi nâi urâwe, zorat den sinji dukum nanngâwe. Den sinji âlipñâ sâwe, zorat dukuwe.

³¹ Narâk zoren donjbep patâ târotârôyâk mindum âim gawe. Âim ganetâ zen dap op nalem nimbe. Zorat Yesunjá arâpnjá itâ sâm dâzângoip, "Zen ganetâ a mân ândiandinjan âi ândeindâ sâknij sânduksâik."

³² Oi zen ziinjik wangâyân zâim a mân ândiandinjan ba âiwe.

³³ Ka a ambân kâmut zingitnetâ âine kamânñâ kamânñâ mindum sârârâk kârâm âim zinjon âim takâwe.

Yesuñá a 5 tausen yatâ nalem zinjip.

(Mt 14:13-21; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13)

³⁴ Oi Yesuñá wanğâyân gâbâ gem gamñá a ambân kâmut patâ zinjiri râma galem a bunjá, yatâ ândiwe. Yesuñá zo yatâ zinjigtñâ umñâ nângip. Yatâ zinjigtñâ zorâñak den sinği âlipñâ donjbepe dâzângoip.

³⁵⁻³⁶ Mirâsinğ geibâ sâi arâpñâ zinjâ Yesugâren âim sâwe, “Zi mân ândiândiñan ândeindâ nâtikspâkât a ambân zâmbana kamân tap ariabân âim nalem sângân mem nimbi.”

³⁷ Sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Wangât âibigât se? Zinjâ nalem ñâi zinjânek.” Sâi itâ dukuwe, “Nen âim kât 2 handeret yatâ zorâñ nalem kwâlâm ga zinjânatkât sat?”

³⁸ Sâne itâ sâm mâsikâzinjip, “Zengâren nalem dabutâ ziap, zo âi iknek.” Sâi zen âi ekñâ dukuwe, “Nalem bâtnâmbut sot saru zuunğâ zagât.”

³⁹ Sânetâ Yesuñá sâi a zen hibuk kwâkñan kâmutñâ kâmutñâ ge tarâwe.

⁴⁰ Tenğâ ñâi 1 handeret, tenğâ ñâi 50, yatâ tarâwe.

⁴¹ Tatnetâ Yesuñá nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât mem sinğâ sumbemân ek sâiwap sâem sonpam zinjip. Nalem zo mamunğ arâp zinjâ kâsâpkum a zinjâwe. Saru zuunğâ kâsâpkum zinjâ yatik urâwe.

⁴² Oi zen aksik nem âkon urâwe.

⁴³ Nalem sot zuu buputñâ tâip, zo mine irâ kiin zagât piksâip.

⁴⁴ A nalem niwe, zo ko 5 tausen yatâ.

Yesuñá saru kwâkñan lâñ lâñ arip.

(Mt 14:22-23; Yo 6:15-21)

⁴⁵ Oi Yesuñá sâi arâpñâ wanğâyân zâim ândiren Besaida kamânânğen âiwe. Yesu zik ko a ambân zâmbanbam tâip.

⁴⁶ Yesuñá kândâtziñ kelikñâ ninâu sâbam bâkñan zarip.

⁴⁷ Nâtiksâi wanğâ saru tânâmñan âim tâi Yesu zikñik saru sâtñan tâip.

⁴⁸ Oi pibâ sângânziñan gâbâ gâi âinam osim birañâwe. Oi Yesuñá zinjigtñâ hanğsâsâgât ñâtikñâ saru kwâkñan lâñ lâñ zengâren âim walâzinjâbam oip.

⁴⁹ Yesuñá saru kwâkñan ari ek wâke gaap sâm kenğât urâwe.

⁵⁰ Zen aksik ekñâ kenğât patâ urâwe. Yatâ utne den itâ sâm dâzângoip, “Zen umziñ diim geik. Ninak gaan. Zen mân kenğât utnek.”

⁵¹ Yatâ sâm wanğâyân zari pibâ hirinğsâip. Hirinğsâi a zen imbanziñ bunğ oip.

⁵² Nalem zinjip, zorat topñâ mân nângâwe. Nângânğâziñ mân pâronğsâip, zorat.

⁵³ Saru nâmbutken âim Genesarete hânân takâm wanğâ saawe.

⁵⁴⁻⁵⁵ Wanğâyân gâbâ gine zorâñak a ambân zinj Yesu ekñâ kamân dâp âimñâ

a mâsekziñoot helâñ aam minziñğâm Yesugâren gawe.

⁵⁶ Yesuñâ kamân patin sot mâik mâigân ari ko a ambân mâsekziñoot sombemân zâmbane âi hâmbâ murukñan gâsum âlipziñ upigât Yesu dukune nângip. Dukune nângi hâmbânğan gâsum âlipziñ urâwe.

7

Parisaio a sot Yesu, zen den âraguwe.

(Mt 15:1-9)

¹ Parisaio sot Yerusalem kamânân gâbâ Kembangât gurumin den zorat galem a, zen Yesugâren ga minduwe.

² Oi Yesu arâpñâ osetziñan gâbâ nâmbutñandâ Parisaio a zengât den mân luwe. Zen bitziñ mân sanğon nalem nine zinjirâwe.

³ Parisaio sot Yuda a aksik patâ, zen bitziñ sanğon nalem nemarâwe. Sâkurâpziñ zengât den lum yatâ opmarâwe.

⁴ Zen mindumindu sombemân gâbâ gam too sângonñâ nalem nemarâwe. Oi zorik bunğâ. Âmanğ sot hâkop sanğonsanğon sot kut ñâi ñâi nâmbutñanğât sâkurâpziñanğât den, zo lum ândiwe.

⁵ Zorat Parisaio sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen Yesu mâsikâm sâwe, “Arâpkâ wangât sâkurâpniñ zengât den kom bitziñ mân sanğon nalem nime?”

⁶ Sânetâ itâ sâm dâzângoip, “Sarâ a zen. Zengât op Propete Yesaianğ Anutugât den itâ sâm kulemgoiip,

‘A kâmut zi lâuziñandik mâpâsenime. Umziñandâ ko birânime.

⁷ Oi den bonñanğât hâuñâ a ziiñ den sâm kwâkâm anğâme. Zen lâuziñandik mâpâsenime, nâ zorat nânğa yen opmap.’

⁸ Zen Anutugât gurumin den zo birâne gei a denâk lum ândime.

⁹ Zen zinjâ nângânğâyân gâbâ den zo mem ko Kembangât gurumin den zo birâm mâtâp ñâin âime.

¹⁰ Mose zâk Anutugât gurumin den itâ sâm dâzângoip, ‘Gâ ibâ mangâ sâtzik lum hurat kwatzikâban. Ñâi zâk ibâ mamñâ sâm bâliñan kwatzikâbap, zo kune mum-bap.’

¹¹ Zen ko itâ sâme, ‘A ñâi zâk ibâ mamñâ itâ dâzâkobap. Kut zo zo zikâbam, zo Anutugât sinği sâm paan.’

¹² Yatâ dâzâkoi zen diñâ mem kâtikñan pam mam ibâñ kore otzikâbâ sâi mâtâp pâke kwâkñanğâme.

¹³ Yatâ op Anutugât den komñâ sâkurâpziñanğât den lum game. Oi zorik bunğ kut ñâi ñâi nâmbutñâ yatik upme.”

Kut ñâi ñâi nininğandâ a um mân sumunkomap.

(Mt 15:10-20)

¹⁴ Yesunâ yatâ sâmbân dum minduzingâm itâ sâmbân dâzângoip, “Nâ den dâzângua zen aksik nângâm kwâkânek.

¹⁵ Kut nâi nâi nine tep kâmbozian geimap, zorân mân sumunkomap. Ka umziyan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumonkomap.

¹⁶ A kindapjoot zorân den zi nângâbap.”

¹⁷ Yatâ sâmbân birâzingâm mirin zari arâpnâ zinâ den sumbuñâ topnjangât mäsikâwe.

¹⁸ Mäsikânetâ sâip, “Zen yatik um nângânângâziñâ buñ ândime? Topñâ itâ mân nângâme? Kut nâi nâi tep kâmbozian geimap, zorân dabân sumunkomap?”

¹⁹ Zorân umziyan mân âimap. Zo yen tep kâmbozian giari mem kubigi mâtâpñan geimap.” Yesu zâk yatâ sâmbân nalemgât den sâmbân nâmbâsâpkoip.

²⁰ Oi den nâi itâ sâip, “Umziyan gâbâ kopgâmap, zorân ko sumunkomap.

²¹ A umân gâbâ den itâ kopgamap. Nângânângâ bâlinâ, âkñâle nep, kâmbu.

²² Kâmbam ku, ambân mem birâbirân, sarâ, zâizâinâ, um kâtik, den bâlinâ sot bâlinâ top topñâ.

²³ Bâlinâ sâlâpkuan, zorân a umziyan gâbâ kopgâi sumunkomap.”

Grik ambân nâi Yesugâren gâip.

(Mt 15:21-28)

²⁴ Yesu zâk kamân zo birâm âim Tiro Sidoñ kamân zagât zo zengâren takip. Takâm mirâ nâin zâim tik tap nângâbat sâip. Oi dap yatâ tik tâpap?

²⁵ Takî zorenâk ambân nâi zâk sinji nângjip. Zâkkât bâratñâ wâkenâ zâk sot ândeipkât ga Yesugât um topñan pindisâip.

²⁶ Ambân zo Grik ambân Siro-Poinika gokñâ. Zâk bâratnjangât umñan wâke zo molibapkât dukuip.

²⁷ Dukui Yesunâ itâ sâip, “Katep zengât nalemb wâu zingindâ mân dâp upap. Katep zen nalemb ninetâ ko butupñâ zo mem wâu zingânat.”

²⁸ Sâi ambânñâ den itâ mâburem pindip, “Kembu, zo nângan. Ka katep zinâ nalemb nine gwapwapñâ gei wâu zen lanjâ nime.”

²⁹ Oi Yesugoot itâ sâmbân dukuip, “Den zo yatâ sat, zorat op ko nângâgigan. Âi eknan. Wâkenâ bâratkâ birânggâp.”

³⁰ Sâi ambân zo âimñâ mirânjan zâim egip. Wâkenâ bâratñâ pam ari nânzam tâip.

A diñ buñ kubikñangjip.

³¹ Yesu zâk Tiro kamânñâ gâbâ puriksâm Sidoñ kamân walâmñâ kamân bâzagât zengâren takâmñâ Galilaia saruyân takip.

³² A nâmbutñâ, zinâ a nâi kopa, kindap bâpsâsâñ diim gam Yesunâ weebapkât dukuwe.

³³ Dukune nângâm a zo diimñâ ginñan pâi zikjik kiri Yesu zâk bikjandâ kindapñan weemñâ bikñan tâpkum nâmbâlamñan weegip.

³⁴ Yatâ opñâ sumbemân egi zaari yaak memñâ zin denân sâip, “Epata (niin denân ko, pâronsâ).”

³⁵ Yatâ sâi a kindapñâ pâronsâi nâmbâlam âburei den âlip sâip.

³⁶ Oi Yesu zâk den sinji zo mân sapsubigât dâzângoip. Yatâ sâi zen ko kâtigem sâne lanj kârâm arip.

³⁷ Zen âiwap pamñâ itâ sâwe, “Kut nâi nâi tuugi âlip opmap. Kindapziñ bâpsâñ kubikzingâmap. A dinziñ buñ den muyagem zingâmap.”

8

*Yesunâ a ambân 4 tausen nalemb zingjip.
(Mt 15:32-39)*

¹ Narâk zoren a ambân kâmut patâ Yesugâren mindum nalemb buñ ândine Yesunâ arâpnâ minduzingâm dâzângoip,

² “A ambân kâmut zi sirâm karâmbut nen sot ândimñâ tepziñangât mue, zorat umnâ nângan.

³ Zen nalemb buñâ sângonzângoindâ sâi mâtâbân âim nalemgât tâmbetagebe. Nâmbutñâ zen kamân kârebân gâbâ gawe, zorat.”

⁴ Yatâ sâi arâpnâ zin itâ sâmbân dukuwe, “A mân ândiandinjan ândiengât dap yatâ nalemb muyagem zingânat?”

⁵ Sâne itâ mäsikâzingjip, “Zengâren nalemb dabutâ ziap?” Sâi zinâ sâwe, “Nâmburân zagât ziap.”

⁶ Dukune sâi a ambân mindumñâ hânân ge tarâwe. Ge tatne Yesunâ nalemb nâmburân zagât zo memñâ sâiwap sâmbân sonpam namuj zingjip. Arâpnâ zingjî mem kâsâpkum a ambân zingâwe.

⁷ Oi Yesu arâpnâ zen saru zuunâ mâik bitugâk zagât mo karâmbut yatâ zo Yesu pindâne mem sâiwap sâmbân a ambân zingâbigât arâpnâ dâzângomñâ zingjip.

⁸ A ambân kâmut, zen nalemb nem âkon urâwe. Yesu arâpnâ zen nalemb butupñâ tap arip, zo mindune irâ nâmburân zagât zoren gei piksâip.

⁹ A ambân niwe, zo 4 tausen yatâ. Nine ko Yesunâ sângonzângom zâmbâri ba âiwe.

*Yesunâ Parisaio a girem dâzângoip.
(Mt 16:1-4; Lu 12:54-56)*

¹⁰ Yesunâ a ambân sângonzângoio âine sâp kânok zikñâ sot arâpnâ wangâyân zâim Dalimanuta hânân âi takâwe.

¹¹ Zoren ândinetâ Parisaio a, zen Yesugâren gam zâk sot âraguwe. Zinâ itâ dukuwe, “Sumbemân gâbâ imbanñâ nâi gei sen mârât kulem nâi kona iknâ” Zo mäsikâm topñâ iknam sâwe.

12 Yatâ sâne Yesunâ yaak op mâsikâzingâm sâip, “Narâk ziren a zen wangât op top likuliku kulem âsaqibapkât se? Perâkñak dâzângobâ. A zo zen kut zo mânâk tirâpžângobât.”

13 Yatâ sâmñâ birâzingâm arâpnâ diizingi wangâyân zâim saru nâmbutken âiwe.

14 Arâpnâ zen nalemgât nelâmžângoï âiwe. Nalem kânogâk wangâyân tâip.

15 Oi Yesunâ arâpnâ sorem den itâ dâzângoïp, “Zen Parisalo sot Herode zengât sii danğâtñâ nalemziñan mân pam om nimbi.”

16 Yesunâ yatâ sâm dâzângoï ko kwakñâ âragum sawe, “Nalemgât nelâmnângoï birâm gen, zorat sap?”

17 Den yatâ sâm tatne Yesugât kindapñan giari nângâm itâ sâm dâzângoïp, “Nalemgât nelâmžângoïp, zorat wangât âragum te? Zen den zorat topñâ mân nânge? Umziñâ mân pâronsap?”

18 Zen sinziñandâ mân ikme? Kindapziñandâ den mân nângâme? Kut zo orâwan, zo mârûm nelâmžângoï mân nânge?

19 Nâ nalem bâtnâmbut kâsâpkum a 5 tausen ziñgâwan. Oi buputñâ zo sândune irâ dabutâ giarip? Mâsikâzingi sâwe, “Kiin zagât.”

20 Sâne sâip, “Nalem nâmburân zagât kâsâpkum a ambân 4 tausen ziñgindâ buputñâ sândune irâ dabutâ piksâip?” Mâsikâzingi dukum sâwe, “Nâmburân zagât.”

21 Sâne dâzângoïp, “Wangât umziñ tok mân pâronsap?”

A siñâ bâpsâsâñ mem kubikñanğip.

22 Yesu sot arâpnâ, zen âi Besaida kamânân takâne a sen nâtâtik nâi Yesugâren diim gam bikñandâ weebapkât dukuwe.

23 Dukunetâ Yesunâ a siñâ bâpsâsâñ zo bikñan gâsumñâ kamân ginñan âim siñan tâpkum bikñandâ kâukñan pam itâ dukuip, “Gâ kut nâi nâi, zo eksat mo buñâ?”

24 Yatâ mâsiki ekñâ sâip, “Nâ a ziñgitsandâ nakkât tobat yatâ op âim gam kinze.”

25 Dum zagâtñâ Yesunâ siñan weegi a zo siñâ ânângâri kârebân sot pâñkânogân, zo ek kwâtâteip.

26 Oi Yesunâ sângongum sâip, “Gâ kamân patin mân zâim tigâk mirâgan zâi.”

Peteronâ Yesugât topñâ sâm kâkñan kwâip.

(Mt 16:13-20; Lu 9:18-21)

27 Yesu sot arâpnâ, zen Kaisarea kamân patâ a kutâ Piliponâ sâi tuuwe, zorat kamân mâik mâik, zengâren âiwe. Mâtâbân âim Yesunâ arâpnâ mâsikâzingâm sâip, “A zen nâgât nâi sâme?”

28 Mâsikâzingi itâ sâm dukuwe, “Yohane too zanjonziñgi sâm. Nâmbutñandâ ko Elia sâme. Nâmbutñâ zen Propete nâi sâme. Gâgât yatâ sâme.”

29 Sânetâ ko mâsikâzingip, “Ka ziinâ ko nâgât nâi sâme?” Sâi Peteronâ itâ dukuip, “Bâliñan gâbâ mâkâningâban. Gâ Kristo.”

30 Yatâ sâi ko a nâmbutñâ lanj mân dâzângobigât sâm kâtigeip.

Yesu zâk mumbapkât siñgi den dâzângoïp.

(Mt 16:21-28; Lu 9:22-27)

31 Narâk zoren topkwapñâ den itâ sâm muyageziñgi, “A bonñâ, nâ gâtâm sâknam nângâbat. A patâ sot tirik namâ galem a patâ sot Anutugât gurumin den zorat galem a, ziñâ gâsânom none momñâ sirâm karâmbut tapñâ zaatpat.”

32 Den zo sâm kâkñan pam dâzângoïp. Dâzângoï ko Peteronâ diim kwâkânğam dukuip.

33 Dukui Yesunâ puriksâm arâp ziñgitñâ Petero kwâkânğam sâip, “Satañ, gâ siriksâ. Gâ den sat, zo Anutugât den buñâ. Zo a den.”

Yesu sot ândiândiñangât den.

34 Yesunâ sâi a ambân kâmut tarâwe, zen sot arâpnâ gane itâ sâm dâzângoïp, “Zen nâ molininâ sâm um sâkziñangât den birâm poru nakziñ lumñâ nâgat mâtâp, zo lanjbi.

35 Zen ândiândiñanğân kârâbi, zo ko gulipžângobap. Zen nâgât opñâ sot den siñgi âlipkât op ândiândiñanğân birâbi, zo ko ândiândi bonñâ muyagi.

36 Zen hângât kut kiñ kiñ mem ândiândiñanğân buñ oi wan wan âlipñâ zemziñgâbap?

37 Zen dap yatâ ândiândiñanğân suup mei târokwap ziñgâbap?

38 Zengâren gâbâ nâi zâk a ambân ândi mâmanziñ bâlîñâ zi, zengât oserân ândim kwâimbânibap mo dinangât nângi anjunoot upap, zâkkât a bonñâ, nângi Ibânangât sumbem âsakñâ sot kâwali a zen sot gamñâ a zo yatik kwâimbânangâbat.”

9

Yesunâ holi tobat âlipñâ oip.

(Mt 17:1-13; Lu 9:28-36)

1 Yesunâ itâ sâm dâzângoïp, “Nâ perâkñak dâzângobâ. A kinze zi, nâmbutñâ zen mân mune Anutu um topñan ândiândiñanğân narâk oi zorânâ imbanğunoot âsaqei ikpi.”

2 Yesu zâk sirâm nâmburân kânok ândim Petero sot Yakobo sot Yohane diizingi bak kârebân zâiwe. Zen ziinjik zoren tatne Yesugât holi tobatñâ nâi âsaqei.

3 Yesugât hâmbânâ zo kâu timan timan. Anj mân tuutuunâ yatâ oip.

⁴ Oi Mose sot Elia zorenâk muyagem gam Yesu sot den den urâwet.

⁵ Oi Peteronâ Yesu den itâ sârn dukui, "Patâninjâ, mat nâi zi ândien. Zorat silep karâmbut tuunâ. Gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi."

⁶ Yesu arâpnâ zen kengât op sârnâmzin sâmbui Peteronâ lanj sâip.

⁷ Yatâ utnetâ sasa nâi gei kwâtepzânngoip. Sasa kâligen gâbâ den nâi itâ âsageip, "Zi nannâ. Umnâ zâkkâren kinzap. Zinjâ dinjâ nângâm biranbi."

⁸ Arâpnâ zen den yatâ nângâm zorânjak ek kârune bunj oi Yesu ziknjik kiri igâwe.

⁹ Bâknan gâbâ gem gam tatne Yesunâ arâpnâ itâ sârn dâzânngoip, "Zen wan wan ikse, zo a ambân mân dâzânngone a bonnjâ, nâ mumunjan gâbâ zaatpat."

¹⁰ Yatâ sârn dâzânngoi arâpnâ zen den zo nângâm kwaknjâ itâ âraguwe, "Mumunjan gâbâ zaatzaat sap, zorat top dap yatâ.?" Oi kut nâi igâwe, zorat sinji a ambân mân dâzânngowe.

¹¹ Zen Yesu itâ mâsikâm sâwe, "Kembugât gurumin den zorat galem a, zen wângât itâ sâme? Elianjâ Kristo kândom oknjânngâm takâbap."

¹² Yatâ sârn mâsikâne sâip, "Elia perâknanjâ kândom gam kut nâi nâi ek kubikpapkât sâsânjâ. Oi bet ko a bonnjâ nâ sâknam patâ nim kâbaknenibi. Nâgât op Kembugât ekabân dapkat op yatâ kulemguwe?"

¹³ Eliagât itâ dâzânngobâ. Elia mârur ga ândei kut nâi nâi zo lanj oknjânngâwe. Anutugât ekabân den kulemguwe, zo yatik oknjânngâwe."

*Yesu arâpnâ, zen wâke molim osiwe.
(Mt 17:14-21; Lu 9:37-43)*

¹⁴ Yesu sot arâpnâ karâmbut bâknanjâ gâbâ gem arâpnâ nâmbutnjâ zengâren gam igâwe. A ambân donjep patâ haamzânngom kine Kembugât gurumin a zen Yesugât arâpnâ sot âragum tarâwe.

¹⁵ A ambân aksik, zen Yesu eknjâ pârâkpan zâkkâren sârârâk kârâm âim sâtâre oknjânngâwe.

¹⁶ Yesunâ mâsikâzingip, "Zen wan den sârn ârage?"

¹⁷ Sâi a zengât oserân gâbâ a nâinjâ itâ dukui, "Patâ, wâke kopanjâ nannangât umnan gei tâi gâgâren diim gaan.

¹⁸ Wâkenjâ narâk dap katop zo sâknam kwâknanngâm mem kâbakgwâbakne oknjânji lepaunjâ gei sâtnjâ zim kâtijsâi kinj biknjâ kâtiagem kinmap. Oi gâgât arâpkâ zinjâ molibigât sa ko molinâ sârn kwaknjâ bire."

¹⁹ Sâi Yesunâ arâp dâzânngoip, "Zen nângâm pâlatânzinjâ bunjâ. Nâ narâk dabutâ zen sot tap âkom diizingâm ândimâmbat? Katop zo nâgâren diim ganek."

²⁰ Sâi katop zâkkâren diim gane wâkenjâ Yesu eknjâ katop mem nâi nâi oknjânji hânân gei kom purik op ze lepaunjâ gem zeip.

²¹ Yesunâ katepkât ibânjâ mâsikâm sâip, "Narâk dabutin oip?" Sâi ko ibânngandâ sâip, "Katepnanjâ gâbâ muyageip.

²² Wâkenjâ katop tâmbetkubat sârn kârâp sot tooyân mem kâbakne geimap. Gâ imbanngâ zemgigap oi ko nekât umgâ bâlinjâ oi betniknan me."

²³ Yatâ sârn mâpâsei Yesunâ itâ dukui, "Imbanngât satkât sa nângâ. Nâi zâk nângâm pâlatânjâ kwatnim ândibapnjâ kut nâi nâi sâi âlip âsagenngâbap."

²⁴ Yesu zâk yatâ sârn dukui zorânjak katepkât ibânngandâ sâip, "Nâ nângâm pâlatânjâ kwatngan. Gâ gikak nângâm pâlatânjnâ lotnjâ, zo mem kâtiknan pa."

²⁵ Oi a ambân donjep mindum ga kine Yesunâ zingitnjâ wâke molim sâip, "Wâke kopa gâ dâgoga takâm âi. Oi dum mân puriksâm ga geiban."

²⁶ Yesunâ yatâ sâi wâkenjâ den kâtik sârn katop lanj kâbaknem ari katop hânân gei mumbam op zeip. A ambân zen zo eknjâ katop muap sâwe.

²⁷ Yatâ sânetâ Yesunâ katop biknanjâ gâsum mem zaari kirip.

²⁸ Yesu zâk mirin zari arâpnâ zen mâsikâm sâwe, "Nen dapkat op wâke molim osien?"

²⁹ Sâne dâzânngoip, "Wâke yatâ zo ko ninâunjâ ko âlipnjâ molimolinjâ. Ka kut zo nâmbutnjandâ ko bunjâ."

*Yesu mumbapkât sinji den dâzânngoip.
(Mt 17:22-23; Lu 9:43-45)*

³⁰ Oi hân zo birâm ba Galilaia hân walâm âiwe.

³¹ A ambân, zinjâ nângâbegât tigâk âiwe. Âimnjâ Yesunâ arâpnâ itâ sârn dâzânngom ândei, "A bonnjâ, nâ a bitzinjan zaria gâsumim none momnjâ sirâm karâmbut tap ko zaatpat."

³² Yatâ sârn dâzânngoi den zo nângâm topnanngât mâsikânam kwaknjâ birâwe.

*A sâtnjâ ândiândinngât den.
(Mt 18:1-5; Lu 9:46-48)*

³³ Oi Kapenaum kârnân takâm mirâ nâin zâim Yesunâ arâpnâ mâsikâzingâm sâip, "Mâtâbân gam wan den sârn ârage?"

³⁴ Mâsikâzingi zen kwak tarâwe. Wangât, zen mâtâbân gam osetninjan gâbâ nâinjâ a sâtnjâ upap sârn ârage, zorat op kwak tarâwe.

³⁵ Yesu zâk ge tapnjâ arâp kiin zagât minduzingâm itâ dâzânngom sâip, "Osetzinjan gâbâ a nâi a sâtnjâ upat sârn zengât ombezinjan ândim kore otzingâbap."

³⁶ Yatâ sârnjâ katop mâik nâi diim osetzinjan pam itâ sârn dâzânngoip,

³⁷ “Njai zâk nâgât nângâm katep mâik itâ zo galem oknjangâbap, zo ko nâgât yatik kore otnibap. Kore otnibap, zo ko nâyâk bunjâ, sânggonogip, zâk kore ârandân oknjangâbap.”

Simgât den dâzângoip.

(Mt 18:6-9; Lu 9:49-50; 17:1-2)

³⁸ Yohanejâ Yesu itâ dukuip, “Patâ, a njai zâk gâgât kutkâ sâm wâke molei ikxen. Oi zâk nen sot mân ândeipkât kwâkânjengen.”

³⁹ Sâi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Mân kwâkânjengâbi. Njai zâk nâgât korân nep njai imbânjâoot tuubap, zâknâ dap yatâ sâm bâlijan kwatnibap?”

⁴⁰ Nepnij mân kârâm kândanjapnjâ buku op betnijan mimbap.

⁴¹ Nâ perâknak dâzângobâ. Njai zâk zen nâgât sinji op ândie, zorat too aam zinjgâbap, zo ko sângân buj mân upap. Biken mimbap.

⁴² Njai zâk katep mâik njai nâ nângâm pâlâtân kwatnimap, zo dukui bâlijan upap, zo ka a zo zâk tosâ yâmbâtnjâ mimbap. A yatâ zo zâk mârûm kât sumun patâ gândujân saam saruyân pane giari sâi ko âlip opap.

⁴³ Bikandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi bikâ mânângât pâmban. Gâ bikâ hâlâlû ândim sim kârâbân geibatkat laj bikâ kârâm mânângât ândim ândiandi kâtikjan âiban.

⁴⁴ Sim kârâbân nane zinjâ sunumzinj nemâmbap sot kârâp zâk mân bâpsâbap.

⁴⁵ Kinjandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi kârâm mânângât birâban. Gâ kinjâ hâlâlû ândim simân geibatkat laj kinjâ kârâm mânângât pâmban.

⁴⁶ Simân nane zinj mân mumbap sot kârâp mân bâpsâbap.

⁴⁷ Sinjandâ mâtâp bâlijan diigim âibâ sâi sum lâmuñban. Gâ sinjâ âlip ândimnjâ simân geibatkat laj sen bap ândim Anutu um topnjân bagiban.

⁴⁸ Sim kârâbân nane sot kârâp mân buj upabot.

⁴⁹ Zen sii mem nalem kwâkjan pame, zo yaticgâk Anutu zâk kârâp sanjonzingâbap.

⁵⁰ Sii zâk naamnjâ. Ka sii naamnjâ buj oi dap utne dum naamjoot upap. Zen sii yatâ naamzinojot ândibi. Zen um lumbeñâ op ândibi.”

10

Ambân mem birâbirâgât den.

(Mt 19:1-12; Lu 16:18)

¹ Yesu zâk zobâ zaat ba Yudaia hân walâm Yodanj too nâmbut âi takip. Taki a ambân kâmut patânâ minduwe. Oi op ândeip yaticgâk den sinji âlip sâm dâzângoip.

² Oi Parisaio a nâmbutnjâ, zen Yesu denjâ saanat sâm gam mâsikâm sâwe, “Kembugât

den kâtik zo, dap ziap? Ambân birâbirân, zo âlip orot mo mân orot?”

³ Mâsikâm sâne hâuñâ itâ mâburem dâzângoip, “Mose zâk zorat den dap dap sapsum zinjip?”

⁴ Yatâ sâi zinjâ sâwe, “A njai ambân birâbâ sâm ekap kulemgum pindâm molibap. Mose zâk yatâ sâip.”

⁵ Sâne Yesunâ itâ sâip, “Mose zâk um kâtikzinjngât opnjâ gurumin den zo sâm kulemguiip.

⁶ Ka topkwapnjâ Anutunâ a ambân muyagezikâmñâ itâ sâip,

⁷⁻⁸ ‘Zorat ko a njanjâ ibâ mam birâzikâm ambinjoorâk ândie zet um sâk kânok op ândibot.’ Den yatâ ziapkât zet zagât bunjâ. Kânok op ândiabot.

⁹ Zorat sa nângânek. Anutunâ mâpotzikip, zo anjâ mân kâsâpzâkobi.”

¹⁰ Yesunâ yatâ sâi ko zâk sot arâpnjâ, zen mirin zâine ko arâpnjâ zen zorarâk dum mâsikâwe.

¹¹ Mâsikâne itâ dâzângoip, “A njanjâ ambinjâ birâmñâ njai mimbap, zâk târotârozikjâ mânângât tosâ patâ mimbap.

¹² Ambân njanjâ apnjâ birâm a njai mimbap, zâk yatik târotârozikjâ mânângât tosâ patâ mimbap.”

Yesunâ katep mâsop minzinjip.

(Mt 19:13-15; Lu 18:15-17)

¹³ A ambân, zen katep gakâzinjâ Yesugâren minzingâm gam Yesu bikjandâ kâukzinjan gâsubapkât sâne Yesu arâpnjâ, zinj kenjgât minzingâwe.

¹⁴ Yatâ utnetâ Yesunâ zinjgitnjâ umnjâ bâlijan oi arâpnjâ itâ sâm dâzângoip, “Zen birâne katep zen nâgâren ganek. Mâtâp mân doonjgunek. A ambân katep zi itâ, zo zen Anutugât um topnjngât sinji sâsânjâ.

¹⁵ Njai zâk katep yatâ mân ândibap, zâk Anutugât kinj topnjân mân bagibap.”

¹⁶ Yatâ sâmjâ minduzingi gane bikjandâ kâukzinjan pam Anutunâ galem otzinjgâbapkât sâip.

A sikumjoot njanjâ Yesu sot ândibam oknjajip.

(Mt 19:16-30; Lu 18:18-30)

¹⁷ Yesu zâk âibam oi a njai sârârâk kârâm âi Yesugâren takâm um topnjân gei pindinsâm sâip, “Patâ âlipnjâ, nâ dap dap op ândiandi kâtikjngât sinji upat?”

¹⁸ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ wangât nâgât âlipnjâ sat? Âlip mariñâ Anutu kânok.

¹⁹ Gurumin den zo nângâmat. Zo itâ, ‘Kâmbam mân kumban. Ap ambin mân birâyangâbabot. Gâ kâmbu mân upan. Bukuganjgât sârân sâsânj mân sâban. Oi a ambân zenjgât kut njai njai, zorat sarâ sâm mân mimban. Ibâ mamgâ sâtzik lum hurat kwatzikâban.’”

²⁰ Sâi a zorânjâ itâ dukuip, “Gurumin den zo pisuk katēpnan gâbâ lum gâwan. Njâi mân bira ziap.”

²¹ Sâi Yesunâ eknjâ umnjâ zâkkâren tâi itâ dukuip, “Kânok birâna ziap, zo upan. Gâ âim sikumgâ mem a zinjâna kwâlâne kât zo mem a kanpitâ zinjâban. Kât zo zinjâmnjâ birâm ga nâ sot ândiban. Gâ yatâ opnjâ sumbemân sikumgoot upan.”

²² Yesunâ yatâ sâm dukui a zo umnjâ bâlij oi nânghi yâmbârei arip. Zâk sikumnjâ patâ, zorat yatâ oip.

²³ Ari ko Yesunâ puriksâm arâpnjâ zinjgijnjâ itâ sâm dâzânngoip, “A sikumzinjâ patâ, zen Anutugât um topnjān baginam kwakpi.”

²⁴ Yesunâ yatâ sâi arâpnjâ zen pārâkpm imbanâzinj buj oi dum dâzânngoip, “Katep gâkânâ, Anutugât um topnjān bagibaginj, zo yâmbâtjnâ.

²⁵ Bâu patâ kamelenjâ kuup mâtâpnjan bagibap, zo yâmbâtjnâ. Kâ a sikum patânjâ Anutugât um topnjān bagibaginj, zo yâmbâtjnâ walâwalâj.”

²⁶ Yatâ sâi ko arâp zinjâ imbanâzinj buj oi sâwe, “Zo yatâ zorânj dap yatâ Anutugât um topnjān baginat?”

²⁷ Sâne Yesunâ zinjgijnjâ sâip, Anjâ kut njâi njâi utnam kwakme, zo Anutunjâ mâtâp âlip muyagemap. Zâk mân kwakmap.”

Yesugât opnjâ kut njâi njâi birâm, zorat hâunjâ minat.

²⁸ Peteronjâ den zo nânghâm Yesu itâ sâm dukuip, “Nânghat. Nen kut njâi njâiniinjâ kândâtkom gâ moligiwen.”

²⁹⁻³⁰ Sâi Yesunâ sâip, “Nâ perâkñak dâzânghobâ. Zengâren gâbâ njâi zâk nâgât opnjâ mirâ kamân mo âtâ mun, mam ponâ, ibâ mam, murarâ mo hânjâ birâbap, zâk kut njâi njâi donjēp mimbap. Hânân zi mirâ sot âtâ mun gat, mam murarâp sot hân, zo sâknam kwâkñan mimbap. Gâtâm narâk patin zâk ândiândi tâmbânjâ mem ândibap.” Yesunâ zo sâmñjâ mâtakâm sâip,

³¹ “Kâ kândom a zengâren gâbâ donjēp zinjâ bet upi. Bet a zengâren gâbâ donjēpnjâ kândom upi.”

Yesu, zâk mumbapkât den sinji dâzânngoip.

(Mt 20:17-19; Lu 18:31-34)

³² Zen Yerusalem kamânân âinam zâim tarâwe. Yesunâ kândom ari arâpnjâ imbanâzinj buj oi âine a nâmbutnjâ molizinjâwēnjâ kenjgât urâwe. Oi Yesunâ arâpnjâ kiin zagât zo minduzinjgi tatne kut njâi njâi âsagibap, zorat den sâm muyagezinjgâm itâ sâm dâzânngoip,

³³ “Nânge. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Oi zoren a bonnjâ nâ mumbatkât sâm Roma a kutâ zâkkâren nâbanbi.

³⁴ A kutâ arâpnjâ den top top dâtnom ko sinnan tâpkum inzut mem lapitnim none mubat. Oi sirâm karâmbut tap zaatpat.”

A sâtjnâ ândiândigât den.

(Mt 20:20-28)

³⁵ Oi Zebedaiojgât nanzatnjâ Yakobo sot Yohane, zet Yesugâren âimnjâ sâwet, “Net kut njâi njâigât sâitâ zo âlip nânghânikâban?”

³⁶ Sâitâ mâsikâzikip, “Wan wan otzikâbâ sa ko sabot?”

³⁷ Sâi zet itâ dukuwet, “Gâ nânghâna imbanânganjgât âsaknjâ muyagei âsangâ toren toren tâtat.”

³⁸ Sâitâ Yesunâ dâzâkoip, “Zet topnjānjgât kârum yatâ sabot? Nâ too kâlâkñjâ nambat, zo âlip zet nimbabot? Oi too sanjonibi, zo zet yâtik sanjonzikâbi?”

³⁹ Sâi zet sâwet, “Âlip utat.” Sâitâ Yesunâ dâzâkoip, “Too nambat, zo zet nimbabot. Too sanjonibi, zo yatik sanjonzikâbi.

⁴⁰ Ka âsannan tâtatnjâ, zorat den sâsânj, zo nâgâren mân ziap. Zorat sinji kwatzinjgâzinjgânj, zo zen zoren tapi.”

⁴¹ Yatâ oitâ arâp nâmbutnjâ zen den zo nânghâm Yakobo sot Yohane kuk otzikâwe.

⁴² Oi Yesunâ minduzinjgâmñjâ itâ sâm dâzânngoip, “Nânge, Hân a kutâ, zen zâizâinj op kore a gâsâzânghom ândime. Oi hânân a patâ, zen a kutâ otzinjgâme.

⁴³ Zengâren ko yatâ mân âsagibap. Zengâren gâbâ a njâi a sâtjnâ upâ sâm bukurâp zengât kore a op ândibap.

⁴⁴ Oi zengâren gâbâ a njâi a kutâ upat sâm bukurâp zengât kore mâman ândibap.

⁴⁵ Yatigâk a bonnjâ, nâ zinjâ kore otnibigât mân gewan. Ninak zengât kore opnjâ a donjēp zengât suupzinj memnjâ ândiândinâ buj upapkât gewan.”

Yesunâ Yeriko kamânân a njâi sinjâ bâpsâsânj kubikñanjip.

(Mt 20:29-34; Lu 18:35-43)

⁴⁶ Yesu sot arâpnjâ, zen Yeriko kamânân âi takâwe. Âi kamân zo walâm kamân ginjan âine a sinj bâpsâsânj njâi mâtâp ginjan tâip, kutnjâ Batimaio, Timaiogât nanjâ. A ambân, zen Yesu Nasarete gokñjâ, zâk gam ariap sâwe.

⁴⁷ Sâne nânghâm den sâm sâip, “Yesu, gâ Dawidigât kiunnjâ, nâgât umgâ bâleik.”

⁴⁸ Den yatâ sâm tâi a nâmbutnjandâ hirijsâm tat sâm dukuwe. Dukune dinzinjâ birâm kambânjâ sâip, “Yesu gâ Dawidigât kiunnjâ, nâgât umgâ bâleik.”

⁴⁹ Yatâ sâi Yesunâ nânghâm mâtâbân kinjâ sâip, “Sâne gâik.” Sâi a zinjâ sen njâtâtik zo konsâm sâwe, “Umgâ bâbâlaj oi zaat ga. Patânjâ goonsap.”

⁵⁰ Oi sen njâtâtikñjâ den zo nânghâm hâmbânjâ birâm pam oksâm zaatnjâ ba Yesugâren arip.

⁵¹ Ai taki Yesunâ itâ sâm mäsikip, “Dap otgibatkat sat?” Sâi a sen nâtâtiknâ sâip, “Patânâ, sinnâ âlip upapkât otnigap.”

⁵² Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Gâ âinan. Nângâm pâlâtâŋ kwatnigat, zorat âlipkâ uat.” Sâi zorenâk sinjâ eknâ Yesu molim arip.

11

Yesu, zâk donji bâu kwâkŋan Yerusalem kamânân zarip.

(Mt 21:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19)

¹ Yesu sot arâpnâ, zen âimnâ Yerusalem kamân mâte opnâ Oliwa bâkŋan takâwe. Baknâ topŋan kamân zagât Betepage sot Betania tarâwet. Zoren takâm Yesunâ a zagât sângonzâkom sâip,

² “Kamân ândi, zoren arit. Ai takâmŋâ donji sigan nâi tågân kinzap, zo muyageit. Donji zo a kwâkŋan mân tâtatnâ, zo iraknâ. Zo muyagem olan diim gât.

³ Olanjîtâ a nâinâ wangât olanŋabot sâm mäsikâzikî itâ sâbabot, ‘Kembuniŋanŋâren nep muyagiap. Oi kek pâi âburem gâbap.’”

⁴ Yatâ sâm dâzâkoi a zagât zet âim mirâ nâi sângânŋan donji sigan nâi saane kiri olanâwet.

⁵ Olanjîtâ a nâmbutŋandâ zikit mäsikâzikâm sâwe, “Wangât olanŋabot?”

⁶ Sâne Yesunâ den sâip, zo dâzânŋoitâ nângâne âkip.

⁷ Donji zo Yesugâren diim aritâ arâpnâ zinâ hâmbâzinâ donji kwâkŋan pane Yesunâ kwâkŋan zâi tap arip.

⁸ A donjeb patâ zinâ hâmbâ motziŋ mâtâbân lãngat âiwe. Oi nâmbutŋandâ gâlangât sot lâkom ilumnâ mânângâtŋâ mâtâbân pam âiwe.

⁹ A ambân kâmut patâ, zinâ Yesu mem oset kwâkŋanŋâwe. Zinâ itâ sâm pam di- iwe, “Oe, Kembugât sâtkât gam niŋgap, zâk sâm âlipŋan kwâkŋanŋanâ.

¹⁰ Sâkuniŋâ Dawidinâ kembu otziŋgâm galem otziŋgip, zo yatâ otningâbap. Zorat sâtâre utnâ. Oe, Anutu u sumbemân.”

¹¹ Yatâ op âine Yesunâ Yerusalem kamân takâm Anutugât tirik namin zarip. Zâimnâ kut nâi nâi ek nanŋi mirâsinŋ geibam oi gem arâpnâ diiziŋgi Betania kamânân âiwe.

Wakum nakŋâ nâi Yesugât sâtkât hâlâlãnsâip.

(Mt 21:18-19)

¹² Haŋsâi Betania kamânân gâbâ gemnâ Yesu tepŋagât oip.

¹³ Oi kârebân sinjandâ egi wakum nak nâi kiri egip. Eknâ bonjâ kinzap sâm âi kâruip. Bonjâ orot narâk bujâ, zorat ilumnjik kirip.

¹⁴ Yatâ eknâ nak zo itâ dukuip, “Gâgâren gâbâ bonjâ niniŋâ zo a nâinâ mânâk nim- bap.” Den yatâ sâi arâpnâ nângâwe.

Yesunâ tirik namâ hâlâlu sâip.

(Mt 21:12-17; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

¹⁵ Zen Yerusalem kamânân zâiwe. Oi Yesunâ tirik namin zâim a kut nâi nâi anŋâgwanŋâ op kine moliziŋgip. A nâmbutŋâ, zen Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap anŋâgwanŋâ op kirâwe. Kât pâpanŋâ zo kom giligâlak mem kembâ anŋâgwanŋâ urâwe, zengât tâtatnâ zo kom kâbakŋei gei zeip.

¹⁶ Oi tirik namin kut nâi nâi mân mem âim gabigât sâip.

¹⁷ Itâ sâm dâzânŋoip, “Anutugât den kulem nâi itâ ziap, ‘Namânâ zi a eluŋ zengât ninâu namâ upap.’

Zinâ ko utne kâmbu a zengât kât ki yatâ uap.”

¹⁸ A ambân zen Yesugât diŋâ nângâne imbanâ oip, zorat Parisaio sot Kembugât gurumin den sâsâ a kândâtzânŋowe. Yatâ utne a sâtnâ zinŋ Yesu dap op koindâ moik sâm kimunâ miwe.

¹⁹ Nâtiksâi Yesu sot arâpnâ, zen kamân patâ zo birâm ba âiwe.

Kembu nângâm pâlâtâŋ kwap ninâu sânat.

(Mt 21:20-22)

²⁰ Mirâ haŋsâi wakum nak kiribân âi igâwe. Nak zo mom kirip.

²¹ Peteronjâ eknâ Yesu den sâip, zo nângâm itâ dukuip, “Patâ, eknan. Wakum nak den dukuin, zo mom kinzap.” Sâi Yesunâ itâ dâzânŋoip,

²² “Nâ perâkŋak dâzânŋobâ. Zen Anutu nângâm pâlâtâŋ kwâkŋanŋâm ândibi. Zen um zagât mân opnâ nângâm pâlâtanŋiŋ bonjâ op ândibi. Zen yatâ op ândim baknâ ândi dukubi,

²³ ‘Baknâ, gâ âbânŋum saruin gei.’ Yatâ sâne dinzinâ lubap.

²⁴ Zorat ko itâ sa nângâne. Zen wan mo wangât nângâm ninâu sâm, zo mârum mien sâm nângâne âlip muyageziŋgâbap.

²⁵ Zen ninâu sâná sâm a zengât tosa mem ândie oi ko birâbi. Yatâ utne ko Ibâzinâ sumbemân ândiap, zâknâ yatik tosaziŋâ birâbap.

²⁶ Zen a zengât tosaziŋâ mân birâne ko sumbem Ibâzinanŋoot zengât tosâziŋâ mân birbap.”

Yesu sot a sâtnâ ârangwârâgu urâwe.

(Mt 21:23-27; Lu 20:1-8)

²⁷ Yesu sot arâpnâ, zen dum Yerusalem kamânân gawe. Puriksâm gamnâ Yesunâ tirik namâ umŋan âim gam kiri ko a sâtnâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot patârâpziŋâ, zen Yesugâren gam mäsikâm itâ sâwe,

²⁸ “Gâ ziren kut nâi nâi opmat, zo nâigât sâtkât opmat?”

²⁹ Sânetâ itâ mâburem dâzânngoip, “Nâ den kânok mâsikâziŋga dâtnone ko nânngoot nâigât sâtkât opman, zo dâzânngobat.

³⁰ Yohane too sanjon nep tuugip, zo nâigât sâtkât nep tuugip. Anutugât sâtkât mo agât sâtkât? Zen sâne nânngâbâ.

³¹ Mâsikâziŋgi zen dap sânnâ sâm kwakŋâ ziinjik itâ sâm âraguwe, “Nen Anutugât sâtkât sâindâ sâbap, ‘Wangât diŋâ mân luuwe?’

³² Agât sâtkât nep tuugip, yatâ sâindâ sâi ko a ziŋ nânngobe.” Wangât, zen a ambân zengât kenġât urâwe, zorat. A ambân zen aksik Yohanegât nânngâne Propete oip.

³³ Zorat ko ziŋâ Yesu itâ sâm dukuwe, “Nen mân nânngen.” Sâne Yesuŋâ itâ dâzânngoip, “Den zo dâtnoge sâi ko nânngoot nâigât sâtkât opman, zo dâzânngobat. Ka zen mân se, zorat nâ mân dâzânngobat.”

12

Nep galem a bâliŋâ.

(Mt 21:33-46; Lu 20:9-19)

¹ Yesuŋâ topkwappâ den sumbuŋâ nâi itâ sâm dâzânngoip, “A nâiŋâ waiŋ tâk nep kârâm kâmirip. Kârâm kâmit dâmân pâit tuugip. Tuumŋâ tâk keetŋâ mândâlibapkât âmaj patâ tuum galem a zengât mirâ tuumŋâ nep zo bitziŋan pam hân nâin arip.

² Âi ândei bonŋâ orotŋâ narâk oi kore a nâi sângongoi bonŋâ nâmbutŋâ mimbapkât arip.

³ A zo âi taki galem a ziŋâ gâsum kom moline bet bâsanj âburem arip.

⁴ Ari ko kâlâm mariŋâ zâk kore a nâi sângongoi ari galem a ziŋâ kâukŋâ kunzit mem nâi nâi okŋonġawe.

⁵ Kâlâm mariŋâ dum kore a nâi sângongoi ari kuwe. Kunetâ mariŋandâ yatigâk a donjep sângonzânġoi âinetâ galem a ziŋ kâmbam mamuj zânngowe. Oi nâmbutŋâ sâbâ sâbâ zânngowe. Ka nâmbutŋâ ko sâseŋgât zânngowe.

⁶ Zânngonetâ nanŋâ kânok ândei, zo zikŋâ nanŋâ. Umŋâ zâkkâren kirip. Zâk bet itâ sâm sângonguip, ‘Galem a ziŋ hurat kwâkŋonġâm mân kumbi.’

⁷ Sâm sângongoi ari galem a zen nannâ ekŋâ âragum sâwe, ‘A zirâŋâ gâtâm kâlâm mariŋâ upap, zorat koindâ kâlâm zi niinjâ upap.’

⁸ Yatâ sâm gâsum kune moi kâmbârâŋâ kâlâm âkŋan pane zeip.

⁹ Oi kâlâm mariŋâ zâk dap upap? Zâk gamŋâ galem a zânngom tâmbet otziŋġâm kâlâmân galem a uŋakŋâ zâmbanbap.

¹⁰ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, zo sâlâpkum nânngâme?

‘Mirâ tuutuuj a, zen kunkun nâi ek âkon op birâwe. Kembuŋâ kunkun zorâŋâ mem namin kwânânġip.

¹¹ Kembuŋâ sâi yatâ âsageip. Niŋâ egindâ mârâtŋâ nâi uap.’”

¹² Yesuŋâ den yatâ sâm dâzânngoi ko patâziŋâ gâsum tâk namin pânat sâm nânngâmŋâ a ambân zengât kenġât urâwe. A patâ, zen itâ nânngâm kwâkâwe. Den zo nengât sap sâwe. Oi gâsumam kwakŋâ birâm âiwe.

A zen Yesu kâtkât mâsikâwe.

(Mt 22:15-22; Lu 20:20-26)

¹³ Yuda a sâtŋâ, zen Parisaio a sot Herode arâp nâmbutŋâ Yesugât diŋâ saabigât sângonzânngowe.

¹⁴ Sângonzânngone Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nânngâmen. Gâ den sarâ mân sâm bonjigâk sâmat. Gâ den nâi mân sâna gânngojemap. Gâ a zâizâiŋ gigiŋ aksik Anutugât mâtâp âlip dâtnânngom kubikmat. Den nâi sâindâ nânngâ. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotŋâ mo mân orotŋâ?

¹⁵ Kât pindâpindân mo mân pindâpindân, zorat dâtnânngo.” Yatâ sâne Yesuŋâ sarâziŋġangât topŋâ ek nânngâm dâzânngoip, “Zen wangât denŋâ saanige? Kât nâi mem nine ikpâ.”

¹⁶ Sâi ko kât nâi mem pindânetâ mâsikâziŋġâm sâip, “Holi tobat zo nâigât?” Sâi ziŋâ sâwe, “A kutâ Sisagât.”

¹⁷ Sâne itâ sâm dâzânngoip, “Sisagât siŋgi, zo Sisa pindâbi. Ka Anutugât siŋgi, zo Anutu pindâbi.” Yatâ sâm dâzânngoi zen diŋâ mâpâsiwe.

Mom zaatzaatŋangât Yesu mâsikâwe.

(Mt 22:23-33; Lu 20:27-40)

¹⁸ Sadukaio a nâmbutŋâ Yesugâren gawe. A zo ziŋâ mom zaatzaat zo mân ziap sâmarâwe. Ziŋâ gam sâwe.

¹⁹ “Patâ, Mosenj itâ sâm kulemguiip, “A nâi, zâk ambân memŋâ katep mân muyagem moi ko munŋandâ malâŋâ mem âtânġangât siŋgi katep mimbap.”

²⁰ Oi zorat sâindâ nânngâ. Âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâziŋâ kunŋâ ambân memŋâ murarâŋâ buj ândim moip.

²¹ Moi ko munŋandâ malâŋâ zo mem yatigâk murarâ buj ândim moip.

²² Moi munŋâ nâiŋâ malâ zorigâk mem moip. Yatigâk âtâ mun zo nâmburân zagât zen ambân zorigâk mem murarâziŋ buj mom nanngâwe. Oi bet malâziŋâ zo moip.

²³ Oi a nâmburân zagât zen aksik patâ ambân zo miwe, zorat gâtâm narâk patin zaatnetâ ambân zâk nâigât upap?”

²⁴ Sâne Yesuŋâ itâ sâm dâzânngoip, “Zen den nânngâm gulipkume. Anutugât den sot Anutugât imbanŋâ mân nânngâme.

²⁵ Gâtâm mumuŋan gâbâ zaatŋâ a ambân dum mân miangâbi. Zen sumbem a yatâ op ândibi.

²⁶ Momnâ zaatzaatnangât sâme, zorat dâzângobâ. Mosegât ekabân den sinji zi sâlâpkume mo bujâ? Mose zâk nagân kârâp bâlam eknjâ ari Anutuñâ den itâ sâm dukuip, 'Nâ Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.'

²⁷ Zorat sa nângânek Anutu zâk a buj urâwe, zengât Anutu bujâ. Gwâlâ ândie, zengât Anutu. Zorat Abaram, Isaka sot Yakobo, zen mân buj urâwe. Anutu sot gwâlâ ândie. Zen ko den nângâm gulipkume."

Gurumin dengât Yesu masakâwe.
(Mt 22:34-40)

²⁸ Yesu sot Sadukaio a den âragune ko Kembangât gurumin den galem a nâinjâ Yesugât den zo nângi âlip oi itâ sâm mâsikip, "Kembangât gurumin den ikâ zorânâ ko kâuknjâ uap?"

²⁹ Yatâ sâm mâsiki Yesuñâ sâip, "Kembangât gurumin den patâ itâ ziap, 'Isirae a ambân, zen nângânek. Anutu Kembuniñâ kembu kânok.

³⁰ Zorat um dâpkâ sot nângânânggâ sot imbanjâgâ, zo Kembu Anutu zo hâlâluyâk pindâna zimbap.'

³¹ Den zorat torenñâ itâ ziap, 'Gâ gikanjâgât otgimâp, yatiğâk a torenñâ zengât otgibap.' Anutugât gurumin den zagât zi patâ uabot. Gurumin den nâi mân ziap."

³² Yatâ sâi Kembangât gurumin den galem anjâ den zorik mâburem Yesu dukuip, "Patâ, gâ den zo sâna nângâ âlip uap. Anutu, zâk kembu kânok. Oi nâi mân taap.

³³ Oi zâk kânok nângânânggâ sot imbanjâ hâlâlu pindânat. Oi gikanjâgât otgimâp, yatik a toren zengât otgibap. Den zagât zirânâ kut zo zorân Kembu pindâpindân zo wâlâp."

³⁴ A zo yatâ sâi Yesuñâ nângi âlip oi itâ sâm dukuip, "Gâ Anutugât um topjan gaat." Sâi narâk zoren gâbâ Yesu den mâsikânam nângâne yâmbârei kenjât op birâwe.

Yesu zikjak Kristogât mâsikâzingip.
(Mt 22:41-46; Lu 20:41-44)

³⁵ Yesu zâk tirik namin zâim a den sinji âlip dâzângom itâ sâm mâsikâzingip, "Kembangât gurumin den zorat galem a, zen itâ sâme, 'Kristo, zâk Dawidigât kiunñâ.'

³⁶ Dapkat sâme? Tirik Kaapumñâ Dawidi nângânânggâ pindi itâ sâip, 'Kembuñâ nâgât kembu itâ sâm dukuip, "Gâ âsannâ bongen ge tâtna kâsarâpkâ minduzingâ kinjanjât kombân upi.'"

³⁷ Dawidiñâ Kristogât kembunâ sâipñâ dap op Kristo zâk Dawidigât kiunñâ uap?" Yesu zâk den yatâ sâm dâzângoi a kâmut patâ zen nângâm âknjâle urâwe.

Yesuñâ Kembangât gurumin galem a zengât girem dâzângoip.

(Mt 23:1-36; Lu 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Yesuñâ den yatâ sâmjâ den nâi itâ târokwap dâzângom sâip, "Zen Kembangât gurumin a zengât holi yatâ mân upi. Zen hâmbâ kârep mem ândim kamân sombemân âim a muyagezingâne sâm âlip kwatzingâbigât umziñ kinmap.

³⁹ Oi zen mâpâmâpâse namin sot sii nalem minduminduyân a sâtnjâ tâtarân tâtnat sâm nângâme.

⁴⁰ A yatâ zorân ambân malâ zengât mirâ kut nâi lanj betziñan mime. Zen sarâ sâm ninâu kârep sâm toszin kwâarakume. A zo zen gâtâm toszinangât hauñâ yâmbâtñâ mimbî."

Malâ nâinjâ kâtnjâ tirik namin pâip.
(Lu 21:1-4)

⁴¹ Yesu zâk tirik namin tap ek tâi a zinjâ ga Kembangât sinji kât pane giarip. Oi ko sikum a donjâp zen ga kât imbanjâ pane giarip.

⁴² Oi ambân malâ kanpitâ nâinjâ gam kât kuriñâ mâik zagât pâi giarip.

⁴³ Yesu zâk zo eknjâ arâpnjâ minduzingâm itâ sâm dâzângoip, "Nâ perâknjak dâzângobâ. Ambân malâ kanpitâ zâk kât paap, zirânâ a torenñâ walâzingap.

⁴⁴ A nâmbutñâ zen kât patâ tâi torenñik pe. Ka ambân kanpitâ, zâk zemjanjip, zo aksik paap. Yenâk ândiap."

13

Yesu âburem gâbapkat den sâip.
(Mt 24:1-44; Lu 21:5-36)

¹ Yesu zâk tirik namin gâbâ gem tâi arâpnjâ zengâren gâbâ a nâinjâ itâ dukuip, "Patâ, eknan. Namâ tuutuunjâ zo kât neulenjâ âlipñâ hikpârâknjotñâ tuuwe."

² Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Namâ patâ tâi eksat? Gâtâm kâsazin gam kom kândanjne giligâlaksâm nanjâbap."

³ Bet Yesu sot arâpnjâ, zen Oliwa bâknjan zâi tap too nâmbutken tirik namâ zo ikne ândi tâip. Zoren tapñâ Petero sot Yakobo, Yohane sot Andrea, zinjâ Yesu mâsikâm sâwe,

⁴ "Dâtnânngo. Kut nâi sat, zo narâk ikâ zoren âsagibap? Narâk zo mâte oi wesâk dap dap yatâ muyagibap?"

⁵ Yesuñâ itâ topkwap dâzângoip, "Um gulip kwâtzingâbegât galem orangâm ândibi.

⁶ A donjâp muyagem gam sâbi, 'Nâ Kristo. A bâliñan gâbâ makâzingâbapkat sâsân, zo nâ.' Yatâ sâm a donjâp mem um gulip kwatzingâbi.

⁷ Oi zen kâmbam goorân mo kârebân âsagei nângâm umziñ mân kenjât upap.

Kâmbam zo yatâ âsagibapkât sâsânâ. Yatâ muyagem zeî narâk kek mân âkâbap.

⁸ Hânjâ hânjâ a kâmutnjâ kamutnjâ, zen kâsa opnjâ agom âibi. Oi hân nâin nâin wârîng mîmbap. Oi pu patâ âsageziŋgâbap. Kut nâi nâi âsagibap, zo sâknam top-kwâkwatnjâ.

⁹ Ka zen ko galem oranjâm ândibi. Zen denân zâmbanbi sot mâpâmâpâse namin lapitziŋgâbi. Oi zorik bunjâ a patâ sot a kutâ zengâren diiziŋgâm âine mâteziŋjan kinjâ nâgât topnâ sapsun zingâbi.

¹⁰ Oi narâk kândom den singi âlip hân dâp a zengâren âibapkât sâsânâ. Bet ko hângât narâknâ âkâbap.

¹¹ Oi a kutâ zengâren diiziŋgâm âine den dap sânat sâm mân nanjâm kwâkâ upi. Narâk zoren Tirik Kaapumnjâ umziŋjan den pâmâp, zorik sâbi. Yatâ opnjâ den sânetâ zengât den mân upap. Zo Kaapungât den upap.

¹² Oi a ziŋ itâ zo upi. Âtânjâ nâinjâ sâi munjâ gâsum kumbi. Ibâ nâinjâ sâi nanjâ gâsum kumbi. Murarâpziŋ zen ibâ mam kâsa minziŋgâm sâne zângobi.

¹³ Zen nâgât kut siŋginangât op a ambân ziŋjâ um kâlak nângâziŋgâbi. Ka nâi zâk singi âlip mem kâtigem ândei narâk âki ko sumbem kamânân bagibap.

¹⁴ Gâtâm tâmbet tâmbet kâuknjâ mân kinbap sâsânjan, zoren kinbap. (Den zo mulunâk sâlâpkum nângâbi.) Yatâ âsagei eknjâ Yudaia hânân ândibiŋjâ barâ kâtikjan sârârâk kârâm âibi.

¹⁵ Nâi zâk sombemân tâpapnjâ sikum mîmbam mirâ umjan mân zâibap.

¹⁶ Nâi zâk nebân mo hibukjan ândibapnjâ hâmbâ mimbam kamânân man âibap.

¹⁷ Yeî, ambân kâmborâ sot katep namân goknjâ, narâk zoren zen dap upi?

¹⁸ Zen Kembugâren ninâu sâne nângi âiâiziŋjâ zo map narâkjan mân muyagibap.

¹⁹ Narâk zoren sâknam patâ âsagibap. Zo yatik Anutunjâ a muyageibân gâbâ mân âsageip. Oi dum mân muyagibap.

²⁰ Oi Kembu zâk narâk zo mân mânângâri sâi a ambân aksik bunj upe. Ka Kembunjâ a ambârâpnjâ zengât op ko narâk mem pânkânok pâmâp.

²¹ A ziŋjâ Kristo ziren âsagiap, ândiren âsagiap, den yatâ sânetâ mân nângâbi.

²² Narâk zoren a sarânjâ âsagem nâ Kristo sâbi. Oi Propete sarânjâ âsagem kulem sen mârât muyaginetâ a um gulip kwatziŋgâbi. Anutunjâ gâsum sâlâpziŋgoip, zo um gulip kwatziŋgânam osibi.

²³ Kut nâi nâi zo mân âsagei kânjan dâzânguanguât umziŋ galem op ândibi.

²⁴ Sâknam patâ narâknâ zo âki mirâsiŋ sumunkumbap. Oi kâin âsâknjâ bunj upap.

²⁵ Sângelak âkâm hânân gibi. Oi Anutunjâ sumbem mângei olayanjâm imbanjâ bunj upap.

²⁶ Oi a bonnjâ, nâ âsâknjâ imbanjânoot unumunum kwâkjan ga nikpi.

²⁷ Oi sumbem a sângonzângua zen a ambân kâmut gâkânâ hân ginjâ toren toren gâbâreziŋgânetâ mindubi.

²⁸ Nak dâgap zorat top nângâbi. Zâk iinnjâ burutuksâi maa narâk upâmâp sâme.

²⁹ Oi yatigâk zen den dâzânguan, kut nâi nâi zo muyagem nanji itâ nângâbi, 'A bonnjâ mâte otningâbâmap. Zâk mâtâbân ga kinzap.'

³⁰ Nâ perâknak dâzângobâ. A ambân ziren ândie, zen ândinetâ kut nâi nâi zo âsagem kwâkâbap.

³¹ Sumbem sot hân, zet bunj upabot. Nâgât den ko mân bunj upap.

³² A bonnjâ nâ gâbat, zorat narâknjâ zen mân nânge. Sumbem a zen yatigâk mân nânge. Ninangoot mân nângan. Ibânâ Anutu, zâk zikjik nângap.

³³ Zen narâk mân nângegât galem oranjâm ninâu sâm ândibi.

³⁴ A nâinjâ mirâ sot nepnjâ birâm kamân kârebân âibam kore a gâkânjâ nep sâm mânângât ziŋgâbap. Kut nâi nâi galem upigât dâzângobap. Kore a nâinjâ mirâ mâtâbân tapnjâ mirâ marinjâ gâbapkât galem ek tâpapkât dukubap.

³⁵ Zengoot yatik galem oranjâm ândibi. Mirâ marinjâ, zâk nâtikksâi mo nâtik tânâmjan mo hanjsâsâgât, mo hanjât gâbap, zo mân nânge, gât ko san, zo op ândibi.

³⁶⁻³⁷ Zen uman zine ga muyageziŋgâbatkât zen sot buku toren itâ dâzânguan. Um wâgânâk ândibi."

14

Yesu kunam sâm kâtâŋ urâwe.

(Mt 26:1-5; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

¹ Yuda zengât kendon patâ Pasowa sot sii nalem om niniŋ narâknjâ sirâm zagât ombenjan oi tirik namâ galem a zengât patârâpziŋjâ sot Kembugât gurumin a, zen Yesu tik gâsum kunam den sâm kâtâŋ urâwe.

² Oi itâ sâwe, "Kendonân kâmbam lanj muyagebapkât kegâk gâsunat."

Ambân nâinjâ Yesu too hitomjoot sanjorip.

(Mt 26:6-13; Yo 12:1-8)

³ Betania kamânân sâk bâlâ a nâi ândeip, kutnjâ Simon. Oi Yesunjâ zâkkât mirin zâi tâip. Zoren nalem nem tâi ambân nâinjâ too hitomjoot âlipnjâ, zo sângânjâ patâ belonjoot mem zâim karâpnjâ kunzit Yesu kâukjan lokei giarip.

4 Yatâ oi nâmbutjâ tarâwe, zinjâ itâ nângâm um kâlak nângâwe, “Wangât tâmbetkuap?

5 Zo sângân patâ. Too hitomjoot zorânjâ sângân mem a kanpitâ zinjâ dâp opap.” Yatâ sâmjâ ambân zo den kârâpjoot okjângâwe.

6 Sâne Yesujâ nângâm itâ sâmjâ dâzângoip, “Zen ambân den mân dukunek. Zen wangât sâmjâ sinjan giname? Ambân zorânjâ âlip otnigap.

7 A ambân kanpitâ, zen narâk dâp zen sot ândine galem ot zinjânâ sâmjâ âlip otzjângâbi. Nâ ko zengâren narâk kêrep mân ândibat.

8 Ambân zâk orotjâ dâp otnigap. Nâ mua hannobi, zorat sâknâ sanjonsap.

9 Nâ perâkjak dâzângobâ. Den sinji âlip hânjâ hânjâ sâne laj kârâm âibap, zo yatik ambân zi sanjonigap, zorat den sinji sâne laj kârâm âibap.”

Yuda, zâk Yesu tirâpzângobapkât dâzângoip.

(Mt 26:14-16; Lu 22:3-6)

10 Yesugât arâp kiin zagât zengât oserân gâbâ Yuda Karioto kamânân gokjâ zâknjâ tirik namâ galem a patâ zengâren âim Yesu gâsubigât sapsum zinjâ.

11 Yatâ sâi nângâm umzjâ âlip oi kât pindânam sâwe. Oi sâne nângâm Yesu tigâk tirâpzângobapkât ek molim ândeip.

Yesu sot arâpjâ, zen kendongât sii nalem niwe.

(Mt 26:17-25; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30)

12 Yuda zengât kendon patâ narâknjâ oi râma gwamjâ kom om sii nalem om namarâwe. Zorat narâk oi arâpjâ zinjâ Yesu mâsikâm sâwe, “Sii nalem zo mirâ ikâ unat?”

13 Yatâ sânetâ Yesujâ a zagât itâ sâmjâ sângonzâkoip, “Zet kamânân âim a nâi too âmaj lum âim tâi ekjâ molibabot.

14 Mirin zari zâi mirâ marij itâ dukuit, ‘Patâ zâk gâgât itâ sap, “Nâ sot arâpnâ mirâ umjâ ikâ zoren sii nalem ninat?”’

15 Yatâ sâmjâ dukuitâ mirâ um patâ nâi kianj tâtatjâ kubikkubikjâ tirâpzâkoi zoren sii nalem umbabot.”

16 Oi a zagât zet den zo lum kamânân âim Yesujâ sâip dâp muyagem sii nalem uwet.

17 Nâtikisâi Yesu sot arâp kiin zagât, zen mirâ zoren zâiwe.

18 Oi nalem nem tatne Yesujâ itâ sâmjâ dâzângoip, “Nâ perâkjak dâzângobâ. Zengâren gâbâ nâinjâ kâsa dâzângoip ga gâsunim nobi. A zo nâ sot nalem nem taap.”

19 Sâi arâp zinjâ umzjâ bâlij oi zikjâk zikjâk mâsikâm sâwe, “Gâ nâgât sâbat? Nâgât sâbat?”

20 Yatâ sâne dâzângoip, “A zengâren gâbâ nâinjâ nâ sot nalem ârândâj niet, zâkkât san.

21 A bonjâ nâgât Anutugât ekabân den ziap, zo yatâ upâman. Nâinjâ sâi a bonjâ gâsunim nobi, Yei, a zo hâunjâ ko tosa yâmbâtjâ mimbap. A zo mam kâmbonjan gâbâ mân âsâgei sâi bâbâlanj opap.”

Yesujâ nalem sot too zinjâ

(Mt 26:26-30; Lu 22:15-20; 1 Kor 11:23-25)

22 Nalem nem tatne Yesujâ nalem nâi mem sâiwap sâmjâ namuj arâpjâ itâ sâmjâ zinjâ, “Zi sunumnâ. Mem ninek.”

23 Yatâ sâmjâ waij hâkop mem sâiwap sâmjâ zinjâ aksik niwe.

24 Nine itâ sâmjâ dâzângoip, “Gilâmnâ zi a donjâ zengât opjâ hânân gibap. Zorat ko târotâronij op kâtigibap.

25 Nâ perâkjak dâzângobâ. Nâ waij too itârâj nia âkap. Oi dum zagâtjan mân nemjâ Ibânanjât um topjan zâim waij too mârâtjâ nâi nimbat.”

Gezemanê kâlamanê âiwe.

(Mt 26:31-46; Lu 22:31-46; Yo 13:36-38)

26 Mâpâmâpâse kepjâ nâi mem ko Oliwa bâkjan zâiwe.

27 Zâine Yesujâ itâ sâmjâ dâzângoip, “Itârâj zen aksik nângâm pâlâtânzjâj lorei birâni. Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

‘Nâ râma galem a kua râma zen sibijsâban op âibi.’

28 Oi sa nângânek. Nâ mumujân gâbâ zaatjâ ko Galilâia hânân âi kândom otzjângâbat.”

29 Yatâ sâi Peteronjâ itâ dukuij, “Zen aksik patâ nângâm pâlâtânzjâj lorei birâgibi. Ka nâ ko yatâ mân otgibat.”

30 Sâi ko Yesujâ itâ sâmjâ dukuij, “Nâ perâkjak dâgobâ. Itârâj nâtigân kuruk anjâ sâp zagât mân dijsâi gâ sâp karâmbut kwâimbâniiban.”

31 Yatâ sâi Peteronjâ kâuk birângam sâip, “Gâ gomjâ na nonâ sâne mân kwâimbâgibat.” Sâi arâpjâ nâmbutjandâ den yatik sâwe.

32 Oi Gezemanê hânân âi takâm Yesujâ arâpjâ itâ sâmjâ dâzângoip, “Zen zi tatne nâ ândi âi ninâu sâbâ.”

33 Yatâ sâmjâ Petero, Yohane sot Yakobo diizjâj âine Yesu umjâ yâmbârei ken bet kakit oip.

34 Yatâ okjângi dâzângom sâip, “Umnâ yâmbârei mumujân otnigap. Zen ziren nâ sot tap um wâgan ândinek.”

35 Yatâ sâmjâ torengej âim si sângânjâ hânân gei tutukum sâknâm kâmut zo mân muyagibapkât ninâu sâip.

36 Oi itâ sâip, “O Ibânâ, gâ kut nâi nâi tuubam mân kwakmat, gât ko sâna sâknâm

kâmut zi buŋ upap. Oi nâgât den buŋâ, gâgât den kâtigibap.”

³⁷ Ninâu sâmbâburem âi uman zine ziŋgit Petero itâ sâmbâdukuip, “Gâ uman ziat? Gâ mâiktârâ nâi wâgân mân ândiban?”

³⁸ Zen mâsimâsikâyân loribegât um wâgân tap ninâu sânek. Umŋâ bâbâlaŋ. Sâkŋâ ko yâmbâriap.”

³⁹ Yatâ dâzâŋgom âi ninâu sâip. Den mârum ninâu sâip, zo yatik du ninâu sâip.

⁴⁰ Ninâu sâmbâburem umanâk zine ga ziŋgirip. Umanân gâbâ sen birâbirâ op zaatŋâ dap yatâ dukube.

⁴¹ Oi dum âi ninâu sâmbâburei sâp kârâmbut oi dâzâŋgoip, “Zen umanâk zem te? Mârum narâk mâte uap. A bonŋâ, nâ bâliŋ mâme a zengât bitziŋan âibâman.

⁴² Bâi, zaatne âinâ. A sâi gâsumnim nobi, zo mâte otniŋgap.”

Kâsaziŋâ Yesu gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)

⁴³ Yesuŋâ yatâ dâzâŋgom kiri zorenâk arâp zengât kâmurân gok Yuda karioto kamânân gokŋâ, zâkŋâ kâsa diiziŋgi a kâmut patâ gawe. Tirik namâ galem a sâtnâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a sot patârâpziŋ, zen a kâmut zo sângonzâŋgone kâmbam sot sâu patâ mem gawe.

⁴⁴ Yudanâ kânŋan itâ sâmbâdâzâŋgoip, “Lum mângansa ek ko zo gâsum diim âibi.”

⁴⁵ Yuda zâk ga takâm Yesugâren âim o patânâ sâmbâ lum mângarip.

⁴⁶⁻⁴⁷ Oi Yesu arâpŋâ zengâren gâbâ nâiŋâ sâuŋâ sâmbum a sâtnangât kore a nâi kin-dap kârâm kwâkip.

⁴⁸ Oi Yesuŋâ itâ sâmbâmâsikâziŋgiŋip, “Zen nâgât dap nâŋge? Zen nâgât nângâne kâmbam ku oi sâu kâmbamziŋjoot ga gâsânoge?”

⁴⁹ Nâ zorat sa nângâne. Nâ sirâmŋâ sirâmŋâ tirik namin a den siŋgi âlipŋâ dâzâŋgom. Oi zoren mân gâsânowe. Oi laŋ otnine Kembangât ekabân nâgât den kulem ziap, zo kâtigibap.”

⁵⁰ Sâi arâpŋâ zen aksik birâŋangâm siŋsururup âiwe.

⁵¹ A sigan nâi sângum kâu lapŋâ Yesu sot gâi gâsuwe.

⁵² Gâsunetâ sângum kwâkâm pam sâk bârak arip.

Yesu tirik namâ galem a patâziŋangât mirin diim âiwe.

(Mt 26:57-68; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)

⁵³ A kâmut, ziŋ Yesu gâsum diim patâziŋangât mirin âiwe. Zâkkât mirin tirik namâ galem a patâ sot Kembangât gurumin den zorat galem a zen mindum tarâwe.

⁵⁴ Âine Petero zâk kândâtziŋan bet moliziŋgâm âim a patâziŋangât ponj kâligen

bageip. Bagimŋâ galem a osetziŋan tap kârâp nângâm tâip.

⁵⁵ Tirik namâ galem a patâ sot a patâziŋâ aksik mindum Yesugât den sâkŋanâk sâmbâ, kâmbamân pânâman den sâmbâ kârûm tarâwe. Oi bonŋâ mân muyagiwe.

⁵⁶ A donbepŋâ Yesugât den sarâ nâi nâi sâmbâ âiwe.

⁵⁷ Sânetâ a nâmbutŋâ ziŋâ den sarâ itâ sâwe.

⁵⁸ “Itâ sâi nângâwen, ‘Na tirik namâ zi kândaŋâ bitnandâ mân tuubat, yen dinnandâ sa sirâm karâmbut umŋan âsagibap.’”

⁵⁹ Kâ dinziŋâ zo kânok buŋâ. Den nâi nâi sâwe.

⁶⁰ Yatâ utne tirik namâ galem a zengât a patâŋâ zaat kinŋâ Yesu mâsikâm sâip, “Den se, zorat hâuŋâ sâban mo mân sâban? A zi ziŋâ gâgât den se, zo nângâna dap uap?”

⁶¹ Sâi Yesuŋâ lâuŋan mân mem diŋ buŋ kirip. Oi du a patâŋâ mâsikâm sâip, “Gâ Kristo, Anutu sâmbâ âlip kwâkŋangâm, zâkkât nanŋâ mo nâi?”

⁶² Sâi ko Yesuŋâ sâip, “Sat, zo yatâ. Oi nâi sa nângâne. Gâtâm a bonŋâ, nâ imbâŋâ mariŋâ zâkkât âsanŋâ bongen tapŋâ sumbemgât unumunum kwâkŋan ga nikpi.”

⁶³ Yatâ sâi tirik namâ galem a zengât patâziŋâ, zâk diŋâ nâŋgi kâlâk oi hâmbâŋâ mem mooloo arâpŋâ itâ sâmbâ dâzâŋgoip, “Den dum mân sânat.

⁶⁴ Zâk Anutu hutkum sap. Ziŋâ dap sâbi?” Yatâ mâsikâziŋgi zen aksik sâwe, “Mumuŋangât siŋgi uap.”

⁶⁵ Yatâ sâmbâ a nâmbutŋâ Yesu siŋan tâpkuwe. Oi nâmbutŋandâ si sângânŋâ kwâtepkum bitziŋandâ kom sâwe, “Nâiŋâ gogap? Gâ Propete ândiat, zorat ko sâmbâ muyage.” Yatâ sânetâ galem a zen bitziŋandâ si sângânŋan kuwe.

Peteroŋâ Yesu kwâimbâŋangip.

(Mt 26:69-75; Lu 22:52-62; Yo 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Oi Petero zâk sombâmân tâi tirik namâ galem a patâgât kore ambân nâi gâip.

⁶⁷ Gâi ko Petero kârâp nângâm tâi ekŋâ dukuip, “Gâ Nasarete gokŋâ Yesu sot ândimat.”

⁶⁸ Sâi ko Peteroŋâ kwâimbâm sâip, “Gâ den zo dap sat? Sâna kwaksan.” Sâmbâ âkŋan ari kurukŋâ diŋsâip.

⁶⁹ Ari kore ambân zâk dum ekŋâ a kirâwe, zo itâ dâzâŋgoip, “A zi zâk zengât kâmurân gokŋâ.”

⁷⁰ Sâi Peteroŋâ kwâimbâm biranjip. Mâik nâi tap ko a tarâwe, ziŋâ dukum sâwe, “Perâkŋak gâ zengât kâmurân gokŋâ. Gâ Galilâia gokŋâ.”

⁷¹ Sâne Peteronâ kwâimbâm Anutu mâtejan sâmb kâtigem sâip, “A kutnjâ se, zo nâ mânâk ekman.”

⁷² Sâi zorenâk kuruk diñsâi sâp zagât oip. Oi Yesunâ mârumb den itâ dukuip, “Kuruknjâ sâp zagât mân diñsâi gâ kwâimbânina sâp karâmbup upap.” Peteronâ den zo nângâm umnjâ bâlei isem bâlij oip.

15

Yesu Roma a kutâgâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-26; 23:1-5, 13-25; Yo 18:28-19:16)

¹ Hañsâi tirik namâ galem a patâ sot a patârâpziñâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a sot galem a nâmbutnjâ, zen mindumnjâ Yesugât den sâwe. Den sânetâ a nâmbutnjâ zen Yesu gâsum bikñan saam diim âi Roma a kutâ Pilatogâren âi parâwe.

² Panetâ kiri Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Topkangât dâtno.

³ Gâ Yuda zengât a kutâ?” Mâsiki Yesunâ sâip, “Sat, zo yatâ.” Sâi ko tirik namâ galem a patâ zinjâ Yesu den donjeb sâmb sinjan giwe.

⁴ Yatâ utnetâ Pilatonâ Yesu mâsikâm sâip, “Nângat? Zen gâgât den yâmbâtñâ sânetâ gâ den hâuñâ sâban mo mân sâban?”

⁵ Sâi Yesunâ den hâuñâ mân sâmb den nâñ kiri Pilatonâ nângâm kwâkâm tâip.

⁶ Yuda zengât kendon patâ narâk dâp a tâk namin tatne zengâren gâbâ kânok olanji arip.

⁷ A nâmbutnjâ zen Roma a kutâgât âkonziñgi kâmbam kom a nâmbutnjâ zângone tâk namin zâmbarâwe. Oi osetziñan a nâi kutnjâ Baraba.

⁸ Oi a ambân kâmut, zen a kutâgâren ga mindum kendon dâp sâne opmâip, yatâ upapkât dukuwe.

⁹ Dukune Pilatonâ mâsikâziñgâm sâip, “Yuda zengât a kutâ olanja ari nângâne dâp upap?”

¹⁰ Tirik namâ galem a patâ, zen Yesugât um kâlak nângâñgâm zâkkâren parâwe, zo nângâm mâsikâziñgip.

¹¹ Sâi ko tirik namâ galem a zen a ambân kâmut zo itâ dâzângowe, “Zen sâne Baraba olanjap.” Yatâ sâne dinziñâ luwe.

¹² Oi Pilatonâ dum mâsikâziñgip, “Yatâ se, zorat ko Yuda zengât a kutâ sâmb, zo dap okñangâbatkât se?”

¹³ Mâsikâziñgi aksik patâ itâ sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.”

¹⁴ Sâne Pilatonâ sâip, “Wan tosağât?” Sâi zen aksik patâ lâuziñ mâtakâm den kâtik sâwe, “Zâk poru nagân kune moik.”

¹⁵ Yatâ sâne Pilatonâ umziñâ âkâbapkât Baraba olanj zingip. Ka Yesu ko sâi inzutnjâ lapitnjâ poru nagân kune mum-bapkât kâwali a bitziñan pâip.

Yesu kom mem nâi nâi okñangâwe.

(Mt 27:27-31; Yo 19:2-3)

¹⁶ Oi kâwali a zen Yesu mirin gâbâ diim ga kâwali a zengât namâ sângâññan dâmân kâligen bagiwe. Bagim sâne kâwali a aksik mindum gawe.

¹⁷ Oi kâwali a zengât hâmbâ kuriñ nâi giñangâne giarip. Oi tâk sâtmam gonjom Yesu kâukñan pane giarip.

¹⁸ Yatâ opnjâ pam diim sâwe, “Oe, Yuda zengât a kutâ.”

¹⁹ Den yatâ dukum kâukñan kom zâkkâren tâpkuwe. Siminziñ liim kwap sarâ sarâ mâpâsiwe.

²⁰ Yatâ kom sinjan gem kâwali hâmbâ kwâkâm zikñâ hâmbâ giñangâne giari poru nagân kunam diim âiwe.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-56; Lu 23:26-49; Yo 19:17-30)

²¹ Âi mâtâbân a nâi muyagiwe, kutnjâ Simon, Kirene gokñâ. Alesande sot Rupu, zekât ibâ. Zâkñâ kamân mâigân gâbâ gâi kâwali a zinj muyagem sâne Yesugât poru nak lugi âiwe.

²² Diim âim hân nâi kutnjâ Goligata (niin denân ko, kâuk sinjit), zoren takâwe.

²³ Zoren takâm waiñ too kâtik sot um gulip too mâpôt pindânâ sâne birip.

²⁴ Oi poru nagân kuwe. Kune kiri kâwali a zen hâmbânâ minam wenzu pane muyageip dâp mem nângâwe.

²⁵ Mirâ hañsâi mirâsiñ dâp nâmburân kimembuto oi ko kuwe.

²⁶ Kune kiri kâukñan poru nagân den itâ kulemguwe, “Zâk Yuda zengât a kutâ.”

²⁷ Oi kâmbam ku a zagât zâkom, nâi toren nâi toren zâkone kirâwet. (

²⁸ Kembugât ekabân den itâ ziap, zo bonñâ oip. Den zo itâ, “Zâk bâlij mâme a oserân pamñâ sâwe, ‘A zi zen bâlij mâme a.’”)

²⁹⁻³⁰ A ambân mâtâbân âim gam mem ge kwâkwat den dukum sâwe, “Tirik namâñ kândañâ sirâm karâmburâk tuum nangâbat sâin, zorat poru nagân gâbâ âkâm ge.”

³¹ Tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin a, zen Yesugât sâmb, mem ge kwâkwat den itâ sâwe, “A ambân nâmbutnjâ tâmbetagonam utnetâ tânzângomâip. Zikñangât ko kwaksap.

³² Zâk Kristo, Isirae a neñgât a kutâ ândiap oi ko poru nagân gâbâ âkâm gâi ekñâ diñâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâkñangânat.” A zagât poru nagân zâkowe, zekoot yatik sâmb bâlij kwâkñangâwet.

³³ Mirâ bâkñan oi nâttâtik muyagem hân dâp op ze mirâ oi âkip.

³⁴ Mirâ oi Yesunâ den sâmb kambân sâip, “Eloi, Eloi, lama sabatini (niin denân ko, Anutunâ, Anutunâ, wangât birâniyat)?”

³⁵ Yatâ sâi a ambân kirâwe, nâmbutnjâ zinjâ nângâm sâwe, “Zi nângânek. Elia konsap.”

³⁶ Yatâ sâam a njaî sârârâk kârâm aim sarugât kâmon mem sum kapinjum ga winigâ too kâlaknoot Yesu lâujan pamnjâ bukurâp itâ sâam dâzângoip, “Nen tap iknâ. Elianjâ perâkñak ga mâkâbap mo bujâ?”

³⁷ Oi Yesu zâk donjep kambân moip.

³⁸ Moi ko tirik namin sângum patâ kinmâip, zo oloj gei kwâkip.

³⁹ Oi kâwali a zengât galem a, zâk mâte kin egi moi sâip, “A zi zâk perâkñak Anutugât nannâ ândeip.”

⁴⁰ Ambân nâmbutnjâ kârebân kin ek nângâwe. Zengât oserân Maria Madala kamân goknjâ sot Maria Yakobo zâk sigan sot Yose, zekât mamziknjâ sot ambân njaî, kutnjâ Salome. Zen ârândâj kirâwe.

⁴¹ Ambân zen mârum Yesu Galilaia hânân molim kore okjângâm ândiwe. Oi zenâk bujâ. Ambân nâmbut ârândâj Yesu molim Yerusalem kamânân gam ândiwe. Zen aksik ek kirâwe.

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

⁴² Mirâsinj geibâ sâi Yuda zengât kendongât kut njaî njaî kubikkubik narâk oip.

⁴³ Narâk zoren Yosepe Arimataia kamânân goknjâ, zâk gâip. Zâk a sâtnjâ zengât kâmurân ândeipnjâ Anutugât um topñan ândiândigât umnjâ patâ kirip. Zâkñâ kengât buj Pilatogâren aim Yesugât kâmbârânjângât ninan sâam dukuip.

⁴⁴ Dukui ko Pilatonjâ mârum muap mo taap sâmnjâ kâwali a zengât galem a zo sâi gâi mäsikip, “Mârum muap mo taap?”

⁴⁵ Oi kâwali a galem zâkñâ sâip, “Mârum muap.” Yatâ sâi Pilato zo nângâm Yosepenjâ mem hangubapkât sâip

⁴⁶ Sâi Yosepenjâ sângum kâu njaî kwâlâm aim Yesu kâmbârânjâ poru nagân gâbâ kwâkâm sângumnjâ kâpeip. Kâpim mem aim kât mâtâpnjâ ujakñan pâip. Kât mâtâp zo a njaînjâ kârâm kubigip. Pamnjâ kât patâ njaî mem kâbakñei âi kwârakuip.

⁴⁷ Maria Madala kamânân goknjâ sot Maria Yosegât mamnjâ, zet ârândâj egitâ hangui.

16

Yesu mumujan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8; Lu 24:1-12; Yo 20:1-10)

¹ Yuda zengât kendon âki ko Maria Madala kamânân goknjâ sot Maria Jakobogât mamnjâ sot Salome, zen Yesugât kâmbârânjâ sanjonam too sot kelâk wârân âlipnjâ, zo sângân miwe.

² Yuda zengât kendon âki ko mirâ hanjsâsâgât ambân karâmbut zo, zen zaatnjâ Yesugât kwagân âine mirâsinj takip.

³ Oi zen itâ âraguwe, “Nâinjâ kât patâ zo mem pâi ko kât mâtâpnjan baginat?”

⁴ Yatâ sâmnjâ kwagân takâm igâwe. Kât patâ njaî zo kâbakñine zeip.

⁵ Kât mâtâp zo pâronsâm kiri ekñâ bagimnjâ bongen a njaî hâmbânjâ kâu tâi ekñâ pârákñam imbanjâzin buj oip.

⁶ Oi a zorânjâ itâ sâam dâzângoip, “Mân kengât utnek. Zen Yesu Nasarete goknjâ poru nagân kuwe, zo iknam ge. Zâk zi mân ziap. Zâk zaatsap. Gebâkñik zi iknek.

⁷ Zen aimnjâ Petero sot arâpnjâ nâmbutnjâ itâ sâam dâzângonek. ‘Zâk Galilaia hânân âi kândom otzîngâbap. Zen zoren âi ikpi.’ ”

⁸ Sâi ambân zen sânamzîj sâmbui kengât opnjâ kwagân gâbâ gamnjâ sârârâk kârâm âiwe. Oi umzîj kengât oi sinji zo a mân dâzângowe.

Yesunâ arâpnjâ zengâren âsageip.

(Mt 28:16-20; Lu 24:13-49; Yo 20:11-23)

⁹ Yuda zengât kendon âki hanjsâsâgât Yesu zâk zaatnjâ Maria Madala kamânân goknjâ muyagenanjip. Mârumñan wâke nâmburân zagât ambân zorat umñan gei ândine Yesunâ molizînjip.

¹⁰ Yesunâ âsagenanjip arâpnjâ zîj isem umbâlâ op zine ambân zo âi sinji dâzângoip.

¹¹ Arâpnjâ zen Yesu zaatnjâ ambân muyagenanjip, den zo nângâmñâ nângâne bon buj oip.

¹² Oi azatnjâ kamân njaî aim aritâ muyagezikâm zâkkât holi tobat njaî oi igâwet.

¹³ Muyageziki zet âburem âi arâp nâmbutnjâ dâzângoitâ nângâne bon buj oip.

¹⁴ Zorânj bet arâp kiin kânok zen mindumñâ nalemm nem tatne muyagezînjip. Muyagezîngâmñâ itâ sâam dâzângoip, “Zaarâwan, zorat den sinji dâzângone zen wangât umzîj kâtik oi den zo nângâne bon buj oip?”

¹⁵ Yatâ sâmnjâ itâ sâip, “Zen hân dâp aim a ambân ândie, zo zen sinji âlipnjâ dâzângobi.

¹⁶ A njaînjâ nângâm pâlatânj kwatnigi too sanjonanjângâne zâk sumbengât sinji upap. Ka nângâm pâlatânj mân upap, zo ko sim kârâpkât sinji upap.

¹⁷ Nângâm pâlatânj kwatnim ândibi, zo imbanjâ zîjga nâgât kutnâ sâam nep itâ tuubi. Wâke molibi sot den gându ujakñâ njaî sâbi.

¹⁸ Zen mulum kâtik bitzîjandâ gâsuzîngâne mân tâmbetzângobi. Oi zen too njaî a ku, zo nîne mân tâmbetzângobap. Sisi mâsek zengât kâukzîjan bitzîjandâ gâsune âlip upi.”

*Yesujâ sumbemân zariip**(Lu 24:50-53; Apo 1:9-11)*

¹⁹ Kambu Yesu zâk den yatâ sâmbâ dâzângoi ko Anutuñâ mem sumbemân zariip. Zoren Anutuñâgât âsanñâ bongen tap ândiap.

²⁰ Oi arâpñâ zen ko âimñâ kamân dâp siñgi âlipñâ sâmbâ âiwe. A ambân zen siñgi âlip den nângâne bon upapkât Kambuñâ mam otziñgâm imbanñâ ziñgi sen mârât top top tuunetâ mem kâtikñan pâip.

Zo yatik.

Yesugât den sinji âlipnjâ Lukanjâ kulempuip.

*Lukanjâ Yesugât den sinji kulempum
Teopilo pindip.*

¹ A donjebep, zen kut nji nji bonjâ osetinjan âsageip, zorat den sinji kulempuwe.

² Yesugât arâpnjâ, zen zâk sot tapnjâ kut nji nji zo ek nanjgâmnjâ dâzângone kulempuwe.

³ Oi nângoot yatik topnjan gâbik kut nji nji muyagem gâip, zo mulunâk sâm pitinikum nângâm nanjgâm, Teopilo a patânâ, gâgât den sinji zo kulempubâman.

⁴ Oi zo sâlâpkum itâ nângâm kwâtâtiban. Den sinji otgiwe, zo bonjâ.

*Anutugât sumbem a nâinjâ Sakariagâren
âsageip.*

⁵ Herodenjâ Yuda hânân a kutâ ândeip, narâk zoren Anutugât tirik namâ galem a nji ândeip, kutnjâ Sakaria. Zâk Abia zâkkât kâmurân goknjâ. Ambinnjâ Elisabete zâk Aaronjâ kiurâpnjâ zengâren goknjâ.

⁶ Zet Anutu mâtenjan târarak ândiwet. Anutugât gurumin den aksik lum târaraknjâ ândiwet.

⁷ Elisabete zâk kâpin ândeipkât murarâ buj ândim a ambân sombâ urâwet.

⁸⁻⁹ Oi hilâm dâp tirik namâ galem a nji tirik namin bagimnâ nalem wârânjoot kârâbân oi sei kâbak hitom âlipnjâ zâimâip. Oi Sakaria ândei ko zâkkât a kâmut zo zen tirik namâ galem upigât narâknjâ mâte oi tirik namin baginam wenzu pane muyageip dâp namin zâimarâwe.

¹⁰ Sakaria zâk tirik namin zâi om tâi a ambân donjebep zen âknan tap Kembugâren ninâu sâm tarâwe.

¹¹ Kembugât sumbem a nâinjâ zâkkâren âsageip. Sumbem a zo nalem kâbak uunjâ kândâtjan bongen âsagem kirip.

¹² Âsagem kiri Sakaria eknjâ pârâkpan kenjât oip.

¹³ Yatâ oi ko sumbem a zorânjâ itâ sâm dukuip, "Sakaria, gâ mân kenjât ot. Kembunjâ ninâugâ nângipkât ambingâ Elisabete kâmbonjâ op nangâ mimbap. Zâkkât kutnjâ Yohane sâban.

¹⁴ Umgâ sâtâre upan. Âsagei a ambân donjebepnâ umâlep nângâbi.

¹⁵ Zâk Anutu mâtenjan patâ opnjâ ândibap. Oi zâk mamjanjâgât kâambo kâligen ze Tirik Kaapumnjâ topkwap umjan piksâbap. Zâk wainj sot too kâtiknjâ mânâk nimbap.

¹⁶ Zâknjâ den dâzângoi Isirae a donjebep zen umzij melânj Kembugât a upi.

¹⁷ Zâknjâ Propete Elia yatâ Kaapum sot imbanjâoot op Kembu kore oknanjâbap.

A patâ zengât umzijâ melânj katep zengâren âi gâsubap. Oi a um kâtik zen umzij melânj târarak zengât holi yatâ op ândibi. Zo yatik Kembugât sinji a ambân kubikzinji ândibi."

¹⁸ Sumbem anjâ yatâ sâi Sakaria itâ mâburem dukuip, "Nâ sot ambînâ, net a ambân sombâ, zorat dap op gâgât den nânga bonjâ upap?"

¹⁹ Sâi sumbem anjâ itâ sâm dukuip, "Nânga. Nâ kutnâ Gabirie. Nâ Anutu mâtenjan kinman. Zâknjâ sângonnogi gem ga sinji den âlipnjâ zi dâgogan.

²⁰ Zorat nânga. Dinnâ nângâna mân bon uapkat zorat hâunjâ kopa op dinjâ buj op ândina den dâgogan, zo bonjâ muyageibap."

²¹ Sakaria zâk tirik namin narâk kârep tâi a ambân zen âknan mambât tapnjâ nângâm kwâkâm tarâwe.

²² Yatâ utne Sakaria zâk gemjâ den dâzângobam kwagip. Kwagi eknjâ itâ nângâwe, "Zâk tirik namin sen mârât eksap." Yatâ nângâne Sakarianjâ bikjandik dâp otzinjip. Oi dinjâ buj op ândeip.

²³ Yatâ op ândim gâi nep tuutuuj narâknjâ âki kamânân puriksâm arip.

²⁴ Oi bet ambinnjâ kâmbonjâ oip. Oi kâin bâtnâmbut tik ândeip.

²⁵ Oi itâ sâip, "Kembu zâk sâi narâk ziren a ambân mâtezinjan anunnâ buj upap."

Sumbem a nâinjâ Maria muyagenangip.

²⁶ Kâin bâtnâmbut âki Kembunjâ sumbem a Gabirie sângongoi Galilaia hânân, Nasarete kamânân arip.

²⁷ Zoren ambân sigan nji ândeip, kutnjâ Maria. Maria zâkkât a sinji zo Dawidigât kiunnjâ Yosepe. Zâkkât sinji sâne ândeip.

²⁸ Oi sumbem a zo Mariagâren muyagem itâ sâm dukuip, "Kembunjâ umâlip otgibap. Gâ zorat sâtâre ot. Kembunjâ gâ sot ândiap."

²⁹ Sumbem anjâ yatâ sâm dukui nângi kwakmak oip. Umjan itâ nângip, "Den zo topnjâ dapkat sap?"

³⁰ Yatâ nângi sumbem anjâ itâ sâm dukuip, "Maria, gâ mân kenjât ot. Anutunjâ gegi âlip uat.

³¹ Nânga. Gâ kâmbogâ op nangâ mimban. Zâkkât kutnjâ Yesu sâban.

³² Zâknjâ patâ oi sumbem marijanjâgât nannj sâbi. Kembu Anutunjâ sâkunjâ Dawidi, zâkkât gebâknan pâmbap.

³³ Oi Isiraejâ kiurâp, zengât a kutâ op ândibap. Op ko zâk narâk bujâ ândim zâibap."

³⁴ Sâi Marianjâ itâ sâm dukuip, "Nâ a bujâ ândianân den sat, zo dap op âsagibap?"

³⁵ Yatâ sâi sumbem anjâ den itâ mâburem pindip, "Tirik Kaapumnjâ gâ sot gegi tâpap. Oi sumbem marijanjâgât imbanjândâ

mamñâ tatgibap. Zorat nangâ zo Anutugât nanñâ sâbi.

³⁶ Oi ñâi dâgoga nângâ. Bukugâ Elisabete, zâk ambân sombânâ nanñâ mimbap. Elisabeteñâ kâmbonjâ tâi kâin nâmburân kânok âkip. Zâk kâpin ambânñâ yatâ uap.

³⁷ Anutu zâk kut ñâi ñâi tuubam mân kwakmap.”

³⁸ Yatâ sâi ko Marianjâ itâ sâm dukui, “Nâ Kembangât kore ambân. Zorat ko den sat, zo âlip otnibap.” Yatâ sâi sumbem anjâ birânjanğâm arip.

Marianjâ Elisabetegâren âi egip.

³⁹ Maria zâk mâik ñâi ândim zaatñâ Yuda zengât barin kamân ñâi tâip, zoren arip.

⁴⁰ Âi takâm Sakariagât mirin zâim Elisabete sâm sâtâre okñanğip.

⁴¹ Yatâ mângari nângi umñan katep seronkoip. Oi Tirik Kaapumñâ Elisabete umñan piksâi den kâtikñâ sâm itâ sâip,

⁴² “Bukunâ, Anutunjâ mâsop mingibap. Ambân nâmbut zengât mâsop yatâ bunjâ. Walâm mingibap. Oi kâmbogâ kâligen muyagem ziap, zâk yatik mâsop miñanğâbap.

⁴³ Oponj, Gâ kembunanjât mamñandâ nâgâren gaat.

⁴⁴ Gâ mângannina kâmbonan katep sâtâre op âim gâi nângan.

⁴⁵ Gâ Kembangât den nângâna bon oip, zorat gâgât nânga sâtârenjoot uap.”

Marianjâ mâpâmâpâse den sâip.

⁴⁶ Oi Marianjâ itâ sâip, “Nâ umnandâ Kambu sâm âlip kwâkñanğan.

⁴⁷ Um dâpnandâ Anutu kubikkubiknâ sâm sâtâre okñanğan.

⁴⁸ Nâ zâkkât kore ambân giginjâ ua ko nâ mem zâi kwatnigap. Zorat a ambân zen sâm bâbâlaj kwatnibi.

⁴⁹ Kambu zâk kâwalinjootñâ nâgâren kulem mârâtnjoot kuap. Kutsinğinjâ hâlâluyâk ziap.

⁵⁰ Hurat kwâkñanğame, zen um lumbenanjât opñâ kisânğoit, sâkurâpniñ zengâren gâbâ on galem otzinqâm gâip.

⁵¹ Imbanjanğanjât opñâ a umzinanjât zâizâinjâ op ândime, zo zângom kâbakñei sinjururuj âime.

⁵² A kutâ zen ko kâbakñezinqi ginetâ a giginjâ minzinqâm zâi zâmbanmap.

⁵³ A ambân kâbâ kanpitâ, zo kâbâ kwatziñğamop. Oi sikunziñ patâ, a zo kâbakñezinqi bet bâsanj âime.

⁵⁴ Oi Isirae kore a ambân gâkânj um lumbenanjât op tânzânğoi.

⁵⁵ Sâkuninjâ Abaram sot kiurâpñâ ândibi, zen um lumbenanjât den dâzânğoi. Zorat yatâ otninğip.”

⁵⁶ Oi Maria zâk kâin karâmbut Elisabete sot ândim kamânñan âburem arip.

Yohane âsageip.

⁵⁷ Elisabete zâk katep mimin narâk oi nanñâ meip.

⁵⁸ Katep âsagei ko kamârâpñâ sot torerâpñâ, zen Kambu umâlepeñanjât bonñâ zâkkâren muyeipkât umâlip nângâwe.

⁵⁹ Katep âsagei sirâm nâmburân zagât tapñâ karâmbujan a ambân zen mindumñâ katep kwabâ kwâkñanğawe. Oi ibânjâ Sakariagât kutñâ pindânam sâwe.

⁶⁰ Sâne mamñandâ kwâkâzinqâm sâip, “Bunjâ. Kutñâ Yohane sânat.”

⁶¹ Sâi itâ dukuwe, “Torerâp zengâren kot yatâ zo mân ziap.”

⁶² Sâm kwâkâyanğâm Sakaria zâk nanñanjât kutñâ sâbapkat betñâ dâp okñanğawe.

⁶³ Okñanğane ekap nibigât bikñandâ dâp tuugi pindâne zitâ kulemguip, “Kutñâ Yohane.” Yatâ kulemguip zen ekñâ pârâk parawe.

⁶⁴ Oi zorâñak nâmbâlamñâ puriksâi den sâm Anutu mâpâseip.

⁶⁵ Oi ko kamân toren toren a ambân tap âiwe, zo den zo nângâne imbanjâ oip. Oi Yuda zengât barin ândiwe, zo zen sinği âragum nanğawe.

⁶⁶ Oi zen den zo nângâm itâ sâwe, “Katep zo lâmbatñâ dap upap?” Sâne Kembunjâ katep zo galem oi ândeip.

Sakarijanjâ den sâm Kambu mâpâseip.

⁶⁷ Ibânjâ Sakaria zâkkât umñan Tirik Kaapum piksâi mâpâmâpâse den itâ sâip,

⁶⁸ “Isirae a ambân nen Kembuninjâ Anutu mâpâsinâ. Zâkñâ arâpñâ nen ninğitñâ tâbanin miap.

⁶⁹ Oi kore anjâ Dawidi, zâkkât kiurâpñâ nengâren gâbâ a ñâi bâlinjan gâbâ mâkâningâbapkat sâi âsagiap. A zo zaat betniñan mimbap.

⁷⁰ Mârumjan sâi Propete gâkârâp den kânñan sâwe, zorat dâp yatâ âsagiap.

⁷¹ Zâkñâ kâsa otninğame, zengât bitziñan gâbâ betniñan mimbap. Um kâlak otninğame, zengât bitziñan gâbâ gâbâreninğâbap.

⁷² Sâkurâpniñâ zen sot um lumbegât târotâro oip, zo nângâmñik otninğâbapkat sâip.

⁷³ Kâsarâpniñâ zengâren gâbâ mâkâningâbapkat sâkuninjâ Abaram sâm kâtigenanjip.

⁷⁴⁻⁷⁵ Yatâ otninği sâkniñ sânduksâi um hâlâlû, um salek ândim ninâu sâm ândim munat.

⁷⁶ Oi katep, gâ sumbem mariñanjât Propete a op ândiban. Oi Kambu kândom okñanğâm mâtap kârâm kubikpan.

⁷⁷ Oi Kembangât a ambân kâmut kubikkubik den dâzânğona nângâm unziñ melânje Kambu zâk tozâziñ gulipkubap.

⁷⁸ Anutu zâk umnâ patâ nenngâren zipkât sâi nâtâtigân gâbâ hanjsâbap.

⁷⁹ Mârum nâtâtigân ândim munam urâwen. Irak ko âsaknâ ninggâbap. Âsaknâ âsagei lumbenanggât mâtâp eknjâ lârnat.”

⁸⁰ Oi katep zâk um sâknâ lâmbarip. Oi mirâ kamân âtânan ândei nep narâk mâte oi Isirae a ambân zengâren âsageip.

2

*Yesu katep âsageip.
(Mt 1:18-25)*

¹ Narâk zoren Roma zengât a kutâ Augusto zâkkât den itâ zeip, “A ambân hân dâp kutziņ kulemgum sâlâpkubi.” Nep zo mârumpjan mân tuuwe.

² Kwirinio zâk Siria hânân a kutâ op ândei nep zo topkwarâwe.

³ A ambân ândiwe aksik kutziņâ kulme-gunam utne kamân topziņan âiwe.

⁴ Yosep zâk Dawidigât kiun, zorat Galilaia hânân Nasarete kamân birâm Yudaia hânân Dawidigât kamân Betelem, zoren zarip.

⁵ Oi ambân sinjiņâ Maria, zâk zot kutziknâ kulemgubâ sâi kâmbonoot diigi âiwet.

⁶ Âi takitâ Maria katep mimiņ narâknâ oip.

⁷ Narâk oi kândom nanņâ memņâ sângumņâ kâpimņâ bâu patâ makaugât wangâyân pâi gei zeip. A ambân zen zâk lomba mirâ piksâwegât kian kârumņâ makaugât wangâyân pâitâ gei zeip,

⁸ Oi nâtik zoren kamân nanngâmņan a nâmbutņâ râma galem tarâwe.

⁹ Galem tatnetâ Kembangât sumbem a nâiņâ zengâren âsagei Kembangât âsaknandâ âsageziņgi kenngât donjep urâwe.

¹⁰ Oi sumbem a zorâņ itâ sâm dâzângoip, “Zen mân kenngât utnek. Nângânek. Nâ zengât den sinji âlip mem gaan. A ambân zen zo nângâmņâ sâtâre upi.

¹¹ Itârâņ sirâm ziren kubikkubik mar- iņâ, Kembu Kristo, Dawidigât kamânân âsageziņgap.

¹² Oi sâm mânanggât ziņga nângânek. Zen katep mâik nâi sângumņâ kâpimņâ makau zengât nalemin niņiņ wangâyân ziap, zo âi ikpi.”

¹³ Den zatâ sâi zorenâk sumbem a kâmut patâ bukuziņangâren gemņâ Anutu itâ sâm mâpâsiwe,

¹⁴ “Anutu u sumbemân sâm âlip kwâkņanggânâ. Zâknâ hânân a buku otziņgap, zengâren um lumbe muyagibap.”

Râma galem a, zen Yesu âi igâwe.

¹⁵ Sumbem a, zen âburem zâine galem a zen itâ sâm âraguwe, “Nen Betelem

kamânân zâim Kembangât den sap, zorat bonņâ iknâ.”

¹⁶ Yatâ sâm kek zâimņâ Maria sot Yosepe muyagezikâm katep mâik makau wangâyân zeigâwe.

¹⁷ Oi âimņâ a ambân sumbem anâ den sâip, zo dâzângowe.

¹⁸ Oi galem a zengât den nângâwe, zo nângâne imbâņâ oip.

¹⁹ Marianâ ko den zo nângâm kwâtâtem ândei.

²⁰ Râma galem a, zen âburem âim sumbem agât den sot Yesu katep igâwe, zorat Anutugâren sâiwap sâm mâpâsiwe.

Simeon sot Hana, zekât den.

²¹ Yesu katep âsagem zeisirâm nâmburân karâmbut oi kwabâ kom kutņâ Yesu sâwe. Mârum Maria mân kâmbon oi ko kot zo sumbem a nâiņâ sapsum dukuip.

²² Mosegât den zeip, zo luwe. Marianâ kendon ândimņâ Yosepe sot Yesu katep mem Yerusalem kamânân zâim mamņâ sot nanņâ, zet Mosegât den lum sâkzik salek upakât Anutugâren lâmbari uwet.

²³ Zorat Kembangât ekabân gurumin den nâi itâ ziap,

²⁴ “Kândom narâpziņâ âsagine Kembangât sinji sâbi. Sâmņâ kembâ patâ zagât mo mâik zagât, zo mem Kembangât sinji sâm kom umbi.”

Oi zet Kembangât gurumin den zo wâratkum urâwet.

²⁵ Oi Yerusalem kamânân a nâi ândei, kutņâ Simeon. Zâk a târârak ândim Isirae a zengâren lumbenâ muyagibapkât mambât ândei. Oi Tirik Kaapumņâ umjan gei piksâm den itâ sâm muyagem pindip,

²⁶ “Gâ mân mona Kembu Kristo muyagei ikpan.”

²⁷ Oi Tirik Kaapumņâ okņangi tirik namin zarip. Zari Maria sot Yosepe, zet Mosegât den lum Yesu katep mem zâiwet.

²⁸ Mem zaritâ Simeonâ katep zo lumņâ Anutu itâ sâm mâpâseip,

²⁹ “O Kembu, den sâin, zorat bonņâ âsagiap. Zorat umnâ âlip oi mumbat.

³⁰ Sinnandâ kubikkubik a zi eksan.

³¹ Kubikkubik a zi hân dâp anâ ambânņâ ziņâ ikpigât muyagiât.

³² Zâknâ kwakmâ a ambân kamân nâin nâin ândie, zen âsaknâ ziņgâbap. Isirae a nenngât kutsiņginiņâ lum zaatpap.”

³³ Yesu katepkât yatâ sâi ibâ mamņâ zikņâ nângitâ imbanâ oip.

³⁴ Oi Simeonâ Anutu âlip otziņgâbapkât sâm Maria itâ sâm dukuip, “Katep zirâņâ Isirae a nâmbutņâ zâmbari gine nâmbutņâ ko lum zaatziņgâbap. Yatâ oi a nâmbutņandâ sâm bâliņ kwâkņanggâbi.

³⁵ Zo yatâ âsagei a donjep nângânanggâziņanggât topņâ muyagibap. Oi

gâ ko sâknam kâlaknâ nângâban.” Simeonjâ Maria den yatâ zo sâm dukuip.

³⁶ Oi ambân nâi ândeip, kutnjâ Hana, Panuegât bâratnjâ. Aseregât kiurâp zengâren goknjâ. Katepjan gâbâ a mem zâk sot ândei kendon nâmburân zagât âki moip.

³⁷ Malâ ândim zari kendonjâ 84 oi sombâ oip. Ambân zo Propete ambân. Zâk tirik namin âsâbân ândimjâ nalem birâm Anu-tugâren ninâu nep tuum ândimâip.

³⁸ Ambân zorânjâ narâk zoren tirik namin zâim katep eknjâ Anutu sâm âlip kwâknjâgip. Yerusalem kamânân Kristo muyagibapkât mambât ândiwe, zen Yesu katepkât sinji dâzângoip.

³⁹ Maria sot Yosepe zet Kembangât guru-min den sâsânjâ, zo op nangâm Galilala hânân, Nasarete kamânân puriksâm âiwet.

⁴⁰ Zoren ândeitâ Anutunjâ kâtep galem oknanngi lâmbatnjâ kâtigem nângânângânjâ patâ oip.

Yesu katep kendongât Yerusalem kamânân zarip.

⁴¹ Maria sot Yosepe zet kendon patâ dâp Yerusalem kamânân zâimarâwet. Yuda zengât kendon patâgât zâimarâwet.

⁴² Oi Yesu katep kendonjâ kiin zagât oi kendongât zâizâinjâ narâk mâte oi diigitâ ârândân zâiwe.

⁴³ Zâi ândine kendon âki Maria Yosepe, zet Yesu katep mân nângâm Yerusalem kamânân pâitâ ândei ziknjâ puriksâwet.

⁴⁴ Puriksâm a oserân mârûm ariap sâm âi mâtâbân buku torerâpzik zengâren kârûm ândeitâ nâtiksaip.

⁴⁵ Zengâren mân muyagemnjâ âburem Yerusalem kamânân kârûm âiwet. Kârûm ândeitâ sirâm zagât âkip.

⁴⁶ Âki ko sirâm karâmbujan tirik namin tâi muyagiwet. Zâk zoren Kembangât guru-min den zorat galem a, zengât oserân tap dînziâ nângâm topnjâgât mâsikâzingip.

⁴⁷ Oi a tarâwe, zen aksik nângânângânjâgât sot dînziâgât nângâmjâ imbanâzinjâ buj oip.

⁴⁸ Zengât oserân tâi ibâ mamnjâ zet eknjâ parâk parâwet. Oi mamjandâ itâ sâm dukuip, “Katep, gâ wangât yatâ otnikat? Oi ibâgoot, net umbâlâ op kârugim ândiet.”

⁴⁹ Sâi Yesujâ itâ sâm dâzâkoip, “Zet wangât kârûnim ândiabot? Nâ Ibanângât nebân ândibatkat sâm nigip. Zet zo dap yatâ mân nângabot?”

⁵⁰ Yatâ sâi den zo nângâm kwagâwet.

⁵¹ Oi ibâ mamjoot Nasarete kamânân âburem arip. Zoren sâtzik lum kore otkikâm ândeip. Mamnjâ mârûm zâkkât dînâ nângip, zorat nângâmjik ândeip.

⁵² Yesu zâk nângânângâ sot sâknâ ârândân lâmbat ândei Anutu sot a, zen ek nângâne âlip oip.

3

Yohane nep topkwâip

(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Yo 1:19-28)

¹ Tiberia Sisa zâk kendonjâ kiin bâtnâmbut Roma a kutâ op ândei Yohanejâ nepnjâ topkwâip. Narâk zoren Pontio Pilatonjâ Yuda hânân a kutâ ândeip. Herodejâ Galilala hânân a kutâ op ândeip. Zâkkât munjâ Pilipo, zâk Ituraia sot Trakaniti hânân a kutâ op ândeip. Lisania zâk Abilene hânân a kutâ ândeip.

² Narâk zoren Hanasi sot Kaipa, zet tirik namâ galem a zengât patâzinjâ op ândiwet. A zo a kutâ sot a sâtnjâ ândiwe. Narâk zorenâk Sakariagât nanjâ Yohane mirâ kamân âtânan ândei Anutunjâ nep dîn sâm pindip.

³ Nep dînâ sâm pindi Yodan too nâmbut nâmbut âim gam ândim a ambân umzij melânje too sanjonzingi toszinjâ buj up-apkât dâzângom ândeip.

⁴ Propete Yesinjâ mârûm ekabân den nâi itâ sâm kulemgu ziap, zorat bonjâ muyageip. Den zo itâ,

“Mirâ kamân âtânan a nâinjâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, ‘Kembangât mâtâp kârâne târarak oik.

⁵ Sin dâwe, zo kârâm kwârakune gânduj oik. Bak patâ sot mâik kârâm kubikne kelâluj oik. Mâtâp gângonâ, zo târarak op nangâbap. Baknjâ sinjâ kâpunjâ kârâm kubiknek.

⁶ Oi a ambân aksik Anutugât kubikkubiknjâ, zo ikpi.’”

Yohanejâ a den girem dâzângoip.

⁷ Oi a ambân kâmut patâ Yohanegâren âi too sanjonzingâbapkât sâne dâzângom saip, “Mulungât kiurâp zen. Bâlijâzinjâgât hâuj takâzingâbam up, zo nâinjâ dâzângoi bâlijâzinjâ birâbi?”

⁸ Zen umzij melân orot mâme âlipnjâ utnek. Oi umzijan itâ mân nângâbi, “Nen Abaramgât kiurâp, zorat kârânpoot mân otningâbap.” Nâ dâzângua nângânek. Anutu zâk sâbâ sâm saî kât zirân âlip Abaramgât kiurâp upi.

⁹ Zorat sa nângânek Nak nâi bonjâ âlipnjâ mân upap, zo ko marijandâ kârâm kârâbân umbamap. Nânga zo mârûm nak topnan pâi taap.”

¹⁰ Yatâ sâm dâzângoi a zij mâsikâm sâwe, “Nen dap utnat?” Sâne dâzângoip,

¹¹ “A nâi hâmbâ zâgât mem ândim a nâi hâmbâ buj ândei nâi pindâbap. A nâi nalemgât yatâ upap.”

¹² Oi kât miminjâ a, zen yatik gamnjâ too sanjonzingâbapkât mâsikâm sâwe, “Patâ, nen dap utnat?”

¹³ Sâne dâzângoip, “A kutânâ saip, yatik mimi. Walâmjâ mân mimi.”

¹⁴ Oi kâwali a zen yatik gam sâwe, “Nen dap utnat?” Sâne dâzângoip, “Zen a laj mân zângom sâkziñanâk sâm kut nâi nâizinjâ mân mimbi. Patâziñandâ kâtziñâ zinjâgab, zorik nângâne âkâbap.”

Yohaneñâ Yesugât topñâ sâm muyageip.

¹⁵ A ambân zen Yohaneñâ um zagât opñâ umziñan itâ sâwe, “Zâk Kristo mot nâi.”

¹⁶ Sâne Yohaneñâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ tooyâk sanjonziñan. Ka kândâtnan nâi gam taap. Zâk kâwali nâi zemñângap. Zâk patâ. Nâ yatâ zorân irâ sikumñâ lanjaga mân dap upap. Zâknâ gamñâ Tirik Kaapum sot kârâp sanjonziñâgabap.

¹⁷ Zâk sombang gâbâgâbâriñoot gamñâ nalem gwapgwapñâ gâbârem mindubap. Oi nalem bonñâ kubikñâ mirâ umñan pâi tâpâp. Iisâk ko gâbârem kârâbân pâi sim-bap. Oi kârâp zo mân bâpsâbap.”

¹⁸ Yohaneñâ girem den zo sot den nâmbutñâ dâzângom ândeip.

¹⁹ Den yatâ dâzângom ândimñâ a kutâ Herode kwâkânangâm dukuip. Wangât, zâk munjangât ambân Herodia beknjan meip sot bâliñâ nâmbutñâ oip, zorat op ko yatâ dukuip.

²⁰ Zorat kwâknjan Herodeñâ bâliñâ târokwap Yohane tâk namin pâip.

Yohaneñâ Yesu too sanjorip.

(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)

²¹ Yohane tâk namin mân tâip, narâk zoren a donjep patâ Yohaneñâgären gane too sanjonziñgi ko Yesu zâk yatigâk ari sanjonjangip. Sanjori kin ninâu sâm tâi sumbang pâronjsâi Tirik Kaapumñâ tobatñâ nii kembâ yatâ op zâkkâren gem gam kwâknjan pâip.

²² Oi sumbemân gâbâ den nâi itâ âsagem gâip, “Nannâ, gâ umnandâ gâsugim biranjap. Gekñâ umnâ âlip opmap.”

Yesugât sâkurâpñâ.

(Mt 1:1-17)

²³ Yesu zâk kendon 30 upâ sâi nepñâ topkwâip. Oi a zinjâ zâkkât nângâne Yosepegât nannâ oip.

²⁴ Yesugât âseñâ Eli, zâk Matatagâren gâbâ âsageip. Matata zâk Lewigât kiun. Lewi zâk Melikigât kiun. Zâk Yanaigât kiun. Zâk Yosepegât kiun.

²⁵ Zâk Matatiagât kiun. Zâk Amongât kiun. Zâk Nahumgât kiun. Zâk Esiligât kiun. Zâk Nagaigât kiun.

²⁶ Zâk Maatagât kiun. Zâk Matatiagât kiun. Zâk Simeingât kiun. Zâk Yosegât kiun. Zâk Yudagât kiun.

²⁷ Zâk Yoanangât kiun. Zâk Resagât kiun. Zâk Serubabegât kiun. Zâk Salatiegât kiun. Zâk Nericgât kiun. Zâk Melikigât kiun.

²⁸ Zâk Adigât kiun. Zâk Kosamgât kiun. Zâk Elimadamgât kiun. Zâk Eregât kiun.

²⁹ Zâk Yosugât kiun. Zâk Eliesegât kiun. Zâk Yoringât kiun. Zâk Matatagât kiun. Zâk Lewigât kiun.

³⁰ Zâk Simeongât kiun. Zâk Yudagât kiun. Zâk Yosepegât kiun. Zâk Yonamgât kiun. Zâk Eliakimgât kiun.

³¹ Zâk Meliagât kiun. Zâk Menagât kiun. Zâk Matatagât kiun. Zâk Natañgât kiun. Zâk Dawidigât kiun.

³² Zâk Yesegât kiun. Zâk Obedegât kiun. Zâk Boasigât kiun. Zâk Salagât kiun. Zâk Nasongât kiun.

³³ Zâk Aminadabagât kiun. Zâk Adamingât kiun. Zâk Aranigât kiun. Zâk Hezorongât kiun. Zâk Peresegât kiun. Zâk Yudagât kiun.

³⁴ Zâk Yakobogât kiun. Zâk Isakagât kiun. Zâk Abaramgât kiun. Zâk Teragât kiun. Zâk Nahogât kiun.

³⁵ Zâk Serukkât kiun. Zâk Reugât kiun. Zâk Pelekkât kiun. Zâk Ebergât kiun. Zâk Selagât kiun.

³⁶ Zâk Kenangât kiun. Zâk Apaksatkât kiun. Zâk Semgât kiun. Zâk Noagât kiun. Zâk Lamekkât kiun.

³⁷ Zâk Metuselagât kiun. Zâk Henokkât kiun. Zâk Yeretkât kiun. Zâk Malaleligât kiun. Zâk Kenangât kiun.

³⁸ Zâk Enosigât kiun. Zâk Setkât kiun. Zâk Adamgât kiun. Adam, zâk Anutugâren gokñâ.

4

Satañâ Yesu mâsikip.

(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)

¹ Tirik Kaapumñâ Yesu umñan piksâm okjanji Yodañ too birâm barin mirâ kamân âtânjan âi ândeip.

² Oi zoren nâtik sot sirâm 40 ândei Satañâ mâsikâm ândeip. Oi narâk zoren nalem buj ândimñâ tepñangât oip.

³ Tepñangât oi Satañâ itâ sâm dukuip, “Gâ Anutugât nannâ ândiat oi ko kât zirâñ sâna nalem oi ne.”

⁴ Yatâ sâi ko Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, ‘Anâ nalemak nem mân ândinat.’”

⁵ Sâi ko Satañâ bak kârep nâin diim zâim hân dâp a kâmut kâmutñâ sot sikum kut nâi nâi âknjalenjoot, zo tirâpkoip.

⁶ Oi itâ sâm dukuip, “Imbanjâ sot kut-singizij patâ zemziñgâm ariap, zo gâ gibat. Zo nâgât bitnan pâipkât nâi mo nâi pindâbâ sâm âlip pindâbat.

⁷ Zorat gâ umnâ topñan ga pindiñsâna gâgât op nangâbap.”

⁸ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Den kulem nâi itâ ziap, ‘Gâ Kembu Anutugâ kânok mâpâsiban. Zâk kânok kore okjanjâgâban.’”

⁹ Sâi Satañâ Yerusalem kamânân tirik namâñ pum kwâknjan pâi kiri itâ sâm

dukuip, “Gâ Anutugât nanjâ ândiat oi ko zibâ pâtan gei.

¹⁰ Den kulem nâi itâ zo ziap, zo nanjâ, ‘Anutu zâknâ sumbem arâp zengât bitziyan gâbanap.

¹¹ Ziñâ bitziyandâ mingim geine kâtnjâ mân gobap.’”

¹² Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Den nâi itâ ziap, ‘Kembu Anutugâ zâizâin mân okjângâban.’”

¹³ Satanjâ den top topjâ sâm mâsikamjâ birâm narâk nâigât mambât ândeip.

Yesuñâ Nasarete kamânân den dâzângoip.

(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)

¹⁴ Tirik Kaapumjâ Yesu mam okjângi Galilaia hânân âbureip. Âburei den sinjijâ kamân dâp nângâm nanjâwe.

¹⁵ Oi kamân dâp mâpâmâpâse namin zâimjâ sinji âlip dâzângomâip. Dâzângoi a ambân zinjâ sâm bâbâlanj kwâkjanjâwe.

¹⁶ Ândim âimjâ kamânjâ Nasarete, zoren âi yatik kendon nâin mâpâmâpâse namin zariip. Zâk kendon dâp yatâ opmâip. Namâ kâligen zâim den sâlâpkum zinjâbam zaariip.

¹⁷ Zaari ko Propete Yesaia, zâkkât ekap pindâwe. Pindâne mabâlakjem den itâ zeip, zo muyageip.

¹⁸ “Kembugât Kaapumjâ nâgâren ga tap nep itâ sâm nigip, ‘A giginjâ sinji âlip dâzângoban. Tâk namin zâambarâwe, zo olanziñgâban. Sinziñ bâpsâsâñ sinziñ mem kubikziñgâban. A kâbakjeziñgâwe, zo luzinjâban.

¹⁹ Kembu betniyan mimbapkat narâknâ mâte uap, zorat dâzângoban.”

²⁰ Den yatâ sâlâpkumjâ Yesuñâ ekap namuj ekap galem a pindâm ge tâip. Tâi ko a mâpâmâpâse namin tarâwe, zen aksik patâ zâkkâren sen kwap Yesu igâwe.

²¹ Oi den itâ topkwap dâzângoip, “Kembugât den sâlâpkua nânge, zo itârâñ bonjâ âsagiap.”

²² Sâi zen diñâ nângâne kelâknoot oi imbanjâziñ buj oip. Oi ko itâ sâwe, “A zi Yosepegât nanjâ, zo ka.”

²³ Sâne itâ sâip, “Zen nâgât den sumburj kom itâ sâbi, ‘Gâ sisi mâsek kubikkubik a ândiat oi ko gikâ sâkkâ kubikpan. Kapenaum kâmânân a ambân kubikziñgâna sinjigâ nângâwen. Zo yatik kamangan tuuna iknâ.’”

²⁴ Yatâ sâmjâ sâip, “Nâ perâknjâk dâzângobâ. Propete nâi zik kamânjan nep tuugi nângâne yennjâ opmap.

²⁵ Oi perâknjâk dâzângobâ. Propete Elia ândei maa patâ kendon patâ karâmbut sot kâin nâmburân kânok yatik kiri pu patâ âsagem hân dâp op zeip. Oi narâk zoren Isirae hânân ambân malâ donjep ândiwe.

²⁶ Ka Anutunâ Elia sângongoi Sareta kamân Sidonj hânân ambân malâ nâi ândeip, zâkkâren arip.

²⁷ Oi Propete Elisa ândeip, narâk zoren Isirae hânân sâk balâ a donjep ândiwe. Oi zengâren gâbâ nâinjâ mân âlip oi Naemanj, Siria hânân gok, zâk kânok âlip oip.

²⁸⁻²⁹ Yatâ sâm dâzângoi a ambân mâpâmâpâse namin tarâwe, zen kuk opjâ Yesu gâsum diim kamân kândâtjan âim bakjâ sim nâi kiribân pânarn urâwe.

³⁰ Pânam utnetâ zâknâ puriksâm osetziyan gâbâ arip.

Yesuñâ Kapenaum kamânân nep tuugip.

(Mk 1:21-28)

³¹ Galilaia hânân kamân nâi tâip, kutjâ Kapenaum. Yesu zâk zoren âi takâm kendonân den sâm dâzângoip.

³² Den dâzângoi a ambân zen diñâ nângâmjâ itâ nângâwe, “Zâk sinji âlip marinjâ yatâ den imbanjâpoot sâm dâtnângwap.” Yatâ nângâm imbanjâziñ buj oip.

³³ Oi mâpâmâpâse namin a wâkejoot nâi tâip. Wâkenjâ Yesu ekjâ den yu kambânj sâm sâip,

³⁴ “Yei, Yesu Nasarete gokjâ, wan otningâbam gaat? Gâ tâmbethnângobam gaat? Nâ topkâ nângan. Gâ Anutugât tirik a.”

³⁵ Yatâ sâi Yesuñâ den okjângâm sâip, “Gâ hirijsâmjâ ayân gâbâ takâm âi.” Yatâ sâi wâkenjâ a lanj kâbakjei a ambân mâteziyan gei zeip arip. Oi a zo mân tâmbetkoip.

³⁶ Oi a zen ekjâ imbanjâziñ buj oi âragwâraqu op sâwe, “Den zi dap dap? Zâk imbanjâ patâñâ wâke den dâzângoi takâm âime.”

³⁷ Oi sinjijâ kamân dâp lanj kârâm arip.

Yesuñâ Simonj sibunnâ sot a nâmbutjâ kubikziñgip.

(Mt 8:14-17; Mk 1:29-34)

³⁸ Yesu zâk zaat mâpâmâpâse namin gâbâ gemjâ Simongât mirin zariip. Zoren Simonj sibunnâ mâsek okjângi sâknjâ kârâp op zeip. Oi zâkkât opjâ Yesu dukuwe.

³⁹ Oi Yesuñâ gootjan âi kinjâ mâsek den dukui birânganj. Oi ambân zo zorenâk zaat nalem om zinjâziñgâ oip.

⁴⁰ Mirâsinj giari a ambân zinjâ bukurâpziñ sisi mâsek, zo Yesugâren diizinjâm gane bikjâ kâukziyan pam mâsek mem sândukjan kwatziñgip.

⁴¹ Oi a ambân donjep wâkeziñâ molizinjip. Wâke zen a zengâren gâbâ gam den kambânj sâm itâ sâwe, “Gâ Anutugât nanjâ.” Yatâ sânam utne mân sâbigât dâzângoip. Zen topjâ nângâne Kristo oip. Zo sapsubegât sâip.

⁴² Mirâ hanjâi mirin gâbâ gemjâ a mân ândiandinjan, zoren arip. Oi a ambân zen

kârum âim muyagem zen sot ândibapkât anġân kârâne itâ sâmb dâzânġoip,

⁴³ “Kamân toren toren zie, zoren âi Anutugât um topnjan ândiändigât den sinġi âlipnġâ dâzânġobat. Nâ nep zo tuubatkât sanġonnogi gewan.”

⁴⁴ Yatâ sâmb Yuda zengât mâpâmâpâse namâ tap arip dâp den sinġi âlip dâzânġom ândeip.

5

Yesuġât sâtġâ lum saruġât zuu donġep miwe.

(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)

¹ Narâk nġain Yesu Genesarete saru sâtġjan âi kiri a ambân Anutugât den nânġânâmb gam mindunġanġâwe.

² Mindunġanġâne kiri wanġâ zagât saru sâtġjan tâitâ egip. Wanġâ mâirâp, zen wanġâyân gâbâ gem irâ too sanġon kirâwe.

³ Yesuġâ wanġâ zo egip. Nġai Simonġât sinġi, zorân zâim dukui wanġâ zo mâik nġai aline ari zoren kin sinġi âlip sâmb dâzânġoip. Oi a ambân zen sagân tapnġâ nânġâwe.

⁴ Dâzânġomnġâ Simonġât sâmb dukui, “Saruyân âimnġâ zuu sâmbubigât irâ pane giarik.”

⁵ Sâi Simonġâ itâ sâmb dukui, “Patâ, nen nġatik nep tuum ândim zuu nġai mân mien. Lanġ gâġât sâtġâ lum âi irâ dum pâmbat.”

⁶ Oi irâ pane giari zuu donġep piksâne sâmbum osine irâ ânânġâtpam oip.

⁷ Sâmbum osimnġâ bukurâpziġ wanġâ nġain tarâwe, zengât kwâbâlâp tuune gam betziġjan miwe. Zo sândune wanġâ zagât piksâm saruyân geibam oip.

⁸ Simonġ Petero, zâk zo eknġâ kenġât op Yesuġât um topnjan âi pindiġsâm sâip, “Kembu, nâ bâlinġ mâme a, zorat gâ birânim âi.”

⁹ Zuu imbanġâ zo eknġâ imbanġânġâ buġ oi ko yatâ sâip.

¹⁰ Oi bukusatznġâ Zebedaioġât nanzatznġâ Yakobo sot Yohane sot a nambutġâ, zen yatik imbanġaziġ buġ oip. Oi Yesuġâ Simonġ itâ sâmb dukui, “Gâ mân kenġât ot. Gâ saru zuuġât nep tuum ândein, yatigâk ayân nep tuum ândiban.”

¹¹ Yatâ sâi zengât wanġâ sagân sâmbune zari kut nġai nġai zo birâm Yesu molim âiwe.

Yesuġâ sâk bâlâ a nġai kubigip.

(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)

¹² Yesu zâk kamân nġain âi ândei sâk bâlâ a nġainġâ eknġâ ga kinġ topnjan pindiġsâm zem itâ sâmb mâpâseip, “Kembu, gâ imbanġâġâ ziap, zorat gâ kubiknibâ sâmb âlip kubikniban.”

¹³ Sâi Yesuġâ bikġandâ sâkġjan weemġân sâip, “Nâ nânġâgigan. Bâi, sâkkâ âlip oik.” Sâi zorenâk sâkġâ âlip op usenġâ soġeip.

¹⁴ Oi Yesuġâ den itâ sâmb dukui, “Gâ âlip uat, zorat den sinġi a ambân mân dâzânġom âim sâkkâ tirik namâ galem a tirâpkuna ikpap. Oi âlip uat, zorat Moseġât den zo lum nii mo zuu nġai mem ko Kembuġât sinġi sâmb tirik namâ galem a pindânan. Useġâ soġiap, zo a ambân ek nânġâbigât yatâ otnan.”

¹⁵ Oi a âlip oip, zorat den sinġi kamân dâp ari a zen nânġâm Yesuġât diġâ nânġâbigât sot kubikziġnġâbapkât zâkkâren mindum gawe.

¹⁶ Ka Yesu ko barâ katikġâ mirâ kamân âtânjan âim ninâu sâmb ândimâip.

Yesuġâ a kinġ bik mumunġâ kubigip.

(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)

¹⁷ Sirâm nġain Yesuġâ a den sinġi âlip dâzânġom tâi Galilaia hânân gâbâ, Yuda hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ Parisaio a sot Kembuġât gurumin den zorat galem a, zen ga a osetziġjan tarâwe. Tatne Kembuġât imbanġandâ Yesu mam oknġanġi a kubikziġnġip.

¹⁸ A nâmbutġandâ a kinġ bik mumunġâ helâġ aam pam mem gawe. Oi mirâ kâligen baginam utnetâ a donġep mindum tatne kwagâwe.

¹⁹ Yatâ opnġâ mirâ kwâkġjan zâim oġep kwâsat pane a zo helâġoot pane Yesuġât sâġġânġjan geip.

²⁰ Yatâ utnetâ Yesuġâ nânġâm pâlatânziġnġât topnġâ eknġâ a zo itâ sâmb dukui, “Arâ tosaġâ biran.”

²¹ Sâi Kembuġât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen den zo nânġâm itâ nânġâwe, “A zi dap yatâ? Zâk Anutu hutkum sap. Tosa birâbirânġ, zo Anutu zik kânok.”

²² Yatâ nânġâne Yesuġâ umziġjan den zo nânġâm itâ sâmb dâzânġoip, “Umziġjan wanġât den yatâ zo nânġe?”

²³ Zen dap nânġe? Nep ikâ zorânġ bâbâlânġ? Tosa birâbirânġ mo sâk kubikkubik?

²⁴ A bonġâ nâ hânân ândim tosa birâbatkât imbanġâ zemnigap, zorat topnġâ ikpiġât den zo dukuan.” Yatâ sâmnġâ a kinġ bik mumunġâ itâ sâmb dukui, “Nâ dâġoga zaat isen koremgâ mem kamânġan âi.”

²⁵ Yatâ sâi zorenâk mâteziġjan zaatznġâ isenġâ mem âim Anutu mâpâseip.

²⁶ Oi a zen zo eknġâ nânġâne imbanġâ oi Anutu mâpâsem kenġât op sâwe, “Itârânġ sen pup muyagei ikxen.”

Yesuġâ Mataio ġâsui.

(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

²⁷ Oi Yesu mirin gâbâ gemġân arip. Âimġân kât miminġ a nġai, kutġân Lewi, kât pâpan mirânġan tâi eknġâ itâ sâmb dukui, “Gâ nâ sot pâlatânġ op molini.”

²⁸ Sâi Lewi zâk zaatnâ kut nâi nâinâ birâm Yesu molim arip.

²⁹ Lewinâ mirânjan Yesugât sii nalem om kât mimin a donbep sot a nâmbutnâ sâi ârandân ga niwe.

³⁰ Parisaio a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen gamnâ nângâne mân dâp oi Yesugât arâpnâ itâ sâmbâsikâzingâwe, “Zen wangât kât mimin a sot bâlinj mâme a, zen sot nalem nie?”

³¹ Sâne Yesunâ nângâm itâ sâmbâ dâzângoip, “Sisi mâsek kubikkubik a zen a sâk gwâlâ zengâren nep mân tuume. A mâsekziñoot zengâren âimnâ nep tuume.

³² A ziiñangât sâme, ‘Nen âlipnâ.’ Nâ zengât buñâ. Bâlinj mâme a diizinga umz-inâ melânbigât gem gâwan.”

Nalem birâm kendon ândiândijangât den.

(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)

³³ Yesunâ den yatâ sâi zen itâ sâmbâ dukuwe, “Yohane arâpnâ, zen nalem birâm ninâu sâmbâ ândime. Parisaio zengoot yatik upme. Ka gâgât arâpkâ, zen ko nalem too lañ nime.”

³⁴ Yatâ sânetâ itâ sâmbâ dâzângoip, “A kutânâ arâpnoot ândei zen nalem mân birâm ândibi.

³⁵ Ândimnâ a kutâ betziñan mine kârubi, narâk zoren ko umbâlâ op nalem birâm ândibi.”

³⁶ Yatâ sâmnâ den sumbuñâ torennâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Nâinâ hâmbâ unakjan gâbâ mânângât hâmbâ sânginjan gâribap? Nâi zo yatâ op sâi hâmbâ unaknâ zo tâmbetkubap. Oi hâmbâ irakñandâ sânginjan ari tobat nâi opap.

³⁷ Oi wainj too unaknâ hâkop sânginjan mân gune geimap. Yatâ upi, zo ko wainj too unaknâ zorânâ hâkop sânginâ kunziri wainj sot hâkop ârandân buñ upabot.

³⁸ Zorat wainj too unaknâ hâkop unakjan giari dâp upap.

³⁹ Oi nâi zâk wainj sânginâ nemnâ umnâ oip, zâk unaknâ nem birâbap. Oi zâk itâ sâbap, ‘Sânginâ nia naam uap.’”

6

Kendongât den.

(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)

¹ Kendon nâin Yesu sot arâpnâ, zen kâlâmân obândiwe. Âimnâ arâp zen segon bonnâ kânok kânok kwâkâm niwe.

² Yatâ utne Parisaio a zinâ zingitnâ sâwe, “Zen wangât kendonân mân orotnâ ue?”

³ Sâne Yesunâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Dawidi sot arâpnâ nalemgât mom urâwe, zo sâlâpkume mo buñâ?”

⁴ Dawidi zâk Kembangât namâ zoren zâimnâ Anutugât nalem hâlâlu sâsân, zo mem nemnâ arâp zinj niwe. Zo mân

orotnâ. Nalem zo tirik namâ galem a ziiñik nimbigât sâsân. A nâmbutnâ mân nimbigât sâsân. Dawidi sot arâpnâ zen nalem zo lañ niwe.”

⁵ Yatâ sâmnâ sâip, “A bonnâ nâ kendongât mariñâ ândian.”

Yesunâ kendonân a nâi kubikñangip.

(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)

⁶ Oi kendon nâin Yesunâ mâpâmâpâse namîn zâim den sinji âlip dâzângoip. Oi zoren a nâi tâip, zâk biknâ bongen humutñik.

⁷ Oi Kembangât gurumin den zorat galem a sot Parisaio, zen kendonân a nâi kubigi ekñâ denân pânat sâmbâ ek tarâwe.

⁸ Oi Yesunâ nângâñangâziñan ek a bik humutñik itâ sâmbâ dukuip, “Zaat mâteyâk kin.” Sâi zaat kirip.

⁹ Oi Yesunâ a itâ sâmbâ dâzângoip, “Nâ mâsikâzinga sâne. Kendonân nep ikâ zorân âlip tuutuun? A kubikziñgâziñgân mo a tâmbetzângozângon?”

¹⁰ Yatâ sâmbâ purikgurik op kin zingitnâ a zo itâ sâmbâ dukuip, “Bikâ târârak pa.” Sâi a zo yatâ oi biknâ âlip oip.

¹¹ Oi zen zo ek nângâm kuk opnâ dap mo dap okñangânâ sâmbâ âraguwe.

Yesunâ a kiin zagât gâsuzingip.

(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)

¹² Narâk zoren Yesu ninâu sâbam bâkñan zarip. Nâtik Anutu ninâu dukum tâi hanjsâip.

¹³ Hanjsâi arâp minduzingâm zengât os-erân gâbâ a kiin zagât gâsum sâlâpziñgoip. Oi kutzinâ Aposolo sâip.

¹⁴ Kutzinâ itâ, Simonj, kutnâ nâi Petero pindip. Zâk sot munñâ Andrea, Yakobo, Yohane, Pilipo, Batolomaio.

¹⁵ Mataio, Toma, Yakobo Alipaiogât nannâ sot Simonj Zelote.

¹⁶ Oi Yuda Jakobogât nannâ sot Yuda Karioto kamânân gok. Yuda zâk ândim Yesu tirâpziñgoi gâsuwe.

¹⁷ Yesunâ a zo diizingâm gem hân gândujan ga kin Yesugât a ambârâpnâ donbep sot Yuda hânân gâbâ sot Yerusalem kamânân gâbâ sot Tiro Sidoñ saru sâtnjan zengâren gâbâ a ambân donbep, zen takâm diñâ nângâbigât sot mâsekziñ kubikziñgâbâpkât zâkkâren minduwe.

¹⁸ Oi wâkeziñoot zo kubikziñgip.

¹⁹ Yesugât imbanjandâ zengâren ari kubikziñgip, zorat a ambân aksik sâkñan gâsunam urâwe.

Hâunâ minatkat den.

(Mt 5:1-12)

²⁰ Yesunâ arâpnâ zingit itâ sâip, “Kanpitâ ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zen Anutugât kinj topñan ândibigât sinji ue.

²¹ Narâk itârâñ tepkât op ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zo zen gâtâm nalem nem âkon upi. Narâk ziren isem wej ândime, zengât nânga sâtâreñoot uap. Zen gâtâm sâtâre op girâñ ândibi.

²² A ziñâ zen a bonñâ nâgât op um kâlak otzingâm kâbakñezingâm sâm bâliñan kwatzingâbi, zorat zengât nânga sâtâreñoot uap.

²³ Yatâ otzingâne narâk zoren umâlep op sâtâreyân kep kumbi. Wangât, gâtâm sumbêmân sângân patâ mimbî, zorat. A mârûmñan ândiwe, zen yatik Propete sâm bâliñ kwatzingâwe.

²⁴ Ka narâk ziren sikumziñ patâ ândime, yei, zen wannâ mem sândukñan kwatzingâbap?

²⁵ Narâk itârâñ sii nalem gom sambe ândime, yei, zen gâtâm tepkât op ândibi. Narâk ziren umâlibân girâñ ândime, yei, zen gâtâm âgirâp muyagem ândibi.

²⁶ A ambân zen aksik sâm âlipñan kwatzingâme, yei, zen dap upi? A mârûm ândiwe, zen propete sarâñâ yatik sâm âlip kwatzingâm ândiwe.”

Zen kâsarâpziñ buku otzingâbi.

(Mt 5:38-48)

²⁷ “Dinnâ nângâm te, zen dâzângobâ. Zen kâsarâpziñ buku otzingâbi. Um kâlak otzingâme, zo ziñâ âlip otzingâbi.

²⁸ Sâm bâliñan kwatzingâme, zo ziñâ sâm âlipñan kwatzingâbi. Bâliñ otgime, zengât op ninâu sâban.

²⁹ A ñâi pâlomgâ kunziri toren pindâban. Ñâiñâ hâmbâgâ kwâkñan mei kâligen mân angân kârâban.

³⁰ Oi a ñâiñâ wan mo wangât sâi pindâban. Ñâiñâ kut ñâi zo bekan mei mâburem nibangât mân sâban.

³¹ A torenñâ ziñ âlip otgibigât nângâmat, yatigâk gângoot a torenñâ otzingâban.

³² Zen a toren umziñâ gâsâzânggone zengoot umziñâ gâsuzingâmap. Zen yatâ upi, zo ko Anutuñâ sângânñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a, ziñ yatâ upme, zo ka.

³³ Zen buku otzingâme, zorik otzingâbi, zo ko Anutuñâ sângânñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a zen yatâ upme, zo ka.

³⁴ Kut ñâi ñâi a zingâm zorat hâuñâ sâne zingâbi, zorat Anutuñâ hâuñâ mân zingâbap. Bâliñ mâme a zen bukurâpziñâ itâ sâm otzingâme. ‘Gâtâm gângoot hâuñâ mâburem niban.’

³⁵ Zen ko walâm itâ upi. Zen kâsarâpziñ umziñandâ gâsâzânggom buku otzingâbi. Kut ñâi ñâi zingâm zorat hâuñâ mân mimbî. Yatâ utnetâ Anutuñâ sângânñâ patâ zingâbap. Ziñgi ko zen Kembugât nan bârat op ândibi. Kembuñâ a gulipñâ sot bâliñ mâme a, zo âlip otzingâmap.

³⁶ Sumbem Ibâziñandâ um lâklâk ândiap, yatigâk zengoot hânân um lâklâk ândibi.

³⁷ A torenñâ zengât top likuliku mân utne Anutugoot zengât topziñâ mân likubap. Gâ a torenñâ mem ge kwâkwat mân otzingâna ko Anutugoot gâ mem ge kwâkwat mân otgibap. Zen a zengât tosa birânetâ Anutuñâ zengât tosa yatik birâbap.

³⁸ Zen a kut ñâi ñâi zingâne Anutuñâ yatigâk kut ñâi ñâi donjep patâ zingâbap. Oi zorat dap bunâ, walâm zingâbap. Zen a otzingâne Anutuñâ zo yatik zen otzingâbap.”

Den sumbuñâ dâzângoip.

(Mt 7:1-5)

³⁹ Den sumbuñâ ñâi itâ târokwap dâzângoip, “A sen ñâtâtik ñâiñâ a bukuñâ sen ñâtâtik mâtâp tirâpkubap? Buñâ. Zet mâtâbân âim ârândân simân geibabot.

⁴⁰ Ekap namin katep ñâiñâ kwâkâm pindâmap, zo mân walâbap. Ka katep zâk nângâm nângâm ândim kwâkâm pindâm ândibap, zâkkât holi yatâ upap.

⁴¹ Gâ wangât bukuganğât siñan gwapgwap zo ek gikâ siñan nak sâmbañâ mân ek nângat?

⁴² Nak sâmbañâ siñan zeï dabângen bukugâ itâ dukuna dap upap, ‘Buku, nângâna siñan gwapgwap ziap, zo mem pambâ.’ Gâ sarâ a. Gikâ siñan nak sâmbañâ ziap, zo mem pam ko bukuganğât siñan gwapgwap mem pâna dap upap.”

Nakkât topñâ.

(Mt 7:17-20; 12:33-35)

⁴³ “Nak âlipñan bonñâ bâliñâ mân muyagemap. Nak bâliñan bonñâ âlipñâ mân muyagemap.

⁴⁴ Nakkât bonñandâ sapsuñap. Sângerân boleñ bonñâ âsagei minat mo? Zâlâlâyân sam bonñâ muyagei mimbî mo?

⁴⁵ A âlipñandâ umñan gâbâ den âlipñâ sâmap. A bâliñandâ umñan gâbâ den bâliñâ sâmap. A umñan kut ñâi ñâi ziap, zo yatik lâujan gâbâ kopgâmap.”

Mirâ tuutuugât den.

(Mt 7:24-27)

⁴⁶ “Zen wangât lâuziñandik Kembuniñâ, Kembuniñâ sâmjâ den dâzângoman, zo mân lume?

⁴⁷ Nâgâren gam dinnâ nângâm lume, zen mirâ tuutuuj a ñâi, zâkkâren dapkwap sa nângânek.

⁴⁸ A zorâñ mirâ tuubam tandâ kêrep esi giari kât muyagem kwânângâm sâratkui kirip. Oi mirâ tuum nanji kiri map narâk oi pibâ patâ koi mirâ zo kâtikñâ tuuipkât kom oseï kirip.

⁴⁹ Ka a dinnâ nângâm birâme, zen a ñâi mirâ lolot tuugip, zo yatâ. A zo mirâ tuubam tandâ sarâ sarâ esi giari ko mirâ

tuugip. Oi map narâknâ oi pibâ patâ gamnâ mem sânsân tuugi kom giligâlak meip.”

7

*Yesunâ kore a nâi mâsekjoot kubigip.
(Mt 8:5-13)*

¹ Yesu zâk a ambân den dâzângomnâ Kapenaam kamânân bageip.

² Zoren kâwali a patâziñâ zâkkât kore a mâsek op mumbam op zeip. Kâwali a patâ, zâk kore a zorat eluj oknjangip.

³ Zorat Yesugât den sinji nângâm Yuda a patâ ziñâ Yesu diine ga mâsek a kubiknjangâbapkât sâm dâzângoip.

⁴ Yuda a patâ Yesugâren gamnâ itâ sâm dukuwe, “Kâwali a patâ, zâk ândiândi târârak ândimapkât dinjâ nângâban.

⁵ Zâk umnâ Yuda nenngâren kinmap. Mâpâmâpâse namâniñâ muyagibapkât zâknjak kâtigem kât pâi muyageip.”

⁶ Yatâ sâne Yesunâ zen sot arip. Âimnâ mirâ mâte upâ sâi kâwali a zo bukurâpnâ sângonzânngoi Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Kâwali anjâ itâ sap, ‘Gâ nâgâren mân gâban. Nâ wandâ yatâ, zorat op mirânan mân gâban.

⁷ Ninangât nânga mân dâp oi gâgâren gâbam kwaksan, gât ko gâ zorenâk tap ko denâk sâna kore anâ âlip upap.

⁸ Nâ a kutâ zengât kore a ândim sâtzinj luman. Oi ombenan kore arâpnâ ândie. Oi zengâren gâbâ nâi âi sa âibap. Nâi ga sa gâbap. Oi kore anâ yatâ tuuban sa tuubap.”

⁹ Yesunâ den zo nângi imbanjâ oi a ambân kâmut kirâwe, zengâren puriksâm itâ sâm dâzângoip, “Nâ dâzângua nângânek. Isirae a zengâren nângâm pâlâtân itâ nâi mân muyageman.”

¹⁰ Yatâ sâi ko kâwali a bukurâpnâ zen âburem âim mirin zâim igâwe. Iknetâ kore a zo âlip oip.

Yesunâ katep nâi mumunjan gâbâ mânggeip.

¹¹ Mâik nâi ândim Yesunâ kamân nâi kutjâ Naij, zoren ari arâpnâ sot a ambân kâmut patâ molim âiwe.

¹² Kamânân baginam utnetâ a mumunjâ nâi lum gawe. Ambân malâ nâigât nanjâ kânok, zâk moip. Zâk hangunam kamânân gâbâ a ambân donjeb gem gawe.

¹³ Oi Kembunâ ambân malâ zo eknjâ umnâ nângâmñâ sâip, “Mân ise.”

¹⁴ Yatâ sâmnâ âi ombonjan gâsui mem kine itâ sâip, “Katep, dâgoga zaat.”

¹⁵ Yatâ dukui mumunandâ zaatjâ den den oip. Oi Yesunâ mamñâ pindip.

¹⁶ Oi a ambân, ziñâ zo eknjâ kenjât op Anutu mâpâsem itâ sâwe, “Propete patâ osetnijan âsagem ândiap.” Oi

nâmbutjandâ itâ sâwe, “Anutu, zâk a ambân gâkârâp galemniñ opmap.”

¹⁷ Oi zorat den sinjiñâ Yuda hânân sot kamân toren toren dâp op arip.

*Yesunâ Yohanegât den sâip.
(Mt 11:2-9)*

¹⁸ Yohane zâk tâk namin tâi arâpnâ zen Yesugât den sinji zo âi dukuwe.

¹⁹ Den zo nângâm azatjâ zagât Kambu itâ sâm mâsikâbabotkât sângonzâkoip, “Mârumjan Propete a ziñâ a nâi gâbapkât sâwe, zo gâ mo nâi gâbapkât ek ândinat?”

²⁰ Sângonzâkoi Yesugâren âim itâ sâwet, “Yohane too sañgonzinjip, zâk itâ sâm sângonnâkuap, ‘A gâbapkât sâsânjâ, gâ mo nâigât mambât ândinat?’ ”

²¹ Narâk zorenâk Yesu zâk a sisi mâsekziñoot sot sinzinj bâpsâsân a donjeb kubikzinjip. A wâkeziñoot zo wâke molizinjip.

²² Oi Yohanegât azatjâ itâ sâm dâzâkoip, “Zet âimnâ kut nâi nâi ek nângobot, zorat den sinji Yohane dukuit. Sinzinj bâpsâsân, zen ikme. Kinzinj bâlijñâ, zen obândime. Um sâk bâlâ, zen âlipzinj upme. Kindapzinj bâpsâsân, zen den nângâme. Mumunjâ, zen zaatme. A ambân kanpitâ, ziñâ den sinji âlipjâ nângâme.

²³ Nâi zâk nâgât nângi mân âkon opmap, zâkkât nânga sâtârenjoot upap.”

²⁴⁻²⁵ Oi Yohanegât azatjâ zet aritâ Yesunâ a amban ândiwe, zo Yohanegât topnâ itâ sâm dazañgoip, “Zen barâ kâtikñâ mirâ kamân âtânjan wan iknam âiwe? Zen gerâ nâi pibânjâ kom kâbakñei iknam âiwe? Mo a nâi hâmbânjâ neulenjoot iknam âiwe? Nânge. A hâmbâ neulenjoot mem ândime, zen a kutâ namin tâtat mâme âlip tapme.

²⁶ Mo Propete nâi iknam âiwe. Zorat nâ dâzângua nângânek. A igâwe, zo Propete nâmbutjâ zen yatâ bunjâ. Zâk Propete a nâmbutjâ walâzingap.

²⁷ Zâkkât den kulem nâi itâ ziap,

‘Nângâ. Nâgât kore a nâi sângongua kândom otgibap. Zâknjâ mâtâpkâ kâram kubikpap.’

²⁸ Nâ perâknjak dâzângua nângânek. Ambânân gâbâ âsagiwe, zengâren gâbâ a nâinjâ Yohane mân walip. Ka Anutugât kinj topnan a ândibi, narâk zoren a giginjâ ândibi, ziñâ ko walâbi.”

²⁹ A ambân aksik sot kât mimiñ a, zen ârândân Yohanegât den nângâmñâ Anutugât den nângâne bon oi Yohanenâ too sañgonzinjip.

³⁰ Parisaio a sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen ko Yohanegât too birâm Anutugât den kândâtkune zengâren bon buj oip.

³¹ Yesuñâ itâ sâip, “A narâk ziren ândie, zen ikâ zo zengâren dâpkwap sâbâ? Zen dap yatâ?”

³² Zen katep yatâ ek birâ, nângâm birâ upme. Kâtep zen kamân sômbemân tapñâ bukurâpziñâ itâ sâm dâzângome, “Nen kep meindâ zen wangât mân kue? Nen umbâlâ kep mem iseindâ wangât mân isie?”

³³ Yohane too sanjonziñgip, zâk waiñ sot nalem mân nem ândei ekñâ sâwe, “Zâk wâkeñoot ândiap.”

³⁴ Ka a bonñâ, nâñâ gamñâ nalem sot waiñ nem ândia nekñâ sâme, “Zâk kât mimin a sot bâlinjâ mâme a zengât buku. Nalem sot waiñ nem mân birâmap.”

³⁵ Ka sa nângânek. Anutugât nângânangâ ko a ambârâpñâ ziñâ topñâ nângâm lum zaatne bonñâ âsagemap.”

Ambân nâññâ Yesu kinñâ sanjorip.

³⁶ Parisaio a nâññâ Yesu diim mirânjan zari nalem nininñâ tâtarân tâip.

³⁷ Oi kamân zorat ambân lañ mâman ambân nâi, zâk Yesu Parisaioğât mirin zari sinjññâ nângâmññâ too hitom âlip nâi be- loñoot mem zarip.

³⁸ Oi Yesugât kândâtñjan kin isei sinñ toonjandâ Yesugât kinjan giari kâuk sâmotñandâ sanjori âron oip. Kinjan mânganñâ too wârânñâ âlip, zo sanjonñanñgip.

³⁹ Ambân zo yatâ oi Parisaio a Yesu diigip, zâknâ ekñâ umjandâ itâ sâip, “Ambân zirat orot mâme bâlinjâ. Yesu zâk Propete ândim sâi ko ambân zirat topñâ ek nângâbap.”

⁴⁰ Yatâ nângi ko Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Simon, den nâi dâgoga nângâ.” Dukui sâip, “Patâ, sâna nângâbâ.”

⁴¹ Oi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Sikum a nâi a zagât kât tosa zikip. A nâi kât 5 handeret pindip. A nâi ko kât 50 pindip.

⁴² Oi hâuñâ pindârat sâm kâtziññâ buñâ, zorat ko tosañik birip. Oi zekâren gâbâ nâññâ sikum patâ a zorat umjandâ gâsum biranñap? Gâ nâigât sat?”

⁴³ Mâsiki Simonñâ itâ sâip, “Kât donjep pindip zâkkât san.” Sâi Yesuñâ itâ sâip, “Gâ âlip sat.”

⁴⁴ Yatâ sâm ambângâren puriksâm Simon itâ sâm dukuip, “Ambân zi eksat? Mirâgan kopga ki sanjon too nâi mân gum paat. Ambân zâknâ ko kinnâ sinj toonjandâ giari sanjonnim kâuk sâmotñandâ sanjori âron uap.

⁴⁵ Gâ mân mângannigat. Ka ambân zâknâ ko kinnan narâk kârep mângannim taap.

⁴⁶ Gâ kâuknan kelâk mân sanjonniñgât. Ka ambân zorânñâ ko kinnan too hitom âlip sanjonsap.

⁴⁷ Zorat dâgobâ. Ambân zâk umñâ gâsunim yatâ otnigapñâ topñâ itâ nângâ. Zâk tosanñâ patâ ândei, zo biran. Nâi zâk

tosanñâ mâik nâi birâbirânñâ, zâk âknâlem mâik nâi tâkñanğâbap.”

⁴⁸ Yatâ sâmñâ ambân itâ sâm dukuip, “Tosagâ biran.”

⁴⁹ Yatâ sâi a nalem ârândârñ nem tarâwe, ziñ umziñandâ itâ nângâwe, “Zâk a dap dap yatâ, gât ko tosa birâbirânñanğât sap?”

⁵⁰ Oi Yesuñâ ambân zo itâ sâm dukuip, “Nângâm pâlâtârñ kwatnigat, zorat âlip uat. Umgâ diim gei âi ândi.”

8

Ambân nâmbutñâ Yesu moliwe.

¹ Narâk zorat kwâkñan Yesuñâ kamân patâ sot kamân mâik, zengâren obândim Anutu um topñan ândiândigât den sinji âlipñâ dâzângom ândei. Arâp kiin zagât, zen molim âiwe.

² Oi ambân nâmbutñâ mârur wâkeziñoot sot mâsekiñoot zo kubikziñgip, zen molim âiwe. Zengâren gâbâ ambân nâi kutñâ Maria, Madala kamânân gok. Zâkkât wâke nâmburân zagât moliziñgip.

³ Oi ambân nâi kutñâ Yoana. Herodegât galem a Kusa, zâkkât ambinñâ. Zet sot nâi kutñâ Susana sot ambân nâmbutñâ donjep, zen kât sikumziññâ zemziñgip, zo zâk sot arâpñâ ziñgâne nalem kwâlâm nem ândimarâwe.

Keet pâpangât den.

(Mt 13:1-23; Mk 4:1-20)

⁴ Kamân kamânñâ a ambân Yesugâren mindunetâ den sumbuñâ nâi itâ sâm dâzângoi, p.

⁵ “A nâi keet pâmbam nebân arip. Âimñâ keet maanderñi nâmbutñâ mâtâbân gei ze a ziñ lâñ kunzirâwe. Oi nii ziñ ga nem nângâwe.

⁶ Keet nâmbutñâ hân sinjñjan gei zeip. Oi hân toonñâ buñanğât kâmjâ takâm moi.

⁷ Keet nâmbutñâ hibuk osetñan gei zeip. Oi kâmjâ takâm kôgğâ hibunñâ takâm langi moi.

⁸ Keetñâ nâmbutñâ hân kelâkñan gei kâmjâ takâm zâim bonñâ imbanñâ âsageip. Topñâ nâigât keetñâ 1 handeret. Topñâ nâigât keetñâ 1 handeret. Bonziñâ yatâ muyageip.” Den zo sâm kwâkâm den kâtikñâ sâip, “Nâi zâk kindapñootñâ den zi nângâbap.”

⁹ Arâpñâ den sumbuñâ zorat topñâ mâsikâne itâ sâm dâzângoi,

¹⁰ “Anutu um topñan bagibaginñâ, zorat den sumbuñâ zo ziñâ nângâm kwâtâtibigât sâsân. Ka a nâmbutñâ zen topñâ mân nângâbigât den sumbuñâ dâzângoman. Zorat ko,

“Senñâ igikñâ, zo ikpi, ka mân ek kwâtâtibi. Kindapziñandâ den nângâm mân nângâm kwâtâtibi.”

¹¹ Den sumbuñâ san, zo topñâ itâ. Anutugât denñâ keet yatâ uap.

¹² Keetñâ mâtâbân gei zeip, a nâmbutñâ zo yatâ ândime. Den sinji âlip, zo nângâne Sataññâ ga nângâm pâlâtâr kwâkñangâm sumbemgât sinji upegât betziñan memap.

¹³ Keetñâ hân sinjitñan gei zeip, a nâmbutñâ zo yatik ândime. Zen den sinji âlip nângâm âkñâlem ândibi. Oi ko umziñan ândânâ mân gâsuapkât narâk pânkânok mem ândine mâsimâsikâ gâbabân birâbi.

¹⁴ Keetñâ nâmbutñâ hibukñan gei zeip, a nâmbutñâ zo yatik ândime. Den sinji âlipñâ, zo nângâbi. Oi sâkkât kut ñâi ñâi zorat nângâne zâizâinâ oi kât sot sikumgât sambê muyageziñgi den sinji âlipñâ, zo bonñâ mân opmap.

¹⁵ Keetñâ nâmbutñâ hân kelâkñan gei zeip, a nâmbutñâ zo yatik ândime. Zen den sinji âlipñâ nângâm umziñ kubik mem ândim kâtigem bonñâ muyagime.”

Kârâp âsakñangât den.

(Mt 4:21-25)

¹⁶ “Zen kârâp sâumñâ âmañ umñan pam kwârakume mo tâtatñâ gobetñan pâme? Zo buñâ. Âsakñâ zo kian tâtatñâ kwâkñan pane mirâ umñan âsakñâ âsagei a kopga mirâ umñan âlip ikpi.

¹⁷ Kut ñâi ñâi tik ziap, zo zem mân zimbap. Zo gâtâm âsagem nanğâbap. Kut ñâi ñâi kwârakwârakun ziap, zo zem mân zimbap. Zo mâbâlâkñibap. Zo mâbâlâkñjem kagibap.

¹⁸ A ñâi, zâk den nângâm kwâtâtibap, Anutuñâ zâk nângânângâ âlip târokwap pindâbap. Ka a ñâi mân nângâm kwâtâtei beknjan mem nanğâbap. Zorat den sinji zi kindap kwap nângâm biranji.”

Yesugât mamñâ murâpnâ.

(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)

¹⁹ Narâk ñâin a ambân kâmut patâ Yesu haamgum kine Yesugât mamñâ sot murâpnâ, zen gam Yesugâren âinam a ambân zengâren kwakñâ âkñan kirâwe.

²⁰ Yata utnetâ a ñâinâ ziñgitñâ Yesu itâ sâm dukuip, “Mangâ murâpkâ giknam âmbi ga sombemân kinze.”

²¹ Sâi Yesuñâ a ambân itâ sâm dâzângoip, “Mamnâ murâpnâ, zorat sa nângânek. Anutugât den nângâm lume, zen nâgât mamñâ murâpnâ.”

Yesuñâ sâi pibâ sot saru hirînsâwet.

(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)

²² Hilâm ñâin Yesu sot arâpnâ wanğâyân zâiwe. Yesuñâ wanğâyân zâim itâ sâm dâzângoip, “Nen saru nâmbutken âinâ.” Sâi nângâne âiwe.

²³ Âimñâ Yesu umangât okñangi ge zeip. Uman zem tâi pibâ patâ koi saru bâliñ op

toonñâ wanğâ kâligen giari saruyân geinam urâwe.

²⁴ Oi Yesu mangim itâ sâm dukuwe, “Patâ, nen saruyân geinamen.” Sânetâ zaatñâ saru sot pibâ den dâzâkoi hirînsâm ziwet.

²⁵ Oi kenğât op imbanziñ buñ oi sâwe, “Opon, pibâ sot saru sot kut ñâi ñâi den dâzângoip diñâ lume. Zâk a dap yatâ?”

Yesuñâ wâke moliziñgi bâu umziñan geiwe.

(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)

²⁶ Galilâia hân birâm saru nâmbutken âim Gerasene a zengâren takâwe.

²⁷ Zoren âimñâ kârâkñan zari a ñâi zâkkâren gâip. A zorat umñan wâke donjbep ândine narâk kârep sâk bârak ândeip. Oi mirin mân zemâip. A zengât kwak kât kiyân zânzoku op ândimâip.

²⁸ A zo Yesu ekñâ den kâtik sâm hânân gei Yesu kiñ topñan zem den itâ sâip, “Yesu, Anutu sumbem mariñangât nanñâ, gâ wan otnibam gaat? Narâk mân mâte uapkât sâknam patâ mân niban.”

²⁹ Yesuñâ wâke itâ sâm dukuip, “Wâke, gâ ayân gâbâ takâm âi.” Zorat op ko sâip. Wâkeñâ narâk dâp a zo mem âbabibi kwâkñangi a ziñ gâsum tâk kâtikñâ kiñ bikñâ saam galem op ândiwe. Oi wâkeñâ okñangi tâk tiriktârük mem barâ kâtikñan âi ândimâip.

³⁰ Oi Yesuñâ mâsikâm sâip, “Gâ kutkâ ñâi?” Mâsiki sâip, “Nâgât kutnâ kâmut patâ.” Wangât, wâke donjbep zen a umñan ândiwe, zorat.

³¹⁻³² Hân zoren bâu kâmut patâ zen bâkñan gendâk nem ândiwe. Wâke zen moliziñgi simân geibegât wâke zen bâu umziñan geibigât Yesu dukuwe. Dukune nângâziñgi wâke zen ayân gâbâ takâm âiwe.

³³ Wâke zen a umñan gabâ takâm bâu umziñan geine bâu kâmut patâ zo sârârâk kârâm simân geim saru denğânân gei mom nanğâwe.

³⁴ Bâu galem a zen zo ekñâ sârârâk kârâm kamânân sot nebân a ambân ândiwe, zorat den sinji dâzângowe.

³⁵ Dâzângone a ambân zen a wâkeñoot ândeip, zo iknam gawe. A wâkeñoot ândeipñâ hâmbâñoot sot nângânângânñoot Yesu kiñ topñan tâip. Oi ekñâ kenğât op kirâwe.

³⁶ Kinetâ a ek nângâweñâ a wâkeñoot ândeipñâ âlip oip, zorat den sinji dâzângowe.

³⁷ Oi Gerasene hânân kamân dâp a ambân, zen kenğât op Yesu zâk kamânziñâ zo birâm âibapkât dukune wanğâyân âburem zarip.

³⁸ A wâkeñoot ândeip, zâkñâ Yesu sot âibapkât sâi Yesuñâ itâ sâm kwâkânğangip,

39 “Gâ kamângan âimnâ torerâpkâ Anu-
tuñâ kubikgigap, zorat sinji dâzângom
ândiban.” Sâi a zo puriksâm Yesuñâ ku-
bikngngip, zorat sinji kamânngan a ambân
dâzângom nangip.

Ambân katep nâi moi Yesuñâ mânggeip.
(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)

40 A zen Yesugât mambât ândine gai eknjâ
sâtâre urâwe.

41 Oi mâpâmâpâse namâ galem a nâi
kutnjâ Yairo, zâk gamñâ Yesugât kinj topnjan
ge tap itâ sâm dukuip, “Gâ mirânan gâban.”

42 Zâkkât bâratnjâ kânok, kendonjâ kiin
zagât, zâk mumbam op zeipkât Yesu
dukuip. Oi Yesuñâ nângâm ari a ambân
donjep mem oset kwâkngngâne âiwe.

43 Osetziñjan âmbân nâi ândeip. Ambân
zâk gilâm gem ândei kendon patâ kiin zagât
oip. Oi kubikkubik a zinjâ kubik osiwe.

44 Ambân zorâñâ Yesu kândâtnjan âim
hâmbâ murukñjan weegip. Weegi zorâñak
gilâmñâ kârâksâip.

45 Oi Yesuñâ mâsikâzingâm sâip, “Nâinjâ
weenigap?” Sâi a ambân kwâimbâne Pe-
teronjâ itâ sâip, “Patâ, a ambân zinjâ mem
oset kwatgim weegige, zo ka.”

46 Yesuñâ itâ sâip, “Nâinjâ weenigi im-
banjânâ ari nângan.”

47 Ambân zorâñâ topnâ muyagiap sâm
ken bet sânsân opnjâ Yesugât kinj topnjan
gei pindiñsâm tap mâsekngngât den sot hâmbâ
murukñjan gâsum âlip oip, zorat den sinji
sâm muyagei nângâwe.

48 Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Bâratnâ,
nângâm pâlâtân kwatnigat, zorat op âlip
uat. Umgâ diim gei âi.”

49 Yesu yatâ sâm kiri mâpâmâpâse namâ
galem a, zâkkât mirin gâbâ a nâi ga itâ sâip,
“Bâratkâ muap, gât ko sâna patânâ mân
gâbap.”

50 Yesuñâ den zo nângâm galem a itâ sâm
dukuip, “Mân kenjât ot. Nângâm pâlâtân
kwâtñina bâratkâ âlip upap.”

51 Yatâ sâmjâ mirin takâmñâ nâmbutnjâ
sâi kinetâ ko Petero sot Yohane sot Yakobo
sot katep ibâ mamñâ, zenjak zâk sot zâiwe.

52 Oi a ambân âigirâñ patâ donjep isem
zem tatne itâ sâm dâzângoip, “Mân isenek.
Ambân katep zâk yen uman zem taap.”

53 Sâi zen moip zo nângâm kâtigem
girânngngâwe.

54 Oi Yesuñâ ambân katep zo bikñjan
gâsum konsâm sâip, “Ambân, gâ zaat.”

55 Sâi zorâñak dâpñâ puriksâi zaarip.
Zaari nalem pindâne nimbapkât den
dâzângoip.

56 Ibâ mamñâ, zikñâ ek nângâm im-
banjâzikñâ buñ oip. Yesuñâ zorat sinji a
ambân mân dâzângogigât dâzângoip.

9

Yesuñâ arâpñâ nep diñ sâm zingip.
(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)

1 Yesu zâk arâpñâ sâi gane wâke
molizingâbigât sot mâsek kubikzingâbigât
imbânñâ zingip.

2 Oi a ambân Anutugât um topngngât den
dâzângom mâsekziñjoot kubikzingâbigât
sângonzângoip.

3 Den itâ sâm sângonzângoip, “Zen
mâtâpkât tân sot irâ, nalem, kât mân mem
âibi. Hâmbâ umñjan sâkñjan buñâ. Kânogâk
mem âibi.

4 Kamân nâin âimñâ mirâ tapi, zorenâk
tâtat mâme op gem âibi.

5 Kamân nâin âine zingit mân nângâne
kinziñjan gwapngwap lân gâbârine gei topz-
injâ ek nângâbi. Zen yatâ opnjâ kamân zo
birâm âibi.”

6 Yatâ sâm dâzângoi zen âiwe. Kamân
toren toren âim a ambân den sinji âlip
dâzângom a ambân sisi mâsekziñjoot ku-
bikzingâm ândiwe.

Herodênâ Yesugât sinji nângip.
(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)

7 A kutâ Herode, zâk Yesuñâ kut nâi
nâi oip, zorat den sinji nângâm kwagip.
Wangât, a nâmbutnjandâ itâ sâwe, zorat,
“Yohane, zâk mumunjan gâbâ zaatnjâ ândim
kut nâi nâi zo uap.”

8 Nâmbutnjandâ Elia zaat ândiap sâwe. Ka
nâmbutnjandâ sâwe, “Zâk Propete sânginjâ
nâinjâ zaatnjâ ândiap.”

9 Sânetâ Herodênâ itâ sâip, “Nâñâ sandâ
Yohane gândujâ mânângârâwe, zo ko zi
nâinjâ oi sinjijñâ nângâman?” Yatâ sâm Yesu
ikpatkât nângâm ândeip.

Yesuñâ a 5 tausen nalem zingip.
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Yo 6:1-13)

10 Aposolo zen âburem gam nep tuuwe,
zorat Yesu dukum nangâwe. Den sinji zo
dukunetâ Yesuñâ diizingâm Besaida zengât
hânân ziiñjik ândibigât âiwe.

11 Âine a ambân zen sinji nângâm
molizingâm âiwe. Oi Yesugâren takâne
buku otziñji ândiwe. Ândinetâ Anutu
um topngngât den dâzângom a sisi
mâsekziñjoot zo kubikzingip.

12 Yatâ op ândinetâ mirâsinj geibâ sâi
arâpñâ kiin zagât, zen Yesugâren âim
itâ sâm dukuwe, “Ziren mân ândiñdijnan
ândiengât a zâmbanna kamân toren toren
âim mirâ sot nalem muyaginek.”

13 Yatâ sânetâ ko itâ sâm dâzângoip,
“Wangât âibigât se? Ziiñjak nalem
zingânek.” Sâi itâ dukuwe, “Nalem
bâtnâmbut sot saru zuunñâ zagât yatiktâ
ziap, zorat dap utnâ. Nen kamânân âimñâ
a kâmut zi zengât nalem sângân minat?”

14 A donbep, 5 tausen yatâ ândiwegât den yatâ sâwe. Sânetâ itâ sâip, “A dâzângone tenjâ nâi 50, tenjâ nâi 50, yatâ ge tatnek.”

15-16 Sâi zen yatâ sâne tatne nalembâtnâmbut sot saru zuu zagât, zo memnjâ sumbemân eknjâ sâiwap sâm sonpam namunâ arâp zingji zinjâ kâsâpkum a zingâwe.

17 Oi zen aksik patâ nem âkon urâwe. Oi buputnjâ zeip, zo sândune irâ kiin zagât piksâip.

*Peteronâ Yesugât topnjâ sâm muyageip.
(Mt 16:13-19; Mk 8:27-29)*

18 Narâk nâin Yesu zâk ninâu nep tuum tâi arâpnâ zâkkâren âiwe. Oi Yesunâ mâsikâzingip, “A ambân zinjâ nâgât nâi sâme?”

19 Mâsikâzingi itâ sâm dukuwe, “Nâmbutnjâ zinjâ Yohane too sanjonzingip sâme. Nâmbutnjâ zinjâ Elia sâme. Oi nâmbutnjâ zinjâ Propete sanjinâ nâi zaat ândiap sâme. Gâgât yatâ sâme.”

20 Sâne mâsikâzingâm sâip, “Ka zen ko nâgât nâi sâme?” Sâi Peteronâ sâip, “Gâ Anutugâren goknjâ. Bâlijân gâbâ mâkâningâban. Gâ Kristo.”

21 Yatâ sâi a ambân ziknjâ topnjâ mân dâzângogibât sâm kâtigeip.

22 Oi itâ târokwap dâzângoip, “A bonnjâ, nâ sâknam patâ nângâbat. Yuda zengât a patâ sot a sâtnjâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a zen kâbakjenine Roma a kutâgâren aria none momnjâ sirâm karâmbut tap zaatpat.”

*Yesu molim ândiândinjâgât den.
(Mt 16:24-28; Mk 8:34-9:1)*

23 Yesu zâk a ambân aksik itâ dâzângoip, “Zen nâ molinâ sâm um sâkzingjâgât den kândâtkum sirâmnjâ sirâmnjâ poru nakzinjâ lum nâgât mâtâp lângbi.

24 Zen ândiândizij angân kârâbi, zo ko gulipzângobap. Ka zen nâgât op ândiândizij birâbi, zo ko muyagezingâbap.

25 Zen hângât kut nâi nâi aksik mem ândine ândiândizij koi moi wan wan bonnjâ zemzingâbap?

26 Zengâren gâbâ nâi zâk kwâimbânibap mo dinnangât nângi anunjooot upap, zo ko a bonnjâ, nânjâ gâtâm lbânâ sot sumbem a zengât âsaknjâ sot a bonnjâ nâgât âsaknoot gamnjâ a yatâ zo kwâimbâzingâbat.

27 Nâ perâknok sa nângânek. A zi kinze, zengât oserân gabâ nâmbutnjâ mân mune Anutu um topnjân ândiândinjâgât narâk mâte oi ikpi.”

*Yesunâ sumbemgât holi tobatnjâ meip.
(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)*

28 Yesu den zo sâm nangi sirâm nâmburân kârâmbut âki ninâu sâbam Petero sot Yohane sot Yakobo diizingi bâknjan zâiwe.

29 Zâi ninâu sâm tâi holi tobatnjâ nâi âsageip. Oi hâmbânjâ kâukom kwâtâteip.

30 A zâgât Yesu sot muyageitâ den sâm kirâwe, kutziknjâ Mose sot Elia.

31 Zet sumbem âsakziknoot gam Yesu Yerusalem kamânân zâim ândim sot sumbemân zâibap, zorat den sâwe.

32 Oi Petero sot bukuzatnjâ zen umangât otzingi zemnjâ zaat igâwe. Yesu âsaknjânoot sot a zagât zâk sot kiritâ zingirâwe.

33 Oi a zagât zo âiram oitâ Peteronâ Yesu itâ sâm dukuip, “Patâ, mat nâi ziren ândien. Silep karâmbut tuunâ. Gâgât nâi, Mosegât nâi, Eliagât nâi.” Zo mân nângâm laj yatâ sâip.

34 Sâi sasa nâi ge kwâtepzângoip. Kwâtepzângoi arâp zen kenjât op kirâwe.

35 Oi sasa kâligen gâbâ den zitâ muyageip, “Zi nannâ mem sâlâpkuwan. Zen dijnâ nângâm kwâtâtibi.”

36 Den zo nângâmjâ iknetâ Yesu ziknjik kiri igâwe. Oi arâpnâ zen zo igâwe, narâk zoren a mân dâzângom ziinjik nângâm ândiwe.

*Arapnjâ zinjâ wâke molim osiwe.
(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)*

37 Harjsâi bâknjan gâbâ gine a ambân kâmut patâ kândiangâwe.

38 Zengâren gâbâ a nâinjâ Yesu konsâm den kâtik itâ sâm dukuip, “Patâ, gâ dinnâ nângâm nannâ eknan. Nâ nannâ kânok.

39 Nângâ. Wâke nâinjâ oknjangi den kambân sâmap. Oi diim mem nâi nâi oknjangi lepaujâ gemap. Oi wâke zorânjâ mân birângangâm kom mem nâi nâi oknjangâmap.

40 Oi arâpkâ molibigât dâzângua zen molinâ sâm kwaknjâ bire.”

41 Sâi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “O, a kâmut nângâm pâlâtânzizij buj, narâk dabutâ zen sot ândim âkom diizingâm ândibat?”

42 Sâmjâ a zo itâ sâm dukuip, “Nângâ diim ga.” Sâi Yesugâren diim âim tatne wâkenjâ oknjangi hânân gei um gulip op zeip. Oi Yesunâ wâke den dukui ari katop zo âlip oi ibânjâ pindip.

43 Oi a ambân zen Anutugât imbanjâ zo eknjâ âiwap parâwe.

*Mumbapkât den sapsun zingip.
(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Oi a zinjâ Yesu kut nâi oip, zorat âiwap pam zine Yesu sot arâp ziinjik tap itâ sâm dâzângoip,

44 “Den zi dâzângua nângânek. A bonnjâ nâ a zengât bitzijan zâibat.”

45 Yatâ sâm dâzângoi arâp zen den zo nângâm topnjâ mân nângâwe. Den zorat topnjâ nângâbegât pâkekoip. Oi Yesu mâsikânam nângâm kwaknjâ birâwe.

A sâtnjâ ândiândigât den.

(Mt 18:1-5; Mk 9:33-40)

⁴⁶ Yesugât arâpnjâ zengât osetziņan a nâiņjâ a sâtnjâ ândibap, zorat sâm âraguwe.

⁴⁷ Âragune Yesuņjâ nângânângâziņjâ ek nângâm katep mâik nâi diim ga gootņan pâi tâi itâ sâm dâzângoip,

⁴⁸ “Nâiņjâ katep mâik itâ zo galem okņarņgâbap, zo ko nâ kore otnibap. Kore otnibap, zorâņjâ sângonnogip, zo yatik kore okņarņgâbap. Oi zengâren gâbâ a nâi giginja op ândibap, zo ko Anutuņjâ zâkkât a patâ sâbap.”

⁴⁹ Sâi Yohaneņjâ itâ dukuip, “Patâ, nen a nâiņjâ gâgât kot sâm wâke molei iksen. Oi zâk nen sot mân ândeipkât kwâkârņangen.”

⁵⁰ Sâi Yesuņjâ sâip, “Mân kwâkârņangâbi. Nepziņjâ mân kândanbapņjâ ko buku op betziņan mimbap.”

Samaria a ziņjâ Yesu mirâ anġân kârâņangâwe.

⁵¹ Yesu sumbemân puriksâbam narâk mâte oi Yerusalem kamân âibam kâtigem arip.

⁵² Âibamņjâ arâpnjâ nâmbutņjâ sângonzângoip kândom âiwe. Kândom âimņjâ Samaria a zengât kamân nâin takâmņjâ Yesugât mirâ nâin muyagibigât dâzângowe.

⁵³ Yesu zâk Yerusalem kamân âibap, yatâ nângâm mirâ anġân kârâwe.

⁵⁴ Mirâ anġân kârâne Yakobo sot Yohane, zet zo nângâm Yesu mäsikâm säwet, “Kembu gâ nângâna sâitâ sumbemân gâbâ kârâp gei ziņgesibap.”

⁵⁵ Yatâ sâitâ Yesuņjâ puriksâm kwâkâzikip.

⁵⁶ Oi kamân zo birâm kamân nâin âiwe.

Yesu molim ândiândiņangât den.

(Mt 8:19-22)

⁵⁷ Oi âine a nâiņjâ muyageziņgâm Yesu itâ sâm dukuip, “Gâ zoren mo zoren âibâ sâna moligibat.”

⁵⁸ Sâi Yesuņjâ itâ sâm dukuip, “Wâu ulin, zen denziņan ândime. Nii zuu, zen hângotziņan zime. Ka a bonņjâ, nâ ko isen korem zo buņ ândiman.”

⁵⁹ Oi Yesuņjâ a nâi muyagem itâ sâm dukuip, “Gâ ga molini.” Sâi a zorâņ itâ sâm dukuip, “Kembu, nângâna âi ibânâ hangum gâbat.”

⁶⁰ Sâi Yesuņjâ itâ sâm dukuip, “Birânanâdâ mumuņandâ ziņņok hanagonek. Gâ ko âimņjâ Anutu um topņan ândiândiņ, zorat den sâna laņ kârâbap.”

⁶¹ A nâiņjâ ko Yesu itâ sâm dukuip, “Kembu, nâ moligibatkât otnigap. Gâ nângâna puriksâm âim torerâpnâ kândâtziņ kelikņjâ gâbat.”

⁶² Sâi Yesuņjâ itâ dukuip, “A nâi kamân nâi âibamņjâ mâtâbân âim um zagât op

puriksâm kândâtņan ikpap, a yatâ zorâņ Anutu um topņan bagibagiņ, zorat dâp buņjâ.”

10

Arâp donbep sinġi âlip dâzângobigât sângonzângoip.

¹ Narâk zorat kwâkņan Yesuņjâ arâp 70 gâsum sâlâpzângom nep diņ sâm ziņgip. Oi zikņjâ kamân zo âibat sâip, zoren a zagât zagât sângonzângoip.

² Oi itâ sâm dâzângoip, “Kâlamân kut nâi nâi bonņjâ donbep, ka nep tuutuuj a bituk. Zorat zen nep mariņangât sâne nep a muyageziņgi nepņan âibi. Nebân âim bonņjâ kwâkâm mimbi.

³ Zen âim itâ nângâbi. Râma gwamuņjâ zen wâu ulin zengât oserân mân sângonzângua âibe. Yata zo laņ zen sângonzânguan.

⁴ Zen irâ kipâke sot kât mân mem âibi. Oi mâtâbân âim a muyageziņgâm zen sot kin den mân upi.

⁵ Mirâ nâin zâinam mâirâp itâ sâm dâzângobi, “Mirâ umņan lumbenġa zim-bap.”

⁶ Sânetâ mirâ zoren a nâi lumbenġagât sinġi ândei lumbenġa dinziņangât bonņjâ zâkkâren muyagem zimbap. Buņ oi ko lumbenġa dinziņjâ, zorat bonņjâ ziņņan âburibap.

⁷ Mirâ zâibi, zoren tâtat mâme utne nalem ziņgâne nimbi. Nep a zen nep sângânņjâ minetâ dâp upap. Mirâ laņ mân zâibi.

⁸ Kamân nâin âinetâ buku otziņgâm nalem ziņgâne nimbi.

⁹ Zoren a ambân sisi mâsekiņjoot kubikziņgâm kamân mâirâp itâ sâm dâzângobi, ‘Anutu um topņan ândiândiņ mâte otziņgap.’

¹⁰ Ka kamân nâin takâne ziņgit mân nângânângâ utne kamân sombemân kin itâ sâm dâzângobi.

¹¹ ‘Kinniņan zengât gwapgwap taap, zo laņ gâbareindâ zemziņgâbap. Zorat topņjâ itâ nângânek. Anutu um topņan tâtatņjâ mâte otziņgi bire.’

¹² Zorat sa nângânek. Gâtâm den kubikkubik narâkņan Sodom kamân mâirâp, zen hâuņjâ mem gei kwap otziņgâbap. Ka kamân zorat mâirâp, zen hâuņjâ mem zâi kwap otziņgâbap.

¹³ Yei, Koraziņ kamân mâirâp, zen sâknam yâmbât nângâbi. Yei, Besaida kamân mâirâp, nep patâ zengâren muyagem, zo yatâ Tiro Sidoņ zengâren muyagei sâi ko mârûm âigirâp patâ op umziņ melânbe.

¹⁴ Zorat ko den kubikkubik narâkņan Tiro Sidoņ a ambân, zen hâuņjâ mem gei kwap otziņgâbap. Ka Koraziņ sot Besaida

kamân mairâp, zen ko hâuñjâ mem zâi kwap otziñgâbap.

¹⁵ Oi Kapenaum kamân mairâp, zen dap upi? Zen sumbemân zâibi? Buñjâ. Zen simân geibi.”

¹⁶ Yâtâ sâmnjâ Yesunâ arâpnjâ itâ sârn dâzângoip, “Nâi zâk zengât den nânngâbapnâ nâgât den nânngâbap. Ka nâi zâk birâzingâbapnâ yatik birânibap. Oi nâi zâk nâ kândâtnom birânibapnâ sângonnogipnâ yatik kândâtkom birânangâbap.”

Arâpnjâ puriksâne Yesunâ Ibânâ mîpâseip.

¹⁷ Yesugât arâp 70, zen âburem gam sâtâre op Yesu den sinji okñangâwe. Itâ sârn dukuwe, “Gâgât korân sâindâ wâke sot kut nâi nâi, zinjâ dinninjâ lume.”

¹⁸ Yatâ sânetâ itâ sârn dâzângoip, “Satañ zâk sumbemân gâbâ hânpan yatâ gei koi egâwan.

¹⁹ Nânge. Zen mulum sot yanji sot Satañgât kut nâi nâi gakarâpnjâ, zo lânne mân tâmbetzângobapkat imbanjâ zingâwan.

²⁰ Oi wâkenjâ sâtziñ lume, zorat zen mân sâtâre upi. Ka kutziñjâ sumbemân kulemguï ziap, zorat sâtâre upi.”

²¹ Narâk zoren Tirik Kaapumnjâ Yesu okñangi sâtâre op den itâ sâip, “Ibânâ, sumbem sot hân mariñjâ, mîpâsegigan. Gâ a nânngânngâziñangât nânngâne patâ opmap, a yatâ zo ko dingâ mem tik kwatziñgâmat. Ka a umziñangât nânngânetâ katop opmap, zo ko dingâ sapsun zingâmat. Oi nâ zorat mîpâsegigan. Gâ yatâ muyagem âibap sârn kâtigein.”

²² Yatâ sâmnjâ itâ sârn dâzângoip, “Ibânandâ kut nâi nâi zo aksik nâgât bitnan pâip. A zen nanñjâ topnâ mân nânngâm kwâtâtime. Ibânâ, zâk zikñik nek topnâ nânngâmap. Oi yatik a zen Ibânangât topnâ mân nânngâm kwâtâtime. Nanñjâ ninak nânngâm kwâtâtiman. Oi nanñjâ nânjâ a nâmbutñjâ Ibanâ tirâpziñgua âlip nânngâbi.”

²³ Yatâ sâmnjâ Yesunâ arâpnjâ zengâren puriksâm itâ sârn dâzângoip, “Zen kut nâi nâi sen pup tuuga ikse, zorat umâlip nânngâbi.

²⁴ Nâ dâzânngua nânngânek. Propete a sânginjâ sot a kutâ donbep, zen kut nâi nâi ikse, zo ek nânngânam osiwe. Den sinji âlip zo nânngânam urâwe. Oi mân nânngâwe.”

*A nâinjâ kâsanjâ buku okñangip.
(Mt 22:35-40; Mk 12:28-31)*

²⁵ Kembugât gurumin den zorat galem a nâinjâ Yesu itâ mäsikip, “Patânâ, dap op ândiândi tâmbânangât sinji upat?”

²⁶ Sâi Yesunâ den hâuñjâ itâ mäsikip, “Kembugât gurumin denân dap yatâ zeï sâlâpkum nânngâmat?”

²⁷ Mäsiki sâip, “Gâ um dâpkâ sot imbanjâ sot nânngânngâgâ, zo Kembugâ Anutu hâlâluayâk pindâna zimnap. Oi gikangât otgimap, yatigâk a torenñjâ zengât otgibap. Den yatâ zo ziap.”

²⁸ Sâi Yesunâ dukuip, “Den âlip sat. Zorik lum ândiândi tâmbânangât sinji upan.”

²⁹ A zo a ambân mâteziñan zâiziñ upam opñjâ Yesu itâ mäsikip, “Oi nâingât yatâ buku okñangâbat?”

³⁰ Sâi Yesunâ den sinji nâi itâ okñangip, “A nâinjâ Yerusalem kamânân gâbâ Yeriko kamânân geibam mâtâbân arip. Ari ko a kâtik, kâmbu a, zen muyagem komñjâ hâmbânjâ sot kut nâi nâi gakânjâ beknjan mem birânangâne mâtâbân mumbam op zeip.

³¹ Zei tirik namâ galem a nâinjâ mâtâbân âi ekñjâ walâm arip.

³² Zâk ari ko tirik namâ galem zengât kore a nâi, Lewigât kâmut zengâren gokñjâ, zâknjâ yatik mâtâbân âim ek walâm arip.

³³ Oi Samaria hânân gokñjâ, a nâi mâtâbân âi ekñjâ umñjâ nânngip.

³⁴ Oi ekñjâ zâkkâren âim useñjâ kelâk sângon, wain too sanjon kâpeip. Oi donji kwâknjan pamñjâ diim âi lomba namin pamñjâ galem oip.

³⁵ Hanjsâi âibamnñjâ lomba namâ galem a kât pindâm itâ sâip, ‘Gâ a zi galem okñangâban. Kât gigan, zorat nânngâna mân dâp oi âburem gâbarân kât gibat.’”

³⁶ Yesunâ den sinji yatâ sârn sâip, “A karâmbut zo zengâren gâbâ nâi nânngâna a kuwe, zo buku okñangip?”

³⁷ Mäsiki sâip, “Galem okñangip, a zorân.” Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Gâ âim yatâ op ândiban.”

Maria sot Mata, zekât den sinji.

³⁸ Yesu sot arâpnjâ, zen âim kamân nâin takâne ambân nâi kutñjâ Mata, zâknjâ sâi Yesu mirin zariip.

³⁹ Oi Matagât gatñjâ nâi ândeip, kutñjâ Maria. Zâknjâ Kembugât kin topñan ge tâi den sinji âlip sâi nânngip.

⁴⁰ Matâ zâk nalem om kinñjâ itâ nânngip, “Nep patâ zeï gatnâ mân betnan miap.” Yatâ nânngâm Yesugâren âimñjâ sâip, “Kembu, gatnandâ birânigi ninak kore uan. Gâ dukuna ga betnan meik.”

⁴¹ Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Mata, Mata, gâ kut nâi nâingât nânngâm kwâkâm kinzat. Nânngâ. Kut nâi nâi bâbâlanjâ upan, zorânjâ dâpnjan. Maria zâk den sinji âlip nânngâm taap. Zâk mân sa birâbap.”

⁴² (-)

11

*Ninâugât Den.
(Mt 6:9-15; 7:7-11)*

¹ Yesu zâk hân nâin âim ninâu sâm tâi arâpnâ zengâren gâbâ a nâinjâ itâ sâip, “Kembu, Yohanenâ arâp ninâu kwâkâm zingip, zo yatik kwâkâm ninjâ.”

² Sâi Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Zen ninâu sânam itâ sâbi, ‘Ibâ, gâgât kutkâ hâlâlû zimbap. Gâ gamnjâ hân dâp um dap kembu otningâm ândimâmban.

³ Sirâm dâp nalem dâpniņan ninjâban.

⁴ Tosaniņ birâban. Neņgoot yatik a zengât tosaziņ birâmen, zorat. Top mâsimâsikâyân mân nâmbanban.’”

⁵ Yatâ sâmjâ itâ târokwap dâzângom sâip, “Zengâren gâbâ nâinjâ nâtik tânâniņan a bukuņâ konsâm dukubap, ‘Bukunâ, gâ nalem karâmbut ni.

⁶ Bukunâ nâinjâ nâgâren gâi nalem pindâbam kâruan.’”

⁷ Yatâ sâi mirâ mariņâ, zâk mirinâk tap sâbap, ‘Gâ wangât uman gwâlâ kwâtnigat? Mirâ mâtâp doonjudoonjup sot katep uman zie. Zorat ko nâ mân zaat nalem gibat.’”

⁸ Yesu zâk yatâ sâmjâ sâip, “Nâ sa nângânek. Mirâ mariņâ, zâk bukuņâ sâi mân nângâm uman zimbap, zo ko sâi âim âim ko zaatjâ kut nâi nâi sap, zo mem pindâbap.

⁹ Zorat nânjâ torenjâ nâi dâzângua nângânek. Zen Kembangâren ninâu sâne ma ko kut nâi nâi zingâbap. Zen kut nâi nâi kârûm ma ko muyagibi. Zen mirâ hângiyân kom kine ko mariņâ mirâ mâtâp mem pâmbap.

¹⁰ Nâi zâk ninâu sâi ma ko bonjâ pindâbap. Nâi zâk kârûm manâ manâ ko bonjâ muyagibap. Nâi zâk mirâ hângiyân kom kiri ko mariņâ mâtâp mem pâmbap.

¹¹ Zengâren gâbâ a nâinjâ nanjâ saru zuugât sâi mulum pindâbap?

¹² Mo kuruk keetjângât sâi yanji pindâbap? Zo bujâ. Zen a ambân bâliņâziņoot yatâ zorâņ murarâpziņ kut nâi nâi âlipjâ zingâme.

¹³ Ibâziņâ sumbemân walâwalânjandâ zen Tirik Kaapungât sânetâ walâm zingâbap.”

A ziņâ wâke molimoliņangât Yesu mâsikâwe.

(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)

¹⁴ A nâi wâkenjâ okņangji kopa oip. Oi Yesunâ wâke molei a zo den âlip sâip. Yatâ oi a ambân zinj ekņâ nângâne imbanjâ oip.

¹⁵ Ka a nâmbutjâ, zen zâkkât itâ sâwe, “Wâke zengât a kutâ Bezebulu, zâknjâ imbanjâ pindi wâke molizingâmap.”

¹⁶ Sâne nâmbutjâ ziņâ Yesu top likuliku kulem nâi tuubapkât nângâwe.

¹⁷ Oi zâknjâ umziņan ekņâ dâzângoip, “Hân nâin zoren kâmbam muyagem kamân dâp kâsa utne kamân zo kwamen zimbap.

Mirâ nâin a âmbân ândie, zen kâsa op kâsâpagone mirâziņ kwamen zimbap.

¹⁸ Sataņ sot arâpnâ agonetâ nepziņ dap op kâtigem zimbap? Zen nâgât itâ sâme, ‘Bezebulunâ mam okņangji wâke molizingâmap.’ Zorat san.

¹⁹ Zen nâgât itâ sâme, ‘Bezebulunâ mam okņangji wâke molizingâmap.’ Zorat mâsikâzinga sânek. Warâpziņâ zen ko nâinjâ imbanjâ zingji wâke molizingâme? Narâpziņâ zen sarâziņangât topjâ sâm muyagime.

²⁰ Nânjâ ko Anutugât imbanjandâ wâke molizingâman. Zorat ko Anutugât um topņan ândiândigât narâk, zo mâte otziņgi mân nângge.

²¹ A kâwaliņootjâ timbâ kâmbamjâ mem mirâ kamânnjâ galem op ândei hâlâluyâk zimbap.

²² Oi a kâwaliņâ patânjâ gamnjâ zâknjak kâtigem kom sikum kut nâi nâi bekņan memjâ kâsâpkubap.

²³ Nâi zâk nâ buku mân otnibapjâ kâsa otnibap. Nâi zâk nepnâ on galem mân upapņâ kândaņbap.

²⁴ Wâkenjâ ayân gâbâ takâm hân a mân ândiândiņan âim tâtatjâ kârûbap. Kârûm mân muyagemjâ sâbap, ‘Mirânâ birâm gâwan, zorenâk âburem dum âibâ.’

²⁵ Yatâ sâim âburem âi ikpap. A umņâ sangon kubikkubikjâ zimbap.

²⁶ Zo zei ekņâ a bukurâpnâ nâmburân zagât, zikņâ dâp yatâ bujâ, bâliņ kâtikjâ, zo diizingji ga a umņanâk zo tâtat mâme upi. Oi a zâk mârûm bâliņâ ândeiņjâ bet bâliņ op kwâtâtibap.”

²⁷ Den yatâ sâm kiri a oserân gâbâ ambân nâinjâ den kâtikjâ den sâm sâip, “Ambân nâi mingimjâ nam gigip, zâkkât nângga sâtâreņoot uap.”

²⁸ Sâi Yesunâ nângâm itâ sâip, “Ee. Ka nânjâ sa nângânek. A ambân Anutugât den nângâm lume, zengât nângga sâtâreņoot uap.”

*Kulemgât kâuk birâņangâne dâzângoip.
(Mt 12:38-42; Mk 8:12)*

²⁹ A ambân donjep, zen zâkkâren mindunetâ topkwap den itâ sâm dâzângoip, “A ambân narâk ziren ândie, zo nângânângâziņ bâliņâ oi top lâkulâkugât kulem iknam kâuk birâmê. Oi zen kulem nâi bujâ. Propete Yona, zâk Niniwe zengâren kulem oip, zo yatâ âsagei ikpi.

³⁰ Mârûmņan Yona zâk Niniwe a zen bâliņâziņ kândâtkom Anutu mâte okņanggâbigât girem den dâzângoip. A ambân narâk ziren ândie, zen yatâ upigât den dâzângoman. Nâ zengât kulem nâi op ândan.

³¹ Hân torengen mârûmņan ambân kutâ nâi ândei. Den kubikkubik narâkņan

ambân kutâ zorân zaatnâ a kâmut narâk ziren ândie, zengât bâlîñâziñâ sapsugi hâuñâ mimbi. Zo yen buñâ. Ambân zo Salomogâren gâbâ nângânângâ âlipñâ mimbat sâh hân torenge gâbâ gâip. Oi narâk ziren a nâi nâ ândian. Nâ Salomo wâlan. Ziñ wangât op nâgât den birâme.

³² Niniwe kamân mâirâpñâ, zen zo yatigâk den kubikkubik narâkñan zen zatnâ a kâmut zi zengât bâlîñâziñâ sapsune hâuñâ mimbi. Wangât, Niniwe kamân mâirâp, zen Yonagât den nângâm umziñ melânâwe, zorat. Oi narâk ziren a nâi nâ ândian, zirân Yona wâlan.

³³ Zen kêrâp sâum mân tik pame. Âmañ kâligen mân pam kwârakume. Zo buñâ. Âsakñâ zo tâtatñâ kwâkñan pane mirâ umñan âsakñâ âsagei a zen zâim ikpi.

³⁴ Singâ zo sâkkañgât âsakñâ. Singâ âlipñâ tâi ko sâkkâ zâk âsakñan tâpap. Ka singâ nâtâtik kêri ko sâkkâ nâtâtik muyagibap.

³⁵ Zorat ko zen galem oranjâm ândibi. Umziñan nâtâtik muyagebapât yatâ op ândibi.

³⁶ Zen um sâk nâtâtik buñâ. Âsakñik op nangâbabân hâlâlulayâk âsagem nangâbab. Kârâp âsakñandâ âsagemap yatâ.”

Singi âlip sâkñik mân lubi.

(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 20:45-47)

³⁷ Den zo sâh nangâm ândei Parisaio a nâiñâ naleh nimbapât sâi mirin zâim naleh niniñan tâip.

³⁸ Yesu zâk bikñâ mân sanjon zâi tâipkât Parisaio a zâk nângi mân dâp oip.

³⁹ Oi zorat Kembuñâ itâ dukuip, “Parisaio a zen hâkop sâkñik sanjonme. Umziñan ko on kâmbu sot bâlîñâ piksâm ziap.

⁴⁰ Zen a nângânângâziñ buñ. Dap nânge? Anutu zâk kut nâi nâi zorat sâkñâ muyageipñâ umñâ mân muyageip?

⁴¹ Zorat zen a kanpitâ zengât umziñ patâ zeï kut nâi nâi âlipñâ, zo mem zingâm umziñâ salekkubap.

⁴² Yei, Parisaio, zen dangât sot kângan, zomap, kut nâi nâi zo bâzagârân gâbâ kânok Kembugât singi sâh pame. Zorat torenñâ den târârakñâ sot Anutugât umziñ patâ nângânângâ, zo birâme. Nâi lumñâ nâi lubi. Zo yatâ upi.

⁴³ Yei, Parisaio, zen mâpâmâpâse namin a sâtnâ tapmeyân mâte tâtnat sâme. A ambân sombemân sâh âlip kwatniñgâbigât umziñ patâ kinmap.

⁴⁴ Yei, Parisaio, zen a hanzângowe kwak yatâ hibuk op zeï a zen mân ek kwâkñan âim game. Zen zo yatâ. Umziñan bâlîñâ kêrokñâ ziap. Oi a ambân ziñ sâkziñâ ikne âlip opmap.”

Propete a zângowe, zengât den.

⁴⁵ Yesu zâk den yatâ sâi Kembugât gurumin a nâiñâ sâtnan mem itâ sâip, “Patâ, gâ den yatâ sânanâ Kembugât gurumin a nengât den sâh bâlîñ kwatniñgat uap.”

⁴⁶ Yatâ sâi. Yesuñâ hâuñâ itâ mâburem dukuip, “Yei, Kembugât gurumin den zorat galem a, zen kut nâi nâi yâmbâtnâ a kwâkziñan pam ziñ bet bâsan ândime.

⁴⁷ Yei, Sâkurâpziñ zen Propete zângowe, zengât kwagân kât kâsaget mindune kiri neule mot tuume.

⁴⁸ Yatâ op sâkurâpziñ zengât nângâne âlip oi ziñâ zângowe, zo zengât kwagân neule mot tuume.

⁴⁹ Zorat Anutugât nângânângâyân den nâi itâ muyageip, ‘Nâ zengâren Propete sot Aposolo sângonzângua gine nâmbutñâ zângom molizingâm a nâmbutñâ zângone mumbi.’

⁵⁰ Oi zorat mârumñan a muyamuyagin narâkñan topkwap Propete zângone gilâmziñ geip, zorat tosa zo narâk zi ândie, zengâren mâkâbap.

⁵¹ Kâmbam zo mârumñan Abegâren gâbâ târokoi gam Sakaria, zâk tirik namin Kembugât singi naleh umñâ zo nangâmñan kuwe. Nâ perâkñak sa nângânek. Kâmbam zorat tosa a kâmut zi zengâren mâkâbap.

⁵² Kembugât gurumin a zen nângânângâ âlipkât mâtâp doonguwe. Mâtâp doongumñâ nanjo mem pâpan mem âiwe. Ziñak nanjogân mân bagiwe. Oi a ambân baginam utne mâtâp pake kwarâwe.”

⁵³ Den yatâ sâh ari Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen topkwap ândei ândim yatâ op den sâi kâitkum mâsikâm âiwe.

⁵⁴ Oi lâujan gâbâ den nâi nângâne bâlîñâ oi denân pânatkât ek galem op ândiwe.

12

Yesuñâ Parisaio a sarâziñangât girem dâzângoip.

(Mt 10:26-27)

¹ Oi a ambân donbep patâ Yesugâren mindum pâlatân kin kiyan lân lân urâwe. Yatâ op kine topkwap arâp den itâ sâh dâzângoip, “Zen Parisaio zengât arik bâlîñ zengâren âsagebapât kêrum ândibi. Sarâziñangât op san.

² Kut nâi nâi tik ziap, zo mân tik zimbap. Zo nâran mâbâlakñibap. Oi kut nâi nâi tik pâpanñâ, zo nâran kakigabap.

³ Nâtigân den tik sâme, zo gâtâm maayan âsagibap. Mirâ umñan halop den sâme, zo gâtâm sombem kabânjan sâh muyagibi.”

Yesuñâ kengât den dâzângoip.

(Mt 10:28-31)

⁴ “Bukurâpnâ, nâ itâ dâzângobâ. A sâkziñik zângobi, zengât mân kengât upi. Zen um dâpziñ mân tâmbetkubi.

⁵ Njâigât kenjât upi, zorat dâzângua nângânek. Zâk gomjâ kâbakjei simân geibangât imbanâ zemngangap, Anutu, zâkkât kenjât op ândibi.

⁶ Nii sâmbâlâle, zo sângân patâ bujâ. Kât kurinjâ mâiktârâ zagât pam bâtnâmbut mimban. Oi Anutu zâk zen pisuk patâ zingit nanggâmap.

⁷ Zâknâ a zengât kâukziy sâmotjâ aksik tenngâziy ek nângâm nanggâmap, zorat kenjât buj ândibi. Zen sâmbâlâle yatâ bujâ. Zen a. Anutu zâk umjandâ gâsuzingâmap.

⁸ Oi njâi dâzângua nângânek. Njâi zâk a ambân mâteziyan sâmb âlip kwatnimap, zo ko a bonjâ, nâ yatigâk Anutugât sumbem arâpnâ zengât mâteziyan sâmb âlip kwâknangâbat.

⁹ Oi njâi zâk a ambân mâteziyan kwâimbânibap, zo ko a bonjâ, nângoot yatigâk sumbem a mâteziyan kwâimbânangâbat.”

Kaapumgât den.

(Mt 12:32; 10:19-20)

¹⁰ “Njâi zâk a bonjâ nâ sâmb bâlij kwatnibap, zakkât bâlijâ zo âlip birâbirânâ. Ka njâi zâk Tirik Kaapum sâmb bâlij kwâknangâbat, zâkkât tosa zo Anutujâ mân birâbap.

¹¹ Gâtâm mâpâmâpâse namâziyan mo a kutâ zengâren diizingâm âine den toren dap sânat sâmb nângâ kwâkâ mân upi.

¹² Narâk zoren den sâbi, zo Tirik Kaapumjâ sapsun zingâbat.”

Kât sikumgât âknjâle mân upi.

¹³ A osetziyan gâbâ a njâinjâ Yesu itâ sâmb dukuip, “Patâ, âtânâ zâk ibânangât bet boi ziknjik mem ândiap, zorat gâ dukunandâ kâsâpkum torenjâ nâ nibap.”

¹⁴ Sâi Yesujâ itâ dukuip, “Njâinjâ nâ a sâtnjâ mo a kutâ nâbaripkât nâgâren ga sat?”

¹⁵ Yatâ sâmb den itâ târokwâip, “A nâmbutjâ kut njâi njâi patâ zemzingap, zo ko ândiandi bonjâ mân zingâbat. Yatâ opjâ umziy galem op ândibi. Zen kât sikumgât âknjâle mân op ândibi.”

¹⁶ Yatâ sâmnjâ den sumbuja njâi itâ dâzângoip, “Sikum a njâigât kâlamjan gom sambe patâ zemngangip.

¹⁷ Oi umjandâ itâ nângip, ‘Nâ dap upat? Kut njâi njâi donjep patâ zemnigap, zorat mirânâ mân kinzap.’

¹⁸ Yatâ nângâm sâip, ‘Itâ upat. Nâ nalemb silep kândanj njilip patâ tuumjâ zoren âi pa tâpap.

¹⁹ Gomsambe zemnigapkât mulunâk tâi narâk kârep om nem zâibat. Zorat sâtâre kwâknang ândibat.’

²⁰ Yata sâi Anutujâ itâ sâmb dukuip, ‘O, a nângânângâgâ bujâ, njâtik ziren

ândiândigâ bekan mimbat. Kut njâi njâi minduin, zo njâigât upap?’

²¹ Zorat sa nângânek. Njâi zâk yatik Anutugât mân nângânângâ op zikjâ singi sikum kut njâi njâi mindui tâknangâbat, zo ko Anutujâ zo yatik oknangâbat. Anutujâ a yatâ zo egi kanpitâ upap.”

Sâkkât kut njâi njâi, zorat mân nângâm kwâkâm ândibi.

(Mt 6:25-34)

²² Yesujâ arâpnâ itâ dâzângom sâip, “Zorat op dâzângobâ. Itâ mân sâbi, ‘Nen wan wan nem ândinat?’ Mo sâkziyngât itâ mân sâbi, ‘Nen wan wan mem ândinat?’

²³ Nalemjâ bon bujâ. Ândiândinjâ bonjâ. Sâk pakejâ bonjâ bujâ. Sâkziyandâ bonjâ.

²⁴ Zen nii zingit nângâbi. Zen nep mân kârâm kâmitme. Zen nalemb mân mindune tâpmap. Oi laj Anutujâ nalemb muyagem zingâmap. Zen ko nii yatâ bujâ. Zen a. Anutu, zâk umjandâ gâsuzingâmap.

²⁵ Zen ândiândiziyngât nângâm kwâkâm ko âlip ândine âi topjan subap?

²⁶ Zen kut njâi mâik, zo âlip mân galem upme, zorânâ wângât kut njâi njâi torenngâgât nângâm kwâkâ upme?

²⁷ Zen pâlinpâlingât neulenâ âsagemap, zo ek nângânek. Zâk hâmbâ nep mân tuumap. Oi sa nângânek. A kutâ Salomo, zâk sikum patâ sot neule âlip zemngangip. Ka zâk hâmbâ neulenoot zo yatâ mân mem ândeip.

²⁸ Oi neule âlip, zo hibukjan itârâj muyagei muka sâmbum pane kârâbân simbap. Anutujâ sâi neule âlipjâ muyagemap. Oi zengât sâk pake mot mân muyagem zingâbat sâme? Nângâm pâlâtâziziy bujâ, zen. Kembujâ ko âlip galem otzingâbat.

²⁹ Oi zen itâ mân nângâbi, ‘Nen wan wan nem ândinat?’ Nalemgât nângâ kwâkâ mân op ândibi.

³⁰ Um kâtik a ambân hân dâp, zen um nângânângâziziy zoren pane zemap. Zen ko yatâ mân upi. Ibâziyandâ wan wangât kwakse, zo ek nângâmap.

³¹ Anutu um topjan ândibi, zorat umziy pane zimap. Yatâ utneta sâkkât kut njâi njâi aksik zingâbat.

³² Râma gâkânâ, zen kenjât mân op ândibi. Ibâziyâ zâk um topjangât singi kwazingip.

³³ Zen kut njâi njâi zemzingap, zo a ambân kanpitâ zingâbi. Yatâ opjâ sumbemân sikum bonjâ, zinzinjâ, zo mimbi. Zoren kâmbu a ziy mân mimbi. Zoren wâsâsâj ziy mân tâmbetkubi.

³⁴ Kut njâi njâiziyâ zemabân, zoren yatik umziy pane zemap.”

Um wâgân ândiândigât den.

³⁵ “Zen petziñ lapnâ kârâpziñ sâune sei mambât ândibi.

³⁶ Kore a zen a kutâziñandâ hân kârebân gâbâ âburem gam hângiyân koi mâtâp mem pambigât mambât ândibi. Zen yatâ op ândibi.

³⁷ A kutâ, zâk âburem gâi kore arâpnâ um gwâlâ ândine muyageziñgâm zeñgât nânji sâtâreñoot upap. Nâ perâknâk dâzângobâ. Zâk nepkât pet lapnâ nalem tap nininjan zâmbari nalem nimbigât kore otziñgâbap.

³⁸ A kutâ, zâk nâtik tânâmñan mo hanjsâsâgât purikâsm gâi um wâgân ândine muyageziñgâbap, zo ko âlip upap.

³⁹ Zen itâ nângânek. Kamân nâigât a zen kâsa nâtik ziren takâbi, narâk zo yatâ nângâm um wâgânâk ândim kamânziñ galem upi.

⁴⁰ Oi a bonñâ nâ puriksâbatkât narâknâ mân nângâm ândie. Narâknâ mân nângâm tâtne gâbat, zorat mambâtnim um wâgân ândibi.”

*Kore a bâliñgât den.
(Mt 24:45-51)*

⁴¹ Yesu zâk den yatâ sâi Peteronjâ itâ sâm mâsikip, “Kembu, gâ den alotnâ zi niinjik mo ârândâñ niñangât sat?”

⁴² Mâsiki Kembujâ den sumbuñâ nâi itâ sâip, “A kutâ nâi zâk kore a gâkârâpnâ zeñgât galem a nâi pam itâ dukubap, ‘Nâ âi ândia galem otziñgâm ândim narâkñan nalem dâpziñanâk ziñgâm ândiban.’ Oi zâk dap ândei galem a nângânângânoot sot sât luluñoot sâsânâ?”

⁴³ Galem a zâk nep sâm pindâpindâñ, zo dâñâk galem oi patânandâ gâbap, galem a yatâ zorat nânji âlip upap.

⁴⁴ Nâ bonñâ sa nângânek. A kutâ zâknâ galem a zo patâ pam kut nâi nâi galem upapkât sâm pindâbap.

⁴⁵ Oi galem anj umñan itâ nângâbap, ‘Patânâ, zâk kârebân âimñâ kek mân gâbap.’ Yatâ nângâm kore a ambân zângom mem nâi nâi otziñgâbap. Otziñgâmnâ nalem om nem too kâtik nem um gulip op ândibap.

⁴⁶ A kutânâ gâbapkat mân nângâm gulip-malip ândibap oi a kutâ zo gam kom kâbakñei bâliñ mâme osetziñan âi ândibap.

⁴⁷ Kore a nâi zâk patânangât den nângâm diñâ kwâkâbap, patânâ zâk tâknâ lapitpap. Oi hâuñâ mem zâi kwap pindâbap.

⁴⁸ Oi nâi zâk patânangât den mân nângâm den kwâkâbap, zo zâk tâknâ lapitpap. Zo hâuñâ mem gei kwap pindâbâp. A nâi zâk kut nâi nâi yâmbâtnâ pindâpindâñ, zo bonñâ yâmbâtnjik muyagei dap upap. Oi nâi zâk nep patâ sâm pindipñâ nep patâ zo tuugi dap upap.”

*Yesunâ kârâp mem geip.
(Mt 10:34-36)*

⁴⁹ “Nâ hânân kârâp ua sem kut nâi nâi bâliñâ sem pitinjkubapkat gem gâwan.

⁵⁰ Too sangon niibi, zorat nângâm ândim umnâ yâmbâriap.

⁵¹ Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk lumbeñ muyagibapkat geip,’ Yatâ buñâ. Nâ kâmbam âbângubapkat gewan. Nâ kâsâpzângobatkat gem gâwan. Zen dinnangât op kâsâpagom ândibi.

⁵² Oi itârân topkwap itâ muyagibap. Mirâ nâigât a ambân bâtnâmbut, zen âbângum toren zagât toren karâmbut upi.

⁵³ Nannâ ibanâ, zet kâsâpagobabot. Oi mam bârat, zet kâsâpagobabot. Iran sibun, zet kâsâpagobabot.”

*Kembugât kulem ikpi.
(Mt 5:25-26; 16:1-4)*

⁵⁴ Yatâ sâmnâ a ambân aksik itâ sâm dâzângoip, “Mirâ sumunkoi zen itâ sâme, ‘Map gâbamap.’ Sâne map gâmap.

⁵⁵ Mirâ pitâyangâm zeï ekñâ sâme, ‘Maa upâmap.’ Sâne yatâ opmap.

⁵⁶ Sarâ a ambân, zen sumbemgât tobatñâ ekñâ nângâm. Ka zen nâgât topnâ mân nângâm kwâtâtime.

⁵⁷ Zen wangât mâtâp târârak sot gângonâ, zo mân kâsâpkum ek nângâme?

⁵⁸ Gâ buku nâi sot kâsâp op dinzikñâ zo kek kubikpabot. Yatâ mân otna kâsagandâ diñgâ top likuliku agâren sâi zâknâ nângâm kâwali arâpnâ sâi gâsum diigim tâk namin gâbanbi.

⁵⁹ Nâ perâknâk dâgobâ. Gâ yen mân gâban. Gâ zoren tap ko kâsagâ kât pindâna âkiyâk gâban.”

13

Umnij mân melânindâ Anutu kâbakñeiñgâbap.

¹ Narâk zoren a nâmbutñâ ziñâ Yesu den sinji itâ dukuwe, “Galilaia a nâmbutñâ, zen Anutugât sinji sâm makau kom unam utnetâ Pilatonâ sâi kâwali arâpnâ ziñâ zângom nanğawe. Zângone a gilâm sot makau gilâm, zo ârândâñ mâpotne giarip.”

² Den sinji yatâ dukune itâ mâsikâziñgip, “Zen dap nânge? Zeñgât tosanâ Galilaia a nâmbutñâ zeñgât tosa walip, zorat tosgât op tâmbetzângoip?

³ Yatâ buñâ. A nâmbutñâ zen toszaiñoorâk ândie. Zen umziñ mân melânbiyân yatigâk tâmbetagogi.

⁴ Yerusalem kamânân a kiin nâmburân karâmbut Siloam mirâ kârep patânâ kwâratzângoip. A kiin nâmburân karâmbut zo toszaiñandâ Yerusalem kamân mâirâp nâmbutñâ walâziñgip?

⁵ Yatâ buñâ. Nâmbutñâ zeñgât tosa ziap. Dâzângua nângânek. Zen umziñ mân melânbiyân yatigâk tâmbetagog kwâkâbi.”

⁶ Den zo sâm nangâm Yesuñâ den sumbunâ itâ sâip, “A nâinâ nepñan nak koset nâi kâmiri lâmbarip. Oi mariñâ zâk bonñangât âi kârumâip.

⁷ Yatâ opñâ nep galem a itâ dukum sâip, ‘Nângâ. Nâ nak zirat bonñâ kârum ândia kendon patâ karâmbut âkap. Nak zo bonñâ mân opmap, zorat ko kârâban. Wangât hângât kelâknâ yen mimbap?’

⁸ Yatâ sâi ko galem anâ itâ dukuip, ‘Patâ, gâ birâna kendon kânok zi kirik. Oi nânâ topñan hân kârâm pa pambâ.

⁹ Yatâ ua narâk nâin bonñâ âsagibap mo buñâ, zo iktat. Oi bon mân oi ek sâna kârâm pândat.’”

Yesuñâ kendonân ambân nâi kubigip.

¹⁰ Narâk nâin Yesuñâ mâpâmâpâse namin zâim den sinji âlip dâzângoip.

¹¹ Oi mâpâmâpâse namin zo ambân nâi tâip. Kendon patâ kiin nâmburân karâmbut umñan wâkenâ okñangi ândeip. Wâkenâ okñangi kândâtñâ pindiñsâm ândeip. Dap op winziksâm ândibap?

¹² Yesuñâ ambân zo ekñâ itâ dukuip, “Ambân gâ winziksânangât san.”

¹³ Yatâ sâmnâ bikñandâ kâukñan pâi kândât winziksâi Anutu mâpâseip.

¹⁴ Yesuñâ kendonân ambân zo kubigipkât mâpâmâpâse namâ galem anâ nânji bâlei kuk op sâip, “Nep mâme hilâm nâmburân kânok ziap. Zoren gane kubikziñgâbap.”

¹⁵ Yatâ sâi Yesuñâ itâ mâburem dukuip, “Sarâ a zen. Kendonân donji sot makâu gakârâpziñ too nimbigât diizingâm âime.

¹⁶ Ambân zi Abaramgât kiun. Satanjâ saagi kendon kiin nâmburân karâmbut yatâ op ândeip. Oi nânâ kendonân kubiksan, zo nângâne mân dâp uap?”

¹⁷ Yatâ sâi ko kâsa okñangâwênâ anjun urâwe. A ambân kâmut, zen ko kulem zorat umâlep patâ urâwe.

Kembugât den zo wakum keetñâ yatâ.

(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)

¹⁸ Yesu zâk den itâ târokwap dâzângoip, “Antugât sinji âlip zorat mâtâp, zo wanân dâpkwap sâbâ?

¹⁹ Zo wakum keetñâ yatâ. A nâinâ nepñan âi kendi kâmnâ takâm nak oip. Oi nii ziñâ gamñâ bârânñan pam tapme.”

²⁰ Oi itâ târokwap sâip, “Sinji âlipkât mâtâp, zo wanân dâpkwapâ?

²¹ Zâk sii dangât yatâ. Ambân nâinâ sii dangât nalemnân pam oi sei nalem naam donjep op nanjip.”

Sumbemân bagibaginangât den.

(Mt 7:13-14, 21-23)

²² Yesu zâk Yerusalem kamânân âibam âim kamân patâ sot kamân mâik mâigân sinji âlip dâzângom arip.

²³ Ari a nâinâ mâsikâm sâip, “Kembu, a bituktâ ziñâ sumbemân zâibi, mo dap?”

²⁴ Oi Yesuñâ den nâi itâ dâzângoip, “Mâtâp gâbâknjan bagibigât kâtigibi. Nâ dâzângua nângânek. A ambân donjep patâ, ziñâ mâtâp gâbâknjan baginam osibi.

²⁵ Mirâ mariñâ, nâ zaat hânji doongua hângiyân kom itâ sâbi, ‘Kembu, mâtâp mem pânân.’ Sâne itâ dâzângobat, ‘Nâ zen mân nângâziñgan. Zen waniñ gok?’

²⁶ Mâsikâziñga zen hâunâ itâ sâm dâtnobi, ‘Nen gâ sot ândim too nalem niwen. Oi kamâniñangât sombemân den sinji âlip sâna nângâwen.’

²⁷ Yatâ sâne itâ dâzângobat, ‘Dâzânguan zo, zen waniñ gok? Nâ mân nângâziñgan. Bâliñ mâme a, zen birâninek.’

²⁸ Oi Abaram, Isaka, Yakobo sot Propete nâmbunâ Anutugât um topñan ândinetâ ziñgitpi. Ka zen ko âknjan ândimñâ umbâlâ op isem ândibi.

²⁹ Oi hân mirâsinj takâtakñan sot geigeijnj sot hân toren toren, zobâ a ambân takâm Anutugât um topñan bagimñâ sii nalem patâ nem sâtâre op zimbi.

³⁰ Nângânek. A bet, zengâren gâbâ nâmbutñandâ kândom upi. A kândom, zengâren gâbâ nâmbutñandâ bet upi.”

Herodegât den.

³¹ Narâk zoren Parisaio a nâmbutñâ ziñ Yesugâren gam itâ sâm dukuwe, “Herodenâ gobat sapkât hân zi birâm âi.”

³² Sânetâ dâzângoip, “Zen âburem âim wâu ulin zo nâgât itâ sâm dukubi, ‘Nângâ. Nâ irâk sot muka wâke moliziñgâbat sot mâsek kubikziñgâbat. Hañsâi mâra nep tuuga âkâbap.’

³³ Itârânj, muka sot mâra mâtâp âibatkat sâsânâ. Yerusalem kamânânâk Propete zângome. Nâ zoren zaria nobi. Mân zaria sâi ko dap yatâ nobe?”

Yerusalem kamângât den girem dâzângoip.

(Mt 23:37-39)

³⁴ Yatâ sâm sâip, “O Yerusalem kamân marirâp, zen Propete zângome. Anutunâ kore a sângonzângoi zengâren gâne kâtñâ mem zângome. Kurukñâ gwamârâp gâbâreziñgâm abâtñandâ lâmbamzângomâp, yatigâk nânâ a ambân kâmut kinnâ topñan gâbâreziñgâbâ sa birânime.

³⁵ Nângânek. Mirâ kamânziñâ nânâ birâbat. Nâ sa nângânek. Zen dum mân nek ândim itâ sâm nikpi, Kembugât sâtkât gaap, zâk sâm âlip kwâknjanñân.”

14

Kendonân Yesunâ mâsek a nâi kubiknanjip.

¹ Yuda zengât kendon nâin Parisaio a zengât a sâtnâ nâinâ Yesu nalemgât diigi mirânan zarip. Oi a nâmbutnâ zen zâk sot nalem ninam dijangât dap sâbap sâm ek tarâwe.

² Oi a nâi kinj bik lâmbatlâmbat zoren zâi tâip.

³ Oi Yesunâ eknâ Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a mâsikâzingâm sâip. “Zen sânek. Kendonân a kubikku-biknâ, zo orotnâ mo mân orotnâ?”

⁴ Yatâ sâi hirinsâm kine Yesunâ a zo biknandâ gâsum kubiknanjâm sângongui arip.

⁵ Ari ko itâ dâzângoip, “Zengâren gâbâ a nâigât nannâ mo makau kendonân lamân giari birâne tâpap mo sâmbune kopgâbap?”

⁶ Yatâ dâzângoip den torennâ dukunam kwaknâ birâwe.

Zen sâk mâme mân upi.

⁷ A nalem ninam diizingi mirin zâiwe. Mirin zâim kian mâteyâk âi tatne Yesunâ zingitnâ itâ dâzângoip,

⁸ “Gâ a nâinâ sii nalem om sâi gamnâ kian mâteyâk mân tâpan. Gâ kian mâteyâk âi tâtnandâ a patâ nâi gâbap.

⁹ Gâi sii nalem marijâ itâ dâgobap. “Zo zâkkât tâtat. Gâ âmbi âi.’ Dâgogi a yennâ zengât kian kândâtjan âi tap anjun upan.

¹⁰ Nâinâ sâi gamnâ a giginâ zengât kianân tâpan. Tâtna sii nalem marijandâ geknâ itâ dâgobap, ‘Buku, gâ zâi kian mâteyâk tâtnan.’ Yatâ dâgogi a mâtezijan umâlep patâ nângâban.

¹¹ Nâi zâk umnâ mem ge kwap ândibap, zâk ko mem zaatzaatnâ. Ka nâi zâk sâk mâme op ândibap, zo ko mem ge kwâkwatnâ.”

¹² Yatâ sâmnâ a diigip, zo itâ târokwap dukui, “Gâ si nalem umbam buku, âtâ mun, torerâpkâ, kamârâpkâ mân diizingâban. Wangât, zengoot yatik narâk nâin diigim haujâ mâkâne âkâbap, zorat.

¹³ Itâ upan. Sii nalem ona sei a giginâ sot kinj bitziñ bâlij sot sen nâtâtik, a ambân yatâ zo diizingâban.

¹⁴ Yatâ otna zengoot haujâ mân mâkâne tosâzinâ yen zei a târâraknâ zaatpi, narâk zoren Anutuñâ haujâ gibap.”

Sii nalem patâgât den sumbuñâ.

(Mt 22:1-14)

¹⁵ Sâi nalem ârândârj nem tarâwe, zengâren gâbâ a nâinâ itâ sâip, “Nâi zâk Anutugât um topnan nalem nimbap, zâkkât nânga sâtârenjoot upap.”

¹⁶ Sâi Yesunâ den sinji nâi itâ dukui, “A patâ nâi sii nalem oip.

¹⁷ Sii nalem uunâ narâk mâte oi kore a nâi sângongoi âi a zen zop kânjan sâsânâ, zo itâ dâzângoip, ‘Nalem mârum om kâtânj tuugen. Ganek.’

¹⁸ Sâm dâzângoip zen kut nâi nâiyân tâbi sâm birâm tarâwe. Oi nâi zâk sâip, ‘Nâ han nâi kwâlâwan, zo ikpam âibâman. Zorat gâ patâgâ dukuna nângi mân bâlij upap.’

¹⁹ Nâi zâk sâip, ‘Nâ makau bâzagât sângân mewan, zo âi zingitpâman. Zorat patâgâ dukuna nângi mân bâlij upap.’

²⁰ Nâi zâk sâip, ‘Nâ ambân mewangât mân gâbat.’

²¹ Yatâ sâne kore a âburem âi patânâ dukui nângâm kuk op itâ dukum sângongui, ‘Gâ kamânân mâtâp patin sot mâik mâigân âim a ambân zo yatâ zo diizingâna ganek.’

²² Sâi kore a zâk yatâ opnâ patânâ dukum sâip, ‘Patâ, gâ den sat, zo lugan. Oi mirâ zo mân pikse.’ Dukui patânâ itâ dukui,

²³ ‘Gâ dum âi kamân âkjan mâtâbân hibukjan âi gâsum diizingâna ga mirânan piksâbi.

²⁴ Nâ itâ dâzângua nângânek. A kâdom zo dâzângowan, zen mânâk nimbi.’”

Yesu molimolinanjât den.

(Mt 10:37-38)

²⁵ A ambân kâmut patâ Yesu molim âine puriksâm itâ dâzângoip,

²⁶ “Nâi zâk nâgâren ga ândibâ sâm ibâ mamujâ sot ambin murarânâ sot âtâ munjâ ponânâ sot ândiândinâ, zen mân birâzingâbam upap, zâk nâgât a mân op ândibap.

²⁷ Nâi zâk ziknâ poru naknâ mân lum nâgât mâtâp lânjap, zâk nâgât a mân op ândibap.

²⁸ Zengâren gâbâ a nâi mirâ tuubamjâ sângânâ sâlâpkum kubik tuubap mo mân tuubap, zorat topnâ ek nângâbap.

²⁹ Oi yatâ mân opnâ kegâk mirânâ tandâ pâi giari kâtnâ kârum birâbap. Biri ko a ambân zinâ eknâ girânjanjâbi.

³⁰ Zen itâ sâbi, ‘A zi âsak op mirâ patâ tuubam op tandâ kwânângâm biri kinzap.’

³¹ A kutâ nâinâ a kutâ nâi kumbamjâ kegâk mân âibap. Zâk itâ nângâm kwâkâbap, ‘Nen a bituk ândienñâ ândi a donjap ândie. Zen âlip zângonat mo buñâ?’

³² Zinanjât nângi gigin oi kâsa kârebân tatne kâwali a nâmbutnâ sângonzângoip zen âi lumbenanjât den sâne lumben op ândibi.

³³ Oi yatik zengâren gâbâ nâinâ kut nâi nâinâ zo mân birâmjâ dabân nâgât a op ândibap? Zâk nâgât mân upap.”

³⁴ Yatâ sâmnâ den sumbuñâ nâi itâ sâip, “Sii zo naamnâ. Ka siigât naamnâ buñ oi ko dap oindâ naamnâ dum upap? Zo buñâ.

³⁵ Sii bâliñâ zo yatâ mo yatâ orotjâ, zo mân ziap. Zo yen lum pâindâ âibap. A nâi zâk kindapņootjâ den zi nângâbap.”

15

Râma galem agât den sinji.
(Mt 18:12-14)

¹ Kât mimiñâ a sot bâliñ mâme a, zen Yesugâren den sinji âlip nângânam mindumarâwe.

² Oi Parisaio a sot Kembangât gurumin den zorat galem a, zen zorat nângâne bâliñ oi Yesugât itâ sâwe, “A zâk bâliñ mâme a zen sot tap nalem nemap. Man orotjâ zo opmap.”

³ Yatâ sâne Yesujâ den sumbuñâ nâi itâ sâam dâzângoip.

⁴ “Zengâren gâbâ a nâigât râma 1 handeret ândibi. Oi zengâren gâbâ kânoktâ âi buñ oi birâbap? Zo yatâ buñâ. Kâmut patâ 99 zo birâziñgâm buñ upap, zo kârubap.

⁵ Kârum ma muyagem umâlip op âkom âibap.

⁶ Âim bukurâp sot kamârâp dâzângom sâbap, ‘Sâtâre utnâ. Râmanâ buñ oip, zo muyagian.’

⁷ Nâ dâzângua nângânek. Zo yatigâk a 99 zen târârakjâ ândine sumbemân sâtâre patâ muyagibap. Ka bâliñ mâme a kânokjâ umñâ melâñi zâkkât op sumbemân sâtâre patâ welâm yâmbâtñik muyagibap.”

⁸ Yatâ sâmjâ den nâi itâ târokwap sâip, “Dap nânge? Ambân nâinjâ kât bâzagât mem ândibap. Mem ândei kât kânok gei buñ oi birâbap? Buñâ. Zâk kârâp sâumñâ mirâ pitâm kârum ma muyagibap.

⁹ Kârum muyagemñâ ambân bukurâpñâ, kamârâpñâ zângonsâi gane itâ dâzângobap, ‘Kâtnâ buñ oip, zo muyagian, gât ko sâtâre utnâ.’

¹⁰ Zorat sa nângânek. Zo yatik bâliñ mâme a mo ambân kânok umñâ melâñi Anutugât sumbem arâp zen sâtâre upme.”

A katep nâi tâmbetagobam oip.

¹¹ Yesujâ den sinji nâi itâ sâam dâzângoip, “A nâi nanzatjâ zagât ândiwet.

¹² Nan kwakjandâ ibânâ itâ dukuip, ‘Ibâ, gâ kât sot sikum nâgât sinji sâin, zo mem ni.’ Yatâ sâi kât sot sikum kâsâpkumñâ munñâ pindâm âtânangât sinji pâi tâip.

¹³ Oi bet katep zâk sirâm bituktâ ândim sikum sot kât zo aksik mem ba hân kârebân arip. Zoren âi lañ ândim bâliñ top top opñâ kât sot sikum zo zoren zingâm nanjip.

¹⁴ Kât sot sikum zo buñ oi ândim hân zoren pu patâ muyageip. Oi a zo dap upâ sâam kwagip.

¹⁵ Hân mariñâ nâi zâkkâren ari sâi hibukjan âi bâu galem ândeip.

¹⁶ A zen nalem angân kârânangâne yen tap tepnangât opñâ bâu zengât nalem nimbam oip.

¹⁷ Yatâ opñâ nângânangânâ pâronsâi itâ nângip, ‘Ibânangât nep a kâmut, zen nalem nem âkon op ândine nanñâ nâ zi tepkât mumbâman.

¹⁸⁻¹⁹ Zorat nâ kamânan âim ibânangâren takâm itâ sâam dukubat, Ibânâ nâ bâliñ mâme a. Tosanandâ sumbemân sot gâgâren ziap, gât ko nâgât nangâ mân sâna ândibat. Yen sâna gâgât nep a op ândibat.’

²⁰ Yatâ sâam ibânangâren arip. Ari ibânandâ kârebân gâbâ ekñâ umñâ nângâm sârârák kârâm âi lum mângarip.

²¹ Mângari itâ dukuip, ‘Ibânâ nâ bâliñâ mia tosanandâ sumbemân sot gâgâren ziap, gât ko nâgât nangâ dum mân sâna ândibat.’

²² Yatâ sâi ibânandâ kore a itâ dâzângom sângonzângoip, ‘Kek âi hâmbâ âlipñâ sot donet sot kipâke mem ga pindânek.

²³ Oi makau gwamñâ patâ diim gam kom une nem sâtâre utnat.

²⁴ Nannâ zâk moibân gâbâ zaatsap. Zâk buñ oibân gâbâ muyagem gaap.’ Yatâ sâi sâtâre topkwap urâwe.

²⁵ Oi nan kunñâ zâk nebân ândiepnâ puriksâmñâ kamân nanjâmñan ga kin kep kwamit nângip.

²⁶ Zâknâ sâi kore a nâi gâi mäsikâmñâ sâip, ‘Kep zo top dapkât?’

²⁷ Oi zâknâ sâip, ‘Mungâ gaap. Gaapkât ibâgandâ sâi makau gwam patâ kom uen.’

²⁸ Yatâ dukui nan kunñâ zâk kuk opñâ kamânân man bageip. Ibânandâ nângâm kamân ginjan geim um lumben den dukuip.

²⁹ Yatâ dukui mân nângânangâ op kin itâ dukuip, ‘Nângat. Nâ kendon patâ donjep kore otgim ândim sâtkâ luman. Yatâ ândia gâ nonij gwamñâ mân nina nâ sot bukurâpnâ nen kom om nem sâtâre urâwen.

³⁰ Ka bet katepkâ, zâk laj ambân zen sot ândim kât sikumgâ tâmbetkum gulipkum nanjip. Zâk yatâ zorâñ âburem gâi sânanandâ makau gwam patâ kom nie.’

³¹ Sâi ibânandâ itâ dukuip, ‘Nannâ, gâ narâk dâp nâ sot ândim gamatñâ kut nâi nâi nâgâren ziap, zo gâgât sinji op nanjap.

³² Ka mungâ ko moipñâ zaatsap. Oi zâk buñ oipñâ dum muyagiap, zorat ko sâtâre oindâ dâp upap.’”

16

Kât galem a bâliñangât den.

¹ Yesujâ arâpñâ den sinji nâi itâ sâam dâzângoip, “Sikum a patâ nâigât kât sikum galem a nâi ândeip. A zorat itâ sâne patâñâ nângip, ‘Galem a, zâk mem gulipkuap.’

² Yatâ sâne sâi gâi dukuip, 'Nâ gâgât den sâne nânğan. Gâ yatâ zorânâ dum zagâtñâ mân galem ândiban. Ekapká mem gâna kât sikumgât topñâ ikpâ.'

³ Sâi galem a zo umñan itâ sâip, 'Galem a nep zo betnan mei dap upat? Nâ imbanñâ buñâ. Nep kârâm kâmitpatkât âkon uan. Nâ kanpitâ ândibatkât âkon uan. (Wangât, Yuda zengâren a kanpitâ zen ândim olet-zingâmarâwe, zorat op sâip.)

⁴ Irabot nânğan. Patânâ molinigi a patânangât sikum tosa miwe, zengâren âi buku ua sâne zengât mirin ândibat.'

⁵ Yatâ sâi patânangât tosa miwe, kânok kânok zângonsâi gawe. Oi zâknâ a ñâi mâsikâm sâip, 'Patânangât tosa gâgâren dabutâ ziap?'

⁶ Mâsiki zâknâ sâip, 'Kelâk âmanñan pâpanñâ 1 handeret.' Sâi itâ sâi dukuip, 'Ekap zi mem 50 kulemgu.'

⁷ A yatâ sâimñâ a ñâi mâsiki, 'Patânangât tosa gâgâren dabutâ ziap?' Sâi itâ sâip, 'Sibit keetñâ 1 handeret.' Sâi itâ dukuip, 'Ekap zi mem 80 kulemgu.'

⁸ Yatâ oi patânâ nânğanñâ galem a bâliñâ zorat nânğanangâ, zo nânği imbanñâ oi sâi âlip kwâkñangip." Yesuñâ yatâ sâimñâ târokwap itâ sâi dâzângoip, "Um kâtik a, zen kut ñâi ñâi utnam nânğanangâziñ patâ zeï upme. Sumbengât sinji a, zen yatâ zo mân zemziñgap.

⁹ Zorat dâzângua nânğanek. Zen zo yatik hângât kât sikum bâliñâ zi a zen ziñgâne buku otziñgâbi. Yatâ utne gâtâm hângât sikum buñ oi narâk patin, zen âlip sumbem kamânân ândibigât sâsânâ. Oi sumbem kamânân ândiandinñ âlip ândibi."

Kut ñâi ñâi bonñâ sot yennâ, zorat den.

¹⁰ A ñâi zâk kut ñâi ñâi yennâ dânbân galem upap, zâknâ kut ñâi ñâi bonñâ patâ zo âlip galem upap. Nâi zâk kut ñâi ñâi yennâ mem gulipkubap. Zâknâ yatik bonñâ mem gulipkubap.

¹¹ Zen hângât kât sikum dân mân galem upi, zo ko dap yatâ kut ñâi ñâi bonñâ ziñgâbap?

¹² A zengât kut ñâi ñâi giwe, zo dân mân galem otna gikâ sinji zo dap yatâ gibap?

¹³ Kore a ñâiñâ a patâ zagât zekât kore âlip mân upap. Zâk ñâigât umñâ kiri ñâi eknâ âkon upap. Zen yatigâk Anutugât nep sot sikumgât nep, zo dap yatâ mâtakâzikâm mem ândibi?"

Yesuñâ Parisaio a girem dâzângoip.

¹⁴ Yesuñâ den zo sâi Parisaio a zen kât sikumgât âknâle zeipkât dinñâ kândâtkom girânawe.

¹⁵ Utne itâ dâzângoip, "Zen a zengât mâteziñan nen a târârakñâ sâme. Ka Anutuñâ ko umziñangât topñâ eknap. A ziñâ

kut ñâi ikne âlip opmap, zo ko Anutuñâ egi bâliñ opmap.

¹⁶ Kembugât gurumin den sot Propete zengât den zem gam Yohanegâren gâip. Zorat kwâkñan Anutu um topñan ândiandinñ, zorat den sinji âlip, zo âsagem lanñ kârâm ariap. A ambân den sinji zo nânğan baginam kâtigime.

¹⁷ Hân sot sumbem, zet buñ utâ sâi buñ upabot. Ka Kembugât gurumin den zo mân buñ upap.

¹⁸ A ñâi, zâk ambin birâm ñâi mimbap, zâk târotârozik mânngât tosa patâ mimbap. A ñâi, zâk ambân birâbirânñ zo mimbap, zâk yatigâk tosa patâ mimbap."

A patâgât den.

¹⁹ "Sikum a patâ ñâi ândeip. Zâk hâmbânâ neule âlip sângân zâizâin zo mem ândeip. Oi sirâmñâ sirâmñâ sii nalem âlipñâ zo nem sâtâre op ândeip.

²⁰ Oi a kanpitâ ñâi ândeip, kutñâ Lasaro. Zâkkât sâknâ zo useyâk. Zâknâ patâgât mirâ mâtâp bagibagiñan zemâip.

²¹ Zâk a patâgât mirin gâbâ nalem buputñâ gâi nimbapkât nânğan ândeip. Sâknam nânğan zem tâi wâu ziñâ gam useñâ nâmbâlapkumarâwe.

²² A kanpitâ zo yatâ op ândimñâ moip. Oi Anutugât sumbem a, ziñâ ge diim zâi Abaramgât um topñan pane ândeip. Bet sikum a zo moi hanguwe.

²³ Zâk simân gei sâknam patâ nânğan ândim sinñ pâi zari Lasaro zâk Abaram um topñan tâi egip.

²⁴ Eknâ konsâm sâip, 'O Abaram sâkunâ, neknâ umgâ bâliñ oi Lasaro sângonguna sâlâpñandâ tooin pam sâmbum gem nâmbâlamnan pâi sânduksâik. Na ziren kârâbân sâknam patâ nânğan ândian.'

²⁵ Sâi Abaramñâ itâ dukuip, 'Katepnâ, nânğan. Gâ hânân âknâle kwâkñan ândein, zo mârur âkip. Oi Lazaro zâk umbâlâ ândeip, zo mârur âkip. Zâk zorat umâlebân ândiap. Ka gâ ko sâknam kwâkñan ândiat.

²⁶ Osetniñan sim patâ kinzap, gât ko zibâ zengâren dap op giñi? Oi zengâren gâbâ zi dap op koggabi?"

²⁷ Sikum a patâ, zâk itâ sâip, 'Ibânâ, ñâi dâgoga nânğanî.

²⁸ Ândi nâgât kamânân murâpnâ bâtnâmbut ândie. Zen sâknam kamân ziren gabegât Lasaro sângonguna âim girem den dâzângebap.'

²⁹ Sâi Abaramñâ sâip, 'Buñâ. Mose sot Propete, zengât den girem ziap, zo nânğanî.'

³⁰ Sâi ko sâip, 'Ibânâ Abaram, yatâ buñâ. Zengât den nânğan umziñ mân melânbi. Ka a ñâiñâ mumuñan gâbâ zaat sâi ko umziñ melânbe.'

³¹ Sâi itâ sâm dukuip, "Zen Mose sot Propete zengât den birâmeyân mumujan gâbâ nâinjâ zaat ai dâzângoi yatik birâbi."

17

Bâlijanğât nep mân tuubi.
(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

¹ Yesunâ arâpnâ den itâ sâm dâzânğoi, "Bâlijanğât nep tuutuuj, zo muyagibap. Dap yen zimbap? Ka a nâi zâk bâlijanğât nepnâ tuubap, yei, zâk dap upap?"

² Nâi zâk a giginâ nâi oknangi bâlijanğap, zo ko tosa yâmbât mimbap. Mârumjan kât sumun yâmbât patâ gânduujan saamjâ saruyâm giari sâi ko zo bâbâlanğ opap. Zen galem orangâm ândibi.

³ Bukugâ nâi bâlijanğ oi kubikjanğâban. Otna umjâ melânji tosanâ birâban.

⁴ Oi sirâm kânogân tosa nâmburân zagât muyagem sâp nâmburân zagât gam sapsuubap, 'Buku yatâ otgim umnâ bâlijanğ uap,' Zâk yatâ sâi tosanâ birâban."

Nângâm pâlâtânğât den.

⁵ Aposolo zen Kembu itâ sâm dukuwe, "Gâ nângâm pâlâtânğinjâ târokwap nîngâban."

⁶ Sâne Kembunâ itâ dâzânğoi, "Nângâm pâlâtânğinjâ bonnjâ mâiktârâ, mundo keetjâ yatâ, zemziñgi wakum nak ândi, zo sâmbuyangâm saruyân gei kinbapkât dukune sâtziñ lubap."

Anâ Kembugât nep tuum tâpâkumen.

⁷ Yatâ sâmnâ itâ sâip, "Zengâren gâbâ a nâi, zâkkât kore anâ nep tuum ândim mo râma galem ândim nâtiksisâisâi gâi itâ dukubap? 'Gâ mirin zâi tâtna nalem om gibâ.'"

⁸ Yatâ bunâ. Itâ dukubap, 'Gâ sângum kâu lapnâ nalemnâ om pâna nia gikâ bet om nimban.'

⁹ Nep a zo nep sâm pindip, zo tuugi nângi âkip. Dabân sâm âlip kwâkjanğâbap?

¹⁰ Zengât topziñ yatâ ziap. Zen Anutuñâ nep sâm ziñgip, zo op nângâm itâ sâbi. 'Nen kore a kwakmak. Nep sâm niñgip, zorigâk tuumen.'

Yesunâ a kubikziñgi âi mân nângâwe.

¹¹ Yesunâ Yerusalem kamânân âibam Galilaia sot Samaria osetzikjanğ arip.

¹² Kamân nâin zari sâk bâlâ a bâzagât ziñâ ekjâ âkjanâk kin den sâm itâ sâwe,

¹³ "O patâ Yesu, nenğât umgâ bâlijanğ oik."

¹⁴ Sâne ziñgitjâ itâ dâzânğoi, "Zen âim sâkziñâ tirik namâ galem a tirâpziñgone ikpi." Sâi zen âim tatne useziñ sogei sâkziñ âlip oip.

¹⁵ Oi zengâren gâbâ a kânokjâ usejâ sogei ekjâ puriksâm gâip. Puriksâm den kâtik sâm Anutu mâpâseip.

¹⁶ Zâknâ Yesu kiñ topjan gei zem tap sâiwap sâip. A zo Samaria hânân gokjâ.

¹⁷ Yesunâ itâ sâip, "A bâzagât kubikziñjanğ. Nâmbutnâ a nâmburân kimembut âlip ue, zo ikâ?"

¹⁸ Zengâren gâbâ a nâi âburem gam Anutuğâren sâiwap mân se? Birâm âine gâ kamân nâin gokjandâ gikik gaat?"

¹⁹ Yatâ sâm Samaria a zo itâ dukuip, "Gâ nângâm pâlâtânğjanğât âlip uat, gât ko zaat âi."

Yesu takâbapkât den.

(Mt 24:23-28, 37-41)

²⁰⁻²¹ Parisaio a, zen Yesu mäsikâm sâwe, "Anutu um topjan tâtatnâ, narâk ikâ zoren muyagibap?" Sâne itâ sâm dâzânğoi, "Anutuğât um topjan tâtatnâ, zo senjâ mân igikjâ, gât ko itâ mân sâbi, 'Ziren âsagiap mo ândiren âsagiap.' Nângânek. Anutu um topjan tâtatnâ, zo osetziñjanğ âsagem ziap."

²² Yesunâ arâpnâ itâ dâzânğoi, "Gâtâm narâk nâin, zoren a bonnjâ âsagibatkât narâknâ iknam upi. Zo mân ikpi.

²³ Narâk zoren a nâmbutnandâ sâbi, 'O, ziren nenğâren âsagiap. Hân ândiren zengâren âsagiap.' Yatâ sânetâ mân âibi. Oi nângâne mân bon upap.

²⁴ Hânpân zâk hân muruk toren toren âsagem nângâmap, zo yatik a bonnjâ nâgât narâknân âsagei a aksik niñpi.

²⁵ Kândom ko a narâk ziren ândie, zen a bonnjâ nâ kândâtnone sâknâm patâ nângâbat.

²⁶ Noa ândeip, narâk zoren kut nâi nâi urâwe, zo yatik a bonnjâ nâgât narâk zo mâte oi yatâ upi.

²⁷ Noa ândeip, narâk zoren a zen sii nalem sot too kâtik nem seronğ kwap ândiwe. Ambân angâgwanğâ urâwe. Yatâ op mân nângâm ândine Noa sot narâpnâ zen wanğâyân zâine too uurup takâm gwâkâziñgip.

²⁸ Loti ândeip, narâk zoren yatik urâwe. Nalem sot too kâtik nem seronğ kwap ândiwe. Kut nâi nâi angâgwanğâ urâwe. Nep kârâm kâmit mirâ nep tuuwe.

²⁹ Yatâ op ândine Lotinjâ Sodom kamân birâm ari narâk zoren sumbemân gâbâ kârâp sot kât kârâpnâ sot sumbem tipnâ gem gâi kamân zoren a ambân buj op nângâwe.

³⁰ A bonnjâ nâñâ âsagibat, narâk zoren a yatik upi.

³¹ Narâk zoren a nâi sombemân tâpapnâ sikum mimbapkât mirin mân zâibap. Nâi zâk nebân ândibapnâ zâk kamânân mân âburibap.

³² Zen Loti âmbinnjanğât den siñgi nângâbi.

³³ Njâi zâk ândiândiñâ angân kâri gulipagobap. Njâi zâk ândiândiñâ biri muyageñangâbap.

³⁴ Nâ dâzângua nângânek. Njâtik zoren a zagât, zet mirâ njâin uman zeitâ njâi mem, njâi birâbat.

³⁵ Ambân zagât, zet nalemem sobem tâitâ njâi gâsum, njâi birâbat.

³⁶ (A zagât nebân kiritâ njâi mem, njâi birâbat.)”

³⁷ Yesu zâk den zo sâm nanji arâpñâ zinjâ mäsikâm säwe, “Kembu, ikâ zoren âsagibap?” Sâne itâ dâzângoip, “Bâu mo zuu kârokñâ njâi zei zoren nü keñ zinjâ ninam mindume.”

18

Top likuliku agât den sinji.

¹ Yesugât a, zen umziñ mân âkon op narâk dâp ninâu sâm ândibigât Yesuñâ den sinji itâ sâm dâzângoip,

² “Kamân njâin top likuliku a njâi ândeip. Zâk Anutu sot a mân hurat kwâtzingip.

³ Oi kamân zorenâk ambân malâ njâi ândeip. Zâk narâk dâp a sâtñangâren âim itâ dukumâip, ‘Gâ betnan mem kâsanâ nekât den kubikpan.’

⁴ A sâtñâ zâk malâ zâkkât den birâmâip. Ândimñâ umñandâ itâ säip, ‘Nâ Anutu mo a hurat mân kwâtzingâman.

⁵ Ka malâ zâk narâk dâp sâm gâmapkât bekñan mimbâ. Bekñan mân mia säi ko âsâbâñ nâgâren gâi sâknâ âkon opap.’”

⁶ Kembu zâk den zo sâm nangâm säip, “A sâtñâ bâliñandâ den säip, zo nângâm kwâtâtibi.

⁷ Anutugât a ambân gakârâpñâ, zen njâtik sirâm dâp konsâm ninâu säme, zo mâkâzingâbap.

⁸ Zâk mân ândeï kârep oi kegâk betziñan mimbap. A bonñâ nâñâ gâtâm âburem gam hânân a ambân nângâm pâlâtânziñoot muyageziñgâbat mo buñâ? Zorat umziñ galem op ândibi.”

Parisaio a sot kât mimiñâ ninâu säwet.

⁹ A nâmbutñâ, zen ândiândizijangât nângâne târârak oi a toren zengât nângâne mân dâp opmap. A yatâ zo, zengât den sumbuñâ njâi itâ säip,

¹⁰ “A zagât, zet Anutu mâpäsiram tirik namîn zâiwet. Njâi zâk Parisaio, njâi ko kât mimiñâ a njâi.

¹¹ Parisaio a zâk kin zikñangât nâñgi zari ninâu itâ säip, ‘O Anutu, a nâmbutñâ zen kâmbam kume. Kâmbu upme. Bâliñâ top top upme. Nâ zen yatâ buñâ. Kât mimiñâ a ândiren zi itâ buñâ. Oi nâ zorat säiwap dâgogan.

¹² Sirâm nâmburân zagât zorat umñan sirâm zagât nalemem birâm zorat kendon ândiman. Oi kut njâi njâi memñâ bâzagârân

gâbâ kânok zo gâgât sinji sâm pâman.’ Yatâ sâm ninâu säip.

¹³ Kât mimiñâ anjâ ko tutukuñan kin anjan op pindiñsâm kin itâ sâm ninâu säip, ‘O Anutu, nâ bâliñ mâme a. Nâ a bâliñâ zorat gâ mân birânbân.’ Zâk yatâ sâm ninâu säip.”

¹⁴ Yesuñâ yatâ sâmñâ itâ säip, “Nângânek. Kât mimiñâ a zâk Anutuñâ tosanjâ biri mirâñan arip. Ka Parisaio zâk tosanjâ zemñangip. Njâi zâk zikñangât nâñgi zari Anutuñâ kâbakñejangâbap. Njâi zâk zikñangât nâñgi gigin oi Anutuñâ mem zaatñangâbap.”

Yesuñâ katep mäsop minziñgip.

(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)

¹⁵ Ambân zinj murarâpziñ diizingâm Yesugâren âim bikñâ gâsuziñgâbapkât sâne arâpñandâ zingitñâ keñgât minziñgâwe.

¹⁶ Yatâ utne Yesuñâ arâpñâ zângonsâi gane itâ dâzângoip, “Zen birâne katep mâik zen nâgâren ganek. Mân pâke kwatnek. Zi yatâ zo, zen Anutu um topñangât sinji kwatziñgâzingân.

¹⁷ A ambân zinj umziñ diim gei katep yatâ upi, zen Anutu um topñan ândiândigât sinji upi. Ka njâi zâk katep yatâ mân upap, zâk mân bagibap.”

Sikum a njâiñâ Yesugâren gâip.

(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)

¹⁸ Oi sikum a njâiñâ Yesu mäsikâm säip, “Patâ âlipñâ, nâ dap op ândiândi tâmbânangât sinji upat?”

¹⁹ Sâi Yesuñâ säip, “Nâgât âlipñâ wangât nonsat? Âlip marinâ Anutu kânok.

²⁰ Oi gâ Kembugât gurumin den nângâmat. Zo itâ. Ap ambin, zet mân birâyangâbabot. Gâ kâmbam mân kumban. Gâ kâmbu mân upan. Gâ bukugangât sârân sâsân mân sâban. Ibâ mamgâ hurat kwatzikâm sâtzik luban.”

²¹ Sâi sikum a zâk itâ säip, “Zo katepnan gâbik topkwap op gâwan. Njâi mân bira ziap.”

²² Sâi Yesuñâ den zo nângâm itâ sâm dukui, “Kânok birâna ziap, zo upan. Gâ kut njâi njâi tatgigap, zo aksik pam kât mem a kanpitâ zingâban. Yatâ op sumbemân sikumgoot upan. Oi ga nâ sot pâlâtân op moliniban.”

²³ Yatâ dukui a zo sikum patâ zemñangipkât umñâ bâliñ oip.

²⁴ Yatâ oi Yesuñâ ekñâ itâ säip, “A kât sikum patâñâ Anutu um topñan bâginam kwakpi.

²⁵ Bâu patâ kamele, zâk kuup mâtâpñan bagibap, zo yâmbâtñâ. Ka a sikumñootñâ Anutugât um topñan bagibagin, zo yâmbâtñâ walâwalân.”

²⁶ Sâi nângâm kirâwe, zen itâ sâmbâsikâwe, “Zo yatâ zorâj dap yatâ sumbemân baginat?”

²⁷ Sâne Yesunâ itâ sâmbâdzângoip, “Anjâ kut nâi nâi utnam kwakme, zo Anutuñjâ mâtâpnâ âlip muyagemap.”

²⁸ Sâi Peteronâ itâ dukuip, “Nen kut nâi nâiniñjâ aksik kândâtkom gâ moligiwen.”

²⁹⁻³⁰ Sâi Yesunâ itâ dâzângoip, “Nâ perâknjak dâzângobâ. Zengâren gâbâ nâi zâk Anutu um topñan ândiândinangât opñâ kamânñjâ mo ambâ murarâpnâ mo âtâ murâpnâ, mo ibâ mamzatñjâ kândâtzangobap, zo ko narâk ziren hâuñjâ donjebep mimbap. Oi narâk patin ândiândi tâmbânâ mimbap.”

Yesu zâk mumbapkât sinji dâzângoip.

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

³¹ Yesu zâk arâpnâ sâi gane itâ sâmbâdzângoip, “Nâjge. Nen Yerusalem kamânân zâinamen. Oi Propete a, zen a bonñjâ nâgât den kulemguwe, zorat bonñjâ âsagibap.

³² Nâ um kâtik a zengât bitziñan zaria den sâmbâsinnan gem sâmbâbliñ kwatnim sâknan tâpkubi.

³³ Oi inzutñjâ lapitnim none mumbat. Mom sirâm karâmbut tapñjâ mumuñan gâbâ zaatpat.”

³⁴ Yesunâ yatâ sâmbâ dzângoip zen kwagâwe. Den zo topñâ mân nângâm, nângâne kwakmak oip.

Yesunâ Yeriko kamânân a sen nâtâtik nâi kubigip.

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

³⁵ Yesu zâk âim Yeriko kamân mâte oip. Oi matâp ginñan a sen nâtâtik nâi nalem sot kât, zorat oletziñgâm tâip.

³⁶ A kâmut patâ zen mâtâp zoren âine kinziñ kwamit nângâm mâsikâziñji sâwe,

³⁷ “Yesu, Nasarete gokñjâ gaap.”

³⁸ Sâne nângâmñjâ den kâtikñjâ sâmbâsâip, “Yesu, gâ Dawidigât kiun, nâgât umgâ bâliñ oik.”

³⁹ Yatâ sâi a kândom âiwe, ziñâ den hirînsâm tâpâpkât dukuwe. Oi zâknjâ den zo nângâm tâtâlim den kâtikñjâ den sâip, “Gâ Dawidigât kuinñjâ, nâgât umgâ bâliñ oik.”

⁴⁰ Sâi Yesunâ nângâm mâtâbân kinñjâ sâip, “Zen nâgâren diim ganek.” Sâi sâne sen nâtâtikñjâ zâkkâren gâi mâsikâm sâip,

⁴¹ “Nâ dap otgibatkât sat?” Sâi sen nâtâtikñjâ sâip, “Nâ sinnâ âlip upâpkât nângan.”

⁴² Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Sinjâ mânângârik. Nângâm pâlâtân kwatnigat, zorat âlipkâ uat.”

⁴³ Sâi zorenâk sinjâ egip. Oi Yesu molim âimñjâ ekñjâ Anutu mâtâpâseip. A ambân ziñâ zo ekñjâ Anutu mâtâpâsiwe.

19

Sakaioğât den sinji.

¹ Yesu zâk Yeriko kamân bagim âim tâip.

² Kamân zoren a nâi ândeip, kutñjâ Sakaio. Zâk kât mimin a zengât a sâtñjâ. Oi sikum mot donjebep zemñangip.

³ A zorâj Yesu ikpamñjâ okñangip. Oi zâk a pânkânok, gât ko a ambân mindune osetziñan kin Yesu ikpam kwagip.

⁴ Yatâ op sârârâk kârâm âi a walâziñgâm Yesu ikpam wakum nak kwâknjan zâi tâip. Yesu zâk mâtâp zorik gem âibam oip.

⁵ Oi Yesu zâk nak zorat topñan âi sinjâ pâi zari ekñjâ itâ dukuip, “Sakaio, gâ kek gem ga. Nâ itârâj gâgât mirin ga tâpat.”

⁶ Sâi yatigâk gem gam umâlip opñâ Yesu diim mirânjan arip.

⁷ Oi a zen zo ekñjâ nângâm bâliñ kwap sâwe, “Zâk wangât bâliñ mâme a zirat mirin zâi taap? Zâk mân orotñjâ uap.”

⁸ Oi Sakaioñjâ kin Kembu itâ dukuip, “Kembu nângâ. Kât sikumnâ kâsâpkum torenñjâ a kanpitâ zingâbat. Oi a nâmbutñjâ kât walâm betziñan mewan, zo yatik nâñjâ hâuñjâ mem zâi pam walâm zingâbat.”

⁹ Sâi ko Yesunâ arâpnâ itâ sâmbâ dzângoip, “A zi Abaramgât kiunñjâ. Zâk sot ambin murarânâ, zen itârâj sumbengât sinji ue.

¹⁰ A bonñjâ nâ a tâmbetagoagoñan gâbâ kubikziñgâbam gem gâwan. Kubikziñga sumbengât sinji upi.”

A kât zingâziñgânangât den sumbuñjâ.

(Mt 25:14-30)

¹¹ Yesu sot arâpnâ, zen âim Yerusalem kamân goot goot utne a ambân Yesu moliwe, ziñ itâ sâwe. “Anutu um topñan ândiândigât narâknjâ mâte uap.”

¹² Sâne zorat Yesunâ den sumbuñjâ itâ sâmbâ dzângoip, “A patâ nâiñjâ hân kârebân âim kot patâ mem kamânân âburibat sâmbâ arip.

¹³ Âibam kore arâp bâzagât minduziñgâm kât ekap kânok kânok ziñgip. Zingâm itâ dâzângoip, “Zen kât ekap zi mem nep tunetâ lañ kâri gâbat.”

¹⁴ Dâzângoip ari kamân zorat mâirâpnâ, zen zâkkât âkonziñgipkât kore a sâponkune âimñjâ a kutâ patâgâren âim itâ dukuwe, ‘Mân kembu otñingâbapkât nângan.’

¹⁵ A patâ zo ari ko a kutâ zâk lañ hân galem sâmbâ pindi âbureip. Âburem gamñjâ kore a kât ziñgip, zo gabi sâi mindum gawe. Ganetâ itâ mâsikâziñgip, ‘Kât zingâwan, zo mem nepñjâ tune dabutâ âsagiap?’

¹⁶ Sâi a nâiñjâ gamñjâ sâip, ‘Patâ, kât ekap kânok nigin, zorâj târokwap bâzagât âsagiap.’

¹⁷ Sâi patânâ itâ dukuip, ‘Gâ âlip uat. Gâ kore a âlipñjâ, gât ko kamân bâzagât zengât galem a op ândiban.’

¹⁸ Yatâ sâi kore a nâinjâ gam sâip, 'Patâ, kât ekap nigin, zo mem neppjâ tuuga bâtnâmbut âsagiap.'

¹⁹ Sâi itâ dukuip, 'Âlipnjâ. Gâ kamân bâtnâmbut zengât galem a op ândiban.'

²⁰ Sâi kore a nâinjâ gamnjâ sâip. 'Kât ekap nigin, zo hâmbânâ kâpim pa ziap.

²¹ Nâ gâgât topkâ itâ nângan. Gâ a bâlinjâ. Gâ kut nâi nâi mân tuum a nâmbutnjâ zinj tuune muyagei mimbatkât sâmat. Gâ gikak nep mân kârâm kâmitmat. Nâmbutjandâ tuune bon mimbatkât sâmat. Zorat gâgât kengât op kâtkâ dânjâk pa taap.'

²² Sâi patânjâ itâ sâm dukuip, 'Kore a bâlinjâ gâ. Gikak den sat, zo mâburem dâgobâ. Gâ nâgât itâ nângâmat. Nâ a bâlinjâ. Ninak kut nâi nâi mân muyagem meman. Oi ninak nep mân kârâm kâmitnjâ nâmbutjandâ kârâm kâmitne bon oi nimbatkât sâman.

²³ Gâ topnâ yatâ nângâm kât giwan, zo kât a zinjâna neppjâ tuune âburem ga târokwap membam.'

²⁴ Sâmjâ a kirâwe, zo itâ dâzângoip, 'Zen kât ekap pindâwan, zo beknjan mem bâzagât mem ândiap, zâk pindânek.'

²⁵ Oi zinjâ sâwe, 'Zâk bâzagât mem ândiap, zo ka.'

²⁶ Sâne sâip, 'Nâ dâzângua nângânek. Nâi zâk kut nâi pinda mem ândei târokwâknjanâbat. Oi nâi zâk kut nâi pinda mân mem ândei, zo beknjan mia yen ândibap.

²⁷ Kâ kâsarâpnâ zi mân galemnângobap sâwe, zo minzingâm gamnjâ mâtenanâk zângom nanjânek.'

Yesu zâk donji kwâknjan Yerusalem kamânân zarip.

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Yo 12:12-19)

²⁸ Yesu zâk den sâm kwâkâm Yerusalem kamân zâibam zarip. Oi kândom otzingâm zarip.

²⁹ Âimnjâ Oliwa bâknjan âim Betepage sot Betania kamân mâte otzingip. Oi arâp zengâren gâbâ a zagât sângonzâkom itâ sâip,

³⁰ "Kamân nâmbutken, zoren arit. Âimnjâ donji sigan tâgân saane kinzap, zo muyag-ibabot. Zo anjâ kwâknjan mân tâtatnjâ, zo unaknjâ. Oi zo olañ diim gâit.

³¹ Olañitâ a nâinjâ wangât miabot sâi itâ dukubabot, 'Kembuninjângâren nep muyagei zirat sap.'

³² Sâi azatnjâ zet sâip dâp âi muyagiwet.

³³ Donji olañ kiritâ mâirâpnandâ mâsikâzikâwe, "Wangât olañsâbot?"

³⁴ Sâne ziknjâ sâwet, "Kembunjâ nep muyagei zirat sap."

³⁵ Yatâ sâm Yesugâren diim aritâ hâmbâzinjâ donji kwâkan pamnjâ Yesu aline donji kwâknjan zâi tâip.

³⁶ Zâim ari hâmbâzinjâ mâtâbân lângat âiwe.

³⁷ Oliwa bâknjan gâbâ giari a ambân kâmut gâknjâ, zen kulem top top tuugi igâwe, zorat sâtâre op kep mem Anutu sâm âlip kwâknjanjâwe.

³⁸ Oi itâ sâwe, "Oe, a kutâniñâ zâk Kembugât sâtkât gaap. Zâk sâm âlip kwâknjanjâgâm sâna. Oe, u sumbemân Anutu sâm âlip kwâknjanjâgânat. Sumbemân lumbenjâ zimbap."

³⁹ Sâm âine Parisaio a nâmbutjandâ a osetzjan kin itâ dukuwe, "Patâ, arâpkâ sâna birânek."

⁴⁰ Sâne sâip, "Nâ dâzângua nângânek. Zen hirinsâne sâi ko kât zinj den sâm mâpâsenibe."

Yesujâ Yerusalem kamângât iseip.

⁴¹ Yesu zâk âimnjâ Yerusalem kamân mâteyâk ek kin umbâla op iseip.

⁴² Isemnjâ Yerusalem mâirâp zengât itâ sâip, "Lumbenjâ ândim sâi ek nângâbe? Sinzinjâ bâpsâsâñ, gât ko mân ek nânge.

⁴³ Gâtâm narâk nâin kâsâzinjâ gamnjâ kamânzinjâ doornjâgum ândine kwakpi.

⁴⁴ Mirâ kamânzinjâ kom kindinjâkandâ tuum zinjâ sot murarâpzinjâ zângom mem nâi nâi otzingâne mirâ kamân kwamen zimbap. Wangât, Kembuzinjâ nâ zengâren ga mân nek nângâwe, zorat kut nâi nâi zo muyagezinjâgabap."

Yesujâ tirik namâ hâlâlu sâip.

(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Yo 2:13-22)

⁴⁵ Den zo sâm nanjâm tirik namin zarip. Zari kut nâi nâi anjâgwanjâ op kine itâ sâm molizingip,

⁴⁶ "Namâ zirat Kembugât den kulem nâi ziap,

'Namânâ zi ninau namâ upap.'

Ka zen ko utnetâ kâmbu a zengât kât ki yatâ uap."

⁴⁷ Sirâmjâ sirâmjâ Yesujâ tirik namin zâim den sinji âlip dâzângom ândei. Oi tirik namâ gâlem a sot pârâpzinjâ, zen kune buñ upapkât den sâm kâtâñ urâwe.

⁴⁸ Yatâ sâne a ambân yenjâ, zen aksik Yesugât diñ nângâne imbanjâ opmâip, zorat patârâpzinjâ zengâren kwagâwe.

20

Yesu sot a sâtñâ, zen den âraguwe.

(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)

¹ Narâk nâin Yesujâ tirik namin a den sinji âlip dâzângom kiri tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin a sot galem a, zen itâ dukuwe,

² "Gâ dâtnângo. Nâigât sâtkât kut nâi nâi zo opmat? Nâinjâ yatâ upan sâm gigipkât opmat?"

³ Sâne Yesunâ dâzângoip, “Nângoot den nâi mäsikâziŋga dâtnonek.

⁴ Yohane too sanjon nep tuugip, zo nâigât sâtkât tuugip? Anutugât sâtkât mo agât sâtkât?”

⁵ Yatâ sâi zen ziŋak itâ âraguwe, “Nen Anutugât sâtkât tuugip sâindâ sâbap, “Zen wangât diŋâ mân luwe?”

⁶ Mo agât sâtkât tuugip sâindâ a ziŋâ kâtnjâ nângobi. Zen Yohanegât nângâne propete bonjâ opmâip, zorat.”

⁷ Zorat opnjâ Yesu itâ dukuwe, “Nen Yohanegât topnjâ mân nângen.”

⁸ Sâne itâ dâzângoip, “Zo sâne sâi ko nângoot nâigât satkât opman, zo dâzângobam. Ka zen mân se, zorat mân dâzângobat.”

Waiŋ nep galem a bâliŋâ.

(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

⁹ Yesunâ a ambân den sumbuŋâ nâi itâ sâm dâzângoip, “A nâiŋâ waiŋ tâk nep kârâm kâmirip. Kâmitnjâ galem a zâmban hân kârebân âi ândeip.

¹⁰ Oi bonjâ mimiŋ narâknâ mâte oi kore a nâi bonjâ nâmbut mimbakât sângongui arip. Âi taki galem a ziŋâ kom molinetâ bet bâsanj gâip.

¹¹ Âburei marijandâ dum kore a nâi sângongui arip. Sângongui ari yatigâk kom moline bet bâsanj âbureip.

¹² Oi marijandâ dum kore a nâi sângongui arip. Ari yatigâk kom eksâne âbureip.

¹³ Yatâ utnetâ waiŋ kâlam marijandâ sâip, “Zi dap upat?” Marijandâ nanjâ nâi ândeip, zo zikŋâ nanjâ kânok. Oi umjâ zâkkâren kinmâip. Marijandâ itâ sâip, ‘Nâ itâ upat. Nâ nannâ zi sângongua ari ek âlip hurat kwâkŋanjabî.’

¹⁴ Oi galem a zen nannâ ekŋâ âragwârâgu op sâwe, “Zâknâ zi gâtâm kâlam marijâ upap, zorat ko koindâ kâlam zi nenjât siŋgi upap.”

¹⁵ Yatâ sâmjâ mem kâbakjem âi kune moip. Yatâ utne kâlam marijâ zâk dap yatâ otziŋgâbap?

¹⁶ Nânge. Zâknâ ga galem a zângoip mune kâlamjan galem a uŋakŋâ zâmbanbap.” Yesunâ yatâ sâi a ambân zen nângâm itâ sâwe, “Oponj, zo nenjâren zo yatâ mân âsagibap.”

¹⁷ Sâne Yesunâ ziŋgitnjâ sâip, “Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, zo topnjâ dapkât?

‘Mîrâ tuutuuj a, zen kunkun nâi ekŋâ âkon op birâwe. Kembuŋâ kunkun zorânj mem namin kwânângip.

¹⁸ A nâi zâk kunkun zorânj komnjâ sâknâ tâmbetkubap. Oi kunkun zorânj a nâi kwâkŋan kumbap, zo ko kom kwândâlibap.’”

¹⁹ Yatâ sâi Kembugât gurumin den zorat galem a sot tirik namâ galem a patâ, zen sirâm zorenâk gâsunam urâwe. Oi a ambân zenjât kenjât op birâwe. Zen itâ nângâwe, “Yesunâ den sumbuŋâ sâip, zo nenjât op sâip.”

²⁰ A patâ, zen Yesu gâsum kumbigât a sângonzângone tik ek molim ândiwe. A zo ziŋâ târârak holi yatâ ândim Yesu denjâ sâknâk sâm diim a kutâgâren âi pânâam urâwe.

²¹ Den sâm mäsikâ okŋanjam sâwe, “Patâ, nen gâgât topkâ nângâmen. Gâ den târârak dâtnangomat. Oi patâ walâziŋgâm den mân sâmat. Oi Anutugât mâtâp ziap, zo bonjanâk sâm kusikŋan pâmat.

²² Zorat sâna nângânâ. Roma a kutâ patâ Sisa kât pindânat, zo orotnjâ mo mân orotnjâ?”

²³ Sâne Yesunâ sarâziŋanġât topnjâ nângâm sâip,

²⁴ “Zen kât nâi mem tirâpnone ikpâ. Zoren nâigât holi tobat ziap?” Sâi ziŋâ sâwe, “Roma a kutâ Sisagât holi tobat.”

²⁵ Yatâ sâne dâzângom sâip, “Sisagât siŋgi, zo Sisa pindâbi. Anutugât siŋgi, zo Anutu pindâbi.”

²⁶ Yatâ sâi zen diŋâ zo saanam a ambân mâteziŋan kwagâwe. Zorat den hâuŋâ mân sâm diŋâ mîpâsiwe.

Mom zaatzaatjanġât Yesu mäsikâwe.

(Mt 22:23-33; Mk 12:18-27)

²⁷ Zen âine Sadukaio a nâmbutnjâ zen Yesugâren gawe. A zo ziŋâ momnjâ zaatzaat, zo mân ziap sâmarâwe.

²⁸ A zo ziŋ gam Yesu itâ sâm mäsikâwe, “Patâ, Mose zâk den itâ sâm kulemguip, ‘A nâiŋâ ambân memnjâ katepnjâ mân âsagei ândim moi munjandâ malâ zo mei âtânjanġât siŋgi katep muyagibap.’

²⁹ Oi zorat sâindâ nângâ. Âtâ mun nâmburân zagât ândiwe. Oi âtâziŋ ambân mem kiun buj ândim moip.

³⁰ Moi munjandâ malâ zo mem yatik kiun buj ândim moip.

³¹ Moi munjâ nâiŋâ yatik malâ zo meip. Yatik yatik âtâ mun nâmburân zagât, zen ambân kânok zo mem kiurâpziŋ buj mom nângâwe.

³² Munetâ bet ambân malâziŋ zo moip.

³³ Oi a nâmburân zagât zen ambân kânok zo miwegât mumujan gâbâ zaatzaat narâkŋan ambân zo nâigât ambân upap?”

³⁴ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Hanân zi a ambân miyanġame.

³⁵ Narâk patin ko Anutuŋâ nângâziŋgi dâp oi ândiandi kâtikkât zaatpi, a ambân zen dum mân miyanġabi.

³⁶ Zen mumujan gâbâ zaatnjâ dum mân mumbi. Zen Anutugât nan bârarâp op Anutugât sumbem arâp yatâ op ândibi.

³⁷ Mumunjan gâbâ zaatpi, zo Mosenâ kârâp nak topnan âsagei egibân den zo sâmb muyageip. Zâk Kembugât den itâ sâmb kulemguip, "Zâk Abaram sot Isaka sot Yakobo zengât Anutu." Nâ zorat sa nângânek.

³⁸ Anutu zâk mom buñ urâwe, zengât Anutu buñâ. Zâk wâgân ândie, zengât Anutu. Anutunâ zengât nângi aksik patâ wâgân ândie."

³⁹ Yesu zâk yatâ sâmb dâzângoip Kembugât gurumin den zorat galem a nâmbutnjandâ sâwe, "Patâ gâ den sâna âlip uap."

⁴⁰ Yatâ sâi ko narâk zoren gâbâ zen dum mâsikânam kenngât op birâwe.

*Yesu zikjak Kristogât mâsikâzingip.
(Mt 22:41-46; Mk 12:35-37)*

⁴¹ Yesunâ itâ sâmb mâsikâzingip, "Kristo, zâk Dawidigât kiun sâme, zo dapkât?"

⁴² Dawidi zikjak Psalm ekabân den nâi itâ sâmb kulemguip,

'Kembu zâk nâgât kembu itâ sâmb dukuip.
⁴³ "Nâgât âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ minduzingga kinngângât kombân upi."

⁴⁴ Dawidinjâ Kristogât kembunâ sâip, zorân dap op kiunnjâ uap?"

Kembugât gurumin a, zengât den girem sâip.

⁴⁵ Oi a ambân mâteziyan arâpnâ itâ sâmb dâzângoip, "Kembugât gurumin a yatâ mân ândibi.

⁴⁶ Zen hâmbâ kêrep mem ândine a zinj sombemân muyagezingâm sâmb âlip kwatzingâbigât umziñ kinmap. Oi mâpâmâpâse namin sot nalem ninij namin a sâtnâ tâtarân tâtnat sâme.

⁴⁷ A yatâ zorân ambân malâ zengât mirâ kut nâi nâi lañ mime. Oi a ambân mâteziyan ninâu kêrep sâmb tosazinj kwârakume. A zo zen gâtâm tosazinjngât hâuñâ yambâtnâ mumbi."

21

Ambân malâ nâinjâ kâtnâ tirik namin pâip.

(Mk 12:41-44)

¹ Yesunâ sinâ pâi ari egi sikum a zinj Kembugât sinji kât pane giari egip.

² Oi ambân malâ kanpitâ nâi, zorân gam kât kuringâ zagât pai giari egip.

³ Yatâ oi Yesunâ ekñâ sâip, "Nâ perâkjak dâzângobâ. Ambân malâ kanpitâ, zâk kât paap, zorânâ walâzingap.

⁴ Sikum a zen mamñâ âmbi zeï ko nâmbutnjik pe. Oi ambân kanpitâ, zâk kâtnâ pam nanngâm yenâk ândiap."

Wesâk muyagibap.

(Mt 24:1-14; Mk 13:1-13)

⁵ A nâmbutnjâ zen tirik namâgât den itâ sâwe, "Kât neulenjoot âlipñâ tuune

hikpârâkñoot kirip." Zo ek sâmb kine Yesunâ dâzângoip.

⁶ "Narâk nâin kâsazinjâ gam namâ neulenjoot zi kândanje giligâlâksâm buñ op nanngâbap."

⁷ Oi zinjâ sâwe, "Patâ, sat, zo narâk ikâ zoren muyagibap? Narâk zo mâte oi wesâk dap dap yatâ muyagibap?"

⁸ Sâne Yesunâ itâ sâip, "Um gulip kwatzingâbegât gasâziñ kârâm ândibi. A donbepñâ gam itâ sâbi, 'Nâ Kristo. Bâlijan gâbâ mâkâzingâbapkat sâsân, zo nâ.' Nâmbutnjâ itâ sâbi, 'Narâkñâ mârumbi mâte uap.' Yatâ sâne a yatâ zo zengât den nângâne bonñâ buñ upap.

⁹ Oi kâmbamgât den sinji nângâm mân kenngât upi. Kut nâi nâi yatâ zo âsagibapkat sâsân. Oi yatâ muyagem zeï narâk kek mân âkâbap."

¹⁰ Yatâ sâmb sâip, "Hânñâ hânñâ, kâmutñâ kâmutñâ, zen kâsa op zimbi.

¹¹ Wâriñ patâ mimbab. Pu sot mâsek patâ muyagezingâbap. Oi sumbemân wesâk imbânâ muyagibap."

Den sinji âlipkât kâmbam muyagibap.

¹² "Yatâ mân âsagei zen gâsuzingâm zângom molizingâbi. Oi gâsâzângom mâpâmâpâse namin sot tâk namin zâmbânbi. Oi a kutâ sot a galem, zengâren diizingâm âibi. Zo nâgât kot mem ândiegât yatâ otzingâbi.

¹³ Oi narâk zoren nâgât topnâ, zo sapsum zingâbi.

¹⁴ A zengât mâteziyan kin den dap sânat sâmb mân nângâm kwâkâ upi.

¹⁵ Ninak den nângânângâ âlipñâ zingga kâsarâpziñâ zen dinziñâ nângâmñâ mân kumbi.

¹⁶ Oi zorik buñâ. Ibâ mam, âtâ mun, torerâp sot bukurâpziñâ, zinjâ sâne gâsuzingâm zângobi. Oi zengâren gâbâ a nâmbutnjâ mumbi.

¹⁷ A donbep zen kutsinginanngât opñâ um kâlak otzingâbi.

¹⁸ Yatâ otzingâne nânâ galem otzingga kâukziñ sâmot nâi mân buñ upap.

¹⁹ Zen kâtigem âim ândiândizij muyagibi."

Yerusalemgât den.

(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)

²⁰ Kâsarâpziñ zen gam Yerusalem kamân haamgune sâbi, 'Kamânij patâ kândanje kwamen zimbapkat narâkñâ mâte uap.'

²¹ Oi Yudaia hânân ândibiñâ zen sârârâk kârâm ba barâ kâtikñan âibi. A ambân Yerusalem kamânân ândibiñâ yatigâk sârârâk kârâm âibi. A ambân kamân âkñan ândibiñâ Yerusalem kamânân mân zâibi.

²² Narâk zoren tosazinjâ hâuñâ Oi mâkâbapkat narâk muyagibap. Oi

Kembugât den ekabân ziap, zo bonnjâ muyagibap.

²³ Yei, ambân kâmborâ sot katep namân goknâ, zen dap upi? A kâmut zi zengâren to sagât hâunjâ Kembujâ sâknam patâ zinjâgabap.

²⁴ Oi kâsa zinjâ a ambân nâmbutnjâ kâmbamnjâ zângom nâmbutnjâ diizingâm hân toren toren âine zengât kore a ambân op ândibi. Oi hân nâin gâbâ um kâtik, zinj gam Yerusalem kamân kiom patâ tuum ândine narâkzinj âkâbap.”

Narâk patâgât den.

(Mt 24:29-35; Mk 13:24-32)

²⁵ “Bet mirâsiy sot kâin sângelak sen pupnjâ muyagibap. Muyagei a ambân kâmutnjâ kâmutnjâ, zen kwakmak upi. Oi saru âbangum kwatmit patâ muyagei nângâne kwakmak oi kengât upi.

²⁶ Oi Anutuñjâ sumbem mârgei olayangâm imbanjâ buj upap. Oi a ambân, zinj kut nâi nâi muyagibap, zorat nângâm kwâkâmñjâ kengât opñjâ munam op kinbi.

²⁷ Oi a bonnjâ nâ unumunum kwâkñjan imbanjâ âsâknânoot ga nikpi.

²⁸ Kut nâi nâi zo âsagei kâkpam ekñjâ itâ sâbi, ‘Gâsuningâbâpkât narâk mâte uap.’ ”

²⁹ Yesunjâ yatâ sâm den sumbuñjâ nâi itâ târokwap dâzângoip,

³⁰ “Zen dâgop nak ekñjâ topñjâ itâ sâme, ‘Ilum burutuksâi maa narâk upâmap.’ ”

³¹ Yatik kut nâi nâi san, zo muyagei ekñjâ sâbi, ‘Anutu um topñjan ândiândinj, zorat narâk mâte uap.’

³² Nâ perâkñjak dâzângobâ. A kâmut zi ândie, zen mân mune kut nâi nâi san, zo muyagibap.

³³ Hân sot sumbem buj upap. Nâgât den zo ko mân buj upap.”

Um wâgân ândibi.

(Mk 13:33-37)

³⁴ “Sii nalem nem kut nâi nâi yenñangât nângâm ândine um nângânângâzinj buj oi narâk patâgât mân nanngâm ândine muyagei pârakpam lâu taktak upegât gasâzinj kârâm ândibi.

³⁵ Narâk patâ zo hân dâp a aksik dâpzinj oi muyagibap.

³⁶ Zorat zen um wâgân ândim ninâu sâm ândine Kembujâ imbanjâ zinj kut nâi nâi âsagibâpkât sâsânjâ, zo âsagei ândine a bonnjâ nâ takâm ga mâtenan kâtigem kinbi.” Yatâ sâm dâzângoip.

³⁷ Yesu zâk sirâmân tirik namin den sinji âlip dâzângom ândeip. Oi mirâ nâtikksâi birâzingâm Oliwa bâkñjan zâi zemâip.

³⁸ Mirâ hanjsâi a ambân aksik zâkkât den nângânâm tirik namîn zâiwe.

22

Yudanjâ Yesu tirâpâzângobâpkât sâip.

(Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Yo 11:45-53)

¹ Yuda zengât kendon patâ kutnjâ Pasowa, narâkñjâ mâte oip.

² Tirik nama galem a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen a ambân zengât kengât op, dap op Yesu koindâ mumbap sâm mâtâp kâruew.

³ Yatâ op ândine Satañjâ Yesugât a nâi kutnjâ Yuda, Karioto kamânân goknâ, zâkkât umñjan giarip.

⁴ Giari tirik namâ galem a patâ sot kâwâlî a zengât galem a patâ zengâren âim tirâpâzângoi gâsubigât dâzângoip.

⁵ Oi zen nângâm umzinj âlip oi sângânñjâ kât pindâbigât sâwe.

⁶ Sâne dinzinjâ lum sâm kâtigem Yesu tigâk tirâpâzângobam ek kârûm ândeip.

Yesu sot arâpñjâ, zen kendon patâgât nalem niwe.

(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Yo 13:21-30)

⁷ Kendonân nalem niniñjâ narâk oip. Narâk zoren râma gwamñjâ kom gaam omârâwe.

⁸ Oi Yesunjâ Petero sot Yohane itâ sâm sângonzâkoip, “Zet âim Pasowa kendongât nalem om kâtâñj tuubabot.”

⁹ Sâi zikñjâ itâ sâm mâsikâwet, “Mirâ ikâ zoren undat?”

¹⁰ Sâitâ itâ sâm dâzâkoip, “Nângit. Zet kamânân zâim a nâi egitâ too âmañoot muyagem mem mirin zari molim zâibabot.

¹¹ Zâim mirâ mariñjâ itâ dukubabot, ‘Patâñjâ gâgât itâ sap, “Mirâ umñjâ ikâ zoren nâ sot arâpnâ Pasowa nalem ninat?” ’

¹² Sâitâ zâkñjâ mirâ umñjâ patâ nâi kian tâtatñjâ kubikkubikñjâ, zo tirâpâzâko zoren nalem om kâtâñj tuubabot.”

¹³ Zet âim Yesunjâ sâip dâp muyagiwet. Oi zoren Pasowa nalem om kâtâñj tuuwet.

Pasowa nalem nem wainj too zinj niwe.

(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; Yo 13:21-26; 1 Kor 11:23-26)

¹⁴ Nalem niniñj narâkñjâ oi ko Yesu sot arâpñjâ zen nalem ninam zâiwe.

¹⁵ Zâine Yesunjâ itâ sâip, “Sâknam narâk mâte oi nalem zi zen sot nimbâtkât otñjâ gap.

¹⁶ Nâ sa nângânêk. Pasowa nalem dum mân nem ândia Anutu um topñjan zorat bonnjâ, zo âsagibap.”

¹⁷ Yatâ sâmñjâ wainj hâkop mem sâiwap sâm itâ sâip, “Zi mem nem angnêk.

¹⁸ Nâ dâzângobâ. Wainj too dum mân nem ândia Anutugât um topñjan ândiândinj, zo muyagibap.”

¹⁹ Den yatâ sâmñjâ nalem nâi memñjâ sâiwap sâm mamuj itâ sâm zinjip, “Zi

sunumnâ. Zo zengât zingî san. Nâgât nângâm itâ nem ândibi.”

²⁰ Nalem nine waij too hâkop mem zingâm sâip, “Hâkop ziren târotâroniņ irakņangât gilâmnâ taap. Gilâmnâ zo, zengât op hânân gibap.

²¹ Oi nângânek. A kâsarâpnâ zengât berân nâbanbap, zâknâ nâ sot tâtarân nalem ârândâj mem nem tet.

²² A bonjâ, nâ mâtâp sâm niniņ, zorik âibat. Ka a nâi tirâpânģoi gâsunibi, yei, zâk hâuņâ yâmbâtņâ mimbap.”

²³ Yatâ sâi arâpnâ zen kâmutziņan gâbâ nâiņâ yatâ upap sâm mâsikâyanģawê.

Arâp zen den sârek âraguwe.

(Mt 20:25-28; Mk 10:42-45)

²⁴ Yesu arâpnâ, zen osetniņan gâbâ nâiņâ patâniņâ upap sâm den sârek âraguwe.

²⁵ Utne Yesuņâ itâ sâm dâzânģoi, “Hân a kutâ, zen kore a gâsâzânģome. A zâizâiņ, zen a yenjandâ sâm âlip kwatziņgâme.

²⁶ Ka zengâren yatâ mân âsagibap. Zengâren a patâņâ mâikkât holi yatâ upap. Oi a sâtņandâ kore a yatâ op ândibap.

²⁷ Zen sânek. Ikâ zorân zâizâiņ? Nalem yen tap niniņâ, zorân zâizâiņ mo nalem uunjâ, zorân zâizâiņ? Yen tap nimbap, zo zâizâiņ nângâme. Nâņâ ko zengât oserân kore a yatâ op ândian.

²⁸ Nâ hânân sâknam nângâm ândia nâ sot tap ek ândie.

²⁹ Oi Ibânandâ imbanjâ nigi a ambân zengât patâziņ op ândibat. Zen zo yatik a ambân zengât a sâtņâ op ândibigât sâm zingân.

³⁰ Zorat nâņâ sa zen nâ sot nalem nem sâtâre op a kembu tâtarân tap Isirae a kâmut kiin zâgât, zengât den sâm kwâkâbi.”

Yesuņâ Petero girem den dukuip.

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Yo 13:36-38)

³¹ Yesuņâ itâ sâip, “Simon, Simon, a zen kopi mândalem kubikņâ sâknâ birâme, zo yatik gâ Sataņgât bikņan zâibangât sap.

³² Oi nâņâ ko nângâm pâlâtânģâ lorem buj opapkât ninâu san, gât ko âburemņâ bukurâpkâ tânzânģoban.”

³³ Sâi Peteroņâ itâ dukuip, “Kembu gâ tâk namîn mo gone mumban, zo âlip nâ yatik otnibi.”

³⁴ Oi Yesuņâ sâip, “Petero, nâ dâgoga nângjâ. Kurukņâ diņ mân sâi sâp karâmbut kwâimbâniban.”

³⁵ Yatâ sâm sâip, “Nâņâ sâņgonzânģua kât sot irâ, ki pâke buj âim zorat kâruwe?” Oi zinjâ sâwe, “Yatâ bujâ.”

³⁶ Sâne itâ târokwap dâzânģoi, “Narâk ziren ko a nâi zâk kât zemņânģap oi mem âibap. Nâi zâk irâ kat zemņânģap oi gorem âibap. Nâi zâk kâmbangât sâu patâ buj

oi hâmbânjâ kwâkâm zingî sâu nâi pindâne mem âibap.

³⁷ Nâ sa nângânek. Propete zinj nâgât den kânņan itâ kulemguwe, “Zâk bâlįj mâme a zengât oserân pam itâ sâwe, ‘A zi, zen bâlįj mâme a.’ Den zo bon upap. Oi nâgât den sâsân, zo aksik patâ bon op nanģâbapkât narâk mâte uap.”

³⁸ Sâi arâpnâ zinjâ dukuwe, “Kembu eknan. Kâmbangât sâu patâ zagât mien.” Sâne sâip, “Âlipņâ.”

Gezemanê kâlamân âiwe.

(Mt 26:36-46; Mk 14:32-42)

³⁹ Yesu zâk nâtik dâp opmâip, yatâ op Oliwa bâkņan zari arâpnâ zen molim âiwe.

⁴⁰ Zoren takâm Yesuņâ arâpnâ itâ dâzânģoi, “Zen mâsimâsikâyan loribegât ninâu sânek.”

⁴¹ Yatâ sâm kât lum pândâ âimap, yatâ âim simin liim kwap itâ sâm ninâu sâip,

⁴² “Ibânâ, nângânim sâknam kâmut zi betnan mena buj oik. Oi nâgât den bujâ, gâgât den, zo kâtigibap.”

⁴³ Yatâ sâi sumbemân gâbâ sumbem a nâiņâ kem gam imbanjâ pindâm mem kâtikņan kwâkņanģip.

⁴⁴ Umņan sâknam doņbep patâ oi kâtigem ninâu sâip. Oi obakoi, obak zorân hânân gei gilâm yatâ oip.

⁴⁵ Ninâu sâmņâ zaatņâ arâpnâ zengâren âim zingirip. Zen umbâlânjâ mem lotņan kwatziņgi uman ziwe.

⁴⁶ Zine Yesuņâ zingit sâip, “Zen wangât uman zie? Zen mâsimâsikâyan loribegât zaatņâ ninâu sânek.”

Yesu gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Yo 18:3-12)

⁴⁷ Yatâ sâm kiri a kâmut patâ gawe. Oi arâpnâ zengât bukuziņâ, kutņâ Yuda, zâknâ kândom otziņgi Yesugâren gawe. Yuda zâk lum mânģanbapkât Yesugâren gâip.

⁴⁸ Gâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Yuda, Gâ wangât a bonjâ nâ lum mânģanim sâna gâsuninam ue?”

⁴⁹ Oi Yesugât a gakârņâ, zen kut nâi nâi muyagibâ sâi ekņâ sâwe, “Kembu sâna nângâm nen zânģonâ?”

⁵⁰ Yatâ sâmņâ zengâren gâbâ nâiņâ tirik namâ galem a patâgât kore a nâi kindapņâ kârâm kwâkip.

⁵¹ Oi Yesu zo ekņâ sâip, “Zen birânek.” Yatâ sâm a zo kindapņâ mem târokwaip.

⁵² Tirik nama galem a sot kâwâlî a sot a kâukņâ, zen gâsunam gane itâ sâm mâsikâzingip, “Zen nâgât dap nânģe? Nâgât nângâne kâmbam ku a oi liņģip kâlâuziņoot mem ga gâsânoge?”

⁵³ Nâ zorat sa nângânek. Nâ sirâmņâ sirâmņâ tirik namîn zen sot ândiman. Oi

zoren mân gâsânowe. Ka zi zengât narâk uap sot nâtâtik marijanğât narâk uap.”

Peteroñâ Yesu kwâimbip.

(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Yo 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ A ziñ Yesu gâsum diim âim tirik namâ galem a patâgâren diim zâiwe. Oi zâkkât mirin Peteroñâ bet molizingâm arip.

⁵⁵ Oi kâwali a zen dâmân kâligen âim kârâp om nângâm tatne Petero zâk bagim osetziñan tâip.

⁵⁶ Tâi ko kore ambân nâiñâ ga ekñâ sâip, “A zi zâk sot ândimâp.”

⁵⁷ Sâi Peteroñâ kwâimbâm sâip, “Ambân, nâ zâk mân ekman.”

⁵⁸ Yatâ sâim mâik nâi tâi a nâiñâ ekñâ sâip, “Gâ zâkkât kâmurân gokñâ.” Sâi Peteroñâ sâip, “Gâ sat, zo nâ buñâ.”

⁵⁹ Mâik nâi tâi a nâiñâ ga ekñâ sâim kâtigem sâip, “Perâkñak, a zi zâk sot ândimâp. Zâk Galilaia gokñâ.”

⁶⁰ Sâi Peteroñâ sâip, “A, gâ den sâna kwaksan.” Yatâ sâi narâk zorenâk kurukñâ diñ sâip.

⁶¹ Oi Kembuñâ puriksâm Petero egî Petero zâk Kembuñâ den mârûm sâip zo nângâp, “Kuruk diñ mân sâi sâp karâmbut kwâimbâniban.”

⁶² Den zo nângâm umñâ bâliñ oi âkñan âi girâp patâ iseip.

Yesu a patâgât mirin kut nâi nâi okñangâwe.

(Mt 26:59-68; Mk 14:53-65; Yo 18:19-24)

⁶³ Yesu galem op kirâwe, zen Yesu den sâim siñan gem dukum kuwe.

⁶⁴ Si sângân kwâtepkum komñâ itâ sâwe, “Gâ Propete ândiat oi ko a nâiñâ gogap, zo kutñâ sâna nângânâ.”

⁶⁵ Oi den bâliñâ nâmbutñâ dukuwe.

⁶⁶ Yatâ op kine mirâ hajsâi a patâ sot tirik namâ galem a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen aksik mindum sâne Yesu diim zâine den itâ dukum sâwe,

⁶⁷ “Dâtnânngo. Gâ Kristo ândiat oi ko sapsûm niñgâ.” Sâne itâ dâzânngoip, “Nâ topnâ sâim muyagia sâi ko mân nângâbe.

⁶⁸ Nâ mâsikâziñga sâi ko den torenñâ mân dâtnobe.

⁶⁹ Lan sa nângânek. Narâk zi a bonñâ nâ Anutu imbanñâ mariñâ, zâkkât âsan bongen tâpatkât narâk mâte uap.”

⁷⁰ Sâi nângâm a aksik patâ itâ mâsikâm sâwe, “Gâ Anutugât nanñâ?” Sâne zâkñâ sâip, “Zo se, zo.”

⁷¹ Sâi itâ sâwe, “Wangât dum den nep tuunat? Zikñâ lâunjan gâbâ gâi nânngen.”

23

Yesu Pilato sot Herode, zekâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Yo 18:28-38)

¹ Oi a zen aksik patâ zaat Yesu diim Pilatogâren âiwe.

² Zâkkât mâtenan kin itâ sâim siñan giwe, “A zirat topñâ itâ ziap. Zâk a donjêp um gulip kwatziñgâmâp. Oi Roma a kutâ Sisagât kât mân pindâbigât dâzânngoip. Oi zikñangât itâ sâmap, ‘Nâ Kristo, a kembu.’”

³ Sâne Pilatoñâ Yesu mâsikâm sâip, “Topkangât dâtno. Gâ Yuda zengât a kutâ?” Sâi Yesuñâ sâip, “Sat, zo.”

⁴ Sâi Pilatoñâ tirik namâ galem a sot a gam kirâwe, zen itâ dâzânngom sâip, “Nâ a zirat tosanñâ kâruan.”

⁵ Oi zen kâtigem sâwe, “Zâk perâkak a ambân den mân orotñâ dâzânngoi hânñinâ dâp op lan kârip. Zâk Galilaia hânân topkwap op gam Yudaia hânân gam ziren yatik ompap.”

⁶ Yatâ sânetâ Pilatoñâ mâsikâziñgâm sâip, “Zo Galilaia gokñâ?”

⁷ Zâk ziñ yatâ sâne Pilatoñâ nângâm Yesu zâk Herodegât nebân gokñâ sâim sângongui Herodegâren diim âiwe. Herode zâk Yerusalem kamânân ândeip.

⁸ Herode zâk Yesu ekñâ umñâ âlip oip. Herode zâk Yesugât siñgi nângâm ikpam op ândeip. Oi kut nâi tuugi ikpatkât nângâm ândeip.

⁹ Oi zâkñâ Yesu den topñâ topñâ sâim mâsikip. Mâsiki ma hâunñâ mân mâburem dukuip.

¹⁰ Oi tirik namâ galem a sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen kâtigem den sâim siñan gem kirâwe.

¹¹ Herode sot kâwali arâpñâ, zen Yesu siñan gem den gân okñangâwe. Oi Herodenñâ sâi Yesu a kembugât hâmbâ nâi giñangâne giari âburem diim Pilatogâren âiwe.

¹² Oi sirâm zoren Herode sot Pilato, zet buku urâwet. Mârûm ko kâsa kâsa op ândiwet.

¹³ Pilatoñâ tirik namâ galem a patâ sot a kâukñâ sot a yennñâ sâi gawe.

¹⁴ Gane itâ sâim dâzânngoip, “Zen itâ sâim a zi nâgâren diim ge, ‘Zâk a umziñan gemap.’ Oi nânñâ zengât mâteziñan topñangât kârua buñ uap.

¹⁵ Herode zâk yatik mâsiki buñ oi sângongoi diim ge. Nânge. Tosanñandâ mumbapkât siñgi mân uap.

¹⁶ Zorat sa kâwali a ziñâ tâkñâ lapitne olanbat.”

¹⁷ Pilato zâk Yuda zengât kendon dâp tâk namin tatne zengâren gâbâ kânok kânok olan ziñgâmâip.

18 Sâi a kâmut zinj den kâtik sâm sâwe, "Zâk buj oik. Baraba ko olanj ningâ."

19 Baraba zâk sot a nâmbutnjâ, zen a kutâgât âkonziŋgi kamân pâtin kâmbam kom a nâmbutnjâ zângone mune tâk namin zâmbarâwe.

20 Oi Pilatonjâ Yesu olanjbamnjâ dâzângoip.

21 Dâzângoï zen den yu kambânj sâm sâwe, "Poru nagân moik. Poru nagân moik."

22 Sâne Pilatonjâ kwâkâziŋgi sâp karâmbut oi sâip. "Wan tosaŋgât? Nânjâ nânga tosanandâ mumbapkât siŋgi mân upakât sandâ tâkŋak lapitnjâ birâne âibap."

23 Sâi zen kâtiŋem den kâtik sâm ziwe, "Poru nagân moik." Sâm gulipmalip utne Pilatonjâ dinziŋjâ lugip.

24 Den sâwe, zo bon upapkât Pilatonjâ sâm kwâkip.

25 Oi dinziŋjâ lum kâmbam ku a tâk namin tâip, a zo olanj zinjip. Ka Yesu ko mumbapkât sâm kwâkâm kâwali a zeŋgât bitziŋjan pâip.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-56; Mk 15:21-41; Yo 19:17-37)

26 Yesu diim mâtâbân âim a nâi muyagiwe, kutnjâ Simoj, Kirene hânân goknjâ. Zâk nebân gâbâ gâi gâsumnjâ Yesugât poru nak kwambenjan pane lum Yesugât kândâtjan arip.

27 A ambân donjebep patâ molim âiwe. Ambân nâmbutnjâ, zen umbâlâ op isem wenjâ molim âiwe.

28 Yatâ utne Yesunjâ puriksâm itâ sâm dâzângoip, "Yerusalem ambân, zen nâgât mân isenek. Ziinjâ sot murarâpziŋjâ, zeŋgât isenek.

29 Nângâne. Gâtâm, narâk nâin itâ sâbi, 'Ambân zen kâpin ândiwe sot ambân murarâpziŋj buj sot ambân sigan, zeŋgât nângindâ âlip upap.'

30 Narâk zoren baknjâ zeŋgât itâ sâbi, 'Zen âbâŋgum ge kwâratnângonek.' Oi baknjâ mâik zo yatik, 'Ge kwâratnângonek.'

31 Kut nâi itâ zo nak wâgân okjaŋge. Nak aronjâ, zo dap okjaŋgâbi?"

32 Oi bâliŋj mâme a zagât diizikâm zâk sot zâkonam âiwe.

33 Oi âimnjâ hân nâi kutnjâ kâuk sinjit, zoren takâm Yesu poru nagân kuwe. Kâmbam ku a zagât, zo ârândâj zâkowe. Yesu zâk tânâmjân, bâliŋj mâme a zet toren toren kwânângâziŋgâwe.

34 Utne Yesunjâ ninâu itâ sâip, "Ibânâ, a zi ziŋjâ kut nâi nâi ue, zi topnjâ mân nângegât tosâziŋj birâ." Sâi kâwali a zen hâmbânjâŋgât opnjâ wenzu pâne âsaŋeip dâp miwe.

35 A donjebep patâ, zen Yesu ek kirâwe. Oi patâziŋjâ ko mem ge kwâkwat den dukum siŋjan gem kirâwe. Itâ sâwe, "A nâmbutnjâ

tâmbetagonam utne tânzângoip. Zikjaŋgât ko kwaksap. Zâk Anutugât Kristo sot Anutunjâ gâsum sâlâpkuip oi ko gem gâik."

36 Kâwali a zen yatigâk dukuwe. Zen winiga too kâlâkŋjâ pindâm sâwe,

37 "Gâ Yuda zeŋgât a kuta op ândiat oi ko poru nâgân gâbâ âkâm ge."

38 Yesugât poru nagân den nâi itâ kulemuwe, "Zi Yuda zeŋgât a kutâ."

39 Bâliŋj mâme a nâi poru nagân kin betziŋjan mem Yesu dukum sâip, "Gâ yatâ zo Kristo? Gikâ sâkkâ mâkâna gei nekât sâkniknjâ mâkâ."

40 Yatâ sâi bâliŋj mâme a nebutnjandâ dukum sâip, "Net kâmbamgât siŋgi ârândâj uenjâ Anutugât kengât mân op sat?"

41 Net tosanikjaŋgât dâp otnike. Ka a zi ko bâliŋj mân oip."

42 Yatâ sâmjâ Yesu dukuip, "Yesu, gâ kembu imbanjâgoot ândim, gâ nâgât nângâban."

43 Sâi Yesunjâ itâ sâm dukuip, "Nâ perâkŋak sa nângâ. Itârâj gâ nâ sot sumbem kamân âlipjan, Paradisi, zoren ândiban."

44 Oi mirâ bâkjan oi mirâ sumunkom zej nâtâtik muyagem hân dâp oi mirâ oi âkip.

45 Oi tirik namin sâŋgum patâ nâi kirip, zo tânâmjân olanj gei kwâkip.

46 Oi Yesu den kâtik den sâm sâip, "Ibânâ, bikan um dâpnâ paan." Yatâ sâm moip.

47 Oi kâwali a galem, zo ek nângâm Anutu sâm âlip kwâkjaŋgâm sâip, "A zi perâkŋak tosanjâ bujâ. Hâlâlû a."

48 A ambân zo mindum kirâwe, zen eknjâ umbâlâ opnjâ âiwe.

49 Yesu ziknjâ a ambârâp sot Galilaia hânân gâbâ ambân molim gâwe, zen âkjan kin igâwe.

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Yo 19:38-42)

50 A nâi ândeip, kutnjâ Yosepe. Kamânjâ Yudaia hânân tâip, kutnjâ Arimataia. Zâk Yuda a sâtnjâ zeŋgât kâmurân goknjâ. Oi a zo a târâkŋjâ.

51 A sâtnjâ zen Yesu kunam sâne nângi mân dâp oip. Zâkŋjâ Anutu um topnjân ândiândij, zo âsaŋibapkât nângâm ândeip.

52 A zorâj Pilatogâren âimnjâ Yesugât kâmbarâjâŋgât dukuip.

53 Oi Pilatonjâ nângâŋangi Yesugât kâmbarâjâ mâkâmjâ sâŋgum kâujâ kâpimnjâ kât mâtâpjan pâi zeip. Kât mâtâp zo anjâ kendâm kubigâwe. Zo unjaknjâ. Zoren mârum a mân zâmbarâwe.

54 Yuda zeŋgât kendongât kubikkubik narâkŋjâ oip.

55 Oi ambân nâmbutnjâ Yesu sot Galilaia hânân gâbâ gawe, zen Yosepe molim ikne Yesu kâmbarâjâ kwagân ga pâip.

⁵⁶ Oi kut n̄ai n̄ai zo ek n̄anḡam kamānān āburem too sot kelāk wārān ālip̄n̄a mem ku-bigāwe. Oi Yuda zenḡat kendonān Moseḡat gurumin den lum kendon tarāwe.

24

Yesu mumun̄an gābā zaarip.

(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Yo 20:1-10)

¹ Kendon āki ko mirā han̄sābā sāi ambān zen kelāk sot too hitom ālip, zo mem Yesuḡat kwagān āiwe.

² Āi takām igāwe. Kāt patā zāk kābaknjine mātāp pārōnsām kirip.

³ Oi kāligen Kambu Yesuḡat kāmbarān̄ kārūm mān muyagiwe.

⁴ Kārūm̄n̄a imban̄azij buj oi ken̄gāt op kin a zagāt, hāmbāzikn̄ā āsokn̄ā tobat n̄ai yatā, zet ambān āiwe, zenḡat umz̄ij topn̄an kirāwet.

⁵ Oi ambān zen ken̄gātziņanḡat op pindiņsām kine a zagāt zorān̄ itā dāzāngowet, “Zen wangāt wāgān āndiap, zākkāt mumun̄a zenḡāren kārue?”

⁶ Zāk ziren mān ziap. Zāk zaatsap. Mārūm Galilāia hānān āndim den itā dāzāngoip, zo nāngānek,

⁷ ‘A bon̄n̄ā nā bāliņ māme zenḡat bitziņan zaria none momn̄ā sirām karāmbut tap zaatpat.’”

⁸ Yatā sātā ambān zen den zo nāngāwe.

⁹ Zen kwāgān gābā āburem kamānān gam arāpn̄ā sot a ambān nāmbutn̄ā den sin̄gi zo dāzāngowe.

¹⁰ Ambān kwagān āiwe, kutziņā Maria, Madala kamānān gok sot Yoana sot Maria, Yakobogāt mamn̄ā. Zen aksik Aposolo den sin̄gi zo dāzāngowe.

¹¹ Aposolo zen den so nāngāne bon buj oi mān nāngām kwātātiwe.

¹² Ka Petero zāk zaatn̄ā sārārāk kārām kwagān arip. Āimn̄ā pindiņsām egip. Egi sāngum kwamenāk zeī egip. Oi kut n̄ai n̄ai āsageip, zorat nāngā kwākā opn̄ā kamānān ābureip.

A zagāt Emausi kamānān āiwet.

(Mk 16:12-13)

¹³ Sirām zorenāk Yesuḡat a ambārāp zenḡāren gābā a zagāt, zet Emausi kamānān āiram āiwet. Kamān zo kārep buñā, goot goot.

¹⁴ A zagāt zet mātābān āim kut n̄ai n̄ai āsageip, zorat den sām āiwet.

¹⁵ Sām āim tāitā Yesuñā āim muyageziki ārāndān̄ āiwe.

¹⁶ Zet sinzik mān ānāngāripkāt mān ek nāngāwet.

¹⁷ Yatā oitā māsikāzikām s̄aip, “Zet wan den āragum gam tabot?” S̄ai zet si sāngānzikn̄ā umbālā tobat op kirāwet.

¹⁸ Oi zekāren gābā a n̄ai kutn̄ā Keleopa, zākn̄ā s̄aip, “Yerusalem kamān māirāp, zen aksik den sin̄gi nānge. Gā k̄anokn̄ā kamān n̄ain gok, gāt ko mān nāngām āndiat?”

¹⁹ Sātā māsikāzikām s̄aip, “Wan wan āsageip?” S̄ai zet s̄awet, “Yesu Nasarete gokn̄ā, zākkāt sin̄gi. Zāk Anutu māteņan Propete patā āndimn̄ā nep patā tuum den imban̄āngoot dātnāngomāip. Yatā op āndei a ambān, nen zākkāt nāngindā imban̄ā oip.

²⁰ Ka tirik nama galem a patā sot a patā, zen mumbapkāt sām kwākām a kutāgāren pane s̄ai poruyān kuwe.

²¹ Nen ko zākkāt itā nāngām āndiwen. Zākn̄ā Isirae a bāliņan gābā olaņņingābap. Sām nāngām āndeindā kune moi sirām karāmbut ākap.

²² Oi itārān̄ neņgāren gābā ambān nāmbutn̄ā den dātnāngome an kun̄kuņ uen. Zen hangāt kwagān āim kāmbarān̄ā mān muyagem gam itā se,

²³ ‘Sumbemgāt kāwali a zagāt, zet muyageniņgām Yesu zaatsap sām dātnānguabot.’

²⁴ Oi den zo nāngām neņgāren gābā a nāmbutn̄ā, zen ambān ziņ se, yatik āim muyagiwe. Oi zikn̄ā ko mān ikse.”

²⁵ Yatā sām dukuitā Yesuñā dāzākoip, “Propete zen den sām kulemuwe, zo zen wangāt um k̄atik āndim mān nāngām kwātātiwe?”

²⁶ Propete zen Kristo sāknam nāngām̄n̄ā sūbmem āsakan̄ bāgibapkāt sām kulemuwe. Anutuñā nāngip, yatik āsageip.”

²⁷ Yatā sām̄n̄ā Mose sot Propete, zen zākkāren kwap kulemuwe, zorat topn̄ā sām muyagem zikip.

²⁸ Oi āim Emausi kamānān takāwe. Takāne Yesu zāk āibam oip.

²⁹ A zagāt zo angān kārāņanḡawet. Oi itā s̄awet, “Mirā mārūm n̄atiksap. Net sot tāpan.” Sātā zet sot āndibapkāt nāngāziki mirin zāiwe.

³⁰ Nalem ninam ge tapn̄ā nalem mem s̄aiwap sām mamun̄ zikip.

³¹ Yatā oi sinzikn̄ā ānāngāri ek nāngāwet. Ek nāngitā zobā buj op arip.

³² Oi zet itā āragum s̄awet, “Mātābān den dātnākom sin̄gi ālipkāt topn̄ā dātnākoim unnik ābāngup.”

³³ Yatā sām̄n̄ā zaat Yerusalem kamānān āburem āiwet. Āimn̄ā arāpn̄ā sot bukurāpziņā mindum tatne muyageziņgāwet.

³⁴ Muyageziņgītā itā sām dāzākowe, “Kembu zāk perāk̄jak zaatn̄ā Simoņ muyagenāngip.”

³⁵ Oi zet yatigāk mātābān Kembuñā muyagezikām mirin nalem ziki igāwet, zorat den sin̄gi dāzāngowet.

Yesu zâk arâp muyageziŋgip.

(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Yo 20:19-23)

³⁶ Arâp zen zorat den siŋgi sâmb tatne Yesu zâk osetziŋan muyagem kinjâ itâ sâmb dâzâŋgoip, "Umziŋ diim gei ândinek."

³⁷ Zen ekŋjâ pârâkpam keŋgât op sâwe, "Wâkeŋjâ muyagem gaap."

³⁸ Sâne dâzâŋgoip, "Zen wangât keŋgât op um zagât ue?"

³⁹ Kin bitnâ iknek. zi ninak kinzan. Nâ sâknâ sunumnoot. Gâsunim iknek. Wâke zen yatâ zo buŋâ."

⁴⁰ Den yatâ sâmb gutŋjâ kiŋ bikŋan zo tirâpzâŋgoip.

⁴¹ Oi sâtâre op diŋjâ mân nâŋgâm pârâkpam tatne mâsikâziŋgâm sâip, "Nalem ŋâi zeŋgâren taap?"

⁴² Sâi saru zuuŋjâ ŋâi oot sisiŋjâ pindâwe.

⁴³ Pindâne mem mâteziŋan kin neip.

⁴⁴ Oi itâ sâmb dâzâŋgoip, "Nâ zen sot ândim itâ dâzâŋgom ândiwan. Mosegât den sot Propete zeŋgât ekabân sot Psalm ekabân nâgât den kulemguwe, zo bonŋjâ op nanjâbap."

⁴⁵ Oi Kembugât ekabân den ziap, zo sapsam ziŋgi nâŋgâm umziŋ pârôŋsâip.

⁴⁶ Oi itâ sâmb dâzâŋgoip, "Kristo nâgât itâ kulemguwe. Nâ sâknam nâŋgâm momŋjâ sirâm karâmbut tap zaatpat.

⁴⁷ Zorat ko kutsiŋginâ a hân dâp zeŋgâren ari umziŋ melâŋne Kembuŋjâ tosaziŋ birâbap. Nep zo Yerusalem kamânân topkwap tuubi.

⁴⁸ Zen kut ŋâi ŋâi âsageip, zorat siŋgi a ambân dâzâŋgom ândibi.

⁴⁹ Oi nâŋgânek. Ibânandâ kut ŋâi zo zeŋgât siŋgi sâmb kâtigeip, zo sâŋgongua gibap. Zorat zen kamân zi mân birâm mambât ândine ubâ imbaŋjâ sâŋgongua zeŋgâren gibap." (Zo Tirik Kaapum gibapkât sâip.)

Yesu zâk sumbemân zarip.

(Mt 16:19-20; Apo 1:9-12)

⁵⁰ Oi kamânân gâbâ diiziŋgâm âi Betania kamân gootŋan âim bikŋjâ pam mâsop minziŋgip.

⁵¹ Mâsop minziŋgâm zâmbam sumbemân zarip.

⁵² Oi zen sâtâre op Yerusalem kamânân âburem âiwe.

⁵³ Âburem sirâm dâp tirik namin zâim Anutu mâpâsem sâmb âlip kwâkŋŋgâwe.

Zo yatik.

Yesugât singi âlip Yohaneña kulemguip.

Yesu zâk Anutugât sât.

¹ Hân mân muyageibân sât zâk ândeip. Sât zâk Anutu sorâk ândeip. Oi zâk Anutuyâk op ândeip.

² Topkwâkwatnâ zo zâk Anutu sot ândim gâip.

³ Sât zo Anutuñâ sâi kut nâi nâi aksik muyagezingip. Kut nâi nâi, zo zâk buñâ mân muyageip.

⁴ Sât zâk ândiândigât mariñâ ândeip. Ândiândi zorâñ a zengât âsakñâ op âsagezingip.

⁵ Njâtâtikñâ âsakñâ kwâarakubam osim gâip.

⁶ Anutuñâ kore a nâi muyagei ândeip, kutñâ Yohane.

⁷ A zâknâ âsakñangât den sâm muyagei a aksik âsakñâ mariñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâbigât Anutugât sângongoip.

⁸ A zo, zâk âsakñâ mariñâ buñâ. Zâk yen âsakñâ mariñangât den sâm muyageizingâbam âsageip.

⁹ Âsakñandâ narâk zoren muyagem ândeip. Oi zâknâ a kamân dâp âsageizingâmap. Zâk âsakñâ bonñâ uap.

¹⁰ Anutugât sât zâk hânân muyageip, zâknak mârûm Anutugât sâtkât sâm hân muyageip. Oi gem gam muyagei hân a zinjâ ekñâ topñâ mân nângâwe.

¹¹ Zikñâ hânân gem gâi a ambân gakârâpñâ buku mân okñangâwe.

¹² Ka nâmbutñandâ buku okñangâwe, zen Anutugât nan bârarâp upigât imbanjâ zingip. Nâmbutñâ zen zâkkât kutñâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâkñangâm, zen zo yatâ otzingâmap.

¹³ Anutugât nan bârarâp zo, zen a sep gilâmân gâbâ mân âsagime mo a dengât mân âsagime. Zen Anutuñâ sâi âsagime.

¹⁴ Sât zâk a opñâ âsagem osetniñan ândeip. Âsagei nen neule âsakñâ igâwen. Âsakñâ zo egindâ Anutu Ibâgât nanñâ kânok, zâkkât âsakñâ oip. Zâknâ tanzângozângonj sot den bonñâ, zo mem gem gâip.

¹⁵ Zâkkât topñâ Yohaneña sâm muyagem itâ dâzângoi, "Nâ zâkkât itâ dâzângowan. Bet âsagiap, zâk kândom ândeip. Nâ mân ândia ândim gâip, zorat zâk patâ op walânim ândiap."

¹⁶ Zâknâ tânnângom âim ândimap.

¹⁷ Mosenjâ girem den Anutugâren gâbâ mem ningip. Yesu Kristo, zâk ko tânnângonânjo sot den bonñâ mem ningip.

¹⁸ A niñâ Anutu mânâk igâwen. Ka nanñâ zâk Anutuyâk op ândeipñâ Ibâñangât âsan topñan tâpmapñâ den sinjîñâ mem ge sâm muyageningip.

*Yohaneña zikñâ topñâ sâm muyageizingip.
(Mt 3:1-12; Mk 1:7-8; Lu 3:15-17)*

¹⁹ Yerusalem kamânân gâbâ Yuda a zinjâ tirik namâ galem a sot tirik namâ kore a nâmbutñâ sângonzângone Yohaneğâren gam, gâ wan a nâi, sâm mâsikâm sânetâ topñâ dâzângoi.

²⁰ Zâk topñâ mân kwâimbâm itâ sapsûm dâzângoi, "A bâliñan gâbâ mâkâzingâbapkat mârûm sâsân, nâ zâk buñâ. Nâ Kristo buñâ."

²¹ Sâi zinjâ mâsikâm sâwe, "Gâ Propete Elia?" Sânetâ sâip, "Nâ zâk buñâ." Sâi sâwe, "Gâ Propete gâbapkat sâwe, zo?" Sâne dâzângoi, "Buñâ."

²² Oi zinjâ sâwe, "Gâ wan a nâi? Sângonnângone gen, zo zengâren âi dap sâm dâzângonat? Gikanğât dap sâmat?"

²³ Sâne dâzângom sâip, "Propete Yesaianjâ mârûmjan den sâm kulemgoip, zo nâgâren bonñâ uap. Den zo itâ,

'Barâ kâtik, mirâ kamân âtânjan a nâiñâ âsagem den patâ itâ sâm muyagem ândiap, "Kembugât mâtâp kârâm kubiknek." "

²⁴ Sâi Parisaio a zinj sângonzângone gawe, zen Yohane itâ mâsikâm sâwe,

²⁵ "Gâ Kristo buñâ, Elia buñâ, Propete zo buñâ oi wangât too sanğonzingâmat?"

²⁶ Sâne Yohaneña itâ sâm dâzângoi, "Nâ tooyâk sanğonzingâman. Ka osetziñan a nâi muyagem ândiap, zo mân ek nânge.

²⁷ Zâk kândâtñan gam taap. Zâk kâwali nâi zemñangap. Nâ yatâ zorâñ irâ sikumñâ gorem aria mân dâp upap."

²⁸ Kut nâi nâi zo Betania kamânân Yodanj too nâmbutken muyageip. Zoren Yohaneña too sanğonzingâm ândeip.

Yohaneña Yesugât topñâ sâm muyagem dâzângoi.

²⁹ Hanjsâi Yesu gâi Yohaneña ekñâ a itâ sâm dâzângoi, "Iknek. Râma gwamñâ Anutugâren gâbâ gok, zâk hân dâp a zengât toszinj zâkkât kwâknjan zâibap.

³⁰ Zâkkât op itâ dâzângowan. Bet âsagiap, zâk kândom ândeip. Nâ mân ândiwanân zâk ândeip.

³¹ Zorat zâk patâ op walânim ândiap. Mârûm nâ zâkkât topñâ mân nângâwan. Isirae a den sinjîñâ dâzângua nângâbigât gamñâ too sanğonzingâm ândiwan."

³² Yohane zâk yatâ sâm sâip, "Nâ Kaapumñâ nii kembâ yatâ opñâ zâkkât kwâknjan ge tâi egâwan.

³³ Nâ mârûm mân ek nânga sângonnogip, Anutu, zâknâ itâ sâm dâtnogip, 'Kaapumñâ

a kwâkñan ge pâmhap, zâkñâ Tirik Kaapum sanjonzingâbap.’

³⁴ Yatâ âsagei ekñâ itâ dâzânguan. Zi Anutugât nanñâ.”

Yesuñâ a nâmbutñâ gâsuzingip.

³⁵ Mirâ hanşâi Yohane sot azatñâ, zen zorenâk âi kirâwe.

³⁶ Kinetâ Yesuñâ zoren gâi Yohaneñâ ekñâ azatñâ itâ dâzâkom sâip, “Egit. Ândiren zi râma gwamñâ, Anutugâren gâbâ gok.”

³⁷ Sâi zet den zo nângâm Yesu kândâtñan molim âiwet.

³⁸ Aritâ Yesuñâ puriksâm zikitñâ sâip, “Zet wan kârum gabot?” Yatâ sâi zikñâ ziin denân sâwet, “Raboni (niin denân ko, Patâ), gâ mirâ ikâ zoren ândiat?”

³⁹ Sâitâ dâzâkoip, “Ga egit.” Sâi zet zâk sot âi ândiwet. Mirâsiñ geibâ sâi zet zâk sot âi ândeitâ nâtikisâip.

⁴⁰⁻⁴¹ A zagât gawet, zekâren gâbâ a nñâi kutñâ Andrea, Simon Peterogât munñâ. Zâkñâ zorenâk âim âtânñâ muyagem itâ sâim dukuip, “Net a bâliñan gâbâ mâkâningâbâpkât mârûm sâsâñ, Kristo, zâk muyagiet.”

⁴² Yatâ sâimñâ Yesugâren diigi âiwet. Oi Yesuñâ ekñâ itâ sâip, “Gâ Simon Yohaneñâ nanñâ. Kutkâ Kepa san (niin denân ko, kât kâtikñâ).”

Pilipo sot Natanae Yesugât a urâwet.

⁴³ Mirâ hanşâi Yesu zâk Galilaia hânân âibam Pilipo muyagemñâ itâ sâim dukuip, “Gâ târokwatnim molini.”

⁴⁴ Pilipo zâk Besaida kamânân gok. Andrea sot Petero, zet zo gokñik.

⁴⁵ Piliponñâ Natanae muyagem itâ sâim dukuip, “A zirat Mosenñâ gurumin den ek-abân kulengoip. Mârûm Propete a zen yatik kulemguwe. A zâk muyagien, zâk Yesu, Yosepegât nanñâ, Nasarete kamânân gokñâ.”

⁴⁶ Sâi Natanaeñâ itâ mâbureip, “Nasarete kamânân dap yatâ a patâ âsagibap?” Sâi Piliponñâ itâ sâim dukuip, “Ga eknan.”

⁴⁷ Yatâ sâi Natanaeñâ Yesugâren ari ekñâ sâip, “A zi Isirae a bonñâ. Umñan sarâ mân ziap.”

⁴⁸ Yatâ sâi Natanaeñâ mâsikâm sâip, “Dap yatâ opñâ topñâ nângat?” Sâi Yesuñâ sâip, “Piliponñâ mân diigigi wakum nak topñan kina geksan.”

⁴⁹ Sâi Natanaeñâ itâ sâim dukuip, “Patâ, gâ perâkñak Anutugât nanñâ. Gâ Isirae nengât a kutâ patâ.”

⁵⁰ Oi Yesuñâ itâ sâim dukuip, “Gâ wakum nak topñan taat, nânñâ zo dâgoga nângâm ko nângâm pâlâtñan otnigat? Ek nângat, zo yennâ. Kut nñâi nñâi patâ ek nângâm zâiban.”

⁵¹ Yatâ sâimñâ sâip, “Nâ perâkñak dâgobâ. Sumbem pâronşâi Anutugât sumbem a, zen a bonñâ nâgâren zâim gine zingitpi.”

2

Yesuñâ sâi toonñâ wain oip.

¹ Sirâm zagât âki Kana kamânân, Galilaia hânân a ambân zagât mâpotzikânam sii nalemin mine gâip.

² Yesugât mamñâ Maria, zâk zoren âi taki ko Yesu sot arâpñâ, nen zop sâsânan âiwen.

³ Zoren mindum nalemin sot wain nem tâindâ wain buj oip. Buñ oi Yesu mamñandâ dukum sâip, “Wainziñâ buj uap.” Sâi Yesuñâ itâ sâim dukuip,

⁴ “O ambân, gâñâ nâ mân dâtnoban. Ninak nângâbat dap upat. Nâgât narâk, zo gâtâm mâte upap.”

⁵ Yatâ sâi mamñandâ kore a ambân itâ sâim dâzângoip, “Den sâbap, zo lum kwâtâtibi.”

⁶ Oi mirâ zoren âmanñâ kârep patâ nâmburân kânok tâip. Yuda a zen âsâbân kin bitziñ too sanjonñâ nalemin namarawe. Oi mirâ dap âmanñâ yatâ kin ândeip.

⁷ Oi Yesuñâ kore a ambân itâ sâim dâzângoip, “Too aam ga âmanñan lokine giarik.” Sâi zen yatâ utne âmanñâ nâmburân kânok zo too piksâm nângip.

⁸ Yatâ utne ko itâ sâim dâzângoip, “Itârân zen torenñâ aam nalemin galem agâren âinek.”

⁹ Yatâ sâi zen aam galem agâren âine toonñâ wain oi nalemin galem anñâ nemñâ wain zo wainñ gâbâ mie sâim kwagip. (Kore a zen too âmanñan aam lokine giariñ, zenak wainñgât topñâ nângawe.) Nalemin galem anñâ a ambân meip, zo konsâi gâip.

¹⁰ Gâi itâ sâim dukuip, “Kândom wain naamñâ zingâne bet umziñ gulip upâ sâi wain naam buñâ, zo zingâmen. Gâ ko purikgurik opñâ wain naamñâ kwarakuna zeñ bet muyagiat. Zo âlip uat.”

¹¹ Yesu zâk yatâ op Kana kamânân, Galilaia hânân sen mârât nep topkwapñâ tuugip. Oi imbanñanñgât topñâ, zo mem kâkñan pâip. Oi arâpñâ nen zo ekñâ nângâm pâlâtñan kwâkñanñgâwen.

¹² Oi Yesu zâk Kana kamânân gâbâ Kape-naum kamânân ari mam murâpñâ sot arâpñâ molim âiwen. Sirâm nâmbutñâ nen zoren ândiwen.

Yesu zâk Kembugât tirik namin zariip.

(Mt 21:12-13; Mk 11:15-19; Lu 19:45-46)

¹³ Yuda zengât kendon patâ kutñâ Pasowa, zo mâte upâ sâi Yesuñâ Yerusalem kamânân zariip.

¹⁴ Yerusalem kamânân âi takâm tirik namin zari a donbep zen râma, makau sot kembâ anğâgwanğâ utne a nâmbutñâ zen

Roma zengât kât sot Yuda zengât kât, zo hâukwap anğâgwanğâ op kirâwe.

¹⁵ Yatâ utnetâ Yesunâ zingitnâ tâknâ mem a sot râma makau zângom molizinjî âine kât nep tuuwe, zengât kât mem lokim tâtatnâ kom kâbaknei giarip.

¹⁶ Oi kembâ mem kirâwe, zen itâ sâm dâzânğoi, “Zen lbânğât namin kut nâi laj utne anğâgwanğâ namâ uap. Kut nâi nâizij mem âinek.”

¹⁷ Yesunâ yatâ oi arâpnâ nen Kembugât ekabân den kulem ziap, zo nânğâwen. Den zo itâ,

“Gâgât namâgât opnâ umnâ kârâp siap.”

¹⁸ Oi Yuda a zinjâ itâ sâm mâsikâm sâwe, “Gâ yatâ uatnâ top likuliku kulem nâi tu-una iknâ.”

¹⁹ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzânğoi, “Zen tirik namâ zi kânđanğne nânâ sirâm karâmbut umñan tuum nanğâbat.”

²⁰ Yatâ sâm dâzânğoi sâwe, “Patârâpninâ, zen tirik namâ zi kendon 46 tuum ândine âkip. Oi gâñâ sirâm karâmbut umñan tuum nanğâbat sâm sat?”

²¹ Ka Yesu zâk sâkñanğât op namin dâpkwap sâip.

²² Yesu ândim moi Anutunâ mângei zari arâpnâ nen den zo nânğâwen. Oi namâgât sâip, zo sot Kembugât ekabân zâkkât den nâmbutnâ ziap, zorat nânğindâ bonñâ oip.

Yesu zâk a nengât topniñ ek nânğâmap.

²³ Yesu zâk kendonân Yerusalem kamânân top likuliku kulem nâmbutnâ tuugi a ambân pisuk, zinjâ ekñâ zâkkât nânğâne bonñâ oip.

²⁴ Yesu zâk a zengât topzinj ek nânğâmap, zorat op ko a zengâren mân arip.

²⁵ Zâknâ a nâigât topñâ ek nânğâbam a nâigâren mân mâsikâm nânğip. Zâk zikñak umziñan ek nânğâm nanğip.

3

Yesu sot Nikodemo den den urâwet.

¹ Parisaio a nâi ândeip, kutnâ Nikodemo. Zâk Yuda a zengât a patâ, zengât buku op ândeip.

² A zorân nâtigân Yesugâren gam itâ sâm dukuip, “Patâ, nen gâgât topkâ nânğen. Gâ a patâ, Anutugâren gâbâ gâin. Gâ sen mârât kulem top top tuumat, zorat itâ nânğan. Anutunâ gâ sot mân ândei sâi ko mân tuubat.”

³ Sâi Yesunâ mâburem dukuip, “Nâ perâkñak dâgobâ. Nâi zâk âsaâsagin uñakñâ mân âsagem ândibap, zo ko Anutugât um topñan mân bagibap.”

⁴ Sâi Nikodemonâ pârâkñam itâ sâm mâsikip, “A nâi mârûm patâ opnâ dap op âsaâsagin uñakñâ âsagibap? Zâk mam kâmbonñan âburei dum zagâtñâ mimbâpkât sat?”

⁵ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ perâkñak dâgoba. Nâi zâk Kaapum sot too umñan mân âsagibapñâ Anutugât um topñan mân bagibap.

⁶ Agât kâmboyân âsaâsagin, zâk ayâk. Ka a nâi, zâk Kaapumñâ umñan muya-muyagin, zâk Kaapumğâren gokñâ.

⁷ Zen âsaâsage uñakñâ âsagibigât sa nânğâna mân kwakmak upap.

⁸ Pibâ zâk laj komap. Oi kwamitnâ nânğame. Ikâ gâbâ gâmap, oi ikâ âi âkâmap, zo zen mân nânğame. Oi nâi zâk Kaapumğâren muyageip, zâkkât topñâ yatâ.”

⁹ Sâi Nikodemonâ mâburem itâ sâm dukuip, “Zo dap op yatâ orotñâ?”

¹⁰ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip. “Gâ Isirae a zengât a sâtñandâ kwaksat?

¹¹ Nâ perâkñak dâgobâ. Nen kut nâi nâi ek nânğamen, zo dâzânğomen. Oi zen ko dinninâ birame.

¹² Nâ hânân Anutunâ nep tuumap, zorat topñâ dâzânğua mân nânğame. Oi sumbemân nep tuumap, zorat topñâ dâzânğua dap dabân nânğane âkâbap?

¹³ A zengâren gâbâ nâinâ sumbemân mân zarip. Ka a bonñâ nâ sumbemân gâbâ gem gâwan. Nâ kânok sumbemân gâbâ gem gâwan.

¹⁴ Mârûm mirâ kamân kâtikñan Mosenâ mulum dâp tuum nagân mândip. Zo yatik narâk zi a bonñâ, nâ nagân nom kwânânğânibigât sâsân.

¹⁵ Oi a zen nânğâm pâlâtân kwatnibinâ ândiândi kâtik muyagibi.

¹⁶ Anutu zâk a zengât umñâ donğep gâsui nannâ kânok, nâ sângonnogi gâwan. Oi zen nâ nânğâm pâlâtân kwatnijnâ mân tâmbetagobi. Zen nâ nânğâm pâlâtân kwatnim ândiândi kâtik muyagibigât sângonnogi gewan.

¹⁷ Nannâ nâ a zengât tosazinjânğât sâm kwâkâbatkât bunâ. A tânzânğobatkât Anutunâ sângonnogi gem gâwan.

¹⁸ Oi nâi zâk nânğâm pâlâtân kwatnibapñâ zâkkât tosağât hâuñâ mân mimbap. Ka nâi zâk nannâ nâ mân nânğâm pâlâtân kwatnibapñâ tosa hâuñanğât sinji op zimbap. Wangât, zâk Anutu nannâ kânok, nâgât mân nânğâm pâlâtân kwatnigip, zorat.

¹⁹ Hâuñanğât topñâ itâ ziap. Âsakñâ nânğâ hânân ga a zinj nâitâkkât nânğane bonñâ oi âsakñâ nâ kândâtnowe. Orot mâmezinj bâlinâ zeip, zorat yatâ urâwe.

²⁰ Nâi zâk bâlinâ opmapñâ âsakñâ kândâtkomap. Bâlinandâ âsakñan muyagei ikpegât âsakñan mân gâmap.

²¹ Nâi zâk den bonñâ lubapñâ âsakñâ mâte upap. Oi kut nâi nâi opmap, zo Anutugât sâtkât opmap, zorat topñâ muyagibap.”

Yohaneñâ Yesugât topñâ sâm muyageip.

²² Yesu sot arâpñâ, nen Yerusalem kamân birâmñâ Yudaia hân torenñan âi ândiwen. Zoren Yesu sot arâpñâ niñâ a ambân too sanjonziñgâm ândiwen.

²³ Yohane ko zâk hân ñai kutñâ Aenon, Salim kamân nangâmñan zoren a too sanjonziñgâm ândeip. Zoren too donbep zeipkât a zen zoren mindum gane sanjonziñgip.

²⁴ Narâk zoren Yohane tâk namin mân parâwe.

²⁵ Yuda a ñai sot Yohanegât arâp, zen bitziñ too sanjonsanjon zorat topñâ sâm âraguwe.

²⁶ Oi ziñâ Yohanegâren gam itâ sâm dukuwe, "Patâ, gâ Yodañ too nâmbutken ândina a ñai muyagei topñâ dâtnângoin. Zâk narâk ziren ga a too sanjonziñgi a donbepñâ zâkkâren arie."

²⁷ Sâne Yohaneñâ itâ sâm dâzângoip, "Anutuñâ a ñai kâwali mân pindi zikñak dabân yatâ mimbap?"

²⁸ Nâ itâ sâm dâzângowan, zo dap op kwâimbâbi. A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbpakât mârûm sâsâr, nâ zâk buñâ. Nâ Kristo buñâ. Nâ kâdom okñanjâm gaan.

²⁹ Ambân sinji sâm pindâwe, zâkñâ ambân mariñâ. Oi ambân mem âkñâle patâ oi bukuñandâ nângâm beknan mem umâlep patâ upap. Nâ yatâ op umâlep nângâbatkât narâkñâ zo mâte uap.

³⁰ Zâkkât ko zâizâiñ. Nâgât ko diim gibap."

³¹ Ubâ geipñâ walâniñgâmap. Hânân gokñandâ hângât sinji uen. Nen hângât kut ñai ñai zorat den sâmen. Ka zâk ko sumbemân gâbâ geipñâ walâniñgâm nanjap.

³² Kut ñai ñai ek nângip, zorat sinji sâmop. Oi a zen zâkkât diñâ birâme.

³³ Ka a nâmbutñâ ziñ diñâ nângâme, zen itâ nângâbi, "Anutuñâ sâi kâtikkâtiginj ândiap, zâk diñâ zo tângumap."

³⁴ Anutuñâ a sângonguip, zâk Anutugât denâk sâmop. Oi a yatâ zo ko Anutuñâ Kaapumñâ imbanâ pindâmap.

³⁵ Anutu Ibâñandâ nanjanjât umñâ gâsui zâkkât bikñan kut ñai ñai zo aksik pam nanjip.

³⁶ Ñai zâk nanñâ nângâm pâlâtâñ kwâkñanjâm ândiap, zâk narâk ziren ândiândi kâtik mârûm muyagiap. Oi ñai zâk nanñâ kândâtkom diñâ birâm ândibapñâ ândiândi kâtik mân muyagibap. Buñâ. Anutuñâ kuk okñanji tap zâibap.

4

Yesuñâ Samaria ambân ñai sot den den oip.

¹ Parisaio a, zen Yesugât itâ nângâwe, "Zâkñâ a gâsâzângom too sanjonziñgap, zo Yohanegât kâmut walâziñge."

² Den zo yen sâwe. Yesu zikñak a too mân sanjonziñgip. Zâk yen sâi arâpñâ niñâ too sanjonziñgâwen.

³ Oi Kembuñâ den zo nângâm Yudaia hân birâm Galilaia hânân arip.

⁴ Samaria hân mâtâp arip.

⁵ Âimñâ Samaria hânân kamân ñai kutñâ Sika, zoren takip. Kamân zorat nanğâmñan hân ñai zeip. Mârûmñan Yakobonñâ hân zo nanñâ Yosepe pindip.

⁶ Too lâm ñai zoren zeip, kutñâ Yakobogât too lâm. Oi Yesu zâk mâtâp kârep âimñâ loreip. Oi mirâ bâkñan oi zoren takâm lâm ginñan ge tap nângip.

⁷⁻⁸ Yesu arâpñâ, nen nalem sângân minam kamânân ârindâ Yesu zâk zikñak tâi Samaria ambân ñaiñâ too aabam gâip. Gâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Too ñai aam nina nimbâ."

⁹ Dukui ambân zorâñ sâip, "Gâ Yuda anjâ, wangât Samaria ambân nâgâren toogât sat? Zo mân orotñâ." Zo Yuda sot Samaria a buku buku mân op ândiwegât ambân zorâñ den yatâ sâip.

¹⁰ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Gâ Anutugâren gâbâ kut ñai gâbap, zo sot nâgât topñâ mân nângat. Nângâm sâi ko nâgâren oletnina too takâtakâñ gibam."

¹¹ Sâi ambân zorâñ itâ sâm dukuip, "Too lâm zi kârep. Gâ too aañ âmaj buñgât too takâtakâñ ikâ gâbâ aaban?"

¹² Sâkuniñâ Yakobonñâ too lâmniñâ zi esip. Oi zâk sot narâpñâ sot râma makau gakârâpñâ, zen too zirik nem ândiwe. Gâ Yakobo walâm too takâtakâñ muyagibam sat?"

¹³ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Too zi sâumñâ nem zagât nem ândibi.

¹⁴ Nâgât too ko nemñâ umgâ sânduksâbap. Ñai zâk too zo nimbapñâ toogât mân nângâm ândibap. Nânâ too zo a ñai pinda umñan too takâtakâñ muyagem zeî a zo ândiândiñ kâtikñâ ândibap."

¹⁵ Sâi ambânñâ diñanjât topñâ mân nângâm kwâkâmñâ itâ sâip, "Patâ, gâ too zo nina nem toogât zagât mân nângâbat. Oi ziren âsâbâñ toogât gâman, zo birâbat."

¹⁶ Yatâ sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Âi apkâ sâna kândianjâm gât."

¹⁷ Sâi ambânñâ sâip, "Nâ apñâ buñâ." Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, "Gâ apkâ buñâ, zo âlip sat.

¹⁸ Gâ a bâtnâmbut mem birâziñgin. Oi irabot miat, zo apkâ buñâ. Zorat gâ den perâkñak sat."

¹⁹ Sâi ambânñâ itâ sâip, "Patânâ, gâ nâgât topñâ dap yatin nângat? Nâ irabot zi nângan. Gâ Propete a ñai ândiat.

²⁰ Zorat sâna nângâbâ. Sâkurâpniñâ, zen baknjâ ziren Anutu mâpâsem ândiwe. Ka Yuda a zen ko Yerusalem kamânân Anutu mâpâsem ândinat sâm sâme.”

²¹ Oi Yesunâ ambân itâ sâm dukuip, “Ambân, gâ dâgoga nângâ. Narâk nâi mâte upâmap. Narâk zoren baknja ziren mo Yerusalem kamânân zorenâk bujâ. Zoren mo zoren âlipjâ.

²² Samaria a, zen topnjâ mân nângâm mâpâsime. Yuda a, nen ko topnjâ nângâm mâpâsimen. Oi Anutunâ kubikkubikniñâ, zo Yuda a nenngâren pâip.

²³ Narâk nâi mâte upap. Oi zi mârûm mâte uap. Zoren kâmut gakârâpñâ bonnjâ, zen Kaapum sot op umziñandâ Anutu mâpâsibi. Ibâ zâk a yatâ zo mâpâseñanggâbigât nângâmap.

²⁴ Anutu zâk Kaapum mân igikñâ. Zorat zâk mâpâsime, zen Kaapum sot opñâ mâpâsime. Yatâ upi, zo ko mâpâmâpâse bonnjâ.”

²⁵ Sâi ambânñâ itâ sâm dukuip, “Nâ nângan. A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsâñ, zâk gâbap. A zo muyagemñâ kut nâi nâi zorat sâm muyagem niñgâbap.”

²⁶ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “A zo, nâ.”

²⁷ Yatâ sâm tâi arâpñâ nen gawen. Gam ambân sot den âraguwet, zorat nângâm imbanjâniñ buj oip. Wangât ambân sot den uat sâm mâsikânam nângindâ yâmbârei birâwen.

²⁸ Oi ambân zâk too âmañ birâm sârârâk kârâm âim kamânân âim a ambân itâ sâm dâzângoip,

²⁹ “Zen gam a nâi zi iknek. Nâ kut nâi nâi orâwan, zo aksik sâm muyagem nanjap. A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsâñ, zo zi motñâi.”

³⁰ Oi kamânân gâbâ â ambân pisuk, zen Yesugâren gawe.

³¹ Gam tatne Yesu arâpñâ niñ itâ sâm dukuwen, “Patâ, nalemn.”

³² Sâindâ itâ sâm dâtnângoip, “Nalem tobat nâi zemniñap, zo mân nânge.”

³³ Zo yatâ sâi arâpñâ niñ itâ âraguwen, “Nalem zo nâiñâ mem ga pindap?”

³⁴ Sâindâ Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Sanjonogip, zâkkât den lum nepñâ tuuman, zorâñ nalemnâ uap.

³⁵ Zen itâ nângâme, “Kâin kimembut âki kâlâmân nalemn bonnjâ muyagibap.’ Ka nâñâ dâzângua nângânek. Zen zaat kâlâm zi iknek. Bon muyamuyagiñ narâk mâte uap. (A ambân kamânân gâbâ gam tarâwe, zengât op sâip.)

³⁶ Nâi zâk nalemn bonnjâ mem mindubapñâ, zorat sângân mibap. Oi bonnjâ zo ândiândi kâtikkât siñgi upap. Oi nep kârâm kâmerip sot bon mem zariñ, zet ârândânj sâtâre upabot.

³⁷ Oi den nâi Kembugât ekabân ziap, zo kâtigibap. Den zo itâ, ‘Nâiñâ nep kârâm kâmitmap. Nâiñâ ko bonnjâ mei zâibap.’

³⁸ Nâñâ zen mân kârâm kâmirâweyân bonnjâ mimbigât sâm zinjâwan. Mârûm a nâmbutñâ nep zo tuum ândinetâ bonnjâ muyagei zen yen galem op bonnjâ mem ândie.”

³⁹ Samaria ambân zo zâk kamârâp itâ sâm dâzângoip, “A zi kut nâi nâi orâwan, zorat topnâ pisuk sâm muyagiap.” Den zorat a ambân donjepñâ Yesu nângâm pâlâtâñ kwâkñanggâwe.

⁴⁰ Yesunâ arâpñâ nen den dâtnângom tâi a ambân zinj kamânân gâbâ gam Yesugâren takâm zen sot ândibapkât dukuwe. Sânetâ ko sirâm zagât zen sot ândeip.

⁴¹ Yesunâ siñgi âlip dâzângoip donjep patânâ nângâmñâ, nângâm pâlâtâñ kwâkñanggâwe.

⁴² Oi zen ambân zo itâ sâm dukuwe, “Kândom gâgât dengât op nângâm pâlâtâñ kwâkñangen. Irak ko niñjak diñâ nângâm itâ nângâm kwâtâtien. Zâk perâkñak a hân dâp nenngât kubikkubik a op ândiap.”

Yesunâ katep nâi mâseñjoot kubigip.

⁴³ Yesu zâk sirâm zagât ândimñâ Galilaia hânân arip.

⁴⁴ Yesu zâk zikñak itâ sâip, “Propete a nâigât kutsiñgiñâ kamân toren toren lañ kârâm âimap. Kamârâpñâ zinjâ ko zâkkât nângâne yenjâ opmap.”

⁴⁵ Yesunâ Galilaia hânân taki Galilaia a zinjâ buku okñanggâwe. Zen mârûmñan Yerusalem kamânân âine kendon patin nepñâ tuugi igâwe, zorat yatâ okñanggâwe.

⁴⁶ Kana kamânân Galilaia hânân mârûm sâi toonjâ waiñ oip, zoren dum âi takip. Kapenaum kamânân a sâtnjâ nâi ândeip, zâkkât nannâ mâsek op zeip.

⁴⁷ Yesu zâk Yudaia hânân gâbâ âburem Galilaia hânân gaap sâne a sâtnjâ zorâñ nângâm Kana kamânân âimñâ Yesu muyagem nanñâ mumbam op zeip, zo kubikñanggâbapkât dukuip.

⁴⁸ Oi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Nâ sen pup kulem mân tuuga dap op dinnangât nângâne bon upap?”

⁴⁹ Oi a sâtnjâ zorâñ itâ sâip, “Patâ, nannâ mombapkât kek gâban.”

⁵⁰ Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Gâ yen âi. Nangâ ko âlip uap.” Yatâ sâi a zo Yesugât den nângi bon oi arip.

⁵¹ Zâk mâtâbân ari kore a zinj gam sâwe, “Nangâ mârûm âlip op taap.”

⁵² Sâne âlip oip, zorat narâkñangât mâsikâziñgi sâwe, “Muka mirâ bâkñan, zoren sâkñâ sânduksâip.”

⁵³ Yatâ sâne a sâtnjâ zâk topnjâ itâ nângip, “Narâk zoren Yesunâ sângonnom

sâip, 'Nangâ âlip uap.'” Oi ziknâ sot a ambân kâmut gakârâpnâ, zen Yesu nangâm pâlâtârj kwâknanğawe.

⁵⁴ Yesu zâk Yudaia hânân gâbâ Galilaia hânân âburem âi sen mârât nep tuugi sâp zagât oip.

5

Yesu zâk Betesida too dengân sâtñan a nâi kubigip.

¹ Yuda zengât kendon patâ nâi mâte oi Yesu zâk Yerusalem kamânân zarip.

² Oi Yerusalem kamânân poj kâतिकnâ kirip, zoren mâtâp nâi kirip, zorat kutnâ râma zengât mâtâp. Mâtâp zorat nangâmñan too dengân nâi zeip, kutnâ Betesida. Zorat sâtñan mirâ bânâmbut tâip.

³⁻⁴ Mirâ zoren a mâsekiñoot sot sen nâtâtik sot kin bitziñ bâlîñ sot sâkziñ gigiñ, zen zem ândiwe. (Kembugât sumbem a nâinâ narâk nâin nâin gem ga toin geim golanğoip. Yatâ oi mâsek a nâi kândom toin giarip, zâk mâsek oknanğip, zo buj oip.) Zorat zen too kwamit oi nangânat sâm mambâtmârâwe.

⁵ Oi zoren a nâi zeip. Zâk kin biknâ bâlîñ oi zem tâi kendonñâ 38 âkip.

⁶ Yesu zâk a zo ekñâ narâk kârep ziap sâm mâsikâm sâip, “Gâ sâkkâ âlip upapkât otgigap?”

⁷ Sâi ko sâip, “Patâ, nâinâ ândim too kwamitsâi toin diinim gei nâbanbap? Oi nînak geibâ sa a nâinâ walânim kek geimap.”

⁸ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukuip, “Gâ zaat isen koremgâ lum âi.”

⁹ Sâi zorenâk sâknâ âlip oi zaatñâ isen koremnâ mem arip. Sirâm zoren Yuda a zengât kendon narâk oi Yesuñâ a zo kubigip.

¹⁰ Zorat Yuda a nâmbutñâ ziñ a âlip oip, zo itâ dukuwe, “Itârârj kendonân isen koremgâ lum ariat, zo mân orotñâ.

¹¹ Sânetâ itâ sâm dâzânğoip, “Kubikniğapñâ itâ dâtnogap, ‘Gâ isen koremgâ mem âi.’”

¹² Sâi mâsikâm sâwe, “Isen koremgâ mem âi sâm dâgogap, zâk kutnâ nâi?”

¹³ Sâne kubiknanğip, zorat kwagip. Oi Yesu zâk a kâmut kirâwe, zengât oserân gâbâ tik arip.

¹⁴ Bet Yesuñâ a zo tirik namin muyagem girem den itâ dukuip, “Gâ sâkkâ âlip uap. Oi kut nâi nâi yâmbâtñâ muyagegibapkât bâlîñ dum zagâtñâ mân upan.”

¹⁵ Sâi a zo Yesu ek nangâm âi Yuda a sâtñâ itâ sâm dâzânğoip, “A kubikniğap, kutnâ Yesu.”

¹⁶ Yesu zâk kendonân nep yatâ tuugipkât Yuda a sâtñâ, ziñ kâsa miñanğawe.

¹⁷ Yatâ utne Yesuñâ itâ sâm dâzânğoip, “Ibânâ Anutu, zâk nep tok tuum ândim gâmap. Oi nâ yatik nep tuum taan.”

¹⁸ Yesu zâk kendonân a kubigip sot Anutugât ibânâ sâip, zorat Yuda a sâtñâ ziñ nangâne bâlîñ oi Anutu hutkum sap sâm kunam sâm kâtigiwe.

Yesu zâk hâuñanğât den sâm kwâkâbapkât imbanâ zemñanğap.

¹⁹ Yesu zâk itâ sâm dâzânğoip, “Nâ perâknak dâzânğua nangâne. Nannâ nâ ninâ umgât nep mân tuuman. Ibânâ zâk nep tuugi ekñâ yatik tuuman. Ibânâ zâk tuumap, zo yatik nannâ nânâ tuuman.

²⁰ Ibâ zâk nannâ nâ nek umñâ nâgâren kinmapkât nep tuumap, zo yatik tirâpnomap. Oi nep zi ikse, zorik buñâ. Nep zâizânñâ tirâpnogi zen ekñâ nangâne imbanâ upap.

²¹ Zo itâ. Ibâ zâk a mumuñâ mângziziñ zaat ândime. Nannâ nanâ yatik a mumuñâ nâi mângibâ sâm mângibat.

²² Ibâ zâk nannâ nâ a zengât topziñ sâm kâkñan kwatziñğabatkât nep zo sâm nigip.

²³ Zen Ibâ hurat kwâknanğame, zo yatik nannâ nâ hurat kwatnibigât yatâ oip. Nâi zâk nannâ nâ mân hurat kwatnibapñâ Ibânâ sângonnogip, zâk mân hurat kwâknanğabap.

²⁴ Nâ perâknak dâzânğua nangâne. Nâi zâk dinnâ nangâbapñâ sângonnogip, zâk nangâm pâlâtârj kwâknanğabap. Oi a zo ândiândiñ kâतिकnâ mem ândiap. Zâk mumuñâ kândâtkum ândiândiñ kâतिकnâ muyagiap. Zâk tosanğat hâuñâ mân mimbap.

²⁵ Nâ perâknak dâzânğua nangâne. Narâk zi mâte uap, zoren a sâkziñ wâgân umziñ mumuñâ ândie, zen Anutu nannâ ninâ den nangâm umziñ kubiknanği ândiândi kâtik mâte op ândibi. Oi yatigâk narâk nâi mâte upabân a mumuñâ zo, ziñâ Anutu nannâ nâgât dinnâ nangâm zaat ândiândi kâtik ândibi.

²⁶ Ibâ zâk ândiândi marinâ ândiapkât nannâ nâ ândiândi marinâ op ândibatkat sâm nigip.

²⁷ Oi nâ a bonñâ ândiangât a tosziziñ hâuñanğât den sâm kwâkâbatkat sâm nigip.

²⁸ Zen den zo nangâne mân kwakmak upap. Narâk nâi mâte upap, narâk zoren a mumuñâ hanzânğone zie, zen nannâ nâgât den nangâmñâ gwâlâ op zaat nanğabi.

²⁹ Ândiândi âlip ândiwenâ dinnâ nangâm zaatñâ ândiândi kâtik mem ândim zâimambi. A nâmbutñâ ândiândi bâlîñ ândiwenâ zaatñâ tosziziñğat hâuñâ mimi.

³⁰ Nâ ninâ umgât nep yatâ zo âlip mân tuubat. Ibânangât sâtkât hâuñanğât den sâm kwâkâman. Zo yatâ op hâuñanğât

nep tuuga dâp upap. Zo ninâ den buñâ, sângonnogip, zâkkât den.”

Anutuñâ nanñangât topñâ sâm muyagemap.

³¹ “Ninak topnâ sâm muyagia mân dâp upap.

³² Topnâ a nâinñâ sâm muyagemap. Oi nâ nângan, topnâ sâm muyagei bonñâ uap.

³³ Zen Yohanegâren sâm mâsikâne nâgât den bonñâ sâm muyageip.

³⁴ Oi anñâ topnâ sâm muyagibigât mân sâman. Zen topnâ nângâm ândiândigât mâtâp lângbigât sâman.

³⁵ Yohane zâk kârâp âsakñâ patâ op âsageziñgip. Zen zâkkât âsakñâ zo ek âknâlem mâik nâi ândiwe.

³⁶ Nâgât topnâ sâm muyagemap, zo Yohane yatâ buñâ. Zo tobat nâi. Nepnâ tuuman, zorân topnâ sâm muyagemap. Ibânandâ nep sâm nigip, zo tuumñâ bonñâ muyageman. Yatâ op ândia topnâ muyagemap.

³⁷ Ibânâ sângonnogip, zâk zikñâ topnâ sâm muyageip. Zen ko den lâunjan gâbâ gâi mân nângâwe. Zen holi tobatñâ mân igâwe.

³⁸ Zen nâgât den nângâm mân nângâm pâlâtân kwatnige, zorat topñâ itâ. Zen sângonnogip, zâkkât diñâ umziñjan mân pane zemap.

³⁹ Zen Kembugât ekabân itâ nângâm sâlâpkume, ‘Andiândi kâtikkât mâtâp zoren zeî kârum muyaginâ.’ Oi zorân nâgât topnâ sâm muyagemap.

⁴⁰ Oi zen den zo sâlâpkumñâ nâgâren gam ândiândi kâtik muyagime? Buñâ. Nâgâren mân game.

⁴¹ Nâ anñâ sâm âlip kwatnibigât mân sâman.

⁴² Zengât topziñ zità nângan. Umziñ Anutugâren mân kinmap.

⁴³ Nâ Ibânangât sâtkât zengâren gewan. Ga ko zen buku mân otniwe. Gâtâm a nâinñâ zikñâ umgât gâi zâk buku okñangâbi.

⁴⁴ Zen ziñak sâm âlip kwarangâm ândime. Kembuniñ kânok, zâkñâ sâm âlip kwatziñgâbapkât mân nângâme. Oi dabân nângâm pâlâtân kwatnibi?

⁴⁵ Zen nâgât itâ mân sâbi, ‘Zâk Ibâgâren nenñât sâm bâlip kwâpap.’ Yatâ buñâ. Zen Mosegâren pâlâtân upme. Ka Mosenñâ zen sâm bâliñ kwatziñgâbap.

⁴⁶ Wangât, Mosenñâ den kulemguip, zo nâgât op kulemguip, zorat. Zen zâkkât den nângâm sâi nâgât den nângâbe.

⁴⁷ Ka zen Mosegât den birâmñâ nâgât den dabân nângâbe?”

6

*Yesunñâ a 5 tausen nalem ziñgip.
(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lu 9:10-17)*

¹ Yesunñâ den yatâ sâm nângâmñâ Galilaia saru kutñâ nâi Tiberia, zo walâm nâmbutken arip.

² Ari a ambân donñepñâ a sisi mâsek kubikziñgi igâwegât molim âiwe.

³ Yesu zâk arâpñâ nen diiniñgi barin zâi tarâwen.

⁴ Narâk zoren Yuda zengât kendon patâ kutñâ Pasowa, zo mâte oip.

⁵ A ambân donñep patâ gane Yesunñâ ziñgitñâ Pilipo mâsikâm sâip, “Nalem ikâ gâbâ sângân mem a ambân donñep patâ ziñgindâ dâpziñ upap?”

⁶ Yesu zâk zo yatâ zo upat sâm nângi zeî yen mâsikip.

⁷ Oi Piliponñâ itâ sâm dukuip, “Kât 2 handeret yatâ zorân kwâlâm ziñgindâ mân dâpziñ upap.”

⁸ Sâi arâpñâ nenñâren gâbâ a nâi kutñâ Andrea, Simonñâ Peterogât munñâ, zâkñâ itâ sâip.

⁹ “Katep nâi ziren ândiap. Zâkñâ nalem bâtnâmbut sot saru zuu zagât tâkñangap. Oi a ambân donñep patâ zirânñâ ziñgindâ dâpziñ mân upap.”

¹⁰ Sâi Yesunñâ sâip, “A ambân dâzângone mindum ge tatnek.” Oi zoren hibuk hân lanngaat zeip, zorat kwâkñan a tenngâziñ 5 tausen yatâ zorân ge tarâwe.

¹¹ Yesunñâ nalem zo memñâ sâiwap sâm a tarâwe, zo kâsâpkum ziñgip. Oi saru zuu zo yatik kâsâpkum ziñgip.

¹² Nalem nem âkon opñâ Yesunñâ arâpñâ itâ sâm dâtnângoip, “Buputñâ zen bâliñ opakât sândunek.”

¹³ Oi nen nalem bâtnâmbut zorat buputñâ sânduindâ irâ kiin zagât piksâip.

¹⁴ A amban zen sen mârât mân igikñâ, zo ekñâ sâwe, “Propete patâ a nenñâren âsagibapkât sâsân, zo perâkñak a zi.”

¹⁵ Oi zen Yesu haamgumñâ bitziñandâ gâsum a kutâ kwânângânâ utne ziñgit nângâm birâziñgâm zikñjik barin zarip.

*Yesunñâ saru kwâkñan lâñ lâñ arip.
(Mt 14:22-23; Mk 6:45-52)*

¹⁶ Mirâ nâtiksisâi arâpñâ nen saru sâtnjan geiwen.

¹⁷ Geimñâ Kapenaum kamânân âinam wangâyân zâiwen. Oi mirâ nâtiksisâi ko ârindâ Yesu zâk zikñjik zoren tâip.

¹⁸ Oi pibâ kâtikñâ koi saru âbânñâgoi âiwen.

¹⁹ Oi nen sak birâm kom aleindâ ari saru tânâmñan ârindâ Yesu zâk saru kwâkñan lâñ lâñ âim wangâ gootñjan gâi ekñâ pârâkñam kenñât urâwen.

²⁰ Yatâ oindâ Yesunñâ nângonsâm sâip, “Ninak gaan. Mân kenñât utnek.”

²¹ Yesu wangâyân kopgâbapkât sâtâre urâwen. Kopgâi zorenâk hân âinam sâwenân, zo âi takâwen.

A zen Yesu kulem sen mârâtkât opnjâ dukuwe.

²² A kâmut patâ, zen saru nâmbutken zine hanjsâip. Hanjsâi itâ sâwe, “Muka njâtikksâi wangâ kânok tâi ikxen. Zoren arâpnjâ Yesu pam ziinjik arie.”

²³ Zo yatâ nângâm tatne Tiberia hânân gâbâ wangâ nâmbutnjâ Kembunâ nalem zingip, zoren takâwe.

²⁴ Takâne a ambân zen Yesu sot arâpnjâ kâruzingâm wangâyân zâim Kapenaum kamânân âi kâruzingâwe.

²⁵ Zen saru nâmbutken âim kârum muyagemnjâ itâ sâm dukuwe, “Patâ, gâ dâujan zi gâin?”

²⁶ Mâsikâne itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkņak sa nângânek. Nâ top liku kulem tuuga ikme, zorat bunjâ. Nalem zingâ nem âkon urâwe, zorat molinige.

²⁷ Nalem nemnjâ ândim mumbi, zorat umziņ mân pane zimbap. Nalem nem ândiândi kâtik ândibi, zorat umziņ pane zimbap. A bonnjâ, nâ Anutu Ibânandâ nalem zo zingâbatkât gâsum sâlâpnogip. Nâ ândiândi kâtikât nalem, zo zingâbat.”

²⁸ Sâi zen itâ mâburem dukuwe, “Sânan. Anutuņ wan nep tuum ândinatkât nângâmâp?”

²⁹ Sâne Yesunjâ itâ sâm dâzângoip, “A sângonnogip, nâ nângâm pâlâtâņ kwatnibi, zo Anutugât nep.”

³⁰ Sâi den itâ sâm dukuwe, “Gâ top liku-liku kulem njâi tuuna ekņâ nângâm pâlâtâņ kwatginat. Wan nep njâi tuuban?”

³¹ Sâkurâpnij, zen Mose sot mirâ kamân kâtikņan ândim nalem kutņâ Mana, zo nem ândiwe. Oi zorat den kulem njâi itâ ziap, “Sumbemân gâbâ nalem zingi nem ândiwe.”

Nalem sumbemân gâbâ gem gâip, zorat den.

³² Oi Yesunjâ itâ sâm dâzângoip, “Perâkņak sa nângânek. Sumbemân gâbâ nalem bonnjâ, zo Mosenjâ mân muyagem zingip. Ka Ibânandâ sumbemân gâbâ nalem bonnjâ zingâmap.

³³ Nâ sumbemân gâbâ gem hân a ândiândi muyagem zingâman. Nâ Anutugâren gâbâ nalem bonnjâ uan.”

³⁴ Sâi itâ sâm dukuwe, “Kembu, gâ narâk dâp nalem zo niņgâmâmban.”

³⁵ Sâne itâ sâm dâzângoip, “Ândiândigât nalem ko nâ. Njâi zâk nâgâren ga pâlâtâņ upap, zâk nalemgât mân mumbap. Oi njâi zâk nâ nângâm pâlâtâņ kwatnibap, zo ko toogât mân nângâbap.

³⁶ Nâ itâ dâzânguan. Zen nâ neknjâ mân nângâm pâlâtâņ kwatnime.

³⁷ Ka Ibânandâ nâgât siņgi sâip, a ambân zo zen ko nâgâren gam nanjâbi.

Oi a ambân ziņ nâgâren gane mân molizingâbat.

³⁸ Sumbemân gâbâ gewan, zo ninâ den lubatkât bunjâ. Sângonnogip, zâkkât den lubatkât gewan.

³⁹ Ibânandâ a ambân nâgâren zâmbanmap, a zo zen tâmbetagobegât galemziņ uandâ hângât narâk âkâbabân zoren hâlâluyâk mângizinga zaatpi. Sângonnogip, zâkkât den zo yatâ ziap.

⁴⁰ Nanjâ nâ neknjâ nângâm pâlâtâņ kwatnibi, zo ko ândiândi kâtik ândibi. Ibânangât den zo yatâ ziap. Oi nânjâ narâk patin mângizinga zaatpi.”

Yesu zâk ândiândi kâtikât nalem

⁴¹ Yesu zâk sumbemân gâbâ nalem bonnjâ, zo nâ sâipkât Yuda a sâtnjâ, ziņâ nângâm bâliņ kwâkņangâwe.

⁴² Oi itâ sâwe, “A zi zâk wangât itâ sap, ‘Nâ sumbemân gâbâ gewan.’ Topnjâ nângâmen. Zâk Yesu, Yosepegât nanjâ.”

⁴³ Sâne Yesunjâ itâ dâzângom sâip, “Zen mân nângâne bâliņ oik.

⁴⁴ A njâi zik umgât nâgâren gâgan, zo mân taap. Ibâ sângonnogipnjâ sâi âlip nâgâren gâbap. Oi nâ a itâ zo narâk patin mumuņan gâbâ mângibat.

⁴⁵ Propete zengât ekabân den itâ ziap, ‘Anutu zikņak a siņgi âlip dâzângoi nângâbi.’

Njâi zâk Ibânandâ siņgi âlip dukui nângâbap, zâk nâgâren gam târokwatnibap.

⁴⁶ A zen Ibâ mân igâwe. Anutugâren gâbâ gem gâwan, nâ ninak Ibâ egâwan.

⁴⁷ Nâ perâkņak dâzângua nângânek. Njâi zâk nângâm pâlâtâņ kwatnimapnjâ ândiândi kâtik miap.

⁴⁸ Ândiândi kâtikât nalem nâ.

⁴⁹ Sâkurâpziņjâ, zen mirâ kamân kâtikņan nalem kutņâ Mana, zo nem ândimnjâ mom nanjâwe.

⁵⁰ Ka sumbemân gâbâ nalem nemnjâ mân mumuņâ, zo ko nâgâren ziap.

⁵¹ Nâ sumbemân gâbâ ândiândigât nalem mem gewan. Nalem zo nâ. Zorat njâi zâk nâgâren gâbâ nalem zo nem ândiândi kâtikņangât siņgi upi. Sâknandâ nalem uap. Zo a ziņâ ândiândi muyagibigât zingâbat.”

⁵² Yuda a sâtnjâ ziņņak itâ âragumnjâ sâwe, “A zirânjâ dap op sunumnjâ niņgi ninatkât sap?”

⁵³ Sâne Yesunjâ itâ sâm dâzângoip, “Nâ perâkņak dâzânguan. Zen a bonnjâ nâgât sunum sot gilâm mân nimb, zo ko unziņan ândiândi mân muyagibap.

⁵⁴ Njâi zâk nâgât sunumnâ sot gilâmnâ nimbapnjâ ândiândi kâtik mimbap. Oi narâk patin mumuņan gâbâ mângia zaatpap.

⁵⁵ Nâgât sunumnâ, zo nalem bonnjâ. Nâgât gilâmnâ, zo too bonnjâ.

⁵⁶ Nâi zâk nâgât sunum sot gilâm nim-bapnâ, zâk nâ sot pâlâtân op ândibap. Oi nâ zâk sot pâlâtân op ândibat.

⁵⁷ Ândiândi marinjâ, Anutu Ibâ, zâknâ sângonnogi gewangât Ibânangât op ândiman. Oi nâi zâk nâ ninibapnâ nâgât op ândiândin muyagem ândibap. Umjandâ nâ sot pâlâtân upapnâ sumbemgât sinji upap.

⁵⁸ Sumbemân gâbâ nalem, zorat topnâ itâ ziap. Sâkurâpziñ Mana nalem niwe, zo yatâ buñâ. Zen nemjâ ândim muwe. Kâ nâgâren gâbâ nalem zo nimbap, zâk ândim zâimâmbap.”

⁵⁹ Yesu zâk Kapenaum kamânân mâpâmâpâse namin ândim den zo dâzângoip.

Yesu zâk ândiândi kâtikkât den mem gem gâip.

⁶⁰ Yesugât a ambârâpnâ, nengâren gâbâ donbepnâ den zo nângâm sâwe, “Den zi nângindâ yâmbâtnâ uap. Den zirat topnâ dap yatâ nângânat?”

⁶¹ Oi sâm âkon utne Yesunâ umziñan ek nângâm itâ sâm dâzângoip, “Den zi nângâne bâliñ uap?”

⁶² A bonjâ nâ âburem ândiwanân zaria nângâne dap upap?

⁶³ Sâkkât sunum zorân ândiândi muyagemap, zo mân ziap. Ândiândi muyagemap, zo Kaapungât nep. Den dâzânguan, zo Kaapum sot ândiândigât den.

⁶⁴ Oi zengâren gâbâ a nâmbutjandâ mân nângâm pâlâtân kwatnime.” A Yesugât den birâbi, zo kânñan nângip. Oi a Yesu tirâpângoi gâsum kumbi, zo yatik kânñan nângip. Zorat den yatâ dâtnângoip.

⁶⁵ Oi den nâi itâ târokwap sâip, “Zorat itâ dâzânguan. Ibânandâ a nâi imbanâ mân pindi ko dap op nâgâren gam nâ sot pâlâtân upap? Yatâ zo mân taap.”

⁶⁶ Narâk zoren a ambân kâmut kakârâpnâ, nengâren gâbâ donbepnâ zâk sot ândiândinangât âkon op birânangâm âiwe.

Peteronâ Yesugât topnâ sâm muyageip.

⁶⁷ Yatâ utne Yesunâ arâp kiin zagât itâ sâm mâsikâniñgip. “Zen yatik nâbam âinam se?”

⁶⁸ Sâi Simon Peteronâ itâ sâm dukuip, “Kembu, nen gâ birâgim nâigâren âinat? Gâ kânoknâ ândiândi kâtikkât den mem ândiat.

⁶⁹ Nen gâ nângâm pâlâtân kwatgimjâ itâ nângâmen. Gâ tirik a. Anutugâren gâbâ gâin.”

⁷⁰ Yatâ sâi Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Nâ a kiin zagât, zen gâsum sâlâpânzângowan. Oi dap yatâ zengâren gâbâ a nâinjâ Satangât a uap?”

⁷¹ Zâk Yuda, Simongât nannâ, Karioto kamânân gok, zâkkât nângâm sâip. Yuda zâk arâp kiin zagât nengât kâmurân goknâ. Oi zâknâ ândim Yesu tirâpângoi kâsarâpnâ ziñ gâsum kuwe.

7

Yesugât murâpnâ, zen mân nângâm pâlâtân kwâknangâwe.

¹ Kwâkñan Yerusalem kamânân Yuda a sâtnjâ ziñ Yesu kumam den sâne Yesunâ zorat sinji nângâm Yudaia hân birâm Galilaia hânân âim gam ândeip.

² Yatâ oi Yuda zengât hâmbâ silep kendon mâte oip.

³ Yesu murâpnâ, ziñ itâ dukuwe, “Gâ hân zi birâm Yudaia hânân âimjâ kulem top top tuumat, zo ândi âi tuuna kâmut kakârâpkâ ziñ ikpi.

⁴ A nâi, zâk patâ upâ sâm nepnâ tik mân tuumap. A mâteziñan tuumap. Gâ nep zo yatâ tuubat sâmatkât âi a kâmurân nep tuuna ikpi.”

⁵ Murâpnâ zen mân nângâm pâlâtân kwâknangâm yatâ sâwe.

⁶ Sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Narâk ziren zo mo zo utnâ sâm âlip upi. Ka nâgât narâk ko gâtâm mâte upap.

⁷ A ziñâ zen um kâlak mân nângâziñgâbi. Nâ ko ândi mâmanziñ bâliñâ, zo sapsuga um kâlak nângânige.

⁸ Zen ziiñik kendonân zâinek. Narâknâ mân mâte uap. Narâk ziren mân zâibat.”

⁹ Yatâ sâmjâ Galilaia hânân ândeip.

Yesu zâk kendon patâgât Yerusalem kamânân zarip.

¹⁰ Yesu murâpnâ, zen kâdom âinetâ bet zâk zikjik Galilaia hân birâm Yerusalem kamânân tigâk zarip.

¹¹ Oi kendon narâk oi Yuda a zen Yesu kârumjâ mâsikâyangâm sâwe, “Zâk ikâ taap?”

¹² A yennandâ zâkkât den halop donbep sâwe. Oi nâmbutjandâ itâ sawe, “Zâk a âlipnâ.” Sâne nâmbutjandâ kwâkâm sâwe, “Buñâ. Zâk a um gulip kwatziñgâmap.”

¹³ Oi Yuda a sâtnjâ zengât kenjât op Yesugât sinji den muyap mân sâwe.

Yesunâ Anutugâren gâbâ den mem gâip.

¹⁴ Kendon tânâmjnan Yesu zâk tirik namin zâimjâ a Kembugât den sâm dâzângoip.

¹⁵ Den yatâ sâi Yuda a zen imbanâziñ buñ oi itâ sâwe, “Zâk ekap namin mân zaripnâ den topnâ zi ikâ gâbâ nângâm sap?”

¹⁶ Yatâ sânetâ Yesunâ itâ dâzânjom sâip, “Nâ den dâzânjom, zo ninan gâbâ buñâ. Sângonnogip, zâkkât den.

¹⁷ Den Anutugâren gâbâ mo ninan gâbâ, zo Anutu sâtnjâ lubapnâ den zirât topnâ nângâbap.

¹⁸ Njâi zâk zik umgât sâbap, zâk sâknjâ mem zâizâinj upap. Ka njâi zâk nep mariņanjât sâtâre muyagibapkât nep tubap, zâkkât itâ nangâbi, 'Zâk sarâ buņâ. Den bonņâ sâmap.' Oi nâ zo yatâ sâman.

¹⁹ Mosenjâ gurmin den sâp muyagem zinjip. Oi zen gurumin den zo mân lum kwâtâtîme. Yatâ opņâ zen wangât nâgât denân kwap sâp nonam se."

²⁰ Sâi a zen itâ sâwe, "A ikâ zorâņ gobigât se? Gâgât itâ nângen. Gâ wâkegoot ândim um gulip op sat."

²¹ Sâne Yesuņâ dâzâņgom sâip. "Nâ nep kânok tuuga, zo ek pārâņkop kwakmak ue.

²² Sa nâņgânek. Mosenjâ narâpziņ kwabâ kwatziņgâbigât sâp zinjip. (Oi zo Mosenjâ mân topkwaip. Sâkurâpniņandâ mârur nĵai topkwarâwe.) Oi nep zo tuutuujâ mâte oi kendonân tuume.

²³ Mosegât gurumin den, zo birânetâ bon buj opapkât kendonân narâpziņ kwabâ kwatziņgâme. Nâ ko kendonân a kiņ bik mumuj sâknjâ kubiksa âlip uap, zorat wangât kuk otnige?

²⁴ Zen den sâknjik mân sânek. Nâņgâm sâlâpkum ko bonņâ sâbi."

Yesugât op itâ sâwe, "Zâk Kristo mo a nĵai?"

²⁵ Yerusalem kamân mâirâp nâmbutņandâ itâ sâwe, "A kunam sâme, zo zirâ mo?"

²⁶ Zâk a ambân mâteziņan zi den muyap sâi patârâpniņandâ mân sâp kwâkâme. Zen topņâ nâņgâne a bâliņan gâbâ mâkâniņgâbapkât mârur sâsâņ, zo mo dap?

²⁷ Buņâ motņai. A zirat muya-muyagiņanjât topņâ nângen. Ka njâi gâbâpkât sâsâņ, zo âsagei zâkkât topņâ mân nâņgânat."

²⁸ Yatâ sâne Yesuņâ tirik namin kin den patâ itâ sâp dâzâņgoip, "Ikâ gâbâ gâwan, zo âlip nângen sâme. Ka nâ ninâ umgât mân gewan. Bonņâ mariņâ, Anutu, zâknjâ sâņgonnogi gem gâwan. Oi zen zâk mân ek nâņgâme.

²⁹ Nâ ko zâknjâ sâņgonnogi zik um topņan gâbâ gewan, gât ko nâņâ zâkkât topņâ nâņgâm kwâtâtian."

³⁰ Yesu zâk den yatâ sâi tâk namin pânâp sâwe. Oi kukuņanjât narâknjâ, zo mân mâte oipkât yâmbârem birâwe.

³¹ Oi a yennjâ zengâren gâbâ donbeņņâ Yesu nâņgâm pâlâtâņ kwarâwe. Oi itâ sâwe, "A patâ gâbâpkât sâsâņ, zâk a zirâņ kulem tuumap, zo walâm tuubap? Buņâ. A zi aksik tuum nanņgâmap."

Kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sâņgonzâņgowe.

³² A zen den yatâ zo tik sâne Parisaio zen nâņgamņâ tirik namâ galem a sot âragumņâ

kâwali a zen Yesu gâsum tâk namin pambigât sâņgonzâņgowe.

³³ Yesuņâ itâ dâzâņgom sâip, "Nâ narâk pārâkânok zen sot ândimņâ sâņgonnogi, zâkkâren zâibat.

³⁴ Oi zen kârunim mân muyagenibi. Âi ândibarân dap op gabi?"

³⁵ Yatâ sâi Yuda a zen itâ sâp âraguwe, "A zirâņ ikâ ari kârunatkât sap. Yuda a bukurâpniņ Grik a hân toren toren zen sot ândie, zengâren âibam sap? Mo zâk Grik a zengâren âim den dâzâņgobam sap?"

³⁶ 'Kârunim âim mân muyagenibi. Âibarân zen mân gabi.' Den zo wangât sap?"

Yesu zâk Kaapum niņgâbapkât sâip.

³⁷ Yuda zengât kendon sirâm boiņâ mindumindu patâ utne Yesuņâ zaat kin den patâ dâzâņgom sâip, "Nĵai zâk toogât nâņgâmņâ nâgâren ga nimbap.

³⁸ Oi nĵai zâk nâ nâņgâm pâlâtâņ kwatni-bap, zâkkât umņan too sinņâ takâm zim-bap. Kembugât ekabân den yatâ kulemgune ziap."

³⁹ Yesu nâņgâm pâlâtâņ kwâkņanjâwen, nen Kaapumgât siņgi kwatniņgâm yatâ sâip. Yesu zâk narâk zoren Kaapumņâ mân niņgip. Wangât, zâk sumbem âsâknjâ umņan mân âburem zârip, zorat mân niņgip.

A ambân zen Yesu topņanjât sâp kâsâpagowe.

⁴⁰ A nâmbutņâ zen den zo nâņgâm Yesugât itâ sâwe, "Perâkņak, zâk Propete gâbapkât mârur sâsâņ."

⁴¹ Nâmbutņandâ itâ sâwe, "A bâliņan gâbâ mâkâniņgâbapkât mârur sâsâņ, Kristo, zi zâk." Nâmbutņandâ ko kwâkâm sâwe, "A patâ zo, zâk dap op Galilaia hânân muyagibap?"

⁴² Kembugât ekabân den nĵai itâ ziap. Kristo zâk a kutâ Dawidigât kamân, Betelem, zoren âsagibap."

⁴³ A zen Yesugât yatâ sâp kâsâpagowe.

⁴⁴ Oi nâmbutņandâ tâk namin pânâp sâp yâmbârem birâwe.

A sâtnjâ zij Yesu mân nâņgâm pâlâtâņ kwâkņanjâwe.

⁴⁵ Kâwali a zen tirik namâ galem a sot Parisaio zengâren âburinetâ itâ sâwe, "Zen wangât Yesu mân gâsum diim ge?"

⁴⁶ Sâne kâwali a zijâ sâwe, "Zâk den sâmap, zo yatâ a nĵaiņâ mân sâmap."

⁴⁷ Sâne Parisaio a zij itâ sâp dâzâņgowe, "Zen a yennjâ yatik um gulip kwatziņgâp?"

⁴⁸ A sâtnjâ sot Parisaio a, nengâren gâbâ nĵai zâk sot pâlâtâņ uap?

⁴⁹ Zo buņâ. A yennjâ, zen ko Kembugât gurumin den mân nâņgâme, zen simgât siņgi."

⁵⁰ Yatâ sânetâ bukuzinjâ nâi kutnjâ Nikodemo, mârûm Yesugâren arip, zâknjâ itâ sâm dâzânngoip,

⁵¹ “A nâinjâ ziknjâ topnjâ mân sâi dap yatâ hâuñanjât den sâm kwâkânât? Nen yatâ mân utnâtkât gurumin den ekabân den nâi ziap.”

⁵² Yatâ sâi ko bukurâpñandâ Nikodemo den kârâpñoot itâ sâm dukuwe, “Gâ a zo yatik Galilaia hânân goknjâ? Kembugât ekabân sâlâpkum itâ nângâban, ‘Galilaia hânân Propete nâi mân âsagibap.’”

⁵³ Oi zen kâsâpagom mirâziñan âim nanngâwe.

8

Lañ mâman ambân nâi Yesugâren diim âiwe.

¹ Yesunâ Oliwa bâknjan zâi zeip.

² Mirâ hanjsâi zobâ âburem tirik namin zari a ambân donjbeñjâ zâkkâren minduwe. Yesunâ ge tapnjâ Kembugât den sâm dâzânngoip.

³ Oi Kembugât gurumin den zorat galem a sot Parisaio a, zen mâtâp ambân nâi a sot ândei muyagem diim Yesugâren gam pam haamgum kin sâwe,

⁴ “Patâ, ambân zi a lañ zen sot ândei muyagem gâsum diim gen.

⁵ Oi Mose zâk ambân itâ zo kâtnjâ zângone mumbigât sâm gurumin den ekabân kulemgum ningip. Oi gânjâ ambân zâkkât dap nanngat?”

⁶ Zo yatâ mâsikâne den dap mo dap sâi nângâm denân pânam sâwe. Sâne Yesu zâk pindinsâm bikñandâ hânân kulemgum tâip.

⁷ Kulemgum tâi mâsikâm zagât zagât utnetâ zaatnjâ itâ sâm dâzânngoip, “Zengâren gâbâ a nâi tosanjâ buñjâ, zâknjâ kâtnjâ topkwap koi ko kumbi.”

⁸ Yatâ sâm du pindinsâm hânân kulemgum tâip.

⁹ A gawe, zen den zo nângâm patâziñjâ kâdom ari kânok kânok ari ari âim nanngâwe. Ambân zâk ziknjâ Yesugât mâtenjan kiri Yesu zâk oksâm zaat mâsikâm sâip.

¹⁰ “Ambân, a zen ikâ arie? Nâinjâ hâuñanjât den sâm sinngâ giap?”

¹¹ Sâi ambânñjâ sâip, “Kembu, buñjâ.” Sâi itâ sâm dukuip, “Nâ yatigâk, nâ gâ mân sâm sinngan gian. Zorat gâ âi ândim bâliñjâ du zagât mân upan.”

Yesu zâk a hân dâp neñgât kârâp âsaknjâ op ândiap.

¹² Yesunâ a den dum dâzânngoip. Itâ sâm dâzânngoip, “Hân dâp a zengât kârâp âsaknjâ op ândian. Oi nâi zâk nâ molinibapnjâ, zâk nâtâtigân mân ândibap. Zâk ândiândi âsaknjâ tâkñanjâ ândibap.”

¹³ Sâi Parisaio a zinjâ itâ sâm dukuwe, “Gâ gikak topkâ sâm muyagiat, zorat nângindâ bon mân uap.”

¹⁴ Sâne Yesunâ sâip, “Ninak topnâ sapsuga bon buñjâ mân opmap. Wangât, Nâ ikâ gâbâ gâwan sot ikâ âi ândibat, zorat topnjâ nângâm den sâman. Zen ko zo mo zorat ârândâñ kwakme.

¹⁵ Zen sâknjik eknjâ umñan bonñjâ zo mân ikme. Oi zen lañ sâme. Nânjâ ko zengât topziñjâ mân sâman.

¹⁶ Oi zengât topziñjâ sâbat, zo ko bonñjâ upap. Nep zo ninik mân tuubat. Ibâ sângonnogip, zâknjâ betnan mei nep zo tuubat.

¹⁷ Zengât gurumin den ekabân den nâi itâ ziap,

‘A zagât, ziknjâ a nâigât topnjâ sâitâ nângâne bon upap.’

¹⁸ Nâ ninâ topnâ sâm muyagia Ibânâ sângonnogip, zâkoot yatik sâm muyagemap.”

¹⁹ Yesu zâk den yatâ sâi mâsikâm sâwe, “Ibâgâ ikâ?” Sânetâ itâ sâm dâzânngoip, “Zen nâgât topnâ mân nângâm. Zen nâgât topnâ nângâm sâi ko Ibânâñgât topnjâ yatik nângâmbe.”

²⁰ Yesunâ den zo tirik namâ umñâ nâi kât pâpanñan, zoren kin den dâzânngoip. Oi zâk mumbapkât narâknjâ mân mâte oipkât dabân gâsum tâk namin kek pambe?

Anjâ hânân gok, Yesu zâk Sumbemân goknjâ.

²¹ Yesu zâk den târokwapnjâ itâ sâm dâzânngoip, “Nâ zâmbam aria zen kârûnimñjâ tosaziñoot ândim mumbi. Nâ âibat, zoren zen dap op gabi?”

²² Zo yatâ sâi ko Yuda a zinjâ sâwe, “Nâ âi ândia zen mân gabi, den zo wangât sap? Zâk ziknjâ agoyangâm mumbapkât sap?”

²³ Sânetâ Yesunâ itâ sâm dâzânngoip, “Zen âmbiren goknjâ. Nâ ko uren goknjâ. Zen hân ziren goknjâ. Nâ ko hân zi goknjâ buñjâ.

²⁴ Nâ zorat opnjâ dâzânguan, Zen tosaziñoot ândim mumbi. Nâ ândim gâwanñjâ ândim zâibat. Zen zo mân nângâm simbitkubi, zo ko tosaziñjâ zemziñgi mumbi.”

²⁵ Sâi zinjâ mâsikâm sâwe, “Bâi, gâ wan a nâi?” Sâne Yesunâ dâzânngom sâip. “Topnâ dâzânngom gâwan, zo bonñjâ.

²⁶ Nâ zengât tosa sot hâuñanjât den donjbe mem ândian. Sângonnogipnjâ den bonñjâ sâmap. Oi nâ den zâkkâren nângâwan, zorigâk a ambân dâzânngoman.”

²⁷ Den zo Ibânâñgât op sâm dâzânngoi zen mân nângâm kwâtâtiwe.

²⁸ Sâmñjâ Yesunâ târokwap itâ dâzânngom sâip. “Zen a bonñjâ nâ nagân mândânibi, narâk zoren topnâ nângâm biranji. Oi ninâ umgât kut nâi nâi mân opman. Ibânandâ

den sâm dátngop, zorik sâmān, zo nāngām kwātātibi.

²⁹ Oi sāngonnogip, zāk nā sot āndiap. Nā kut nāi nāi opman, zo egi ālip opmap, zo ko zāk mân birānimap.”

³⁰ Yesu zāk den yatā sâi a donḅepnâ nāngāmñâ, nāngām pālātān kwākḅangāwe.

Yesugât den mem āndim dumun buj utnat.

³¹ Yesuñâ Yuda a nāngām pālātān kwākḅangāwe, zen itā sâm dāzāngoip, “Zen nāgât den lum āndim arāpnâ bonḅâ upi.

³² Opnâ nāgât den bonḅâ, zo nāngāne mākāziḅi dumunziḅ buñâ, hālāluyāk āndibi.”

³³ Yesuñâ yatā sâi zen itā māburem dukuwe, “Nen Abaramgât kiurâp. Nen a zengât kore mân op āndiwen, zorat wangât sat? ‘Dumun buj āndibi.’”

³⁴ Sāne Yesuñâ itā sâm dāzāngoip, “Nā perākḅak dāzānguan. Nāi zāk bālīn opmap, zāk bālīnangât kore a upap.

³⁵ Kore a, ziñâ patāziḅangât mirin tātāt māmē mân upi. Narāpnâ ko Ibāgât mirināk āndim zāimambi.

³⁶ Zorat nā nanḅandâ olañziḅga, zen perākḅak dumum buj āndibi.

³⁷ Zen Abaramgât kiurâp, zo nāngan. Oi zen nāgât denñâ umziḅan mân giari nonam se.

³⁸ Nā Ibānangāren kut nāi nāi ek āndiwan, zorat sâmān. Zen ko ibāziḅangāren kut nāi nāi nāngāwe, zo upme.”

³⁹ Sâi itā sâm dukuwe, “Nen sākuniñ Abaram.” Sāne Yesuñâ dāzāngoip, “Zen Abaramgât kiun āndim sâi zākkât orot māmē yatā upe.

⁴⁰ Anutugāren gābâ den bonḅâ nāngāwan, zo dāzāngoman. Oi ziñâ nonam se. Kut zo yatā zo Abaramñâ mân oip. Zen Abaramgât narāpnâ buñâ. Ibāziñâ, zāk nāi.

⁴¹ Zen ibāziḅangât orot māmē upme.” Yatā sâi ziñâ sāwe, “Nen a lañan gābâ mân āsagiwen. Ibāniñ Anutu kānok.”

⁴² Sāne Yesuñâ sâip, “Ibāziñ Anutu sâi ko nā buku otnibe. Nā Anutugāren gābâ gewan. Ninâ umgât mân gewan. Zākñâ sāngonnogi gewan.

⁴³ Zen dap op āndine dinnandâ umziḅan mân geimap? Nā den sa zen kindapziḅ anḅgân kārāme, zorat ko yatā upme.

⁴⁴ Zen ibāziñ Satañ. Zākkât den lūbigât umziḅ kīnmap. Zāk mārūm nāi a tāmḅetagoagon nep tuum āndim gaap. Zāk den bonḅâ kāndātkoipkāt umḅan den bonḅâ nāi mân ziap. Zāk sarā a sot sarā mariñâ. Zorat zākkât orot māmēñâ zo sarā opmap. Zen zo yatik umziḅan den bonḅâ mân gei ziap.

⁴⁵ Zorat nā den bonḅâ dāzāngua dinnâ birāme.

⁴⁶ Zengāren gābâ a nāi nāgât tosa ālip sābap? Buñâ. Nā den bonḅâ sâmān. Zen wangât nāgât dinnâ birāme?

⁴⁷ Nāi zāk Anutugât siḅgi upapñâ diñâ nāngābap. Zen Anutugât siḅgi mân āndimeñâ diñâ birāme.”

Yesugât den mem āndim mân munat.

⁴⁸ Sâi Yuda a sātñâ, ziḅ kuk op itā sâm bālīn kwākḅangāwe, “Nen gāgât dap sātāt? Gā nengât kāmuran gok buñâ. Gā Samaria a. Wākeñâ umgan giari āndiat.

⁴⁹ Gāgât topkâ yatā sāindâ dāp upap.” Sāne Yesuñâ itā sâm dāzāngoip, “Nā wākeñâ mân otnimap. Nā Ibānâ sâm bābālan kwākḅangāman. Zen ko nā mem ge kwatnige.

⁵⁰ Nā kutsiḅginangât opnâ mân dāzāngowan. Kutsiḅginangât den dāzāngobap, zo nāi āndiap. Zākñâ nāgât kutsiḅgi, zo mem zāi pāmḅap.

⁵¹ Nā perākḅak dāzāngua nāngānek. Nāi zāk nāgât den mem āndiap, zo mân mumḅap.”

⁵² Yatā sâi Yuda a ziñâ itā sāwe, “Wākeñâ otgimap, zo perākḅak. Abaram moip. Oi Propete zen yatigāk muwe. Oi gā itā sat, ‘Nāi zāk nāgât den mem āndibapñâ mân mumḅap.’”

⁵³ Sākuniñâ Abaram, zāk patā moip. Oi gā zāk walābam sat? Oi Propete a, zen yatā muwe. Gā wangât sākḅâ mem zāi paat?”

⁵⁴ Sāne Yesuñâ itā sâm dāzāngoip, “Ninak sākñâ mem zāi pa sâi ko bon buj opap. Ibānâ āndiap, zākkât Anutuniñ sāmē, zākñâ kutsiḅginâ mem zāi pāmḅap.

⁵⁵ Zen zākkât topñâ mân nānge. Nāñâ ko zākkât topñâ nāngām kwātātian. Nā mân ek nāngan sa sâi ko a sarā zen yatā opap. Nā zāk nāngāñāngan. Oi zākkât diñâ mem āndiman.

⁵⁶ Sākuniñâ Abaram, zāk nāgât narāk mātē oi ikpapkāt sātāre op āndeip. Zorāñâ āndim muyagia sātāre patā oip.”

⁵⁷ Yatā sâi Yuda a ziḅ sāwe, “Gā kendongâ 50 mân āndeiniñ Abaram egāwan sat?”

⁵⁸ Sāne Yesuñâ itā sâm dāzāngoip, “Nā perākḅak dāzāngobâ. Nā Abaram mân āsagei āndiwannâ āndim gaan.”

⁵⁹ Yatā sâi Anutu hutkum sap sâm kātñâ mem kunâ sāne Yesuñâ tikpam tirik namīn gābâ geip.

9

A sen nātātik, zākkât den siḅgi.

¹ Yesu zāk mātābān āim sen nātātik a nāi muyageip. A zo mam kāmḅonan gābâ āsagem sen nātātik op āndim gāip.

² Yesuñâ a zo muyagei arâpñâ niñ Yesu mäsikâm säwen, "Patâ, ñaigât tosağât yatâ muyageip? Zikñâ mo ibâ mam zekât?"

³ Säindâ Yesuñâ itâ sâm dâtnângoip, "Yatâ buñâ. Zikñâ mo ibâ mam zekât tosağât buñâ. Anutu imbanñanğât topñâ zâkkâren muyagibapkât yatâ âsageip.

⁴ Sirâmân nep tuumen. Kâ ñâtiksâi ko nep mân tuumen. Narâk zi sirâm yatâ oi sâñgonnogip, zâkkât nep âlip tuum ândinat. Kwâknjan ñâtâtik muyagei nep zo dap dap yatâ tuubi?

⁵ Nâ hânân ândibat dâp hân a zengât âsakñâ op ândibat."

⁶ Yesu zâk yatâ sâmñâ hânân tâpkum hân bajet mem golanğum sen ñâtâtik zo sinjan sanğorip.

⁷ Itâ sâm sanğorip, "Gâ Siloam too dengânân âi too sanğonnân." (Siloam zo Yuda denân. Niiñ denân ko sângongoip sâmen.)

⁸ Yatâ opñâ kamârâpñâ ziñâ a zo eknâ mäsikâyangâm säwe, "Nalemgât oletniñgâmap, zi zâk mo ñâi?"

⁹ Sâne nâmbutñandâ säwe, "Zi zâk." Oi nâmbutñandâ säwe, "Zâk buñâ. Zâkkât tobat yatâ a ñâi." Yatâ sâne zikñak sâip, "Nâ ko zi."

¹⁰ Sâi mäsikâm säwe, "Dap op sinğâ âlip uap?"

¹¹ Sâne itâ sâm dâzânğoip, "A ñâi kutñâ Yesu, zâknâ hânân tâpkum hân bajet mem golanğum sinnan sanğonñâ itâ sâm dâtnogip, 'Gâ Siloam dengânân âi too sângon.' Oi nâ âi too sanğonsa sinnâ âlip oi ekan."

¹² Yatâ sâi mäsikâm säwe, "A zo ikâ ândiap?" Sâne zâknâ sâip, "Nâ mân ek nânğan."

A sinğâ âlip oip, zorat Parisaio ziñ den säwe.

¹³ A sen ñâtâtik op ândimñâ âlip oip, zo diim Parisaio a zengâren âiwe.

¹⁴ Oi Yesuñâ bajet golanğum sinğâ sanğorip, zo Yuda zengât kendonân oip.

¹⁵ Zorat Parisaio a, ziñâ a zo mäsikâm säwe, "Gâ dap op sinğâ âlip uap?" Sâne itâ sâm dâzânğoip, "Zâk bajet mem sinnan sanğori nâ âi too sanğonsa sinnâ âlip uap."

¹⁶ Parisaio zengâren gâbâ nâmbutñandâ itâ säwe, "A zo Anutugâren gokñâ buñâ. Zâk Kembugât gurumin den kom mâtâp wâlap. Zâk kendonân nep tuugap." Sâne nâmbutñandâ säwe, "Zâk bâliñ mâme a ândim sâi nep itâ zo mân tuubap." Parisaio a, ziñ yatâ sâm âragum kâsâpagowe.

¹⁷ Oi a sinğâ bâpsâsâñ kubigip, zo mäsikâm säwe, "Sinğâ kubiksap, zorat gâ dap nânğat?" Sâne zâknâ sâip, "Zâk Propete."

¹⁸ Sâi Yuda a zen a zo sen ñâtâtik ândimñâ âlip oip, zorat nânğâne bonñâ mân oi sâne ibâ mamñâ, zet gawet.

¹⁹ Gâitâ mäsikâzikâm säwe, "Nanzikñâ sen ñâtâtik muyageip, zi mo? Zâk dap op sinğâ âlip uap?"

²⁰ Sâne ibâ mamñâ, zik itâ säwet, "Zâk nannikñâ, zo nânget. Sen ñâtâtik âsageip, zo nânget.

²¹ Ka dap opñâ sinğâ âlip uap, zo mân nânget. Nâiñ kubiksap, zo mân nânget. Zâk katep buñâ. Mârum lâmbarip, zorat ziñak mäsikâne topñâ dâzânğoik."

²² Ibâ mamñâ, zet Yuda a sâtnâ zengât kengât opñâ yatâ säwet. Yuda a zengât a sâtnâ, ziñ den itâ sâm ândiwe, "Ñâi zâk Yesugât itâ sâbap, 'A bâliñjan gâbâ mäkâniñgâbapkât mârumsâsâñ, zâk zo. Zâk Kristo.' A yatâ zo mâpâmâpase namin mân zâibapkât pâke pânat. A yatâ zo kâbakñenjanğindâ nenğât kâmurân mân tâpap."

²³ Zorat opñâ ibâ mamñâ zet kengât op itâ säwet, "Zâk katep buñâ. Zâk mârums lâmbarip, zorat ziñ mäsikâne topñâ sâik."

²⁴ A sen ñâtâtik op ândeiññâ âlip oip, zo dum diim gamñâ itâ dukuwe, "Anutu mâtenjan kin sarâ mân sâban. Nen a zorat topñâ nânğan. Zâk bâliñ mâme a."

²⁵ Yatâ sânetâ ko a zorâñ itâ sâm dâzânğoip, "A zo bâliñ mo âlipñâ, zo mân nânğan. Sen ñâtâtik ândiwannâ sinnâ âlip uap, zo nânğan."

²⁶ Sâi dum mäsikâwe, "Dap otgigap? Dap op sinğâ mânânğâtsap?"

²⁷ Sâne a zorâñ itâ sâm dâzânğoip, "Nâ mârums dâzânğuan. Zen wangât kisanğâ dâzânğobatkat se? Zen zâkkât a utnam se?"

²⁸ Yatâ sâi ziñ sinğan gem dukuwe, "Gâ zâkkât a. Nen ko Moseğât arâpñâ.

²⁹ Mose zâk Anutuñâ den dukuip, zo nânğan. Ka a zi ikâ mo ikâ gâbâ âsagem gâip, zo mân nânğan."

³⁰ Sâne a zorâñ den itâ mâburem dâzânğoip, "A zi sinnâ mânânğâtsap, zâkkât topñâ kârune nânğa imbanğâ uap.

³¹ Nen itâ nânğâmen, 'Anutuñâ bâliñ mâme a mân betziñjan memap. Nâi zâk hurat kwâknjanğâm diñâ lugi beknjan mim-bap."

³² Mârums hân âsageibân gâbâ a ñâi zâk mam kâmbonjan gâbâ sen ñâtâtikñâ âsagem kubikkubikñâ mân âsağei nânğâwen.

³³ Oi a zo Anutugâren gâbâ mân gâip sâi nep itâ zo dap yatâ tuubap?"

³⁴ Sâi den kârâpñoot itâ sâm dukuwe, "Gâ bâliñ mâme sot lañ mâman a zengâren gâbâ âsageinñâ dap yatâ nen den topñâ dâtnânğuat?" Yatâ sâm kom kâbakñine ârip.

Yesu kândâtkom um ñâtâtik ândiândiñ.

³⁵ A zo kábaknjine ari Yesunâ nângip. Oi a zo muyegenangâm itâ sârn mäsikip, “Gâ a bonnâ nângâm pälâtân kwâknangjat mo?”

³⁶ Sâi a zorânâ sâip, “Patâ, sat, zo a nâi? Zo tirâpnona eknjâ nângâm pälâtân kwâknangjâbat.”

³⁷ Sâi Yesunâ itâ sârn dukuip, “Gâ eksat. Den dâgogan, zo nâ.”

³⁸ Sâi a zorânâ sâip, “Kembu, nâ nângâm pälâtân kwatgigan.” Yatâ sârnjâ um topjan pindijsâm mâpâseip.

³⁹ Oi Yesunâ sâip, “Nâ topziñ sârn muyag-ibatkat hânân gewan. Zorat a ziinangât nângâne giginâ oi sinniñ nâtâtik sârne, zen sinziñ ânângât âsaknan bâgim ândibigât gem gâwan. Oi a ziinangât nângâne zâizâiñ oi sinniñ âlipnjik sârne, zen nâtâtigân bagim ândibigât gem gâwan.”

⁴⁰ Yatâ sâi Parisaio a ârândân kirâwe, zen nângâmjâ sâwe, “Nen sen nâtâtik nângonsat?”

⁴¹ Sâne Yesunâ sâip, “Zen sen nâtâtik ândim sâi tosaziñ buñ ândibe. Ka ziinjak sârne, ‘Nen sinniñ âlipnjâ.’ Zorat tosaziñ zemziñgap.”

10

Râma zen marizianangât den nângâne.

¹ Yesunâ den sumbuñâ nâi itâ sâip, “Nâ perâknjak dâzângua nângâne. Nâi zâk râma zengât poñ durubit zo birâm nâin gâbâ loñjiñ bagibap, zâk kâmbu a op kut nâi nâi lañ memap.

² Nâi zâk poñ durubirân gâbik bagibap, zâk ko râma zengât galem a.

³ Zâk gâi mâtâp galem a eknjâ mâtâp mem pâmbap. Oi râma ziñâ diñâ tobat nângâbi. Oi râma galem a zo râma kutziñan zângonsâm poñan gâbâ diiziñgâm âibap.

⁴ Râma gâkârâpnâ diiziñgâm gei kândom ari molim âibi. Diñ tobatñâ nângâmegât molim âibi.

⁵ Ka a nâi gâi diñ tobatñâ mân nângâmjâ mân molibi. Buñâ. Zen kengât op birâm âibi.”

⁶ Yesunâ den sumbuñâ yatâ sâi Yuda a ziñ den zorat topñâ mân nângâwe.

Yesu zâk galem a âlipnjâ.

⁷ Yatâ utne Yesunâ dum dâzângom sâip, “Perâknjak dâzângua nângâne. Râma zengât zâizâinangât mâtâp, zo nâ.

⁸ Nâ mân âsagia âsagiwe, zo kâmbu a. Zen kut nâi nâi lañ mime. Zen ganetâ râma zen zengât den mân nângâwe.

⁹ Mâtâp nâ. Nâi zâk nâgâren gam bagibap, zâk mân tâmbetagobap. Zâk bagim-gagim nalem muyagem nem ândibap.

¹⁰ Kâmbu a zen ga râma kâmbu mem zângom tâmbetzângogigât game. Nâ ko râma ziñ ândim ândiândi âlip muyagem ândim kwâtâtibigât gâwan.

¹¹ Nâ râma galem a âlipnjâ. Galem a zâk galem otziñgâm ândim râma gâkânâ tâmbetagobegât ândiândiñâ birâbap.

¹² Râma galem a bâliñâ, mariñâ buñâ, kât nep tuutuunangât anjâ dâñ galemziñ mân opmapñâ wâu kâtikjâ gâi zâmbam âibap. Oi wâu kâtikjâ gamjâ râma ziñgâm molziñgi siñsururuñ upi.

¹³ A zo râma galem a bâliñâ. Zâk râma zengât girem mân upap. A zo kât mim-bapkât nep tuumap.

¹⁴ Nâ ko râma galem a âlipnjâ ândiman. Ibâ sot nâ âñak nângâm ândimet.

¹⁵ Zorat dâp op nâ kâmurâpnâ zen sot âñak ândimen. Zorat na râma zengât opñâ ândiândiñâ birâbat.

¹⁶ Oi râma kâmut nâin nâin ândie. Zen poñ zi gokñâ buñâ. Oi ninak ârândân diiziñgâm ga dinnâ nângâbi. Oi râma zen kâmut kânok sot galem a kânok yatâ muyag-ibap.

¹⁷ Râma zengât op ândiândiñâ birâbat, zorat Ibânandâ umjandâ gâsunimap. Nâ ândiândiñâ birâmjâ dum mimbat.

¹⁸ Ândiândiñâ zo a ziñ nonam dinnâ sâne mân birâbat. Buñâ. Ninak nângâm birâbat. Ninak birâbat sot mimbatkât imbanjâ zem-nigap. Yatâ upatkât op Ibânandâ sârn nigip.”

¹⁹ Yesu zâk yatâ sâip, zorat Yuda a zen nângâm den sârn kâsâpagowe.

²⁰ Oi a donbepñâ itâ sâwe, “Wâkenjâ okñangji um gulip uap. Den sâi wangât nânge?”

²¹ Nâmbutjandâ itâ sâwe, “A wâkerjootñâ ândim sâi den itâ mân sâbap. Mo wâke nâiñâ a sen nâtâtik zen âlip kubikziñgâbap?”

Yuda a sâtnjâ, ziñ Yesu kâsa okñangjâwe.

²² Yuda a ziñ tirik namân mârûm mäsop miwe, zorat kendon narâknjâ mâte oip.

²³ Map pateñ narâknjan mâte oip. Oi Yesu zâk tirik namin âim mindumindugât um patâ nâi kutñâ Salomo, zoren âim gam kirip.

²⁴ Oi Yuda a ziñ eknjâ mindum haamgum kin itâ sârn dukuwe, “Gâ wangât topkâ kwâimbâna um zagât upmen? A bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârûm sâsân, gâ a zo ândiat oi ko sârn muyagem dâtnânngo.”

²⁵ Sâne Yesunâ itâ sârn dâzângoip, “Nâ mârûm sârn dâzângua mân nângâwe. Ibânangât sâtkât nep tuuman, zorân topñâ sârn muyagemap.

²⁶ Ka zen nâgât râma mân op ândiegât dinnâ mân nângâne.

²⁷ Râma gâkânâ ândie, zen ziñgit holiziñ nângâman. Oi ziñâ dinnâ nângâne. Dinnâ holiñâ nângâm mâtâbân molinime.

²⁸ Oi ândiândi kâtik muyagem zingâ mân tâmbetagog ândim zâibi. Oi nâgât bitnan gâbâ a nâinjâ mâkâmâkâr, zo mân taap.

²⁹ Ibânandâ nâgâren zâmborip, zâk a sot kut nâi nâi aksik walâzingâm ândiap. Oi nâinjâ Ibânangât biknjan gâbâ mân mâkâbap.

³⁰ Nâ sot Ibâ, net orot mâmeniknjâ kânogâk ziap.”

³¹ Yatâ sâi Yuda a zinj kât dum mem kunam urâwe.

³² Yatâ utnetâ Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Nep âlipnjâ top topnjâ Ibânâ mam otngi tuuga igâwe. Oi ikâ zorat op kâtnjâ nonam se?”

³³ Sâi Yuda a, zinjâ sâtņan mem itâ dukuwe, “Nep âlip tuumat, zorat bujâ. Gâ ayâk ândiatnjâ Anutu hutkum gikanğât nâ Anutu sat. Zorat op gonam sen.”

³⁴ Yatâ sâne Yesunâ itâ sâm dâzângoip, “Kembugât gurumin den ekabân Kembugât den nâi itâ ziap. Zo sâlâpkum nângâme mo bujâ? Den zo itâ, ‘Nânjâ sâwan, Zen Anutu yatâ.’

³⁵ (Oi Kembugât den kulem gulipkum nâi sâsâņ, zo mân taap.) Anutugâren gâbâ den zengâren gâip. Zengât op zen Anutu yatâ sâip.

³⁶ Zorat zen wangât itâ se, ‘Gâ Anutu hutkum sat.’ Anutunğâ gâsum sâlâpnom sângonnogi gewan. Zorat op nâ Anutugât nanņjâ sa wangât zen den se?

³⁷ Nep tuuman, zo iknetâ Ibânangât dâp mân opmap oi ko birânim nâgât den zorat nângâne bon buņ oik.

³⁸ Mo iknetâ Ibânangât dâp uap, zo ko dinnangât buņâ, nepnangât opnjâ itâ nângâbi. Ibânandâ nâ sot tâpmap. Oi nâ zâkkâren gâbâ gewan, zorat topnjâ nângâbi.”

³⁹ Yesunâ den yatâ sâi ko tâk namin pânâam dum sâne birâzingâm arip.

⁴⁰ Birâzingâmņjâ Yodanj too nâmbutken Yohaneņjâ mârurņjan too sanğonzingâm ândeip, zoren âi ândeip.

⁴¹ Zoren âi ândei a donņep patâ zinj Yesugâren ga mindum itâ sâwe, “Yohane zâk sen mârât top top, zo mân tuugip. Ka gâgât den sâip, zo bon op nanğap.” Oi zoren a ambân donņepņjâ Yesu nângâm pâlâtâņ kwâkņanğâwe.

⁴² (-)

11

Lasaro moip.

¹ Betania kamânân a nâi ândeip, kutņjâ Lasaro. Zâk sot ponâzatņjâ Maria sot Mata, zen kamân zo goknjâ.

² Marianğâ mârurm Kembu too wârânņjâ âlipnjâ zorâņ sanğon ko kâuk sâmotņandâ

kinğâ sângori âronņjâ oip. Zâkkât munņjâ Lasaro, zâk mâsek op zeip.

³ Mâsek op zeip ponâzatņjâ zet Yesugâren den itâ sâm paitâ arip, “Kembu, gâ nângâ. Umgandâ gâsumap, a zo mâsek op ziap.”

⁴ Den zo paitâ ari Yesunâ nângâmņjâ itâ sâip, “Mâsek zorat bonņjâ mumbapkat bujâ. Anutu sâm âlip kwâkņanğâbigât âsagiap. Anutu nanņjâ nâgât imbarņjâ âsagei ekņjâ hurat kwatnibi.”

⁵ Mata sot gatņjâ sot Lasaro, zengât Yesunâ umņjâ tâip.

⁶ Oi mâsekât sinği nângâmņjâ sirâm zagât kamân zoren ândeip.

⁷ Sirâm zagât ândimņjâ arâpņjâ itâ sâm dâtnângoip, “Gane Yudaia hânân âburem âinâ.”

⁸ Sâi arâpņandâ itâ sâwen, “Patâ, mârurm Yuda a zinj kâtnjâ gonam urâwe. Wangât dum zoren âinatkat sat?”

⁹ Sâindâ Yesunâ dâtnângom sâip, “Mirâ hanğâm zeik kek mân nâtatiksâbap. Nepnâ hânân tuum kwâkâbatkat narâknjâ mân mâte uap. Nâi zâk sirâmân mâtâbân ari kut nâi nâi zimbap, zorâņ mân kom subap. Zâk âsakņan kut nâi nâi ek nângâm âibap.

¹⁰ Nâi zâk nâtigân mâtâbân âim âsakņjâ kârurm âi kom subap.”

¹¹ Yatâ sâmņjâ den itâ târokwap dâtnângoip, “Bukuniņjâ Lasaro, zâk uman ziap. Nâ âi mângibat.”

¹² Yatâ sâi ko arâpņjâ niņ itâ sâwen, “Uman zemņjâ âlip upap.”

¹³ Yesu zâk mununğğât den sumbuņjâ sâi zen umangât nângâwen.

¹⁴ Zorat Yesunâ sâm kusikņan kwap dâtnângoip, “Lasaro muap.

¹⁵ Nâ zoren mân âi ândia muap, zorat zengât umnâ âlip uap. Zen nângâm pâlâtâņ kwatnim kwâtâtibigât yatâ âsagiap. Bâi, zi zâkkâren âinâ.”

¹⁶ Sâi ko Yesugât arâp neņğâren gâbâ a nâi Toma, zâk booboo a konsâmarâwen, zâknjâ bukurâpņjâ itâ sâm dâtnângoip, “Nen zâk sot ârândâņ arindâ a sâtņjâ zinj nângonetâ munat.”

Yesu zâk zaatzaat sot ândiândi mariņjâ.

¹⁷ Lasaro moi kât mâtâpņjan pane sirâm kimembut zeip Yesu âi takip.

¹⁸ Betania kamân zo Yerusalem kamân nanğâmņjan tâip.

¹⁹ Zobâ Yuda a donņep Mata Maria munzikņjâ moip, zorat sângân ninam Betania kamânân âi tarâwe.

²⁰ Oi Yesu gaap sâne Mata zâk nângâm ari Maria ko mân nângâm mirin tâi Matanjâ mâtâbân âi Yesu muyageip.

²¹ Muyagemņjâ itâ sâm dukuip, “Kembu, gâ ziren ândina sâi ko munnâ mân mombap.

22 Oi irabot zi gâgât nânğan. Gâ wan mo wangât Anutugâren ninâu sâna nânğâgibap.”

23 Sâi Yesunâ itâ sâm dukuip, “Mungâ mumuñan gâbâ zaatpap.”

24 Sâi Matañâ itâ dukum sâip, “Narâk patâ, zaatzaat narak, zoren zaatpap, zo ko nânğan.”

25 Sâi Yesunâ dukuip, “Zaatzaat sot ândiândi mariñâ, nâ. Zorat nâinâ nânğâm pâlâtân kwatnibap, zâk momñâ zaat ândiândin kâtik ândim zâibap.”

26 Oi nâi zâk wâgân ândim nânğâm pâlâtân kwatnibap, zâk mumu kâtik mân mom ândiândi kâtik ândim zâibap. Gâ den zo nânğâna bon uap?”

27 Sâi Matañâ sâip, “Zo nânğan. Oi gâgât itâ nânğan. A bâliñan gâbâ mākâningâbapkat mârûm sâsân, zo gâ. Anutugât nannâ hânân gibapkat sâsânâ, zo gâ. Zorat umnandâ nânğâm pâlâtân kwatgigan.”

Yesu umñâ bâlei iseip.

28 Den Yatâ sâm birâm âi gatñâ Maria muyagem den halobân itâ sâm dukuip, “Patânikñâ gaap. Oi gâgât sap.”

29 Sâi Marianâ nânğâmñâ kârâpñoorâk zaat Yesugâren arip.

30 Yesu zâk kamânân mân takâm Mata muyageip, zoren kirip.

31 Marianâ kek zaatñâ ari Yuda a ambân zâk sot tap um diim gigi den dukum tarâwe, zen kwagân âibam ariap sâm molim âiwe.

32 Maria zâk âim Yesu eknâ kin topñan ge pindiñsâm itâ sâm dukuip, “Kembunâ, gâ ziren ândina sâi ko munnâ mân mombap.”

33 Yatâ sâm isei Yuda a ambân molim âiwe, zen beknan mem isewe. Isene Yesunâ zingitñâ umñâ bâliñ oip.

34 Yesu zâk mâsikâzingâm sâip, “Ikâ zoren hanguwe?” Sâi zinâ sâwe, “Kembu, gâ zi ga eknan.”

35 Sâne Yesu zâk iseip.

36 Oi Yuda a zinâ eknâ sâwe, “Iknek, zâknâ umñandâ gâsum biranmap.”

37 Nâmbutñandâ itâ sâwe, “A sen nâtâtik sinâ mânânğâripñâ a zi âlip kubigi mân mombap?”

Lasaro zaarip.

38 Yesunâ umñâ bâliñ oip kwagân âi takip. A zo kât mâtâpñan pane zei kât pâtâ mem mâtâpñan pam doonjuwe.

39 Zorat Yesunâ itâ sâip, “Kât mem kâbakñinek.” Sâi a mumuñâ zorat ponânâ, Matañâ itâ sâm dukuip, “Kembu, sirâm kimembut ziap, zorat mârûm kârok uap.”

40 Sâi Yesunâ itâ dukuip, “Den dâgogan, zo mân nânğat? Gâ nânğâm pâlâtân kwatninandâ Anutu imbanânğat topñâ muyagei ikpan.”

41 Yatâ sâi ko kât mem kâbakñine ari Yesunâ sinâ sumbemân eknâ itâ sâip, “Ibânâ, gâ ninâunâ nânğat, zorat sâiwap san.

42 Gâ narâk dâp ninâunâ nânğamat, zo nânğan. Nâ a zi kinze, zen topnâ nânğâbigât itâ san. Gânâ sârğonnona gewangât umziñandâ nânğâm pâlâtân kwatnibigât den yatâ dâgogan.”

43 Yatâ sâmñâ den kâtik sâm konsâip, “Lasaro, gâ gem ga.”

44 Sâi mumuñandâ zaat gâip. Oi mârûm kin bikñâ sârğum kâpiwe. Si sârğânñâ kâpiwe, zorat Yesunâ dâzânğoi, “Sârğum olañ birânek.”

Yesu mumbapkat sâm kâtân urâwe.

(Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lu 22:1-2)

45 Yuda a ambân Maria sot gawe, zengâren gâbâ donbepñâ Yesu kut nâi nâi oip, zo eknâ nânğâm pâlâtân kwarâwe.

46 Nâmbutñandâ ko Parisaio zengâren âim Yesunâ kut nâi nâi oip, zorat den sinji sâm dâzânğowe.

47 Oi tirik namâ galem a patâ sot Parisaio, zen den zo nânğâm sâne a sâtñâ mindune itâ dâzânğom sâwe, “A zi kulem top top tuugapkat dap utnat?”

48 Nen ek mân nânğânñgâ utnat, zo ko a pisuk patâ zinj zâkkâren âimñâ nengât a kutâ sâne Roma a zinj kuk opñâ gam nânğone mom nanğindâ tirik namâ zi kândanbe.”

49 Yatâ sâne zengât buku nâi kutñâ Kaipa, narâk zoren tirik namâ galem a patâ ândeip, zâknâ itâ sâip, “Zen um nânğânñgâzin buñ ândie.

50 Zen itâ mân nânge. A kâmut nen mom nanğâbengât nengât hâuniñâ a kânokñâ moi âlip upap.”

51 Den zo zik umgât mân sâip. Kendon patâ zorat umñan zâk tirik namâ galem a patâ zengât patâzinâ ândeipkat Anutunâ sâi kânñan den zo sâip. (Yesu zâk perâknok Yuda a kâmut, zengât op mumbapkat sâm pindâpindân.)

52 Oi Yuda a zengârâk buñâ, Anutugât nan bârarâp hân dâp ândie, zen aksik minduzinji kâmut kânok ândibigât sâm pindâpindân.)

53 A patânâ Yesugât op yatâ sâipkat narâk zoren gâbâ a sâtñâ zen Yesu kunam den sâm mâtâp kârûm ândim gawe.

54 Zorat Yesu zâk mulukjem tik ândeip. Zâk mirâ kamân kâtik nanğâmñan kamân nâi tâip, kutñâ Epraim, zoren arâpñâ di-ininji âi ândiwen.

55 Oi Yuda zengât kendon patâ kutñâ Pasowa, zo mâte oi kamân mâik mâigân gâbâ a donbep patâ, zen Yerusalem kamânân zâiwe. Zen Pasowa kendongât um sâkzin kubiknam zâiwe.

56-57 Mârum tirik namâ galem a sot Parisaio a, zij den itâ sâmb dâzangowe, "Njainjâ Yesugât tâtat mâmenjâ ek nângâmjâ ga dâtnângoik. Dâtnângoik gâsum tâk namin pânat." Yatâ sâwegât kendon patâ mâte oi Yesu kârumjâ tirik namin zâi kin itâ mäsikâyangâm sâwe, "Zen dap nânge? Yesu zâk kendonân gâbap mo bujâ?"

12

*Marianjâ Yesu too wârân âlip sanjorip.
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)*

1 Pasowa kendon ombenjan sirâm namburân kânok zei Yesujâ Betania kamânân arip. Kamân zoren mârum Lasaro mu-muñan gâbâ mängei zaarip.

2 Oi zoren Yesu sii nalem om pindâne Matanjâ tokim pâi Lasaro ârandân tap niwe.

3 Tatnetâ Marianjâ kwâip belo njai too wârânjâ âlipjâ, sângân zâizâinj, zo mem Yesu kinjan sângonjâ kâuk sâmotjandâ âron meip. Oi mirâ zo itom âlipjâ gam zeip.

4 Oi arâpnjâ nengât buku njai Yuda, Kar-ioto kamânân gok (Zâk narâk njain Yesu tirâpzanjoi gâsum kuwe.), zâknjâ itâ sâip,

5 "Too wârân âlip, zorânjâ sângân kât 3 handeret yatâ mem a kanpitâ zinjî dâp opap."

6 Zâk a kanpitâ zengât mân nângâm sâip. Zâknjâ mindum kât pâpanjogât irâ, zo zâknjâ galem op ândeip. Kât panetâ tik kâmbu memâip, zorat op sâip.

7 Sâi Yesujâ itâ sâmb dâtnângoip, "Birânek. Ambân zo den mân dukunek. Too hitom âlip, zo sâknâ sanjori mua hanobi, zorat opnjâ kânjan sanjonnigap. Zâk âlip uap.

8 A kanpitâ, zen âsâbân zen sot ândibi. Nâ ko zen sot narâk karep mân ândibat."

A sâtjâ zij Lasaro kumbigât sâmb kâtân urâwe.

9 Yesu zâk Betania kamânân ândei Yuda a donjeb zâkkât singi nângâm zoren âiwe. Zen Yesuyâk iknam mân âiwe. Lasaro mu-muñan gâbâ mängeip, zâk ârandân iknam âiwe.

10-11 Yuda a donjebnjâ Lasarogât den singi nângâmjâ Yesu nângâm pâlâtân kwâknjogâwe. Yatâ urâwegât tirik namâ galem a patâ, zij Lasaro Yesu sot ârandân zâkonam den nep tuwe.

Yesu Yerusalem kamânân zari sâtâre op diiwe.

(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lu 19:28-40)

12 Mirâ hanjâi a donjebnjâ kendongât Yerusalem kamânân zâiwe. Zen Yesu gam taap sâne singi nângâwe.

13 Den yatâ nângâm sâtâre op gâmalem sot gâlângât iinjâ namuj mem mâtâbân muyaginam âiwe. Âi muyagem pam diim itâ sâwe, "Oe, Kembugât sâtkât gam ninjat.

Nen sâmb âlip kwatgigen. Gâ Isirae nengât a kutâ."

14 Yesu zâk donji sigan muyagem kwâknjan zâi tâi arip. Zorat Kembugât ekabân den njai itâ ziap, zorat dâp oip. Den zo itâ,

15 "Yerusalem kamân, Sionjâ mâirâp, zen mân kenjât utnek. Iknek. A kutâ patâzinj gaap. Zâk donji sigan zorat kwâknjan gaap."

16 Narâk zoren arâpnjâ nen den zorat topnjâ mân nângâwen. Yesu momnjâ zaat sumbemân zarip, zoren itâ nângâwen, "Zo zâkkât op kulemuwe. Oi zâknjâ zo yatik oip."

17 Mârum Yesu zâk Lasaro konsâi kwagân gâbâ gâi igâwe, zen den singi zo a nâmbutjâ dâzangowe.

18 Oi sên mârât zorat singi nângâwenjâ a donjebnjâ gâmalem sot gâlângât iinjâ namuj mâtâbân âi muyagiwe.

19 Oi Parisaio a, zinjâ zingitjâ bukurâpzinj mindum târâwe itâ sâmb dâzangowe, "Nângânek. Zen den nep tuune a donjeb patâ zâkkârâk op nânge. Oi zâknjak walâningi kwaksen."

Grik a nâmbutjâ, zij Yesu iknam gawe.

20 A kendongât Yerusalem kamânân gawe, zengât oserân Grik a nâmbutjâ ârandân ândim Anutu mâte okjângâwe.

21 Zen Pilipo, Besaida kamân Galilaia hânân goknjâ, zâkkâren âi itâ sâmb dukuwe, "Patâniñâ, Nen Yesu iknatkât otningap."

22 Sâne Piliponjâ nângâm Andrea dukui ârandân Yesugâren âi den zo sâmb dukuwet.

23 Dukoitâ Yesujâ itâ sâip, "A bonjâ, nâ sumbem âsakjânâ muyagibatkât narâk mâte uap.

24 Perâknjak dâzangua nângânek. Segonj keetjâ, zâk hânân gei yen mân zimbap. Hânân gei momnjâ bonjâ donjeb muyag-ibap. Ka keetjâ hânân mân giari sâi bon buj opap. Hânân giari bonjâ donjeb muyagibap.

25 Njai zâk hânân ândiândinjâ buku okjângi gulip okjângâbap. Njai zâk hânân ândiândinjâ kâsa okjângâbap, zâk ândiândi kâtik muyagibap.

26 Njai zâk nâgât kore ândibâ sâmb nânjâ mâtâp ândiwan, zorat dâp ândim molinibap. Yatâ op ândibapnjâ nâgâren gam nâ sot ândibap. Njai zâk kore otnibap, zâk Ibânandâ sâi a patâ op ândibap."

Yesu zâk mumbapkât den sâmb muyagezinjip.

27 "Itârânj umnâ yâmbâriap. Oi dap sâbat? Itâ sâbat? Ibâ narâk ziren sâknam âsagenibap, zo sâna mân âsagibap. Yatâ mân sâbat. Wangât, narâk ziren sâknam itâ zo âsagenibapkât gewan, zorat.

28 Zorat Ibânâ gâ sâna kutsinjiganğât kutkâ neule âsakņoot âsagibap.” Yesuņâ yatâ sâi ko sumbemân gâbâ den nêi itâ geip,

29 “Neule âsakņâ sa muyageip, zo dum sa muyagibap.” Oi a kâmut patâ kirâwe, ziņâ itâ sâwe, “Zi sumbem kârâp.” Oi nâmbutņanda itâ sâwe, “Sumbem a nêiņâ den dukuap.”

30 Sâne Yesuņâ itâ sâm dâzangoip, “Den zo ninangât buņâ. Zengât op muyagiap.

31 Narâk ziren hângât a kutâ Satarj kâbakņinjij. Oi a ambân tosazinjagât hâuņâ mimbigât sâm kwâkâkwâkân.

32 Nâ nagân nom mem zaat kwânângânine ko hân dâp a diizjiga nâgâren gabi.”

33 Zo mumuņagât dap yatâ mumbap, zorat den sumbuņâ zo sâip.

34 Sâi a kâmut kirâwe, zen itâ dukuwe, “Nen gurumin den sâlâpkum itâ nângâmen. A bâlįnan gâbâ mâkâniņgâbapkât sâsân, zâk âsageņņâ mân mom ândim zâimâmbap. Oi gâņâ itâ sat, ‘A bonņâ nagân nom mem kwânângânibi.’ A bonņâ, zâk dap yatâ?”

35 Sâne Yesuņâ itâ mâburem dâzangoip, “Kârâp âsakņandâ narâk pânķanok os-etziņan âsageziņgâm ândibap. Oi zen nêtâtikņâ kâpizângobapkât kârâp âsakņâ zemziņgi zâk mâte okņangâm ândibi. A nêi nêtâtigân âibap, zâk dap op mâtâpņâ ikpap?”

36 Zorat âsakņâ zemziņgi nângâm pâlâtâņ kwâkņangâne kâmut gakârâpņâ upi.” Yesu zâk den yatâ sâmņâ tik âi ândeip.

Yuda a donjbe, zen um kâtik op Yesu kândâtkuwe.

37 Yesu zâk a ambân mâteziņan sen mârât kulem top top tuugi ekņâ mân nângâm pâlâtâņ kwâkņangâwe.

38 Zo Propete Yesaiagât den kâtigibapkât yatâ urâwe. Zâk mârumņan den itâ sâm kulemgoip,

“Kembugât den sinji sâindâ mân nângâme. Zorat Kembugât imbanâ, zo dap op zengâren muyagibap?”

39 Oi Yesugât den mân nângâwe, zorat Propete Yesaiņâ Kembugât den nêi itâ sâm kulemguip,

40 “Zâk otziņgi sinziņ nêtâtiksâi umziņ kâtigeip. Zo zen sinziņandâ ek nângâbegât. Oi umziņandâ nângâm kwâtâtibegât. Oi umziņ melâjne kubikziņgâbmgât.”

41 Yesaiņâ Yesugât sumbem âsakņâ, zo ekņâ zâkkât yatâ sâip.

42 A sâtnâ zengâren gâbâ donjbeņâ Yesugâren nângâm pâlâtâņ kwâkņangâwe. Oi zo sapsune Parisaio ziņ nângâbegât kwâimbâwe. Mâpâmâpâse namîn zâine kâbakjeziņgâbegât yatâ urâwe.

43 Zen a ziņâ sâm âlip kwatziņgâbigât yatâ urâwe. Anutuņâ sâm âlip kwatziņgâbap, zorat nângâne yenņâ oip.

Yesugât den zo topniņ sâm muyagibap.

44 Yesuņâ den kâtikņâ sâm itâ sâip, “Nêi zâk nâ nângâm pâlâtâņ kwatnibap, zo nâyâk buņâ. Sângonnogip, zâk ârândâņ nângâm pâlâtâņ kwâkņangâbap.

45 Oi nêi zâk nâ nikpap, zo yatik sângonnogip, zo ikpap.

46 Nâ kârâp âsakņandâ hânân gewan, zorat nêi zâk nâ nângâm pâlâtâņ kwatnibapņâ nêtâtigân mân ândim zobâ gâbap.

47 Nêi zâk dinnâ biri nâņâ hâuņangât mân sâbat. Nâ a zengât tosagât hâuņâ ziņgâbatkât buņâ. Nâ kubikziņgâm tânzângobatkât gewan.

48 Nêi zâk kândâtnom dinnâ biri nêiņâ tosaņangât den sâm kwâkâbap. Den sâman zo, zâkņâ narâk patin tosaņangât topņâ sapsubap.

49 Nâ den zo ninâ umgât mân sâman. Ibâ sângonnogip, zâkņâ sapsumnigi sâman.

50 Oi nâ nângan. Ibânangât diņâ lum ândiândi kâtikņâ muyagibi. Den sâman, zo Ibânandâ sâip dâp sâman.”

13

Yesuņâ arâpņâ kinziņ sanjorip.

1 Pasowa kendon narâk mâte oi Yesuņâ zikņangât itâ nângip, “Hân birâm Ibânangâren zâibatkat narâk mate uap.” Yatâ nângâm hânân arâpņâ umņandâ gâsuniņgâm ândeipņâ yatâ otņiņgâm ari ma ko narâkņâ âkip.

2 Oi nêtâksâisâi nalem ninam minuindâ Sataņņâ mârum Yuda, Simongât nanņâ, Karioto kâmânân gokņâ, zâkkât umņan den itâ pâip, “Yesu a sâtnâ tirâpžangona ekņâ gâsubi.”

3 Yesu zâk itâ nângip, “Ibânâ, zâk kâwali âksik patâ nigip. Oi nâ Anutugâren gâbâ gewan. Oi nâ âburem Anutugâren zâibat.”

4 Yatâ nângâm nalem nem tarâwenân gâbâ zaat hâmbâ kwâkâm pam sângum mem lâip.

5 Oi too aam âmaņân lokei giari topkwap kore a yatâ op arâp kinniņ sanjorip. Oi sângumņâ sanjori âronņâ oip.

6 Yatâ otņiņgâm Simonj Peterogâren ari itâ sâm dukuip, “Kembunâ, gâ gikak kinnâ sanjonbam uat?”

7 Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Nâ uan zi topņâ mân nângat. Gâtâm ko nângâban.”

8 Sâi Peteronj itâ sâm dukuip, “Kinnâ mânâk sanjonban.” Sâi Yesuņâ itâ sâm dukuip, “Nâ mân sangongiga gâ dabân nâgât sinji a upan?” Yesuņâ um sanjonsanjon, zorat op den zo sâip.

⁹ Peteronâ den zorat topnâ mân nângâm itâ sâm dukui, “Kinnigâk mân sanjonban. Sâknâ aksik sanjonban.”

¹⁰ Sâi Yesunâ itâ sâm dukui, “Nâi zâk too sanjonâ mâtâbân obândim ko kinjâk sangori salekkubap. Oi zen yatik salek ue. Ka osetziñan goknjâ nâi, zâk zengât dâp mân ândiap.”

¹¹ A sâtñâ zengâren âi tirâpziñgoi gâsubi, zorat op nângâm itâ sâip, “Osetziñan goknjâ nâi zâk zengât dâp mân ândiap.”

Kinziñ sanjorip, zorat topnâ sâm muyageziñgip.

¹² Kinninâ too sanjonâ hâmbâ mem gwagori giari ge tap itâ sâm dâtnângoip, “Nâ kinziñ sanjonsan, zorat topnâ sa nângânek.

¹³ Zen nâgât Patâ sot Kembu sâme. Zo âlip sâme. Nâ yatâ ândian.

¹⁴ Nâ Kembuzin op ândim kinziñ sanjonsan. Ziinjâk yatik kinziñ sanjonsanjon op kore orangâm ândine âlipnâ upap.

¹⁵ Tirâpziñguan, zo yatik op ândibi.

¹⁶ Nâ perâknâk dâzângua nângânek. Kore anâ patânâ walâm ândiandin, zo mân taap. Yatigâk nâgât kore anâ, zâk nâ mân walânbap.

¹⁷ Zen den zi nângâm yatingen ândine zengât nânga sâtâreñoot upap.

¹⁸ Nâ zengât pisuk patâ mân san. A nâgât ligaap zorarak san. Nâ ikâ zo gâsum salâpziñgowan, zo nângan. Kembugât ekabân den nâi ziap, zo bon upap. Den zi itâ, ‘Nâi zâk nâ sot nâlem nimbap, zâknâ tikootjandâ nobap.’

¹⁹ Zo mân muyagei kânñan dâzânguan. Oi bet muyagei Kembunâ kândom dâtnângoip sâm nâgât topnâ nângâm kwâtâtibi.

²⁰ Nâ perâknâk dâzângua nângânek. Nâ a nep sâm pinda tuum ândei nâinâ a zo dâñ galem op ândibapnâ zâk yatik kore otnibap. Kore otnibapnâ sângonnogip, Anutu, zâk yatik kore oknângâbap.”

Yesunâ Yuda sâm muyageip.

(Mt 26:21-25; Mk 14:17-21; Lu 22:21-23)

²¹ Yesunâ den yatâ sâmñâ um bâlin op itâ sâm muyageip, “Nâ perâknâk sa nângânek. Zengâren gâbâ a nâinâ sâi gâsânobi.”

²² Yesunâ den yatâ sâi arâpnâ niñ nâigât sap sâm niñ senân senân ânjagâwen.

²³⁻²⁴ Oi nâñâ Yesugât um topñan târâwan. Nâ Yesunâ umñâ gâsumimâip, nâgâren Simon Peteronâ bikjandâ dâp op sâip, “Mâsikâna dâgogik. Nâigât sap?”

²⁵ Peteronâ yatâ oi nâñâ Yesu gootñan âimñâ sâwan, “Kembu, gâ nâigât sat?”

²⁶ Sa Yesunâ sâip, “Nalem mem sirogân pam pinda nimbap, a zorat san.” Yatâ sâmñâ nalem menuñâ sirogân pam Yuda,

Simon nannâ, Karioto kamânân gok, zo pindi neip.

²⁷ Nei ko Sataññâ umñan giarip.

Oi Yesunâ Yuda itâ sâm dukui, “Kut nâi upam nângat, zo kek upan.”

²⁸ Den yatâ dukui arâp nâmbutñâ, nen den zorat topnâ mân nângindâ âkip.

²⁹ Oi itâ nângâwen, “Zâk kât mindu-mindun galem ândiapkât yatâ sap. Zâk kendongât nalem kwâlâbapkât sap mo a kanpitâ kât ziñgâbapkât sap.”

³⁰ Oi Yudanâ nalem zo nemñâ zaat âkñan nâttâtigânak arip.

Yesunâ neule âsakñâ âsagibapkât sâip.

³¹ Yudanâ ari Yesunâ arâpnâ nâmbutñâ nen itâ sâm dâtnângoip, “A bonñâ nâgât neule âsakñâ âsagiap. Oi nâgât opñâ Anutugât neule âsakñâ ârândân âsagiap.

³² A bonñâ, nâ Anutugât neule âsakñâ muyagiñgât Anutu zâk zikñak a bonñâ nâgât neule âsakñâ muyagibap. Narâk mân kârep oi kek muyagibap.

³³ Katep gâkârâpnâ, nâ narâk pânkânok zen sot ândibat. Oi bet kârûnibi. Oi Yuda a dâzângowan, yatik zen dâzângobâ. Nâ âibat, zoren âlip mân gabi.

³⁴ Oi zi gurumin den unakñâ dâzângobâ. Ziinjâk buku orangâm ândibi. Nâñâ buku otziñgâm gâwan, zo yatik orangâm ândibi.

³⁵ Zen yatâ op ândine a ziñâ ziñgitñâ itâ nângâbi, ‘Zen buku orangâm ândiegât topziñâ itâ nângen. Zen Yesugât kâmut gâkârâpnâ.’”

Yesunâ Petero um den dukui.

(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lu 22:31-34)

³⁶ Yesu zâk den yatâ sâi ko Peteronâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ ikâ âiban?” Sâi Yesunâ sâip, “Nâ âibarân, zo narâk ziren mân gâban. Gâtâm ko gâban.”

³⁷ Sâi Peteronâ itâ sâm dukui, “Nâ wangât itârân mân gâbat? Nâ gâgât op ândiandinâ bira buj upap.” Sâi Yesunâ itâ sâm dukui. Gâ nâgât opñâ ândiandigâ birâna buj upapkât sat, zorat nâ perâknâk dâgobâ. Gâ nâtik ziren kwâimbâninandâ sâp karâmbut oi kuruk anâ diñsâbap.”

³⁸ (-)

14

Yesunâ sumbemân mirâ kianñiñ kubik ândiap.

¹ Oi Yesunâ itâ sâm dâtnângoip, “Zen nângâm kwâkâ sot umbâlâ mân upi. Anutu nângâm pâlatân kwâkñangâm, nâ yatik nângâm pâlatân kwatnibi.

² Ibânangât kamânân mirâ donbep taap. Yatâ zo mân ze sâi ko dâzângobam.

³ Nâ âim mirâ kianziñ kubikñâ âburem ga diizijga nâ sot âi ândibi.

⁴ Âibatkât mâtâp, zo nânge.”

⁵ Sâi Tomanâ itâ sâm dukuip, “Gâ ikâ zoren âiban? Zo nen mân nângen. Zorat dap op mâtâp zo ek nângânat?”

⁶ Sâi Yesujâ itâ sâm dukuip, “Ibâgâren âiâinj mâtâp, zo nâ. Nâ walânim Ibâgâren âiâinj, zo mân taap. Den bonjâ sot ândiândi marijâ, nâ.

⁷ Zen nâ nikpi, zo ko Ibânâ ikpi. Narâk ziren ko Ibânâ ekjâ topjâ nânge.”

⁸ Yatâ sâi arâpnjâ nenngâren gokjâ, a nâi kutjâ Pilipo, zâknjâ itâ sâm dukuip, “Kembu, Ibâgâ tirâpnângona ekjâ nângindâ âkâbap.”

⁹ Yatâ sâi ko Yesujâ itâ sâm dukuip, “Pilipo, nâ narâk kârep zen sot ândiman, zoren nâ mân nekmâ? Nâi zâk nekmâpnjâ Ibâ ekmap.

¹⁰ Zorat wangât itâ sat?, ‘Gâ Ibâgâ tirâpnângona iknâ.’ Ibâ sot net pâlâtânj op kânok uet, zo nângat? Den dâzângoman, zo ninâ umgât mân dâzângoman. Ibânandâ nâgât umnan ândim dijâ sâmâp sot nepjâ tuumap.

¹¹ Ibâ sot net pâlâtânj op kânok. Den zo nângâne bon upap. Den zo lâunandâ sa nângâne mân dâp uap oi ko nep tuuman, zo iknetâ bon oi nâ nângâm pâlâtânj kwatnibi.”

Tirik Kaapum gibapkât den sâip.

¹² “Nâ perâknjak sa nângâne. Nâi zâk nângâm pâlâtânj kwatnibapjâ nâ nep tuuman, zo yatik tuubap. Oi zorik bujâ, walâm tuubap. Wangât, nâ Ibânângâren zâim zo Kaapumnâ sângongua zengâren gem ga lâmbamzângobap, zorat.

¹³ Zen nâgât korân sâm ninâu sâm ândine nângâziŋgâbat. Zo yatâ ua ko nanjâ nâgât opjâ Ibâ sâm âlip kwâknjângâbi.

¹⁴ Zen nâgât korân sâm wan mo wangât ninâu sâne ziŋgâbat.

¹⁵ Umziŋandâ nâ gâsunimap oi ko sâtnâ lum ândibi.

¹⁶ Oi nânjâ Ibâgâren ninâu sa nâi sângongoi gem mam otziŋgâbap. Zâk narâk dâp zen sot tâtat mâme opmâmbap. Zo Kaapungât op san.

¹⁷ Kaapum, zâk den bonjângât marijâ. Den siŋgi âlipjâ birâme, zo ko zen Kaapum sot mân upi. Zen mân ikme sot topjâ mân nângâme. Zen ko âlip ikme. Zâk zen sot ândiâp. Oi umziŋan ândimâmbap.

¹⁸ Nâ zâmbam âi ândia mandu yatâ mân ândibi. Nâ zengâren âburem gâbat.

¹⁹ Narâk pânkânok ziap. Zo âki a siŋgi âlipjâ birâme, zen mân nikpi. Zen ko nikpi. Nâ ândiândi kâtik ândian. Zen nâgât op yatik ândiândi kâtik ândibi.

²⁰ Narâk zoren nâ sot Ibânâ pâlâtânj uet, zo nângâbi. Oi nâ zen sot pâlâtânj uen. Nâgât yatâ nângâbi.

²¹ Nâi zâk umjandâ gâsunibap, zâk dinnâ lum ândibap. Oi umjandâ gâsunibap, zo ko Ibânandâ buku okjângâbap.”

²² Yesu zâk yatâ sâi Yuda, Karioto kamânân gok bujâ, Yuda nâinjâ mâsikâm sâip, “Kembu, gâ wangât op topkâ nenngâren sapsun um kâtik a zengâren mân sapsunam sat?”

²³ Sâi Yesujâ den itâ mâburem dukuip, “A nâinjâ umjandâ gâsânobapjâ dinnâ lum ândibap oi ko Ibânandâ umjandâ gâsubap. Oi Ibâ net zâkkâren gam tâtat mâme utat.

²⁴ Nâi zâk dinnâ mân lubap, zâk umjandâ mân gâsunibap. Oi den sâman, zo ninan gâbâ bujâ. Zo Ibâ sângonnogip, zâkkât den.”

²⁵ Yesu zâk yatâ sâmjâ itâ sâip, “Nâ zen sot ândim den zo dâzângoman.

²⁶ Gâtâm Tirik Kaapum gamjâ mam otziŋgâm kut nâi nâi zorat topjâ sapsunziŋgâm ândibap. Oi den nânjâ dâzângowan, zo dum dâzângobap. Ibânâ nâgât sâtkât op Tirik Kaapum sângongoi gem mam otziŋgâm ândibap.

²⁷ Nâgât bet sâwât, zo um lumbenâ ziŋgan. Um kâtik a zengât lumbenâ, zo bujâ. Ninâ zo ziŋgan. Zorat nângâ kwâkâ sot kengât, zo mân upi.

²⁸ Nâ itâ dâzângua nângâwe. Nâ âimjâ du zengâren âburem gâbat. Zen umziŋ nâgâren sângongune sâi ko nâ Ibâgâren zâibat, zo nângâm umâlep upe. Ibâ zâk nâgât patâ ândiâpkât yatâ upe. Nâgât imbanânandâ Ibâgât imbanjâ ombenjan, zorat.

²⁹ Oi zo mân âsagei kânjan dâzângowan, zorat kut nâi nâi zo âsagei ko nângâm pâlâtânjziŋ kâtigibap.

³⁰ Nâ zi den kârep mân târokwap dâzângobap. Hângât a kutâ Satan, zâk tâmbetnobam gâbapkât narâk mâte uap. Ka zâk tâmbetnobapkât imbanjâ mân tâknjângap.

³¹ Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zorat op ko Ibânandâ nep dijâ sâm nigip, zo wâratkum ândiândinâ birâbat. Nâ umnandâ Ibâ gâsuman, zo a ziŋjâ nângâm simbitkubigât yatâ upat. Bâi, zen zaatne âinâ.”

15

Yesu zâk waij nak, nen bâranjâ.

¹ Nâ waij nak topjâ âlipjâ. Ibânandâ ko waij nep marijâ.

² Nâgâren gâbâ bâranjâ nâi mân bon oi mânângât pâmbap. Bâranjâ nâi bon oi kubikjângâm bonjâ patâ upapkât galem upap.

³ Zen siŋgi âlipjâ dâzângowan, zorânj kubikziŋgi salek op ândie.

⁴ Zen nâ sot pâlâtânj utne nâ zen sot pâlâtânj op ândibat. Waij bâranjandâ topjoot mân târoyagom zikjigâk bonjâ

mân upap. Zen yatik nâ sot mân pâlâtân opnjâ bonziñ mân upi.

⁵ Waij nak topnjâ nâ. Zen ko bâranjâ. Njâi zâk nâ sot pâlâtân oi nâ zâk sot pâlâtân ua bonjâ donjêp patâ upap. Ka zen birânim kut njâi utnam kwakpi.

⁶ A zen nâ sot pâlâtân op mân ândine birâziñgâbat. Oi waij bâranjâ mânângât pane moi mindumjâ kârâbân une semap, zo yatâ otziñgâbi.

⁷ Zen ko nâ sot pâlâtân op dinnâ mem ândimjâ wan mo wangât sâne muyagem ziñgâbat.

⁸ Zen bonziñjâ patâ op nâgât arâp bonjâ op ândine a ziñ ziñgitne âlip oi Ibânâ sâmbâlip kwâkñanjâgâbi.

⁹ Ibânândâ umjandâ gâsânomap, zo yatik umnandâ zen gâsuziñgap. Zen nâgât den, zo nângâm ândine umnandâ gâsuziñgi ândibi.

¹⁰ Nâ Ibânângât den luga umjandâ gâsânogi ândiman. Zen yatigâk nâgât den lune umnandâ gâsuziñgi ândibi.

¹¹ Nâgât sâtâre, zorânj zengâren donjêp âsagem zimbapkât den zi dâzânguan. Zen sâtâre kwâkñan ândibigât san.

¹² Nâgât den kâtik itâ dâzângoman. Nânjâ umnandâ gâsâzângomap, yatik ziiñak umziñandâ gâsâyagom ândibi.

¹³ Njâi zâk bukurâpnjâ tâmbetogobegât ândiândij biri buj upap, a zo bukurâpnjâ umjandâ gâsâzângom biranjap. A nengât orot mâme, zorânj zâkkât buku orot âlip zo mân walâbap.

¹⁴ Nep diñ sâmbâlip ziñgan, zo tuune ziñgitsa buku bonjâ upi.

¹⁵ Nâ narâk ziren topkwapnjâ kore a mân sâmbâlip zângonsâbat. Zen nâgât bukurâpnâ ue. Kore anjâ patânjângât umjan den zemap, zo mân nângâmâp. Nânjâ kut njâi njâi Ibânângâren nângâwan, zo pisuk patâ sapsum ziñgâwangât zengât nângâ bukurâpnâ ue.

¹⁶ Ziñjâ nâ mân gâsum sâlâpnowe. Nânjâ zen gâsum sâlâpzângowan. Oi âi nâgât orot mâmenâ, zo mem ândim ziren sot sumbemân bonjâ muyagibigât sâmbâlipziñgâwan. Oi ziñjâ bonziñjâ muyagine narâk dâp zemâmbap. Yatâ op nâgât kot sâmbâlipziñgâren wan mo wangât op ninâu sâne ziñgâbat.

¹⁷ Nâgât den kâtik zi dum dâzângobâ. Umziñandâ gâsâyagom ândibi.”

Yesu birânanjâgâwe, yatik arâpnjâ birâniñgâbi.

¹⁸ Yesu zâk itâ dâtnângom sâip, “Um kâtik a ziñjâ kâsa otziñgânâ itâ nângâbi, ‘Kembu yatik kâsa okñanjâgâwe.’”

¹⁹ Zen hângât siñgi ândine sâi buku otziñgâbe. Nâ zengât oserân gâbâ gâsum

sâlâpzângua kândâtzângowegât kâsa otziñgâme.

²⁰ Nâ den itâ dâzângowan, zo nângâbi, ‘Kore anjâ patânjâ walâm ândiândij, zo mân taap.’ A ziñjâ kâsa otniwe, zo yatik zen kâsa otziñgâbi. Zen nâgât den nângâwe sâi yatik zengât den nângâbe.

²¹ Sângonogip, Anutu, zâk mân ek nângâmegât nâgât op yatâ otziñgâbi.

²² Nâ um kâtik zengâren mân gemjâ den dâzângowan sâi ko tosaziñ buj ândibe. Ka nâ gem ga dâzângua tosaziñjâ zo dap yatâ sâmbâlip kwâkñakubi?

²³ Njâi zâk kâsa otnibapnjâ Ibânâ yatik kâsa okñanjâgâbap.

²⁴ Nâ osetziñan nep patâ tuuwan, a ziñjâ mân tuume yatâ. Zo mân tuuga sâi tosaziñ buj ândibe. Kâ nâ gem ga ko nekñjâ nâ sot Ibânâ laj kâsa otnikâme.

²⁵ Yatâ utnetâ Kembangât ekabân den ziap, zo nâgâren bon uap. Den zo itâ. ‘Nâ bâliñjâ mân ua ko laj kâsa otnige.’

²⁶ Nâ Ibâgâren âburem âimjâ, mam otziñgâbap, Kaapum, den bonjâ marinjâ, zâk sângongua gem gam topnâ sâmbâlipziñgâbap.

²⁷ Zen nâ nep topkwarâwanân gâbâ nâ sot ândim gawe, zorat zo yatik topnâ sap sum ândibi.”

16

¹ “Zen nebân kin loribegât yatâ sâmbâlipziñgânguan.

² Zen mâpâmâpâse namin anjân kârâziñgâbi. Perâkñak, narâk njâi mâte upap, zoren a ziñ nen Anutugât nep tuunâ sâmbâlipziñgane mumbi.

³ Zen Ibânâ sot nâ, nekât topnik mân nângegât yatâ upi.

⁴ Nâ den kânjan dâzânguan, zorat bonjâ muyagei itâ sâbi, ‘Kembunâ mârum dâtnângoip, zo muyagiap.’ Nâ mârum zen sot tâpat sâmbâlipziñgângowan. Nârâk zi ko dâzângowan.

⁵ Itârânj sângonogip, Anutu, zâkkâren âibâ sa zengâren gâbâ a njâinjâ mân mâsikâniap, ‘Gâ ikâ âiban?’

⁶ Âibam ua narâkñjâ dâzânguan, zorat umziñjâ bâlij uap.”

Kaapumjâ a topziñjâ sapsumap.

⁷ “Nâ perâkñak sa nângânek. Âburem zâibat, zo zengâren bonjâ muyagibapkât zâibat. Nâ mân zaria sâi Tirik Kaapum mân gem ga mam otziñgâbap. Ka nâ zâimbâlipziñgongua gem gâbap.

⁸ Zâk gem ga a zengât bâlijâziñjâ sot târârak ândiândij sot hâuñjâ mimbi, zorat sapsum ziñgâbap.

⁹ Tosaziñjângât topnjâ itâ nângâbi. Zen nâ mân nângâm pâlâtân kwatnime.

¹⁰ Târârak orotjangât itâ nângâbi. Nâ Ibâgâren âburem zaria mân nikpi.

¹¹ Hâuņangât den sâsân, zorat itâ nângâbi. Hân zirat a kutâ Satanj, zâk tosanjangât hauņâ mimbpakât mârûm sâm kwâkâm pindap.”

Kaapum zâk diiningâmap.

¹² Yesu zâk yatâ sâmjâ itâ sâm dâtnangoip, “Den donbep ziap. Narâk ziren zo dâzângua dap op nângâm nangâbi?”

¹³ Kaapum, den bonņâ mariņâ, zâk gem gam den bonņâ dâzângobap. Zik umgât den zo mân sâbap. Den nâgâren gâbâ nângâbap, zo yatik sapsum zingâbap. Oi kut nâi nâi gâtâm âsagibap, zo sapsum zingâbap.

¹⁴ Den zo ninan gâbâ mem sâm muyagem zingî kutsingînâ lum zaatpi.

¹⁵ Ibâgâren den bonņâ ziap, zorat mariņâ nâ. Zorat op itâ san, Nâgâren gâbâ den mem muyagem zingâbap.”

Yesu zâk âburem gâbap.

¹⁶ “Narâk pânkânok ziap, zo âki aria kârûnibi. Oi zorat kwâkņan narâk pânkânok ziap. Zo âki ga nikpi.”

¹⁷ Yesu zâk yatâ sâi arâpņâ nâmbutņâ nen kwakmak op itâ âraguwen, “Den itâ sâp, ‘Narâk pânkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkņan narâk pânkânok ziap, zo âki ga nikpi.’ Oi den nâi itâ sap, ‘Ibâgâren zâibat.’”

¹⁸ Yatâ sâmjâ sâwen, “Narâk pânkânok zo, zo wangât sap? Nen kwaksen.”

¹⁹ Mâsikânam oindâ Yesuņâ niņgit umniņan ek nângâm itâ sâm dâtnangoip, “Nâ itâ dâzânguan. Narâk pânkânok ziap, zo âki aria mân nikpi. Oi zorat kwâkņan narâk pânkânok ziap, zo âki ga nikpi. Zen den zorat âragum te?”

²⁰ Nâ perâkņak dâzângobâ. Um kâtik, zij none mua ko arâpņâ âgirâp isem umbâlâ utne a um kâtik, zij sâtâre upi. Zen ko umbâlâ op ândibi. Ka umbâlâ upi, zorat hauņâ sâtâre upi.

²¹ Ambân nâi zâk katep mimbam sâknam patâ nângâbap, zorâņ katep âsagei sâknam buj oi sâknamgât nelâmkoï katepkât sâtâre upap.

²² Zen yatigâk narâk ziren umbâlâ op ândibi. Ândine mumuņan gâbâ zaat zingitsa ko umâlep upi. A zen umâlep zo mân kune buj upap.

²³ Nâ perâkņak dâzângobâ. Nâ mumuņan gâbâ zaatsa zen kut nâi nâigât mân kwakņâ mâsikâniibi. Wangât, zen wan mo wangât Ibâgâren sâne kutnangât op muyagem zingâbap, zorat.

²⁴ Ândim gawe, zoren kut nâi nâigât nâgât korân mân ninâu sâwe. Narâk zi ko sâtâre

kwâkņan ândibigât wan mo wangât ninâu sâne Ibânâ zâk muyagem zingâbap.”

Yesugât kot mem ândim ninâu sânat.

²⁵ “Den sâm gâwan, zo sumbuņik dâzângowan. Narâk nâi mâte upabân den sumbuņâ mân dâzângobat. Ibâgât topņâ, zo muyabâk dâzângobat.

²⁶ Narâk zoren ziņak kutnâ mem ândim ninâu sâne Ibâ zâk âlip nângâzingâbap. Nâ wangât kut nâi zingâbapkat dukubat. Ibâ zâk ninâuziņâ wâratkum âlip zingâbap.

²⁷ Nâ Ibâgâren gâbâ gewan, zo nângâm umziņâ gâsânomapkat Ibâ zâk yatik umņandâ gâsâzângomap.

²⁸ Nâ Ibâgâren gâbâ hânân gewan. Oi hân zi birâm Ibâgâren âburem zâibâman.”

²⁹ Yesu zâk yatâ sâi arâpņandâ itâ sâm dukuwen, “Zi den sumbuņâ mân sâm, muyap dâtnanguat.

³⁰ Zorat itâ nângen. A ziņâ mân mâsikâgine gâ gikak kut nâi nâi zo nângâm nangâmat. Gâ Anutugâren gâbâ gâin, zo nâgâm kwâtâtien.”

³¹ Sâindâ Yesuņâ itâ sâm dâtnangoip, “Zen irabot zi nângâm kwâtâtie?”

³² Narâk nâi ziap, zo mâte oi nâ birânim siņsururuņ op mirâziņan âibi. Oi nâbane ninik mân ândibat. Ibâ, zâk nâ sot ândimap.

³³ Nâgât um lumbe zengâren zim-bapkat yatâ dâzânguan. Zen hânân sâknam kwâkņan ândibi. Ka nâņâ tâmbetzângobegât imbanâ zo kuan. Zorat umâlep op ândinek.”

17

Yesuņâ zikjangât ninâu sâip.

¹ Yesu zâk den zo sâmjâ siņâ sumbemân ekņâ itâ sâip, “Ibâ, âburibatkat narâkņâ mâte uap. Gâ nangâ, nâgât neule âsaknâ sâna âsagibap. Nângoot yatik gâgât neule âsakņâ sa âsagibap.

² Gâ nangâ nâ hân dâp a zengât marizij nâbarin. A nâgâren zâmbarin, ândiândi kâtik muyagem zingâbatkat sâm niġin.

³ Oi ândiândi kâtik zorat topņâ itâ ziap. Gâ Anutu bonņâ kânok sot sângonogin, Yesu Kristo, net a ziņâ nikit net sot pâlâtâņ utne ândiândi kâtik muyagem zingârat.

⁴ Nâ hânân ândim nep sâm niġin, zo tuum kwâkandâ neule âsakkâ muyagiap.

⁵ O Ibâna, hân mân muyageinân gâ sot sumbemân neule âsakņânoot ândiwan, zo yatik narâk ziren mâburem nina mem ândibat.”

Yesuņâ arâpņâ zengât ninâu sâip.

⁶ “Hânân a donbep zengâren gâbâ nâgât siņgi sâm gâsum sâlâpzângoin, zo siņgi dengâ sapsum zingâwan. Zo gâgât siņgi ândinetâ nâgât siņgi sâin. Oi zen gâgât den nângâm mem ândie.

⁷ Kut n̄ai n̄ai zemnigip, zo gâgâren goknjik. Zo zen nânge.

⁸ Den nigin, zo zingâ nânngâm umziñan gei ziap. Oi nâ gâgâren gâbâ gewan, zo nânngâm kwâtâtie. Gikak nep diñ sârnigin, zo nânge.

⁹ Nâ zengât op gâgâren ninâu san. A um kâtik zengât op mân san. A nigin zo, zengât op ninâu san. Zen gâgât sinji ue.

¹⁰ A ambân nâgât sinjinâ gâgât sinji. Gâgât sinji zorân nâgât sinji. Oi umziñan nâgât âsaknâ muyagem ziap.

¹¹ Nâ hânân ândiandinâ ândia âkap. Zen ko hânân zi târokwap ândinetâ nâ gâgâren gâbâman.

Ibâ hâlâlû, kutkâ nigin, zorat kut-sinjigangât imbanandâ pâit saazingâna hâlâlû ândibi. Oi zen um kânok op ândibi. Net um kânok ândimet yatik zen um kânok ândibi.

¹² A nigin, zen sot ândim kutsinjigangât imbanandâ lâmbamzângua ândiwe. Nep diñ zo sârnigip. Oi dân galem otzingâ mân tâmbetagowe. Gâgât den kulem bon up-apkât simgât sinji, zâk kânok tâmbetagoip.

¹³ Zi gâgâren gâbam hânân den yatâ dâgoga nâgât sâtâre, zo zengâren ari sâtâre kwâkñan ândibi.

¹⁴ Gâgât den zo zingâ mem ândine hângât sinji a, zinjâ kâsa otzingâwe. Nâ hângât sinji mân ândiman. Arâpnâ zen yatâ hângât sinji mân ândimegât yatâ otzingâwe.

¹⁵ Arâpnâ hânân gâbâ diizingâm zâibangât mân san. Bâlinâ mariñandâ tâmbetzângobapkât san. Gânâ galemziñ upangât san.

¹⁶ Nâ hângât sinji buñâ. Zen yatigâk hângât sinji buñâ.

¹⁷ Gâgât den bonñâ umziñan pâna âsagei târârak op ândibi. Gâgât denñâ, den bonñâ.

¹⁸ Gânâ sângonnona hânân gem nep tu-
uan, zo yatik sângonzângua zen um kâtik zengâren nep tuubi.

¹⁹ Zen umziñâ gâgâren pambigât zo yatik nânâ umnâ gâgâren paan."

Yesuñâ kâmut gâkârâpnâ nenngât ninâu sâip.

²⁰ "A zi kinze, zengârâk mân ninâu san. Den sinji âlip sâne nânngâm pâllâtñ kwat-nibi, zengât sot ârândân ninâu sân.

²¹ Zen um kânok op ândibigât dâgogan. Ibâ, gâ nâgât umgâ kinmap. Nânâ umnâ gâgâren kinmap. Zo yatik zinjâ nekâren umziñâ kinbap. Oi umziñandâ gâsâyagom ândibi. Yatâ utnetâ ko um kâtik a zen gâ sângonnona gewan, zo nânngâm kwâtâtibi.

²² Net um kânok ândimet, zo yatik um kânok op ândibi. Zo yatâ ândibigât neule âsaknâgâ nigin, zo zingâwan.

²³ Nâ umnandâ gâsâzângua gâ yatik umgândâ gâsânona umziñ kânok op

kwâkâbap. Zen yatâ ândine um kâtik zen gânâ sângonnona gewan, zo nânngâm biranji. Oi umgândâ nâ kâpinom yatik zen kâpizângomat, zo nânngâm biranji.

²⁴ Ibâ, A nigin, zo biken nâ sot ândibigât dâgogan. Oi zen biken nâ sot ândim neule âsaknânâ ikpigât dâgogan. Neule âsaknâ zo umâlepkanngât op hân mân muyageinân nigin.

²⁵ O Ibâ, târârak mariñâ, um kâtik a zen topkâ mân nânngâwe. Nâ ko topkâ nânngâman. Oi kâmut gâkârâpnâ, zen gânâ sângonnona gewan, zo nânngâme.

²⁶ Nâ gâgât den sinji sârnigip muyagem zingâwan. Oi sârnigip muyagem zingâm zâibat. Oi umgâ gâsânomap, zo yatik umgândâ zen gâsâzângoi nâ yatik umnandâ gâsuzingâ ândibat."

18

Yesuñâ Gezemane kâlamân ari gâsuwe.

(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lu 22:47-53)

¹ Yesu zâk den zo sârnigip nânngâm arâpnâ diiningi Yerusalem kamânân gâbâ gemñâ Kidoroñ too nirem hân n̄ai nak kâlam n̄ai zeip, zoren zâiwen.

² Yesu sot arâpnâ, nen zoren âsbâbñ mindumarâwengât Yuda zâk kâlam zo ekmâip.

³ Zoren ândeindâ Yudanñ tirik namâ kâwali a sot a sâtnâ nâmbutñâ diizingi gawe. Kembangât namâ galem a pâta sot Parisaio a, zinj sângonzângone gawe.

⁴ Oi Yesu zâk kut n̄ai n̄ai okñangâbi, zo nânngâm arâpnâ nâmbamñâ âi mâsikâzingip, "Zen n̄ai kârum ge?"

⁵ Sâi zinjâ sâwe, "Yesu, Nasarete kamânân gokñâ." Sâne itâ sârnigip dâzângoi, "Nâ zi." Oi Yuda zâk kâwali a zen sot kirip.

⁶ Yesuñâ sâip, "Nâ zi." Sârnigip dâzângoi kândât kândât âim ge kom ziwe.

⁷ Yatâ utne du zagâtñâ mâsikâzingip, "Zen n̄ai kârum ge?" Sâi zinjâ sâwe, "Yesu, Nasarete kamânân gokñâ."

⁸ Sâne Yesuñâ itâ sârnigip dâzângoi, "Nâ mârûm dâzânguan. Nâ ko zi. Nâ kârunim ge oi ko arâpnâ zi birâzingâne âibi."

⁹ Yatâ oi mârûm den itâ sâip, zo bon oip, "A nigin, zen galem otzingâ mân tâmbetagowe."

¹⁰ Oi Simoñ Peteroñ sârnigip mem ândeip, zo inzurân gâbâ sâmbum tirik namâ galem a, zâkkât kore a kindap bongen kârâm kwâkip. Kore a zorat kutñâ Maiko.

¹¹ Yatâ oi Yesuñâ Petero itâ sârnigip dukui, "Sâugâ inzurân pâna giarik. Dapkât ut? Dap nânngat? Sâknam Ibânandâ nâgât sinji sâip, zo birâbat?"

¹² Oi kâwali a sâtnâ sot Yuda zengât a sâtnâ, zen Yesu gâsum bikñâ saawe.

¹³ Saamñâ Hanasigât mirin diim zâiwe. Narâk zoren a n̄ai kutñâ Kaipa, zâk Kembangât tirik namâ galem a zengât patâziñâ

op ândeip. Kaipa zâk Hanasigât bâratnjâ meip.

¹⁴ Kâipa zâk mârum Yuda a sâtnjâ itâ sâm dâzângoip, “A kâmut nen tâmbetagobemgât a kânoknjâ nenjât hâuiniñâ moi âlip upap.”

Petero zâk Yesu kwâimbânjngip.

(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lu 22:55-57)

¹⁵ Yesu diim âine Simonj Petero sot bukuñâ ñâi, zet bet molizinjâm âiwet. Oi bukuñâ zâk tirik namâ galem a patâ ek nângâmâip. Zorat Yesu molim âim ârandânj dâmân kâligen bagiwe.

¹⁶ Petero zâk ko pait âkñan mâtâbân kirip. Oi Bukuñâ zâk tirik namâ galem a pâtâ ek nângj ândeipkât mâtâp galem ambân dukoi mâtâp mem pâi Peteronjâ pait umñan bageip.

¹⁷ Mâtâp galem ambân, zorânj Petero ekñâ itâ sâm dukui, “A ândiren zirât arâpnjâ zengât kâmurân gokñâ, gâ.” Sâi Peteronjâ sâip, “Nâ buñâ.”

¹⁸ Sâi kore a sot kâwali a, zen patenj op kârâp om nângâm kinetâ Petero zâk yatik osetzinja kârâp nângâm kirip.

Tirik namâ galem a patâ zâk Yesu sâm mäsikâ okñajngip.

(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lu 22:66-71)

¹⁹ Tirik namâ galem a patânjâ Yesu diñâ sâip sot arâpnjâ gâsuzinjngip, zorat sâm mäsikip.

²⁰ Mäsiki Yesunjâ den itâ melân dukui, “Nâ den muyap sâman. Tirik namin sot mâpâmâpâse namin Yuda a zinj mindune dâzângoman. Nâ tik mân sâman.

²¹ Zorat gâ wangât nâ mäsikâniñgât? Den dâzângua nângâm, zo mäsikâziñgâna dinnâ zo dâgone nângâ.”

²² Yatâ sâi kâwali a kirâwe, zengâren gâbâ a ñâi Yesugât pâlomñan komñâ itâ sâip, “Gâ tirik namâ galem a patâ wangât den yatâ zo dukuat?”

²³ Sâi Yesunjâ itâ sâip, “Den gâñgonjâ san oi ko zorat topnjâ sâna nângâbâ. Nâ den târârak sa wangât nogat?”

²⁴ Yesugât bikñâ saane kiri Hanasiñâ sâi tirik namâ galem a patâ Kaipa, zâkkâren diim âiwe.

Peteronjâ Yesu kwâimbi sâp karâmbut oip.

(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lu 22:58-62)

²⁵ Oi Simonj Petero, zâk kârâp nângâm kiri mäsikâm sâwe, “Arâpnjâ zengâren gokñâ ñâi, gâ?” Sâne kwâimbâm sâip, “Nâ buñâ.”

²⁶ Sâi tirik namâ galem a patâgât kore a ñâi Peteronjâ kindapñâ kârâm kwâkip, zâkkât torenjandâ itâ sâip, “Gâ kâlamân zâk sot ândina geksan.”

²⁷ Yatâ sâi Peteronjâ dum kwâimbi zorenâk kurukñâ diñsâip.

Yesu Roma a kutâgâren diim âiwe.

(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lu 23:1-5)

²⁸ Yuda zengât hânân a kutâ ñâi ândeip, kutnjâ Pilato. Zâk Roma zengât kâmurân gokñâ. Hangât ñâtikñâ Yesu zâk Kaipagât mirin gâbâ diim gem a kutâgâren âiwe. Pa-sowa kendongât sâkziñ kubikkubik narâk oip, zorat itâ nângâwe, “Hân ñâin gokñâ, zorat ko zâkkât namin zâinat, zo ko Anu-tunjâ ningiri mân dâp upap.” Yatâ sâmñâ a kutâgât namin mân zâiwe.

²⁹ Sombemân kine a kutâ Pilatonjâ mirâ gwenduin âi kin mäsikâziñgip, “A zi wan tosgât diim ge?”

³⁰ Sâi zinjâ sâwe, “A zi bâlinj mâme mân ândei sâi gâgâren mân diim gabem.”

³¹ Sâne Pilatonjâ itâ sâm dâzângoip, “Wangât nâgâren diim ge? Ziinj gurumin den ziap. Zo wâratkum ziinjâk sâm kwâkânek.” Sâi Yuda a sâtnjâ, zinj itâ sâwe, “Nen mumujan zâmbanzâmbanjanjgât mâtâp doonguwe.

³² Sâna poru nagân kumbigât nângen.” (A poru nagân zangonzângonj, zo Roma a zo ziinjâ opmarâwe.) Yatâ sânetâ Yesu zikñak poru nagân kune mumbapkât den mârûm sâip, zo kâtigeip.

³³ Pilatonjâ namâ kâligen âim konsâi Yesu ari sâm mäsikip, “Gâ perâkñak Yuda a zengât a kutâ?”

³⁴ Sâi Yesunjâ itâ sâm dukui, Den zo gikâ umgât sat mo a nâmbutjandâ dâgone sat?”

³⁵ Sâi Pilatonjâ itâ sâm dukui, “Nâgât dap dap nângat? Nâ Yuda a? Gikâ kâmut sot patârâpkâ, zen nâgâren gâbanse. Gâ wan tosa oin?”

³⁶ Yatâ sâi Yesunjâ itâ sâm dukui, “Nâ a kutâ ândiândi, zo ândian. Oi ko holinâ ñâi yatâ ândian. Nâ hân a kutâ zen yatâ ândia sâi arâpnjâ zinj kâmbam mem galem otnine Yuda a zinj mân gâsunim gabe. Nâ a kutâ holinâ ñâi yatâ ândian.”

³⁷ Sâi Pilatonjâ sâm mäsikip, “Gâ gikângât nâ a kutâ ândian sat?” Sâi Yesunjâ sâip, “Sat, zo. Nâ a kutâ op hânân ge den bonñâ sâm muyagibatkât âsagiwan. Nâi zâk dinnâ nângâm lubap, zo ko den bonñanjgât buku upap.”

³⁸ Sâi Pilatonjâ sâip, “Den bonñâ, zo dap dap?”

Pilato zâk Yesu mumbapkât sâm kwâkip.

(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lu 23:13-25)

Yatâ sâmñâ gwenduyân âi kin Yuda a itâ sâm dâzângoip, “Nâ a zirât tosanjâ kâruan.

³⁹ Zengât orot mâme mâtâpnjâ ñâi ziap. Zen Pasowa kendonân sânetâ a tâk namin ândine zengâren gâbâ ñâi olanj zingâman. Oi zi nângâne dâp oi Yuda a kutâziñjâ olanj zingâ ândibap.”

⁴⁰ Yatâ sâi Yuda a zen zâk den sâm kambânâ sawe, "Zâk buñâ. Baraba olañ niñgâban." Baraba zâk kâmbu kambâm a tâk namin pane ândeip.

19

¹ Pilatonâ Yesu diim namin zâimnâ sâi kâwali a ziñâ Yesu inzut kuupñootnâ lapirâwe.

² Zen lapitnâ itâ sawe. "Gâ nâ a kutâ sâmat, zorat a kutâgât pindok sot hâmbâ zi hutgonamen." Yatâ sâmñâ tâk sâtmam gonjom kâuknjan pane giarip. Oi hâmbâ kuriñâ, a kutâgât hâmbâ giñangâne giarip.

³ Yatâ opnâ um topñan âi kin siñan gem sawe, "Oe, Yuda zengât a kutâ." Yatâ sâm bitziñandâ si sângânjan kuwe.

⁴ Oi Pilatonâ Yuda a zengâren dum âi itâ sâm dâzângoip, "Zen iknek. Nâ zengâren diim gandâ ziñak topñâ nângânek. Nâ tosanâ kâruan."

⁵ Oi Yesu zâk kâuknâ kâpiwe sot hâmbâ kuriñâ, zo sot gem ga kiri Pilatonâ tirâpziñgom sâip, "A zi iknek."

⁶ Sâi tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ, zen eknâ den kambân sâm sawe, "Zâk poru nagân kunek." Sâne Pilatonâ sâip, "Nâ tosanâ kâruangât ziñak mem poru nagân kunek."

⁷ Sâi Yuda a ziñ itâ sawe, "Zikñangât nâ Anutugât nanñâ sâmap. Zâk Anutu hutkum sâmap. A yatâ zo mumbigât gurumin diinñan ziapkât mumbap."

⁸ Yuda a sâtnâ, ziñâ Yesu zâk zikñangât nâ Anutugât nanñâ sâmap sânetâ Pilatonâ zo nângâm keñgâtñangât oip.

⁹ Oi Yesu diim mirâ kâligen âim mâsikâm sâip, "Gâ ikâ gâbâ âsagein?" Sâi Yesuñâ den hâuñâ mân sâip.

¹⁰ Yatâ oi Pilatonâ itâ sâm dukui, "Gâ den mân dâtnobam uat? Nâñâ sa ândiban. Nâñâ sa poru nagân mumban. Zorat imbanñâ niwe, zo nângat?"

¹¹ Sâi Yesuñâ itâ sâm dukui, "Gâ yen sâi nâgat den mân sâbat. Nâgat den sâbangât Anutuñâ ubâ imbanñâ gigiñkât sat. Oi zorat nâbanse, a zorat toszinñâ gâgat zo walâwalâñ."

¹² Sâi Pilatonâ den zo nângâm Yesu olañbat sâm mâtâp kâruip. Kârui Yuda a ziñ den sâm kambân sawe, "Gâ a zo olañâ a kutâ patâniñâ Româ kamânân ândiap, kutnâ Sisa, zâkkât buku mân op ândiban. Wangât, a zi zâk zikñangât nâ a kutâ sâmap. Zâk Sisa kâsa okñangâmap, zorat."

¹³ Yatâ sâne Pilatonâ den zo nângâm sâi Yesu diim gine den sâm kwâkâkwâkñâ tâtatñan tâip. Oi tâtatñâ zorat Yuda a ziñâ ziñ denân Gabata sâmarâwe. (Niñ denân ko a patâ zengât kian kâtnâ tuutuñ.)

¹⁴ Oi Yuda zengât kendon patâ kutnâ Pasowa, zo mâte oi kut nâi nâi kubikkubik

narâk oi mirâ bâkñan oi Pilatonâ tapñâ Yuda a itâ sâm dâzângoip, "Iknek. Zi a kutâziñâ, zo ka."

¹⁵ Sâi zen den sâm hoñsawe, "Zâk buñ oik. Zâk buñ oik. Poru nagân kunek." Sâne Pilatonâ mâsikâm sâip, "A kutâziñâ sa poru nagân kumbigât se?" Sâi Tirik namâ galem a patâ ziñâ den itâ dukuwe, "Nengât a kutâ nâi buñâ, Sisa kânok."

¹⁶ Sâne Pilatonâ nângâziñgâm Yesu poru nagân kumbigât ziñgip.

Yesu poru nagân kune moip.

(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lu 23:26-43)

¹⁷ Kâwali a, zen Yesu gâsum poru nak pindâne lugi hân nâi kutnâ kâuk siñit (Yuda zengât denân Gologata), zoren âiwe.

¹⁸ Zoren diim âim poru nagân kuwe. Oi bâlin mâme a zâgât, nâi toren, nâi toren poru nagân zâkom kwânângâzikâm Yesu osetzikñan kwânângâwe.

¹⁹ Pilatonâ sâi Yesugât kâuk kwâkñan nagân den itâ kulemguwe, "Yesu Nasarete kamânân goknâ, Yuda zengât a kutâ."

²⁰ Den zo Yuda denân, Roma denân sot Grik denân kulemguwe. Yesu kuwe, hân zo kamân gootñan zeipkât a ambân donjbeññâ âim gam den zo sâlâpkuwe.

²¹ Yuda zengât tirik namâ galem a patâ, ziñ Pilato itâ sâm dukuwe, "Yuda zengât a kutâ mân kulemgu. Itâ kulemgu. Zikñak itâ sâip, 'Nâ Yuda zengât a kutâ.'"

²² Yatâ sâne Pilatonâ sâip, "Sâ kulemgue, zo yatik zeik."

²³ Kâwali a kimembut, ziñ Yesu poru nagân komñâ sâk pake umñangât sâkñangât, zo mem kâsâpkum angâwe.

²⁴ Hâmbâ umñan zorat itâ sawe, "Zo mânângârindâ bâlin opap." Yatâ sâm wenzu pam ikne muyageip dâp miwe. Yatâ utnetâ Kembangât ekabân den kulemguwe, zo bon oip. Den zo itâ,

"Hâmbânâ kwâkñan kâsâpkum miwe. Hâmbâ umñan ko zorat wenzu pam ikne muyagei miwe."

Kâwali a zen yatâ urâwe.

²⁵ Yesugât poru topñan ambân kirâwe, zo kutziñâ itâ. Mamñâ sot mamñangât gatñâ. Maria, Kelopagât aminñâ sot Maria, Madala kamânân goknâ.

²⁶ Yesu mamñâ sot anâ nâ umñandâ gâsunimap, net nikiri kiritâ mamñâ itâ sâm dukui, "Nangâ zi eknan."

²⁷ Yatâ sâmñâ nâ itâ dâtnogip, "Mamgâ zi eknan." Yatâ sâipkât narâk zorenâk Yesu mamñâ diiga nâgat mirin topkwap tâtat mâme oip. Oi yatâ ândim gâip.

Yesu moip.

(Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lu 23:44-49)

²⁸ Yesuñâ nepnâ âkap nângâm Kembangât ekabân den ziap, zo bon upapkât den itâ sâip, "Toogât otñagap."

²⁹ Oi hâkop nêi umñan winiga too kâlakñâ zeip. Zoren âi saru kâmon zoren pam sâmbum kikerân sum kapiñkum lâunjan pane neip.

³⁰ Yesu zâk too zo nemñâ itâ sâip. “Mârum âkop.” Yatâ sâmnâ kâuk pindiñsâi kaa-pumñâ taki moip.

³¹ Yuda zengât kendon patâgât kubikkubik narâk oi itâ nângâwe, “A zen kendonân poru nagân kinetâ mân dâp upap.” (Kendon zo Yuda zengât kendon patâ.) Yatâ nângâm Pilatogâren âi dukuwe, Kâwali a zen a poru nagân kirâwe, zengât soozij sinjit kom namuñne mumbigât sot kâmbârânziñâ mākâm hanzângobigât Yuda a nângâziñgip.

³² Oi kâwali a zen bâliñ mâme a zagât zo soozik sinjit kom namuñawe.

³³ Yatâ opñâ Yesugâren ga igâwe. Zâk mârum moip. Yatâ ekñâ soojâ sinjit mân kom namuñawe.

³⁴ Kâwali a nêiñâ Yesu parâmñan kâlâunñâ sum kwâpârânji gilâm sot too gem gâip.

³⁵ Nâ zo egâwangât perâkñak san. Nâ nângan, den zo bonñâ. Zorat zen nângâne bon upap.

³⁶ Kembangât ekabân mârum itâ kulemguwe, zo bon upapkât urâwe. Den zo itâ,

“Zen sinjtnâ mân kom namuñbi.”

³⁷ Oi Kembangât ekabân den nêi itâ ziap, “Zen sum pâronj parâwe, zâkkâren sen kwap ikpi.”

Yesu hanguwe.

(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lu 23:50-56)

³⁸ Kwâkñan Yosepe, Arimataia kamânân gokñâ, zâkñâ Pilatogâren âimñâ Yesugât kâmbârân mākâbapkât sâip. Sâi Pilatotñâ nângânñangi âi kâmbârân mem ârip. (Mârum Yosepe zâk Yesugât a ândeip. Ka zâk Yuda a sâtnâ zengât kenjât op zo muyap mân sâm ândeip.)

³⁹ Oi a nêi mârum nêtigân Yesugâren gâip, kutñâ Nikodemo, zâk kelâk hitom âlip top nêi zagât mâporâwe, irâ patâ kât mimin yâmbâtnâ, zo yatâ zo mem âim Yosepe beknjan meip.

⁴⁰ Bekñan mei Yesugât kâmbârân sanjonñâ sângum kâu sot kelâk hitom âlipñâ, zorân kâpiwet. Yuda a zinj yatâ opmarâwe.

⁴¹ Oi Yesu kuwe, hân zorat ginñan nak kâlam nêi zeip. Zoren kât mâtâp kwâpârânñane zeip. Zoren a nêi mârum mân zâmbârâwe. Narâk zoren Yuda zengât kendon patâ mâte oipkât Yesugât kâmbârân zo pânkânogân zo parâwet.

42 (-)

20

Yesu mumuñan gâbâ zaarip.

(Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lu 24:1-12)

¹ Yuda zengât kendon âki hangât nêtikñâ Maria, Madala kamânân gokñâ, zâk Yesugât kwagân arip. Âi takâm egi kât patâ mâtâp mârum doonjuwet, zo kâbakñine zeip.

² Yatâ ekñâ sârârák kârâm âim Simonj Petero sot Yohane, nâ Yesuñâ umñandâ gâsunimap, net muyagenikâm dâtnâkom sâip, “Kembangât kâmbârân, zo kwagân gâbâ mem arie. Oi ikâ âi pe, zo nen mân nângen.”

³ Yatâ sâi Petero sot bukunñâ nâ, net mirin gâbâ gemñâ kwagân âiwet.

⁴ Mâtâbân sârârák kârâm âim nânjâ Petero walâm kek âim kândon takâwan.

⁵ Âi takâm kât mâtâpñan mân bagim yen pindiñsâm eksa sângumâk zeigâwan.

⁶ Simonj Petero, zâk bet gamñâ kât mâtâpñan bagim sângumâk zeigip.

⁷ Sângum nêi Yesugât kâukñâ kâpiwet, zo zeigip. Sângum zo sângum nâmbut zen sot mân zeip. Zikñik kâpiyagom zeip.

⁸ Yatâ zeig kândom kwagân âi takâwan, nânjâ bagimñâ yatik ek, zaatsap zo bonñâ sâm zo nângâwan.

⁹ Ombeñan ândiwenân Yesu mumuñan gâbâ zaatpapkât Kembangât ekaban den ziap, zo mân nângâm kwâtâtiwen.

¹⁰ Yatâ ekñâ a zagât net kamânân âburem âiwet.

Yesu zâk Maria Madala kamânân gok, zâkkâren muyageip.

(Mk 16:9-11)

¹¹ Maria zâk kwak sâtnjan kin iseip. Isem tap ko pindiñsâmñâ kwagân egip.

¹² Egi sumbem a zagât hâmbâzik kâukâu Yesu mârum zeibân zo tâitâ zikirip. Nêi zâk kâukñâ zeibân, nêi kinjâ zeibân tarâwet.

¹³ Oi zikñâ sâwet, “Ambân, gâ wangât isem taat?” Sâitâ zâkñâ sâip, “Kembangât kâmbârân mem nêin âine kâruan.”

¹⁴ Yatâ sâm puriksâm Yesu zikñâ egip. Egip, zo Yesu holiñâ mân ek nângip.

¹⁵ Oi Yesuñâ mâsikâm sâip, “Ambân, gâ wangât isiat? Nêi kârum taat?” Oi Marianñâ a zo kâlam mariñandâ kinzap nângâm itâ sâm dukui, “Patânâ, gâ kâmbârân mem nêin âi paat oi ko sâna nângâm âi mimbat,”

¹⁶ Sâi Yesuñâ sâip, “Maria.” Sâi puriksâm Yuda denân Raboni sâip (niin denân ko, Patânâ).

¹⁷ Yesuñâ itâ sâm dukui, “Irabot Ibâgâren zâibâman. Ibâgâren mân zariangât gâ mân gâsum angân kârâniban. Gâ âi bukurâpnâ itâ sâm dâzânjo, ‘Nâgât Ibâ, zengât Ibâ, nâgât Anutu, zengât Anutu, zâkkâren zâibâman.’”

¹⁸ Maria, Madala kamânân goknjâ, zâk âburem kamânân âimjâ arâpnâ itâ sârn dâtnânngoip, “Nâ Kembu eksan.” Yatâ sârnjâ Yesunâ den sâip, zo arâpnâ dâtnânngoip.

Arâpnâ zen mirâ kâligen mindune zengâren muyageip.

(Mk 16:14-18; Lu 24:36-49)

¹⁹ Sirâm zoren nâtiksâi arâpnâ nen Yuda a sâtnjâ zengât keŋgât op mirin mindum mân gabigât mirâ mâtâp doongumjâ tarâwen. Tâindâ Yesu zâk osetniŋan âsagem kin itâ sârn dâtnânngoip, “Um lumbe zengâren zimbap.”

²⁰ Yatâ sârnjâ biknjâ toren toren sot parârnjâ, zo tirâpnânngoip. Oi arâpnâ nen Kembu eknjâ umniŋ âlip oip.

²¹ Yesunâ dum zagâtjâ dâtnânngoip, “Um lumbe zengâren zimbap. Ibânandâ sângonnogip, yatik nânngoot zen sângonzânguan.”

²² Yatâ sârnjâ waatniŋgâm sâip, “Tirik Kaapum minek.

²³ Zen a zengât tosaziŋ birânetâ buŋ upap. Ka tosaziŋ zimbapkât sâne zemziŋgâbap.”

Tomagât den sinji.

²⁴ Yesu arâp kiin zagât, nengâren goknjâ nâi kutnjâ Toma (Zâk booboo a konsâwen.) zâk nâin âi ândei Yesugât arâpnâ, nen minduindâ muyageniŋip.

²⁵ Oi bet a bukurâpnâ nen sinji zo Toma itâ sârn dukuwen, “Nen Kembu ikxen.” Yatâ sâindâ Tomaŋ itâ sârn dâtnânngoip, “Ninak sinnandâ eknjâ bikŋan gutjâ sâlâpnandâ pamjâ parârnŋan gâsum dinziŋ nânnga bon upap.”

²⁶ Yatâ sâi ko bet ândim nânngâ kânok zoren Yesu arâpnâ, nen Toma sot ârândânŋ mindum mirâ mâtâp doongumjâ tarâwen. Tâindâ Yesunâ osetniŋan muyagem kin itâ sârn dâtnânngoip, “Um lumbe zengâren zimbap.”

²⁷ Yatâ dâtnânngomjâ Toma itâ dukuip, “Toma, sâlâpkâ ziren pânan. Bitnâ gâsum ek. Bikâ pam parârnŋan weenan. Oi gâ um zagât mân op nânngâm pâlâtâr kwatni.”

²⁸ Sâi Tomaŋ sâip, “Gâ Kembunâ sot Anutunâ.”

²⁹ Sâi Yesunâ dukuip, “Gâ neksatkât nânngâm pâlâtâr kwatnigat? A zen mân neknjâ nânngâm pâlâtâr kwatnime, zengât nânnga sâtârenŋoot uap.

Ekap zirat topnjâ.

³⁰ Yesunâ arâpnâ nen sot tap kulem top top tuugip, torenjâ zo ekap ziren mân kulemguwan.

³¹ Den kulemguwan, zo itâgât kulemguwan. Zen sâlâpkum nânngâm Yesu zâk a bâliŋan gâbâ mâkâniŋgâbapkât

mârum sâsâr, Anutugât nanjâ. Den zo nânngâne bon upap. Oi zikjâ nânngâm pâlâtâr kwâknŋanŋâm kutsiŋniŋanŋât opnjâ ândiândi kâtik mimbi.

21

Arâpnâ saruyân ândine zengâren âsageip.

¹ Ândim Yesunâ arâp nengâren dum muyageniŋip. Tiberia saruyân itâ muyageniŋip.

² Simon Petero, Toma (booboo a), Natanae, Kana kamân Galilaia hânân goknjâ, Zebedaioŋat nanzatnjâ Yakobo sot munjâ nâ sot arâpnâ nâmbutnjâ zengâren gâbâ a zagât. A yatâ zo mindum ândiwen.

³ Ândeindâ Simon Peteronjâ itâ sârn dâtnânngoip, “Nâ saru zuu mimbam âibâman.” Sâi niŋjâ sâwen. “Nen ârândânŋ.” Sârnjâ âi wangâyân zâim nâtik zoren zungât nep tuum ândim mân muyagiwen.

⁴ Sâruyân ândeindâ mirâ haŋsâbam oi Yesunâ sagân ga kirip. Kiri Yesu tobatnjâ mân ek nânngâwen.

⁵ Oi Yesunâ mâsikâniŋgâm sâip, “Katep, zen zuu nâi mie?” Sâi niŋjâ sâwen, “Buŋjâ.”

⁶ Sâindâ itâ sârn dâtnânngoip, “Irâ zo bongen pane giari saru zuu donbep sândubi.” Sâi irâ pâindâ giari saru zuu donbep patâ gam geine sâmbum osiwen.

⁷ Yesu umjandâ gâsunimap, nânjâ Petero itâ dukuwan, “Zo Kembu.” Sa Petero zâk Kembu kutjâ nânngâm nepkât sângumâk lap ândeipkât hâmbânjâ mem hurâgum saruyân pânan arip.

⁸ Nen kârebân mân ândiwen. Sak gootŋan ândiwen. Arâpnâ nâmbutnjâ, nen wangâyâk sâtnŋan âinam zuu sot irâ, zo diiŋindâ tâi âiwen.

⁹ Sagân zâimnâ kut nâi nâi itâ muyagiwen. Kârâp sisiŋan saru zuu sot nalem sem zeip.

¹⁰ Âi takindâ Yesunâ itâ sârn dâtnânngoip, “Zuu mie, zo torenjâ mem ganek.”

¹¹ Sâi Simon Petero, zâk wangâyân zâim zuu irâ zo sâmbui sagân gâip. Oi irin zo zuu patâ patâ donbep 153 yatâ, zo ziwe. Oi irâ zo mân âmbârânŋip, zorat nânngindâ metnjâ oip.

¹² Yesunâ itâ sâip, “Zen ga nalem ninek.” Sâi arâpnâ nen dap yatâ mâsikâbem, “Gâ nâi.” Nen Kembu zo nânngâwen.

¹³ Oi Yesunâ nengâren gamnjâ nalem sot zuu kâsâpkum niŋŋip.

¹⁴ Zo Yesu munŋan gâbâ zaatnjâ muyageniŋi sâp karâmbut oip.

Yesunâ Petero sâp kârâmbut den sârn mâsikip.

¹⁵ Hangât nalem neindâ ko Yesunâ Simon Petero itâ sârn mâsikip, “Simon, Johanegât nanjâ, Bukurâpkâ zi, zen umziŋandâ

gâsânome. Gâñâ walâzingâm umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteronj sâip, “Kembu, Nâ gâgât otnimap, zo nângat.” Sâi Yesunâ dukuip, “Gâ râma gwamjâ gâkârâpnâ galem otzingâban.”

¹⁶ Yatâ sâm dum mâsikip, “Simonj, Yohanegât nanjâ, gâ perâkñak umgandâ gâsânomat?” Sâi Peteronj sâip, “Kembu, nâ gâgât otnimap, zo nângat.” Sâi Yesunâ dukuip, “Râma gâkârâpnâ zengât galem otzingâm ândiban.”

¹⁷ Yatâ sâm dum mâsikip, “Simonj, Yohanegât nanjâ, gâ perâkñak nâgât otgimap?” Yesunâ sâp karâmbut den yatâ sâi ko Petero umjâ bâlei sâip, “Kembu, gâ kut ñâi ñâi zo nângâm nângâmat. Oi nâ gâgât otnimap, zo nângat.” Sâi Yesunâ sâip, “Gâ râma gâkârâpnâ galem otzingâm ândiban.”

¹⁸ Nâ perâkñak dâgobâ. Gâ sigan ândim zoren mo zoren âibam otgigi âimâin. Oi bet ko gâ sombâ opñâ bikâ pâna kâsarâpkâ zinj saagim gobi.”

¹⁹ (Yesunâ zo yatâ sâm Petero mumbapkat den dukuip. Mumbap, zoren a zinjâ ekñâ Anutu sâm âlip kwâkñangâbigât nângâm sâip.) Den yatâ sâm dukuip, “Gâ molini.”

²⁰ Oi Petero zâk puriksâm a Yesu umjandâ gâsunimap, nâ kândâtñan ga negip. Mârum Yesu mân mom arâpñâ nen sot nalem neip, narâk zoren nâ Yesu gootñan âi itâ mâsikâwan, “Kembu, ñâinâ sâi gâsâgobi?”

²¹ Oi nâ bet ga Peteronjâ neknâ Yesu nâgât mâsikâm sâip, “Kembu, a zirâñ dap upap?”

²² Mâsiki Yesunâ itâ sâm dukuip, “Zâk ândei nâ puriksâbat mo zâk ândim mumbap, zorat gâ zâkkât wangât sat? Gâ yen ga molini.”

²³ Yatâ sâi ko arâpñâ sot bukurâpzinj Yohane nâgât itâ sâm gulipkuwe, “A zo mân mumbap.” Ka Yesu zâk nâgât yatâ mân sâip. Zâkñâ itâ sâip, “Zâkñâ ândei âburibat mo ândim mumbap, zorat gâ wangât zâkkât sat?”

Yohanegât bukurâpñâ den murukñâ kulemguwe.

²⁴ A zorâñ kut ñâi ñâi zo ek nângâm sâm muyagem ekap zi kulemgoip. Zâk kwembiñ den kulemgoip. Oi nen zâkkât itâ nângâmen, “Diñâ zo bonñâ.”

²⁵ Yesunâ kut ñâi ñâi donjep oip, zo ekabân mân kulemguwen. Zo ekabân kulemgum nanjindâ sâi hân zi piksâi a zinj mân sâlâpkum nângâbe.

Zo yatik.

Aposolo zengât den sinji Lukanâ kulengoip.

Yesunâ Tirik Kaapum zingâbat sâmbemân zarip.

(Mk 16:19-20; Lu 24:53)

¹ O Teopilo, nâ mârûm den kulemgum giwan, zo Yesu nep tuugip sot sinji âlip sâip, zorat den sinji otgiwan.

² Zâknâ nepnâ topkwap tuum âim sumbemân zâibapkât narâknâ mâte oi Tirik Kaapumnjâ oknjanji Aposolo mârûm gâsum sâlâpzingoipnjâ nep diñ sâmbemân zariip. Zorat den sinji mârûm kulemgum.

³ Zâk sâknam nângâm mom zem zaatnjâ arâpnâ zen sot sirâm 40, zorat umñan âsagezingâm ândeip. Zen nângâm pâlâtâr kwâknjanjâgâbigât âsagezingâm ândeip. Anutu um topñan ândiândinjângât den dâzângom ândeip.

⁴ Oi zen sot tapnjâ den itâ sâmbemân dâzângoiip, “Zen Yerusalem kamân mân birâbi. Ibânandâ kut nâi zingâbap, zorat mambât ândibi. Zorat den itâ sâmbemân dâzângowan.

⁵ Yohane zâk too sanjonzingiip. Ka narâk mân kârep oi nânjâ Tirik Kaapum sanjonzingâbat.”

⁶ Yatâ sâi mindum ândiwe, zen itâ sâmbemân mâsikâwe, “Kembu, gâ narâk ziren kâsarâpninjâ molizingâna Isirae niñjak dum a kutâ op ândinat?”

⁷ Sâne itâ sâmbemân dâzângoiip, “Ibâ, zâk zinjâ narâknâ nângâbigât mân sâip. Ibâ, zâk kwâli imbanjângât opnjâ narâk zo pâip. Zinjâ zo mân nângâbi.

⁸ Zâknâ Tirik Kaapum sângongoi zengâren gem gam imbanjâ zinjâ zen nâgât den sinji sâsâr a upi. Yatâ opnjâ Yerusalem kamânân sot Yudaia hânân sot Samaria hânân sot hân kârebân aksik, nâgât den sinji zengâren sâne lañ kârâm âibap.”

⁹ Den yatâ sâi iknetâ sumbemân zarip. Zari unumunumñâ ga doonjoi mem zari mân igâwe.

¹⁰ Oi sumbemân zari arâpnâ zen tok ek kine a zagât hâmbâzik kâukâu, zet zengâren âsagem kirâwet.

¹¹ Oi itâ sâmbemân dâzângowet, “Galilaia goknjâ, zen wangât sumbemân ek kinze? Anutunâ Yesu mem sumbemân zariap. Yesu zariap, zo yatik âburem gibap.”

Arâp zen âburem ninâu nep tuuwe.

¹² Aposolo zen Oliwa bâknjan gâbâ gem âburem Yerusalem kamânân âiwe. Baknjâ zo Yerusalem kamân gootñan taap.

¹³ Kamânân âimnjâ mirâ tâpmarâwe, zoren zâiwe. A kutzinjâ itâ, Petero, Yohane,

Yakobo, Andrea, Pilipo, Toma, Batolomaio, Mataio, Yakobo Alipaiogât nanñâ, Simon Zelote sot Yuda Jakobogât nanñâ.

¹⁴ A zo aksik um kânok op ninâu sâmbemân ândiwe. Yatâ utne Yesu mamñâ Maria sot ambân nâmbutnjâ sot Yesu murâpnâ, zen aksik betzjan mem ândiwe.

Yudagât gebâknjan a nâi muyagiwe.

¹⁵ Narâk zoren Yesu a ambân kâmurâpnâ ândiwe, 120 yatâ, zorân mindum tarâwe. Oi Peteronâ zaat den itâ sâmbemân dâzângoiip,

¹⁶ “Bukurâp, Yudanâ kâsa diizingi Yesu gâsuwe. Zorat mârûmñan Tirik Kaapumnjâ Dawidigât umñan den pâi den zo sâmbemân kembugât ekabân kulengoip. Zo dap op yen zembap?”

¹⁷ Yuda zâk niñjan goknjâ. Nen sot nep ârândân meip.

¹⁸ Oi a zorân kâmbamgât sângânñâ mem hân nâi kwâlip. Zoren âi hânân gei kom kâmoñ kunziri zem tip gem nanñip.

¹⁹ Den sinji zo Yerusalem a ambân zinjâ aksik nângâm hân zorat kutnjâ Akedama sâwe (niñ denân ko kâmbam hân).

²⁰ Psalm ekabân den itâ kulemgune ziap, “Zâkkât mirâ kamân kwamen zimbap. Zoren a nâi mân ândibap.”

Oi den nâi itâ ziap, “Zo a nâinjâ gebâknjan kinbap.”

²¹ Oi a nâmbutnjâ nen sot ândimñâ Kembu Yesunâ nep tuugip, zo ek nanjâwe.

²² Oi Yohanenñâ too sanjonjanji nepnâ topkwâip, narâk zoren zâkkâren târokwap ândeindâ ândim sumbemân zarip. Oi a zo zengâren gâbâ a nâi, zâk betniñan mei Yesu mom zaariip, zorat den sinji sâindâ lañ kârâbap.”

²³ Peteronâ yatâ sâi a zagât muyagezikâwe. Nâi kutnjâ Yosepe Basaba sâmarâwe, kutnjâ nâi Yusito. Oi a nâi ko kutnjâ Matia.

²⁴ Muyagezikâm itâ sâmbemân ninâu sâwe, “O Kembu, a zengât umzinjâ ek nângâmat. A zagât zi, zekâren gâbâ nâi gâsum sâlâpkuat, zo tirâpnângona iknâ.

²⁵ Yudanâ Aposolo nepnâ kwâkâm mâtâp bâliñan arip, zorat nâinjâ zâkkât gebâknjan ândibap.”

²⁶ Ninâu yatâ sâmbemân wenzu pane Matigât âsagei Aposolo kiin kânok târokwatzingiip.

2

Tirik Kaapum gem gâip.

¹ Yuda zengât kendon nâi kutnjâ Pentekos narâk oi Yesugât a ambârâpnâ zen mirâ kânogân mindum tarâwe.

² Tatne sumbemân gâbâ kwamit nâi pibâ patâ kwamit yatâ kwamiragom geip. Gemñâ mirâ tarâwe, zoren zâi piksâip.

³ Zen tap iknetâ kârâp bâlam yatâ âsagem âbângum kâukziñan ge tap arrip.

⁴ Oi Tirik Kaapumnâ umziñan gei piksâm imbanjâ ziñgi den gându ñai ñai sâm âiwe.

⁵ Narâk zoren Yerusalem kamânân a hân dâp ga ândiwe. A zo, zen Anutu mâpâsemarâwe.

⁶ Oi a donjep patâ zen kwamit zo nângâm mindune Aposolo zen dinziñâ dâp sâne nângâm kwakmak op kirâwe.

⁷ Oi imbanjâziñ buñ oi itâ sâwe, “A den se, zen aksik Galilaia a.

⁸ Dap op den yatâ sâne nângindâ dinniñâ yatâ uap?

⁹ Nen zi Mende a, Pata a, Elam a, Mesopotamia hânân gok, Yudaia hânân gok, Kapadosia hânân gok, Ponto hânân gok, Asia hânân gok.

¹⁰ Pirigia hânân gok, Pampilia hânân gok, Aigita hânân gok, Libia hânân Kirene zengât kamân goot goot, zoren gok. Nâmbutñâ nen Roma kamânân gok.

¹¹ Oi nen Isirae sot kamân ñain gâbâ Anutu mâpâsimen. Nâmbutñâ nen Keret a sot Arabia a. Nen yatâ zorân ândimñâ dinniñâ dâp Anutu kut ñai ñai âlipñâ oip, zorat sinji sâne nângun.”

¹² A zen yatâ sâm imbanjâziñ buñ oi kwakmak op kin âragum sâwe, “Zi topñâ dap yatâ?”

¹³ Oi a nâmbutñandâ mem ge kwâkwat den itâ sâwe, “A zi too kâtik nem um gulip op se.”

Peteronjâ zorat topñâ dâzângoip.

¹⁴ Petero zâk bukurâpnâ kiin kânok, zen sot kin den kâtikñâ itâ sâm dâzângoip, “Yerusalem kamân mâirâp sot Yuda a nâmbutñâ, zen aksik nâ den sa kindap kwap nângânek.

¹⁵ A zi kinze, zengât itâ se, “Too kâtik nemñâ um gulip ue.” Yatâ buñâ. Mirâ mân kâtigei nen dap op too kâtik nimbem.

¹⁶ Zorat Propete Yoelenjâ den ñai itâ sâm kulemgoip. Den zo bonñâ muyagiap,

¹⁷ “Anutunjâ itâ sap, “Gâtâm hângât narâk âkâbâ sâi nâ Kaapumnâ a ambân aksik zingâbat. Ziñga ko nan bârarâpziñâ zen Propete ziñâ den sâme, zo yatâ sâbi. A sigan, ziñâ kut ñai ñai sen mârât ikpi. A ambân sombâ, ziñâ uman bonñâ nângâbi.

¹⁸ Narâk zoren kore a ambân gakanâ Kaapum ziñga Propete a yatâ op den sâbi.

¹⁹ Oi nâ sa sumbemân sen pup kulem muyagiap. Ombenjan hânân top lâkulâku kulem muyagiap. Gilâm sot kârâp sot kâbak, zorân hân kwârakubap.

²⁰ Mirâsinj sumunkumbap. Kâin sinjâ kurinjom gilâm yatâ upap. Oi Kembugât narâk mâte upap. Kembugât narâk âlipñâ âsakjoot muyagiap.

²¹ Oi narâk zoren ñai zâk Kembu konsâbap, zâk bâliñan gâbâ makâbap.” ’ ”

Peteronjâ Yesugât topñâ sâm kâkñan kwâip.

²² Yatâ sâmñâ Peteronjâ itâ sâip, “Isirae a, nâ dâzângua nângânek. Anutunjâ Yesu Nasarete kamânân gokñâ mam okñangi osetniñan ândim nep patâ sot sen mârât kulem tuugip. Zâk Anutugâren gâbâ gâip. Nep tuugip, zorânjâ topñâ sâm muyagei igâwe.

²³ Mârum Anutunjâ zâkkât nângi zeipkât mâtâp zo sâm pindip, zo yatik zen kut ñai ñai okñangâm Kembugât gurumin den kukuñ a zingâne âi poru nagân kune moip.

²⁴ Ka Anutunjâ mumuñangât ták olañ diim sumbemân zarip. Mumuñandâ dap yatâ angân kârâbap?

²⁵ Zorat Dawidinjâ zâkkât den kânñan sâm itâ kulemguip,

“Nâ Kembu mâteyâk ek ândiwan. Zâkñâ âsâbân bitnâ bongen tâi mân loribat.

²⁶ Zorat ko umnâ âlip oi nâmbâlammândâ sâm sâtâre okñangâman. Sâknandâ mom zaatpapkât mambât ândibat.

²⁷ Anutunjâ, Gâ mân birâniiban, zorat ko mumuñâ zengâren mân âi ândibat. Gâ tirik agâ mân birâniiban, zorat ko momñâ mân alâgibat.

²⁸ Gâ ândiândin mâtâp tirâpnogin. Mâtegan ândia otninandâ sâtâre kwâkñan ândibat.”

²⁹ Peteronjâ yatâ sâmñâ itâ sâip, “O bukurâpnâ, nâ sâkuniñâ Dawidi, zâkkât den sapsum zingâbâ. Zâk moi hanguwe. Oi kwakñâ ek nângâm ândime.

³⁰ Zâk Propete a ândim itâ nângip, ‘Anutu zâk kiurâpnâ zengâren gâbâ ñai gâsum sâlâpkoi nâgât a kutâ tâtarân tâpapkât sâm kâtigeip.’

³¹ Zo nângâm Kristo zaatzaatñangât itâ sâip, ‘Zâk mumuñâ zengâren ândibapkât Anutunjâ mân birâbap. Momñâ sâkñâ mân alâgibap.’

³² Oi Anutunjâ Yesu mângi zaari sinniñandâ igâwen.

³³ Oi Anutunjâ Yesu âsanñâ bongen a kutâ kwânângi tâi Tirik Kaapum sinji kwatniñgi. Yesunjâ zo mem niñgi kwamit nângâm ikse.

³⁴ Dawidinjâ sumbemân mân zarip op ko lañ den itâ sâip,

‘Kembunjâ nâgât kembu itâ sâm dukuip, “Nâgât âsannan tâtnan.

³⁵ Tâtna kâsarâpkâ minduzinga kinjangât kombân upi.” ’

³⁶ Isirae a aksik patâ itâ nângâbi. Yesu poru nagân kuwe, zâk Anutunjâ Kembu sot a bâliñan gâbâ makâniñgâbapkât mârum sâsân, Kristo, kwânângi ândiap.”

A donjep umziñ melâñne too sanjonziñgâwe.

³⁷ Peteronjâ den yatâ sâmbâm dâzângoï nângâm umziñ bâlîj oi Petero sot bukurâpnjâ itâ sâmbâm mäsikâziñgâwe, “Bukurâpnîj, nen dap oindâ dâp upap?”

³⁸ Sâne Peteronjâ itâ sâmbâm dâzângoïp, “Umziñ melâjne Yesu Kristogât korân too sanjonziñgindâ tosaziñ buñ upap. Yatâ utne Anutuñjâ Tirik Kaapum zingâbap.

³⁹ Ziinjâ sot kiurâpziñjâ sot kârebân ândie, Kembu Anutuñjâ diiziñgâbap dâp, Tirik Kaapum zengât siñgi sâsân, zo zingâbap.”

⁴⁰ Petero zâk den yatâ sâmbâm den târokwap den girem itâ sâmbâm dâzângoïp, “Zen bâlîj mâme a osetziñan gâbâ gane Anutuñjâ gâsuzingâbap.”

⁴¹ Sâi sirâm zoren a ambân 3 tausen yatâ, ziñjâ Peterogât den nângâm umziñjâ gâsui too sanjonziñgâne Yesugât kâmut, zengâren târokwarâwe.

Ninâugât âsâbân mindumarâwe.

⁴² Oi Aposolo, zen siñgi âlip dâzângone nângâm ândiwe. Oi umziñjâ gâsâyagom ninâu sot nalemgât âsâbân mindumarâwe.

⁴³ Oi Aposolo ziñ Jerusalema kamânân sen mârât kulem top top tuumarâwe. Oi a ambân, zen aksik keñgât op nanjgâwe.

⁴⁴ Yesu nângâm pâlâtân kwâkñangâwe, zen kut nâi nâiziñjâ kânogâk zeip.

⁴⁵ Oi hân sot sikumziñ pane sângân mem a giginjâ kâsâpkum ziñgamarâwe.

⁴⁶ Zen sirâmñjâ sirâmñjâ um kânok op tirik namin zâi mindumarâwe. Oi mirâziñan nalem ârândân nemarâwe. Oi nalem zo sâtâreyân nemarâwe.

⁴⁷ Oi Anutu sâmbâm âlip kwâkñangâwe. Yatâ utne a ambân, zen zingit umâlep urâwe. Oi Kembu zâk sirâmñjâ sirâmñjâ a ambân Yesugât kâmurân târokwatziñgâmâip.

3

Peteronjâ a nâi kubigip.

¹ Sirâm nâin mirâ oi, ninâu sâsân narâk oi Petero sot Yohane, zet tirik namin zâiwet.

² Oi a nâi mam kâmbon kâligen gâbâ kiñ bâlîjâ âsageip, zâk lum gawe. A zo bukurâpnjâ sirâmñjâ sirâmñjâ lum tirik namâ mâtâp âlipñjâ, hikpârâkñoot, zoren pane kât sikumgât oletziñgâmâip.

³ Oi Petero sot Yohane zet tirik namin zâiram oitâ zikitñjâ oletzikip.

⁴ Oletziki zet ek kin Peteronjâ itâ sâmbâm dukuiip, “Gâ net nikit.”

⁵ Peteronjâ sâi kât niram sabot sâmbâm sen kwap zikirip.

⁶ Yatâ oi Peteronjâ itâ sâmbâm dukuiip, “Kât sikum mân zemniñgâp. Kut zi kânok zemniñgâp, zo gibâman. Yesu Kristo, Nasarete gokñjâ, zâkkât sâtkât dâgoga zaat âim ga.”

⁷ Yatâ sâmbâm bikñjâ bongen gâsum zaarip. Yatâ oi zorâñak kiñ bâlîj zo winziksâi zaat kirip.

⁸ Zaat âim gam kin ko zet sot ârândân tirik namin zâiwe.

A kiñ bâlîj zo pâtan âim gam Anutu sâmbâm âlip kwâkñangip

⁹ Anutu sâmbâm âlip kwâkñangip a aksik zen ek nângâwe, zen itâ sâwe.

¹⁰ “A zo tirik namâ mâtâp âlipñjâ, hikpârâkñoot, zoren tap oletziñgâmop.” Oi a zo kubikñangip, zorat ekñjâ imbanâziñ buñ oip.

¹¹ Oi Petero, Yohane zekâren târokwatziñk a aksik patâ tirik namâ umñjâ nâi kutñjâ Salomo, zoren zekâren mindumñjâ sâlâpziñan zim kirâwe.

Peteronjâ a siñgi âlip dâzângoïp.

¹² Zen mindum kine Peteronjâ ziñgitñjâ den itâ sâmbâm dâzângoïp, “Isirae a, zen wangât a zirat opñjâ nikit kinze? Zi niikñjâ imbanan mân kubikset. Zen dap nânge? Târâraknikñangât Anutuñjâ kubiksap?”

¹³ Yatâ buñjâ. Abaram, Isaka, Yakobo sot sâkurâpnîj, zengât Anutu, zâkñjâ kore anjâ Yesu sumbemân a kutâ kwânâñgi ândiap. Oi zen Yesu gâsum a sâtnjâ ziñgâne Pilatogâren diim âine olanbat sâip.

¹⁴ Olanbat sâi zen kândâtkuwe. Tirik sot târârak a zo kândâtkuwe kâmban a nâi olanbapkat sâwe.

¹⁵ Ândiândiñ mariñjâ kuwe. Kune moi Anutuñjâ mângei zaari igâwen.

¹⁶ Oi kiñ bâlîj a ikme zi Yesu kutñjâ konsâitâ a zi kubikñangip sâkñjâ âlip oi ikse. Yesugâren nângâm pâlâtân oitâ âlip op zatsap.

¹⁷ Bukurâpnâ, nâ nângan. Zen sot patârâpziñjâ, zen Yesu topñjâ mân nângâm kuwe.

¹⁸ Yatâ utnetâ Kristo sâknam nângâm moip, zorat Anutuñjâ mâruman Propete a zengât lâuyân den pâi sâmbâm kulemguwe. Anutuñjâ sâi den kulemguwe, zorat bonñjâ âsageip.

¹⁹ Oi zen umziñjâ melân ândiândi sângiñjâ kândâtkuwe tosaziñ birâbap. Oi Kembuñjâ umziñ mem sândukñan kwatziñgâbap.

²⁰ Kembu Yesu Kristo zingâbap. Zâk zengât siñgi sâmbâm gâsum sâlâpkoip.

²¹ Zâkñjâ sumbemân ândei kut nâi nâi âsagem nanjgâbapkat narâk mâte upap. Zorat Anutuñjâ mâruman den Propete gâkârâpnjâ lâuziñan pâi sâwe.

²² Mose zâk den itâ sâip,

“Kembu Anutuñjâ bukurâpziñ zengâren gâbâ Propete nâi, nâ yatâ, muyagem den dâzângoï nângâbi.

²³ Oi nâi zâk zâkkât den kwâkâbap, zo Anutuñjâ kom nanjgâbap. A zo Anutu a gâkârâp zengât oserân mân ândibap.”

²⁴ Oi Samue sot Propete a nâmbutñjâ ândim gawe, zen kut nâi aksik narâk ziren âsagiap, zorat den sâmbâm kulemguwe.

²⁵ Zen ko Propete a ândiwe, zengât ki-urâp. Sâkurâpziñ zen sot Anutuñâ târotâro oip. Zen târotâro zorat umñan ândie. Anutuñâ târotâro zo Abaram itâ dukum muyageip,

‘Nâ kiurâpkâ mâsop minziñgâbat. Mâsop zorâñ hânñâ hânñâ a dâpziñ upap.’

²⁶ Anutuñâ kore aña Yesu sânngongi gem muyageip. Zen orot mâme bâliñâziñâ birâbigât gem gâip. Zâknâ diizñgi bâliñâziñâ birânetâ mâsop minziñgâbat.

4

Petero sot Yohane tâk namin zâparâwe.

¹ Petero sot Yohane, zet a den dâzângom kiritâ tirik namâ galem a sot tirik namâ kâwali a sâtñâ sot Sadukaio a, zen ârândân zekâren gawe.

² Zet a singi âlip dâzângowet. Yesu zâk mumuñan gâbâ zari a ambân aksik yatâ zaatpi, zorat den sâitâ a sâtñâ zen nângâne bâliñ oip.

³ A sâtñâ zen gâsuzikâm mirâ mârûm ñâtiksâipkât tâk namin zâpane zeitâ hanjsâip.

⁴ Oi Peteroñâ singi âlip sâi nângâwe, zengâren gâbâ donbep ziñâ zo nângâne bon oi Yesugât kâmurân târokwatne a aksik tenngâziñâ a 5 tausen yatâ urâwe.

Peteroñâ Yesugât kutñâ sâm muyageip.

⁵ Hanjsâi a sâtñâ sot a patâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen Yerusalem kamânân minduwe.

⁶ Tirik namâ galem a patâ Hanasi sot Kaipa, Yohane, Alesande sot a ambârâpziñâ zen sot minduwe.

⁷ Mindum sâne Petero sot Yohane dizikâm osetziñan âi zâpane kirâwet. Kir-itâ itâ mâsikâzikâwe, “Ñâiñâ imbanâ ziki kulem zi tuugabot? Ñâigât sâtkât uabot?”

⁸ Oi Petero zâk kiri Tirik Kaapumñâ umñan piksâi itâ sâm dâzângoip, “Galem a sot a ambân zengât patârâpziñâ, nâ sa nângânek.

⁹ Net kin bâliñ a beknan miet, zorat mâsikânike? A zi dap op âlip uap sâm, zorat op mâsikânike?

¹⁰ Mâsikânike, gât ko sapsuga zen sot Isirae a aksik zen nângânek. Zen Yesu Kristo, Nasarete kamânân gokñâ poru nagân kune moi Anutuñâ mumuñan gâbâ mângei zaat ândiap. Zâkkât imbanâñangât opñâ a zi âlip op mâteziñan kinzap.

¹¹ Yesu zâk mirâ kunkun ñâi yatâ uap. Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, ‘Mirâ tuutuun a zen kunkun ñâi ekñâ âkon op birâwe. Kemuñâ kunkun zorâñâ mem namin kwânñgi kunkun patâ kâtikñâ op kinzap.’

¹² Kubikkubik zo zâk zikñik kubikningâbat. A ñâigât korân sâm orotñâ, zo hânân mân ziap.”

Kembugât den lubi.

¹³ Oi Petero sot Yohane, zet a mâteziñan kin mân kenngât op den sâm kiritâ a ziñ zekât itâ nângâwe, “Zet ekap namin mân zâiwet.” Zo nângâm imbanâziñ buñ oip. Oi zet mârûm Yesu sot ândiwet, zo zikit nângâwe.

¹⁴ Oi kin bâliñ kubigâwet, zorâñ zet sot kiri ekñâ zorat den sâm mâburinam kwagâwe.

¹⁵ Den kârûm sâne âknan gei kiritâ ziinjak den itâ sâm âraguwe,

¹⁶ “Nen a zâgât zi dap otzikânâ. Zet sen mârât kulem ñâi muyageitâ Yerusalem kamânân a ambân aksik zen sinjizik nânge. Zo mân sâm kwârakunat.

¹⁷ Oi den zo kamân dâp lañ kâri nângâbegât sâm kenngât otzikindâ a ambân den mân dâzângobobot.”

¹⁸ Yatâ sâm sâne zaritâ itâ sâm dâzâkowe, “Zet Yesugât kot sâm a ambân mân dâzângobobot.”

¹⁹ Yatâ sâne Petero sot Yohane zet den itâ melâñ dâzângowet, “Ziinjak nângâm iknek. Zengât den lum Anutugât den birânat, zorat Anutuñâ ñangi dap upap?

²⁰ Kut ñâi ñâi ek nângâwen, den zo mân tik pânat.”

²¹ Yatâ sâitâ sâm kenngât den dâzâkom zâpane âiwet. Kamânân a ambân zen sen mârât kulem zo ek nângâm Anutu sâm âlip kwâknangâwegât a sâtñâ ziñ zengâren kwakñâ Petero sot Yohane kut zo lañ mân otzikâwe.

²² A kubigâwet, zo kendonñâ 40 yatâ ândim gâi kubigâwet.

Yesugât kâmut zen mindum ninâu sâwe.

²³ Petero sot Yohane minduminduyân gâbâ gem bukurâpzik zengâren âim tirik namâ galem a patâ sot a ambân zengât a patâ, ziñâ den dâzâkowe, zo aksik dâzângom nangâwet.

²⁴ Yatâ sâitâ a ambân den zo nângâm umziñ mindum Anutugâren den itâ sâwe, “Kembu, gâ hân sumbem mariñâ. Gâ sumbem sot hân, saru sot kut ñâi ñâiziñoot muyageziñgin.

²⁵ Sâna Tirik Kaapumgâ zâknâ sâkuniñ kore agâ Dawidi, zâkkât umñan den pâi itâ sâip,

‘Um kâtik zen wangât den sârek op kwamitague? A zen wangât den bon buñ se?’

²⁶ Hânñâ hânñâ a kutâ ga kinze. A patâ mindum kinze. Kemu sot a bâliñan gâbâ mâkâziñgâbâpkât sâsân, Kristo, kâsa otzikânâ ga kinze.’”

²⁷ Yatâ sâmnâ itâ sâwe, “Perâkñak kamân ziren tirik kore agâ kwânânjin. Herode sot Pilato sot um kâtik a sot Isirae a sâtnâ, zen zâk kâsa okñangânam minduwe.

²⁸ Mârum gikak nânghâm yatâ upi sâin, zo yatik urâwe.

²⁹ Oi Kembu, zi ko sârn kenggât dinziñâ ek nânghâm kore arâpkâ imbanjâ ninghâna kenggât bun gâgât den sârn ândinat.

³⁰ Nen Yesugât korân sâindâ ko sisi mâsek a kubikziñgâm sâna kulem top top muyag-ibap.”

³¹ Yesugât kâmut, zen yatâ ninâu sârn tatne ko mirâ mindum tarâwe, zo sânsânsâip. Oi Tirik Kaapurnjâ umziñan piksâi kenggât bun, lâu bâbâlanjâk a ambân Anutugât den dâzângowe.

Yesugât kâmut zen um kânok op ândiwe.

³² Yesugât kâmut zen um kânok op ândim kut nâi nâi zemziñgip, zorat nâgât, gâgât mân sâwe. Kânogâk zemziñgip.

³³ Oi Aposolo zen Kembu Yesu munan gâbâ zaarip, zorat den singi imbanjâpoot dâzângom ândiwe. Anutuñâ imbanjâ ziñgâm tânzângoip.

³⁴ Zengât oserân gâbâ nâi sii nalemgât kârûkârû mân urâwe. A hânziñjoot sot mirâziñjoot, zen zo pam kât memnjâ Aposolo zengâren parâwe.

³⁵ Oi Aposolo ziñâ kât zo mem kâsâpkum a ambân kwakmarâwe, zo ziñgâm ândiwe.

³⁶ Oi a nâi ândeip, kutñâ Yosepe. Aposolo ziñâ kutñâ nâi Banaba sâwe (niin denân ko bet mâme a). Zâk Lewigât kiun, Kîpiro hânân gokñâ.

³⁷ A zorânjâ hânñâ pâi mine kât aksik mem Aposolo zengâren pâip.

5

Anania sot Sapira, zekât sinji.

¹ A nâi ândeip, kutñâ Anania. Zâkkât ambinnâ Sapira, zâk sot sârn nânghâm hânzikñâ pâitâ mem sângân zikâwe.

² Ananianjâ sângân mem torenñâ tik pam torenñigâk Aposolo zengâren pam, zi aksik sâip.

³ Pâi Peteronjâ itâ sârn dukuip, “Anania, gâ wangât Satanjâ umgan giari Tirik Kaapum kâitkum hângât sângânñâ torenñâ tik paat?”

⁴ Hângât sângân mân mena zengibap. Mo kât mem gikâ mimbâ sârn âlip membat. Gâ wangât umgandâ kâitgogi yatâ uat? Gâ a mân kâitkuat. Anutu kâitkuat.”

⁵ Yatâ sâi Anania zâk den nânghâm kin zorânak hânân gei zem moip. Oi zâkkât sinji nânghâwe, zen kenggât urâwe.

⁶ A sigân, zen kâambarânjâ mem kâpim lum âi hanguwe.

⁷ Narâk mân kârep oi ambinnâ zâk sinji mân nânghâm gâip.

⁸ Gâi Peteronjâ itâ sârn mâsikip, “Hângât sângânñâ kât itik miwet?” Sâi zâknâ sâip, “Zo yatik miwet.”

⁹ Sâi Peteronjâ itâ sârn dukuip, “Zet wangât den saarnjâ Kembugât Kaapum kâitkuobot? Nânghâ. Apkâ hangue, zen mâtâbân ga kinze. Zen yatigâk gâ mingim âi hangobi.”

¹⁰ Yatâ sâi zorenâk kinj topñan gei zem moip. A sigan ziñâ mirin gam muyagem lum âi apñâ nânghâmñan hanguwe.

¹¹ Oi Yesugât kâmut sot a ambân nâmbutñâ zen singi zo nânghâm kenggât donjep urâwe.

Aposolo ziñ kulem top top tuuwe.

¹² Aposolo zen a zengâren sen mârât kulem top topñâ tuum ândiwe. Oi Yesugât kâmut zen tirik namâ umñâ nâi kutñâ Salomo, zoren um kânok opñâ mindumarâwe.

¹³ Mindunetâ a nâmbutñâ hurat kwatziñgâm târokwatziñgânam kenggât op birâwe.

¹⁴ Ka a ambân kâmut kâmutñâ, zen Kembu nânghâm pâlatân kwâkñangâm Yesugât kâmut zengâren târokwatziñgâwe.

¹⁵ A ambân zen bukurâpziñâ sisi mâsekziñjoot helânân pam luziñgâm âi mâtâbân itâ sârn zâambarâwe, “Peteronjâ mâtâbân âim gâi sândokñandâ zengâren ari âlip upi.”

¹⁶ Oi Yerusalem kamân nânghâm nânghâm a ambân ândiwe, zen gam minduwe. A ambân mâsekziñjoot sot wâkezziñjoot di-izingâm gane âlip op nânghâwe.

Anutugât sumbam anjâ Aposolo tâk namin gâbâ diizingip.

¹⁷ Oi kut nâi yatâ âsagei tirik namâ galem a patâ sot arâpñâ sot Sadukaio a, zen um kâlak nânghâm Aposolo gâsuziñgâwe.

¹⁸ Gâsuziñgâm tâk namâ patin zâambarâwe.

¹⁹ Zâbane zinetâ nâtigân Kembugât sumbem a nâinñâ ga hângi mem pam di-izingâm gem itâ sârn dâzângoip,

²⁰ “Zen tirik namin zâim a ambân ândiandâ ujakñangât den dâzângom kinbi.”

²¹ Yatâ sârn dâzângoi nânghâm hangât tirik namin zâim a ambân singi âlip dâzângowe.

²² Oi tirik namâ galem a patâ sot arâpñâ, zen Isirae a sâtnâ aksik minduziñgâne gawe. Oi a nâmbutñâ sângonzângom tâk namin âi Aposolo diizingâm gabi sâwe. A zo tak namin âi a kâruziñgâmñâ mân muyageziñgâm âburem gam sâwe,

²³ “Nen âimñâ namâ hângi kâtikñâ kiri iksen. Oi galem a zen hângiyân kinze. Oi hângi mem pam bagim a kâruziñgindâ bun ue.”

²⁴ Den yatâ sânetâ tirik namâ kâwali a sot tirik namâ galem a patâ, zen den zo nângâne kwakmak oip.

²⁵ Utnetâ a nâinâ ga sâip, “Nângânek. A tâk namin zâmbanse, zen tirik namin a den dâzângom kinze.”

²⁶ Sâi Tirik namâ kâwali a patâ sot arâpnâ zen Aposolo gâsuzingânam âiwe. A zinjâ kuk op kâtnjâ zângobegât kenjgât op mulunâk diizingâm gawe.

Aposolo zen minduminduyân kenjgât buj den sâwe.

²⁷ Minduminduyân diizingâm zâmbane kinetâ tirik namâ galem a patâ itâ sâm dâzângoip,

²⁸ “Mârum den kâtiknjâ dâzângowen. A zorat korân a ambân den mân dâzângobi. Oi yatâ sâindâ Yerusalem kamânân laj kârip. A kuwe, zorat tosa nengâren pânâm sâme.”

²⁹ Sâi Petero sot Aposolo nâmbutnjâ, zen den itâ mâburem dukuwe, “A den lum Anutugât den birânat, zo ko mân dâp upap.

³⁰ Zen Yesu poru nagân kune moip. Oi sâkurâpnij zengât Anutu, zâknjâ mângei zaarip.

³¹ Zaari Anutunâ âsan topnan bongen pam a sâtnjâ patâ sot kubikkubikniñâ kwânângip. Oi Isirae a ambân, zen umziñ melâhne tosazij gulipkubapkât sâmap.

³² Kut nâi nâi zo igâwen. Oi zorat sinji den nen sot Tirik Kaapum, niñâ sâmen. Tirik Kaapum Anutunâ sât lulu gakârâp zingâm.

³³ Den yatâ sâm dâzângoi kuk opnjâ Aposolo zângonam urâwe.

Parisaio a nâinâ bukurâp girem den sâm dâzângoip.

³⁴ Oi minduminduyân Parisaio a nâi tâip, kutnjâ Gamalie. Zâk gurumin dengât kubikkubik a oi a ambân zij hurat kwâknjângâwe. Zâknjâ oksâm kin Aposolo sâi diizingâm geiwe.

³⁵ Oi bukurâpnâ itâ sâm dâzângoip, “Isirae a, zen a zi kut nâi nângâmnik otzingâbi.

³⁶ Mârum a nâi kutnjâ Teuda, zâknjâ nâ a kutâzinjâ sâi a 4 handeret yatâ zâkkât a urâwe. Oi ziknjâ kâmbam zigi arâp zinjâ sinsururuñ urâwe.

³⁷ Oi bet a sâlâpzingozângonj narâknjan Galilaia goknjâ, a nâi kutnjâ Yuda, zâknjâ a kutâ kunat sâi a nâmbutnjâ arâpnâ urâwe. Ka a zo moi ko arâpnâ zen sinsururuñ urâwe.

³⁸ Zorat den dâzângua nângânek. Zen a zi birâzingâne ândinek. Zen den sot nep zo zinj umziñngât upme oi ko bon buj upap.

³⁹ Ka Anutugâren gâbâ oi ko mân buj upap. Oi zen Anutu kâsa miñanjâbegât.”

Aposolo lapitziñgâwe.

⁴⁰ Zo yatâ sâm dâzângoi nângâne dâp oi sâne Aposolo mirin zâine tâknjâ lapitziñgâwe. Zângomnjâ Yesugât kot mân dâzângobigât sâm sângonzângowe.

⁴¹ Sângonzângone sâtâre op âiwe. Yesugât a, zen Yesugât op lapitziñgâwe, zorat minduminduyân gâbâ gem sâtâre op âiwe.

⁴² Oi sirâmñjâ sirâmñjâ tirik namin sot a mirin Yesu Kristogât sinji âlip mân birâm dâzângom ândiwe.

6

Sâkkât nep, zorat a gâsum sâlâpzingowe.

¹ Narâk zoren Yesugât kâmut donjep muyagem târokwatziñgâwe. Oi nalem kâsâpkum Yuda a ambân nâmbut Grik den sâmarâwe, zengât oserân ambân malâ nâmbutnjâ zen nalem mân niñgâwe sânetâ a Grik den sâmarâwe, zen nângâne mân dâp oip. Oi a Yuda den sâmarâwe, zen sot den sârek sâm âraguwe.

² Yatâ utne Aposolo kiin zagât zen Yesugât arâpnâ kâmut minduzingâm itâ sâm dâzângowe, “Nen Anutugât den sâsân nep zo birâm nalem nep tuugindâ mân dâp upap.

³ Zorat a bukurâpnij osetziñan gâbâ zen a nâmburân zagât, a nângânângâziñoot sot Kaapumnjâ umziñan piksâsânj zo zingitne âlip oi gâsum sâlâpzingonot. Nep zi zingindâ tuum ândibi.

⁴ Nen ko ninâu sot den sinji sâsân, zorat nebâk tuum ândinat.”

⁵ Zen den yatâ sâne zen aksik nângâne dâp oi a itâ gâsum sâlâpzingowe. Setepano, zâk nângâm pâlâtâñoot sot umjan Tirik Kaapum piksâm zeip. Oi Pilipo, Porokoro, Nikano, Timonj, Pâmena sot Nikolau, Antiokia kamânân gok. Zâk hân nâin goknjândâ Yuda zengâren târokwaip.

⁶ A zo diizingâne Aposolo zengâren âi kine bitziñâ kâukziñan pam ninâu sâwe.

⁷ Oi Anutugât denñj laj kârâm ari Yerusalem kamânân Yesugât kâmut zen târokwaî târokwaî op âiwe. Oi tirik namâ galem a zengâren gâbâ donjepnjâ den sinji âlip nângâm luwe.

Setepano den sâknjanâk sâwe.

⁸ Anutunâ Setepano tângum imbanjâ pindi a zengâren sen mârât kulem top top tuum arip.

⁹ Oi a nâmbutnjâ zen zâk sot den âraguwe. A zo zen mâpâmâpâse namâ nâi kutnjâ Libertene, zoren mindumarâwe. A zen Kirene a, Alesandiria a, Kilikia a, Asia a. A yatâ zorâñ Setepano sot den âraguwe.

¹⁰ Tirik Kaapumñâ Setepano den nângânângâ âlip pindi den âlipñâ sâi den hâuñâ mâburinam kwagâwe.

¹¹ Kwakñâ a nâmbutñâ tigâk itâ sâm dâzângowe, “Setepanogât itâ sâbi. ‘A zâk Mose sot Anutu sâm bâliñ kwatziki nângâwen’”

¹² Sâne yatâ utnetâ a yenñâ sot a sâtnâ sot Kembugât gurumin den zorat galem a, zen den zo nângâmñâ kuk opñâ Setepano kom gâsum a sâtnâ mindumindu patin diim âiwe.

¹³ Oi Setepanogât den sarâ sâbigât a muyageziñgâne Setepanogât den sarâ sâm itâ sâwe, “A zi zâk tirik namâ sot Kembugât gurumin den sâm bâliñ kwâmpap.

¹⁴ Zâk itâ sâi nângâwen, ‘Yesu, Nasarete kamân gokñâ, zâkñâ tirik namâ zi kom kândañâ gurumin den Mosenâ sâip, zo kândañbap.’” Yatâ sâwe.

¹⁵ Oi minduminduyân târâwe zo, zen Setepano iknetâ si sângânñâ sumbern a yatâ oip.

7

Setepanoñâ sâkurâpziñ zengât sinji sâm dâzângoip.

¹ Tirik namâ galem a patâ, zâkñâ Setepano mâsikâm sâip, “Den se, zo bonñâ?”

² Sâi Setepanoñâ itâ sâip, “Bukurâpnâ sot ibârâpnâ, den sa nângânek. Sâkuniñâ Abaram, zâk Haran kamânân mân âim Mesopotamia hânân ândei âsakñâ mariñâ, Anutuñâ zâkkâren âsagem itâ sâm dukuiip,

³ ‘Gâ hân topkâ zo torerâpkâ birâziñgâm nâñâ hân ñâi tirâpgobat, zoren âi ândiban.’

⁴ Abaram zâk den zo nângâm Kaidai hânñâ birâm Haran kamânân âi ândeiip. Zoren ândei ibâñâ moi Anutuñâ diim gâi Yuda hânân zi ga ândeiip.

⁵ Anutuñâ diim ga hân ñâi mân pindi galem oip. Buñâ hân murukñâ ñâi mân pindip. Ka hân zo zâk sot kiurâp zengât sinjiyâk sâm pâip. Zâk kiun buñ ândeiip, zo ko Anutuñâ lañ yatâ sâip.

⁶ Oi Anutuñâ den itâ sâip, ‘Kiurâpziñ zen hân ñâin kendon 4 handeret umñan kore a op ândibi. Zoren hân mâirâpnâ zen sâknam ziñgâne ândibi.

⁷ Kiurâpziñâ zen kore op ândine nâ hân mâirâp hâuñâ ziñga kiurâpziñ zen zâmbam hân ziren ga nâ mâpâsenim ândibi.’

⁸ Oi Anutuñâ Abaram târotâro pindi kwabâ kwarañgip. Oi nanñâ Isaka âsagem sirâm nâmburân zagât tapñâ karâmbuñan kwabâ kwâkñangip. Isakanñâ Yakabo yatik kwabâ kwâkñangip. Yakobo zâk narâpnâ kiin zagât yatik otziñgip.

⁹ Oi sâkurâpziñâ zen munziñâ Yosepe, zâkkât um kâlak nângâm kât minam Aigitâ

a ziñgâwe. Aigitâ a zen Aigita hânân diim âine Anutuñâ zâk sot ândeiip.

¹⁰ Anutuñâ Yosepe sâknam kâbâ yâmbât kwâkñan gâbâ mâkâm Aigita a kutâ Parao, zâkkât mâteñan nângânângâ âlipñâ pindâm tângoi Paraoñâ a ambân gâkârâpnâ aksik galem otziñgâbapkat gâsum sâlâpkoip.

¹¹ Gâsum sâlâpkoip ândei pu patâ muyagem Aigitâ hânân sot Kanaan hânân dâp op zeip. Oi sâkurâpziñ nalemgât kârükâru op ândiwe.

¹² Oi a nâmbutñandâ Aigitâ hânân nalem ziap sâne Yakobo zâk nângâm narâp sângonzângoi âiwe.

¹³ Oi du zagâtñan âine Yosepe zâk topñâ âtârâpnâ sapsun ziñgip. Oi a kutâ Parao, zâk Yosepe torerâp gawe, zorat sinji nângip.

¹⁴ Oi Yosepeñâ sâi ibâñâ Yakobo sot torerâpnâ aksik, a ambân tengâziñ 75 yatâ, zen Aigita hânân âiwe.

¹⁵ Yakobo zâk Aigitâ hânân âi ândim moip. Oi narâpnâ zen zoren mom naragâwe.

¹⁶ Munetâ kâambarâziñâ Sikem hânân minziñgâm âi hanzângowe. Hân zo Abaramñâ mârurñan Sikem kamânân Hemo kiurâp, zengâren kwâlip. Zoren hanzângowe.”

Mosegât sinji dâzângoip.

¹⁷ “Oi Anutuñâ Abaram kânñan den sinji dukuiip, zo âsagibapkat narâkñâ mâte oi Aigita hânân Isirae a ambân donjep âsagem lañ kârâm ândiwe.

¹⁸ Yatâ op ândine Aigita a kutâ ñâi âsageip. Zâk Yosepegât sinji mân nângip.

¹⁹ Oi a kutâ zorâñâ sâkurâpziñ kâitziñgom sâknam kwatziziñgip. Oi katep mâik gâkârâpziñâ, zen mumbigât sâi âkñan zâmbane zem muwe.

²⁰ Narâk zoren Mose âsageip. Katep zo Anutuñâ egi holi tobat âlipñâ oip. Ibâ mam zet mirin tik mem ândine kâin karâmbut âkip.

²¹ Oi âkñan pane ândei Parao bâratñandâ muyagemñâ mem nannâ sâm galem oi lâambarip.

²² Parao arâp zen Aigitâ zengât nângânângâ kwâkâm pindâne nângâm kâtigem kut ñâi ñâi zorat topñâ sâi nângâne imbanñâ oip. Oi nep top topñâ tuubam mân kwagip.

²³ Ândei kendon patâ 40 oi Isirae a bukurâp ziñgitpam arip.

²⁴ Âi egi Aigita a ñâiñâ Isirae a ñâi kom tâi eknâ bukuñâ beknan mem Aigita a zo koi moip.

²⁵ Oi itâ nângip, ‘Bukurâpnâ nâgât itâ nângâbi. Nâ bukurâpnâ Paraogât bikñan gâbâ mâkâziñgâbatkât Anutuñâ sâm nigip.’ Ka bukurâpnâ zen mân nângâwe.

²⁶ Sirâm nâin Mosenâ âi egi Isirae a zagât agom tâitâ muyagezikâm kwâkâzikâm itâ sâam dâzâkoip, 'A zagât, zet buku bukunâ. Wangât kâsa uabot?'

²⁷ Sâi a kâmbam topkwap bukunâ koip, zorânâ Mose mem kâbaknem itâ sâam dukuip, 'Nâinâ gâ nenngât a sâtnâ mo den kubikkubik a gâbarip?'

²⁸ Muka Aigita a nâi koin, zo yatik nâ nobam sat?'

²⁹ Oi Mose zâk den zo nângâm kenngât opnâ sârârak kârâm âi Midian hânân âi hân mâirâp zen sot ândeip. Zoren ambân mem nanzatnâ minzikip.

³⁰ Oi kendon 40 âki ko mirâ kamân âtânâ, a mân ândiândinjan, baknâ Sinai zorat topnjan ândei sumbem a nâinâ nak topnjan kârâp bâlamân âsagenjanpip.

³¹ Mosenâ zo eknjâ wannâ yatâ uap sâam ikpam ari Kembangât dinjâ itâ âsageip.

³² 'Nâ sâkurâpkâ zengât Anutu. Abaram, Isaka sot Yakobo, zengât Anutu.' Sâi Mose zâk sânam sâmbui pindijsâm kirip. Zo ikpam kenngâtjanngât donjep oip.

³³ Yatâ op kiri Anutunâ itâ sâam dukuip, 'Hân lânsat, zo tirik hân. Zorat opnâ ko kipâkegâ kwâkâm pânân.'

³⁴ Arâpnâ Aigitâ hânân sâknam patâ kwatziingâne isem umbâlâ utne nângâm betziijan mimbam gian, gât ko gâ sângongoga Aigita hânân âiban.'

³⁵ Sumbem anjâ Mose yatâ dukuip. Isirae a zen mârûm Mose birânjanngâm itâ dukuwe, 'Nâinâ gâ a sâtnâ mo den kubikkubik a gâbarip?' Ka Anutunâ a zo a kutâ sot betziijan miminjan a upapkât sâam sângongoip. Sumbem a nâinâ kârâbân muyagem nep zo sâam pindip.

³⁶ Oi sângongoi âi Aigitâ hânân gâbâ diizingâm gâip. Zâk Aigitâ hânân sot saru kurijan sot mirâ kamân kâtiknjan sen mârârat kulem top top tuum ândei kendon 40 âkip.

³⁷ Oi Mosenâ Isirae a itâ sâam dâzânngoip, 'Anutu zâk bukurâpziinjâ zengât oserân gâbâ Propete nâi, nâ yatâ, muyagem zingâbap.'

³⁸ Yatâ sâip. Oi zâknjagâk mirâ kamân kâtiknjan sâkurâpninjan zen sot ândei Sinai bâknjan sumbem a nâinâ den zinziinjan kâtiknâ Anutugât lâunjan gâbâ mem pindip. Mose sot sâkurâpninjan zen Anutugâren gâbâ ândiândigât den nângâmân den zo mem ninngâwe.

³⁹ Oi sâkurâpninjan zen Mosegât dinjâ kâbaknem birâm Aigita hânân âburinam umziinjan patâ kirip.

⁴⁰ Zen Aaronj itâ sâam dukuwe, 'Gâ lopio sobim ninngâna, zorânj kândom otninngâne âinat. Mose zâk Aigitâ hânân gâbâ di-ininngâm gâip, zâk âi buj oip mo dap?'

⁴¹ Yatâ sâam makau dâpnâ lopio sobim zâkkât sinji sâam nalem om sâam âlip kwâknjanngâwe. Bitziinandâ tuuwe, zorat sâtâre opnâ zâkkât sinji sâam sii nalem uwe.

⁴² Yatâ utne Anutunâ birâziinjan umziinjan gulip oi kâin sângelak mâpâseziingâwe. Oi zorat Propete zengât ekabân den itâ ziap, 'O Isirae mâirâp, zen kendon patâ 40 mirâ kamân âtânâ, hân mân ândiândinjan ândim nâgât sinji zuu mo nalem kom om nemarâwe? Bujâ.'

⁴³ Zen Moloko lopioigât hâmbâ silep lum âim ândiwe. Oi lopio Repanjângât sângelak dâp mem ândiwe. Lopio ko mâpâsinam sobiwe, gât ko Babilonj kamân kândâtinjan zâmbanbat.'

Anutugât hâmbâ silep.

⁴⁴ Setepanonjâ Propetegât den sâmnâ itâ sâip, "Mirâ kamân âtânâ, hân mân ândiândinjan sâkurâpninjan zengâren Anutugât hâmbâ silep tatziingip. Silep zo Anutunâ Mose dâpnâ tirâpkoi yatik tuugip.

⁴⁵ Sâkurâpninjan zen silep zo mem gane Yosuanjâ diizingi hân ziren ga takâwe. Anutunâ hân mâirâpnâ zo molizingi âine sâkurâpninjan zen hân zi mem hâmbâ silep ziren kwânângâne kiri ândine Dawidi âsageip.

⁴⁶ Anutunâ Dawidigât nângi âlip oi Dawidinjâ Isiraeigât Anutu, zâkkât namâ tubapkat ninâu sâip.

⁴⁷ Oi ziknjak bujâ. Salomonjâ Anutugât namâ tuugip.

⁴⁸ Ka u sumbemân patâ, zâk a betnâ tuutunjan, zoren tâtat mâme mân opmap. Zorat Propete nâi zâk den itâ sâam kulemguip.

⁴⁹ Anutunâ itâ sâip, 'Sumbem zo tâtatnâ. Zoren tap a ambân zengât kembu op galem otziingâman. Hân ko kinnâ lânj tâtatnâ. Zorat dap yatâ namânâ tuune dap upap? Nâ ikâ zoren tâtat mâme upat?'

⁵⁰ Nâ bitnandâ hân sot kut nâi nâi, zo muyagewan.'

Setepanonjâ den kâtik sâam dâzânngoikuwe.

⁵¹ Sâmnâ Setepanonjâ a kâmut zo itâ sâam dâzânngoip, "Zen ko umziinjan kâtik. Um nângânângâziinjan mân pâronjsap. Sâkurâpziinjan opmarâwe, zo yatik op Tirik Kaapungât dinjâ kwâkâme.

⁵² Sâkurâpziinjan zen Propete aksik sâknam kwatziingâwe. Perâknjak, Propete zen târârak marinjâ muyagibapkat den kânjan sâwe, zo aksik zângowe. Oi târârak marinjâ zâk âsagem ândim gâi zen eknjâ nenngât a kutâ bujâ sâmnâ kuwe.

⁵³ Mârûm sumbemgât anjâ gurumin den Anutugâren gâbâ mem zingip, ka zen den zo birâm, mân luwe.'

⁵⁴ Setepanoŋâ yatâ sâŋm dâzâŋgoi nâŋgâm kuk op kunam urâwe.

⁵⁵ Tirik Kaapumŋâ Setepano umŋan piksâi sumbemân egi Anutugât âsakŋâ sot Yesu Anutugât âsanŋâ bongen kiri eknâ itâ sâip.

⁵⁶ “Sumbem pâroŋsâi a bonŋâ zâk Anutugât bik bongen kiri eksan.”

⁵⁷⁻⁵⁸ Yatâ sâi zen den kwamit patâ sâŋmŋâ kindapziŋ dooŋum zâkkâren mindum âim mem kâbakŋem geim kamân âkŋan geim kâtnâ kuwe. Oi a mâteŋâ, zen hâmbâziŋ kwâkâm a sigan nâi kutŋâ Saulo, zâkkât kiŋ topŋan parâwe.

⁵⁹ Oi Setepano kâtnâ kune Kembu itâ konsâm sâip, “O Kembu Yesu, gâ um dâpnâ me.”

⁶⁰ Yatâ sâŋm siminŋâ liim kwap sâip, “Kembu, gâ a noge zi, zengât tosâ birâ.” Yatâ sâŋm moip.

8

¹ Kune Sauloŋâ nâŋgi âlip oip.

Yesugât kâmut topkwap kâsa otziŋgâwe.

Narâk zoren Yuda a ziŋ Yerusalem kamânân Yesugât kâmut kâsa otziŋgâwe. Otziŋgânetâ siŋsururuŋ op Yudaia sot Samaria hânân âim nanŋgâwe. Aposolo ziŋŋik Yerusalem kamânân ândiwe.

² Oi a târârak nâmbutŋâ zen Setepano hangum âgirâp urâwe.

³ Sauloŋâ ko Yesugât kâmut kâsa otziŋgâm mirâŋâ mirâŋâ zâim a sot ambân gâsum diŋziŋgâm tâk namîn zâmbarip.

Pilipoŋâ Samaria hânân nep tuugip.

⁴ Yesugât kâmut siŋsururuŋ op âiwe zo, zen kamân dâp ândim den siŋgi âlip dâzâŋgom ândiwe.

⁵ Oi Pilipo zâknâ Samaria zengât kamân nâi gamŋâ Kristogât siŋgi âlip sâŋm dâzâŋgoip.

⁶ A donŋep zen mindum diŋâ nâŋgâm âkŋâliwe. Oi sen mârât kulem top top tuugi igâwe.

⁷ Zâknâ wâke donŋep moliziŋgip. Wâke zen a umŋan gâbâ den kâtik sâŋm gem âiwe. Oi kin bitziŋ mumuŋâ zo donŋep kubikziŋgip.

⁸ Oi zorat kamân zoren sâtâre patâ urâwe.

⁹ Kamân zoren a nâi ândeip, kutŋâ Simoŋ. Zâknâ zikŋaŋgât nâŋgi zâizâiŋ oi kware suna tuugi Samaria a zen eknâ imbanâziŋ buŋ oip.

¹⁰ Oi a zâizâiŋ, gigiŋ zen zâkkât nâŋgâne zâizâiŋ oi itâ sâwe, “A zi Anutugât kâwali murukŋâ nâi zâkkâren ziap.”

¹¹ Oi kwareŋandâ um gulip kwatziŋgipkât narâk kârep zâkkâren mindum ândiwe.

¹² Ândinetâ Pilipoŋâ ga Anutugât um topŋan ândiândiŋâ sot Yesu Kristogât den siŋgi âlip sâŋm dâzâŋgoi a ambân zen zorat nâŋgâne bon oi Pilipoŋâ too sanŋonziŋgip.

¹³ Yatâ utne Simoŋ yatik siŋgi âlip nâŋgi bon oi too sanŋone Pilipogât um topŋan ândeip. Oi Pilipoŋâ sen mârât kulem top top tuugi egi imbanâ oip.

Petero sot Yohane, zet Samaria hânân âiwet.

¹⁴ Samaria hânân a ambân zen Anutugât den nâŋgâm mem umziŋan giŋe, zorat siŋgi Yerusalem kamânân ari Aposolo zen nâŋgâwe. Nâŋgâm Petero sot Yohane sanŋonzâkone zengâren âiwet.

¹⁵ Âi takâm a ambân zen Tirik Kaapum mimbigât ninâu sâwet.

¹⁶ Ombeŋan Tirik Kaapumŋâ zengâren mân gâip. Zen Yesugât korânâk sâŋm yen too sanŋorâwe.

¹⁷ Petero sot Yohane zet bitziŋkŋâ kâukziŋan pâitâ zen Tirik Kaapum sot urâwe.

Simoŋ Tirik Kaapum sâŋgân mimbam sâip.

¹⁸ Aposolo zagât zet bitziŋkŋâ a ambân kâukziŋan pâitâ Tirik Kaapum sot utne Simoŋâ eknâ kât mem itâ sâŋm dâzâkoip,

¹⁹ “Zet imbanâ zo yatik nâ nigitâ bitnâ a kâukziŋan pa Tirik Kaapum mimbi.”

²⁰ Sâi Peteroŋâ itâ sâŋm dukuip, “Ga Anutuŋâ imbanâ yen ziŋgâziŋgâŋ zo kwâlâbam sat, zorat kâtkâ sot gikâ ârandâŋ sim kârâbân gei tâmbetaŋobobot.

²¹ Anutuŋâ um sarâgâ eksapkât zirâŋâ gâgât siŋgi mân uap.

²² Gâ nâŋganâŋgâgâ bâliŋâ zo birâm umgâ melâŋ ninâu sâban. Kembuŋâ tosgâ birâbâpkât ninâu sâban.

²³ Gâ bâliŋaŋgât kâlâkŋâ umgan piksâm ziap. Bâliŋandâ saagigap.”

²⁴ Sâi Simoŋâ itâ sâip, “Zikŋak nâgât opŋâ Kembugâren ninâu sâitâ den sat, zo bonŋâ mân muyagenibap.”

²⁵ Petero sot Yohane zet Kembugât den dâzâŋgom nanŋâm Yerusalem kamânân âiram âburiwet. Âburem Samaria hânân kamânŋâ kamânŋâ den siŋgi âlip dâzâŋgom âiwet.

Pilipoŋâ Aperika a nâi siŋgi âlip sâŋm dukuip.

²⁶ Kembugât sumbem a nâiŋâ Pilipogâren muyagem itâ sâŋm dukuip, “Gâ zaat âi. Yerusalem kamânân gâbâ Gasa kamânân geime, mâtâp zoren âi.” (Mâtâp zo hân a mân ândiândiŋan ziap.)

²⁷⁻²⁸ Yatâ sâŋm dukui Pilipoŋâ zaatŋâ arip. Mâtâbân âi a nâi egip. Aitiopai hânân ambân kutâ nâi ândeip, kutŋâ Kandake, zâkkât a sâtŋâ nâi. Zâk kât sikum galem

a. Zâknâ Anutu mâpâsibam Yerusalem kamânân âimnjâ puriksâm gâip. Zâk a lalanâ kwâknjan tap ari egip. Egi âim tap Propete Yesaiagât ekabân den zeip, zo sâlâpkum tâip.

²⁹ Yatâ oi Kaapumnjâ Pilipo itâ sâm dukuip "Gâ zâkkâren âinan."

³⁰ Sâi Piliponjâ zâkkâren sârârâk kârâm ari a sâtnjâ zâk Propete Yesaiagât den sâlâpkoi nânngâm itâ sâm mâsikip, "Den sâlâpkuat, zorat topnjâ nânngat?"

³¹ Sâi zâknâ sâip, "Njâ mân dâtnone nina dap yatâ nânngâbat?" Yatâ sâmnjâ sâi Piliponjâ zâi zâk sot tâip.

³² Den sâlâpkoi, zo itâ,

"Zâk râma yatâ oi diim âi kunam urâwe. Anjâ râma gwamnjâ gâsum sâmot mânânngâri dij buj tâpmap, zo yatâ dij buj oip.

³³ Zâkkât nânngâne giginjâ oi den nebân pamnjâ den sâknjanâk sâwe. Hânân ândiândinjâ buj oip. Oi kiurâpnjâ dap yatâ sâlâpznangom nanngâbe."

³⁴ Oi a sâtnjâ zâk Pilipo itâ sâm mâsikip, "Gâ sâna nânngâbâ. Propete zâk njâigât yatâ sap? Ziknjanngât sap mo a njâigât sap?"

³⁵ Sâi Pilipo zâk Propetegât den zobâ topkwanjâ Yesugât den sinji âlip sâm dukuip.

³⁶ Yatâ op âim tooyân takâwet. Oi a sâtnjandâ itâ sâip, "Too ziap. Zi âlip sa sanjonriban?"

³⁷ Sâi Piliponjâ sâip, "Gâ den san, zo nânngâna bon oi âlip sanjonngibat." Sâi den itâ mâburem dukuip, "Itâ nânngan. Yesu Kristo, zâk Anutugât nannjâ. Zâk nânngâm pâlâtâr kwâknjanngan."

³⁸ Yatâ sâmnjâ kore a dukui biosi saagi a sâtnjâ sot Pilipo ârândân toin geiwet. Geim Piliponjâ sanjonnganjip.

³⁹ Oi toin gâbâ kopgâitâ Kembugât Kaapumnjâ Pilipo mem ari a sâtnjâ zâk dum mân eknjâ sâtâre op mâtâbân arip.

⁴⁰ Pilipo, zâknjâ ko Asido kamânân taki igâwe. Oi zâk kamânânjâ kamânânjâ den sinji âlip dâznangom Kaisarea kamânân arip.

9

Kembujâ Saulo muyagenanjip.

(Apo 22:4-16; 26:9-18)

¹ Saulo zâk Kembugât a ambârâpnjâ kâsa otzîngâm zânngobatkât umnjâ kârâp oip. Oi âi tirik namâ galem a patâgâren sâip.

² Âi sâi Damasiko kamânân Yuda a zengât mâpâmâpâse namâ galem a, zengât ekap kulemgum pindipi. Pindi âim Damasiko kamânân a ambân zen Yesugât mâtâbân nep tuum ândiwe, zo gâsuzîngâm saazîngâmjâ diizîngâm Yerusalem kamânân gâbam arip.

³ Zâk âimnjâ Damasiko kamân mâte oi sumbemân gâbâ âsaknjandâ gem gâm zâkkâren âsagem nanngip.

⁴ Âsagei hânân gei kom den njâi itâ nânngip, "Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândimat?"

⁵ Sâi Saulonjâ mâsikâm sâip, "Kembu, gâ njâi?" Sâi zâknjâ sâip, "Gâ nom ândimat. Nâ Yesu.

⁶ Gâ zaat kamânân âina nep tuuban, zorat a njâinjâ dijâ dâgobap."

⁷ Oi a zâk sot âiwe, zen dinziy buj oi kirâwe. Zen den zo ko nânngâwe. Ka a ko mân igâwe.

⁸ Oi Saulo zâk zaatnjâ sinjâ ikpâ sâm egi njâtâtik oip. Yatâ oi bukurâpnjâ zen biknan gâsum Damasiko kamânân zâiwe.

⁹ Oi sirâm karâmbut umujan sinjâ njâtâtik kâri tap too nalem mân neip.

Ananianjâ Saulo too sanjonnganjip.

¹⁰ Damasiko kamânân Yesugât kâmurân gok a njâi ândeip, kutnjâ Anania. Oi Kembujâ umânân muyagem konsâip, "Anania." Sâi Ananianjâ sâip, "Kembu, nâ zi."

¹¹ Sâi Kembujâ itâ sâm dukuip, "Gâ kamân mâtâp kutnjâ târârâk, zoren âim a njâi kutnjâ Yuda, zâkkât mirânan zâim zoren a njâi kutnjâ Saulo, Taso kamânân gok, zâk muyagiban. Zâk zoren ninâu sâm ziap.

¹² Oi uman njâi itâ eksap. A njâi kutnjâ Anania, zâknjâ zâkkâren gamnjâ sinjâ ânânngâtpapkât biknjâ kâuknan paap."

¹³ Kembu zâk den yatâ sâi Anania zâk itâ sâip. "Kembu, nâ a zorat a donjbebnjâ sâne nânngâman. Zâk arâpkâ Yerusalem kamânân donjbeptâmbetzânngoi.

¹⁴ Oi ziren yatigâk kutkâ gonsâmen zo, nen yatik gâsum saanîngâbâpkât tirik namâ galem a patânjâ ekap kulemgum pindâwe."

¹⁵ Sâi Kembujâ itâ sâm dukuip, "Gâ lanj âi. A zo gâsum sâlâpkuan. Zâknjâ a kâmut njâin njâin sot a kutâzînjâ sot Isirae a zengâren nâgât den sinji dâznangom ândibap.

¹⁶ Yatâ oi kutsînginanngât opnjâ sâknam nânngâbap, zorat tirâpkubat."

¹⁷ Oi Anania zâk âim mirin zâim biknjâ Saulo kâuknan pamnjâ sâip, "Saulo bukunâ, Kembu Yesunjâ mâtâbân muyagegigip, zâknjâ sanjonngogi gaan. Gâ sinjâ ânânngâri Tirik Kaapumnjâ umgan piksâbâpkât sap."

¹⁸ Yatâ sâi zorenâk sinjan gâbâ sâknjâ senânjâ yatâ gem gei sinjâ âlip egip. Yatâ oknanngi zaari aritâ too sanjonnganjip.

¹⁹ Yatâ oi Saulonjâ nalem nemnjâ kâtigeip.

Saulo zâk sinji âlip nep topkwâi kâsa oknanngâwe.

²⁰ Saulo zâk Yesugât kâmut Damasiko kamânân ândiwe, zen sot mâik njâi ândeip.

²¹ Oi narâk zoren Yuda zengât mâpâmâpâse namin zâim Yesugât sinji sâm muyagem itâ sâm dâznangoi, "Yesu,

zâk Anutugât nanjâ.” Yatâ sâam dâzângoi nânggawe, zen aksik imbanjâziñ buñ oi itâ sâawe, “Yerusalem kamânân Yesugât kutnjâ zo konsâne lañ kâri a zo tâmbetzângom ândeip. Ziren yatigâk gam saam diizingâm tirik namâ galem a patâ zengâren âibapkat gâip. Zorân dap op purikgurik uap?”

²² Oi Saulo zâk kâtigem sâip. “Yesu, zâk a bâliñan gâbâ mâkâzingâbapkat mârûm sâsân, Kristo.” Yatâ sâam zorat den topnjâ sâam muyagem dâzângoi. Oi Damasiko kâmânân Yuda a ândiwe, zen diñâ zo nânggâm kwakmak urâwe.

²³ Yatâ oi ândimnjâ Yuda a zen Saulo kunam sâam kâtân urâwe.

²⁴ Diñâ sâne Sauloñâ den zo nânggâm ândeip Yuda a zen hilâm nâtik kamân mâtâp galem op kunam op ândiwe.

²⁵ Yatâ utne Yesugât kâmut ziñâ nâtigân Saulo mem âim kamângât paj kâtiknjâ saasaanjâ, zoren irin gem mem pane âkjan gem arip.

²⁶ Âimnjâ Yerusalem kamânân takâmñâ Yesugât arâp zengâren târokwâpatkât sâi zen zâkkât kenğât urâwe. Zâk Yesugât a oip, zorat nânggâne bon mân oip.

²⁷ Oi Banabanjâ Paulo buku okñangâm Aposolo zengâren diim arip. Zengâren âimnjâ Kembuñâ Saulo mâtâbân muyagenjângâm den dukuip sot Damasiko kamânân Sauloñâ Yesugât den siñgi sâam muyageip, zorat den siñgi sâam dâzângoi.

²⁸ Zorat kwâkñan Saulo zâk Yerusalem kamânân zen sot tâtat mâme oip.

²⁹ Oi Saulo zâk Kembugât korân lâñ kâtigem a zen sot Yesugât topnjâ sâam âraguwe. Oi Yuda a Grik den sâmarâwe, zen sot den âragum den sârek âraguwe. Oi a zo ziñâ kâsa okñangâm kunam urâwe.

³⁰ Oi Saulogât bukurâpñâ zen den zo nânggâm diim Kâisarea kamânân âi pane Taso kamânân arip.

Yesugât kâmut lumbenjan ândiwe.

³¹ Oi Yesugât kâmut Yudaia hânân Galilaia hânân sot Samaria hânân ândiwe, zengâren lumbenjâ zeip. Lumbenjâ ândim, kâtigem ândim zâimnjâ Kembu hurât kwâkñangâm uruñsâm ândiwe. Oi Tirik Kaapumñâ mam otziñgi kâmut doñbep urâwe.

Peteroñâ a nâi kubigip.

³² Petero zâk kamânñâ kamânñâ âim gam Yesugât kâmut Lida kamânân ândiwe, zengâren takip.

³³ Zoren a nâi egip, kutnjâ Ainea. A zo kiñ bik mumuñâ oi zem ândeip kendon patâ nâmburân karâmbut oip.

³⁴ Peteroñâ itâ sâam dukuip, “Ainea, Yesu Kristoñâ kubikigip. Zaatñâ isengâ gikak kubik.”

³⁵ Sâi zorenâk oksâm zaarip. Yatâ oi Lida sot Saron kamân mâirâp zo igâwe, zen umziñ melân Kembugât a urâwe.

Peteroñâ Tabita mângeip.

³⁶ Yope kamânân Yesugât kâmurân ambân nâi ândeip, kutnjâ Tabita. Grik denân ko kutnjâ Doka sâmarâwe. Ambân zo a ambân betziñan mem kut nâi nâi âlipñâ op ândeip.

³⁷ Narâk zoren ambân zo mâsek opñâ moip. Moi ko kâambarânjâ too sanjon mem mirâ umñâ nâin zâi pane zeip.

³⁸ Lida kamân sot Yope kamân, zo goot goot tarâwet. Oi narâk zoren Petero zâk Lida kamânân ândeip zorat Yesugât kâmut Yopa kamânân ândiwe, zen den siñgi nânggâm a zagât sanjonzâkone Peterogâren âi itâ sâam dukuwet, “Gâ diigigitâ nenğât kamânân kek âinâ.”

³⁹ Sâitâ Peteroñâ zen sot ârândân âiwe.

Âi Yope kamânân takâm mirâ kâambarân zeibân diim zâiwet. Zoren ambân malâ zen haangum isem tap Tabita gwâlâ ândim hâmbâ mot gârim ziñgip, zo Petero tirâpkuwe.

⁴⁰ Peteroñâ sâi ambân zo aksik geine simin liim kwap ninâu sâip. Ninâu sâam nanggâm kâambarânjâ mâte okñangâm itâ sâip. “Tabita, gâ zaat.” Sâi siñ kârum Petero ekñâ zaat tâip.

⁴¹ Peteroñâ bikñan gâsui zaat kirip. Zaat kiri Peteroñâ sâi ambân malâ sot Yesugât kâmut zen ga igâwe.

⁴² Oi zorat siñgi Yope kamânân lañ kârâm ari doñbepñâ Kembugât a ambân urâwe.

⁴³ Oi Petero zâk a nâi kutnjâ Simon, zâk bâu sâkziñ lâkum tuumap, zâkkât mirin tâtat mâme op ândeip.

10

Sumbem a nâiñâ Konelio muyagenjângip.

¹ Kaisarea kamânân Roma kâwali a kâmut zen ândiwe. A kâmut zo zengât kutziñâ Italia sâmarâwe. A nâi kutnjâ Konelio, zâkñâ kâwali a kâmut zo zengât a sâtnjâ ândeip.

² Zâk sot a ambârâpñâ, zen Anutu hurât kwâkñangâm mâpâsenjângâm ândiwe. Zâkñâ a ambân kanpitâ kât nalem ziñgâmâip sot Anutugâren ninâu sâam ândeip.

³ Konelio zâk yatâ opñâ sirâm nâin mirâ oi uman nâi itâ egip. Anutugât sumbem a nâiñâ zâkkâren gam itâ sâam dukuip, “Konelio.”

⁴ Konsâi tâpâk ekñâ kenğâtñangât op sâip, “Kembu, dapkat sat?” Sâi ko sâip, “Ninâuğâ sot orot mâmegâ Anutuñâ egi âlip oip.”

5 Zorat Yope kamânân kore a sângonzângona âi a nâi kutnjâ Simonj, kutnjâ nâi Petero, zâk diim gabi.

6 Zâk sot tâip zo bâu sâkziñ lâkum tuumap, kutnjâ Simonj. Zâkkât mirâ saru sâtñjan taap. Oi Petero zâk zorenâk ândiap.”

7 Sumbem anâ den yatâ dukum ari zorenâk kore a zagât sot kâwali a nâi sângonzângoip. Kâwali a zo Anutu mâpâsemâip.

8 Den sinji zo dâzângomnâ Yope kamânân sângonzângoi âiwe.

Petero zâk uman egip.

9 A zen âim mâtâbân ziwe. Hanjsâi zaat kamân goot goot utne mirâ bâkñan oi Peteronj ninâu sâbam mirin zarip.

10 Zâi ninâu sâmnâ tepñangât oi nalem une sei zâk uman zem, uman nâi itâ egip.

11 Sumbem mâtâp pâronjsâi sumbemân gâbâ isen patâ nâi muruk toren toren kimembut zoren saam pane geip.

12 Umñjan zuu, mulum mot, nu top top sot kut nâi nâi ziwe.

13 Oi den nâi itâ Peterogâren geip, “Petero, gâ kom gaam ne.”

14 Yatâ sâi Peteronj sâip, “Kembu, nâ mân upat. Nii zuu bâliñâ mo mân nininâ, zo mân neman.”

15 Sâi ko den dum âsageip, “Anutunj kut nâi nâi âlipnjâ sâm paap, zo bâliñâ mân sâban.”

16 Kut nâi zo sâp karâmbut muyagei dum buranñjoot sâmbune sumbemân zarip.

17 Oi Petero uman egip, zorat nângâm kwâkâm tâi Konelio arâp zen gamñjâ Simonjgât mirânâ kârûm âim muyagem mirâ sombemân kirâwe.

18 Kinñâ mâsikâm sâwe, “Simonj, kutnjâ nâi Petero, zâk mirâ ziren tap?”

19 Yatâ sâne Petero zâk uman egip, zorat nângâm kwâkâm tâi Kaapumñjâ itâ sâm dukuiip, “A karâmbut gamñjâ gâ kârugige, gât ko gâ geimñjâ zen sot âibam keñgât mân upan.

20 A zo nânâ sângonzângua ge.”

21 Oi Peteronj den zo nângâmñjâ zengâren geimñjâ sâip, “Wangât nâgâren ge?”

22 Sâi a zinâ dukuwe, “Kâwali galem a patâ Konelio, zâk Anutu hurat kwap târârak ândimap. Yuda a zen zâkkât nângâne a âlipnjâ opmap. Sumbem kore a nâinâ zâkkâren âsagem gâ mirânjan diigim arindâ diñgâ nângâbapkât sâip.”

23 Yatâ sâne Peteronj nângâm sâi mirin zâine nalem zingip. Hanjsâi zâk sot Yope kamânân goknjâ a nâmbutnjâ zen sot âiwe.

Peteronj Koneliogât mirin zâim den sâm dâzângoip.

24 Zen mâtâbân âi zem Kaisarea kamânân takâwe. Konelio, zâk a ambârâpnâ sot

bukurâpnâ minduzingji mambâtzingâm tatne gawe.

25 Gamñjâ Petero zâkkât mirin zari Konelio zâk kinj topñjan gei zem mâpâseip.

26 Zei Peteronj mem zaatnjâ itâ sâm dukuiip, “Zaat. Nâ a, gâ yatâ.”

27 Yatâ sâm mirâ umñjan âim a ambân kâmut patâ muyagezingâm itâ sâm dâzângoip,

28 “Zen Yuda a neñgât topniñâ nângâme. Nen a kamân nâin goknjâ zen sot buku opnjâ tâtat mâme mân upmen. Gurumin denân den nâinâ mâtâp zo doongoi ziap. Nâ ko Anutunj zingiri mân dâp opmap mân sâbatkât Anutunjâ umanân nii zuu bâliñâ sot mân nininâ buranñjoot saam pâi gei tirâpnogip.

29 Zorat a zinâ nâgâren ga dâtnone nâ mân kwaksan. Oi zi diiniwe, zorat sâne nângânâ.”

30 Yatâ sâi Konelionj itâ sâm dukuiip, “Sirâm kimembut ombenjan mirâ oi nâ mirin tap ninâu sâm ta a nâi hâmbânâ âsakñjâñjoot nâgâren muyagem itâ sâm dâtnogip,

31 ‘Konelio, Anutunjâ ninâu gât sot orot mâmegâ nângi âlip uap.

32 Zorat gâ Yope kamânân a sângonzângona âi Simonj, kutnjâ nâi Petero, zâk diim gabi. A nâi bâu sâkziñ lâkum tuumap, kutnjâ Simonj, zâkkât mirin tâtat mâme uap. Mirânâ saru sâtñjan taap.’

33 Oi nâ zorat a sângonzângua gâgâren âiwe. Gâ nâgât den lum gaatkât umnâ âlip uap. Oi Anutunj den dâgogip, zo sâna nângânatkât Anutugât mâteñjan mindum ten.”

Peteronj Konelio sot arâpnâ sinji âlip sâm dâzângoip.

34 Petero zâk topkwapnjâ itâ sâm dâzângoip, “Itârân nâ itâ ek nângan. Anutu zâk a kâmut nâi buku otzingâm a kâmut nâin kândâtzângom mân opmap.

35 A kâmutnjâ kâmutnjâ zengâren gâbâ nâmbutñjandâ hurâtkwapnjâ târârak ândine, zengât nângi âlip opmap.

36 Anutu zâk Isirae a den ningip, zo itâ. Yesu Kristo, zâk a neñgât Kembu. Anutunjâ zâk sângongoi gem lumbenjangât den dâtnângoip, zo nânge.

37 Yohane zâk too sanjonzingâbapkât den dâzângoip, narâk zoren Yesugât den sinji âlip zo Galilâia hânân topkwâi Yudaia hânân arip.

38 Oi Yesu, Nasarete kamânân goknjâ zo ko Anutunjâ imbanjâ sot Tirik Kaapum pindi hân muruk toren toren âim sisi mâsek a âlip kwatziñgip. Oi a ambân Satanjâ saaziñgip, zo aksik olanziñgip. Anutunjâ tângoi nep zo tuugip.

³⁹ Oi Yuda a nengât hânân sot Yerusalem kamânân kut nâi nâi tuum arip, zo ek nângâwen. Oi a sâtñâ zîj gâsum poru nagân kune moip.

⁴⁰⁻⁴¹ Mom zei sirâm karâmbut oi Anutuñâ kwagân gâbâ mânggeip. Mângei nengâren âsageningip. Zorat mârumñan Anutu zâk sinji kwatningip. A nâmbutñâ zengâren mân âsagei igâwe. Zâk mumuñan gâbâ âsagei naleme too årândân niwen.

⁴² Oi Anutuñâ Yesu a mumuñâ sot gwâlâ nengât den sâm kwâkâkwâkân a kwânângip. Oi nen den zo a ambân dâzângonatkat nep diñ sâm ningip.

⁴³ Oi a zîj nângâm pâlâtân kwâkñanngâbi zo, zengât tosa gulipkubap. Den zo Propete zîj sapsum nanngâwe.”

Tirik Kaapumñâ a hân nâin gokñâ zengâren geip.

⁴⁴ Petero zâk den yatâ sâm kiri nângâm tarâwe aksik zengâren Tirik Kaapum gem gâip.

⁴⁵ Oi Yuda a Yesugât kâmurân gâbâ Petero sot âiwe, zen Anutuñâ a hân nâin gokñâ Tirik Kaapum zîjgip, zo ekñâ imbanjâzîj buñ oip.

⁴⁶ A hân nâin gokñâ, zen den gându unakñâ sâm Anutu sâm âlip kwâkñanngâwe.

⁴⁷ Oi Peteronâ itâ sâip, “Nen Tirik Kaapum sot urâwen, yatigâk Tirik Kaapum âsagezîngap. Zorat too sanjonsañgon zo a zîj angnân kârâne mân dâp upap.”

⁴⁸ Yatâ sâi zîjñâ Yesu Kristogât korân sâm too sanjonzîngâwe. Too sanjonzîngâne Petero mân âibapkât sânetâ hilâm nâmbut zen sot tâip.

11

Yerusalem kamânân Peteronâ den sinji sâm dâzângoip.

¹ Aposolo nâmbutñâ sot Yesugât kâmut Yudaia hânân ândiwe, zen kamân nâin gokñandâ Anutugât den nângâm luwe, zorat sinji nângâwe.

² Oi Petero zâk Yerusalem kamânân zari Yuda a nâmbutñâ Mosegât gurumin den zorik zimbapkât kâtigiwe, zo zo zîjñâ Petero oip, zorat nângâne mân dâp oip.

³ Oi Petero itâ sâm dukuwe, “Gâ wangât Mosegât gurumin den kom a mân kwabâ kwârangâwe, zen sot den op naleme nein?”

⁴ Oi Peteronâ kut nâi nâi âsageip, zorat topñan gâbâ itâ sâm dâzângom nanngip,

⁵ “Nâ Yope kamânân ninâu sâm ândim uman itâ egâwan. Isen patâ nâi muruk toren toren kimembut saam sumbemân gâbâ pane gem umnâ topñan zeip.

⁶ Gem gâi umuñan itâ egâwan. Zuu top top, kamângât sot ulin, mulum mot sot nîi umuñan ziwe.

⁷ Oi nâgâren den nâi itâ gâip, ‘Petero, gâ zaat kom gaam ne.’

⁸ Oi nâñâ sâwan, ‘Kembu, yatâ buñâ. Zuu bâliñâ mô mân nininâ mân nemân.’

⁹ Yatâ sa sumbemân gâbâ den zagâtñâ itâ muyageip, ‘Anutuñâ kut nâi nâi zo âlipñâ sap, zo gâñâ ekñâ bâliñâ mân sâban.’

¹⁰ Yatâ muyagei sâp karâmbut oi isenñoot sumbemân zarip.

¹¹ Kut nâi nâi zo zari Kaisarea kamânân gâbâ a karâmbut nâ mirâ ândiwanân, zoren gawe. A karâmbut zo patâzîjñâ zâk sângonzângoip gawe.

¹² Gane Kaapumñâ itâ sâm dâtnogip, ‘Gâ zen sot âibam kenngât mân upan.’

Oi âibâ sa Yesugât kâmurân gâbâ a nâmburân kânok nâ sot âiwen. Âi takâm kâwali a sâtñâ, zâkkât mirin zâiwen.

¹³ Zarindâ den sinji itâ sâm dâtnângoip, ‘Nâgât mirin sumbem a nâinâ muyagem kin itâ sâm dâtnogip, “Gâ Yope kamânân kore a sângonzângona âi Simon, kutñâ nâi Petero diim gabi.

¹⁴ Zâkñâ gamñâ gâ sot a ambârâpkâ, zen Kembangât sinji upigât den dâzângobap.”

¹⁵ Oi nâ sinji âlipñâ dâzângua mârum Tirik Kaapum nengâren geip, zo yatik zengâren geip.

¹⁶ Oi nâ zo ekñâ Yesuñâ den dâtnângoip, zo nângâwan. Den zo itâ, ‘Yohanenâ too sanjonzîngip. Nânâ ko Tirik Kaapum sanjonzîngâbat.’

¹⁷ Oi nen Kembuniñâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâindâ Kaapumñâ ningip, zo yatik zen utne zîjgip. ‘Oi ko nâ dap yatâ Anutu kwâkñanngâbam?’

¹⁸ Yatâ sâm dâzângoip nângâmñâ umzîj diim gei Anutu sâm âlip kwâkñanngâm itâ sâwe, “Opon, Anutuñâ a kamân nâin gok umzîj melânî ândiândîñ kâtikkât sinji upigât kwatziñgip.”

Den sinji âlip Antiokia kamânân arip.

¹⁹ Setepano komñâ Yesugât kâmut zângonetâ sinsururuñ op kamân toren toren âiwe. Nâmbutñandâ Poinike, Kipiro sot Antiokia kamânân âiwe. Âi ândim kamân zoren Yuda a ândiwe, zorik sinji âlip dâzângom ândiwe.

²⁰ Oi Kipiro sot Kirene kamânân gok ândiwe, zen Antiokia kamânân âimñâ hân nâin gok Kembu Yesugât den sinji dâzângowe.

²¹ Oi Kembuñâ imbanñâ zîjgi a ambân donjep patâ zen den sinji âlipñâ nângâm umzîj melânî Kembu nângâm pâlâtân kwâkñanngâwe.

²² Zorat den sinji Yerusalem kamânân ari Yesugât kâmut zen Banaba sângongune Antiokia kamânân arip.

²³ Ai takâmñâ Kembuñâ kubikziñgip, zo ekñâ umñâ âlip oip. Oi Kembangären pâlâtârj op kâtigem kinbigât den dâzângoip.

²⁴ Banaba zâk a âlipñâ sot nângâm pâlâtârjoot. Tirik Kaapumñâ umñan piksâm zeip. Oi kamân zoren a ambân donjep zen Kembangât a urâwe.

²⁵ Oi Banaba zâk Saulo muyagibam Taso kamânân arip.

²⁶ Ai muyagem diigi Antiokia kamânân âiwet. Zoren kendon patâ nâigât umñan zoren Yesugât kâmut zengât minduminduyân a donjep Yesugât den sinji dâzânjom ândiwet. Antiokia kamânân Yesugât kâmut a zo zengât kutziñâ Kristo a sâam muyagiwe.

Kât pane arip.

²⁷ Narâk zoren Propete nâmbutñâ zen Yerusalem kamânân gâbâ Antiokia kamânân âiwe.

²⁸ Oi zengâren gâbâ a nâi kutñâ Agabo. Zâk Kaapumñâ okñangi hân dâp pu patâ muyagibap, zorat den kânñan sâip. (Roma zengât a kutâ Klaudio ândei pu zo âsageip.)

²⁹ Oi Yesugât kâmut zen den so nângâm kât zemziñgip dâp mindumñâ Yudaia hânân bukurâpziñ ândiwe, zengâren pane âibapkât sâwe.

³⁰ Oi kât muyagiwe, zo Banaba sot Saulo zikâne mem Yerusalem kamânân âi Yesugât kâmut, zengât galem a ziñgâwet.

12

Herodeñâ Yakobo kom Petero tâk namîn pâip.

¹ Narâk zoren a kutâ Herodeñâ Yesugât kâmut a nâmbut zânjom tâk namîn zâambarip.

² Oi zâknâ sâi arâpñâ Yohanegât âtânâ Yakobo gâsum sâunñâ kârâne moip.

³⁻⁴ Yatâ oi Yuda a zen ekñâ umziñ âlip oi Herodeñâ zo ekñâ sâi arâpñâ zen Petero gâsune Yuda zengât kendon nâi kutñâ Pasowa mâte oi tâk namîn pane kâwali a kiin nâmburân kânok, zen galem upigât sâam ziñgip. Herodeñâ itâ nângip, "Pasowa kendon âki Petero diim ga a mâteziñan sa kumbi."

⁵ Oi Petero zâk tâk namîn tâi Yesugât kâmut zen âsâbân zâkkât op Anutugâren ninâu sâmarâwe.

Sumbem a nâiñâ Petero muyagenñangip.

⁶ Oi Herode zâk Petero mukan a ambân tirâpziñgom kumbatkât sâip, nâtik zoren kâwali a zagât zikñâ Petero tâk kâtikñâ zagât saam galem op mem ziwet. Oi kâwali a nâmbutñâ, zen namâ mâtâbân galem kirâwe.

⁷ Oi Kembangât sumbem a nâi namâ kâligen muyagem kiri âsakñandâ namâ

umñan âsagei sumbem anâ Petero gângemumñan gâsum mângimñâ sâip, "Kek zaat." Sâi tâk kâtik Petero bikñan tâip, zo siksâm geip.

⁸ Oi sumbem anâ itâ sâam dukuip, "In-zutkâ lapñâ kipâkegâ mem pâna giarik." Yatâ oi sumbem anâ du zagâtñâ sâam dukuip, "Hâmbâgâ pâna giari molini."

⁹ Sâi Peteronñâ molim âimñâ itâ nângip, "Zi uman eksan." Sumbem anâ oip, zo nângi yenñâ oip.

¹⁰ Oi zet mâtâp zagât walâm mâtâp patin takitâ hângi zo zikñok mem pam kirip. Oi geim mâtâbân mâik nâi âimñâ sumbem a zorân pamñâ buñ op arip.

¹¹ Oi Petero zâk nângânângânâ pâronsâi itâ sâip, "Zi nângan. Kembu zâk sumbem a sângongoi Herode sot Yuda a, zengât bitziñan gâbâ mäkânigap."

¹² Yatâ nângâm âim Yohane Mareko, zâkkât mamñâ Maria, zâkkât mirin takip. Zoren a ambân donjepñâ mindum ninâu sâam tarâwe.

¹³ Oi Peteronñâ mirâ hângiyân âi kom kiri kore ambân nâi kutñâ Rode, zâk nâiñâ kwap sâamñâ gâip.

¹⁴ Gamñâ Peterogât diñ tobat nângâm sâtâre op hângi mân mem pam âburem mirâ kâligen âimñâ Petero ga kinzap sâam dâzângoip.

¹⁵ Yatâ sâam dâzângoi nângâm sâwe, "Gâ umgâ gulip uap." Zâknâ ko kâtigem sâip, "Zâk perâkñok ga kinzap." Sâi zen sâwe, "Zo zâkkât sumbem anandâ ga kinzap."

¹⁶ Oi Petero zâk kom kiri mâtâp mem pam zikñâ ekñâ imbanâziñ buñ oip.

¹⁷ Oi zen den birâbigât bikñandâ dâp oi den birâne Kembuñâ tâk namîn gâbâ olañ diim gâip, zorat den sinji dâzângoip. Dâzânjomñâ sâip, "Yakobo sot buku nâmbut nâgât den sinji dâzângonek." Ya sâam dâzânjomñâ zâmbam mulukñem nâin tik arip.

Anutunñâ Herode hâunñâ pindip.

¹⁸ Hansâi kâwali a zen Petero kârumñâ dap op buñ uap sâamñâ kwagâwe.

¹⁹ Oi Herodeñâ kârum muyagibigât sâi kârumñâ mân muyagine kâwali a zen Petero galem urâwe, zo zângone mumbigât sâip. Oi Yudaia hân birâm Kaisarea kamânân âi ândei.

²⁰ Herode zâk narâk zoren Tiro Sidon kamân zagât zengât kâsa otziñgip. Oi kamân zorat mâirâpñâ zen mindum den sâam kubiknam Herodegât a sâtnâ nâi kutñâ Bilasto den dukune buku otziñgip. Zen Herodegât hânân nalemem marâwe, zo buñ opapkât lumbeñâ den dukuwe.

²¹ Oi Herode zâk den mâburem dâzânjobapkât narâk mâte oi Herode zâk

hâmbâ neule âlipnjâ pam a kutâgât tâtatjan tap a ambân den dâzângoip.

²² Den dâzângoip a aksik den kwamit patâ sâim itâ sâwe, "Den zo a den bujâ. A zo Kembu patâ."

²³ Herode zâk den zo nângâm mân kwâkâzingipkât Kembangât sumbem a nâinjâ zorenâk koip. Oi nane zinjâ umjan bagim zine moip.

²⁴ Anutugât denjâ ko lâmbatnjâ lanj kârâm sambâlem zeip.

²⁵ Oi Banaba sot Saulo zet Yesugât kâmut Antiokia kamânân ândiwe, zinjâ nep dij sâim zikâwe, zo Yerusalem kamânân tuum nangâm Antiokia kamânân âburiram Yohane Mareko diigîtâ ârândârj âiwe.

13

Banaba sot Saulo, zet sinji âlip nebân âiwet.

¹ Antiokia kamânân Yesugât kâmut, zengâren Propete nâmbutnjâ ândiwe. Kutzinjâ itâ Banaba sot Simoj (Zak a sumun konsâmarâwe.), Lukio Kirene kamânân goknjâ sot a nâi kutnjâ Manaen. Zâk a kutâ Herode tâlanjâ. Zet ârândârj ândim lâmbârâwet. Oi nâi Saulo.

² Oi sirâm njâin zen mindum Anutu mâpâsinam naleim birâm mâpâsem ândine Tirik Kaapumnjâ den itâ sâim dâzângoip, "Zen Banaba sot Saulo nep dij sâim zikâwan, zo tuubabotkât sângonzâkonek."

³ Sâi naleim birâm ninâu sâimjâ bitzinjâ kâukzikjan pam sângonzâkone âiwet.

Kware a Elima, zâkkât den sinji.

⁴ Tirik Kaapumnjâ yatâ opnjâ sângonzâko zet âi Seleukia kamân saru sâtjan âi takâwet. Zo takâm wangjâyan zâim âi Kipiro hân saru tânâmjân âi takâwet.

⁵ Oi zoren kamân patâ kutnjâ Salami, zoren âi takâm Yuda a zengât mâpâmâpâse namin zâi Anutugât den sinji âlip sâim dâzângowet. Yohane Mareko zâk zet sot âim betzikjan mem ândeip.

⁶ Oi hân torengen gâbâ gamnjâ Papo kamânân takâwe. Zo gam Yuda a nâi, kware a sot propete sarânjâ ândeip, kutnjâ Bara-Yesu, zâk muyagiwe.

⁷ A zâk galem a nâi kutnjâ Seregio Paulo zâk sot pâlâtânj op ândeip. Oi Seregio Paulo zâk a nângânângânoot. Zâk Anutugât den nângâbapkat Paulo sot Banaba diiziki mirânan zâiwet.

⁸ Diiziki kware a Elima (Kot zo kware a zorat sâmarâwe.), zâknjâ Saulo sot Banaba kâsa otzikip. Galem a zâk sinji âlipnjâ mân nângâbapkat sâip.

⁹ Yatâ oi Saulo, kutnjâ nâi Paulo sâmarâwe, zâkkât umjan Tirik Kaapum piksâi Elima itâ sâim dukuij,

¹⁰ "Satângât nannjâ, gâ. Gâ kut nâi nâi târârak, zorat kâsanjâ. Umgan sarâ sot bâlinjâ piksâm ziap. Gâ Anutugât mâtâp târârak zo doongumat. Zo narâk ikâ zoren birâban?"

¹¹ Zorat Kembu imbanjângât kulem ikpan. Gâ singâ nâtâtik kâri narâk ziren âsaknjâ mân ek ândiban." Yatâ sâi zorenâk sinjâ nâtâtik kâri gâsum birâbirâ op a nâi bikjan gâsum diibapkat sâip.

¹² Âsagei galem a zo eknjâ Kembangât sinji âlip, zorat nângi imbanjâ oi nângâm pâlâtânj kwâip.

Paulojâ Antiokia kamân njâin, zoren âim sinji âlip sâim dâzângoip.

¹³ Paulo sot arâpnjâ zen Papo kamân birâm wangjâyan zâimnjâ âim Pampilia hânân, Perege kamânân takâwe. Zoren Yohane Mareko zâpam Yerusalem kamânân âbureip.

¹⁴ Oi zen ko Perege kamânân gâbâ âimnjâ Pisia hânân Antiokia kamân njâin, zo takâwe. Zoren ândim Yuda zengât kendon oi mâpâmâpâse namin zâi tarâwe.

¹⁵ Oi mâpâmâpâse namâ galem a zen gurumin den sot Propete a zengât ekabân den sâlâpkumnjâ itâ dâzângowe, "A bukuzatninjâ zekâren den nâi ziap oi ko sâitâ nângânâ."

¹⁶ Sâne Paulo zâk zaatnjâ hirijsâbigât bikjandâ dâp opnjâ itâ sâim dâzângoip, "Isirae a sot a nâmbutnjâ Anutu mâpâsime, zen aksik den dâzângua nângânek.

¹⁷ Isirae nenngât Anutu, zâk sâkurâpninjâ gâsum sâlâpzângone Aigitâ hânân âi ândim kâmut patâ urâwe. Anutugât imbanjâandâ zobâ diizingâm gâip.

¹⁸ Oi zen hân a mân ândiândijan diizingâm ândei kendon patâ 40 âkip. Narâk zoren zâkkât den kwâkane mân birâzingâmâip.

¹⁹ Oi Kanaan hânân a kâmut nâmburân zagât zângomnjâ hân zo sâkurâpninj zinjâ zen hân zo kâsâpkum mem ândiwe.

²⁰ Ândine kendon patâ 450 yatâ âkip. Oi Kanaan hânân ândinetâ den kubikkubik a muyagezinji ândine Propete Samue âsageip.

²¹ Narâk zoren a kutâgât sâne Anutunjâ Benyamin kiurâp zengâren gâbâ Kisi nannjâ Saulo zinjip. Zâknjâ a kutâ op galem zângoi kendon patâ 40 yatâ ândiwe.

²² Oi Anutunjâ zâk kâbaknej zâkkât gebâkjan Dawidi a kutâ kwânângip. Oi zâkkât den itâ sâip, 'Nâ Yesegât nannjâ Dawidi muyagian. Zâk eksa a âlipnjâ uap. Nep dij sâim pindâbat, zo tuum nângâbap.'

²³ Oi Dawidigât kiurâpnjâ zengâren gâbâ Isirae a nenngât kubikkubik a muyagibapkat sâip. Zo bon upapkat Anutunjâ sâi Yesu âsageip.

24 Yesuñâ nep topkwap mân tuugi Yohaneñâ Isirae a ambân umziñ melânje too sângonziñgâbapkat dâzângom ândeip. Zo yatâ a ambân kubikziñgip.

25 Oi Yohane zâk nep zo tuum nangâm itâ sâip, 'Nâgât itâ sâme. A gâbapkat sâme, zo nâ. Nâ a zo buñâ. Zikñâ bet gam taap. Zâk patâ oi nânâ zâkkât irâ sikum goribat zo ko mân dâp upap.'

26 A bukurâpnâ, Abaramgât kiurâp zen sot a nâmbutñâ Anutu mâpâsime, nânâ den sa nângânek. Kubikubik den zi nenğât op geip, ziap.

27 Yerusalem mâirâp sot a sâtnâ ziñâ Yesu ekñâ topñâ mân nângâm mumbapkat sâwe. Zen yatâ utnetâ Propete a zengât den kânñan sâsâñ kendon dâp sâlâpkume, den zo kâtigeip.

28 Zen Yesu tosanğat kârum mân muyagem lañ sâne Pilatonñâ koi moip.

29 Oi Kembugât ekabân den zeip, zo op nangâm poru nagân gâbâ mâkâm kât mâtâpñan âi parâwe.

30 Ka Anutuñâ mumuñan gâbâ mângei zaarip.

31 Oi zâk sot Galilaia hânân gâbâ Yerusalem kamânân ârândâñ âiwe, zengâren sirâm nâmbutñan muyageziñgâm ândeip. Muyagei igâwe, zen ko zâkkât sinji sâsâñ a opñâ a ambân dâzângom ândie.

32 Nen umâlep den dâzângonam gen. Anutuñâ sâkurâpñinâ kut ñâi ñâi sinji dâzângoip, zorat bonñâ âsagiap.

33 Anutuñâ Yesu mângei nenğâren bonñâ muyagiap. Zorat umâlep den dâzângonam gen. Psalm danğon zagât, zoren den itâ kulemguwe,

'Gâ nâgât nannâ. Irak gasum sâlâppogan.'

34 Yesu mumuñan gâbâ mângei zaarip. Oi Yesu zâk mân mom alâgibap, zorat Anutuñâ den itâ sâip,

'Nâ Dawidigât sinji sâwan, zorat bonñâ zinzinğ kâtik, zo ziñgâbat.'

35 Oi Psalm ekabân den ñâi itâ ziap,

'Gâ tirik agâ mân birânina mom alâgibat.'

36 Dawidigât nângâme. Zâk Anutuñâ nep dîñ sâm pindip, zo arâp zengâren tuum âim moip. Moi sâkurâp zengât kwagân hângune alâgeip.

37 Ka Dawidigât kiunnâ Yesu, zâk ko mân alâgeip. Anutuñâ mumuñan gâbâ mângei zaarip."

38 Yatâ sâmnâ Paulonñâ itâ sâm dâzângoip, "A bukurâpnâ, dâzângua nângânek. Bâliñâ guligulipkuñ, zo a zorâñ muyageipkat zorat den mâte otziñgip.

39 Mosegât gurumin den, zo bâliñâziñ gulipkubam oseip. Yesugâren nângâm pâlâtâñ kwatne bâliñâziñâ zo gulipkubap.

40 Propete zengâren den itâ zo kâtigibapkat itâ dâzânguan,

41 'A zen den nângâm kwâkâkwâkânâ zengâren nep top ñâi tuubat. Ziñâ zorat nângâne bon buñ upap. Zen kut ñâi zo ekñâ kwakñâ mumbi.' "

42 Oi Paulo sot Banaba zet mâpâmâpâse namin gâbâ geitâ kendon ñâin yatik dâzângobabotkat sâwe.

43 Oi minduminduyân gâbâ gem Yuda a donjep sot kamân ñâin gâbâ Anutu mâpâsemarâwe, zen aksik Paulo Banaba zet sot âim den utne Paulo sot Banaba zet zen Anutugât lumbenñan ândibigât dâzângowet.

44 Bet kendon ñâin mâte oi kamân zorat mâirâp a topñâ topñâ zen aksik minduyangâm Anutugât den nângânam gawe.

45 Mindum gane Yuda a ziñâ zingitñâ nângâm bâliñ kwatziñgâm Paulogât den mem gei kwarâwe. Oi sâm bâliñ kwâkñanğawe.

Paulonñâ Yuda a kândâtziñgom hân ñâin gokñâ sinji âlip dâzângoip.

46 Yatâ utnetâ Paulo sot Banaba zet den kenğât buñâ itâ sâm dâzângowet. "Yuda a zen Anutugât den kâdom dâzângonatkat sâsâñ. Ka Yuda a zen kândâtkomñâ ândiândigât sinji mân utnatkat se, gât ko zâmbamñâ hân ñâin gok zen sinji âlip dâzângonat.

47 Kembu zâk zorat itâ sâm dâtnângoip, "Zen hân toren toren a zengât âsakñâ zâambarâwan. Oi a zen Anutugât mâtâp ekñâ zoren âi ândibi.' "

48 Yatâ sâitâ hân ñâin gokñâ zen den zo nângâm umziñ âlip oi Kembugât den sâm bâbâlañ kwârâwe. Oi ândiândi kâtikkât sinji urâwe, zen den zo nângâne bon oip.

49 Oi hân zoren Kembugât den lañ kâram arip.

50 Yuda a ziñâ kamân zorat a sâtnâ sot ambân sikumziñoot zen Anutu mâpâsemarâwe, zo den dâzângone um kâlak op Paulo sot Banaba kâsa otzikâm molizikâne âiwet.

51 Âiram kinzikñan gwapgwap tuugitâ gei kândâtziñgom Ikonioñ kamânân âiwet.

52 Aritâ Yesugât kâmut kamân birâwet, zo zen umziñan Tirik Kaapm piksâm zeî sâtâre kwâkñan ândiwe.

14

Ikonioñ kamânân den sinji âlip sâwet.

1 Oi Ikonioñ kamânân takâm yatigâk Yuda a zengât mâpâmâpâse namin zâimñâ sinji âlipñâ imbanğpoot sâm dâzângowet. Dâzângoitâ Yuda a sot hân ñâin gok donjepñâ Yesugât kâmut urâwe.

2 Yuda a nâmbutñâ zen ko sinji âlip zo kândâtkom a hân ñâin gokñâ den dâzângonetâ Kristogât kâmut kâsa otziñgâwe.

³ Zet zoren narâk kêrep ândim Kembugâren nângâm pâlâtân kwap sinji kenggât buñ sâmbâniwet. Kembuñâ imbanjâ ziki sen mârât kulem top top tuum ândiwet.

⁴ Kamân zorat a zen kâsâpagom nâmbutnjâ zen Yuda zenggât a utne nâmbutnjâ zen Aposolo zekât a urâwe.

⁵ Oi Yuda a sot hân nâin goknjâ zen Aposolo kâtnjâ zâkonat sâmbâniwet. ⁶⁻⁷ Gâne nângâm kamân zo birâm Likao-nia hânân âiwet. Oi zoren Listera sot Derebe kamânân sot kamân mâik mâik tap arip, zoren âi den sinji âlip dâzângom ândiwet.

Listera kamânân Paulo sot Banaba bem zâkonsâwe.

⁸ Listera kamânân a nâi tâip. Zâk kinj toren toren mom zeip. Zâk mam kâmbonjan gâbâ zo yatâ muyagem mân lân âim gâmâip.

⁹ Zâk zo zem tâi Paulonjâ den sinji âlip sâi ek tâi Paulonjâ ekjâ itâ nângip, "A zo sâknjâ âlip upapkât nângâm pâlâtân âlip zemjângap."

¹⁰ Yatâ nângâm den kâtik itâ sâmbâniwet, "Gâ kinjandâ lân zaat kin." Sâi a zo pirindin zaat âim gâip.

¹¹ Oi a kâmut patâ zen Paulonjâ sen mârât kulem tuugip, zo ekjâ Likaonia denân itâ sâwe, "Bem zagât zet a osetnijan ga ândiobot."

¹² Oi Banaba zâk bem nâi kutnjâ Dia, zâkkât kutnjâ pindâwe. Oi Paulo zâk den sâsâh a oipkât bem nâigât kutnjâ Hemesi pindâwe.

¹³ Kamân zoren Diagât namâ nâi kirip. Namâ zorat galem anjâ, zâknjâ sâi makau sot neule mem gam kamân mâtâbân namâ tâibân a zinjâ aksik a zagât, zekât sinji makau kom unam urâwe.

¹⁴ Oi Aposolo Paulo sot Banaba zet zo nângâm pârâkpam hâmbâzik mem ginbololoj mem a osetnijan âim den kwamit patâ itâ sâwet,

¹⁵ "O a ambân, zen dap ue? Net a yennâ, zen yatâ. Net den sinji âlipnjâ dâzângoram get. Zen Bem lopio sot kut nâi nâi bon buñ zo kândâtzângom Anutu, ândiâni marijâ, zâkkât den nângâbigât sâmet. Zâknjâ hân sot sumben sot saru sot kut nâi nâi top topnjâ muyagezingip.

¹⁶⁻¹⁷ Oi ândim gawe, narâk zoren a zen nângâzingi umzingantgât ândiâni mâtâp muyagem ândiwe. Oi zingit mân kubikzingip. Topnjâ nângâbigât buku otzingâm sâi map sot maanjâ sambe muyagezingi nem seronkwap ândiwe."

¹⁸ A zagât zo den zo yatâ sâmnjâ kwâkâzingâm den imbanjâ sâitâ zekât sinji nalem unat sâmbâniwet, zo birâwe.

Paulo kâtnjâ kuwe.

¹⁹ Zo ânditâ Antiokia kamânân gâbâ sot Ikonioj kamânân gâbâ Yuda a nâmbutnjâ, zen gam Listera kamân mârâp zen sot den sâmbâniwet saam Paulo kâtnjâ kuwe. Kune mom zeip muap sâmbâniwet diim kamân ginjan gei parâwe.

²⁰ Oi zoren zeip Yesugât kâmut zen gam haamgum kine Paulonjâ zaat kamânân arip. Hânsâi Paulo sot Banaba zet Derebe kamânân âiwet.

²¹ Oi kamân zoren den sinji âlip sâitâ a ambân donbep patâ zen nângâm Yesugât kâmut urâwe. Yatâ op mâtâp âiwet, zorik puriksâm Listera, Ikonioj sot Antiokia kamânân âburem gawet.

²² Antiokia kamânân gamnjâ Yesugât kâmut nângâm kâtigibigât den dâzângomnjâ itâ sâwet, "Nen sâknam kwâknjan ândim Anutu um topjan ândiândin, zoren takânat."

²³ Oi Yesugât kâmut dâp galem a mem sâlâpzângom nalem birâmnjâ zenggât opnjâ Kembugâren ninâu sâwe. Galem a zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâknjanjâwe. Oi Aposolo zet Kembu zâkkârden zâmbârâwet.

²⁴ Oi Pisidia hân walâm âim Pampilia hânân takâwet.

²⁵ Zoren takâm Perege kamânân den sinji âlip dâzângomnjâ Atalia kamânân geiwet.

²⁶ Zoren gei wangâyân zâim âim Antiokia kamânân âiwet. Kamân zoren mârurnjan Yesugât kâmut zen Anutugât um lumbenjan zâpan nep dinj sâmbâniwet zikâne nep topkwap tuum âiwet.

²⁷ Zoren takâmnjâ a ambân minduzingâm Anutunjâ galem otzikâm hân nâin goknjâ mâtâp mem zingi nângâm pâlâtânziroot urâwe, zorat den zingjâ sâmbâniwet dâzângowet.

²⁸ Narâk kêrep zo Yesugât kâmut zen sot ândiwet.

15

Paulo sot Banaba zet dengât Yerusalem kamânân zâiwet.

¹ Ândine Yudaia hânân gâbâ a nâmbutnjâ Antiokia kamânân gam Yesugât kâmut itâ sâmbâniwet dâzângom ândiwe, "Zen Mosegât guru-min den mân lum kwabâ mân kwarangâbi zo ko Kembugât sinji mân upi."

² Yatâ sânetâ Paulo sot Banaba zen sot den kwâkâyângâwe. Yatâ op den itâ sâwe, "Paulo sot Banaba sot Yesugât kâmut zengâren gâbâ a nâmbutnjâ zinjâ Aposolo sot Yesugât kâmut zenggât galem a Yerusalem kamânân ândiwe, zengâren den zo mem âibi."

³ Yatâ sânetâ Yesugât kâmut zinjâ Paulo sot Banaba sot a nâmbut sângonzângone âiwe. Âimnjâ Poinike sot Samaria hânân kamânânjâ kamânânjâ a hân nâin goknjâ

ziŋ Anutugât a urâwe, zorat den siŋgi dâzângom âiwe. Dâzângone Yesugât kâmut zen nângâm umâlep patâ urâwe.

⁴ Yerusalem kamânân takâne Aposolo sot Yesugât kâmut sot zengât galem a, zen sâm sâtâre otziŋgawe. Anutuŋâ tânzâkoi nep tuugitâ bon oip, zorat den siŋgi dâzângowe.

⁵ Den siŋgi zo dâzângone Yesugât kâmurân a nâmbutŋâ Parisaio zengât kâmurân gâbâ zen itâ sâwe, “Kamân nâin gokŋâ zen kwabâ kwarangâbi. Oi zen Mosegât gurumin den lubigât sâm dâzângobi. Zen zo yatâ mân utne Yesugât kâmurân ândine mân dâp upap.”

Peteronâ den sâm dâzângoip.

⁶ Aposolo sot Yesugât kâmut zengât a sâtŋâ, zen den zo sânam minduwe.

⁷ Mindumŋâ den âragone ko Peteronâ zaatŋâ itâ sâm dâzângoip, “A bukurâpnâ, a hân nâin gok siŋgi âlip dâzângowan, zo Anutuŋâ mârurŋan nâ gâsum sâlâpnogi dâzângua nângâm Yesugât kâmut urâwe, zo nânge.

⁸ Oi Anutu zâk a umziŋ ekmap, zâkŋâ Yuda nen Tirik Kaapum niŋgip, yatikgâk a hân nâin gokŋâ ziŋgi igâwen.

⁹ Zen zâk nângâm pâlâtâŋ kwatne umziŋ sanjon kubik, nen otŋiŋgip, zo yatik otziŋgip.

¹⁰ Zen wangât Anutu walânam ue? Kut nâi nâi yâmbâtŋâ zo nen sot sâkurâpniŋâ lum osiwen. Zo yatigâk hân nâin gok Yesugât kâmut zengât kwâkziŋan pânat sâm se?

¹¹ Yatâ buŋâ. Nen itâ nângen. Yuda a sot hân nâin gokŋâ Kembu Yesu um lâklâkŋangât op zâkkât siŋgi uen.”

¹² Yatâ sâi a kâmut mindum tarâwe, zen aksik den zo nângâm den buŋ tarâwe. Tatne Banaba sot Paulo zet Anutuŋâ nepziŋgâ galem op hân nâin zengâren kulem top top tuugip, zorat den siŋgi otziŋgawet.

Yakobonâ den sâm dâzângoip.

¹³ Zet dâzângom naŋgitâ Yakobonâ den itâ sâm dâzângoip, “A bukurâp, den sa nângâne.

¹⁴ Mârurŋan Anutuŋâ hân nâin gok zengâren gâbâ kâmut nâi zâkkât siŋgi upigât diiziŋgip. Zorat siŋgi Simonâ sâi nângen.

¹⁵ Zorat Propete zengât ekabân Kembugât den nâi itâ ziap,

¹⁶ “Nâŋâ gâtâm âburem Dawidigât silep bâliap, zo kubikpat.

¹⁷ Siŋitŋâ sândum kubik tuubat. Oi a ambân zen Kembu noonsâm kârunim mâte otnibi. Hân nâin gokŋâ zen nâgât siŋgi sâwan, zen yatik upi.

¹⁸ Kembu zâk den yatik sâip. Zo mârurŋan sâm muyageip.”

¹⁹ Oi zorat nâŋâ itâ san. Niŋâ hân nâin gokŋâ zen Anutugât a upi, zen kut nâi nâi yâmbâtŋâ mân zingânat.

²⁰ Ka zen nalem bem mo lopiogât siŋgi kwatne zo mân nimbi. Ap ambin zet mân birâyangâbabot. Zuu bâu gilâm sot sunum gilâmŋoot zo mân nimbi. Kut nâi nâi zo birâbigât ekap kulemgum zingânat.

²¹ Mosegât gurumin den zo mârurŋan gâbâ sâkurâpniŋandâ topkwap kamân dâp mâpâmâpâse namin sâlâpkum nângâm ândimen sot zâkkât den zo kamân dâpniŋ sâm gawen. Zorat nen gurumin den zorat mân sânat.”

Yerusalem kamânân gâbâ ekap pane Antiokia kamânân arip.

²² Oi Aposolo sot a sâtŋâ sot Yesugât a kâmut, zen zorat nângâne dâp oi zengâren gâbâ a zagât muyagezikâwe. Nâi kutŋâ Yuda, kutŋâ nâi Basaba sot a nâi kutŋâ Sila. Zet Yesugât kâmurân a sâtŋâ urâwet. Zet Paulo sot Banaba zet sot ârandâŋ Antiokia kamânân âbigât sângonzâkowe.

²³ Oi ekap nâi itâ kulemgum zikâne mem âiwet.

“O bukurâpniŋâ, bukurâpziŋâ Aposolo sot galem a, nen ekap zi kulemgum pen. Oi hân nâin gok Antiokia kamânân sot Siria sot Kilikia hânân ândie, zengât sâtâre opŋâ ekap zi pen.

²⁴ Nen mân nângindâ ziren gabâ a nâmbutŋâ zengâren gam den nâi dâzângone kwakmak urâwe.

²⁵ Yatâ utnetâ nen nângâm umniŋ kânok oi a zagât mem sâlâpzkâindâ bukuzatniŋâ Paulo sot Banaba zet sot zengâren ge.

²⁶ Paulo sot Banaba zet Kembu Yesu Kristo, zâkkât opŋâ ândiândizikŋâ buŋ upapkât mân keŋgât op nebân âiwet.

²⁷ Oi zagât Yuda sot Sila sângonzâkâindâ ekabân den ziap, zo lâuzikŋan gâbâ nângâbi.

²⁸ Tirik Kaapum sot nen nângâm kut nâi nâi yâmbâtŋan mân târokwâtŋat. Zo yatâ zo ko zingânam sen, zo itâ.

²⁹ Zen nalem bem lopiogât siŋgi sâne zo mân nimbi. Gilâm sot zuu gilâmziŋoot mân nimbi. Ap ambin zet mân birâyangâbabot. Zen den zo lum âlip ândibi. Zo yatik. Kelikmelik ândibi.”

Yuda sot Sila âburiwet.

³⁰ Oi a ambân kâmut, zen a zo sângonzângone âiwe. Âim Antiokia kamânân takâm Yesugât kâmut minduziŋgâm ekap zo zingâwe.

³¹ Zingâne mem sâlâpkum nângâm umziŋ âlip oip.

³² Oi Yuda sot Sila zet Propete ândiwetŋâ den doŋbep sâm dâzângoitâ a ambân umziŋ âlip oi Kembugât den luluyân kâtigiwe.

³³ Oi narâk nâi zet zen sot ândimnjâ âiram oitâ bukurâpzik zen um lumbe den dâzâkom sângonzâkone âburiwet.

³⁴ Sila zâk zen sot ândibat sâip.

Paulonjâ nebân âibam Sila diigi âiwet.

³⁵ Paulo sot Banaba zet Antiokia kamânân târokwap ândiwet. Zet sot a donjep zen Kembugât den a ambân dâzângom ândiwe.

³⁶ Ândim Paulonjâ Banaba itâ sâm dukuip, “Net kamânjâ kamânjâ âim Kembugât den dâzângowet, zoren âim bukurâprijâ dap yatâ ândie, zo âi zinjât nângârat.”

³⁷ Yatâ sâi Banaba zâk Yohane Mareko diinjângitâ ârândâj âibigât sâip.

³⁸ Mareko zâk mârûm zet sot âim Pampilia hânân zâpamnjâ âbureipkât Paulonjâ zâk sot âibam nângi mân dâp oip.

³⁹ Oi Paulo sot Banaba zet den sârek op kâsâpagom Banaba zâk Mareko diim wangâyân zâim Kipro hânân âiwet.

⁴⁰ Paulonjâ ko Sila gâsui Yesugât a kâmut zinjâ Kembujâ galemzik upap sâm zâpane âiwet.

⁴¹ Âimnjâ Siria sot Kilikia hânân kamânjâ kamânjâ Yesugât kâmut sâm kâtikjan kwatzinjâwet.

16

Paulo Listera kamânân âi Timoteo diigi âiwet.

¹ Paulo sot Sila zet âimnjâ Derebe sot Listera kamânân takâwet. Oi Listera kamânân Yesugât kâmurân a nâi ândeip, kutjâ Timoteo. Mamnjâ Yuda ambân, Yesugât kâmurân gok. Ibânjâ Grik a.

² Yesugât kâmut Listera sot Ikonion kamânân ândiwe, zen Timoteogât nângâne âlipnjâ oi Paulo dukuwe.

³ Dukunetâ Paulonjâ zâk sot ândibapkât dukuip. Oi hân zoren Yuda a ândiwe, zen katêp zorat ibânjâ Grik a zo nângâwe. Paulonjâ zengât opnjâ Mosegât gurumin den lum kwabâ kwâkjanjip.

⁴ Oi Yesugât kâmut kamânjâ kamânjâ ândiwe, zen den Aposolo zinj sâm ekabân kulemguwe, zo lubigât dâzângom âiwe.

⁵ Yatâ op tuunetâ Yesugât kâmut kamânjâ kamânjâ, zengâren nep tuum âine nângâm pâlatânzij kâtigeip. Oi sirâm dâp a ambân Yesugât kâmurân târokwatziingâm âiwe.

Paulonjâ Makedonia a nâi egip.

⁶ Oi Asia hânân singi âlip sâm âinâ sânetâ Tirik Kaapumnjâ pâkekoi Pirigia sot Galatia hân walâm âiwe.

⁷ Âimnjâ Misia hân ginjan takâm Bitinia hânân âinâ sâne Yesugât Kaapumnjâ mân âibigât sâip.

⁸ Oi Misia hân murukjan âim Taroa kamânân takâwe. Kamân zo saru sâtjan tâip.

⁹ Zoren takâm nâtigân Paulonjâ uman nâi itâ egip. Mâkedonia a nâi muyagem itâ sâm dukuip, “Zen Makedonia hânân gam tânnângobi.”

¹⁰ Paulonjâ uman zo egi itâ sâwen, “Anutu zâk Makedonia hânân âi den singi âlip dâzângonatkat sap.” Yatâ sâm âinam urâwen. (Taroa kamânân Luka, nânjâ Paulo sot Sila sot Timoteo târokwatziingâwan.)

Lidia Kembugât ambân oip.

¹¹ Oi wangâyân zâim Taroa kamân birâm Samorake hân saru tânâmjan takâwen.

¹² Harisâi wangâyân âimnjâ Neopoli kamânân takâm wangâyân gâbâ gem Pilipi kamânân âiwen. Kamân zo Makedonia hân zoren kamân patâ nâi. Roma a zinjâ kamân marijâ op ândiwe. Kamân zoren sirâm nâmbutnjâ ândiwen.

¹³ Ândeindâ Yuda a zengât kendon oi kamân âkjan too nâi zeip. Zoren itâ sâm geiwen, “Ziren Yuda a zinjâ ninâu sâme, zorat kabâ nâi ziap mo bunjâ? Gei iknâ.” Yatâ sâm geimnjâ ambân mindum tatne muyageziingâm ge tapnjâ den singi âlip dâzângowen.

¹⁴ Zengât osetzijan ambân nâinjâ Anutu mâpâsem ândeip, kutjâ Lidia. Ambân zo Tiatira kamânân gokjâ. Zâknjâ sângum neulenjoot pâi kwâlamarâwe. Ambân zo Kembujâ okjanji umnjâ pâronsâi Paulogât den nângâm kwâtâteip.

¹⁵ Oi zikjâ sot a ambârâpnjâ too sanjonziingindâ itâ sâm dâtnângoip, “Zen nikne nângâm pâlatâjnoot uangât nâgât mirin zâi tâtat mâme upi.” Yatâ sâm kâtigem diinjigi zâiwen.

Paulo sot Sila tâk namin zâparâwe.

¹⁶ Narâk zoren ninâu sânam giarindâ kore ambân nâi muyageninjip. Ambân zo wâkejnoot ândimnjâ a kwâkjan ândim zâibi, zorat topnjâ nângâm dâzângoi mâirâpnjâ kât sikum zinjâmarâwe.

¹⁷ Ambân zoranjâ muyageninjâm nen sot Paulo moliningâm den itâ sâip, “A zi zinjâ Anutu u patâgât kore a ândim Kembugât mâtâp, zorat dâzângom ândie.”

¹⁸ Den zorik sirâmnjâ sirâmnjâ sâm zari Paulo den zo nângâm âkonzigi âburem wâke itâ sâm dukuip, “Nâ Yesu Kristogât sâtkât dâgoga ambân umjan gâbâ takâm âi.” Yatâ sâi takâm arip.

¹⁹ Oi ambân zo patârâpnjâ zen kât sikum memarâwe, zorat mâtâp doonjoip, zo nângâm Paulo sot Sila gâsuzikâwe. Oi di-izikâm kamân sombêmân Roma a sâtnjâ mâtezijan zâparâwe.

20 Zâpannâ Roma a sâtñâ itâ sâmbâ dâzângowe, “Zet Yuda anjâ nenngât kamânân gam den sâitâ bâliñjâ uap.

21 Zet mân orotñjâ upi sâmbâ ândiabot. Roma a nenngâren yatâ zo mân upmen, zo uabot.”

22 Oi a kâmut patâ kirâwe, zen um kâlak nângâzikâne a sâtñjâ ziñjâ sâne kâwali a ziñjâ hâmbâzik kwâkâm lapitzikâwe.

23 Doñbep lapitzikâm tâk namîn zâpamñjâ galem a zâk hânji doongum dâñ galem otzikâbapkat dukuwe.

24 Dukune tâk namâ tânâmñjan umñjâ ñâin, zoren zâpam kinzikñjâ nagân saaziki ziwet.

Tâk namâ galem anjâ Kembugât a oip.

25 Njâtik tânâmñjan Paulo sot Sila zet Anutu mâpâsem kep mem tarâwet. Yatâ oitâ a tâk namîn tarâwe, zen kwamit nângâm tarâwe.

26 Oi wâriñ patâ mem namâ zo mem sânsân pâi mâtâp aksik pâroñsâip. Oi tâk namîn tarâwe, zenngât bitziñjan tâk olaiyanjip.

27 Oi tâk namâ galem a, zâk umanân gâbâ nângâm zaat egi mâtâp pâroñsâm kiri tâk namâ a âim nanje sâmbâ petñjan zemba sâmbum sâknjâ tâmbetkubam oip.

28 Yatâ upâ sâi Paulonjâ den kambân sâmbâ sâip, “Sâkkâ mân tâmbetku. Nen aksik zi hâlâluyâk ten.”

29 Sâi galem a zâknjâ âsâknjanjât sâi pindâne namâ kâligen zâim sânam sâmbui Saulo sot Sila kinzik topñjan ge zeip.

30 Zemñjâ namâ umñjan gâbâ diizikâmñjâ mâsikâzikâm sâip, “Patâzatnâ, Nâ dap op Kembugât a upat?”

31 Oi zet itâ sâmbâ dukuwet, “Gâ Kembu Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwap Kembugât sinji upan. A ambârâpkâ zen yâtik.”

32 Yatâ sâmbâ zâk sot a ambârâp Anutugât den dâzângoip.

33 Njâtik zorenâk galem anjâ diizikâm mârumbâ kambamñjâ zâkone use oip, zo sanjonzikâwe. Oi zikñjâ sot a ambârâpnjâ too sanjonzingâwet.

34 Oi zet mirânjan diizikâm zâim nalem zikip. Oi zâk sot a ambârâp Anutugâren nângâm pâlâtân kwarâwe, zorat umziñjâ âlip oip.

Paulo sot Sila tâk namîn gâbâ gem gawet.

35 Hañsâi a sâtñjâ zen kâwali a sanjonzânjoi âim tâk namâ galem a itâ dukuwe, “A zagât zo olanzikâna arit.”

36 Oi galem a zorân nângâm Paulo itâ sâmbâ dukui, “Nâ olanzika âibabotkât a sâtñjâ den pane gaap. Zorat zet gemñjâ âim um lumbeñjan ândibabot.”

37 Sâi Paulonjâ kâwali a itâ sâmbâ dâzângoip, “Net Roma a bonñjâ op ândiet. Den nebân

mân nâpanñjâ lanj a mâteziñjan kâmbamñjâ lapitnikâm tâk namîn nâparâwe. Oi net tik âiratkat se? Zo yatâ burjâ. Ziñjâ a ambân mâteziñjan diinikâm âi nâpâne âirat.”

38 Paulo zâk den yatâ sâi kâwali a ziñjâ âburem âi a sâtñjâ dâzângone zen a zagât zo Roma a bonñjâ op ândiwet, zo nângâm pârâkparâwe.

39 Pârâkparâk zekâren gamñjâ um lumbe den dâzâkom tâk namîn gâbâ diizikâm gei kamânziñ birâm âibabotkât dâzâkawe.

40 Oi zet tâk namîn gâbâ gem Lidiagât mirin zâim Yesugât kâmut ziñjit Kembugâren kâtigem ândibigât dâzângomñjâ âiwet.

17

Paulo sot Sila zet Tesalonike kamânân âiwet.

1 Paulo sot Sila zet Ampipoli sot Apolonia kamân walâm Tesalonike kamânân takâwet. Zoren Yuda zenngât mâpâmâpâse namâ ñâi tâip.

2 Oi Paulo zâk op ândeip, yatâ op Yuda zenngât kendonân mâpâmâpâse namîn zâimñjâ zen sot den sinji âlip âraguwe. Nep mâme karâmbut yatâ op ândeip. Zâk Kembugât den ekabân den topñjâ dâzângom itâ sâip.

3 “Kristo zâk sâknam nângâm mom zatpapakât den Kembugât ekabân ziap. Oi Yesu kutñjâ dâzângoman, zâk a bâliñjan gâbâ mâkâniñjâbapkat mârumbâ sâsân. Zâk Kristo.”

4 Yatâ sâmbâ dâzângoip zenngâren gâbâ nâmbutñjâ zen den zo nângâne bon oi Paulo sot Sila zekâren târokwarâwe. Osetziñjan Grik a doñbep ziñjâ Kembugât den sinji mârumbâ nângâm Anutu mâpâsem ândiwe sot ambân zâizâinjâ nâmbutñjâ zen târokwatziñjâwe.

5 A ambân doñbepñjâ utnetâ Yuda a zen nângâm um kâlak nângâzingâm zen den kwamit patâ sâmbâ Yasonjât mirin Paulo sot Sila tarâweyân âi minduwe. Mindumñjâ a zagât gâsuzikâm mindumindu patin zâpanam sâwe.

6 Paulo sot Sila mân muyagezikâmñjâ Yasonjâ sot Yesugât kâmut zenngâren gâbâ a nâmbutñjâ gâsuzingâm a sâtñjâ zenngâren diizingâm âiwe. Âimñjâ itâ sâwe, “A zen hânñjâ hânñjâ ândim den bâliñjâ dâzângom a um gulip kwatziñjâme, a zorânñjâ nenngâren ge.

7 Gane Yasonjâ sâi mirânjan tâtat mâme urâwe. Zen Roma a kutâgât den kom a kutâ unjakñjâ muyagiap, kutñjâ Yesu sâme.”

8 Yuda a ziñjâ den yatâ sâne kamân a sot a sâtñjâ zen Yasonjâ sot bukurâpnjâ kâsa otziñjâ den kwamit patâ sâwe.

⁹ A sâtnâ zen Yasonj sot bukurâpnâ tâk namin mân zâibigât sâm sângân mine zâmbane âiwe.

Paulo zâk Berea kamânân sinji âlip sâm dâzângoip.

¹⁰ Nâtiksâi Yesugât kâmut zen kenğât op Paulo sot Sila sângonzâkone Berea kamânân âiwet. Zoren takâm Yuda zengât mâpâmâpâse namin zâi den sinji âlip dâzânğowet.

¹¹ Kamân zoren Yuda a zen a âlipnâ. Zen Tesalonike a yatâ buñâ, gât ko den sinji âlipnâ nângâm âkñâliwe. Dinziñjâ zo bonñjâ mo sarâ sâm sirâm dâp Kembugât den ekabân sâlâpkum nângâwe.

¹² Oi zengâren gâbâ donjebnâ Yesugât kâmut urâwe. Oi Grik a ambân patâ nâmbutñjâ, ziñjâ zengâren târokwarâwe.

¹³ Pauloñjâ Berea kamânân Anutugât den sâi sinji Tesalonike kamânân ari Yuda a ziñj nângâwe. Nângâm Berea kamânân âim kâsa otzikâbigât a ambân dâzânğowe.

¹⁴ Yatâ utne Yesugât kâmut zen zo nângâm zorenâk Paulo sot a nâmbutñjâ sângonzângone saru sâtnj geiwe. Ka Sila sot Timoteo zet kamân zoren ândiwet.

¹⁵ Oi a zen Paulo diim âi Ateñ kamânân pane itâ sâm dâzângoip, “Zen âi sâne Sila sot Timoteo zet kek gâbabot.” Sâi a zen âburem âiwe.

A zen Paulogât den birâwe.

¹⁶ Paulo zâk Ateñ kamânân Sila sot Timoteo, zekât mambât ândim eñj lopio donjeb tatne ziñgit umñjâ kârâp oip.

¹⁷ Oi Yuda a zengât mâpâmâpâse namin zâim Yuda a sot Grik a nâmbutñjâ zen Anutu mâpâsemarâwe, zen sot âraguwe. Oi sirâmñjâ sirâmñjâ kamân sombemân a muyageziñgâm sinji âlip dâzângoip.

¹⁸ Kamân zoren a nângânângâziñj patâ, Epikue a kâmut sot Stoike a kâmut, zengâren gâbâ a nâmbutñjâ zen Paulo sot den âraguwe. Oi nâmbutñjandâ Paulogât itâ sâwe, “A zi nângânângânâ buñ den lañ sap. Zâk wan wan den sâm taap?” Nâmbutñjandâ itâ sâwe, “Zâk lopio uñakñjagât den sap.” Paulo zâk Yesugât den sot mom zaatzaatñjagât den sâi zen yatâ sâwe.

¹⁹⁻²⁰ Yatâ sâm mindumindu sombemân diim zâimñjâ sâwe, “Den uñakñjâ sat, zo nângânatkât sen. Den mârâtnjâ, zorat topñjâ sapsuna nângânâ.”

²¹ Ateñ kamân mâirâp sot kamân nâin gokñjâ zen sot ândiwe, zen den uñakñjâ nângânâ den âragum ândiwe.

Pauloñjâ Kembugât topñjâ dâzângoip.

²² Paulo zâk Areo den sâsârj sombemân kin a itâ sâm dâzângoip, “Ateñ mâirâp, nâ

topziñj ek nângan. Zen lopio donjeb sobim bimbi kwatziñgâme.

²³ Nâ kamânziñjan âim gam lopioziñjâ eknjâ lopioğât nalem pâpanñjan den itâ zeî sâlâpkuwan, ‘Nalem pâpanñjâ zi bem lopio nâigât sinji, kutñjâ mân nângan.’ Mân nângâm mâpâsime, zorat topñjâ dâzânğobâ.

²⁴ Anutu zâk hân muyagem kwâkñjan kut nâi nâi pâip. Zâk hân sot sumbem zorat mariñjâ. Zo namâ a betñjâ tuutuuj, zoren tâtat mâme mân opmap.

²⁵ A zengât kut nâi nâi tuume, kut zo mân kârumap. Zâkñak a ândiândiniñjâ sot Kaapum sot kut nâi nâi zo niñgâmap.

²⁶ A hânân ândien zo sâi a kânokâren gâbâ muyagem lañ kârâm hânân a kâmutñjâ kâmutñjâ muyagem lañ kârâm âiwen. Oi muyagem âinat, narâk sot danjon zo zâkñak sâm niñgip.

²⁷ Nen umniñjandâ Anutu kârum âim muyaginatkât yatâ oip. Zâk kârebân buñjâ, gootniñjan a hutnângon ândiap. Den nâi itâ ziap,

²⁸ ‘Nen zâkkât ândiândiñj umñjan ândim kut nâi nâi upmen.’

Zengâren gâbâ a nâmbutñjandâ zitâ sâwe, ‘Nen zâkkâren gâbâ âsagiwen.’

²⁹ Anutugât nângindâ lopio yatâ mân upap. Lopio kât âlipnâ a bitziñjandâ sobime. Oi nen Anutugâren gâbâ muyagiwenñjâ nângindâ Anutu zâk lopio yatâ mân upap.

³⁰ Mârumñjan kwakmak ândiwen. Anutuñjâ niñgitñjâ birâm ândeip, zorat narâk âkip. Irak ko a aksik umniñj melâjnatkât sap.

³¹ Zâk narâk pâip, zo ziap. Zoren hânñjâ hânñjâ topniñjâ sâm muyagemñjâ hâuñjâ niñgabap. Oi a nâi, zâk nep zo tuubapkât gâsum kwânângip. Oi hân a aksik zâkkât nângindâ bon upapkât mumuñjan gâbâ mângei zaat ândiap.”

³² Paulo zâk mumuñjan gâbâ zaatzaat, zorat den sâi nâmbutñjâ ziñj mem gei kwâkwat den sâwe. Oi nâmbutñjâ ziñj sâwe, “Den zo narâk nâin ko sâna nângânat.”

³³ Yatâ utnetâ Pauloñjâ zâmbam arip.

³⁴ A nâmbutñjandâ Paulogâren pâlatân op Yesugât sinji urâwe. Oi zengât osetziñjan kamân zorat a sâtnjâ zengât kâmurân gok kutñjâ Dionisio. Oi ambân nâi kutñjâ Damari sot nâmbutñjâ ândiwe.

18

Pauloñjâ Korinti kamânân sinji âlip nep tuugip.

¹ Pauloñjâ Ateñ kamân birâm Korinti kamânân arip.

² Zoren Yuda a nâi muyageip, kutñjâ Akwila. Zâk Ponto hânân gokñjâ. Oi aminñjâ Pisisila zâk sot Italia hânân ândeitâ Roma a

kutâ Kalaudio, zâknâ Roma kamânân Yuda a ambân tarâwe, zo molizîngip. Oi zet zo birâm Korinti kamânân âiwet.

³ Paulo zâk zekât mirin zâri tâtat mâme urâwe. Wangât, zet nep ârândân tu-umarâwet, zorat zekâren zari tarâwe. Zengât nep ko hâmbâ silep tuumarâwe.

⁴ Yuda zengât kendon dâp Paulo zâk mâpâmâpâse namin zâim Yuda a sot Grik a sinji âlip dâzângoi nâmbutnjâ zen Yesugât kâmut urâwe.

⁵ Oi Sila sot Timoteo zet Makedonia hânân gâbâ gâitâ Paulo sinji âlip nep zorârâk nângâm ândeip. Zâknâ Yuda a itâ sâim kâtigem dâzângoi, “A bâlijan gâbâ mâkâniñgâbâpkât mârûm sâsâr, Kristo, zâk Yesu.”

⁶ Yatâ sâi Yuda a zen dinjâ birâm kâsa oknjangâne zâknâ hâmbânjan gwawgwap koi gei itâ sâim dâzângoi, “Tâmbetagogi, tosa zo nâgât buñâ. Ziinâ upap. Zorat nâ kândâtzângom hân nâin gok zengâren âibat.”

⁷ Yatâ sâim a nâi kutnjâ Titeo Yusito, zâk Grik anâ Yuda a zen sot ândim Anutu hurat kwâknjângâm ândeip, zâkkât mirâ zo Yuda zengât mâpâmâpâse namâ ginjan kirip. Paulonjâ zâkkât mirin âi tâtat mâme oip.

⁸ Mâpâmâpâse galem a kutnjâ Kirispo, zâk sot a ambârâpnâ zen aksik sinji âlip nângâm Kembugâren nângâm pâlâtâr kwâknjângâwe. Oi Korinti a zengâren gâbâ donbepnjâ sinji âlip nângâm Yesugât kâmut utne to sanjonzîngâwe.

⁹ Paulonjâ nâtik nâin uman egi Kem- buñâ itâ sâim dukuip, “Gâ mân kenngât ot- nan. Sinji âlip sâim mân birâban. Sâmjik ândiban.

¹⁰ Nâ galem otgiga anâ mân gobi. Kamân ziren nâgât sinji a donbep ândie.”

¹¹ Yatâ sâim dukui Paulonjâ kamân zorat a Anutugât den dâzângom ândei kâin kiin nâmburân karâmbut âkip.

Paulo sâknanâk sâne a sâtnjandâ dinzin birip.

¹² Oi Galionjâ zâk Grik hânân a sâtnjâ patâ op ândei Yuda a zen um kânok opnjâ Paulo kâsa oknjângâm gâsum diim a sâtnjângâren âiwe.

¹³ Diim âim Paulogât itâ sâim dukuwe, “A zi zâk Anutugât gurumin den komjâ mâtâp unakjan âim Anutu mâpâsibigât sâmap.”

¹⁴ Yatâ sâne Paulonjâ den hâunjâ sâbam oi Galionjâ Yuda a itâ sâim dâzângoi, “O Yuda a, a zi bâlij op tosa patâ muyagei sâi dinzinjâ nângâbam.

¹⁵ Zen sâkurâpzinjâ zengât den kâtik sot den nâmbutnjâ âragum diim ge, zorat nâ mân kubikpat. Ziinjâk kubikpi. Zo nâgât nep buñâ.”

¹⁶ Yatâ sâim molizîngi gem âiwe.

¹⁷ Oi a zen aksik patâ mâpâmâpâse galem a kutnjâ Sostene gâsum lumnjâ a sâtnjângât mâtenjan kom mem nâi nâi utne zinjgitnjâ mân nângânângâ oip.

Paulo zâk âburem Antiokia kamânân arip.

¹⁸ Paulo zâk Korinti kamânân ândim zâim Yesugât kâmut kândâtziñ kelik Siria hânân âibam arip. Pisisila sot Akwila zet zâk sot ârândân âiwe. Kenkereai kamânân takâm kâuknjâ mânângârip. Zorat mârûmjan Anutu mâtenjan den sâim kâtigem kâuknjâ mân mânâgât ândeip.

¹⁹ Zobâ wangâyân zâim Epeso kamânân takâm kâsâpagowe.

Oi Paulonjâ mâpâmâpâse namin zâim Yuda a zen sot den sinji âlip âraguwe.

²⁰ Oi zen sot ândibâpkât sâne itâ sâim dâzângoi,

²¹ “Anutunjâ sâi nâ du zengâren âburem gâbat.” Yatâ sâim kelikmelik otzîngâm wangâyân zâim Epeso kamân birâm arip.

²² Âimnjâ Kaisarea kamânân takip. Zoren takâm Yesugât kâmut kândâtziñ kelik den dâzângom Antiokia kamânân âburem arip.

²³ Paulo zâk Antiokia kamânân mâik nâi ândim zâmbamnjâ sinji âlip nebân du arip. Oi Galata sot Pirigia hânân kamânâ kâmânâ Yesugât kâmut ândiwe, zo sâim kâtikjan kwatzîngâm arip.

Apolo zâk Epeso sot Korinti kamânân sinji âlip nep tuugip.

²⁴ Oi Epeso kamânân Yuda a nâi gâip, kutnjâ Apolo. Zâk Alesandiria kamânân gok. A zo nângânângânâ patâ. Zâk Kembugât den ekabân sâlâpkum nângâm nangip.

²⁵ A zo Kembugât topnjâ zo dukune nângâm nangip. Too sanjon nep ko Yohanegârâk nângipnjâ Yesugât sinji im- banjânoot dâzângom ândeip.

²⁶ Zâk Yuda a zengât mâpâmâpâse namin zâim sinji den kenngât buñ, lâu bâbâlôn sâim dâzângoi. Zoren sinji âlip sâi Pisisila sot Akwila zet nângâm buku oknjângâm diim âi Anutugât den nâmbutnjâ dukum nângâwet.

²⁷ Oi Apolo zâk Grik hânân âibâ sâi Yesugât kâmut zen ekap nâi kulemgum Yesugât kâmut Grik hânân ândiwe, zengât pindâne mem arip. Ekap zoren den itâ zeip, “Zen a zi buku oknjângâbi.” Den yatâ kulemgum pindâne arip. Âimnjâ Korinti kamânân takâm Anutunjâ tângoi Yesugât kâmut itâ betziñan meip.

²⁸ Kembugât den ekabân gâbâ Yuda a den dâzângom sâip, “A bâlijan gâbâ mâkâniñgâbâpkât mârûm sâsâr, Kristo, zâk Yesu.” Zâknâ minduminduyan den yatâ sâim Yuda zengât den zo mem ge kwatzîngip.

19

Paulonâ Epeso kamânân Yohane arâp muyagezingip.

¹ Apolo zâk Korinti kamânân ândei Paulonâ hân mâtâp âim Epeso kamânân takâm Yohanegât arâp nâmbut muyagezingip.

² Oi mâsikâzingâm sâip, “Zen Kembangât den sinji âlip nângâm, nângâm pâlâtâj kwapjâ Tirik Kaapum sot urâwe mo bujâ?” Sâi zinjâ sâwe, “Bujâ. Tirik Kaapum ândiap, zorat sinji mân nângâwen.”

³ Sâne itâ sâm mâsikâzingip, “Zen nâigât korân too sanjonzingâwe?” Sâi itâ sâm dukuwe, “Nen Yohanegât too sanjonningâwe.”

⁴ Sâne Paulonâ itâ sâm dâzângoip, “Yohane zâk a umziñ melânbigât too sanjonzingâm itâ sâm dâzângoip, ‘A nâi bet gâbap, zen zâk nângâm pâlâtâj kwâkñangâbi.’ Den zo Yesugât op sâip.”

⁵ A zen den so nângâne Kembu Yesugât korân too sanjonzingâwe.

⁶ Too sanjonzingâne Paulonâ bikjâ kâukziñan pâi Tirik Kaapum zengâren gei Kembangât den gându unakñan sâwe.

⁷ A yatâ urâwe, zen kiin zagât yatânâ urâwe.

Paulonâ sinji âlip nep sot sen mârât kulem top top tuugip.

⁸ Paulo zâk Yuda a zengât mâpâmâpâse namin âsâbâñ zâimjâ kengât buñ sinji âlip dâzângom ândei kâin karâmbut âkip. Anutugât um topñan ândiñanjâgât den sâm bâbâlanj kwap dâzângoip.

⁹ Oi a nâmbutjâ zen um kâtik opjâ Yesugât den kândâtkom a ambân mâteziñan den bâliñâ sânetâ Paulonâ birâzingip. Oi Yesugât kâmut, zenâk diizingâm sirâmjâ sirâmjâ a nâi kutjâ Tirano, zâkkât mirin minduzingâm zen sot âraguwe.

¹⁰ Kendon patâ zagât umñan zo yatâ op ândei Yuda a sot Grik a Asia hânân ândiwe, zen aksik Kembangât topñâ nângâwe.

¹¹ Oi Anutuñâ Paulo mam okñanjgi sen mârât kulem nâi nâi tuugip.

¹² Zorat a zen Paulogât hâmbâ mot mem ândei, zo mem mâsezinjoot zengâren mem âine gâsune sâkziñ âlip urâwe. Yatâ utne wâkeñâ a umziñan gâbâ takâm âiwe.

Kware suñja a ândiwe.

¹³ Oi Yuda a nâmbutjâ sâgân sâmbu opjâ hânjâ hânjâ âim gam ândim zâizâinj op Kembu Yesugât kot zo sâm wâke molizingânat sâm wâkeziñoot itâ sâm dâzângowe, “Yesu kutsinjñâ Paulonâ sâmap, zâkkât korân sa âiban.”

¹⁴ Yuda zengât tirik namâ galem a patâ nâi kutjâ Sikewa, zâkkât narâpñâ

nâmburân zagât, zen Paulo ekñâ yatâ urâwe.

¹⁵ Yatâ op sâne wâkeñâ den itâ sâm dâzângoip, “Yesu sot Paulo zo nângâzikan. Zen ko waniñ gokñâ?”

¹⁶ Wâkeñâ yatâ sâi a wâkeñoot zo kâwali imbanjâ mem zângom mem kâbakgwâbakñe otzingâm hâmbâziñ mem ginbololonj mei sâk bârak sot gilâmziñoot mirin gâbâ pâtan âiwe.

¹⁷ Zorat den sinji Epeso kamânân Yuda a sot Grik a zen zo nângâm kengât urâwe. Oi Kembu Yesugât kutjâ sâm âlip kwâkñangâwe.

¹⁸ Oi Yesugât kâmut, zengâren gâbâ donjep patânâ gam mârumñan gâbâ kware suñja op gâwe, zorat den sinji sâm kâkñan parâwe.

¹⁹ Kware suñagât ekap mem ândiwe, zo mem a mâteziñan kârâp une seip. Oi ekap zorat sângânjâ sâlâpkum mâpotne kât ekap 4 tausen yatâ oip.

²⁰ A zinjâ yatâ utnetâ Kembangât denjâ imbanjâ mem kâtigemñâ lañ kârâm arip.

Paulonâ Yerusalem kamânân âibam oip.

²¹ Paulo zâk nep zo tuum nanji Kaapumñâ okñanjgi Makedonia sot Grik hân âi walâzikâm Yerusalem kamânân âibatkat sâip. Oi itâ sâip, “Nâ Yerusalem kamânân âim âburem Roma kamânân âibat.”

²² Oi âibam berân mâme nep a zagât Timoteo sot Erasto sângonzâkoi Makedonia hânân kândom op âiwet. Zâk zikñik zoren mâik nâi ândei.

Atemis bem lopio, zâkkât kwamit patâ urâwe.

²³ Narâk zoren Epeso kamânân um kâtik a zen sinji âlipkât den kwamit patâ urâwe.

²⁴ Zoren kâtnjâ lopio tuutuujâ a nâi ândei, kutjâ Demeterio. A zorânâ Atemis lopio namâ dâpñâ mâik mâik kâtnjâ tuugi a zinjâ sângân mine zâk sot nep arâpñâ kât donjep muyageiwe.

²⁵ Oi Demeterionjâ nep a gakârâpñâ minduzingâm itâ sâm dâzângoip, “A, zen nânge. Nepniñâ zorânâ kât sikum muyageningâmap.

²⁶ Oi a nâi ga ândiap, kutjâ Paulo. Zen zâkkât topñâ nânge. Zâkñâ Epeso kamânân gok sot Asia hânân kamân dâp a donjep um gulip kwatizingâm itâ sâm dâzângomap, ‘A betñâ lopio tuutuujâ, zo bon bujâ.’

²⁷ Zâk yatâ oi a ambân zen nepniñanjâ nângâne giginjâ upap. Bemniñâ Atemis zâkkât kutjâ giginjâ oi namânâ zi gâugâu gâsubap. Oi Asia hânân sot hân nâmbutjâ a aksik patâ zen zâk mâpâsime, zo dap op buñ upap?”

²⁸ Demeterionjâ den yatâ sâm dâzângoip nângâm umziñan kuk op den yu kambânj

sâm itâ sâwe, “Atemis Epeso kamânân gok, zâk kutnjâ patâ.”

²⁹ Yatâ sâmb den kwamit patâ utne kamân mâirâp zen aksik den kwamit patâ opnjâ mindumindu sombemân âiwe. Oi Makedonia a zagât Paulo sot âiwet, kutzikjâ Gaio sot Aristako, zet gâsuzikâm diizikâm âiwe.

³⁰ Oi Paulonjâ singi nângâm zaat sombemân âibam oi Yesugât kâmut zinjâ anggân kârânggâwe.

³¹ Oi kamân zorat a sâtnjâ nâmbutnjâ Paulo buku okjângâm ândiwe, zen Paulo sombemân mân âibâpkât den pane arip.

³² Mindumindu kabânan a ambân nâmbutjandâ den nâi sâne nâmbutjângoot njâi sâne den gulip oi donjâp zinjâ den topnjâ mân nânggâwe.

³³ A zen yatâ op kine Yuda a zen, zengât bukuzinjâ kutnjâ Alesande mem aline a os-etziñan kin den dâzânggobam op den mân sâbigât bikjandâ dâp tuugip.

³⁴ Yatâ oi a zen a ândopnjâ, Yuda goknjâ ek nângâmjâ zen aksik patâ den yu kambânjâ itâ sâwe, “Atemis Epeso kamânân gok, zâk kutnjâ patâ.” Zen narâk kârep den zo sâmb kirâwe.

³⁵ Yatâ utne den galem a gamnjâ sâi hirinsâne itâ sâmb dâzânggoip, “Epeso mâirâpnjâ, kamân zirat Atemis patâniñangât namâ sot lopio sombemân gâbâ gem geip, zorat galem a ândien. Zo a ambân zen aksik nânge.

³⁶ Gât ko zen umziñ diim gei kut njâi njâi lañ mân upi.

³⁷ A sâkziñanâk se, zen lopioniñangât namîn âim kut njâi njâi mân tâmbetkuwe. Zen Atemis mân sâmb bâlij kwâkñangge.

³⁸ Oi Demeterio sot nep a gâkânjâ, zen a nâigât tosa muyagibi, oi ko den sapsusuj narâkñan a sâtnjâ zengâren sâne kubikpi.

³⁹ Zengâren den njâi ziap, oi ko a sâtnjâ zengât minduminduyân mem âibi.

⁴⁰ Zen itârâñ den lañ sânetâ kâmbam muyagibam uap. Zorat a kutânjâ nenngât nângi mân dâp oi kubikniñgâbap.”

⁴¹ Den galem a zorânjâ den yatâ sâmb dâzângoi kâsâpagom âiwe.

20

Paulo zâk Makedonia sot Grik hânân arip.

¹ Den kwamit patâ buj oi Paulonjâ Yesugât kâmut diizingâm den dâzângomjâ kândâtziñ kelikjâ Makedonia hânân arip.

² Hân zoren âim Yesugât kâmut kâtigibigât den donjâp dâzângomjâ walâziñgâm Grik hânân arip.

³ Zoren kâin karâmbut ândim saruyân geim wangâyân zâim Siria hânân âibâ sâi Yuda a zinjâ kunam sipkune wangâ birâm Makedonia hân mâtâp arip.

⁴ Oi a itâ zorâñ zâk sot âiwe. Berea kamânân gok Sopate, zâk Piroregât nanjâ. Tesalonike kamânân gok Aristako sot Sekundo sot Derebe kamânân gok Gaio sot Timoteo sot Asia hânân gok Tikiko sot Toropimo.

⁵ A yatâ zorâñ kândom âi Taroa kamânân mambâtningâm ândiwe. (Pilipi kamânân nâ Luka Paulo kândianggâm betniñan sâne âiwen.)

⁶ Oi Yuda zengât nalemm niniñangât kendon patâ kutnjâ Pasowa, zo âki Pilipi kamânân gâbâ wangâyân zâim âim tâindâ sirâm bâtnâmbut oi Taroa kamânân takâwen. Zoren sirâm nâmburân zagât ândiwen.

Paulonjâ Taroa kamânân katep njâi mu-mujan gâbâ mânggeip.

⁷ Sirâm nâmburân kânokgât kendonân nen nalemm ninam minduwen. Paulo zâk hanjâi âibat sâmb den dâzângom kiri ma njâtik tânâmjâ oip.

⁸ Mirâ umjâ tarâwen, zoren kârâp âsaknjâ donjâp seip.

⁹ Oi katep njâi kutnjâ Eutiko, zâk Paulonjâ den sâi nângâm tap mâtâp mâigân gâbâ uman nelâmkoi zem hânân gei koi ze mem zaatne moip. Oi mirâ zo kârep patâ. Um karâmbut kwâkñan topñan. Zoren kwâkñan gâbâ gei koip.

¹⁰ Paulonjâ geimjâ katep zo kwârakum lumnjâ itâ sâmb dâzânggoip, “Âigirâp mân utnek. Zâk umjâ mânggim ziap. Mân muap.”

¹¹ Yatâ sâmjâ mirâ umjân zâim nalemm kâsâpkum nemjâ zen sot âragum tatne hanjâip. Hanjâi zâmbam arip.

¹² A zen katep zo diim mirâziñan zâim umziñ âlip oip.

Paulonjâ Milete kamânân arip.

¹³ Nâmbutnjâ nen Paulonjâ sâi wangâyân zâim Aso kamânân kândom âiwen. Paulo zâk hân mâtâp âim Aso kamânân wangâyân zâibam oip.

¹⁴ Oi ko Aso kamânân âim muyageningâm wangâyân zâi niñgiri ârândâñ âiwen. Âimjâ Mitilene kamânân takâwen.

¹⁵ Zobâ sirâm njâin âim Kio hân walâwen. Zobâ sirâm njâin Samo kamânân takâwen. Zobâ sirâm njâin Milete kamânân âi takâwen.

¹⁶ Paulo zâk Yerusalem kamânân kek âibat sâmb Epeso kamânân mân âim Milete kamânân arip. Asia hânân ândei Yuda zengât kendon Pentekos, zorat narâk walâbâpkât op Yerusalem kamânân kek âibatkât sâip.

Epeso kamânân gâbâ Yesugât kâmut galem a gâne den dâzânggoip.

17 Milete kamânân gamnâ Paulonâ a sângonzângoi Epeso kamânân âim Yesugât kâmut zengât galem a diizingâne gawe.

18 Gane Paulonâ itâ sâmbâ dâzângoip, “Nâ Asia hânân gam zengâren nep tuum gâwan. Zo topnan gâbâ nângâm nanje.

19 Nâ a ginjandâ Kembangât kore op ândiwan. Oi Yuda zen kâsa otninetâ sâknam kwâknjan ândim isem ândiwan.

20 Oi den dâzângobatkât nâi mân ziap. Zen âlip upigât den sinji âlipnâ sombemân sot mirin aksik dâzângowan.

21 Oi Yuda a sot Grik a, zen umziñ melânâ Anutu mâteñan Kembuniñâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâknjanngâbigât dâzângowan.

22 Irak ko Kaapumnâ umnan saam diinigi Yerusalem kamânân âibâman. Zoren aria kut nâi nâi otnibi, zo mân nângan.

23 Ka Tirik Kaapumnâ itâ tirâpnogap. Zoren aria tâk namin nâbane tap sâknam nângâbat.

24 Nâ ândiândinangât nângâm kenngât mân uan. Nâ ândiândinâ mân angân kârâbat. Kembu Yesunâ nep diñ sâmbâ nigip, zoric tuum âibatkat nângan. Anutu um lumbenangât den sinji sa lanj kârâbapkat nep diñ sâmbâ nigip.

25 Oi nâi sa nângânek. Nâ Anutu um topnan ândiândigât den sinji dâzângom osetziñan ândia nikme, zo dum zagâtñâ sângânâ mân nikpi.

26 Itârân dâzângua nângânek. Zengâren gâbâ nâi tâmbetagobap, zorat tosa nâgâren mân zimbap.

27 Wangât, nâ Anutugât den sinji âlip zo aksik dâzângowan. Nâi mân birâwan, zorat tosa nâgâren mân ziap.

28 Zen ziiñak galem oranjâm kâmut gakâziñâ galemziñ upi. Tirik Kaapumnâ zo zengât galem a sâmbâ zambarip. Kembangât kâmut zo Yesu zâknâ gilâmjandâ kwâlâzingip, zen galem otziñgâm ândibi.

29 Nâ itâ nângan. Nâ birâzingâm aria a nâmbutñâ zen wâu ulin yatâ tâmbetzângonam gabi.

30 Oi osetziñan gâbâ a nâmbutñâ muyagemñâ zen a nâmbutñâ zengât a upigât den baliñ sâmbâ um gulip kwatziñgâbi.

31 Zorat zen galem oranjâm ândibi. Kendon patâ karâmbut zorat umñan sirâm nâtik zo girem den dâzângom isem gâwan. Zen zorat nângâm ândibi.

32 Oi nâ Anutugâren zâmbansan. Zen Anutugât lumbenâ den zo nângâm ândibi. Yatâ utne Anutunâ tânzângoi bonñâ muyagibi. Yatâ opñâ a ambân mem kubikziñip, zen sot opñâ bonñâ muyagibi.

33 Nâ a nâigâren kât sikum mot mân mimbatkât sâwan.

34 Ninâ sot arâpnâ nenngât bitnandâ tuuga muyagei mem nem ândiwan, zo âlip nanje.

35 Nâ mâtâpnâ dâzângom nangâwan. Zen nep kâtigem tuune kât mot muyagei a ambân kanpitâ zo zingâbigât mân kwakpi. Mâtâp zo tirâpângowan. Oi yatik opñâ zen Kembu Yesu den itâ sâip, zo nângâm ândibi. Den zo itâ,

‘Kut nâi nâi mimiñ, zo âlipnâ. Ka kut nâi nâi zingâziñgân, zorân umâlep zâizâin.’ ”

36 Paulo zâk den yatâ sâmbâ dâzângom simin liim zen sot ninâu sâip. Ninâu sâi isemñâ lum kândât kelikñâ pane arip.

37-38 Oi itâ sâmbâ dâzângoip, “Zen dum zagâtñâ sângânâ mân nikpi.” Yatâ sâi umziñ baliñ oi zo yatâ lum kândâtñâ kelikñâ diim wangâyân âi parâwe.

21

Paulo Yerusalem kamânân âibam wangâyân zarip.

1 Oi nen zâmbamñâ tântân âimñâ hân nâi kutñâ Koo, zoren takâwen. Mirâ hanjâi Rodo hânân âim zobâ Patara kamânân âi takâwen.

2 Kamân zoren wangâ nâi Poinike hânân âibam op tâi zoren zâiwen.

3 Zobâ âimñâ Kipro hân egindâ yangâgen tâi ek walâm âiwen. Âi Siria hânân âim Tiro kamânân takâwen. Zoren wangânâ sikum pam tâip.

4 Pam tâi nen kamânân zâi Yesugât kâmut muyageziñgâm sirâm nâmburân zagât tarâwen. Oi Tirik Kaapumnâ otziñgi Paulonâ Yerusalem kamânân mân âibapkat sâwe.

5 Zoren ândeindâ wangâ âiain narâk oi a ambân sot katep zen aksik diiniñgâm kamân âknjan sagân geiwen. Geimñâ simin liim ninâu sâwen.

6 Ninâu sâmjâ âbânanngâm zen kamânân zâine nen wangâyân zâiwen.

Propete Agabonâ Paulogât den sâip.

7 Oi Tiro kamânân gâbâ Tolemaio kamânân takindâ wangâyân âiainâ zo âkip. Yesugât kâmut nâtik kânok zen sot ziwen.

8 Hanjâi kamân zo birâm Kaisarea kamânân âi takâm Pilipogât mirin zâiwen. Pilipo zâk mârûm a nâmburân zagât nalembâ kâsâpkum zingâmarâwe, zengât kâmurân gok. Zâkkât mirin zâiwen.

9 Zâkkât bârarâp kimembut sigan ândiwe. Zen Propete yatâ op Kembangât den sâmarâwe.

10 Oi sirâm nâmbutñâ zoren tâindâ Yuda hânân gâbâ Propete nâi kutñâ Agabo, zâk nenngâren gâip.

11 Gamñâ Paulogât inzutñâ memñâ zikñâ kinj bik saamñâ itâ sâip, “Tirik Kaapumnâ itâ sap, ‘Inzut zi mariñâ zâk Yerusalem kamânân zari Yuda a zinjâ itâ okñangâm kamân nâin gok zengât bitziñan pambi.’ ”

12 Den yatâ sâi nen sot kamân mâirâp nen aksik Paulo Yerusalem kamânân mân zâibapkât sâwen.

13 Dukuindâ itâ sâip, “Zen wangât isem umbâlâ otnige? Nâ Kembu Yesugât op mumbatkât mân kengât uan.”

14 Den dukuindâ mân nângâm kâtigei birâm itâ sâwen, “Kembugât den kâtigibap.”

Paulo zâk Yerusalem kamânân zarip.

15 Narâk zo âki Yerusalem kamânân zâinatkat kubikangâwen.

16 Oi Kaisarea kamânân gâbâ Yesugât kâmut zengâren a nâmbutjâ zinjâ di-iningâm Nasonj zâkkât mirin nâambarawe. Nasonj zâk mârumjan Kembugât a oip. Zâk Kapiro gokjâ.

17 Oi zobâ âi Yerusalem kamânân takindâ Yesugât kâmut nâmbutjâ zinjâ sâtâre op buku otningâwe.

18 Haņsâi Paulo sot nen ârândâj Yakobogâren âiwen. Zâi tâindâ Yesugât kâmut galem a zen gawe.

19 Gane Paulonj den sinji bitziņ kom Anutuņjâ mam okņangj kamân nâin gok zengâren nep tuugip, zorat den sinji dâzangom nanjip.

Paulo zâk zengât den nângip.

20 Paulonj den sinji dâzangom nanj nângâm Anutu sâm âlip kwâkņangâmņâ itâ sâm dukuwe, “Bukuniņâ Paulo, nângat. Yuda a doņbep patâ Yesugât kâmut op ândie. Zen aksik Mosegât gurumin den lum kâtigie.

21 Gâgât den itâ gâi nângâme, “Yuda a hân nâin âi ândie, zen Mosegât den birâbigât dâzangomap. Zen murarâpziņâ mân kwabâ kwatziņgâbigât dâzangomap. Sâkurâpniņangât gurumin den, zo mân lu-bigât sâmap.”

22 Kamân ziren Yuda anj gâgât yatâ nângâme, gât ko dap utnat?

Gâ Yerusalem kamânân gaat, zorat sinji nângâm nanjgâbi. Nângâmņâ mindubi.

23 Gât ko nen den nâi dâgogindâ zo upan. Nengâren a kimembut ândie. Zen Anutu mâteņan den sâm kâtigem kâukziņ mân mânângât ândime.

24 Oi gâ zengâren târokwatgigindâ sii nalemm kwâlâna om kâukziņ mânângâtpi. Gâ yatâ otna a ambân zen gek itâ nângâbi, ‘Zâkkât den nângâwen, zo bon bujâ. Zâk gurumin den lum ândimâp.’

25 Hân nâin gokjâ zinj Yesugât kâmut urâwe, zengât den itâ sâwen, ‘Zen nalemm bem lopiogât sinji sâne mân nimbi. Zuu gilâm sot zuu gilâmziņoot mân nibi. Ap ambin, zet mân birâyanjâbabot.’ Zo yatâ sâm kâtigiwen.”

26 Yatâ sâne Paulo zâk dinziņâ nângâm a kimembut zengâren târokwâip. Haņsâi

too sanjonjâ tirik namin zâiwe. Sâkziņ kubikangâm Anutugât sinji nalemm pânamm utnetâ Paulonj tirik namâ galem a zorat dukuip.

Paulonj tirik namin zari gâsuwe.

27 Nep mâme nâi âkââkâņan Paulonj tirik namin zâi tâi Asia hânân gâbâ Yuda a nâmbutjâ zinjâ zâk ekņâ a aksik kâsa okņangânat sâmm gâsuwe.

28 Gâsumņâ den kâtikņâ sâmm sâwe, “O Isirae a, ga betniņan minek. A zirâņ hânņâ hânņâ ândim Yuda a kâsa otniņgâmņâ Mosegât den sot tirik namâ zorat mem gei kwâkwat den sâmm dâzangomap. Oi tirik namâniņan Grik a diiziņgi zâine mân dâp uap.”

29 Paulo zâk Epeso kamânân gokjâ Toropimo, Yuda a buj, zâk sot kamânân âim gâtâ ekņâ zorat sarâ itâ sâwe, “Paulonj tirik namin diim zâim geip.”

30-31 Paulo zâk yatâ oip sâne kamân mâirâp zinj aksik umziņ bâliņ oi zaatņâ mindum gawe. Oi a nâmbutjandâ Paulo gâsum diimņâ tirik namin gâbâ âkņan giwe. Diim gine mâtâp doonguwe. Paulo gâsumņâ kune mumbapkât utne sinji zo Roma kâwali a galem zâkkâren ari itâ nângip, “Yerusalem a zen aksik kâsa gâsâyague.”

32 Den yatâ nângâmņâ zorâņak kâwali a galem patâņâ arâpņâ sâtņâ sot yen gâsuziņgi sârârâk kârâmm âiwe.

Oi Yuda a zen Paulo kom tatne kâwali a galem patâ sot kâwali a, zen gane zinjgit birâwe.

33 Oi kâwali a galem patâņâ ga Paulo bitziņan gâbâ betziņan mem sâi tâk kâtikņandâ saawe. Oi Paulogât topņâ sot kut nâi nâi oip, zorat mâsikâziņgip.

34 Mâsikâziņgi a ambân zen den nâi sâne nâmbutjandâ den laņ gulip sâwe. Yatâ sâne den zo top mân nângâm sâi kâwali a zinj gâsu diim namâziņan âiwe.

35 Oi Paulo tiregân gâi a doņbep patâ zinjâ mindum mâtâp doonguwe. Doongune kâwali a zinjâ Paulo gâsum bitziņâ kwâkņanâk mem namin zâiwe.

36 A aksik patâ moliziņgâm gam den yu kambâņ sâmm itâ sâwe, “A zo kune buj oik.”

37 Paulo diim namin baginâ sâne Paulonj kâwali a galem dukum sâip, “Nângânina den nâi dâgobâ.” Sâi kâwali a galemņâ sâip, “Gâ dap op Grik denân sat?”

38 Mârumâk Aigita a nâiņâ a kutâ kunnat sâmmņâ a 4 tausen diiziņgi hân a mân ândiândiņan âiwe. Gâ a zo mo nâi?”

39 Yatâ sâmm mâsiki Paulonj itâ sâip, “Nâ Yuda a. Kilikia hânân Taso kamân patâ, zo gokjâ. Gâ nângânina den nâi dâzangobâ.”

40 Oi nângânangj Paulo zâk tiregân kin a den hiriņsâbigât bikņandâ dâp oi

zen hiriŋsâne Yuda ziiŋ denân itâ sâŋm dâzâŋgoip.

22

Pauloŋa Yuda a Yerusalem kamânân den dâzâŋgoip.

(Apo 9:3-19; 26:12-18)

¹ “Bukurâpnâ sot patârâpnâ, nâ den sa nâŋgâneŋ.”

² Paulo zâk yatâ sâŋm Yuda a ziiŋ denân dâzâŋgoi hiriŋsâm den mân sâŋm tarâwe.

³ Oi târokwap dâzâŋgoip, “Nâ Yuda a Kilikia hânân Taso kamânân muyagewan. Oi kamân ziren ga ekap namin ândim lâmbârâwan. A patâ Gamalie, zâkkât um topŋan ândia sâkurâpniŋŋât gurumin den zo kwâkâm nigî nâŋgâwan. Oi zen itârâŋ ue, zo yatik nâ Anutugât gurumin den kâtigem lum ândiwan.

⁴ Oi Yesugât kâmut zi buŋ upi sâŋm nâ kâsa otziŋgâm a sot ambân aksik saziŋgâm tâk namin zâmbam ândiwan.

⁵ Tirik namâ galem a patâ sot a sâtnjâ, zen nâgât topnâ âlip nâŋge. Zen bukurâpniŋ Damasiko kamânân ândime, zengât ekap kulemgum nine itâ sâŋm âiwan, ‘Ândi a ambân Yesu nâŋgâm pâlâtâŋ kwapme, zen gâsuziŋgâm diiziŋgâm Yerusalem kamânân ga hâuŋjâ sâknam ziŋgâbi.’

⁶ Yatâ sâŋm mâtâbân âim mirâ bâkŋan oi Damasiko mâte ua sumbemân gâbâ kârâp âsâknâ patâ nâgâren âsageip.

⁷ Âsagei hânân gei zemŋjâ den itâ muyagei nâŋgâwan, ‘Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândimat?’

⁸ Oi nâŋjâ sâwan, ‘Kembu, gâ nâi?’ Sa itâ dâtnogip, ‘Gâ nom ândimat. Nâ Yesu Nasarete gokŋjâ.’

⁹ A nâ sot ândiwe, zen kârâp âsâknik igâwe. Den ko mân nâŋgâm kwâtâtiwe.

¹⁰ Oi nâŋjâ sâwan, ‘Kembu, Nâ dap up-atkât sat?’ Sa Kembuŋa itâ sâŋm dâtnogip, ‘Zaat Damasiko kamânân âiban. Zoren âina a nâŋjâ nep tuubangât dâgobap.’

¹¹ Oi kârâp âsâknâ patâgât sinnâ bâpsâipkât eksandâ nâttâtkîsâi bukurâpnâ zen bitnan gâsunine Damasiko kamânân âiwen.

¹² Kamân zoren a nâi ândeip, kutŋjâ Anania. Zâknjâ gurumin den lum ândeip. Yuda a zoren ândiwe, zen zâkkât nâŋgâne a âlipŋjâ oip.

¹³ A zorâŋ nâgâren ga itâ sâŋm dâtnogip. ‘Bukunâ Saulo, gâ siŋgâ ânâŋgârik.’ Sâi zorenâk sinnâ ânâŋgâri egâwan.

¹⁴ Oi den itâ sâŋm dâtnogip, ‘Sâkurâpniŋŋât Anutu, zâk mârûm zâkkât nepŋjâ tuubangât gâsum sâlâppogip. Gâ Anutugât kore mâman a târârak Yesu ikpangât sot diŋjâ nâŋgâbangât sâip.

¹⁵ Gâ kut nâi egin sot zâkkât siŋgi den, zo a ambân aksik dâzâŋgoban.

¹⁶ Oi zi wangât mambât yen ândiat? Gâ zaat Yesu bimbi kwâkŋŋŋâna too sâŋgongiga Yesuŋa tosaŋgâ gulipkubap.’

¹⁷ Yatâ opŋjâ mâik nâi tap nâŋgâm ko Yerusalem kamânân âburem gam tirik namin zâim ninâu sâŋm umânân Yesu egâwan.

¹⁸ Eksa itâ dâtnogip, ‘Kamân zirat a, zen gâgât lâuyân gâbâ nâgât den siŋgi nâŋgâm birâbi. Zorat gâ kek Yerusalem kâmân birâm âi.’

¹⁹ Sâi nâ den hâuŋjâ itâ dukuwan, ‘Kembu, nâ arâpkâ mâpâmâpâse namin muyageziŋgâm gâsuziŋgâm zâŋgom tâk namin zâmbam ândiwan. Oi zo kamân zirat mariŋjâ âlip nâŋge.

²⁰ Oi gâgât den sâsârj a Setepano kunam hâmbâziŋ kwâkâm kinnâ topŋan pamŋjâ kune nâŋga âlip oip. Oi nâ zengât hâmbâ galem orâwan. Oi zo kamân zirat a ambân nâŋgâm nanjegât gâgât siŋgi âlip dâzâŋgobat.’

²¹ Yatâ sa Kembuŋa itâ dâtnogip, ‘Gâ zaat kubikaŋgâna hân nâin gok zengâren sâŋgongoga âiban.’”

Paulo tâknjâ lapitnâ sâŋm birâwe.

²² A zen kindap kwap Pauloŋa hân nâin gokŋjâ ziŋjâ Anutugât siŋgi upigât sâi nâŋgâne mân dâp oi den yu kambân sâŋm itâ sâwe, “A zo kune moik. A yatâ zo zâk ândei mân dâp upap.”

²³ A ziŋjâ zo yatâ sâŋm yu kambân hâmbâziŋ kwâkâm suundum sot mâpot pane zâim geip.

²⁴ Kâwali a galem patâŋjâ sâi arâpŋjâ Paulo diim namâ kâligen zâiwe. Oi zoren a zen wangât den doŋbep se sâŋmŋjâ zorat topŋjâ sâŋm muyagei nâŋgânat sâŋm tâknjâ lapit-pigât sâŋm ziŋgip.

²⁵ Oi zen tâknjâ lapitnamŋjâ inzutŋjâ saane ko Pauloŋa a sâtnjâziŋ itâ sâŋm mâsikip, “Zen dâp yatâ Roma a diŋjâ mân nâŋgâmŋjâ tâknjâ lapitne dâp upap?”

²⁶ Yatâ sâi a sâtnjâziŋandâ patâgâren âi dukum sâip, “Dap utnat? A zi Roma a bonŋjâ.”

²⁷ Sâi kâwali a zengât galem a patâ, zâknjâ Paulogâren âi mâsikâm sâip, “Gâ sâ. Gâ perâkŋak Roma a?” Sâi Pauloŋa sâip, “Zo perâkŋak.”

²⁸ Sâi Galem a patâŋjâ itâ sâip, “Nâ a yenŋandâ kât doŋbep pamŋjâ Roma a orâwan.” Sâi ko Pauloŋa sâip, “Nâ âsaâsâginâ Roma a.”

²⁹ Yatâ sâi Paulo lapitnam urâwe, zo birâwe. Oi kâwali a zengât galem a patâ, zâk den zo nâŋgâm wangât yatâ uan sâŋm pârâkpam kenŋât oip.

³⁰ Hañsâi kâwali a zengât galem a patâ, zâknâ Yuda a wangât sâmb Paulo nângâm bâlin kwâkñange sâmb zorat topñâ nângâbat sâmb tirik namâ galem a patâ sot a sâtnâ sâi aksik mindunetâ Paulo tâknâ olañ diim gâi minduminduyân pâip.

23

Paulo zâk a sâtnâ zengât mindumin-duyân den sâip.

¹ Paulo zâk a sâtnâ sen tâpâk zingit itâ sâmb dâzângoip, "A bukurâpnâ, Anutugât mâteñan târârak ândim gâwan. Anunnañgât mân opman."

² Yatâ sâi ko tirik namâ galem a patâ Anania, zâknâ a ziñ lâunjan kumbigât sâip.

³ Sâi Paulonâ itâ sâmb dukuip, "Sâkkâ ko tobat âlipñâ. Umgâ ko bâlinâ. Gâ Anutuñâ gobap. Gâ Mosegât gurumin den lum nâgâren den kubikkubik tuubam sat. Ka Mosegât gurumin den kom nobigât dâzânguot."

⁴ Yatâ sâi a kirâwe, zen Paulo itâ sâmb dukuwe, "Gâ wangât Anutugât tirik namâ galem a patâ zo sâmb bâlin kwâkñangât?"

⁵ Sâne Paulonâ itâ dâzângoip, "Bukurâp, zâk a patâ ândiop, zo mân nângâm den zo san. Kembugât ekabân den nâi itâ kulemuwe, 'Gâ a ambân zengât galem a mân sâmb bâlin kwâkñangâban.' Nâ den zo nângâman."

⁶ Oi a sâtnâ kâmut tarâwe, zen nâmbutñâ Sadukaio a ândiwe. Nâmbutñâ ko Parisaio a ândiwe. Paulo zâk zo ek nângâm den mem zâi pam itâ sâmb dâzângoip, "A bukurâpnâ, nâ Parisaio a. Sâkurâpnâ zen Parisaio a ândiwe. Parisaio a nen momñâ zaatnat sâmen. Momñâ zaatnatñâ, den zo luman, gât ko denân nâbanse."

⁷ Den yatâ sâi Parisaio a sot Sadukaio a, zen den sâmb kwâkâyanğâne kâsâp muyageip.

⁸ Sadukaio a zen mumunjan gâbâ zaatzaat sot sumbem a sot um dâp zo mân ziap sâmarâwe. Ka Parisaio a zen kut nâi nâi zorat nângâne bon opmap.

⁹ Oi zorat minduminduziñan den sârek patâ âraguwe. Yatâ opñâ Parisaio a zengât kâmurân gâbâ Kembugât gurumin den galem a nâmbutñâ zen zaatñâ den kârâpñoot itâ sâwe, "Nen a zi eginâ tosanñâ buñ uap. Sumbem a mo a tabânñâ ziñâ den dukuwe oi ko dap sânat?"

¹⁰ Oi den kârâpñoot âragunetâ kâwali a galem a patâ zâk Paulo kumbegât kenğât op sâi arâpnâ kâmut ziñâ geim Paulo oset-ziñan gâbâ gâsum diim namâziñan zâiwe.

¹¹ Nâtik zoren Kembuñâ muyagem Paulo gootñan kin itâ sâip, "Gâ mân kenğât ot. Ziren Yerusalem kamânân nâgât den sinji

sâmb muyagiat, zo yatik Roma kamânân sâmb muyagiban."

Yuda a nâmbutñâ Paulo kunam sâwe.

¹² Hañsâi Yuda a nâmbutñandâ den itâ sâmb saawe, "Nen nalemb birâm yenâk ândinat. Paulo kom ko nem ândinat." Yatâ sâmb Anutu mâteñan den zo sâmb kâtigiwe.

¹³ A tenğâziñ 40 yatâ zorâñ den zo sâwe.

¹⁴ A zo zengâren gâbâ nâmbutñandâ tirik namâ galem a patâgâren âim itâ sâwe, "Nen nalemb birâm ândimñâ Paulo kom nalemb ninatkât sâmb kâtigien.

¹⁵ Zorat gâ sot a sâtnâ zen kâwali a patâgâren den itâ pane âibap, 'Gâ Paulo sângonguna gâi zâkkât diñâ sâmb kubiknat.' Oi dinziñâ nângâm Paulo sângongoi mâtâbân gâi kunat."

Paulo biitñandâ kâmbamgât den sâmb muyageip.

¹⁶⁻¹⁷ Oi Paulogât biitñandâ kâmbamgât den zo nângip. Nângâmñâ kâwali a zengât namin bagim aniñâ dukuip. Dukui ko Paulonâ kâwali a zengât a sâtnâ nâi konsâm itâ dukuip, "Gâ kâtep zi kâwali a patâgâren diim âina den nâi dukubap."

¹⁸ Sâi a zorâñ katep zo diim patâñangâren âim itâ dukuip, "A tâk namin taap, kutñâ Paulo, zâknâ noonsâm dâtnogi katep zi diim gaan. Katep zirâñ den nâi dâgobap."

¹⁹ Yatâ sâmb dukui kâwali a galem patâñâ katep bikñan gâsum diim ginñan âim mâsikâm sâip, "Den dap dâtnoban?"

²⁰ Mâsiki katepñâ itâ sâmb dukuip, "Yuda a zen gâgâren den pane gâbapkat den saage. Mukan Paulo minduminduziñan diim âine topñâ sâmb muyagibapkat dâgobi.

²¹ Dâgone dinziñâ mân nângâban. A 40 yatâ zorâñ Paulo kunam se. Zen nalemb birâm ândim Paulo kom nalemb ninatkât se. Oi zen Paulo kunam mâtâbân mambât te."

²² Katep zorâñ den yatâ sâi kâwali a galemñâ den itâ sâmb sângongoi, "Gâ den dâtnogot, zo a nâi mânâk dâzângoban."

Kâwali a ziñâ Paulo Kaisarea kamânân diim âiwe.

²³ Oi kâwali a galem a patâñâ kâwali a sâtnâ zagât diizikâm itâ sâmb dâzâkoip, "Zet sâitâ kâwali a ki mâtâp âiâiñâ 2 handeret sot kâwali a bâu biosi kwâkñan âiâiñâ 70 sot lingip kâlâu a 2 handeret zorâñ kubikanğâm nâtikkat narâk nâmburân kimembut, narâk zoren Kaisarea kamânân âibi.

²⁴ Oi Paulogât bâu biosi nâi kwâkñan tâpâpkât kubikpi. Oi mulunâk galem okñangâm Roma a kutâ Pelikigâren diim âibi."

²⁵ Oi Kâwali a galem a patâñâ Pelikigât ekap nâi itâ kulemuwe,

26 “Klaudio Lisia, nânâ a kutâ âlipnânâ Peliki, gâgât ekap zi kulemguan.

27 Kâwali a zinj a nâi diim ge. Zo Yuda a zinj kune mumbam oi a zo Roma a nângâmñâ sa kâwali anâ sot âimñâ bitziñan gâbâ mâkâwen.

28 Oi denân parâwe, zorat topñâ nângâbat sâam a sâtnâ minduminduyân diim âiwan.

29 Diim âim ziñangât gurumin den sâne itâ nângâwan. Kut nâi nâi oip, zorân kâmbam mo tâk namin tâtat, zorat dâp mân uap.

30 Oi a nâmbutñâ zinjâ Paulo sipkum kuanam utne gâgâren sângogua gaap. Oi den sâkñanâk sâme, zen sângonzângua gâgâren gam dinñâ dâgobi.”

Ekap yatâ zo kulemgum kâwali arâpñâ zinjâm mem âibigât sâip.

31 Oi Kâwali a zen patâgât den lumñâ nâtigân Paulo diim âim Antipatri kamânân takâwe.

32 Hanjsâi kâwali a nâmbutñâ kamânziñan puriksâne kâwali a biosi kwâkñan tâtat ziñjik diim âim Kaisarea kamânân takâwe.

33 Takâm a kutâ ekap pindâm Paulo yatik bikñan parâwe.

34 A kutânâ ekap zo sâlâpkum Paulogât hân topñangât mâsikip. Zâk Kilikia hânân gokñâ nângâm itâ sâip,

35 “A denân gâbanse, zen gane narâk zoren den kubiknat.” Yatâ sâam kâwali a zengât bitziñan pâi diim Herodegât den kubikkubik namin pam galem urâwe.

24

Yuda a Kaisarea kamânân Paulogât den sâgânâk sâwe.

1 Sirâm bâtnâmbut âki tirik namâ galem a patâ Anania, zâk sot galem a nâmbutñâ sot a nâi kutñâ Teatulo, zen Kaisarea kamânân geim Paulogât den sânam Roma a kutâgâren âiwe.

2 Âine a kutañâ sâi Paulo diim gane Teatuloñâ Paulo tosanñangât den itâ sâam muyageip, “A kutâ âlipñâ Peliki, gâ âlip galem otniñgâna lumbeñ ândimen. Oi Yuda a kâmut nen zi betniñan mena ândiândi âlip ândien.

3 Gâ kâman dâp âlip galem otniñgâmât, zorat nângindâ âlip opmap.

4 Oi den sa kârep opapkât nângânina den pânkânok dâgobâ.

5 A zirât nângindâ bâliñ opmap. Yuda a hânñâ hânñâ den dâzângom um gulip kwatziñgâmop. A zo Nasarete gokñâ sarâ agât arâpñâ, zengât a sâtnâ ândiap.

6 Zâkñâ tirik namin âim mem bâliñ kwapâ sâi gâsuwen.

7 Niññâ gurumin den lum kubiknam oindâ Kawali a galemñâ Lisia, zâk sot arâpñâ ga diim âiwe.

8 Oi denân parâwen, nen gâgâren gânatkât sâip. Oi nen den dâgogen, zorat gikak mâsikâm topñâ nângâban.”

9 Den yatâ sâi Yuda a zinjâ bekñan mem zorik sâwe.

Pauloñâ Peliki mâteñan den torenñâ sâip.

10 Oi Pelikiñâ bikñâ dâp oi Pauloñâ itâ sâip. “Gâ Yuda nengât hân ziren a kutâ op narâk kârep ândim gâin, zorat umâlibân den sâbat.

11 Nâ Yerusalem kamânân Anutu mâpâsibam op zâim ândia sirâm kiin zagât uap. Den zorat um zagât op a zi mâsikâziñgâna dâgonek.

12 Nâ tirik namin mo mâpâmâpâse namin mo sombemân a ambân zen sot sârek den mân âragoindâ niñgirâwe.

13 Oi a zirânñâ den se, zorât bonñâ mân tirâpgoi.

14 Oi nâi dâgoga nângâ. Mâtâp uñakñâ birâme, zorik ândim sâkurâpnâ zengât Anutu mâpâseman. Ka Mosegât gurumin den sot Propete zengât den kulemguewe, zorat nânga bonñâ opmap.

15 Oi gâtâm Anutuñâ a orot mâmeziñ bâliññâ sot âlipñâ, nen mumuñan gâbâ mânginiñgi zaatnat, zo nângâm ândime. Zo yatik nâ nângâm ândiman.

16 Yatâ opñâ galem orangâm ândim Anutu sot a zengât mâteziñan arjun mân op ândiman.

17 Yatâ op hân kârebân ândim bukurâpñangât kât mem Yerusalem kamânân gâwan.

18 Kât zo mem gam tirik namin zâim kubikangâm ta muyageniwe. Zoren a kâmurân mo kwamit patâ, zoren mân tarâwan.

19 Asia hânân gâbâ Yuda a nâmbutñâ zen tarâwe. Oi a zo zinjâ nâgât tosa nânge oi ko gâgât mâtegan ga sâam muyaginek.

20 Mo a sâtnâ minduminduyân nânñâ den sa tosa nâi muyagiwe oi ko a zi zinjâ gâgât mâtegan sapsunek.

21 Nâ a minduminduyân den kânok sâwan. Zo nângâne mân dâp oip. Zo ko den kâtik sâam itâ sâwan. Mom zaatzaatñâ den zo sâman, zorat nâmbutñandâ denân nâbanetâ kinzan.”

22 Pauloñâ den yatâ sâi ko Roma a kutâ Peliki, zâk Paulogât den zo mân sâam kwâkâm biri zeip. Wangât, zâk mâtâp uñakñâ zorat den singi nângip, zorat itâ dâzângoip, “Kâwali a galem a Lisianñâ Yerusalem kamânân gâbâ gâi ko zengât den sâam kwâkâbat.”

23 Yatâ sâamñâ kâwali a sâtnâ itâ sâam dukuip, “Gâ sâne arâpkâ zen Paulo galem op kâsa mân okñangâbi. Bukurâpñâ, zen

kut nâi nâi mem ga pindânam utne mâtâp mân doongubi.”

Paulo zâk kendon patâ zâgât tâk namin tâip.

²⁴ Sirâm nâmbutnâ zo tapnâ Peliki zâk ambinnâ, Yuda goknâ, kutnâ Durusila, zâk sot tapnâ Paulo sâi gâm Kristo Yesu nângâm pâlâtân kwâkwatnjangât dâzâkoip.

²⁵ Oi Paulonâ târârak ândiândin̄j sot âknâlegât kendon ândiândin̄j sot hâunâ mimin̄jangât narâknâ, zorat den sâi Pelikinâ kenngât opnâ Paulo itâ sâm dukuip, “Âlip âi ândina nenngât kabâ nâi muyagei ko sa gâban.”

²⁶ A kutâ zo Paulo kât nibap sâm narâk dâp sâi gâi zâk sot den den op ândeip.

²⁷ Oi kendon zagât âki a kutâ nâi kutnâ Porikio Pesto, zâk Peliki hâukwâip. Oi Peliki zâk Yuda a ambân umziy âlip upapkât Paulo tâk naminâk birânjangâm arip.

25

Yuda a zen Pestogâren ga Paulogât den sâwe.

¹ Pestonâ nep zo mem sirâm karâmbut tap Kaisarea kamânân gâbâ Yerusalem kamânân zarip.

² Zai taki tirik namâ galem a sot Yuda a zâizâin̄j, zen zâkkâren gamnâ Paulogât den dukuwe.

³ Zâk nângâzingâm sâi Paulo Yerusalem zâibapkât sâwe. (Oi zen ziiyak mâtâbân Paulo tik tap kunat sâm, sâm kâtân urâwe.)

⁴ Sânetâ Pestonâ itâ sâm dâzângoip, “Paulo zâk Kaisarea kamânân tâk namin taap. Oi zoren âburem geibâman.

⁵ Paulogât tosa sânam zengâren gâbâ a sâtñâ, zinâ nâ sot ârândân̄j geimnâ sâbi.”

⁶ Yatâ sâmnâ sirâm nâmburân karâmbut mo bâzaqât yatâ zo Yerusalem kamânân tap ko Kaisarea kamânân giarip. Zoren taki mirâ hanjsâi den sâsân̄j namin zâimnâ sâi Paulo diim zâiwe.

⁷ Paulonâ zari Yuda a Yerusalem kamânân gâbâ gawe, zen haamgumñâ tosan̄jangât opnâ den dojbep sâm kirâwe. Den sâwe, zorat bonñâ nâi mân muyageip.

⁸ Sâne Paulonâ dinzinâ mem gem itâ sâip, “Yuda a zengât gurumin den sot tirik namâ sot Roma a kutâ patâ, zen mân sâm bâlin̄j kwatziñgâman.”

⁹ Sâi Pestonâ Yuda a umziy âlip upapkât Paulo mâsikâm sâip, “Gâ dap nângat? Gâ diigim Yerusalem kamânân zâim zoren dinngâ sâm kwâkâbâ?”

¹⁰ Sâi Paulonâ itâ sâm dukuip, “Buñâ. Nâgât den ziren sâm kwâkâban. Roma a kutâ patâ Sisagât namâ zi. Gâ gikâk nâgât topnâ nângat. Nâ Yuda a mân bâlin̄j otziñgâwan.

¹¹ Nâ tosa patâ muyagem sâi ko nobâ sâna sâknâ mân angân̄j kârâbam. Zen nâgât sâknânâk se, gât ko zengât bitziñan mân nâbanban. Zorat Roma a kutâ patâ Sisa dinnâ sâm kwâkâbapkât san.”

¹² Yatâ sâi Pesto sot arâpnâ zen mindum den âragumñâ Pestonâ Paulo itâ sâm dukuip,

“A kutâ patâgât sat, zorat a kutâ patâgâren âiban.”

A kutâ Agripanâ Pestogâren gâi Paulogât den dukuip.

¹³⁻¹⁴ Sirâm nâmbutnâ âki a kutâ Agripa sot ponânâ Beanike zet Kaisarea kamânân geim Pesto buku oknjangâm sirâm nâmbutnâ zâk sot tâtat mâme oitâ Pestonâ Paulogât den sinji a kutâ itâ sâm dukuip, “Pelikinâ tâk namânjan a nâi pam ari zi taap.

¹⁵ Oi nâ Yerusalem kamânân zariandâ Yuda a zengât tirik namâ galem a sot a zâizâin̄j zen nâgâren mindumñâ a zo kua mumbapkât sâwe.

¹⁶ Oi nâ den torenñâ itâ sâm dâzângowan, ‘Roma a nen dengârâk op a kâmbamân mân zâmbanmen. Oi nen itâ upmen. A toren toren minduziñgindâ torengoot sâi torengoot sâi yatâ sâme.’

¹⁷ Yatâ dâzângua zen gane hanjsâi den namin zâim Paulo sot Yuda a minduziñgâwan.

¹⁸⁻¹⁹ Oi Yuda a zinâ zâkkât bâlin̄j nâi sâbi sa ko zen Yuda a ziiñjangât gurumin den, zorat âragwârâgu urâwe. Oi a mumunâ nâi Yesu, zâkkât den mem ândiwe. A zorat Paulonâ itâ sâmap, ‘Zâk zaat ândiap.’

²⁰ Nâ den zorat kwakñâ Paulo Yerusalem kamânân zari dinñâ sâm kwâkâbatkât dukuwan.

²¹ Duka Paulo zâk Roma a kutâ patânâ dinñâ kwâkâbapkât sâip. Oi Roma a kutâgâren âibapkât tâk namin mambât ândiap.”

²² Pestonâ yatâ sâm dukui Agripanâ sâip, “Nâ a zorat dinñâ nanngâbatkât otnigap.” Sâi Pestonâ itâ sâip, “Âlip. Mukan dinñâ nângâban.”

Paulonâ a kutâ Agripagât mâtejan kirip.

²³ Mirâ hanjsâi Agripa sot Beanike zet a kutâ neulezikñoot den namin zâiweit. Oi kâwali a patâ sot kamân zorat a zâizâin̄j, zen molizikâne ârândân̄j zâiwe. Zâinetâ Pestonâ sâi Paulo diim zâiwe.

²⁴ Diim zâine Pestonâ den itâ sâip, “A kutâ Agripa sot a nen sot zi te, zen dâzângua nângânek. A kinzap, zirat opnâ Yuda a pisuk Yerusalem kamânân sot ziren, zen zâkkât tosgât den sâm den kwamit patâ itâ sâwe, ‘Zâknâ ândeip mân dâp upap.’

²⁵ Zen yatâ sâwe. Nâ ko tosanjâ kârua kâmbangât sinji mân uap. Oi Roma a kutâ patâgât sâipkât zâkkâren sângongua âibap.

²⁶ Oi zâkkât tosa mân muyagemjâ a kutâ patâgât ekap kulemgubâ sâam kwaksan. Zorat a zi, zengâren sot a kutâ Agripa, gâgât mâtegan ga kinzap. Oi zâkkât topjâ sâi nângindâ dijâ ekabân kulemguaandâ âibap.

²⁷ Nâ tâk namâ a nâi tosanjâgât den mân kulemgum yenâk Roma kamânân sângongua ari mân dâp upap.”

26

Paulonjâ Agripa sot Pesto, zekât mâtezikjan den sâip.

(Apo 9:3-19; 22:6-16)

¹ Agripanjâ Paulo itâ sâam dukuip, “Gikak topkâ sâna nângânâ.” Sâi Paulonjâ bikjâ pamjâ den itâ sâam dâzângoip,

² “Yuda a zinjâ denân nâbanse, zorat torenjâ a kutâ Agripa mâtegan sâbatkât umnâ âlip uap.

³ Gânjâ Yuda a nenjât orot mâmeninjâ sot kut nâi nâi upmen, zo topjâ nângâm nanjot. Nângânina den sinji kârep patâ sa mân âkon upan.

⁴ Nâ katepnan gâbâ Yerusalem kamânân bukurâpnâ osetzijan ândia orot mâmenâ zo ek nângâwe.

⁵ Zen nâgât topnâ ek nanjâwenjâ mân se. Nâ Parisaio a zengât oserân ândim lâmbarâwan. Sâkurâpnij zengât gurumin den zo lum ândim kâtigewan.

⁶ Nâ tâk namin zeman, zo nâigât bujâ. Anutunjâ âse sâkurâpnijâ zengât den nâi sâam kâtigeip. Den zo itâ. Nen ândim momnjâ zaatnat.

⁷ Den zo bonjâ upapkât Isirae a kâmut kiin zagât, zen njâtik sirâm sâam ândime. Nâ den zorat op nângâm ândia Yuda a zinjâ denân nâbarâwe.

⁸ Anutunjâ a mumunjâ mângizinjâgâmap. Zen wangât zo nângâne mân orotjâ yatâ uap?

⁹ Nâ mâruman itâ nângâm ândiwan. Yesu, Nasarete gokjâ sot arâpnjâ kâsa otzinjâm sa buj upigât nepnâ tuum ândiwan.

¹⁰ Yerusalem kamânân nep zo tuum ândim Yesugât a donjâp tâk namin zâmbam ândiwan. Tirik namâ galem a patâ, zinjâ kâmbam sot tâk namin zâmbanbatkât nep dij sâam nine ândiwan. A zângonatkât den sâne den zo tângum sâmarâwan.

¹¹ Yuda a zengât mâpâmâpâse namâ dâp a ambân Yesugât kutjâ sâam bâlijan kwapigât zângom sâknam zinjâm gâwan. Oi nâ um kâlak otzinjâm hân njâin njâin âi zângom sâknam zinjâm gâwan.

¹² Yatâ ua tirik namâ galem a patâ zinjâ nep zo nine Damasiko kamânân âiwan.

¹³ Mâtâbân aria mirâ bâkjan oi sumbemân gâbâ kârâp âsakjâ âsagem gem nâ sot bukurâpnâ âsageninjip. O a kutânâ, mirâsinj zerâmap, zo tobat nâi. Zi âsakjâ patâ, mirâsinj zo walip.

¹⁴ Yatâ muyagei nen hânân gei zeindâ Yuda denân den nâi itâ nângâwan, ‘O Saulo, Saulo, gâ wangât nom ândiat? A njâinjâ wâunjâ dumunân pam diim âibam oi hârânsâm tâpap zo ko sâknam nângâbap. Zo yatâ sâknam nângâm ândiat.’

¹⁵ Oi nânjâ itâ sâwan, ‘Kembu, gâ nâi?’ Sa itâ dâtnogip, ‘Nom ândimat. Nâ Yesu.

¹⁶ Gâ zaat kinan. Nâ kore anâ gâsum sâlâpgobam muyagegigan. Kut nâi nâi eksat sot kut nâi nâi gâtâm tirâpgobat, zorat sinji a ambân dâzângom ândiban.

¹⁷ Nâ Yuda a zengât bitzijan sot hân nâi a zengât bitzijan gâbâ mâkâgim ândibat.

¹⁸ Nâ sângongoa zengâren âi sinji âlipnjâgât nep tuuna umzinj âburibap. Zen njâtik ek birâm âsakjan bagibi. Satajnâ zaazinjâ ândie, zo birânjâgâm Anutugât a upi. Oi tosazinj gulipkoi nângâm pâlâtâj kwatniwe, zengât kâmurân bagim sumbengât sinji upi.’ Zâk yatâ sâam dâtnogip.

¹⁹ A kutânâ Agripa, nâ sumbemân gâbâ den nângâwan, zo lum ândiwan.

²⁰ Zo ko kândom Damasiko kamânân dâzângowan. Oi kamân zo birâm Yerusalem kamânân âim dâzângowan. Zobâ Yudaia kamânjâ kamânjâ âi dâzângowan. Oi hân njâin gokjâ, zengâren âi nep tuuga umzinj melânjâ Anutu sot pâlâtâj op târârak ândibigât dâzângowan.

²¹ Yatâ op ândiwan, zorat Yuda a zinjâ tirik namin gâsunim mumbatkât nowe.

²² Oi Anutu zâk betnan mei sinji âlip sâwanjâ sâam ândiman. Oi a zâizâinjâ sot gigiinjâ zo dâp kânok dâzângom ândiman. Mâruman Mose sot Propete zinjâ bet a nâi muyagibapkât kânjan sâwe, zoric sâam ândian.

²³ Den zo itâ. Kristo zâk sâknam nângâm mumbapkât sâsânjâ. Oi mumunjâ zengâren gâbâ kândom op zaatjâ zâkkât den zo Yuda sot hân njâin gok, zengât âsakjâ upap. Oi nâ den zo sâman.”

²⁴ Paulonjâ yatâ dâzângom tâi Pestonjâ den kambânjâ sâip, “Paulo, umgâ gulip oi den larj sat? Ekap donjâp sâlâpgobam ândina umgâ gulip oip.”

²⁵ Sâi Paulonjâ itâ sâam dukuip, “A kutâ âlipnjânâ, nâ umnâ mân gulip oi san. Nâ den san, zo bonjâ sot târârakjâ.

²⁶ Den san, zorat topjâ a kutanjâ âlip nângap. Oi zâkkâren aksik dukum nângan. Kut nâi nâi zo tik mân muyageip, zorat a kutâ mân kwaksap.

²⁷ A kutâ Agripâ, gâ Propete zengât den nângâna bon uap? Gâ nângâm kwâtâtiat. Zo nângan.”

²⁸ Yatâ sâi Agripanâ Paulo itâ sâm dukuip, “Gâ sâna mân kêrep oi Kristo a opam.”

²⁹ Sâi Paulonâ itâ sâip, “Gâ sot a nâmbutnjâ zi tap den zi sa nânge, zen Kembunâ betziņan mei nâ yatâ upigât san. Ka nâ tâk namin saanine ândian, zorat mân san. Den sinji âlipkât op san.”

³⁰ Yatâ sâi a kutânâ Agripa sot Pesto sot Beanike sot a nâmbutnjâ, zen zaat namin gâbâ gem âiwe.

³¹ Âi kinjâ âragum sâwe, “A zi kâmbam mo tâk namâgât sinji mân oip.”

³² Sâne Agripanâ Pesto itâ dukuip, “A zi zâk Roma a kutâ patâ Sisanâ diņâ kwâkâbapkât mân sâip sâi ko gâ olaņna âi yen ândibap.”

27

Paulo diim Roma kamânân âinam wangâyân zâiwe.

¹ Italia hânân âinatkat sâne Roma kâwali a sâtnjâ kutnjâ Yulio, zâknâ Paulo sot tâk namâ a nâmbutnjâ diizinjgi wangâyân zâiwe. (Luka nâ zen sot âiwen.)

² Wangjâ zo Adramitenjai kamânân gâbâ gâip. Zo Asia hân murukņan kamân tap arip, zoren âibapkât sâsân. Wangjâ zoren zâim Makedonia a nâi kutnjâ Aristako, Tesalonike kamânân gok, zâk sot âiwen.

³ Mirâ hanjsâi Sidonj kamânân takâm Yulionâ Paulo buku okņangâm nângânņngi kamânân âimjâ bukurâņņoot nalem niwen.

⁴ Oi zobâ arindâ pibânâ gam mem kâbakņei Kipiro hânân âim hân kândâtņan âiwen.

⁵ Oi Kilikia sot Pampilia zengât saru mâtâp âimjâ Mila kamânân, Likia hânân takâwen.

⁶ Zoren wangjâ nâi tâip. Zo Alesandiria kamânân gâbâ gâip. Zorânâ Italia hânân âibam oi Kâwali anjâ sâi zoren zâiwen.

⁷ Zâimjâ mulun âim Kirido kamân gootņan takâwen. Oi Pibânâ mem kâbakņeniņgi kamân zo birâm Keret hânângen âiwen.

⁸ Salimone kamân goot goot âim nep patâ tuum âimjâ Lasea kamân gootņan saru bikņjâ nâi tâip, zoren takâwen. Kutnjâ wangjâ tâtat âlip.

Paulogât den nângâm tâtâlim âiwe.

⁹ Saruyân narâk kêrep arindâ Yuda zengât kendon narâknâ âki pibâ narâknâ mâte oip. Zorat Paulonâ girem den dâzângom sâip.

¹⁰ “Bukurâp, zi dum âinatkat nânga âlip âinatkat dâp mân uap. Nen âinarân irâ sikumâk bunjâ, nen ârândâņ wangjâ bâliņ

oi sâruyân tâmbetagogemgât umnâ gwârâ uap.”

¹¹ Yatâ sâi kâwali a sâtnjâ Yulionâ Paulogât den birâm wangjâ mariņâ sot galem a, zekât dinzik lugip. Oi saru bikņjâ zoren map pibâ gâi wangânâ tâpâpkât dâp mân oip.

¹² A donbepņâ zorat Keret hânân saru bikņjâ nâi kutnjâ Poinike, zoren âi tâindâ pibâ narâk âki âinatkat sâwe. Saru bikņjâ zoren pibâ patâ mân komap.

Saruyân geinam urâwe.

¹³ Oi pibâ bâbalaņ mirâ toren gâbâ gâi umziņ âlip oi kela sâmbune koggâi Keret hân nanngâm âiwen.

¹⁴⁻¹⁵ Âim tâindâ pibâ patâ yuaraņâ ga mem kâbakņei hân zo birâm mâtâp tâpkoi osim birâwen.

¹⁶ Yatâ opņâ hân nâi kutnjâ Kaunda, zorat nanngâmņan ârindâ bamin zo saruyân geibam oip.

¹⁷ Oi nep patâ tuum sâmbuindâ koggâip. Oi wangjâ âbângubapkât tâk donbep kâpim saawen. Oi saruyân kât nâi kirip, kutnjâ Sirita, zoren âibemgât pibâgât isen di-igindâ gei pibânâ kom kâbakņei mâtâp gulip âiwen.

¹⁸ Pibâ imbanjâ kom zeipkât hanjsâi sikum mem pane saruyân giarip.

¹⁹ Sirâm karâmbunņan wangjâgât kut nâi nâi mem pane saruyân giarip.

²⁰ Sirâm nâmbutņan pibâ donbepņâ koi mirâsinj sot sâņgelak mân muyagei ekņjâ umniņ kenggât oi tâmbetagonamen sâm nângâwen.

Paulonâ um âlip kwatzinjip.

²¹ Oi a zen nalem birâm narâk kêrep yen ândine Paulonâ osetziņan kin itâ sâm dâzângoip, “Bukurâp, zen nâgât den nângâwe sâi ko Keret hânân ândibem. Oi sikum kut nâi nâi tâmbetkuwen, zo mân muyagebap.

²² Zen mân kenggât utnek. Anjâ mân bunj utnat. Wangjâ ko tâmbetagogap.

²³ Nâtigân Marinâ kutnjâ konsâm mâpâseman, Anutu, zâknâ sumbem kore anjâ sângongui gem ga nâgâren muyagem itâ sâm dâtnogap,

²⁴ “Paulo, gâ kenggât mân ot. Gâ Roma a kutâ patâgât mâtenņan takâ kinban. Oi itâ nângâ. Anutuņâ gâ galem otgigi gâ sot a wangâyân te, zo mân tâmbetagogi.”

²⁵ Zorat bukurâp, zen umziņ âlip oik. Nâ Anutugât um zagât mân opman. Nâ itâ nângan, ‘Den dâtnogap, zo bon upap.’

²⁶ Wangjânâ hân nâin âi komņâ âbângubap.”

²⁷ Adria saruyân laņ gulip ândim tâindâ ma sirâm kiin kimembut oi nâtik tânâmņan wangjâ galem a zinjâ hân gootņan gen sâm nângâwe.

²⁸ Yatâ nângâmñâ tâk dâp pane saruyân giari kârepñâ a kânok yatâ oip. Oi mâik ñâi âim du pane giari kârepñâ kiin bâtnâmbut yatâ oip.

²⁹ Oi kât kwâkñan zâibap sâm keñgât op wangâ tipñan kela patâ kimembut saam pane giari mirâ hañsâbâpkât mambât tarâwe.

³⁰ Tapñâ wangâ galem a zen keñgât op wangâ birâm âinam bamin mem pane saruyân giari den sarâ itâ sâwe, “Nen wangâ sângânñan kela yâmbât saanam.”

³¹ Yatâ utnam utne Paulonâ kâwali a sâtñâ sot arâpñâ itâ sâm dâzângoip, “Wangâ galem a zen âine nen saruyân geim nanjgânat.”

³² Dâzângoip kâwali a zen bamingât tâkñâ mânângâtne saruyân giari birâwe.

³³ Mirâ hañsâbâpkât mambât tapñâ Paulonâ a aksik nalem ninatkât itâ sâm dâtnângoip, “Zen umziñ keñgât oi nalem mân nem ândine sirâm kiin kimembut âkap.

³⁴ Gât ko nalem nimbîgât sa mân kwâkâbi. Nalem nem ko kârâkñan zâi ândibi. Sâkziñ mân tâmbetagoi. Zen hâlâuyâk op ândibi.”

³⁵ Yatâ sâi egindâ nalem ñâi memñâ Anu-tugâren sâiwap sâm namuñ neip.

³⁶ Nei ekñâ umniñ bâbâlâñ oi nen aksik nalem niwen.

³⁷ A wangâyân tarâwen ko tenjânij 276 yatâ zorâñ tarâwen.

³⁸ Nen nalem nem âkon opñâ wangâ kâligen gâbâ nalem mem pâindâ saruyân giari wangâ bâbâlâñ op koggâip

Wangânâ saru sâtñan âbânngoip.

³⁹ Mirâ hañsâi hân ñâi ekñâ kwagâwen. Wanij gien sâwen. Oi saru bikñâ ñâi kâtñâ buñ ekñâ zorat sâtñan zâinat sâm urâwen.

⁴⁰ Galem a ziñâ kelagât tâkñâ mânângâtne saruyân giari tâk olanjâ pibâgât isen ñâi saane zarip.

⁴¹ Wangâ âimñâ hân murukñan zâim wangâgât sângânñandâ hânân sum kâtigei saruñ wangâ tipñan kom namuñij.

⁴² Wangâ âbângoi kâwali a ziñâ tâk nâma a zen âibegât zângonam sâwe.

⁴³ Patâziñandâ Paulogât op kwâkâziñgip. Oi sâi nâmbutñandâ saru lâbângum âiwe.

⁴⁴ Ka nâmbutñâ ombonj op nen sâmbañâ kwâkñan âiwe. Zo yatâ opñâ nen aksik saru sâtñan takâm zâiwen.

28

A aksik Melite hânân zâiwe.

¹ Nen hâlâuyâk sagân zâimñâ tâunan zo kutñâ Melite sâne nângâwen.

² Hân mâirâp ziñâ buku otniñgâm map paten op zeï kârâp sândum une sei nângâwen.

³ Paulonâ kârâp tâmbânñoot zo mem pâi sei kârâp zorat umñan gâbâ mulum kâtik koggam Paulo sâlâpñan zim kâtigem kirip.

⁴ Oi kamân mâirâp zen zo ekñâ âragum sâwe, “A zi kâmbam a. Saruyân mân buñ op koggap, zorat hâuñâ muyagenjângap.”

⁵ Paulonâ ko mulum zo kwititapkoï kârâbân geim Paulo mân tâmbetkoip.

⁶ Yatâ oi hân mâirâp zen bikñâ lâmbatpap mo kek mumbap sâm mambât ek tarâwe. Narâk kârep ek tatne buñ oi itâ nângâwe, “A zi ko bem lopio.”

Paulonâ a sisi mâsekziñoot kubikziñgip.

⁷ Kamân ândiwen, zorat nanjgâmñan a kutâziñ tâip, kutñâ Popilio. Zâkkât mirâ kamân zo zeip. Oi a zorâñ on galem otniñgi zâkkât mirin sirâm karâmbut ândiwen.

⁸ Zoren ândeindâ Popilio ibânjâ mâsek op sâk kârâp taki umân bâba oip. Oi Paulonâ nângâm mirin zâim bikñâ kâukñan pam ninâu sâm kubikñangip.

⁹ Yatâ oi hân zorat mâirâp zen a ambân mâsekziñoot zen singi nângâm ganetâ kubikziñgâmâip.

¹⁰ Oi zorat hâuñâ a zen umâlip op galem otniñgâne âinam oindâ mâtâpkât kut ñâi ñâi betniñan miwe.

Paulonâ wangâ ñâin zâim Roma kamânân arip.

¹¹ Hân zoren ândeindâ kâin karâmbut âki wangâ ñâin zâiwen. Wangâ zo Alesandiria kamânân gok. Sângânñan lopio booboo zagât sobine kirâwet. Nen ândiwen, zoren wangâ zoren tâi map pibâ narâk âki zâiwen.

¹² Âim Siraku kamânân takâm sirâm karâmbut tarâwen.

¹³ Zo birâm haangum Region kamânân takâwen. Sirâm ñâin mirâ toren gâbâ pibâ ga kâbakñeniñgi ñâtik sirâm zagât âimñâ Puteoli kamânân takâwen.

¹⁴ Zoren takâm wangâyân gâbâ gem gam Yesugât kâmut muyageziñgâm sirâm nâmburân zagât zen sot ândiwen. Oi zobâ Roma kamânân âiwen.

¹⁵ Yesugât kâmut Roma kamânân ândiwe, zen nengât singi nângâm Apio kamânân âine kândiñgâwen. Oi nâmbutñâ mirâ karâmbut, zoren kândiñgâwen. Oi Paulonâ ziñgitñâ umâlep nângip.

Paulonâ Yuda a den dâzângoip.

¹⁶ Roma kamânân takâm a sâtñandâ sâi Paulo tâk namin mân parâwe. Kâwali a ñâinñâ Paulo diim âi mirin pam galem oip. A nâmbutñâ ko tâk namin zâmbarâwe.

¹⁷ Zoren ândei sirâm karâmbut âki Paulonâ sâi Yuda a sâtñâ zen gane itâ sâm dâzângoip, “Bukurâpnâ, Nâ Yuda a bukurâpniñâ kwerâziñ mân sâwan. Sâkurâpniñ zengât den mân kowan. Oi

zen laŋ Roma a zeŋgât bitziŋan nâbane Yerusalem kamânân tâk namin nâbarâwe.

¹⁸ Roma a ziŋâ topnâ sâmŋâ nobigât tosanâ kârum birâninam urâwe.

¹⁹ Ka Yuda a zen mân birânibigât kâtigine Roma a kutâ patâŋâ dinnâ sâm kwâkâbøkât sâwan. Nâ Yuda a bukurâpnâ zeŋgât um kâlak mân nâŋgâwan.

²⁰ Oi nâ zorat ziŋgitŋâ zen sot den ut-natkât sa ge. Isirae a nen momŋâ zaatzaat den zo nâŋgâm ândimen. Den zorat tâkŋâ saanine ga ândian.”

²¹ Yatâ sâm dâzâŋgoi sâwe, “Ândiren Yuda hân topniŋan ândie, zen gâgât den nâi mân kulemgum niŋge. Zoren gâbâ a nâi mân gam sâm bâliŋ kwatgigi nâŋgâwen.

²² Zorat den mem ândiat, zo gikak sâna nâŋgânatkât sen. Oi mâtâp uŋakŋâ zorat itâ nâŋgâmen. Hân dâp a ambân, ziŋâ sâm bâliŋ kwâtziŋgâwe.”

²³ Yatâ sâm narâk nâi parâwe. Zo mâte oi Yuda a aksik Paulogât mirin mindune Anutugât um topŋan ândiândiŋanŋât den hangât topkwap dâzâŋgom tâi nâtiksâip. Oi Mosegât gurumin den sot Propete zeŋgât den kulemguwe, zo Yesugâren bonŋâ âsageip. Zorat den dâzâŋgoip.

²⁴ Oi a nâmbutŋâ zen diŋâ nâŋgâwe. Oi nâmbutŋandâ diŋâ birâwe.

²⁵ Oi den sâm kâsâpagone Paulonâ itâ sâm dâzâŋgoip. “Tirik Kaapumŋâ Propete Yesaia den dukui sâkurâpniŋ den itâ sâm dâzâŋgoip,

²⁶ ‘Gâ âi a kâmut zi itâ dâzâŋgonan, “Kindapziŋandâ den nâŋgânâŋgâŋ, zo nâŋgâbi. Ka umziŋandâ ko mân nâŋgam kwâtâtibi. Sinziŋandâ igikŋâ, zo ikpi. Ka zorat topŋâ zo mân ek kwâtâtibi.

²⁷ A ambân kâmut zen zi um kâtik. Kindapziŋ bâpsâsâŋâ. Sinziŋandâ mân ek kwâtâtibi. Umziŋandâ mân nâŋgâm kwâtâtibi. Oi umziŋ mân melâŋne ko nâ dap yatâ kubikziŋgâbat.” ’

²⁸ Zorat nâ dâzâŋgua nâŋgânek. Anu-tuŋâ kubikkubik mâtâp muyageip, zo a hân nâin gok zeŋgât siŋgi uap. Zen nâŋgâm âkŋâlîbi.”

²⁹ Yatâ sâm dâzâŋgoi Yuda zen ziiŋak den sâm mâsikâyanŋâm âiwe.

Paulo Roma kamânân kendon patâ zagât ândeip.

³⁰ Oi Paulonâ Roma kamânân mirâ nâi kwâlâm zoren kendon patâ zagât ândei a ziŋâ zâkkâren âim ândiwe.

³¹ Âinetâ Anutugât um topŋan ândiândigât den dâzâŋgom Kembu Yesu Kristo, zâkkât topŋâ kengât buŋ dâzâŋgom ândeip.

Zo yatik.

Roma zengât ekap Paulonjâ kulenguip.

Paulo nepnjangât topnjâ.

¹ Paulo nâ, Yesu Kristonjâ kore a gâsunim Aposolo sâam nim Anutugât sinji âlip den sa lanj kârâbapkât gâsum sâlâpnogip.

² Den sinji zo muyagibapkât Anutunjâ sâam kâtigemnjâ mârumban Propete a sâam muyagemzinji Kembangât ekabân kulemguwe.

³ Kulemgune nanjâ Yesugâren âi sugip. Nanjâ Yesu, zâk a kutâ Dawidigât kiurâp zengâren gâbâ muyageip.

⁴ Yesu zâk Anutugât nanjâ op um salek sot hâlâlu oi Anutunjâ nanjângât topnjâ imbanjânoot itâ muyageip. Mumujan gâbâ mângei zaarip. Mângei zaatnjâ kembu patâniñâ ândiap.

⁵ Yesu Kristo, zâk kembuniñandâ tânomnjâ aposolo nep sâam nigip. Oi hân dâp a sinji âlip dâzângua nângâm lum Kembu Yesugât kâmut upigât nângâm sâip.

⁶ Oi a nâmbutnjâ zen ziinjik buñâ. Zen sot ârândânjâ Roma a zinj Yesu Kristogât arâp upigât diizinjip. Zorat nep zo zengâren yatâ tuubatkât sâam nigip. Roma kamânân ândie, zen Anutugât sinji op ândibigât sot um târarak ândibigât gâsuzinjip.

⁷ Anutu umjandâ gâsuzinjip ândie, zengât ekap zi kulemguan.

Ibâniñ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângoñ sot um lumbe, zo zengâren zimbap.

Paulonjâ Roma kamânân âi Kembangât sinji a zingitpatkât sâip.

⁸ Roma a zen Kembangâren nângâm pâlâtânjâ kwâkñangâm ândime, zorat sinji hân dâp ari nângâm âlip opmapkât zengât op sâiwap sâaman. Yesu Kristonjâ tânzângoipkât sâiwap sa Anutugâren zâimâp.

⁹ Nanjângât sinji âlip sâam umnandâ Anutu kore okñangja topnjâ nângâmâp, zâkkât mâtenjan den zi sa nângânek. Nâ ninâu sâaman dâp zengât op sâaman.

¹⁰⁻¹¹ Nâ zen zingitpatkât otnimâp. Zo yatâ zeî ândim gâwan. Narâk zi ko kut nâi nâiñâ saanigi tâpman. Anutunjâ nângi dâp oi mâtâp muyagem nigi zengâren gâbatkât dukuman. Nâ gamnjâ tânzângua Kaa-pumnjâ imbanjâ nâi zinj kâtigem ândibigât sâaman.

¹² Nâ itâ sâbâ. Zengâren ga nângâm pâlâtângât bonjâ tirâpagom tânagonat.

¹³ Oi bukurâpnâ, topnjâ kârubegât itâ dâzângobâ. Nâ a kâmut nâmbutnjâ zengâren opman, zo yatik Roma zengâren

gamnjâ nep tuum bonjâ muyagibatkât sâaman. Oi gabâ sandâ kut nâi nâi nâmbutnjandâ saanigi tâpman.

¹⁴ Nânjâ saru a sot barâ a, a nângânângâzinjoot sot kwakmak ârândânjâ sinji âlip dâzângobatkât sâam nigip.

¹⁵ Zorat Roma kamânân a zen sinji âlip dâzângobatkât umnandâ bâbâlanjâ opmap.

Nângâm pâlâtângât op ândiândi mimbi.

¹⁶ Nâ sinji âlipkât nângja anunjoot mân opmap. Wangât, zo Anutugât imbanjânoot, zorat. Sinji âlip zo nângâm Kembangâren nângâm pâlâtânjâ kwapi dâp tânzângom bâliñjâ gâbâ mâkâzingâbap. Yuda a sot hân nâin gok zen ârândânjâ.

¹⁷ Sinji âlibân Anutugât mâtenjan târaraknjâ utnatkât mâtâp ziap. Zâknjâ nângâm pâlâtânjânoot zo mâtâp zoren diizinjâbap. Oi zorat Kembangât ekabân den kulem nâi itâ ziap, "Nângâm pâlâtânjâ kwâkñangâm tosazinjâ buñ urawe zo, zinjâ ândiândi mimbi."

A zinjâ Anutu birâm nâitâtigân bagiwe.

¹⁸ A Kembu kândâtkom bâliñjâ upme, zen bâliñjâ utne zorânjâ den bonjângât mâtâp zo doongumâp. Bâliñjâ mâme a zinj yatâ upmegât Anutu kukñangât bonjâ sumbemân gâbâ zengâren muyagem zemap.

¹⁹ Anutunjâ hâunjâ zingâmâp, zorat topnjâ itâ. Anutugât topnjâ zo muyap zeî nângâm. Anutu zikñak topnjâ muyagem zingâmâp. Hân muyageibân gâbâ a zinj Anutugât topnjâ itâ ek nângâm gawe. Anutu zâk anjâ mân igiknjâ.

²⁰ Oi zâk imbanjânoot kembu patâ op ândiap. Hân muyagem kut nâi nâi top top muyagem pâip, zorânjâ topnjâ muyagei âlip ek nângâm. Zorat a zen Anutu kândâtkomnjâ bâliñjâ utne hâunjâ zinj ko dap op den hâunjâ sâbi?

²¹ A zen Anutu ândiap nângâm, mân ândiap tobat oi hurat mân kwâkñangâwe. Oi mân sâam âlip kwâkñangâwe. Oi zen nângânângâzinjan bâliñjâ top top muyagem um kâtik utne nâitâtkñâ kâpizângoip.

²² Oi a zinj nen nângânângâniñjoot ândien sâweñâ kwakmak op ândiwe.

²³ Yatâ otzinjâ zen Anutu ândiândinjâ kâtik, âsakñâ mariñjâ, zâk mân hurat kwâkñangâm a sot nii, zuu, mulum, kut nâi nâi buñ orotnjâ zorat lopio sobem hurat kwatzingâwe. Zen yatâ urawe. Oi narâk ziren zo yatik op ândie.

²⁴ A zen yatâ utne Anutunjâ zingit birâzingi umjâ sâkkât âkñâle top top nângâm bâliñjâ op um sâkzinjâ mem bâliñjâ kwap piuriyâunzabân bagiwe.

²⁵ Zen Anutugât topnjâ nângâm kândâtkom sarâ mâte okñangâwe. Oi mariñjâ birâm kut nâi nâi muyageip, zo hurat kwâkñangâm kore okñangâwe. Nen

ko itâ nângen. Kut nâi nâi muyageziŋgi zorat Anutu, zâk sâm âlip kwâkŋangâm ândeindâ dâp upap. Perâkŋak.

²⁶ A zen Anutu kândâtkuwegât birâziŋgi âkŋâle bâliŋâ muyageziŋgi. Oi ambân zen Anutuŋâ ap ambin ândiândi mâtâp sâip zo birâm ambân torenŋâ ândiândi bâliŋan bagiwe.

²⁷ Oi a zen yatigâk ap ambin ândiândiŋ birâmŋâ umziŋan âkŋâle bâliŋangât kârâpŋâ sei a torenŋâ oi sikumgât âkŋâle, kâmbam, kâsa, sarâ, um kâlak, zo yatâ op ândiwe. A umân pâpan, sarân sâsâ, Anutu kâsa okŋangâm, zâiziŋ, sâk mâme, bâliŋangât mâtâp muyagime. Ibâ mam zengât den kwâkâm.

²⁸ Zen Anutugât topŋâ nângâm mân hurat kwâkŋangâm utne zâkŋâ birâziŋgi umziŋ gulip oip.

²⁹⁻³⁰ Oi kut nâi nâi bâliŋâ top topŋâ donbep urâwe. Bâliŋâ sot laŋ orotŋâ, ziŋâ umziŋan siksâuk oi sikumgât âkŋâle, kâmbam, kâsa, sarâ, um kâlak, zo yatâ op ândiwe. A umân pâpan, sarân sâsâ, Anutu kâsa okŋangâm, zâiziŋ, sâk mâme, bâliŋangât mâtâp muyagime. Ibâ mam zengât den kwâkâm.

³¹ Um nângânângâziŋ buŋ ândime. Um lâklâk buŋ ândime. A lumbenâ buŋâ, buku orot buŋâ ândime.

³² Kut nâi nâi yatâ opŋâ tâmbetagobi. Anutugât den yatâ ziap, zo nângâm tâtâlîm laŋ upme. Oi zorik buŋâ. A nâmbutŋâ utnetâ tânzângome. Zen yatâ urâwe. Oi narâk ziren yatik op ândie.

2

Gâtâm âlipŋâ sot bâliŋâ zorat sângân minat.

¹ Zorat a, gâ dap op topkâ sapsuban? A nâmbutŋandâ tosa muyagine hâuŋangât den sâm gikâ sâm muyagemat. A nângâm bâliŋ kwatziŋgâmat, zo yatigâk gâ opmat.

² Oi Anutuŋâ a yatâ upme, zen hâuŋâ ziŋgi dâp uap. Zo yatâ nângâmen.

³ A, gâ nâmbutŋâ zengât tosa sâm muyagem yatik opmat. Gâ dap nângat? Nâ Anutuŋâ hâuŋâ mân nibap, yatâ sâm opmat?

⁴ Kembuŋâ lumbenâ patâ otgimŋâ hâuŋangât den kek mân sâi gâ wangât zorat nângâna yenŋâ opmap. Gâ umgâ melâŋbangât Anutuŋâ lumbenâ otgimâp, zo âkon opmat?

⁵ Gâ umgâ kâtikŋâ. Umgâ mân melâŋna tosa gâ kârâp yatâ kwâkŋan kwâkŋan pam zari kârâp simbap narâkŋan, narâk patin, Anutuŋâ sâi simbap. Narâk zoren Anutu kukŋangât bonŋâ âsagegibap.

⁶ Anutuŋâ a orot mâmenîŋangât dâp hâuŋâ niŋgâbap.

⁷ A nâmbutŋâ kut nâi nâi âlipŋâ tuume, zen sumbemân neule âsakŋâ sot ândiândi

kâtik muyaginam kâtigime. Zen hurat kwatziŋgâm ândiândi kâtik ziŋgâbap.

⁸ A nâmbutŋâ zinnâ op, zâiziŋ opŋâ den bonŋâ kwâkâm kut nâi bâliŋâ mem ândime, zengâren Anutu kukŋangât bonŋâ muyageziŋgâbap.

⁹ Bâliŋ mâme a Yuda a sot hân nâin gok, zen aksik sâknam yâmbât muyageziŋgâbap. Yuda a kândom muyageziŋgâbap. Bet ko hân nâin gokŋâ muyageziŋgâbap. Wangât, Yuda zen Kembugât den kândom nângâwe, zorat. Hân nâin gok zen bet nângâwe.

¹⁰ Târârak ândibi, zen aksik Yuda a sot hân nâin gok zen neule âsakŋâ sot lumbenâ muyageziŋgâbap. Yuda a zen kândom. Hân nâin gok zen bet. Yuda a sot hân nâin gok zen âlipŋâ sot bâliŋâ utne hâuŋâ dâbâk otziŋgâbap.

¹¹ Kembuŋâ hâtubâtu mân otŋiŋgâbap.

Anutuŋâ a hân nâin gokŋâ zengât umziŋan gurumin den pâip.

¹² A Mosegât gurumin den mân nângâm bâliŋ upme, zen aksik gurumin den mân nângâm tâmbetagobi. A gurumin den nângâm ândim bâliŋ upme, zen aksik Anutuŋâ gurumin dengât dâp hâuŋangât den sâbap.

¹³ A gurumin den kindapŋâ yen nângâm, zen Anutuŋâ ziŋgiri târârak mân upme. Ka a nângâmŋâ lum kwâtâtime, zengât târârakŋâ sâm ziŋgâbap.

¹⁴ Hân nâin gokŋâ Mosegât gurumin den mân nângâwe, zen umziŋangât gurumin den lum Mosegât gurumin den mân nângâwenŋâ gurumin denziŋoot upme.

¹⁵ Yatâ utnetâ gurumin den umziŋan pâip, zorat top muyagemap. Gurumin den umziŋan pâip, zorâŋâ um nângânângâziŋâ purikgurik op tosa ziŋangât den sâm kwâkâziŋgâmap mo lumbenâ den âlip sâmap.

¹⁶ Zo narâk patâgât ŋiŋi yatâ opmap. Narâk zoren Anutuŋâ sâi Yesu Kristoŋâ umniŋan kut nâi nâi ziap, zorat topŋâ sâm muyagibap. Nâ ŋiŋi âlipkât den sâm muyagem yatik sâman. Oi Yesu Kristo, zâk sâman dâp yâtik topziŋ sâm muyagibap.

Yuda a nâmbutŋâ, ziŋ Kembugât den zo sâkŋak mem ândiwe.

¹⁷ Gâ gikangât nâ Yuda a sâm Mosegât a op ândina gurumin denŋâ koremgâ oi pam zemat. Oi itâ sâm sâk mâme opmat, “Nâ Anutugât târotârôyan ândian. Oi Anutugât den nângâman.

¹⁸ Oi gurumin den kwâkâm niwe, zo nângâm kwâtâtiman.” Gikangât yatâ nângâm zâiziŋ opmat. Zi upan, zo mân upan, zo nângâm sâlâpkumat.

¹⁹ Oi gikangât itâ sâmat, “Nâ sen bap âlipŋangât mâtâbân diiziŋgâbat. Oi nâitâtigân ândie, zen âlip âsakŋâ ziŋgâbat.

²⁰ Oi kwakmak a zo âlip kubikziŋgâbat. Oi katep umâlep den sâm kwâkâm ziŋgâbat. Wangât, nâ den kâtik sot den bonjâ zorat topnjâ nâŋgâman, zorat.”

²¹ Gâ gikanğât yatâ nâŋgâm ândimatkat den nâi mâsikâgibâ. Gâ a nâmbutnjâ kwâkâm ziŋgâmatnjâ gikâ umgâ mân kubikmat, zo wangât yatâ opmat? Gâ a nâmbutnjâ kâmbu mân upi sâm dâzâŋgomnjâ gikâ kâmbu opmat. Kâmbu zo wangât opmat?

²² Ap ambin mân birâyañgâbabot dâzâŋgom gikâ ambingâ yatik birâmat, zo ka. Gâ Yuda a opnjâ itâ nâŋgâmat, “Nen lopio gootnjan arindâ Anutuñâ niŋgiri mân dâp upap.” Yatâ nâŋgâm a nâmbut zen lopio mân hurat kwapigât sâm dâzâŋgom gikâ lopio namîn gâbâ kut nâi nâi kâmbu memat, zo ka.

²³ Gâ Anutugât gurumin den nâŋgâm zâizâiŋ opmatnjâ den kâtik kona a nâmbutnjâ ziŋğâ geknjâ Anutu sâm bâliŋ kwapme, zo ka.

²⁴ Zorat ko Kembugât ekabân zengât den nâi itâ kulemguwe.

“Zen bâliŋ utne hân nâin goknjâ zen ziŋğitnjâ yatik Anutu sâm bâliŋ kwâkñañgâme.”

Kaapumğât tobatnjâ umân zei bonjâ sâsâj.

²⁵ Gâ sâkkan Anutugât den kâtik lum kwabâ kwatgiwe oi ko den kâtik zo luna bon upap. Den kâtik zo kona kwabâ kwatgiwe, zo yennâ uap.

²⁶ Oi zorat torenjâ ziap. A hân nâin gok nâi kwabâ mân kwâkñañgâwe, zâk den kâtiknjâ lugi kwabâ kwâkñañgâwe, zo yatâ âlip upap.

²⁷ Oi kwabâ mân kwâkñañgâne ândimnjâ den kâtikkât nep tuobapnjâ nepnjâ zâkkât topnjâ sapsubap. Oi Yuda a den kâtiknjâ nâŋgâmñjâ mân lume, zengât topziŋ yatik sapsubap.

²⁸ Nâi zâk kwabâ kwâkñañgâne gurumin den mân lumap, zâkkât dap dap sânat? Zâk Yuda a bonjâ? Buñâ.

²⁹ Sâgân den kâtikkât tobat mem ândiândiŋ, zo bonjâ buñâ. A nâi umñandâ bâliŋ birâm Kembugât siŋgi ândimap, zâkkât Yuda a bonjâ sânat. Umân Kaapumñjâ nep tuomap, zo bonjâ. A yatâ zorat a ziŋğâ buñâ, Anutuñâ nâŋgi âlip oi sâm âlip kwâkñañgâbat.

3

Bâliŋâniŋandâ Anutugât den mân mem gei kwâpap.

¹ Yuda a nen hân nâin gok zen sot dâbâk upmen mo? Kwabâ kwatniŋgâwe, zo yennâ?

² Yatâ buñâ. Yuda a, nen Anutuñâ diŋğâ niŋgip. Nen Anutuñâ siŋgi den top top dâtnâŋgoi zorat mariŋ urâwen.

³ Oi dap yatâ? Yuda a nâmbutnjâ zen Anutugât den nâŋgâm kândâtkume, zorat itâ sânat? “Lolotziŋandâ Anutuñâ sâi kâtigemap, zo koi gibap?”

⁴ Buñ kâtiknjâ. Anutu zâk sâi kâtigemap. Ka a nen dinniŋ sarâ sot bon buñ sâmen. Nengât yatâ sâsâj. Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap, “Kembu, gâ sâm kubikna a ziŋğâ nâŋgâne âlip upap. Gâ sâm kwâkâna a zen diŋğâ mân kwâkâbi.”

⁵ Bâliŋ oindâ Anutuñâ târârakñañgât topnjâ sâm muyagemapkat dap sânat? Itâ sânat? “Top yatâ ziapkat Anutuñâ zobâ hâuñğâ niŋgi mân dâp upap.” Yatâ buñâ.

⁶ Zo agât den. Anutuñâ târârak mariŋğâ ândiap, zorat Anutuñâ a bâliŋâniŋañgât hâuñğâ niŋgi dâp upap.

⁷ Oi den toren ko den sarânanandâ Anutugât den bonjâ tângoï kutsiŋiŋañgât wangât nâ bâliŋ mâme a sâm hâuñğâ ni-bap?”

⁸ Oi wangât itâ mân sâmen? “Nen bâliŋ oindâ Anutuñâ bonjâ muyagibap.” A nâmbutnjâ ziŋğâ nengât yatâ sâme. Sâm sâtniŋan sâme. Den bâliŋğâ yatâ zo sâm mâtâp zo lâŋme zo, zen ko hâuñğâ ziŋgi dâp upap.

A aksik gulip urâwe.

⁹ Yuda a nen a nâmbutnjâ walâziŋgâm tobat nâi ândien mo? Yatâ buñâ. Yuda a sot hân nâin gok nen aksik bâliŋañgât kore upmen.

¹⁰ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“A zengâren gâbâ nâi târâraknjâ mân ândiap.

¹¹ Nâiŋğâ itâ mân sâmap, ‘Nâ Anutugât topnjâ nâŋgâbâ.’

¹² A zen pisuk Kembugât mâtâp birâm bâliŋan âiwe. Zengâren gâbâ nâiŋğâ âlip mân opmap.

¹³ Gânduziŋan gâbâ kuk kalâm âsagem takâmap. Nâmbâlamziŋğâ puriksâi sarâ den kogğâmap. Lâuziŋğâ mulum kâtiknjâ yatâ.

¹⁴ Lâuziŋan den bâliŋğâ sot um kâlak den piksâm ziap.

¹⁵ Kâmbangât bâbâlar op âime.

¹⁶ A tâmbetzâŋgom âim tâmbetagome.

¹⁷ Lumbeziŋğât mâtâp zorat kwakme.

¹⁸ Zen Anutugât kengât mân op ândime.”

¹⁹⁻²⁰ Den zo gurumin den ekabân ziap. Oi nen itâ nâŋgâmen. Gurumin den zo a ambân aksik nengât op sâi umñan ândien. Nen dap op gurumin den lum ândim Anutu mâteŋan târârak utnat? Gurumin den, zorân tosaninğâ sâm muyagemap. Zo a aksik nengât topniŋ sâm muyagei dap op hâuñğâ

sânat? A aksik nengât tosanin Anutugâren ziap.

Yesunâ suupniy meip, zorat nângâm pâlâtân kwâkjanngâm tosaninâ bunj uap.

²¹ Mosegât gurumin denjâ mân tânnângomap. Ka narâk ziren gurumin den yen ze Anutugât mâtenjan tosa bunj utnatkât Anutunâ mâtâp muyageip. Mâtâp zo gurumin den sot Propete zengât ekabân sinjinâ kânjan sâam kulemguwe.

²² Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkjanngindâ tosanin bunj oi ândiândinâ mâtâp zo nengât sinji uap. Zo a topnjâ topnjâ nengât matâp kânok. Mâtâp nâi mân ziap.

²³ Nen aksik patâ bâlin urâwengât Anutunâ ninjiri mân dâp oip. Anutugât âsaknjâ neulenjan takânatkât mân uen.

²⁴ Ka Yesu Kristo zâk sânggânnin mem suupniy meipkât Anutunâ sângân bunj tânnângom hâlâlu minningip.

²⁵ Zâknâ nanjâ sângongoi gem gâi a ambân mâtezinjan kune moi gilâmjandâ bâlinânin sanjorip. Oi zen zâkkâren nângâm pâlâtân kwâkjanngâm ândibinâ toszin bunj ândibi. Bâlinâ op gawe, zorat toszin Anutunâ umâlipjanngât pâi zeipkât Yesu mumujan bagei Anutugât mâtenjan tosanin bunj orotjanngât mâtâp muyageip.

²⁶ Yesu nângâm pâlâtân kwâkjanngâm, zen toszin bunj upme. Zorat topnjâ narâk ziren muyagibapkât Anutunâ yatâ oip. Anutu, zâk hâlâlu marinâ ândiap. Oi zorat topnjâ zo muyap pâi ziap.

Nângâm pâlâtân kwâkjanngâmengât op tosanin bunj op ândinat.

²⁷ Oi âlip zâizâin utnat? Bunjâ. Zâizâinâ zo kândanjip. Wangât kândanjip? Nen orot mâme âlip op ândim tosa bunj uen? Bunj kâtiknjâ. Nen yen nângâm pâlâtân kwâkjanngindâ tosanin bunj kwatningip, zorat.

²⁸ Nen itâ nângen. A nen gurumin den lulunjanngât bunjâ. Nângâm pâlâtânngât op tosanin bunj upmen.

²⁹ Zen dap nânge? Anutu zâk Yuda a nengât Anutuyâk? Bunjâ, Zâk hânjâ hânjâ nengât Anutu.

³⁰ Zâk Anutunin kânok ândiapkât Yuda a sot hân nâin goknjâ ârândân nângâm pâlâtânngât op tosanin bunj minningâm.

³¹ Oi yatâ sâam nângâm pâlâtânngât op gurumin den kândanjimen? Bunjâ. Gurumin den zo tângumen.

4

Abaram sot Dawidi, zet Anutu nângâm pâlâtân kwâkjanngât toszin birip.

¹ Gurumin den zorat nângâm sâkunin Abaram, zâkkât dap sânat?

² Ziknjâ orot mâmenjanngât op tosanâ bunj oip? Zo yatâ oip sâi Anutugât mâtenjan sâknâ mem zâi pâmbap.

³ Ka Kembugât den nâi itâ ziap, “Abaramnjâ Anutu nângâm pâlâtân kwâkjanngip, zorat opnjâ Anutunâ zâkkât nângi tosanâ bunj oip.”

⁴ Zorat itâ sa nângânek. Nâi zâk nep tuum sângân mei, zorân yen pindâpindân zo yatâ bunjâ. Nepkât sângân uap.

⁵ Oi nâi ko ândiâni târâkjanngât nep mân tuumnâ bâlin mâme zengât tosa birâmap, Anutu, zâkkâren nângâm pâlâtân kwâpap zo ko Anutunâ nângâm pâlâtânngât op nângi tosanâ bunj uap.

⁶ Marunjan a kutâ Dawidi, zâk yatik Anutunâ a nâi orot mâme âlip nep mân tuugi tosanâ birâbap, zâk sâam âlip kwâkjanngâm itâ kulengoip,

⁷ “Kembunâ toszin birip sot bâlinâzin gulipkoip, zen sâtâre upi.

⁸ A nâi zâk Kembunâ zâkkât nângi tosanâ bunj opmap, zâk sâtârenoot upap.”

Abaramnjâ nângâm pâlâtânjanngât opnjâ hân anjâ anjâ kândom otninngip.

⁹ Sâtâre den zi kwabâ kwatningâwe, Yuda a nengârâk? Mo a hân nâin nâin goknjâ zengât sot ârândân uap? Kembugât ekabân Abaramgât den nâi ziap. Zo sâlâpkum nângâmen. Zâk Anutunâ nângâm pâlâtânngât op tosanâ birip.

¹⁰ Narâk ikâ zoren tosanâ bunj minjanngip? Kwabâ kwatne ândeibân mo yen ândeibân tosanâ bunj minjanngip? Zo yen ândeip, narâk zoren tosanâ bunj minjanngip.

¹¹ Zâk kwabâ mân kwâkjanngâm ândim Anutu nângâm pâlâtân kwâkjanngi tosanâ birip. Nângâm pâlâtânngât undip zo bet sâkjan pindip. Abaram zâk yatâ opnjâ kwabâ mân kwâtzingân ândim Anutu nângâm pâlâtân kwâkjanngâm toszin bunj oip, zengât kâuknjâzin op ândeip.

¹² Oi kwabâ kwâtningân ândim nângâm pâlâtân kwâkjanngâm ândiwen, nengât kâuknjâ oip. Zâk nângâm pâlâtânngât mâtâp lânjip. Mâtâp zorik kiunnâ kiunnâ Abaram zâk kâukninâ sâindâ dâp upap.

¹³ Anutunâ Abaram sot kiurâpnâ hân patâ sinji kwâtzingip, zo gurumin den lulunjanngât bunjâ. Nângâm pâlâtânngât op tosanâ birâm yatik oip.

¹⁴ Oi sinji kwatzingip, zo gurumin den lume, zengât oi sâi nângâm pâlâtânngât mâtâp sot Anutunâ Abaram den dukuij, zo bon bunj opap.

¹⁵ Gurumin den bunjâ oi sâi ko toszin hâunjanngât den mân muyagebap. Gurumin denjâ toszin hâunjanngât den muyagemap. Zorat a gurumin den lulunjanngât mâtâbân lânj ândimnâ toszin bunj mân upi. Bunjâ.

Kembu kuknangât bonnâ zengâren muyag-
ibap.

¹⁶ Anutuñâ sâam kâtigem kut nâi nâi sinji kwatningip, zo nângâm pâlâtânningângât op muyagibap. Zo bon buj mân upap. Zinziñ kâtik zem zâimâmbap. Wangât, zo umâlipnangât op tânzângozângon, zo pindi Abaramgât kiurâp nengâren bon oip. Gurumin den lume, zenâk buñâ. Abaramñâ nângâm pâlâtangât mâtâp lârnmen, nen aksik Abaramñâ Anutugât mâtenan sâkunniñ uap.

¹⁷ Anutuñâ Abaram den nâi dukumñâ sâam kâtigeip. Den zo Kembangât ekabân kulemguwe. Zo itâ ziap, “Nâñgâ gâ a kâmutnâ kâmutnâ zengât ibâzin upangât sâam giwan.”

Abaram zâk den zo nângâm Anutu nângâm pâlâtân kwâknangâm itâ nângip, “Anutu zâk mumunjan gâbâ mânginingâbâ sâam mânginingâbap. Oi kut nâi nâi mân ziap, zo sâi muyagibap.” Abaram zâk yatâ nângip.

Abaram nângâm pâlâtânâ zâizâin zemnangip.

¹⁸ Abaram zâk a kâmut donbep zengât ibâ upap. Den zo nângâm itâ mân sâip, “Nâ sombâ op kiunnâ buj ândiangât dap yatâ kiurâpnâ âsagibi?” Buñâ. Yatâ mân sâip. Kembangât den zorat bonnâ âsagibapât mambât ândeip. Den itâ sâam dukuiipkât, “Kiurâpkâ donbep patâ yatâ muyagibi.”

¹⁹ Oi zâk kendonñâ 1 handeret oip. Sâknâ patkip oi Sera zâk kâpin ândim sâknâ âron oip, zo eknâ nângâm pâlâtânngangât um zagât mân oip.

²⁰ Anutuñâ sinji den dukuiip, zo nângi mân bon buj oip. Nângâm pâlâtangât kâtigem Anutugât nângi zari sâtâre oknangip. Zâk itâ nângâm ândeip.

²¹ “Anutuñâ kut nâi muyagibapât sâip, zorat bonnâ âlip muyagibap.”

²² Abaram zâk nângâm pâlâtân zemnangipkât Anutuñâ nângi tosanâ buj oip.

²³ Anutuñâ nângi tosanâ buj oip, den zo Abaram ziknangârâk mân kulengoip. Nengât ârândân kulengoip.

²⁴ Kembuniñâ Yesu mumunjan gâbâ mângiip, Anutu, zâk nângâm pâlâtân kwâknangindâ nengât yatik nângi tosanin buj utnat.

²⁵ Anutuñâ sâi Yesu kune tosaninangât op moip. Oi tosanin buj upapkât mumunjan gâbâ zaarip.

5

*Yesuñâ lumbenâ muyageipkât sâtâre ut-
nat.*

¹ Yesu Kristonâ suupniñ mem moipkât nen nângâm pâlâtangât op tosanin buj

urâwengât Yesu Kristogâren pâlâtân op Anutu sot lumben op ândimen.

² Yesuñâk mâtâp mem ningipkât Anutuñâ tânnângoi ândien. Oi gâtâm zâk sot ândeindâ Anutugât imbanangât âsaknâ âsagei mem ândinat, zorat nângâm ândim sâtâre upmen.

³ Oi zorik buñâ. Sâknam ândiandininangât sâtâre upmen. Oi itâ nângâmen. Sâknamân ândimñâ umniñ mân loribap.

⁴ Oi yatâ ândeindâ Anutuñâ ningiri âlip upap. Nen nângâm pâlâtân sot ândim Anutuñâ kut nâi nâi nengât sinji sâip, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândinat.

⁵ Nen zo yatâ ândimñâ bonnâ minat. Anutuñâ Tirik Kaapumñâ umniñan pâip. Kaapum zâk den itâ sâam muyageninangâm, “Anutugât umnandâ donbep gâsuninangâm tânnângomop.”

⁶ Mârum nen imbanâ buj ândiwengât târârak mân ândiwen. Oi narâknâ mâte oi Kristo zâk bâlin mâme a nengât op moip.

⁷ Nen itâ nângâmen. A târârak nâigât hâuñâ op mumunâ, zo a nengâren mân taap. A âlipnâ nâigât op mumunâ, zo ko muyagibap mo dap?

⁸ Nen bâlin op ândeindâ Anutu nen umnandâ donbep gâsuninangip. Anutuñâ umâlipnangât opnâ Kristo sângongoi gem hâuniñâ moip.

⁹ Zâk nengât op moipkât itâ nângâm kwâtâtimen, “Tosanin buj urâwen. Anutu kuknangât bonnâ muyamuyagin narâknan Anutuñâ tosaninangât hâuñâ mân ningâbap.”

¹⁰ A nen mârum Anutu kâsa oknangâm ândiwen. Oi narâk zoren nanñandâ nengât op moip. Oi zorik buñâ. Nengât op moipkât diiningi nen Anutu sot buku urâwen. Oi zorik buñâ. Zâknâ walâm otningâbap. Zâk sot buku op ândeindâ nanñandâ ândim bâlinan bagibemgât tânnângobap.

¹¹ Oi zorik buñâ. Kembuniñâ Yesu Kristo, zâknâ lumbenâ muyagem Anutu sot târokwatningi buku buku ândien. Zorat nen Anutu sâam âlip kwâknangâmen.

Adamñâ mumun muyageip. Yesuñâ ândiândi muyageip.

¹² Zorat itâ nângânâ. A kânok Adam, zâkkât opnâ bâlinâ hânân muyageip. Oi bâlinangât op mumunâ muyageip. Oi a aksik zengâren zarip. Wangât, a aksik zen bâlin urâwe, zorat zengâren arip.

¹³ Mârum Mosegât gurumin den mân muyagei bâlinandâ kândom muyagem zeip. Oi narâk zoren Mosegât gurumin den mân muyageipkât bâlinâ yen zem gâip. Anutuñâ tosazin mân sâlâpkoip.

¹⁴ Ka bet gurumin denñâ muyagei a zin tosazin ek nângâwe. Adam zâk bâlin oi

mumuḡandâ topkwap a ândim gawe, zen a kutâ otziḡgâm ândim gâi Mose muyageip. Adamgât tobat mân urâwe, zengâren laḡ ârip. Adam zâk mumuḡangât kâukḡâ oipḡâ bet ḡâi ândiândigât kâukḡâ muyagibapkât sâsânḡ, Yesu, zâkkât dâp oip. Ka topzik ḡâi ḡâi.

¹⁵ Anutu umâlipḡangât tânzâḡgozâḡḡoḡ, zorâḡ den ku zorat dâp buḡâ. Zorâḡ wâlâp. A aksik patâḡâ Adamgât den kuḡangât opḡâ mom nangâwe. Oi Anutugât tânzâḡgozâḡḡoḡ, zo a kânok Yesu Kristogât tânzâḡgozâḡḡoḡangât op Adamgât den ku walâmḡâ a doḡbep tânnâḡḡoip.

¹⁶ Kembugâren gâbâ tânzâḡgozâḡḡoḡ sot toren Adam den kuḡangât bonḡâ, zet topzik ḡâi ḡâi. A kânokkât tosanḡâ simgât sâm kwâkâkwâkâḡ muyageip. Ka Kembugâren gâbâ tânzâḡgozâḡḡoḡandâ tosa doḡbep birâm tosanḡ buḡ muyageip.

¹⁷ A kânok Adam den kuḡangât op mumuḡâ muyagemḡâ imbanḡâ mem a kutâ otziḡḡip. Ka Kembugâren gâbâ tânzâḡgozâḡḡoḡandâ walâm tâtalek oi a doḡbep nen tosanḡ buḡ orot, zo mem unniḡan mem gimemḡâ a kânok Yesu Kristo, zâkkât opḡâ ândiândiyân a kutâ op ândinat.

¹⁸ Zorat itâ. Mârûm a kânok Adam, zâkḡâ bâliḡ oi a aksik simgât siḡḡi urâwen. Oi bet zo yatik a kânokḡâ târârak ândei Yesugât siḡḡi a nen doḡbep tosanḡ buḡ oi ândiândi muyagiwen.

¹⁹ Akânok Adam, zâkḡâ bâliḡ oi a doḡbep niḡâ bâliḡ mâme a ambân urâwen. Zo yatik a kânok Kristo, zâk sât lulu ândeipkât a doḡbep nen Anutugât mâtenḡan târârak op kinat.

²⁰ Adamḡâ bâliḡ oi bâliḡâ hânân muyageip. Bâliḡâ gwâlântensâbapkât sot bâliḡangât topḡâ muyagibapkât Mosegât gurumin den muyageip. Oi bâliḡâ muyagem zari Anutugât siḡḡi tânzâḡgozâḡḡoḡandâ walâm zarip.

²¹ Den san, zo itâ. Bâliḡandâ mumuḡâ muyageip. Muyagemḡâ a ambân a kutâ otziḡgâm ândim gâip, zo yatik tânzâḡgozâḡḡoḡandâ a kutâ op tosa buḡ minniḡgâm ândiândi kâtigân nâmbanbap. Kembuniḡâ Yesu Kristo nengât op moipkât yatâ muyagibap.

6

Yesugât mumuḡan târokwatniḡip.

¹ Bâliḡâ hânân muyagei Kembugâren gâbâ tânzâḡgozâḡḡoḡandâ walâm tâtalek oip, zorat dap sânat? “Anutugât tânzâḡgozâḡḡoḡandâ laḡ kârâbapkât bâliḡ doḡbep op ândinat.”

² Yatâ sânat? Kutsiḡḡiḡâ laḡ kârâbapkât yatâ utnat?

³ Yatâ buḡâ. Kristo sot muwen. Too sanḡonniḡawe, narâk zoren Yesu Kristogâren târokwarâwen. Nen Yesugât mumuḡan târokwarâwen. Zo nâḡḡame mo? Zo yatâ oi dap op bâliḡan târokwap ândinat?

⁴ Zo yatâ nen too sanḡonniḡawe Kristo sot ârândâḡ mom hanagowen yatâ uap. Oi Kristogât ibâ, Anutu, zâk imbanḡandâ Kristo mumuḡan gâbâ mânḡei zaarip, ândiap. Nen yatik wâḡân op ândiândi unakḡâ ḡâi muyageniḡi ândinat.

⁵ Nen mumuḡangât tobat op târokwarâwengât zaatzaatḡangât, zo yatik op târokwât nat.

⁶ Niḡangât itâ nâḡḡâmen. Um sâḡḡiḡâ Yesu sot ârândâḡ poru nagân kuwe. Zo um sâkniḡan bâliḡangât imbanḡâ koi gibapkât sot bâliḡangât kore mân op ândinat kât.

⁷ ḡâi zâk moi bâliḡangât tâkḡâ olanbap. Oi nen yatik Kristogât mumuḡan târokwarâwengât bâliḡangât tâkḡâ mân saaniḡi ândinat.

⁸ Itâ nâḡḡâmen. Kristo sot muwenniḡâ hânân sot sumbemân zâk sot ândinat.

⁹ Kristogât itâ nâḡḡâmen. Anutuḡâ zâk mumuḡan gâbâ mem zaaripkât dum zagâtḡâ mân mumbap. Mumuḡandâ Kristogât a kutâ dum zagâtḡâ mân upap.

¹⁰ Yesu moip, zâk bâliḡaniḡangât op sâp kânok moi âkip. Oi Anutuḡâ Yesu mumuḡan gâbâ mânḡei zaatḡâ Anutugât kut-siḡḡi laḡ kârâbapkât nep tuum ândiap.

¹¹ Oi zengât yatik. Ziḡangât nâḡḡânetâ bâliḡâziḡangât zâk sot muwe yatâ uap. Oi Yesu Kristo, zâk sot palâtâḡ op zaat Anutugât arâp ândie. Yatâ nâḡḡâbi.

Bâliḡangât kore mân utnat.

¹² Bâliḡandâ sâkziḡan a kutâ upâ sâi mân nâḡḡâbi. Oi sâkziḡandâ âkḡâle bâliḡangât aleziḡi zo yatik mân nâḡḡâbi.

¹³ Oi um sâkziḡâ zo bâliḡangât kore opapkât um sâkkât kendon ândibi. Zen mumuḡan gâbâ mânḡiziḡiḡipkât um sâkziḡâ Anutugâren pane zimbar. Târârak ândibigât yatâ upi.

¹⁴ Zen Mosegât gurumin dengât mâtâbân mân ândie. Buḡâ. Gurumin denḡâ mân tânzâḡḡomâp. Yesu Kristogât op Anutugât tânzâḡgozâḡḡoḡ mâtâbân ândime. Zorat op ko bâliḡandâ a kutâ mân otziḡgâbap.

Siḡḡi âlipkât nep a op ândinat.

¹⁵ Oi zi dap orot? Anutugât tânzâḡgozâḡḡoḡan bageindâ gurumin dengât pâkenâ siriksâipkât bâliḡ utnat? Yatâ buḡâ.

¹⁶ Zen itâ nâḡḡe mo? A kutâ um sâkziḡâ zâkkâren pam kore okḡangâbiḡâ, zâkkât kore a op nepḡâ tuubi. Bâliḡandâ a kutâziḡ oi zâkkât kore a op ândim mom tâmbetagobi. Mo Kembu zâk a kutâziḡ oi sât luluḡ op, zâkkât kore a op ândim âlip upi.

17 Zen bâlijanğât kore op ândiwe, zo âkip. Oi zi singi âlip kwâkâm zingâwe dâp umziņ nângâmñâ lume, zorat Anutu sâm âlip kwapi.

18 Zen bâlijan gâbâ mâkâziņgâm olaņziņgi târarak ândiândiņanğât kore a op ândie.

19 Um nângânângâziņ lotjanğât ayân kut ñai ziap, zoren dâpkwap den zi dâzâņguan. Zen mârumñan um sâkziņâ pane âkñâlê bâliñâ sot bâliñâ zorat kore oi laņ ândiwe. Oi narâk ziren um sâkziņ Kembugâren pane ândiândi târarakkât kore oi um hâlâlû op ândibi.

20 Zen bâlijanğât kore op ândiwe, narâk zoren târarakkât kore mân ândiwe.

21 Oi narâk zoren wan bonñâ muyagiwe? Kut ñai ñai urâwe, zorat narâk ziren nângâne aņunņoot opmap. Oi itâ nângâmen. A kut ñai ñai yatâ zo upme, zen zorat sângân mem mom tâmbetagoabi.

22 Zen ko Kembuñâ bâlijanğât dumun olaņi Anutuğât kore a op ândie. Oi bonñâ, um hâlâlû mie. Oi bet ândiândi kâtik muyagibi.

23 Bâlijanğât kore upme, zen bâlijanğât hâuñâ tâmbetagoagoņ zo mimbi. Ka Anutu um âlipñanğât ziņgâziņgâņ zo ândiândi kâtik. Oi nen Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkâren târokwap ko ândiândi kâtik zo miwen.

7

Kaapumğât mâtâp uņakñan ândinat.

1 Bukurâpnâ, Mosegât gurumin den nângâme, zengât op san. Zen itâ nângâme? “Gurumin den luluñâ zo mumuñan âkâmop.”

2 Zorat ambân ñai apñâ wâgân ândei birâbirâņ, zo mân taap. Gurumin denân den ñai yatâ ziap. Apñâ moi ko ap ambin zekât sâm zikâzikâņ, zo âkâbap.

3 Ambân ñai, zâk apñâ wâgân ândei birâm ñai sot ândei laņ mâman ambân sâbi. Ka ap ambin ândei itâ apñâ moi ko gurumin denñâ saazikip, zo ânângâtpap. Oi ambân zo a ñai mimbap, zo ko laņ mâman yatâ mân upap.

4 Bukurâp, zengât topziñâ yatigâk ziap. Kristo zâk moip. Oi zen mumuñan târokwap mune gurumin dengât tâkñâ ânângârip. Oi mumuñan gâbâ kâdom zaarip, zâkkât singi urâwe. Nen Anutu kore okjanğâm ândim kwâtâtinatkât yatâ muyageip.

5 Ândiândi sâņgiñâ ândiwen, narâk zoren gurumin denñâ bâlijanğât âkñâlegât kârâp waari sâkniñan nep tuugip. Yatâ otniņgi tâmbetagoagoņanğât mâtâbân ândiwen.

6 Zi ko Yesu sot moindâ gurumin sâņgiñanğât tâkñâ zo ânângârip. Oi gurumin dengât mâtâp sâņgiñâ mân lân,

Kaapumğât mâtâp uņakñâ lân Anutu kore okjanğâmen.

Bâlijanđâ kâitnângomap.

7 Oi zi dap sânat? Mosegât gurumin den zo bâliñâ? Zo buñâ. Gurumin den buñâ sâi ko nâ bâlijanğât topñâ mân nângâbam. Gurumin denân den ñai itâ sapsun niņgâmap, “A ñaigât kut ñai ñai laņ mimbat sâm mân ek âkñâlîban.”

8 Bâlijanđâ tâmbetnobam gurumin denân mâtâp itâ muyageip. Umnâ kâitku a nâmbutñâ zengât kut ñai ñai laņ mimbat sâm ek âkñâlêm ândiwan. Den kâtik zo mân zei sâi bâliñâ yen zembap.

9 Nâ mârumñan gurumin den mân nângâwan, narâk zoren tosanjanğât topñâ mân nângâm laņ ândia bâlijanđâ mân noņip. Ka bet gurumin den muyagenigi bâlijanđâ umnan laņ kâri topñâ itâ nângâwan, “Um mumuñ yatâ op ândian.”

10 Gurumin denñâ otnigi ândim zâibatkkât sâsâņ, zorâņak mâburei kâmbamnâ oip.

11 Bâlijanđâ gurumin denân mâtâp muyagemñâ kâitnogi gurumin denñâ nogi mowan.

12 Oi zo itâ. Gurumin den zo âlipñâ sot tosañ buñâ. Mâbâņgum ñai ñai sâwe, zo tosa buñ sot târarak âlipñâ.

13 Gurumin den âlipñanđâ nogi mowan? Yatâ buñâ. Bâlijanđâ nogip. Bâlijanđâ gurumin denân mâtâp muyagem nogi mowan. Bâlijanğât topñâ muyagibapkkât bâlijanđâ nogi mowan. Bâlijanğât nâņgindâ sumunñâ uap. Nen bâlijanğât topñâ yatâ nângânatkât gurumin denñâ sâi mowan.

Um sâkniñan bâlijanđâ nep tuumap.

14 Nen itâ nângâmen. Gurumin den zo Anutuğâren gokñâ. Nâ ko hânân gokñâ. Bâlijanđâ sâņgânñâ mei zâkkât kore op ândian.

15 Orot mâmenanğât nâņga kwakmak opmap. Nâ kut ñai upam, zo birâm mân opman. Oi kut ñai âkon opman, zo opman.

16 Gurumin denân pâke den ziap, zorat nâņga âlip opmap. Kut ñai âkon opman, zo oprñâ gurumin den âlipñâ zorat topñâ muyageman.

17 Yatâ opman, zo ninâ umgât buñâ. Bâlijanđâ um sâknan zem kâitnogi opman.

18 Nâ topñâ itâ nâņgan. Sâk sunumnanğât umñan âlipñanđâ mirâ kamân mân meip. Kut ñai âlipñanğât zo sâman. Ka bonñâ mân muyageman.

19 Kut ñai âlipñâ upat sâmñâ mân opman. Nâ kut ñai bâliñâ zo mân upat sâm zorâņak opman.

20 Nâ bâliñâ mân upat sâm zorâņak opman. Zo itâgât. Zo ninak buñâ. Bâlijanđâ um sâknan mirâ kamân meipkkât yatâ opman.

²¹ Den san, zo itâ. Nâgâren itâ muyagemap. Kut nâi âlip upâ sa bâlijanâdâ mâte otnimap.

²² Nâ umnandâ Anutugât den nângâm âknâleman.

²³ Oi sâknan ko bâlijanâdâ ziap, zo um nângânângânâ den ziap, zâk sot kâsa opmabot. Bâlijanâdâ um sâknan ziap, zorânâ kâtigem saanigi zâkkât tâk namânangât a opman. Bâlijanâdâ tâmbetnobam sâknanâk ândimap.

²⁴ Yei, a umbumamburuk. Nâijnâ tânnângom um sâknan bâlijanangât imbanjâ koi gibap?

²⁵ Anutugât sâtkât Yesu Kristonjâ tânnobap. Zorat Anutu sâm âlip kwâknangâbat.

8

Kaapungât den lum mâtâp unjak lânjat.

Nâgâren itâ muyagemap. Nâ ninak um nângânângânandâ Anutugât gurumin den zo kore okjanangâman. Sâknandâ ko bâlijanangât kore okjanangâman.

¹ Ka Yesu Kristo sot pâlâtân op ândimen, nenngâren bâlijanangât hâunjâ sâm kwâkâkwâkân mân muyagibap.

² Nen Yesu Kristo sot pâlâtân oindâ Kaapumjâ ândiândi muyagem ningâmap. Kaapum zâknâ bâlijan sot mumujan gâbâ mâkâningip.

³ Mârum um sânngijninjandâ gurumin den zorat imbanjâ mem gei nenngâren kubikkubik nep tuum oseip. Zorat Anutunjâ itâ op um sânngijninjangât imbanjâ koi geip. Nannjâ sânngongi bâlijan mâme nenngât sâk yatâ opnjâ nenngât bâlijanangât suup meip.

⁴ Gurumin den lum târârak ândiândij, zorat Kembunjâ nângi âlip opmap. Oi um sânngijnangât mâtâp buj, Tirik Kaapungât mâtâp lânjen, nen Kaapungât imbanjan den singi âlip zo lum ândinatkat Kristonjâ um sânngijnangât imbanjâ koi geip.

⁵ A ândiândi sânngijnangât mâtâp lânje, zen um nângânângâzin hângât kut nâi nâi zoren pane zemap. Kaapungât mâtâp lânje, zen ko um nângânângâzin Kaapungâren pane zemap.

⁶ Um sânngijnangât nângâm ândime, zen tâmbetagobi. Ka Kaapungât nângâm ândimen, nen ândiândi sot lumberjâ muyaginat.

⁷ Um sânngijnâ nângânângân, zorân Anutu kâsa okjanangâmap. Oi Anutugât gurumin den komap. Zo dap op lubap?

⁸ Oi um sânngij ândime, Kembunjâ zengât orot mâmezijnâ zorat nângi mân dâp opmap.

⁹ Zen ko Anutugât Kaapumjâ umzijan ziap, zo ko mâtâp sânngijan bujâ, Kaapum sot ândim mâtâp unjaknan urunsâm

ândime. Zen Kaapungât mâtâbân ândime. Oi zen Kaapungât a ambân sâsân. Nâi zâk Kristogât Kaapumjâ zâkkât umjan mân zimbap oi ko Kristogât singi mân upap.

¹⁰ Zen ko mârum umzijanâdâ bâlijanangât mumuj yatâ op ândiwe. Ka Kristo sot pâlâtân utne um dâpzinâ tosa buj minzingipkât ândiândi kâtik muyagem ândie. Kristogât Kaapum umzijan ândiap.

¹¹ Zen dap nânge? Tirik Kaapumjâ umzijan tâtât mâme opmap mo bujâ? Tirik Kaapumjâ umzijan tâtat mâme opmap oi ko Anutunjâ Yesu mumujan gâbâ mânggeip, zo yatik Kaapumjâ um dâpzin mumujan gâbâ mânggizijgâm ândiândi zinjâm ândibap.

Kaapum sot op Anutugât nan bârarâp utnat.

¹² Bukurâpnâ, Nen um sânngijnangât kore a mân utnat. Um sânngijnandâ wan ningâmâpkât hâunjâ mâkâm zâkkât mâtâbân âinat?

¹³ Zen um sânngijnangât mâtâp ândibi zo ko tâmbetagobi. Ka Kaapungât imbanjân sâkkât den kumbi, zo ko ândim ândiândi âlip ândibi.

¹⁴ Anutugât Kaapumjâ âkom diinjij ândimen, nen Anutugât nan bârarâp ândien.

¹⁵ Anutunjâ Kaapum ningip, zo kore arâp op kengât utnatkat bujâ. Nen Anutugât nan bârarâp op ândinatkat ningip. Kaapumjâ um bâbâlanj kwatningi Anutu itâ sâm konsâm mâpâsimen, "Aboj." (Yuda denan Abba sâme. Niinj denân ko Aboj sâmen.) Nen umnijnandâ itâ nângâm kwâtâtimen, "Nen Anutugât nan bârarâp op ândien."

¹⁶ Yatâ nângindâ Kaapumjâ umnijan tâtat mâme op den zo yatik sâm muyageningâmap.

¹⁷ Oi itâ nângâmen, "Zâkkât nan bârarâp ândienjâ Anutugât kut nâi nâi galem utnat. Nen Kristo sot ârândânj galem utnat. Hânân ziren zâknâ sâknam nângip, zo yatik sâknam kwâknjan ândinat oi ko zâk sot âsak âlipjan bagim ândinat."

A umnij âlip oi kut nâi nâi yenjâ zo yatik âlip upap.

¹⁸ Sumbemân Anutugâren gâbâ kut nâi nâi âsaknj neulenoot walâwalân muyageningâbap. Oi narâk ziren sâknam sot umbâlâ ândien, zo dâpkua mân dâp upap. Sâknam zirat nânga yenjâ yatâ uap. Wangât, sumbemân kut nâi âsaknj neulenoot donjep muyaginat, zorat.

¹⁹ Anutunjâ gâsuningâm nan bârarâp sâm âsaknjâ neuleninj muyagibapkat a sot kut nâi nâi Anutunjâ muyageningip, nen zorat mambât ândien.

²⁰ Kut n̄ai n̄ai yen̄n̄a h̄an̄an ziap, zo gukupit̄n̄a yen zimbap̄k̄at s̄am zingip. Ziin̄a umḡat buñ̄a. Anutuñ̄a yat̄a s̄ai muyageip. Ka zo zinz̄iñ̄ k̄atik zimb̄iḡat m̄an s̄am zingip.

²¹ Zorat kut n̄ai n̄ai yen̄n̄a h̄an̄an zen mumuñ̄anḡat dumun zo olanj Anutuḡat nan b̄arar̄ap nen sot t̄arokwap neule āsakñ̄a m̄imbi.

²² Nen n̄anḡamen. Kut n̄ai n̄ai zo zen m̄arumñ̄an ḡab̄a nar̄ak zo m̄ate upap̄k̄at mamb̄at āndim s̄aknam n̄anḡam āndim gawe.

²³ Oi zen̄ak buñ̄a, nen ār̄and̄anḡ yatik mamb̄at āndim s̄aknam n̄anḡam āndimen. Anutuḡat nan b̄arar̄ap nen um s̄akniñ̄ kubikñ̄a minninḡabap̄k̄at mamb̄at āndimen. Nen sumbem̄an ḡab̄a Kaapumñ̄a niñgip. K̄andom Kaapumñ̄a niñgip. Bet ko kut n̄ai n̄ai niñḡabap.

²⁴ Nen Anutuñ̄a um s̄akniñ̄ kubikñ̄a minninḡabap̄k̄at um b̄ab̄al̄anj op mamb̄at āndinat̄k̄at diiningip. Bonñ̄a muyagei s̄ai zorat m̄an mamb̄atpem.

²⁵ Bonñ̄a muyagiap oi ko dap yat̄a zorat mamb̄at āndinat? Bonñ̄a m̄an muyagei ikmḡat umñ̄a n̄anḡam mamb̄at āndimen.

²⁶ Kaapum z̄ak lolotniñ̄anḡat op betniñ̄an memap. Nen yat̄a mo yat̄aḡat nin̄au s̄aind̄a d̄ap upap, zo m̄an n̄anḡamenḡat Kaapumñ̄a betniñ̄an mem, yaak mem, an̄a m̄an s̄as̄an̄a, den zo yat̄a nenḡat op Anutuḡaren sapsuñ̄ap.

²⁷ Anutuḡat Kaapumñ̄a nenḡaren nep zo yat̄a tuubap̄k̄at op s̄am p̄indip. Oi Kaapumñ̄a Anutuḡat umñ̄an den ziap, zo n̄anḡam Anutuñ̄a t̄ann̄anḡobap̄k̄at den dukumap. Oi Anutu z̄ak um igikñ̄a Kaapumḡat umñ̄an den ziap, zo n̄anḡamap.

Anutu z̄ak nenḡaren nep topkw̄aip, zo tuum ma tuum nan̄ḡabap.

²⁸ Nen it̄a n̄anḡamen. Wan mo wanñ̄a muyageninḡamap, zo Anutuñ̄a kubigi t̄ann̄anḡomap. A umniñ̄and̄a Anutu ḡasum āndimen, nenḡaren yat̄a otninḡamap. Nen z̄akñ̄a diininḡabam n̄angi zeip̄k̄at diiningip, nenḡaren yat̄a otninḡamap.

²⁹ A m̄arum diininḡabam n̄angip, nen nanñ̄anḡat tobat utnat̄k̄at s̄aip. Oi a donjbeñ̄a nanñ̄anḡat mur̄ap op āndeind̄a Yesuñ̄a āt̄aniñ̄ upap. Oi nen z̄akk̄at tobat op āndinat̄k̄at s̄aip.

³⁰ Anutuñ̄a a k̄anñ̄an n̄anḡaniñgip d̄ap, nen diininḡam tosan̄iñ̄ buñ̄ minningip. Tosaniñ̄ buñ̄ minningip d̄ap, nen āsakñ̄a neule zo nen niñgip.

Kut n̄ai n̄aiñ̄a Anutuḡat bikñ̄an ḡab̄a m̄an m̄ak̄aniñḡabap.

³¹ Den zorat topñ̄a dap dap ziap? Anutuñ̄a buku otninḡam galem otninḡam āndei k̄asan̄iñ̄and̄a dap op t̄ambetn̄anḡobap?

³² Anutuñ̄a nanñ̄a m̄an anḡan k̄arip. Nenḡat op s̄angongoi gem moip. Zorat dap nanje? Yat̄a oipñ̄a kut n̄ai n̄ai torenñ̄a niñḡabap mo m̄an niñḡabap? Niñḡabap.

³³ Anutuñ̄a buku otninḡam t̄ann̄anḡoip, zorat a ik̄a zor̄añ Anutuḡat a amb̄an ḡak̄ar̄apñ̄a den̄an n̄ambanbap? Anutu zikñ̄ak tosan̄iñ̄ buñ̄ minningip, zorat a ik̄a zor̄añ nen tosan̄iñ̄anḡat h̄auñ̄a minatk̄at s̄abap.

³⁴ Yesu Kriston̄a nenḡat op moip. Oi moib̄ak buñ̄a. Z̄ak mumuñ̄an ḡab̄a zaat Anutu āsan bongen z̄ai tap nenḡat op Anutu den dukumap.

³⁵ Kut n̄ai ik̄a zor̄añ Kristoḡat bikñ̄an ḡab̄a m̄ak̄aniñḡabap? S̄aknam mo umb̄al̄a, k̄ambam mo pu mo kanpit̄a? Kut n̄ai yat̄a zo dap op Kristoḡat bikñ̄an ḡab̄a m̄ak̄aniñḡabap.

³⁶ Kembuḡat ekab̄an den n̄ai it̄a ziap, zorat d̄ap otninḡame. Den zo it̄a, “Kembu, ḡaḡat op sir̄amñ̄a sir̄amñ̄a n̄angome. R̄am̄a kom gaame, zenḡat tobat yat̄a otninḡame.”

³⁷ Oi kut n̄ai yat̄a zor̄añ m̄an mem lot kwatninḡabap. Buñ̄a. Yesuñ̄a umñ̄and̄a ḡas̄an̄anḡomap̄k̄at imban̄a niñgi z̄akk̄aren k̄atigem āndim wal̄amen.

³⁸ Zorat n̄a it̄a n̄angan. Mumuñ̄a mo āndīandiñ̄a, sumbem a mo b̄al̄iñ̄anḡat a k̄aukñ̄a, nar̄ak ziren ziap mo bet muyagibap, zor̄añ mo kut n̄ai n̄ai imban̄oot, zor̄añ Yesu Kristo z̄akk̄at bikñ̄an ḡab̄a m̄an̄ak m̄ak̄aniñḡabap.

³⁹ Anutu umñ̄and̄a ḡasun̄inḡap̄k̄at kut n̄ai ub̄a ḡaip mo āmbib̄a kopḡaipñ̄a, kut n̄ai zor̄añ mo zor̄añ Kembuniñ̄a Yesu Kristo, z̄akk̄at bikñ̄an ḡab̄a m̄an m̄ak̄aniñḡabap.

9

Paulo z̄ak Yuda a bukur̄apñ̄a, zenḡat op s̄aknam n̄angip.

¹ N̄a Kristoḡat a op sar̄a m̄an s̄am den bonñ̄a sa n̄anḡane. Kaapumñ̄a umnan den ziap, zorat n̄angi bon uap.

² Yuda a torer̄apñ̄a zenḡat op umb̄al̄a op s̄aknam n̄anḡam āndiman.

³ Yuda a bukur̄apñ̄a, s̄ak torer̄apñ̄a, zen Kembuḡat singi upiḡat opñ̄a ninak Kristoḡat d̄am̄an k̄aligen ḡab̄a ḡiḡiñ̄anḡat n̄angga ālip b̄ab̄al̄anj opap.

⁴ Zen it̄a s̄ame, “Nen Isirae. Anutuñ̄a nar̄apñ̄a ḡasuniñgip. Oi imban̄a āsakñ̄a tir̄apñ̄anḡoip. Anutuñ̄a nen sot t̄arot̄aro op gurumin den sapsuñ̄ niñgip. Oi m̄ate okñ̄anḡanatk̄at m̄at̄ap tir̄apñ̄anḡoip. Oi kut n̄ai niñḡabap, zorat singi den k̄anñ̄an kesap p̄ar̄on den d̄atn̄anḡoip.

⁵ Nen Abaram, Isaka sot Yakobo, zenḡat kiur̄apziñ̄a.” Yuda a bukur̄apñ̄a zen ziñ̄anḡat yat̄a n̄anḡam s̄ame. Oi nen

nângen. A bâlijan gâbâ mâkâningâbapkât mârûm sâsân, Kristo, zâk a sâk mem muyageip. Zo Yuda a zengât kâmurân muyageip. Zorat a sot kut nâi nâi nenngât Kembu, Anutu, zâk sâm âlip kwâkñangîndâ ândim zâimâmbap. Zo perâkñak.

Singi âlip mem ândie, zen Anutugât arâp bonjâ.

⁶ Isirae a nâmbutjâ Kembangât mâtâp walâm um kâtik ândinetâ zingit nângi Anutugât den zo loreip mân sânat. Isirae gâren gâbâ muyagiwe, zengâren gâbâ nâmbutjâ zengât Isirae a bonjâ mân sâsân.

⁷ Oi yatigâk Abaramgât kiurâp torenjâ zen kiurâp bonjâ mân urâwe. Oi zorat Kembangât ekabân den nâi itâ ziap, "Isakagât kiurâp zenjâk Abaramgât singi upi."

⁸ Den zorat topjâ itâ ziap. Sâknâ Abaramgâren gâbâ muyagiwe, zen aksik patânâ Anutugât nan bârarâp urâwe? Buñâ. Singi den umjan muyagiwe, zenjâk Abaramgât kiurâp bonjâ sâsân.

⁹ Kembuñâ singi den Abaram itâ sâm dukuiip, "Kendon nâi âki âburem ga ambingâ Sera zâknâ nannâ mimbap."

¹⁰ Oi zorik buñâ, Rebekagâren yatik muyageip. Rebekanjâ sâkunnijâ Isaka, zâk sot ândim katep zagât kâmbokoip.

¹¹⁻¹² Oi katep zagât mân muyagem âlip mo bâliñjâ zo mân oitâ Anutujâ zekât op mamzikñjâ itâ sâm dukuiip,

"Âtânandâ munñangât kore a op ândibap."

Zo ko Anutugât den kâtigibapkât nângâm zikñak mem kâsâpzakom den zo sâip.

¹³ Katep zagât zet orot mâmezikñjâ ekñjâ mân sâip. Kânjan nângâzikâm yatâ sâip. Zorat den nâi Kembangât ekabân itâ ziap, "Na Yakobogât otnigap. Ka Esau ko âkonnigap."

Anutu zâk ândiândiniñangât buñâ, um lâklâkñangât op galem otniñgâmap.

¹⁴ Anutujâ nâi kâsa okñangâm nâi buku okñangip, zorat dap sânat?

¹⁵ "Zo bâliñjâ." Yatâ sânat? Buñ kâtikñâ. Zâknâ den nâi Mose itâ sâm dukuiip,

"A nâi birâñangâbâ sâm âlip birâñangâbat. Ka a nâi tângubâ sâm âlip tângubat. Lumbe okñangâbâ sâm âlip okñangâbat."

¹⁶ Zorat a umgât mo a orot mâmegât mân sâsân. Anutu um lâklâkñangât tânzângozângon sânat.

¹⁷ Anutujâ a kutâ Parao den dukuiip, zo Kembangât ekabân itâ kulemguwe, "Nâ gâgâren imbanjânâ sâm muyagia kutsiñginâ hân dap âibapkât sâm kwânângâgiwan."

¹⁸ Oi zorat Anutugât itâ nângânat, "Zâk a nâi tângubâ sâm tângubap. A nâi um kâtik oik sâi kâtigibap."

¹⁹ Nâ yatâ sa itâ sâm mâsikâniban? "Yatâ op ko Anutu zâk wangât a nenngât nângi bâliñ uap. Anutujâ den nâi sâi anjâ kwâkâbapkât dap buñâ."

²⁰ Den yatâ zo sânanâ itâ mâsikâgibat, "Gâ wangandâ Anutu den dukuban. Âmanjâ dap op âmanjâ tuutuujâ a itâ dukuban, 'Gâ wangât yatâ zo muyagenigin.'"

²¹ Âmanjâ tuutuujâ a, zâk dengop mem toren a zengât âmanjâ tuubap. Oi torenjâ mem wâu, bâu zengât tuugi nângîndâ bâliñ upap?

²² Oi Anutu zâk âmanjâ kukñangât bonjâ zorat singi, zo bet kunzit birâbapkât nângi ziap. Âmanjâ zo zengâren kâmbam muyagem kukñangât bonjâ sot imbanjânâ muyagei a ambân ikpigât tuubap. Nen zorat dap sânat?

²³ Oi âmanjâ nâmbutjâ tânzângobapkât singi, zen kubikziñgâm sumbemân âsak neulenjan tengâ kwatziñgâbapkât kânjan nângi ziap. Âmanjâ zo zengâren neule âlipjâ gom sâmba ziñgâbapkât diiziñgâm ândiap.

²⁴ Yuda ayâk buñâ. Hân nâin gokñâ ârândânjâ âmanjâ um lâklâkñangât op zâkkât singi utnatkât diiniñgâmap.

²⁵ Zorat Propete Hoseagât ekabân diñâ itâ ziap,

"Kembuñâ itâ sap, 'A kâmut marizij mân orâwan, zen nâgât singi sâbat. Oi umnandâ mân gâsâzângowan, zo umnandâ gâsâzângobat."

²⁶ Oi a zengât nâgât arâpnâ buñâ dâzângowan, zengât itâ sâbi, "Zen Anutu ândiândiñangât nan bârarâp op ândie."

²⁷ Oi Propete Yesaianjâ den kâtik sâm Isirae a zengât itâ sâip,

"Isirae gât kiurâp zen saruyân sak ziap, zo yatâ donjep muyagibi. Ka zengâren gâbâ bituktânjâ Kembangât singi upi."

²⁸ Kembangât itâ nângâmen. Kembu zâk a zengât sâm kwâkâmñjâ kegâk hâuñjâ ziñgâm nangâbap.

²⁹ Zorat Propete Yesaianjâ den nâi itâ sâip, "Sumbem kâwali a zengât Kembu, zâk mân nângâniñgi sâi ko kiurâpniñ buñ upe. Mirâ kamânziñ zo Sodom sot Gomora zengât tobat yatâ upe."

(Anutujâ kamân zagât zo zikiri bâliñ oitâ sâi kârâpnâ zikesem nanjip.)

Yuda a zij târârak utnâ sâm osiwe.

³⁰ Oi zi dap sânat? Zitâ sânat. Hân nâin gokñâ, zij târârak mân ândimñâ tosanij buñ utnâ sâm tosazij buñ urâwe. Kembangâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm tosazij buñ urâwe.

³¹ Yuda a zen ko Mosegât gurumin den lum târarak utnat sâwenâ gurumin den zo lum osiwe.

³² Zen târarak mân urâwe, zo itâgât. Zen nângâm pâlâtânziņ bunâ. Zen yen ândim mâmanziņangât târarak utnatkât sâwe. Oi mâtâbân kât zeip, zoren kinziņ luakņime.

³³ Kembangât ekabân diņâ zitâ kulemgune ziap,

“Nângâ. Nâ Sion bâkņan, Yerusalem kamânân zengâren kât nâi paan. Zoren kinziņ luakņibi. Oi kât kâtik nâi paan. Zoren a doņbep patânâ zângobap. Ka nâi zâk nângâm pâlâtân kwatnibapņâ mân kwakpap.”

10

Anutuņâ Yuda a tosaziņ buņ upigât mâtâp muyagei Yuda a doņbep ziņ kândâtkuwe.

¹ Bukurâpnâ, Yuda a bukurâpnâ âlip upigât umnandâ otnigi zengât op Anutugâren ninâu sâman.

² Zen Anutu kore okņangânam um bâbâlan ândime. Zo ziņgitmanņâ san. Ka zen mâtâp mân ek nângâm upme.

³ Zen Anutugâren gâbâ târarak orotņâ mâtâp ziap, zo kwakmegât ziņak târarak utnatkât nepņâ tuume. Anutugât mâteņan tosa buņ orotņangât mâtâp, zo mân ek nângâm Kristo kândâtkuwe.

⁴ Nen ko itâ nângen. Anâ nângâm pâlâtângât opņâ tosanîņ buņ muyaginatkât Kristonâ gurumin dengât mâtâp doņgoip.

⁵ Mosenâ gurumin denân den nâi itâ kulengoip,

“A zen gurumin den lum nangâm târarak op ândiândi muyagibi.”

⁶ Nângâm pâlâtângât tosa buņ orotņangât den ko itâ ziap,

“Gâ umgandâ itâ mân sâban, ‘Nâiņâ sumbemân zâimņâ Kristo diim gibap?’

⁷ Mo nâiņâ âmbi geimņâ Kristo mumunâ zengâren gâbâ diim kopgâbap.’

⁸ Yatâ buņâ.”

Kembangât ekabân den nâi itâ ziap, “Den zo kârebân mân ziap. Lâugan sot nângânângâgan ziap.”

(Zo nângâm pâlâtângât den kwâkâm ziņgâmen, zorat sâsân.)

⁹ Yesu, zâk Kembuņâ. Den zo lâugan zimhap oi Anutuņâ Yesu mumuņan gâbâ mângep, zorat umgandâ nângi bon opmap oi ko âlip op sumbemgât siņgi upan.

¹⁰ Nen itâ nângâmen, “Umņâ Yesu nângâm pâlâtân kwap tosanîņ buņ utnat. Oi lâunîņandâ Yesu Kembuniņâ sâmnâ sumbemgât siņgi utnat.”

¹¹ Zorat Kembangât ekabân den nâi itâ kulemguwe,

“Nâi zâk Kembu nângâm pâlâtân kwâkņangâbapņâ kwakmak mân upap.”

¹² Âlip nângen. Yuda a sot hân nâin gok nen kânok uen. Kembu, zâk kânok kembu otningâm ândimap. Kembu zâk hâtubâtu mân otniņgâmap. Oi zâk konsâmen dâp, nen umgât gom sambe zo niņgâmap.

¹³ Zorat Kembangât ekabân itâ sâsân, “Kembu konsâm ândibi, zen Kembuņâ bâliņan gâbâ mākâziņgâbap.”

¹⁴ Ka a zen ko zâk mân nângâm pâlâtân kwâkņangâmņâ dap yatâ konsâm ândibi? Oi a zen topņâ mân nângâmņâ dap op nângâm pâlâtân kwâkņangâbi? A nâiņâ Anutugât siņgi den mân dâzângoip ko dap topņâ nângâbi?

¹⁵ Oi Anutuņâ a mân sângonzângoip dap op âi siņgi dâzângobi. Zorat Kembangât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“Siņgi âlip sâsân a, zengât kinziņ kwamitņâ nângâm ko nângâne âlip upap.”

Anutuņâ Yuda a sâm osiziņgip.

¹⁶ Siņgi âlip zo Yuda a nâmbutņandâ nângâm mân luwe. Zorat Propete Yesaiianâ itâ sâip,

“Kembu, siņgi den sâindâ mân nângâme.”

¹⁷ Zorat op itâ nângâbi. Nângâm pâlâtân, zo den siņgi sâsânangât bonņâ. Oi den siņgi âragumen, zo Kristogât siņgi âlip den.

¹⁸ Itâ sâm mâsikâziņgan. Zen siņgi âlip den zo nângâwe mo buņâ? Zen nângâwe. Den nâi itâ ziap,

“Kembangât denņâ hân dâp âim nangip. Oi diņandâ hân muruk toren toren âim nangip.”

¹⁹ Dum mâsikâziņgâm san. Isirae a zen dâņ nângâm kwâtâtiwe mo buņâ? Kândom Mosenâ den nâi itâ kulemgoi nângâwe,

“Kembuņâ itâ sap, ‘A yennâ, hân nâin gokņâ kâmut nâi diiziņga Isirae zen nângâne bâliņ oi um kâlak otziņgâbi. A kwakmak kâmut zo diiziņga zen ek kuk upi.’”

²⁰ Bet Propete Yesaiianâ keņgât buņ den yâmbât itâ sâip,

“Kembuņâ itâ sap, ‘Mân kârunim ândiwenâ muyaginiwe. Topņâ mân sâm kârum ândiwe, zen mâte otziņgâwan.’”

²¹ Ka Isirae a zengât Kembuņâ den nâi itâ sâi kulemguwe,

“Nâ a kâmut zâizâiņ sot den kukuņ zi, zen hârânsâm narâk kârep ândinetâ nâgâren gabigât kwâbâlap tuum ândiwan.”

11

Isirae a nâmbutņandâ um kâtik utnetâ Anutuņâ nâmbutņik gâsuziņgip.

¹ Oi zi den nâi mâsikâzingan. Anutuñâ Isirae arâpnâ birâzingip? Buñâ. Yatâ mân oip. Nâ Isirae a, Abaramgât kiun, Benyam-ingât kâmurân gokñâ.

²⁻³ Anutuñâ kânñan nângâningip, nen mân birâningip. Zen Propete Eliagât den sinji nâi Kembugât ekabân ziap, zo sâlâpkume mo buñâ? Propete Elia, zâk Isirae a zengât tosazingâgât den sâm Anutu itâ sâm dukuip, “Kembu, zen Propete arâpkâ zângom nanje. Gâgât sinji sâm nalem pâpanñâ zo kom kândanjâwe. Oi zi nâ ninik ândia nonam se.”

⁴ Propete Eliañâ yatâ sai Anutuñâ den dap mâburem pindip? Zo itâ, “Nâ a 7 tausen yatâ anjân kârâzinga lopio kutñâ Baali, zâkkâren mân âi pindiñsawe.”

⁵ Oi narâk zi yatigâk Anutuñâ um lâklâkñangât opñâ Isirae zengâren gâbâ a bituktâ mem sâlâpzângoip arâpnâ op ândie.

⁶ Zen orot mâmezizingât buñâ. Zikñâ um lâklâkñangât op gâsuzingâm tânzângoip. Yatâ mân oi sai tânzângoizângoingât bonñâ mân âsagebap.

⁷ Oi dap dap? Isirae a kut nâi zo muyagi-nat sawe, zo mân muyagiwe. Anutu zikñak nângâm gâsum sâlâpzângoip, zenak kut zo muyagiwe. A nâmbutñâ umzinj kâtigeip.

⁸ Zorat op Kembugât ekabân itâ kulemgune ziap,

“Anutu zâk umzinj mem gulipkoip. Sinzinj kwâtepkui. Kindapzinj mem dooñgoip. Yatâ otzingi ândiwenjak ândim ge.”

⁹ A kutâ Dawidinâ itâ sâm kulemgoip, “Zen Kembugât den sâtnjak lum sii nalem nime, ka umzinjandâ Kembu kândâtkume. Zorat op ko zen sii nalem ninetâ kâsazinj ganetâ parâtâk pambi. Hânân gei zângoip hâuñâ takâzingâbap.

¹⁰ Gâ sinzinjâ kwâtepkuna kwakpi. Oi kândâtzinj mem namujna kâriñgoñ ândibi.”

Oliwa nagân bâranñâ nâi mem ga târokwâip.

¹¹ Oi den nâi mâsikâzingan. Isirae a zen kârân kinzinj luakñem hânân gei tâmbetagowe? Yatâ buñâ. Zen kubikkubik kândâtkune a hân nâin gokñâ zengât sinji oip. Oi hân nâin gokñâ zen nângâne Isirae a zinjâ zinjgit umbâlâ upi.

¹² Isirae a zen Kembugât den kândâtkune a hân nâin gokñâ zen nângâm lum âlip urâwe. Yatâ utne Isirae a kâmut zen bet umzinj melânj Kembu sot pâlâtânj utne bonñâ doñbep walâwalânj muyagezizingâbap.

¹³ Hân nâi gokñâ zen den zi dâzângua nângânek. Nâ hân nâin gokñâ

zengât Aposolo ândimannâ nepnâ tuum kwâtâteman.

¹⁴ Oi nâ yatâ op ândim Isirae a torerâpnâ alezinga nâmbutñandâ umzinj melânj âlip upi. Hân nâin gok zen sinji âlipkât bonñâ muyagine Isirae a nâmbutñâ zinj ek nângâm zo yatik minâ sâm umzinj melânji.

¹⁵ Anutuñâ Isirae a birâzingi hân nâin gokñâ zen Anutu sot buku ue. Oi bet Anutuñâ Isirae a dum gâsuzingip ko mumunjan gâbâ zaatzatñâ yatâ upi.

¹⁶ Kândom Kembugât sinji pâpanñâ oi ko du ombenjan âsagine zo yatik zâkkât sinjiyok pâpanñâ. Oi nak topñandâ hâlâlû zeï nak bâranñâ sot bonñâ zet yatik hâlâlû zimbabot.

¹⁷ Oi Anutuñâ kamân Oliwa nagân bâranñâ nâmbutñâ mânângât birâm zorat gebâgan ulinnâ barin gâbâ gâ târokwatgigip. Oi Oliwa ândânâ kelâk tooñandâ tângogip.

¹⁸ Gâ bâranñâ sânginjâ zengât nângâna giginj oi sâkkâ mân mem zâiban. Yatâ opapkât itâ nângâ. Gânâ ândânâ mân tângum nalem pindâmat. Zâknâ tângom nalem gimap.

¹⁹ Nâ yatâ dâgoga zorat toren itâ sâban? “Anutuñâ nâ târokwatnibapkât bâran sânginjâ mânângâtzingâm birâzingip.”

²⁰ Den zo bonñâ. Zo sinji âlip birâm ândiwegât mânângât birâzingip. Gâ ko nângâm pâlâtângangât op zâk zengât kinkin gebâgan kinzat. Zorat gâ sâkkâ mân mem zâim diim gem ândiban.

²¹ Anutuñâ Oliwa bâranñâ sânginjâ zâizâinjâ, zo mânângât birip. Oi zo yatik gâ zâizâinj op ândina mânângât birâgibap.

²² Zorat gâ Anutu um lâklâkñangât op tângogip sot um kâtik urâwe, zen hâuñâ zingip. Zorat mân nelâmgobap. Um kârâpnangât bonñâ, zo sinji âlip kândâtkuwe, zengâren muyagemap. Oi um lâklâkñangât bonñâ gâgâren muyagiap. Oi gâ zâk sot pâlâtânj op ândina bonñâ âlip zemgibap. Yatâ mân upan zo ko mânângâtñâ birâgibap.

²³ Oi bâranñâ sânginjâ zen um kâtikzinjâ birâne Anutuñâ dum zagâtñâ târokwatzingâbâ sâm âlip upap.

²⁴ Oi barin gâbâ Oliwa nak bâranñâ kamângât Oliwa nagân târokwâkwatñâ, zo mân orotñâ. Ka Kembuñâ barin gâbâ Oliwa bâranñâ mingimñâ kamângât Oliwa nagân târokwatgigip. Kamân Oliwa zikñâ bâranñâ mânângârip, zo târokwatzingâbâ sâm mân kwakpap. Zo kegâk târokwatzingâbap.

Anutuñâ a topñâ topñâ tânzângobapkât nângâmmap.

²⁵ Bukurâpnâ, zen kwakñâ ziiñâ nângânângâyân sinji âlibân bagim nângâm gulipkubegât den tikñâ zi sapsum zingâbâ.

Isirae a nâmbutnjâ zen um kâtik op ândine hân njâin goknjâ zen sinji âlipkât bagine tenjâziŋ mârurnjan sâip, zo dâpnan op nanjgâbap.

²⁶ Bagine Isirae a kâmut bagim âlip op nanjgâbi. Kembugât ekabân dinjâ itâ kulemgune ziap.

“Sioŋ bâknan, Yerusalem kamânân gâbâ kubikkubikniŋâ muyagem Isiraegât kiurâp zengâren bâliŋâ ziap, zo gâbarei âibap.

²⁷ Yatâ oi nâ bâliŋâziŋ sanjonŋâ zen sot târotâro upat.”

²⁸ Hân njâin goknjâ, zen sinji âlibân bâgibigât Yuda a ziŋ narâk ziren Anutugât kâsa yatâ op ândie. Ka Anutuŋâ Yuda a sâkurâpziŋ mem sâlâpziŋgoipkât Anutugât umnandâ zengâren patâ oi ândie.

²⁹ Anutu zâk buku orotŋangât den sot dizingâziŋgânangât sâi den zo mân loribap.

³⁰ Hân njâin gok, zen mârurnjan um kâtik op ândiwe. Bet, nârâk zi Isirae a zen um kâtik utne ko hân njâin goknjâ zen Anutuŋâ tânzânguap.

³¹ Zo yatik Yuda a zen um kâtik op ândimŋâ birânetâ ko Anutuŋâ tânzângobap.

³² Anutu zâk a aksik patâ bet tânzângobapkât op nângâmŋâ nângâziŋgi bâliŋandâ saaziŋgi den ku a op ândie.

Anutu mâpâsem sâm âlip kwâkŋangânat.

³³ Opoŋ, Anutu zâk sinji âlipkât gom sambe tâtâlek zemnângap. Zâkkât nângânângân, zo dap yatâ nângâm kwâtâtinat? Zâkŋâ walâniŋgâm nângap. Den sâm kwâkâmâp, zorat dap yatâ nângâm kwâtâtinat? Nep tuutuunangât mâtâp, zo dap yatâ nângâm nanjgânat?

³⁴ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Kembugât umnan den ziap, zo a nenjâren gâbâ nâiŋâ mân nângâm kwâtâtimâp. Zâkŋâ den nâi sâi ko dap op beknjan mem sânat?

³⁵ Njâiŋâ Kembuŋâ kut nâi pindip, zorat tosanjâ zeï ma ko mâkâbap?”

³⁶ Zâkŋâ a sot kut nâi nâi aksik patâ muyeniŋgi. Zâkŋâ imbanjâ niŋgi ândimen. Oi zâkkât sinji op ândimen. Zâk mariniŋâ sot kembu patâniŋâ ândiap. Zorat Anutu sâm âlip kwâkŋangindâ târokwâi zem zâimâbap. Zo perâkŋak.

12

Um sâkniŋâ Anutugâren pâindâ zimbap.

¹ Bukurâpnâ, Anutuŋâ umâlipŋangât op tânnângoiŋkât kindap pâroŋ den dâzângua nângânek. Mârurnjan sii nalem mo zuu bâu Kembugât sinji sâm om pâmarâwe, zo yatik zen um sâkziŋ Anutugâren panetâ zeï egi âlip nâi upap. Yatâ utnetâ dâp upap.

Zen yatâ op Anutu kore bonnjâ okŋangâm ândibi.

² Oi ândi mâmanziŋandâ um kâtik zengât tobat yatâ mân upap. Zen um nângânângâziŋ Anutugâren pane zeï kubikziŋgi tobat nâi upi. Zen yatâ utne Anutu diŋangât dâp mâtâp âlipŋâ sot târârakŋâ zo ek nângâbi.

Nep sâm niŋgip, zo yatik tuum ândinat.

³ Kembuŋâ tânnogipkât nâ den sa zen aksik nângânek. Gâ Kembugât sinji ândiat. Ka gâ gikangât nângâna zâizâiŋ mân upap. Anutuŋâ nepkât imbanjâ giŋip, zorarâk nângâm tuum ândiban.

⁴ Itâ nângâmen. Sâk bonniŋâ kânok. Ka kore orotŋâ donbepŋâ nep top topŋâ tuume.

⁵ Oi torenjâ Kristogât kâmurân yatigâk târokwâindâ bonniŋâ kânok uap. Kristo zâk kâukniŋâ uap. Oi nen kiŋ bik op ândim tânagomen.

⁶ Sinji âlipkât imbanjâ top topŋâ niŋgip, zo tânnângom niŋgip dâp zem ariap. Oi zo wâratkum nepŋâ tuunat. Zorat a nâi, zâk Kembugât den sâm muyagibapkât imbanjâ zemnângap oi ko nângâm pâlâtâŋâ tâkŋangap dâp Kembugât den sâbap.

⁷ Njâi zâk kore orotŋangât nep tuubapkât imbanjâ zemnângap oi ko nep zo tuum ândibap. Oi nâi zâk den kwâkâm ziŋgâ nep tuubapkât imbanjâ zemnângap oi ko zo yatik tuubap.

⁸ Um bâbâlanj kwatziŋgâziŋgân den sâmap, zâk zorat imbanjâ zemnângâbabân sâbap. Njâi zâk kât sikum ziŋgâziŋgânangât imbanjâ zemnângap, zâk umnjâ diim gem umâlip op tuubap. Njâi zâk a sâtnjâ ândibapkât sâm pindâpindân, zâk zo kâtigem tuum ândibap. Njâi zâk tânzângobapkât imbanjâ zemnângap, zâk umbâbâlanjâk upap.

Lumbenangât den.

⁹ Buku orot zo sâkŋandik mân upi. Umnâ gâsâyagom upi. Orot mâme bâliŋâ, zorat âkon op ândibi. Oi orot mâme âlipŋâ, zorik upi.

¹⁰ Zen buku bonnjâ op ândibi. Oi tânagonam walâgilâ op kâtigibi. Bukurâpangât nângâna mân giŋiŋ upap.

¹¹ Zo um bâbâ lolot buŋâ. Kâtigem ândibi. Kaapungât op umziŋâ zaatpap. Yatâ op um bâbâlanj op Kembu kore okŋangâbi.

¹² Kembuŋâ sumbengât sinji kwatziŋgip, zorat sâtâre op ândibi. Sâknam muyezinggi zorat sâm âkon mân upi. Um bâbâlanj op âsâbâr ninâu sâm ândibi.

¹³ Kembugât kâmurân goknjâ nâmbutnjâ zen kut nâi nâi kârum ândine betziŋan mimbî. A lombanjâ zengâren gane kian kubik zâmbanbi.

¹⁴ Kāsazij sām bālij kwatziŋgāne zeŋgoot māsop den sām dāzāngobi. Lāuziŋan gābā sāt den buŋā, māsop denāk gibap.

¹⁵ A nāmbutŋandā sātāre utne zen yatik tārokwatziŋgām upi. Umbālā op isene zen yatik tārokwatziŋgām isebi.

¹⁶ Umziŋ māpotne kānogāk zeī āndibi. Ziŋŋāŋgāt nāŋgane zāizāiŋ mām upap. Nāŋgānāŋgāziŋŋāŋgāt nāŋgāne zāizāiŋ mām upap. Oi zen a gigiŋā buku otziŋgābi.

¹⁷ Nāi zāk kut bālij otgigi hāuŋā mām okŋŋāŋgāban. A ziŋ mām orotŋā otziŋgāne buku otziŋgābi. Zen yatā op āndim a ziŋ zeŋgāt nāŋgāne ālip ŋāi upapkāt nāŋgāmŋik upi,

¹⁸ Zen a pisuk patā zen sot lumbeŋā op āndibigāt kātigibi. A ziŋ kāsā otziŋgāne lumbeŋā den sām dāzāngobi.

¹⁹ Bukurāpnā, a ziŋ kut ŋāi mām orotŋā otziŋgāne hāuŋā mām otziŋgābi. Hāukāu mām upi. Tosa zo Kembugāt kukŋŋāŋgāt siŋgi pane zimbap. Zorat Kembugāt ek-abān den ŋāi itā ziap,

“Kembuŋā itā sap, “Tosa mākāmākāŋ, zo nāgāt nep. Hāuŋā ziŋgāziŋgāŋ, zo ninak ziŋgābat.’ Kembu zāk yatā sap.”

²⁰ Zen ko itā upi. Kāsagā nalemgāt moi nalem pindāban. Toogāt nāŋgi too pindāban. Gā yatā otmandā kārāp kākūŋā kwākŋan pānā simbap yatā upap.

²¹ Bāliŋandā mām mem gei kwatgibap. Buŋā. Gā ālip op bāliŋā mem gei kwāpan.

13

Hān a kutā, zeŋgāt den.

¹ A aksik patā, zen hān a kutā sot a sātŋā zeŋgāt den lum āndibi. A kutā nep, zo Anutugāren gokŋā. Hān a kuta sot a sātŋā zen Anutugāt sātkāt āndie.

² Zorat ŋāi zāk a kutā zeŋgāt den birām Anutugāt den yatik birābap. Oi den birābi, zen yatik hāuŋā mīmibi.

³ Orot māmēziŋ ālipŋā zen a kutā zeŋgāt keŋgāt mām upme. Bāliŋā upme, zen ko a kutā zeŋgāt keŋgāt upme. Zorat gā keŋgāt buŋ āndibā sām āndi māmangā kubikŋā ālipŋā op āndiban. Gā yatā otna a kutāŋā gāgāt nāŋgāgigi ālip upap.

⁴ Hān a kutā, zen Anutugāt kore a. Ziŋā gālem otginetā ālip āndibangāt sām ziŋgip. Zen kām bam hāuŋā laŋ mām gā gobi. A kutā zen Anutugāt kore a. Bāliŋ māme zeŋgāren nep tuum hāuŋā ziŋgābi. Zorat gā bāliŋ upan zo ko keŋgāt upan.

⁵ A kutā zeŋgāt dinziŋā lum kwātātibi. Zo Anutu zākkāt keŋgārāk buŋā. A kutā dinziŋ lulūŋŋāŋgāt nāŋgindā mātāp ālip ŋāi opmap. Zorat op ko mātāp zo lāŋ āndinat.

⁶ Anutuŋā galem a sot a kutā nep sām ziŋgip, zen nep zo tumegāt op kāt zeŋgāren pame.

⁷ Zen kut ŋāi ŋāi sāsāŋ dāp otziŋgābi. Kāt sikumgāt sāsāŋ, zo kāt ziŋgābi. Kore otziŋgābigāt sāsāŋ, zen kore otziŋgābi. Hurat kwatziŋgābigāt sāsāŋ, zen hurat kwatziŋgābi. Dinziŋ lubigāt sāsāŋ, zen dinziŋā lubi.

Kembugāt den lum buku op tānagonat.

⁸ Kut ŋāi yenŋŋāŋgāt tosa mākāne ākābap. Buku orāŋgām āndibigāt sām ziŋgip, zorat buku orot zo mām birāne geibap. Nāi zāk a toren buku otziŋgām āndimap, zāk gurumin den lum āndimap sāsāŋ.

⁹ Gurumin denān den itā ziap, “Ap ambin zet mām birāyāŋgām ābānāŋgābabot. Gā kām bam mām kumban. Gā kām bu mām upan. A ŋāigāt kut ŋāi laŋ mām mimbān.” Zo sot den kātik nāmbutŋā māpotŋā kākūŋā itā sāsāŋ, “Gikāŋgāt otgimap, zo yatik a torenŋā zeŋgāt otgibap.”

¹⁰ Buku op āndibapŋā a ŋāi bāliŋā mām oŋŋāŋgābap. Zorat ŋāi zāk buku otziŋgām āndibapŋā gurumin den lum nanŋgābap sāsāŋ.

Nen tārārāgāk āndinat.

¹¹ Zen narāk zirar topŋā nāŋgām āndie. Umanān gābā zaatpigāt narāk māte uap. Mārum siŋgi ālip topkwap nāŋgāwen, narāk zoren sumbemān zāinatkāt narāk kārep zeip. Zi ko narāk pāŋkānok uap.

¹² Mārum haŋsābāmāp, zorat ŋātātikkāt orot māme bāliŋā zo birām āsakŋŋāŋgāt hām bā āmbum kāsaniŋ Sataŋ, zākkāt kām ut zen sot agom kinat.

¹³ Sirāmgāt siŋgi op ŋātātikkāt orot māme bāliŋā zo birām tārārāk āndinat. Too kātik nem umgulip orot sot laŋ āndiāndiŋ sot um kālak sot kuk serek zo mām upi.

¹⁴ Kembu Yesu Kristo, zāk sot pālātāŋ op āndibi. Oi um sākziŋan ākŋjāle bāliŋā muyagem bāliŋan diiziŋgābā sāi mām nāŋgām kāndātkuŋi.

14

Siŋgi ālip doŋbep mo bituk zemniŋgap, nen ārāndāŋ Kembugāt siŋgi āndinat.

¹ Siŋgi ālibān bābā lolot āndime, zen buku otziŋgābi. Den topŋŋāŋgāt sānetā zen sot den serek mām āragum um kānok āndibi.

² A nāmbutŋā ziŋā nāŋgā kwākā buŋā nalem top top nime. Oi a nāmbutŋandā nalem nāmbutŋā mām nime. Zen zuu bāu sunum mām nime.

³ Nāi zāk nalem top top nemapŋā bukuŋā nalem toren mām nemap, zākkāt nāŋgi gigiŋā mām upap. Oi ŋāi zāk nalem nāmbutŋā mām nemapŋā bukuŋā nalem

top top nemap, zâkkât nângi mân bâliņ upap. Wangât, zen Anutugât ayâk, zorat.

⁴ Zorat itâ sa nângânek. Gâ wan-gandâ a nâigât kore a den dukunandâ dâp upap? Kore a zâk kâtigibap mo loribap, zo patâņangât mâtenjan upap. Oi zâk mân loribap. Patâņâ Anutu, zâkņâ tângoi kâtigem kinbap.

⁵ Oi sirâmgât zo yatik a nâmbutņandâ itâ nângâme, “Sirâm kânok, zo Kembugât siņgi.” Yatâ nângâm kendon tapme. A nâmbutņâ, ziņ ko sirâmgât itâ sâme, “Sirâm zo tirik buņâ. Sirâm aksik zen dâbâk.” Zorat nâ itâ sa nângânek. Sirâm nâiņâ mo nâiņâ, yatâ mo yatâ upâ sâm, nângâm kâtigem ândiban. Ka bukugoot den sârek mân âragubabot.

⁶ Nâi zâk sirâm kânokkât nângi zâizâiņ oi kendon tâpmap, zo Kembugât op omap. Oi a nâi zâk nalemp top top nemap, zo Kembugât op nemap. Zâk Anutugâren sâiwap sâmņâ nemap. Oi a nâi zâk nalemp toren mân nemap, zâk Kembugât op omap. Zâk Kembugâren sâiwap sâm dukumap.

⁷ Âlip nângen. Nengâren gâbâ nâiņâ dap yatâ Kemu sot bukurâp, zengât mân nângânângâ op zikņangârâk nângâm ândibap? Oi dap op zikņangârâk nângâm mumbap? Nen Anutugât siņgi op ândimen sot mumen.

⁸ Ândiâdi, zo Kembugât op ândimen. Mumu, zo Kembugât op mumen. Zorat ândinat mo munat, zo Kembugât siņgi op utnat.

⁹ Zorat op Kristonâ mumuņâ sot gwâlâ ârandâņ kemu otniņgâbapkât momņâ mumuņan gâbâ zaarip.

¹⁰ Kristo zâk Kemu patâniņ ândiap. Zorat den nâi mâsikâziņga dâtnonek, “Gâ wangandâ bukugangât den sâm kwâkâban? Mo gâ wangandâ bukugangât nângâna giġiņ upap?” Nen aksik patâ Kembugât mâtenjan kirindâ nengât den sâm kwâkâbap.

¹¹ Kembugât ekabân den nâi itâ kulemgune ziap,

“Kemuņâ itâ sap, ‘Nâ ândim kwâtâtemangât a aksik patâ kinnâ topņan gam siminiziņ lim kwap pindiņsânibi. Oi aksik patâ zen lâuziņandâ sâm âlip kwatnibi.’”

¹² Zorat nen nângen. Nâran nen aksik patâņâ Anutugâren pindiņsâm topniņ sânatkât sâm niņġip.

¹³ Zorat op ko nen buku zengât den hâuņâ mân sâm kwâkânat. Buņâ. Nen itâ utnat. Nen buku nâmbutņâ umgulip kwatziņgindâ Kembugât mâtâp walâbegât op nângâmġik ândinat.

¹⁴ Nâ Kemu Yesu sot pâlâtâņ op ândimanņâ itâ nângâm kwâtâtian. Nalem

nâi mo nâi neindâ sumun upap, zo mân ziap. Ka nâi zâk nalemp laņ nem sumunkubat sâm laņ nimbap, zâk perâkņok um sumun upap.

¹⁵ Oi itâ nângan. Gâ nalemp nâi nena bukugandâ gekņâ nângi mân dâp upap zo ko bukugoot buku mân op ândiban. Buņâ. Gâ yatâ op bukugâ tâmbetkuban yatâ upap. Bukugâ âlip upapkât Kristonâ zâkkât op moip. Gâ zorat nângâm bukugâ nalemgât op mân tâmbetkuban.

¹⁶ Zen kut nâi orotņangât nângâne âlip oi zo op ândibi. Ka a nâmbutņandâ sâm bâliņ kwatziņgâbegât galem orangâm ândibi.

¹⁷ Anutugât um topņan ândiâdiņ, zo dap yatâ? Zo sii nalemp nemġik ândiâdiņ? Buņâ. Um hâlâlū sot um lumbeņâ sot Tirik Kaapungâren gâbâ gâi sâtâre op ândiâdiņ, zorâņâ bonņâ.

¹⁸ A zen yatâ zo ândim Kristo kore okņangânetâ Anutuņâ ziņġiri âlip upap. Oi a ziņâ zengât nângâne dâp upap.

¹⁹ Oi zorat nen um kânok op tânagom ândinatkât kâtiginat.

²⁰ Gâ nalemgât opņâ Anutugât nep mân tâmbetkuban. Sii nalemp aksik zo âlipġik. Ka nâi zâk nemuņâ nâmbut tâmbetzângobapkât nep tuubap, yatâ nângâm nei bâliņ upap.

²¹ Gâ bukugâ kâsa okņangâbatkât zâkkât op nalemp, waiņ too mo wan wan zo birâna dâp upap.

²² Gâ kut yatâ zo orotņangât um salek ziap, zo Anutu mâtenjan mem ândina gikanâk zimbap. Zorat nâi zâk nalemp nemap mo kut nâi nâi omap, zorat um zâgât mân upap. Sâtâreņoot upap.

²³ Nâi zâk um zâgât op nalemp nei bâliņ upap. Zâk nângâ kwâkâ op laņ nei bâliņ upap. Wangât, zâk nângâm pâlâtâņ kwâkņan mân uap, zorat. Kut nâi zo mo zo nângâm pâlâtâņ kwâkņan mân oindâ tosanoot upap.

15

Yesugât tobat op niij nângânângâyân mân ândinat.

¹ Kâtigem kin bâbâ lolot zo âkom diiziņgânat. Oi nen niijangârâk nângânângâyân mân ândinat.

² Nen bukurâpniņ zengât nângâm ândim âlip upi sot siņgi âlibân kâtigibigât betziņan minat.

³ Kristo zâk yatik zikņangât nângânângâ mân ândeip. Zorat Kembugât ekabân den kulemp nâi itâ ziap,

“Kemu, gâ sâm bâliņ kwatgiwe. Zengât sâm bâliņâ zo nâgâren zariap.”

⁴ Mârumņan den sâm Kembugât ekabân kulempuwe, zo nen siņgi âlip top nângânatkât urâwe. Den zorâņ mem

kâtikŋan kwatniŋgi kut nŋai ŋiŋgi kwatniŋgi, zorat um bâbâlanŋ op nâŋgânŋgâ ândinatkat kulemguwe.

⁵ Zengât op Kembugâren itâ sâm ninâu sâman, “Mem kâtikŋan kwatniŋgâmap, um bâbâlanŋ orotŋangât mariŋâ, zâkŋâ diiziŋgi Yesu Kristogât op um kânok op ândibi.

⁶ Oi umziŋ sot lâuziŋ mindui Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkkât Ibânâ Anutu mâpâsem sâm âlip kwâkŋangâbi.” Zen yatâ upigât Kembugâren ninâu sâman.

Umŋâ gâsâyagom ândibi.

⁷ Zorat op Anutu sâm âlip kwâkŋangâbigât Kristoŋâ umŋandâ gâsuziŋgi. Oi zen yatigâk umŋâ gâsâyagom ândibi.

⁸ Nâ itâgât dâzâŋguan. Anutuŋâ sâkurâpniŋâ kut nŋai nŋai zingâbapkat ŋiŋgi den dâzâŋgoip, zo bon upapkat Kristo zâk Yuda a neŋgât kore a op ândeip.

⁹ Oi Anutuŋâ hân nŋain gok zen tânzâŋgoi sâm âlip kwâkŋangâbigât yatâ oip. Zorat Kembugât ekabân den kulem nŋai itâ ziap, “O Kembu, nâ hân nŋain gok zengâren sâm âlip kwatŋim kep mimbat.”

¹⁰ Oi den nŋai itâ ziap, “Hân nŋain gokŋâ, zen Anutugât kâmut zen sot sâtâre upi.”

¹¹ Oi den nŋai itâ ziap, “Hân nŋain gok, zen aksik Kembu sâm âlip kwâkŋangâbi. A hânŋâ hânŋâ, zen zâk sâm âlip kwâkŋangâbi.”

¹² Oi Propete Yesaianâ den nŋai itâ kulemgoip,

“Nak tâtopŋan kâmnâ, Yesegât kiun, zo takâm, zâk a hânŋâ hânŋâ zengât kembu patâ op kembu otziŋgâbap. Oi hân nŋain gokŋâ zen zâkkâren nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkŋangâbi.”

¹³ Nâ zengât op ninâu sâm itâ sâman. “Nâŋgâm pâlâtâŋgât mariŋâ, Anutu, zâkŋâ diiziŋgi nâŋgâm pâlâtâŋ kwâkŋangâm lummbenâ op sâtâre kwâkŋan ândibi. Yatâ op ândine Tirik Kaapumŋâ imbanâ ziŋgi bet muyagibap, zorat nâŋgâm um bâbâlanŋ op ândibi.” Zengât nâŋgâm yatâ ninâu sâman.

Paulo nepŋangât den.

¹⁴ Bukurâpnâ, zengât nâŋga âlip uap. Zen âlip ândim ŋiŋgi âlipkat topŋâ nâŋgâme. Oi ŋiŋgi âlip ziŋŋak âragunâ sâm mân kwakpi.

¹⁵ Oi nâ Anutuŋâ nep sâm nigipkat den nâmbutŋâ keŋgât buŋ dâzâŋgom kulemgum ziŋgan. Zen ŋiŋgi âlip nelâzmâzngobapkat kulemgum ziŋgan.

¹⁶ Yesu Kristo, zâkŋâ nâ um kâtik ŋiŋgi âlip dâzâŋgobatkât kore a nâbarip. Kembugât tirik namâ gâlem a ziŋ Kembu kore okŋangâme. Oi nâ zo yatik Kembu kore okŋangâm ŋiŋgi âlip a um kâtik dâzâŋgoman. Nâ Anutugât ŋiŋgi âlip nep tuuga Tirik Kaapumŋâ um hâlâlû kwatziŋgi Kembugât ŋiŋgi op ândibi.

¹⁷ Nâ Yesu Kristo sot pâlâtâŋ op Anutu kore okŋangâm nep zo tuuman, zorat nâŋgâm sâtâre opman.

¹⁸ Nep zo ninak mân tuubam yatâ. Yesu Kristoŋâ mam otnigi a hân nŋain gokŋâ zen ŋiŋgi âlip nâŋgâm lubigât lâunandâ sot bitnandâ nep tuuwan. Yesu Kristoŋâ mân mam otnigi nep tuuwan sâi ko dap yatâ sâm sâtâre sâbam?

¹⁹ Nâ Tirik Kaapumgâren gâbâ imbanâ mem Yerusalem kamânân gâbâ topkwap kulem sot sen marât tuum âim Kristogât ŋiŋgi âlip pisuk, zo a hân dap dâzâŋgom aria Ilurikon hânân âi âlip.

²⁰ Oi a nâmbut ziŋ tuuweyân tuubamgât Kristogât kut ŋiŋgi mân arip, zoren unakŋan âibatkat otnigi.

²¹ Kembugât ekabân den kulem nŋai itâ ziap, zorat dap opman, “Kembugât den ŋiŋiŋâ mân dâzâŋgowe, zen zo nâŋgâbi. Oi ŋiŋiŋâ mân nâŋgâwe, zen topŋâ nâŋgâbi.”

Paulo zâk Roma kamân walâm Sipeh hânân âibam sâip.

²² Nâ yatâgât Roma kamânân gokŋâ zengâren gâbam narâk dap kwakman.

²³ Ândim gâwan, zo zengâren gâbat sâm umnandâ nâŋgâm ândiwan. Zi ko hân torengeŋ zi nep tuuman, zo âkap.

²⁴ Zorat Sipeh hânân âibam zengâren gâbatkat nâŋgan. Ga zen sot tâtat mâme op ko umâlip op a nâmbutjandâ zengâren gâbâ betnan sâne Sipeh hânân âinat.

²⁵ Kândom narâk ziren ko Anutugât ŋiŋgi a kât betziŋan mimbam Yerusalem kamânân âibaman.

²⁶ Makedonia sot Grik hânân Kembugât kâmut ziŋ Yerusalem kamânân Kembugât ŋiŋgi a nâmbutŋâ kanpitâ ândie, zen kât betziŋan minam sâm kâtigive.

²⁷ Zen um bâlâlâŋ op kât mindunetâ dap oip. Wangât, hân nŋain gokŋâ zen Yuda a zengâren gâbâ ŋiŋgi âlip miwe, zorat tosa zengâren ziap. Oi tosa zo mâkâbigât sâkkât kut nŋai nŋai ziŋgâne dap upap.

²⁸ Den zo bon oi ninak mem âim Yerusalem kamânân ziŋgâmnâ âburem Roma kamân mâirâp zengâren gâbat. Zengâren ga tapŋâ Sipeh hânân âibat.

²⁹ Nâ it nâŋgan. Nâ zengâren gâbam bet bâsaŋ mân gâbat. Kristogâren gâbâ mâsop den yâmbâtŋâ mem ga ziŋgâbat.

Paulo zâkkât op ninâu sâbigât kulemgum ziŋgi.

³⁰ Bukurâpnâ, nâ Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkkât op sot Kaapumŋâ buku orotŋangât den umniŋan pâmapkat kindap pâronŋ den dâzâŋgobâ. Zen nâgât op Anutugâren doŋbep ninâu sâbi.

³¹ Betnan mine Yudaia hânân Yuda a bitziŋan gâbâ mâkâniwap. Oi Yerusalem

kamânân Kembugât sîngi a kut zo zîngga umâlep upi.

³² Zorânâ bet Anutuñâ nânngi umâlibân zengâren gam zen sot tap umnâ sânduksâbap.

³³ Um lumbe mariñâ, Anutu, zâk aksik patâ zen sot ândibap. Zo perâknak.

16

Paulo zâk Roma kamânân buku zengât nângâm ândeip.

¹ Ambân bukuniñâ Poibe, zen zâkkât topñâ mân nânge, zorat nâ zâkkât itâ sa nângânek. Zâk Kejkereai kamânân kâmut betziñan mem ândimap. Zorat zâk zengâren gâi buku okñangâbi.

² Zen Kembugât sîngi ândienâ Kembugât op buku op bekñan mimbî. Zen yatâ utne dâp upap. Ambân zo zâk wan mo wangât okñanggi nângânangâbi. Ambân zâk nâ sot nâmbutñâ donjep kore otniñgâm ândeip.

³ Oi Pirisila sot Akwila, Yesu Kristo nepñangât berân mâme a ambân, zet betnan miwet. Zet itâ dâzâkonek. Nângânangânâ zekâren ziap.

⁴ Zet nâgât op sâkziñangât keñgât mân urâwet. Zorat nâyâk buñâ, kamân dâp Kembugât sîngi a zen sot zekât op umâlip nângâm ândien.

⁵ Zekât mirin Yesugât kâmut mindume, a ambân zen zo sâm sâtâre otziñgan.

Bukunâ Epaeneto, zâk Asia hân murukñan kâdom op Kristogât a oip. Zâk dukunek. Nâ zâkkât op nângâmñik ândian.

⁶ Maria zâk yatik sâtâre okñangan. Zâk zengâren nep donjep patâ tuugip.

⁷ Yuda a bukuzatnâ Androniko sot Yunia tâk namin ârândân nâmarâwe, zekât nângâman. Zet zo dâzâkonek. Zet a kot patâ, Aposolo a zengât kâmurân ândiwet. Nâ mârûm Kristo buñ ândiwanân zet Kristogât a urâwet.

⁸ Bukunâ Ampiliato, zâkkât nânnga âlip opmap. Kembugât op zâkkât nângâman.

⁹ Urbano, Kristogât nebân berân miangâwet sot bukunâ Sitaki, zet sâm âlip kwatzikan. Zo dâzâkonek,

¹⁰ Apele, Kristogât a bonñâ sot Arisotobulo zâkkât kâmut zo, zengât sâm âlip kwatziñgan.

¹¹ Yuda a bukunâ Herodion sot Nakiso zâkkât kâmurân gok nâmbutñâ Kristogât sîngi ândie, zengâren umnâ kinzap.

¹² Ambân zagât Tiripaina sot Tiriposa Kembugât op nep patâ tuuwet sot Peasi zâk Kembugât op nep yatik tuugip. Zen sâm âlip kwatziñgan.

¹³ Kembugât a âlipñâ Rupu sot mamñâ, zekâren umnâ kinzap. Rupu mamñâ zâknâ mam otnigip.

¹⁴ Asinñkiritto, Philegon, Hemesi, Patroba, Herema sot bukurâpziñ sâm âlip kwatziñgan.

¹⁵ Pilogo sot ambân Yulia, Nereo sot ponânâ Olimpa sot Kembugât sîngi a ambân zen sot ândime, zengât âksik nânnga âlip uap.

¹⁶ Kembugât op ziiñâ mindumñâ luyangâm ândibi. Kristogât kâmut kamân dâp ândie, zen Roma zengât op nângâm ândime.

Kembugât den sâsân a sarâ, zengât girem sâip.

¹⁷ Bukurâp, zengâren kâsâp ziap, zorân sîngi âlip kwâkâm zingâwe, zo gulipkunam ue. A kâsâp muyagime, zengât galem orangâm ândibi.

¹⁸ A yatâ zo, zen sot pâlâtân mân upi. A yatâ zo, zen Kembu Kristogât kore a buñâ. Zen tep kâmbozinangât kore op ândime. Oi den kelâk sâm a ambân nângânangâziñ giginâ nâmbutñâ kâitzangom um gulip kwatziñgâme.

¹⁹ Zen ko Kembugât sât lume, zorat sîngi sâne kamân dâp âim nangip. Oi nâ zorat umâlip opñâ itâ upigât dâzângobâ. Kut nâi nâi âlipñâ, zo ko nângâm kwâtâtem mem ândibi. Oi kut nâi nâi bâliñâ, zo kândâtkom birâbigât otnigap.

²⁰ Narâk mân kârep oi lumbeñ mariñâ, Anutu, zâknâ sâi Satanj mem ge kinziñandâ lân kwândâlibi.

Kembu Yesu Kristo, zâkkâren gâbâ tânzângozângonandâ zengâren zimzap.

Buku den sot mâsop den.

²¹ Berân mâmenâ Timoteo sot Yuda bukurâpnâ Lukio sot Yason sot Sosipate, zen zengât nângânangâ ândime.

²² Teatio, nânâ den zi Paulogât lâujan gâbâ mem ekap ziren kulemguan. Oi nâ zo yatik Kembugât mâtenjan zengât nângâman.

²³ Gaio zâknâ nâ sot Kembugât kâmut zi galem otniñgâmapñâ zo yatik zengât nângap. Erasto, kamân zirât kât galem a sot bukuniñâ nâi Kwato, zet yatik zengât nângap.

²⁴ (Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkâren gâbâ tânzângozângonandâ zengâren zimzap.)

²⁵⁻²⁶ Anutu zâkkât sîngi âlip sâman sot Yesu Kristogât den sâm muyageman, zorat dâp nângâm pâlâtânziñ tânzângobapkât imbanâ zemñangap, Anutu, zâk sâm sâtâre okñanganat. Anutu zâk ândeipñak ândiap. Oi ândim zâibap. Anutugât diñâ tik zem gâip. Narâk ziren ko zâkkât sâtkât yatâ sâm muyagime. Zo a hân dâp ziiñâ nângâm lubigât kânjan Kembugât ekabân sâm muyagem parâwe.

²⁷ Oi Anutu kânok zâk nângânângâñâ
patâ ândimap, zâk sâm âlip kwâkñangâm
ândinat. Yesu Kristogât opñâ nen sâtâre
okñangindâ sâtâre patâ zo âsagem zem
zâimâmbap. Zo perâkñak.
Zo yatik.

Korinti a zengât ekap kânok Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop den.

¹⁻² Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo a Paulo, nâ sot bukuniñâ Sostene, net Korinti kamânân Anutugât kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum pet. Yesu Kristonâ gâsuzingâm zâkkât singi hâlâlu ândibigât sâip. Yatâ otzingi kamân dâp Yesugât kâmut, zen Kembu Yesugât kutnjâ konsâm mâpâsem ândime, zen sot kânok urâwe.

³ Ibâniñâ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lumbe sot tânzângoazângonj zengâren zimzap.

Korinti zengâren den singi âlipñâ muyagem zeip.

⁴ Zen Yesu Kristo sot pâlâtân utne Anutu zâk tânzângoip. Zorat op ko narâk dâp nâ zengât op Anutu sâiwap sâim dukuman.

⁵ Zen Kristo sot pâlâtân utne singi âlip sâsânâ sot nângânângâ topñâ topñâ zingâm nanjip.

⁶ Zingâmñâ Kristogât sâim âsak dennâ umziñan ândânâ gâsuiip.

⁷ Oi Kaapumñâ imbanjâ zingi nep top top tuume. Zen Kembuniñ Yesu Kristo âburem gâbapkat um bâbâlanj op mambât ândime.

⁸ Zâknjâ Kembuniñâ Yesu Kristo gâbabân mâtenjan tosazinj buñ hâlâlu kinbigât mem kâtikñan kwatzingi ândinetâ narâkzin âkâbap.

⁹ Anutu zâk nanñâ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkâren târokwapigât diizingipñâ dumñâ den nâi mân sâbap.

Korinti a, zinjâ kâsâpagowe.

¹⁰ Bukurâpnâ, nâ Kembuniñâ Yesu Kristo kutnjângât op girem den sa nângânek. Zen den top top sâmnâ mân kâsâpagobi. Kâsâpagom kâmut zagât upi, zo buñâ. Um nângânângâziñ mâpotne kânok oi ândibi.

¹¹ Bukurâpnâ, osetziñan den kâsâp muyagem ziap. Koloï zâkkât arâpnâ, zengâren gâbâ nâmbutñâ zinj yatâ sâne nângâwan.

¹² Den itâgât san. Zengâren gâbâ nâiniñâ itâ sâmap, “Nâ Paulogât a.” Oi nâiniñâ sâmap, “Nâ Apologât a.” Oi nâiniñâ sâmap, “Na Peterogât a.” Oi nâiniñâ sâmap, “Nâ Kristogât a.”

¹³ Bâi, dap dap? Kristo pâuksâip mo dap? Paulo nânjâ zengât op poru nagân muwan? Mo Paulo nâgât korân too sanjonzingâwe?

¹⁴ Kabik ninak too mân sanjonzingâwan. Krispo sot Gaio zerâk too sanjonzikâwan.

¹⁵ Zen itâ sâbegât, “Zâkkât kutnjandâ lonjinñingi too sanjonningâwe.” Yatâ buñâ. Yatâ mân nângâbi.

¹⁶ Zi nâi nânga. Setepano arâpnâ too sanjonzingâwan. Nâmbutñâ ko mân nângan.

¹⁷ Kristonâ a too sanjonzingâbatkât mân sâim nigip. Den singi âlipñâ dâzângom ândibatkat sâim nigip. Oi Yesu poru nagân moip, zorat den imbanjâ buñ opapkat a nâmbutñâ den kelâkñoorâk sâime yatâ sâim kubikñâ mân sâman. Nâ singi âlip den zo bonñik sâman.

A um kâtik zinj Yesugât den singi nângâne yen opmap.

¹⁸ A tâmbetagoagonjgât mâtâbân ândie, zen Yesu poru nagân moip, zorat nângâne yen opmap. Oi nen kubikkubik mâtâp ândimennâ ko nângindâ Anutugâren gâbâ imbanjângootñâ opmap. Singi âlip, zo sâim kubik mân sâman.

¹⁹ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“Kembuñâ itâ sap, ‘Nâñâ sa a nângânângâziñoot zen kwakpi. Nângânângâziñoot, zengât nângânângâ zo doonjgubat.’”

²⁰ Zen dap nânge? A nângânângâziñoot, zo ikâ? A nâi den nângâm simbitkum sâmap, zo ikâ? A narâk zirat topñâ nângâmap, zo ikâ? Nâ sa nângânek. Anutuñâ hân a zengât nângânângâziñ egi yennâ oip.

²¹ A zen ziinjâ nângânângâyân Anutugât topñâ iknam kwagâwe. Wangât, zen yatâ upigât Anutuñâ kânñan nângâm kubigi zeip, zorat. Den singi âlipñâ dâzângomen. Um kâtik a, zen zorat nângâne yen opmap. Ka Aposolo a, nen den zorat nângindâ bon opmap. Oi nen den singi zo sâindâ a nâmbutñâ zinjâ nângâm Kembugât singi upme. Zo Anutuñâ kânñan nângi zeipkat yatâ âsagemap.

²² Yuda a um kâtik ândime, zen kulem top top iknam sâime. Grik a, zen ko hân a zengât nângânângâ den zo nângânam kâtigime.

²³ Nen ko Yesu poru nagân kuwe, zorat den sâindâ Yuda a zinj nângâne kwakmak opmap. Oi Grik a sot hân nâin gokñâ, zinjâ den zo nângâne den yennâ opmap.

²⁴ Ka a nâmbutñâ Kembuñâ gâsuniñgip, Yuda a sot hân nâin gok ârândân, nen Kristogât nângâm itâ sâmen, “Anutugât imbanjâ sot nângânângâñâ zemñângop.”

²⁵ Um kâtik a, zen Anutugât nângânângâ den nângâne yen opmap. Ka Anutugât nângânângâ, zorânj a zengât nângânângâ wâlâp. Oi a zen Anutugât den nângâne lolot uap. Ka Anutugât den, zorânj ko a zengât imbanjâ wâlâp.

A zâizâij zinjâ ko bituk, a giginjâ zinjâ ko donjep Kembugât singi upme.

²⁶ Bukurâpnâ, A ikâ zorârj Anutuñâ di-inijgip? Zo ek nângâne. Osetniñan a nângânângâziñ patâ donjep buñâ. A kutâ donjep buñâ.

²⁷ A mâteziñan a giginjâ ândimen, nen Anutuñâ diiniñgâm a nângânângâziñoot zo arjun kwatziñgâmap. A um kâtik ândime, zen nângânângâziñangât nângâne arjun upapkât yatâ oip. A zengât mâteziñan a giginjâ sot lolot ândimen, nen Anutuñâ diiniñgâmñâ a imbanâziñoot arjun kwatziñgâmap.

²⁸ A mâteziñan bâbâ lolot ândimen sot a yennjâ ândimen, nen Anutuñâ diiniñgâmap. Oi a zâizâij upme, zengât imbanâziñ koi yen upme.

²⁹ Zo hân a nen Anutugât mâtenjan sâk mâme upengât yatâ opmap.

³⁰ Korinti a zen Yesu Kristo sot pâlâtârj ut-netâ Anutuñâ ândiândi unakñâ ziñgip. Anutuñâ kembuniñâ Yesu Kristo kwânângip, zo neñgât nângânângâ sot tosanij gulip-kukunj a sot um salek muyageniñgâniñgâñ sot neñgât suupniñâ mimiñjâ a kwânângip.

³¹ Zorat Kembugât ekabân den kulem ñâi itâ ziap,

“Nâi zâk sâtâre den sâbâ sâm Kembuñâ oip, zorat sâbap.”

2

Paulo zâk sâm kubikkubik den mân sâmâip.

¹ Bukurâpnâ, nâ zengâren gamñâ Anutugât den sapsun dâzângowan. Zo sâm kubikkubik den sot a zengât nângânângâ den mân dâzângowan.

² Nâ itâ nângâm kâtigem zengâren gâwan. Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât denâk sapsun zingâbat.

³ Oi nâ zen sot tap imbanjâ buñ, kenngât op ândiwan.

⁴ Oi sinji âlip sâsârj, zo nângânângâ pâtâ sâm kubikñâ mân sâwan. Buñâ. Kaapumñâ tânnogi sinji âlip sa imbanjâ muyageziñgi igâwe.

⁵ Den sâwan, zo a zengât nângânângâ patâ den yatâ buñâ. Zen a zengât nângânângâ den zorat nângâne bon opapkât yatâ orâwan. Anutugât imbanjâ zengâren muyagei ekñâ nângâne bon upapkât yatâ orâwan. Zen Kembugâren nângâm pâlâtârj kwâkñangâbigât yatâ orâwan.

Anutuñâ nângânângâ bonñâ niñgâmap.

⁶ A Anutuñâ kubikziñgi nângânângâziñoot ândime, zen Kembugât nângânângâ den bonñâ dâzângomen. Ka den dâzângomen, zo um kâtik a zengât mo hân a kutâ zengât nângânângâ yennjâ buñâ. Hângât a kutâ

nângânângâziñangât bonñâ mân muyagem mârum buñ utname.

⁷ Nen ko den Anutugât nângânângâyân tik zem gâip, zo sâm muyagemen. Den zo nângâmñâ sumbengât sinji neule âsakñâ minatkat Anutuñâ mârumñan, hân mân muyageibân den zo sâm kâtârj oip.

⁸ Hân a kutâ, zen aksik den zo mân nângâwe. Zen den zo nângâm sâi ko Kembu, âsakñâ mariñjâ poruyân mân kumbe.

⁹ Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ kulemgune ziap,

“Anutu umziñandâ gâsume, zengât sinji Anutuñâ kut ñâi ñâi kubigip. Kut ñâi ñâi zo a senñâ mân igikñâ sot kindapñâ mân nângânângâñ sot a umziñan zo mân nângâwe.”

A Kaapum sot ândim sinji âlip nângâne bon upap.

¹⁰ Nen ko Anutuñâ sâi Kaapumñâ den Anutugât umñan ziap, zo sapsun niñgip. Kaapum zâk den Anutugât umñan tik zemap, zo aksik nângâmap.

¹¹ A ñâiñâ bukuñangât nângânângâ zo dap yatin nângâbap? Um mariñandik zo nângâbap. Zo yatik a ñâiñâ Anutugât nângânângâ zo mân nângâmap. Anutugât Kaapumñâ zikñik zo nângâmap.

¹² Oi Kaapum miwen, zo hânân gâbâ buñâ. Anutu, zikñan gâbâ Kaapum zo miwen. Anutuñâ kut ñâi ñâi kenngât sinji sâip, zo nângânatkât Kaapumñâ niñgip.

¹³ Anutuñâ Kaapumñâ niñgip. Zorat den Anutugât umñan ziap, zo sâmen. Zo a zengât nângânângâyân mân sâmen. Buñâ. Kaapumñâ den umniñan pâi sâmen. Kaapumñâ den umniñan pâi sâindâ Kaapum sot ândime, zen dinniñjâ zo nângâme.

¹⁴ Ka a um kâtik ândime, Kaapumziñ buñ ândime, zen Kaapumgât den sot imbanjâ, zo umziñan mân mem ândie. A yatâ zo, zinj den zorat nângâne yen opmap. Zen dap yatâ nângâbe? Den zo Kaapumziñoot ziñjik nângâme.

¹⁵ A Kaapum sot ândime, zen kut ñâi ñâi zorat topñâ nângâm sâlâpkume. Oi a Kaapumziñâ buñ ândime, zen kut ñâi ñâi zorat topñâ sot a Kaapum sot ândimen, nenngât topñâ mân nângâme.

¹⁶ Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, “Kembugât umñan den ziap, zo ñâiñâ niñgipñâ âlip den ñâi dukubap? Yatâ Buñâ.”

Nen ko Kaapumñâ Kristogât nângânângâ den zo niñgi mem ândimen. Mem ândimñâ kut ñâi ñâi zorat topñâ nângâm kubikmen.

3

Korinti a zinj sinji âlibân katep zengât holi yatâ op ândiwe.

¹ Bukurâpnâ, nâ zengâren gam a kaapumziñoot, zo dabângen dâzângobam? A kaapumziñ buñ, zo dâzângobam. Zen siñgi âlibân katep mâik yatâ ândie

² Katep mâik zen nalem kâtik mân nem namâk nime. Zen nalem kâtik dap op nimbe? Oi narâk ziren Korinti a zen katep mâik yatâ siñgi âlipkât nalem kâtik nimbigât dâp mân ue.

³ Zen um kâtik. A kaapumziñ buñ yatâ op ândie. Zengâren den sârek sot kâsâp sot um kâlak muyagei a kaapumziñ buñ yatâ op ândie.

⁴ Zen itâ sâme, “Nâ Paulogât a.” Nâmbutnâ ziñ sâme, “Nâ Apologât a.” A yatâ sâme, zen um sânginjangât matâbân ândime.

⁵ Apolo, zâk nâi? Paulo, nâ nâi? Net kore anâ Kembangât den dâzângoitâ nângâm pâlâtâr kwâkjangâwe. Kembunâ nep diñ sâm nikip yatigâk tuuwet.

⁶ Den sumbuñ nâi sa nângânek. Nâ nep kârâm kâmirâwan. Apolo zâk nep galem op hibuk pitip. Kembunâ ko mäsop mei bonnâ muyageip.

⁷ Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitip, nekât bonnâ mân sâbi. Mäsop mei bonnâ muyagemap, Anutu, zâkkârâk sâbi.

⁸ Kârâm kâmirâwan sot hibuk pitâmap, nepnik kânok. Oi zorat sângânñâ mia zâk yatik mimbap.

⁹ Net Anutugât berân mâme a. Zen ko Anutugât sin kâlam yatâ. Zen Anutugât namâ.

Kârâpnâ nepkât topnâ sâm muyagibap.

¹⁰ Zen Anutugât namâ yatâ oi Anutuñâ nep sâm nigip dâp nâ mirâ tuutuun a op kunkun kâtik pa giarip. Oi a nâmbutnâ ziñ kunkun kwâkjan târokwap tuume. A yatâ zorârj nângâmñik tuubi.

¹¹ Kunkun giarip, kinzap, zorat kutnâ Yesu Kristo. Zo sâmbum pam nâi pâi geibap, zorat dâp mân taap.

¹² Oi kunkun zorat kwâkjan a nâinjâ goide kât mo siliwa mo kât nâi âlipnâ, sângân patâ mo nak, ogep mo um târokwap tuubap zo ko mirâ tuutuunâ zorat topnâ muyagibap.

¹³ Narâk patin zorat topnâ muyagibap. Narâk zoren kârâp patâ âbângum simbap. Oi kârâp zorârj sem nep zikñjik zikñjik tuuwe, zorat top sâm muyagibap.

¹⁴ Kârâpnâ a nâigât nep tuutuun zo mân sei sângân mimbap.

¹⁵ Ka a nâigât nep tuutuun, zo kârâpnâ sei sângân buñ upap. Oi zikñjâ ko mân tâmbetkubap. Kârâbân gâbâ mäkâm gâbap yatâ upap.

A mân sâm âlip kwatziñgâbi.

¹⁶ Nen Anutugât tirik namâ. Anutugât Kaapumñâ umniñan tâtat mâme opmap. Zo nânge mo buñ?

¹⁷ A nâi, zâk Anutugât namâ kiom tuubap zo ko Anutuñâ a zo yatik kiom minjangâbap. Anutugât tirik namâ, zo hâlâlu sâsârj. Oi namâ zo, zen.

¹⁸ Zen umziñ mân kâitkubi. Zengâren gâbâ nâi zâk hân a zengât nângânângâ zorat nângi zâibapkât op girem uan. A zo yatâ, zorârj nângânângâ zo birâm hân a mâteziñan kwakmak yatâ oi âlip upap. Zâk nângânângâ yennâ zo biri Anutuñâ zâkkât nângi nângânângâ bonñoot upap.

¹⁹ Hân a zengât nângânângâ zorat Anutuñâ nângi bon buñ opmap. Kembangât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“A nângânângâziñangât nângâne zâizâinj opmap, zen Anutugât arâpnâ kâitziñgonam orot mâme upme. Ka Anutuñâ topziñ nângi bâlin oi kâbakjeziñgâmap.”

²⁰ Oi den nâi itâ ziap;

“Kembu zâk a nângânângâziñ patâ zengât den nângi yen, bon buñ opmap.”

²¹ Zorat zen hân a nengât nângânângâ mo imbanâ zorat nângâm um zâizâinj mân upi. Nâ Paulogât a mo nâ Peterogât a sâme, zen ziñangât nângâne zâizâinj oi yatâ mân upi. Zi den zorat torenñâ sa nângânek. Kut nâi nâi aksik zo zengât siñgi.

²² Paulo sot Apolo, Petero, nen zengât siñgi. Oi hânân kut nâi nâi mumuñâ sot ândiândiñâ, zo zengât siñgi. Itârârj ziap sot gâtâm muyagibap aksik, zo zengât siñgi.

²³ Zen ko Kristogât siñgi ândie. Oi Kristo zâk Anutugât siñgi. Zorat zen Kristo sot Kembangât siñgi ândie, zorârâk sâtäre upi. A zengât nângâne zâizâinj mân upap.

4

Kembunâ nep a zengât topziñ sâm muyagibap.

¹ Zen nengât itâ nângâbi. Kristogât nep a sot Anutugât den tik zem gâip, zorat galem a.

² Oi galem a nen dân galem op ândinatkât sâsârj. Zorat op ko yatâ op ândeindâ dâp upap.

³ Oi zi ninangât sâbâ. A minduminduyân nâinjâ nâgât den sâme oi ko zorat nânga yennâ opmap. Oi ninak topnâ âlip mân sâman.

⁴ Nâ ninangât nângâm tosanâ mân nângan, zorat nâ tosanâ buñ ândian mân sâbat. Topnâ sâbap, zo Kembu kânokñâ ândiap. Zâkñjâ tosa ek nângâmap.

⁵ Zen ko ayâk, zorat topnâ muyagibigât kek mân sâbi. Kembu zikñjak gamñâ kut nâi nâi tik ziap, zo mem kâkñan pâmbap. Oi umniñan kut nâi nâi tik ziap, zo aksik

âsagem nangâbap. Oi Anutuñâ a aksik holizij êkmap, zâknâ a zingiri holizij âlip oi ko sâm âlip kwatziñgâbap.

Korinti a zen zâizâij urâwe.

⁶ Bukurâpnâ, zen Kembugât den mân walâbi. Zinjâ hân a nen mem zâi kwap, mem gei kwap mân otniñgabi. Zâizâij man upi. Nâ den san, zo Apolo sot nâ, niikñan kwap san. Zen nekât topnik ek nângâm kwâkâbigât san. Net Anutugât berân mâme ayâk.

⁷ Zâizâij upme, zengât sâbâ. Gâ a nâinjâ a patâ upan sâm, sâm gigip? Nângânângâ den zemgigap, zo gikak muyagein mo nâinjâ mem gigip?

⁸ Nâinjâ gigip oi ko wangât gikâ sâkkâ mem zâi pâmat? Zen zâizâij op ziiñgâgât itâ nângâme? “Umgât gom sambe nengâren piksâm ziap. Nen mârûm sikumniñoot urâwen.” Oi zen itâ sâme, “Nen Paulo bunjâ a kutâ op ândien.” Zen topziñâ yatâ nângâme? Perâkñak, zen a kutâ op sâi ko diiniñgâne zengâren târokwap a kutâ upem. Zo yatâ âsagei sâi ko umâlep opam. Zen ziiñgâgât nângâne zâizâij opmap. Ka nâ ko zâizâij mân opman.

⁹ Aposolo nengât itâ nângan. Aposolo a nen gigijâ ândien. Anutuñâ sâi Aposolo a nen kâmbamgât singi yatâ op ândien. A aksik patâ, sumbem a sot hân a zengât mâteziñan a zij nângom kut nâi nâi otniñgâne niñgitme.

¹⁰ Nen Kristogât opñâ a kwakmak yatâ urâwen. Zen ko Kristogâren târokwap nângânângâzij patâ yatâ urâwe? Nen lolotñâ. Zen ko kâtikñâ? Um kâtik a zij zen sâm âlip kwatziñgâme? Nen ko sâm bâlij kwatniñgâme.

¹¹ Nen too nalemgât mom ândiwennâ ândim gen. Hâmbâ alâkñâ mem ândimen. A zij nângom moliniñgâme. Mirâ bunj ândiwennâ ândim gen.

¹² Betñâ sâknam nep tuumen. A zen sâm bâlij kwatniñgâne nen den âlipñâ dâzângomen. Lanj otniñgânetâ nen hâuñâ mân otziñgâmen.

¹³ Sâm bâlij kwatniñgânetâ nen buku orotñagât den dâzângomen. Nen a donjbepe zengâren gâbâ iisak alâ gwapgwap yatâ otniñgâne ândiwennâ ândim gen.

Paulo zâk singi âlibân Korinti a zengât ibâzij oip.

¹⁴ Zen anjun upigât den zi mân kulemgum zingnan. Nan bârarâpnjâ girem den dâzângobam ekap zi kulemgum zingnan.

¹⁵ Kristogât berân mâme a kâmut zengâren ândie. Ka singi âlibân ibâ donjbepe bunjâ. Nâ kâdom Yesu Kristogât den singi âlip dâzângom nâ kânok ibâzij orâwan.

¹⁶ Zorat nâgât mâtâp zo lân ândibigât kindap pâronj den dâzângua nângânek.

¹⁷ Zen nâgât mâtâp lân ândibigât Timoteo sângongua zengâren gaap. Timoteo zâk Kembu sot pâlâtâñ opñâ ninâ nannâ âlip yatâ op ândei umnâ zâkkâren kinmap. Zâk sângungua zengâren gam nâ Kristo sot pâlâtâñ op orot mâmenangât singi den, zorat sapsum zingji nângâbi. Yesugât kâmut kamân dâp ândie, zen nâgât mâtâp zo yatik lân ândibigât dâzângoman.

¹⁸ Korinti zengâren a nâmbutñandâ zâizâij op nâgât itâ sâme, “Paulo zâk mân gâbap.”

¹⁹ Nâ ko Kembunjâ nângânigi narâk mân kârep oi kek gâbat. Zengâren gamñâ a zâizâij op den sâme, zengât topziñ ikpat. Dinziñâ zorat mân sâm imbanjâziñgât topñâ ikpat.

²⁰ Anutugât um topñan ândiândiñ, zo denân mo denâk bunjâ. Zo Kembugât imbanjânan kâtigem ândiândiñ.

²¹ Oi mâsikâzinga zen sânek. Nâ kâmbam mem gâbatkât se? Mo buku opñâ lumbenjâ op gâbatkât se?

5

Korinti zengâren bâlijâ muyagem zeip.

¹ Zengât singi den itâ sâme nângâman. Zengâren lanj mâman nâi ândiap. Oi lanj mâman bâlijâ zo a um kâtik zengâren mân muyagemap. A nâinjâ ibânjagât ambinñoot ândimap, zorat san.

² Zo yatâ muyagem zeip zen dap op zorat mân nângânângâ op tok zâizâij op ândie? Zo mân orotñâ. Zen zorat umbâlâ opñâ anjâ bâlijâ oip, zo osetziñan mân tâpakpât molinetâ ari dâp upap.

³ Nâ sâknâ ko kârebân ândian. Umnâ ko zen sot tapñâ yatâ, a bâlijâ oip zo, zâkkât den itâ sâm kwâkâwan.

⁴ Zen Kembu Yesugât korân mindunetâ umnâ zen sot tâi Kembu Yesugât imbanjânan kâtiginat.

⁵ A zo um dâpnjâ kubikkubik opñâ Kembu gâbâbân âlip upapkât Satangât bikñan pâindâ um sâkñangât âkñâle bâlijâ zorâñ tâmbetkubap.

Kut nâi nâi kâlakñâ zo birâm samñâ mem ândibi.

⁶ Bâlijâ yatâ zo osetziñan zeip mân nângânângâ op zâizâij utne nânga mân dâp uap. Zuu usiñandâ naleman giari une kâlak op nangâmap. Zo nânge.

⁷ Zorat kâlak zo birâm kubik pam om nimbî. Kristo zâk zengât kâlakziñâ betziñan meip, zorat kâlak bunj ândibi. Mârûm Yuda a zij Pasowa kendon tâtnam râma nâi kuwe. Oi zo yatik nengât Pasowa râma kuwe, zo Kristo.

⁸ Nen kâlak birâm tâtnatkât moip. Zorat um kâlak sot bâliņâ zorat kâlakņâ birâm kut nâi nâi salek sot târârakņâ zo mem ândinat.

⁹ Nâ mârûm ekap nâi itâ kulemgum ziņgâwan. Zen laņ mâman a ambân zen sot nalek kânok ninij sot tâtat mâme mân upi.

¹⁰ Den parâwan, zo um kâtik zengât mân sâwan. Um kâtik a zen laņ ândime. A zengât kut nâi nâi âkņâle op kâmbu upme. A lopio hurat kwap ândime. A um kâtik yatâ zo birâziņgâbigât mân sâwan. Zen a yatâ zo dap yatâ zâmbam naņgâbi. Zen hân birâm sumbemân zâim zâmbanbi, zorik.

¹¹ Nâ itâ zorat kulemgum ziņgâwan. Nâiņâ Yesugât kâmurân ândim bâliņ mem ândiap, mo a nâigât kut nâi nâi âkņâle op laņ memap mo den bâliņ sâm ândimop, mo lopio hurat kwâpmap, mo too kâtik nem um gulip opmap, mo kâmbu opmap. Kembugât kâmurân a bâliņâ zo yatâ mem ândie, zen zot tâtat mâme mân upi. Oi nalek ârândâņ mân nimbi.

¹² Yesugât kâmut âkņan ândie, zengât den mân sâm kubikziņgâbat. A Yesugât kâmurân ândie, zengât tosağât den sâm kubikziņgânetâ dâp upap.

¹³ A âkņan ândie, zengât tosağât den hâuņâ zo Anutuņâ sâbap. Zen ko bâliņ mâme a zo zengât osetziņan gâbâ diim âi âkņan pambi. Zâk osetziņan mân ândibap.

6

Den muyagei ziņak mân sâm kwâkâwe.

¹ Zengâren gokņandâ nâiņâ bukuņangât kuk den mem ândibap, oi den zo Yesugât kâmut a sâtnâ zengâren mân sâm um kâtik a patâ zâkkâren sâbap? Zen zorat dap naņge? Zo âlipņâ orotņâ?

² Yesugât kâmut a nen nâran a um kâtik zengât den sâm kwâkânat. Zo naņge? Oi zi Yesugât kâmurân gok zengâren den mâik nâi muyagei ziņak mindumindu op sâm mân kwâkâbi mo?

³ Nâran nen sumbem a zengât den sâm kwâkânat mân kwaknat. Zo naņge?

⁴ Hânân narâk ziren den muyagei âlip sâm kwâkânat. Zorat wangât kut nâi yennangât den muyagei a um kâtikziņ zengâren mem âinetâ sâm kwâkâme.

⁵ Zen den zo naņgâm aņun upigât dâzâņguan. Zen dap naņge? Zengâren a naņgânâņgâņoot nâi mân ândiap? Zengâren den nâi muyagei zâkkâren mem âine sâm kubikpap.

⁶ Naņgânâņgânâ zo yatâ ziap. Zen ko yatâ mân upme. Buņâ. Yesugât kâmurân gokņâ nâiņâ buku nâi sot den muyagei a um kâtik zengâren mem âine sâm kwâkâme.

⁷ Zengâren den âsağemap, zorâņ siņgi âlipkât kâwali koi ģemap. Mâtâp nâi, zorat sa naņgânek. A nâiņâ kulem bâliņâ otgiģi

denân mân pam tosaņâ birâņangâna yen zimbap. Tosa muyagei um kâtik a zengâren mân pâmaban. Nâ zorat naņga mâtâp âlip nâi uap. Zen wangât yatâ mân upme.

⁸ Zen ziņak bâliņâ op bukurâpziņangât kut nâi nâi betziņan mîme. Zo nâin gokņâ buņâ, Yesugât kâmurân gok. Bukurâpziņ zen sot ârândâņ upme.

⁹⁻¹⁰ Den zi naņgâm biranģbi. Bâliņ mâme a ambân zen Anutuģât um topņan mân ândibi. Zen umziņ mân kâitkunek. Laņ mâman a sot kware suņa mem ândiândiņ. Ambân mem birâ sot bâliņ upme, Kâmbu orot sot sikumģât âkņâlîme, Too kâtik nem um gulip upme, A den bâliņ sâme sot kâmbam ku. A yatâ zorâņ Anutuģât um topņan mân bagibi.

¹¹ Oi zengâren gâbâ a nâmbutņâ ziņ yatâ op ândiwe. Ka zen Kembuņâ umziņ saņgorip. Kembuņâ um hâlâlu minziņģip sot tosa buņ minziņģip. Zo Kambu Yesu Kristogât kot mem ândie sot Anutuņangât Kaapum sot ândie, zorat yatâ otziņģip.

Bâliņangât ģirem den.

¹² A nâmbutņâ ziņ itâ sâme, “Kut nâi nâi, zo orotņik ziap.” Ka naņâ sa naņgânek. Kut nâi nâi nâmbut orotņâ zorâņâ mân betniņan memap. Kut nâi nâi, zo orotņik ziap, Ka zobâ nâiņâ kembu otnibâ sâi zâkkât kore mân upat.

¹³ Nalem, zo tep kâmbogât siņģi. Oi tep kâmbu, zo nalemgât siņģi. Bet Anutuņâ sâi nalek sot tep kâmbu zo ârândâņ buņ upabot. Sâkniņ zo mâtâp ambân zen sot ândiândiņ mo ambân nâmbutņâ zen sot laņ ândiândiņangât siņģi buņâ. Zo Kembugât siņģi. Kambu zâk sâkkât mariņâ op ândiap.

¹⁴ Anutuņâ Kambu Yesu mumuņan gâbâ mânģei zaarip. Zo yatik imbanâņandâ mânģiņiņgâbap.

¹⁵ Naņgâm biranģbi. Kembugât kâmut nen Kristogât sâk bonģâ op ândien. Kristo zâk kâukniņ ândiap. Oi nen kiņ bikņâ yatâ op ândien. Oi zen dap naņge? Kristo sot pâlâtâr op ândien, nenģâren gâbâ nâiņâ âi mâtâp ambân sot pâlâtâr op ândie dâp upap? Buņ kâtikņâ.

¹⁶ Zen itâ naņgâm biranģbi. “A nâiņâ ambân laņ mâman nâi sot pâlâtâr oitâ zet sâk kânok upabot.” Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Zet zagâtņâ kânok op ândibabot.”

¹⁷ Nen âlip naņgen. Nâi zâk Kambu sot pâlâtâr oi um dâpziņģâ kânok upabot.

¹⁸ Zen laņ mâman ambân zo kândâtziņģobi. A nâiņâ bâliņâ nâmbutņâ upap, zorâņ sâkņâ mân tâmbetkubap. Ka nâi zâk zik ambin birâm nâi sot ândibap, zâk zikņâ sâkņâ tâmbetagoabap.

¹⁹ Zen zitâ nângâme? Tirik Kaapumjâ umziñan tâtat mâme opmap. Zorat sâkziñ zo Tirik Kaapumgât namâ. Zâk zengât um sâkziñan ândibapkât Anutuñâ sângongoi geip. Zen sâkziñangât mariñâ buñâ.

²⁰ Kembuñâ mârûm sângânziñ mei zâkkât sinji urâwe, ândie. Zorat zen sâkziñâ târârak galem op ândine a nâmbutñâ ziñâ zingitñâ Anutu sâm âlip kwâkñangâbi.

7

Ap ambin zengât den.

¹ Zen ekap kulemgum nim mâsikâniwe, zorat hâuñâ sa nângânek. Nâ itâ nângan. A nâiñâ ambân mân mem yen ândei sâi ko âlip opap.

² Ka bâliñangât mâsimâsikâ gâi bâliñ up-egât apâ ambân mem zâk sot pâlatân op ândibap.

³ Oi agât sâknâ ambin mân angân kârâñangâbap. Oi ambân zâk yatik sâknâ apñâ mân angân kârâñangâbap.

⁴ Ambân zâk sâkñangât mariñâ zikñik mân ândiap. Zo apñangât sinji. Oi apñâ zo yatik sâkñangât mariñâ zikñik mân ândiap. Zo ambinñangât sinji.

⁵ Zorat ap ambin zen sâkziñ mân angân kârâñangâbi. Yen ninâu sâm ândim den saam yatâ utne dâp upap. Satañgât mâsimâsikâyân loribegât narâk pânkânogât yatâ ândibi.

⁶ A ambân miangâbigât op san, zo sâm kâtigemñâ mân san.

⁷ Anutuñâ imbanâ nigî ambân mân mem yen ândian. Nâ ândian, yatik ândibigât otnigap. Ka Anutuñâ imbanâ nâi zikñik zikñik niñgâmp. Nen dâbâk buñâ, nâi itâ, nâi yatâ. Zorat a ambân âlip miangâbigât san.

⁸ A ambân sigan sot malâ, zengât itâ san. Zen nâ yatâ op yen ândine âlip upap.

⁹ Ka zen umziñan âknâleziñandâ di-ziñgi bâliñan bagim tâmbetagogegât op miangâm ândibi.

¹⁰ Ap ambin zengât den sa nângânek. Den zi nâgât buñâ. Kembugât den. Zengâren gâbâ ambân nâiñâ apñâ mân birâbap.

¹¹ Oi ambinñandâ apñâ mârûm birip oi ko a buñâ, yen ândibap mo dum apñoot miangâm ândibabot. Oi yatik a nâiñâ ambinñâ mân birâbap.

¹² Nâmbutñâ zengât den zi sa nângânek. Kembugât den buñâ. Zi ninâ den uap. Kembugât kâmurân a nâi âmbinnâ um kâtik ândibap, oi ambân zorâñ zâk sot ândibat sâi mân birâbap.

¹³ Mo Yesugât kâmurân gokñâ ambân nâi zâkkât apñâ um kâtik ândibap, oi a zorâñ zâk sot ândibat sâi mân birâbap.

¹⁴ A um kâtik zo ambinñâ Kembugât sinji, zâkkât mâsop zorâñ zâkkâren arip. Oi um kâtik ambân zo apñâ Kembugât sinji, zâkkât mâsop zorâñ zâkkâren arip. Oi yaticâk murarâpziñ Kembugât sinji op ândibi. Zo buñ sâi um kâtik ândibe.

¹⁵ Um kâtik a mo ambân nâiñâ birâbam sâi mân angân kârâñangâbi. Zorat pâke mân ziap. Anutuñâ lumbenân ândibigât diizingip.

¹⁶ Ambân, gâ apkâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo buñâ? Zo nângat?

A, gâ ambingâ Kembugât mâtâbân diina gâbap mo buñâ? Zo nângat?

¹⁷ Zen zikñik zikñik kinkin zoren mo zoren kine Kembuñâ ândiândi muyageziñgip sot nep sâm ziñgip, zo yatik sinji âlibân ândibi. Nâ den zo Yesugât kâmut kamân dâp dâzângoman.

¹⁸ Zengâren nâi zâk kwabâ kwâkñangâne ândei Kembuñâ diiñangip, zâk mân birâbap. Oi a nâi zâk kwabâ mân kwâkñangâne ândei Kembuñâ diiñangip, zâk kwabâ kwâkñangâbigât mân sâbap.

¹⁹ Kwabâ kwatziñgawe mo kwabâ mân kwatziñgawe, zorat nângâne bon mân upap. Anutugât den luluj, zorâñ bonñâ uap.

²⁰ Nâi zâk kinkinñâ zoren mo zoren kiri Kembuñâ diigip, kinkinñanâk zo kinbap.

²¹ Gâ kore mâman a ândina Kembuñâ diigigipkât nângâm kwâkâ mân upan. Olanjînâ sâne mân kwâkâban.

²² Nâi zâk kore a op ândei Kembuñâ bâliñangât tâgân gâbâ olanjangi Kembugât a bonñâ op ândibap. Nâi zâk a bonñâ ândei Kembuñâ gâsui Kristogât kore a op ândibap.

²³ Kembu zâk sângânziñ meipkât zâkkât kore a op ândie. Zorat a nâiñâ kembu otziñgâbâ sâi mân nângâbi.

²⁴ Bukurâpnâ, nâi zâk kinñâ sinji âlip nângip, teñgâ zorenâk narâk ziren kinñâ Anutu sot pâlatân upap.

A ambân sigan, zengât den.

²⁵ A ambân sigan, zengât den sa nângânek. Zi Kembugât den buñâ. Kembuñâ tânnogi sinji âlip mem ândimannâ ninâ nângânângâyân den zi dâzângua nângânek.

²⁶ Narâk zi mâte uap, zoren sâknam patâ muyagibapkât a nâi zâk ambân buñ ândibat sâm âlip upap.

²⁷ Ka ambân mein oi ko mân birâban. Ambân mân sâm giwe oi ko ambângât mân sâban.

²⁸ Gâ ambân mimbâ sâm mena mân bâliñ upap. Oi ambân sigan nâiñâ a nâi mei mân bâliñ upap. Ka miangâbi, zen sâkkât nep tuum sâknam nângâbi. Nâ zorat nângâm itâ san. Zen yen sigan ândine âlip upap.

²⁹ Bukurâpnâ den zi sa nângânek. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap. Zorat a ambirâpziñjoot ândimenjâ ândinetâ ambirâpziñj buñ yatâ upap.

³⁰ Oi umbâlâ op isem ândimenjâ ândine umbâlâ buñ yatâ upap. Oi sâtâre op ândimenjâ ândine sâtâre buñ yatâ upap. Oi kut ñâi ñâi kwâlâmenjâ ândine sikum buñ yatâ upap.

³¹ Oi kut ñâi ñâi anğâgwanğâ upmenjâ ândinetâ yen ândime yatâ upap. Hângât kulem zi ek nângâme, zo buñ upap. Yesu takâbapkât narâk pânkânok uap, zorat den zo san.

³² Zen hânân ândim kut ñâi yenñanğât mân nângâm kwâkâm ândibigât san. A, ambân buñandâ Kembugât denâk nângâm ândimap. Kembuñjâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâm.

³³ Ka a ambinjoonjâ ko sâkkât kut ñâi ñâi zorat nângâm. Oi ambinjoonjâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâm.

³⁴ A yatâ zo sâkkât kut ñâi ñâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap. Ambân sigân zen Kembugât nepkârâk nângâme. Oi um sâkziñjâ Kembugât sinji upapkât nângâme. Oi ambân a sotñâ sâkkât kut ñâi ñâi zorat nângâm ândibap. Apñandâ zâkkât nâñgi âlip upapkât nângâm. Ambân zo yatâ zorâñ sâkkât kut ñâi ñâi sot Kembugât nepkât nângâm um zagât opmap.

³⁵ Zen âlipñâ ândim kwâtâtibigât den zi dâzânguan. Mâtâp pâke kwatziñgâm mân san. Um nângânângâziñj zo Kembugâren pane zeî ândibigât otnigi yatâ san.

³⁶ Oi a ñâi zâk bâratñâ a miminjanğât dâp oi anğân kârâbâ sâp upap. Oi bet nâñgi mân dâp oi ayân pâmbâ sâp pâi mân bâliñ upap.

³⁷ Ñâi zâk umñandâ itâ nângâbap, “Bâratñâ yen ândibap.” Yatâ sâp um zagât mân upap. Yatâ sâp kâtigei dâp upap.

³⁸ Zorat itâ sa nângânek. Ñâi zâk bâratñâ ayân pâi âlip upap. Ka a ñâi zâk sâi bâratñâ yen ândei âlip ñâi upap.

Malâ zengât den.

³⁹ Ambân ñâi zâk apñâ ândei mân birâm ândibap. Apñâ moi ko a ñâi mimbâ sâp âlip mimbap. A zo Kembugât a ândiap oi ko âlip miangâbabot.

⁴⁰ Ka ambân zorâñ apñâ buñ yen ândibap sâp yen ândibap. Zorat nângâ âlip upap. Zo yatâ nângan. Oi den zo ninâ umgârâk buñjâ. Anutugât Kaapumñâ nângânângânâ zo nigi san.

8

Lopiogât sinji nalem, zorat den.

¹ Lopiogât sinji sii nalem, zorat sâbâ. Korintî a zen itâ nângâme, “Nen aksik top

nângânângânijoot ândien.” Ka nâ itâ sa nângânek. Top nângânângâ zorâñ zâizâiñ muyagemap. Oi zen mân zâizâiñ upigât otnigap. Buku op ândiândiñ zo ko berân miangâm âlip ândibi.

² Ñâi zâk buku orot mân op ândimñâ Anutugât topñâ nângâm kwâtâtian sâmap, zâkkât itâ sânat, “Zâk mân nângâm kwâtâtiap. Nângânângâ bonñâ mân zemñanğap.

³ Ñâi zâk umñandâ Anutu gâsubap, zâk Anutuñjâ buku okñanğabap.”

⁴ Lopiogât sinji sii nalem, zorat itâ nângâmen, “Lopio zâk bonñâ buñjâ. Zâk wâgân mân ândiap.

⁵ Anutu zâk kânokñâ bonñâ ândiap.” Nen yatâ nângâmen. Ka a um kâtik zen itâ sâme, “Hânân sot sumbemân lopio sot kembu donjap ziap.”

⁶ Nen ko itâ nângen, “Anutu Ibâniñ, zâk kânok ândiap. Zâkkâren gâbâ kut ñâi ñâi muyagem nanjip. Oi nen zâkkât sinji ândien. Oi Kembu kânok, Yesu Kristo. Anutuñjâ sâi Yesu Kristo, zâk nen sot kut ñâi ñâi aksik muyageniñjip. Oi zâkñâ galem otniñgi ândien.”

⁷ Kembugât kâmurân a nâmbutñâ zen topñâ yatâ zo mân nângâm ândie. Zen mârumjan gâbâ lopio hurat kwap ândime gawe. Zen sinji âlibân bâbâ lolot ândime. Zen lopio zorat nângâne bon oi um kâtik, ziñj nalem lopioğât sinji sâne zo nemñâ umziñj sumunkomap.

⁸ Nâ den sa nângânek. Anutu zâk nalemğât opñâ nâñgi mân zâizâiñ uap. Nen sii nalem birindâ nengğât mân nâñgi geibap. Mo nalem neindâ mân nângâniñgi zâibap. Buñjâ. Nalem, zo yenñâ.

⁹ Zengâren gâbâ nâmbutñâ ziñjâ nalemğât topñâ nângâm nalem nem tatne bukurâpziñj sinji âlip bituktâ zemziñğap, zen ziñgitñâ bâliñ upegât galem orangâm ândibi. A lolot yatâ zo lopioğât sinji nalem nemñâ umziñj sumunkomap.

¹⁰ Gâ lopio zâk buñ buñ sâp lopio namîn zâim nalem nem tâtna bukugâ ñâi lotñâ, um oset a ga gekñâ niapkât nimbâ sâp zo yatik nemñâ umñâ sumunkumbap.

¹¹ Bukugâ sinji âlip bituktâ zemñanğap, zâk Kristo gilâmñandâ sângân meip. Zâk gâgât kâtikkangât lorebapkât girem uan.

¹² Zen lopioğât sinji nalem nemñâ bukurâpziñj um oset ândime, zen umziñj mem tâmbetkune um gulip upi, zo ko yatik Kristo tâmbetkubi yatâ upap.

¹³ Zorat nâ sii nalem nimbam bukunâ lolot zo tâmbetkubatkât nângâm kwâkâ op sii nalem birâm yen ândibap. Zo yatik op ândimâmbat.

9

Paulo zâk nepñanğât den sâip.

¹ Korinti a zen nâgât dap nânge? Nâ Aposolo bujâ? Nâ yatâ mo yatâ upatkât otnigi saanine dumunân ândian? Nâ Kembunijâ Yesu Kristo mân egâwan? Korinti a zen ziiŋak topnâ nângâm biranjbi. Nepnangât bonjâ Kembangât mäsobân muyageip, zorat ko zen sinji nângâ a ambân urâwe, zo.

² Kamân nâin gok nâmbutjâ zen nâgât Aposolo mân sâme motjâi. Zen ko topnâ âlip nânge. Nâ perâknjak zengât Aposolo op ândiman. Nâ Aposolo nepnângât bonjâ Kembangât mäsobân zen Kembangât a ambân urâwe.

³ A ninâ topnangât sâme, zen den itâ mâburem zingân.

⁴ Zengâren gâbâ nâmbutjâ zen nen nepniŋangât sângân zengâren gâbâ too nalem mân minatkât sâme. Zen wangât yatâ sâme? Aposolo nâmbutjâ zen mâtâbân âim gane too nalem zingâme.

⁵ Aposolo nâmbutjâ sot Petero sot Kembangât murâpnjâ, zen ambirâpziŋoot kamân toren toren âim gane nalem mot zingâne aposolo nep tuume. Oi nâmbutjâ nen yatâ mân utnatkât sâwe.

⁶ Nâ sot Banaba, net betjâ nep tuum ândim kât muyagem sâkkât kut nâi nâi sângân mem ândiratkât se. Net yatik op ândim mân birâratkât se.

⁷ Den nâi mäsikâziŋga sânek. Kâwali a nâinjâ zikjâ nalem sot kut nâi nâi muyagemap? A nâinjâ nep kârâm kâmiri bonjâ muyagei mân mem nimbap? Mo nâinjâ nonij makau nepjâ tuumjâ zengât nam mân mâsan nimbap?

⁸ Den zi a den san? Bujâ. Kembangât gurumin den ekabân den yatik ziap.

⁹ Mosejâ Kembangâren gâbâ den mem itâ kulemgoi ziap, “Wâugâ zuu zigi mem ko goka mân pindâna mân dâp upap.”

¹⁰ Oi dap nânge? Den zo Anutujâ wâu zengârâk nângâm sâip? Mo neŋgât nângâm sâip? Den zo a neŋgât op sâip. Nâi zâk nepjâ kârâm kâmitmap, zâk bonjâ oi nimbatkât nângâm nep zo tuumap. Oi yatigâk nâi zâk nebân hibuk pitâbap, zâk bonjâ muyagei nimbatkât nângâm tuubap. Anutu zâk yatâ nângi ziap.

¹¹ Nen zengâren umgât nep tuumjâ zengâren gâbâ sâkkât kut nâi nâi minatkât nângâne yâmbâremap?

¹² A nâmbutjâ zinj zengâren gâbâ nalem sikum minetâ nen zengâren nep topkwap tuuwennjâ mân minatkât se?

Nâ itâ sa nângânek. Nen Kristogât sinji âlip laj kâri pâke pambemgât zengâren gâbâ nalem sikum mimiŋjâ sâsâj, zo birâm betjâ sâknam nep tuum nalem mot muyagem nem ândiwen.

Paulo zâk nep tuum Korinti zengâren gâbâ sângânjâ mân meip, zorat sâtâre oip.

¹³ Kembangât sinji nalem uujâ a tirik namin nep tuum ândime, zen namin nalem mem nime. Oi Anutugât sinji nalem kut nâi nâi pâpanjâ, zoren tuume, zen zoren gâbâ nalem nâmbutjâ mem nem ândime.

¹⁴ Kambu zâk sinji âlip sâsâj a, nen yatik sinji âlip sâindâ betniŋan mimbigât sâip.

¹⁵ Nâ ko mâtâp zo mân lârnman. Kât sikum mân meman. Oi zen yatik ot-nibigât ekap zi mân kulemgum zingân. Nâ zengâren gâbâ kât mot mân meman, zorat sâtâre opman. Oi nâ itâ nângâm kâtigian. Nâ yatik op ândim ma ko mumbat. A nâinjâ kât nigi ko nâ dap yatâ zâizâinj op sâtâre den dum sâbat? Zorat kât mot zengâren mân mimbat.

¹⁶ Nâ sinji âlip den dâzângom ândiwan, zorat dap yatâ zâizâinj den sâbat? Nep zo Anutujâ kwâknan pâip. Den sinji âlip zo mân dâzângobat oi ko, yei, Kembangât dap otnibap?

¹⁷ Nep zo ninâ umgât tuuwan sâi ko sângân memban. Ninâ umgât mân tu-umangât zâizâinj mân upat.

¹⁸ Zâizâinj opman, zorat topjâ itâ. Nâ sinji âlip mem ândiman, zo a dâzângom ândim zengâren gâbâ sângân mân meman. Nâ zorat sâtâre opman. Oi sinji âlip sâman, zo sângânjâ sâkkât kut nâi nâi mimban sânetâ birâman.

Paulo zâk a top top zengât kore a oip.

¹⁹ Nâ a aksik zengât dumunân mân ândiwan. Kore mâman mân ândiwanjâ laj kore otzîngâm ândian. A donjebep zinj sinji âlip nângâm Kembangât sinji upigât yatâ op ândian.

²⁰ Yuda a zen sot ândim Yuda zengât orot mâmegât tenjâyân ândiwan. Zo Yuda a zinj Kembangât sinji upigât yatâ orâwan. Mosegât gurumin den zo lum kore upme, zen sot ândimjâ gurumin dengât kore a yatâ orâwan. Ninâ gurumin dengât kore a bujandâ a kore upme, zen Kembangât sinji upigât orâwan.

²¹ Um kâtik a, Kembangât den mân nângâme, zen sot ândim zinj ândime, zo yatâ orâwan. Um kâtik a, zen Kembangât sinji upigât yatâ orâwan. Nâ Anutugât mâtenjan gurumin den mân nângâm ândim buj. Nâ Yesu Kristogât den kâtik, zo mem ândiman.

²² A sinji âlip bituktâ zemzingap, zen sot ândim orot mâmezij yatâ op ândiwan. Zen Anutugât sinji âlip nângâm Kembangât sinji upigât yatâ orâwan. A top topjâ zengâren ândim zengât holiyâk mem ândiman. Zo nâmbutjâ zinj Anutugât sinji upigât yatâ op ândiwan.

²³ Zo yen bujâ. Sinji âlip laj kârâm âibapkât yatâ opman. Oi sinji âlip bonjâ

zo nâgâren sot zengâren âsagibapkât yatâ op ândiman.

Sârârâk kârâm kâtigem âi kikerân takâm neule muyaginat.

²⁴ Zen itâ nângâme mo? Dâp orotjânggât sombemân a katep zen aksik sârârâk kârâbi. Ka neule mimiņ, zo ko a kânokjak kâtigem âi mimbap. Oi zen yatik sumbemân neule mimbigât kâtigibi.

²⁵ Katep zen imbanâziņanggât dâp op kendon ândime. Zen neule yenjâ, zinziņ kâtik buņ, zorat yatâ upme. Nen ko sumbemân neule zinziņ kâtik, zorat yatâ utnat.

²⁶ Nâ ninak sârârâk kârâman, zo kiket zo ekjâ târâragâk âiman. Nâ kâlâunâ yenjan mân lum pâman.

²⁷ A sinji âlipjâ dâzângom ândia Anutunâ nâgât nâņgi mân dâp oi kâbakņenigi ginjâ opamgât sâkņanggât âkĵâlê zo mem gei kwap kubikjâ sâkņanggât a kutâ op ândiman.

10

Isirae a zengâren kut nâi nâi muyageip, zorâņ giremniņ uap.

¹ Bukurâpnâ, nâ Isirae a sâkurâpniņâ kut nâi nâi urâwe, zorat sa nângânek. Zen aksik Mose sot unumunom ombenjan âim saru nirem nâmbut âiwe.

² Zen aksik Mosegât kâmut upigât unumunom ombenjan âim saru niwre. Too zorâņ too sanjonziņgi yatâ oip.

³ Oi Anutunâ nalem muyagem ziņgi zen aksik niwe.

⁴ Oi too Anutunâ muyagem ziņgi, zo zen aksik niwe. Too zo Anutugât kârân gâbâ gei niwe. Oi kât zorat kutjâ Kristo. Kristo zâk hân kabâņan too ziņgi, zorat dâp galem otziņgâm ândeip.

⁵ Ka zengâren gâbâ doņbep patâ Anutunâ ziņgiri mân dâp oi mirâ kamân kâtikņan kâbakņeziņgi mom nanğawe.

⁶ Zengâren kut nâi nâi muyageip, zorâņ giremniņ uap. Zen bâliņ urâwe, zo nen yatik upemgât.

⁷ Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutjâ zen lopiogât kore mâman urâwe. Korinti a zen ko yatâ mân upi. Mosegât a gakârâpnâ, zen Kembugât nelâmzâņgoi lopiio sobim sâtâre urâwe. Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

“A zen ge tap sii nalem nemjâ zaat kep kom kirâwe.”

⁸ Oi Mosegât kâmurân gâbâ nâmbutjâ zen laņ op ândiwe. Nen a ambân laņ ândiândiņ zo yatâ mân utnat. Zen bâliņ urâwegât sirâm kânogân 23 tausen yatâ zo ziņ muwe.

⁹ Nen ko Kembugât mâtenjan bâliņâ mân utnat. Zâizâiņ mân utnat. Zengâren gâbâ

nâmbutjandâ zâizâiņ utne Anutunâ sâi mulumjâ ziņgi muwe.

¹⁰ Oi nen Kembugâren âkon den mân sânat. Zo zengâren gâbâ nâmbutjandâ âkon den sâm Kembu sâm bâliņ kwâkņanggâne tâmbet tâmbet mariņandâ tâmbetzâņgoip.

¹¹ Zengâren kut nâi nâi âsageip, zorâņ giremniņâ uap. Hângât narâkĵâ âkâbâ sâi narâk patâ mâte oi ândien, nenjât den zi sâm giremniņ kulemguwe.

¹² Zorat Korinti a zengât girem den nâi dâzâņgua nângânek. Nâi zâk zikņanggât nâņgi zâizâiņ op itâ sâmap, “Nâ a kâtikĵâ.” Yatâ sâbap zo ko lorebapkât galem orangâm ândibap.

¹³ Zengâren mâsimâsikâ âsagem gâip, zo a doņbepziņanggât dâp muyagemap. Oi Anutunâ sâi kâtigemap, zâk mâsimâsikâyân mem bâbâlân koi imbanâziņanggât dâp mân walâbap. Oi mâsimâsikâ gâbap dâp mâtâp nâi tirâpziņgoi âlip kâtigem kinbi.

Kembugât nalem nem Satanjât nalem niniņ, zo mân taap.

¹⁴ Zorat opjâ bukurâpnâ, zen lopiio sot lopiogât sinji sâi nalem, zo kândâtkom ândibi.

¹⁵ Zen nângânângâziņjoot ândime, zorat den zi sa ziņjak nângâm iknek.

¹⁶ Waiņ hâkobân zeip, zorat sâiwap sâmņâ nemjâ Kristo gilâmņanggât op târotâro upmen. Nalem namuņ nemjâ Kristogât sunum sot târotâro upmen. Zo nângâm biranjbi.

¹⁷ Nalem kânok zo nemjâ a doņbep nen kâmut kânok upmen. Kristo sot pâlâtâņ op kâmut kânok upmen.

¹⁸ Zen Isirae a ziņ upme, zo nângânek. Kembugât tirik namin Kembugât sinji nalem uunjâ a ândime, zen nep zo tuum ândim Kembu sot târotâro upme. Oi zen kâmut kânok op Anutugât sinji nalem pâpanjan nep tuum zobâ nalem nâmbutjâ mem nem ândime.

¹⁹ Den san, zorat topjâ dap yatâ? Lopiogât sii nalem niniņâ, zorat nângâne bon upapkât san mo? Mo lopiio zikņanggât nângâne bon upapkât san?

²⁰ Yatâ bujâ. Den san, zorat topjâ itâ. Um kâtik a, zen ko lopiogât sii nalem ume, zo Anutugât sinji bujâ. Zo Sataņ sot wâke, zengât sinji uap. Oi nâ Korinti a zengât itâ san. Zen Sataņ sot wâke zen sot târotâro mân upi.

²¹ Kembugât hâkobân gâbâ too nem wâke zengât hâkobân gâbâ too niniņâ, zo mân taap. Oi Kembugât nalem nemjâ wâke zengât nalem niniņâ, zo mân taap.

²² Kembu zâk kuk otņiņgâbapkât yatâ utnat? Mo dap nâņge? Nenjât imbanandâ zâk wâlâp? Yatâ bujâ.

Nâi zâk zikrjangât nângi zari ândei mân dâp upap.

²³ A zîj itâ sâme, “Kut nâi nâi, zo orotjik ziap.” Ka nâ itâ sa nângânek. Kut nâi nâi nâmbutnâ oindâ zorânâ mân betniñan mimbap.

²⁴ Nâi zâk zikrjangât mân nângâm bukuñangât nângâbap zo ko âlip upap.

²⁵ Anjâgwanğâ minduminduyân zuu bâu sângân minâ sâm âlip mimbi. Um oset mân upi. Zi lopiogât sinji sâm mân mâsikâzingâbi.

²⁶ Wangât, Kembuniñâ zâk hân sot kut nâi nâi piksâm ziap, zorat mariñâ ândiap, zorat.

²⁷ A um kâtik nâiñâ buku otzingâm mirânan zâinâ sâi zâibi. Oi sii nalem zîjji zorat topnâ mân mâsikâm nimbi.

²⁸ Ka nem tatnetâ bukuziñâ nâiñâ ga dâzângobap, “Bâu zi lopiogât sinji sâsânjan goknâ.” Yatâ sâbap oi ko mân nimbi. Zo sâm muyagem zingâbap, a zâkkât op nângâm birâbi.

²⁹ Zo nine umzîj sumun opapkât buñâ. Nalem zo ninetâ sâi ko bukuziñâ niegât nimbâ sâm nem um sumun opapkât. Nâ yatâ sa zengâren gâbâ nâiñâ itâ sâbap? “Ninâ umnâ nângâm kwâka mân ze upâ sa bukunâ nâiñâ pâke pâmbap?”

³⁰ Nâ Anutugâren sâiwap sâm nia wangât bukunâ nâiñâ nângâm bâliñ kwatnibap?”

³¹ Nâ zorat itâ sa nângânek. Zen sii nalem ninam mo kut zo mo zo utnam a zîj zîjgitnâ Anutu sâm âlip kwâkñangâbigât nângâmñjik upi.

³² Zen Yuda a sot Grik a sot Anutugât kâmut zengât mâteziñan tosaziñ buñ ândine âlip upap.

³³ Nâ yatigâk a top topnâ zen niknetâ dâp upapkât nângâm ândiman. Nâ ninangât nângâm buñâ. A donjebep, zengât nângâm opman. Zen Kembangât sinji âlip nângâm âlip upigât nep tuuman.

11

¹ Nâ Kristogât mâtâp lâñman. Zen zo yatik orot mâmenâ ek nângâm wâratkum ândibi.

A ambân topniñâ.

² Zen kut nâi nâi orâwan sot den dâzângowan, zorat nângâm lum upme. Zorat nânga âlip opmap.

³ Oi zi den nâi sa nângânek. Kristo zâk agât kâuknâ. Anâ ambângât kâuknâ. Oi Anutu zâk Kristogât kâuknâ.

⁴ Minduminduyân a nâi zâk kâuk pâkenâ tâi ninâu sâbap mo Anutugât den sâm muyagibap. Yatâ oi kembu patânâ anjun upap.

⁵ Minduminduyân ambân nâi zâk kâuk pâke buñ ândim ninâu sâbap mo Anutugât

den sâm muyagibap. Zâk yatik oi anjâ anjun upap. Ambân yatâ zo, zâk ambân lañ ândiândiñ kâukzîj sâmot miminâ, zen yatâ anjun upap.

⁶ Ambân nâi kâuk pâke mân pam ândei kâuknâ mânângât nanğane anjun oi dâp upap. Ka ambân zo yatâ okñangâbigât anjun opnâ kâuk pâke pam ândibap.

⁷ Minduminduyân a zâk kâuk pâke mân pam ândibap. A, zâk neule âsaknâ mariñâ, Anutu, zâkkât holi tobat sot wikin yatâ. Ambân ko, zâk agât wikin.

⁸ A, zâk ambângâren gâbâ mân muyageip. Ambânñâ agâren gâbâ muyageip.

⁹ A, zâk ambângât opnâ mân muyageip. Buñâ. Ambân, zâk agât opnâ muyageip.

¹⁰ Ambân, zâk agât ombenjan ândiapkât kâuk kâpim ândibap. Yen ândei sumbem a zîj iknetâ bâliñ opapkât sâsân.

A sot ambân, nen ârândân Kembangât mâteñan kinat.

¹¹ A, zâk zikrjik Kembangât mâteñan mân kinbap. Ambân, zâk zikrjik Kembangât mâteñan mân kinbap.

¹² A ambân ârândân kinbapot. Ambân, zâk agâren gâbâ muyageip. Zo yatik a nen ambân zengâren gâbâ âsagimen. Nen sot kut nâi nâi zo Anutugâren gâbik gawen.

¹³ Zen ziiñak nângâm iknek. Minduminduyân ambân nâi kâuk pâke buñ ândim Anutugâren ninâu sâi dâp upap mo buñâ?

¹⁴ Oi a nâi zâk kâuk sâmotnâ kârep mem ândei ikne dâp upap mo buñâ? Zorat topnâ mârum sinji âlip mân mem ândiwe, zen zoren nângâm ândiwe.

¹⁵ Oi ambân nâi kâuk sâmot ilimbam tâi ikne âlip opmap. Anutuñâ kâuk sâmot ilimbam zîjgâmap, zo kâuk pâkezîj. Kâuk sâmot ilimbamñâ zo zâkkât neuleñâ.

¹⁶ Nâi zâk den zi birâbâ sâm itâ nângâbap. Zo birâbirân, zo nen sot Anutugât kâmut nâmbutnâ nen mân upmen.

Korinti a zen nalem nem gulipmalip urâwe.

¹⁷ Zen mindumñâ kut nâi zîj upme, zorat nânga mân dâp oi girem dâzânguan. Zen âlip mân opnâ bâliñ op ândime.

¹⁸ Yesugât kâmut zen mindunetâ kâsâp muyagemap. Zen ziiñak kâmutnâ kâmutnâ sâm kâsâpagome. Yatâ sâm dâtnone nânga perâkñak yatâ uap.

¹⁹ Oi kâsâp zo yen buñâ. Zengâren gâbâ nâmbutñandâ den sinji âlip mem kâtigie, zengât topzîj muyagibapkât âsagiap.

²⁰ Ka zen nalem ninam mindumñâ Kembangât nalem kâtik nem gulipmalip upme.

²¹ Nalem mem gamñâ ziiñâ kâsâpkum zikrjik zikrjik nime. Nâi zâk tepñangât opmap. Nâi zâk âkon buñ nemap. Nâi zâk too wain donjebep nemñâ um gulip opmap.

²² Wangât yatâ upme? Ziin mirâ kârum ko yatâ upme? Zen nalem too ninâ sâam mirâziñan nimbe. Zen wangât Anutugât kâmut zengât nângâne gigin oi a kanpitâ sot nalem buñ ândime, zen añun kwatziñgâme? Zorat wan den dâzângobâ? Nâ sâam âlip kwatziñgâbat? Buñâ. Nâ zirar mân sâam âlip kwatziñgâbat.

Kembugât nalem ninij, zorat den.

²³ Nâ Kembugâren gâbâ den mewan, zo zingâwan. Zo itâ. Kambu Yesu zâk Yudanâ tirâpzanñgoi gâsuwe, zo mân âsageip, narâk zoren Yesu zâk arâpnâ sot tap nalem meip.

²⁴ Nalem nâi memnâ sâiwap sâam namun itâ sâip, “Zi sunumnâ. Zi zengât sinji san. Nâgât nângâm nem zi itâ nem ândibi.”

²⁵ Nalem ninetâ Yesunâ wain too hâkop memnâ itâ sâip, “Hâkop ziren târotâro irakñangât gilâmnâ taap. Gilâmnandâ narâk ziren târotâro irakñâ âsageziñgâbab. Nimbi dâp nâgât nângâm yatik nem ândibi.”

²⁶ Zen nalem sot too zo nimbi dâp Kambu moip, zorat sinji sâam muyagem ândine âburibap.

²⁷ Zorat nâi zâk mân orotnâ opnâ Kembugât nalem sot too, zo nimbap, zo nem gulipkum tosa mimbap.

²⁸ Zorat nalem sot too zo ninâ sâam umziñangât topnâ ek nângâmñâ Anutugâren sâam muyagemnâ nimbi.

²⁹ Nâi zâk Kembugât sunum egi yennâ oi nimbap, zâk hâunâ mimbap.

³⁰ Zen zo yatâ gulip upmegât nâmbutnâ lolot sot nâmbutnâ sisi mâsek sot nâmbutnâ mârûm muwe.

³¹ Niñak um topniñ ek nângâm kubigindâ sâi ko Kambuñâ hâunâ mân niñgâbab.

³² Ka gulip okñangindâ Kambuñâ hâunâ niñgâm kubikniñgâmap. Um kâtik, zen sot tâmbetagobemgât op zo yatâ kubikniñgâmap.

³³ Bukurâpnâ, zen nalem ninam mindum tatnetâ aksik gam nanñanetâ ko topwkap nimbi.

³⁴ Nâi zâk tepñangât okñangi zikñâ mirin nalem nimbap. Zen mindum Kembugât nalem kâtik nem gulipkune hâunâ muyageziñgâbapât yatâ upi.

Den nâmbutnâ zo ninak gam dâzângobat.

12

Kaapumnâ nenğâren nep tuumap.

¹ Bukurâpnâ, Nen nep top top tuunat, zorat Kaapumnâ imbanñâ niñgâmap. Zorat kwakpegât dâzângua nângâne.

² Zen mârûmñan um kâtik ândine a zinj diiziñgâne lopio diñ buñ, zâkkâren pâlatân op ândiwe. Zen lopiogât kembuniñâ sâam kin topñan ândim gulipmalip op ândiwe.

³ Zorat torenñâ nâi itâ sâam dâzângua nângâne. Nâi zâk Anutugât Kaapumnâ mam okñangi dap op itâ sâabap? “Yesu, gâ sâam bâlin kwatgigan.” Oi nâi zâk Tirik Kaapumnâ mam mân okñangi dap op itâ sâabap? “Yesu, zâk Kambu patâ.”

⁴ Anutugât umâlepñangât op sâi Kaapumnâ imbanñâ niñgi nep top top tuumen. Kaapum, zâk kânok.

⁵ Kore orotnâ top top ziap, zo donbep. Nep mariñâ, zo Kambu kânok.

⁶ Sinji âlipkât mâtâp topnâ topnâ ziap. Imbanñâ mariñâ Anutu kânok. Zâk imbanñâ muyagem niñgâmap.

⁷ Kembugât kâmurân nen ârândân âlip ândinatkat Kaapum zâk a kânok kânok imbanñâ muyagem niñgâmap. Nâi zâk Kaapumnâ mam okñangi kut nâi nâi âsagemap, zorat topñangât den nângâm sâamap.

⁸ Nâi zâk Kaapumnâ mam okñangi den nângânangâ zo sâamap. Nep zagât, zo mariñâ Kaapum kânok.

⁹ Nâi zâk Kaapumnâk mam okñangi nângâm pâlatân patâ op ândimâp. Nâi zâk Kaapumnâk mam okñangi a sisi mâsek kubikziñgâmap.

¹⁰ Oi nâi zâk sen mârât kulem tubapkat imbanñâ pindâmap. Nâi zâk Anutugâren gâbâ den mem sapsubapkat imbanñâ pindâmap. Nâi zâk Kaapumnâ imbanñâ pindi den sot kut nâi nâi zorat topnâ nângâm kubik sapsuamap. Zâk itâ sâamap, “Zo Kembugât Kaapumân gok.” Mo itâ sâamap, “Zo wâke sot Satan, zengâren gok. Zo bâlinâ.” Nâi zâk sinji âlip den gându uñakñan sâabapkat imbanñâ pindâmap. A nâi den gându uñak zo nângâm a dinninñan melânabpât imbanñâ pindâmap.

¹¹ Nep top top zo Kaapumnâk tuumap. Kaapum zâk zikñak nângâm nep zo mo zo a mariñ dâp kâsâpkum niñgâmap.

Sâknij ko kânok, kore mâman donbep.

¹² A nen sâkninñandâ kânok, ka sâkkât kore mâman, zo donbep. Oi zen donbepñâ mâpotnetâ sâk kânok uap. Oi Kristogât kâmut nen zo yatik.

¹³ Kaapum kânokñak tooyân mâpotniñgi kâmut kânogâk urâwen. Yuda a sot hân nâi gok, Kore a sot a kutâ, nen aksik Kaapum kânok zorigâk miwen. Kaapumnâ umniñan piksâm zimabpât miwen.

¹⁴ Oi sâkkât kore, zo kânok buñâ. Zo donbep.

¹⁵ Oi ki zâk dap op itâ sâabap? “Nâ bet buñâ. Nâ sâkkât torenñâ mân uan.” Den yatâ sâmnâ dap op sâk birâm zikñik ândibap.

¹⁶ Mo kindap zâk dap op itâ sâabap? “Nâ sen buñâ. Nâ sâkkât torenñâ mân uan.” Yatâ sâmnâ dap op sâk birâm zikñik ândibap.

17 Sâgân sinninjâ zeî sâi ko sâknâ kin-dap kârubap. Mo sâgân kindabâk zine sâi sângân kârubap.

18 Anutu zâknâ yatâ nângi zeipkât sâkkât kore nep top top sâm zingip.

19 Sâkkât kore mâman zen nepziñ kânok oi sâi sâk zâk bâliñ opnâ buñ opap.

20 Zi ko kore mâman donjep, ka sâk ko kânok.

21 Sennâ dap op bet itâ dukubap? “Nâ gâ buñik âlip ândibat.” Mo kâuknâ dap op ki itâ dâzâkobap? “Nâ zet buñâ âlip ândibat.”

22 Yatâ mân ziap. Sâkninañgât torerâpnâ lolotnjâ zen buñ utne sâi âlip mân ândibem.

23 Oi sâkninañgât torerâpnâ giginâ zinjâ galem otziñgâmen. Oi sâkninañgât torerâpnâ mân igiknâ zo ekap zângoindâ âlipnâ yatâ ândime.

24 Sâkninjâ torerâpnâ muyap zime, zo yatâ neule mân pam ândimen. Oi Anutuñâ sâk muyagem torerâp nâmbutnjâ giginâ zen nep patâ sâm zingip.

25 Zo sâkninañgât torerâp kâsa mân op kore orañgâm ândibigât yatâ oip.

26 Zorat torenjâ nâinjâ sâknam nângi nâmbutnjâ, zen ârândâñ nângâbi. Mo nâinjâ sâtâre oi nâmbutnjâ zen yatik sâtâre op nanjâbi.

Nep a topnâ topnâ ândie.

27 Zen aksik patâ mâpotne Kristogât kâmut ue. Nep top top tuume, zo ko zen kâmut kânok ue. Zen Kristogât sâk bonnjâ yatâ ue. Kristo zâk kâukziñ ândiap. Oi zikñjik zikñjik sâkninañgât kore mâman ue.

28 Oi Anutu zâk kâmut gakârâpnâ, neñgâren a itâ nâambarip. Aposolo gâsum sâlâpnângoip. Ombenjan Anutugâren gâbâ den mem sâsâñ a. Ombenjan den siñgi âlip kwâkâm zingâziñgân a. A sisi mâsek kubikziñgâziñgân, berân mâme a sot a sâtnâ, oi a den gându mârâtnjan sâsâñ. Zo yatâ nâambarip.

29 Nen Aposoloyâk nâambarip? Mo nen aksik Propete a mo kwâkâm zingâziñgân a nâambarip? Nen aksik sen mârât tuu-tuunañgât imbanjâ niñgip? Zo yatâ buñâ.

30 Nen aksik patâ sisi mâsek kubikku-biknañgât imbanjâ niñgip? Mo den gându uñakñjan sânatkât imbanjâ niñgip sot den zo nângâm melâñnatkât imbanjâ niñgip? Yatâ buñâ.

31 Zorat itâ sa nângânek. Zen Kaapungât imbanjan Yesugât kâmut mem kâtikñjan kwatziñgânam op nep tuubi. Nep top top zorat san. Zi ko nep zo tuubigât nâñâ mâtâp âlipnâ nâi, zorat dâzângua nângânek.

13

Umninjandâ mân gâsâyagom nep âlip tuuginâ mân dap upap.

1 Nâ Kaapum imbanjan a gânduyân mo sumben a zengât gânduyân Kembugât den sâbam ua umnandâ bukurâpnâ mân gâsâzângobap zo ko sa lâmun kâmam yatâ den kwamitñjik opap.

2 Nâ Propete op ândim kut nâi nâi âsagemap, zorat topnjâ nângâbam sot siñgi âlipkât topnjâ nângâm kwâtâtebam oi baknâ sa âbângubapkât zorat nângâm pâlâtân imbanjâ zemnigi sâi ko umnandâ bukurâpnâ mân gâsâzângobap, zo ko nâ a yennâ opam.

3 Oi kut nâi nâinjâ zemnigap, zo a kanpitâ zingâm nângâm sâknâ bira kârâpkât siñgi opap, oi umnandâ bukurâpnâ mân gâsuziñgâbam zo ko nâ a yennâ op nângâbat. Kut nâi nâi zo ua sâi zorâñâ âlipñjan mân kwatnibap.

Buku opnâ mâtâp âlipnâ lâynat.

4 Nâi zâk umñandâ bukurâpnâ gâsuziñgâmapnâ lumbenjâ ândibap. Bukurâpnâ, zen kuk mân otziñgâbam. Zâk sâk mâme mo zâizâinjâ mân upap.

5 Kut nâi mân orotnjâ zo mân upap. A zo ziknâ kutnjâ mân mem zaatpap. Um kâlak buñâ. A zengât tosa mân mem ândibap.

6 Bâliñandâ lañ kâri umbâlâ upap. Oi den bonñandâ lañ kâri zorat umâlep upap.

7 A umñandâ bukurâpnâ gâsâzângomap, zâknâ bukurâp zengât nângi zâizâinjâ opmap. Oi bukurâpnâ zinjâ kulem bâliñâ oknañgâne mân lorebap. Oi sâknam sot kut nâi nâi bâliñâ zo zâkkâren muyagei mân lorem kâtigem kinbap. Anutuñâ gâtâm tânnângobap, zorat umâlip op mambât ândibap.

Buku orotnjâ, zorâñjâ mân buñ upap.

8 Umñâ buku orotnjâ, zo mân buñ upap. Ka Kembugât den sâsâñ, zo buñ upap. Oi den gându nâin nâin sâsâñ, zo buñ upap. Den topnjâ nângânângân, zo buñ upap.

9 Zo itâgât. Hânân zi ândien, zorat op ko torenñjik nângâmen. Zorat op ko den sâmen, zo torenñjik opmap.

10 Gâtâm hângât narâknâ âkâbabân bonnjâ muyagei orot mâmeninjâ kwaknâ, zo buñ op nângâbam.

11 Nâ katep ândiwanân katep den sâwan. Oi katep um yatâ nângâm ândiwan. Bet ko lâmbatnjâ a opnâ katep nângânângân, zo birâwan.

12 Narâk ziren kut nâi nâi ikmen, zo tooyân egindâ gâutgâut opmap, zo yatâ. Gâtâm ko bonnjâ ek nângânat. Narâk ziren torenñjik nângan. Gâtâm bonnjâ ek nângâbat. Anutuñâ nek nângâmap, zo yatâ ek nângâbat.

13 Zinzinjâ kâtik zimbi, zo nângâm pâlâtân, um bâbâlâñ op mambât ândiândinjâ sot umñâ gâsâyagom buku orotnjâ, zen karâmbut. Buku orotnjâ, zo patâziñâ uap.

14

Anutugât den sâm muyamuyagin, zorânê nep patâ.

¹ Zen umziñandâ gâsâyagom ândibigât kâtigibi. Kaapumñâ nep top top niñgâmap, zo tuunam kâtigibi. Anutugât den sâsân nep, zorat nângâne zâizâin upap.

² Njai zâk den gându uñakñan sâmmap, zo a mân dâzângom Anutu dukumap. Zâk Kaa-pumñâ mam okñanji den gându uñakñan sâi a zen kwakme.

³ Ka njaïnâ a denân Kembangât den sâm muyagemapñâ a kâtigibigât betziñan mim-bap. Zen um bâbâlanj upigât dâzângomap.

⁴ Njai zâk den gându uñakñan sâmmapñâ zik umñâ Kemu sot pâlâtârj op kâtigibapât sâmmap. Ka njai zâk a kâmut zengât mâteziñan Kembangât den muyap sâm muyagemapñâ kâmut ziñ sinji âlibân kâtigibigât sâmmap.

⁵ Zen aksik patâ den gându uñakñan sâne nânga âlip upap. Ka Anutugât den a denân muyap sâm muyagine nânga âlip njai upap. A njai zâk Kembangât den muyabâk sâm muyagemap, zâk den gându uñakñan sâmmap, zo walâbap. A njai minduminduyân den gându uñakñan sâmñâ melâj a denân dâzângoi âlip upap. Zâk yatâ opñâ Kembangât den muyap dâzângomap, zo yatâ upap. Yesugât kâmut zen Kembangât den nângâm âlip upigât otnigi yatâ san.

⁶ Bukurâp, nâ zengâren gam den gându unakñan den sâm dâzângom dap op betziñan mimbat. Nâ Anutugâren gâbâ den njai mân mem ga muyap dâzângobat, zo dap op betziñan mimbat? Nâ nângânângâ den mo sâm kwâkâziñgâziñgâj den mo Kembangât den njai mân mem ga dâzângobat, zo dap op betziñan mimbat?

Kembangât den ekapñoot mân sâbi.

⁷ Kut njai yennâ kâmam sot uluwet zo kune diñâ muyap mân sâi dap op nângâbi.

⁸ Mo lâmun waatne kwamitñâ muyap mân sâi dap opñâ kâmbangât kut njai kubikñâ âi pâiziñgâbi?

⁹ Oi zen yatik gându uñakñan den ekap-kum sâne a nâmbutñâ dap op nângâbi? Dinziñâ zo yenñan âibap.

¹⁰ Hân dâp a den gându top top zem ariap. Mâirâp ziñak dinziñâ zo nângâme.

¹¹ A njaïnâ den gându njai sâi nânga kwakmak upap. Den zorat mariñandâ nâgât nângi kamân njai gok upap. Oi nâ yatik zâkkât nânga zâk kamân njaïn gokñâ upap.

¹² Oi zengâren topñâ yatik ziap. Kaa-pumgât imbanjâ zengâren muyagibapât nângâm sâme. Zo âlipñâ. Ka nâ itâ sa nângânek. Zen Kaapumgâren gâbâ imbanjâ mem Yesugât kâmut mem kâtikñan kwatziñgâbigât otziñgi ândibi.

¹³ Zorat den gându uñakñan den sâbapât imbanjâ zemñangap, zâk den zorat topñâ nângâm mâburibapât imbanjâ zorat Kembangâren ninâu sâi bekñan mimbat.

¹⁴ Nâ den gându uñakñan ninâu sâbat, zo ko um dâpnandâ upap. Oi nângânângânâ zo mân nângâm kubiksa yen zimbap.

¹⁵ Zorat nâ dap upat? Itâ upat. Nâ um dâpnandâ ninâu sâbat sot nângânângânandâ nângâm lâunandâ ninâu sâm sapsuga âlip upap. Um dâpnandâ kep mimbat sot nângânângânandâ nângâm simbitkum kep mimbat.

¹⁶ Gâ um dâpkandâ den gându uñakñanâk Kembangâren sâiwap sâna a kândâtñan gokñâ diñgâ mân nângâmñâ dap op perâkñak sâbap?

¹⁷ Gâ sâtâre den bonñâ zo sâban. Oi a zorân kwagi dap dap yatâ oi zorânjâ tângubap?

¹⁸ Zen den gându uñakñan sâne nâ walâziñgâm sâman. Zorat Anutu sâiwap sâm dukuman.

¹⁹ Ka nâ itâ sa nângânek. Den gându uñakñan sâsânangât nânga bon oi sâi minduminduyân den gându uñakñan den kârep patâ sâbâ sâm sâbam. Nâ zorat nânga giap. Ka Kembangâren den memñâ minduminduyân muyap sâm muyagigij, zorat nânga zariap.

Kembangât den âragunam katep tobat mân upi.

²⁰ Bukurâpñâ, den nângâm kubikkubikñangât nângânângâziñandâ katep yatâ mân upi. Nângânângâziñandâ lâmbatlâmbatñâ zengât dâp upap. Bâliñâ nângâbi, zo ko umziñandâ katep mâik yatâ upap.

²¹ Mârumjen Yuda a ziñ um kâtik ândine Kemuñâ den njai itâ sâip. Zen zo Kembangât gurumin den ekabân kulemgune ziap,

“Kembu zâk itâ sap, ‘Nâ hân njaïn gokñâ sângonzângua kâmut zi zengâren gam den gându njaïn njaïn nâgât den dâzângone lañ mân nângâbi.’”

²² Oi zorat torenñâ sâbâ. Gându uñakñan den sâsân, zo top lâkulâku njai uap. Oi zo Yesugât kâmut zengât sinji mân uap. Zo um kâtik zengât sinji. Oi Anutugâren gâbâ den mem muyapñâ sâm muyamuyagin, zo top lâkulâku njai uap. Zo a um kâtik zengât sinji buñâ. Zo Yesugât kâmut zengât sinji.

²³ Yesugât kâmut zen aksik mindum aksik gându uñakñan den sâne sâi a yennâ, a um kâtik zâk ziñgitñâ sâbe, “Um gulip otziñgâp.”

²⁴⁻²⁵ Um kâtik ziñ ziñgitñâ sâi zorat nângâne Kembangât top lâkulâku njai mân opap. Yesugât kâmut mindumñâ Anutugât den muyap sâm muyagem tatne a

yennâ, um kâtik nâi zengâren gam den sâbi, zo nângâbap zo ko aksik umnangât topnâ sâam muyagine den zo umnan giari umnâ melânbap. Oi umnan kut nâi nâi tik zemap, zo muyagei umnâ melânê hânân gei pindijsâm zem Anutu mâpâsem itâ sâbap, “Anutu zâk perâknyak zen sot ândiap.”

Bet bâsaŋ mân mindubi.

²⁶ Bukurâp, zorat dap dap? Zen mindunâ sâam um bet bâsaŋ mân gabi. Nâi zâk sâtâre kep nâi mem gâbap. Nâi zâk kwâkâm zingâzingân den mem gâbap. Nâi zâk Anutugât den unaknâ. Nâi zâk den gându unaknjan sâbâ sâam sâbap. Nâi zâk den gându unaknâ zorat top sâsâŋ sâbâ sâam sâbap. Zo Kembugât den laŋ kârâbapkât upi.

²⁷ Den gându unaknjan den sâna sâam donbepnâ buŋâ, zagât mo karâmbutnâ sâbi. Donbepnâ mân walâm sâbi. Oi ziknyik ziknyik sâne a kânoknâ mâburem topnâ sâbap.

²⁸ Ka mâbumâbure a nâi mân tâi ko minduminduyân den gându unaknjan mân sâbi. Nâi zâk sâbâ sâam zâk ziknyik Anutugâren sâbap.

²⁹ Anutugât den muyap sâsâŋ, zo a zagât nâ mo karâmbutnâ sâbi. Oi nâmbutnâ zen den zo nângâm sâlâpkum sâbi.

³⁰ Nâi zâk tâi Kaapumnâ umnan den pâi sâbam oi a den kândom sâbap, zo birâbap.

³¹ Anutugât den sâam muyamuyagin zo utnâ sâam upi. A nâinon sâam nangâm ge tâi a nâigoot sâam dâzangobap. Sâam mânângât dâzangobi, zorân âlip upap. Oi sâne a nâmbutnâ ziy nângâm umzinŋ bâbâlaŋ upap.

³² Anutugât den sâsâŋ a zen Kaapumgât den sânam otziŋgi sâbi. Mân sânam otziŋgi birâbi.

³³ Anutu zâk gulipmalipkât Anutunâ buŋâ. Zâk lumbenjan orotnangât Anutu. Anutu kânok, diŋâ kânok. A kânoknyak pâtârânyak sâbap. Ambân zen minduminduyân den hiriŋsâm tapi.

³⁴ Yesugât kâmut kamân dâp zen mindum ambân zen hiriŋsâm tapme. Korinti zen zo yatik utne dâp upap. Ambân zen yatâ opnâ giginâ ândibigât neŋgât orotnâ yatâ ziap. Oi zo yatik Kembugât gurumin denân ziap.

³⁵ Ambân zen den nâi mâsikâm nângânam mirâziŋan âi arâpziŋ mâsikâziŋgâbi. Ambân nâinâ minduminduyân den sâi anunjoot upap.

³⁶ Korinti a zen zâizâin upme, zengât sa nângânek. Zen dap nânge? Anutugât dennâ zengâren topkwap muyageip, mo zen ziinŋik nângâwe?

³⁷ Zengâren gâbâ nâinâ ziknangât nângi Propete mo a Kaapumjoot upap zo ko

den kulemgum zingjan, zo Kembugât sâtkât kulemguan, yatâ nângâbap.

³⁸ Nâi zâk den zi nângi bon mân upap, zo zâkkât nângindâ Anutugât den sâsâŋ a mân upap.

³⁹ Zorat bukurâpnâ itâ sa nângânek. Zen Anutugât den muyap sapsusun, zorat kâtigibi. Den gându unaknjan sâsâŋ, zorat pake mân kwapi.

⁴⁰ Minduminduziŋan gulipmalip mân op, orotnigâk utnetâ a nâmbutnâ ziy zingitnetâ dâp upap.

15

Yesu zâk mumunan gâbâ zaatnâ arâpnâ zengâren muyageziŋip.

¹⁻² Bukurâpnâ, singi âlip den dâzângua nângâwe. Oi zo mem ândime. Singi âlip kwâkâm zingâwan, zo yatik mem ândie oi ko âlip kubikzingâbap. Mo dap nânge? Singi âlip dâŋ mân mem ândinetâ umziŋan bonnâ mân âsageziŋgâbap?

³ Zen singi âlip nângâm ândibigât dâzângua nângânek. Singi âlip nângâwan, zo dâzângowan. Zorat kâuknâ itâ sâam dâzângowan. Kembu Yesu, zâk den singi Kembugât ekabân ziap, zorat dâp opnâ bâliŋangât suup mem moip.

⁴ Oi Kembugât ekabân den ziap, zorat dâp Yesu hangoitâ ze sirâm karâmbunjan Anutunâ Patergei zaarip.

⁵ Zaatnâ Peterogâren muyageip. Zobâ arâpnâ nâmbutnâ zengâren muyageip.

⁶ Oi Yesugât kâmut terŋânâ 5 tausen walip, zo mindum tatne muyagei igâwe. Zengâren gâbâ donbepnâ tok gwâlâ ândie. Oi nâmbutnâ muwe.

⁷ Oi Yakobogâren muyageip. Oi Aposolo aksik zengâren muyageziŋgi igâwe.

⁸ Paulo nâ zengât terŋâyân mân ândiwan. Iraborâk gâsum sâlâpnogi nep a orâwan. Nâ bet, katep mân kubikangâm âsageip yatâ nâ laŋ nâgâren muyagei egâwan. Aposolo ziyâ kot ninetâ mân dâp uap.

⁹ Nâ Aposolo nâmbutnâ zengât ombeziŋan. Nâ Anutugât a ambân kâmut zângom gâwan, zorat Aposolo kot ninetâ mân dâp uap.

¹⁰ Nâ Aposolo orâwan, zo Anutunâ um lâklâk otnim tânnogi Aposolo op ândian. Oi zâknyak tânnogi zorânâ nâgâren bon buŋ mân oip. Buŋâ. Aposolo nâmbutnâ zen nep tuune walâziŋgâm sâknam nep tuum kâtigewan. Oi zo Anutunâ tânnogip, zorânâ mem kâtikyan kwatnigi singi âlipkât nep tuum kâtigeman.

¹¹ Nâ orâwan sot ziy urâwe, zorat mân sâbat. Yesu moip sot zaarip, zorat singi sâam den singi âlip sâam muyagemen. Oi Korinti a zen yatik mem ândie.

Yesu zâk mumujan gâbâ zaaripkât zaatnat.

¹² Yesu mumujan gâbâ zaarip. Den yatâ sâmbâm dâzângoinâ wangât zengâren gâbâ nâmbutjandâ mumujan gâbâ zaatzaat, zo mân ziap sâme?

¹³ Mumujan gâbâ zaatzaat, zo kwâimbâmjâ Yesu mumujan gâbâ zaarip, zo kwâimbâbi.

¹⁴ Oi Kristo mumujan gâbâ mân zaarip sâi ko den sâmen, zo bon buj opap. Oi nângâm pâlâtânjin zo yatik bon buj opap.

¹⁵ Oi zorik bujâ. Nen Anutugât itâ sâwen, "Zâknjâ Kristo mumujan gâbâ mângei zaarip." Oi mumujan gâbâ zaatzaat mân zeî sâi ko Anutujâ Kristo mân mângei zaarip opap. Zorat den sâwen, zo Anutugât den târârak mân sâmbâm sarâ sâbem.

¹⁶ A mumujan gâbâ zaatzaatjâ mân zeî sâi ko Kristo mumujan gâbâ mân zaarip opap.

¹⁷ Kristo mân zaari sâi nângâm pâlâtânjin yennâ opap. Oi toszinj tok zemzjngâbap.

¹⁸ Oi Kristo nângâm pâlâtânjin kwap muwe, zen tâmbetagowe yatâ opap.

¹⁹ Nen hânân narâk ziren Kristo nângâm pâlâtânjin kwâknjngâmen, zorat bonjâ mârumbem miwen sot sumbemân mân mimbem sâi ko umbâlâ patâ muyagebap.

Mumujan gâbâ zaatzaat, zo tenngâyâk zaatnat.

²⁰ Kristo, zâk perâknjak mumujan gâbâ zaarip. Zâk a mumujâ kândom otzjngâm zaat ândiap.

²¹ Zo itâgât. A nâinjâ mumujâ topkwapningip. Zo yatik a nâinjâ mumujan gâbâ zaatzaat, zo topkwapningip.

²² Nen aksik Adamgât kiurâp opnjâ munat. Zo yatik Kristo sot târotârônjin ziapkât zaat nanngânat.

²³ Oi tenngânâ sâi ziap, zo yatik zaatnat. Kândom Kristo mumujan gâbâ zaarip. Oi Kristo âburem takâbap, narâk zoren zâkkât sinji a nen zaatnat.

²⁴ Âkââkân narâknjan Kristo zâk a kutâ sot zâizâinj sot imbanjâziņoot aksik mem gei kwatzjngâm kembu nepnjâ zo Anutugât biknjan pâi narâknjâ âkâbap.

²⁵ Kembu Yesu, zâk kembu nep tuum kâsarâpnjâ kin gobetņan kâbakņezjngâm nanngâm nepnjâ tuum nanngâbap.

²⁶ Kâsanjâ boinjâ tâmbetkubap, zo mumujâ. Mumujâ zo buj upap.

²⁷ Anutujâ a sot kut nâi nâi aksik Kristogât giginjâ zâmbarip. Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ ziap,

"Anutujâ a sot kut nâi nâi aksik mem ge kinjngât gobetņan kwatzjngi mân walâbe yatâ."

Den zo nângindâ Anutujâ nângi Kristogât ombenjan giginjâ upapkât mân sâip.

²⁸ Nanjâ zâk a sot kut nâi nâi nen mem gei kwatņingâmjâ Anutu Ibânjngât ombenjan op ândibap. Yatâ oi ko Anutu zikņak a sot kut nâi nâi nenngât kembu patâniņ op ândibap.

Mumujan gâbâ zaatzaat mân zeî sâi ko bâlinj upem.

²⁹ Korinti a zengâren a nâmbutjandâ a mumujâ zengât op too sarjonme. Zo mumujan gâbâ zaatzaat mân zeî sâi dap dabân yatâ upe?

³⁰ Oi nen ko wangât sâknam kwâknjan ândiwenjâ ândim gen?

³¹ Bukurâpnâ, Zen Kembuninjâ Yesu Kristo sot pâlâtânjin op ândie, zorat sâtâre op itâ san. Nâ sirâm dâp mumujandâ mâte otņigi ândian.

³² Den sumbuņjâ sa nângânek. Nâ Epeso kamânân zi bâu ulin zen sot agowan. Ka mumujan gâbâ zaatzaat mân zeî sâi ko wan bonjâ membam? Den zo sumbuņjâ san. Mumujan gâbâ zaatzaat mân zeî sâi ko itâ sa dâp opap. "Mukan munat. Zorat mân nângânânggâ op itârânjin sii nalembem om nem sâtâre utnâ." Nâ sa nângânek. Zen yatâ mân nângâbi.

³³ Zen umzjngi mân kâitkubi. Zengâren gâbâ a nâi a lanj ândiândinjâ zengâren pâlâtânjin upap zo ko orot mâme âlipnjâ zo gulipkubap.

³⁴ Zen umzjngi kubiknjâ ândiândi bâlinjâ birâbi. Zengâren gâbâ a nâmbutjandâ Anutu kândâtkume. Zo nângâm anjun upigât dâzânguan.

Zaatzaat top top zaatnat.

³⁵ Nâmbutjandâ itâ sâbi? "A mumujâ zen dap op zaatpi? Sâkzinj tobat dap op muyagibi?"

³⁶ Korinti a zen kwakmak a. Zen nebân kut nâi kendâme, zo yen mân zaatmap. Keetnjâ zo pane kâmnjâ âlip taki keetnjâ zo alâgem buj opmap.

³⁷ Zen keetnjâ kendâme, zo nâi. Bonjâ ko nâi. Keetņik kendâme. Seņonj mo kut nâi kendâne kâmnjâ sot bonjâ bet takâmap.

³⁸ Oi Anutu zâk nângâm kwâtâtemnjâ sâmbap pindip, bonjâ yatik takâmap. Keet dâpnjan bonjâ tobat nâi nâi âsagemap.

³⁹ Zo yatik sâkkât topnjâ kânok mân ziap. A nenngât sunum, zo nâi. Bâu zuu zengât sunum, zo nâi. Saru zuu zengât sunum, zo nâi.

⁴⁰ Oi sumbem a, zen sâkzinj tobat nâi. Hân a, nen sâknjngi tobat nâi. Sumbem a zengât neule, zo nâi. A nenngât neule, zo nâi.

⁴¹ Mirâsinj, zâk âsaknjâ tobatnjâ nâi. Kâin, zâk âsaknjâ tobatnjâ nâi. Sânggelak, zen âsakzinjâ tobatnjâ nâi. Oi sânggelak âsakzinjâ tobatnjâ kânok bujâ. Tobatzinj nâi nâi zem ariap.

⁴² Mumunjan gâbâ zaatzaat, zorat topnâ yatâ. Hân sâk, zo hangubi, zâk buñ upapkât sinji. Zaatpap, zorân mân buñ upap.

⁴³ Hân sâk hangume, zo bon buñâ. Zo yennâ. Zaatpap, zo bonnâ sot âsâknâ neulenoot. Hân sâk hangume, zo lolotnâ. Zaatpap, zo imbanâñoot.

⁴⁴ Hangugunandâ hân sâk sot. Zaatza-atnandâ sumbem sâk sot. Hân sâk ziap, yatik sumbem sâk ziap.

A sanjiñâ Adam sot a unakñâ Kristo.

⁴⁵ Kembugât ekabân den nâi itâ kulemgune ziap,

“A kâdom muyageip, Adam, zâk um dâpñoot op zaat ândeip. A bet muyageip, zâk ko Kaapum sot ândiândi marinjâ op ândiap.”

⁴⁶ Sumbemân gâbâ gok, zâk kâdom hânân ge mân ândiap. Hânân goknâ zorânâ kâdom hânân ândeip. Sumbemân gok, zâk bet ge ândeip.

⁴⁷ A kâdom muyageip, zâk Anutuñâ hânñâ tuugip, zorat hân a oip. A bet muyageip, zâk sumbemân goknâ.

⁴⁸ Anutuñâ hân memñâ Adam tuugip. Zâkkât kiurâpnâ nen yatik hânân goknâ muyageniñgâniñgâñ. Sumbemân goknâ a ândiap, yatik sumbemgât sinji op ândinat.

⁴⁹ Nen hânân goknâ tobat urâwen, zo yatik sumbemân goknâ, zâkkât tobat minat.

Yesunâ taki sumbem sâk minat.

⁵⁰ Bukurâpnâ, den nâi zitâ sa nângânek. Hân sâk zirânâ Anutu um topñan, sumbemân mân zâi ândibap. Alâlâliñj zo zinjzñj kâtiknâ mân zimbap.

⁵¹ Nângânek. Den nâi tik zeip, zo sapsun zinjgâbâ. Nen mân mom nanjindâ Kembu Yesunâ taki tobatniñj nâi op hâukwâtnat.

⁵² Lâmun diñj sâi kegâk, sinniñâ kwilitikpamen yatâ, tobat nâi utnat. Lâmun diñj sâi mumunandâ zaatnâ ândiândi kâtik ândibigât sâkziñj hâukwapi. Oi gwâlâ ândinatnâ hâukwap tobat nâi utnat.

⁵³ Sâknâ lolot, zinjzñj kâtik buñ, zi ândiândi kâtik hâmbâ yatâ gwagori geibap. Mumunanjgât sinjiñâ ândiândi kâtik gwagori geibap.

⁵⁴ Yatâ âsagei ko den itâ kulemgune ziap, zo kâtigibap,

“Kembunâ mumunanjgât imbanâ koi geip. ⁵⁵ ‘O mumu, gâ imbanjgâ ikâ? Mumu, gâ nângobangât imbanjgâ ikâ taap?’ ”

⁵⁶ Mumunandâ nângobapkât bâliñandâ imbanâ pindâmap. Oi Kembugât gurumin denñâ bâliñj imbanj pindi gwâlanteñsâmap.

⁵⁷ Ka mumunandâ mân kembu otniñgâm ândibapkât Anutu sâtâre okñanjgânat. Anutuñâ Yesu Kristo sângongoi gem tânnâñgoi

ândiândi kâtik muyagien. Zorat sâm âlip kwâkñanjgânat.

⁵⁸ Zorat op ko bukurâp, zen kâtigem kinbi. Âsâbânj Kembugât nep tuum kâtigibi. Itâ nângâm tuubi, “Kembugât opñâ nep tuugindâ bon buñ mân upap.”

16

Yerusalem zengât sinji kât mindubigât sâip.

¹ Kembugât sinji a zengât kât mindunam Galata hânân a kâmutnâ kâmutnâ dâzângowan. Zo yatik upi.

² Kendon dâp kât tatziñgap dâp mirin panetâ tâpap. Yatâ op ândine nâ zengâren ga kâtkât diñj mân sâm kârubi.

³ Nâ zengâren ga a nângâziñgâne âlip oi zo ekap zinjgâm sângonzângua kât zo mem Yerusalem kamânân âibi.

⁴ Mo nânga âlip oi ninoot ârândân âinat.

Paulo zâk Korinti zengâren âibam narâknâ zinjgip.

⁵ Nâ Makedonia hânân âi walâm zengâren gâbat. Makedonia hânân narâk kârep mân ândibat. Yen walâbat.

⁶ Korinti zengâren gam tâtat mâme upat motñâi. Zen sot ândia map narâknâ âkâbap. Oi zinjâ mâtâpkât betnan mine zoren mo zoren âibat.

⁷ Nâ narâk ziren yen ga zinjgt zâmban âibatkat mân otnigap. Zorat Kembunâ nângi âlip oi zengâren gam mâik nâi tâpatkat san.

⁸ Nâ narâk ziren Epeso kamânân ândia Pentekos kendon âkâbap.

⁹ Ziren Kembunâ mâtâp patâ mem pâi nep patâ muyagei ziap. Oi sinji âlipkât a kâsa donjbej ândie.

¹⁰⁻¹¹ Timoteo zâk zengâren gâi buku okñanjgâne kengât mân op ândibap. Nâ Kembugât nep tuuman, yatik tuumap. Zorat zâkkât nângâne mân gibap. Mulumun galemgun sângongune um lumbe op nâgâren gâbap. Nâ zâk sot buku nâmbutñâ zen ârândân gâbigât mambât ândian.

¹² Bukuniñâ Apolo, zâk bukurâp nâmbutñâ, zen sot zengâren gâbâpkât dukum sângongua mân bâbâlaj oip. Narâk ziren buñâ, narâk nâin mâtâp muyagemñâ zengâren gâbap.

Kembugât den sâsâñ a hurat kwatziñgâbi.

¹³ Zen galem oranjgâm sinji âlip mem kâtigibi. Kengâtziñj buñâ kâtigem ândibi.

¹⁴ Kut nâi nâi upme, zo umziñandâ gâsâyagom upi.

¹⁵ Oi bukurâpnâ, den nâi sa nângânek. Zen Setepano sot kâmut gâkârâpnâ, zengât

nângâme. Zen Grik hânân kândom Kembangât sinji urâwe. Oi zen Kembangât sinji a kore otzingâm ândime.

¹⁶ A zo sot a nâmbutjâ zij yatik nep tuume, zen zijgit hurat kwatzingâbi.

¹⁷ Setepano, Potunato sot Akaiko, zen nâgâren gane umnâ âlip oip. Korinti zen kârebân ândine zen gebâkziñan nâgâren gam umâlep kwatniwe.

¹⁸ Nâ sot Korinti a zen ârândâñ umâlep kwatningâwe. Zorat zen a yatâ zo zengât nângâne âlip upap.

¹⁹ Asia hânân Yesugât kâmutjâ kâmutjâ zen Korinti a zengât nângâm ândie. Akwila sot ambinjâ Pirisila sot zekât mirin mindume, zen Kembangât opjâ sâm sâtâre otzingâme.

²⁰ Bukurâpnjâ nâmbutjâ, zen yatik sâtâre otzingâme. Zen buku muyageyangâm luyangâm upi

²¹ Paulo, nâ den zi sa bukunâ njâinjâ lâunan gâbâ mem ekabân kulemgum ândim gâi zi nâ ninak bitnandâ simbup mem den murukjâ zi kulemguan.

²² Njâi zâk Kembangât âkonzigi simgât sinji upap.

Kembuniñâ Yesu gâ gâban.

²³ Kembu Yesugâren gâbâ tânzâñgozâñgoñ zorâñ zengâren zimbap.

²⁴ Nâ Yesu Kristogât op umnandâ gâsâzâñgomap.

Zo yatik.

Korinti a zengât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâtâre den.

¹ Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo orâwan, nâ Paulo sot bukuzinj Timoteo, net Korinti kamânân Anutugât kâmut sot Grik hânân Kembangât singi a ândie, zengât ekap zi kulemgum zinget.

² Anutu Ibâniñâ sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângonj sot um lumbe zengâren zimzap.

³ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâñâ Anutu sâmbâlip kwâkñangânat. Zâk tânzângozângonj sot um diim giginâ mariñâ ândiap. Sâknam umbâlâ upmen dâp mem sândukñan kwatningâmap.

⁴ Anutuñâ sândukñan kwatningâmap, zo yatik bukurâpniñâ sâknam ândine sândukñan kwatzingânatkât opmap.

⁵ Kristo sot pâlâtâñ oindâ Kristo sâknam nângip, zo yatik sâknam kwâkñan ândimen. Oi nen zâk sot pâlâtâñ oindâ Anutuñâ mem sândukñan kwatningâmap.

⁶ Nengâren sâknam muyagemap, zo zengâren um sânduk sot kubikkubik muyagibapkât nengâren muyagiap. Um sândukñâ zo tânzângoi sâknam nengâren muyagemap, zo yatik zengâren muyagei kâtigem ândine umniñ sânduksâbap.

⁷ Nen zengât nângâm itâ sâmen, “Zen nen sot sâknam ândime, zo yatik nen sot um sânduk nângâbi.”

Kembunâ Paulo sot bukurâpñâ mumunjan gâbâ mâkâzingip.

⁸ Bukurâpnâ, nen Asia hânân sâknam nângâm ândim gawen. Zen zorat kwakpegât sa nângânek. Zoren kut ñâi ñâi yâmbâtñâ kwâkniñan zari ândiândiniñâ buj upap nângâwen.

⁹ Nen mumunjanğât singi uen sâmbâlip nângâwen. Oi yen mân muyageip. Niñ imbanâniñangât nângindâ yen oi Anutuñâ a mumunjan gâbâ mângizingâmap, zâk kânok nângâm pâlâtâñ kwâkñangânatkât zo yatâ muyageningip.

¹⁰ Oi zâk mumunjan gâbâ mâkâniñgipñâ yatik mâkâniñgâbap. Zâkkât itâ nângâmen, “Sâknam muyageningi mâkâniñgâbap.”

¹¹ Korinti a zen ko ninâññâ betniñan minetâ Anutuñâ mâkâniñgi zen sot a nâmbutñâ aksik patâ zorat zâkkâren sâiwap sâne âlip upap.

Paulo zâk um târârak ândeip.

¹² Nen niñangât nângindâ âlip opmap, zo itâgât. Nen mân kâitzângomen. Nen um

salek ândeindâ umniñandâ hân a yenñâ, zengât nângânangâ mâtâp, zo mân nângâm ândiwen. Buñâ. Anutuñâ tânnângoi âlipñâ ândiwen. Zo a torenñâ zengât mâteziñanâk buñâ, Korinti a zengâren yatik ândimñâ kâtigewen.

¹³⁻¹⁴ Yesu gâbap, narâk zoren zen nengât op sâtâre upigât sot nenğoot yatik zengât op sâtâre utnatkât den zi kulemgum zingen. Oi den kulemgum, zorâñ yâmbâtñâ buñâ. Aksik sâlâpkum nângâbi. Nâ nângan. Zen den zo aksik nângâbi. Zo den muyap. Mârum torenñâ âlip nângâwe.

Paulonâ sarâ mân sâmbâlip.

¹⁵ Kândom nen buku op ândinât sâmbâlip nângâm nâ zengâren gam umâlep kwatzingâbatkât sâwan.

¹⁶ Oi ga zingitñâ Makedonia hânân âibatkât sâwan. Oi zoren ândim puriksâm Korinti a zengâren dum gam umâlep kwatziñga zinj sângonnone Yudaia hânân âibatkât nângâwan.

¹⁷ Korinti a zengâren gâbat sâmbâlip mân gâwan. Zorat nâgât dap nângge? Nâ um zagât op den yatâ sâwan? Nâ um kâtik a yatâ op um zagât opñâ zengâren gâbat sâmbâlip birâm mân gâwan? Nâ yatâ buñâ. Nâ mem birâbirâ mân opman.

¹⁸ Ibâniñ Anutu, zâkñâ sâi kâtikkâtigij ândiapkât den sâindâ dap op bon buj upap?

¹⁹ Anutugât nanñâ Yesu Kristo, zâkkât den singi nâ sot Siliwano sot Timoteo, niñâ dâzângowen. Zo bonñâ sot nâmbutñâ yennâ mân oip. Buñâ. Yesugât den bonñigâk. Yesuñâ den sâi kâtigemap.

²⁰ Anutuñâ den sâmbâlip kâtigeip, zorat bonñâ Yesugâren ziap. Zorat op Yesugât perâkñak sâmbâlip Anutu sâmbâlip kwâkñangâmen.

²¹ Anutuñâ sâi nen sot zen ârândâñ Yesu sot pâlâtâñ op kâtigimen. Anutu zâk zikñak gâsum sâlâpnângoi.

²² Oi zâkñak târotâronangât undip Kaapumñâ umniñan pâip. Oi Kaapumñâ umniñan ândim Kembunâ tânnângobapkât den umniñan sâmbâlip muyagemap.

²³ Zengâren gâbat sâmbâlip mân gâwan, zorat sa nângânek. Nâ Korinti kamânân ga den nep zingâm umbâlâ kwatzingâbatkât mân gâwan. Den zo Anutuñâ nângi perâkñak san.

²⁴ Niñâ zengât a kutâ utnatkât mân sâmen. Zengâren umâlep muyagibapkât berân miangâm nep tuumen. Zen nângâm pâlâtâñân kâtigem kinze, zo nângan.

2

Paulonâ Korinti kamânân mân âbureip, zorat den.

¹ Umnandâ itâ nângâwan, “Zen umbâlâ upegât zengâren dum zagâtñâ mân gâbat.”

² Nâ itâ nângâwan, “Nâhâ den sa umbâlâ utne waniŋ zinj umâlep kwatnibi?”

³ Nâ zengâren ga umâlep kwatnibigât onigip. Ka zengâren ga umbâlâ kwatnibegât um girem den kulemgum kwatziŋgâwan. Umnandâ itâ nângâwan, “Umnan sâtâre muyagei zengâren zo yatik sâtâre muyag-ibap.”

⁴ Ka umnâ bâliŋ oi isemŋâ ekap zo kulemgum ziŋgâwan. Sâknam sot umbâlâ kwatziŋgâbatkât buŋâ. Umnâ zengâren kinmap, zorat topŋâ tirâpziŋgobatkât orâwan.

A ŋaiŋâ bâliŋ oip, zorat den.

⁵ A ŋai bâliŋ op umbâlâ muyageip, zorat ninâ umbâlâ orâwangât mân san. Korinti a nâmbutŋâ zen umbâlâ muyagiwe. Oi umbâlâ zo pisuk kwâkziŋan zarip.

⁶ A doŋbepŋâ a zo kubikŋaŋgâwe, zorat nânga âkap.

⁷ A zo umbâlâ ândim tâmbetagobapkât tosanâ birâm um diim gibapkât den dukubi.

⁸ Buku okŋaŋgâbigât san.

⁹ Nâ mäsikâm topziŋ ipatkât ekap kulemgum ziŋgâwan. Zen dinnâ lubi mo mân lubi sâk kulemgum ziŋgâwan.

¹⁰ Itâ sa nângânek. A ŋai zâk nâgâren bâliŋ mân oip. Nâ dap dabân yatâ tosanâ birâbat? Zâk tosanâ buŋâ. Ka zen a ŋaiŋât tosa birâne nângoot yatigâk birâbat. Zen âlip upigât nâ Yesugât nep a op Kristogât mâtenan tosa zo biran.

¹¹ Satanŋâ kâitnângom tâmbetnângobapkât yatâ upmen. Zâkkât orot mâmenâ, zorat mân kwakmen. Âlip nângen.

Siŋgi âlip, zo wârân âlipŋâ yatâ.

¹² Nâ Taroa kamânân gam Kristogât siŋgi âlip sâbatkât umnâ bâbâlanŋ oip. Kembuŋâ nep zo muyagem nigî, zo tubat sâk kubikŋaŋgâwan.

¹³ Ka bukunâ Tito zâk Kubik Korinti a zengâren gâbâ mân kek âbureipkât umnâ âbamgâbam oi uŋgeuŋge orâwan. Yatâ op a zâmbamŋâ Makedonia hânân âiwan.

¹⁴ Opon, Kristo sot pâlatân op kâtigem ândim Yesugât siŋgi âlip, zo a dâzângom nângindâ a doŋbep nângâne zâkkât itomŋandâ a hânŋâ hânŋâ zengâren laŋ kârâm âimap. Zorat sâtâre patâ Kembugâren okŋaŋgânat.

¹⁵ Nen Kristogât itomŋâ âlip yatâ upmen. Anutuŋâ zo nângâmap. Oi a Kembugât siŋgi ândie sot a simgât siŋgi ândie, zen ârandânŋ nângâbi.

¹⁶ Simgât siŋgi, zen siŋgi âlip zo kândâtkom itom zo nângâne mu-muŋaŋgât kârokŋâ yatâ oi birâme. Oi a ândiândiŋaŋgât siŋgi, zen itomŋâ âlipŋâ zo nângâne ândiândigât wârân yatâ oi ândime.

Yesugât siŋgi sâsâhâ, zo nep zâizâinŋ sot nep yâmbâtŋâ. Nen niŋ imbanan nep zo tuugindâ yâmbâtŋâ upap. Ka Kembugât Kaapumŋâ betniŋan mei nep zo tuugindâ bâbâlanŋ upap.

¹⁷ Nen a nâmbutŋâ zinjâ upme, yatâ mân upmen. A doŋbepŋâ zen aŋgâgwanŋâ a yatâ op kât minam Anutugât den sâme. Nen ko um târârak ândim Anutugât sâtkât Anutu mâtenan Kristogât den siŋgi târârak sâmen.

3

Korinti a zen ekap Paulonâ kulengoip, zo yatâ.

¹ Zen neŋgât dap nânge. Zen neŋgât dum zagâtŋâ itâ se? “Zâizâinŋ op den se.” A nâmbutŋâ upme, zo yatâ op zengâren gam topniŋaŋgât ekap tirâpziŋgobatkât se? Mo zen topniŋaŋgât ekap kulemgune ŋai pindânatkât se?

² Yatâ mân utnat. Topniŋaŋgât ekap, zo zen. Niŋâ Korinti zengâren nep tuugindâ bonŋâ âsagei a zen ek nângâme. Nep zorat bonŋâ topniŋ muyagemap. Den Korinti a zengât umziŋan kulemguwen, zo a aksik zinj ek sâlâpkum nângâme.

³ Nen umniŋandâ saaziŋgâm zengâren nep tuugindâ Kristogât ekap yatâ urâwe. Topŋâ muyap ziap. Ekap zo simbupŋâ mân kulemguwen. Zo Anutu ândiândi marinjâ, zâkkât Kaapumŋâ kulengoip. Kârân mân kulengoip. A umŋan kulengoip.

⁴ Kristogât op Anutu nângâm pâlatân kwâkŋaŋgâm zengât yatâ nângâmen.

⁵ Siŋgi âlip nep, zo zâizâinŋ. Niŋjak nep itâ zo mân tuubem yatâ. Zorat niŋjak itâ mân sânat, “Niŋ imbanâyân tuugen.” Buŋâ. Anutuŋâ tânnângoit tuumen.

⁶ Kembugât nep a ândimen, zo itâgât. Anutuŋâ târotâro uŋakŋaŋgât nep a mem kubikniŋgip. Târotâro uŋakŋâ, zo sâŋgiŋâ simbupŋâ kulengoip, zo yatâ buŋâ, Kaapumgât nep. Gurumin den Mosenâ mâruman kulengoip, zorân nângomap. Ka Kaapumŋâ ândiândi muyagem niŋgâmap.

⁷ Târotâro sâŋgiŋâ, zo kârân kulengoip. Zo âsakŋoot muyagei Mosenâ meip. Zorat Mose si sâŋgiŋâ âsakŋoot oi Isirae a, zinjâ dap op ek nângâbe? Oi âsakŋâ zo zinzinj kâtik buŋâ.

⁸ Târotâro uŋakŋaŋgât âsakŋâ zorân sâŋgiŋâ wâlâp. Târotâro uŋakŋâ zorat marinjâ Tirik Kaapum.

⁹ Târotâro sâŋgiŋandâ tosanij sapsuŋap, zo âsakŋâ giginjâ. Ka târotâro uŋakŋâ, zorânâ târârakŋâ muyageniŋgâmap. Oi zorat âsakŋandâ walâm ba zariap.

¹⁰ Târotâro sâŋgiŋaŋgât âsakŋâ zo âsagei uŋakŋaŋgât âsakŋandâ âsagem kwâtepkoi buŋ uap.

¹¹ Zinzij kâтик буџ, zo mârûm âsakñoot âsageip. Oi zinzij kâтикñjâ, zorat âsakñandâ walâmñjâ patâ uap.

Um ekapñij zo Kembuñjâ olanjmap.

¹² Târotâro uñakñanjgât âsakñjâ zo zinzij kâтик zem zâimâmbap sâm um bâbâlañ op sinji âlip kenjgât buñ sâmen.

¹³ Mose yatâ mân upmen. Mosenjâ târotâro sâññijanjgât den zo Kembugâren gâbâ memñjâ Sinai bâkñan gâbâ gem a zinjâ âsakñjâ zinzij kâтик буџ, zo mân ikpigât si sângân kwâtepkoi.

¹⁴ Isirae a zen um kâтик urâwegât târotâro sâññijâ ekapñoot sâlâpkum topñjâ mân nâñgâm ândim gawe. Oi ekap zo um kâтик zenjgât umziñan tok ziap. Kristo kânokñjâ ekap zo olanjmap. Kristonjâ ekap zo olanj nâñgânñanjgâzij pâronjsâi Kembugât den zorat topñjâ âlip nâñgâbi.

¹⁵ Perâkñjak, Isirae a zen um kâтик op mârûmñan gâbâ Mosegât den sâlâpkum gawe. Oi umziñan ekapñoot ziap.

¹⁶ Kembugât ekabân Mosenjâ oip, zorat den ñâi itâ ziap,

“Kembu mâte okñanjgâbâ sâm si sângânñjâ kwâtepkoi, zo mem pam Kembu mâte okñanjgâmâip.”

Zorat itâ nâñgâmen. A ñâi Kembugâren mâte oi Kembuñjâ a zorat um nâñgânñanjgâñjâ mâtâp mimbap.

¹⁷ Kembu san, zo Kaapungât op san. Oi Kembugât Kaapum a ñâigâren tâi dumun buñ ândibap.

¹⁸ Oi Kembugât sinji a, nen aksik si sâñgânnij ekap buñ ziapkât Kembugât âsakñjâ ek nâñgâmen. Kembugât holi tobat yatâ utnatkât kubikñingâm ândiap. Kubikñingâm âsakñjâ ka âsakñjâ ningâm zâibap. Kembuñjâ nep zo neñgâren tu-umap. Oi Kembu san, zo Kaapungât op san.

4

Sinji âlip zo ekapñjâ buñ.

¹ Kembu zâk tânnâñgom Kristo âsakñanjgât den sinji âlip zo sânatkât sâm ningip. Nep yatâ zo sâm ningipkât umñijandâ mân lorimen.

² Kut ñâi ñâi anjunnoot, mân orotñjâ, zo kândâtkumen. Den sarâ mân sâmen. Anutugât den mân gulipkumen. Buñjâ. Nen Anutugât mâteñan den bonñjâ sâmen. Nen yatâ oindâ a nâmbutñjâ zinjâ topñijâ ek nâñgâme.

³ Den sinji sâmen, zo ekapñoot uap oi ko tâmbetagoogonanjgât sinji zenjgât umziñan ekapñoot opmap.

⁴ A nâñgâm pâlatânziñ buñjâ zen hân zirat a kutâ, Satanñjâ umziñ doonjoi dap yatâ Kristo âsakñanjgât den sinji âlip zo

nâñgâbe. Nen itâ nâñgâmen. Kristo zâk Anutugât holi tobat yatâ ândiap.

⁵ Den dâzâñgomen, zo niñj sinji buñjâ. Yesu Kristo zâk Kembuniñjâ ândiap sâmen. Oi nen Yesugât opñjâ zenjgât kore mâman a op ândien. Nen zo yatâ dâzâñgomen.

⁶ Mârûmñan hân ñâtâtik zeï Anutuñjâ sâi âsakñandâ âsageip. Oi yatigâk umñijan âsakñjâ pâip. Oi Kristogât si sângânñan Anutugât âsakñjâ zeï ikmen.

Paulo zâk mâsimâsikâyân mân loreip.

⁷ Imbanjâ zi niñjan buñ, Anutugâren ziap. Zorat topñjâ âsagibapkât umgât gom sambe âsakñanjoot zo âmanj hânñjâ tuutuñjâ nengâren pâip.

⁸ Oi nen sâknam top top kwâkñan ândim mân lorimen. Gin mandu yatâ ândim mân nâñgâm kwâkâ upmen.

⁹ Nen itâ nâñgâmen, “A zen nâñgom sâknam niñgâne Anutuñjâ mân birâniñjap. A zij nâñgom mem ñâi ñâi otniñgâne mân mumen.”

¹⁰ Yatâ opñjâ sâkñijan Yesugât mumuñjâ, zo yatâ muyagei ândimen. Oi Yesugât ândiândij, zo yatik sâkñijan muyagibapkât zo yatâ âsagiap.

¹¹ Nen gwâlâ ândeindâ Yesugât opñjâ a zij gwâlâ nâñgom hannâñgonam sâme. Yesu ândiândijanjgât imbanjâ zo sâkñijan muyagibapkât yatâ otniñgâme.

¹² Oi itâ ziap. Korinti a zenjgâren Yesu ândiândijanjgât imbanjâ nep tuugi bonñjâ âsagibapkât nen mumuñjâ zinjâ sinji yatâ op ândim nep tuum ândimen.

Paulo zâk Kembu sot pâlatân op nepkât âkon mân oip.

¹³ Nen sinji âlipkât nep tuum sâknam nâñgâm sândâdenj kârâm tuum ândimen. Kembugât ekabân den kulem ñâi itâ ziap, “Nâ Kembu nâñgâm pâlatânj kwâkñanjgâm den sâman.”

Oi nen den kulem zorat dâp Kaapumñjâ aleniñj Kembu nâñgâm pâlatânj kwâkñanjgâm den sâmen.

¹⁴ Nen itâ nâñgâm kwâtâtimen. Kembuñjâ Yesu mângeip, zâk zo yatik Yesu sot mânginiñgâm Korinti a zen sot ârândânj zikñjâ kiñ topñan nâmbari ândinat.

¹⁵ Nen zo zenjgât sâm nep yatâ upmen. Kembugât den lañ kârâm ari a donjbeñjâ nâñgâm Anutu sâtare okñanjgâne zorânj târokwaï târokwaï zem zâibap. Yatâ utne Anutugât kutsinjiñandâ patâ op sambâlem lañ kârâbap.

Hânân sâknam, zorânj gijijâ.

¹⁶ Hânân sâknam kwâkñan ândim umñij mân lorimen. Buñjâ. Nen itâ nâñgâmen. Nen hânân zi ândim imbanjâniñ diim geï sâkñij loremap. Umñij ko Kembuñjâ

sirârnjâ sirârnjâ tângui kâwaliŋoot kinmap. Kubigi uŋaknjâ opmap.

¹⁷ Hânân sâknarniŋâ zo narâk kârep buŋâ. Sâknarnam zo kubikniŋgi bet hâuŋjâ âlipnâ, yâmbâtŋjâ sot zinzij kâtiknjâ, âsakŋoot, zo zemniŋgâbap.

¹⁸ Kut ñâi ñâi muyp, zoren umniŋâ mân pâmen. Kut ñâi ñâi tik ziap, zoren umniŋâ pâindâ muyageniŋgâbap. Kut ñâi ñâi ikmen, zen zinzij kâtik buŋâ. Kut ñâi ñâi mân igiknjâ, zorân zinzij kâtiknjâ uap.

5

Silepniŋ kândaŋ Kambuŋâ mirâ kâtiknjâ muyagem niŋgâbap.

¹ Nen itâ nângâmen. Nen hân sâknij mem ândimen, zi silep yatâ dâpduŋsâi birânat. Oi Anutuŋâ mirâ kâtiknjâ sumbemân muyagem niŋgâbap. Mirâ zo betnjâ mân tuutuunâ. Zinzij kâtik ñâi zo muyagem kinzap.

² Oi nen sumbemân mirâ zo minatkât âknjâle opnjâ zorat nângânângâyâk ândien.

³ Um dâpniŋangât sâk pakeŋjâ buŋ opapkât nângâmen. Sumbemân sâk uŋaknjâ minatkât nângâm ândimen.

⁴ Hân sâknijoot ândim nângâm kwâkâ upmen. Hân sâknij zi buŋ upapkât mân otningâmap. Buŋâ. Sâk uŋaknjâ hâukwatnatkât otningâmap. Sâknij mumunâ zi tâi ândiandigât sâk uŋak hâukwâtnat sâmen.

⁵ Nen yatâ utnatkât Anutuŋâ kubikniŋgap. Zâk târotârôgât undip Kaapumnjâ niŋgip.

Nen hânân kwande yatâ ândimen.

⁶ Nen zorat op nângâm ândimen. Oi itâ nângâmen. Nen hân sâkninjan zi ândim Kambu sot mân ândimen.

⁷ Narâk ziren umnjâ nângâm pâlatân kwap ândimen. Bonnjâ mân ek nângâmen.

⁸ Oi laŋ nângâm bâbâlan kwap ândimen. Hân sâknjâ hân kwande ândiandij, zo birâm Kambu sot ândiandij, zorat âknjâlimen.

⁹ Hân kwande ândiandij mo zâk sot ândinat zo ko itâ nângâm ândimen. Kambuŋâ niŋgiri âlip upapkât târâarak ândinat.

¹⁰ Itâ nângâmen, “Kambu Kristo zâk den sâm kwâkâkwâkân târârân tâi nen pisuk patâ mâtenjan kirindâ hâuŋangât den sâm mâkâniŋgâbap. Âlipnjâ mo bâlinjâ zorat hâuŋjâ ziknjik ziknjik niŋgâbap. Hân sâgân ândim kut ñâi ñâi upmen, zorat dâp hâuŋjâ niŋgâbap.” Zo yatâ nângâm orot mâmenij kubiknjâ târâarak ândinat.

¹¹ Oi Kambuŋât kengât op ândeindâ a orot mâmezij kubik Kambu sot buku upigât dâzângomen.

Anutuŋâ umniŋâ ek topniŋ nângâmap. Oi Korinti a zen yatik umziŋandâ topniŋ nângâbigât otningap.

¹² Nen itâ mân nângâmen. Nen niŋ kutniŋ mem zaatnat. Oi zinjâ nângâniŋgâne a âlip upap. Yatâ buŋâ. A dinnâ mân lum zâizâinj upme, zengât mâteziŋan Korinti a, zen nengât ŋingi sâm anjan mân upigât den zi sâm kulemgum zinjen. Zâizâinj a yatâ zorân a topzij mân nângâm sâtnjak sâme. Zen nengât dum zagâtŋjâ itâ se? “Sâk mâpâmâpâse den sâme.” Zen ko topniŋ âlip nânge.

¹³ A zij topniŋ mân nângâm niŋgiri um gulip op ândimen yatâ oi ko Anutu nepŋangât op um gulip upmen. Mo a zij nengât nângâne umniŋ târâarak ziap yatâ oi zengât op upmen.

¹⁴ Nen itâ nângâmen. Kânoknjâ aksik nengât hâuŋniŋ moip. Zo nângâmŋâ itâ nângâm kwâtâtimen. Kristo umŋandâ donjep gâsânângom ândeipnjak ândiap. Oi zo yatâ nângâmŋâ dabân yatâ kwâimbâŋangâm kândâtkunat? Zo yatâ utnatkât dâp buŋâ. Kristo, zâk nengât hâuŋniŋ moipkât nen aksik muwen yatâ uap.

¹⁵ Aksik nengât hâuŋniŋ moip, zorat topnjâ itâ. Ândiândi ândinat, zo niŋangât opnjâ buŋâ. Hâuŋniŋ momnjâ zaarip, zâkkât op ândinat.

¹⁶ Zorat narâk ziren a laŋ mân zingitnjâ umnjâ birâziŋgâziŋgâr, zo mân utnat. Mârum Kristo zâkkât sâk tobat eknjâ topnjâ mân nângâm sâtnjak sâwen. Narâk ziren ko yatâ mân utnat. A ñâigât topnjâ mân nângâmŋâ sâtnjak mân sânat.

¹⁷ Nen itâ nângen. A ñâi Kristo sot pâlatân opmap, zâk a uŋaknjâ opmap. Kut ñâi ñâi sânginjâ zo buŋ oi Anutuŋâ uŋaknjâ muyageip.

¹⁸ Kut ñâi zo Anutuŋâ sâi muyageip. Zâknjâ sâi Kristonjâ diiniŋgi nen Anutu sot buku urâwen. Oi nen nep tuugindâ a nâmbutnjâ zen Anutu sot buku upigât nep zo sâm niŋgip.

¹⁹ Nep zorat diŋjâ dâzângomen, zo itâ. Anutuŋâ Kristo sot ândimŋâ a zâk sot buku utnatkât mâtâp muyageip. Oi tosanij birip. A zen Anutu sot buku upigât dâzângom ândinatkât nep diŋjâ zo sâm niŋgip.

²⁰ Zorat nen Kristogât den sâsân a op Anutugâren gâbâ den mem a itâ dâzângomen, “Zen Kristogât opnjâ Anutu sot buku upi.”

²¹ Nengât opnjâ Anutuŋâ sâi Kristonjâ bâlinjâniŋ mem tosaŋoot oip. Itârân nen zâk sot pâlatân opnjâ Anutu târâarak ândimap, zo yatâ utnatkât yatâ oip.

6

Paulo zâk Anutugât a ândim nepnjâ tuugi bon âsageip.

¹ Nen Anutugât berân mâme a ândimnjâ itâ dâzângomen. Anutugâren gâbâ tânzângozângonj zo zengâren bon buj opapkât umziñ galem orangâm ândibi.

² Anutuñâ itâ sâi Kembangât ekabân kulemguwe,

“Narâk parâwan, zoren nângâgiwan. Bâliñan gâbâ mâkâzingâzingân narâkñan bekan mewan.”

Nângânek. Narâk pâip zo zi sot bâliñan gâbâ mâkâzingâzingân narâkñâ zi.

³ A zinj nen sot nepniñ sâm bâliñ kwatniñgâbegât Kembangât mâtâbân bagibegât pâke mân pamen. A pisuk zinj Kembangât sinji upigât otniñgâmap.

⁴ Nen Anutugât kore a ândimen. Zorat topñâ muyagibapkât itâ umpen. Sâknam kwâkñan ândim mân lorimen. Kiom minniñgâne sâsâlim ândimen.

⁵ Kâmbamñâ nângone sâsâlim ândimen. Tâk namin nâmbane tapmen. Kâsa osetziñan ândimen. Nepkât sâknam zo nângâm sâtkum ândimen. Um wâgân ândimen. Nalem buj ândimen.

⁶ Tosa buj ândimen. Nângânângâniñoot ândimen. Um sânduk ândimen. A buku otziñgâmen. Tirik Kaapum sot ândimen. A buku otziñgâzingân bonñâ ândimen.

⁷ Den bonñâ sâmen. Anutugât imbanjan ândimen. Târârak ândiândiñangât kâlâu bongen mem yanğâgen sâiwa mem kinmen.

⁸ Sâm âlip sot añun oserân ândimen. A nâmbutñandâ nenğât nângâne sarâ opmap. Ka nen sarâ a buñâ. A bonñâ.

⁹ A zinj nenğât nângâne gei kutsiñginiñoot ândimen. Zen nenğât mumuñangât sinji ândie sâne nen gwâlâ ândimen. Zinj nângone mân mumen.

¹⁰ Zen nenğât nângâne umbâlâ a opmap. Ka nen sâtâre a ândimen. Zen nenğât nângâne a kanpitâ opmap. Ka nen a nâmbutñâ kut ñâi ñâi betziñan mimen. Zen nenğât nângâne yennâ opmap. Ka umgât gom sambe patâ zemniñgap.

Paulo zâk Korinti a zengât umñâ kirip.

¹¹ O Korinti a, umniñâ zengârâk kiri lâuniñ bâbâlanj uap.

¹² Umniñandâ sipapzângowen. Zen ko umziñ doongune zengâren buku orotñâ zo bituktâ ziap.

¹³ Oi nâ nan bârarâpnâ itâ dâzângobâ. Zen umziñangât mâtâp mem pane patâ op zimbap.

Bâliñâ sot âlipñâ, zet buku buku mân upabot.

¹⁴ A um kâtik zen nakziñ lune mân betziñan mimbi. Târârak sot gângonjâ, zet dap op buku buku upabot? Mo âsakñâ sot ñâtâtik, zet dap op târotâro upabot?

¹⁵ Kristo sot Sataj, zet dap op um kânok upabot? Yesugât kâmut sot um kâtik a, zen dap op um kânok upi?

¹⁶ Mo Anutugât namâ sot lopiogât namâ, zet dap op târoyagobabot? Nânge. Anutugât ândiândiñangât namâ, zo nen. Kembangât sinji a nen lopiio mâpâsime, zengâren mân târokwatziñgânat. Zorat Anutuñâ itâ sâi Kembangât ekabân kulemguwe,

“Nâ osetziñan sot umziñan tâtat mâme upat. Oi nâ Anutuzinjâ op ândia zen arâpnâ op ândibi.

¹⁷ Zorat um kâtik zen sot pâlatân mân ândibi. Zen umziñ sumun opapkât galem orangâm upi. Yatâ utne nâ gâsuziñgâm galem otziñgâbat.

¹⁸ Oi nâ zengât ibâ ua zen nan bârarâpnâ op ândibi.’ Kambu, imbanñâ mariñandâ den yatâ sap.”

7

Paulo zâk Korinti a umziñ mân angân kârâbigât dâzângoip.

¹ Bukurâpnâ, Anutuñâ yatâ sâm, sâm kâtigeipkât kut ñâi ñâiñâ umniñ sumunkomap, zo sanjon kubikñâ târârakkât mâtâbân ândinat. Oi Anutu hurat kwâkñangâm um salek ândinat.

² Korinti a, zen umziñandâ mân angân kârâniñgâbi. Nen zengâren kut ñâi ñâi bâliñ, zo mân urâwen. Oi kut ñâi ñâiziñâ mân tâmbetkuwen. Oi kut ñâi ñâiziñâ mân kâmbu miwen.

³ Nâ den sâm bâliñ kwatziñgâm mân san. Nâ mârûm itâ sâm dâzângowan. Umniñandâ kâpizângomen. Zen sot munat mo ândinatkât nângâmen.

⁴ Umnandâ itâ nângan. Zen âlipñâ upi. Nâ nenğât op sâtâre den sâman. Nâ yatâ nângâm umnâ diim giap. Sâknam kwâkñan ândim sâtâre muyageman.

Paulo zâk Korinti zengât sinji nângâm umñâ âlip oip.

⁵ Makedonia hânân gamñâ Korinti a zengât umniñ giremâk oi nângâm kwâkâm ândiwen. Oi dabân sâk sânduk ândibem? Zoren sâkniñangât sinji kâmbam sot sâknam. Umniñangât nenğât. Kut ñâi yatâ zo muyageniñgâwe.

⁶ Ka mandu betziñan memap, Anutu, zâkñâ Tito sângongoi Korinti a zengâren gâbâ âburem gâi umniñ diim geip.

⁷ Oi âbureip, zorarâk buñâ. Zinjâ umâlip den dukuwe, zo mem gâi nângâm zâk sot umniñâ âlip oip. Zen nâgât den nângâm a bâliñâ oip, zorat umbâlâ op ândiwe sot nâgât opñâ nepziñ tangune zaatmap. Zorat sinji dâtnogi nângâm umâlep patâ orâwan.

Korinti a zinj umbâlâ mâik ñâi nângâmñâ âlip urâwe.

⁸ Nâ mårum ekap kulemgum zingåm umbålå muyagezingåwan, zorat umnå mân bâliap. (Ekap kulemguwan, zorat peråknjak umbålå nånngåwan.) Zi ko nånngan. Naråkn pånkånok umbålå muyagezingåwan.

⁹ Umålip nånngan, zo umbålå uråwe, zorat buñå. Zen umbålå op umziñ melånåwe, zorat umnå ålip uap. Zen umbålå bâbålañ nånngåmñå umziñ kubikañgi ålip upigåt Anutuñå nånngåziñgi ålip oip. Dinniñandå zengåren åi mân bâliñ oip.

¹⁰ Wangåt, umbålå bâbålañ zorån agåt umziñ melånji anjå ålip upme, zorat. Umbålå yatå zo muyagibapñå bet nånngi mân bâliñ upap. Umbålå bâliñå ko zorånjå um kåtik a muyageziñgi tåmbetagobi.

¹¹ Nånngånek. Umbålå nånngåwe, zorån zengåren bonñå muyageip. Umziñ bâliñ oi um kårån muyagiwe. Zorat topñå itå. Top låku sot tosa håuñjånğåt kenğåt opñå kubikañgåwe. Nen zengåt nånngindå ålip upapåt a zo kubikañgåwe. Kut ñåi zo yatå muyageip, zo bâliñå kwåimbåkwåimbån zo zengåren mân ziap, zorat topñå muyageip.

¹² Mårum ekap kulemgum zingåwan, zo a bâliñå oip, zåkkåt buñå. Mo bâliñå okñangåwe, zåkkåt op buñå. Den dånzångoindå Anutu mårerjan såt luluziñjånğåt topñå muyagibapåt ekap zo kulemgum zingåwan.

¹³ Oi zen yatå op umniñ diim giwe.

Korinti a ambån zij Tito umålep kwåknjånğåwe.

Oi umniñ sånduksåip, zorik buñå. Zen Tito umålep kwåknjånğåne åburei nen donjbeñjå nånngåm såtåre uråwen. Zen yatå opñå Tito umñå diim giwe.

¹⁴ Nå mårumjan såm bâbålañ kwatziñgån Tito itå s�m dukuwan. Oi den zo bon buñ mân oip. Zengåt op den såwen, zo bonñå op nanğip. Zo yatik Tito zengåt s�m ålip den dukuwan, zo bonñå oip.

¹⁵ Tito zån zengåren gån såkn kåik uråwe. Yatå opñå hurat kwåknjånğåm såtñjå lum buku okñangåwe. Zåkn zorat nånngåm umñandå zengårenånkinmap.

¹⁶ Nå ko zengåt opñå um girem mân op åndibat, zorat umnå ålip uap.

8

Makedonia hånån Yesugåt kåmut zij kåt minduwe.

¹ Bukuråpnå, Makedonia hånån kåmutñjå kåmutñjå Anutuñjå tånzångoi bukuziñ betziñjan miwe, zorat siñgi dånzånğonå.

² Zen såknam sot måsımåsıskåyån åndım såtåre op åndiwe. Kut ñåi ñåi donjbeñ mân åndım kanpitå åndımñjå lañ bukuråpzıñ betziñjan minam kåt donjbeñ minduwe.

³ Nå zengåt nånngan. Zen tåtziñğip dån paråwe. Zen ziinjk um bâbålañjåkn uråwe.

⁴ Niñå mân s�indå ziiñak Yesugåt kåmut Yudaia hånån åndie, zen betziñjan mimbigåt s�m kåtigem dånnowe.

⁵ Oi kut ñåi ñåi bâbålañ upi s�indå zen walåm uñånåk itå uråwe. Kåndom umziñjå Kembugåren pane kiri nen aksik Anutuğåt opñå umziñjå nenğåren pane kirip.

Yerusalem kamånån umålep muyagezingåwe.

⁶ Yatå utnetå Titonjå Korinti a zengåren ga kåt mindumindu nep tuum toren birip, zo tuum nanğåbapåt s�m pindien.

⁷ Oi nånngåm pålåtån sot siñgi ålip den såsån sot den top nånngånñgån sot nepkåt kåtigime sot buku otñingåme. Kut ñåi ñåi zorat bonñå muyagiwegåt yatik bukuråpzıñ kamån ñån åndie, zengåt siñgi kåt mindunam um bâbålañ op tuubi.

⁸ Den måtåpñjå mân ziñjan. Yesugåt kåmut nånbutñjå zen um bâbålañ op kåt minduwe. Korinti a zengåren buku orotñjå zo dap dap ziap, zorat topñjå åsagibapåt san.

⁹ Zen ko Kembuniñjå Yesu Kristo zåkkåt topñjå nånngåme. Zåkn gom sambe marıñjå åndım nenğåt op zo birån kanpitå oip. Kanpitå oip, zo nen gom sambe patå utnatkåt yatå oip.

¹⁰ Oi zi ninå den dånzånğobå. Zo lune ålip upap. Zen kendon ombenjan kåt mindunam bâbålañ op topkwaråwe.

¹¹ Oi zi tårakwap op nanğåne bâbålañ uråwe, zorat bonñjå muyagibap. Kut ñåi ñåi zemziñğap, zorat dån pane muyagibap.

¹² Um bâbålañ op panetå Anutuñjå zengåt nånngi ålip upap. Pambi zo itå. Njå zåkn patå tåknjånğåbap, zåkn zo yatik pånabap. Måik ñåi tåknjånğåbap, zåkn zo yatik pånabap. Zen yatå upi zo ko Kembuñjå nånngi ålip upap.

¹³ Zen kåtziñ aksik pam nanğåbigåt mân san. Zåkn zenånk tånzånğobigåt mân san. Zåkn zen mo ziiñjå årånånñak gom sambe muyagibigåt san.

¹⁴ Korinti zengåt sikumñjå naråkn ziren Yudaia zengåt pu molei kut ñåi ñåi årånånñak zimbapåt san. Oi naråkn ñån Yudaia zengåt gom sambenjå Korinti a betziñjan mei yatigåkn årånånñak dån kånok upi.

¹⁵ Zorat Kembuğåt ekabån den kulem ñåi itå ziap, "Donjbeñ patå s�nduwe, zorånjå sambe mân muyagiwe. Bituk s�nduwe, zorån pu mân uråwe."

Tito sot bukuzatñjå buku otziñgånbigåt den.

¹⁶ Umnandå Korinti a zengåt gåsånzånğomap, zo yatik Titonjå umñandå gåsånzånğomap. Anutuñjå s�i yatå åsagiap. Zo yatå Tito zåkkåren muyagiapåt såtåre utnat.

¹⁷ Nen sâindâ nângip, zorik buñâ. Zikrjâ umñandâ bâbâlanj oi zengâren gâbam sap.

¹⁸ Yesugât kâmurân gokrjâ bukuniñâ nâi, zâk ârândân sângonzâkoindâ gabot. A zo Yesugât kâmutrjâ kâmutrjâ, zengâren sîngi âlip nep tuumap. Zorat zâkkât nângâne âlip opmap. Zâk sot Tito ârândân sângonzâkoindâ gabot.

¹⁹ Yesugât a kâmutrjâ kâmutrjâ, zîñâ a zo betniñan mimbapkât gâsum sâlâpkuwe. A zîñ Anutu sâm âlip kwâkñangâbigât Yesugât kâmut Yudaia hânân ândie, zen betziñan minam kât mindumindu nep zi tuum ândien. Umniñ zengâren kinzap, zorat nep zi tuumen.

²⁰ Sâm gulip muyagebapkât kât patâ zo a mâteziñan dâñ galem upmen.

²¹ Nen yatâ oindâ Kembuñak niñgiri âlip upapkât buñâ. A zîñ ârândân nençgât nângâne âlip upapkât sâmen.

²² Nen a zagât zet sot bukuniñâ nâi sângonzângoindâ ge. A zo narâk nâmbutñan mâsikâm egindâ kâtigeip. Narâk ziren zengât op nepñâ tuugi âlip op walâm kâtigiap.

²³ Zen Titogât topñâ nânge. Zâk betnan mei ârândân nep tuum kore otziñgâmet. Bukuzatniñâ zekât nângâne. Zet kâmut zîñâ sângonzâkowe. Zet nep tuugitâ Anutu sâm âlip kwâkñangâne.

²⁴ Nen Korinti a zen sâm bâbâlanj kwatziñgâmen. Den zo bonjoot upapkât a zo ganetâ buku otziñgâne Yesugât kâmut kamân toren toren ândie, zîñ zo ek nângâbi.

9

Kât kânñan pam bet kubikpîgât dâzângoip.

¹ Kembugât sîngi a Yudaia hânân ândie, zen buku otziñgâm kât zîngâbi, zorat âlip nânge. Zorat wangât op donjebp kulemgum zîngâbat?

² Korinti kamânân gok sot Grik hânân gok Yesugât kâmut ândie, zen kendon ombenjan bâbâlanj op kât mindunam urâwe. Zorat sîngi Makedonia a dâzângua donjebpñâ zengât sîngi nângâm umziñ bâbâlanj oip.

³ Nâ Korinti a zen sâm bâbâlanj kwatziñgâwan, zo yen opapkât bukurâpnâ sângonzângua Korinti a zengâren gane kât zo mindune âkâbap.

⁴ Ninak bet Makedonia a nâmbutñâ zen sot ga kât pâpanñangât kwakne dinnâ gîgîñâ oi nâ sot Korinti a ambân zen ârândân anjup upem.

⁵ Zorat a sângonzângua kândom op ge. Ga takâne umâlepkât kât pambigât dâtnowe, zo pane tâpap. Kât pâpan, zo a sâtñangât buñâ. Kât zo umâlepkât Kembugât sîngi sâm pambi.

Umâlebân kut nâi pâpan, zo Anutuñâ nângi âlip opmap.

⁶ Den sumbuñâ nâi sa nângâne. Nâi zâk nebân kut nâi arikrjâ bituk pâmbap, zâk zo yatik bâbâlanjâk mem nimbap. Oi nâi zâk nepñan kut nâi yâmbât kârâm kâmitpap, zâk zo yatik yâmbâtnjik mem nimbap.

⁷ Zorat itâ upi. Nâi zâk nângâbap dâp yatik kât pâmbap. A sâtkât mân pâmbap. Kât zo zîkrjâ um bâbâlanjñangât op pâmbap. A yatâ zo zengât Anutuñâ nângâziñgi âlip upap.

⁸ Anutu zâk imbanjâ mariñandâ imbanjñangât mâsop minziñgi gom sambe muyageziñgi zîiñâ mem nemñâ a zîngâziñgñangât op mân kwakpi.

⁹ Zorat Kembugât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“Anjâ sikumñâ kâsâpkum a kanpitâ zîngâmâp zâkkât orot mâmenjâ âliprjâ zo âkââkârjâ buñ zem zâibap.”

¹⁰ Anutuñâ arikrjâ muyagem zîngi kârâm kâmitme sot bonjâ muyagem zîngi nime. Zîñâ kârâm kâmitpîgât arikrjâ muyagem zîngâm mâsop mei um bâbâlanj op a nâmbutñâ zîngâbigât gom sambe muyagem zîngâbap.

¹¹ Yatâ âsagei gom sambeziñoot opñâ Kembugât sîngi a Yudaia hânân ândie, zengât sîngi sâm kât nençgâren pane Yerusalem kamânân mem âinat. Zen yatâ utnetâ Kembugât kâmut Yudaia hânân ândie, zîñ zorat Anutugâren sâiwap sâm mâpâsibi.

¹² Zîñâ Kembugât a kâmut yatâ otziñgânetâ pu zo molibap, zorarâk buñâ. Zorânjâ sâiwap sâm mâpâsibi, zorat gom sambe muyagei Anutugâren âi subap.

¹³ Zen Kristogât sîngi âlip nângâm lum ândim umâlepziñangât op kât zo mindum panetâ Yerusalem kamânân Kembugât kâmut sot a nâmbutñâ Korinti a zen buku târotâro kânok op Anutu sâm âlip kwâkñangâbi. Oi zengât itâ sâbi, “Korinti a zen sîngi âlip lunat sâwenjâ lum buku otniwe.”

¹⁴ Oi Korinti a zengâren Anutu nepñangât bonjâ donjebp muyagiapkât umñâ sipapzângom zengât op Anutugâren ninâu sâbi.

¹⁵ Opon, Anutuñâ imbanjâ tânnângoip. Nen zorat nângindâ walâwalâñ uap. Nen waniñangât op yatâ otniñgap? Zorat mâpâsem sâiwap sâñâ.

10

Hângât kut nâi nâi, zorânj nep bonjâ mân uap.

¹ Zi Paulo nâñâ, Kristo um sândukñâ op ândeip, yatik um sânduk sot um gîgîñâ op itâ dâzângua nângâne. Zengâren gâbâ

nâmbutnjandâ nâgât itâ sâme, “Paulonâ zi nen sot ândim lumbenâ den dâtnângoip. Ka kêrebân âi tap kenjât buj den kâtiknjâ kweraninj sâm kulemgum kwatningâmop.”

² Zengât sa nânngânek. Bukurâp, zengâren ga ândim den kâtik dâzângom kubikzingâbatkât mân otnigap. Zengâren gâbâ a nâmbutnjandâ nenjât itâ sâme, “Paulo zâk hângât kut nâi nâi, zorat nânngâm ândimop. Oi hângât imbânâ mem nep tuumap.” Nâgât yatâ sâme. A zo zen den kâtik dâzângom kubikzingâbatkât umnâ bâbâlanj upat.

³ Nen hânân ândiândinij zo perâkñak ândimen. Oi hânân ândim kâwali op ândiândinj zo sâkkât mâtâp ziap. Zo yatâ mân ândimen.

⁴ Kâwali opnâ ândiândi nep tuumen, zo hânân goknjâ bujâ. Zo Anutugât imbanjâ kâtiknjâ zorânâ kâsa zengât paset kâtiknjâ zo kândanjen. Anutugât imbanjan kâtigem a um kâtik zengât den bâlinjâ sot sarâ zo koi gemap.

⁵ Oi zâizâinj dennâ Anutugât den walâmop, zo kom kâbakñimen. Kristogât sât luluj zorik zimbapkât nânngânângâ top topnâ saam pamen.

⁶ Zen sât lulugât bâbâlanj utne a nâmbutnjâ zen den birâbirâzinjângât zângom kubikzingânatkât mambât ândimen.

A nâinjâ Paulogât sâi giginjâ oip.

⁷ Mâtezinjan muyap ziap, zo iknek. Zen wangât sâkkât kut nâi zorarâk nânngâne bonnjâ opmap? Zengâren gâbâ a nâinjâ zikñanjângât itâ nânngâbap? Zâk zikñik Kristogât a bonnjâ ândiap. Zâk itâ nânngâbap. Nen yatik Kristogât a ândien.

⁸ Kembujâ nep tuunatkât gâsum sâlâpnânngoip, zo zen tâmbet zângonatkat bujâ. Zengâren nep tuuginâ kâtigibigât sâip. Nâ nep nigip, zorat nânnga zâizâinj oi zâizâinj den sâwan. Zorat sâm anjun mân upat.

⁹ Nâ ekap kulemgum zingâman, zorat nânngâne kenjât den mân upap.

¹⁰ Nâmbutnjandâ nâgât itâ sâme, “Ekabân den yâmbâtñâ sot kâtiknjâ kulemgum ninjâmap. Ka mâte otnigap, zo kakbak. Oi den sâsânâ, zo giginjâ sâmap.” Nâgât yatâ sâme.

¹¹ A yatâ zo, zinjâ itâ nânngâbi. Nen kêrebân ândim den kulemgum zingâmen, den zorat bonnjâ osetzinjan ga ândim muyagezinjâbat.

Nepkât sâk mâme mân upi.

¹² A sâk mâme ândime, zengâren nen yatâ zorânj dap op târokwap sâk mâme utnat? A yatâ zorânj nenjât nepkât mân nânngâm ziinjângârâk nânngâne zâizâinjâ oi sâk mâme

op den lanj sâme. A nânngânânngâzinj bujandâ yatâ upme.

¹³ Nen ko Anutuñâ nep sâm ninjip, dangon zo mân walâm Korinti a zengâren gâwan. Zorat nânngâmñâ sâm bâbâlanj den sâm zâizâinj den donjep mân sâmen. Walâm den lanj mân sâmen.

¹⁴ Nen nepninjângât târokwap mân sâmen. Nep dangonñijâ zo perâkñak zengâren ziap. Nen kândom zengâren gam Kristogât sinji âlip dâzângowen.

¹⁵ A nâmbut zengât nebân âi lanj kin sâk mâme den mân sâmen. Zengât ita nânngâmen. Nânngâm pâlatâzinjâ lanj kêrâm ari nepninjângât bonnjâ sambâlem lanj kêrâm âibap. Zo perâkñak nânngâm ândimen.

¹⁶ Zen yatâ utnetâ a kândâtzinjan ândime zo, zengâren sinji âlip nep tuum âinat. Ka a nâigât nepkât galem op zâizâinj den zo mân sânat.

¹⁷ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Nâi zâk zâizâinj den sâbâ sâm Kembujâ oip, zorat sâbap.”

¹⁸ Nâi zâk zikñanjângât nânngi zâizâinj oi Anutuñâ zâkkât nânngi gibap. Ka a nâi Anutuñâ egi âlip oi hurat kwâkñanjâgâbap.

11

Sinjâ âlip mârâtñâ nâi mân ziap.

¹ Nâ um gulip den mâik nâi dâzângua lanj nânngâbi. Den zo sa nânngânek.

² Nâ zengât op kâuk birâman. Oi kâuk birâm den sâman, zo Anutugâren gok. A nâinjâ bâratñâ sigan ayân sâbap, zo yatâ zen Kristo sot mâpotzingâwan. Nâi sot mân mâpotzingâwan.

³ Zi ko mulumñâ Ewa kâitkoi bâlinj oip, zo yatâ zen a nâmbutnjandâ kâitzângone umzinj gulip oi Kristo mâik nâi birâbegât umnâ girem oi san.

⁴ A nâinjâ zengâren gam Kristogât top sinjinjâ dâzângomen, zo birâm nâi dâzângomop. Oi zen zâkkât den nânngâm Kaapum miwe, zo bujâ, unjâknâ nâi mine sinji âlip nenjâren gâbâ miwe, zo bujâ, sinji nâi dâzângomop. Dâzângoi zo mân birâm yen nânngâne dâp opmap.

⁵ Nâ itâ sa nânngânek. Nâ ninanjângât nânnga Aposolo nâmbutnjâ zâizâinj upme, zengât ombezinjan mân op ândian. Zen ziinjângât itâ nânngâme, “Nen Aposolo a bonnjâ zâizâinj ândien.” Ka zen aposolo sarâ a ândie.

⁶ Korinti a nâmbutnjâ, zinjâ nâgât itâ sâme. Den sâm kubik sâsânj âlip, zo nâgâren mân ziap. Ka nâ itâ sa nânngânek. Nânngânângâ patâ, zo nânngâman. Oi zorat topnâ sapsom dâzângom nanjâwen.

Sinjâ âlip nep a sarânjâ.

⁷ Zen patá upigát nâ kanpitâ ândim Anutugát sinji âlip sângân buj dâzângowan. Zorat dap nânge? Zo bâlij orâwan?

⁸ Yesugát kâmut nâmbutnjâ zengâren gâbâ zo perâknjak kât mem Korinti a zengâren kore otzîngâm nep tuuwan.

⁹ Nâ Korinti a zen sot ândim kut nâi kârum zengâren gâbâ kut nâi mân mewan. Buñâ. Bukurâpnâ zîñ Makedonia hânân gâbâ gam betnan miwe. Oi Korinti a zengâren yen ândia kut nâi mân niwe. Oi ziren du sâbâ. Nâ zengâren ga ândim kut nâi nibigát mân san.

¹⁰ Kristogát den bonñâ zo nâgâren ziap, zo perâknjak. Oi yatik Grik hânân gok nâi mân mem ga nibi. Nâ zo yatâ sâm kâtigian. Nâ sâtâre den zo mân birâbat.

¹¹ Dap nânge? Umnandâ mân gâsuzîngi san? Yatâ buñâ. Umnandâ gâsuzîngap, zo Anutuñâ nângap.

¹² Oi opman, zo op ândibat. Oi zo yen buñâ. A nâmbutnjâ Paulogát dâp nep tuumen sâm umziñ mem zâibegát yatâ op ândibat.

¹³ A yatâ zo, zen aposolo sarâñâ. Nep a bonñâ buñâ ândim Kristogát Aposolo bonñâ nenngát tobat yatâ upme.

¹⁴ Oi Korinti a zîñ zorat nângâne mârâtnjâ mân upap. Satañ zikñâ sumbem a imbanñâ âsakñâzînjoot, zengát tobat yatâ opmap.

¹⁵ Oi zorat a gakarâpnjâ zen yatigâk târârakñangát kore ândimen, nenngát tobat ândinetâ nângîndâ mârâtnjâ mân upap. Nen itâ nângen. Satañgát a gakarâpnjâ zo, zen nepziñangát dâp hâuñjâ mimbi.

¹⁶ San, zo dum sâbâ. Nâgát nângâne um gulip a mân upap. Oi lañ dâtnonâ sâm dâtnonek. Yatâ nângânimjâ lañ dinnâ nângâbi. Nâ sâknâ mem zâi pam zâizâinj den sâbat.

¹⁷ Nâ um gulip den zi Kembugát sâtkât mân sâbat. Yatâ upatkât Kembuñâ mân sâm nigip. Ka lañ kwakmak a yatâ opñâ zâizâinj den zi sâbat.

¹⁸ Korinti zengâren a donjbepñâ sâkkât kut nâi nâi zorat zâizâinj den sâme. Nâ yatik sâbat.

¹⁹ Oi top nângânângâ zen nâmbutjandâ kwakmak den dâzângone nângâne dâp opmap.

²⁰ Oi a zo, zîñ kore a gâsuzîngâne yatik nângâne dâp opmap. Mo kut nâi nâizîñâ betziñan mimbi mo kâitzângobi mo zâizâinj op pâlomziñan zângobi, zo zen nângâne dâp op nanngâbap.

²¹ Nen ko a lolotjandâ zo dap yatâ otzîngâbem. Zo anjun op san,

A nâmbutnjâ zîñ wan mo wangát zâizâinj upi, zo nâ yatik upâ sâm âlip upat. Nâ kwakmak a yatâ op den zo lañ san.

²² A nâmbutnjâ zo, zen zîñangát itâ sâme, "Nen Yuda a." Yatâ sâme. Oi nâ zo yatik.

Zîñangát Isirae a sâme. Nâ yatik Isirae a. Zen nen Abaramgát kiurâp sâme. Nâ yatik.

²³ Zen nen Kristogát kore a sâme. Nâ lañ um gulip den sâbâ. Nâ Kristogát nep a tobat nâi. Nâ nepkât sâknam nângâman, zo tobat nâi. Oi tâk namin tâpman, zorâñ walâziñgap. Oi kâmbam nome, zo yatik. Oi tâmbetnonam utne opman, zo yatik.

²⁴ Yuda a um kâtik zîñâ sâp bâtnâmbut tâknjâ lâpitnîne tengâziñ 39 oip.

²⁵ Sâp karâmbut kâmbamñâ nowe. Nâi ko kâtnjâ nowe. Sâp karâmbut wangâyân âi âbângoi saruyân geiwan. Oi sirâm nâtik nâi wangâ bâlei saruyân op ândiwan.

²⁶ Mirâ mâtâp sindâweyân âim gam ândiwan. Too uurubân âim gam ândiwan. Kâsa osetziñan âim gam ândia nonam urâwe. Yuda a osetziñan ândia nonam urâwe. Um kâtik osetziñan ândia nonam urâwe. Kamân patin ândia nonam urâwe. Mirâ kamân kâtikñan sâknamân ândiwan. Saru kwâkñan kenngát op ândiwan. Buku sarâ zengát oserân ândim sâknam ândiwan.

²⁷ Yatâ ândim nep sâknam tuum ândiwan. Oi nâtigân uman wâgân ândiwan. Tepkât mom hutuk ândiwan. Too nalem buñâ. Pateñ opñâ hâmbâ mot buñ. Mirâ namânâ buñ ândiwan.

²⁸ Oi zorik buñâ. Sirâmñâ sirâmñâ Yesugát kâmut, zengát nângâm kwâkâ op ândiwan.

²⁹ Dabân Yesugát kâmurân zengâren gokñâ nâiñâ bâbâ lolot ândeî nângâm tâtâlim ândibam? Dabân Yesugát kâmurân gâbâ nâi bâlij oi nângâm tâtâlim ândibam?

³⁰ Oi nâ wannangát sa zâibap? Bâbâ lolotnangát sa dâp upap.

³¹ Kembu Yesu, zâkkât Ibâ Anutu, zâkkât mâteñan den perâknjak san, zo nângap. Zâk sâm âlip kwâkñangâm zâinat.

³² Damasiko kamânân a kutâ, kutñâ Arereta, zâkkât a sâtzîndâ tâk namin nâbanbam kâwali a kamângát mâtâbân zâmbari gâsuninam tarâwe.

³³ Ka kamân zoren bukurâpnâ, zîñ irin ginim kamângát poñ kâtikñâ âkñan nâbane gei zem zaat âiwan.

12

Pauloñâ kut nâi sen pup ek nanngip.

¹ Sâk mâme den sâindâ mân dâp upap. Oi lañ sâbâ. Kembuñâ umânân tirâpnogip sot den dâtnogip, zorat den sinji sâbâ. Zo den sumbuñâ sâbâ. Muyapñâ mân sâbâ.

² Nâ, Kristogát a nâi, zâkkât itâ nângan. A zo, zâk Kembuñâ mem zari sumbem tengâ karâmbut, zoren zâi ândeip. Kendon patâ kiin kimembut zorâñ ombenjan zâi ândeip. Zo sâk sot mo um dâpnoot zarip, zo mân nângan. Zo Anutuñâ nângap.

³⁻⁴ A zo Kembunâ kamân âlipnâ, Paradisi, zoren pâi ândim anâ mân nângânângâr sot anâ mân sâsânâ, zo nângip. Nâ a zo ekman. Zâk hân sâk sot oip mo hân sâk zo birâm oip, zo mân nângan. Zo Anutunâ nângap.

⁵ A zo zâkkât op sâtâre den sâbat. Nianangât sa mân dâp upap. Ka sâbâ sâmbâbâ lolotnangât op sâbat.

⁶ Sâtâre den sa sâi sâmbâ gulip a mân opam. Zen nâgât nângâne zâizâin opapkât mân upat. Kut nâi nâi ua ek nângâme, zorik zimbap.

Paulo zâk sâknam nângâm ândeip.

⁷ Kembunâ kut nâi sen mârât tirâpnogip, zorat umnâ zâizâin opapkât sâknam nâi kwâknan pâip. Zo Satangât kore a nâi. Zâk umnâ zâizâin opapkât sâknam nim ândimâp.

⁸ Sâknam zo birânibapkât sâp karâmbut Kembu dukuwan.

⁹ Ka Kembunâ den itâ sâmbâ dâtnogip, “Nâ tângobat. Imbanânâ zorâr dâpkan upap. Nâgât imbanânâ zorâr lolotkâ zo tângoi kâtigiban.” Zâk yatâ sâmbâ dâtnogip. Zorat bâbâ lolotnâ zorat nânga zari sâtârejoot upap. Zo yatâ op ândia Kristogât imbanânâ nâgâren zei kâtigibat.

¹⁰ Kristogât op bâbâ lolot upat mo kâmbam nibap mo sâknamân ândibat mo sâmbâ bâlîj kwatninetâ ândibat mo mem nâi nâi otnine ândibat. Nâ bâbâ lolot ândia Kembunâ tânnogi kâtigeman, zorat umâlip nângâman.

Paulonâ Aposolo nepnangât top muyageip.

¹¹ Zi kwakmak den san, zo ziinâ nâ yatâ sâbatkât kâtigine den zo san. Zinâ sâmbâ âlip kwatnine dâp opap. Ka zen yatâ mân upme. Zen nâ a yen ândiman sâme. Nâ ko itâ sa nângânek. A zen ziinangât itâ nângâme, “Nen Aposolo a zâizâin ândien.” Nâ a yatâ zo zengât ombeziñan mân ândiman.

¹² Nâ Korinti a zengâren nep bâbâlanâk tuum gâwan. Tuuga kut nâi nâi sen mârât muyagei zorânâ Aposolo nepnangât topnâ sâmbâ muyageip.

¹³ Korinti a zen nâgât dap nânge? Zen nâgât itâ sâme? “Yesugât kâmut dâp dâbâk mân otningâmâp.” Korinti a zen dap otzingâwangât nângâne bâlîj uap? Nâ kut nâi nâizâin mân betziñan mewan. Kât zengâren mân mewan, zorarâktâ nângâne bâlîj oip? Yatâ oi ko zorat op tosanâ birâbi.

Paulo zâk Korinti a zengât umnâ kirip.

¹⁴ Nâ sâp zagât zengâren gâwan. Oi dum gâbam otnigap. Gamnâ orâwan, zo yatigâk sâkkât nâlem mot, zo nibigât mân sâbat. Nâ kât sikumziñangât bunâ, ziinangât ot-nimâp. Katep mâik zinâ ibâ mamziñ galem

otzingâbi, zo mân taap. Ibâ mam zinâ katep mâik galem otzingâne dâp upap.

¹⁵ Nâ um dâpziñ âlip upapkât, kât sikumâk bunâ, kore otzingâm ândim ândiândinâ bun upapkât nânga âlip uap. Nâgât umnâ zengâren donbep kinzapkât zengât umziñandâ nâgâren mâik nâi kinbap?

¹⁶ A nâmbutnandâ nâgât itâ sâme, “Kut nâi nâi muyap mân mem neip. Ka tigâk kâitnângom kut nâi nâi mem neip.”

¹⁷ Zorat zen sânek. Nâ ârâpnâ sângonzângua zengâren ga kut nâi miwe?

¹⁸ Tito zot bukunâ nâi sângonzâkua zengâren gawet. Tito zâk gamnâ zengâren kut nâi betziñan meip? Mo kâitzângom um gulip kwatzingâwe? Zen nekât dap nânge? Zâk sot nâ, net tobat kânok sot mâtâp kânok ândiet.

A nâmbut umziñ melânbigât girem dâzângoip.

¹⁹ Den sâmbâ gamen, zo nângâne sâk mâme den uap? Yatâ bunâ. Nen Kristo sot ândim Anutugât mâteñan den sâmen. Bukurâp, den zo nâi mo nâigât bunâ. Zen aleziñindâ kâtigibigât dâzângomen.

²⁰ Nâ zengâren ga zingitsa mân dâp opapkât sot zen nâ nikne mân dâp opapkât girem uan. Zengâren kâsa, um kâlak, kuk, senân kwâteñ, sarân sâsâr, den uman pâpan, zâizâin, kâmbu, gulipmalip, yatâ zo zei muyagebamgât umnâ girem uap.

²¹ Nâ zengâren gam a nâmbutnandâ um sumun, lañ mâman, kut nâi lañ orot zo opnâ umziñ mân melânme. Oi yatâ op ândine zengâren ga Anutunandâ mem gei kwatnigi a yatâ zo zengât isem umbâlâ opamgât nângâm kwâkâ uan.

13

Tosagât op den sâsâr muyageip.

¹ Zi Korinti zengâren du ga sap karâmbut upap. Den nâi sa nângânek. A kânoknâ a nâigât tosa sâbap zo ko denân mân pambi. Ka a zagât mo karâmbutnâ a nâigât tosa sânetâ denân pam kubiknangâbi.

² A mârumbâ bâlîj urâwe sot nâmbutnâ sâp zagât zengâren gâwanân girem dâzângowan, zengât yatik kârebân tap den zi san. Zen bâlîjâ mem ândine dum zagât nâ zengâren gam mân birâzingâbat.

³ Nâgât umnan den pâi sâman, zâk Kristo. Zâkkât kâwâlîjâ muyagei iknat sâmegât ikpi. Kristo zâk zengâren nepnâ âkon bunâ imbanâjoot tuumâp.

⁴ Mârumbâ perâknok lorei poruyân kuwe. Zi ko Anutugât imbanâjoot zaat ândiap. Yesunâ hânân lotnâ sot lumbenâ ândeip, zo yatik ândimen. Ka nen Kristo sot pâlatân oindâ Anutugât imbanandâ mem

kâtiknan kwatnıngi zengâren ga nep tuum kubikziŋgânat.

Girem den.

⁵ Zen nângâm pâlâtânziŋoot ândime mo buŋâ, Zorat umziŋ mâsikâm zorat topŋâ ikpi. Mo Yesu Kristoŋâ umziŋan ândimap, zo mân nânge? Yatâ upme oi ko sâkŋak Kembangât a ândie sânat.

⁶ Nen ko sâkŋak Kembangât a mân ândimen. Zen zo yatâ mân nângâningâbigât nângâmen.

⁷ Anutuŋâ galem otziŋgi zen bâliŋ mân upigât Anutugâren ninâu sâm ândimen. Nen niŋgitne Kembangât a bonŋâ utnat mo buŋâ, zorat mân sâmen. Zen Kembangât den lum târarak upi, zorarak sâmen.

⁸ Nen yatâ zorâŋ dabân den bonŋâ kâsa miŋanŋânat? Nen lunat, zorik taap.

⁹ Nen imbanâ kârum ândeindâ zen imbanâziŋoot upi? Zo yatâ âsagei ko âlip upap. Umziŋ lâmbari âlip upigât Kembangâren ninâu sâmen.

¹⁰ Nâ zengâren ga den nep tuubamgât kârebân tapŋâ giren den zi kulemgum ziŋgan. Zen den zo nângâm umziŋ kubikpi. Nâ zengâren ga nep tuubat. Kembangât imbanâ nigip, zorâŋâ tâmbetzângobatkât buŋâ. Nâ tânzângobatkât imbanâ nigip.

Den murukŋâ.

¹¹ Bukurâpnâ, den sâm kwâkâmŋâ den itâ sâbâ. Kelikmelik tapi. Oi girem den zo nângâm umziŋ sot ândi mâmanziŋ kubikanŋâm ândibi. Zen um kânok op um lumbe ândibi. Anutu, zâk buku sot um lumbe mariŋâ. Zâk zen sot ândibap.

¹² Zen buku op luyangâm ândibi.

¹³ Kembangât siŋgi a ambân nâmbutŋandâ ziŋ Korinti a zengât nângâme.

¹⁴ Kembu Yesu Kristogâren gâbâ tânzângoziŋgoŋ sot Anutugâren gâbâ buku orot, zo zen sot tâpap. Oi Tirik Kaapumŋâ betziŋan mei zâk sot ândim zâimambi. Zo perâkŋak.

Zo yatik.

Galata a zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Paulonâ zikjanngât topnjâ sâmbuyagezingip.

¹ Nâ Paulo Aposolo a orâwan. A zinj Aposolo ot mân sâmbuyage. Yesu Kristo sot Anutu Ibânâ, zâk mumunjan gâbâ mängeip, ziknjâ nep zo sâmbuyage.

² Nâ sot bukurâpnâ nâ sot ândime, nen aksik Galata hânân ândime, zengât topzinj nângâm ekap zi kulemgum zinjgen.

³ Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, ziknjâ tânzângom um lumbenâ muyagem zingâbabot.

⁴ Yesu zâk Ibâninjângât sâtkât nen ândiândi bâlinjâ zi ândimenân gâbâ mâkâninjângâp sot tosaninj buj upapkât ândiândinjâ mân angân kârip.

⁵ Zorat narâknâ narâknâ Anutu sâmbuyage âlip kwâkjanngindâ zimbap. Perâknjak.

Njâ zâk sinji âlip sâmbuyage gulipkum njâ sâmbuyage, zâk simgât sinji upap.

⁶ Anutu zâk zen Kristo sot pâlâtânj unetâ tânzângoi ândibigât diizingip. Diizingip zâk sot ândime mân kârep oi zâk kândâtkom sinji âlip njâ zorat kindap kwap ândime. Zorat nângâm pârâkpan.

⁷ Zorat itâ sa nângânek. Sinji âlip top njâ bonjoot zo mân ziap. Bunjâ. Ka a nâmbutnjandâ Yesu Kristogât den sinji âlip zo tâmbetkunam op um gulip kwatzingâme.

⁸ Sinji âlip dâzângowen, zo zinzinj kâtik. Zorat nen mo sumbem a njâinjâ sinji âlip dâzângowen, zo birâm njâ dâzângonatkât sâmbuyage ko tâmbetagonatkât sinji upem.

⁹ Den mârumbuyage sen, zo dum sâbâ. A njâinjâ sinji âlip kwâkâm zingâwen, zo birâm njâ dâzângobap, zâk tâmbetagonap. Oi nâ zorat nânga dâp upap.

¹⁰ Oi dap dap? Den san zi a zinjâ nâgât nângâne âlip upapkât san? Mo Anutu zâk nâgât nângi âlip upapkât san. Nâ a zen nâgât nângâne âlip upapkât nep tuuman sâmbuyage ko Kembu Kristogât kore a mân opam.

Paulo ziknjâ topnjângât den.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ den njâ dâzângua nângânek. Den sinji âlip dâzângowan, zo ayân gâbâ bunjâ.

¹² A zo zinjâ mân dâtnowe. Zo zinjâ mân kwâkâm niwe. Yesu Kristo ziknjâ sâmbuyage zingip.

¹³ Nâ mârumbuyage Yuda a zengât den kâtik Mosenjâ sapsum zingip, zo lum ândiwan. Zo nânge. Yatâ ândim Yesugât kâmut imbanjâ zângom tâmbetzângom ândiwan.

¹⁴ Oi sâkurâpninjângât den gei kom-bapkât sâmbuyage kâtigem tâlarâpnâ nâmbutnjâ walâzingâm kâtigem ândiwan.

¹⁵ Ka Anutu zâk mârumbuyage mamnâ kâmbonjan gâbâ zâkkât sinji upatkât nângi zeip. Yatâ nângi zeipkât tânnobam diizingip.

¹⁶ Nannjanngât den sinji hân njâinjâ goknjâ zengâren âim dâzângobatkât nannjanngât topnjâ sâmbuyage zingip. Yatâ otnigi a zen sot den den mân orâwan.

¹⁷ Oi Aposolo a kândom muyagem Yerusalem kamânân ândiwe, zen sot sinji âlipnjângât den mân âraguwan. Zengâren mân âiwan. Arabia hânân âi ândim Damasiko kamânân âburem gâwan.

Paulonâ Yerusalem kamânân zâmbuyage ândeip.

¹⁸ Ândia kendon patâ karâmbut âki Petero ikpat sâmbuyage Yerusalem kamânân zâim sirâm kiin bâtnâmbut zâk sot ândiwan.

¹⁹ Zâk sot Kembugât munjâ Yakobo zikirâwan. Aposolo a nâmbutnjâ mân zingirâwan.

²⁰ (Den kulemgum, zi sarâ bunjâ. Anutu mâtejan perâknjak sâmbuyage kulemgum.)

²¹ Yatâ opnjâ Siria sot Kilikia hânân âi ândiwan.

²² Oi Kristogât kâmut Yudaia hânân ândiwe, zen si sângânnâ mân nigâwe.

²³ Zen nâgât sinjiyâk itâ nângâwe, “Anjâ nângom moliningip, zâk sinji âlip tâmbetkumâipnjâ sinji âlip a dâzângom ândimâp.”

²⁴ Yatâ nângâmnjâ nâgât op Anutu sâmbuyage âlip kwâkjanngâwe.

2

Paulonâ Yerusalem kamânân zâim Aposolo a nâmbutnjâ zingirip.

¹ Oi kendon patâ kiin kimembut âki Yerusalem kamânân dum zâibam Banaba sot Tito diizika ârândânj zâiwen.

² Oi zo yen bunjâ. Kembunjâ den sapsum nigî lum zâiwan. Yesugât kâmurân a zengât a sâtnjâ sâmbuyage, zengâren âim sinji âlip hân njâinjâ goknjâ dâzângoman, zorat sapsum zingâwan. Nâ sinji âlip sâmbuyage ândiwan, zorat a sâtnjâ neburâpnâ zen sapsum zingâ nângânetâ âkâbapkât ziinjik tatne den zo dâzângowan.

³ Tito zâk nâ sot ândeip. Zâk Yuda a bunjâ, Grik a oi a sâtnjâ zinjâ kwabâ kwâkjanngâbigât mân sâmbuyage.

⁴ Ka a sarânjandâ kâmurân bagimnjâ Yesu Kristo sot pâlâtânj op dumun bunjâ ândeindâ tigân niingitnjâ Mosegât gurumin den, zorânjâ saaningi ândinatkat Tito kwabâ kwâkjanngâbigât sâmbuyage.

⁵ A zo, zinj mem ge kwatningânam sâmbuyage mân loriwen. Bunjâ kâtiknjâ. Sinji âlip mân

tâmbetkune Galata a, zengâren hâlâluyâk op zimbapkât mân nângâziŋgâwen.

Aposolo a nâmbutjâ zij Paulo nepŋangât nângâne dâp oip.

⁶ (Oi a, zengât a sâtnjâ sâme, zen mârûm dap mo dap op ândiwe, nâ zorat nânga tobat nâi mân uap. Anutu zâk hâtubâtu mân opmap.) A sâtnjâ zo, zijâ den uŋakjâ mân târokwatniwe.

⁷ Buŋâ. Itâ nângâwe. Anutuŋa Petero Yuda a zengâren singi âlip dâzângobapkât nep diŋ sâm pindip, yatigâk nâ hân nâin gokjâ zengâren den singi âlip dâzângobatkât nep diŋ sâm nigip.

⁸ (Oi Petero mam okjangi nepjâ tuugi bon oip, zâk zikjâ yatik mam otnigi nep tuuga bon oip.)

⁹ Oi Kembuŋâ nep tânnogip, zo ekjâ Yakobo sot Petero sot Yohane, zen Yesugât kâmut zengât patâ ândiweŋa nâ sot Banaba buku otnikâm bitnik kuwe. Oi net hân nâin gokjâ zengâren den singi âlip nep tuugitâ zijâ Yuda a zengâren tuunat sâwe.

¹⁰ Oi kanpitâ a ambân kut nâi nâi ziŋgânam zorarâk dâtnowe. Oi nâ zorat den mârûmŋan sâm kâtigiwan.

¹¹ Oi Peteroŋa Antiokia kamânân gam bâliŋ oi ekjâ a ambân mâteziŋan kin den yâmbâtjâ dukuwan. Wangât, zâk bâliŋâ oip, zorat op ko.

¹² Zâk hân nâin gokjâ zen sot nalem ârândâŋ niwe. Yatâ nem ândei Yuda a, Yakobogât arâpnâ zen gawe. A zo, zij Mosegât den lum ândim hân nâin gok, zen sot nalem mân nemarâwe. A zo, zen gane Peteroŋa ziŋgitjâ kenŋât opjâ a hân nâin gok birâziŋgâmjâ Yuda a zen sot nalem neip.

¹³ Nâin âi tapâ tapâ oi Yuda a nâmbutjâ, zijâ târokwâkŋangâne Banaba zâk yatik zengâren târokwâip.

¹⁴ Oi singi âlipkât mâtâp walâm utne a ambân zengât mâteziŋan Petero itâ dukuwan, “Gâ Yuda a op hân nâin gokjâ zengât tobat opmatjâ dap op hân nâin gokjâ zijâ Yuda a nenŋât tobat upigât sâmat?”

¹⁵ Yuda a nen hân nâin gokjâ zen yatâ mân muyagiwen. Nen Yuda a.

¹⁶ Ka nen itâ nângâmen. Anjâ Mosegât gurumin denâk lune Anutuŋa ziŋgiri toszij buŋ mân upap. Ka anjâ Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkŋangâne, zen Anutuŋa ziŋgiri toszij buŋ upap. Zorat op ko nen Kristo nângâm pâlâtân kwâkŋangâmen. Nen itâ nângen. Gurumin denâk lum tosanij buŋ orot, zo mân taap. A zijâ gurumin den lum ândine Anutugât mâtenjan toszinjoot kinbi.

¹⁷ Oi nen Kristo sot pâlâtân opjâ tosanij buŋ upapkât sâmenjâ bâliŋâ upmen, zorat dap sânat? Itâ sânat? “Kristoŋa betniŋan

mei bâliŋ upmen.” Yatâ mân sânat. Buŋ kâtikjâ. Yatâ mân ziap.

¹⁸ Nen gurumin sâŋŋiŋâ lulujangât mâtâp birâmjâ zoren puriksâm ândinat. Zorânjâ topnijâ itâ sapsubap. Nen den kuku ândiwe.

¹⁹ Gurumin den sâŋŋiŋâ lubatkât nângâm lum osim ândia nogi mowan. Anutu sot pâlâtân op ândibatkat gurumin denjâ nogi mowan.

²⁰ Nâ Kristo sot poru nagân none mowan. Oi ândiandinâ zi ândian, zo ninâ buŋâ. Kristoŋa umnan ândiap. Oi sâk sot ândiandinâ ândiman, zo Anutugât nanjâ nângâm pâlâtân kwâkŋangâm ândiman. Zâkŋa umjandâ gâsânogi ândiandinâ nâgât op buŋ oip.

²¹ Anutugât tânzângozâŋgoŋangât den singi âlip zo mân tâmbetkuman. A nen gurumin den lugindâ Anutuŋa niŋgiri tosanij buŋ opabân Kristo zâk yen moip opap.

3

Gurumin dengât mâtâp lâŋawe.

¹ O Galata a, zen nângânângâziŋ buŋâ. Dap dap op um gulip kwatziŋge? Yesu Kristo poru nagân kuwe, zâkkât singi muyap sâm muyezeziŋgâwen.

² Nâ den nâi mâsikâziŋga dâtonek. Tirik Kaapum miwe, zo dap op miwe? Mosegât den kâtik lumjâ miwe?

³ Nângânângâziŋ buŋ? Kaapum sot pâlâtân urâweŋâ zo birâm mâtâp sâŋŋiŋan bagie?

⁴ Zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkŋangânetâ Kembugât imbanjâ muyagei igâwe. Kut nâi nâi zo ek nângâne yennâ uap? Kaapumjâ zengâren nep tuugi bon mân âsagiap?

⁵ Zen sânek. Anutu zâk Kaapum ziŋgâmjâ sâi sen mârât zengâren âsagemap, zo gurumin den luluziŋangât mo nângâm pâlâtânziŋangât otziŋgap?

Abaramgât mâtâp lâŋnat.

⁶ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap. “Abaram zâk yatik Anutu nângâm pâlâtân kwâkŋangâm Kembugât den nâŋgi bon oi Anutuŋa tosanjâ buŋâ sâip.”

⁷ Zorat itâ nângânek. A Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkŋangâm ândimen, nen Abaramgât kiurâp bonjâ ândien.

⁸ A hân nâin gokjâ zen Anutu nângâm pâlâtân kwâkŋangâne toszij buŋ upapkât sâip. Zorat mârûmŋan nângâmjâ singi âlip den Abaram itâ sâm dukuip, “Gâgât mâsop zorâŋ a hânjâ hânjâ zengâren âibap.”

⁹ Abarâmjâ Anutu nângâm pâlâtân kwâkŋangip. Oi a Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkŋangâm ândimen, nen Abaramgât mâsobân bagimen.

Nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiengât ândiândi minat.

¹⁰ A zen Mosegât den kâtikñâ lum tosanij buj ândim sumbemân zâinatkat sâme, zen tâmbetagoagonjagât sinji upi. Wangât, Kembangât ekabân gurumin sinjijangât kulemguwe, ziap, zorat, “Nâinjâ gurumin den ekabân den zem âriap, nâmbutñâ zo lum ândim den nâi birâbap, zâk um dâpnâ tâmbetagobap.”

¹¹ Gurumin den lum ândim Anutugât mâtejan tosanij buj orot, zo mân ziap. Kembangât ekabân den nâi itâ ziap, “Nâi zâk nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândimap, zâk Anutugât mâtejan tosanâ buj opñâ ândiândi kâtik muyagem ândibap.”

¹² Gurumin denân ko nângâm pâlâtangât mân sâwe. Den nâi itâ sâwe, “Nâi zâk gurumin den lum kwâtâtibapñâ ândiândi muyagibap.”

Yesu zâk nengât opñâ sâknâmân kirip.

¹³ Kembangât ekabân den kulem nâi itâ ziap,

“A nagân zângom kwânângâzingâbi, zen bâliñangât sinji.”

Oi Kristo zâk yatik nengât opñâ bâliñandâ kwâkñan zariip. Bâliñan gâbâ mâkâniñgâbâpkât suupniñâ meip.

¹⁴ Oi zorat hân nâin nâin gokñâ, zen Yesu Kristo sot pâlâtân op Abaramgât mâsobân bagibi. Oi nen Kaapum nengât sinji sâip, zo nângâm pâlâtân sot op minatkat yatâ âsageip.

Sinji âlipkât bet sâwât, zorat den.

¹⁵ Bukurâpnâ, a niñan dâpkwap sâbâ. A nâinjâ mumbamñâ bet boi zo kâsâpkum zingâbap. Zorat kwâkñan a nâinjâ komñâ den nâi mân sâbap.

¹⁶ Anutuñâ Abaram den kânñan dukuip, zo Abaram sot kiunnâ zekât sinji sâip. Kiurâp donjep zengât mân sâip. Kânokkât sâip, zâk Kristo.

¹⁷ Nâi itagât op san. Anutu, zâk mâruman Abaram sot târotârogât den sâip. Oi bet kendon patâ 430 yatâ âki gurumin den Mosegâren gâip. Gurumin den bet gâip, zorân den kândom sâsân, zo mân kom gulipkoip. Târotâro den kândom muyageip, zo kâtigem ziap.

¹⁸ Anutuñâ Mose gurumin den dukuip, zo tosanij buj oi sumbemân zâizâinjagât mâtâp muyagei sâi târotâro den zo buj opap. Ka Anutuñâ sinji âlipkât bet sâwât den, zo umâlepñangât op Abaram kânñan sâmpindip.

¹⁹ Gurumin den Mosenâ sâmpuyageip, zo wangât sâsânâ? Zo bâliñâziñâ zo mem kabâñan pâmbâpkât Kembuñâ sâkurâpniñ sâmpingip. Zo zinzij kâtik zimbâpkât

buñâ. Abaramgât kiunnâ Anutuñâ mârum zâkkât den kânñan sâip, zâk muyagei siriksâbâpkât sâsânâ. Gurumin den zo sumbem anâ Anutugâren gâbâ mem Mose bikñan parâwe.

²⁰ Mindumindu a Mose zâk kânokkât buñâ, toren toren zengât. Zâknâ minduzingâm kirip. Ka Anutuñâ den Abaram kândom dukuip, zo zikñak dukuip.

Gurumin denñâ a umziñ mân melânjbap.

²¹ Dap dap sânat? Gurumin denñâ Anutuñâ den Abaram kândom dukuip, zo wâlap? Yatâ buñâ. Gurumin denñâ a umziñ mân melânjbap. Zo yatâ orotñâ sâi ko gurumin dengât op a tosazij buj orot, zo muyagebap.

²² Bâliñandâ a aksik patâ saaniñgi ândimen. Topniñâ zo yatâ Kembangât ekabân ziap. Oi zorat Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwapñâ Anutuñâ Abaram den dukuip, zorat bonñâ âlip minat.

Mârum dumunân ândiwen.

²³ Yuda a nen mârum nângâm pâlâtânñij buj ândeindâ gurumin denñâ saaniñgi dumunân ândeindâ nângâm pâlâtangât den âlipñâ, zo âsageip.

²⁴ Oi zorat gurumin denñâ galem otningâm Kristogâren nâambarip. Zo Kristogâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm tosanij buj upâpkât yatâ oip.

²⁵ Nengât nângâm pâlâtânñijangât mâtâp muyagei zoren lâñindâ gurumin dengât dumun zo ânângârip.

²⁶ Oi zen Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâwegât Anutugât nan bârarâp op ândie.

²⁷ Zen too sanjonzingâne Kristogâren târokwarâwe, zen aksik Kristo sot pâlâtân op ândie.

²⁸ Oi zorat Yuda a sot hân nâin gok, a zâizâinj sot giginâ, a sot ambân, a kâsâpkum nen niñjik niñjik zo mân sâbi. Zen aksik Kristo sot pâlâtân opñâ kâmut kânok urâwe.

²⁹ Zen Kristogât sinji urâwenâ Abaramgât kiurâp bonñâ op ândie. Oi zorat Anutuñâ mârum Abaram sinji den bonñâ dukuip, zorat bonñâ mem ândibi.

4

Anutugât nan bârarâp urâwen.

¹ Itâ sa nângânek. Katep mâik nâi ibânâ moi bet boi zo zâkkât sinji oi dâñ mân galem upap. Zo kanpitâ yatâ ândibap.

² Oi zâkkât torerâpnandâ zâkkât bet sâwât zo galemum ândine lâmbatñâ ibâñandâ narâk sâip, zo oi galem upap.

³ Kristogât sinji a ândien, nengâren zo yatik ziap. Mâruman umniñan katep yatâ oi hângât kut nâi nâi zorat kore op ândiwen.

⁴ Oi bet narâknâ sâsânâ zo mâte oi Anutuñâ nanñâ sânogongi ambân sigan nâigâren gem gâi kâmbonñâ opñâ meip. Zâknâ âsagemñâ Mosegât gurumin den lum kore op ândeip.

⁵ Zo ko nen gurumin dengât dumunân gâbâ olañningâbapkât yatâ oip. Nen Anutugât nan bârarâp utnatkât yatâ oip.

⁶ Oi nen Anutugât nan bârarâpñâ uengât Anutu nanñongât Kaapumñâ umniñan sânogongi gei Anutu itâ sâm konsâmap, "Aboñ, Ibânâ âlipñâ."

⁷ Zorat nen kore a buñâ, narâpñâ ândimen. Oi nanñâ ândimñâ Anutu umâlepñongât bet sâwât marinñâ op ândinat.

Kut nâi nâi bon buñ kândâtkuwe, zo mân mâte utnat,

⁸ Zen mârumñan Anutu mân nângânongâm ândim lopio sot kut nâi nâi yenñâ, zengât kore op ândiwe.

⁹ Narâk ziren ko Anutuñâ zingit buku otziñgi zengoot zâk ekñâ topñâ nânge. Yatâ opñâ wangât sâkurâpziñongât pat siñgi mem ândiwe, zo dum mâte otziñgânâ kore otziñgânâ ue.

¹⁰ Zen kendon top top zorat nângâne bonñâ oi tapme.

¹¹ Zorat nepnandâ zengâren tuuga bon buñ opapkât nângâm kwâkâ opman.

Galata a ziñ Paulo birâñongânâ urâwe.

¹² Bukurâpnâ, nâ dâzângua nângâne. Nâ zengât tobat yatâ orâwan. Zorat ko zengoot nâgât tobat yatâ upi. Zen sot ândia bâlinñâ mân otniwe.

¹³ Zen nângâme. Nâ mârum kamân nâin âibam ua mâsek otnigi birâm zen sot tap den siñgi âlipñâ dâzângom ândiwan.

¹⁴ Nâ mâsek patâ op ândia zen âkonñâ buñ on galem otniwe. Oi mân nikne bâlinñâ oip. Buñâ. Zen niknetâ Anutugât sumbem a yatâ orâwan. Opon, niknetâ Yesu Kristo yatâ ua galem otniwe.

¹⁵ Oi narâk zoren sâtâre urâwe, zo dap op buñ uap? Zen mârum sinziñ keetñâ sâmbum nâ ninam urâwe. Zo yatâ tânnonam urâwe. Zo perâknjak nângâmñâ san.

¹⁶ Narâk ziren ko dap dap yatâ den bonñâ dâzângua niknetâ kâsaziñ yatâ uen?

¹⁷ A nâmbutñandâ den kelâkñoot sâme. Ziñâ zen kândâtnom zengât a upigât yatâ sâme. Zen den kelâk sâsânâ zo âlipñongât buñâ.

¹⁸ Kut nâi âlipñongât den kelâk sâsânâ, zorân âlipñâ. Zo zengâren ga ândiayâk buñâ, zâmbamñâ aria utne âlip upap.

¹⁹ Murarâpnâ, nâ zengât op sâknâ op tâpman. Oi zorik nângâm Kristogât tobat

zengâren muyagibapkât sâknâ zo nângâm zâibat.

²⁰ Nâ zengât nângâmñâ zengâren gamñâ den dâzângobatkât otnigap. Nâ zengât op nângâm kwâkâ uan.

Sera sot Haga nanzatzikñâ topzikñâ, zikñik zikñik.

²¹ Den nâi mâsikâzinga dâtonek. Gurumin dengât kore utnat sâme, zen zorat ekap sâlâpkum nângâme mo buñâ.

²² Zoren itâ kulemguwe. Abaramgât nanzatñâ âsagiwet. Nâigât kutñâ Ismael. Zâk kore ambân zâkkâren gâbâ âsageip. Nâi ko kutñâ Isaka. Zâk zikñâ âmbinñandâ meip.

²³ Oi kore ambânñâ meip, zo ko yenñâ muyageip. Ambinñandâ meip, zo Anutuñâ den kânñan sâip, zo kâtigei âsageip.

²⁴ Oi den zorat torenñâ itâ ziap. Ambân zagât zo siñgi âlip târotâro zagât, zorat dâp urâwet. Anutuñâ Sinai bâkñan târotâro nâigât den Mose dukui. Târotâro zorat arâpñâ zen kore a ambân urâwe, zorat dâp Haganâ oip.

²⁵ Haga zâk Sinai bakñâ Arabia hânân taap, zorat dâpkuwop san. Oi Yerusalem mâirâp sot Sinai bakñâ, zen dâpziñ kânok ue. Zen kore a ambânâk ue. Zen Mosegât gurumin den zo kore kwap ândime.

²⁶ Oi Yerusalem kamân unjakñâ u sumbemân taap, zâk Sera yatâ kore buñ. Oi kamân zorânâ mamniñ uap. Yesugât kâmut ândimen, nen Yerusalem unjakñâ sumbemân taap, zorat kâmut.

²⁷ Kembangât ekabân Yerusalem kamân sânñiñâ sot unjakñâ marirâp, zengât den nâi itâ ziap,

"Ambân kâpin, katep mân miminñâ, gâ umâlep nângâ. Katep âsaâsagiñongât sâknâ mân nângâmat, gâ sâtâre ot. Ambân apñâ buñâ, zâk katep donjep minziñgâ. Ambân apñoot, zâk murarâ bituk minziñgâ."

²⁸ Bukurâpnâ, Anutuñâ den kânñan sâip, zorat bonñâ nen nan bârarâp urâwen. Oi zorat dâp Isaka âsageip.

²⁹ Mârum katep yenñan âsageip, Ismael, zâknâ nâi Kaapungât sâtkât âsageip, Isaka, zâk kâsa minñongip. Narâk ziren zo yatik ziap. Mosegât gurumin den kore ândime, ziñ Kristogât kâmut nen kâsa otniñgâme.

³⁰ Oi Kembangât ekabân den dap yatâ ziap? Den nâi itâ ziap, "Kore ambân sot nanñâ molizikâna âibabot. Kore ambângât nanñandâ bet boi zi mân galem upap. Zikñâ ambinñongât nanñandâ bet boi zo galem upap."

³¹ Bukurâpnâ, Kristogât a nen kore ambângât kiun buñ. Nen ambinñongât kiurâp uen. Zorat op ko Anutugât nan bârarâp op ândien.

5

Olañningipkât dumunân mân zâinat.

¹ Nen dumun buñ ândinatkât Kristonjâ olañningip. Zorat a nâmbutjandâ saaningânâm sâne mân nângânat.

² Nâ Paulo itâ dâzângua nângânek. A nâmbutjandâ itâ sâme, “Anutugât mâtenjan tosaziñ buñ upigât Mosegât den lum ândibi.” Yata sâne nângâzingâne kwabâ kwatziñgâne ko Kristogât nep zo zengâren bon buñ upap. Wangât, zen sinji âlipkât mâtâp birawe upap, zorat.

³ Dum dâzângua nângânek. Njai zâk kwabâ kwâkñangâbi, zâk gurumin den pisuk lum kwâtâtem ândibapkât sâsân. Ka zâk dap yata lum kwâtâtibap?

⁴ Den kâtik lum ândim tosanij buñ utnat sâme, zen Kristo sot târotâro urawe, zo mânângâtse. Oi Anutugâren gâbâ tânzangozângonjandâ, zo zengâren bon buñ uap.

⁵ Nen ko Kaapumjâ diinjigi Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâm um bâbâlanj op Anutu mâtenjan tosanij buñ kinatkât mambât ândimen.

⁶ Nen Yesu Kristo sot pâlâtân opnjâ itâ nângâmen, “Kwabâ zângozângonj sot daanjoot ândiandinj, zo bon buñj uap. Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiandinj sot buku orotjâ, zorâñ bonjâ uabot.”

Sâm gulip a, zengât den.

⁷ Zen sinji âlipkât mâtâp topkwap âlip lânawe. Zoren âinetâ ko njanjâ pâke pâi den bonñangât mâtâp walawe? Wannâ um gulip kwatziñgi mâtâp zo hire?

⁸ Anutunâ diizijipñâ zen yata upigât mân sâip.

⁹ Bâu usinjandâ âbângum sirogân giari aksik kâlak op nanjâbab.

¹⁰ Nâ itâ nângan. Kembuñ diizijigi nângânângâziñj nâgât yata upap. Oi anjâ um gulip kwatziñgâmap, zâk Kembugâren gâbâ hâuñj mimbap.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ zen kwabâ kwatziñgâbigât dâzângoman sâi dap op kâsa otñibe. Nâ yata dâzângoman sâi ko poru nakkât sinji zo nângâne mân bâlij opap.

¹² A um gulip kwatziñgânâm kwabâ kwatziñgâbigât sâme, zengât itâ nângâman. Zen ziiñj sâkziñ kâriangânetâ sâi dâp opap.

Dumunnij buñ ândim lañ gulip mân utnat.

¹³ Bukurâpnâ, zen dumun buñ ândibigât Anutunâ diizijip. Oi nen dumun buñ ândien sâm um sâkkât âkñâlê bâlijâ zo mân lum ândibi. Umziñandâ gâsâyagom kore oranjâm ândibi.

¹⁴ Den kâtikñangât kombânâ, zo itâ, “Gâ gikangât otgimap, zo yatik a torenjâ zengât otgigi betziñan mem ândiban.”

¹⁵ Zen ko sâtziñandâ ziyangâm agom buñ upegât girem dâzânguan.

Lañ gulip ândiandinj, zorat bonjâ sot Kaapum wâratkum ândiandinj, zorat bonjâ.

¹⁶ Sa nângânek. Zen Kaapum wâratkum zâkkât imbanjan kâtigem ândibi. Oi um sâkkât âkñâlê, zo mân upi.

¹⁷ Um sâkkât âkñâlêñj Kaapum komap. Oi zet zo kâsa kâsa oitâ zen kut njai utnam upme, zo mân bâbâlanj opmap.

¹⁸ Zen Kaapum wâratkum diizijigi Mosegât den kâtikñandâ mân saazijgâbab.

¹⁹ Um sâkkât âkñâlê nep tik mân ziap. Zo itâ muyagemap. Lañ ândiandinj, bukuñangât ambân lañ mimiñ, anunziñ buñ lañ orot.

²⁰ Lopio hurat kwâkwat, kware sunjâ, kâsa kâsa, sârek den, um kâlak den, kuk sunjuruk, a zikñangât nângi zâizâij, um kâsâp op kâsâpagoagon.

²¹ A njaigât kut njai njai âkñâlê op lañ mimiñ, too kâtik nem um gulip orotjâ, sii nalem nemjik ândiandinj sot kut njai njai nâmbutjâ. Zorat mârum dâzângowan, oi zi dum dâzânguan. Anjâ bâlijâ zo upinjâ Anutugât um topñan mân ândibi.

²² Ka Kaapumjâ umziñan ândei wâratkum ândime, zo zengâren bonjâ itâ muyagemap. Umjâ gâsâzângomap, sâtâre, um lumbe, um sânduk, buku op ândiandinj, den luluj,

²³ Um diigi gei ândiandinj, umjâ kendon ândiandinj. Kaapum den wâratkum ândine bonjâ zo zengâren muyagem zimbap. Gurumin denân kut njai njai âlipjâ zo mân utnatkât den njai mân ziap.

²⁴ Oi a ambân Yesu Kristogât sinji ândime, zen ândiandi sânginjâ sot um sâkkât âkñâlê bâlijâ zo buñ upapkât poru nagân kune kinzap.

²⁵ Kaapumjâ ândiandi ninji ândimengât Kaapungât holi wâratkum zâkkât imbanjan kâtigem ândinat.

²⁶ Sâkñj zâizâij mân utnat. A torenjâ mân mem gei kwatziñgânat. A njaigât kut njai njai lañ âkñâlê mân utnat.

6

¹ Bukurâpnâ, a njanjâ tosa muyagei zen Kaapum wâratkum ândime, zen um sânduk okñangâm sâm kubikñangâbi. Oi gikâ mâsimâsikâyân loribatkat gâsâgâ kârâm ândiban.

² Kut njai njai yâmbâtnjâ zo berân miangâbi. Zo yata op Kristogât den kâtik zo lum ândibi.

³ Nâi zâk kut nâi bonnâ zo mân opnâ ziknangât nângi zâizâin opmap, a yatâ zo umnâ kâitkuap sâsân.

⁴ Zorat zâk ziknangât ândi mâmannâ ek nângâm kubikpap. Yatâ opnâ a torennâ mân mem ge kwatziŋgâbap.

⁵ Nepkât yâmbât kâsâpkukuj zo a mariŋâ dâp lum kinbi.

⁶ Den siŋgi âlip kwâkâm ziŋgâme, a zo ziŋ betziŋan mem kut nâi nâi kâsâpkum ziŋgâbi.

Nâran orot mâmeniŋangât bonnâ minat.

⁷ Gâ um gulip mân upan. Dap yatâ op Anutu kâitkubon? Anâ Anutu kâit kunatkât dâp buŋâ. Anâ kut nâi nâi kârâm kâmitnat, zorat bonnâ yatik minat.

⁸ Nâi zâk um sâkkât âknjâle bâliŋâ, zorat nepnâ tuubap, zâk yatik um sâkkât âknjâle bâliŋâ, zorat bonnâ tâmbetagoagon muyagiŋap. Ka nâi zâk Kaapungât nep tuubap, zâk yatik Kaapungât bonnâ ândiândi kâtiknâ muyagiŋap.

⁹ Kut nâi nâi âlipnâ tuum ma ko âkon mân utnat. Nen mân lorem nep yatâ tuunarân bet sumbemân nep zorat bonnâ muyaginat.

¹⁰ Zorat itâ sa nângânek. Mâtâp muyagei a eluj patâ kut nâi nâi âlipnâ otziŋgânat. Den siŋgi âlip zo lum Yesugât kâmut zo kut nâi nâi mem zâi pam otziŋgânat.

Girem sot mâsop den.

¹¹ Zen kulem zi iknek. Den nâmbutnâ zo yen sa bukunâ nâi kulemgup. Ka âkââkâr zi Paulo ninak bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum ziŋgan.

¹² A nâmbutnândâ zen kwabâyagobigât sâme. A zo, zen sâknjandik den siŋgi âlip ziap. Zen Kristo poru nagân sâknam nângâm moip, zorat den siŋgi sâne a ziŋ sâknam ziŋgâbegât yatâ upme.

¹³ A zo, zen zâizâin op zengât a patâ utnatkât mâtâp urâwe. A kwabâ agowe, zen den kâtik mân lum kwâtâtime.

¹⁴ Nâ ko kut nâi nâi yennangât buŋâ, Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâk nenjât op poru nagân sâknam nângâm moip, zorarâk nângâm sâtâre op ândiman. Yesu zâk nenjât op poru nagân moip, zorat opnâ hângât kut nâi nâi eksa yennâ opmap. Oi hân a um kâtik ândime, zen kândâtnom mân nângânângâ upme.

¹⁵ Kwabâ agom ândiândiŋ mo yen ândiândiŋ, zorân bon buŋâ. Yesu sot pâlâtân op ândiândi uŋaknâ, zorân bonnâ.

¹⁶ A den zi lum ândime, zen Anutugâren gâbâ um lumbenâ sot tânzângozângonâ zimbap. Anutugât kâmut zengâren zimbap.

¹⁷ Bet anâ sâknam mân nibigât otnigap. Wangât, nâ Yesu Kristogât op sâknam nep tuum gâwan. Oi a ziŋ nonetâ gut dârâbut sâknan donjebp ziap, zorat.

¹⁸ Bukurâpnâ, Kembuniŋâ Yesu Kristogâren gâbâ um lumbenâ umziŋan zem zimbap. Zo perâknjak.

Zo yatik.

Epeso zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât sâtkât Yesu Kristogât Aposolo orâwanjâ Epeso kamânân Yesu Kristogât kâmut nângâm pâlâtân kwâkjanjâm kâtigem ândime, zengât ekap zi kulemgum zingjan.

² Ibâniñ Anutu sot Kembuniñ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzânjozânjoñ sot um lumbe zengâren zimbap.

Anutuñâ mârumanjân sumbengât sinji kwatningip.

³ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibâ Anutu, zâknâ sumbemân gâbâ sinji âlipkât mâsop topnjâ topnjâ Kristogât opnjâ ningip. Zorat nen sâm âlip kwâkjanjânât.

⁴ Zâk mârumanjân hân mân muyageibân nen zâkkât mâtejan um hâlâlu sot tosanin buñ kinatkât Kristogât sinji kwatningip.

⁵ Zâknâ umujâ gâsânangomjâ kânjan nângi zeipkât Yesu Kristogât opnjâ nan bârarâp utnatkât sâm kâtigem ningip.

⁶ Ziknâ nanjanjât opnjâ tânzânjozânjoñ sângân buñ ningipkât sâm sâtâre okjanjânât.

Yesugât gilâmjandâ sângânniñ meip.

⁷ Nanjâ Yesu, zâkkât gilâmjandâ sângânniñ meipkât tosanin gulip-kukun muyageip. Anutugâren gâbâ tânzânjozânjoñ, zorat nângindâ imbanjâ opmap.

⁸ Zâknâ imbanjâ patâ tânnânjoip. Tânnânjom nângânangâ bonnjâ sot top nângânangâñâ ningip.

⁹ Oi ziknjik den kânjan nângi âlip oi itâ mem kwânângip. Zo itâ sâm muyageip. Den zo mârumanjân ekapjoot zeip. Den zo itâ,

¹⁰ “Narâknâ nângâwan, zo gâtâm mâte oi Kristonâ a sot kut nâi nâi hânân sot sumbemân zo mâpotzingâmñâ kâukziñ sot patâziñâ upap.”

¹¹ Anutuñâ kut nâi nâi aksik umjanjârâk sâm kâtigem muyageizingâmap, zâk mârumanjân ningit nângâm Kristogât opnjâ nen zâkkât a ambân gakârâpñâ utnatkât sâip. Oi nen sinji âlipkât bonnjâ minatkât sâip.

¹² Zorat op kâdom Kristogâren nângâm pâlâtân kwâkjanjâm ândimen, nen Anutu sâm sâtâre okjanjâm ândinat.

¹³ Zen yatigâk zâk sot pâlâtân urâwe. Zen den bonnjâ nângâne zorânâ kubikziñgi Yesugâren nângâm pâlâtân kwâkjanjâne

Anutuñâ undipñâ Tirik Kaapum zingip. Anutuñâ Tirik Kaapum ningâbapkât mârûm sâm kâtigeip.

¹⁴ Sumbemân zarindâ kut nâi nâi ningâbap, zorat undipniñâ Kaapum ningip. Anutu kutsingjanjât sâtâre patâ muyagibapkât zâkkât arâpñâ nenjâren Kaapumñâ kubikkubik nep zo tuum nangâbap.

Sinji âlip zengâren zimbapkât Paulonâ ninâu sâip.

¹⁵ Zen Kembu Yesu nângâm pâlâtân kwâkjanjâm Kembugât sinji a buku otzingâme, zorat den sinji nângâwan.

¹⁶ Zorat nâ zengât op narâk dâp nângâmñâ Kembugâren sâiwap sâm, sâm âlip kwâkjanjâm.

¹⁷ Kembunâ gâsuzingipkât yatâ opman. Oi narâk dâp zengât op ninâu itâ sâm dukuman.

Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Anutu, Ibâ, âsakñâ neule mariñâ, zâknâ Kaapum zingji zorânâ nângânangâ zingâm Kembugât topnjâ sâm muyagei nângâm biranji.

¹⁸ Oi umziñ ânangâri Kembunâ gâsuzingâm sumbengât sinji kwatningip, zorat nângâm, nângâm kwâtâtibi. Oi Kembugât arâpñâ zen sumbemân kut nâi nâi âsakñâ neulenjoot zingâbap, zorat nângâne bon upap.

¹⁹ Oi nângâm pâlâtânjiniñoot, nenjâren imbanjâ patâ zorânâ nep tuumap, zorat topnjâ nângâbi.

²⁰ Imbanjâ zorat bonnjâ igâwe. Zorânâ Kristo mumujan gâbâ mângim diim sumbemân zâim Anutugât âsanjâ bongen pâip.

²¹ Oi a kutâ sot sumbem a, a top top imbanjâziñoot zengât a kâukziñ pâipkât hânân sot sumbemân kotsingji ziap, zorânâ koi giap. Narâk zirenâk buñâ. Zo yatâ zem zâimâmbap.

²² Anutuñâ a sot kut nâi nâi aksik Kristogât ombenan zâmbamñâ kâukziñ upapkât sâm kâmut gakârâp nenjât kembuniñ kwânângip.

²³ Zâkkât kâmut zo kin biknâ oindâ giningâm nenjât kâukniñ op ândiap. A sot kut nâi nâi dâpniñânâk ningi meindâ dâp op âimap.

2

Mârumanjân lanj gulip ândiwen.

¹ Zen mârûm bâlinj top top opnjâ um mumujâ op ândiwe. Ka Kristonâ mumujan gâbâ mângizingji ândie.

² Mârûm zen hân a zengât mâtâp lanj ândim âi wâke zengât a kutâ, Satanj, zâkkât sât lum ândiwe. Narâk ziren zâknâ sinji âlip den ku a mam otziñgi ândie.

³ Nen mârûm zengât tobat yatâ op ândim sâkkât sot um nânġânânġânġânġânġât den lum ândim a nâmbut yatâ Anutugât kuknġânġât bonġâ muyaginatkât sinġi op ândiwen.

Anutuġâ mânġiniġġâmġâ sumbemġât sinġi sâip.

⁴ Yatâ op ândiwen. Ka Anutu zâk umġâ ġâsum biranġiġġipkât buku otġiġġip.

⁵ Bâliġânġânġânġât op um mumuġâ op ândiwen, nen Kristo sot mânġiniġġip. (Zen nânġe. Umâlepġânġât op kubikġiġġip.)

⁶ Zâk Yesu Kristo sot mânġiniġġâm zâk sot ârândân ġa kuta tâtarân tâtnatkât sumbemân nâmbarip.

⁷ Itâ muyagibapkât oip. Tânzânġozânġoġânġât gom sambe, zo Yesu Kristo umâlepġânġât op mâbâlâkġem niġġâbap.

⁸ Zen nânġe. Zâk tânzânġomġâ nânġâm pâlatânġiġġânġât op kubikġiġġip. Zo ziġġânġât buġâ. Anutu umâlipġânġât op sâġġân buġ yatâ otziġġip.

⁹ Nep nâi tuuwegât yatâ otziġġâbap, zo buġâ. Zorat a nânġâ sâkġâ mem zari mân dâp upap.

¹⁰ Nen Anutugât bikġan gok. Zâk Yesu Kristogâren muyageniġġip. Oi mâtâp âlipġânġât nep tuum ândinatġât Anutuġâ sâm niġġip. Mâtâp zo mârûm kubigipkât zoren lâġ ândinat.

Barin gokġandâ kamânân ġawe.

¹¹ Mârûmġan um kâtik ândiwe, zorat nânġâm ândibi. Zen Yuda a buġâ, kamân nânġin gokġâ. Oi Yuda a ziġâ kwabâ kwaranġâmġâ ândiwenâ kwabâ ulin sâm dâzânġomarâwe.

¹² Narâk zoren Kristo buġ ândiwe. Oi Isirae a zen Anutugât kâmut ândine zen kwande ândiwe. Isirae a zen Anutu sot târotâro opġâ zâkkât sinġi den mem ândine, zen Anutu kârûm bet bâsanġ ândiwe.

¹³ Narâk ziren ko zen barin ândiwenġâ Yesu Kristogâren târokwap Kristo ġilâmġânġât op kamânân ândie.

Yesuġâ kâsa koi ġei um kânok urâwen.

¹⁴ Yesu zikġak lumbenânġin ândimap. Zâk a nakġâ zagât osetniġan kâsa op pâke kâtik zeip, zo kândanġâ Isirae a sot hân nânġin gok minduniġi kâmut kânok urâwen.

¹⁵ Zâkġâ Yuda nenġât pâke den zeip, zo tâmbetnânġobapkât imbanġâ zemġânġip, zo koi ġei. Oi a kâmut zagât nekât kinkin ġebagân kâmut unġakġâ kânok zâk zikġak muyagem kin lumbenġâ muyageip.

¹⁶ Zâk poru nagân moibân a nakġâ zagât zo bonġâ kânokġâk mâpotniġâm Anutu sot buku utnatkât kâsa koi ġei.

¹⁷ Oi zâk ġamġâ barin ândiwe sot kamânân ândiwen, nen lumbenġânġât sinġi den dâtnânġoi nânġâwen.

¹⁸ Oi nen aksik zâk sot pâlatânġ urâwengât Kaapum kânok mem Ibâ mâte okġânġâmen.

A nen Kembuġât namâ yatâ utnat.

¹⁹ Zorat op narâk ziren zen kwande mân ândie. Zen Kembuġât sinġi a nâmbutġâ zen sot Anutugât kamân mariġ op Anutugât kâmut opġâ zâkkât namâ op ândie.

²⁰ Namâ zorat tandâ Aposolo sot Propete. Ziġâ lanġġâne ândien. Ka Yesu Kristo ko kunkunġiġ uap.

²¹ Zâkkâren anġ anġ târokwâindâ Kembuġât hâlâlu namâ muyagem zâimap.

²² Kaapumġâ Epeso kamânân ândie, zen yatik târokwatziġi Anutugât namâ ue.

3

Kembuġâ den tikġâ zeip, zo Paulo sâm muyagem pindip.

¹ Zorat opġâ Paulo nâ Yesu Kristogât tâk namâ a op ândian. Nâ hân nânġin gok zengâren sinġi âlip nep tuum ândimangât tâk namin nâbane ândian.

² Zen nâġât sinġi nânġâwe. Anutu tânzânġozânġoġânġât op zengâren sinġi âlip nep tuubatġât sâm niġip.

³ Sâm niġġâ tik den sâm muyagem niġip. Den zorat pâġkânok kulemġuan.

⁴ Kristogât den tikġâ zeip, zo ek nânġâman. Zen den zi sâlâpkumġâ nâġât yatâ nânġâbi.

⁵ Den tik zeip, zo a mârûm ândiwe, zengâren mân sâm muyageip. Narâk ziren ko tirik Aposolo sot Propete nenġâren Kaapumġâ sâm muyageip.

⁶ Den tik zeip, zo itâ. A hân nânġin nânġin gokġâ, zen sinġi âlip nânġâmġâ lum Yuda a nen sot kâmut kânok op Yesu Kristogât op sinġi den zorat bonġâ ârândânġ minat.

⁷ Oi sinġi âlip zorat kore a ândibatġât Anutuġâ umâlepġânġât imbanġâ patâ niġip.

Den tikġânġât bonġâ Yesuġâ muyageip.

⁸ Nâ Kembuġât sinġi a nâmbutġâ ombeziġan a ġiġiġâ op ândiman. Ka lâġ Kristogâren umġât gom sambe mân ġikġġâ ziap, zorat den a hân nânġin gokġâ sâm muyagem zingâbatġât Kembuġâ sâm niġip.

⁹ Anutuġâ a sot kut nâi nâi muyageniġġipġâ den tik pâi zeip, zo narâkġâ narâkġâ mân sâm muyagem ândeip. Ka narâk ziren Anutuġâ zo sâm muyagemġâ den zorat bonġâ sâm muyagem zen sot a nâmbutġâ aksik patâ dâzânġobatkât sâip.

¹⁰ Narâk ziren Anutuġâ kâmut ġakârâpġâ nenġâren nânġânġânġânġâ bonġâ mâbâlâkġei kulem top topġâ muyagei sumbem a sot a imbanġâziġoot sumbemân ândie, zen ek nanġâbi.

¹¹ Anutu zâk mârûm hân mân muyageibân den sâm kâtiġei, zorat bonġâ

Kembuniñâ Yesu Kristo sângongoi gem muyageip.

¹² Oi zâknâ mâtâp mem niñgi nângâm pâlâtân kwap kenjât buñ Anutu mâte okjângâmen.

¹³ Zorat nâ itâ dâzângua nângânek. Nâ zengât op sâknam kwâknan ândia umziñ mân yâmbâribap. Buñâ. Zen zorat nângânetâ âlip upap.

Paulo zâk Epeso a zengât op ninâu sâip.

¹⁴⁻¹⁵ Zorat op ko sumbemân sot hânân a kâmut ândien, niñjâ Ibâ bonjâ, zâkkâren pindiñsâm zengât op ninâu itâ sâman.

¹⁶ Anutu zâk sâi Kaapumñâ umgât gom sambe imbanjâ muyagem ziñgi umziñ lâmbat kâtigibap.

¹⁷ Oi Kristo nângâm pâlâtân kwâknângâne umziñan tâtat mâme upap. Nak ândâñandâ hânân gei kinmap, zen zo yatâ buku orotjâ, zo gâsum kâtigem kinbi.

¹⁸ Oi zen Kembugât sinji a nâmbutjâ zen sot ârândân Kristo zâk umñâ gâsâzângomop, zorat toren toren mâpot nângâm kwâtâtibi.

¹⁹ Oi Kristo umñâ gâsâzângomop, zorânjâ a nângânângâziñ walâmap, zo lañ nângâm biranjâ. Oi Anutugâren umgât gom sambe piksâm ziap, zorânjâ zengâren âi piksâbap. Nâ zengât op yatâ ninâu sâman.

Sâtâre den.

²⁰ Imbanjânoot nengâren nep tuumap, zâk Anutu. Kut ñâi ñâi zorat nângâm ninâu sâmen, zorigâk buñâ. Kut ñâi ñâi walâwalân upapkât kâwali tâknângap. Zorânjâ ninâu sot nângânângâniñ walâmap.

²¹ Zâkkât op Yesu Kristogâren sot kâmurân sâtârenjâ narâknjâ narâknjâ zem zâimâmbap. Perâknjak.

4

Kaapumñâ minduniñgi kâmut kânok urâwen.

¹ Nâ Kembugât nep tuum ândia gâsunim tâk namin nâbanetâ tap ekap zi kulemgum ziñgan. Zorat zen itâ nângânek. Kembuñâ gâsâzângomñâ târârok ândibigât sâm ziñgi, zorat dâbâk ândibi.

² Giginjâ sot um sânduk ândim buku oranjâm hâuñangât den mân sâbi.

³ Oi Kaapum zâk lumbenangât tâknjâ mâpotziñgâm saaziñgi, zo mânangâtpegât galem oranjâm ândibi.

⁴ Zen kâmut kânok. Kaapum kânok. Sumbem kânokkât sinji, zorat sinji kwatziñgâm diiziñgi.

⁵ Kembu kânok. Nângâm pâlâtân kânok. Too sañgon kânok.

⁶ Anutu zâk Ibâniñ kânok. Zâk aksik patâ walâniñgâm kembuniñâ op ândiap. Oi um

dâp imbanjâ niñgâm um dâp tâtat mâme opmap.

Kembuñâ sinji âlip nepkât a top top nâmbarip.

⁷ Kristo zâk nep sâm niñgi dâp imbanjâ niñgâmop.

⁸ Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ kulemguwe, ziap,

“Zâk u sumbemân zarip, narâk zoren tâk namâ a donjep diiziñgâm zarip. Oi a umgât gom sambe sot imbanjâ ziñgi.”

⁹ Yesu zâk u zarip, zo yen mân sâwe. Zâk hânân sot âmbi hân ombenjan geip. Zâk hânân geibân gâbâ âburem zarip.

¹⁰ Zâk geip, zâknjâgâk sumbemñâ sumbemñâ walâm zarip. Zâk sumbem sot hân piksâm ândibapkât zarip.

¹¹ Oi zâknjâgâk a nep sot imbanjâ ziñgi, zo itâ. A nâmbutjâ Aposologât nep sâm ziñgi. Nâmbutjâ Propete zâmbarip. A nâmbutjâ sinji âlip mem hân ñâin âiñangât sâip. Nâmbutjâ kâmut zengât galem a. Nâmbutjâ sinji âlip kwâkâm ziñgâ a.

¹² Zo zâkkât sinji a gakârâpnjâ mem kubikziñgâm ândinatkât sâip. Kore nep zo tuuginjâ Kristogât ken bet sot bonjâ lâmbatpapkât a yatâ zo nâmbarip.

Sinji âlibân mân lorinat.

¹³ Zo yatâ op sinji âlip topjâ sot Anutu nanñangât topjâ nângâm kwâtâtem um kânok utnat. Sinji âlibân ândim lâmbatnatkât sâip. Lâmbatjâ Kristogât tobat yatâ op ândinat.

¹⁴ Nen kâtep maik yatâ mân op ândinat. Wangât, Sarâ a ziñ um gulip kwatniñgânam upme, zorat. Sarâziñandâ pibâ yatâ mân mem kâbakñeniñgi kâtigem kinat.

¹⁵ Itâ op ândinat. Nen umniñandâ a gâsâzângom den bonjigâk dâzângonot. Yatâ op ândeindâ mâtâp zo mo zo tirâpnânngoi zoren ândim kâukniñ Kristo, zâkkâren târokwap kin lâmbatnat.

¹⁶ Zâkkâren târokwaîndâ sânamniñandâ sipapagoi sâkniñ kânok opmap. Oi torerâpnjâ opñâ imbanjâ zemniñgâp sot nep sâm niñgi dâp nep tuumñâ umñâ gâsâyagom sâk kânok lâmbatnat.

Kwakmak mân ândinat.

¹⁷ Kembugât op tâk namin nâbarâwe, nâ den ñâi dâzângobâ. Um kâtik a, zen nângânângâziñ kut ñâi ñâi yenñan pane zemap. Zen ko zengât tobat yatâ mân upi.

¹⁸ Um kâtik a, zengât um nângânângâziñ ñâtâtik oip. Um kâtik op Anutugât ândiandi kândâtkum ândiwe.

¹⁹ Oi um nângânângâziñ buñ sii nalem lañ nemñâ âknjâle sot bâliñ top top âkon buñ upme.

²⁰ Epeso a, zen ândiândi yatâ ândibigât mân kwâkâm zingâwen. Kristogât topnjâ sâm dâzângom ândiwen.

²¹ Den topnjâ kwâkâm zingâwen oi ko Yesugâren den bon ziap, zo nângâwe.

²² Zen ândiândi sânginjâ kândâtkum umzinjâ sânginjâ âknjâle sarâ zoren tâmbetkume, zo lândim pambi.

²³ Oi Kaapum nângânangâne umzinjâ mângei unaknjâ upi.

²⁴ Oi ândiândi unaknjâ mem ândibi, zo Anutugât tobat yatâ opnjâ târârak sot hâlâlu muyageip.

Bâlijâ top top birânat.

²⁵ Zorat zen sarâ birâm den bonnjigâk sâm âragubi. Nen buku kânok ândien, zorat op yatâ utnat.

²⁶ Kugân bâlijâ mân upan. Kuk den mân mem ândina mirâsiñ geibap.

²⁷ Satangât tirek mân kwâpan.

²⁸ Mârum kâmbu opmarâwe, zen birâm betnjâ nep tuum kât nalemm muyagemnjâ a kanpitâ âlip tânzângobi.

²⁹ Den bâlijâ lâuzinjâ gâbâ mân gibap. Den âlipjigâk tânaqom sânetâ zorânjâ a tânzângom umzinjâ kelikpap.

³⁰ Anutugât Tirik Kaapumnjâ umbâlâ opapkât diñâ mân birâbi. Anutugât tirik Kaapum, zo zengâren undip pâip, ziap. Gâsuzingâbakât narâknjâ mâte oi Anutuñjâ zo eknjâ gâsuzingâbab.

³¹ Kâsa den, um kâlak, umân pâpan den, den sârek, kuk den sot kut nâi nâi sumunnjâ zo zengât osetzinjâ mân zimbap.

³² Zen buku opnjâ âlip oranjâm tosa birâm ândibi. Anutu zâk yatik Kristogât op tosazinjâ birip.

5

Bâlijâ kândâtkom ândinat.

¹ Zen nan bârarâpnjâ op ândie, zorat Anutuñjâ opmap, yatik op ândibi.

² Oi buku op umzinjâ gâsâyagom ândibi. Kristo zâk yatik buku otningâm nenngât opnjâ ândiândinjâ birip. Zo Anutuñjâ egi âlip yatâ oip. Kembangât sinji nalemm une sei nângi âlip opmâip, zo yatâ.

³ Lañ mâman sot kut nâi bâlijâ, mân orotnjâ sot a nâigât kut nâi nâi zorat âknjâle op lañ miminj, zorat tâtâlek den zo mân sâbi.

⁴ Den anunjoot, den lañ sâsanjâ den gân yatâ sâroken zo sâne bâlijâ upap. Sâiwap den sot sâm âlip den sâne dâp upap.

⁵ Zen itâ nângânek. Lañ mâman a, den sumunnjâ sâme. A nâmbut zengât kut nâi nâi âknjâle op lañ mime. A yatâ zo, zen Kristo, Anutu umzik topnjâ tâtatnjâ zo

kârubi. A nâmbutnjâ zengât kut nâi nâi zorat âknjâle op lañ upme, zen a zinjâ lopio hurat kwapme yatâ Anutu kândâtkom umzinjâ hângât kut nâi nâi zoren pane zemap.

Tik kut nâi nâi anunjoot mân utnat.

⁶ Kâitzângom sarâ den dâzângone nângâne bonnjâ mân upap. Bâlijâ top top zorat Anutu kuknjâgât bonnjâ zo den ku a zengâren muyagibap.

⁷⁻⁸ Zoren zen mân betzinjâ mimbi. Zen mârumjan nâtâtik sot ândiwe. Zi ko Kembangâren gam âsakjâ op ândie. Zorat âsaknjâgât kiurâp op zâkkât tobat op ândibi.

⁹ Âsaknjâgât bonnjâ muyagemap, zo itâ. Umâlip ândiândi sot târârâk ândiândi sot perâknjak den sâsâñ.

¹⁰ Kut zo mo zo utnam Kembangâ nângi âlip upap mo bunjâ, zen zorat nângâm sâlâpkum ikpi.

¹¹ Nâmbutnjâ nâtâtikkât kut nâi nâi utne mân betzinjâ mimbi. Bunjâ. Bâlijâzinjâ sâm kâknjan kwatzingâbi.

¹² Um kâtik zen kut nâi nâi tik upme, zo ekap ziren mân sâm muyagian. Zo sâm muyagia sâi ko anunjoot opap.

¹³ Kut nâi yatâ, zo sâm kâknjan pâindâ âsakjandâ zeri zorat topnjâ muyagibap. Oi kut nâi muyapnjâ ziap, zorâñ âsakjoot upap.

¹⁴ Zorat Kembangât ekabân den nâi itâ ziap,

“Uman zematnjâ zaat. Mumujan gâbâ zaat. Kristonjâ âsaknjâ muyagem gibap.”

Um kâtik op nepkât narâk mân tâmbetkunat.

¹⁵ Zorat op ko zen ândiândizinjâgât galem op ândibi. Oi mân nângâm nângâm yatâ bunjâ. Um nângânângâzinjâgât ândibi.

¹⁶ Narâk ziren bâlijandâ lañ kârâm ziapkât narâk nâmbut mân birâm nep kâtigem tuubi.

¹⁷ Zorat um nângânângâzinjâ bunjâ yatâ mân ândibi. Nep zo mo zo utnam Kembangâ nângi âlip upap mo bunjâ, zorat nângâm sâlâpkum ikpi.

¹⁸ Oi too kâtik nem um gulip orotnjâ, zo mân upi. Zo tâmbetagoagonjâgât nep. Kaapum ko nângânangâne umzinjâ piksâi ândibi.

¹⁹ Kaapumnjâ mem bâbâlanjâ kwatzingi mâpâmpâse kep mem um anjâgwanjâ upi. Oi umzinjandâ Kembangât kepnjâ mem sâm sâtâre oknjâgâbi.

²⁰ Oi Kembangâ Yesu Kristogât opnjâ narâk dâp Anutu Ibâ kut nâi nâigât sâiwap sâm, sâm âlip kwâknjâgâbi.

²¹ Zen Kristo hurat kwâknjâgâm umnjâ âwe kwaranjâm ândibi.

A ambân zengât den.

²² Ambân zen Kembangât sât lulu ândie, yatik abârâpziñ zengât op ândibi.

²³ Apñandâ ambinjangât kâuknjâ uap. Zo yatik Kristo, zâk zengât kâukziñ uap. A ambân gakârâpñâ zen kinj bikñâ ândie. Oi zâk kinj bikñangât kubikkubik uap.

²⁴ Oi kâmutnjâ Kristogât sât lumap, zo yatik ambân zen narâk dâp abârâpziñangât den lum ândibi.

²⁵ Kristo zâk umnjâ kâmut gâsuningâm buku otniñgip. A ziñ zo yatik umziñ âmbirâpziñ gâsuziñgâm buku otziñgâbi. Kristo zâk kâmutnjâ buku otniñgâm neñgât suup meip.

²⁶ Zâknjâ kâmut diñâ sot too sangonniñgâm kubikniñgi salek op Anutu mâteñan hâlâlu kinatkât yatâ oip.

²⁷ Oi kâmutnjâ sangon kubikniñgi hâlâlu sot tosanin buñ sot neuleniñoot mâteñan nâmbanbapkât sâm pindip.

²⁸ Oi a zen ziñ sâkziñ galem upme, yatigâk ambirâpziñ galem otziñgâbi. Njâi zâk ambinnjâ dâñ galem upap, zo zikñâ sâk yatik galem oranjâbap.

²⁹ A zikñâ sâknjâ mân kâsa okñangâm. Buñâ. On galem oranjâm ândimâp. Kristonjâ kâmutnjâ otniñgâm, zo yatâ.

³⁰ Kristo zâk kâukniñjâ ândiap. Oi nen kinj bikñâ, sâknjangât torerâp ândiengât yatâ galem otniñgâm ândimâp.

³¹ Kembangât ekabân den njâi itâ ziap, “Zorat a njâinjâ ibâ mamnjâ zâpam ambinjangâren âi pâlâtâñ oi zet um sâk kânok op ândibabot.”

³² Den zo den sumbuñâ. Den zorat topnjâ itâ nângan. Kristo sot kâmut, zengât op sâip.

³³ Oi den zorat topnjâ njâi itâ. Ap ambin, zengât op sâip. A aksik zen sâkziñ buku otziñgâme, zo yatik âmbirâpziñ buku otziñgâm ândibi. Oi ambân zen abârâpziñ hurat kwatziñgâm ândibi.

6

Ibâ mam sot katep, zengât den.

¹ Katep zen Kembangât op ibâ mam zengât den lubi. Zorâñjâ mâtâp âlipnjâ.

² “Gâ ibâ mamgâ hurat kwatzikâm dinzik luban.” Den kâuknjâ zo Mosegât den kâtik ekabân ziap. Oi den njâi itâ târokwap sâsâñâ,

³ “Yatâ op hânân narâk kêrep ândim kwâtâtiban.”

⁴ Ibâ zen nan bârârâpziñ um kâlak muyagibegât kut njâi kârâpñoot lañ mân otziñgâbi. Kembangât den dâzângom kubikziñgâm galem otziñgâne lâmbatpi.

A patâ sot kore a, zengât den.

⁵ Kore a zen hân a patârâpziñ hurat kwatziñgâm umziñ kânok zei Kristo kore okñangânat yatâ upap sâm zo yatik

patârâpziñ bimbi kwatziñgâm zengât sâtziñ lum ândibi.

⁶ Hân a patârâpziñâ mâte pirik otziñgâne ziñgitne âlip upapkât buñâ. Nen Kristogât kore a sâm Anutunjâ mâtâp sâm ziñgip, zo lânbi.

⁷ Zen itâ nângâbi, “Nen a zengârâk kore buñâ.” Yatâ nângâm Kembangât nângâm nepziñ âkon buñ tuubi.

⁸ Zen nângâme. Njâi zâk kore a mo a patâ ândim kut njâi njâi âlipnjâ op ândibap, zâk Kambuñâ hâuñ yatik pindâbap.

⁹ Oi a patâ zen kore arâpziñ yatik galem otziñgâm ândibi. Oi mân zângom ziñgitsâbi. Kârâpñoot mân otziñgâbi. Kore a sot a patâ, zengât patâziñâ sumbemân kembu patâ op ândiap. Zâk hâtubâtu mân otniñgâbap, zo nângâm ândibi.

Kâsa mân igikñâ ândime.

¹⁰ Sâm kwâkâm sâbâ. Kembangâren târokwatne imbanjâñ zengâren zei zo mem kâtigem ândibi.

¹¹ Oi Anutugâren gâbâ kâmbangât hâmbâ timbâ mot mem ândine Satangât kâwali arâpñandâ kâitzângonam gane kâtigem kinbi.

¹² Zen nângâme. Kâsarâpniñ, zo hân a buñâ. Zen a mân igikñâ. Zen Satangât sot wâke gakârâpñâ. Zen bâliñ op ândime. Njâtâtikât nep a, a kutâ sot a imbanjâziñoot. Nen zen sot kâsa upmen.

¹³ Zorat nen Anutugâren gâbâ hâmbâ timbâ mot mem kâmbam narâk, narâk bâliñan kâtigem kirindâ kâsarâpniñ ziñ osiniñgâm birâm âibi.

Kâwaligât kut njâi njâi mem ândinat.

¹⁴ Nen itâ kinat. Den bonñandâ inzutniñ oi mem lap ândinat. Târârak ândiândiñandâ hâmbâniñ oi akum ândinat.

¹⁵ Lumbenjangât sinji âlip mem kinat. Zorâñjâ kipâke gine giari lân kâtigem kinbi.

¹⁶ Oi mamnjâ patâ ko nângâm pâlâtâñâ dugumniñ oi mem kirindâ kâsa, bâliñâ mariñangât liñgip kâlâunjâ zo gâi kom kâbakñibap.

¹⁷ Oi pindok kâtik kutnjâ kubikkubik, zo kâukniñan akunat. Oi Kaapungâren gâbâ sâu patâ, Anutugât den, zo mem kinat.

¹⁸ Narâk dâp Kaapum wâratkum Kembangâren ninâu sâm mâpâsem ândinat. Oi lañ gulip mân ândim, âkon buñ galem oranjâm ândinat. Oi kamân dâp Kembangât sinji a zengât op ninâu sâm ândinat.

¹⁹ Oi zen nâgât op ninâu sâm ândine Kambuñâ lâunâ mem bâbâlâñkoi sinji âlipkât den tik zeip, zo sâm muyagibat.

²⁰ Na zorat sinji sâsân a ândiangât tâk namîn nâbane zeman. Zen nâgât op ninâu sâne kenngât buñ sinji âlip sâm muyagia dâp upap.

Den murukjâ.

²¹ Tâk namin dap dap yatâ ândiman, zen zorat kwakpegât Tikiko, zâkñâ zengâren gamñâ zorat den sinji otzingâbap. Tikiko, zâk bukuniñ âlipñâ, Kembugât kore a sât lulunoot.

²² Zâkñâ nengât den sinji otzingâm umâlep kwatzingâbapkât sângongua gaap.

²³ Bukurâpnâ, Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, zikñâ zen lumbe muyagezingâm nângâm pâlâtânziñ mem kâtigei buku orangâm ândibi.

²⁴ A umziñandâ Kembu Yesu Kristo gâsum lum kâpim ândimambi, zengâren tânzângoziñgori zimbap.

Zo yatik.

Pilipi zengât ekap Paulonâ kulemgum ziŋgip.

Mâsop den.

¹ Yesu Kristogât kore a Paulo sot Timoteo, net Pilipi kamânân Yesu Kristogât siŋgi a sot galem a sot a sâtŋâ, zengât ekap zi kulemgum pet.

² Ibâniŋ Anutu sot Kembuniŋ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzâŋgozâŋgoŋ sot um lumbenjâ zengâren zimbat.

Paulo zâk tâk namin tap Pilipi a ambân zengât op Kembugâren ninâu sâip.

³ Nâ zengât nâŋgâman dâp Anutu sâiwap sâam dukuman.

⁴⁻⁵ Zen siŋgi âlip nâŋgâmŋâ nen sot pâlâtâr urâwen. Oi narâk zoren gâbâ ârândâŋ nep tuum gawen. Nâ zorat ninâu sâman dâp, zengât umâlep op Kembugâren sâiwap sâam ninâu sâman.

⁶ Oi itâ nâŋgâm kâtigian. Anutuŋâ nep âlip zengâren topkwâipŋâ tuum âim ândei Yesu Kristo taki bonŋâ muyagibap.

⁷ Nâ zengât yatâ nâŋgâman. Zo topŋâ itâgât. Nâ zoren siŋgi âlipkât op den nebân tap sot tâk namin ândia zen aksik tânnowe. Oi nâ zorat umnandâ zen saaziŋgâmap.

⁸ Yesu Kristonâ tânnoŋi umnandâ saaziŋgâmap, zo perâkŋak dâzâŋgua Anutuŋâ nâŋgi bon uap.

⁹ Oi buku orotziŋandâ sot um nâŋgânâŋgâziŋ kubikangâm lâmbari kut ŋâi ŋâi bâliŋjâ sot âlipŋâ zo târârak ek nâŋgâm kubikpigât ninâu sâman.

¹⁰ Oi zen kut ŋâi bonŋâ ek nâŋgâm Kristo gâbapkât um salek sot tosa buŋ bâbâlanj op mambât ândibi.

¹¹ Oi Yesu Kristonâ tânzâŋgoi ândiândi târârakât bonŋâ muyagine Anutuŋât sâtâre sot sâam âlip muyagibap.

Nâmbutŋandâ pabâtŋwabât op siŋgi âlip sâwe.

¹² Bukurâpnâ, zen kwakpegât dâzâŋgobâ. Ziren kut ŋâi ŋâi muyagenigip, zorârŋ siŋgi âlip laŋ kârâbapkât muyageip.

¹³ Nâ Kristogât opŋâ tâk namâ a orâwan. Tâk namâ zorat siŋgi orâwan, den zorârŋ a kâukŋâ sot kâwali a sot a torenŋâ ziren ândie, zengât kindapziŋan giarip.

¹⁴ Oi tâk namin yatâ ândim kâtigiangât bukurâpniŋâ doŋbep mârûm kengât urâwe, zen zo birâm Kembugâren nâŋgâm pâlâtâr kwap Anutuŋât den kengât buŋ sâme.

¹⁵ A nâmbutŋâ zen um kâlak otnim sâknam ninam Kristogât den zo um kâlâgân

sâme. A nâmbutŋandâ ko umâlep otnim sâme.

¹⁶ Umâlep otnim sâme, zen nâ siŋgi âlip galem op tâk namin zeman, zorat umziŋandâ gâsânogoi sâme.

¹⁷ Nâmbutŋandâ ko zâizâiŋ op kâsa otnim Kristogât kot sâne laŋ kârâmap. Zo tâk namâ kwâkŋan um sâknam muyageninam upme.

¹⁸ Oi yatâ mo yatâ, sâam gulipkum sâbi mo perâkŋak sâbi, zorat wangât doŋbep sânat. Kristogât den laŋ kârâm âibap, zorârâk sâtâre opman.

Paulo zâk mumuŋâ sot ândiândiŋâ, zorat ârândâŋ okŋangjip.

¹⁹ Oi itâ sâam umâlip nâŋgâm ândibat. Zen nâgât op ninâu sâne Yesu Kristogât Kaapumŋâ betnan mei olaŋŋine ândibat.

²⁰ Nâ itâ upatkât otnigi ândian. Nâ narâk ziren kengât sot aŋun sâsâli mân upat. Umnâ zâkkâren pam kore okŋangâm ândibat. Op gâwan, zo yatâ op ândibat. Nâ wâgân ândibat mo mumbarân a ziŋâ nikne âlip oi Kristo sâam âlip kwâkŋangjâbi.

²¹ Nâgât ândiândiŋ, zo Kristo. Nâ mumbat mo ândibat? Ŋâi mo ŋâigât ârândâŋ otnigap. Mumbatŋâ kut ŋâi âlipŋâ mimbat. Hângât kâbâ yâmbât zo birâm sumbemân kut ŋâi âlip zo mimbat. Zorat nâŋga sâtâreŋoot uap.

²² Ka hânân târokwap ândibat zo ko hânân nep tuuga bonŋâ muyagibap. Zorat nâ um zagât uan. Ŋâi mo ŋâigât bâbâlanj upâ.

²³ Ŋâi mo ŋâigât ârândâŋ otnigap. Hân zi birâm Kristo muyagem zâk sot ândibatât âkŋâlîan. Zâk sot ândibat, zorat nâŋga sâtâreŋoot uap.

²⁴ Ka zen mandu uegât hânân târokwap ândia âlip upap.

²⁵ Oi zorat itâ nâŋgan. Nâ mân mom zen sot ândibat. Nâ betziŋan mem ândia nâŋgâm pâlâtârziŋj gwâlântensâi sâtâre op ândibi.

²⁶ Zengâren gamŋâ ândia nâgât op Yesu Kristo sâam âlip kwâkŋangâm ândim zâibi.

Tânaŋom ândiândiŋ nep tuunat.

²⁷ Zen umziŋ mindum ândibi. Oi saagua op Kristogât siŋgi âlip zo târârak mem kinbi. Zen Kristogât a gakârâpŋâ ândie, zorat yatâ op ândine dâp upap. Zen um kânok opŋâ tânaŋom kin siŋgi âlipkât ândiândi nep tuune ga ziŋgitpat mo kârebân ândim siŋgiziŋjik nâŋga âlip upap.

²⁸ Tânaŋom kin kâsarâpziŋâ zengât kengât mân op ândibi. Zen yatâ utne Anutuŋâ zâk kâsaziŋ birâziŋgâm zen gâsâzâŋgobap, zorat topŋâ muyagei ek nâŋgâbi.

²⁹ Anutuŋâ zen Kristo nâŋgâm pâlâtâr kwâkŋangjâbigât sâip. Oi zorik buŋâ.

Zâkkât opnjâ sâknam nângâm kore oknjangâbigât nângâziŋjip.

³⁰ Nâ mârur sâknam nep topkwap tuum ândia nigâwe. Oi irak zi yatik sâknam kwâkjan tuuga siŋginâ nângâm. Oi zen yatik sâknam kwâkjan siŋgi âlip nep tuum ândim kâtigibi.

2

Um Kânok op buku utnat.

¹⁻² Zengâren gâbâ Kristogât opnjâ umziŋ tânaqom sot Kaapum sot op târotâro sot buku orot zo yatâ ziap? Um bâbâlanj orot zo yatâ ziap? Mo zen Kristo sot pâlâtânj utnetâ umziŋ saamnjâ kâtikjan kwapmap? Zo yatâ ziap oi ko um nângânângâziŋ mâpotpi. Oi umziŋ kânok oi zorârâk nângâm ândibi. Zen yatâ utnetâ sâtâre kwâkjan ândibat.

³ Zen zâizâinj op sâk mâmeyân mân upi. Gâ gikâ umgâ mem gemnjâ bukugangât nângâna zâibap.

⁴ Gâ gikangât kut nâi âlip upapkât buŋâ, bukurâpkâ zengât kut nâi âlip upapkât ârandânj nângâban.

Yesujâ mâtâp lânjip, zo yatik lânnat.

⁵ Yesu Kristogât nângânângâ zeip, zo yatik zengâren zimbar.

⁶ Zâk Anutuyâk op âdeipnjâ Anutu tobat ândian sâm mân angân kârip.

⁷ Zâknâ kut nâi zo kwâkâm pam kore a zengât tobat op a tobat yatâ muyageip.

⁸ Oi tobatnjâ ikne a tobat yatâ oip. Zâk a giginâ op ândim sât luluj mâtâpnjâ lânj ândimnjâ moip. Mumunjâ mâte oi poru nagân mumbapkât mân angân kârip.

⁹ Yatâ oipkât Anutunjâ mem zâi a zâizâinjâ patâ kwânângjip. Kwânângâm njâ kut siŋginâ lanj kârâm a zengât kotsiŋgi, zo mâpot mem kinbapkât sâm pindip.

¹⁰ Oi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan ândime, nen aksik patâ Yesugât kot nângâm hânân gei pindiŋsânat.

¹¹ Oi lâuniŋandâ itâ sânat, “Yesu Kristo, zâknâ Kembu patâniŋâ ândiap.” Yatâ sâm Anutu Ibâ sâm âlip kwâkjanngânat.

Âlip utnatkât kâtiginat.

¹² Bukurâpnâ, zen âsâbânj sâtnâ lume. Zen sot ândiayâk buŋâ, kârebân ândia zo yatik otnime. Zo yatâ op kubikkubikziŋangât bonnjâ muyaginam ziknjik ziknjik kâtigibi. Zorat umziŋ kenngât op sânam kwâtkwât op kâtigibi.

¹³ Wangât, Anutu ziknjak umziŋjan nep tuugi um bâbâlanj op sâtnjâ lubigât imbanjâ ziŋgâmap, zorat.

¹⁴ Zen kut nâi nâi upme, zo âkon sâm sot um zagârân mâsimâsikâ mân upi.

¹⁵ Zen yatâ opnjâ Anutugât nan bârarâp tosa buŋ sot um salek op ândibi. A gâŋgonjâ

narârâk ziren ândie, zengât osetziŋjan âsaknjâ yatâ op ândibi.

¹⁶ Âsak yatâ op ândiândigât den ziŋj mem ândim a ambân dâzângobi. Yatâ utne Kristo takâtakânj narâkjan itâ sâm zengât sâtâre upat, “Sâknam nângâm nep tuuwan, zorat bonnjâ muyagiapkât sâtâre upat.”

¹⁷ Zen nângâm pâlâtânzijâ Anutugât siŋgi sâm pane ziap. Nâ zo yatik sâknâ zâkkât siŋgi sâm mumbat, zorat umâlep sâtâre opnjâ zen sot umâlep nângâbat.

¹⁸ Oi zen yatik sâtâre op nâgât umâlep nângâbi.

Timoteogât den.

¹⁹ Kembu Yesujâ nângi dâp oi Timoteo kek sângongua zengâren gâbapkât san. Oi zengâren gâbâ den siŋgi mem âburem ga zengât siŋgi den dâtnogi umnâ diim gibap.

²⁰ A yatâ zo nâi mân ândie. Zâk perâkjak zengât nângâm njâ umnjandâ tânzângobap.

²¹ Nâmbutnjâ zen ziŋjanngât nângâm Yesu Kristogât nep zo dânj mân tuume.

²² Timoteo ândiândiŋangât topnjâ âlip nânge. Nanjandâ ibânjâ beknjan memap, zo yatik nâ siŋgi âlip nebân betnan memap.

²³ Oi nâ ninan yatâ mo yatâ muyagibat, zo nângâm njâ zâk sângongua gâbap.

²⁴ Oi Kembujâ nângânigi ninak zengâren kek gâbat.

Epaporidito, zâkkât den.

²⁵ Nâ kut nâi kârur ândia zen Epaporidito sângongune ga tânnogjip. Zâk bukunâ op betnan memap sot kâwali a bukunâ ândimâp. Zâk mâburem ziŋgâbam san.

²⁶ Oi zâk mâsek op zei zen siŋginâ nângâwe. Zâkkât nângâm kwâkâ upegât umnjâ zengâren tâi nângâm ândiap. Zâk zengâren gam ziŋgitpapkât oknjangap.

²⁷ Zâk mâsek donjeb op mumbam oip. Oi Anutunjâ tângum beknjan meip. Oi zorik buŋâ. Nâgâren umbâlâ muyagebapkât beknjan meip.

²⁸ Zen eknjâ umâlip upigât sot nâ yatik nângâm kwâkâ mân ândibat kât zâk mân angân kârâm sângongua gâbap.

²⁹ Zorat zengâren gâi zen umâlip nângânangâm Kembugât op buku oknjangâbi. Zen a yatâ zo hurat kwatziŋgâbi.

³⁰ Zâk Kristogât nepkât mumbam op zeip. Zengât hâunjâ kore otnibapkât sâknâ mân angân kârip.

3

Siŋgi âlip kukur a zo zengât galem utnat.

¹ Bukurâpnâ, den nâi sâbâ. Kembugât opnjâ umâlibân ândibi. Den zo mârur sâm dâzângowan. Dum zorigâk kulemgum ziŋgâbam nângâm mân kwaksan. Wangât, zorânjâ tânzângobap, zorat.

² Zen wâu ulin zengât galem ândibi. Zen bâliņangât nep tuume. Sâkziņâ mânâņgâtme, a yatâ zo zengât galem oranjâm ândibi.

³ Zo zen kwabâ kwaranjâm nen Kembugât a sâme. Zo yennâ. Nen ko Anutugât a bonņâ ândimen. Kaapumņâ otņingj Kembu kore okņangâmen. Oi Yesu Kristo sot pâlâtâņ upmen. Oi nâņgâm pâlâtâņriņjâ zo sâkkât zoren mân pamen.

⁴ Nâ sâkkâren târokwapâ sâm âlip opam. A nâmbutņâ zen sâkkâren târokwapme. Nâ yatâ upâ sâm walâziņgâbam.

⁵ Zorat topņâ sâm muyagibâ. Nâ muyagem sirâm nâmburân zagât zia karâmbujan kwabânowe. Nâ Isirae a kâmurân gokņâ, Benyamingât kiunâ. Nâ Yuda a, Yuda zengâren gâbâ âsagiwan. Nâ Parisaio a op Mosegât gurumin den lum ândiwan.

⁶ Kâtiknaņgât op Kembugât kâmut, zengât kâsa orâwan. Kembugât gurumin den zo perâkņak lum kwâtâteawan. Oi târârak mâtâp lâņ ândiwan.

Pauloņâ Kristogât op kut ñai ñai birip.

⁷ Oi nâ mârur kut ñai ñai mem ândim nâņga bon oip. Bet ko Kristogât opņâ nâņga yennâ oip.

⁸ Perâkņak, nâ Kembuņâ Yesu Kristo, zâkkât topņâ ek nâņga bon oi kut ñai ñai mârur orâwan sot nâmbutņâ pisuk patâ, zorat nâņga yennâ uap. Nâ Kristo sot pâlâtâņ upat sâm kut ñai ñai sâņgiņâ eksa iisâk yatâ oi birâwan.

⁹ Nâ gurumin den lum târârak up- atkât bujâ. Kristogâren nâņgâm pâlâtâņ kwap tosanâ buj ândiândiņ, zorat otnigap. Nâņgâm pâlâtâņ zo Anutugâren gok. Zâkņâ nâņgi tosanâ buj upapkât san.

¹⁰ Nâ Kristo sot pâlâtâņ ua zaatza- atņangât imbanâ nâgâren muyagei zâk sâknam nâņgip, yatik nâņgâbat. Yatâ opņâ moip, zorat holi muyagibat.

¹¹ Yatâ op âim mumuņan gâbâ zaatpat, zorat otnigap.

Kâtigem âim kikerân âi gâsunat.

¹² Nâ ninangât itâ mân san, “Paulo nâ sârârâk kârâm mârur kikerân ga gâsuan.” Bujâ. Ka Yesu Kristoņâ nâ gâsunigipkât kiket gâsubam sârârâk kârâm âiman.

¹³ Bukurâp, kiket muyagem gâsuan, ni- naņgât nâņga yatâ mân uap. Zitâ op- man. Kut ñai birâwan, zo kândâtkoman. Oi kut ñai mâtenan kinzap, zo mimbatkât kâtigem.

¹⁴ Oi Anutuņâ Yesu Kristogât op diinigi sumbemân âibatkât op kiket âi gâsubat.

¹⁵ A um nâņgânâņgâniņ lâmbarip, nen aksik zo yatâ nâņgâm ândinat. Oi a nâmbutņandâ kut ñaigât nâņgâne mâtâp

ñai opmap oi ko Anutuņâ mâtâp âlip tirâpziņgoi ek nâņgâbi.

¹⁶ Mâtâp lâņ gawen, zorik lâņ âinâ.

Nen sumbem kamâņgât bonņâ ândinatkât niņgip.

¹⁷ Bukurâp, nâ mâtâbân kâdom otziņga zen yatik mâtâp zirenâk molinim lâņbi. A nâmbutņâ yatik ândim kâdom otziņgâme, zengâren sinziņ ek ândibi.

¹⁸ A donjep zengât dâzâņgom gâwan. Zi isem umbâlâ op dum dâzâņgobâ. Zen Kristo poru nagân kukuņâ, zâk kâsa miņanjâgâme.

¹⁹ A zo, ziņ tâmbetagoagonaņgât singi ue. Zen tep kâmbозиņandâ kembu otziņgâmap. Oi anuņņoot zorâņ umâlip kwatziņgâmap. Hângât kut ñai ñai, zorarâk nâņgâm ândime.

²⁰ Nen ko sumbem kamâņgât bonņâ. Oi zoren gâbâ neņgât kubikkubik a, Kembu Yesu Kristo, zâkņâ ga gâsânâņgobapkât mambât ândimen.

²¹ Zâk a sot kut ñai ñai mem gemņâ zikņâ ombenân nâmbanbapkât imbanâ zemņangap. Zâkkât imbanâ zorâņâ sâkniņ gigiņâ melâņi zik sâk yatâ neule âsakiņoot upap.

4

Paulogât berân mâme a, zengât den.

¹ Bukurâpnâ, nâ ga ziņgitpatkât nâņgan. Umnâ zengâren kinzap. Nâ zengât sâtâre opman. Zen Kembu sot pâlâtâņ op kâtigem ândibi.

² Eudodia sot Sintike, ambân zagât zo zet Kembugât op um kânok op ândibabot.

³ Oi betnan memmat, gâ ambân zagât zo betzikņan mimban. Zet sot Kelemento sot buku nâmbutņâ, zen singi âlipkât nep tânnone tuuwen. Kutziņâ ândiândi kâtikkât ekabân ziap.

Sâm bâbâlan den.

⁴ Zen Kembugât op umâlip nâņgâm sâm âlip kwâkņangâm ândibi. Nâ dum sâbâ. Zen sâtâre op ândibi.

⁵ Zen um lumbenâ sot um lâklâk ândine a ziņ ziņgit nâņgâbi. Kembu takâtakâņangât narâk mâte otņingap.

⁶ Kut ñai ñai zorat mân nâņgâm kwâkâ upi. Umziņan den topņâ topņâ zei Anutu dukubi. Oi sâiwap sâm dukubi.

⁷ Oi Anutugâren gâbâ um lumbenâ, zo a nâņgânâņgâniņ walâmap. Yesu Kristogât op um lumbenâ zorâņâ neņgâren kwâlâlâksâm zimbap.

⁸ Oi bukurâp, den ñai sâbâ. Kut ñai ñai bonņâ sot hurat kwâkwat, kut ñai ñai târârakņâ sot salekņâ, kut ñai ñai tobat âlip sot hikparâkņoot, kut ñai op

kwâtâkwâtâtij sot umâlip muyagime. Kut
 ñâi ñâi zo aksik nângâm ândibi.

⁹ Nâ den dâzângom tirâpzângua ek
 nângâwe, zorik op ândine Anutu, lumbenâ
 marinandâ zen sot ândibap.

Paulo yatâ mo yatâ ândei âlip oip.

¹⁰ Zen betnan miegât Kembangâren
 umâlip patâ nângan. Zen mârur
 nâgât nângâm betnan minam mâtâpkât
 kwagâwe, zo nângan.

¹¹ Nâ kut ñâi kârur mân san. Nâ kut ñâi
 ñâi kârurñâ yen ândian, zorat nânga mân
 bâlij opmap.

¹² Nâ gigij op ândiândij mo gom sambe
 zemnigi ândiândij, zo yatâ âlip ândibam.
 Tepkât op ândiândij mo gomsambe
 kwâkñan ândiândij mo puyân ândiândij,
 zorat topñâ aksik nângâman. Zo yatâ mo
 yatâ ândia âlip opmap.

¹³ Yesu Kristonâ imbanâ nigi kâtigeman,
 zâkkât op yatâ mo yatâ zo ândia âlip opmap.

¹⁴ Nâ sâknamân ândia zen betnan miwe,
 zorat nânga âlip uap.

Paulo kut ñâi ñâi pindâwe.

¹⁵ Pilipli kamânân gok a ambân, zen
 nânge. Nâ sinji âlip nep topkwap Make-
 donia hân birâwan, narâk zoren Yesugât
 kâmut nâmbut zen yen ândine zen zinjik nâ
 sot târotâro op betnan miwe.

¹⁶ Oi Tesalonike kamânân ândia sâkkât
 kut ñâi ñâi zo sâp zagât nim tânnowe.

¹⁷ Nâ kât sikum nibigât mân san. Sinji
 âlip bonñâ zengâren muyagibapkât san. Oi
 bonñâ zo zengâren lanj kârâbap.

¹⁸ Zinjâ nâ kut ñâi muyagem niwe, zorat
 sâiwap dâzângobâ. Nine gom sambe op
 ândian. Epaporiditonâ zengâren gâbâ kut
 ñâi zo mem ga nigi gom sambe op ândian.
 Zinjâ nâ kut ñâi otniwe, zorat nânga Kambu
 okñangâwe yatâ uap.

¹⁹ Oi Kembunâ zorat nângi âlip uap. Oi
 Anutu, zâk gom sambe muyagemapñâ Yesu
 Kristogât op kut ñâi ñâi donjep zingij kut
 ñâi mân kârur ândibi.

²⁰ Oi Anutu Ibâniñâ, zâkkâren sâm âlip
 zinzij zem zâimâmbap. Perâkñak.

Den murukñâ.

²¹ Yesu Kristogât opñâ nângâzîngan.
 Zo Yesugât sinji a dâzângom nanğâbi.
 Bukurâp nâ sot ândime, zen nângâzînge.

²² Kembangât sinji a Roma a kutâ Sis-
 agât kinj top ândie sot Kembangât sinji a
 nâmbutñâ, zen aksik nângâzînge.

²³ Kambu Yesu Kristogâren gâbâ
 tânzângozângonandâ um dâpziñan zimbap.
 Perâkñak.

Zo yatik.

Kolosai zengât ekap Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâiwap den.

¹⁻² Bukurâpniknâ, Kembugât singi a Kolosai kamânân Kristo sot pâlâtân upme, zengât ekap zi kulemgum zinget. Paulo nâ Anutugât sâtkât op Yesu Kristogât op Aposolo orâwan. Nâ sot Timoteo, net zengât ekap zi kulemgum zinget. Anutu Ibâniñgâren gâbâ tânzângoazângonj sot um lumbe zengâren zem zimbap.

Kolosai zengât op sâiwap sâmarâwet.

³ Ninâu sâmet dâp net Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât Ibânâ Anutu, zâkkâren zengât op sâiwap sâm ninâu sâmet.

⁴ Zen Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâwe sot Kembugât singi a kamân nâmbutñan gâbâ gane buku otzingâme, zorat sâiwap sâmet.

⁵ Sumbemân ândiândi kâtik zengât singi pâipkât zo minam um bâbâlanj op mambât ândime.

⁶ Anutugât tânzângoazângonjngât den, den bonñâ, zo zengâren gâi nângâne zengâren bonñoot oip. Zo yatik singi âlip zo hân dâp muyagem lañ kârâm âim bon opmap.

⁷ Bukuniñâ âlipñâ Epapara, Kristogât kore a op ândim den sâmap. Zo yatik opmap, zâknâ singi âlip dâzângoi nângâwe.

⁸ Oi Kaapumñâ umziñ kubigi umziñâ gâsâyagom ândie. Epapara zâk zorat singiñâ dâtnâkoip. Zâk zengât op nep tumap.

Kolosai zengât op ninâu sâwet.

⁹ Oi net zengât den singi zo nângâm zobik topkwap zengât op ninâu sâm gamet. Anutuñâ sâi Kaapumñâ den topñâ sot nângânângâ zingî Anutugât den nângâm kwâtâtibigât ninâu sâmet.

¹⁰ Kembunâ yatâ otzingi Kembugât a târârak ândine zingiri dâp upap. Oi âlipñangât nep top top, zo tuum bonñâ muyagibi. Oi Anutugât topñâ nângâm bi-rañbi.

¹¹ Anutu zâk imbanâ mariñâ. Zâk imbanâ âsokñoot zorân kâtikñan kwatziñgi kâtigem ândine kwâkziñan kut nâi nâi yâmbât zari mân lorem kin um bâbâlanjâk op sâiwap sâm dukubi.

¹² Oi Ibâniñ u âsokñan ândiap, zâknâ ândiândi kâtikât singi kwatniñgip. Zo Kembugât singi a neñgât singi upapkât sâi ziap. Zen zorat nângâm um bâbâlanjâk op sâiwap sâm dukubigât ninâu sâmet.

¹³ Anutu zâk nâttâtik mariñangât bikñan gâbâ mâkâniñgâm nanñangât kinj topñan nâmbarip.

¹⁴ Nannâ zâk tosaninñangât sângânñâ pam bâliñan gâbâ mâkâniñgip.

¹⁵ Anutu Ibâ, zâk mân igikñâ. Ka nannâ Anutugât holiñâ sot topñâ muyageip. Mârum hân kwâkñan kut nâi nâi mân muyagei nannâ kândom muyageipkât kâukniñ ândiepnâk ândiap.

¹⁶ Anutuñâ sâi nanñandâ a top topñâ sot kut nâi nâi sumbemân sot hânân zo muyageniñgip. Igikñâ sot mân igikñâ. Sumbem a âlipñâ imbanâziñoot sot Satañ sot sumbem arâpnâ bâliñâ imbanâziñoot. A kutâ sot zâizâin zo aksik patâ nanñangât imbanandâ muyageziñgip. Oi zo zâkkât singi muyageziñgip.

¹⁷ Mârumñan a sot kut nâi nâi mân muyagei zeî nanñâ kândom muyageip. Oi zâk zobâ ândim gâip. Nannâ zâk a sot kut nâi nâi zorat galem a sâtnjâ op ândiap. A sot kut nâi nâi zo zâkkât bikñan zem gâmap.

¹⁸ Kinj bitniñangât kâukñâ ândiap, zo yatik Yesugât kâmut ândien, nen Yesugât kinj bikñâ ândeindâ zâk kâukniñâ ândiap. Zâk ândiândi niñgi zâkkât kâmurân ândien. Nannâ zâk mârumñan gâbâ kândom op mumunñan gâbâ zaarip. Zâk a sot kut nâi nâi aksik zorat kâukñâ upapkât mumunñan gâbâ kândom otningâm zaarip.

Yesuñâ nen Anutu sot buku utnatkât diiniñgip.

¹⁹ Anutuñâ zikñâ imbanâ sot ândiândiñâ sot holiñâ nanñangâren dâbâk zimbapkât nângi dâp oip.

²⁰ Oi a sot kut nâi nâi hânân sot sumbemân Anutu kâsa okñangâm ândien, nen Anutu sot buku utnatkât nannâ sâm pindi poru nagân moi gilâmñandâ lumbenjâ muyageniñgip.

²¹ Kolosai a ambân zen mârum Anutu kâsa okñangâm ândiwe. Zen Anutu kândâtkum ândiwe. Nângânângâziñ bâliñ oi lañ gulip ândim bâliñâ top top op ândiwe.

²² Ka Kristonâ um salek kwatziñgi Anutu sot buku op zâkkât mâtenjan hâlâlu sot tosa buñ ândibigât a yatâ opñâ poru nagân moip.

²³ Zorat zen Yesugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm kâtigem kinbi. Den singi âlip muyagem zingip, zo gulip opapkât mân loribi. Singi âlip zorat bonñâ minam um bâbâlanjâk op mambât ândibi. Zen yatâ utnetâ Yesuñâ diizingi Anutugât mâtenjan anj un buñ kinbi.

Singi âlip a hân dâp zengâren lañ kârâm ariap.

Singi âlip zo zen Epaparanâ dâzângoi. Oi zenâk bunâ. Singi âlip zo a kamân dâp dâzângom arindâ nângâwe. Paulo nâ nep

zorat kore a oráwan. Oi ná Kolosai zengát op sáknam kwákñan ándiman.

²⁴ Kristonjá a kámutnjá nenngát káukniñ ándiap. Oi nen ombenjan kinj bikñá yatá ándien. Oi Kristo zák kámut patá nenngát op sáknam nãngip. Sáknam torenjá ñai nãngãnãngãñ ziap, zo kwákñan zãibapkat sãip. Zorat ná umãlip op zengát op sáknam kwákñan ándiman.

²⁵ Anutunjá nep sãm nigi zãkkát kámut zengãren kore op ándiwan. Kore otzinqãm ándibat sot a hãn ñain gokñá sinji álip dãzãngom nanngãbatkát sãm nigip.

²⁶ Sinji álip den zo narãkñá narãkñá ekapñoot zeí mãn nãngãm ándim gawe. Ka narãk ziren Anutu zikñak zãkkát sinji a nen sãm muyageniñip.

²⁷ Oi den mãmum tik zeip, zo a hãnnã hãnnã muyageziñgãbapkat Anutunjá nãngi álip oip. Den zo bonñoot sot ásakñoot. Oi den zorat topñá itã. Kristogát Kaapumñá umziñan ándiapkat sumbemã zãim neule ásakñoot ándibigát mambãt ándie.

²⁸ Nen a ambãn Kristogát topñá sãm muyageziñgãmen. Oi girem den dãzãngomen. A pisuk patá nen Kristo sot pãlátãñ op mem kãtigem nãngãnãngãziñ yãmbãrem gwãlantensãbapkat yatá upmen.

²⁹ Zen Kristo sot pãlátãñ op kãtigem upigát Kristonjá imbanjá nigi kãtigem sáknam nep tuuman.

2

¹ Kolosai zengát op kãtigem sáknam nep tuuman, zorat dãzãngua nãngãnek. Kristogát kámut Kolosai kamãnãn ándie sot Laodikea kãmãnãn ándie, zengát op ninãu nebãn kãtigem tuuman. A nigãwe sot a mãn nigãwe árandãñ. Zengát op nebãn sáknam patá nãngãman.

² Zen Anutugát den tikñá zeip, zorat topñá nãngãm kwãtãtibigát nep tuuman. Zen nãngãm kwãtãtem umziñandã gãsãyagoi um bãbãlanj op kengát buñ ándibi.

³ Yesu Kristogãren den nãngãnãngã sot top nãngãnãngãñ mamñá ziap. Oi zák nãngãnãngã ninji den bonñanjgát topñá nãngãmen.

⁴ A nãmbutñá ziq um gulip kwatziñgãbegát yatá san.

⁵ Nã zengát nãngãm ándiman. Nã sãknandã zen sot mãn ándiman. Kãrebãn ándiman zo ko umnandã ko zen sot ándiandã Kristo nãngãm pãlátãñ kwákñanñgãm tãroyagom ándine ziñgintã umnã álip uap.

⁶ Zen Kristo sot pãlátãñ urãwe, zo yatik zák sot pãlátãñ op ándibi.

⁷ Den bonñá mem ándim zãkkãren pãlátãñ op kinbi. Zen yatá opñá topñá nãngãm kwãtãtibi. Mãtãp tirãpãngowe,

zo lãñ kãtigem sãiwap sãm ándine zãkkãren zãibap.

Kristo sot pãlátãñ op ándim umgát gom sambe mãn kãrunat.

⁸ A ziñá zo zengát arãpziñá upigát den kelãkñoot dãzãngom um gulip kwatziñgãbegát umziñ galem orangãm ándibi. Den zo ayãn gãbã nãngãnãngã den, sarã, yenñá. Den zo sãkurãpziñanjgát den pat yatá. Den yatá zo Kristogãren gãbã mãn muyageip.

⁹ Kristogát sãkñan Anutugát holiñá sot ándiãndiñ sot imbanjá piksãm zeí ándimãp.

¹⁰ Kristo zák a kutã zãizãñ sot kembu patá otningãm ándiap. Sumbem a álipñá sot bãliñá sot wãke top topñá imbanãziñoot, zen ombenjan ándie. Oi zãkkát sinji a nen zák sot pãlátãñ oindã ándiãndi nenngãren piksãm sambãlem ziap, zorat zen umgát kut ñai ñai zorat mãn kãrume.

¹¹ Zen Kristo sot pãlátãñ utne umziñan bãliñá zeip, zo sanjorip. Zen sãgãn kwabãyagowe, zorat buñá. Zen ándiãndi sãngiñã sãmbum pam Kristogãren pãlátãñ urãwe.

¹² Tooyãn sanjonziñgãwe, zorãñá Yesugát mumunjan tãrokwatziñgip. Oi Anutu zák imbananjgát Kristo mumunjan gãbã mãngeip. Imbanjá zo yatik nãngãm pãlátãñ kwapme, zengãren zari Yesugát zaatzaatñan tãrokwatziñgip.

¹³ Zen mãmum bãliñá op um mumunjá ándine Anutunjá tosaziñ birãmñá Kristo sot mãngiziqñi ándie.

¹⁴ Oi tosaziñanjgát den ekabãn zeip, zo moloñá poru nagãn mãndi buñ oip.

¹⁵ Yatá opñá Satan sot wãke zãizãñ sot imbanãziñoot timbã kãmbamziñ mem kom sãmbum a ambãn mãteziñan topziñ sãm muyageip. Zák poru nagãn yatá oip.

A ziq um gulip kwatziñgãbegát gasãniñ kãrãm ándinat.

¹⁶ A ziq nalem nãmbutñá birãm ándibigát mo Yuda zengát kendon patá mo mãik tãtatñanjgát, zorat den sãkziñan sãne mãn nãngãbi.

¹⁷ Wangát, kendon zo bonñá buñá. Bonñá bet muyagibap. Zorat bet muyagibap, zorat dãp zorãñ kãndom gãip. Bonñá ko Kristogãren ziap. Oi zen zák sot pãlátãñ upme.

¹⁸ A nãmbutñandã sãkkát ãkñãle bãliñá pãke kwãtnam sãkkát kendon ándim sumbem a mãpãsibigát sãme. A yatá zo, ziq kut ñai ñai uman ekñá zorat nãngãne bon opmap. A yatá zo, zen sãkziñ lañ mem zãp pam den bon buñ, zo dãzãngom ándime. Nãngãnãngãziñá zo ko ayãn gãbã ásaveip. A zo, zen Kristo sot pãlátãñ mãn upme.

¹⁹ Kristo zák kãukniñá. Nen kinj bikñá yatá. Oi kãukñan gãbã sãnãmñandã

pâuksâm gem bonjâ mem kâtikjan kwap saaningâmap. Oi Kristo zâk um dâpkât nalem ningâm tânnânngoi lâmbatnatkât imbanjâ zemjângap. Anutu zâk yatâ nângâm kubigi ziap.

Kâsâp den a umân muygeip, zo mân nângânat.

²⁰ Zen Kristo mumunjan târokwapnjâ hângât den kândâtkuwe. Oi ândiândi sânginjâ kândâtkomjâ dabân hângât a yenjâ yatâ ândim agât den lume?

²¹ A zij den itâ sâne lume, “Zi mân gâsuban. Zi mân nimban. Zi mân mimban.”

²² Kut nâi nâi zo buj opmap, zo mân tâmbetgobop. Zorat opnjâ wangât mân nimbi, mân mimbi sâne? Den yatâ zo Anutugât den bujâ. Den zo a zij umzijan nângâm sâm kwâkâyanngâme. Zorat a zij den yatâ zo sâne mân nângâbi.

²³ A yatâ zorârj den nângânângâ tobat upme. Ka den sâme, zo bonjâ bujâ. Zo top nângânângânângât den bujâ. Zen sâkkât âknjâle zorat pâke kwâtnam sâkkât kendon ândime. Sâkzij mem geinam sâne den zorârj den bonjâ yatâ opmap. Ka yatâ zorârj bon bujâ. Zorârjâ sâkkât âknjâle pâke mân kwâpap.

3

Sumbemân zâim ândiândij, zorat nângânat.

¹ Kristo zâk mumunjan gâbâ zaatnjâ sumbemân zâi ândiap. Oi zen Kristo zaatzaatnjân târokwarâwe. Zorat urâ Anutugât âsanjâ bongen Kristonjâ den nângâm ândiap, zorarâk nângâm ândibi.

² Hânân den sâm âragume, zorat bujâ. Sumbemân den âlipnjâ nângâm ândie, zorat nângâm ândibi.

³ Zen Kristo mumunjan târokwarâwegât a mumunjâ yatâ hân a zengât den bâlinjâ zo mân nângâm ândibi. Wangât, ândiândizij zo Kristo sot Anutugâren tik ziap, zorat.

⁴ Oi Kristo zâk ândiândij mârinjandâ taki zen yatigâk zâk sot ârândârj âsaknjâ neulejan muyagem ândibi. Zen zorat op nângâm ândibigât san.

Um sânginjâ lândim pânat.

⁵ Zen sâkkât âknjâle bâlinjâ zorat kendon ândim kut nâi nâi itâ zo birâbi. Lañ mâman, kut nâi nâi mân orotnjâ sot sâkkât âknjâle bâlinjâ. A nâigât kut nâi nâi zorat âknjâle mân upi. (A nâigât kut nâi nâinângât âknjâle orot, zo Anutu kândâtkum umzij nâigâren pâpanjâ yatâ.)

⁶ Um kâtik a zij bâlinjâ zo aksik upmegât Anutunjâ hâunjâ zijgâbap. Oi Kristogât kâmut Kolosai kamânân ândie, zen mârum kut nâi bâlinjâ top top zo op ândiwe.

⁷⁻⁸ Narâk zi ko kut nâi nâi bâlinjâ zi aksik birâbi. Kuk sot den sârek, um kâlak, mem ge kwâkwat den sot den bâlinjâ.

⁹ Sarâ mân sâbi. Um sânginjâ sot orot mâme gângonjâ zo lândim pegât zo aksik birâbi.

¹⁰ Oi um unaknjâ zo Anutugâren gâbâ mem ândibi. Um unak Anutunjâ muyageip, zo kubigi nângânângâ sot opnjâ ziknjâ holi yatâ muyagem ândiap. Zen Anutugât topnjâ nângâm kwâtâtem ândibigât yatâ oip.

¹¹ Zorat kâsâp ândiândij zo âkip. Yuda a sot Grik a, kwabâ kwarangâwe sot mân kwabâ kwarangâwe, saru a mo barâ a, kore a sot a patâ zo aksik patâ Kristonjâ mâpotningâmjâ kâuknijâ ândiap. Oi nen aksik zâkkât ombenjan dâp kânok ândien.

Nen Kristo sot pâlâtân urâwengât singi âlip lum ândinat.

¹² Anutunjâ umjandâ gâsuzingâm buku otzingâm gâsum sâlâpzângoip. Zorat zen itâ upi. Um lâklâk op buku upi. Zen umzij gijinjâ oi um sânduk ândibi. Singi âlip lum ândim âkon mân upi.

¹³ A zij bâlij otzingâne zorat hâunjâ mân otzingâbi. Osetzijan tosa nâi muyagei birâm kândâtkum ândibi. Kembunjâ tosazij birip. Zen yatik bukurâpzinângât tosazij birâbi.

¹⁴ Oi kut nâi nâi zo opnjâ walâm umzinjandâ gâsâyagom ândiândij, zo mem kâtigem ândine zorârjâ mâpotzijingi um kânok upi.

¹⁵ Oi Kristo sot pâlâtân op ândine zâkkâren gâbâ um lumbe zorârjâ umzijan nep tuubap. Zen lumbe opnjâ um kânok op ândibigât Anutunjâ diizingip. Oi zâkkâren sâiwap sâm ândibigât nângip.

¹⁶ Kristogât den osetzijan laj kârâbapkat kâtigibi. Oi nângânângâ den top topnjâ kwâkâyanngâm galem orangâm ândibi. Yatâ utnetâ Kaapumjâ mem bâbâlanj kwatzijingi mâpâmâpâse kep sânginjâ sot sijngi âlipkât kep mimbi. Umzinjandâ Anutugâren sâiwap sâm, sâm âlip kwâkâyanngâm mimbi.

¹⁷ Zen Kristogât kâmut gakârâpnjâ ândie, zorat nângâm den mo nep utnam dânjâk upi. Zen zo yatâ utne âlip oi Kembu Yesugât kutsinginjâ laj kârâbap. Zen yatâ op ândibigât Kristonjâ imbanjâ zijgâbap. Zorat Anutu Ibâniñ sâiwap sâm dukubi.

¹⁸ Zen Yesu Kristo sot pâlâtân urâwengâ ândiegât itâ op ândibi. Ambân zen abarâpzinângât ombezijan ândim sâtzij lum ândibi.

¹⁹ A zen âmbirâpzinj buku otzingâm ândibi. Ambirâpzinj kârâpnoot mân otzingâbi.

²⁰ Katep zen ibâ mamârâpzinj den nâi mo nâigât sânetâ lubi. Zen yatâ utnetâ Kembuzinjandâ nângi âlip upap.

²¹ Ibâ mam zen nan bârarâpziņ zingit um kâlak upegât kubikzingânam kut nâi kârâpņoot walâwalân mân otziņgâbi.

²² Kore a sot nep a, zen patârâpziņ zengât sâtziņ lubi. Zo a ziji zingitne âlip upapkât buņâ. Kembu hurat kwâkņangâm utne dâp upap.

²³ Nep aksik zo a patâ zengârâk opņâ buņâ. Kembugât op bâbâlaņâk tuubi.

²⁴ Zen itâ nâņgâbi. Zen hânân Kembu Kristo zâkkât kore a op ândie. Oi nepkât sâņgâņņâ sumbemân ziap, zo Kembugâren gâbâ mimbi.

²⁵ Ka nâi zâk bâliņangât nep tuugi zo yatik hâuņâ yâmbâtņâ mimbap. Kembuņâ kore a sot a patâ dâbâk otziņgâmap. Zâk hâtubâtu mân otņiņgâmap.

4

¹ A patâ zengât den sa nâņgânek. Patâziņâ Kembu zâk sumbemân ândiap, zorat zen zâkkât nâņgâm kore a gakârâpziņ kut nâi nâi târârâgâk dâpziņan galem otziņgâbi.

Ninâu sâsâņangât den.

² Kolosai a, zen âsâbâņ ninâu sâm ândibi. Oi um wâgân ândim sâiwap sâm ninâu sâm ândibi.

³ Oi nengât op ninâu sâne Anutuņâ siņgi âlip sânatkât mâtâp muyageniņgi Kristogât den mârûm tik zeip, zo sâm muyaginât. Nâ den zo dâzâņgom ândiwangât um kâtik, ziņ kâsa otnim gâsânom tâk namin nâbane ândian.

⁴ Zorat Kolosai a zen nâgât op ninâu sâbi. Ninâuņâ betnan mine bâbâlaņ op Kembugât den zo sâm muyagia dâp upap.

⁵ Kolosai a, zen um kâtik a, kândâtņan gok, zen sot kândiaņgâm gulip ândiândiņ mân op kut nâi nâi nâņgâmņik upi. Kembugât den dâzâņgonam ândibi.

⁶ Dinziņâ kubikne sii semen yatâ naam oi dâzâņgobi. Zen yatâ opņâ a den melân dâzâņgonam mân kwakpi.

Tikiko sot Onesimo

⁷ Nâgât den siņgi zo Tikikoņâ otziņgâbap. Zâk Kembugât nebân bukunâ oi umnandâ gâsumap. Berân mâmeniņâ sot Kembugât kore a sât luluņoot.

⁸ Zâk zengâren gam den siņgi otziņgâbapkât sâņgongua gaap. Um bâbâlaņ kwatziņgâbapkât op zengâren gaap.

⁹ Oi bukuņiņâ Onesimo, Kembugât sât luluņ a zengâren gokņâ, zâk ârândâņ sâņgongua gamņâ kut nâi nâi ziren âsagiap, zorat den siņgi dâzâņgom naņgâbabot.

¹⁰ Bukunâ Aristako nâ sot tâk namin ândiap, zâk sot Banabagât nepâņâ Mareko sot Yusito, kutņâ nâi Yosua, ziņâ nâņgâziņge. (Marekogât den mârûmņan

dâzâņgowan. Zâk zengâren gâi buku okņangâbi.)

¹¹ Aristako, Mareko sot Yusito, a karâmbut zo, ziņâ Yuda a zengâren gâbâ muyagiwe. Ziņâ Anutu um topņan ândiândiņâ muyagibapkât nep betnan mime. Yuda a nâmbutņâ Yesu sot pâlâtâņ urâwe, zengâren gâbâ nâi mân betnan mime.

¹² Oi Kolosai zengât kamânân gokņâ a nâi, Epapara, Kristogât kore a, zâkkât nâņgânâņgâ Kolosai a zengâren ziap. Oi zen Yesu Kristo sot pâlâtâņ op Anutugât diņangât topņâ nâņgâm kwâtâtem lum ândibigât âsâbâņ ninâu sâm kâtigemap.

¹³ Zâkkât topņâ nâņgâmangât itâ dâzâņgobâ. Zâkņâ zengât opņâ sot Laodikea kamânân gok sot Hierapoli kamânân gokņâ Kembugât siņgi a ambân kâmut ândie, zengât op ninâu nep, sâknam nep patâ tuumap.

¹⁴ Dema sot mâsek kubikkubik a bukuņiņâ Luka, zet nâņgâziņgobot.

¹⁵ Oi Laodikea kamânân bukuņiņâ a kâmut sot Nimbasi sot kâmut zâkkât mirin mindume, zengât nâņgâm sâtâre opman. Den zo sapsûm ziņgâbi.

¹⁶ Ekap zi a ambân sâlâpkum nâņgâm nâņgâne ko Laodikea kamânân kâmut ândie, zengâren pane ari sâlâpkubi. Oi Laodikea zengât ekap nâi kulemguan, zo yatik zen ziņgâne sâlâpkubi.

¹⁷ Arikipo, zâk itâ dukubi, “Nep Kembuņâ gigip, zo mulnâk tuum biranņan.”

¹⁸ Den nâmbutņâ zo yen sa bukunâ nâiņâ kulemgua. Ka zi ko Paulo nâ ninâ bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum paan. Nâ tâk namin ândian, zorat nâgât op ninâu sâbi. Anutugâren gâbâ tânzâņgozâņgoņâ zengâren zem sambâlem zimbap.

Zo yatik.

Tesalonike a zengât ekap kânok Paulonjâ kulemgum zingip.

Paulonjâ zengât op Anutugâren sâiwap sâip.

¹ Paulo, Siliwano sot Timoteo, nen Tesalonike kamânân kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum zingjen. Zen Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo zet sot pâlâtânj upme, zengât ekap zi kulemguen. Tânzânjozânngoij sot um lumbenâ zengâren zimbap.

² Nen âsâbârj zengât op Anutugâren sâiwap sâim dukumen. Ninâu sâmen dâp zengât nângâm ândimen.

³ Zen nângâm pâlâtânjzânjngât op Kembu kore oknjângâmê. Zen umzinzândâ Anutu gâsum pâlâtânj kwap nep tuume. Kembuninjâ Yesu gâbapkât um bâbâlanj op mambât ândie. Zen yatâ upme. Zorat nângâm Ibâninjâ Anutu zâkkâren ninâu sâmen.

⁴ Bukurâpnâ, nen itâ nângen. Anutunjâ umnjâ gâsum sâlâpzânjgoi gâsum sâlâpzânjgoip.

⁵ Yatâ otzingipkât den sinji âlip mem ga dâzânjgoidâ den yennjâ mân oip. Zo imbanjâpoot sot Kaapum sot oip. Den zo nângâmê umzinjan giarip. Nen zen sot ândim kut njâi njâi urâwen, zorat topnjâ ek nângâmê. Zengât op yatâ op ândiwen, zo nânge.

⁶ Nenjât orot mâme ek nângâmênjâ yatik op ândiwe. Oi Kembu zik orot mâme zo eknjâ yatik moliwe. Zen sinji âlip nângâm mem ândiwe. Sinji âlip sâknam kwâkjan mem ândine Tirik Kaapumjâ mem bâbâlanj kwatziingi sâtâre op nângâmê.

⁷ Zen Kembangâren nângâm pâlâtânj kwâkjanjânê Makedonia sot Grik hânân sinjizinj nângâm yatik urâwe.

Tesalonike a zengât den sinji kamân dâp arip.

⁸ Zengâren gâbâ Kembangât den lanj kârâm âi Makedonia sot Grik hânân muyageip. Oi zorik bujâ. Zen Anutu nângâm pâlâtânj kwarâwe, zorat den sinji kamân dâp ari nângâmê ninjâ mân dâzânjgowen.

⁹ Zen ziinjâk nen zengâren ga nep tuugindâ bonnjâ muyageip, zorat den sinji dâtnângome. Oi zen lopio yennjâ, anjâ tutuunj, zo kândâtkom Anutu, ândiândi marinjâ bonnjâ mâte oknjângâm arâpnjâ urâwe.

¹⁰ Oi nannjâ Yesu mumujan gâbâ mângeip, zâk gâtâm sumbemân gâbâ gâbap. Oi narâk patin Anutu kuknjângât bonnjâ zo sâi nenjâren mân âsâgibap. Zen

zâk gâbapkât um bâbâlanj op mambât ândime. Nen zengâren nep tuugindâ bonnjâ muyageip, zorat sinji ziinjâk nângâm nâ zo yatâ sâim dâtnowe.

2

Paulo zâk Kembujâ egi âlip upap, zorat sâip.

¹ Bukurâpnâ, zengâren ga nep tuugindâ bon buj mân oip, zo ziinjâk nânge.

² Mârum Pilipi kamânân nângom mem njâi njâi otningâmê, zo nânge. Yatâ otningâmê Anutunjâ betninjan mei kenjât buj zengâren gam ândiwen. Oi a donjâp kâsa otningâmê lanj Anutugât den sinji zo sapsam zingâmê.

³ Um bâbâlanj den sâmen, zo nângâm gulipkum mân sâmen. Den sarâ mân sâmen.

⁴ Zorat op Anutunjâ ninjiri âlip opmap. Den sinji âlip sânatkât sâim ninjip, zorat dâp sâmen. A zinj ninjitre âlip upapkât bujâ. Anutunjâ nenjât nângi âlip upapkât sâmen. Anutu zâk umninangât top ekmap.

⁵ Zen nenjât topnij nângâmê. Nen mân kâitzânngomen. Mân elakzânngomen. Oi zengâren kât sikumgât âknjâlê mân urâwen. Zo Anutunjâ nângi ko san.

⁶ A kutâ otzingânakât mân sâwen. Kristogât Aposolo op ândim kut njâi njâigât sâindâ dâp upap. Zo nângâmjâ zen mo kamân nâmbutjâ zen a kutâ otzingânat mân sâwen.

⁷ Bujâ. Ambân njâinjâ murarâpnjâ on galem otzingâmâp, zo yatâ nen zengâren ândim galem otzingâmê.

⁸ Nenjât âknjâlê zengâren zeipkât Anutugât sinji âlip dâzânjonatkât zorik bujâ. Nen kore otzingâm ândinam urâwen. Umininjâ zengâren kirip, zorat.

⁹ Bukurâpninjâ, sâknam nep tuum ândiwen, zo nânge. Zengâren gâbâ kut njâi njâi zo mân minam njâtik sirâm nep kârâpnjoot tuum ândiwen. Kanpitâ mân kwatzingânatkât zengâren nep tuum ândiwen. Zo yatâ op Anutugât den sinji âlipnjâ dâzânjgowen, zo nângâmê. Oi Anutu zâk yatik topnij nângap.

¹⁰ Nen um salek sot târâraknjâ, tosa buj ândim Kembangât kâmut op ândie, zengâren nep tuuwen.

¹¹ Njâi itâ nângâmê. Ibânjândâ murarânjâ den dukumap, zo yatik niinjâ den dâzânjgowen. Um bâbâlanj den sot girem den dâzânjgowen.

¹² Anutunjâ zâkkât um topnan sot âsakjan ândibi sâim diizingâmâp. Oi zen zâkkât a bonnjâ op, zâkkât tobat op ândibigât den yatâ zo dâzânjgowen.

Kembangât den lunetâ kâsa otzingâmê.

¹³ Nen Anutugât den dâzângoinâ nângâne a den mân oip. Zo âlip nângâwe. Zo Anutugât den. Zen den zo nângâm mem umziñan pane nep tuumap. Oi zorat nen âsâbâr Anutugâren sâiwap sâmen.

¹⁴ Bukurâpnâ, zen Anutugât kâmut Yudaia hânân Yesu Kristogâren pâlâtâr urâwe, zen sot tobat kânok urâwe. Zen Yuda a ziñâ kâsa otziñgâm sâknam zingâwe, zo yatik zengâren kamârâpziñandâ zângom sâknam zingâwe.

¹⁵ Yuda a zen Propete sot Yesu Kristo zângone muwe. Oi nen yatik nângom moliniñgâbi. Zen Anutuñâ zingiri mân dâp uap. Zen a kâmutñâ kâmutñâ kâsa otiniñgâme.

¹⁶ A hân nâin gokñâ den sinji âlip nângâbe sâm pâke kwatziñgâme. Hân nâin gokñâ zen Kembugât sinji a upigât âkonziñgâp. Tosaziñâ târokwap utne patâ oi tosaziñgât op Anutugât kuk zo zengâren âsageziñgâp.

Paulo zâk zengât op umñâ sisiwalon oip.

¹⁷ Bukurâp, nen zâmbam gam narâk zi mandu yatâ op ândiwen. Sâkniñandâ ziren mâik nâi ândien. Umniñâ ko zen sot tap zingitnatkât otiniñgâp.

¹⁸ Oi zo ga zingitnatkât sâwen. Oi Paulo, nâ narâk nâin nâin gâbam ua Satanjâ mâtâp pâke kwap gâip.

¹⁹ Kembu Yesuñâ gâi ko nen mâtenjan kin wan mo wangât sâtâre utnatkât nângen. Nen zengâren gam nep tuuginâ bonñâ âsageip, zorat sâtâre utnat.

²⁰ Zengât op sâtâre sot umâlip upmen.

3

Pauloñâ Timoteo sângongui arip.

¹ Net zengât nângâm kwâkâ op net nikñik Aterj kamânân tâtat sâwet.

² Oi net Timoteo sângongoitâ zengâren gâip. Zâk bukuniñâ Anutugât nep a ândim Kristogât sinji âlip sâmap. Zâkñâ zengâren gam nângâm pâlâtânzij mem kâtikñan kwâpam gaap.

³ Zen sâknamân ândimñâ loribegât yatâ urâwen. Zen nânge. Sinji âlip zo sândukñâ ândim nângânatkât mân sâm niñgip.

⁴ Nen zen sot ândim den kânjan itâ dâzângowen, “Nen sâknam nângâm ândinat.” Den sâwen, zo yatik âsageip, zo nânge.

⁵ Sarâ mariñandâ kâitzângoi nep zengâren tuuwen, zo bon buñ opapkât umnâ girem oi ândiandâ mân dâp oi a zo sângungua gaap. Sinji âlip dâj mem ândie mo mân mem ândie, zorat ek nângâbapkât gâip.

Timoteo zâk âburem gâip.

⁶ Narâk ziren ko Timoteo zâk âburem gam nângâm pâlâtâr sot buku orotziñgât den sinji dâtnângoip. Oi zen nenjât donjep umâlip nângâme. Oi nen zingitnat sâmen. Zengoot yatik nen niñgitnatkât sâme.

⁷ Bukurâpniñâ, nen ziren sâknam kwâkñan ândim zengât nângâm kwâkâ op umniñ gwârâ oip. Nen yata ândimñâ nângâm pâlâtânzijñgât sinji nângâm umniñ diim gei ândien.

⁸ Zen yatâ op Kembu sot pâlâtâr op kâtigem ândine umniñ diim gei ândinat.

Kembugât den zengâren zimbapkât Pauloñâ ninâu sâip.

⁹ Zengât op Anutu mâtenjan umâlip patâ nângâmen. Oi Anutu sâiwap patâ dukoindâ dâp upap.

¹⁰ Nen zengâren ga zingitñâ Kembugât den nâmbutñâ tânzângomñâ târokwap zingânatkât âsâbâr ninâu kâtikñâ sâmen. Nângâm pâlâtânzijñâ nâiyân pâton opapkât gwârâ uan.

¹¹ Oi Zorat Anutu Ibâniñâ sot Kembuniñâ Yesu zikñak diiniñgi zengâren gânat.

¹² Zengâren ko Kembuñâ tânzângoi buku op ândime, zo târokwap op zâine gwâlântensâi ziiñâ sot a nâmbutñâ zen buku upi. Nen yatik zengât upmen.

¹³ Oi Anutuñâ tânzângoi umziñ mân loribap. Oi Kembuniñâ Yesu, zâk sot sinji a târârakñâ, zen sot gâi zen Anutu Ibâniñgât mâtenjan um salek, tosaziñ buñ kinbi.

4

Um sumun buñ, um salek ândibi.

¹ Bukurâpnâ, Kembu Yesu sot pâlâtâr op den nâi sa nângânek. Zen ândi mâmanziñ kubik ândine zingiri âlip upap, zorat dâzângowen. Oi zen yatik op ândime. Zo yatik târokwap op zâibi.

² Nen Kembu Yesugât sâtkât den dâzângowen, zorat mân kwakme.

³ Anutuñâ itâ sâmap, “Bâliñâ birâm um salek ândibi.” Oi zorat sa nângânek. Zen lañ mâman a ambân, zengât mâtâp mân larñbi.

⁴ Zen nâi zikñik zikñik Anutugâren târârak ândim zikñâ ambinnik mem galem upap.

⁵ Um kâtik a zen Anutu mân nângânangâm âkñâleziñgârâk ambân lañ minziñgâm birâziñgâme. Zen zo yatâ mân upi.

⁶ Nâi zâk dangon walâm bukunangâren kâmbu oi Anutuñâ zorat hâuñâ pindâbap. Den girem zo mârumpjan sâm muyagem dâzângowen.

⁷ Nen um sumun ândinatkât buñâ, um salek ândinatkât Anutuñâ diiniñgip.

⁸ Zorat nâi zâk den zo birâbap zo ko agât den buñâ, Anutugât den zo birâbap.

Anutuñâ Tirik Kaapum umziñan pâmap, zo birâbap.

Um kânok op ândim nep tuunat.

⁹ Kembu zikñak buku upigât den umziñan pâmap. Zorat zen buku upigât den donbep mân sâm kulemgunat.

¹⁰ Oi zen Makedonia hân dâp Yesugât kâmut zen buku op ândime. Zen yatik op târokwap ândine gwâlântesâbapkât dâzângowen.

¹¹ Oi den itâ sâm dâzângowen, “A ambân âkon op yen tap den lañ salâpkume, zen yatâ mân upi. Zen ziñangât nângâne giginâ oi bitziñandâ nepziñâ tuum kâtigem ândibi.”

¹² Zen bitziñandâ nepziñâ tuum kâtigem ândim sambe kwâkñan ândim mân kwakpi. Oi um kâtik a ziñâ orot mâmezij zo ekñâ hurat kwatziñgâbi.

Yesu gâbapkât den.

¹³ Bukurâpnâ, zen muwe zengât a um kâtik ziñâ isem umbâlâ upme, zo yatâ upegât dâzângonâ.

¹⁴ Nen, Yesu mom mumuñan gâbâ zaarip, den zo nângâm itâ nângânat, “Yesu mom zaarip, zorat Anutuñâ zâkkât kâmut op muwe, zo mânggizingâm diizingâm zâibap.”

¹⁵ Oi ñâi zi Kembugât den dâzângonâ. Hânân wâgân ândeindâ Kembuñâ gâbap, narâk zoren niñâ a muwe, zo mân kândom otziñgâm zâinat.

¹⁶ Narâk zoren Anutugât lâmun kwamit sot Kembugât den kwamit sot sumbem a patâgât den kwamit âsagei Kembuñâ sumbemân gâbâ gem gâbap. Gem gâi Yesu sot pâlâtân op muwe, zen kândom op zatpi.

¹⁷ Zaatnetâ bet wâgân ândinatñâ nen minduniñgâm zengâren târokwatniñgâm unumunmân diizingâm zarî sumbem kabâñan Kembu sot kândiangânat. Oi Kembu sot ândim zâimânat.

¹⁸ Zen den zo sâm âragum nângâm umziñ diim gei ândibi.

5

Kembugât narâk kek mâte upap.

¹ Bukurâpnâ, narâkñangât den zo wangât donbep kulemgum zingânat?

² Ziñak itâ nângâne, “Mân nângâm ândine kâsâziñ ñâtigân game yatik Kembugât narâk patâ zo mân nângindâ âsagibap.”

³ Oi a zen âlip lumbenjan ândinat sâne narâk zorenâk tâmbetagoagoj zo muyageziñgâbap. Ambân kâmbonoot ñâi, zâk katep âsaâsagiñ narâkñâ mân nângi âsagibap, zo yatâ âsagibap. A aksik zengâren zo yatâ muyagibap.

⁴ Zen ko ñâtâtigân mân ândime. Zorat zen narâk zo âsagibabân kâsa ziñâ game yatâ gâi mân kwakmak upi.

⁵ Zen âsakñâ sot maagât kâmut op ândie. Zen ñâtik sot ñâtâtikkât kâmut buñâ.

Narâk mân nângengât um gwâlâ op nebân ândinat.

⁶ Zorat a nâmbutñâ zij yan zine zen zo yatik mân zimbi. Nen galem orangâm um wâgân ândinat. Um gulip mân utnat.

⁷ Uman zânze, zen ñâtik uman zime. Too kâtik nem um gulip upme, zen yatik ñâtigân too nem bâliñ top top muyagime.

⁸ Nen ko sirâmgât sinji op ândienñâ umniñ galem op ândinat. Oi nângâm pâlâtân sot buku orotñâ, zorân kâmbamgât hâmbâniñ upap. Oi kubikñâ diiniñgâmap, zorat nângânat. Zorânâ kâmbamgât irâmarâkniñâ oi akum ândinat.

⁹ Zo itâgât. Anutuñâ nenğât kukñangât sinji mân sâip. Kembuniñâ Yesu Kristonñâ kubikniñgi zâkkât sinji utnatkât sâmap.

¹⁰ Zâkñâ nenğât op moiip. Zorat nen momñâ mo gwâlâ ândim zâk sot pâlâtân utnatkât yatâ oip.

¹¹ Zorat zen sinji âlip mem kâtigem ândibigât dâzângone âragwârugu op ândibi. Zen zo upme, zo yatik op ândibi.

A sâñâ hurat kwatziñgâm a nâmbut tânzângobi.

¹² Bukurâpnâ, nen den kâtikñâ ñâi dâzângonâ. Zengâren sâknam nep tuume sot Kembugât kâmurân patâziñ op ândime, zen hurat kwatziñgâbi. Zen den dâzângome, zo zengât sâtzij lubi.

¹³ Zen nepziñangât op buku otziñgâm nângâziñgâne zâibap. Oi zen um lumbe op ândibi.

¹⁴ Bukurâp, nâ kindap pâronj den dâzângua nângâne. A konam ândime, zen girem dâzângobi. Sinji âlibân lorem ândie, zo tânzângobi. Oi bâbâ lolot ândime, zen yatik tânzângobi. Zo yatâ a otziñgâm ândim um taan mân nângâbi.

¹⁵ Bâliñ otziñgâne hâurñâ mâkâbegât galem orangâm ândibi. Ziñâ sot a nâmbutñâ zen kut ñâi ñâi âlipñik orangâm ândibi.

¹⁶ Sâtâre op ândibi.

¹⁷ Âsâbân ninâu sâm ândibi. Mân birâbi.

¹⁸ Kut ñâi ñâi zengâren âsagei sâiwap sâbi. Zo Yesu Kristogât op sâbigât Anutuñâ sâm zingap.

¹⁹ Tirik Kaapungât kârâp zo mân lâmuñbi. Kaapungât den mân kwâkâbi.

²⁰ Anutugât den zo sapsune nângâne yennâ mân upap.

²¹ Den zo nângâm kâsâpkubi. Âlipñâ oi mem ândibi.

²² Bâliñâ top topñâ zo birâbi.

Mâsop den.

²³ Lumbenâ marijâ, Anutu, zikjak sanjonziŋgâm kubikziŋgi um salek op nanġâbi. Oi kaapum sot um dâpziŋ sot sâkziŋ hâlâlu zei Kembu Yesu Kristo, zâkkât takâtakâŋan tosaziŋ buŋ kinbi.

²⁴ Gâsuziŋgiprjâ sâi kâtigemap, zâk zorat nep tuum nanġâbap.

²⁵ Bukurâp, zen nenġât op ninâu sâbi.

²⁶ Yesugât kâmut zen Kemput op buku buku op luyangâbi.

²⁷ Nâ Kemput mâtenon dâzâŋgobâ. Zen ekap zi Yesugât kâmut aksik sâlâpkum ziŋgâne nanġâbi.

²⁸ Kembuniŋâ Yesu Kristo, zâkŋâ tânzâŋgoi um lumbe zenġâren zimbap.

Zo yatik.

Tesalonike a zengât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum zingip.

Mâsop sot sâiwap den.

¹ Paulo, Siliwano sot Timoteo, nen Tesalonike kamânân kâmut ândie, zengât ekap zi kulemgum zingjen. Ibâniñ Anutu sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zet sot pâlâtân upme, zengât ekap zi kulemgum zingjen.

² Anutu Ibâ sot Kembu Yesu Kristo, zikñâ tânzângoitâ um lumbe zengâren zimzap.

³ Nen zengât op narâk dâp Anutugâren sâiwap sâmen. Yatâ oindâ nângâm pâlâtânziñâ zo gwâlântejsâmap. Oi buku orotñâ, zorâñ zengâren sambâlem zemap. Oi zorat Anutugâren sâiwap sâindâ dâp upap.

⁴ Oi um kâtik a, zen sâknam zingânetâ sâknamân ândim nângâm pâlâtânziñ mân lorei kâtigem ândime. Nen zengât nângindâ âlip opmap. Oi zorat den sinji kamân dâp Anutugât kâmut gakârâp dâzângomen.

Kembu zâk hâuñanjât den târârak sâm kwâkâbap.

⁵ Zen sâkziñan muyagezingâmap, zorat itâ sâbi, “Anutunâ den hâuñâ sâsâñ narâkñan kut ñâi patâ otningâbap, zorat dâp zi muyagiap.” Wangât, Anutunâ zengât nângi dâp oi um topñan bagim ândibigât sâknam kwâkñan ândie, zorat.

⁶ Oi gâtâm Anutunâ nângâm kubigi târârak ziap, zo yatâ otzingâbap. Sâknam zingâme, zen hâuñâ yatik sâknam zingâbap.

⁷ Narâk ziren Tesalonike a ambân, zen sâknam nângâme. Ka bet ko zen nen sot yatik sândukñan ândinat. Zo itâ muyagiap. Kembu Yesu, zâk sumbem a kâmut patâ imbanâziñoot, zen sot sumbemân gâbâ gem gâi muyagiap. Narâk zoren yatâ otningâbap.

⁸ Zâk kârâp mem gem a Anutu mân nângânjângâme sot Kembu Yesugât sinji âlip nângâm birâme, zen hâuñâ zingâbap.

⁹ A yatâ zo, zen Anutu mâteñan gâbâ kâbakjezingâne sâknamân geim Anutu imbananjât âsakñâ mân ek ñâtâtigân ândim zâimambi.

¹⁰ Oi narâk zoren kâmut gakârâpñâ neñgâren âsakñâ muyagiap. Oi a ambân zâkkâren nângâm pâlâtân kwarâwe, zen aksik zâkkât nângâne imbanâ oi mâpâsibi. Zen den sâm muyagem dâzângowen, zo nângâm kwâtâtiwegât yatâ upi.

Zen âlipziñ upigât Paulonâ ninâu sâip.

¹¹ Zorat zengât op narâk dâp itâ ninâu sâmen. Anutuninâ zâk gâsuzingip dâp kubikziñgi ândibigât tânzângobap. Oi imbanâñandâ tânzângom kut ñâi ñâi âlipñâ nângâm, nângâm pâlâtânjât nep bonñâ muyagibi.

¹² Yatâ utnetâ Kembuniñâ Yesu Kristo, kot zorat âsakñâ zengâren âsagibap. Oi zengoot zâk sot pâlâtân op âsakñoot upi. Zo Anutuninâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zikñâ tânzânjângoitâ yatâ âsagezingâbap.

2

A nâmbutñâ ziñâ den sinji âlip birâne Yesu gâbap.

¹ O bukurâpnâ, Kembuniñâ Yesu Kristo gâi mindum kândianjânatkât den dâzângua nângânek.

² A nâmbutñâ, zen Kembugât narâk mârûm gaap sâm Kaapungâren sâm mândâbi. Zo a lâuzinjandik sâm târokwap mo ekap neñgâren gaap sâm mândâbi. Zo um gulip kwatzingânam yatâ sâbi. Yatâ sânetâ kwakmak sot kengât mân upi.

³ Sarâ den yatâ mo yatâ sâm um gulip kwatzingâbegât galem oranjâm ândibi. Kembugât narâkñâ mâte upâ sâi a donjep patânâ sinji âlip birâbi. Oi Anutugât den kukuj a imbanjoot, zâkñâ muyagiap. A zo simân tâmbetogobapkât sinji.

⁴ Zâkñâ zâizâinj op Anutu sot kut ñâi ñâi anjâ mâpâsime, zo kâsa otzingâbap. Oi Anutugât tirik namin zâi tâtatñan tap zikjângât sâbap, “Nâ Anutu.”

⁵ Nâ mârûm zengâren ga ândim zorat dâzângowan, zo nânge.

⁶ Narâk ziren pâke ziap, zo nânge. Pâke zo buñ oi zâkkât narâkñâ zo muyagiap.

⁷⁻⁸ Narâk ziren ko bâlijandâ tik nep tumap. Oi mâtâp pâke kaw zo siriksâi Anutugât den kukuj a, zo âsagibap.

Sarâ imbanâ muyagiap.

⁹ A zo Satanñâ mam okjângâm imbanâ pindi kulem sot sen mârât sarâ topñâ topñâ tuubop.

¹⁰ Oi a nâmbutñâ den bon nângâm âlip orot zo birâm tâmbetagoogonjât sinji upme, zen bâlijandâ mem um gulip kwatzingâbap.

¹¹ A zen yatâ upmegât Anutunâ sâi sarâ mamñâ muyagei sarâ denân pâlâtân op mem ândibi.

¹² Zo yen buñâ. Den bonñâ zo birâmñâ kut ñâi ñâi bâlijâ zorat âkñâlîme. A zo zen hâuñâ zingâbapkât yatâ muyagiap. Anutugât den kukuj a zo âsagei Kembu Yesugât lâunjan gâbâ Kaapumñâ gamñâ tâmbetkubap. Yesu takâbap, narâk zoren gam tâmbetkubap.

Kembugât den sot ninâu mân birâbi.

¹³ Bukurâpnij, zen Kembuñâ mârûm buku otzingâm gâsuzingip. Kaapumñâ um salek kwatzingi den bonñâ mem ândim zâkkât sinji upigât sâip. Zorat âsâbân zengât op Anutugâren sâiwap sâmen.

¹⁴ Zen yatâ upigât sâi den sinji âlip dâzângoindâ nângâm Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât neule âsakñâ upigât diizingip.

¹⁵ Zorat bukurâp, zen kâtigemñâ den dâzângowen sot ekabân kulemgum zingâwen, zo mem kâtigem ândibi.

¹⁶ Kembuniñâ Yesu Kristo zot Anutu Ibâniñâ, zâknâ umñâ gâsuningâm umâlepñangât op umâlep zinzij kâtik muyagem ningip. Oi bonñâ biken minat, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândinatkat sâip.

¹⁷ Oi zâknâ umziz diim gem tânzângoi nep âlip sot den âlip mem kâtigem kinbi.

3

A ziz Paulo beknan mem ninâuñâ tângubigât sâip.

¹ O bukurâp, den ñâi itâ ziap, zo nângânek. Nengât op ninâu sâne Kembangât den lañ kârâm âibap. Oi zengâren kâtigem bon oip, zo yatik a zengâren op âibap.

² Anutunâ galem otniñgi bâliñ mâme a ziz mân nângobigât ninâu sâbi. A donbep zen Kembu mân nângâm pâlâtân kwâknangâme, zorat.

³ Ka Kembu zâk sâi kâtigemap, zâknâ galem otzingâm tânzângoi bâliñ mariñandâ mân tâmbetzângobap.

⁴ Zen den dâzângoindâ nângâm lum ândimenâ ândibi. Nen Kembangât op zengât um zâgât mân upmen.

⁵ Kembuñâ umzizâ diigi Anutu umñandâ gâsâzângomap, zo nângâm Kristonâ kâtigem ândeip, zo yatik kâtigem ândibi. Zen yatâ upigât ninâu sâmen.

Konam a, zengât den.

⁶ Bukurâp, Kembuniñâ Yesu Kristo, zâkkât sâtkât dâzângoindâ nângânek. Osetzizân gâbâ buku nâmbutñâ nepziz tuum ândibigât dâzângowen. Den zo mân lum ândime. Zen konam a zo yatâ, zen sot mân ândibi.

⁷ Nen mâtâp topkwap lâñâwen, zo yatik moliningâbigât mân kwakse. Nen zen sot tapñâ konam a mân urâwen.

⁸ Nen zengâren gâbâ nalem sângân buñ mân nem ândiwen. Buñâ. Kanpitâ mân kwatzingânam yatâ urâwen. Nalem sot sikumgât betñâ muyaginatkat sirâm nâtik nep tuum ândiwen.

⁹ Oi yatâ utnatkat Kembuñâ mân sâm ningip. Nep a nepñâ tuumñâ sângâm mim-bap, zorânâ bâbâlan. Ka nen zengâren yatâ

mân urâwen. Zen ningitñâ yatâ upigât yatâ urâwen.

¹⁰ Nen zen sot tap itâ dâzângowen, “Ñâi zâk konam ândibap zo ko nalem mân pindâne nimbap.”

¹¹ Oi zi zengâren gâbâ den sinji itâ gâi nângâwen, “A nâmbutñandâ nep birâm konam ândime. Zen nep mân tuum yen âim ga takâtakâ op den lañ sâlâpkume.”

¹² A yatâ zo, zen Kembu Yesu Kristogât sâtkât girem den itâ dâzângoindâ nângâbi. Zen uruñsâm nepziz tuune bon oi zizân gâbâ mem nem ândibi.

¹³ Bukurâp, zen ko âlipñangât nep tuum ândim âkon mân upi.

¹⁴ Ekabân den zi kulemgum zizgen, zo a ñâiñâ biri topñâ sâm muyagem birâne zikñik ândim anjan upap.

¹⁵ Kâsa upigât mân san. Bukuniñâ sâm buku okñangâm den girem dukubi.

¹⁶ Kembu zâk lumbegât mariñandâ lumbe muyeziziji narâk dâp, dâp op zimbap. Oi Kembuñâ zen sot ândibap.

¹⁷ Den nâmbutñâ zo yen sa bukunâ ñâiñâ kulemgup. Ka âkââkân ziz ko Paulo nînak bitnandâ simbup mem kelikmelik den zi kulemgum zizgan. Ekap kulemguman dâp yatâ opman.

¹⁸ Kembuniñâ Yesu Kristo, zâknâ tânzângoi um lumbe zengâren zem zimbap. Zo yatik.

Timoteogât ekap kânok Paulonjâ kulemgum pindip.

Mâsop den.

¹ Nâ Paulo, Yesu Kristogât Aposolo. Anutu kubikkubikniñâ sot Yesu Kristo gâbapkat mambât ândimen, zet Aposolo nep sâam niwet.

² Timoteo, gâ Yesugât sinji âlip dâgoga nângâm nannâ ninâ yatâ oin. Gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângonj, buku orotnjâ sot um lumbe gâgâren zem zimbap.

Sâm gulip a, zengât den.

³ Nâ Makedonia hânân âibam op den dâgowan, zo yatâ upan. Epeso kamânân târokwap ândim a nâmbutnjâ, zinjâ den sinji âlip sâam gulipkume, zen kwâkâzingâna birâbi.

⁴ Zen den pat yennâ sâam a tengânâ tengânâ ândim gawe, zo zengât sinji sâam kwâkâyangâme. Anutu kubikkubikkât dennjâ, zo nângâne yennâ opmap. Zen kut nji nji zo birâm ândibigât dâzângoban.

⁵ Sinji âlip sâamen, zorat bonnjâ itâ muyagei dâp upap. Um salek sot um kânok sot nângâm pâlâtânzinjoot ândim umziñandâ gâsâyagobi.

⁶ A nâmbutnjândâ mâtâp zo birâm âi gulip ândim den bon buñ sâam âragum mem ândie.

⁷ Oi ziiñangât itâ sâame, "Nen Mosegât gurumin den zorat kwâkâm zinjâzingân a utnat." Yatâ sâamjâ dinziñâ sot gurumin den zorat topnjâ mân nângâm lanj sâame.

Gurumin den zo bâliñ mâme a zengât sâsânjâ.

⁸ Kembugât gurumin den Mosenjâ sâip, zorat itâ nângâmen. Zo den âlipnjâ. Zo sâlâpkum nângâm ândim ândiândiniñj kubikangâm ândeindâ dâp upap.

⁹ Zorat topnjâ itâ ziap. Gurumin den zo a târâraknjâ zengât sinji bunjâ. A itâ zo zengât sinji. Den ku a, a hurat mân kwâkwat, bâliñ mâme a, um sumun a, a zen Anutu kândâtkom hângât orot mâme zorat nângâne zâizâinj opmap. Ibâ mam tâmbetzângozângonj, kâmbam ku.

¹⁰ Lanj mâman a, anjandik ayân bâliñ mâme. Anjâ katep diim âim anjân kârâmjâ katepkât torerâpnjâ zengât kât sângân nine ko katep zo zinjâbat sâame. Sarâ sâsânj a, Kembugât mâtenjan sarâ sâam kâtigime. Kut nji nji Kembugât den bonnjâ kâsa minjângâmap. Kut nji nji yatâ upme, zengât op Kembugât gurumin den ziap.

¹¹ Kembunjâ zâkkât den bonnjâ sapsum zingâm ândibatkat sam nigip. Zorat Anutu sâam âlip kwâkñangâmen, zâkkât sinji âlip neule âsaknjoot zo a dâzângoman.

Yesunjâ Paulo tosanjâ birâm nep diñ sâam pindip.

¹² Imbanjâ nim mem kâtikjan nâbarip, Kembuniñâ Yesu Kristo, zâk sâiwap sâam dukuman. Zâknjâ nângânigi dâp oi nep diñ sâam nigip.

¹³ Nâ mârurnjan zâk sâam bâliñ kwâkñangâm arâpnjâ zângom kâsa minzingâwan. Nâ nângâm pâlâtânjâ bunjâ. Kembugât topnjâ mân nângâm lanj orâwangât um lâklâk otnim tânnom nep zo sâam nigip.

¹⁴ Kembuniñangâren gâbâ tânzângozângonjandâ nâgâren piksâi Kristo Yesu sot nângâm pâlâtânj opnjâ um kânok orâwan.

¹⁵ Yesu Kristo zâk bâliñ mâme a kubikniñgâbam hânân geip. Den zo bonnjâ. Den zo a pisuk patâ zinjâ nângâm simbitkubigât âsageip. Oi bâliñ mâme a zengât patâziñj, zo nâ. Nâ mârurn yatâ op ândiwan.

¹⁶ Nâ bâliñ op ka op ândia mân birâniñgip. Bunjâ. Yesu Kristo zâk âlip tânnogip. Zorat topnjâ itâ. Tânzângozângonj, zo nâgâren pâi a zen zo eknjâ nângâm pâlâtânj kwâkñangâm ândiândi kâtikjan baglibigât otnigip.

¹⁷ Ândim gawe sot ândim zâinat, zorat a kutâ mân mumunjâ sot mân igiknjâ, Anutu kânok, zâkkât kutsinjâñjâ zo âsak neulenjoot zem zâimâmbap. Zo perâknjak.

Paulonjâ Timoteo sinji âlipkât kâwali nep tuubapkat sâip.

¹⁸ Nannâ Timoteo, mârurn a sâtnjâ zen gâgât op Kaapungâren gâbâ den sâam muyagiwe, zorat dâgobâ. Gâ den zo nângâm kâwali nep tuum kâtigem ândiban.

¹⁹ Oi nângâm pâlâtânjâ kâtigem zei umgâ galem otna salekkom zimbap. A nâmbutnjâ zinjâ um salek ândiândinj birâmjâ nângâm pâlâtânjzinj lorei gulipkuwe.

²⁰ Zo zengâren gâbâ nji Hemenaijo sot nji Alesande. A zagât zo Yesugât kâmurân gâbâ Satanjâ bikjan zâparâwan. Oi Satanjâ sâaknam ziki den bâliñziknjâ zo birâbabotkat zâparâwan.

2

Ninâugât den.

¹ Den nâmbutnjâ dâzângobâ. Kândom ninâugât den sâbâ. Ninâu sot sâiwap den zorân ziiñjâ sot a nâmbutnjâ zengât op Anutugâren ninâu sâam ândibi.

² A kutâ sot galem a ârândânj tânzângom zengât op ninâu sâbi. Oi galemnângone târârak ândim lumbenjâ op sândukjan ândinat.

³ Zorâj âlip upap. Kubikkubikniņâ Anutu, zâkņâ zorat nâņgi dâp upap.

⁴ Zâkņâ a aksik patâ den bonņâ nâņgâm sumbemgât sinji upigât nâņgâmap.

⁵ Anutu kânokņak ândiap. Oi Anutu sot a osetniņan a kânokniņâ ândiap, Yesu Kristo. Zâkņâ a pisuk patâ nen sumbemgât sinji utnatkât mâtâp kubigi ziap.

⁶ Zâkņâ ândiândiņâ birâm aksik patâ nengât suupniņ meip. Zorat den sinji sâsâj narâk mâte oi sâne laj kârâm ariap.

⁷ Zorat sinji sâsâj sot Aposolo ândibatkât gâsum sâlâpnogip. Oi hân nâin nâin gokņâ den bonņâ sot nâņgâm pâlâtâņgât topņâ kwâkâm zingâbatkât sâm nigip. (Den zo sarâ buņâ, bonņâ san.)

A ambân zengât den.

⁸ A zengât san. Zen kamân dâp um kâlak sot sarâ birâm um salek zei Anutugâren ninâu sâbi.

⁹ Zi ambân zengât san. Zen sâk pâke mem ândim urukmeruk ândine zorâj neuleziņ upap. Oi neule top top sâņgân zâizâiņ mân pam ândibi.

¹⁰ Ambân Kembugât sinji ândinat sâmeņâ orot mâme âlipņâ utne dâp upap.

¹¹ Ambân zen giginâ ândim kindap kwatne a zen Kembugât den sâne nâņgâbi.

¹² Ambânņâ a Kembugât den kwâkâm zingâbap mo a walâzingâm den nâi sâbap, zorat nâņgâ dâpņâ mân uap. Zâk yen uruņsâm ândibap.

¹³ Adam zâk kândom muyageip, Ewa zâk bet.

¹⁴ Oi sarâ mariņandâ Adam mân kâitkoip. Ambân kâitkoi bâliņ oip.

¹⁵ Ambân, zâk katap mimiņanņârâk ândibap, zo ko nâņgâm pâlâtâj sot buku orot sot um salek sot gigin op ândibap. Ambân zen yatâ op ândine Anutuņâ gâsâzâņgobap.

3

Yesugât kâmurân a satņâ ândie, zengât den.

¹ Nâi zâk Yesugât kâmurân a sâtņâ ândibatkât sâbap, zâk nep âlipņanņât okņanņap sâsâņâ. Den zo perâkņak.

² A zâk târârak ândimņâ ambân kânok sot pâlâtâj ândimâp. A yatâ zo a sâtņâ kwânâņgâban. Oi umņanņât kendonagom ândibap. Mân op gulipkum, orotjik opmap. A lomba buku otziņgâm kwâkâm zingâziņgâj nep zo târârak tuubap.

³ Too kâtik nem um gulip mân upap. Kâmbam mân kumbap. A lumbenâ op ândibap. Kât sikumgât âkņâlê mân upap.

⁴ Ambâ murarâp dâj galem otziņgâbap. Murarâp girem den dâzâņgoi sât lulu op ândibi.

⁵ Nâi zâk ambâ murarâp dâj mân galem otziņgâmap, zâk dap op Anutugât kâmut galem otziņgâbap?

⁶ Oi a nâi um kâtik ândeipņâ iraborâk Yesugât kâmurân târokwaip, zâk a sâtņâ mân kwânâņgâbi. A yatâ zo, zâk zâizâiņ oi Satañņâ kâitkui kek birâbap.

⁷ A kândâtņan ândie, ziņâ a nâigât nâņgâne dâp upap, a zorâj a sâtņâ ândibap. Ziņ sâm bâliņ kwâkņanņâne Satañgât ârâmbâgân gâsubapkât san.

Yesugât kâmut zorat galem a, zengât den.

⁸ Galem a zen yatik hâlâlû ândibi. Lâu purikgurik mân sâm ândibi. Waiņ too doņbep mân nimbi. Kât sikumgât âkņâlê mân upi.

⁹ Den sinji âlip zem gâip, zo um salegân pane zimbap.

¹⁰ Zen kânņan mäsikâziņgâm Yesugât kâmurân nep tuune âlip oi Yesugât kâmurân galem nep zo sâm zingâbi.

¹¹ Ambân Yesugât kâmut zengâren nep tuume, zen yatigâk hâlâlû ândibi. Uman pâpan mo sârân sâsâ den, den zo mân sâbi. Umziņanņât kendon ândim den sânetâ bonņâ upap.

¹² Galem a nâi, zâk ambân kânok mem zâk sot pâlâtâj ândibap. Zâk murarâpņâ sot kut nâi nâi gakâņâ dâj galemziņ upap.

¹³ Galem a nâi, zâk nepņâ tuugi âlip oi a ambân ziņ sâm âlip kwâkņanņâbi. Oi zâk Yesu Kristo sot pâlâtâj opņâ kenņgât buj nepņâ kâwaliņoot tuubap.

Sinji âlip zorat den kombânjâ.

¹⁴ Nâ gâgâren kek gâbat sâm den zi kulemgum gigan.

¹⁵ Nâ kut nâi nâiņâ saanigi kârep oi Anutugât kâmut zengât oserân nepkât mân kwakpangât den zi kulemgum gigan. Ândiândi mariņâ, Kambu Anutu, zâkkât kâmut nen zâkkât namâ op ândim, zâkkât den bonņâ sot kombânjâ mem ândien.

¹⁶ Sinji âlipniņanņât topņâ yâmbâtņâ tik pam zeip, zo Anutuņâ sâm muyageip. Zo âlipņâ sot sâtâreņoot. Den zo itâ.

“Yesu zâk sâk sot âsageip. Kaapumņâ topņâ sâm muyageip. Sumbem a ziņâ igâwe. Hânņâ hânņâ a zengâren sinjiņâ sâm muyagiwe. Hân dâp a zen nâņgâm pâlâtâj kwarâwe. Neule âsakņan mem zarip.”

4

Sataņņâ a umziņ mem gulipkoi sinji âlip kumbi.

¹ Kaapum zâk kânņan itâ sâm muyagemap. Gâtâm narâk patâ mâte upâ sâi a nâmbutņandâ sinji âlip birâm um

gulip op Sataŋ sot wâke, zen sot pâlâtân op zengât den nângâbi.

² Zo ko sarâ anjâ umziŋâ heban oipkât a kâiztângom itâ dâzângobi,

³ “Ambân mân memjâ sigan ândibi sot nalem nâmbut mân nem kendon ândibi.” Nen ko den bonjâ itâ nângâmen. Anutuŋâ nalem top top pam nanjip. Oi nen zâkkâren nângâm pâlâtân kwapjâ nalem zorat sâiwap sâm ninatkât sâip.

⁴ Anutugâren gâbâ kut nâi nâi muyageip, zo âlipnjigâk. Oi sâiwap sâm mem nem ândimen oi ko zorat kwâkâkwâkânjâ mân ziap.

⁵ Anutugât dennâ sot ninânujandâ nalem zo mâsop mem hâlâlû pâip.

Um bâbalaŋan nep tuunat.

⁶ Yesugât kâmut den zo dâzângoban zo ko Yesu Kristogât kore a sât lulu ândiban. Oi nângâm pâlâtân den sot sinji âlip topjâ nângâm lum gâin, zorân umgan zem tângogi ândiban.

⁷ Oi gâ den pat sot ambân sombâ den lâlâlulu sâme, zo birâban. Gâ Kembangâ matâban târarak ândim umgâ kubikangâm ândiban.

⁸ Sâkniŋâ kubikangâm ândiândi, zo bâbalaŋ sot yennâ yatâ. Kâ Kembangâren nângâm umniŋ kubikangâm ândiândiŋ, zorân bonjâ. Zorân hânân sot sumbemân ândiândi muyageniŋgâbpkât sâsânjâ.

⁹ Den zo bonjâ. A aksik nângâm nanjânat.

¹⁰ Oi nep zorat bonjâ minatkât sâknam nep tuum ândimen. Oi Anutu, ândiândi marinjâ, zâkkât nângânângâyân upmen. Zâknjâ a hân dâp nen kubikniŋgâbpkât imbanjâ zemnanji ândiap. A nângâm pâlâtânijipoot, zâknjâ perâknjak nenjgât kubikkubikniŋ op galemniŋ opmap.

Timoteo ândi mâmanjanjgât den.

¹¹ Den san, zi aksik dâzângoban. Kut nâi nâi zo nângâm upigât girem dâzângoban.

¹² Gâ a sigan op ândiatkât a ziŋ gâgât nângâne giginjâ mân upap. Gâ diŋgâ sot ândi mâmangâ sot buku orotkâ, nângâm pâlâtân sot um salek ândim Yesugât kâmut zengât mâteziŋan ândim matâp âlipjâ lâŋ tirâpziŋgona geknjâ yatik upi.

¹³ Nâ gâbatkât mambât ândim sinji âlip salâpkum ziŋgâm dâzângom ândiban.

¹⁴ A sâtnjâ zen Kaapungâren gâbâ gâgât den sâm muyagem bitziŋâ kâukan pam mâsop mingiwe. Mâsop zo gulip opapkât mân loriban. Kâtigem nep tuuban.

¹⁵ Gâ zorat nângâ kwâkâ op nepkâ imbanjâ tuuna bonjâ muyagei ek nângâbi.

¹⁶ Gâ um sâkkâ galem op sinji âlip sâsân nep sâm gigip, zo ârândânj galem upan. Gâ nep zo âsâbân tuum ândiban. Yatâ

upan zo ko diŋgâ nângâme sot gikâ ârândânj ândiândi âlipjan âibi.

5

Sâm kubikkubik den.

¹ A sombâ nâi dukubam den kârâpjoot mân dukuban. Ibânâ sâm mulunâk dukuban. A katep itâ murâpnâ sâm den dâpziŋanâk dâzângoban.

² Ambân sombâ yatigâk mamârâpnâ sâm diim gem den dâzângoban. Ambân sâk wâgân sot sigan, zen ponârâpnâ sâm sâkkâ galem op târarak kin den dâzângoban.

Ambân malâ, zengât den.

³ Ambân malâ sombâ, zengât den tânguban. Ambân malâ sombâ kanpitâ, zengât op san.

⁴ Malâ nâi nan bârarâp sot bagirâp ândibi oi ko ziŋâ Kembangâ den mem kin âse âlarâpziŋ galem otziŋgâbi. Oi ombenjan kut nâi nâi ziŋgawe, zorat tosa zo ziŋâ mâkâbi. Anutuŋâ zorat nângi dâp upap.

⁵ Ambân malâ sombâ zâk ziknjik ândim Anutugâren nângâm pâlâtân kwap wâratkubap. Oi âsâbân kut nâi nâigât kwaknjâ zorat zâkkâren ninâu sâbap. Ambân malâ yatâ zo, zengât op san.

⁶ Ka ambân malâ sâk wâgân ândime, zengât girem den itâ sâban, “Zen lanj ândibi zo ko mumujanjgât sinji op ândibi.”

⁷ Ambân malâ den so dâzângom kâtigena tosa buj ândibi.

⁸ A mo ambân nâi, zâk torerâpnjâ mo ibâ mam, ambân murârâp, zo dâŋ mân galem otziŋgâbap, zo ko zâk sinji âlip birâm um kâtik uap sânat. Wangât, zâk um kâtik a nâmbutjâ walâziŋgâm bâliŋâ oip, zorat.

Malâ topziŋ nângâbi.

⁹ Malâ nâi zâk kendonjâ 60 ândeip. Oi a kânok sot pâlâtân op ândeip, zo yatâ zo kutjâ malâ zengât ekabân pane zimbap. Malâ nâi nan bârarâp buj sot torerâp buj, zâk Yesugât kâmut ziŋâ on galem upigât kutjâ kulemgum galem upi.

¹⁰ Oi ambân zo sât lulu nep tuugip mo bujâ, zorat topjâ nângâbangât sâm mâsikâziŋgâban. Nan bârarâp minziŋgâm dâŋ galem otziŋgip mo bujâ? Zâknjâ lomba a ambân buku otziŋgip mo bujâ? Yesugât sinji a on galem otziŋgip mo bujâ? A sâknam nângâne betziŋan meip mo bujâ? Nep âlip top top zo tuugip mo bujâ? Nep top top zo tuugi ikne âlip oi topjâ ekabân kulemgubi.

¹¹ Malâ sâk wâgân zen kutziŋâ malâ zengât ekabân panâ sâne kwâkâziŋgâban. Zen yatâ zorân lanj ândiândiŋjgât otziŋgi a minam Kristo kândâtkubi.

¹² Oi mârum Kembangât nep tuubigât den sâwe, zo lonjinne tosanjoot opmap.

¹³ Oi zorik buñá. Nepkât mân nângâm mirâ lâkñan nem obândime. Oi zorik buñá. Den bon buñ sot den bâliñá lañ sâme.

¹⁴ Zorat nâ itâ san. Malâ sâk wâgân zîñ a dum mem murarâ minzîngâm mirâ umñan ândie, zen on galem otzîngâbi. Yatâ op ândine kâsa zîñ sâm bâliñ kwatnîngânam den kârum birâbi.

¹⁵ Malâ nâmbutñandâ mârum mâtâp âlipñâ birâm Satangât mâtâbân âiwe, zorat nâ yatâ san.

¹⁶ Yesugât kâmurân ambân ñâi zâkkât toren malâ ñâi ândibap zo ko zâk on galem upap. Yesugât kâmut zen ambân malâ zo mân galemgubi. Torerâp ândie, zîñá galem upi. Ka malâ ñâi torerâpziñ buñá zo ko kâmut zîñ galem otzîngâbi.

Galem a, zengât den.

¹⁷ Galem a, zîñá Kembugât nep kâtigem tuune âlip oi kut ñâi mem zâi pam otzîngâbi. Singi âlip sâme sot kwâkâm zîngâme, a zo yatâ otzîngâbi.

¹⁸ Galem a zîñ nepkât sângân mimbi, zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, "Wâugandâ zuu zigi mem ko kemberi mân pîndâna mân dâp upap."

Oi den ñâi itâ,
"Nep a zâk nepkât sângân mei dâp upap."

¹⁹ A kânokñá galem a ñâi denân pambâ sâi mân nângâbi. A zagât mo karâmbut zîñá den sâsâñangât sâne nepñá tuuban.

²⁰ Galem a ñâiñá bâliñ op mân biri a kâmut zengât mâteziñan den sâm kubîkñangâna nâmbutñá zîñá ekñá kenngât upi.

²¹ Nâ Anutu sot Yesu Kristo sot sumbem arâpñá zengât mâteziñan itâ sâm kâtigian. Den dâgogan, zi dâñâk galem otna ñâi mân gibap. Oi umgangârâk a ambân lañ mân otzîngâban. Hâtubâtu mân otzîngâban.

²² Gâ a nepkât mâsop kâukziñan bikâ kek mân pâmban. Zâk zengât tosanâ gâgâren zâibapkât yatâ upan. Um sâkkâ galem otna salekkom zimbap.

Mâsekât den sot bâliñangât den.

²³ Gâ umgan mâsek âsâbanuy muyagemap, zorat tooyak mân nimban. Wainj too mâik ñâi nena âlip upap.

²⁴ Narâk ziren a nâmbutñá bâliñá utne sinnîñandâ ikmen. Ekñá hâuñá mimîñangât singi sâmen. A nâmbutñá ko bâliñáziñá tik ziap. Zo beknjan muyagei hâuñá mimbi.

²⁵ Orot mâme âlip zo yatik muyagemap. Tik ziap, zo yatik mân zimbap. Zo bet muyagem nanngâbap.

6

Kore mâman a, zengât den.

¹ Kore mâman ândime, zen patârâpziñá hurat kwatziñgâm dinziñ lubi. Anutugât den sot kutñá sâm bâliñ kwapegât yatâ upi.

² Kore a nâmbutñá patârâpziñá Kembugât singi ândime, zen mân mem gei kwatziñgâbi. Zen Kembugât opñá buku kânok uen sâmnâ mân mem gei kwatziñgâbi. Patârâpziñ zen Kembu nângâm pâlâtâñ kwâkñangâne buku otzîngâmap, zorat opñá um bâbâlanñan kore otzîngâne dâp upap. Gâ den zi dâzângona nângâm yatik op ândibi.

Kât sikum lañ mân mimban.

³ A ñâi, zâk sâm gulip den ñâi sâm Kembuniñá Yesu Kristo, zâkkât den âlipñá birâm ñâi sâbap, zâkkât itâ sânat,

⁴ "Zâk um gulip op sâknâ mem zâim den bon mân nângâm den yennâ lañ sap." Den zorat bonñá itâ. Den sârek, um kâlak, sâm bâliñ kwâkwat, den sâgân sâsâñ.

⁵ Oi den sâm kwâkâkwâkñan muyagemap. A zo umziñ gulip oi nângânângâziñ buñ oi kât sikum muyagenîngâbap sâm Kembugât kâmurân ândie.

⁶ Kembu sot pâlâtâñ oindâ tânnâñgoi nângîndâ umñîñ âkâbap.

⁷ Nen itâ nângâmen. Nen muyagem hânân bet bâsanj gawen. Oi zo yatik momñá bet bâsanj âinat.

⁸ Zorat hânân zi nalem sot sâk pâke zemîngi nângîndâ âki ândînat.

⁹ Kât sikum patâ minatkât sâme, zen sarâ mariñangât ârâmbâgân zâibi. Oi kut ñâi yennâ sot bâliñá top topñangât âkñâle muyagem zorat nângânâ sâm tâmbetagobi.

¹⁰ Kât sikumgât âkñâleñá bâliñá top top zorat topñá uap. Oi a nâmbutñandâ zorat opñá singi âlip kândâtkom zoren bagim umbâlâ muyagiwe.

Ândiândi kâtikñangât kâtigibi.

¹¹ Anutugât singi a, gâ kut ñâi ñâi zo birâban. Gâ âlip opñá târârak ândiândiñ sot singi âlip sot nângâm pâlâtâñ sot buku orot, kâtigîgîñá sot lâlon kwatziñgâziñgânangât kâtigiban.

¹² Oi gâ nângâm pâlâtangât nep âlip tuuban. Tuum âim ândiândi kâtikñá gâsuban. Gâ zorat op dîigîgip. Gîkak yatâ upangât a donjep mâteziñan sâm kâtigena nângâwe.

¹³ Anutuñá kut ñâi ñâi ândiândi muyageziñgâmap, zâkkât mâtenjan sot Yesu Kristo a kutâ Pontio Pilato mâtenjan sâm kâtigeip, zekât mâtezîkñan itâ sâm, sâm kâtigem dâgobâ.

¹⁴ Gâ den kâtik sâm gigip, zo mem târârak kinna Kembuniñá Yesu Kristo gâbap.

¹⁵ Zorat narâkñá mâte oi imbanâ mariñá, a kutâ sot a zâizâiñ aksik zengât Kembu patâziñ, Anutu, zâkñá hanji mori Kembuniñá Yesu takâbap.

¹⁶ Anutu zâk zikjik mumunâ buñâ. Zâk âsaknâ umñan ândiap. Gootñan mân âibemgât dâp. Anñ mân igâwe. Zâk mân ikpemgât dâp. Sâm âlip sot Kembu nepñâ memñâ ândim zâimâmbap. Perâkñak.

Kombânñâ zinzij kâtik muyaginâ.

¹⁷ A kât sikum patâ zemziñgap, zen girem dâzânğona sâkziñ mân mem zâibi. Kut nñai nñai buñ orot, zorat nânğâne zorân kombânziñ oi zoren mân kâtigibi. Anutuñâ gom sambe muyageniñgi mem nem sâtâre op ândien, zorat nen zâkkâren nânğâm pâlâtân kwâkñanğâm ândinat.

¹⁸ Oi sâm ziñğâna âlipñanğât nep tuum umâlepkât op kut nñai nñaiziñ kâsâpkum a kanpitâ ziñğâm ândibi. Oi siñgi âlipkât bonñâ muyagibi.

¹⁹ Yatâ opñâ kombânziñ nñai zinzij kâtik memñâ ândiândi mimbi. Ândiândi zo bonñâ.

Timoteogât girem den

²⁰ O Timoteo, gâ Kembangât den gigip, zo dâñ galemğum mem ândiban. Oi a nâmbutñandâ nen nânğânânğâniniñoot sâm den yennâ mo bon buñ zo sâne nânğâm kubik birâban.

²¹ A nâmbutñâ den zoren mândâm nânğâm pâlâtânğât mâtâp birâwe.

Anutugâren gâbâ tânzânğozânğonñ zo zeñğâren zimbap.

Zo yatik.

Timoteogât ekap zagâtñâ Paulonâ kulemgum pindip.

Mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât sâtkât Yesu kristonâ ândiândi muyageip, zorat den sa laj kârâbapkat Yesu Kristogât Aposolo orâwan.

² Timoteo, gâ Yesugât sinji âlip dâgoga nângâm ninâ nannâ yatâ oin, gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot Kembuniñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângozângor, buku orotñâ sot um lumbenâ gâgâren zimbap.

Timoteo nângâm pâlâtân bonñâ zemñangip.

³ Ibâ âserâpnâ zen hâlâlû ândim Anutu kore okñangâm gane kiunziñâ nânâ yatik opmanñâ sâiwop dukumñâ nâtik sirâm ninâu sâm gâman. Gâgât nângâm ninâu sâman.

⁴ Gâ nâgât umbâlâ oin, zorat âsâbân nângâman. Oi gâ gekñâ umâlip patâ nângâbatkât otnimip.

⁵ Oi nângâm pâlâtân bonñâ zemgigap, zorat nângâman. Mamgâ Eunike sot âlagâ Loisi, zet Kembu nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiwet. Oi gâ zo yatik nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândiat, zo nângan.

Kâtigem sinji âlip nep tuuban.

⁶ Oi nâ zorat nângâm itâ dâgobâ. Nânâ bitnandâ kâukkan pa Anutuñâ imbanñâ gigip, zo ona sei kârâpñoot upap.

⁷ Itâ nângâban. Kaapum Anutuñâ niñgip, zo kenñât mân utnatkât niñgip. Kaapum zo imbanñâ sot buku orot zorat mariñâ. Nen um sâk zorat kendon ândinatkât Kaapum niñgip.

⁸ Zorat gâ Kembuniñangât den sinji sâm muyagebam anjun mân upan. Oi tâk namîn nâbane ândian, nâgât den sinji sâbam anjun mân upan. Anutuñâ imbanñâ gîbap dâp, nâ yatik, sinji âlipkât op sâknâm kwâkñan ândiban.

⁹ Anutu zâknâ kubikniñgâm hâlâlû ândinatkât diiniñgip. Zo âlip urâwen zorat bunñâ. Zikñak nângi zeip sot um lâklâkñangât op yatâ otniñgip. Zo mârûm hân mân muyageibân Yesu Kristogât op sinji kwatniñgip.

¹⁰ Oi zorat bonñâ narâk ziren muyageip. Kubikkubikniñâ Yesu Kristo gei muyageip. Zâknâ mumuñangât imbanñâ koi gei ko ândiândiñ zinzin kâtik muyageniñgip.

¹¹ Oi nâ zorat sinji sâsâr sot Aposolo nep tuubatkat sâm nigip.

¹² Nâ zorat sâknâm kwâkñan ândiman. Ka anjun mân opman. Nâ nângâm pâlâtân kwap zâkkât um zagât mân opman. Nâ itâ nângâman. Imbanñangotñâ sinji âlip nep sâm nigip, zâknâ dâñ galem otnigi Yesu takâtakñangât narâk mâte upap.

¹³ Den bonñâ zorat mâtâp tirâpgowan, zorik moliban. Zo Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwâkñangâm umgâ gâsui yatâ upan.

¹⁴ Tirik Kaapumñâ umniñan ândimâp, zâknâ mam otgigi den bonñâ gigip, zo galem otna zemgîbap.

Onesiporo, zâkkât den.

¹⁵ Asia hânân aksik birânim âiwe. Oi osetziñan Pigelo sot Hemogene, zet ârândân.

¹⁶ Onesiporoñâ tâk namâ a nâgât mân anjun op umâlep kwatnim ândeip. Zorat Kembuñâ Onesiporogât kâmut gâkânâ tânzângobap.

¹⁷ Zâk Roma kamânân takâmñâ um bâbâlanâk kârûnim muyagenigip.

¹⁸ Zorat Kembuñâ nângâm narâk patin um lâklâkñangât okñangâbap. Zâk Epeso kamânân kore orotñâ imbanñâ tuum ândeip, zo gikak nângat.

2

Kembugât kâwali nep tuuban.

¹ Nannâ, gâ Yesu Kristo sot pâlâtân ândina tângogi ândim kâtigiban.

² A donjep patâ zengât mâteziñan den dâgom ândiwan, zo Kembugât sinji a sât luluñoot nâmbutñâ dâzângom ândiban. Oi a zo, zen kâwaliziñoot a nâmbutñâ dâzângom ândibi.

³ Gâ, nâ yatik, Yesu Kristogât kâwali a kâtik op ândim zâkkât op sâknâm nângâm mân âkongibap.

⁴ Nâi zâk kâwali nep tuubanñâ dap op sâkkât nep top top zorat umñâ pâi zimbap? Zo kâwali a osetziñan pâip, zâk egi dâp oi zorik upapkat sâbap.

⁵ Katep zinj kut nâi minam sârârâk kârâme. Zengâren gâbâ nâiñâ mâtâp birâm nâin gâbâ âibap, zo sângân mân mimbap.

⁶ Nâi zâk nep kârâm kâmit sâknâm upapñâ nalemem bonñâ kâdom mem nei dâp upap.

⁷ Den sumbuñâ dâgogan, zo nângâm kwâtâtiban. Kembu zâk sâi umgâ pâronjsâi topñâ nângâm kwâtâtiban.

Mân loriban.

⁸ Gâ Yesu Kristogât nângâm nângâm ândiban. Zâk Dawidigât kiunñâ mumuñan gâbâ wâgân op zaarip. Zâkkât sinji âlip yatâ sâman.

⁹ Sinji âlipkât op sâknâm nângâman. Oi um kâtik zinj nâgât nângâne bâliñ mâme ua

yatâ kin bitnâ saaninetâ taan. Ka Kembugât singi âlip den, zo dap op saane yen tâpap?

¹⁰ Nâ Anutugât singi a zengât op sâknam patâ nângâm tâpman. Zen Yesu Kristo sot pâlâtân utne kubikziŋgi neule âsaknjâ zinzij kâtik mimbigât yatâ opman.

¹¹ Den itâ ziap, zo bonnjâ,
“Nen zâkkât mumunjan târokwarâwen. Zorat op nen zâk sot ârandân zaat ândinat.

¹² Nen zâk sot sâknam nângâm kâtiginat zo ko zâk sot a kutâ tâtarân tâtnat. Nen zâk kwâimbânŋangindâ sâi ko zâkoot yatik nen kwâimbânŋangâbap.

¹³ Nen den sâwen, zo mân lunat zo ko zâkkât denjâ bon upap. Njâi sâmjâ njâi sâsânjâ, zo zâkkâren mân ziap.”

Singi âlipkât sâm gulip.

¹⁴ Gâ den zo sâm Anutugât mâtejan sâm dâzângom ândina den yennjâ mân sâm âragubi. Sârek den mân âragubi. Zen den yennjâ, bon bujâ, zo âragum ândibi zo ko den zorânjâ zen tâmbetzângobi.

¹⁵ Anutuŋjâ gâgât nângi dâp upapkât nep kâtigem tuum ândiban. Oi den bonnjâ tâjtânjâ sâm ândiban zo ko Anutugât mâtejan anjun mân upan.

¹⁶ Den yennjâ sâne mân betziŋjan mimban. Zen yatâ op ândim um gulip op singi âlip birâbi.

¹⁷ Sarâ den ârâgume, zo use kâtik yatâ op laj kârâbap. A yatâ zo zengâren gâbâ njâi Hemenao sot njâi Pileto.

¹⁸ Zet den bon birâm itâ sabot, “Mumunjan gâbâ zaatzaat, zorat topnjâ itâ. Yesuŋjâ mumunjan gâbâ zaat ândiândi unoknjâ mârum muyageniŋgip. Narâk patin sâk unoknjâ mân minat.” Zet yatâ sâmjâ a nâmbutnjâ zengât nângâm pâlâtânziŋjâ mem gulipkuabot.

Anutugât kunkun sot hâkop bonnjâ.

¹⁹ Anutuŋjâ kât tandâ pâi giarip, zo kâtigem kinzap. Zorat den kulem njâi itâ ziap,

“Kembuŋjâ singi arâpnjâ ziŋgit nângâmap.”

Oi den njâi itâ ziap,
“Kembugât singi a ândien sâme, zen aksik bâliŋjâ kândâtkubigât sâip.”

²⁰ A kutâgât namâ patin hâkop top top goide kât sot siliwa kât tuutuuj, zorik bujâ. Nak sot hânjâ tuutuuj, zo ziap. Hâkop nâmbutjan kut njâi sângân patâ zorânjâ geibap. Nâmbutnjâ ko kut njâi njâi yennjandâ geibap.

²¹ Hâkop njâi zâk kut njâi bâliŋjâ buj, umnjâ salek op neulenjoot upap oi hâkop sângân patâ. Oi namâ mariŋandâ egi hâlâlû zeï nep âlipnjâ pindâbap. Den sumbuŋjâ zi a nengât op san. Umnij salekkoï hâlâlû ândinat san.

Kembugât a ândinat.

²² A sigan kut njâi njâi bâliŋjâ ek âknâlîme, zo birâban. Oi umziŋjâ salek opnjâ Kambu sâm mâpâsime, zen sot âlip orotnangât sot nângâm pâlâtânjâ sot um lumbenâgât kâtigiban.

²³ Den yennjâ sot sârek den zo birâban. Gâ âlip nângat. Den yatâ sâne kâsâp sot um kâlak muyagemap.

²⁴ Oi Kembugât kore anjâ den sârek op mân kwâkâyanjâgâbi. Ziŋjâ a aksik buku otziŋgâm singi âlip târârak kwâkâziŋgâbi. Oi a ziŋjâ bâliŋ otziŋgânetâ zorat hâuŋjâ mân otziŋgâbi.

²⁵ Oi Kembugât den birâme, a zo mulunâk dâzângobi. Anutu zâk ziknjak mem geï kwatziŋgi umziŋjâ melâŋ den bonnjâ nângâbi sâm mulun dâzângobi.

²⁶ Oi umziŋjâ pâronsâi Satangât ârâmbâgân zângoip, zoren gâbâ makâziŋgâbap. Zen Satangât den lum ândiweŋjâ umziŋjâ pâronsâi kândâtkubi.

3

Singi âlip gulipkukun a, zengât den.

¹ Gâ itâ nângâban. Narâk patâ mâte upâ sâi bâliŋandâ laj kârâm kâbâ yâmbât mem zaa kwap mem ge kwap imbanjoot niŋgâbi.

² A itâ zo, ziŋjâ ândibi. Ziŋjanjâ nângâne zâizâiŋ, kâtkât âknjâle, den kârâpnjoot sâsânjâ, sâk mâme den, ibâ mam zekât den birâbirâ, sâm nâne a, anjâ Anutu hurat mân kwâkjanjâgâme.

³ Lumbe den mân sâsânjâ, tosa mem ândiândi, sârân sâsânjâ, nem gulipkukun, a zinnjâ, kut njâi njâi âlipnjâ âkon upi.

⁴ Kâsa zengâren tirâpzângozângonjâ, laj orot, zâizâiŋjâ upme. Sâkkât âknjâle mem ândim Anutugât âknjâle mân nângâbi.

⁵ Sâknandik singi âlip nângâbi. Ka singi âlipkât imbanjâ mân zemziŋgâbap. A zo yatâ ândine ziŋgit kândâtzângoban.

⁶ Narâk ziren a nâmbutnjâ zo yatâ ândie. Zen tik ândim ambân nângânângâziŋjâ lolot zengât mirin zâim um gulip kwatziŋgâme. Oi ambân zo tosa top top muyagemnjâ umbâlâ upme sot âknjâle top top otziŋgi laj âim game. Anjâ ambân zo yatâ zorânjâ zengât upigât sâm lolot otziŋgâme.

⁷ Ambân zo yatâ, zorânjâ narâk dâp den zorat topnjâ kârûm mân nângâm kwâkâme.

⁸⁻⁹ Mârûmjan Yane sot Yambere zet Mose kâsa oknjâgâwet. Yatigâk a san, zen den bonnjâ kâsa oknjâgâme. A zo, zen nângânângâziŋjâ bâliŋjâ sot nângâm pâlâtânziŋjâ bujâ. Dap dabân bâliŋandâ laj kârâbap? A yatâ zo, zen sarâziŋjanjâ topnjâ muyagei ek nângâbi. Wangât, kut njâi njâi ziŋjâ upme, zo topziŋjâ sâm muyagei a aksiknjâ ek nângâm kândâtzângobi, zorat. Yane sot Yambere, a zagât zekâren muyageip yatâ.

Paulo sâknan sâknam donjep muyagejngip.

¹⁰ Gâ nâ sot ândim gâin. Kut nâi nâi orâwan, zo ek nângâm ândein. Singi âlip sâman sot nep tuuman, ândiandinâ, nângâm pâlâtânâ, buku orotnâ, kâtigem ândiandinâ zo ek nângâm ândein.

¹¹ None sâknam nângâwan. Antiokia kamânân, Ikonion sot Listera kamânân none sâknam donjep nângâwan. Yatâ ot-ninetâ Kembuñâ bitziñan gâbâ mâkânigip.

¹² A nâmbutñâ Yesu Kristo sot pâlâtân op târârak ândibi, zen pisuk patâ yatik zângone sâknam nângâbi. Zo perâknjak.

¹³ Narâk ziren bâliñ mâme a sot sarâ a ziñ bâliñ upme. Bet ko walâm sarâ sot bâliñâ zorân tuune lañ kârâbap. Umziñâ gulip oi a nâmbut um gulip kwatziñgâbi.

Kembugât ekap sâlâpkum nângâm ândibi.

¹⁴ Gâ ko den kwâkâm giwen, zo sot pâlâtân op ândiban. Den zo nâigâren mein, zorat mân kwaksat. Nâ den singi zo giwan. Oi gâ topnâ nângâmat, zo ka.

¹⁵ Oi gâ katepan gâbâ tirik ekap sâlâpkum nângâm gâingât zorân umgâ kubigi Yesu Kristo nângâm pâlâtân kwap sumbemgât singi op ândiban. Gâ zo yatâ ândibangât Kembugât ekap sâlâpkum ândina imbanjâ gibap.

¹⁶ Den tirik ekabân ziap, zo pisuk Anutugât Kaapungâren gâbâ muyageip. Oi den zo sâlâpkum nângindâ singi âlipkât topñâ kwâkâm ningâmap. Oi zorân topniñ sâm muyagem umniñ melânji târârakât tenjâyan ândinat. Târârak mâtâp tirâpnângomap.

¹⁷ Yatâ op diinniñ Anutugât arâp op kut nâi nâi âlip orotñangât nep top top zo âlip tuum ândinat.

4

Târârak ândim singi âlip nep tuunâ.

¹ Nâ Anutugât mâtenjan sot Yesu Kristo, zâk kembu imbanjâñootñâ gamñâ a gwâlâ sot mumuñâ dinniñâ sâm kwâkâbap, zekât mâtezikñan sâm kâtigem dâgoga nângâ.

² Gâ den singi âlip sâban. Oi a zorat otziñgâbap mo buñâ, zorat kâtigem sâban. Oi a um girem den sot hâwat den kwâkâziñgâm nep mulunân âkonñâ buñ tuuban.

³ Narâk nâi mâte oi singi âlip den zo a nâmbutñâ nângâne pat palaj oi birâbi. Zo birâmñâ den nâi nângânatkât kindapziñ hetâmkwapi. Kwâkâm ziñgâziñgân a muyageziñgâbi. Umziñ dâp oi yatik, zorik muyageziñgâne kwâkâziñgâbi.

⁴ Den bon zo birâm den pat yennâ zoren âi pâlâtân upi.

⁵ Gâ ko narâk dâp sâknam kwâkan zari kândâtkom kâtigiban. Oi singi âlip sâsân nep tuum ândiban. Nep sâm gigip, zo tuum biranban.

Paulogât narâknâ pânkânok oip.

⁶ Kembugât singi râma kom uwe, nâ yatâ otnibigât narâk mâte uap.

⁷ Nâ Anutugât ândiandi nep kâtigem tuum ga âkap. Sero kabânjan katep ziñ sârârak kârâme yatâ nâ mârûm sârârak kârâm kâtigem kikerân tâkan. Nâ nângâm pâlâtânñâ galemgua mân loreip.

⁸ Narâk ziren târâraknangât sângân mimbatkât mambât pâi ziap. Gâtâm narâk patin Kembu, top likuliku a târârakñâ, zâknâ sângân niñap. Oi nâyâk buñâ. Yesugât takâtakânangât âknâlîme, zen ârandân ziñgâbap.

A nâmbutñandâ Paulo pam âiwe.

⁹ Gâ kek nâgâren gâbangât kâtigiban.

¹⁰ Dema zâk hângât kut nâi nâi zorat âknâlîe op nâbam Tesalonike kamânân arip. Kereske zâk Galatia hânân arip. Oi Tito zâk Dalimatia hânân arip.

¹¹ Zi Luka sot nikñj ândiet. Gâ Mareko muyagena ârandân gâbabot. Zâk nep âlip betnan mimbap.

¹² Tikiko zâk sângongua Epeso kamânân arip.

¹³ Gâ gâbamñâ mâtâpkât hâmbâ Taroa kamânân, Kapo zâkkât mirin parâwan, zo mem gâban. Oi ekap topñâ sot ilumñâ zo aksik mem gâban. Ilumñâ mân birâban.

¹⁴ Liñgip kâlâu mot kâtnâ tuutuun a, Alesande, zâk bâliñ donjep otnigip. Zorat Kembuñâ hâuñâ pindâbap.

¹⁵ Zâknâ dinniñâ donjep koip. Zorat gâ zâkkât kenjât upan.

¹⁶ Denân nâbane tarâwan, narâk zoren buku nâiñâ den mân betnan meip. Buñâ. Zen aksik birâniwe. Zorat tosa mân zemziñgâbapkat nângan.

¹⁷ Kembuñâ ko betnan mei singi âlip um kâtik a, hân nâin gokñâ zengâren sa tânnogi sâm nângâwan. Oi zâknâ zuu kâtik Laiongât lâunjan gâbâ mâkânigip.

¹⁸ Kembu zâk bâliñâ top top zoren gâbâ mâkânim sumbemân Kembugât kin topñan nâbanbap. Zâkkâren imbanjâ âsakñâ zem zâimâmbap. Zo perâknjak.

¹⁹ Nâ Piriñila sot apñâ Akwila sot Onesiporo zâkkât kâmut zorat nângâziñgan. Zo dâzângoban.

²⁰ Erasto zâk Korinti kamânân ândiap. Oi Toropimo zâk mâsek oi Milete kamânân parâwan.

²¹ Gâ map narâknâ mân oi kek gâbangât kâtigiban.

Eubuluñâ nângâgigap. Puleñ sot Lino, Kalaudia sot buku nâmbutñâ, zen yatik nângâgige.

²² Kembuñâ um dâpkâ galem op ândibap.
Kembugâren gâbâ tânzângožângoŋ zorâŋ
zeŋgâren zimbap.
Zo yatik.

Titogât ekap Paulonâ kulemgum pindip.

Sâm muyamuyage den sot mâsop den.

¹ Paulo nâ Anutugât kore a sot Yesu Kristogât Aposolo orâwan. Zâknâ gâsunimnjâ zorat nep diñ sârnigip. A ambân Anutugât sinji sâip, zen den bonnjâ nângâm, nângâm pâlâtân kwâknjângâbi sot diñjâ lubigât nep zo sârnigip.

² Oi ândiândi kâtikkât sinji den, zo bonnjâ. Anutuñjâ sarâ mân sârnigip. Zâknâ mârurnjan hân mân muyageibân itâ sâip, “Ândiândi kâtik zengât sinji sârnigian, zorat mambât ândibi.”

³ Narâk mâte oi diñjâ zo sârnigip muyagemnjâ Anutu kubikkubikzinandâ nânjâ sârnigip muyagibatkat nep diñ sârnigip.

⁴ Nâ sot sinji âlip mem ândiet, Tito, gâgât ekap zi kulemgum gigan. Anutu Ibâ sot kubikkubikniñjâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lâklâk sot um lumbe zo gâgâren zimbpap.

Galem a sot a sâtñâ, zengât den.

⁵ Nep torennjâ ziap, zo tuum nangâbangât op Keret hânân gâbarâwan. Oi dâgowan yatik Yesugât kâmut kamân dâp galem a gâsum sâlâpzângoban.

⁶ A nâi, zâk tosa buñjâ, ambân kânok sot pâlâtân op ândibap. Oi nan bârarâp zen den sinji âlip mem ândibi. Nan bârarâpnjâ gulipkukun sot zâizâin buñjâ ândibi. A yatâ zo nebân zâmbanban.

⁷ A sâtñâ nâi, zâk Anutugât nep a ândimappjâ tosa buñjâ ândibap. Zâk zâizâin mân upap. Kuk laj mân upap. Too kâtik nem um gulip mân upap. Kâmbam kukunngât âknjâle mân upap. Kât sikumgât âknjâle mân upap.

⁸ Zâk a buku otzîngâm kut nâi nâi âlipngâgât âknjâle nângâm. Sâkkât âknjâle mân nângâbap. A târârakñâ. A hurat kwatziñgâm. Sâkkât kendon ândibap.

⁹ Den bonnjâ sârnigip dâzângowan, zo dâpnjan mem ândibap. Oi zorânjâ imbanjâ pindi den bonnjâ âlipngâ a kwâkâm zîngâm ândibap. Oi Kembugât den ku a, zengât den mem ge kwâpâp.

Den ku a sot sarâ a.

¹⁰ A donjebep zen zâizâin op ândime. Zen den yennjâ sot sarâ sârnigip a um gulip kwatziñgâme. Yuda a kâmurân gâbâ a nâmbutñjâ umziñ patâ Mosegât den sinji sânginjan ari sâknjandik Yesugât sinji nângâme, zen zo yatâ op ândime.

¹¹ A zo kât sikumgât opñjâ den sarâ sârnigip a nâmbutñjâ ambân murârpziñjâot zo um gulip kwatziñgâme. A yatâ zo, zengât lâuziñ doongunat.

¹² Keret a zengât den sâsânjâ a nâinâ itâ sâip,

“Keret a zen sarâ sârnigip. Zen a konam op nalem nemnjik ândime. Zuu bâlij yatâ kut nâi nâi laj nime.”

¹³ Den zo nângâ bon uap. Zorat ko den kâtik dâzângona sinji âlip târârak mem kâtigem kinbi.

¹⁴ Zen Yuda a zengât den yennjâ sot den ku a zengât den zo mân nângâbigât girem dâzângoban.

¹⁵ A um salek ândimenjâ kut nâi nâigât nângâne salek opmap. Ka a nângâm pâlâtânziñ buñjâ, zen nângânângâziñ sot umziñ sumunkoi kut nâi nâigât nângâne mân salekkomâp. Wangât, umziñ sumunkoi, zorat.

¹⁶ Zen itâ sârnigip, “Nen Anutugât topñjâ nângâmen.” Sâtñak yatâ sârnigip orot mâmezînjâ kwâimbâmap. Zen bâlij mâme a. Den kukun a. Anutuñjâ zîngiri tepbâurep opmap. Den ku a zo, zîñ âlipngâgât nep mân tuume.

2

A ambân patâ, zengât den.

¹ Gâ ko den âlipngâ ziap, zorat dâp dâzângom ândiban.

² Oi sârnandâ a patâ zînjâ kendonbandon sot hâlâlû ândibi. Umziñ bimbi kwapi. Nângâm pâlâtân sot buku orot zo mem kâtigem kinbi.

³ Oi ambân patâ zo, zen yatigâk dâzângona sinji âlip nângâm sarân mâme sot den umân pâpan mân sârnigip too kâtik laj mân nem ândiândi âlip zo wâratkum ândibi.

⁴ Oi ambân sâk wâgân dâzângone ap murârpziñ galem otzîngâm biranbi.

⁵ Oi anjan op laj mân ândibi. Kendonbandon op mirin kut nâi nâi kubikñjâ abârâpziñ sâtziñ lubi. A kândâtñjan ândie zo, zînjâ zîngitñjâ Anutu sârnigip bâlij kwapegât yatâ op ândibi.

A sigan sot kore a zengât den.

⁶ A sigan yatik sârnigip kendonagom ândibi.

⁷ Oi gîkak kut nâi nâi âlipngâ zo op mâtâp tirâpzângona ekñjâ yatik upi. Sâknjâ mân tuuban. Kembugât den zo târârak wâratkum bonnjik zo a ambân dâzângom ândiban.

⁸ Den âlipngâ târârakñjâ sârnigip kâsa zen nângâmñjâ anjan op Yesugât kâmut nen den mân sârnigip bâlij kwatziñgâbi.

⁹ Kore a dâzângona patârâpziñ zengât den lum kore âlip otzîngâne sâtâre upi. Oi patâ zengât sâtziñ mân sârnigip.

¹⁰ Oi kâmbu mân op ândim kut nâi nâizîñ yen ek galem upi. Yatâ opñjâ Anutu kubikkubikniñ diñngât neule âlip upi.

Sangon kubikniŋgipkât ândiândi âlipnâ ândinat.

¹¹ A hân dâp âlip utnatkât Anutugâren gâbâ tânzângožânŋonâ, zo muyageip.

¹² Zorâñâ betniŋan mem kubikniŋgi um kâtik zengât ândiândi sot sâkkât âknâle bâliñâ zo birâm ziren kendonbandon ândim Anutu zikñâ yatâ târârakñâ op ândinat.

¹³ Yatâ ândim Anutu patâ sot kubikku-bikniñâ Yesu Kristo, zâkkât neule âsakñâ muyagei ândiândi âlipnjan âinatkat um bâbâlan op nângâm ândinat.

¹⁴ Zâknâ nenŋât suupniŋ mem bâliñan gâbâ mâkâniŋgip. Oi zâkkât arâpnâ opñâ âlipnjanŋât nep tuum ândinatkat sangon kubikniŋgip.

¹⁵ Gâ den zo dâzângom kubikziŋgâm kâtigiban. A ziŋ gâgât nângâne giginâ mân upap.

3

Tirik Kaapumgâren gâbâ a uŋakñâ âsagiwen.

¹ Gâ a ambân Yesugât kâmurân ândie, zen dâzângona a kutâ sot zâizâiŋ hurat kwatziŋgâm dinziŋ lubi. Oi nep âlip top topñâ ziap, zo bâbâlan op tuubi.

² Oi sâm bâliŋ kwâkwat sot den sârek mân sâbi. Buŋ kâtikñâ. Zen lumbeŋ ândim a pisuk umâlep kwatziŋgâbi.

³ Nen mârumnjan um gulip op den kom ândiwennâ âknâle top top, zorat kore op kuk sot um kâlak muyagem um kâsa op ândiwen. Nen yatâ op ândeindâ a ziŋâ nenŋât âknâle mân op ândiwe.

⁴ Ka Anutunâ umñandâ gâsânângomñâ kubikniŋgip.

⁵ Nen târârak ândim nep âlipnâ nâi tuuwengât buñâ. Um lâklâkñanŋât op too sanŋonniŋgâm sâi Tirik Kaapumñâ ândiândi uŋakñâ niŋgip.

⁶ Zâk kubikkubikniñâ Yesu Kristogât opñâ Kaapum niŋgip. Zo bituktâ mân niŋgip.

⁷ Zo nen Anutugât mâtenjan tosanij buŋ kinñâ ândiândi kâtikkât siŋgi utnatkât yatâ otiniŋgip. Um lâklâkñanŋât op yatâ otiniŋgip. Den zo perâkñak.

Den bon buŋ, zo birâbi.

⁸ Gâ itâ dâzângom kâtigem ândiban. “Anutu nângâm pâlatâŋ kwapmenâ âlipnjanŋât nep tuum kâtigibi. Nep âlipnâ zo tuune a betziŋan mimbap. Yatâ op ândine âlip upap.

⁹ A zen den yen âragume, zo kândâtkubi. Sâkurâpziŋ kutziŋanŋât den sot den sâm kwâkâyanŋame sot den kâtikkât den sârek zo birâbi. Den top top zo yen, bon buñâ.”

¹⁰ A nâi den sâi kâsâpagome, zo sâp kânok mo zagât dukuna mân nâŋgi birânjanŋana zikñik ândibap.

¹¹ Gâ nângat. A yatâ zo bâliñanŋât nep tuumap. Orot mâmeñandâ tosanâ sâm muyagemap.

Den murukñâ.

¹² Nâ Atemis mo Tikiko sângongua gâgâren gâi Nikopoli kamânân ga muyageniban. Nâ kamân zoren map narâkñan ândibat san.

¹³ Apolo sot gurumin den nângânâŋgâ a Zena, zet sângonzâkona hân nâin âibabot. Mâtâpkât nalem zikâna mân kwakpabot.

¹⁴ Kâmut gâkârâpniñâ zen âlipnjanŋât nep tuum umziŋ upap. Oi a nâmbutñâ pu utne betziŋan mine nepziñâ zo bon upap.

¹⁵ A nâ sot ândime, zen aksik gâ nângâgige. Gâgâren a buku otiniŋgâme, zorat sot den dâzângoban.

Kembugâren gâbâ tânzângožânŋonj, zorâŋ zeŋgâren zimbat.

Zo yatik.

Pilemongât ekap Paulonâ kulemgum pindip.

Sâm muyage den sot mâsop den.

¹ Nâ Paulo Yesu Kristogât opnâ tâk namin ândian. Nâ sot bukuniñâ Timoteo, net Pilemonj nep betniknjan mema, gâgât ekap zi kulemgum giget.

² Oi ambân bukunikjâ Apia sot kâwali anikjâ Arikipo sot Yesugât kâmut Pilemonj gâgât mirin mindume, zengât ârândânj pet.

³ Ibâniñ Anutu sot Kembu Yesu Kristo, zekâren gâbâ tânzângezângeonj sot um lumbe zo zengâren zimbap.

Paulo zâk Pilemongât op Anutu mâpâseip.

⁴ Nâ ninâu sâbam gâgât nângâm Anutugâren sâiwap sâman.

⁵ Gâ Kembu Yesu nângâm pâlâtânj kwâknanjâm Kembugât singi a zengâren umgâ kinmap. Oi zengât nângâm ândimat. Nâ zorat singi nângâm Anutugâren sâiwap sâman.

⁶ Oi nângâm pâlâtânjâ nen sot kânok uap. Kut nâi nâi âlipnâ Kristogâren gâbâ muyagem gâip, zo nângâbangât ninâu sâman.

⁷ Bukunâ, gâ Kembugât singi a buku otzingâm umâlep kwatzingâmat, zorat umnâ âlip oi sâtâre patâ orâwan.

Kore a Onesimo, zâkkât den.

⁸ Gâ a buku otzingâmatkât itâ dâgobâ. Gâ kut nâi upangât Kristogât opnâ sâbâ sâm âlip sa nângâm upan.

⁹ Ka buku orotnjanjât itâ dâgobâ. Nâ Paulo, a sombâ, Yesu Kristogât op tâk namin ândian.

¹⁰ Nâ katepnâ nâi Onesimo tâk namin ta ga muyagenigip, zâkkât dâgobâ.

¹¹ Mârum zâk gâ sot ândim mân bekan mem ândeip. Narâk zoren ândiândinâ mân dâp oip. Narâk ziren ko zâk Kembugât a opnâ gâgât sot nâgât ârândânj ândei dâp uap.

¹² A zo sânjongua gâgâren gaap. Zo nâgât kâmbiamnâ, zo sânjongua gâgâren gaap.

¹³ Nâ singi âlipkât op tâk namin ta zâknâ gâ gebâkkan betnan mem ândibapkât sâwan.

¹⁴ Oi gâ mân nângâna nâ yatâ upatkât nânga mân dâp oi mâburem gigan. Gâ gikak nângâm nibâ sâm niban.

¹⁵ Zâk birâgigi gikik mâik nâi ândein, zo topnâ itâgât motnâi. Âburem ga gâ sot ândim zâibap.

¹⁶ Zâk kore ayâk bunâ. Yesu sot pâlâtânj op buku otgibam gaap. Nâgâren yatâ op ândeip. Gâgâren ko walâmñâ otgibap. Zo

itâgât sâknandik gâgâren ândeip. Zi ko Kembugât a opnâ gâgât a bonjâ uap.

¹⁷ Gâ nâgât nângâne bugugâ oi ko zâk diina gâi nângâna Paulo upap.

¹⁸ Zâknâ kut nâigâ gulipkoip? Gâgât tosa nâi zâkkâren ziap, zo nâgât singi sâban.

¹⁹ Paulo ninak den zi kulemgum gigan. Perâknak, Nâ hâuñâ melânj gibat. Ninâ tosa gâgâren patik ziap, zorat wangât sâbat? Gâ nâgâren a unâknâ âsagein, zorat san.

²⁰ Bukunâ, gâ Kembugât opnâ kut nâi zo bâbâlanjâk nibangât otnigap. Kristogât opnâ umâlep kwatniban.

Den murukñâ.

²¹ Sât lulu a ândiat, zorat nângâm den zi kulemgum gigan. Oi itâ nângan. Den dâgogan, zo sot walâm târokwap tuuban.

²² Zen nâgât op ninâu sâne Kembunâ nângâmñâ sâi zengâren gâbatkât nângan. Zorat nâgât singi kianj kubikpan.

²³ A bukunâ Epapara, zâk Yesu Kristogât opnâ nâ sot tâk namin ândiap. Zâk zengât nângap.

²⁴ Oi nep betnan mimin a, Mareko sot Aristako sot Dema sot Luka, zen yatik gâgât nânge.

²⁵ Embu Yesu Kristo, zâkkât tânzângezângeonj, zorânj umziñan zimbap.

Zo yatik.

Hebiraio a zengât ekap.

Yesu zâk Anutugât topnâ sâm muyagem ninjip.

¹ Anutu zâk mâruman Propete ziknâ topnâ dâzângoi zinjâ sâkurâpnij den holiñâ top topnâ dâzângom gawe.

² Bet narâk murukjan ândien zi sâi nanjandâ dijâ dâtnângoip. Mâruman Anutuñâ sâi nanñâ hân sot kut nâi nâi aksik muyageip. Zorat nanñâ zâk a sot kut nâi nâi zorat marinjâ upapkât sâm pindip.

³ Anutuñâ sâi nanjanğaren zik holi tobat âsaknâ muyagem ziapkât ândiandinğât dâp ândimap. Oi imbanâ dijandâ kut nâi nâi hânân sot sumbemân zo tângoizemap. Zâknâ bâlinâniñâ sanjon kubiknâ sumbemân zâimnâ Anutu kâwali boriborinjoot taap, zâkkât âsan bongen zâi ândiap.

⁴ Zâk sumbem a walâzingâm ândiap. Zâk kot patâ memnâ kutnâ sumbem a zengât walâzingip, ândiap.

Sumbem a zen giginjâ. Nanñâ zâk zâizâinj.

⁵ Nanñâ zâk zâizâinj ândiap. Sumbem a zen ombenjan ândie. Sumbem a zengât mâsikâzingâm sâbâ. Anutuñâ sumbem a nâi zitâ dukoip?

“Gâ nannâ. Nâ itârâñ gâsum sâlâpgoga nannâ ândiat.”

Mo sumbem a nâigât itâ sâip?

“Nânjâ zâkkât ibâ op ândibat. Zâknâ nannâ op ândibap.”

Buñâ. Anutuñâ sumbem a nâigât den yatâ zo mân sâip.

⁶ Ka Anutuñâ nanñâ kânok sângongui hânân gâi Anutuñâ zâkkât den itâ sâip, “Sumbem a zen nannâ mâpâsibi.”

⁷ Anutuñâ sumbem arâpnâ zengât itâ sâip,

“Nânjâ sa sumbem arâpnâ pibâ upme. Oi sa ko kore arâpnâ kârâp bâlam upme.”

⁸ Ka nanjanğât itâ sâip, “Anutu, gâ a kutâ op ândim zâimâmban. Nepkâ sot imbanğâ zo zinzij kâtik zimbap. A kutâ tângâ zo mem târârak ândim a ambân kembu otzingâm ândiban.

⁹ Târâraknğât otgimâp. Bâlinâ âkon opmat, zorat Anutu, gâgât Anutu sâtâregât kelâk sangongigip. Zo bukurâpkâ sangonzingip, zengât dâp buj, walâzingip.”

¹⁰ Anutuñâ nanjanğât den nâi itâ sâip, “Kembu, gâ topkwâkwatjan hân muyagein. Oi sumbemñâ sumbemñâ muyagein.

¹¹ Hân sumbem, zet buj upabot. Gâ ko ândim zâimâmban. Hân sumbem, zet hâmbâ yatâ sânginjâ upabot.

¹² Hâmbâ yatâ sânginjâ oitâ mem kâpizikâban. Kâpizikâmñâ uñaknâ muyagezikâban. Gâ ko ândimat yatik ândim zâiban. Gâgât narâk zo mân âkâbap.”

¹³ Anutuñâ sumbem a nâi zitâ dukoip? “Gâ âsannâ bongen tâtna kâsarâpkâ min-duzinga kinjanğât kombân upi.”

¹⁴ Sumbem a nâi den yatâ mân dukoip. Sumbem a zen Kembugât kore a ândie. Zen Tirik Kaapum yatâ betniñan mimbigât sâsân. Anutuñâ sumbem a sângonzângoi a sumbemgât sinji ândien, nenğaren gam betniñan mime.

2

Kubikkubik den mân birânat.

¹ Zorat nen den sinji âlip nângâwen, zo tâpâkum lorem birâbemgât nângâm kâtiginat.

² Anutuñâ sâi sumbem arâpnâ dijâ sâkurâpnij dâzângowe. Oi den sâwe, zo âsagemnâ kâtik op zeip. Oi den zo birâmarâwe, zo hâuñjoot opmâip.

³ Narâk ziren ko Kembu ziknâk kubikkubikinjanğât den sâm muyageip. Oi kindapziñandâ nângâwe, zen den zo dâtnângone kâtigeip. Zorat dap dabân den kubikniñğâbapkât imbanâ zemnângap, zo birindâ hâuñjâ buj upap?

⁴ Anutu ziknâ imbanâ sen pup sot sen mârât muyagem den zo tângoip. Sâi Tirik Kaapumñâ nângip dâp imbanâ kâsâpkum ninjip.

Yesu zâk narâk pânkânok sumbem a ombezijan ândeip.

⁵ Narâk bet muyagibap, zorat sâñâ. Narâk zoren Anutuñâ a nâi kembuniñâ patâ kwânângâbap. Sumbem a patâ op ândibigât mân sâip.

⁶ Agât op sâip. Kembugât a nâinjâ zorat den sâm muyageip. Den zo itâ, “Anutu, gâ wangât a zengât op nângâmat? Agât kiurâp wangât ek galem otzingâmat?”

⁷ Zen narâk pânkânok sumbem a zengât giginjâ ândibigât sâm zingin. Gâ a nâmbutnâ zengât mâteziñan imbanâ zingâna hurat kwatzingâme.

⁸ Gâ kut nâi nâi aksik bitziñan zâmbarin. Zorat zen mâirâp op ândibi.”

Anutu zâk kut nâi nâi a bitziñan zâmbarip, zo mân kâsâpkum pisuk pirâzingip. Narâk ziren ko kut nâi nâi aksik patâ a nenğât bitniñan pâip, zo mân âsagei iksen.

⁹ Yesu ko a kembu op ândei iksen. Zâk narâk mâik nâi sumbem a zengât ombezijan ândim sâknam nângâm moip.

Sâknam nângâm moipkât neule âsaknâ sot kot patâ miap. Anutu zâk tânnângobapkât sâi Yesunâ a pisuk nenngât op mumunngât sâknam patâ nângip.

Yesu zâk nenngât murâpnâ sâbam nângi mân kwakmak oip.

¹⁰ Kut nâi nâi zo zâknâ muyageip sot galem opmap. Zâk nan bârarâp donbep sumbem âsaknâ diiningâm zâibapkât nângâm ândeip. Oi kubikkubikningât a patâ, Yesu, zâk sâknam nângâm moipkât kubikkubik a bonjâ ândibapkât Ibânâ nângi âlip oip. Nângi dâp oip.

¹¹ Oi a um hâlâlu kwatzingâmap, Yesu, zâk sot um hâlâlu kwatzingi ândie, zen ârândân Ibâzin kânok. Zorat ziknâ murâpnâ sâbat sâm nângi mân kwakmak oip.

¹² Zorat dinâ itâ ziap, “Anutu, gâgât kutsingigâ murâpnâ sâm muyagezingâbat. Kembangât kâmut osetzian kep mem sâm sâtâre otgibat.”

¹³ Oi den nâi itâ ziap, “Anutu nângâm pâlatân kwâknangâm ândibat.”

Oi den nâi itâ ziap, “Zi nâ sot Anutu nâ katap nigip, nen ârândân ândien.”

Yesu zâk nenngât tobat oipkât âlip betninan mimbam.

¹⁴ Oi katap nen sip kelâknijoorâk ândiengât Yesu zâk zorik meip. Zo ziknâ mumunngâdâ mumunâ marinjâ, Sata ngât imbanâ koi geip.

¹⁵ A zo, zij munat sâm kenngât op ândine Sata ngâ tâknâ saazingi narâk dâp mumunngât kenngât op tâpmarâwe, zen olanzingâbam yatâ oip.

¹⁶ Yesu zâknâ sumbem a betzian mimbam mân geip. Zâk Abaramgât kiurâpnâ nen betninan mimbam geip.

¹⁷ Oi zorat murâpnâ nen sot dâp kânok upapkât Anutu nâ zâk sâm pindip. Zâk yatâ opnâ a patâ op Anutu mâtenan kore oknjangâm a ambân tânnângom niingât bâlinâ sanjonbapkât sâm pindi yatâ oip.

¹⁸ Yesu zâk ziknâk sâknam nângâm mâsimâsikâyân bageipkât a mâsimâsikâ muyageningi âlip betninan mimbam.

3

Yesu zâk patâ. Mose zâk ombenan.

¹ Zorat op ko Kembangât sinjiyân a bukurâpnâ sumbengât sinji ârândân diiningip, zen Yesugât nângâm ândibi. Yesu zâk Aposolo op Anutu kore oknjangâm ândimap. Ândei ninâ nângâm pâlatân kwâknangindâ zâknâ patâningâ op ândiap.

² Anutu nâ gâsum sâlâpkoi sât lulu nâ ândeip. Mose zâk Anutugât a ambân gakârâpnâ osetzian sât lulu ândeip. Oi Yesu zâk zo yatik ândeip.

³ Mirâ tuumap, zâkkât kotnâ mirâgât sinji walâmap dâp yatik Yesugât kutsinginjâ Mosegât wâlap.

⁴ (Mirâ mot zo anâ tuutuunâ. Ka kut nâi nâi muyamuyagingâ, zo marij Anutu kânok.)

⁵ Mose zâk Anutugât a ambân gakârâpnâ zengât osetzian ândim kore a op sât lulu nep tuum ândeip. Zâk bet den sâi muyag-ibapkât op kore op ândeip.

⁶ Kristo ko nanngâdâ Anutu a ambân gakârâpnâ nenngât kâukningâ ândiap. Zâk Ibânangât sât lulu ândiap. Oi nen sumbengât sinji kwatningip, zorat nângâm um bâbâlan op ânatkât mambât ândinat oi ko zâkkât a ambân gakârâpnâ bonjâ op ândinat.

Isirae a um kâtik urâwe, zo yatâ mân utnat.

⁷⁻⁸ Zorat Tirik Kaapum nâ Kembangât den itâ sâip. Zo nenngât sinji sâip,

“Zen itârân Anutugât dinâ nângâm mâruman sâkurâpzinâ um kâtik urâwe, zo yatik mân upi. Sâkurâpzinâ mirâ kamân kâtiknân ândine mâsimâsikân muyagei um kâlagân lanj urâwe.

⁹ Sâkurâpzin hân zoren kut nâi nâi orâwan, zo kendon 40 umjan ek ândiwe. Ek nâ umzin mân âburei lanj zâizâin otnim mâsikâniwe.

¹⁰ Oi nâ zorat nânga bâlin oi zengât itâ sâwan, ‘Zen umzingâdâ gulip op gâmap. Zen nâgât mâtâp mân lânme.’

¹¹ Yatâ op ândine kuk otzingâm itâ sâwan, ‘Zen nâgât ândim nângâ kamânân mânâk bagibi.’”

¹² Bukurâpnâ, zengâren gâbâ nâi zâk um kâtik op um sumun op Anutu kândâtkobapkât galem orangâm ândibi.

¹³ Itârân Kembangât dinâ nângâm nâ mân birâbi sâip. Itârân sâip, zo narâk zirap op sâip. Zorat sirâm nâ sirâm nâ umzingâdâ kâitzângobapkât den sâm galem orangâm ândibi. Bâlinangât mâsimâsikânâ zengâren gâbâ a nâi oknjangi um gulip otzingâbapkât op sâip.

Isirae a zengât sinji nângâm kenngât utnat.

¹⁴ Nen Kristo nângâm pâlatân kwâknangâm kâtigem ândinat. Oi topkwap nângâm pâlatân kwarâwen, zo âsâbân mem ândim nâ kikerân âi takâm Kristo sot bonjâ minat.

¹⁵ Kembangât ekabân den nâi itâ ziap,

“Zen itârâj Anutugât diñâ nângâm zâizâinj op um kâtik urâwe, zo yatik mân upi.”

¹⁶ A ikâ ziñâ diñâ nângâm tâtâlim um kâlak muyagiwe? Zo nâin gokjandâ buñâ. Mosenâ kâdom otziñj Aigita hânân gâbâ diiziñjip, a zo aksik ziñâ.

¹⁷ Mo a ikâ zengât Anutuñâ nângi sumunkoi kendon 40 âkip? Zo bâliñj op ândim mirâ kamân kâtikñan mom nangâwe, zengât op yatâ oip.

¹⁸ Oi ikâ ziñâ zengât itâ sâm kâtigeip, “Nâgât ândim nângâ kamânân mân âibi?” Diñâ birâm ândiwe zo, zengât op sâip.

¹⁹ Zorat itâ nângâmen. Zen mân nângâm pâlâtâj kwarâwe, zorat ândim nângâ kamânân mân âiwe.

4

Ândim nângâ kamânân takânatkât sâm niñjip.

¹ Ândim nângâ kamânñan âinat sâsâñâ. Siñji den zo mân gulipkoi buñ oip. Zorat nengâren gâbâ nâinñâ mâtâbân gulip opapkât um girem utnat.

² Siñji âlip den sâkurâpniñjâ dâzângowe, zo yatik nen dâtnângowe. Ka sâkurâpniñjâ zen den zo nângâm umziñan mân pane zeipkât zengâren bon buñ oip.

³ Siñji âlip nângâm umniñan pamen, nen ko ândim nângâ kamânân bagimen. Anutuñâ sâkurâpniñjâgât itâ sâip,

“Nâ kuk otziñgâm itâ sâm kâtigiwan, ‘Zen nâgât ândim nângâ kamânân mân bagibi. Zen nâ sot ândim nângâ mân upi.’”

⁴ Anutu zâk narâk zoren yatâ sâip. Ka mârurñan hân mot muyageip, narâk zoren Anutuñâ nepñâ tuum kwâkâm kendon tap nângip. Anutuñâ sirâm nâmburân kânok umñan a sot kut nâi muyageziñjip. Sirâm nâmburân zagât, zorat Kembangât ekabân den nâi itâ ziap,

“Anutu, zâk kut nâi nâi muyagem nangâm sirâm nâmburân zagât, zoren kendon tap nangip.”

⁵ Oi bet Isirae a mirâ kamân kâtikñan um kâtik ândine Anutuñâ den nâi u ziap, zo yatik zengât op itâ sâip,

“Zen nâgât ândim nângâ kamânân mân bagibi.”

⁶ Mârur ândiwe, zen siñji âlip nângâm diñâ birâm mân bagiwe. Ka a nâmburñandâ ândim nângâyân bagibigât mâtâp ziap.

⁷ Wangât, bet narâk nâin Anutuñâ narâkñâ du sâip. A kutâ Dawidigât lâuyan den san, zo pâi itâ sâip,

“Zen itârâj diñâ nângâme oi ko um kâtik mân ândibi.”

⁸ Zorat op ko Yosua zâk mârur ândim nângâ kamân bonñâ muyagem ziñji sâi bet Anutuñâ narâkñangât dum mân sâbap.

⁹ Zorat itâ nângâbi, “Anutu hân mot muyagem nangâmñâ kendon tap nangip, zo yatik Anutugât a ambân nengât ândim nângâ kendon nâi tok ziap.

¹⁰ Anutu zâk nep tuum nangâm ândim nangip, zo yatik a niñâ Anutugât ândim nângâyân baginatñâ nep birâm ândim nângânat.”

Anutu diñangât topñâ.

¹¹ Oi niñan gâbâ nâinñâ lorem Isirae a mârur mâtâp bâliñ lânâwe, zorik lânbpakât ândim nângâ kamânân âinatkât kâtiginat.

¹² Anutugât den, zo ândiândiñjâ sot imbanâñoot. Oi sâu nâi umñâ kândâtñâ sâtñoot zorat dâp walâm sât kâtik zo nem giari umniñâ sot um dâpniñâ zo nem mânângâtmap. Oi um nângânângâniñjâ sot umñâ nângâm kubikkubik zorat topñâ muyagibapkât sâsâñ.

¹³ Kut nâi nâi, zo aksik muyagemap. Nâinñâ Anutugât mâtenjan tik mân zemap. Zâkkâren kut nâi nâi muyap sot ekap buñ zemap.

Patâniñjâ Yesu um bâbâlanj op mâte okñangânat.

¹⁴ Anutugât tirik namâ galem a patâ nâi ândiniñgâp. Anutugât nanñâ Yesu. Zâk sumbem walâm zâi ândiap. Zâk zo yatâ ândiapkât Kembu patâniñjâ sâm nângâm pâlâtâj kwâkñangâm ândinat.

¹⁵ Oi tirik namâ galem a patâniñjâ zâk loreindâ nângâniñgâm mân nângânângâ mân opmap. Nengâren mâsimâsikâ muyagemap, zo yatik mârur zâkkâren mâsimâsikâ top top muyageip. Oi zâk bâliñjâ mân oip.

¹⁶ Zorat nen um bâbâlanj op zâkkâren arindâ tânnângomâmbap. Oi kut nâi zo mo zo mâte otñiñji zâkkâren arindâ umâlipñangât op tânnângobap.

5

Yesu zâk sâknam nep tuugipkât Anutuñâ tirik namâ galem a patâ kwânângip.

¹ Hânân nengâren Anutugât tirik namâ galem a gâsum sâlâpziñgoip zo, zen a zengât opñâ Anutu mâtenjan muyagem a zengât tozagât bâu mot Kembangât siñji sâm kom umbigât zâmbarip.

² Tirik namâ galem a yatâ zo, zâk zikñok a lotñâ ândiapkât kwakmak a sot gulip ândiândiñj zo âlip mulun kwatziñgâbap.

³ Topñâ yatâgât a zengât tosa sot zikñâ tosa ârândâj Kembangât siñji nalem umbapkât sâsâñjâ.

⁴ Nep zâizâinj zo a nâi zik umgât mân tuubap. A nâi Anutuñâ gâsum sâlâpkum nep diñ sâm pindip, a zo zâkñak tuubap. Anutuñâ Aaron yatâ gâsum sâlâpkui.

⁵ Oi Kristo zâk zo yatik zik umgât nânji zari tirik namâ galem a patâ mân oip. Zo Anutuñâ gâsum sâlâpkumñâ itâ sâm nep diñ sâm pindip,

“Gâ nannâ. Nâ irak zi gâsum sâlâpgoga nannâ ândiat.”

⁶ Oi den itâ sâip,
“Gâ Melkisidek zâk yatâ tirik namâ galem a ândim zâiban.”

⁷ Yesu zâk hânân ândeip, narâk zoren umbâlâ patâ op isemñâ mumuñan gâbâ mâkâbâpkât imbanñâ zemñangip, Anutu lbâ, zâkkâren ninâu sâip. Oi Yesu zâk Anutu hurat kwâkñangipkât Anutuñâ nânjânangip.

⁸ Yesu zâk nannâ ândeip oi lanj sâknam nep tuum âim sat lulu topñâ nânjip.

⁹ Kut nâi nâi op nanjipñâ sât lulu a ambân zen kubikziñgi ândiândi kâtik ândim zâimambi.

¹⁰ Zâk tirik namâ galem a patâ oip. Melkisidek, zâk mârumñan Kembugât sinji nalem om kore okñangâm ândeip. Yesu zâkkât dâp ândibâpkât Anutuñâ sâm pindip.

Katep zengât nânjânangâ yatâ mân ândibi.

¹¹ Zorat den donjep ziap. Oi zen kin-dapziñ kâmbâk ândiegât dâzânjobat, zorat nânja yâmbâriap.

¹² Zen narâk kârep sinji âlip nânjâm gawe. Zorat op ko zen sinji âlibân lâmbatñâ a nâmbutñâ kwâkâm zingâne dâp opap. Ka zen sinji âlibân mân lâmbatse. Zen yatâ zo sinji âlipkât den mâtenñâ kwâkâm zingâbigât dâp ue. Zen nalem kâtikñangât dâp buñâ. Zen nam nânegârâk ândie.

¹³ Nam nime, zen katep sânat. Yatâ zorânñâ dap op den bonñâ zorat topñâ sâlâpkum nânjâbi.

¹⁴ Nalem kâtikñâ zo lâmbarawe zengât sinji. Um nânjânangâziñ muyagei âlipñâ sot bâlinñâ nânjâm kâsâpkume, zengât sinji.

6

Anutu birânangâm um melânjmelân, zo mân taap.

¹ Zorat nen Kristogât den mâtenñâ zo birindâ zeï den yâmbâtñâ zo târokwap sânat. Kembugât den top kwâkwatñâ zo birânat. Zo itâ. Um melânjmelân sot ândiândi sângiñâ bon buj zo birâbirân sot Anutu nânjâm pâlâtân kwâkwat.

² Yesugât korân yatâ mo yatâ too sanjonziñgâziñgân sot bet kâugân pâpan sot mumuñan gâbâ zaatzaat sot narâk patin hâuñâ minat, zorat den.

³ Anutuñâ nânjâninji den nâmbutñâ târokwatnâ.

⁴ A sinji âlip den mem umziñ pâi âsakñan âsagemap sot sumbemân gâbâ umgât gom sambe zorat den nânjâm âkñaliwe sot Tirik Kaapum sot urawe.

⁵ Oi Anutugât den zorat nânjâne âlip oi narâk patâgât imbanñâ zo nânjâm âkñaliwe.

⁶ A yatâ zo sinji âlip kândâtkom Anutugât nannâ du poruyân kumbe yatâ upap. Zen yatâ utne a nâmbutñâ ziñâ Yesugât nânjâm bâlinj kwapme. A yatâ zo dap op umziñ melânj sinji âlibân ga gibi?

⁷ Zorat den sumbuñâ nâi sa nânjânek. Hân nâi mapñâ âsâbân gâi hân sânduksâi a kârâm kâmitme zengât nalem muyagemap.

⁸ Ka hân zorenâk hibuk bâlinjik muyagemap, zo bon buñangât Anutuñâ sâm bâlinj koi kârâpñâ simbap.

Kwik târarak kinkinñangât diñâ.

⁹ Bukurâpnâ, nâ den yatâ san, zo tâmbetagobigât buñâ. Zen sinji âlibân kubikkubik op âlip upigât yatâ nânjâm san.

¹⁰ Anutu zâk gulip orot buñâ. Zen zâkkât opñâ arâpñâ betziñan mem buku otziñgawe. Oi upme, zorat dap yatâ nelâmkubap? Buñâ.

¹¹ Zen itâ upigât otnigap. Zen aksik patâ sinji âlibân kâtigem sumbemân âibigât um bâbâlanj op mambât ândine narâk âkâbap.

¹² Oi mân lorem sinji âlip a nânjâm pâlâtân sot kâtigem ândim kut nâi nâi nengât sinji sâip, zo galem upme, zo zengât mâtâp lânji.

Sumbemgât sinji kwatniñgipkât mân kengât utnat.

¹³ Anutuñâ Abaram sinji den dukum patâ nâigât mâtenñan sâm kâtigibat sâm kârurnñâ zikñan kwap sâm kâtigem.

¹⁴ Oi itâ sâip, “Nâ perâkñak mâsop mingiga kiurâpkâ lanj kârâm ândibi.”

¹⁵ Oi Abaram zâk den zorat bonñâ muyagibâpkât mambât âkonñâ buñâ ândim bon muyageip.

¹⁶ Anjâ a patâ nâi zâkkât mâtenñan sâm kâtigem sâne sâm kwâkâkwâkân orot zo mân muyagibap.

¹⁷ Zorat Anutu zâk a sinji kwatziñgi um zagât upegât umjandâ kâtigem sâip. Zorat topñâ muyagei sinji den zorât kwâkñan sâm kâtik den sâm târokwaip.

¹⁸ Anutu zâk sarâ buñâ. Den zagât sinji den sot sâm kâtik den zo kwânangâzikâm nengâren tâmbetagoagonñangât sâi zâkkâren âiwen. Oi nengât sinji kut nâi sâip, zo kâtigem minatkât yatâ oip.

¹⁹ Sinji kwatniñgawe, zorat bonjandâ ândiândiniñangât ândâniñ kâtikñâ, zo muyap buñâ. Oi ândâniñ zorânñâ tirik namin sângum umñan tik pane ziap, zoren âi gâsum kâtigemap.

²⁰ Sângumnyan zo Yesunâ kândom oningâm bageip. Zâk Melkasidek zâk yatâ tirik namâ galem a op ândimanyâ yatâ oip.

7

Melkasidekât topnjâ

¹ Melkasidek zâk Salem kamân zengât a kutâ. Anutu u patâ, zâkkât tirik namâ galem a op ândeip. Abaramnjâ a kutâ kâsarâpnjâ zângomnjâ âburem gâi Melkasideknjâ mâtâbân muyagem mäsop miñangip.

² Oi Abaramnjâ sikum meip, zo kâsâpkum bâzagârân gâbâ Melkasidek kânok pindip. Melkasidek zâkkât kutjâ niñ denân itâ, “Târâraknjâ a kutâ.” Salem a kutâ, zo niñ denân itâ, “Lumbenâ a kutâ.”

³ Melkasidek zâk ibâ mam zekât kutziknjâ Kembugât ekabân mân ziap, zorat topnjâ mân nângâmen. Zâk sâkurâp kutziñâ ekabân mân ziap. Zâk âsâsagij narâk ekabân mân ziap sot mumbapkât narâk ekabân mân ziap. Zâk Anutu nanjâ zâkkât dâp upapkât sâsân. Zorat narâk dâp tirik namâ galem a op ândeip.

Melkasidek zâk tirik namâ galem a nâmbutnjâ ândiwe, zo walâzingip.

⁴ Zi nângânek. Melkasidek zâk a zâizâinjâ nâi. Zâknjâ sâkuninjâ Abaram walip, zorat Abaram zâk sikum âlipnjâ zo kâsâpkum bâzagârân gâbâ ma kânok zo pindip.

⁵ Bet Mose ândeip, zoren gâbâ Lewigât kiurâp nâmbutnjâ zen tirik namâ galem upigât sâsânjâ. Zen Abaramgât kiurâp nâmbutnjâ torerâpziñâ zengâren gâbâ sikum kut nâi nâi bâzagârân gâbâ ma kânok mem ândiwe. Zen zo yatâ upigât den nâi Mosegât gurumin den ekabân ziap.

⁶ Ka Melkasidek zâk zengât kâmurân gâbâ mân muyageip. Zâk mârumin ândeip. Oi zâk Abaramgâren gâbâ bâzagârân gâbâ kânok meip. Anutunâ Abaram siñji den kwâkñangip. Abaram zâk a patâ oip. Melkasidek ko zâk a zâizâinjâ nâi op Abaram mäsop miñangip.

⁷ Zorat itâ nângânek, “A zâizâinjandâ giginjâ mäsop memap.” Den zo bonnjâ. Zo njâinjâ dap op kwâimbâbap? Zorat op ko itâ nângâmen. Melkasideknjâ Abaram walâm ândeip.

⁸ Narâk zi tirik namâ a buñ orotjandâ sikum bâzagârân gâbâ ma kânok mime. Ka narâk zoren ko Melkasidek zâk ândiândi kâtik ândibapkât sâsânjâ, zâknjâ sikum Abaramgâren meip. Lewi mân âsageip, narâk zoren sâkunjâ Abaramnjâ sikum kâsâpkum Melkasidek pindip.

⁹ Zorat op ko nâ zorat nânga itâ uap. Lewi, zâk bâzagârân gâbâ ma kânok memapnjâ sâkunjâ Abaram zâk sot Melkasidek sikum zo pindip.

¹⁰ Sâkunjâ Abaram mâtâbân gâi Melkasidek zâk sot kândiangâwet, narâk zoren Lewi zâk mân muyageip. Zorat itâ nângânat. Lewi zâk sâkunjangâren gok, zorat op sikum kâsâpkum bâzagârân gâbâ ma kânok Melkasidek pindip yatâ uap.

Tirik namâ galem a Lewigât kâmut, zengât nep zo mân dâp oip.

¹¹ Lewigât kiurâp, Aarongât kâmut, ziñ tirik namâ galem upigât Mosenjâ gurumin den ekabân sâm ziñgip. Lewigât kiurâpnjâ zengâren tirik namâ galem urâwe, zo âlip oi sâi wangât bet tirik namâ galem a nâi Melkasidek yatâ muyagebap?

¹² Oi tirik namâ galem a kâmut sânginjâ zo siriksâi a unakñandâ galem upap. Yatâ oi sânginjangât den kâtik zo siriksâi unakñâ nâi muyagibap.

¹³ Anutunâ a nâi Melkasidek yatâ upapkât sâip. Zâk Lewigât kâmurân mân muyageip. Zâk njâin goknjâ. Mârûm zâkkât kâmut zo, zengâren gâbâ njâinjâ tirik namin nep mân tuubigât sâip.

¹⁴ Kembuniñâ Yesu, zâk Yudagat kiurâp zengâren gâbâ muyageip, zo nângen. Oi kâmut zo, zen tirik namâ galem upigât Mosenjâ den mân sâip.

¹⁵ Oi zorat topnjâ itâ muyagiap. Tirik namâ galem a nâi Melkasidek, zâkkât dâp muyagibapkât sâsânjâ.

¹⁶ A zo ândiândi kâtikât imbanjan tirik namâ galem op ândeipnjâ ândiap. Zo sâkunzjangât den kâtik zeip, zorat dâbân buñâ.

¹⁷ Oi zâkkât den Kembunâ itâ sâm muyagei Kembugât ekabân ziap, “Gâ Melkasidek zâk yatâ tirik namâ galem a ândim zâimâmban.”

Yesu zâk târotâro bonnjangât naknjâ.

¹⁸ Gurumin den sânginjâ mârûm zeip, zo lolot sot bon buñâ oipkât birâbirânjâ.

¹⁹ (Den kâtik zorânjâ kut nâi mân kubikñangip.) Oi zorat hâuñâ Kembunâ mâtâp âlipnjâ muyagei zorânjâ diiniñgi Anutu âlip mâte okjangâmen.

²⁰ Unakñâ muyageip, zo sâm kâtik den buñ mân muyageip.

²¹ Sânginjâ, zen sâm kâtik den buñâ tirik namâ galem a urâwe. Unakñâ zi ko den kâtik kwâkñan namâ galem a op ândeip. Zâkkât den kâtik Kembugât ekabân itâ kulemgune ziap, “Kembunâ den sâm kâtigeip, zo mân birâbap. Zâk itâ sâip, ‘Gâ tirik namâ galem a op ândim zâimâmban, kâtiknjâ.’”

²² Yatâ opnjâ topnjâ itâ nângânat. Yesunâ târotâro bonnjâ muyageip.

²³ Tirik namâ galem a sânginjâ, zen ko donjebep, zinzij kâtik buñâ. Zen ândim momarâwe.

²⁴ Uņakņā, zāk ko āndiāndi kātik āndibapkāt tirik namā galem nep zo tuugipkāt zem zāimāmbap.

²⁵ Zorat narāk dāp a Anutu mâte okņanņānam Yesugāren gāindā ālip betniņan mem tānnāngomop. Zāk āndiāndi kātik āndiapkāt āsābāņ zengāt op Anutugāren nināu sāmāp.

Yesu zāk tirik namā galem a bonņā.

²⁶ Tirik namā galem a patā, zāk hālālu sot tosa buņ, salekņā, bāliņ māme a zen yatā mān op āndiāndiņ. Oi zāim hān sot sumbem walām patā op āndiap. Yatā zorāņ nenņāt op Anutu māteņan kin āndei dāp uap.

²⁷ Zāk tirik namā galem a sāņņiņā yatā buņā. Sāņņiņā, zen sirāmņā sirāmņā zi- iņā bāliņanņāt opņā Kembugāt siņgi nalem omārāwe. Omņā bet a ambān zengāt op omārāwe. Kristo ko nenņāt op sāp kānok Kembugāt siņgi sām āndiāndiņā pāi ākip.

²⁸ Mosegāt den kātik ekabān a yenņā, umziņ lolotņā, zen tirik namā galem a patā āndibigāt den ziap. Bet ko Anutuņā nanņā tirik namā galem a patā op tārārak sot hālālu op āndim zāimāmbapkāt gāsum sālāpkum sām kātigeip.

8

Yesu zāk u sumbemān tirik namin nep tuumap.

¹ Den zorat keetņā itā. Tirik namā galem a patāniņā āndiap. Zāk u sumbemān, im- banjā mariņā, zākkāt āsan bongen zarip.

² Zāk hālālu namā bonņā zorat galem a pata āndiap. Namā zo aņā buņā, Kembu zikņak muyageip.

³ Hānān tirik namā galem a patā zen Kembugāt sii nalem umbigāt sām ziņģip. Zorat tirik namā galem a patāniņā Yesu, zāk dāp op Kembugāt siņgi kut nāi pāmbapkāt sāsāņ.

⁴ (Hānān den kātik ziap, zorat dāp Kem- bugāt siņgi nalem uuņ āndie.) Oi Yesu zāk hānān āndim sāi namā galem a patā mān āndibap.

⁵ Hānān a zen nepziņā tirik namā yenņā sot dāp zoren upme. Bonņā ko sumbemān taap. Mose, zāk hāmbā silep tuubam oi Kembuņā itā sām dukuip, “Nāņgat. Dāp bākņan tirāpgowan, zo yatigāk silep mot zo tuuban.”

Tārotāro uņakņanņāt den.

⁶ Kristoņā tārotāro bonņā muyageip, zorāņ sāņņiņā wālop. Zo yatigāk tirik namin nep tuumap, zorāņ sāņņiņā wālop. Tārotāro uņakņan kut nāi nāi Anutuņā nenņāt siņgi sāip, zorāņ sāņņiņā wālop.

⁷ Mārum tārotāro sāņņiņā zeip, zorāņ bon oi sāi bet nāi muyagibapkāt diņā mān āsagebap.

⁸ Anutu zāk a zengāt nāņģi mān dāp oi itā sāip,

“Gātām narāk nāin Isirae a kāmūt sot Yuda a kāmūt, zen sot tārotāro uņakņā nāi muyagibat.

⁹ Mārum sākurāpziņā Aigita hānān gābā diiziņģām gam bitziņan gāsum zen sot tārotāro orāwan. Tārotāro uņakņā ko tārotāro sāņņiņā zo yatā buņā. Mārumņan tārotāro zo mān lune nā kāndātzāngowan.”

¹⁰ Oi Kembuņā itā tārokwap sāip.

“Bet Isirae a zen sot tārotāro upat, zo ko itā. Nā den kātiknā umziņan pa geibap. Oi umziņ kāligen kulemgua zimbap. Oi nā zengāt Anutu āndibat. Oi zen kāmūt gakārāpnā āndibi.

¹¹ Oi a nāiņā a bukuņā mo torenņā itā mān sām kwākām pindābap, ‘Hāiyop, gā Kembugāt topņā nāņģā.’ Buņā. Zen gigiņā sot zāizāiņ pisuk topņā nāņģām kwātātibi.

¹² Itāgāt topņā nāņģām kwātātibi. Nā tosaziņ birābat. Bāliņāziņanņāt dum mān nāņģabat.”

¹³ Oi Kembu zāk tārotāro uņakņanņāt den sāmņā mārum zeip, zorat sāņņiņā sām birip. Oi kut nāi sāņņiņā upam uap, zo mān zimbapkāt sāsāņ.

9

Mārum Kembu mâte okņanņāwe, zo yenņā.

¹ Tārotāro sāņņiņan Kembu mâte okņanņābigāt mātāp zeip. Oi zorat Kembugāt hāmbā silepņā hānān zeip.

² Silep zo itā tuuwe. Umņā nāi mātēyāk hālālu namā sāwe. Zoren kārāp sisiņ zo kirip. Oi zoren tātatņā nāi tāip. Zo- rat kwākņan Kembugāt siņgi nalem hālālu sāsāņ, zo tāip.

³ Umņā nāi sāņģumņā kom mānāņģātne zeip. Zo hālālu kātikņā sāne zeip.

⁴ Zoren kābak hitom ālip uuņā goide kātņā tuutuņ, zo tāip. Oi tārotārogāt ombonņā nakņā tuutuņ, zo sākņan goidenā kāpine tāip. Oi Aarongāt tān kāam takām āiyagip, zo sot āmaņ goide kātņā tuutuņ, zorat umņan nalem kutņā Mana, zo zeip. Oi tārotārogāt gurumin den kārān kulem- goip, zo zeip. Kut nāi nāi zo ombon umņan ziwe.

⁵ Ombon kwākņan sumbem a dāpņā zagāt abātzikņandā ombon kwākņan pam kirāwet. Osetzikņan tosaziņ buņ upapkat namā galem aņā bāu gilām lokimarāwe. Ziren kut nāi nāi zorat den kārep mān sābat.

⁶ Kut nāi nāi zo kubikne zei namā umņā mātēyāk zoren tirik namā galem a zen āsābāņ zāim nepziņ tuumarāwe.

⁷ Ka namā umņā nāi zoren tirik namā galem a patā zāk zikņik kendon patā nāigāt

umñan sâp kânok zâimâip. Oi gilâm buñ mân âimâip. Bâu gilâm sorâk âim zikñâ sot a ambân zengât tosgât lokimâip. Mân nângâm tosa muyagiwe, zo buñ upapkât yatâ opmâip.

⁸ Zorat topñâ Tirik Kaapumñâ itâ tirâpnânguap. Tirik namâ galem a ziñ umñâ mâteyâk zoren zâim nep tuum ândiwe. Narâk zoren umñâ ñâi hâlâlu kâtik sâme, zorat bagibaginñgât mâtâp mân âsageip.

⁹ (Den san zi den sumbuñâ. Narâk zi topñâ nângâbigât san.) Hâmbâ silebân nalem sot zuu uunñâ, zorâñ dap op a ziñ Anutu mâte okñangâwe, zengât umziñ salekkobap?

¹⁰ Zo sâkkârâk den kâtik. Nalem sot toogât sot sâk sanjon zorat den zeip, zo yatâ. Zo zinziñ kâtik mân sâsâñâ. Bonñâ muyagei zo birâbirâñ.

Kristo zâk tirik namâ nep bonñâ tuugip.

¹¹ Kristonñâ ko kut ñâi ñâi bonñâ muyagibap sâsâñâ. Zorat zâknâ tirik namâ galem a patâ muyageip. Oi hâmbâ silep tobat ñâi, bonñâ, betñâ mân tuutuuy, hânân mân ziap, zoren bageip.

¹² Zâk noniñ makau zengât gilâm sot buñâ. Zikñâ gilâmñâ hâlâlu namin sâp kânok bagei gilâmñandâ sângâniñ meip. Sângâniñ meipkât zâkkât sinji urâwengât zâkkât sinji op zâimânat.

¹³ Noniñ makau zengât gilâm, zorâñ a sâkziñ salekkubapkât aam sâkziñan pane hâlâlu minziñgi Kembu mâte okñangâmarâwe. Makau karâbân sem simbup oip, zorat kâuñ zorâñ sâkziñan sanjori Kembu mâte okñangâmarâwe.

¹⁴ Kaapumñâ ândeiññâ ândiap sot ândibap, zâk Kristo mam okñangi zâknâ um sâknâ salek op Anutugât sinji sâm ândiândiñâ biri gilâmñâ geip. Oi Kristonñâ gilâmñandâ umniñ sanjorip. Nen orot mâmeniñ gukupitñandâ tuuginđâ umniñ sumunkoip, zo Kristonñâ sanjori salekkoip. Gilâmñâ umniñ sanjori Anutu, ândiândi marinñâ, zâkkât kore mâman a ambân urâwen.

Kristogât gilâmñandâ kut ñâi ñâi sângân meip.

¹⁵ Zorat Kristo zâk târotâro unñangât nakñâ oip. Târotâro sângiñan ândim tosa muyagiwe, zo buñ upapkât moip. Oi zorat zâkkât sinji a zen bet sâwât, ândiândi kâtik zengât sinji sâip, zo âlip mimbî.

¹⁶ Bet sâwât kât mâtâp itâ ziap. Marinñandâ moi ko galem upme.

¹⁷ Wâgân ândei bet sâwât den sâsâñ zo yen zimbap. Moi ko den zorat bonñâ muyagibap.

¹⁸ Zorat târotâro sângiñâ zo gilâm buñ mân muyageip.

¹⁹ Mose zâk den kâtigân den top top minduminduyân a dâzângom nangâm makau sot noniñ gilâm too sot mâpotñâ râma sâmotñandâ zoren saam zorâñâ gilâmân kwândenñâ Kembangât ekap sot a ambân aksik patâ kwititapkoip.

²⁰ Zâknâ itâ dâzângoip, “Anutunñâ târotârônñâ sâm kâtigem zingip, zorat gilâm zi.”

²¹ Yatigâk hâmbâ silep sot âmañ mot gilâmñâ kwititapkoip sanjonzingip.

²² Zorat den kâtikñan sâsângât kut ñâi ñâi âksik sanjon nangânangñâ sot gilâm buñ, zorâñ tosa guligulipkuñ mân ziap.

Kristo zâk sângâniñ mei dâp oip.

²³ Sumbemân kut ñâi ñâi bonñâ ziap. Oi zorat dâp hânân gilâm yenñandâ kut ñâi ñâi sanjonbapkât sâsâñâ. Uren bonñâ ko Yesu zikñâ sângânñâ patâ sanjonbapkât mâtâpnâ muyageip.

²⁴ Zorat opñâ Kristo zâk tirik namâ hânân, betñâ tuutuuy, u bonñâ zorat dâp, zoren mân bageip. Zâk u sumbemân tirik namâ bonñâ, zoren bageip. Oi zoren Anutu mâtenjan ândim niñangât op nep tuumap.

²⁵ Tirik namâ galem a zen kendon dâp noniñ makau kom gilâm mem zâime. Kristo zâk zo yatâ mân oip. Zâknâ sâp kânok um sâknâ zo Kembangât sinji sâm zâi pâip.

²⁶ Kristo zâk tirik namâ galem a nâmbutñâ zo yatâ opmâip sâi hân muyageibân gâbâ sâknam nangâm gâbap. Zâk yatâ mân opñâ narâk murukñan zi suupniñ mem tosaninñ gulipkubapkât muyageip.

²⁷ Anñ kânok munatkât sâm niñgip. Oi zorat kwâkñan dinninñâ sâm kwâkâbapkât sâsâñâ.

²⁸ Oi Kristo zâk yatik a donjep nenñâ tosanñâ kwâkñan zari sâp kânok moipñâ dum ga bâlinñâ sanjonbap, zo buñâ. Zâk gâbapkât um bâbâlan op mambât ândimen, nen miningâbapkât gâbap.

10

Mosegât den kâtik zo bonñangât dâpnâ.

¹ Den kâtik Mosenñâ sâm muyageip, zo bonñâ bet muyagibap, zorat mân sâip. Buñâ. Zorat dâp hânân muyageip, zorat op sâip. Zo bonñâ buñâ. Zorat op ko tirik namâ galem a, zen den kâtik zo lum kendonñâ kendonñâ Kembangât sinji nalem om ka om game ma Anutu mâte okñangâme. Zen âlip mân um hâlâlu minzingâmap.

² Yatâ oi sâi Kembangât sinji kut ñâi ñâi uunñâ, zo buñ opap. Zoren Anutu mâte okñangâme, zengât tosa buñ oi sâi tosaninñangât nângâ kwâkâ dum mân upe.

³ Kembangât sinji uunñâ, zo kendonñâ kendonñâ muyagei tosaninñangât nângâme.

⁴ Nonij makau gilâmñâ, zorâñ dap op tosazij gulipkubap? Zo buñâ.

⁵ Zorat Kristonâ hânân gibam Ibâgâren den itâ sâip,

“Kut ñâi ñâi gâgât sinji ume, zorat mân otgimap. Sâk ko muyagem nigat.

⁶ A zinj umzinj mân kubikanğâm zuu kâmbâk, zo kâmbukñâ uunâ sot bâliñanğât tosa buñ upapkât kut ñâi utnetâ gâ zorat nânğâna mân dâp uap.

⁷ Zo nânğâm itâ sâwan, ‘O Anutu, sâtkâ lubam gewan. Kembangât ekabân nâgât den kulemguwe, zorat dâp muyagenibap.’”

⁸ Den itâ sâip, zo ziap, “Kembu, gâgât sinji nalemp uunâ sot zuu kâmbâk bâliñanğât tosa buñ upapkât pâpan, zorat mân otgimap. Zorat âkongimap.”

⁹ Oi den ñâi itâ târokwap sâip. “O Anutu, gâgât den lubam gewan.” Yatâ sâmnâ kut ñâi sâñginâ kâbakñem unakñâ ñâi kwânângip.

¹⁰ Zorat Anutugât dengât opñâ Yesu Kristo sâkñandâ suupniñ mei um salek urâwen. Zo sâp kânok oip, zorat zinzinj kâtikñâ ziap.

Yesu zâk neñgât suup meip.

¹¹ Tirik namâ galem a, zen sirâmñâ sirâmñâ nepzinj tuum Kembangât sinji nalemp om ka om op ândime. Oi zo tosa âlip mân gulipkumap.

¹² Kristonâ bâliñanğât suup sâp kânok mei âki u Anutugât âsan bongen zarip, ândiap.

¹³ Oi zâk zoren kâsarâpñâ kinanğât kombâñ upigât mambât ândiap.

¹⁴ Um hâlâlu orotñanğât mâtâp ândimen, neñgât umniñ sâp kânok memñâ kubikkubikniñanğât nep tuum nanğip.

¹⁵ Oi Tirik Kaapumñâ den sapsum niñgâmap. Den itâ sâi ziap,

¹⁶ “Kembuñâ den sap, zo itâ, ‘Nâ dinnâ kâtikñâ umziñan pa geibap. Oi umziñan kulemgua zimbap.’”

¹⁷ Oi den ñâi itâ târokwâip, “Nâ tosazinj birâbat. Bâliñazinanğât dum mân nânğâbat.”

¹⁸ Tosaniñ buñ oi zorat Kembangât sinji noniñ makau kom uunâ zo buñ upap.

Sarâñâ buñ Anutu mâte okñanğânat.

¹⁹ Bukurâp, Yesu zâk gilâmñandâ mâtâp mem niñgipkât nen hâlâlu namîn zâinam umniñ bâbâlanğ uap. Yesugât op tirik namâ umñâ ñâi, hâlâlu kâtik sâme, zoren âlip baginat.

²⁰ Yesu zâk zorat mâtâp unak, zo muyageniñgip. Zâk zikñak ândiândiñ unakñâ muyagem niñgip. Zâk sâñgom kom mânâmânânğât zo walâm umñâ ñâi, zorat hâlâlu kâtik sâme, zoren bageip.

²¹ Zâkñâ Anutugât tirik namâ bonñâ zorat galem a ândiap.

²² Zorat nen nânğâm pâlatân kwâkñanğâm um hâlâlu sot um bâbâlanğ op mâte okñanğânat. Zo umniñâ tosanâ sumunkoip, zo gilâmñandâ sanğori salekkoi sâkniñâ too salekñâ sanğori mâte okñanğânat.

²³ Oi sâi kâtikkâtiginandâ kut ñâi sinji kwatniñgipkât sinji den zorik mem ândim kâtiginat.

²⁴ Oi galem oranjâm buku orot nep sot nep âlipkât esapagom kin nep tuunat.

²⁵ Oi a nâmbutñâ sinji âlipkât minduminduyân mân game, nen yatâ mân op zâimânat. Narâk patâ mâte otñinğap. Zo yatâ nânğâm kâtigemñâ tânagom kinat.

Bâliñanğât nânğâm bâbâlanğ orot, zorat den.

²⁶ Nen den bonñandâ umniñan âsagei bâliñâ bâbâlanğâk oindâ zorat nâiñâ suup mei gulipkubap? Buñâ. Yatâ mân ziap.

²⁷ Zo ko zo yatâ oindâ sâi ko hâuñâ yâmbâtñâ sot kârâp patâ zorâñ mambâtñinğâm zembap. Kârâp zorâñ Kembangât sinji a kâsarâpziñ zo zinğesibap.

²⁸ A ñâiñâ Mosegât gurumin den zo nânğâm kumbap, zo ko a zagât mo karâmbut, zinjâ tosanâ sâmp muyagine a ambân zinjâ a zo tosananğât kune mumbap. Zo yatâ upme. Mân birâbigât sâsân.

²⁹ Oi a ñâi, zâk Anutugât nanñâ mem ge kwâkwat okñanğâbap, zâk hâuñâ mimbap. Târotâro unakñanğât gilâm zorat nânği yenñâ opmap, zâk hâuñâ patâ mimbap. Oi ñâi zâk buku orot marinâ, Kembangât Kaapum sâmp bâliñ kwâpâp, zâk hâuñâ walâwalânğ mimbap sâmen.

³⁰ Anutugât topñâ nânğâmen. Zâkñâ den mâtâp ñâi itâ sâi ziap,

“Tosagât hâuñâ zinjâzinjânğ, zo nâgât nep. Hâuñâ mâkâmâkânğ, zo nânğâ upat.”

Oi Kembangât den ñâi itâ ziap, “Kembu ñâi arâpnanğât den sâmp kwâkâbat.”

³¹ Zorat itâ nânğânâ, “Anutu ândiândiñ, zâkkât bikñan âiâiñ, zo yâmbâtñâ.”

Sinji âlip mem birâ mân utnat.

³² Zen mârump kut ñâi opmarâwe, zo nânğâbi. Narâk zoren sinji âlip gâi umziñâ hanşâi sâknam kwâkñanğ ândim sâknam nep tuum kâtigiwe.

³³ Narâk ñâin nâmbutñâ zen a mâteziñan diizinjâm mem ñâi ñâi otziñğâm sâknam zinjâm sâmp bâliñ kwatziñğâwe. Oi zenjâren gâbâ nâmbutñâ zen bukurâpziñâ yatâ otziñğâne sâknam ârândânğ nânğâwe.

³⁴ Zen bukurâpziñâ tâk namîn zâine zenjât op umbâlâ urâwe. Oi kât sikump betziñan mine sikump bonñâ zinzinjâ kâtik

zo nengât singi sumbemân pâi ziap sâm, nângâne âlip oip.

³⁵ Oi um bâbâlan op kâtigem ândim zâkkâren sângân patâ mimbi.

³⁶ Zorat zen kâtigem Anutugât den lum ândim, Anutu zâk kut nâi singi kwatzingip, zorat bonnâ mimbi.

³⁷ Kembugât ekabân den nâi itâ ziap, “Zorat narâknâ pânkânok ziap, zo âki gâbapkât sâsânâ, zo mân tap nângâm kek gâbap.”

³⁸ Oi den nâi itâ ziap, “A âlipnandâ nângâm pâlatângât op ândiândi mimbi. Ka a zen loribi oi ko zengât nânga mân dâp upap.”

³⁹ Nen ko lorem tâmbetagoagonan âiâin, zorat singi bujâ. Nen nângâm pâlatâng kwâkņangâm um dâpnin hâlâlu zimbap, zorat singi.

11

Nângâm pâlatângât den.

¹ Kut nâi singi kwatningip, zorat nângâm um bâbâlan op mambât ândiândin, zorânâ nângâm pâlatâng uap. Kut nâi nâi mân igikņâ umņâ arņan kârâm mem ândiândin, zorânâ nângâm pâlatâng uap.

² Kembugât singi a sânginâ, zen nângâm pâlatânziņoot ândine Anutuņâ zingiri âlip oip.

³ Hân sumbem zo Anutugât sâtkât muyageip. Zo nângâm pâlatâng sot ândim nângâm kwâtâtimen. Kut nâi nâi igikņâ, zo mân igikņan gâbâ muyageip.

Abe sot Enoko sot Noa, zengât den.

⁴ Abeņâ Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândim Anutugât singi râma kom oi sei Anutuņâ egi âlip oip. Âtânâ Kain ko nalem Kembugât singi om pâi Anutuņâ birip. Abe zâk nângâm pâlatângangât Anutuņâ egi a âlipnâ oi nalem zâkkât singi oip, zo mem Abegât a târârakņâ sâip. Abe zâk nângâm pâlatânziņoot ândeipkât nânga mumuņandâ mâtâp âlipnâ tirâpnângo i ziap.

⁵ Henok zâk Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeip. Zorat mumuņan mân âibapkât Anutuņâ gwâlâ mem zari a zin kârue. Oi mân mem zarip, narâk zoren Anutuņâ Henokât topņâ itâ sâm muyageip, “Henok eksa âlip uap.”

⁶ Mân nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândindâ Anutuņâ ningiri âlip orot, zo mân taap. Nâi zâk Anutu mâte okņangâbap, zâk kândom itâ nângâbap, “Anutu ândiap. Oi Anutu mâte okņangâm konsâm ândibi, zen bonnâ muyagem zingâbap.”

⁷ Noa zâk Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeipkât kut nâi bet âsagibap, zorat Anutuņâ den kânjan dukui. Dukui Noanâ hurat kwâkņangâm

zikņâ sot ambâ murarâpnâ gwâlâ ândibigât wanğâ tuugip. Yatâ oi a nâmbutņâ, bâlin mame a zengât topzin muyageip. Oi Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeipkât tosa buj orot, zorat bonnâ meip.

Abaram.

⁸ Abaram zâk Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeipkât hânņâ birâm nâi galem upapkât dinâ muyagei lugip. Oi hân zorat mo zorat sâip, zo mân nângâm sât lulu op lum arip.

⁹ Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeipkât hân singi kwâkņangip, zoren âimņâ kwande ândeip. Zoren ândim hâmbâ silebân tâtat mâme oip. Hân zo Isaka sot Yakobo, zekât ârandân singi kwatzikip. Oi zet zo yatik urâwet.

¹⁰ Abaram zâk kamân nâi zinzin kâtikņâ Anutuņâ muyageip, zorat nângânângâyâk ândeip.

¹¹ Sera, zâk zo yatik Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândimņâ ambân sombâ ândim imbanâ muyagem kâmbonâ oip. Kiungât singi kwâkņangip, zâkkât dinangât nângi bon oip.

¹² Zorat a sombâ op imbanâ buj oi zâkkâren gâbâ kiun donjep muyagei. Kiurâp zo sumbemân sângelak tap arie, tengâzin zorat dâp oip. Oi saru sâtnan sak ziap, zo anâ mân sâlâsâlâpkun, zorat dâp muyagei.

¹³ A zo, zinâ Kembu nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândim mom nangâwe. Kut nâi nâi singi kwatzingip, zorat bonnâ mân memņâ âkņan ândi ze eknâ mâpâsem ândiwe. Yatâ opņâ topzinâ itâ nângâwe, “Nen hânân yen kwande ândien.”

¹⁴ Den yatâ sâm hân kâuk nâi muyaginam nângâm ândiwe.

¹⁵ Oi ziinâ mirâ kamân kândâtkuwe, zorat nângâ kwâkâ mân urâwe. Zorat otzingi sâi âburinâ sâm âlip âburibe.

¹⁶ Zen mirâ kamân nâigât âkņale urâwe. Mirâ kamân âlipnâ nâi sumbemân ziap, zorat âkņaliwe. Yatâ urâwe, zorat op Anutuņâ, zâk zengât Anutu, zâkkât yatâ sâindâ nângi mân bâlin opmap. Wangât Anutu, zâk zikņak kamân patâ nâi muyagem zengât singi sâip, zorat.

Isaka sot Yakobo.

¹⁷ Abaram zâk Anutuņâ mâsiki nângâm pâlatâng kwâkņangâm ândeipkât nanņâ Isaka Kembugât singi sâm kumbam oip. Abaram zâk singi den memņâ nan kânok zo buj upapkât Anutugât sâtnâ lugip.

¹⁸ Anutuņâ mârum Abaram itâ sâm dukui, “Isakagâren gâbâ kiurâpkâ âsagem lan kârâm ândibi.”

¹⁹ Abaramņâ itâ sâm nanņâ kumbam oip, “Anutu zâk a mumuņan gâbâ nângizingâbapkât imbanâ zemņangap.”

Yatâ sâipkât nannâ mumujan gâbâ yatâ mâburem pindip.

²⁰ Isaka zâk Anutu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândimņâ imbanĵa mem Yakobo sot Esau mâsop minzikâm kut nĵai bet muyagibap, zorat den kânņan dâzâkoip.

²¹ Yakobo zâk yatik Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât mumbam op Yosepe nanzatĵâ mâsop minzikip. Zâk tânnĵa gâsum pindijsâm tap Anutu mâpâsemņâ mâsop minzikip.

²² Yosepe zâk Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât mumbapkât narâkņĵa mâte oi Isirae a zen bet Aigita hân birâm âibi, zorat nângâmņâ sinĵtnĵa mem âibigât den kânņan dâzânĵoip.

Mose sot Yosua.

²³ Mose muyagei ibâ mamņâ zet Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândiwetkât egitâ âlip oi a kutâgât den zorat mân kenĵgât op kân karâmbut katep tik pâitâ zeip.

²⁴ Mose zâk lâmbatĵâ Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât a kutâ Parao bârâtņangĵât nannĵangâren sinĵi sânat sâne kwâkâziņĵip.

²⁵ Zâk Anutugât a ambân gakârâp zen sot umbâlâ sot sâknam nângâbapkât sâlâpagoip. Zâk Aigitâ a osetziņan ândim narâk pânkânok um sâkkât âkņĵale bâlĵnĵa zo lum sâtâre upapkât nânĵi mân dâp oip.

²⁶ Oi Aigitâ hânân gâbâ kât sikum zorat nânĵi giĵiņ oip. Oi Kambuĵâ a bâlĵnĵan gâbâ mâkâniņgâbapkât sâsân, zâk yatik sâknam nângâm ândibapkât nânĵi bon oip. Zo gâtâm sângân mimbapkât yatâ nângâm oip.

²⁷ Zâk Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât a kutâ kukņĵa zorat kenĵgât mân op Aigita hân birip. Oi Anutu mân igiņĵâ, zo sennĵa ekņĵa yatâ zâkkâren pâlâtân oip.

²⁸ Mose zâk Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât sâi sumbem a kâwaliņoot zâk mân zângobapkât Pasowa kendonân râma kom gaam gilâmĵandâ mirâ hânĵiĵân saņĵorâwe. Sumbem a kâwaliņoot zorân murarâpziņ, kâdom kâtep, zo tâmbetzângobam ga ekņĵa walâziņĵip.

²⁹ Oi Isirae a zen Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândiwegât saru kuriņan mâtâp âsaĵei lâņ âiwe. Aigitâ a ziņ yatâ utnâ sâne saruņĵa gwâkâziņĵip.

³⁰ Isirae a zen Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândiwegât Yeriko kamânân paņ patâ kirip, zo haamĵum âinetâ sirâm nâmburân zagât âki amuņ gei giligâlaksâip.

³¹ Mâtâp ambân Rahaba, zâk Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândeipkât Isirae a hân ek mânângârâwet, zet buku otzikip. Yatâ oipkât den kwâkâ a zen sot mân kuwe.

Kembugât a nâmbutĵâ, zenĵgât den.

³² Den kârep mân târokwap sâbat. Gideon, Barak, Simson, Yepita, Dawidi sot Samue sot Propete a nâmbutĵâ zenĵgât den sâm arindâ sâi kârep opap.

³³ Zen aksik Kambu nângâm pâlâtân kwâkņangâm ândiwegât a kâmut patâ mem ge kwatziņĵawe. Kubikkubik nep tuum biraņawe. Kut nĵai nĵai sinĵi kwatziņĵip, zorat bonĵâ miwe. Zuu kâtik Laioņ lâuziņ dooņĵuwe.

³⁴ Kârâp kâligen zâmbane Anutuĵâ mem sândukņan kwatziņĵip. Anĵa sâunĵa kârâziņĵânĵâ sâne kâtigem ândiwe. Lolot ândiweņĵa imbanĵa mem ândiwe. Kâmbamân a kâwaliņoot ândiwe. Hân torengen kâsaziņ zângom moliziņĵâm ândiwe.

³⁵ Ambân nâmbut zenĵgât narâpziņâ mumujan gâbâ zaatne galem otziņĵawe. A nâmbutĵâ a ziņ sâknam kwatziņĵâm mem nĵai nĵai otziņĵawe. Oi sinĵi âlip birâne mân zângonat sâne ândiândi kâtikņan zaatpigât nângâm den zo birâwe.

³⁶ A nâmbutĵâ a ziņ den bâlĵnĵ top top sâm dâzânĵom lapitziņĵawe. Oi nâmbutĵâ kin bitziņ saam tâk namĵn zâmbarâwe.

³⁷ Nâmbutĵâ kâtĵĵâ zângowe. Nâmbutĵâ nak gaanĵa gaaziņĵawe. Nâmbutĵâ kâmbamņâ zângom gânduziņ mânângârâwe. Nâmbutĵâ kanpitâ ândim noniņ râma sâkņĵa akum ândiwe. Mandu yatâ op sâknam kwâkņan ândiwe.

³⁸ Hân a nâmbutĵâ ândiwe, zenĵgât dâp mân ândiwe. Zen a âlipĵĵâ. Zen mirâ kamân kâtikņan sot barâ kâtikņan ândiwe. Kât kiyân sot hân mâtâpņan ândiwe.

³⁹ Zo zen aksik Anutu nângâm pâlâtân kwâkņangâwegât Anutuĵâ ziņĵiri âlip oip. Oi kut nĵai sinĵi kwatziņĵip, zorat bonĵĵa mân muyagiwe.

⁴⁰ Topĵĵa itâgât. Anutu zâk neņĵâren kut nĵai zâiziņ pâmbapkât nânĵi zeip. Zorat nen bunĵan ândiândi âlip ândibigât mân nângâziņĵip.

12

Yesu zâk kâdom otniņĵipkât zâk wârartum kâtiginat.

¹ A sângiņĵa kâmut patâ yatâ zorân haamnângom niņĵit tegât kut nĵai yâmbât sot bâlĵnĵangât tâkņĵa kâpinângomap, zo mânângât birânat. Oi mâtâp tirâpnângowe, zorik âkonĵĵa buņ sârârâk kârâm âim kikerân takânat.

² Oi Yesu, nângâm pâlâtânĵgât mariņĵa sot bon muyamuyage, zâkkâren sen kwap ândinat. Zâk sâtâre muyagibapkât sâsânĵa, zorat nângâm poru nagân sâknam nângâm moip. Oi zorat ajuņ kwâkņan zari nânĵi yennĵa oip. Yatâ opĵĵa Anutu, imbanĵa mariņĵa, zâkkât âsan bongen zariņ, ândiņ.

³ Bâliņ mâme zen kâsa okņangâm mem ñâi ñâi okņangâne nângâm tâtâlim kâtigeip. Zen ko umziņ loribegât zâkkât nângâmņâ âkonņâ buņ kâtigibi.

Anutuņâ kubikņingâm, zorat den.

⁴ Zen bâliņandâ lotņan kwatziņgâbâ sâi kâtigem um sâkziņ kubikangâm kinkin, zo yatâ op ândiwe. Ka bâliņandâ kâtigem tâmbetzângobat sâi ko dap upi?

⁵ Anutuņâ narâpņâ zângonsâm itâ sâip. Den zo nelâmzânguap? Den zo itâ sâip, “Nannâ, Kembuņâ kubikgigi nângâna mân giginâ upap. Kubikgigi umgâ mân loribap.

⁶ Anutu zâk a umņâ gâsuziņgâm zengât narâpņâ sâmap, zen zângom kubikziņgâm.

⁷ Zorat op ko Kembuņâ kubikziņgâbam sâi mân keņgât upi. Anutu zâk zingiri nan bârârâp utne yatâ otziņgâm. Zengâren ibârâpziņandâ yatik narâpziņ kubikziņgâme.

⁸ Anutuņâ zen kubikziņgâm. Mân kubikziņgi sâi ko laņân gâbâ âsagiwe sâbem.

⁹ Oi ñâi sâbâ. Hânân ibârâpņiņ zen nângom kubikņingâne dinziņâ lum hurat kwatziņgâmen. Oi sumbem mar- iņâ, um dâpziņgât Ibâ, zâk yatik hurat kwâkņangâm ândeindâ dâp upap. Yatâ op ândim, ândim kwâtâtinat.

¹⁰ Hânân ibârâpņiņ zinj narâk pânkânok âkņâlezijâ dâp nângom kubikņingâme. Sumbem Ibâniņandâ ko âlip op ândinatkat kubikņingâm. Zikņâ hâlâlu ândiândiyân târokwatnatkat opmap.

¹¹ Kubikkubik muyagibap dâp, zo nângindâ umâlip mân oi sâknam nângâmen. Oi bet ko kubikkubigân ândim kâtigimen, nengâren bonņâ muyagemap. Kubikkubikkât bonņâ zo târârak ândiândiņ sot um lumbenâ.

Kâwali muyagem tânagobi.

¹² Zorat zen bitziņâ lolot sot pabutziņ bâliņâ zo kubikņâ kâtigibi.

¹³ Oi kinziņ lâņbigât mâtâp zo kubikņâ zengâren pabutziņ bâliņâ zo âlip oi lâņ âlip upi.

¹⁴ Zen a aksik patâ zen sot lumbe ândiândiņgât nep tuubi. Oi um hâlâlu op ândibigât kâtigibi. Um sumun sot ândim Kembu igikņâ, zo mân ziap.

¹⁵ Zengâren gâbâ ñâiņâ Anutuġât tânzângozâņģoņ, zo walâbapkat galem orangâm ândibi. Oi osetziņan um kâlak dengât kârâpņandâ zinjesebapkat galem orangâm ândibi.

¹⁶ Oi zengâren gâbâ ñâiņâ Esaugât mâtâbân lâņ lâņ ândiândiņ sot a hurat mân kwâkwat mân upap. Esau zâk nalem kânok zorarâk op kândom âsaâsagiņgât bet sâwât zo birip.

¹⁷ Zen zâkkât nângâme. Zâk bet mâsop mimbâ sâi anġân kârip. Kut ñâi oip, zorat isem umbâlâ op um melâņmelâņņangât mâtâp mân muyageip.

Nen Sinai bakņâ buņâ, Sioņ bakņâ mâte urâwen.

¹⁸ Narâk ziren zen bakņâ ñâi gâsum mâsâsuatme. Kârâpņoot, zoren mân âiwe. Oi ñtâtikņâ, sasa sot pibâ zorat umņan mân bagiwe.

¹⁹ Oi lâmun diņâ patâ sot den kwamit patâ zo mân nângâwe. Mârum ko sâkurâpziņâ mirâ kamân kâtikņan ândim den zo hiriņsâbapkat ninâ sâwe.

²⁰ Den itâ muyageip, zorat nângâne im- banâ oip, “A mo zuu ñâiņâ bakņâ zo lâņi kâtņi kune mumbap.”

²¹ Kut ñâi zo sânam kwâtkwâtņoot muyagei Mosenâ sâip, “Nâ keņgât op sânamnâ sâmbuop.”

²² Mârum yatâ âsageip. Narâk zi ko zen bakņâ yatâ zoren buņâ. Zen Sioņ bakņâ, Anutu ândiândiņ, zâkkât kamân patin sumbemân, Yerusalem kamân uņakņan ga giwe. Oi sumbem a doņbep, a mân sâlâpziņģozâņģoņ sot sâtâre mindumindu patâ.

²³ Anutuġât narâpņâ kutziņ sumbemân kulemgoi ziap, zen mâte otziņgâwe. Oi a aksik patâ neņgât den sâm kwâkâkwâkân a patâ, Anutu sot a hâlâlu minziņgip, zengât um dâpziņâ, zengâren târokwarâwe.

²⁴ Oi Yesu târotâro uņakņangât nakņâ, zâkkâren gamņâ gilâm saņģonsaņģon mâte urâwen. Gilâm zorâņ Abegât gilâmņâ tosa sâm muyageip, zo yatâ buņâ. Yesugât gilâm zorâņâ saņģoniņģâbapkat geip.

Anutuņâ hân sot sumbem mâņģizikâbap.

²⁵ Zen den dâzâņģobap, zo zâk kândâtkubegât galem orangâm ândibi. Mârumņan hânân ge Sinai bâkņan gâbâ sâkurâpziņâ den dâzâņģoi birâne hâuņâ muyageziņgip. Zi sumbemân ândim den dâtnângomap, zâk kândâtkom dap yatâ hâuņâ buņ ândinat?

²⁶ Anutuņâ Sinai bâkņan den sâi diņandâ hân mâņģeip. Oi zi ko du âsagibapkat sâm kâtigeip. Anutuņâ itâ sâip, “Nâ narâk ñâin dum hân mâņģimņâ sumbem ârândâņ mâņģibat.”

²⁷ Dum mâņģibat sâip, zo ko kut ñâi ñâi muyageip, zo mâņģei buņ upapkat nâņģâm sâip. Buņ oi zinziņ kâtik zo muyagem yen zimbi.

²⁸ Nen Anutuġât um topņan ândinatkat siņgi kwatniņgip, zo zinziņ kâtikņâ. Zo minat, zorat Anutu sâtâre okņangânat. Oi pindiņsâm hurat kwâkņangâm keņgât op mâpâsinat.

²⁹ Wangât, Anutuniñâ, zâk kârâp patâ yatâ, zorat op ko. Kârâpñâ kut ñâi ñâi bâliñâ sem nanggâbap, zorat san.

13

Um den.

¹ Buku oranjâm ândime, zo zen mân birâne gibap.

² A hân ñâin gâbâ gane zinjgit mân nanggânangâ mân upi. Mârumjan a ganetâ buku otziñgânâ sâam topziñ mân nanggâm sument a buku otziñgâam.

³ Bukurâpziñ tâk namin zâambarâwe, zenggât nanggâm, nanggâne ârândân ândien yatâ upap. Oi zen sâk sot ândiegât bukurâpziñ a zinj zângone sâknam kwâkñan ândime, zenggât nanggâm ândibi.

⁴ Ap ambin ândiândiñ, zorat nanggâne bon oi mân mem bâliñ kwapi. Oi itâ nanggâm ândibi. Lañ ândim târotâro mânânngât ândime, zen Anutuñâ hâuñâ zinjgâbap.

⁵ Umziñandâ kât sikungât âkñâle mân upap. Oi kut ñâi ñâi tatgigap, zorat mân sâam mem ândiban. Kembu zâk itâ sâip, "Nâ mân birâgibat. Oi gek mân nanggânangâ mân upat."

⁶ Zorat nen um bâbâlañâk itâ sânat, "Kembu zâk betnan memap. Zorat a zinj kâsa otnim yatâ mo yatâ otninâ sâne mân kengât upat."

Singi âlip kwâkâm ningâwe, zo mem ândim Yesu molinat.

⁷ A sâtnâ gakâziñ Anutugât den dâzângom ândiwe, zenggât nanggâm ândibi. Zen mâtâp âlip lân ândim muwe. Mâtâp zorik ekñâ molizijgâm Kembugâren nanggâm pâlâtân kwâkñangâm ândinat.

⁸ Yesu Kristo, zâk ândeipñâ ândiap, zo yatik ândim zâimâmbap, kâtikñâ.

⁹ A zinj den uñakñâ top top dâzângone zorânjâm umziñ mân gulipkubap. Umziñan Anutugâren gâbâ tânzângozângonandâ tângui kâtigem kiri âlip upap. Kut ñâi ñâi niniñandâ mân mem tângubap. Anjâ mâtâp zo lãngâwe, zen bonñâ mân muyagiwe.

¹⁰ Neñgâren Kembugât sinji nalem pâpanñâ taap. Zo hâmbâ silep galem upme, zinj nimbigât mân sâsânjâ.

¹¹ Zen nanggâme. Zuu kom gaamñâ gilâmziñ tirik namâ galem a patânjâ bâliñangât tosagât namin mem zari bonñâ kamân kândâtñan mem gei kârâbân ume.

¹² Zo yatik Yesu zâk gilâmñandâ a um hâlâlu minijgâbapât kamân kândâtñan kune moip.

¹³ Zorat nen yatik kamân kândâtñan zâkkâren giarindâ zâkkât op yatik bâliñ otniñgâbi.

¹⁴ Itâ nanggâm utnat. "Kamân zinjñ kâtikñâ ziren mân taap. Nen kamân

kâtikñan, zinjñ kâtik zimbap, zorat nanggâm mambât ândien."

¹⁵ Zorat nen Yesu sot pâlâtân opñâ târotâroniñangât opñâ Anutu mápâseindâ zorânj tâbanij upap. Zâk hurat kwâkñangâm ândim lâuniñandâ sâam sâtâre okñangânat. Kutñâ sâam bâbâlân kwâkñangânat.

Ninâu sâam betniñan mimbi.

¹⁶ Orot mâme âlipñâ utnam gulip mân upi. Anutu zâk zorat nãngi zâkkât sinji kut ñâi ñâi pame, zo yatâ utne bonñâ upap.

¹⁷ A sâtnâ gakârâpziñ, zenggât sâtziñ lubi. Zen um dâpziñ galem upmeñâ nepziñangât topñâ Anutu mâteñan sâam muyagibi. Zorat nepziñ umâlibân tuune dâp upap. Umbâlâyân tuune zenggâren kut ñâi âlipñâ mân upap.

¹⁸ Zen neñgât op ninâu sâam ândibi. Nen umniñan tosa kârûm ândimen. Kut ñâi ñâi utnam oindâ târârâk upapkât otniñgâmap.

¹⁹ Ninâuñâ betnan mine Kembuñâ melânñigi zenggâren kek gâbatkât dâzânguan.

²⁰ Lumbenangât mariñâ, Anutu, zâk râma galem a patâ Kembuniñ Yesu târotâro zinjñ kâtik zorat gilâmngât mumuñan gâbâ mânggei zari.

²¹ Anutu zâk imbanjâ sot kâwali zinjgâmñâ mem bâbâlañ kwatzinjji diñ lum nepñâ tuum kwâtâtibi. Oi zikñak nãngi dâp opmap, zo Yesu Kristogât opñâ zenggâren muyagibap. Zâkkâren sâam âlip kâtikñâ zem zâimâmbap, zo perâkñak.

²² Bukurâp, den kârep ñâi mân kulemgum zingân. Oi zen den girem zo nanggâne mân bâliñ upapkât sâam zingân.

²³ Oi nâ dâzângua nanggâne. Bukuniñâ Timoteo, zâk tâk namin gâbâ olanjâwe. Oi zâk kek gâbap oi ko zâk sot gârat.

²⁴ A sâtnâ gakârâpziñ sot Kembugât sinji a ambân aksik nanggâziñgân. Italia hânân ândie, zen yatik nanggâziñge.

²⁵ Kembugâren gâbâ tânzângozângonjâ aksik zenggâren zimbap.

Zo yatik.

Ekap Yakobonjâ kulengoip.

Mâsimâsikâgât bonjâ.

¹ Nâ Yakobo, Anutu sot Kambu Yesu Kristo, zekât kore anjâ. Kembugât a kâmut gakârâp sijsururuņ op âi ândie, zen sâm sâtâre otzingâm ekap zi kulemguan.

² Bukurâpnâ, zengâren mâsimâsikâ top top muyagei nângâne sâtâreņoot upap.

³ Zen itâ nângâbi. Zen mâsimâsikâyân ândine zengâren kâtigigij, zo muyagibap.

⁴ Oi kâtigigij, zo zengâren bonjâ muyagem kâtigibap. Oi muyagei zen umgât sikum Anutugât den mân kârum tozazij buj op hâlâlu ândibi.

Nângânângâ kârum Kembugâren ninâu sânat.

⁵ Zengâren gâbâ nâinjâ nângânângâ kârum Anutugâren ninâu sâi pindâbap. Anutu zâk a sâm bâlij den zo mân dâtnângom um bâbâlanņanņârâk nângânângâ âlipņâ ningâmap.

⁶ Zorat a um zagât opņâ bujâ, Kambu nângâm pâlâtâņ kwâkņanņangâm ninâu sâbi. Ka a um zagât upap, zo pibâ gâi saru âbângum âim gâmap, zo yatâ upap.

⁷⁻⁸ A yatâ zo Kembugâren ninâu gât hâuņâ mimbatkât sâi mân pindâbap. Um zagât op gulip ândimap, yatâ zorâņ mân pindâbap.

Sikumzij zâizâij zorâņ bonjâ bujâ.

⁹ A zij a kanpitâ zâkkât nângâne gigijâ opmap. Ka Anutuņâ a zo a bonjâ kwânâņgi sâtâre patâ upap.

¹⁰ Oi yatigâk a zij a sikumņoot zâkkât nângâne zâizâij opmap. Ka Anutuņâ a yatâ zo zâkkât sikumņoot zorat nâņgi gigijâ opmap. Pâlijpâlij neule bâloņâ kek âmbârâņgâm gemap, zo yatik a sot sikumņâ kek buj opmap.

¹¹ Mirâsij takâmņâ hibuk bâloņâ egi âkâm gem neuleņâ buj opmap. Zo yatik sikum a nepzijâ tânâmņan birâm neule yatâ op buj upi.

¹² Njâi zâk mâsimâsikâyân kâtigibap, zâkkât nâņga sâtâreņoot uap. Zâk kâtigem umņâ oi ândei Kambuņâ sâņgâņņâ pindi ândiândi kâtik ândibap. Zo umzijâ zâkkâren kinzap, zengât sijņi sâip.

Mâsimâsikâgât den.

¹³ A njâi, zâk bâlijanņât mâsimâsikâgât itâ mân sâbap, "Anutuņâ bâlijanņât mâsikâņigap." Bâlijanņât mâsimâsikâ, zo Anutugâren mân ziap. Zâkņâ a njâi bâlijanņât mân mâsikâbap.

¹⁴ Mâsimâsikâ zo itâ muyagemap. Njâi zâk zikņak âkņâleņandâ diimap.

¹⁵ Oi âkņâleņâ kâmbu kwap katep mimbap, kutņâ bâlijâ. Bâlijandâ lâmbatņâ sâk sot um ârândâņ mumuņ op simgât sijņi upabot.

¹⁶ Bukurâpnâ, um gulip upegât gasâzij kâram ândibi. Bâlijâ, zo hânân gâbâ âsagemap. Âlipņâ, zo sumbemân gâbâ âsagemap.

¹⁷ Kut njâi njâi âlipņâ top top, zo uren gâbâ âsakņâ Ibâ kânok, zâkkâren gâbâ gemap. Zâkkâren, kâin yatâ, kwâtepmâtep mân ziap.

¹⁸ Anutuņâ nângâm sâlâpkuipkât den bonņandâ nan bârârâp muyageniņgip. Oi zâkkât arâp zengât tengâyân kâdom op kinatkât yatâ otņiņgip.

Den nângânângâņ zorâņ bujâ, lulujâ zorâņ bonjâ.

¹⁹ Bukurâpnâ, zen nângânek. Anjâ den nângânatkât bâbâlan utnat. Den sâsâņ sot kuk den sâsâņ, zorat yâmbârinat.

²⁰ A kuk orotņâ, zo Anutugât târârak mâtâp zo wâlöp.

²¹ Zorat zen um sumun sot gâņgonjâ zo birâm mulunân ândim sijņi âlip den umzijan pâip, zo buku op mem ândibi. Zorâņâ um dâpzij kubikpapkât imbanjâ zemņanņgop.

²² Zen den kindapņak mân nâņgâbi. Bujâ. Nâņgâm lubi. Njâi zâk kindapņak nâņgâbap zo ko umņâ kâitkum simgât sijņi upap.

²³ Njâi zâk den nâņgâm mân lubap, zâk anjâ si sâņgânzij niniņgurân ikme, zo yatâ upap.

²⁴ Zen si sâņgânzij ekņâ birâm âim tobatzij nelâmzâņgomap.

²⁵ Njâi zâk Kembugât gurumin den bonjâ nâņgâm lum kâtigem ândibapņâ bonjâ ek âkņâlem op ândibap.

Sijņi âlibân ândiândigât den.

²⁶ Njâi zâk sijņi âlibân ândiman sâm lâu sâput mân galemgumap, zo ko umņâ kâitkumap. A yatâ zorâņ sijņi âlibân ândiândij zo yennjâ upap.

²⁷ Malâ mandu umbâlâ op ândine zijgit on galem otzingâbi. Oi hânân bâlijâ ziap, zo umzij sumunkombapkât kândâtkubi. Zen yatâ op ândinetâ Anutuņâ zijgiri âlip oi itâ sâbap, "Sijņi âlip mem ândie."

2

Sikumzijoot sot kanpitâ zo dâbâk otzingâbi.

¹ Bukurâp, zen âsakņâ mariņâ, Kambuniņ Yesu Kristo, zâkkâren nâņgâm pâlâtâņ kwâkņanņamēņâ a zâizâij gigijâ kut njâi njâi hâtubâtu mân otzingâbi.

² Nâ itâgât san. Yesugât a kâmut minduminduziņan a njâi, lomba a, kamân njâin

goknâ zâk hâmbâ neulenoot sânġân zâizâin ġâi a nġâi, lomba a, kamân nġâin goknâ hâmbânâ alâknâ pam kândâtņan ġâbap.

³ Oi zen a hâmbâ neulenoot zo ekņâ itâ sâm dukubi, “Ġâ zi ġa. Tâtat âlipņâ mâteyân zi ġe tat.” Yatâ sâm a kanpitâ itâ dukubi, “Ġâ ândi kin mo kian ġinņan ġe tat.”

⁴ Zen a zeņġât holiziņâ mân nâņġâm yatâ upme. Zen zo yatâ osetziņan hâtubâtu otziņġâme. Yatâ op Kembuġât mâtâp ġulipkume.

⁵ Bukurâpnâ, den sa nâņġânek. Anutuņâ a dap yatâ zo ġâsum sâlâpziņġoip? Hânân a kanpitâ ândime, zen nâņġâm pâlâtânġân umġât gom sambe opņâ Anutu um topņan ândibigât ġâsum sâlâpziņġoip. Zo a umziņandâ zâkkâren kinmap, zeņġât siņġi sâip.

⁶ Oi zen ko a kanpitâ sinziņ ġinņandâ ziņġitme. A ikâ ziņ denân zâmbanme? A sikumziņ patâ zorâņ kâsa otziņġâm denân zâmbanme.

⁷ Oi a sikumziņoot ziņ Yesuġât kutsiņġi âlip kwâkniņan zariņ, zo sâm bâliņ kwapme.

Den nġâi lum nġâi birâbirâņ, zo mân dâp uap.

⁸ Ġikanġât opmat, yatik bukuganġât upan. Den kâtik kombânâ zo yatâ Kembuġât ekabân kulemgune ziap. Zo lune perâkņak âlip upap.

⁹ Ka a sât hâtubâtu otziņġâbi zo ko bâliņ utne gurumin den zorâņâ topziņ sâm muyagiņap.

¹⁰ Nġâi zâk gurumin den nâmbutņâ lumņâ nġâi birâbap, zo den ku a upap.

¹¹ Zorat sâbâ. A nġâigât ambân, zâk sot mân ândiban sâip, zâkņġâġâk ġâ kâmbam mân kumban sâip. Oi ġâ a nġâigât ambân sot mân ândimņâ a kâmbam kumban zo ko ġâ den ku a upan.

¹²⁻¹³ A nġâi um lâklâk buņ otziņġâmap, zâk ġâtâm Anutuņâ yatigâk um lâklâk buņ okņanġâbap. Ka a um lâklâk op buku otziņġâbap, zâkkât topņâ Anutuņâ sâm muyagei Kembuġât mâteņan keņġât buņ kinbap. Zorat gurumin den zorâņ topniņ sâm muyagiņap. Zo nâņġâm kwâtâtemņâ um lâklâk op târârak op ândibi.

Nâņġâm pâlâtân bon buņâ sot ġukupitņâ.

¹⁴ Bukurâpnâ, a nġâi nâ nâņġâm pâlâtân sot ândian sâbap, oi buku mân otziņġâbap, zâk nâņġâm pâlâtânġâ zo dap op tâmbet agoġonġan ġâbâ mâkâbap?

¹⁵⁻¹⁶ A mo ambân nġâiņâ hâmbâ, sâk pâke mo nalem kârum ândei kâmut zeņġâren ġâbâ nġâiņâ mân beknan memņâ itâ dukubap. “Ġâ âlip âi ândiban. Ġâ paten opatkât sâkkâ kâpiban. Ġâ nalem nem âkon

upan.” Nġâi zâk lâunandik yatâ sâm dap op beknan mimbap?

¹⁷ Zorat a nġâi nâņġâm pâlâtân sot ândian sâm buku mân otziņġâbap, zâkkât nâņġâm pâlâtân zo mumuņâ sânat.

¹⁸ Mo a nġâiņâ itâ sâbap? Ġâ nâņġâm pâlâtân zemġigap. Nâ ko buku orotņâ zemniņap. Nâņġâm pâlâtânġâ buku orotņâ buņâ, zo tirâpnona ikpâ. Oi nâ buku orotņanġât nep tuum nâņġâm pâlâtânġânġât bonņâ tirâpġobat.

¹⁹ Anutu kânok ândiap, den zo nâņġâm kwâtâtemat. Ġâ zo yatâ nâņġâm kwâtâtem sumbengât siņġi uan sâmat. Ka zitâ sâ nâņġâ. Wâke ziņâ zo yatâ nâņġâm Anutuġât keņġât op sânmziņ sâmbumap.

²⁰ Ġâ a um kwamen, nâņġâm pâlâtân sot buku orot buņâ. Nâņġâm pâlâtânġâ zo yenņâ.

Abaram sot Rahaba zet nâņġâm pâlâtân op bonņâ muyagiwet.

²¹ Nâņġâm pâlâtân bonņâ zorat sa nâņġâ. Sâkunniņâ Abaram, zâkkât nanņâ Kembuġât siņġi sâm kumbat sâi Anutuņâ nâņġi tosanâ buņ oip. Zo orot mâmeņanġât yatâ oip.

²² Oi itâ nâņġâ. Abaramġât nâņġâm pâlâtân zo orot mâmeņandâ beknan meip. Oi nâņġâm pâlâtânġâ târokwaï patâ oip.

²³ Oi zorat Abaramġât den kulem nġâi itâ ziap, “Abaram zâk Anutuġât diņâ nâņġi bon oipkât Anutuņâ zâkkât nâņġi târârak oip.”

Oi zorat Abaramġât itâ sâwe, “Zâk Anutuġât buku kânok.”

²⁴ Iknek. Anutu zâk a nġâi nâņġâm pâlâtânġanġârâk eġi tosanâ buņ mân upap. Eġi buku orotņanġât nep mâpot tuugi tosanâ buņ upap.

²⁵ Oi yatik narâk nġâin Anutuņâ Kanaan hân zo Isirae zeņġât siņġi sâi laņ mâman ambân Rahaba, zâkņâ Anutuġât den nâņġi bon oi Isirae a zagât hân ek mânânġârâwet, zet zâkkâren ġâitâ buku otzikâm tik mâtâp zâpari âiwet. Rahaba zâk buku orotņanġât nep tuugiġkât Anutuņâ nâņġi tosanâ buņ oip.

²⁶ Zorat itâ ziap. Sâk zâk kaapumņâ buņ op mumuņâ muyagemap, zo yatigâk buku orotņâ buņ oi nâņġâm pâlâtânġâ zo mumuņâ opmap.

3

Nâmbâlammniņ ġalem utnat.

¹⁻² Bukurâpnâ, nen aksik patâ sâm tâpâkumen, zorat zeņġâren ġâbâ donbeņņâ um bâbâlan kwâkâziņġâziņġân nep tuunat mân sâbi. Nâņġânek. Den sâm kwâkâkwâkâņ narâkņan Kembuņâ kwâkâziņġâziņġân a nen den bâliņâ sâm

ândimen, zorat hâuñâ yâmbâtñâ niñgâbap. Nen aksik patâ âsâbâr sâmbâmpâkumen. A ñâiñâ den bâliñ mân sâbap, zâkkât a âlip, târârak sâsân. Yatâ zorârj um sâkñangât âlip upapkât nep tuubap.

³ Bâu patâ biosi zen dinñiñâ lubigât lâuziñan tâk kâtik pamen. Zo pam kwâkñan tap mem purikgurik tuugindâ âime.

⁴ Wanğâgât yatik nânğâme. Zen patâ oi pibâ kâtikñandâ kom alei âime. Oi mâbugwâbure tuutuunâ mâiktârâ zo mem mâburine mâtâp âiâiñ dâp âimap.

⁵ Oi a nâmbâlam zo yatik mâiktârâ, zo kut ñâi ñâi yâmbâtñâ op zâimap.

Nânge. Kârâp zâk mâiktârâ. Yatâ zorârj hibugân pâindâ sem nanğâmap.

⁶ Nâmbâlamziñ zo kârâp yatâ. Zâkñâ sâk toren walâziñgâm bâliñangât mam op nep tuumapñâ um sâkniñ sumunkomap. Oi ândiândiniñâ oi semap. Zikñâ ko sim kârâbân gâbâ kârâp sâugi semap.

⁷ Zuu top top saruin sot hânân sot nii, mulum, zo arjâ mem sândukñan kwatziñgâmen.

⁸ Nâmbâlam ko a ñâiñâ dap op mem sândukñan kwâpap? Zâk âkonñâ buñâ, purikgurik op bâliñâ memap. Mulum kâtik, kwaru yatâ.

⁹ Nâmbâlamniñandâ Kembu Ibâniñ sâmbâlip kwapmen. Oi nâmbâlamniñandik a Anutugât holi tobat sâmbâliñ kwatziñgâmen. Lâu zobik den âlip sot bâliñâ gemap.

¹⁰ Bukurâpnâ, yatâ zorârj mân dâp uap.

¹¹ Dabân yatâ too sinñan zobigâk naamñâ sot kâlakñâ mâpot gem gâbabot?

¹² Bukurâp, koserân dap yatâ kolinñâ muyagibap? Mo samân dap yatâ zâlâli muyagibap? Mo sarunâ samñâ upap?

Nânğânângâ uren gok sot âmbiren gok.

¹³ Zengâren gâbâ nânğânângâ a mo nânğâm upme, zo ândie? Zâk lumbenâ ândim orot mâme âlip muyagem ândei nânğânângânangât topnâ muyagei a ikpi.

¹⁴ Oi zengât umziñan um kâlak sot um zâizâiñ ze sâkziñ mem zâim den bon nânğen sâne sarâ upap.

¹⁵ Nânğânângâ mâtâp zo ubâ gâip mân sâsân. Buñâ. Nânğânângâ zo hânân gokñâ. Ayân gok. Satangâren gok.

¹⁶ Kâsa kâsa, um kâlak sot zâizâiñ zim-bap, zo yatik kâsâp sot sumunñâ zo zem zâibap.

¹⁷ Nânğânângâ uren gokñâ, zorârjâ ko mâtâp âlip itâ muyagemap. Um salek, lumbenâ, sât lulu, buku orot sot sinji âlipkât bonñâ nâmbutñâ. Um zagât mo sarâ ândiândiñ buñâ.

¹⁸ Lumbenangât nep tuume, zen arikñâ kâmitne târârakñangât bonñâ muyageziñgâmap.

4

Sâknam nep tuum bon mân muya-muyagin.

¹ Zengâren kâsa sot kâmbam zemap, zo top wangât? Sâkkât âkñâle zemap, zorârj kâmbamgât nep tuumap.

² Zen um sâkkât âkñâle op kut ñâi mân mime. Kâmbam kom kâsa op kut ñâi mân mime. Zen ninâu buñ ândime, zorat.

³ Oi zen kut ñâigât ninâu sâmbâim ma ko mân mime, zo ko umziñan den bâliñâ ze ninâu sâme. Zen itâ nânğâme, “Kut ñâi zo muyageniñgi kâtigem um sâkniñangât âkñâle zorat bonñâ muyaginât.”

Umniñandâ ñâin ñâin mân nânğânat.

⁴ Haai, târotâro mânâmânangât zen. Hânân kut ñâi ñâi ziap, zorat sinji ândibannâ Anutu kândâtkuban. Zo nânge mo buñâ? Zorat ñâi zâk hânân kut ñâi ñâi ziap, zo buku okñangâbapñâ Anutu kâsa okñangâbap.

⁵ Mo den kulem ñâi ziap, zo nânğâne yen opmap? Den zo itâ,

“Umniñan Kaapum pâip, zo zâkkât sinjiyâk ândibapkât kâtigemap.”

⁶ Den kulem ñâi ko itâ ziap, “Tânânğonânğon, zo donjeb niñgâmap.”

Zorat den ñâi itâ ziap, “Anutu zâk a zâizâiñ zengât tân kwâkâmap.

Ka a ziñangât nânğâne gemap, zo ko tânzânğozânğon zo zingâmap.”

⁷ Zorat Anutu um topñan gigin op ândibi. Oi Satân kâsa minñangâne birâziñgâm âibap.

⁸ Zen Anutu mâte okñangâne zâkoot zen mâte otziñgâbap. Bâliñ mâme a ambân, zen bâliñâziñâ sarjon birânek. Ai kom ga kom upme, zen umziñ sangone salek oik.

⁹ Zen topziñ nânğâm biraññâ isem umbâlâ upi. Girânziñâ zo melân umbâlâ upi. Oi sâtâreziñ zo melân girâp isebi.

¹⁰ Kembugât mâteñan umziñ diim ge ândine zâkñâ mem zaatziñgâbap.

Kembu mân walâm ândinat.

¹¹⁻¹² Bukurâpnâ. Gurumin den mariñâ sot sâmbâkwâkwâkâr a kânok ândiap. Zâk zângobap mo kubikziñgâm birâziñgâbap, zorat imbanñâ zemñangap. Zen ko sâmbâliñ mân upi. Ñâi zâk bukuñâ sâmbâliñ kwap hâuñangât den sâbap, zâkñâ gurumin den sâmbâliñ kwap kândañbap. Gâ gurumin den sâmbâliñ kwap kândañban zo ko sât luluñ a mân op, sâmbâkwâkwâkâr a upan. Gurumin den mariñâ sot sâmbâkwâkwâkâr a kânok ândiap. Zâk zângobap mo kubikziñgâm birâziñgâbap, zorat imbanñâ zemñangap. Gâ wangandâ bukugangât den hâuñâ sâban? Zo Kembugât nep.

Kembunâ nânğâniniñgi kut ñâi utnat.

¹³⁻¹⁶ Bâi, itâ nângânek. Zen itâ sâme, “Itârân zo mukan kamân zoren âi kut nâi nâi anğâgwanğâ op kât sikum mem ândeindâ kendon zi âki âburinat.” Zen zâizâin den sâm sâkziñ mem zâime. Zâizâin den zo bâliñâ. Mukan zo mo zo muyagibap, zo zen mân nânge. Mo ândiândiziñâ zo dap yatâ? Zo kaapum yatâ. Zo mâik nâi muyagem zorâñak buñ upap. Zorat itâ sânetâ dâp upap, “Kembuñâ nângâniñgi wâgân ândim yatâ mo yatâ utnat.”

¹⁷ Nâi zâk mâtâp âlipñâ zo ekñâ lañ birâbap zo ko tosa muyagibap.

5

A kât sikumgât âkñâle upme, zengât den.

¹ Kât sikum a zen sâknam muyageziñgâbap, zorat kânjan isem umbâlâ utnek.

² Irâ sikumziñ alâgem buñ upap. Oi pet hâmbâziñ mem ândime, zo hângât sinji.

³ Narâk pânkânok oi zen sikum motziñ minduwe, zo birâbi. Goide kât sot kâtziñâ zo bâliñ opñâ hân oi zorâñâ topziñâ sap-subap. Kârâpñâ yatâ ziñgesi sâknam nângâbi.

⁴ Nângânek. A nepziñ hibuk urine kâitzângom nep sângân diim gei zingâwe. Oi kâlamziñan bon mimij nep tuuwe, zen yatik otziñgâne isene sumbem kâwali a zengât Kembu kindapñan giarip.

⁵ Sikum a ziñ hânân sâknam kâbâ yâmbât buñ ândim âkñâliwe. Nen bâu nalem ziñgindâ nem lâmbatne zângom om nimen. Zen zo yatâ sii nalem patâ nem ândimñâ kâmbamgât sinji op narâk patin bâu yatâ zângom tâmbetzângobi.

⁶ Sikum a ziñ a târârak diñâ sâm kwâkâm lañ kâmbamân parâwe. Zâk sâkñanğât hâuñâ mân sâip.

Sâknam kwâkñan ândim Kembu patâniñ gâbapkât mambât ândinat.

⁷ Bukurâpnâ, zen Kembu gâbapkât mambât âkon buñ ândibi. Nânge. Nep mariñâ nâiñâ nep kârâm kâmit nalem bonñâ âsagibapkât mambât ândimap. Oi maa sot map dâbâk oitâ bonñâ lâmbatpapkât nângâm ândimap.

⁸ Oi Kembugât narâkñâ pânkânok uapkât zen âkon buñâ mambât ândim umziñ tângune kâtigibap.

⁹ Bukurâp, zen a torenñâ mân sâm bâliñ kwatziñgâbi. Kuk den mân dâzângobi. Patâñâ gam hâuñâ ziñgâbapkât. Nângânek. Patâniñâ zâk hângi kândâtñan ga kinzap.

¹⁰ Bukurâpnâ, Propete Kembugât sâtkât den sâweñâ sâknam kwâkñan ândim kâtigiwe. Zengât mâtâp zo lâñbi.

¹¹ Nânge. Sâknam kwâkñan kâtigem ândiwe, zengât nângindâ âlip uap. Hiobe zâk sâknam kwâkñan ândim mân loreip.

Zâkkât den sinji nânge. Oi Kembuñâ um nângâm bet kut nâi nâi âlipñâ pindip, zo nânge. Kembugât tânzânğozânğon sot buku orotñâ patâ ziap.

Sâm kâtik den.

¹² Bukurâpnâ, den nâi zi sa nângânek. Zen sumbemân mândâm den sâm kâtigime. Zen hânân kwap den sâm kâtigime mo kut nâi nâiyan kwap den sâm kâtigime. Zo mân upi. Zen dinziñâ perâkñakkât bonñâ perâkñagâk âsagibap. Mo buñâ sâne buñ upap. Zo tosa muyagibegât yatâ upi.

Mâsek zine kut nâi upi.

¹³ Zengâren gâbâ a nâiñâ sâknamân ândibap, zâk Anutugâren ninâu sâbap. Nâi zâk sâtâre op ândibap, zâk mâpâmâpâse kep mimbap.

¹⁴ Zengâren a nâi mâsek upap, zâkñâ Yesugât kâmut a sâtñâ sâi gam zâkkât op ninâu sâbi. Oi Kembugât kot sâm kelâk too sanğonñanğâbi.

¹⁵ Zen nângâm pâlâtânân ninâu sâsân, zorân mâsekñâ kubikpap. Kembuñâ a zo tângoi âlipñâ upap. Tosanñâ oip, zo gulip-kubap.

¹⁶ Zorat zen âlip upigât bâliñâziñâ sapsom ninâuñâ tânagobi. A târârak nâi ninâu sâi imbanjoot upap.

¹⁷ Propete Elia, zâk a nen yatâ. Zâk map mân gibapkât kâtigem ninâu sâip. Ninâu sâi kendon patâ karâmbut sot kâin nâmburân kânok zorat umñan map mân gem zeip.

¹⁸ Oi bet dum ninâu sâi sumbemân gâbâ map gei hânân kut nâi nâi kâmñâ takip.

Gulip orotñâ zo diizingâne gabi.

¹⁹⁻²⁰ Bukurâp, zengâren gâbâ nâi zâk den bonñâ zorât mâtâp, zo birâm walâm ari buku nâiñâ diigi âburem gâbap, zo ko zâk itâ nângâbap, “Nâi zâk bukuñâ mâtâp bâliñan gâbâ diimñâ Anutugâren pâi Anutunñâ a zorat tosa donjeb gulipkubap. Oi a zo um dâpñâ mumunñanğât sinji oibân gâbâ mâkâbap.”

Zo yatik.

Ekap kânok Peteronâ kulemguip.

Mâsop den.

¹ Petero, nâ Yesu Kristo zâkkât Aposolo ândianjâ Anutuñâ a diizingip, Ponto, Galata, Kapadosia, Asia sot Bitinia hânân osetboset ândie, zengât ekap zi kulemguan.

² Anutu Ibânâ nângi zeipkât gâsum sâlâpzingoip, zen Kaapumjâ um hâlâlu kwatzingâbap sot Yesu Kristogât dinjâ lunetâ zâknjâ zengât op moipkât um salek kwatzingâbapkât diizingip. Zengâren um lumbenâ sot tânzângozângonjâ patâ op sambâlem zimbap.

Sumbemân kut nâi âlip zorat sâtâre ut-nat.

³ Nen Anutu, Kembuninjâ Yesu Kristo zâkkât Ibâ, zâk sâam âlip kwâkjanjânâ. Zâknjâ Yesu Kristo mumunjan gâbâ mângepkât tânnângom um bâbâlanjâ op ândiândi bonnjângât nângâm nângâm ândinatkat mânginijip.

⁴ Oi sumbemân nengât sinji kut nâi zinzij kâtik, buj orot bujâ, zo pâi nengât mambâtnijgâm ziap. Zo minatkat yatâ otinijip.

⁵ Anutu zâk imbanjâootnjâ galem otinijâ nângâm pâlâtânjâ kwâkjanjâm ândeindâ gâtâm narâk âki kubikkubikkât bonnjâ muyagibap.

⁶ Zen zorat sâtâre op ândie. Narâk pânkânok ziren Anutuñâ sâi sâknam sot kâbâ yâmbât top top sot umbâlâ kwâkjanjânâ ândie zoranjâ mâsikâzingâbap.

⁷ Zorat den nâi sâbâ. Goide kât zo yennâ, kârâbân pane sei topnjâ muyagime. Zengâren yatik topzîj âsagibapkât sâknam sot kâbâ yâmbât âsagezingâmap. Nângâm pâlâtânzîj bonnjâ mo bujâ, zorat topnjâ muyagibapkât âsagime. Zen nângâm pâlâtânzîj zo bonnjâ, zorat sâknam kwâkjanjânâ ândie Yesu Kristo gâbabân zengât sâtâre sot sâam âlip zo muyagibap.

⁸ Zen Yesugât holi tobat mân igâwenjâ umzîj zâkkâren kinmap. Oi narâk ziren sinzîjâ mân igâwenjâ nângâm pâlâtânjâ kwâkjanjâm ândie. Oi zorat sâtâre patâ, zo anjâ mân nângânângânjâ, zo nângânângâm.

⁹ Nângâm pâlâtânzîjângât bonnjâ, um dâpzi sumbemân zâizâinjâ, zorat mâte otzîngapkât sâtâre ue.

Propete zen den kânjan sâwe, zo bon muyageip.

¹⁰ Propete zîj Anutugâren gâbâ tânzângozângonjâ zi dap dap muyagibap sâam zorat topnjâ mâsikâm ândim gawe.

Oi a narâk ziren ândien, nenjâren tânzângozângonjâ zo muyagibapkât den kânjan sâwe.

¹¹ Propete zîj itâ sâwe, “A bâlinjan gâbâ mâkânijgâbapkât sâsânjâ, Kristo, zâk âsagem sâknam nângâmñâ ko neule âsâknjan zâi mem ândibap.” Kaapumjâ den zo umzîjan pâi zen narâk ikâ zoren mo dap yatin Kristo zo yatâ muyagibap sâam, nângâm ândim gawe.

¹² Oi den sâwe, zorat bonnjâ zîjan bujâ, nenjâren muyagibapkât sâsânjâ, zo sâam muyagiwe. Oi narâk ziren den zorat bonnjâ muyageip. Anutuñâ Tirik Kaapumjâ sângongui sumbemân gâbâ gem Kembugât sinji a mam otzîngi sinji âlip dâzângowe. Sinji âlip zo den bonnjâ. Oi sumbem a zîjâ den zorat topnjâ iknatkât nângâm ândiwe.

Ândiândi sânginjâ zo kândâtukubi.

¹³ Zorat zen um nângânângâzîj kubik um kendon ândibi. Oi Yesu Kristonjâ muyagemñâ tânzângobap, zorat nângâm nângâm um bâbâlanjâ op mambât ândibi.

¹⁴ Ândiândi sânginjâ sot lanj gulip ândiândinjâ mem ândiwe, zo narâk ziren mân mem ândibi. Bujâ. Anutugât dinjâ lum ândibi.

¹⁵ Um hâlâlu marinjandâ diizingipkât zen zâk yatâ târâarak op ândibi.

¹⁶ Kembugât den nâi itâ kulemgune ziap, “Nâ târâarak ândiangât zen târâragâk ândibi.”

Yesu Kristogât gilâmjandâ sângâninj meip.

¹⁷ Zen Ibâniñjâ sâam mâpâsime, Anutu zâk hâtubâtu mân opmap. Ândiândinijângât tobatnijnâ nângâm dinninjâ sâam kwâkâbap. Zorat zen kwande ândim hurat kwâkjanjâm ândibi.

¹⁸ Zen itâ âlip nângâm. Nen sâkurâpninjâ zengât mâtâp lân ândeindâ kut nâi yennâ, goide kât yatâ, zoranjâ mân sângâninjâ meip. Bujâ.

¹⁹ Kristogât gilâmjandâ sângâninjâ meip. Zâk râma gwamñâ sâknjâ âlipnjâ zo yatâ op ândieip.

²⁰ Anutu zâk mârumanjân hân kombânjâ mân muyageibân nep zo nanjâ sâam pindip. Nânjanjângât muyamuyagin ko bet narâk murukjan zi nenjângât op muyageip.

²¹ Zâknjâ nen Anutugâren târokwatnijnip. Anutuñâ mumunjan gâbâ mângim neule âsâknjâ ginjanji giarip. Zorat nen Anutu nângâm pâlâtânjâ kwâkjanjâm ândien.

Den sinji âlipjandâ mânginijip.

²² Zen den bonnjâ lunetâ um dâpziñ salekkoip. Oi buku bonnjâ upigât yatâ muyageip. Zorat umnjâ gâsâyagom ândibi.

Umziñ nep zoren pane buku orot ásagem kátigibap.

²³ Zen ásaásagin unakñâ. Buñ orotñan buñâ, mân buñ orotñâ. Anutugât den ândiândiñ sot zinzij kâтик, zobâ muyagiwe.

²⁴ Zorat Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap,

“A zen hibuk yatâ. Oi neuleziñ zo hibuk neule bálonjâ yatâ. Hibuk neule zo âmbârângâm gemap.

²⁵ Anutugât den ko zo zinzij kâтик. Zo zem zâimâmbap.”

Sinji âlip den dâzângowe, zo ko zi.

2

Nen Yesugâren pâlâtâñ op kâtiginat.

¹ Zen bâliñjâ sot sarâ sot kâsâp, umân pâpan, mem ge kwâkwat den zo birâm nanjâbi.

² Birâmñâ katêp mâik namgât otziñgâmap, zo yatik zen um dâpziñangât nalem, Anutugât den, zorat yatik otziñgâmap. Zo nemñâ sinji âlibân lâmbat kâtigem kinbi.

³ Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, “Kembuñâ tânzângoi nângâm âkñâlê urâwe, zorat op zâkkât den nângâmñâ lunam upi.

⁴ Kembuniñâ Yesugât den ñâi itâ ziap. Zâk mirâ kunkunñâ ândiândiñ. Anjâ ek birâne Anutuñâ zâkkât nângi zari mem sâlâpkoi.

⁵ Zorat zen hâmbô ândiândiñ op zâkkâren târokwap kin zâimñâ Kaapungât namâ upi. Oi Kembugât tirik namâ galem a yatâ umziñjâ Kembugâren pane zei kore okñangâbi. Zo Yesu Kristogât op nângi âlip upap.

⁶ Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, “Nângâ. Nâ Sion bâkñan, Yerusalem kamânân kunkun ñâi kwânângan. Kunkun zo gâsum sâlâpkuwan, zo sângân patâ. Anjâ zâkkâren nângâm pâlâtâñ kwapi zo ko mân kwakpi.”

⁷ Oi zen zâk nângâm pâlâtâñ kwâkñangâm ândime. Zen zâkkât nângâne bonñâ uap. Ka a nâmbutñâ nângâm pâlâtâñziñ buñâ, zengât itâ sâip, “Mirâ tuutuunjâ a kunkun ek âkon op birâwe, zorâñ kunkun zinzij kâтик op kinzap.”

⁸ Kembugât ekabân den ñâi itâ ziap, “A zen kunkun zoren kom tâmbetagobi.” A sinji âlip birâmñâ zoren kumbigât sâsâñ zo, zen yatâ upme.

Nen Anutugât kâmut urâwen.

⁹ Zen ko Anutugât kâmut gakânjâ sot tirik namâ galem a gakânjâ sot târârak a ambârâpnjâ. Yatâ zo zen ko ñâtâtigân gâbâ diizijgâm ga âsakñan zâambarip. Kut ñâi ñâi âlipñâ opmap, zorat sinji den sâne lanj kârâbopkât gâsuzijgip.

¹⁰ Zen mârumñan zâkkât a mân urâwe. Narâk ziren ko Anutugât a kâmut ândie. Mârumñan kwakmak ândiwe. Zi ko tânzângoi ândie.

Bâliñjâ kândâtkom ândinat.

¹¹ Bukurâpnâ, nâ dâzângua nângâne. Zen hânân kwande sot lomba ândimeñâ um sâkziñangât âkñâlê bâliñjâ zo kândâtkubi.

¹² Wangât, um sâkziñangât âkñâlê bâliñjâ zo um dâpziñangât kâsa yatâ uap, zorat. Yatâ ândimñâ um kâтик osetziñan târârak ândibi. Yatâ ândine um kâтик a zinjâ zengât lanj bâliñjâ mâme sâmiñjâ topziñjâ ek nângâmñâ Anutuñâ takâbabân orot mâme nepziñangât Anutu sâmi âlip kwâkñangâbi.

A kutâ zengât den lunat.

¹³⁻¹⁴ Kembugât op a kutâ sot a sâtnjâ top top zengât sâtzij lubi. A kutâ patâ ândiap, zâkkât sot hângât galem a zâambarip, zengât den kâтик ârândâñ lubi. Zinjâ bâliñjâ mâme a hâuñjâ zingâbigât sot a âlipñâ ândie, zen sâmi âlip kwatziñgâbigât sâmi zinjip.

¹⁵ Zen ko nep âlip zi tuumñâ a um kâтик sâmi gulip muyagime, zengât den mem gei pambigât Anutuñâ sâmi zinjop.

¹⁶ Zen olanziñgipkât dumun buñ ândie. Oi ândiândi zorâñ bâliñjâ mân ekapklubap.

¹⁷ Târârak ândim Anutu kore okñangâbi.

¹⁸ Zen a aksik zengât nângâne gigijñâ mân upap. Bukurâpziñjâ umziñandâ gasâzângoi ândibi. Anutu hurat kwâkñangâm ândibi. A kutâ patâgât sât lum ândibi.

Kore a, zengât den.

¹⁹ Kore a, zen patârâpziñjâ hurat kwatziñgâm sâtzij lum ândibi. A patâ âlipñâ sot sânduk ândiândiñ, zenâk buñâ. Kârâpnjâ ândiândiñ, zen ârândâñ sâtzij lum ândibi.

²⁰ Zen Kembugât nângâm âlip utnetâ lanj sâknam zingâne âkon den mân sâmi ândine ko Anutuñâ zengât nângi âlip upap.

²¹ Ka zen tosa muyagine lapitziñgâne Anutuñâ dap yatâ nângi âlip ñâi upap? Zen târârak ândim kâmbam zinjâ hâuñangât den mân sâmi ândine Anutuñâ zengât nângi âlipñâ upap.

Yesugât mâtâbân lanj âinat.

²² Zen yatâ upigât sâmi zinjip. Wangât, Kristo zâk yatik zengât op sâknam nângâm kândom otziñgip. Oi zen mâtâp zo ekñâ yatik lanj âibi.

²³ Yesu zâk bâliñjâ mân oip. Sarâ lâunjan gâbâ mân gâip.

²⁴ Zâk sâmi bâliñjâ kwâkñangâne hâuñjâ mân sâip. Sâknam pindâne hâuñangât den mân dâzângoi. Buñâ. Den sâmi kwâkâkwâkânjâ nep bonñâ tuumap, Anutu, zâkkâren nângâm pâlâtâñ kwâkñangâm ândeip.

²⁵ Nenggât bâliņandâ zâkkât sâknâ kwâkņan zari poru nagân mem zâi moip. Nen bâliņâ birâm ândiândi târârak ândinatkatât yatâ oip. Zâkkât useņâ zorâņ zenggât use zo gulipkoi soģei âlipziņ urâwe. Zen râma yatâ laņ gulip ândiwe. Narâk zi ko um dâpziņaggât galem a, Yesu, zâknâ diiziņgi zâkkâren ga ândie.

3

A ambân zenggât den.

¹⁻² Ambân zenggât yatik sâbâ. Zen abârâpziņ zenggât giginâ ândibi. Oi abârâpziņ nâmbutņâ zen Kembugât den kom ândine zen den mân dâzâņgomņâ diim gem ândine abârâpziņ zenggât orot mâme âlip zo eknâ umziņ melâņbi.

³ Ambân zen sâkkât neule kâukziņ mem kubik kwâlak sâņgân zâizâiņ gânduziņan pame sot hâmbâ neule âlip mem ândime, zorat nâņgâne yenņâ upap.

⁴ Neule bonņâ zo itâ. Umziņan tik zem muyagemap, zo neule ziniņ kâtik muyagei Anutuņâ nâņgi zâizâiņ upap. Um lumbe sot um sânduk ândiândiņ, zorat san.

⁵ Kembugât sinģi ambân mârumņan ândiwe, zen neule zo mem ândiwe. Oi Anutugâren nâņgâm pâlâtâņ kwâkņanggâm ândim abârâpziņ sâtzij lumarâwe.

⁶ Seraņâ Abaramgât den zo lum ândeip. Oi patânâ sâm ândeip. Oi zen kut nâi nâi âlipņâ opņâ keņgât buņ ândim Seragât bârârâp op ândibi.

⁷ A zenggât yatik sâbâ. Ambân zen imbanjâziņ giginâ. Zorat op ambirâpziņ zen nâņgâmņik kut zo otziņgâm ândibi. Oi ândiândi kâtikât ârândâņ ândibigât sâip. Zorât a ziņ ambirâpziņ gâlem otziņgâm ândibi. Yatâ op ândine ninâuziņâ pâņsâsâņ buņ, hâlâluyâk zâibap.

⁸ Oi mâpot sâbâ. Zen aksik patâ umziņ diim ģei um kânok op um sândugân ândibi. A torenņâ, zenggât bukurâpniņâ sâm umziņandâ ģâsâyagom lumbenâ op um nâņgânâņģâyân ândibi.

⁹ A zîņ kut nâi bâliņâ otziņgâne hâuņâ bâliņik mân otziņģâbi. A ziņ sâm bâliņ kwatziņģanetâ hâuņâ sâm bâliņ den mân dâzâņģobi. Buņâ. Zen sâm âlip kwatziņģâbi. Anutuņâ mâsop minziņģâbam diiziņģipkât a mâsop minziņģâbi.

¹⁰ Zorat Kembugât ekabân den nâi itâ zaip,

“Nâi zâk ândiândigât âkņâlemap sot narâk âlip muyagiņbapkatât nâņgâmap, zâk lâuņâ galem oi den bâliņâ mân takâbap. Oi lâuņan ģâbâ sarâ den mân ģâbap.

¹¹ Bâliņ top top zo kândâtkom kut nâi nâi âlipņik upap. Oi lumbenâ mâtâp kârum muyagem nepņâ tuubap.

¹² Kembuņâ a târârak zen zingiri âlip opmap. Kôsâm mâpâsime, zorat kindap-kwap tâpmap. Bâliņ mâme zen ko Kembuņâ zingitņâ kâsa otziņģâm ândimap.”

Sâknamgât den.

¹³ Zen ko kut nâi âlipņanggât nâņgâm nep tuum kâtigem ândine anâ dap dabân tâmbetzâņģobi?

¹⁴ Bâliņ mâme a nâmbutņâ ziņ kâsa otziņģâne sânâm kwâtkwât mân upi. Orot mâme âlipņanggât sâknam kwâkņan zâibi zo ko Anutuņâ zenggât nâņgi âlip upap. Kâmbam zâņģonom utne sânâmziņ mân sâmbubap. Keņgât mân upi.

¹⁵ Umziņ mem kubikne Kristoņâ ko kembuziņ ândibap. Oi nâņgânâņģâziņandâ Kembugâren nâņgâm ândime, zorat mâsikâziņgâne um bâbâlâņ op topņâ sapsubi.

¹⁶ Oi den zo mulunâņgen sâmņâ umziņan bâliņâ nâi mân muyagei sâbi. Huruņâņgen sâne âlip upap. Yatâ utne Kristo sot pâlâtâņ op ândim kut nâi nâi upme, zorat sâm bâliņ kwatziņģâme, a zo zen sarâziņanggât top muyagei ek anuņ upi.

¹⁷ Kristogât sinģi a zen kut nâi nâi âlip op ândine Anutuņâ nâņgi âlip oi kâmbam sot tâk namîn zâmbanbi, zorat nâņģa âlip uap. Ka bâliņ utne sâknam ziņģâbi, a zo zenggât nâņģa ģiap.

¹⁸ Kristo zâk târârak op ândimņâ a nâmbutņâ zenggât bâliņâziņanggât opņâ sâp kânok moi âkip. Târârakandâ ģâņģonâ nenggât op yatâ oip. Nen Anutugâren nâmbanbapkatât sâk sot ândeip, zo kune moip. Ka Kaapum sot ândei ko mâņģei zaarip.

Noa ândei ândiwe, zenggât den.

¹⁹ Yesuņâ Kaapum sot ândimņâ um dâpziņ tâk namîn zeip, zengģaren âim sinģi âlip dâzâņģoip.

²⁰ Zen mârumņan Noa zâk waņģâ tuum ândei Anutuņâ um lumbenâ otziņģâm, a zo, zen diņâ lubigât mambâtziņģâm ândei diņâ birâwe. Oi a ambân bituktâ, nâmburân karâmbut yatâ, zeņak waņģâyân zâine tooņâ mân ģwâkâziņģi ândiwe.

²¹ Too uurup taki Noa sot a ambân ģakâņâ waņģâyân zâim hâlâlu ândiwe. Oi too uurup patâ zorat dâpņâ tooņâ too saņģonziņģâme yatâ. Too zo sâkziņan ģwapģwap zo mân saņģobapkatât upmen. Buņâ. Yesuņâ mu-muņan ģâbâ zariņpkât opņâ zen Anutu mâtenan hâlâlu sot tosaņâ buņ kinbigât too saņģonziņģâmen.

²² Yesu zâk sumbemân Anutugât âsan bongen zâi ândiap. Zoram ândei sumbem

a zâizâin̄ sot imban̄âziṅpoot aksik patâ zen zâkkât gigin̄â ândie.

4

Yesuṅâ sâknam nânḡip, yatik nânḡâmṅâ bâlin̄â birânat.

¹ Kristo zâk sâknam nânḡip. Zen zo yatik upigât Kristogât nânḡânḡâ yatâ upi. Oi itâ nânḡâbi, “Nâi zâk sâknam nânḡâmṅâ bâlin̄â kândâtkubap.

² Oi sâk sot ândiândin̄ narâk ziap, zoren sâkkât âkṅâlê bâlin̄â zo mân lumṅâ Anutugât denâk lum ândibap.”

³ Mârumṅan itâ op ândiwe. Laṅ ândiândin̄, âkṅâlê bâlin̄â, too kâtik nem um gulip orot, nalemmem nânḡip ândiândin̄, lopio sarâ kore okṅaṅḡâwe. Zen kut ṅâi ṅâi zo um kâtik a zen sot op gawe.

⁴ Oi narâk ziren um kâtik a zen sot laṅ gulip mân ândimeḡât nânḡâne ṅâi oi sâk bâlin̄ kwatziṅḡâme.

⁵ Nâran ko ândiândin̄â sot mumuṅâ, nenḡât den sâk kwâkâbapât sâsânâ, Anutu, zâkkât mâtenṅan pindiṅsâm kin topziṅ sâk muyagiṅbi.

⁶ Oi topṅâ itâḡât. Yesuṅâ a mumuṅâ sinḡi âlip dâzânḡoiṅ, zen mârum hânân sâk sot ândim mumuṅḡât sinḡi ândiwe. Ka Yesuṅâ moip, narâk zoren sinḡi âlip dâzânḡoi um dâpziṅ sumbemân zâim ândiândi kâtik ândibigât mâtâp âsageip.

Narâk pânḡânok uapât buku op berân miânḡânat.

⁷ Hânân kut ṅâi ṅâigât narâkṅâ âkâbam uap, zorat zen um hâlâlû sot um wâḡân kin ninâugât bâbâlaṅ upi.

⁸ Oi umziṅandâ ḡâsâyagom ândibi. Umziṅâ zo nep zoren pane zê kâtigibi. Yatâ op ândine tosa birâbirân zengâren âsagibap.

⁹ Zen âkonṅâ buṅâ, buku oraṅḡâm ândibi.

¹⁰ Anutuṅâ zen sinḡi âlipkât imban̄â top top zen ziṅḡip, zo anâ anâ zemziṅḡap. Zo mulun mem ândim tânagom ândibi.

¹¹ Nâi zâk sinḡi âlipkât minduminduyân den sâbap, zâk Kembangât den zorik sâbap. Nâi zâk bukurâpnâ kore otziṅḡâbapât sâk pindiṅ, zâk nep zo tuum ândibap. Zo Anutuṅâ imban̄â pindi tuubap. Zen yatâ utne Yesu Kristoṅâ tânzânḡoi ândimeḡât a zen Anutu mâpâsem sâk âlip kwâkṅaṅḡâbi. Zâkkâren neule âsakṅâ sot imban̄â zeipṅâ zem zâimâmbap. Perâkṅak.

Yesugât op sâknam nânḡâmṅâ umâlep muyaginât.

¹² Bukurâpnâ, zengâren sâknam kârâpṅoot muyagem ziap, zorat op mân pârâk pambi. Sâknam zo zen mâsikâziṅḡâbapât âsagiap.

¹³ Kristo sâknam nânḡip, zen yatik nânḡâm ândie. Oi bet zâkṅâ neule âsakṅoot muyagei zâk sot sâtâre patâ upi.

¹⁴ Zen Kristogât a op ândieḡât sâk bâlin̄ kwatziṅḡâne nânḡâne âlip upap. Wangât, neule âsakṅâ mariṅâ, Anutugât Kaapumṅâ, zâk zen sot ge ândiap, zorat.

¹⁵ Zengâren ḡâbâ a ṅâiṅâ den ku mo kâmbu mo a ku mo zâizâin̄ op sai ko zorat hâuṅâ sâknam mem anun upap.

¹⁶ Ka zengâren ḡâbâ ṅâi zâk Kristogât a op târârak ândiapkât kâmbam mo tâk namin pane zorat nânḡi anunṅoot mân upap. Buṅâ. Zâk Kristo sâknam nânḡip yatik sâknam nânḡap, zorat Anutu sâtâre okṅaṅḡâbap.

¹⁷ Nânḡânek. Anutuṅâ top lâkulâku nep zo arâpnâ nenḡâren topkwap tubapkât narâkṅâ mâte uap. Nep zo nenḡâren topkwap tuum âimṅâ sinḡi âlip birâme, zengâren tuum dap otziṅḡâbap?

¹⁸ Zorat Kembangât ekabân den ṅâi itâ ziap,

“Hâuṅḡât den sâsân narâkṅan a târârak ziṅ sumbemân bagibagin̄â, zo yâmbâtṅâ oi ko bâlin̄ mâme sot sinḡi âlip birâme, zen dap upi?”

¹⁹ Zorat Anutuṅâ nânḡi âlip oi sâknam kwâkṅan zâibi, zen âlip orotṅaṅḡât nep tuum ândim Kembangât tânzânḡobapât um bâbâlaṅ op mambât ândibi. Wangât, Kembangât den zo kâtigemap, zorat.

5

A sâtṅâ ândiândigât den.

¹ Zengâren galem a ândie, zen nâ galem a bukuziṅandâ den dâzânḡobâ. Kristoṅâ sâknam nânḡip, zo sinnâ bonṅandâ egâwan. Oi ândimṅâ zâk sot neule âsakṅâ mimbat, zorat op ko nâ den zi dâzânḡua nânḡânek.

² Galem a zen Anutugât râma kâmut zi galem otziṅḡâbigât sâk ziṅḡip. Zo um yâmbât buṅâ, um bâbâlaṅâk galem otziṅḡâbi. Nep yatâ zo tuum kât sikum mimziṅḡât buṅâ, nep zorat umziṅ kiri tuubi.

³ Oi a kembu otziṅḡâm buṅâ. Ziṅâ râma kândom otziṅḡâm mâtâp âlipṅâ zo tirâpziṅgobi.

⁴ Yatâ op ândine ko gâtâm râma galem a patânâ gam sâḡḡân neulenṅoot, zinziṅ kâtik zo ziṅḡi mem ândibi.

⁵ A sâk wâḡân ândime, zen yatik dâzânḡobâ. Zen a patâ zengât gigin̄â ândibi. Oi zen aksik patâ nepkât sâḡḡum, kutṅâ um gigin̄â, zo lapṅâ kore oraṅḡâm ândibi. Zen nânḡe. Kembangât ekabân den ṅâi itâ ziap. “Anutu zâk a zâizâin̄ kâbakṅezingâmap. Ka a um gigin̄â ândime, zen tânzânḡomap.”

⁶ Zorat op ko zen um gigin̄ op ândim Anutu imban̄â mariṅâ, zâkkâren

pindijsâm ândibi. Yatâ utne nânji narâk mâte oi zâknâ tânzângobap.

⁷ Kut nâi nâigât nângâ kwâkâ upme, zo Anutugât biknan pam birâbi. Zâk umnâ zengâren kinzap. Zâknâ on galem otzîngâmap. Zorat nângâ kwâkâ mân op ândibi.

Um wâgân ândibi.

⁸ Zen um kendon ândim gasâziñ kârâm ândibi. Kâsaziñ Satañ, zâk zuu kâtik Laion yatâ op nâi mo nâi zibâ sâm âi takâm, ga takâm obândimap.

⁹ Oi zen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâknanngâm kâtigem kin, Satañ zâk kânzaratnangâne âibap. Oi itâ nângâbi. Bukurâpziñ hân dâp zengâren yatik sâknam sot mâsimâsikâ muyagem ziap.

¹⁰ Oi Anutu, tânzângozângon mariñâ, zâk neule âsaknâ zinzîñ kâtik zo zemnângap, zâknâ zen Kristo sot pâlâtân op ândiegât neule âsaknan bagibigât diizîngipnâ sâi narâk pânkânok sâknam nângânetâ ko melân kubikziñgâmnâ mem kâtiknan kwatzîngâbap.

¹¹ Yatâ mo yatâ tuubapkât imbanâ zo zâkkâren zeipnâ zem zâimâmbap, kâtiknâ. Zo perâknjak.

Den muruknâ.

¹² Nâ den zo Siliwano dukua ekabân kulemgum zîngap. Nâ zâkkât nânga buku bonnâ uap. Zen um bâbâlan op sinji âlip mem kâtigem ândibigât den pânkânok zi dâzânguan. Itâ nângâm ândibi. Sinji âlip nângâm ândiwe, zo Anutunâ tânzângozângonangât den bonnâ. Zorat zen zorat umnan bagim kâtigem kinbi.

¹³ Kembunâ gâsuzîngip, yatik Babilon kamânân ândie, zengâren kâmutnâ gâsuzîngi ândie. Oi zo zîñ zengât nânge. Oi nannâ Mareko zâk ârândân.

¹⁴ Zen buku buku op luyangâbi.

Kristogât sinji ândie, zengâren um lumbe zimhap.

Zo yatik.

Ekap zagât Peteronjâ kulemguiip.

Mâsop den.

¹ Simonj Petero, Yesu Kristogât kore a sot Aposolo, nânâ nen sot târarak marijâ, Anutu sot kubikkubikniñjâ Yesu Kristo, zekâren nângâm pâlâtâñ kwatzikâm ândibigât diizingip, zengât ekap zi kulemgum zingân.

² Zen Anutu sot kembuniñjâ Yesu, zet sot pâlâtâñ op ândiegât um lumbenâ sot tânzângozângonj walâwalân zengâren zem zâibap.

Singj âlipkât bon muyagem âibi.

³ Yesu zâk imbanjandâ nen um hâlâlû sot târarak ândinatkât imbanjâ ningi ândien. Zo nen Anutugât tobat yatâ ândinat sot zâk sot neule âsakñan ândinatkât diiningâm zâkkât topñjâ muyageniñgi zâk sot pâlâtâñ urâwen.

⁴ Zâk yatâ op umgât gom sambe patâ niñgâbap, zorat singi sâip. Den zi nângindâ zorat bonñjâ niñjan muyagei hânân âkñâlegât tâmbetagoagonj ziap, zo kândâtkom Anutu sot pâlâtâñ op holi tobat kânok utnatkât sâip.

⁵ Zorat zen nângâm pâlâtâñ kwâkñangâm ândie, zen kâtigine târarak ândiândizij muyagibap. Târarak ândiândizijandâ top nângânângâzizij muyagibap.

⁶ Nângânângâziñandâ um kendon muyagibap. Um kendonñjâ kâtikkâtiginiñjâ muyagibap. Kâtikkâtigizijandâ singi âlip sot ninâugât bâbâlanj orotñjâ muyagibap.

⁷ Singi âlip sot ninâugât bâbâlanj upmenjâ buku op ândiândij muyagibap. Buku op ândiândijandâ tânagoagonj muyagibap.

⁸ Kut nâi zo aksik zengâren muyagem ze Kembuniñjâ Yesu Kristo sot pâlâtâñ op ândim nep tuune bon buñ mân upap.

⁹ Ka nâi zâk kut nâi zo buñ ândibap, zâkkât itâ sâsâñ. Zâk siñ bâpsâsâñ sot um kâtik. Mârumñan sanjon kubigip, zo nelâmkoï ândiap.

¹⁰ Bukurâp, zen Kembunjâ gâsum sâlâpzingoip, zorat kâtigem Kambu sot pâlâtâñ ândibi. Zo zengâren bon upapkât kâtigibi. Zen yatâ op ândimñjâ mân lorem birâbi.

¹¹ Kâtigem op ândine kubikkubikniñjâ, Kambu Yesu Kristo, zâkñjâ diizingi sumbe-mgât kij topñjan bagim ândim zâimambi.

Petero zâk mumbapkât kânjan nângip.

¹² Zen den zo aksik kwâkâm zingâwe, zo nângan. Oi zen den bonñjâ nângâmñjâ mem kâtigem ândie, zo nângâm lañ den zorik dâzângom ândibat.

¹³⁻¹⁵ Nâ hân sâk birâbatkât narâkñjâ itâ nângan. Zo mân kârep uap. Den zo Kembuniñjâ Yesu Kristonjâ sapsum nigip. Oi nâ birâzinga den zo nângâm ândim zâibigât ekap zi zingan. Nâ itâ nângan. Nâ zi sâk sot ândim den zo dâzângom ândia dâp upap.

Peteronjâ Kembugât neule âsakñjâ egip.

¹⁶ Den singi dâzângowen, zo bonñjâ. Zo den pat mo singi yenñjâ a niñj nângânângâyân gâbâ mân dâzângowen. Nen Kembugât neule âsakñjâ sot imbanjâ igâwen. Zo yatâ ekñjâ imbanjâ sot takâtakânâ zorat den singi dâzângowen.

¹⁷ Nen Yesu sot bâkñjan tâindâ sumbemân gâbâ neule âsakñjâ zâkkâren gâi Anutu Ibânjâ sâm âlip den dukuiip. Oi Yesugât itâ sâip, “Zi nannâ. Umnandâ zâkkârenâk kinmap. Zâkkât nânga âlip nâi uap.”

¹⁸ Nen zâk sot ârândâñ tirik bâkñjan zarindâ den zo sumbemân gâbâ gâi nângâwen.

¹⁹ Oi zorat nen Propete a zengât den nângindâ bon opmap.

Den zo kârâp âsakñjâ nâtâtigân âsagemap yatâ. Zen zoren ek ândine mirâ hañsâbap. Oi umziñjan sângelak patâ, Yesu, zâkkât âsakñjandâ maa yatâ âsagibap.

²⁰ Den patâ zi sa nângânek. Propete a, zinj kut nâi nâi gâtâm âsagibap, zorat sâm Kembugât ekabân kânñjan kulemguwe. Zorat topñjâ anjâ zikñjâ umgât mân sâbap.

²¹ Den zo a zinjâ umziñjanjarâk mân sâwe. Bunjâ. Tirik Kaapumñjâ den zo Anutugâren gâbâ mem umziñjan pâi den zo sâwe. Zorat anjâ zik umgât den zorat topñjâ mân sâbap. Tirik Kaapumñjâ den zorat topñjâ sapsunjanji âlip sâbap.

2

Singj âlip ku a, zengât den.

¹ Mârumñan Isirae a zengâren propete a sarânjâ nâmbutñjâ zo muyagem ândiwe. Oi narâk ziren zengâren yatik kwâkâm zingâ a sarânjâ muyagibi. Zen singi âlipkât sâm gulip tigâk muyagei zengâren kâsâp muyagibap. Oi a yatâ zo Kembunjâ tosazijangât op mom sângânzizij meip, zâk kwâimbânjagâbi. Yatâ utne tâmbetagoagonj muyagezingâbap.

² Oi zen lañ mâman ândiândij nep tuune a donjep zinj zingit wâratzângobi. Yatâ utnetâ ko den bon mâtâp zo sâm bâlij kwapi.

³ Zen kât sikumgât âkñâlê opñjâ den sarâ sâm kut nâi nâi zo lañ betziñjan mimbi. Ka zen ko itâ nângâbi, “Mârumñan gâbâ zengât hâunjanjât sâbam ândim gâip. Oi tâmbetzângobapkât sâsân, zo tâmbetzângobapkât mambâtziñgâm ândiap.”

A mârurman hâuñjâ zingip, zorat den.

⁴ Anutugât nânghamen. Zâk sumbem a nâmbutnjâ bâliñ utne mân birâzingip. Buñâ. Simân kâbakzeziñgi nâtâtigân tâk namin geiwe. Zoren den hâuñjâ sâsânjangât narâknjâ nambât ândie.

⁵ Anutu zâk mârurman bâliñ mâme a mân birâzingip. Noanñâ ândiândi târârakât mâtâp zorat a ambân dâzângomâip. Zâk sot a ambân nâmburân zagât zen wangâyân zâim gwâlâ ândiwe. Oi bâliñ mâme a zengâren too uurup patânjâ takâm gwâkâzingip.

⁶ Narâk nâin Sodom sot Gomora kamân yatik buñ upabotkât sâi kârâp zikesei buñ urâwet. Zo bâliñ mâme a bet muyagem ândibi, zengât girem sâm yatâ oip.

⁷ Ka a târârakñâ, Loti, zâk bâliñ mâme a zinj laj gulip ândine zorat nânghi mân dâp oi Kembuñjâ kâmut zobâ gâsuiip.

⁸ (Loti zâk a târârakñandâ osetziñan ândei zen bâliñ top utne sirâmñjâ sirâmñjâ ek nângâm umñjâ bâliñ oi ândeip.)

⁹ Zorat itâ sâbâ. Kembuñjâ a târârakñâ mâsimâsikâyân loribegât op tânzângomâp. Oi bâliñ mâme a zen hâuñjangât narâgân sâknâm zingâbapkat tâk namin zâmbanmap.

¹⁰ A umziñ bâliñjangât kinmap, zen laj mâman opñjâ Kembu sot sumbem a zâizâinjâ sâm bâliñ kwatziñgâme. Kembuñjâ a yatâ zo tâk namâ kâtikñan zâmbanmap. A yatâ zorârj kenğât buñjâ den kwâkziñan sâm sumbem a âsakñjâ sot imbanjâziñoot zen sâm bâliñ kwatziñgâme.

¹¹ Yatâ upme. Ka sumbem a zen imbanjâ sot kâwali top nâi zemziñganñjâ Kembangât mâteñan mân sâm bâliñ kwatziñgâme.

¹² Ka laj mâman a zo, zinjâ um nângânânggâziñ buñ, zuu zângom nime, zo yatâ. Kut nâi nâigât topñjâ kârum den laj sâme. Zen zuu yatâ zângobap.

¹³ A zo bâliñâziñjangât sângân mimbi. Zen ajuñ buñ sirâmân kamân sombemân sâkkât âknâle lum bâliñjâ upme. Zen âkon buñ sii nalem sot kep kâmam zorat sâtâre upme. Zen osetziñan ândim um gulip kwatziñgân yatâ upme. Zinj osetziñan mân orotñjâ op sii nalem nine zorat nângâ ajuñjoot uap.

¹⁴ A zo, zen sinziñjâ laj ek nângâm âknâle upme. Oi bâliñjâ âkonñjâ buñ upme. A lotñjâ zen kut nâi yatâ zorat mem um gulip kwatziñgâme. Kât sikumgât âknâle op umziñ oip. A zo, zen simgât sinji.

¹⁵ Zen mâtâp târârak zo kândâtkom a sânginjâ, Bileam Berorogât nanñjâ, zâkkât mâtâp bâliñjâ zo lârme. Bileam zâk bâliñjangât sângân mimbatkât laj oip.

¹⁶ Zâk bâliñjangât op sinjan geip. Oi donji dij buñandâ a den yatâ sâm Propete a Bileam zâk den kârâpñoot dukuip.

¹⁷ Bâliñ mâme a zo, zen too kârâksâsân yatâ. Oi pibânjâ saru kom kâbakñei âim gâmap, zo yatâ. A yatâ zo, zinj nâtâtikkât sinji upigât sâsân.

¹⁸ A zo, zen zâizâinj den sâme. Oi a nâmbutnjâ bâliñjangât mâtâp birâm âlipñangât mâtâp âinam utne kâitzângom laj ândiândinjâ mâtâbân diizijngâne âine bâliñjangât nep ârândân tuume. Zinjâ a itâ sâm dâzângome,

¹⁹ “Zen yatâ opñâ dumun buñ ândim kwâtâtibi.” Zo zinjâ bâliñjangât dumunân zem sarâ yatâ sâme. Nen ko itâ nânghen. A nâinjâ wan mo wangât kore upap, zâk zorat dumunân zimbap.

Mâtâp sânginjân puriksâm sâi ko tosa mimbe.

²⁰ Nânge. Sinji âlip buñjâ, zengât banjet kândâtkom Kembu Yesu Kristo mâte okñangâm zâk sot pâlâtân urâwenjâ puriksâm mâtâp sânginjân âinetâ bâliñ kâtikñjâ upap.

²¹ A yatâ zo Kembangât târârak mâtâp mân ek lârme sâi bâliñ bituk opap. Zen târârak mâtâp zo lârâwenjâ den kâtikñjâ kwâkam zinjgâne zo birâm mâtâp sânginjân âine bâliñ kâtikñjâ upap.

²² A yatâ zo, zengât den sumbuñjâ itâ sâme. Zo bon opmap,

“Wâuñjâ mogatñjâ zorik âburem dum nemap. Bâu zâk banjerân sanjon dum zagâtñjâ sanjomap.”

3

Kembangât den zo yenñjâ mân upap.

¹ Bukurâpnâ, zengât ekap zi kulemgua sâp zagât uap. Nâ umziñ mângia Kembangât den nângâm kwâtâtibigât kulemgum zingân.

² Kembangât sinji a Propete, zen mârurman den sâwe, zorat nângibigât otnigap. Oi Aposolo gakârâpñjâ nen kubikkubikñinjâ, Kembu Yesu, zâkkât den kâtik dâzângowen, zorat ârândân nângâm kwâtâtibigât otnigap.

³ Kânjan itâ nângâm kâtigibi. Hângât narâk âkâbâ sâi den ku a muyagem bâliñjangât nep tuum ândim itâ sâbi,

⁴ “Kembu gâbap sâme, zorat bonñjâ ikâ? Sâkurâpñinjâ ândim muwe sot kut nâi nâi hân muyageibân gâbâ zem gaap, zo ka.”

⁵ Zen topñjâ itâ nângâm tâtâlim den zo sâme. Anutuñjâ sâi sumbem zâk mârurman nâi âsaageip. Oi hân, zâk yatik. Zo Anutu diñjangât tooyân gâbâ muyagem too sot zeip.

⁶ Oi bet toonandik a sot kut nâi nâi gwâkâziñgâm nanjip.

⁷ Oi hân sot sumbem zi ziabot, zo Anutugât dennâ saaziki kârâpkât sinji op zi-abot. Hâunâ mimiņ narâk mâte oi bâlinj mâme a tâmbetagogigât mambât ziabot.

Kembu zâk neņgât op narâk mem kârep pâmap.

⁸ Bukurâpnâ, kut nâi zirât mân kwakpi. Kembu zâk sirâm kânokkât nângi narâk kârep patâ yatâ opmap. Oi narâk karep patâ zorat nângi sirâm kânok yatâ opmap.

⁹ A nâmbutņâ zen Kembugât itâ sâme, “Kembu zâk den sâip, zo bonņâ muyagibapkât kwakņâ narâk mem kârep kwâpmap.” Zen ko nângâne yatâ mân upap. Buņâ. A nâmbutņâ tâmbetagogegât Kembuņâ zeņgât mambât ândimâp. Zâk a pisuk patâ umziņ melâņâ zâkkâren mâte okņaņgâbigât nângâmâp.

Hân sot sumbem narâkzik âkâbap.

¹⁰ Kembugât narâk zo kâsa takâme yatâ muyagibap. Muyagei sumbem kwamit patâ op buņ upap. Oi kut nâi igikņâ zo aksik kârâp sem naņgâbap. Oi hân sot hân kwâkņan kut nâi nâi muyageip, zo kârâpņak simbap.

¹¹ Kut nâi nâi zi buņ op naņgâbap, zorat zen um hâlâlu sot târârak ândim sinji âlip mem ândibi.

¹² Yatâ op Anutugât narâk mambât ândibi. Oi narâk zo kek âsagibapkât nep tuum ândibi. Oi narâk zo mâte oi sumbem zo kârâp simbap. Oi kut nâi nâi igikņâ zo kârâp bâlamân ziņgesem too yatâ opņâ buņ upi.

¹³ Nen ko sumbem uņakņâ sot hân uņakņâ muyagibapkât sâip, zorat mambât ândimen. Zoren târârak ândiândiņ dâp op zimbap.

Den murukņâ sot mâsop den.

¹⁴ Bukurâp, zen kut nâi yatâ zorat mambât ândim Anutu mâteņan um hâlâlu sot tosa buņ ândibigât umņâ hâbam op lumbenâ ândine ziņgiri dâp upap.

¹⁵ Oi Kembuniņandâ narâk mem kâreņan pâi itâ sâbi, “Kubikniņgâbam yatâ uap.”

Bukuniņâ, Kembugât Tirik Kaapumņâ Paulo um bâbâlaņ kwâkņaņgi nângânâņgâ zo wâratkum den zo kulemgum ziņgip.

¹⁶ Zâk ekap kulemgumâp dâp den zo sapsum ziņgâmâp. Ekapņan den nâmbutņâ ziap, zo den muyap buņâ. Oi den yatâ zo a kwakmak sot lolot zo, ziņâ sâm gulipkume. Oi zâkkât ekap zorik buņâ. Kembugât ekap nâmbutņâ zo yatik opņâ tâmbetagome.

¹⁷ Bukurâpnâ, den girem kânņan dâzâņguan. A laņ ândiândiņâ zeņgât sâm gulipņâ umziņan giari loribegât gasâziņ kârâm ândibi.

¹⁸ Oi kubikkubikniņâ, Kembu Yesu Kristo, zâkkât tânzâņgozâņgoņan sot top nângânâņgâņan kâtigem kinbi. Zâkkâren neule âsakņâ zemņaņgap. Oi yatik zemņaņgâm zâibap. Zo perâkņak.

Zo yatik.

Ekap kânok Yohanejâ kulengoip.

Ândiândigât den sâm muyageip.

¹ Topkwap mârûmjan gâbâ zem gâip, oi kindapniñâ nângâwen sot sinniñandâ igâwen. Ek nângâm kwâtâtemjâ bitniñandâ gâsuwen, zo ândiândigât den sât.

² Ândiândi mariñâ zo muyagei igâwengât ândiândi kâtikñangât sinji den dâzângomen. Ândiândi kâtikñâ zo Anutu Ibâgâren zem gamjâ nengâren gâip.

³ Zorat kut ñâi ñâi ek nângâwen, zorik zen dâzângomen. Zen sot nen sot Ibâ sot nannjâ Yesu Kristo kâmut kânok utnatkât sâmen.

⁴ Yatâ muyagei sâtâre kwâkjan ândinatkât ekap zi kulemgum zinjân.

Âsakjan ândiândij.

⁵ Den sinji Yesugâren gâbâ nângâwen, zo dâzângomen. Zo itâ. Anutu, zâk âsakñâ. Njâtâtik zâkkâren mân ziap.

⁶ Nen njâtâtigân ândim Anutu sot pâlâtân urâwen sâindâ sâi ko sarâ opap. Oi den bonnjâ mân mem ândibem.

⁷ Anutu zâk zik âsakjan ândiap, zo yatik nen âsakjan ândinat zo ko kâmut kânok opnjâ nannjâ Yesu Kristo, zâkkât gilâmñandâ sanjonningi umniñ salek upap. Yatâ oi tosanijâ zo aksik gulipkubap.

⁸ Nen bâliñâ mân upmen sânat, zo ko umniñ kâitkunat. Oi den bonnjâ nengât umniñan mân zimbap.

⁹ Ka nen bâliñâniñâ sapsunat, zo ko sâi bon opmap, Anutu, târârak mariñandâ tosanij birâm umniñ sanjori salek op kwâtâtinat.

¹⁰ Nen bâliñâ mân upmen, yatâ sâm sâi ko Anutugâren sarâ a ândimen yatâ opap. Yatâ oindâ sâi ko zâkkât den umniñan mân zembap.

2

Kristonjâ tânnângobap.

¹ Nan bârarâpnâ Yesugât kâmut op ândie, zen bâliñ upegât den zi kulemgum zinjân. Nengâren gâbâ ñâiñâ bâliñâ upap, zo ko Ibâgâren berân mâme a, Yesu Kristo, zâk târârakñâ mariñâ ândiap, zâkkât nângâbap. Zâk betniñan mem Ibâñâ dukui tosanij birâbap.

² Yesu Kristo zâk bâliñâniñangât suupniñ meip. Oi nengârâk buñâ, hân dâp ândie aksik, zengât supziñ meip.

³ Nen itâ nângen. Nen Anutugât diñâ lum ândim zâk sot pâlâtân utnat.

⁴ A ñâi, zâk Anutugât diñâ mân lumjâ itâ sâbap, "Nâ Anutu sot pâlâtân opman." Zâk

sarâ a. A yatâ zorat umñan den bonnjâ mân zemap.

⁵ Ñâi zâk Anutugât den nângâm lubap, zâk perâkñak umñâ Anutugâren kinbap. Nen yatik Anutugât den nângâm lum ândimjâ itâ nângânat, "Irak ziren Anutu sot pâlâtân op ândien."

⁶ Ñâi zâk Anutu sot pâlâtân op ândian sâbap, zo ko Yesu ândeip, zorat dâp wâratkum ândei dâp upap.

Buku buku opnjâ âsakjan ândinat.

⁷ Bukurâpnâ, hân den uñakñâ ñâi mân kulemgum zinjân. Den zo mârûmjan gâbâ nângâm gawe, zorik.

⁸ Oi den kulemgum, zo den uñakñâ oi Yesugâren sot zengâren ârândân bon uap. Zo topnjâ itâgât. Njâtâtik buñ oi âsakñâ bonnjâ muyagem ziap.

⁹ Oi a ñâi, zâk bukuñâ kâsa okñangâmapnjâ âsakjan ândian sâbap, zâk tok njâtâtigân ândiap.

¹⁰ Oi ñâi zâk bukuñâ umñandâ gâsubap, zo ko âsakjan ândimap. A zo bâliñan mân tâmbetagogap.

¹¹ Ka a ñâi, zâk bukuñâ kâsa okñangâbap, zo ko njâtâtigân ândim njâtâtikkât mâtâp âibap. Njâtâtigân âi sinjâ egi njâtiksâi mâtâp mân ek kwâtâtibap.

Patâ sot mâik zen aksik den nângâbi.

¹² A ambân katep, zen Yesuñâ zengât suupziñ meip, zorat op tosaziñ gulipkumapkat den zi kulemgum zinjân.

¹³ Ibârâp, zen mârûmjan gâbâ ândim gâip, zâk sot pâlâtân op ândiegât den zi kulemgum zinjân.

A sigan, zen bâliñâ mariñâ kâsa okñangâm kâtigiwe, zorat den zi kulemgum zinjân.

A ambân katep, zen Ibâgâren pâlâtân urâwegât den zi kulemgum zinjân.

¹⁴ Ibârâp, zen mârûmjan gâbâ ândim gâip, zâk sot pâlâtân urâwegât zengât den zi kulemgum zinjân.

A sigan, zen kâtigine Anutugât den umziñan ziap. Zen bâliñâ mariñâ kâsa okñangâm kâtigiwe, zorat den zi kulemgum zinjân.

Umniñâ hângât kut ñâi ñâiyân mân zimbap.

¹⁵ Umziñ hânân mo hângât kut ñâi ñâiyân mân pane zimbap. Ñâi zâk umñâ hângât kut ñâi ñâiyân pâi zimbap, zo ko umñandâ Anutu Ibâ mân gâsubap.

¹⁶ Nânge. Hânân kut ñâi ñâi bâliñâ ziap, zo itâ. Sâkkât âkñâle, senjâ ekñâ âkñâle, sot umñâ zâizâiñ. Zo Ibâgâren gâbâ buñâ. Zo hânân gokñâ.

¹⁷ Hân zâk âkñâleñoot zo buñ upap. Ka ñâi zâk Ibâgât den nângâm lubap, zâk tâmbânjâ ândim zâimâmbap.

Kristogât kâsa muyagibap.

¹⁸ Nan bârarâpnâ, narâk pânkânok uap. Kristogât kâsa kâwaliñoot gâbapkat sâsân, zo nânge. Oi narâk ziren kâsarâpnâ donjep muyagem gam ândie. Narâk pânkânok uap, zo nânge.

¹⁹ A zo, zen osetniñan âsagiwe. Oi nenğât buku zo mân ândie. Zen nenğât buku ândim sâi nen mân birâningâbe. Zen birâningâwe, zorat topñâ itâ. Zen nenğât buku buñâ.

²⁰ Zen ko tirik a Yesuñâ Kaapumñâ zingipkât nânğânânğâziñoot ândie.

²¹ Zen den bonñâ mân nânğâme sâm ekap zi mân kulemgum ziñgan. Buñâ. Zen den bonñâ nânğâmegât opñâ den zi kulemgum ziñgan. Den sarâ, zo den bon mariñangâren gâbâ mân gâmap.

²² Yesugât kâsa, zo nâi? Yesu, zâk a bâliñan gâbâ mâkâniñgâbap mârûm sâsân, Kristo, zo buñâ. A nâiñâ yatâ sâi zâk sarâ a sâbi. Nâi zâk Ibâ sot nanñâ kwâimbâzikâbap, zâk Kristogât kâsa.

²³ Nâi zâk nanñâ kwâimbâbap, zâk Ibâ birâñangâbap. Ka nâi zâk Yesu zâk bâliñan gâbâ mâkâniñgâbapkat mârûm sâsân sâbap, zâk Ibâ sot pâlâtân upap.

²⁴ Mârûmñan gâbâ Kembugât den nânğâm ândim gawe, zo nânğâne umziñan zei nânğâm ândibi. Zen yatâ op ândim nanñâ sot Ibâñâ, zet sot pâlâtân op ândibi.

²⁵ Yesuñâ kut nâi niñgâbapkat sâm kâtigeip, zo ândiândi kâtikñâ.

Kaapumñâ sanjonniñgi Yesugâren sâtârem kinat.

²⁶ A ziy um gulip kwatziñgâbegât ekap zi kulemgum ziñgan.

²⁷ Zengât itâ san. Kaapum ziñgip, zo zengâren ziap, zorat wangât a nâiñâ den dâzânğobap? Kaapum ziñgip, zâkñâ kut nâi nâigât den dâzânğomap. Den topñâ dâzânğomap. Zâkkât den zo sarâ buñâ, zo bonñâ. Oi zen Kristo sot pâlâtân op ândibigât dâzânğoi, zo yatâ upi.

²⁸ Nan bârarâpnâ, zen Kristo sot pâlâtân op ândibi. Yatâ op ândine zâk âsagem gâi kenğât sot anjun mân op mâtejan âi kinbi.

²⁹ Anutu zâk târârak ândimap. Zen zâkkât yatâ nânğâme. Zorat a nâi, zâk târârak ândei ekñâ sâbi, “Zâk Anutugâren gâbâ muyageip.”

3*Anutugât nan bârarâp ândien, zorat topñâ.*

¹ Nânğânek. Ibâniñandâ nenğât umñâ donjep kinzap. Kiri nenğât nan bârarâpnâ sâmap. Oi nen yatâ zo ândien. A um kâtik, zen mân buku otningâme, zorat topñâ itâ. Zen Anutu mân buku okñangâme.

² Bukurâpnâ, nen narâk ziren Anutugât nan bârarâp ândien. Oi biken dap muyaginât? Zo mân nânge. Ka itâ nânğâm kwâtâtien, “Kembuniñâ takâm gâi tobatñâ ekñâ yatik utnat.”

³ Nâi zâk zo yatâ nânğâm um bâbâlan op ândi mâmanñâ kubikñâ târârak ândibap. Zâk Kembu târârak ândimap, zo yatik ândibap.

Bâliñ op Satangât orot.

⁴ Nâi zâk bâliñ memap, zâk gurumin den komap. Gurumin den kukuñâ, zo bâliñâ bonñâ uap.

⁵ Yesugât itâ nânğâme, “Zâk bâliñâ maatibam geip. Oi zâk bâliñâ mân oip.”

⁶ Oi nâi zâk Yesugâren pâlâtân op ândimapñâ bâliñ mân opmap. Ka nâi zâk bâliñ opmap, zâk zo Yesu mân ek nânğâmop.

⁷ Nan bârarâpnâ, nâiñâ um gulip kwatziñgâbâ sâi mân nânğâbi. Nâi zâk târârak mâtâbân âibap, zâk târârak a. Yesu târârak ândimap, zo yatâ ândibap.

⁸ Ka a nâi, zâk bâliñ opmap, zâk Satangât a. Satañ zâk topñan gâbâ bâliñâ tuum ândim gâip. Yatik ândiap. Oi Anutugât nanñâ zâk Satangât nep kândañbam geip.

Anutugât nan bârarâp ândim bâliñ mân orot.

⁹ Anutuñâ kâmut gakarâpnâ ândiândigât kâwali ziñgip, zorat zen dap dabân yatâ bâliñâ mem ândibi? Zen Anutugâren gâbâ gokñâ, zorat bâliñâ mân upme.

¹⁰ Anutugât nan bârarâp sot Satangât nan bârarâp, zengât topziñâ itâ muyagei iknat. Nâi zâk ândiândi târârak mân ândibap, zâk Anutugâren gâbâ gokñâ buñâ. Oi nâi zâk bukuñâ kâsa okñangâbap, zâkkât yatâ Satañgâren gokñâ sâsân.

¹¹ Kembugât den mârûmñan gâbâ nânğâm gawen, zo itâ, “Umziñandâ gâsâyagom ândibi.”

¹² Adamgât nanñâ Kain, zâkkât mâtâp mân lâñnat. Zâk bâliñ mariñangâren gâbâ gokñâ, zorat munñâ koi moip. Zo itâgât. Zikñâ ândiândiñâ, zo bâliñâ. Munñangât ândiândiñâ, zo âlipñâ. Zorat op ko koi moip.

Yesuñâ buku otningipkât buku orangânat.

¹³ Bukurâpnâ, um kâtik ziñâ kâsa otziñgâne nânğâne nâi mân upap.

¹⁴ Nen bukurâpniñ buku otziñgâm ândiengât niñangât itâ nânğâmen. Mumunñan gâbâ ândiândiyan bagiwen. Nâi zâk bukuñâ buku mân okñangâbap, zâk tok mumunñan ândibap.

¹⁵ Oi nâi zâk bukuñâ kâsa okñangâbap, zâk kâmbam ku a yatâ, a kuktâ. Zen itâ nânğâme, “Kâmbam ku a zengât umziñan ândiândi kâtik mân muyagem ziap.”

¹⁶Yesu zâk nenggât op ândiândin biru buku orotjanggât topnâ iksen. Oi nen yatigâk bukurâpnin zenggât op ândiândinin birindâ dâp upap.

¹⁷Ka a nâi hângât sikum zemnangji bukunâ wan mo wangât kwakpap oi eknjâ mân nânggânggâbap, zâk dap yatâ umnjandâ Anutugâren kinbap? Zo bujnâ.

¹⁸Nan bârarâpnâ, buku orotnâ, zo den mo sâtnjak mân sâsân. Betnjâ sot umnjâ utnat.

¹⁹Yatâ oindâ den bonnjanggât kâmurân ândien, zorat topnâ muyagei nângânat. Oi Anutu mâtenjan umninâ kenggât buj ândinat. Anutu mâtenjan umninâ kenggât opapkât itâ nângânat.

²⁰Umninjandâ kenggât oi itâ sânat, “Anutu zâk umninjanggât dâp bujnâ. Zâk tobat nâi ândim kut nâi nâi aksik zo nânggâm nânggâmap.” Zorat nen kenggât kândâtkum zâkkâren nânggâm pâlâtân kwâknanggâm ândinat.

²¹Bukurâpnâ, umninandâ kenggât mân oi Anutu mâtenjan umâlip ândinat.

²²Oi dinjâ lumnjâ zâkkât mâtenjan kut nâi nâi oindâ egi âlip opmapkât zâkkâren wan mo wangât sâindâ ninggâmap.

²³Zâkkât gurumin den itâ ziap, “Nanjâ Yesu Kristo nânggâm pâlâtân kwapnâ umzinandâ gâsâyagom ândibi.” Nen yatâ utnatkât Yesunâ sâm ninjip.

²⁴A zen Anutugât den lume, zen zâk sot pâlâtân op ândime. Zâkoot zen sot pâlâtân opmap. Anutu zâknâ Kaapumnâ ninjip, zorân sapsun ninji nânggâm itâ nângen, “Anutu zâk nen sot ândimap.”

4

Tirik Kaapum sot wâke, zenggât den.

¹Bukurâpnâ, a den sâme, zo yen mân nânggâbi. Den zorat topnâ nânggâm sâlâpkum ikpi. Den zo Satangâren goknâ mo Anutugâren goknâ, zo nânggâm ândibi. Wangât, propete a sarânâ donjep muyagem ândie, zorat.

²Den Anutugât Kaapumân goknâ, zen itâ ikpi. A nâi, zâk itâ sâbap, “Yesu zâk a bâlinjan gâbâ makâninggâbapkât sâsân, Kristo, zo zâk hânân muyageip.” Den zo yatâ sâi ko Anutugâren gâbâ âsageip.

³Oi a nâinjâ Yesugât itâ sâbap, “A bâlinjan gâbâ makâninggâbapkât mârumsâsân zo, zâk bujnâ. Zâk a yennâ op hânân muyageip.” Den zo yatâ sâbap, zo ko den zo Anutugâren goknâ bujnâ. Den zo Kristogât kâsanâ yatâ opap. Kâsa zâkkât itâ nânggâme. Kâsa zâkkât imbanâ hânân muyagibapkât sâsân, zo mârumsâsân muyagiap.

⁴Nan bârarâpnâ, zen Anutugâren goknâ, zorat zinâ propete sarânâ zen sot agom

kâtigemnâ kâsa otzjanggâwe. Oi zenggât umzinjan ândiap, zorânâ propete a sarâ zenggât umzinjan ândiap, zo walâmap.

⁵Propete sarânâ zen hânân goknâ, zorat hângât den sâne um kâtik a zinâ nânggâme.

⁶Nen ko Anutugâren goknâ. A Anutugât den nânggâme, zen dinninjâ nânggâbi. Ka nâi zâk Anutugâren gok bujnandâ dinninjâ mân nânggâbap. Den bon marinjâ, Kembugât Kaapumnâ sot Satân arâpnâ, zenggât topzin yatâ âsagei iknat.

Anutunâ buku otninjip, zorat topnâ.

⁷Bukurâpnâ, nen umninandâ gâsâyagom ândinat. Buku orotnâ, zorat topnâ Anutu. Nâi zâk bukurâpnâ buku otzjanggâmap, zâk Anutugâren gâbâ muyageip sot Anutu sot pâlâtân opmap.

⁸Nâi zâk bukurâpnâ mân buku otzjanggâmap, zâk Anutu mân ek nânggâmap. Buku orotjanggât topnâ Anutu. Anutu umnjandâ gâsânânggom buku otninjâmap.

⁹Anutunâ nanjâ kânok ândiândi muyageninjâbapkât sânggongoi hânân gem gâip. Anutu umnjandâ gâsânânggom yatâ otninjip.

¹⁰Buku orotjanggât topnâ itâ ziap. Nen Anutu mân buku oknjanggâwen. Zâknâ buku otninjâmap nanjâ sânggongui gemnâ bâlinjanjanggât suupnâ mem moip. Zorat nen Anutu mâtenjan um salek kinat.

Anutunâ buku otninjâmap yatik nenggot buku otzjanggânat.

¹¹Bukurâpnâ, Anutunâ buku otninjâpkât nenggot yatik umnjâ buku buku orangânat. Nen yatâ oindâ dâp upap.

¹²A sinninjandâ Anutu mân igâwen. Um buku oranggâm ândinat oi ko Anutu zâk nen sot pâlâtân oi buku orotnâ bonnjâ nenggâren muyagem kwâtâtibap.

¹³Zâk Kaapumnâ ninjip, zorat itâ nângen. Zâk nen sot pâlâtân opmap. Nen zâk sot pâlâtân upmen.

¹⁴Ibâ zâk nanjâ hân dâp a nen kubikninggâbapkât sânggongoi geip. Oi nen sinninjandâ igâwengât den zo sâm muyagem dâzânggom.

¹⁵Oi a nâinjâ, Yesu zâk Anutugât nanjâ sâbap, zâk Anutu sot pâlâtân upap. Oi Anutunâ zâk sot pâlâtân upap.

¹⁶Zo yatâ oi itâ nângen, “Anutu umnjandâ gâsânânggom.” Zo ek nânggâm kwâtâtien.

Anutu zâk buku orot zorat marinjâ. Nâi zâk buku upapnâ Anutu sot pâlâtân upap. Oi Anutunâ zâk sot pâlâtân upap.

Buku op kenggât mân utnat.

¹⁷Biken den sâm kwâkâkwâkân narâknjan kenggât buj kinatkât Anutunâ buku otninjip. Oi Yesunâ buku otninjâmap ândimap, zo yatik hânân zi buku oranggâm ândinat.

¹⁸Kenggât sot buku, zet buku buku bujnâ. Buku bonnjandâ kenggât molibap. Kenggât,

zo to sagât hâuñâ zo nângâm upme. Nâi zâk kengât mem ândibap, zâkkâren buku mân muyagiap sâsân.

¹⁹ Nen ko Anutuñâ kândom buku otningipkât buku op ândimen.

²⁰ Nâi zâk Anutu buku okñangâman sâm bukuñâ kâsa okñangâbap, zâk sarâ a. Nângânek. Nâi zâk bukuñâ senñâ igikñâ buku mân okñangâmñâ dap op Anutu mân igikñâ, zo buku okñangâbap?

²¹ Yesugât den itâ ziap, "Anâ Anutu buku okñangâmñâ bukuñâ buku okñangi dâp upap."

5

Anutu sot pâlâtân op ândinat.

¹ A nâiñâ, Yesu zâk a bâlijan gâbâ mâkâniñgâbapkât mârur sâsân zo, sâm nângâm pâlâtân kwâkñangâbap, zâkkât Anutugât nanñâ sâsân. Oi nâi zâk Ibâ muyamuyagin buku okñangâbapñâ Ibâgât kiurâp yatik buku otziñgâbap.

² Nen Anutugât nan bârarâp buku otziñgâmen? Buku otziñgâmen, zo ko Anutu buku okñangâm, zâkkât den lugindâ, zorânâ topniñ sapsubap.

³ Anutu buku yen mân okñangânat. Diñâ lum buku okñangânat. Anutugât den zo yâmbâtnâ buñâ.

⁴ Anutugâren gâbâ muyagiwen, nen um kâtik a zengât orot mâme walâziñgâmen. Itâ opñâ walâziñgâmen. Nen Kembugâren nângâm pâlâtân kwâkñangâm ândim hângât imbanâ zo kom birâm walânat.

⁵ Nâiñâ kâtigem kin hângât âkâk gâlâk zo koi gibap? A nâi zâk, Yesu zâk Anutugât nanñâ sâm, nângâm pâlâtân kwâkñangâbap. A zorân bonñâ upap.

⁶ Yesu Kristo zâk sumbêmân gâbâ hânân geip. Hânân ândim toin giari Yohanenñâ sanjonñangip. Oi a ziñ poru nagân kune gilâmñâ gem gâip. Tooyâk buñâ. Too sot gilâm ârândân.

⁷ Oi Kaapumñâ Yesugât topñâ sâm muyagemap. Oi Kaapum zâk den bonñangât mariñâ. Sarâ mân sâmap.

⁸ Karâmbut ziñâ tânagom kin topñâ sâm muyagime, zen Kaapum sot too sot gilâm. Karâmbut zen zâkkât den kânok sâme.

⁹ A ziñ tânagom den sâne nângindâ bonñâ opmap. Oi Anutuñâ den nâi tângoi walâmap. Anutuñâ den nâi sâi bonñâ opmap. Anutugât tân den zo nanñangât den zo sâi muyageip.

¹⁰ Nâi zâk Anutu nanñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâbap, zâk Anutugât den bonñâ nângâmap. Nâi zâk Anutugât den mân nângâbap, zâk Anutugât sarâ a sâbap. A yatâ zorân Anutuñâ nanñangât den tângoip, zo nângi bon buñ upap.

¹¹ Oi Anutu nanñangât den tângoip, zo itâ muyageip. Anutu zâk ândiandin kâtik muyagem niñgip. Ândiandi kâtik zo nenngât siñgi sâi nanñandâ galem oi ziap.

¹² Nâi zâk nanñoot pâlâtân upap, zo ândiandi kâtik mimbap. Ka nâi zâk nanñâ sot pâlâtân mân upapñâ ândiandi kâtik mân muyagibap.

Ninâu sot bâliñangât den.

¹³ Zen ândiandi kâtik miwe, zorat nângâbigât ekap zi kulemgum ziñgan. Zen nanñangâren nângâm pâlâtân kwatne ândiandi kâtik zemziñgâp.

¹⁴ Nen itâ sâm Anutu umâlep nângânangâmen. Nen wan mo wangât zikjak nângi ziap, zorat ninâu sâindâ nângâniñgâbap.

¹⁵ Zorat opñâ wan mo wangât ninâu sâindâ nângâniñgâbap. Zorat nângâm itâ nângânat. Kut nâi nâi zo nenngât siñgi sap.

¹⁶ Nâi zâk bukuñandâ bâliñ oi ikpap, (Bâliñâ zo simgât siñgi mân muyagibap.) zo ekñâ zâkkât opñâ ninâu sâi ândibap. Bâliñâ nâmbutñâ opñâ simgât siñgi mân upi. Bâliñâ yatâ zorat san. Oi bâliñâ nâi opñâ simgât siñgi orotñâ, zo ziap. Yatâ zorat ninâu sâbigât mân san.

¹⁷ Ândiandi bâliñâ top top zo bâliñik. Oi bâliñâ torenñâ zo simgât siñgi mân uap.

¹⁸ Nen itâ nângâmen. A mo ambân Anutugâren gâbâ muyageipñâ bâliñâ mân opmap. Anutugât nanñandâ galem oi bâliñâ mariñandâ mân tâmbetkubap.

¹⁹ Nen Anutugâren gâbâ muyagiwen. Oi hân dâp a zie, zen ko bâliñ mariñangât bikjan ândie. Zo yatâ nângâmen.

²⁰ Anutugât nanñâ, zâk gemñâ um nângânangâ muyagem niñgipkât den bonñâ mariñâ nângâm pâlâtân kwâkñangâmen. Oi den bon mariñâ sot nanñâ Yesu Kristo, zet sot pâlâtân op ândimen. Zâkñâ Anutu bonñâ sot ândiandi kâtik mariñâ.

²¹ Nan bârarâpnâ, zen Bem lopio kândâtzângom ândibi.

Zo yatik.

Ekap zagât Yohaneñâ kulengoip.

¹³ Gatká Kembuñâ gâsum sâlâpkoip,
zâkkât nan bârarâp zinjâ nângâgime
Zo yatik.

Ândiândigât den sâm muyageip.

¹ Yesugât kâmurân gâbâ a sâtñâ, nâ ambân Kembu Anutuñâ gâsum sâlâpgogip, gâ sot nan bârarâpkâ, zengât ekap zi kulemgum zinjân. Nâ umnâ gâsâzângomop. Oi nâñak buñâ, den bonñâ nângâgime, zen yatik otzîngâme.

² Kembugât den bonñâ umniñan ziap. Oi neñgâren yatik zem zâibap. Zorat op buku op ândinat.

³ Anutu Ibâ sot nanñâ Yesu Kristo, zekâren gâbâ um lumbe neñgâren sambâlem zimbap. Zet tânnângoitâ zekât den bonñâ sot buku buku zo neñgâren sambâlem zimbap.

Umñâ buku orot, zorat den.

⁴ Nan bârarâpkâ nâmbutñâ zen Anutu Ibâgât den bon zo lum mem ândie. Nâ zorat sinji nângâmñâ sâtâre patâ orâwan.

⁵ Oi zi ambân sâtñâ, gâ den bonñâ ñâi dâgoga nângâ. Den uñakñâ buñâ. Mârumñan gâbâ zem gâip, den zorik dâgobâ. Zen buku orañgâm ândibi.

⁶ Oi buku orotñangât topñâ itâ. Nen umniñandâ Anutugâren ari zâkkât den kâtik mem ândinat. Anutugât gurumin den mârumñan gâbâ zei nângâm gawe, zo mem ândim buku orañgâm ândibi.

Sarâ a, zengât den.

⁷ Nângat. Sarâ a donbep muyagem ândie. Zen Yesu Kristo zâk hân sâk sot muyageip, den zo kwâimbâme. A yatâ zo ko sarâ a sot Kristogât kâsa sâsân.

⁸ Nen zengâren nep tuugindâ bonñâ muyageip, zo gulip opapkât galem orañgâm ândibi. Yatâ ândim ma ko sângân patâ mîmbi.

⁹ Ka ñâi zâk Kristogât den mân mem ândim birâbap, zâk Anutu sot pâlâtân mân upap. Ka ñâi zâk Kristogât den nângâm mem ândibapñâ Ibâ sot nanñâ, zet sot pâlâtân upap.

¹⁰ Ka ñâi zâk Kristogât den mân mem ândibapñâ zengâren gâi mirâ anjgân kârâm buku mân okñangâbi. Zâk mân lum mânganbi.

¹¹ Ñâi zâk a yatâ zo buku okñangâbap, zâk bâliñangât nep tângubap.

Den murukñâ.

¹² Den nâmbut donbep ziap. Oi simbupñâ ekabân kwânângâbatkât mân otnîgap. Nâ zengâren kek gandâ den lâuyân âragunatkât san. Oi umâlep patâ utnat.

Ekap karâmbuŋ Yohaneŋâ kulemguiŋ.

Umâlep den.

¹ Yesugât kâmurân gâbâ a sâtŋâ nâ, bukunâ Gaio, gâgât ekap zi kulemguan. Nâ gâgât perâkŋak otnimap.

² Bukunâ, umgâ Kembangâren pâna âlip op ziap, zo yatik sâkkâ âlip oi ândibangât ninâu sâman.

³ Gâ den bonŋâ mem lumat. Bukurâpkâ nâmbutŋâ zen ga den siŋgi zo dâtnone nângâm umnâ âlip uap.

⁴ Nan bârarâpnâ zen den bonŋangât mâtâp lâŋme. Den zo yatâ nângâm umâlep patâ ŋâi nângâman.

Kembangât nep a hurat kwatziŋgâban.

⁵ Bukunâ, gâ buku otziŋgâmat. Oi kamân goorânâk buŋâ, kârebân gâbâ gane buku otziŋgâmat. Zo âlip opmat.

⁶ A zen ziren Yesugât kâmut mindumin-duyân orot mâmegangât sâm âlip kwatgiwe. A gâgâren ganetâ Anutu kutŋangât opŋâ buku otziŋgâmŋâ zâmbana âine âlip upap.

⁷ Zen kutŋangât op Anutugât nebân âi ândie. Zen um kâtik zengâren ândim kât sikum mân mimegât betziŋan meindâ dâp upap.

⁸ Yatâ buku otziŋgâm betziŋan meindâ den bonŋangât nep ârândâŋ tuunat.

Diotrepe zâk a buku mân otziŋgip.

⁹ Nâ Yesugât kâmut zengât ekap ŋâi kulemguan. Oi Diotrepe zâk zikŋangât a sâtŋâ ândibat sâmŋâ dinnâ birâmap.

¹⁰ Zorat opŋâ nâ zengâren gamŋâ ândi mâmanŋangât topŋâ sâm muyagibat. Zâk nengât sarâ sâm, sâm bâliŋ kwatniŋgâmap. Oi zorigâk buŋâ. Bukurâpniŋâ nâmbutŋâ zengâren ganetâ zâk mân buku otziŋgâmŋâ a nâmbutŋandâ buku otziŋgâne mân upigât sâm kâmurân gâbâ moliziŋgi sâkŋangât siŋgi upme.

Demeterio zâkkât nângâne âlip oip.

¹¹ Bukunâ, gâ a ziŋâ kut ŋâi bâliŋâ utnetâ zengât mâtâp mân lâŋban. Ŋâi zâk kut ŋâi ŋâi âlipŋâ opmap, zâk Anutugâren gokŋâ. Ka ŋâi zâk kut ŋâi ŋâi bâliŋâ opmap, zâk Anutu mân ek nângâmap sâsâŋ.

¹² Demeterio zâkkât topŋâ a aksik patâ ziŋ sâm muyagiwe. Zâk a âlipŋâ op ândiap. Zâk Kembangât den bonŋâ mem ândimap. Orot mâmenandâ topŋâ sapsumap. Oi nen yatik zâkkât sâm âlip kwâkŋangâmen. Oi den bonŋâ sâmen, zo âlip nângâmat.

Den murukŋâ.

¹³ Den donŋep ziap. Oi simbuŋâ kulemgubatât mân otŋigap.

¹⁴ Nâ gâgâren kek gâbatât san. Gandâ den sâm âragurat.

¹⁵ Um lumbe gâgâren zimbap. Bukuniŋâ zen nângâgige. Nâ yatiŋâk bukurâpniŋâ gâgâren ândie, zen nângâziŋgan. Zorat dâzângoban.

Zo yatik.

Ekap Yudanâ kulengoip.

Mâsop den.

¹ Nâ Yuda, Yesu Kristogât kore a, Yakobogât munjâ. Anutu Ibânâ umjâ a ambân gâsâzângom diizingi Yesu Kristonâ galem otzingâmap, zengât ekap zi kulemguan.

² Zengâren buku sot um lumbe sot tânagoagonj muyagem zimbap.

Sarâ a, zengât den.

³ Bukurâpnâ, Nen ârandân singi âlip umjan bagim ândien. Singi âlip den zorat kulemgum zingâbatkât otnigi ândiwan. Ka zi girem den nâi kulemgum zingan. Zen den singi âlipjâ birâbegât opjâ ekap zi kulemgum zingan. Singi âlip zo mem kâtigem ândim zâinatkat Anutugât singi a sâm ningip. Zo gulip opapkât den zi kulemgumjâ zingan.

⁴ A nâmbutjâ zen osetziyan tik bagiwe. Mârumjan zengât topziy itâ sâm kulemguwe, “A yatâ zo, zen tâmbetagoagonj bagibi.” A zo, zen um kâtik op Anutugât den singi âlip zo târârak mân sâm kut nâi nâi bâlij laj op patâniyâ Yesu Kristo kwâimbânjângâme.

⁵ Anutugât dijâ birâme, zen hâuñjâ zingâmap. Zo âlip nânge. Oi zorat sa nângânek. Kembu zâk Isirae a Aigita hânân gâbâ mâkâzingip. Oi zengâren gâbâ nâmbutjandâ zâkkât dijâ birâwe, zo k tâmbetzângoip.

⁶ Oi sumbem a nâmbutjâ zen nep dijâ birâm mirâ kamânziy birâwe. Yatâ utnetâ ko Anutu zâknjâ zen tâk kâtikjandâ saazingâm njâtâtigân zâmbari narâk dâp zem zâimambi. Anutujâ sâi zen narâk patin hâuñjâ mimbigât mambât zie.

⁷ Oi Sodom sot Gomora sot kamân nâmbutjâ zem arip, zen yatigâk bâlijâ laj opjâ kut nâi nâi mân orotjâ muyagine kârâp tâmbânan zâmbari gei ândie. Nen zo ekjâ yatâ mân utnatkât oip.

Kembugât den ku a, zengât den.

⁸ Oi bâlij mâme a osetziyan bagim ândie, zen umanân nângâm yatigâk kut nâi nâi bâlijâ zo upme. Oi sâkziyandâ bâlijâ muyagime. Oi zen a patâ mân hurat kwatzingâm sumbem a âsakjâziyooot zo sâm bâlij kwatzingâme.

⁹ Bâlij mâme a ziy a imbanâziyooot laj sâm bâlij kwatzingâme. Ka sumbem a zengât patâ Mikai, zâknjâ yatâ mân oip. Zâk Mose kâmbârânjângât Sataj sot sârek âragumjâ Sataj den bâlij dukubatkât nângi mân dâp oi itâ dukuip, “Kembujâ hâuñjâ gibap.”

¹⁰ Ka bâlij mâme a zi, zen kut nâi nâi topjâ mân nângâm laj sâm bâlij kwatzingâme. Zen zuu yatâ nângânângâziy buj laj op tâmbetagoome.

¹¹ Yei, Zen gâtâm dap upi? Zen Kaingât mâtâp lâjme. Oi kât sikumgât opjâ Propete Bileamgât mâtâp bâlijâ lâjme. Oi Kora zâk zâizâinjânjângât op tâmbetagoip, zen yatigâk zâizâinjâziyânjângât op tâmbetagoome.

¹² A nâmbutjâ zuu bâugât op singi âlip minduminduyân takâme. A zo, zen anunziy bujandâ yatâ upme. Yesugât sii nalem ninam mindune a zo osetziyan tapjâ anjun buj laj nime. Zen ziijânjângât nângâne zari upme. A zo, ziy sasa yatâ. Pibânjâ sasa mem âim gâi sâbâyân buj opmap. Zen âup sasa barâ kwâknjan memap yatâ, bon buj. A zo, zen nak keet kwânâkwânângân narâknjan keet buj kinetâ kârâm sâmbum birâbirân yatâ. Topziy zo yatâ.

¹³ A zo yatâ, zo sarujâ kom lum âim gâmap. Kut nâi nâi bâlijâ kom gâbârem lum âim gâmap yatâ. Zen sângelak gulip âim gâmap yatâ. A zo, zen njâtâtigân âi ândim âimambigât singi sâip.

Henokjâ den kubikkubik narâk, zorat den sâip.

¹⁴ Adamgât kiurâp âsagem gane nâmburân zagât oi Henok muyageip. Oi Henok zâk a yatâ zo zengât itâ sâip, “Iknek. Kembu zâk tirik arâpnâ donjep patâ zen sot gâbâmap. A aksik zengât topziy sâm muyagei um kâtik a bâlijâziyânjângât topjâ sâm muyagem zingâbap.

¹⁵ Bâlij mâme a zen den bâlij top top sâm Anutu sâm bâlij kwâknjanjângâwe, zorat hâuñjâ zingâbap.

¹⁶ A yatâ zo, zen kut nâi nâi âsagei nângâne bâlijik oi Anutu sâm bâlij kwâknjanjângâme. Âknjâlezijângârâk kut nâi nâi nângâme, zorat mâtâp lâjme. Oi zen ziijânjângât nângâne zâizâiy oi kutziyâ lum zaatme. Oi ziyâ a nâmbutjâ zengâren kut nâi nâi minam kelâk pame.

Girem den.

¹⁷ Buku âlip gakârâpnâ, zen Kembuniy Yesu Kristogât Aposolo ziyâ den kâdom sâwe, zo nângâm ândibi.

¹⁸ Zen itâ dâzângom ândiwe, “Narâk pânkânok oi Anutugât den kukuñj a zo, ziyâ bâlijâziyânjângât nep tuum ândim ziijânjângât nângâne zâibap.”

¹⁹ A yatâ zo, ziyâ a kâsâpziyângobi. Zen hângât âknjâle zorat nângânângâ ândibi. Oi zen Tirik Kaapum buj.

²⁰ Bukurâpnâ, zen ko Tirik Kaapumgâren gâbâ nângâm pâlatâñ bonjâ zorâñ mam otzingi kâtigem ândibi. Oi Tirik Kaapum wâratkum ninâu sâm ândibi.

²¹ Yatâ utne Anutuņâ umņandâ gâsâzângoî zâk sot pâlâtâņ op ândibi. Oi Kembuniņâ Yesu Kristo lumbeņâ muyagei ândiândi kâtik muyagibigât mambât ândibi.

²² Oi a nâmbutuņâ Kembuġât den minâ birânâ mem ândime, zo tânzâņgone mem kâtiġibi.

²³ Oi a nâmbutuņâ sim kârâbân geinam utne zengât umbâlâ op gâsum mâkâziņġâbi. Oi zengât bâliņâ zo zengâren âibapkât keņġât op galem oraņġâm ândibi.

Den murukġâ.

²⁴⁻²⁵ Galem otziņġi mân tâmbetago m ândine zâkkât âsâkņan zâmbari um salek op sâtâre op kinbigât imbaņâ zemņâņġap, Anutu kânok sot Kembuniņâ Yesu Kristo, zâk kubikkubikniņâ ândiopņâ âsâkġâ neule sot imbaņâ mârumuņan ġâbâ zem ġâip sot zemņâņġap, oi zem zâibap. Zo perâkņak.

Zo yatik.

Yohanejā den tiknā zo sām muyageip.

Sām muyage den.

¹ Narāk mǎn kǎrep oi kut nǎi nǎi muyagibap sāsǎn, zo Yesunǎ kore arǎpnǎ sām muyagem dǎtnǎngobapkǎt Anutunǎ Yesu dukuip. Yesu zǎk sumbem anǎ nǎi sǎngongoi mem gem Yohane nǎgǎren gam dǎtnom tirǎpnogip.

² Oi Yohane nǎnǎ Anutugǎt den sot Yesu Kristogǎt topnǎ ek nǎngǎwan, zo sot kut nǎi nǎi nǎmbutnǎ egǎwan, zo sām muyagiwan.

³ Oi den kǎnǎn ǎsageip, zi nǎi zǎk a mǎteziǎn sǎlǎpkum zǎngǎbap, zǎknǎ sot den sǎlǎpkoi nǎngǎm mem ǎndibi, zengǎt nǎngǎ sǎtǎrenjoot uap. Wangǎt, kut nǎi nǎi ekap ziren kulemguan, zi ǎsagibapkǎt narǎknǎ pǎrkǎnok uap, zorat.

Kǎmut nǎmburǎn zagǎt, zengǎt mǎsop den.

⁴⁻⁵ Yohane nǎ Asia hǎnǎn Kristogǎt kǎmut nǎmburǎn zagǎt ǎndie, zengǎt ekap zi kulemguan.

Anutu zǎk ǎndeipnǎ ǎndiap sot gǎbap, zǎkkǎren gǎbǎ sot Kaapum imbanǎ nǎmburǎn zagǎt zǎkkǎren tǎkǎnǎngǎmap, zǎkkǎren gǎbǎ sot Yesu Kristo zǎkkǎren gǎbǎ um lumbenǎ sot tǎnzǎngozǎngon zengǎren zimbap.

Yesu Kristo zǎk sǎi bonnǎ opmap, zǎknǎ kǎndom otnǎngǎm mumunǎn gǎbǎ zariip. Oi hǎn dǎp a kutǎ, zengǎt Kembu patǎ op ǎndiap. Zǎknǎ umnǎndǎ gǎsunǎngi gilǎmǎndǎ tosanǎnǎ gulǎpkoiip.

⁶ Zǎknǎ nen um topnǎn nǎmban Ibǎnǎ Anutu kore oknǎngǎm ǎndinatkǎt gǎsum sǎlǎpnǎngoi kǎmut gakǎrǎpnǎ urǎwen. Zǎkkǎren neule ǎsaknǎ sot imbanǎ zemunǎngapnǎ zem zǎimǎmbap. Zǎknǎ kembu otnǎngǎm ǎndim zǎimǎmbap. Zo perǎknǎk.

⁷ Nǎngǎnek. Zǎk unumunum kwǎknǎn gǎi a aksik patǎnǎ sinzǎnǎndǎ ikpi. Oi a sum pǎronǎ parǎwe, zen ǎrǎndǎnǎ ikpi. Oi hǎn dǎp a kǎmutnǎ kǎmutnǎ, zinǎ zǎkkǎt umbǎlǎ op ǎsebi. Den zo perǎknǎk.

⁸ Kembu Anutu, zǎk itǎ sap, “Nǎnǎk kǎndom sot bet. Nǎ ǎndiwannǎ ǎndian. Oi nǎ gǎbat. Nǎ imbanǎ marinǎ.”

Yohane Patimo tǎunanǎn tǎk namin tap sen pup egip.

⁹ Nǎ zengǎt buku Yohane. Nen ǎrǎndǎnǎ Yesu sot pǎlǎtǎnǎ ǎndimnǎ sǎknam ǎndim kǎtigem Anutu um topnǎn ǎndimen. Nǎ Anutugǎt den sot Yesugǎt sinǎi sām muyagewan, zorat Patimo tǎunanǎn tǎk namin nǎbanetǎ tarǎwan.

¹⁰ Oi tap nǎngǎ kendon oi Tirik Kaapunnǎ umnan mǎtǎp meip. Oi kǎndǎtnan den patǎ lǎmun yatǎ muyagei itǎ nǎngǎwan.

¹¹ “Kut nǎi nǎi ikpan, zo ekabǎn kulemgunnǎ Yesugǎt kǎmut nǎmburǎn zagǎt ǎndie, zengǎren pǎna ǎibap. Kǎmut zo kamǎnziǎn itǎ, Epeso, Simirina, Peagamonǎ, Tiatira, Sarde, Piladelpia sot Laodikea kamǎn.”

Yohanejǎ Yesugǎt holi tobat egip.

¹² Oi nǎ a den dǎtnogip, zo ikpam puriksǎwan. Puriksǎm itǎ egǎwan. Kǎrǎp ǎsaknǎ nǎmburǎn zagǎt goide kǎtnǎ tuutunǎ egǎwan.

¹³ Kǎrǎp ǎsaknǎ osetziǎn nǎi kiri egǎwan. Zǎk tobatnǎ a yatǎ. Hǎmbǎnǎ kǎrep gei kirip. Oi dimǎnǎn mǎpanǎ goide kǎtnǎ tuutunǎ zo zeip.

¹⁴ Kǎuk sǎmotnǎ zo kǎukǎu, kǎu pula yatǎ. Sinǎ tobatnǎ kǎrǎp bǎlam semap yatǎ.

¹⁵ Kinǎ ko ǎin kǎt kǎtiknǎ kǎrǎpnǎ sem kurǎnǎkomap yatǎ. Oi dinǎ too sǎmbon kwamit yatǎ.

¹⁶ Oi bik bongen sǎngelak nǎmburǎn zǎgǎt mem kirip. Lǎunǎn gǎbǎ sǎu patǎ nǎi sǎtnǎ toren toren ga kirip. Oi si sǎngǎnnǎ mirǎsinǎ takǎ zeri ǎsagemap, zo yatǎ ǎsagem zeip.

Yesunǎ Yohane lumbenǎ den dukuip.

¹⁷ Nǎ tobatnǎ yatǎ eknǎ kinǎ topnǎn gem mumunǎ yatǎ op zewan. Ziandǎ bik bonnǎndǎ kwǎknǎn pam itǎ sām dǎtnogip, “Gǎ mǎn kengǎt ot. Nǎ kǎndom sot bet.

¹⁸ Oi ǎndǎndǎi mǎrinǎ, nǎ. Nǎ momnǎ zaarǎwannǎ ǎndim zǎimǎmbat. Oi mumunǎ sot sim mǎtǎp doodoonǎngunǎ, zo nǎnǎ mem ǎndian.

¹⁹ Kut nǎi nǎi eksat, zo sot kut nǎi zo itǎrǎnǎ muyagibap sot bet muyagibap, zorat sinǎi ǎrǎndǎnǎ kulemguban.

²⁰ Oi bitnǎ bongen sǎngelak nǎmburǎn zagǎt sot ǎsaknǎ nǎmburǎn zǎgǎt goide kǎtnǎ tuutunǎ, zo aksik ek nǎngǎt, zorat topnǎ dǎgoga nǎngǎ. Sǎngelak nǎmburǎn zagǎt, zo Yesugǎt kǎmut nǎmburǎn zagǎt zengǎt galem a. Oi kǎrǎp ǎsaknǎ nǎmburǎn zagǎt, zo kǎmut nǎmburǎn zagǎt.”

2

Buku orotnǎndǎ mǎn buǎn upap.

¹ “Epeso kamǎnǎn a kǎmut zinǎ galem a, zinǎngǎt den itǎ kulemgu, “Sǎngelak nǎmburǎn zagǎt bik bongen mem kinǎ kǎrǎp ǎsaknǎ nǎmburǎn zagǎt goide kǎtnǎ tuutunǎ zorat osetziǎn ǎim gǎmap, zǎknǎ gǎgǎt den itǎ sap,

² “Zen narāk dǎp ǎkon buǎn nepzinǎ tuum kǎtigime, zo sot orot mǎmezinǎ zorat den sinǎi gǎi nǎngǎn. Zen bǎlinǎ mǎme a zengǎt ǎkonzǎngǎmap. Oi zorat a nǎmbutnǎ

zen nen Aposolo sâme, sarâziņņgât topņā muyagiwe.

³ Epeso a zen nâgât op kâtigem âkon mân upme. Oi zen mân lorime, zo ek nâņgâm ândian.

⁴ Oi nâ itâ zorat zengât nâņga bâliņ opmap. Zen mârummyņan umziņandâ gâsânowe, zo yatik narâk ziren mân ziap. Zo birâwe.

⁵ Mârums op ândiwe, zo nâņgâm umziņ melâņbi. Oi ândiwe yatigâk dum op ândibi. Zen umziņ mân melâņne zengâren gam kârâp âsakņâziņâ, zo lum pâmbat.

⁶ Nâi ko kut nâi âlipņâ utne nâņga âlip opmap. Mem gulip kwâkwat a, Nikolau, zâkkât arâpņâ kut nâi utne ekņâ âkon upme. Zo nâ yatik âkonimâp.

⁷ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemân Anutugât kâlam kutņâ Paradisi, zoren ândiândi nakkât bonņâ zemap, zo pinda nimbat.” ’ ’ ”

Kembugât den mem ândim mumuņâ.

⁸ Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Simirina kamânân a ambân kâmut ziņâ galem a, ziņņgât den itâ kulemgu, ‘Bet sot kândom, momņâ zaaripņâ gâgât den itâ sap.

⁹ “Zen sâknam kwâkņan hânân a giginâ ândime, zo nâņgan. (Oi zen umgât gom sambe imbanâ zemziņņap.) Oi Yuda a nâmbutņandâ den bâliņ dâzâņgome, zo yatik nâņgan. Oi a zo, zen Yuda a bonņâ buņâ. Zen Satangât kâmurân gokņâ.

¹⁰ Zen sâknam dum nâņgâbi, zorat mân keņgât upi. Nâņgânek. Sataņ zâk mâsimâsikâyân zâmbanbap. Zengâren a nâmbutņâ ták namîn zâmbanbap. Oi zengâren sâknam patâ sirâm bâzagât yatâ zimbap. Oi ziņâ Kembugât den mem kâtigem ândine zâņgone munetâ zorat sâņgâņņâ ziņgâbat.

¹¹ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zo ko mumuņâ zagât, sim, zorâņ mân tâmbetkubap.” ’ ’ ”

Bâliņņgât mâtâp mân lâņbi.

¹² Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Peagamonj kamânân kâmut zengât galem a, ziņņgât den itâ kulemgu, ‘Sâu sâtnâ toren toren mem ândimâpņâ gâgât itâ sap,

¹³ “Zen kamân ândie, zo âlip nâņgan. Zoren Sataņņâ nep kâtikņâ tuumap. Zen kutsiņginâ târârak mem ândime. Oi den sâwan, zo lume. Um kâtik ziņâ kore anâ Antipa kuwe, narâk zoren nâgât den mem ândim mân loriwe.

¹⁴ Oi nâ zengât nâņga mâik nâi bâliņ uap. Zengât kamânân a nâmbutņâ ândie, zen Bileamgât mâtâp lâņme. Propete Bileam,

zâk a kutâ Balakņâ Isirae a kâitzâņņoi bâliņ upigât dukui. Oi zen lopiogât siņņi naleme nem kâmbu konda sot pi-uriyâunzabân bagiwe.

¹⁵ Oi zengât kâmurân a nâmbutņâ zen mem gulip kwâkwat a Nikolau, zâkkât arâpņâ zengât mâtâp lâņ yatik urâwe.

¹⁶ Zorat zen umziņ melâņbi. Zen yatâ mân utne nâ zengâren kek gamņâ a yatâ zo kâsa otziņņâm lâunangât sâunandâ kârâziņņgâbat.

¹⁷ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzâņguap, zo kindapziņootņâ nâņgâm kwâtâtibi. Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem walâbap, zâk sumbemgât naleme kutņâ Mana, tik zeip, zo pindâbat. Oi kât kâukâu nâi pindâbat. Kât zoren kot unakņâ nâi zei mârinyandâ zikņjik ek nâņgâbap.” ’ ’ ”

Isebegât mâtâp mân lâņbi.

¹⁸ Yatâ sâmnâ itâ sâip, “Tiatira kamânân kâmut zengât galem a, ziņņgât den itâ kulemgu, ‘Anutu nanņâ siņâ tobat kârâp bâlam yatâ. Oi kiņâ kât âin kârâpņâ sei kuriņņkomap, zo yatâ, zâkņâ gâgât itâ sap,

¹⁹ “Nâ orot mâmeziņâ nâņgan. Zen a buku otziņņame. Zen nâņgâm pâlâtâņ kwatnim nepkât kâtigime, zorat topņâ ek nâņgan. Mârums nep tuum loriwe. Ka narâk zi ko nep tuum kâtigie, zo nâņgan.

²⁰ Oi nâ itâgât op zengât nâņga mâik nâi bâliņ uap. Zen ambân nâi ambân kutâ Iseba mârums ândeip, zo yatâ zengâren ândei mân nâņgânangâ urâwe. Zâk sarâ ambân. Zâk nâ Propete ambân sâm arâpņâ den dâzâņņoi laņ mâman op lopiogât siņņi sâm naleme nemarâwe.

²¹ Zâkņâ umņâ melâņbapkat mambât ândiwan. Kâ zâk umņâ mân melâņâ bâliņâ mân birâmap.

²² Nâņgânek. Zorat sa sisi mâsek okņâņņi zimbap. Oi a zâk sot laņ ândime, zen umziņ mân melâņne ârândâņ sâknam ziņgâbat.

²³ Oi ambân zorat nan bârarâpņâ zo zâņgua mom nanņgâbi. Yatâ ua kamân dâp Kembugât kâmut zen nâgât itâ nâņgâbi. Nâņâ um nâņgânangâziņ ek nâņgâman. Oi nâ aksik patâ ândi mâmanziņņgât topņâ ekņâ hâuņâ melâņ ziņgâbat. Nâgât yatâ nâņgâbi.

²⁴ Tiatira kamânân a nâmbutņâ zen sarâ den zo birâme. Zen Sataņgât den mân nâņgâme. Zengât den sa nâņgânek.

²⁵ Kut nâi nâi mem ândie, zo dâņ mem ândine gâbat. Nep nâi yâmbâtņâ kwâkziņan mân paan.

²⁶ Nâi zâk Sataņ sot agom kâtigem nâgât orot mâme zo op ândim zari narâk âki nâņâ imbanâ pinda a hân nâin nâin gokņâ zengât a sâtnâ upap.

²⁷ Zâk tân kâtikņâ zo bikņan mem a kutâziņ upap. Oi âmaņ kunzirindâ

âbângumap, zo yatâ zângobap. Nâ Ibânandâ imbanjâ nigip, zo yatik zâk pindâbat.

²⁸ Oi sângelak patâ zâkkât haņsâbâ sâi tâkap sâme, zo pindâbat.

²⁹ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzângup, zo kindapziņootņâ nângâm kwâtâtibi.” ”

3

Um mumuņâ mân ândibi.

¹ Yatâ samņâ itâ sâip, “Sarde kamânân kâmut zengât galem a, ziņaņgât den itâ kulemgū, ‘Anutugât Kaapum imbanjâ nâmburân zagât zâkkâren tâkņaņgap sot sângelak nâmburân zagât zo mem ândiap, zâkņâ gâgât itâ sap, “Nâ orot mâmegangât top nângan. A zingitnetâ wâgân ândie yatâ uap. Umziņâ ko mumuņâ ziap.

² Zorat zen zaatņâ zengâren a torenņâ munam ue, zo umziņâ kom mârņgibi. Nângânek. Anutu mâteņan orot mâmeziņâ eksa mân dâp uap.

³ Zen umziņ melâr den dâzângowan, zo dârj mem ândibi. Yatâ mân utne kâsa ziņ game yatâ nâ zengâren gâbat. Oi zorat narâkņâ mân nângâbi.

⁴ Zengâren a nâmbutņâ ândie, zen hâmbâziņ banerân mân saņgonme. Zen bâliņ mân upme. Oi a yatâ zorârj hâmbâ kâukâu mem ândim nâ sot tâtat mâme upi. Zen yatâ upigât nângâziņga dâp uap.

⁵ Nâi zâk Satarj sot agom kâtigem walâm ândei hâmbâ kâukâu pinda mem ândibap. Oi kutņâ ândiândigât ekabân ziap, zo mân gulipkubat. Buņâ. Nâ kutņâ Ibânaņgât mâteņan sot sumbem arâpņâ, zengât mâteziņan sâm muyagibat.

⁶ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzângup, zo kindapziņootņâ nângâm kwâtâtibi.” ”

Kembugât den mem târârakņâ op ândibi.

⁷ Yatâ sâmņâ itâ sâip. “Piladelpia kamânân kâmut zengât galem a, ziņaņgât den itâ kulemgū, ‘Dawidi zâk Yerusalem kamân mariņâ ândieip, zo yatik Kembuņâ Yerusalem uņakņaņgât mariņâ ândiap. Zâkņâ hâņgi mem pâi nâiņâ mân dooņgubap. Oi zâkņâ mâtâp zo dooņgoi nâiņâ mân mem pâmbap. Tirik a sot sâi bon opmap, zâkņâ gâgât itâ sap.

⁸ “Nâ orot mâmeziņaņgât topņâ nângan. Nângânek. Nâ mâteziņan mâtâp mem parâwan, zo a nâiņâ dooņgubapkât imbanjâ mân tâkņaņgap. Zen imbanjâziņ bituktâ zemziņgap, zo nângan. Oi dinnâ lum mem ândim kutsiņginâ mân birâwe.

⁹ Nângânek. Satarjgât kâmurân gokņâ a nâmbutņâ, zen Yuda a bonņâ buņâ. Zen sarâ a ândime. Zen otziņga gâgâren

gam umziņ topņan pindiņsâm itâ nângâbi, ‘Nâ umnandâ gâsuziņgâm ândiman.’ Zo nângâm birarņbi.

¹⁰ Zen âkon buņ nâgât denân mem kâtigem ândiwe, zo ko sa sâknam narâk a hân dâp topziņ muyagibapkât âsagibap, zo zengâren mân âsagibap.

¹¹ Nâ kek gâbat. Zorat kut nâi nâi mem ândie, zo dârj mem ândine a nâiņâ ândiândiziņaņgât hâuņâ zo mân betziņan mimbap.

¹² Nâi zâk Satarj sot agom kâtigem ândibap, zâk Anutugât tirik namin hambo yatâ kwânâņga zoren kinkin kâtik kinmâmbap. Oi zâkkâren Anutunaņgât kutņâ kulemgubat. Oi Anutugât kamân, Yerusalem kamân uņakņâ Anutugâren gâbâ sumbemân gokņâ zo gibap, zorat kutņâ kulemgubat. Oi ninâ kutnâ uņakņâ zo zâkkâren kulemgubat.

¹³ Kaapumņâ Yesugât kâmut den dâzângup, zo kindapziņootņâ nângâm kwâtâtibi.” ”

Mân lorebi.

¹⁴ Yatâ sâmņâ itâ sâip, “Laodikea kamânân kâmut zengât galem a, ziņaņgât den itâ kulemgū, ‘Den bon mariņâ sot sapsusuņâ bonņâ sot sâi kâtikkâtigiņ, Anutugâren gâbâ kut nâi nâi muyageip, zorat topņâ ândiap, zâkņâ gâgât itâ sap,

¹⁵ “Nâ orot mâmeziņaņgât topņâ nângan. Nâgât âkņale mân nângâme. Patenâ sot kârâpņâ oset ândime. Zen um oset ândime, zo nângan. Zen patenj mo kârâpņâ upigât otņigap.

¹⁶ Kârâp sot patenj osetziķan ândimegât too bâliņâ yatâ lâunan gâbâ mogatziņga gibi.

¹⁷ Zen ziņaņgât topņâ mân nângâm larj itâ sâme, ‘Nen gom sambe zemziņgap. Nen kut nâi nâi doņbep miwen, zorat kut nâi nâigât mân kârunat.’ Zo sarâ. Zen topziņâ mân kârum larj yatâ sâme. Nâ ziņgitsa zen a giņiņ, kanpitâ, larj ândim sinziņ bâpsâsarj sot sâk bârak ândime.

¹⁸ Zorat dâzângua nângânek. Zen nâgâren gâbâ kune sâņgân memņâ sikumziņoot upi. Oi hâmbâ kâukâu kwâlâm sâkziņ kwâtepkune arunziņj buņ upap. Oi sinziņaņgât kelâk kwâlâm siņziņ saņgonņâ sinziņâ âlip ikpi.

¹⁹ Nângânek. A ambân nâ umnandâ gâsâzâņgom, zo zâņgom kubikziņgâman. Zorat zen umziņ melârj um wâgân op kâtigem ândibi.

²⁰ Nângânek. Nâ umgât mâtâp hâņgi âkņan kin kom kinzan. Oi nâi zâk dinnâ nângâm hâņgi mem pâi zâkkât mirin zâi tap nalem ârandârj nindat.

²¹ Nâi zâk Satarj sot agom kâtigem walâm ândibap, zâk nâ sot a kutâ tâtarân

tātāt. Nā yatigāk Sataņ sot agom kätigem walām āndiwāngāt Ibānandā zāk sot tātārān tāpatkāt diinigip.

²² Kaapumņā Yesugāt kāmūt den dāzāņguap, zo kindapziņootņā nāngām kwātātibi.” ’ ”

4

Yohanenā Anutugāt neule tātātņā egip.

¹ Nā kut nāi nāi zo ek nānga sumbem pāroņsāi egāwan. Oi den kwamit patā lāmun yatā āsagei nāngāwan, zo sumbemān gābā dum muyagemņā itā dātnogip, “Gā ziren kopgāna kut nāi nāi muyagibap, zorat tirāpgoga eknan.”

² Yatā sāi Kaapumņā mem hābamņan kwatnigi sumbemān neule tātātņā nāi tāi kwākņan nāiņā tāi egāwan.

³ Oi zo tāip, zākkāt tobatņā kāt kutņā Yaspa sot Konelian, kāt kulem ālipņā, kuriņā yatā. Oi tātātņā toren toren mulum mogat yatā kāt kutņā Emerali, kāt kulem ālip zoren kirip, holiņā gwālā.

⁴ Oi neule tātātņā 24 zorāņ haamgum tarāwe. Tātātņā zorat kwākņan a patā 24 tarāwe. Zen hāmbāziņ kākūau pamņā tarāwe. Oi kākūziņan pindokziņ pulimātamņā tuutuuj zo pam tarāwe.

⁵ Oi neule tātātņā patā zobā hānpān sot kaņkundunduj āsagem zeip. Oi tātāt sāngāņņan kārāp āsakņā nāmburān zagāt sem tāip. Zo Anutugāt kaapum imbanā nāmburān zagāt tākņāņgap, zorat kārāp.

⁶ Oi tātātņā sāngāņņan saru nāi beloņoot yatā zeip.

Oi tātātņā toren toren zuu patā ālipņā kimembūt tarāwe. Oi zo zen umziņen kändātziņen sinziņ doņbep.

⁷ Zuu ālip kimembūt zeņgāren gābā zuu nāi, zuu kätik Laioņgāt tobat. Nāi ko bāu makau yatā. Nāi zāk si sāngāņņā a yatā. Nāi zāk nii utak yatā.

⁸ Oi zuu kimembūt zen abātziņā nāmburān kānok. Oi zuu zo umziņan kändātziņan sinziņ doņbep. Oi nātik sirām kep itā mīme,

“Tirik, hālālu, hālālu, hālālu. Kembu Anutu, imbanā mariņā, Zāk hālālu op āndiap. Zāk āndeiņņā āndiap. Oi dum gābap.”

⁹ Oi zuu kimembūt ziņā Kembu, āndiāndi mariņā, zāk sāiwap sām, sām ālip kwākņāņgām kutņā mem zaatme.

¹⁰ Zo yatā utnetā a 24 tātāt ālipņan tapme, zen āndiāndi māriņā zākkāt um toņņan pindiņsām sām ālip kwākņāņgām neule pindokziņ zo um toņņan pam itā sām māpāsime,

¹¹ “Kembuniņā Anutu, gā kut nāi nāi ak-sik muyageziņgin. Gā sāna kut kiņ kiņ zo muyageip, ziap. Zorat neule

āsakņā sot sām ālip den sot imbanā, zo gāņā galem otna dāp upap.”

5

Yohanenā ekap nāi sābāņā om dooņgudooņguj zo egip.

¹ Oi neule tātātņā patin tāpmap, Kembu, zāk bik bongen ekap mem tāi egāwan. Ekap zo umņan kändātņan kulemgum goņkune zeip. Oi sābā nāmburān zagāt zorāņ pane gāsūm kätigeip.

² Oi sumbem a patā kāwaliņoot tāi egāwan. Zāk den kätikņā itā sāip, “Nāi tārārak āndimņā ekap sābāņā zo mem moloņi dāp upap?”

³ Yatā sāi sumbemān sot hānān sot hān ombenān gābā nāiņā ekap zo moloņi sālāpkubap mām muyagiwe.

⁴ Nāiņā ālipņā yatā āndim ekap zo moloņi sālāpkubapkat dāp mām muyagiwe. Zorat umnā bālei isewan.

⁵ Yatā ua ko a patā zeņgāren gābā nāiņā itā sām dātnogip, “Mām ise. Nāngā. Yudagāt kiurāp zeņgāren gābā a nāi zuu kätik laioņ yatā nāi muyageip. Zāk Daw-idiğāt kāmņā. Zākņā Anutugāt kāsā zen sot agom kätigem walāziņgip. Zākņā ekap sābāņoot nāmburān zagāt zo ālip moloņbap.”

Yohanenā Rāma egip.

⁶ Oi na eksandā tātātņan zo zuu ālipņā kimembūt sot a patā 24, zeņgāt osetziņan rāma gwamņā nāi kune kiri yatā egāwan. Kākūņan gooņā nāmburān zagāt, siņā nāmburān zagāt. Oi siņā nāmburān zagāt, zo Anutugāt kaapum. Oi Anutugāt kaapum imbanā nāmburān zagāt tākņāņgap. Zāk hān dāp sāngonzāņgoi āi āndie.

⁷ Oi Rāma zāk āi neule tātātņan tāip, Kembu, zākkāt bik bongen ekap zo meip.

⁸ Ekap zo mei zuu kimembūt sot a patā 24, zen Rāmagāt um toņņan āi ziwe. Zen kāmām waloņziņoot sot hākop goide kātņā tuutuuj, zo ārāndāņ mem gei ziwe. Hākop umņan gābā hitom ālipņā āsagem gāip. Hitom ālip, zo Anutugāt tirik a zeņgāt niņāu.

⁹ Oi zen kep uņakņā nāi itā miwe, “Gā gonetā gilāmğandā hān dāp a kāmūtņā kāmūtņā, den gāndu nāi nāi suupziņ mena Anutugāt singi urāwe. Zorat gā ekap mem sābāņā zo moloņna dāp upap.

¹⁰ Gā minduziņgāna Anutugāt um toņņan tirik a kāmūt urāwe. Oi zen hānān Anutu kore okņāņgām a ambān zeņgāt a kutā yatā op āndibi.”

Sumbemān sātāre patā muyageip.

¹¹ Oi nā sinnandā eksa sumbem a donjeb patā mân sâlâp-zângozângoŋ, kâmutnâ kâmutnâ neule tâtatnâ patâ zo haamgum kin sâtâre op kirâwe. Oi zuu âlipnâ kimembut sot a patâ zen osetziŋan kin betziŋan mine kep itâ miwe,

¹² “Râma kuwe, zâk imbanâ sot sikum, gom sambe, nângânângâ sot kâwali, kot patâ sot sâm âlip den zo galem oi dâp upap.”

¹³ Oi sumbemân sot hânân sot hân ombenjan sot saruyân ândiwe, ziŋâ itâ sâne nângâwan, “Neule tâtatnjan taap, zâk sot Râma ârândâŋ sâm bâbâlan sot kôt patâ sot imbanâ zemzikapnâ zem zâibap.”

¹⁴ Oi zuu kimembut, ziŋâ itâ sâwe, “Perâkŋak.” Sâne a patâ ziŋâ Kembugât um toŋŋan gei zem den sâm mâpâsiwe.

6

Bâu patâ biosi kimembut, zengât den.

¹ Oi nâ sinnandâ itâ egâwan. Râma zâk ekap sâbânoot nâmburân zagât zeip, zo mem sâbâ nâi mem moloŋip. Moloŋi ko zuu kimembut zengâren gâbâ nâiŋâ den patâ, sumbem kwamit yatâ den sam sâip, “Gâ zi ga.”

² Sâi zoren bâu patâ biosi kâukâu nâi gâi egâwan. Kwâkŋan a nâi tâip, zâk timbânoot. Oi a kutâ neule pindok âlip pindâne kâwali op kâmbamân zângom kâwâliziŋ mem ge kwâpam arip.

³ Oi Râmanâ ekap sâbâ zagât moloŋi zuu nâiŋâ den sâm sâip, “Gâ zi ga.”

⁴ Sâi bâu patâ biosi kuriŋâ nâi gâi egâwan. A kwâkŋan tâip, zâk hânân lumbenâ buŋ oi a kâsa kâsa upigât Kembuŋâ imbanâ pindip. Oi Kembuŋâ a zo sâu patâ pindip.

⁵ Oi Râma zâk ekap sâbânâ karâmbuŋ moloŋi zuu karâmbuŋandâ sâip, “Gâ zi ga.” Oi nâ sinnandâ eksa bâu patâ biosi sumun nâi gâip. A kwâkŋan tâip, zâk nalemgât yâmbâtŋangât dâpŋâ mem tâip.

⁶ Oi zuu âlip kimembut osetziŋan gâbâ den nâi itâ âsagei nângâwan, “Sibit keet hâkop zagât, sângânŋâ bâzagât. Oi segoŋ kin zagât, sângânŋâ bâzagât. Oliwa nak sot waiŋ nak zo mân tâmbetkune bonnâ muyagibap.”

⁷ Oi Râmanâ ekap sâbâ kimembuŋ moloŋi zuu kimembuŋâ zorâŋ den sâm sâip, “Gâ zi ga.”

⁸ Sâi sinnandâ eksandâ bâu patâ biosi kâu nâi gâip. Oi a kwâkŋan tâip, zâkkât kutŋâ Mumuŋ. Oi nâi kândâtŋan gâip, zâkkât kutŋâ Sim. Oi hânân danŋon kimembuŋangâren gâbâ karâmbut zo yen zeu nâi zoren kâmbam sot pu, mâsek sot zuu kâtikŋandâ a ambân tâmbetzângom nanŋgâbigât imbanâ zekâren zikip.

A siŋi âlipkât op zângowe, zengât den.

⁹ Râmanâ ekap sâbânâ bâtnâmbuŋ moloŋip. Oi a Anutugât den mem ândine zângowe sot Yesugât siŋi sâm muyagem ândine zângowe, zengât um dâpziŋ Anutugât siŋi pâpannâ zorot toŋŋan zine ziŋgirâwan.

¹⁰ Zen den kâtik sâm itâ sâwe, “O kutâniŋâ patâ, hâlâlu op ândiat. Sâna bon opmap. Kembuniŋâ, gâ wangât narâk mem kârep pam gilâmniŋangât tosa a hânân ândie, zengât hâuŋâ mân mâkâm ziŋgat?”

¹¹ Yatâ sâne hâmbâ kâukâu ziŋgâm itâ dâzângowe, “Kore a bukurâpziŋ nâmbutnâ zângonetâ teŋgâziŋâ dâpŋan upapkât umziŋ diim gei mambât mâik nâi ândibi.”

Narâk patin kut nâi nâi muyagibap, zorat den.

¹² Oi itâ egâwan. Râma zâk ekap sâbâ nâmburân kânok moloŋi wâriŋ patâ meip. Oi mirâsiŋ sumunkom âman sâknâ yatâ oip. Oi kâin patâ op kuririŋ kârâm tobatŋâ gilâm yatâ oip.

¹³ Oi sângelak zen pibanâ nak ilumŋâ kwâmbârâŋgi hânân gemap, zo yatâ hânân giwe.

¹⁴ Oi mundo kwapme yatâ sumbem kâpiaŋgâm buŋ oip. Oi bakŋâ hânân sot saruyân, zo âbângum aleyangâm âiwe.

¹⁵⁻¹⁶ Kut nâi nâi yatâ zo muyagei hân dâp a kutâ sot a sâtnâ sot kâwali a sot sikum a sot zâizâiŋ, giŋiŋ, zen aksik hân kât mâtâpŋan âi tik pam bakŋâ sot sim, zengât itâ sâwe, “Ge kwâratnângonek. Ge kwâratnângonetâ neule tâtatnjan tâpmap, zâk mân niŋgitpap. Oi Râmaqât kuk nângap, zorat bonnâ zo mân gâi iknat.

¹⁷ Kuzzikŋangât narâkŋâ oi a nâi mâtezikiŋan kâtigem mân kinbap.”

7

Isirae a kâmut Kembugât siŋi urâwe.

¹ Oi nâ sumbem a kimembut ziŋgirâwan. Zen hân muruk toren toren kirâwe. Oi pibâ toren toren gâbâ gâmap, zo gâsum kirâwe. Pibâ nâi hânân mo saruyân mo nagân mân gâbapkât yatâ urâwe.

² Oi mirâsiŋ takâtakâŋan gâbâ sumbem a nâiŋâ gâi egâwan. Oi ândiândi mariniŋâ, Anutu, zâkkât sâtkât undip pâpan nâi mem ândeip. Zâknâ sumbem a kimembut saruyân sot hânân kut nâi nâi tâmbetkubigât siŋi ândiwe, zen zângonsâm itâ dâzângoip,

³ “Zen hân mo saru mo nak kek mân tâmbetzângobi. Nen Anutugât undip zi kore arâpŋâ zengât mâteziŋan pânat.”

⁴ Yatâ sâi a mâteziŋan undipŋoot zengât teŋgâ itâ sâne nângâwan, “Isirae a kâmut kâmutnâ, zengâren gâbâ 144 tausen mâteziŋan undip zo parâwe.

5-7 Yuda kāmūrān gābā 12 tausen zengāt mâteziñan undip parāwe. Reubenġāt kāmūrān gābā 12 tausen. Gadegāt kāmūrān gābā 12 tausen. Naptaligāt kāmūrān gābā 12 tausen. Aseregāt kāmūrān gābā 12 tausen. Manaseġāt kāmūrān gābā 12 tausen. Simeonġāt kāmūrān gābā 12 tausen. Lewigāt kāmūrān gābā 12 tausen. Isasagāt kāmūrān gābā 12 tausen.

8 Sebulonġāt kāmūrān gābā 12 tausen. Yosepegāt kāmūrān gābā 12 tausen. Benyamingāt kāmūrān gābā 12 tausen. A yatā zo mâteziñan undip parāwe.”

A kāmūt donġepñā Anutu mâteñan kirāwe.

9 Kut ñai ñai zo ek nangām ñai egāwan. Hān dāp zorat sākziñ tobat top top sot den top top, kāmūt patā patā ñai, a ñaiñā tenġāziñā mām sālāpkubap yatā, zen tātātñan tāpmap sot rāma, zekāt umzik topñan kine ziñgirāwan. Oi hāmbāziñ kākūyāyāk. Zen gālanġāt sot lākōm iinñā bitziñan mem kin den kātik sām itā sāwe,

10 “Neule tātātñan taap, Anutu sot Rāma, zet kubikkubikniñā.”

11 Oi sumbem a aksik ziñ neule tātātñā sot a patā sot zuu ālipñā kimembut haamzāngom kirāwe, zen umziñ topñan ge zem Anutu māpāsem itā sāwe.

12 “Perākñak sot sām ālip sot neule āsakñā, sāiwap, imbanñā, nāngānāngā, kot patā, zo Anutuniñā zākkāren ziapñak zem zāibap. Zo perākñak.”

Sāknam kwākñan āndiwe, zengāt den.

13 Oi a patā zengāren gābā ñaiñā māsikānim sāip, “Dap nāngat? Hāmbāziñ kākūkū zo, zen waniñ gābā ga kinze?”

14 Māsikānigi den itā sām māburem dukuwan, “Patā, nā mām nāngan. Gā nāngat.” Sa dātnogip, “Zen sāknam patin gābā takām gawe. Oi hāmbāziñ Rāma gilāmñandā sanġone kākūkoip.

15 Zorat zen Anutu um topñan āndim ñātik sirām zākkāt namin kore okñanġām āndime. Oi neule tātātñan tāpmap, Kembu, zāk zen sot tap galem otziñgābap.

16 Oi bet zen nalem mo toogāt mām mumbi. Maanñā mām zāngobap. Sāknam mām muyageziñgābap.

17 Rāma tātātñan tāpmap, zākñā di-iziñgi āndiāndi too sinñan āim āndibi. Oi si sāngāziñan sinziñ toon zo Anutuñā sanġori isem umbālā mām op āndibi.”

8

Sumbem a nāmburān zagāt lāmum ziñgāwe.

1 Rāma zāk ekap sābā nāmburān zagāt zo moloñi sumbem hiriñsām māik ñai zeip.

2 Zo āki sumbem a nāmburān zāgāt Anutugāt um topñan kinme, zen ziñġitsa lāmum nāmburān zagāt ziñgāwe.

3 Oi sumbem a ñaiñā hākop ñai goide kātñā tuutuunā, zo mem gamñā Kembugāt sinġi nalem pāpanñan zoren āi kiri kut ñai wārān ālip donġep zo pindip. Oi zāk zo mem Anutugāt sinġi nalem pāpanñā zorat kārāpñan pāi sem wārāññā zarip. Anutugāt sinġi a zengāt nināu sot māpot kārābān pāi sem wārāññā zarip. Zo tātātñā gootñan kirip.

4 Wārān ālip bikñan kirip, zorat kābakñā zo Anutugāt sinġi a zengāt nināu beknñan mem Anutu mâteñan zarip.

5 Sumbem a zo yatā opñā Kembugāt sinġi nalem pāpanñan gābā kārāp mem hākobān pam hānān lokei ġiarip. Lokei ġi-ari sumbem kārām kwamit patā oi hānpān sot wārīñ patā muyageip.

Sumbem a kimembut lāmum waatnetā hānān wesāk top top muyageip.

6 Oi sumbem a nāmburān zagāt lāmum mem kirāwe, zen waatnam kubikanġāwe.

7 Oi sumbem a kānok zāk lāmuniñā waari kāt paten sot kārāp sot gilām māpotñā hānān gem ġaip. Oi hān danġon karāmbut zeip, zorat torenġan kārāp seip. Zoren nak sot hibuk mot zo aksik sem nangip.

8 Sumbem a zagātñā lāmuniñā waari kut ñai bak patā yatā zo sem ābāngum saruyān ġiarip.

9 Ġari saru danġon karāmbut zeip, zorat torenġan zo gilām oip. Oi saru zuunñā zoren mom nanġāwe. Oi wanġā tarāwe, zo ābāngum nanġāwe.

10 Sumbem a karāmbunñā lāmuniñā waari sāngelak patā ñai sumbemān gābā kārāp bālam yatā gem too patā sot too sinñā nāmbutñā zoren ġiarip.

11 Sāngelak zorat kutñā kālak kātikñā. Zorat hānān too zeip, zo danġon karāmbut zeip, zorat torenġan geim too zo aksik kālakñā oi a ziñā nemñā muwe.

12 Sumbem a kimembunñā lāmuniñā waari mirāsiñ sot kāin sāngelak zengāren danġon karāmbut zeip zorat torenñā sumunkom āsakñā ġautġaut oip. Oi ñātiġān kāin sot sāngelak zengāt āsakziñā paalan oip.

13 Oi nā ekñā nii utak egāwan. Oi utak zo sumbem tāmāññan den kātikñā itā den sāip, “Yei, yei, yei, sumbem a karāmbut te. Zen lāmuniñā waatne a ambān hānān āndie zo, zen dap upi?”

9

Sumbem a bātnāmbunñā lāmum waari dikon muyagiwe.

1 Sumbem a bātnāmbunñā zo lāmum waari nāñā eksandā sumbemān gābā sāngelak ñai

âkam hânân gei egâwan. Zâk simgât mâtâp doodoonjuņâ zo pindâwe.

² Oi zâk simgât mâtâp mem pâi kâbak patâ kopgâip. Nep une sem takâmap, zo yatâ. Kopgamņâ mirâsiņ kwâtepkoip.

³ Kâbak umņon gâbâ dikon doņbep takâm hânân giwe. Kabât zo goozinâ sâulegât tobat yatâ.

⁴ Zen hibuk mo nak nalem mot zo mân tâmbetzângobigât sâm ziņgip. A ambân Anutugât undip mâteziņan mân zeip, zen kâsa minziņgâbigât sâip.

⁵ Oi kâin bâtnâmbut umņon kâbat ziņ sâknam patâ ziņgâne mân mumbigât sâm ziņgip. Sâknam zo sâulenâ ziņgi sâknam nângâme yatâ.

⁶ Oi narâk zoren a zen mumbigât otziņgi ândim mân mumbi.

Dikon tobatziņangât den.

⁷ Dikon zeņgât tobat bâu patâ biosi yatâ. Kâwali a zen kwâkziņan tap kâmbamân âinam kubikaņgâme yatâ. Oi kâukziņan pindok goide kâtņâ tuutuuj yatâ zo tâip. Oi si sângânziņâ, zo a yatâ.

⁸ Oi sâmotziņ, zo ambân zeņgât kâukziņ sâmot yatâ. Sâtziņ, zo zuu kâtik laioņ sâtņâ yatâ.

⁹ Oi dimâziņan dugum kât kâtikriņandâ tuutuujâ yatâ zeip. Abâtziņ kwamit, zo biosi sot a lalaņâ doņbep kâmbamân sârârâk kârâm âine kwamitagomâp yatâ.

¹⁰ Daaziņâ sâule daaņâ yatâ oi sâtziņâ, zo daaziņan ziap. Zorâņ kâin bâtnâmbut umņon a ambân ziņgâne sâknam nângâm ândibi.

¹¹ Oi simgât sumbem a, zâk zeņgât a kutâ ândiap. Zâkkât kutņâ Yuda denân Abadon. Grik denân ko Apolion. Oi niij denân kiom a.

¹² Nii utakņâ sâp karâmbut den itâ sâip, “Yei.” Nâi zo âsagei âkap. Zagât zo yen ziaborâk.

Sumbem a nâmburân kânokņâ lâmun waari kâwali a muyagiwe.

¹³ Oi sumbem a nâmburân kânok zorâņ lâmun waarip. Oi Anutu mâteņan siņgi nalem pâpanņâ goide kâtņâ tuutuuj murukņâ kimembut, zobâ den nâi âsageip.

¹⁴ Sumbem a nâmburân kânok lâmun mem kirip, zâkkât den itâ âsageip, “Euparata too patin sumbem a kimembut saaziņgi zie, zen olaņziņgâ.” Sâi olaņziņgip.

¹⁵ Sumbem a kimembut, zen narâk zoren nep tuubigât mârûm sâm ziņgi ândiwe. Nep diņ sâm ziņgip, zo itâ. Zen hân daņgon karâmbut zorat torenņan a ambân zângone mumbigât sâip.

¹⁶ Sumbem a olaņziņgâwe. Oi kâwali arâpziņâ biosi kwâkriņan tâtatņâ, zeņgât teņgâ 2 handeret milion. Yatâ sâne nângâwan.

¹⁷ A sot bâu patâ tobat itâ egâwan. A zen dimâziņan dugum zo kuriņâ sot kâmbum sot gimbaņâ yatâ mem ândiwe. Oi biosi zeņgât kâukziņâ zuu kâtik laioņ kâukriņâ yatâ. Lâuziņan gâbâ ko kârâp sot kâbak sot kât gimbaņâ kârâpņâ takâmâp yatâ.

¹⁸ Oi kârâpņâ karâmbut zorâņâ hânân daņgon karâmbut zeip, zorat torenņâ a tâmbetzângoip.

¹⁹ Biosi zeņgât kâwaliziņâ, zo daaziņan sot lâuziņan ziap. Daaziņâ, zo mulum yatâ kâukņoot zorâņâ a tâmbetzângome.

²⁰ Oi a ambân nâmbutņâ tâmbetzângom naņgâm nâmbutņâ birâziņgâwe. Birânetâ zen kut nâi nâi zo ekņâ umziņ mân melâņawe. Zen ândi mâmanziņangât nângâne mân bâliņ oip. Zen wâke sot lopio top top zeņgâren pâlâtâņ op ândimņâ mân birâwe. Zen lopio topziņâ itâ mân nângâwe, “Lopio zen sinziņandâ mân ek nângâme. Zen kinziņandâ mân âim game. Zen kindapziņandâ den mân nângâme.”

²¹ A zo, zen yatâ mân nângâwegât kâmbam sot kware sot kâmbu sot laņ ândiândiņ zo mân birâwe.

10

Sumbem a nâiņâ den sâi kâtigeip.

¹ Sumbem a imbaņâņoot nâi sumbemân gâbâ gem gâi egâwan. Zâk sasa osetņan gâi kâuk kwâkriņan mulum mogât zeip. Si sângânņâ maa yatâ. Kiņâ zagât zo kârâp bâlam yatâ.

² Bikriņan ekap nâi mem mâbâlakriņem kirip. Oi kiņâ bongen zo sâru kwâkriņan lâņ kirip. Oi kiņâ jaņgâgen zo hânân lâņ kirip.

³ Kin den kâtikriņâ zuu kâtikriņâ laioņ doņbep zeņgât den yatâ sâip. Sâi sumbemân kaņkundunduj nâmburân zagât den sâwe.

⁴ Den yatâ sânetâ nângâm kulemgubam ua sumbemân gâbâ den nâi itâ nâgâren gâip, “Sumbemân gâbâ den se, zo mân kulemgu. Yen doonguna tâpap.”

⁵ Oi sumbem a nâi saruyân sot hânân lâņ kirip, zâk bik bonņâ sumbemân pam den itâ sâm kâtigeip.

⁶ “Sumbem sot hân, saru sot kut nâi nâi zoren zie, zo muyageipņâ ândimņâ ândim zâimâmbap, zâkkât mâteņan itâ sâm kâtigibâ. Perâkriņak, narâk kârep mân ziap.

⁷ Sumbem a nâmburân zagâtņâ lâmunņâ waari kwamit muyagibap, narâk zoren Anutugât den tikņâ Propete sap sum ziņgip, zorat bonņâ muyagibap.”

Sumbem a nâiņâ Yohane ekap nâi pindi neip.

⁸ Oi sumbemân gâbâ den nângâwan, zo yatik du âsagem itâ dâtnogip, “Gâ âimņâ sumbem a kiņâ saruyân sot hânân lâņ kin

ekap mem mǎbǎlakņem kinzap, zǎkkāren āi ekap zo me.”

⁹ Sāi nǎ sumbem agāren āimņǎ ekap ni-bapkat sa itǎ dǎtnogip, “Mem ne. Nenandǎ lǎugan ām yatǎ op naamņǎ upap. Ka um-gan kǎlak upap.”

¹⁰ Yatǎ sǎmņǎ ekap zo nigi newan. Nia ko lǎunan ām yatǎ naam oip. Zorāņ nem gwǎka umnan giari kǎlak oip.

¹¹ Oi itǎ dǎtnowe, “Gǎ a kǎmutņǎ kǎmutņǎ, a hǎnņǎ hǎnņǎ, a sǎk top top, den gǎndu nǎi nǎi, zengǎt sot a kutǎziņǎ zengǎt op Anutugǎt den sǎban. Mǎrum dǎzǎngom āndein, zo yatik dum dǎzǎngoban.”

11

Yohane namǎ dǎpkwap ikpapkǎt sǎm pindǎwe.

¹ A nǎiņǎ tǎn kǎrep nim itǎ dǎtnogip, “Gǎ zaatņǎ Anutugǎt tirik namǎ sot zǎkkǎt sinġi kut nǎi nǎi pǎpanņǎ, zo dǎpkwapņǎ umņan ninǎu sǎm āndime, zo sǎlpzǎngoban.

² Namǎ sǎngǎnņan sombemǎn zo mǎn dǎpku. Zo birǎna zeik. Zo a hǎn nǎiņ gokņǎ, um kǎtik zengǎt sinġi. Oi ziņǎ tirik kamǎn, Yerusalem, zo (sirǎm 1 tausen 2 handeret 60) kǎin 40 umņan lǎņ kindiņkǎndan mimbi.”

Anutugǎt den sǎsǎņ a zagǎt muyageitǎ simġat zuuņǎ zǎkobap.

³ “Oi nǎgǎt den sǎm muyamuyagiņ azatņǎ imbanņǎ zikandǎ nǎgǎt den dǎzǎngom āndibabot. Pet hǎmbǎ alǎkņǎ mem āndim mǎn kubikanġǎm dǎbǎtzikņoot āndibabot. A ambǎn orot mǎmeziņ melǎņ bǎliņziņ birǎm āndibigǎt holi yatǎ upabot. Yatǎ op āndeitǎ (sirǎm 1 tausen 2 handeret 60) kǎin 42 yatǎ ākǎbap.

⁴ Propete Sakaria, zǎk mǎrumņan Oliwa nak zagǎt sot kǎrǎp āsokņǎ zagǎt zorat den kǎnņan sǎip. Oi a zagǎt zo zikņǎ bonņǎ upabot. Zet hǎngǎt a kembu zǎkkǎt mǎteņan kinbabot.

⁵ Oi a nǎi tǎmbetzǎkobam oi lǎuzikņan gǎbǎ kǎrǎp ge simbap. Zorat a nǎiņǎ kǎsa otkǎkǎm mumuņǎngǎt sinġi upap.

⁶ A zagǎt zo sǎitǎ map mǎn gibapkǎt imbanņǎ zikip. Zorat sǎitǎ map mǎn gei Anutugǎt den sǎm āndibabot. Oi sǎitǎ toonņ gilǎm upapkǎt imbanņǎ zemzikap. Oi hǎnǎn kut nǎi nǎi sǎtņoot sǎitǎ muyagibapkǎt imbanņǎ zemzikap. Yatǎ utǎ sǎbabot, zo ālip upabot.

⁷ Oi Kembugǎt den sǎsǎņ narǎk zo āki simǎn gǎbǎ zuu kǎtikņǎ kopga kǎsa otkǎkǎm zǎkoi mumbabot.

⁸ Moitǎ a ziņǎ kǎmbarāņzikņǎ zo birǎnetǎ kamǎn patin sombemǎn zimbabot. Kamǎn zorat kutņǎ sumbuņǎ, Sodom sot Aigita. A ziņǎ Kembuzikņǎ kamǎn zoren poru nagǎn kune moip.

⁹ Oi hǎn toren toren gǎbǎ a nǎmbutņǎ, sǎkziņ tobat nǎi nǎi, den gǎndu nǎi nǎi, zorāņǎ kǎmbarāņzikņǎ sirǎm karǎmbut sot torenņǎ zikitne zimbabot. Oi a nǎmbutņǎ hǎnzǎkonǎ sǎne kwǎkǎziņgǎbi.

¹⁰ Oi Propete zagǎt a sǎknam ziņġawet, zorat moitǎ hǎnņǎ hǎnņǎ a ziņ umǎlep op kut nǎi nǎi angǎgwanġǎ urǎwe.

¹¹ Sirǎm karǎmbut sot torenņǎ āki Anutugāren gǎbǎ Kaapumņǎ umzikņan giari oksǎm zaarǎwet. Zaaritǎ a ziņ zikitņǎ kenġǎt doņbep urǎwe.

¹² Oi sumbemǎn gǎbǎ den kǎtikņǎ zekāren itǎ gǎip, “Zet zi kopgǎit,” Oi kǎsarǎpzik zengǎt mǎteziņan sasa kǎligen zǎim sumbemǎn zǎiwet.

¹³ Narǎk zoren wǎriņ patǎ meip. Wǎriņ patǎ mei kamǎn patin mirǎ bǎzagǎt zengǎren gǎbǎ kǎnokņǎ pǎbǎbǎņsǎi nǎmburǎn kimembut ko tarǎwe. Kamāngǎt bikņǎ toren toren gǎbǎ yatǎ pǎbǎbǎņsǎne nǎmbutņǎ kǎtigem tarǎwe. Wǎriņ patǎ meipkǎt mirǎ kǎtņǎ tuutuņ doņbepņǎ pǎbǎbǎņsǎm a 7 tausen yatǎ zǎngoi muwe. Oi a torenņǎ ālip tarǎwe, zen kenġǎt op Anutu, sumbem marinġǎ mǎpǎsiwe.

¹⁴ Utakņǎ yei sǎm sǎp karǎmbut sǎip, zorat zagǎtņǎ ākap. Kǎnok ziap, zo kek muyagibap.

Sumbem a nǎmburǎn zagǎtņǎ lǎmun waari kut nǎi nǎi muyageip.

¹⁵ Sumbem a nǎmburǎn zagǎtņǎ lǎmunņǎ waari sumbemǎn gǎbǎ den kwamit patǎ op itǎ sǎwe, “A zen hǎnǎn a kutǎ op kembu otziņġǎme, zorat narǎk ākap. Narǎk zi ko Kembu sot anǎ a bǎliņan gǎbǎ mǎkǎziņġǎbapkǎt sǎsǎņ, Kristo, zekǎt bitzikņan ariap. Oi Kristo zǎk kembu otziņġǎm zǎimǎmbap.”

¹⁶ Oi a patǎ 24 Anutu mǎteņan tǎtatziņan tarǎweņǎ kiņ toņņan ge zemņǎ Anutu itǎ sǎm mǎpǎsiwe,

¹⁷ “Kembu Anutu, imbanņǎ marinġǎ, gǎgāren sǎiwap sǎmen. Topkwap gǎ āndeinnǎ āndiat. Oi gǎ imbanņǎ mem dǎņ kembu otziņġǎm āndiat.

¹⁸ Um kǎtik a kǎmutņǎ kǎmutņǎ, zen kuk diņǎ sǎm āndim gane gǎ hǎuņǎ ziņġǎbangǎt narǎkņǎ mǎte uap. Oi mumuņǎ zengǎt den sǎm kwǎkǎkwǎkāņ narǎk mǎte uap. Oi kore arǎpkǎ Propete sot gǎgǎt sinġi a, a gigiņǎ sot zǎizǎiņ kutkǎ hurat kwapme, zen sǎngǎnņǎ ziņġǎbangǎt narǎk mǎte uap. Oi hǎnǎn tǎmbetzǎngome, zen tǎmbetzǎngobangǎt narǎkņǎ mǎte uap.”

¹⁹ Zen yatǎ sǎnetǎ sumbemǎn Anutugǎt tirik namǎ mǎtǎp pǎroņsǎi igǎwe. Oi Anutu sot Mose tǎrotǎro urǎwet, zorat ombon zeigǎwe. Oi hǎnpǎn sot kwamit patǎ sot kaņkundundun, wǎriņ sot kǎt paten āsagem zeip.

12

Sumbemân ambân nĕi kirip.

¹ Sumbemân sen mārāt kulem nĕi itā muyageip. Ambân nĕi āsagem kirip. Maanĕi hāmbā yatā kĕpei kirip. Oi kiņ tipņan kĕin. Oi pindokņan sāngelak kiin zagāt tarāwe.

² Oi ambân zo kāmboņā op katep mimbam sāknam nāngām isem yu yei sām tāip.

³ Zāk yatā op kiri kulem nĕi sumbemân āsageip. Busem patāņā, oā tobat yatā, kuriņkuriņ, kĕukņā nāmburĕn zagāt, goonĕi bāzagāt. Oi kĕukņā dĕp a kutĕgāt pindok tap arip.

⁴ Oi daanandā sumbem sāngelak nāmbutņā zāngom māki hānĕn giwe. Oā zo yatā opņā ambân zo katep mimbam oi itā nāngām ambân gootņan āi zeip, “Katep āsagei nimbat.”

⁵ Oi ambân zorĕņ a katep meip. Katep zo kĕt kĕtik āin tĕn mem hĕn dĕp a zeņgāt a kutĕ op galem zāngobapkĕt sāsĕņā. Katep āsagei gĕsumņā Anutugāt neule tĕtatņan mem zĕi parāwe.

⁶ Oi ambân zo keņgāt op mirĕ kāmĕn kĕtikņan arip. Zoren (sirĕm 1 tausen 2 handeret 60) kĕin 42 yatā galem okņanĕbigāt Anutuņā sĕi tĕtatņā kubigĕwe.

Sataņ sumbemân ĕĕbĕ kĕbakņine geip.

⁷ Oi sumbemĕn kĕmbam patĕ muyageip. Mikai zāk sot sumbem a gĕkĕrĕņĕā, zen oā sot kĕsa urĕwe.

⁸ Oi Mikai sot sumbem arĕpņā, zen kĕtigem oā sot sumbem arĕpņā kĕbakņezingĕmņā sumbem anĕĕn kĕrĕwe.

⁹ Oi oā patĕ, mulum sāņĕiņā, Sataņ, zāk a ambĕn hĕn dĕp um gulip kwatziņĕmāp, zāk ziņā gĕsum kĕbakņine hĕnĕn geip. Sumbem arĕpņā yatik kĕbakņezingĕne hĕnĕn giwe.

¹⁰ Oi sumbemĕn den kĕtikņā itā muyagei nāngĕwan, “Kubikkubik sot imbaņā sot kembu op, zo Anutu sot anĕ a bĕliņan ĕĕbĕ mĕkĕziņĕbapkĕt sāsĕņ, Kristo, zekĕren ziap. Narĕk ziren bukurĕpniņ zeņgāt kĕsa op sirĕm nĕtik dĕp Anutu mĕteņan sĕm bĕliņ kwatziņĕmāp, zāk kĕbakņine giarip.

¹¹ Bukurĕpniņā zen Rĕma gilĕmņanĕāt imbaņan Sataņ sot agom kĕtigem walĕwe. Kembugāt den keņgāt buņ sĕm muyagem Sataņĕāt den mem gei kwarĕwe. Oi āndiĕndizij mĕn anĕĕn kĕrĕm buņ upapkĕt sĕwe.

¹² Zorat sumbem sot zoren āndie, zen sĕtĕre upi. Ka hĕnĕn sot saruyĕn āndie, yei, zen dap upi? Sataņ zāk zeņĕĕren gam kuk op āndiap. Narĕkĕi kek ākĕbap, zo nāngap. Zo nāngĕm kuk op āndiap.

Oāņā ambĕn kĕsa okņanĕip.

¹³ Oā zāk hĕnĕn kĕbakņine gemņā nāngĕm ambĕn katep meip, zāk kĕsa okņanĕm molim arip.

¹⁴ Oi ambĕn zo niĕ utak patĕ abĕtzatņā pindĕne mulumĕt keņgāt op mirĕ kamĕn kĕtikņan tĕtat mĕmeņan tik arip. Zoren kendon karĕmbut sot torenĕā galem okņanĕm āndiwe.

¹⁵ Ambĕn zāk ari mulumņā too patĕ mogari gem too uurup patĕ oip. Too zorĕņ ambĕn zo lum āibam oip.

¹⁶ Oi hĕnĕā ambĕn beķņan mem hĕn mĕtĕp oi too patĕ zo zoren geim nāņip.

¹⁷ Yatā oi ko oā zāk ambĕn zorat kuk opņā kĕmut gĕkĕrĕpņā zāņĕobam arip. Anutugāt gurumĕn den lumņā Yesugāt siņĕi zo mem āndime, zo zāņĕobam arip.

¹⁸ Oi zāk saru sĕtņan gei sagĕn kirip.

13

Saru umņan ĕĕbĕ zuu kĕtikņā nĕi kopĕip.

¹ Oi nĕ eksa saru umņan ĕĕbĕ zuu kĕtikņā nĕi kopĕĕi. Zāk kĕukņā nāmburĕn zagāt, goonĕi bāzagāt. Oi goonĕan zo a kutĕ pindok bāzagāt tarāwe. Oi kĕukņan kot kulem zeip, zo den bĕliņā zeip.

² Tobatņā wĕu patĕ yatā. Sĕlĕpņā, pusi yatā. Lĕuņā, zuu kĕtik laionĕāt lĕuņā yatā. Oi oā zāk imbaņā pindĕm zĕkkĕt tĕtarĕn tap kembu otziņĕbapkĕt sĕip.

³ Zuu zorat kĕukņā nĕi use patĕ op mu-muņanĕāt dĕp yatā egĕwan. Useņā zo soĕi ālip oip. Oi hĕn dĕp anĕ anĕ, zen zuu zo molim ek zĕkkĕt nāngĕne imbaņā oip.

⁴ Oāņā zuu kĕtik zo imbaņā pindip, zorat um kĕtik a, ziņā sĕm ālip kwĕkņanĕĕwe. Oi zuu zo sĕm ālip kwĕkņanĕĕm sĕwe, “Zuu zorat tobat nĕiņā āndiap? Nĕiņā dap mo dap okņanĕbap?”

⁵ Zuu kĕtik zo sĕk mĕme opņā zĕizĕiņ den sĕm den sumunĕā sĕbapkĕt sĕm pindip. Oi Anutuņā zuu zo (sirĕm 1 tausen 2 handeret 60) kĕin 42 yatā umņan nepņā tuubapkĕt narĕk nāngĕanĕip.

⁶ Oi zo kĕtik zorĕņā Anutu zikņā sot kut-siņĕiņā sot tĕtatņā sot sumbemĕn āndime, zen sĕm bĕliņ kwatziņĕm āndieip.

⁷ Oi Anutugāt siņĕi a kĕsa otziņĕm zāņĕobapkĕt oāņā sĕip. Oi hĕnĕā hĕnĕā, a sĕk top top sot den gĕndu top top, zeņĕāt a kutĕ upapkĕt oāņā imbaņā pindip.

⁸ Oi hĕn a ziņā ekĕjĕ sĕm ālip kwĕkņanĕĕbi. Rĕma kune moip, zāk mĕrum hĕn mĕn muyageibĕn kutziņā āndiĕndigĕt ekĕbĕn mĕn kulemgoip, a zen zo zuu zo yatā okņanĕĕbi.

⁹ Kindapziņoot āndie, zen den zi nāngĕm kwĕtĕtibĕ,

¹⁰ “Nĕi zāk tĕk namĕgāt siņĕi oipņā tĕk namĕn pambi. Nĕi zāk kĕmbamĕt siņĕi

oipņā kāmbamņā koi mumbap.” Oi Anutuņā sinġi a zen nāngām pālātāņ kwap kâtigem āndibigât sâip.

Hân kâligen gâbâ zuu ņai kopgâip.

¹¹ Oi hân kâligen gâbâ zuu kâtikņā ņai kopgâi egâwan. Zâk Râma yatâ kâukņan goonġa zagât zeip. Oi diņā sâip, zo oâ diņā yatâ.

¹² Oi zuu zorâņ zuu mârūm kopgâip, zâkkât imbanġa zo mem nep tuum kâtigeip. Zâkņā sâi hân a ambân ziņ zuu ņai use opņā âlip oip, zâk mâpâsiwe.

¹³ Oi zuu kâtik zagâtņā, zâk kulem sen mârât patâ tuumap. Zâkņā sâi sumbemân gâbâ kârâp gem gâi a ikme. Kulem zo sot sen mârât nâmbutņā tuugi igâwe.

¹⁴ Kulem yatâ zo zuu ņai zâkkât mâteņan tuugi a ziņ ekņā umziņ gulip oi zuu mârūm use op sogeip, zâkkât lopio sobibigât dâzāņgoip.

¹⁵ Lopio zo sobim pane kiri zuuņā lopio waatņanġi zaat den sâip. Zâk yatâ upapkât Anutuņā nāngāņanġip. Lopio zâk sâi a ziņ mân sâm âlip kwâkņanġawe, zen zāņgone muwe.

¹⁶ Oi a zâizâiņ gigiņā, sikumziņoot sot sikumziņ buņā, a kutâ sot kore mâman a, zo aksik sâi bitziņ bongen mo mâteziņan undip tuuwe.

¹⁷ Oi zuugât undip sâkziņan tuuwe, zo zâkkât kutņanġât tenġā. Oi undip mân mem ândiwe, zen kut ņai ņai sâņġân mimbegât pâke parâwe.

¹⁸ A nāņġânāņġâziņootņā zuu zirat tenġā sot topziņ sâlâpkum nāņġâbi. Tenġā zo agât kutņanġât tenġā. Tenġā zo 666.

14

Râma sot kâmut gakârâpņā Sioņ bâkņan kirâwe.

¹ Nâ eksandâ Râmaņā Sioņ bâkņan kiri egâwan. Oi zâk sot 144 tausen, a yatâ zorâņ kirâwe. Oi mâteziņan zikņā sot Ibāņanġât kot zeip, a yatâ zorâņ kirâwe.

² Oi sumbemân gâbâ kwamit patâ nāņġâwan, zo too sâmbon patâ kwamitņā yatâ sot sumbem kwamitsâmap yatâ. Oi kwamit zo nāņġa kâmam wâlōņ kwamit yatâ oip.

³ Zen sumbemân Anutugât tâtatņā sot zuu âlip kimembut sot a patâ 24, zengât mâteziņan kep unakņā ņai mem tarâwe. Kep zo a nâmbutņā ziņ mân mime. A 144 tausen zengak mime. Hânân gâbâ Yesuņā sâņġânziņ meip, zengak kep zo mime.

⁴ A zo, ziņā ambân sot bâlīņ mân opņā um salek ândiwe. Râmaņā diiziņġi zâk sot tâtat mâme upme. Zen zo hân a zengâren gâbâ kâdom Râma sot Anutu, zik sinġi upigât Râmaņā tâbazīņ meip.

⁵ Oi lâuziņan gâbâ sarâ den mân gemap. Zen a târârakņā.

Sumbem a karâmbut, zengât den muyageip.

⁶ Oi sumbemân sumbem a ņai egâwan. Zâk nii yatâ sumbemân arip. Zâk hân a zengât den sinġi âlip zinziņ kâtik, zo mem arip. Hânġā hânġā, sâk tobat ņai ņai, den gându topņā topņā, zengât mem arip.

⁷ Zâk den yu kambâņ sâm itâ sâip, “Zen Anutu hurat kwâkņanġâm sâm âlip kwâkņanġâbi. Zâk hâunġât den sâsâņ narâk mâte uap. Hân sumbem sot saru sot too sinġā sâi muyageip, zâk sâm mâpâsibi.”

⁸ Yatâ sâm ari kândâtņan sumbem a ņaiņā gam zagâtņā den itâ sâip, “Babiloņ kamân marirâp, ziņā a kâmutņā kâmutņā diiziņġâne bâlīņâziņanġât um gulip nep âsagem laņ mâman a ambân op ândiwe.”

⁹⁻¹⁰ Oi kândâtņan sumbem a ņaiņā gamņā den kambâņ itâ sâip, “A ziņ zuu kâtik mo lopio zâkkâren pindiņsâm mâteziņan mo bitziņan zuugât undip mimbi, zo ko Anutugât kukņanġât bonġā yâmbâtņā zo zengâren âsagibap. Zen Râma sot sumbem arâpņā zengât mâteziņan kârâbân geim kât kârâpņandâ ziņgesei sâknam patâ nāņġâm zâimambi.”

¹¹ Oi kârâpņā a zo yatâ ziņgesei, zorat kâbakņā zo zâim zemâmbap. Zorat a zen zuu patâ sot lopio mâpâsime sot a mâteziņan zuugât undip zeip, zen ârândâņ sâknam nāņġâm sirâm ņâtik nāņġâm zâimambi.”

¹² Zorat narâk zoren Anutuņā sinġi a zen Anutugât gurumin den sot Yesugât den sinġi zo mem kâtigem ândibigât sâip.

Kembugât kâmurân ândim muwe, zengât den.

¹³ Sumbemân gâbâ den ņai itâ nāņġâwan, “Gâ den itâ kulemġu, ‘Narâk ziren topkwap Kembu sot pâlâtāņ op ândine zāņgone mumbi, zengât nāņġa sâtâreņoot upap.’ Kaapumņā itâ sap, ‘Perâkņak, zengât nāņġa sâtâreņoot upap. Zen nep patâziņā tuum nāņġâmņā tap nāņġâbi. Oi orot mâmeziņanġât bonġā âinetâ muyageziņġâbap.’”

Hânân Kembugât a gâsâzâņġobap, zorat dâp muyageip.

¹⁴ Oi nâ eksa zari unumunum kâukâu muyagei egâwan. Oi unumunum kwâkņan ņai tâip, tobatņā a yatâ. Kâukņan a kutâ pindok ņai tâip, zo goide kâtņā tuutuunġā. Bikņan sâu sâtņoot mem tâip.

¹⁵ Oi tirik namin gâbâ sumbem a ņaiņā gemņā unumunum kwâkņan tâip, zo itâ sâm dukuip, “Gâ sâugandâ kâlâmân bonġā mânāņġât me. Bonġā mimiņanġât narâk mâte uap. A minduziņġâm

kāsāpzāngozāngon narāk mâte uap. Kāsāpzāngone hāunā mimbīgāt narāk mâte uap.”

¹⁶ Yatā sāi unumunum kwākņan tāipņā sāunā mem hānān bonņā zo mānāngārip.

Bāliņ māme ziņā hāunā mimbī, zorat dāp muyageip.

¹⁷ Oi sumbem a nāiņā tirik namin gābā gem gāip. Zāk yatik sāu sāt kātikņā mem āndeip.

¹⁸ Gāi sumbem a nāiņā Kēmbugāt siņgi kut nāi nāi pāpanņā zobā gāip. Sumbem a zo, zāk Kēmbugāt siņgi nalem uunā kārāp zorat galem op āndeip. Oi zāk bukuņā sāu sāt kātik mem āndeip, zo den sumbuņā itā dukui, “Sāugā zorāņ hānān bonņā mānāngāt naņgā. Hānān waiņ bonņā mārūm bāsigiap.” (Den sumbuņā zi Anutuņā bāliņ māme a hāunāngāt tāmbezāngobpkāt sāip.)

¹⁹ Sāi sumbem a bukuņandā sāu mem kin hānān waiņ keetņā mānāngātņā mem Anutu um kukņāngāt ombon patin pāi giarip.

²⁰ Oi kamān ākņan ombon patin pāi giari lāņ kwāndāline gilām gem zeip. Gilām gem zeī dengān patāņā op binbinņā zo hānān gābā bāu biosi sāngāņņan yatā. Oi dengān kārepņāngāt tenģāņā ko 300 kilometa zo yatā zeip.

15

Kēmbugāt kore a ziņā kep miwe.

¹ Oi sumbemān sen mārāt nāi egāwan. Sumbem a nāmburān zagāt, zen kut nāi nāi sātņoot kāmūt nāmburān zagāt mem kirāwe. Kut nāi nāi zo āsagem naņgi Anutuņā kukņāngāt op dum mān tāmbezāngobap.

² Oi saru nāi egāwan. Wikin yatā sot kārāp bālam māpotņā zeī egāwan. Oi a zuu kātik sot lopio kāsa otzikām kātigem walāziņgāwe sot a māteziņan zuugāt undip zengāren mān zeip, a zo, zen Anutugāren gābā kāmam wāloņ mem saru sātņan kine ziņgirāwan.

³ A zen Anutugāt kore a Mose zākkāt kep sot Rāma zākkāt kep itā sām mem āndiwe, “O Kēmbu Anutu, imbaņā mariņā, orot māmegā zorat nāngindā imbaņā opmap. Hānņā hānņā zengāt a kutā, kut nāi nāi opmat, zo tārārak.

⁴ Kēmbu, gā nāiņā hurat mān kwatgibap? Zo yatā mān taap. Nāiņā kutkā mān sām ālip kwāpap? Zo yatā mān taap. Gā kānok hālālujāk, zorat a kāmūtņā kāmūtņā zen gāgāren ga māpāsegibi. Gā hāunāngāt nep tuuna top muyagiap.”

Sumbem a nāmburān zagāt hākopziņoot kirāwe.

⁵ Oi eksandā sumbemān tirik namin umņā nāi hālālu sāsāņ, zorat mātāp pāroņsām kirip.

⁶ Mātāp pāroņsāi sumbem a nāmburān zagāt, zen kut nāi nāi sātņoot kāmūt nāmburān zagāt mem kirāwe. Zen namin gābā gem gawe. Zen hāmbāziņ kākūkū mem āndiwe. Oi dimāziņan māpaņ goide kātņā tuutuunā zo zeip.

⁷ Oi zuu ālipņā kimembūt kirāwe, zengāren gābā nāiņā sumbem a nāmburān zagāt zo hākop nāmburān zagāt ziņgip. Hākop zo goide kātņā tuutuun. Hākop umņan Anutu āndiāndi mariņāngāt kukņāngāt bonņā piksām zeip.

⁸ Oi namā kāligen Anutugāt āsakņā sot imbaņāngāt kaapumņā zo piksām zeip. Oi sumbem a nāmburān zagāt zen kut nāi nāi sātņoot kāmūt nāmburān zagāt mān muyagiwegāt tirik namin zāizāiņāngāt mātāp pāke kwāip.

16

Sumbem a ziņā hākobān gābā kut nāi nāi hānān lokine geip.

¹ Namā kāligen gābā den kātik gāi nāngāwan. Zo sumbem a nāmburān zagāt zo itā dāzāngoi, “Zen āi hākop nāmburān zagāt zoren gābā kut nāi nāi sātziņoot zo lokine Anutugāt kukņāngāt bonņā hānān gibap.”

² Sāi sumbem a kānok zākņā āim hākopņan gābā kut nāi lokei hānān giari zuu kātikņāngāt undip māteziņan mem āndiwe sot a lopiogāren pindiņsāwe, zen sākziņan use kātik sot use kārōkņoot muyageziņgip.

³ Oi sumbem a zagātņā āi kut nāi saruyān lokei giarip. Giari saruņā gilām oip. A mu-muņāngāt gilām yatā oi saru zuuņā mom naņgāwe.

⁴ Oi sumbem a karāmbuņā hākobņan gābā kut nāi lokei tooyān sot too sinņan giari gilām oip.

⁵ Oi sumbem a too galem tāip, zākņā itā sāi nāngāwan, “Ga hālālu āndeinnā āndiat. Tosagāt hāunā, zorat nāngindā tārārak uap.

⁶ Kēmbugāt siņgi a sot Propete a zāngom gilāmziņ tāmbekuwegāt gilāmāk ziņgāna nimbi. Zo dābāk otziņgat.”

⁷ Sāi Kēmbugāt siņgi kut nāi nāi pāpanņan gābā den itā nāngāwan, “Perākņak. O Kēmbu Anutu, imbaņā mariņā, hāunā ziņgat, zo dāpziņan uap.”

⁸ Sāi sumbem a kimembuņā zākņā hākopņan gābā kut nāi lokei mirāsijān arip. Ari mirāsijā kārāp opņā a doņjep ziņgeseip.

⁹ Oi a zen maanā ziņgeseip. Zen umziņ melāņ Anutu hurat kwākņāngābigāt Anutuņā kut nāi nāi zo sāi āsageip. Oi zen

umziņ m̄n melāņgāwe. Buņā. Zen Anutu s̄m b̄liņ kwākņangāwe.

¹⁰ Sumbem a b̄atnāmbuņā zākņā zuugāt tātārān h̄akopņan gābā kut ņai lokei giari zāk sot a ambān gākārāpņā zeņgāt h̄n boņ zo ņātātiks̄m zeip. Oi a zen s̄aknam patā nāņgām biyakņā nāmbālamziņā h̄ārārāns̄āmņā takā zeip.

¹¹ Oi s̄aknam sot useziņangāt opņā Anutu, sumbem mariņā s̄m b̄liņ kwākņangāwe. Oi zen umziņ m̄n melāņ āndi m̄mānzij b̄liņā zo m̄n birāwe.

¹² Sumbem a nāmburān k̄nokņā h̄akopņan gābā kut ņai lokei Euparata too patin giarip. Giari too k̄rāks̄aip. K̄rāks̄ai m̄tāp āsageip. Mirāsij takātākāņan gābā a kutā sot k̄awali arāpziņā gabigāt yatā muyageip.

¹³ Oi nāņā eksandā oā lāuņan gābā sot zuu k̄atik lāuņan gābā sot propete sarāņā zeņgāt lāuziņan gābā wāke b̄liņā karāmbut, tobatziņ kanj yatā op gawe.

¹⁴ Zo zen wāke bonņā. Zen sen mārāt top topņā tuubigāt imbanņā zemziņgap. Oi zen h̄n d̄ap a kutā āi minduziņgāmņā Anutu, imbanņā mariņā, zākkāt narāk patā zo m̄ate oi k̄asa op gām k̄āmbam kumbi.

¹⁵ Oi nā den ņai itā nāņgāwan, “Nā Yesu, itā sa nāņgānek. Zen narākñā m̄n nāņgāne kek gābat. Zorat ņai zāk sāk b̄arāk āndim anjūn opapkāt sāk pakeņā mem pam um gwalāgwālā āndibap. Yatā upap, zo kō zākkāt nāņga sātāreņoot upap.”

¹⁶ Oi wāke zen h̄n d̄ap a kutā Yudaia h̄nān minduziņgāwe. H̄n zorat kutņā Yuda denān Hamagedoņ s̄ame (Niij denān ko Magedoņ bakņā).

¹⁷ Oi sumbem a nāmburān zagātņā h̄akopņan gābā kut ņai lokei sumbem kabāņan geip. Gei tirik namin Anutugāt tātātņan gābā den k̄atikņā ņai itā s̄aip, “M̄arum ākap.”

¹⁸ H̄nāpān sot kanjundundūņ sot sumbem kwamit patā muyageip. W̄ariņ patā ņai meip. W̄ariņ yatā zo m̄arumņan m̄n meip.

¹⁹ Oi kamān patā zo ābāņgoi karāmbut oip. Oi h̄nāņā h̄nāņā a zeņgāt kamān patā giligālaks̄aip. Babiloņ kamān patā zo yatik Anutu kukņangāt op t̄ambetkoip.

²⁰ Oi saruyān t̄aunanān zo aksik ābāņgum saruyān geiwe. Oi h̄nān bakņā zen ābāņgum nanjgāwe.

²¹ Oi sumbemān gābā sumbem tipņā patā patā map yatā ubā gem ga s̄aratzāņgoip. Zāņgoi Anutu s̄m b̄liņ kwākņangāwe. Sumbem tipņā zo gem t̄ambetzāņgoip, zorat op s̄m b̄liņ kwākņangāwe.

¹ Oi sumbem a nāmburān zagāt h̄akop mem āndiwe, zeņgāren gābā ņaiņā ga itā d̄atnogip, “Gā gāna m̄tāp ambān patā too doņbep nanjāmņan āndimap, zo tirāpgobat. Tirāpgomņā h̄auņā mimiņangāt den d̄agobat.

² H̄n a kutā ziņ ambān zo zākkāren gam zāk sot laņ m̄aman upme. Oi h̄nāņā h̄nāņā a zen zāk sot b̄liņ op um gulip upme.”

³ Yatā d̄atnom diinigi Kaapumņā tirāpnogi itā egāwan. Mirā kamān k̄atikņan ambān ņai zuu kuriņā kwākņan t̄aip. Zuu zorat sākņan kot b̄liņā top top zeip. Oi zuu zo k̄aukņā nāmburān zagāt. Gooņā b̄zagāt.

⁴ Oi ambān zo h̄āmbāņā k̄āmbum sot kuriņā mem āndeip. Oi neulenā s̄āņgān zāizāiņ zo sākņan d̄ap op zeip. Oi bikņan h̄akop goide k̄ātņā tuutuuj t̄aip. Oi h̄akop zorat umņan kut ņai ņai sumun k̄arok piks̄am zeip.

⁵ Ambān zorat m̄ateņan den sumbuņā itā zeip, “Laņ m̄ame ambān zeņgāt patāziņā sot h̄n kwākņan b̄liņ top top zorat mamņā. Babiloņ kamān patā, nā.” Den yatā zo m̄ateņan zeip.

⁶ Oi ambān zo Anutugāt singi a sot Yesugāt singi den mem āndine zāņgowe, zeņgāt gilām nemņā um gulip oi egāwan. Zo ekņā nā imbanņā buņ oip.

Zuu k̄aukņā nāmburān zagāt, zorat den.

⁷ Yatā ua sumbem anā itā m̄āsikānigip, “Gā wangāt nāņgāna imbanņā uap? Nā ambāngāt topņā sot zuu k̄aukņā nāmburān zagāt sot gooņā b̄zagāt, zorat topņā d̄āgoga nāņgā.

⁸ Zuu k̄atikņā egin, zo m̄arum āndeipņā narāk ziren m̄n āndiap. Oi zāk bet simān gābā kōpgam t̄āmbet agoagoņ k̄atikņan geibap. Zuu zo m̄arum āndeip. Oi narāk ziren m̄n āndiap. Oi bet gābapkāt a h̄nān āndie, zen ekņā s̄am ālip kwākņangābi. Zen kutziņā h̄n muyageibān gābā āndiāndigāt ekabān m̄n kulemgune zeip, a zo, ziņā yatā upi.

⁹ Zi a nāņgānāņgāņootņā den zi nāņgām kwātātibap. Zuu k̄aukņā nāmburān zagāt, zo bakņā nāmburān zagāt. Bakņā zoren laņ m̄aman ambān zo tātāt m̄ame opmap.

¹⁰ Oi zuu k̄aukņā nāmburān zagāt, zoren zen a kutā nāmburān zagāt. A kutā b̄atnāmbut, zen buņ urāwe. ņai āndiap. Oi ņai gātām muyagibap. Zākņā muyagemņā narāk p̄āņk̄ānok āndibap.

¹¹ Zuu m̄arum āndeip, oi narāk ziren m̄n āndiap, zāk a kutā nāmburān zagāt zeņgāren t̄ārokwāi nāmburān karāmbut upi. Oi t̄āmbet agoagoņan geibap.”

Gooņā b̄zagāt, zorat den.

¹² “Gooņā b̄zagāt egin, zo a kutā b̄zagāt. Narāk ziren m̄n op āndie. Gātām

17

Ambān ņai zuu kuriņ kwākņan t̄aip.

âsagibi. A kutâ nepziņâ topkwapņâ narâk pânġkânok zuu sot a kutâ op ândibi.

¹³ A zen umziņ kânogâk zei zuugât kore op kâwalizij bikņan pam ândibi.

¹⁴ Oi Râma sot kâmbam kumbi. Oi Râma zâk kâtigem zângom kâbakzeiņgâbap. Wangât, Râma zâk a kutâ sot a zâizâiņ aksik patâ walâziņgâm Kembu patâ op kinzap, zorat. Oi a kâmut zâk sot tâtat mame upme, zen gâsum sâlâpziņgoip. Oi zen zâk sot pâlâtârj op kâtigem ândie.”

Ambângât den.

¹⁵ Sumbem anâ den yatâ sâmnâ târokwap dâtņogip, “Laņ mâman ambân too doņbep nanġâmriņan ândei eksat. Too zorârj a hânņâ hânņâ sot a sâk tobat nġâ nġâ sot den gându nġâ nġâ.

¹⁶ Oi a kutâ bâzagât zen sot zuu ârândârj laņ mâman ambân zo kâsa okņanġâm hâmbâ gakâņâ beknjan mem nanġâne sâk bârak tâi sunumņâ nemņâ siņitņâ kârâbân une simbap.

¹⁷ Oi zo yen mân upi. Anutuņâ umziņan den zo pâi diņâ lum um kânok oi zuu kore okņanġâm kâwalizij bikņan pam ândine Anutugât den bon upap.

¹⁸ Oi ambân eksat, zo kamân patâ. Zâk hân dâp a kutâ otziņġi kore okņanġâbigât imbanġâ zemņanġap.”

18

Babiloņ kamân giligâlaksâbap, zorat den.

¹ Oi sumbemân gâbâ sumbem a nġâ ġâi egâwan. Zâk kâwalinġâ imbanġâ zemņanġip. Hânân gem ġâi âsakņandâ doņbep âsagem zeip.

² Zâk den kâtikņâ den sâm sâip, “Babiloņ kamân patâ giligâlaksap. Wâke zengât kamân uap. Wâke bâliriņâ zoren âi tâtat mâme upi.

³ Zoren niġ bâliriņâ top top, zengât kamân uap. Kamân mâirâp ziņâ hân dâp a zen waiņ too ziņġâne nem um gulip op ârândârj laņ mâman urâwe. Oi hângât a kutâ zen kamân zoren gam bâliriņâ nep tuum ândiwe. Oi hân dâp anġâgwanġâ a zen kamân zorat sikumġât anġâgwanġâ op sikumziņoot urâwe. Zorat opņâ giligâlaksap.”

Kamân patâ Anutugât sâtkât giligâlaksâbap.

⁴ Sumbemân gâbâ Kembugât den kâtikņâ itâ âsagei nânġâwan, “Arâpnâ, zen kamân zo birâm âinek. Zen zoren ândim bâliriņâziņ betziņan mimbegât. Oi kut nġâ sâtnġoot zengâren zâibapkât.

⁵ Kamân zorârjâ bâliriņâ kwâkņan kwâkņan zem zari sumbem weegap. Oi zi Anutuņâ tosanġanġât sap.

⁶ Kamân mâirâp ziņ bâliriņ otziņġawe, yatik otziņġâbi. Oi hâuņâ zo walâm otziņġâbi. Ziņâ too kâtik ziņġâne niwe. Zengoot too kâtik kâtikņâ nġâ ziņġâne nimbi.

⁷ Zen zâizâiņ op sii nalem kep kâmam tuum ândiwe, zorat dâp yatik sâknam sot umbâlâ muyageziņġâbi. Ziņâ umziņan itâ sâme, “Nâiņâ mân walâniņġâbap. Um âlebân ândim zâinat.”

⁸ Yatâ sâmegât sirâm zorenâk kut nġâ nġâ sâtnġoot zengâren muyagibap. Mâsek sot isem umbâlâ sot pu. Oi kârâpnâ kut nġâ nġâ sem kamân zo ârândârj simbap. Oi Kembu Anutu, zâk imbanġâ mariņandâ tosziniņâ mâkâbap.

Kamân zo sei a ziņ ekņâ umbâlâ upi.

⁹ Oi hângât a kutâ, zen kamân zorat mâirâp zen sot laņ ândiândiņ op sot bâliriņâ sot sii nalem kep kâmam op ândiwe. Zen kamân zorat kârâp kâbakņâ zari ekņâ umziņ bâliriņap. Umbâlâ op isebi.

¹⁰ Zen kamân zorat hâuņanġât kenġât op kârebâk kin itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, Babiloņ kamân kâtikņâ, ġâ hâuņâ kegâk muyageġigap.”

¹¹ Anġâgwanġâ a kamânņâ kamânņâ, zen sikumziņ nġâiņâ sângân mimbap sâm isem umbâlâ upi.

¹² Sikum âlip top top itâ anġâgwanġâ urâwe. Goide kât, kât, kwâlâk sângân patâ, sângum neulenġoot kuriņâ sot kâmbum, nak, bâu patâ Elepangât gooņâ. Oi kut nġâ nġâ nakņâ tuume sot kâtņâ tuume.

¹³ Nalem wârânġoot topņâ topņâ sot too hitomġoot topņâ topņâ, waiņ too, kelâk, nalem top topņâ sot râma, makau, biosi, a lalaņ sot kore a ambân. Kut nġâ nġâ zo sângân zâizâiņ yatâ anġâgwanġâ urâwe. Anġâgwanġâ a ziņâ kamân zorat marirâpnâ zengât itâ sâbi,

¹⁴ “Bonņâ muyaginat sâm ândime, zo buņ op nanġap, Oi sândokņâ zo buņ oip. Oi neule mot zo gulipkoip. Dum mân muyageziņġâbap.”

¹⁵ A kut nġâ nġâ anġâgwanġâ op kât sikumziņoot urâwe, zen kamân zorat hâuņanġât kenġât op kârebân kin isem umbâlâ op itâ sâbi,

¹⁶ “Yei, yei, kamân patâ, ġâ pet hâmbâ neulenġoot mem ândein. Oi neule top topņâ sângân zâizâiņ zo kegâk buņ uap. Kut nġâ nġâ zo kek tâmbetkum nânġap.”

¹⁷⁻¹⁸ Oi wanġâ mariņâ sot wanġâ galem a sot wanġâ nep a zen kamân zoren sikum lam âim game, zen kamân kârâpkât kâbakņâ zari ekņâ kârebân tapņâ isem umbâlâ opņâ sâbi, “Kamân patâ itâ zo mân taap.”

¹⁹ Zen umbâlâ opņâ suundum âlat amit âigirâp op itâ sâbi, “Yei, yei, kamân patâ, ġâgât op wanġâ mariņâ zen kât

sikumzinqoot urāwe. Kamān zi sâp kânok tâmbetkuap.”

Kamān patā zo hirinsām balo op zim-bapkāt sāsān.

²⁰ “Sumbemān āndie, zen sâtāre upi. Anutugāt singi a sot Aposolo sot Propete, zen sâtāre upi. Kamān patā zorat mairāpnā zinjā bāliņ otzinqāwe, tosa zorat hāunā Anutujā zinqap. Zorat sâtāre upi.”

²¹ Den yatā muyagei sumbem a imbanjūoot nāinā kât patā nāi mem zaatnā lum pāi saruyān giari ko itā sâip, “Babilon kamān patā zo yatik kâbakjibap. Oi buj op kwâtātibap.

²² Kep kāmam sot uluwet mo lāmum zorat kwamit zoren mân āsagibap. Oi bet kulem a zen zoren mân tuubi. Nepkāt kwamit mân āsagibap.

²³ Oi kārāp āsaknandā zoren mân āsagibap. Oi a ambān mianjānam kwamit mân āsagibap. Angāgwanjā a zoren āndiwe, zen hān toren toren zengāt walāzinqām zāizāin op āndiwe. Kamān zorat kware sunjā zorān hān dāp a umzin gulipkoip.

²⁴ Propete a sot Anutugāt singi a hān dāp zāngowe, zengāt gilām zorat tosa kamān zo zākkāren zeipkāt yatā okjāngip.”

19

Sumbemān sâtāre utne Yohanenā nāngip.

¹ Oi sumbemān a kāmūt patā zen sâtāre utne kwamit nāngāwan. Zen sām ālip kwap itā sāwe, “Oe, kubikkubik sot neule āsaknā sot imbanjā zo Anutuniņ, zākkāren ziap.

² Zāknā kamān zorat tosa hāunāngāt nep tuugi bonjā sot dāp opmap. Laņ māman ambān zākkāt kamān mairāp, zinj hān dāp a zen sot laņ āndinetā ko tâmbetzāngoip. Zengāt tosazinqāngāt hāunā zinqip. Oi Anutugāt kore arāp zāngone muwe, zorat tosa zo mākām zinqip.”

³ Yatā sāmņā dum sāwe, “Oe, kamān patā zorat kâbaknā zāim zemāmbap.”

⁴ Oi a patā 24 sot zuu ālipnā kimembut zen neule tātātņan tāip, Anutu, zākkāt kiņ topņan gei tap sām māpāsem itā sāwe, “Oe, zo perākņak. Anutu sām māpāsinā.”

⁵ Oi tātātņan gābā den nāi itā muyageip, “Anutugāt kore a zāizāin sot gigin, zen Kembu hurat kwapņā sām ālip kwākņāngānek.”

Rāmagāt sâtāre.

⁶ Oi sumbemān a ambān doņbep patā sâtāre utne kwamitnā nāngāwan. Zo too sāmbon kwamiragome yatā sot sumbem kārāmap yatā. Den itā sāne nāngāwan, “Oe, Kembu Anutuniņā kembu otniņgāmap.

⁷ Zorat nen sâtāre op sām ālip kwākņāngānat. Oi Rāma ambān mimbam uapkāt sâtāre patā muyagibap. Rāmagāt ambān singinā, zāk tārākbārāk uap.

⁸ Zāk sāngum kākūu mem āndibapkāt nāngāngip.” (Sāngum kākūu zirānā Anutugāt singi a zengāt orot mameziņā tārārak.)

⁹ Oi sumbem aņā den nāi itā dātnogip, “Kembuņā itā sap, ‘Gā itā kulemu. Rāmagāt sâtāre op sii nalem nimbigāt zop sâip, zengāt nānga sâtāreņoot uap.’” Yatā sāmņā sâip, “Den dāgogan, zo Anutugāt den bonjā.”

¹⁰ Yatā dātnogi nā kiņ topņan gei māpāsibam ua kwākānim itā sâip, “Yatā mân ot. Nā kore a bukugā. Bukurāpkā Yesugāt den mem āndiwe, zengāt bukuyāk. Gā Anutuyāk māpāsiban. Yesugāt topņā sām muyamuyage, zo Kaapungāt nep.”

Yohanenā Yesu sot arāpnā zingirip.

¹¹ Oi nā eksandā sumbem pārōnsāi biosi kākūu nāi tāi egāwan. Oi kwākņan tāip, zākkāt kutņā sâi bon opmap sot sâi āsagemap. Zāk tosa hāunāngāt nep tuugi tārārak opmap. Bāliņ mame a zen kāmamņā zāngomap.

¹² Siņā toren toren tobatņā kārāp bālam yatā. Kākūņan a kutā pindok doņbep taap. Oi sākņan kutņā kulemgoi ziap, zo zikņik sālāpkum nāngāmap.

¹³ Oi hāmbā kārep zo gilām saņgonsaņgonņā mem āndiap. Oi kutņā sāme, zo Anutugāt sāt.

¹⁴ Oi eksandā ari sumbemān gābā sumbem kāwali a kāmūtņā kāmūtņā zen biosi kākū kwākņan tap moliwe. Hāmbāziņ kākū timan ālipņā yatā.

¹⁵ Oi zākkāt lāunān gābā sāu sātņoot kopgāmap, zorānā a zāngom kâbakņezinqāmap. Oi tām kātikņā mem āndim a kāmūtņā kāmūtņā, zengāt a kutā op galem otzinqāmap. Oi waiņ bonjā ombonān pam kwāndāline toonjā geimāp, zāk yatik kāsārāpnā zāngomāp. Anutu, imbanjā mariņā, zākkāt kukņāngāt op yatā otzinqāmap.

¹⁶ Hāmbāņan sot soonān kārān kulem itā ziap, “A kutā sot a zāizāin zengāt Kembu patā.”

Yesu zāk sāmmandā kāsārāp zāngobap.

¹⁷ Oi eksandā sumbem a nāi maayān kiri egāwan. Zāk zoren kin nii sumbemān āim gawe, zen aksik den kātik sām dāzāņgoip, “Ganek. Anutujā sâi nalem patā muyag-ibāmapkāt ga mindunek.

¹⁸ A topņā topņā zengāt sunumziņ nimbi. A kutā sot a sātņā kākwalizinqoot, a patā sot kore māman a, a zāizāin sot gigin ārāndāņ mune sunumziņ nimbi. Oi biosiziņ yatā munetā sunumziņ nimbi.”

¹⁹ Oi zuu kâtik sot hângât a kutâ sot kâwali a gakarâpziņ mindune ziņgirâwan. Zen Biosi kâu kwâkņan tâmap sot a gakarâpņâ kâsa otziņgânam gawe.

²⁰ Oi zuu kâtikņâ sot propete sarâņâ zet kâmbamân loreitâ gâsuzikâwe. (Mârum propete a sarâņâ zuu kâtikņangât mâteņan sen mârât top top tuum a zuugât undip mâteziņan zeip sot a lopiogâren pindiņsâwe, zen um gulip kwatziņip.) Oi zet gâsuzikâm kârâp sem zemap, zoren zâpane geiwet.

²¹ Oi nâmbutņâ ko biosi kâukâu kwâkņan tâip, zo lâuņan gâbâ sâuņâ gam zâņgom nanġip. Oi nii ziņâ gamņâ sunumziņ nemņâ âkon urâwe.

20

Sataņ tâk namin pambi.

¹ Oi sumbemân gâbâ sumbem a nâiņâ gem gâi egâwan. Oi zâk simgât mâtâp dooņgudooņģuņâ sot tâk kâtikņâ patâ mem gem gâip.

² Oi zâk oâ, mulum sâņģiņâ, wâke zengât patâziņâ, Sataņ, zâk gâsumņâ saamņâ kendon 1 tausen tâgân zimbapkât Anutuņâ sâm pindip.

³ Sâm pindâm simân kâbakņei giarip. Giari mâtâp kâtikņâ dooņgumņâ mâtâp sâbâņâ mâtâp tuum dooņgoip. Oi anâ anâ dum um gulip mân kwatziņgâm yenâk zem ze kendon 1 tausen âkâbapkât sâm pindip. Âki olaņne gam narâk pânġânok ândibap.

A kândom zaatpi, zengât den.

⁴ Oi zorenâk neule tâtatņâ tap ari egâwan. Eksandâ a gamņâ tâtatņâ kwâkņan tarâwe. Zen a tosaziņangât den sâm kwâkâbigât sâm ziņģip. Oi a nâmbutņâ mârum Yesugât opņâ sot Anutugât den mem ândiwe, zorat opņâ gâduziņ mânâņģârâwe, zengât um dâpziņ egâwan. A zo, zen zuu kâtik sot zâkkât lopio mân mâpâsiwe. Oi zâkkât undip mâteziņan sot bitziņan mân mem ândiwe. Zengât um dâpziņ ziņģirâwan. Oi a zen sâkziņ gwâlâ utne ziņģirâwan. Oi zen Kristo sot a ambân kembu otziņgâm ândine kendon 1 tausen âkâbap.

⁵ Mumuņâ nâmbutņâ, zen ko mân zaatņâ kendon patâ 1 tausen âkâbapkât mambât zimbi. Zaatne ziņģirâwan, zo zaatzaat kândom.

⁶ Zaatzaat kândom, zoren zaatpi, zengât nâņģa sâtâreņoot upap. A zo târârak ândie. A yatâ zo mumuņâ zagâtņâ mân tâmbetzâņģobap. Zen Anutu sot Kristo kore otzikâm ândibi. Oi zâk sot a kutâ nep tuum ândine kendon patâ 1 tausen âkâbap.

Sataņâ tâk namin gâbâ gam a um gulip kwatziņgâbap.

⁷ Oi kendon patâ 1 tausen âki Sataņ tâk olaņne tâk namin gâbâ kopgâbap.

⁸ Koppamņâ a kâmutņâ kâmutņâ hân dâpņâ um gulip kwatziņgâbam âibap. Oi a kâmutņâ Gogo sot Magogo zo minduziņgâm um gulip kwatziņģi kâmbam kumbigât gabi. Zen a ambân doņbep, mân sâlâp zâņģozâņģoņ yatâ. Tengâziņ saru sak yatâ.

⁹ Zen gamņâ hân gâduņ lâņ pitâm zem sipzâņģowe. Anutugât a ambân kâmut sot kamân umņandâ gâsumap, Yerusalem, zo haamgubi. Yatâ utne sumbemân gâbâ kârâp gei ziņģesibap.

¹⁰ Oi um gulip kwatziņgâm ândeip, Sataņ, zâk kârâp patâ semap, zoren pane geibap. Zoren zuu sot propete sarâņâ zet mârum kâbakņezikâne gei ândiwet. Zoren ârândâņ nâtik sirâm sâknam patâ nâņģâm ândim zâimambi.

Tosagât hâuņâ mimi.

¹¹ Oi nâ neule tâtatņâ patâ, kâukâu egâwan. Oi kwâkņan tâi egâwan, zobâ hân sot sumbem zet âi buņ urâwet.

¹² Oi a muwe, a zâizâiņ sot giģiņ, zen aksik tâtatņâ zorat topņan kine ziņģirâwan. Kine ekapņâ ekapņâ mem mabâlakņiwe. Oi ekap nâi mabâlakņiwe, zo ândiâdi kâtikât siņģi a zengât ekap. Oi a muwe, zen ândi mâmanziņangât den ekabân mârum kulemguwe, zo ekņâ zengât den sâm kwâkâwe.

¹³ Oi saruyân a mumuņâ ziwe, zo Anutuņâ sâi aksik zaat gawe. Oi a mumuņâ zen mumuņâ kamânân ândiwe, zen aksik zaat gawe. Oi mumuņâ zen ândiândiziņangât topņâ sâmņâ hâuņâ melâņ ziņģip.

¹⁴ Oi mumuņâ sot mumuņ kamân zo lum kârâbân pane giarip. Kârâbân geigeiņ, zo mumuņâ zagâtņâ uap.

¹⁵ A ambân zen kutziņâ ândiâdi kâtikât siņģi a zengât ekabân kârum mân muyagemņâ kârâbân zâmbane geiwe.

21

Hân sot sumbem uņakņâ muyagibabot.

¹ Oi nâ hân sot sumbem uņakņâ zikrâwan. Sumbem sot hân sâņģiņâ, zet buņ urâwet. Oi saru zâk yatik buņ oip.

² Oi tirik kamân, Yerusalem uņakņâ, zo sumbemân Anutugâren gâbâ gem gâi egâwan. Ambân nâi ayân pânâmem neule okņangâme, yatâ oi egâwan.

³ Oi neule tâtatņan gâbâ den kâtikņâ nâi nâņģâwan, "Ek. Anutuņâ a zen sot ândibap. Zâkņâ a ambân osetziņan tâtat mâme oi zen a ambân gakarâpņâ op ândibi.

⁴ Anutu zikņik zen sot ândim sinziņ tooņâ saņģori zagâtņâ mân isebi. Narâk zoren mumuņâ mo âigirâp, sâknam, umbâlâ, zo mân âsagibap. Kut nâi nâi sâņģiņâzo buņ op nanġâbap."

⁵ Oi tātatanjān tāip, Kembu, zākņā itā dātnogip, “Nāngā. Nā sa kut nāi nāi uņakņā muyagiap.” Yatā sāmņā sāip, “Gā kulemgu, ‘Den zi, den bonņā.’”

⁶ Oi itā dātnogip, “Hānān tuutuuj, zo mārūm ākap. Nā kāndom sot bet. Nā kut nāi nāi top kwākwat sot tuum nanņānāngār. Nāi zāk toogāt nāngi nā āndiāndi too sinņan gābā too aam pinda nimhap. Too zo sāngān buj.

⁷ Nāi zāk Satarj sot agom kātiqem walābap, zāk too zo nimhap. Oi nāņā zākkāt Anutuņā āndia zākņā nagāt nannā op āndibap.

⁸ Ka keņgāt upme sot Kembugāt den mem birābirān, kāmbam ku, laj māman a ambān, kware suņā a, lopio hurat kwāknāngāme, sot den sarā sāme, a zo, zen sim kārābān āndim zāimambi. Sim kārābān geigeij, zorāņā mumuņā zagātņā.”

Yerusalem kamān uņakņā sumbemān gābā gibap.

⁹ Oi sumbem a nāmburān zagāt hākopziņan kut nāi nāi sātņoot piksāi mem kirāwe, zengāren gābā nāiņā nāgāren gam itā sām dātnogip, “Gāna Rāmagāt ambān siņgi tirāpgobā.”

¹⁰ Oi Kaapumņā diinim um bābālān kwatniņi Sumbem aņā diinim bak kārep nāi tāip, zoren zāim tirik kamān Yerusalem, sumbemān Anutugāren gābā geip, zo tirāpnogi egāwan.

¹¹ Anutugāt neule āsakņandā kamān zo kāpim zeip. Kamān zo kāt neule āsakņā ālipņā zo yatā zorāņā tāip.

¹² Kamān zo poņ patā saane haamgum kirip. Poņ zo mātāp kubigāwe, zo kiin zagāt. Oi hāņgi kiin zagāt. Oi mātāp zorat kwāknān sumbem a kiin zagāt tarāwe. Oi hāņgiyān Isirae a kāmūt nāi kiin zagāt, zengāt kutziņ zeip.

¹³ Oi mirāsiņ takātākāņan mātāp karāmbut zeip. Oi mirāsiņ geigeiņan mātāp karāmbut zeip. Oi torengen mātāp karāmbut zeip. Oi torengen mātāp karāmbut zeip.

¹⁴ Oi poņ topņan kāt tandā kiin zagāt kin arip. Oi tandā kiin zagāt zoren Rāmagāt Aposolo kiin zagāt zengāt kutziņā zeip.

Yerusalem kamān uņakņāngāt tobatņā.

¹⁵ Sumbem a den dātnogip, zākņā tān nāi goide kātņā tuutuujā mem kirip. Tān zorāņ kamāngāt poņ sot mātāpņā zorat dāp mem kirip.

¹⁶ Kamān zo muruk toren toren kimembut. Parāņā sot binbinņā sot kārepņā, zo dābāk. Sumbem aņā tān mem kamān haamgum āim dāpkwāip. Tengāņā 2 tausen 4 handeret kilometā oip. Parāņā binbinņā sot kārepņā, zo dābāk oip.

¹⁷ Tān mem āndeip, zorāņ poņān pāi 66 kilometā oip. Aņā dāp tuumen yatik sumbem aņā mem āndim kamān zo dāpkwāip.

¹⁸ Poņ zo kāt kākāu neuleņoot, zorāņ tuuwe. Oi kamān zo goide kātņā tuutuuj. Kāt tobatņā belo yatā oip.

¹⁹ Poņ tandā kāt sāngān zāizāiņā kulem nāi nāi tuutuuj. Tandā kānok, zo kāt kāu tobat belo yatā zorāņ tuutuuj. Kāt zorat kutņā Yaspa. Tandā zagāt, zo kāt gwālāgwālā, zorāņ tuutuuj. Kāt zorat kutņā Sapaia. Kāt tandā karāmbuņ, zo kāt kāuņā tuutuuj. Kāt zorat kutņā Agate. Kimembuņ, zāk kāt kulemņā māpot tuutuujā. Kāt zorat kutņā Emeraldi.

²⁰ Kāt tandā bātāmbuņ, zo kuriņ sot kāuņā māpot tuutuujā. Kāt zorat kutņā Sadoniki. Tandā nāmburān kānok, zo kāt kuriņandā tuuwe. Kāt zorat kutņā Konelian. Kāt nāmburān zagāt, zo gimbaņandā tuutuuj. Kāt zorat kutņā Krisolait. Oi tandā nāmburān karāmbuņ, zo kāt kāmbumņā tuutuujā. Kāt zorat kutņā Berili. Tandā nāmburān kimembut, zo kāt gimbaņoot māpot tuutuuj. Kāt zorat kutņā Topasi. Kāt bāzagāt, zo wāgān sot gimbaņā māpot tuutuujā. Kāt zorat kutņā Krisoparase. Tandā kiin kānok, zo kāt deņgop kuriņ yatā zorāņ tuutuuj. Kāt zorat kutņā Haiasinti. Tandā kiin zagāt, zo kāt kuriņ tobat nāi zorāņ tuutuujā. Kāt zorat kutņā Ametisi.

²¹ Hāņgi mātāp kiin zagāt, zo kaiput niļip patā nāi zorāņ tuutuujā. Hāņgi nāi nāiņā zo yatik ka yatik tuum āiwe. Kamāngāt mātāp, zo goide kāt ālipņā belo yatā zorāņ tuum āiwe.

²² Kamān zoren tirik namā nāi mān tāi egāwan. Kembu Anutu, imbaņā marinā, zākņā tirik namāziņ uap. Oi Rāma zāk ārandāņ.

²³ Oi kamān zoren Rāma zāk kārāp āsakņā uap. Oi Anutugāt neule āsakņā kamān zoren āsagemap. Zorāt kārāp āsakņā mo kāin sot mirāsiņ āsakņā, zorat mān sābi.

²⁴ Hān dāp a kāmūtņā kāmūtņā, zen Rāmagāt āsakņan zoren āndibi. Oi hān a kutā, zen kut nāi nāi neuleņoot zo kamān zoren mem āibi.

²⁵ Kamān zoren mān nātiksābapkāt kamān zorat poņ mātāp zo mān dooņgubi.

²⁶ Hān dāp a kāmūtņā kāmūtņā, zen kut nāi hurat kwapme, hikpārākņoot, neule ākņaleņoot, zo mem kamān zoren zāibi.

²⁷ Oi kut nāi nāi sumuņā zo mān mem kamān zoren bagibi. A ambān bāliņā upme mo a ambān sarā sāme, zen kamān zo mān bagibi. A ambān mārūm āndiāndi kātikkāt siņgi sāip, kutziņā Rāmagāt ekabān ziap, zo zeņak kamān zo bagibi.

22

Āndiāndi too sot āndiāndi nak zo, zekāt den.

¹ Oi sumbem anjā āndiāndi too tirāpnogi egāwan. Too zo salek, ālipnā. Zo Anutu sot Rāma zekāt neule tātātjā gobetjān gābā takām gemap.

² Takām gemjā kamān tāmānjan gemap. Oi too nāmbut nāmbut mātāp ziap. Too sātjā toren toren zoren āndiāndi nakjā kin ariap. Nak zorat bonjā top topjā kiin zagāt. Bonjā zorān kāin dāp muyagem hululunsāmap. Oi hān dāp a zen nak iinnjā zo mem ālipzij upi.

³ Kamān zoren kut nāi nāi bāliņjā mān zimbap. Oi Anutu sot Rāma, zekāt a kutā tātātjā zoren muyagei arāpnjā zen zoren kore okjānjam āndibi.

⁴ Oi zākkāt si sāngānņā ek āndibi. Oi mātēziņan zākkāt kutjā zo zimbap.

⁵ Kamān zoren mān nātiksābap. Oi karāp āsakjā mo maagāt mān sābi. Kembu Anutunjā maa yatā āsageziņgābap. Oi kamān mairāp zen a kutāgāt nep tuum āndim zāimambi.

Sumbem anjā Yohane den dukui pindijsām māpāsibam oip.

⁶ Sumbem anjā itā sām dātnogip, “Den zi bonjā, Kembu Anutunjā sāi Kaapumņā Propete a lāuziņan den pāi sāwe. Oi Kembunjā sumbem anjā sāngonnogi kore a gākānā zen kut nāi nāi kek āsagibap, zorāt diņjā nāngābigāt kut nāi nāi zi tirāpgogan. Kembu zākņā itā sap, ‘Nā kek gābat.’”

⁷ Nāi zāk ekap ziren den sumbuņā kulemgoi ziap, zo mulunāk mem āndei zākkāt nāngā sātāreņoot upap.

⁸ Oi Yohane, nā kut nāi nāi zo ek nāngāmņā sumbem anjā kut nāi nāi zo tirāpnogip, zākkāt kiņ topjān ge pindijsām māpāsibam orāwan.

⁹ Yatā ua ko kwākānim sāip, “Yatā mān upan. Nā kore a bukugā. Propete a sot bukurāpkā zengāt buku. Oi den ekap ziren ziap, zo mulunāk mem āndibi, zengāt buku. Gā Anutuyāk māpāse.”

¹⁰ Yatā sāmņā itā dātnogip, “Ekap zirāt den sumbuņā zo mān doonjuban. Den zo bon upapkāt narāk wātāp uap.

¹¹ Zorat bāliņ māme a zāk bāliņ upā sām op āndibap. Oi a sumunņā nāi sumun upā sām op āndibap. Oi a tārārak nāi tārārak āndibā sām āndibap. Oi um hālālu āndimāpnjā um hālāluāk āndibā sām āndibap.

¹² “Nāngā. Kembu nā kek gābat. Nep tuume, zorat dāp sāngān mimbigāt mem gābat.

¹³ Nā kāndom sot bet. Nā topjā sot kwakņā. Top kwākwatjā sot tuum kwākākwākānā.”

¹⁴ Hāmābāziņ sanjon kubikme, zengāt nāngā sātāreņoot uap. Zen sām ziņgi kamān zoren bagim āndiāndi nak bonjā nimbi.

¹⁵ Kamān ākņan āndibi, zen ko a wāu ulin yatā, kware suņā a, a ambān laj āndiāndiņ sot lopio hurat kwapme, kāmābam kume sot sarā den mem ākjālem āndime.

Yesuņā diiningāmāp.

¹⁶ “Yesu nā sumbem anā sāngongua zākņā kāmūt gākārāpnā den zi sām muyagem ziņgip. Nā Dawidigāt kiun sot kāmņā. Sāngelak patā āsagei zākkāt haņsābā sāi tākap sāme, zo nā.

¹⁷ Kaapumņā sot nāgāt siņgi āndime, zen nāgāt itā sāme, ‘Gā gāban.’ Oi nāi zāk den zo nāngābapņā yatik sābap, ‘Gā gāban.’ Nāi zāk toogāt nāngām ziren gābap. Nāi zāk zorat okjānjam oi ko āndiāndigāt too sāngān buņ pinda nimbap.”

Yohaneņā girem sāip.

¹⁸ Ekap ziren den kānjan kulemguwan, zo sālāpkum nāngābi, zen girem dāzāngobā. A ziņ umziņāngāt op den nāi tārōkwapi, a zo Anutunjā kut nāi nāi sātjōot ekap ziren kulemguan, zoren tārōkwatziņgābap.

¹⁹ Oi a ziņ den den sumbuņā zi sām gulipkubi, a zo, zengāren Anutunjā āndiāndi nakkāt bonjā sot tirik kamāngāt siņgi den zo yatik sām gulipkubap.

Den murukņā.

²⁰ Den zi sām muyagiwe, zo tanguapņā itā sap, “Kembu, nā kek gābat.”

“Perākņak. Kembu Yesu, gā gāban.”

²¹ Kembu Yesugāt um lumbe zengāren zāi zem zimbap. Perākņak.

Zo yatik.

Read the New Testament daily

January

date	Scripture
1	Mataio 1:1-2:12
2	Mataio 2:13-3:6
3	Mataio 3:7-4:11
4	Mataio 4:12-25
5	Mataio 5:1-26
6	Mataio 5:27-48
7	Mataio 6:1-24
8	Mataio 6:25-7:14
9	Mataio 7:15-29
10	Mataio 8:1-17
11	Mataio 8:18-34
12	Mataio 9:1-17
13	Mataio 9:18-38
14	Mataio 10:1-23
15	Mataio 10:24-11:6
16	Mataio 11:7-30
17	Mataio 12:1-21
18	Mataio 12:22-45
19	Mataio 12:46-13:23
20	Mataio 13:24-46
21	Mataio 13:47-14:12
22	Mataio 14:13-36
23	Mataio 15:1-28
24	Mataio 15:29-16:12
25	Mataio 16:13-17:9
26	Mataio 17:10-27
27	Mataio 18:1-22
28	Mataio 18:23-19:12
29	Mataio 19:13-30
30	Mataio 20:1-28
31	Mataio 20:29-21:22

date	Scripture
1	Mataio 21:23-46
2	Mataio 22:1-33
3	Mataio 22:34-23:12
4	Mataio 23:13-39
5	Mataio 24:1-28
6	Mataio 24:29-51
7	Mataio 25:1-30
8	Mataio 25:31-26:13
9	Mataio 26:14-46
10	Mataio 26:47-68
11	Mataio 26:69-27:14
12	Mataio 27:15-31
13	Mataio 27:32-66
14	Mataio 28:1-20
15	Mareko 1:1-28
16	Mareko 1:29-2:12
17	Mareko 2:13-3:6
18	Mareko 3:7-30
19	Mareko 3:31-4:25
20	Mareko 4:26-5:20
21	Mareko 5:21-43
22	Mareko 6:1-29
23	Mareko 6:30-56
24	Mareko 7:1-23
25	Mareko 7:24-8:10
26	Mareko 8:11-9:1
27	Mareko 9:2-29
28	Mareko 9:30-10:12

date	Scripture
1	Mareko 10:13-31
2	Mareko 10:32-52
3	Mareko 11:1-26
4	Mareko 11:27-12:17
5	Mareko 12:18-37
6	Mareko 12:38-13:13
7	Mareko 13:14-37
8	Mareko 14:1-21
9	Mareko 14:22-52
10	Mareko 14:53-72
11	Mareko 15:1-47
12	Mareko 16:1-20
13	Luka 1:1-25
14	Luka 1:26-56
15	Luka 1:57-80
16	Luka 2:1-35
17	Luka 2:36-52
18	Luka 3:1-22
19	Luka 3:23-38
20	Luka 4:1-30
21	Luka 4:31-5:11
22	Luka 5:12-28
23	Luka 5:29-6:11
24	Luka 6:12-38
25	Luka 6:39-7:10
26	Luka 7:11-35
27	Luka 7:36-8:3
28	Luka 8:4-21
29	Luka 8:22-39
30	Luka 8:40-9:6
31	Luka 9:7-27

date	Scripture
1	Luka 9:28-50
2	Luka 9:51-10:12
3	Luka 10:13-37
4	Luka 10:38-11:13
5	Luka 11:14-36
6	Luka 11:37-12:7
7	Luka 12:8-34
8	Luka 12:35-59
9	Luka 13:1-21
10	Luka 13:22-14:6
11	Luka 14:7-35
12	Luka 15:1-32
13	Luka 16:1-18
14	Luka 16:19-17:10
15	Luka 17:11-37
16	Luka 18:1-17
17	Luka 18:18-43
18	Luka 19:1-27
19	Luka 19:28-48
20	Luka 20:1-26
21	Luka 20:27-47
22	Luka 21:1-28
23	Luka 21:29-22:13
24	Luka 22:14-34
25	Luka 22:35-53
26	Luka 22:54-23:12
27	Luka 23:13-43
28	Luka 23:44-24:12
29	Luka 24:13-53
30	Yohane 1:1-28

date	Scripture
1	Yohane 1:29-51
2	Yohane 2:1-25
3	Yohane 3:1-21
4	Yohane 3:22-4:3
5	Yohane 4:4-42
6	Yohane 4:43-54
7	Yohane 5:1-23
8	Yohane 5:24-47
9	Yohane 6:1-21
10	Yohane 6:22-40
11	Yohane 6:41-71
12	Yohane 7:1-29
13	Yohane 7:30-52
14	Yohane 7:53-8:20
15	Yohane 8:21-30
16	Yohane 8:31-59
17	Yohane 9:1-41
18	Yohane 10:1-21
19	Yohane 10:22-42
20	Yohane 11:1-53
21	Yohane 11:54-12:19
22	Yohane 12:20-50
23	Yohane 13:1-30
24	Yohane 13:31-14:14
25	Yohane 14:15-31
26	Yohane 15:1-27
27	Yohane 16:1-33
28	Yohane 17:1-26
29	Yohane 18:1-24
30	Yohane 18:25-19:22
31	Yohane 19:23-42

date	Scripture
1	Yohane 20:1-31
2	Yohane 21:1-25
3	Aposolo 1:1-26
4	Aposolo 2:1-47
5	Aposolo 3:1-26
6	Aposolo 4:1-37
7	Aposolo 5:1-42
8	Aposolo 6:1-15
9	Aposolo 7:1-29
10	Aposolo 7:30-50
11	Aposolo 7:51-8:13
12	Aposolo 8:14-40
13	Aposolo 9:1-25
14	Aposolo 9:26-43
15	Aposolo 10:1-33
16	Aposolo 10:34-48
17	Aposolo 11:1-30
18	Aposolo 12:1-23
19	Aposolo 12:24-13:12
20	Aposolo 13:13-41
21	Aposolo 13:42-14:7
22	Aposolo 14:8-28
23	Aposolo 15:1-35
24	Aposolo 15:36-16:15
25	Aposolo 16:16-40
26	Aposolo 17:1-34
27	Aposolo 18:1-21
28	Aposolo 18:22-19:12
29	Aposolo 19:13-41
30	Aposolo 20:1-38

date	Scripture
1	Aposolo 21:1-16
2	Aposolo 21:17-36
3	Aposolo 21:37-22:16
4	Aposolo 22:17-23:10
5	Aposolo 23:11-35
6	Aposolo 24:1-27
7	Aposolo 25:1-27
8	Aposolo 26:1-32
9	Aposolo 27:1-20
10	Aposolo 27:21-44
11	Aposolo 28:1-31
12	Roma 1:1-17
13	Roma 1:18-32
14	Roma 2:1-24
15	Roma 2:25-3:8
16	Roma 3:9-31
17	Roma 4:1-12
18	Roma 4:13-5:5
19	Roma 5:6-21
20	Roma 6:1-23
21	Roma 7:1-14
22	Roma 7:15-8:6
23	Roma 8:7-21
24	Roma 8:22-39
25	Roma 9:1-21
26	Roma 9:22-10:13
27	Roma 10:14-11:12
28	Roma 11:13-36
29	Roma 12:1-21
30	Roma 13:1-14
31	Roma 14:1-23

date	Scripture
1	Roma 15:1-21
2	Roma 15:22-16:7
3	Roma 16:8-27
4	1 Korinti 1:1-17
5	1 Korinti 1:18-2:5
6	1 Korinti 2:6-3:4
7	1 Korinti 3:5-23
8	1 Korinti 4:1-21
9	1 Korinti 5:1-13
10	1 Korinti 6:1-20
11	1 Korinti 7:1-24
12	1 Korinti 7:25-40
13	1 Korinti 8:1-13
14	1 Korinti 9:1-18
15	1 Korinti 9:19-10:13
16	1 Korinti 10:14-11:1
17	1 Korinti 11:2-16
18	1 Korinti 11:17-34
19	1 Korinti 12:1-26
20	1 Korinti 12:27-13:13
21	1 Korinti 14:1-17
22	1 Korinti 14:18-40
23	1 Korinti 15:1-28
24	1 Korinti 15:29-58
25	1 Korinti 16:1-24
26	2 Korinti 1:1-11
27	2 Korinti 1:12-2:11
28	2 Korinti 2:12-17
29	2 Korinti 3:1-18
30	2 Korinti 4:1-12
31	2 Korinti 4:13-5:10

date	Scripture
1	2 Korinti 5:11-21
2	2 Korinti 6:1-13
3	2 Korinti 6:14-7:7
4	2 Korinti 7:8-16
5	2 Korinti 8:1-15
6	2 Korinti 8:16-24
7	2 Korinti 9:1-15
8	2 Korinti 10:1-18
9	2 Korinti 11:1-15
10	2 Korinti 11:16-33
11	2 Korinti 12:1-10
12	2 Korinti 12:11-21
13	2 Korinti 13:1-14
14	Galata 1:1-24
15	Galata 2:1-16
16	Galata 2:17-3:9
17	Galata 3:10-22
18	Galata 3:23-4:20
19	Galata 4:21-5:12
20	Galata 5:13-26
21	Galata 6:1-18
22	Epeso 1:1-23
23	Epeso 2:1-22
24	Epeso 3:1-21
25	Epeso 4:1-16
26	Epeso 4:17-5:2
27	Epeso 5:3-33
28	Epeso 6:1-24
29	Pilipi 1:1-26
30	Pilipi 1:27-2:18

date	Scripture
1	Pilipi 2:19-3:6
2	Pilipi 3:7-4:1
3	Pilipi 4:2-23
4	Kolosai 1:1-20
5	Kolosai 1:21-2:7
6	Kolosai 2:8-23
7	Kolosai 3:1-17
8	Kolosai 3:18-4:18
9	1 Tesalonike 1:1-2:9
10	1 Tesalonike 2:10-3:13
11	1 Tesalonike 4:1-5:3
12	1 Tesalonike 5:4-28
13	2 Tesalonike 1:1-12
14	2 Tesalonike 2:1-17
15	2 Tesalonike 3:1-18
16	1 Timoteo 1:1-20
17	1 Timoteo 2:1-15
18	1 Timoteo 3:1-16
19	1 Timoteo 4:1-16
20	1 Timoteo 5:1-25
21	1 Timoteo 6:1-21
22	2 Timoteo 1:1-18
23	2 Timoteo 2:1-21
24	2 Timoteo 2:22-3:17
25	2 Timoteo 4:1-22
26	Tito 1:1-16
27	Tito 2:1-14
28	Tito 2:15-3:15
29	Pilemonj 1:1-25
30	Hebiraio 1:1-14
31	Hebiraio 2:1-18

date	Scripture
1	Hebiraio 3:1-19
2	Hebiraio 4:1-13
3	Hebiraio 4:14-5:14
4	Hebiraio 6:1-20
5	Hebiraio 7:1-19
6	Hebiraio 7:20-28
7	Hebiraio 8:1-13
8	Hebiraio 9:1-10
9	Hebiraio 9:11-28
10	Hebiraio 10:1-18
11	Hebiraio 10:19-39
12	Hebiraio 11:1-16
13	Hebiraio 11:17-31
14	Hebiraio 11:32-12:13
15	Hebiraio 12:14-29
16	Hebiraio 13:1-25
17	Yakobo 1:1-18
18	Yakobo 1:19-2:17
19	Yakobo 2:18-3:18
20	Yakobo 4:1-17
21	Yakobo 5:1-20
22	1 Petero 1:1-12
23	1 Petero 1:13-2:10
24	1 Petero 2:11-3:7
25	1 Petero 3:8-4:6
26	1 Petero 4:7-5:14
27	2 Petero 1:1-21
28	2 Petero 2:1-22
29	2 Petero 3:1-18
30	1 Yohane 1:1-10

December

date	Scripture
1	1 Yohane 2:1-17
2	1 Yohane 2:18-3:2
3	1 Yohane 3:3-24
4	1 Yohane 4:1-21
5	1 Yohane 5:1-21
6	2 Yohane 1:1-13
7	3 Yohane 1:1-14
8	Yuda 1:1-25
9	Yohaneņā den tikņā 1:1-20
10	Yohaneņā den tikņā 2:1-17
11	Yohaneņā den tikņā 2:18-3:6
12	Yohaneņā den tikņā 3:7-22
13	Yohaneņā den tikņā 4:1-11
14	Yohaneņā den tikņā 5:1-14
15	Yohaneņā den tikņā 6:1-17
16	Yohaneņā den tikņā 7:1-17
17	Yohaneņā den tikņā 8:1-13
18	Yohaneņā den tikņā 9:1-21
19	Yohaneņā den tikņā 10:1-11
20	Yohaneņā den tikņā 11:1-19
21	Yohaneņā den tikņā 12:1-18
22	Yohaneņā den tikņā 13:1-18
23	Yohaneņā den tikņā 14:1-20
24	Yohaneņā den tikņā 15:1-8
25	Yohaneņā den tikņā 16:1-21
26	Yohaneņā den tikņā 17:1-18
27	Yohaneņā den tikņā 18:1-24
28	Yohaneņā den tikņā 19:1-21
29	Yohaneņā den tikņā 20:1-15
30	Yohaneņā den tikņā 21:1-27
31	Yohaneņā den tikņā 22:1-21